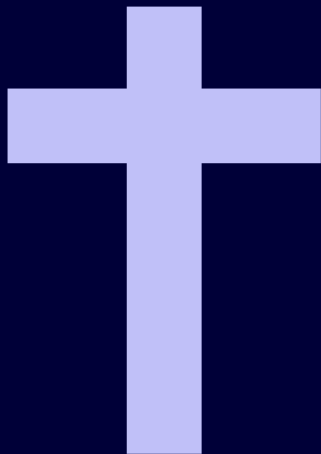

Juu³ tyu² 'e
gafaa^{'21} Dios tya'
tsá²

New Testament in Chinantec, Quiotepec (MX:chq:Chinantec,
Quiotepec)

Juu³ tyu² 'e gafaa^{'21} Dios tya' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec (MX:chq:Chinantec,
Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
 3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	55
SAN LUCAS	88
SAN JUAN	143
HECHOS	187
ROMANOS	240
1 CORINTIOS	263
2 CORINTIOS	285
GÁLATAS	299
EFESIOS	308
FILIPENSES	316
COLOSENSES	322
1 TESALONICENSES	328
2 TESALONICENSES	333
1 TIMOTEO	336
2 TIMOTEO	342
TITO	346
FILEMÓN	349
HEBREOS	351
SANTIAGO	368
1 PEDRO	374
2 PEDRO	381
1 JUAN	385
2 JUAN	391
3 JUAN	392
JÚDAS	393
APOCALIPSIS	395

Jú³ tyú² 'e gajmaa¹a San Mateo

'Lii²¹² tsacøøi¹³ tya' Jesucristo

¹ 'E lo-o coon²¹ jí² 'e taai² jileei²¹ tsacøøi¹³ tya' Jesucristo, jaain²¹ jún² tya' 'lii²¹² David joongi tya' 'lii²¹² Abraham 'ii.

² 'In Abraham do jmii²¹ Isaac, joon Isaac do jmii²¹ Jacob, Jacob do jmii²¹ Judá coon¹³ 'in ruu²¹i catyaa² do. ³ Judá do jmii²¹ Fares coon¹³ Zara joon sáa³o sii²¹ Tamar. Joon 'in Fares do jmii²¹ Esrom, Esrom do jmii²¹ Aram. ⁴ Aram do jmii²¹ Aminadab, Aminadab do jmii²¹ Naasón, Naasón do jmii²¹ Salmón. ⁵ Salmón do jmii²¹ Booz joon sáa³a sii²¹ Rahab. Joon 'in Booz do jmii²¹ Obed joon sáa³a Obed sii²¹ Rut. Obed do jmii²¹ Isaí. ⁶ Isaí do jmii²¹ róøi¹³ David. Joon róøi¹³ David do gasáa¹i Salomón coon¹³ tsami² 'in galí² tsami² tya' Urías.

⁷ 'In Salomón do jmii²¹ Roboam, Roboam do jmii²¹ Abías, Abías do jmii²¹ Asa, ⁸ Asa do jmii²¹ Josafat, Josafat do jmii²¹ Joram, Joram do jmii²¹ Uzías. ⁹ Uzías do jmii²¹ Jotam, Jotam do jmii²¹ Acáz, Acáz do jmii²¹ Ezequías. ¹⁰ Ezequías do jmii²¹ Manasés, Manasés do jmii²¹ Amón, Amón do jmii²¹ Josías. ¹¹ Josías do jmii²¹ Jeconías coon¹³ tsaruu²¹i. 'Yiia¹³ joon ngajée¹i tsá² seen²¹ Babilonia 'in tsá² Israel si'ñúu¹mo fu goo¹o.

¹² Joon mo taain²¹² tsá² Israel Babilonia Jeconías do gasáa¹i Salatiel. Joon 'in Salatiel do jmii²¹ Zorobabel. ¹³ Zorobabel do jmii²¹ Abiud, Abiud do jmii²¹ Eliaquim, Eliaquim do jmii²¹ Azor. ¹⁴ Azor do jmii²¹ Sadoc, Sadoc do jmii²¹ Aquim, Aquim do jmii²¹ Eliud.

¹⁵ Eliud do jmii²¹ Eleazar, Eleazar do jmii²¹ Matán, Matán do jmii²¹ Jacob. ¹⁶ Jacob do jmii²¹ José. José do gacu²mo cwoo²¹o María 'in líi¹i sáa³ Jesús 'in sii²¹o jon Cristo.

¹⁷ Joon mo galiseein²¹ 'lii²¹² Abraham ca galiseein²¹ 'lii²¹² David galiseein²¹ daytyúuin² jmii²¹ tsá². La joon jon galiseein²¹ dyatyúuin² jmii²¹ tsá² ca mo galiseein²¹ 'lii²¹² David ca ngalín² tsá² Israel si'ñúu¹mo fu Babilonia. Joon dyatyúuin²gi jmii²¹ tsá² galiseein²¹ 'e la nu'gi 'e galiseein²¹ Cristo.

Mo galiseein²¹ Jesucristo

¹⁸ La no-o galí² mo galiseein²¹ Jesucristo. María, 'in ilín²in sáa³ Jesús, niganá¹ júu³ coon¹³ Sé³. Pe la nu'gi icwaa¹a caain²¹ coon¹³ Sé³ do gacáan¹in María yuun²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios. ¹⁹ Joon ñuu¹ tya'o Sé³ do, tsu jaain²¹ tsá² tyú¹ 'ii, jo galí²in²¹² 'in 'e faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya'a, jiin¹³ 'iin²¹²in itíuu²mo 'ido la jo ñii¹ tsá² fuu²¹. ²⁰ Joon la 'ii²¹² 'i-tsi Sé³ jilaa²¹ 'elo lawa'a 'e cii¹o gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u' tyani¹i joon gajin²in:

—Sé³, jún² tya' 'lii²¹² David 'nu, 'ii¹³mo'o María do lawa tsami² tyi'i. Jo jmaa²a 'goo²¹ tsu 'in yuun²¹ gacáan¹in do, 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios do. ²¹ Iliseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a iunsii²¹i JESÚS. Ilisii²¹ la joon tsu 'wii¹³ ijmáa¹ tiin¹³ tsá² tya'a jilaa²¹ tsaa² tya'a.

²² Jilaa²¹ 'elo galí¹ la joon 'e untsiin¹in júu³ tya' Ña'ñu¹u' 'e gafaa²¹ tsá² tya'a la mo jéei¹³. Gajin²o:

²³ Jaain²¹ simí² icáan²in yuun²¹, joon iliseein²¹ yuun²¹ tsañuu¹ tya'a.

Joon iunsii²¹ 'ii Emanuel.
('E 'øø²¹tsi tsá² 'e sii²¹: Dios jee²¹² jna'.)

24 Joon mo gajná²-tsi Sé³ do gajmaa¹a jiin¹³ la jin² ángel tya' Ña'ñu¹u'. Joon ga'ii²¹mo María lawa tsamí² tya'o. 25 Pe jo 'ee gajmaa¹a coon¹³ 'ido ca galiseein²¹ 'in xuui²¹² tsañu¹ nifu joon gaunsii²¹ 'ii JESÚS.

2

Jalín² 'in 'øøi²¹-tsi li tyín¹ sáa³ Jesús

1 Jesús galiseein²¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Belén 'e náa¹ coon²¹ 'wó² 'e sii²¹ Judea. Herodes líi¹i róøi¹³ 'yiia¹³ joon. Joon gatyálín² 'inlí¹³ róøi¹³ magos, tsá² jmi²¹²-tsi 'ii. Gatyálín² fu Jerusalén jalín² li 'yeei²¹ ñi¹ do. 2 Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—¿Xiiafu tyín¹ 'in róøi¹³ 'in nigeliseein²¹ tya' tsá² Israel? Tsu jna'a naa²¹a'a li li 'yeei²¹ ñi¹ joon ganee²¹²na'a náu¹ tya'a. Joon nijalii²¹i jaun'goo²¹o'o 'ii.

3 Joon mo ganúu²un róøi¹³ Herodes 'elo líi¹ láai² ga¹-tsi 'áai¹ coon¹³ jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén do. 4 Joon 'in róøi¹³ do gatø¹ø jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley tya' 'in tsá² do. 'E 'iin²¹² litsáai¹-tsi xijafu iliseein²¹ Cristo. 5 Joon 'in tsá² do 'in gatø¹ róøi¹³ do gajin²in:

—Fuu²¹ Belén joon iliseein²¹ Cristo. Tsu 'in tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali¹ gataan¹an ni jí² 'elo:

6 Joon 'nu¹u, fuu²¹ Belén 'e náa¹ li roon¹on 'wó² tya' Judá, jo líi²u'u 'in pi³gi la jee²¹² jileei²¹ 'in tyu² to² 'e 'wó² lo;

tsu icwo¹íi¹ jee²¹² lo jaain²¹ tsá² feei¹ 'in tyu² to² tsá² tyiia 'in seein²¹ Israel.

7 Joon gatø¹ø Herodes 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do 'uun²¹mo, gaunngii¹ coon²¹ tún² líi gangoo¹o ni'íi¹in 'in náu¹ do. 8 Joon gasii¹ ni²i 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do fu Belén. Joon jin²in:

—Cwolín²naa', cwo'nee²¹naa' 'in xuui²¹² do. Joon mi tyee¹naa' 'ii joon jmáa¹³aa' jna júu³ ini³ii niun'goo²¹oo jon 'ii.

9 Joon mo ganúu²un 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do júu³ tya' róøi¹³ do ngalín²mo joon no. Joon 'in náu¹ do 'in ganí²in 'in tsá² 'øøi²¹-tsi fu li née¹i fu li 'yeei²¹ ñi¹ ngóo¹o nifugixu li ngalín² 'in tsá² do. Ngoo²¹o ca ga'íi² fu yu¹ li raain¹ 'in xuui²¹² do. 10 Jøø¹³mo 'áai¹ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi mo ganí²in 'in náu¹ do. 11 Joon mo gangatáa¹i inuu do gangaa¹i yuun²¹ do coon¹³ sáa³a. Joon gasi²i 'wojni¹i tyani 'in yuun²¹ do joon gaun'goo²¹o 'ido. Joon ganá¹ cwóo¹ tya'a icwo¹o 'in yuun²¹ do cwanáa¹ coon¹³ fuu²¹² sán² coon¹³ jmi³ 'mó² jmafuu²¹ sii²¹ mirra. 12 Joon Dios gajmaa¹a gaci¹i 'in tsá² do 'e jo tsalín²gi li li tyín¹ Herodes do. Joon ngaliin¹mo fuu²¹ goo¹o fu li 'xiia²¹.

Mo nangó¹ yuun²¹ Jesús fu Egipto

13 Mo ngayuui¹³ ngaliin¹ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do la 'ii²¹² cí¹ Sé³ gajné¹i jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u' gajin²in sii²¹i Sé³ do:

—Ráan²u, jée¹i yuun²¹ coon¹³ sáa³a cwolín²naa' Egipto. Joon cwotaan²¹²moo' do ca mi jmáa³aa júu³ tsu Herodes i'naa²¹in 'in yuun²¹ do ijnga²mo.

14 Joon garoon¹on Sé³ joon li 'woo¹ ngalín² jée¹i yuun²¹ do coon¹³ sáa³a fu Egipto. 15 Do-o taan¹in ca gajún¹mo Herodes do. La lo-o galí¹ 'e gatsín¹ júu³ tya' tsá² gafaa²¹a júu³ tya' Ña'ñu¹u' la mo jée¹ 'in gajin²in: “Tø¹³oo Yuun²¹ Tyiia 'in taain²¹² fu Egipto.”

Tyu² Herodes to² 'e júun²in jileei²¹ yuun²¹ seein²¹ fu Belén

16 Mo galili³i Herodes 'e nigacon²on 'in tsá² 'øøi²¹-tsi 'ii tóo², 'áa¹mo gatsá²ni²-tsi joon gatyu²u

to² júun²in jileei²¹ y^{uun}²¹ tsañ^u¹
'in ni ngó¹ tún² jiin¹ li la 'wó¹.
Jileei²¹ y^{uun}²¹ tsañ^u¹ 'in seein²¹
Belén joongi li' caai¹ Belén gaty^u²
to² júun²in. Tsu la joon gajin²in 'in
tsá² 'øøi¹²¹-tsi do 'e nigangaa¹ 'i
nú^u¹ do. 17 Joon coon¹³ la joon
ngatiin¹³ júu³ tya' 'lii²¹² Jeremías 'in
gacwo¹ júu³ tya' Dios ca la mo jéei¹.
Gajin²in:

18 'Áai¹ 'náa¹ 'goo²¹ fuu²¹ Ramá ci²i;
xuui²¹²-tsi 'áai¹ tsu Raquel
ci²i cwáain¹ tya' jóon¹on.

Pe jo 'iin²¹²in wa'a cwo¹ tsá² 'ii
fo'feei¹ tsu najún¹mo y^{uun}²¹
tya'a.

19 Pe mo gangii¹in gajúin¹
Herodes gacii¹ Sé³ fu Egipto do
joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya'
Ña'ñu¹'u' 'in jin² sii²¹² 'ii:

20 —Ráan²un, cweei¹ tee¹e
xuui²¹² coon¹³ sáa³a fu Israel tsu
nijúun²mo 'in 'iin²¹²in ijngaai² 'ii.

21 Joon Sé³ do garoon¹on joon
gatø¹⁰ xuui²¹² do coon¹³ sáa³a fu
Israel. 22 Pe mo galili³i Sé³ do 'e
jóon¹ Herodes sii²¹ Arquelao tyu²
to² fu Judea 'goo²¹o tsalín² do.
Joon coon¹³ 'e cuu¹o gajmaa¹a Dios
'ii júu³ wa tsalín² fu li sii²¹ Galilea.
23 Joon mo gatyalín² li sii²¹ Galilea
joon ngacwaa²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹
Nazaret. La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³
gafaa²¹a tsá² cwo¹o júu³ tyú² tya'
Dios la mo féei¹ 'in jin²in:

—Iunsii²¹ tsá² 'ii: tsá² Nazaret.

3

Cwo¹o Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹
júu³ tya' Dios coon²¹ li jo 'iin tsá²
seein²¹

1 La jee²¹² tyiin¹ Jesús Nazaret
ga'láa² Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹ 'wii²¹²
cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios li jo 'in
tsá² seein²¹ coon²¹ li sii²¹ Judea.
2 Joon gajin²in:

—Cwojaa²¹ 'oo' coon¹³ Dios tsu
ti li tyu² Dios to² jee²¹² tsá².

3 Jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹o júu³
tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías
gafaa²¹a cwáain¹ tya' Wó³ do mo
gajin²in:

Tá² coon²¹ ni 'oo¹o jaain²¹ tsá² fu
coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹,
jin²in:

“‘Ijó¹ Ña'ñu¹'u'. Tyaa²aa' tyú² tyii'
'ii¹³ 'moo' 'ii, tsáa¹mo-'oo' 'e
tyú¹ 'moo'”,

jin² Isaías.

4 Joon siin¹³ Wó³ lí¹ jñú² camello,
joon 'e 'ñúu¹ tu²gi lí¹ coon¹³ loo²¹.
Joongi 'e gø¹²⁰ jmaai² sinii²¹
coon¹³ to² sá² moo²¹. 5 Joon 'in
néei¹ ciudóo¹³ Jerusalén coon¹³ 'in
néei¹ la caain²¹ li sii²¹ Judea coon¹³
'in néei¹ coo¹³ li ngii¹ jmi²¹ Jordán
jalín² janá²un júu³ tya'a. 6 Joon
la jee²¹² jmo¹o tyañii²¹ tya'a tyani
Dios gasaa¹ Wó³ 'ii jmi²¹ tsi jmi²¹
Jordán.

7 Pe mo gacón² Wó³ cwáain¹
'e 'áai¹ fúui¹ tsá² fariseos coon¹³
tsá² saduceos jalín² saa¹ jmi²¹,
gajin²¹in:

—‘Tsá² 'in coon²¹ tsá² tóo² 'naa!
¿'lín nigasi²¹ 'naa' 'e laa²¹²naa'
yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu¹ 'e ni-
jatyéein¹? 8 Cwojmaa²aa' jiin¹³ la
tii² jma¹ 'in nigajoo²¹-tsi. 9 Joon jo
'i¹-'oo': “Jo 'e tsangii¹na' tsu jún² tya'
'lii²¹² Abraham jna'.” Tsu fuu²¹²uu
'naa' 'e ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí²
jma² Dios ca jún² tya' 'lii²¹² Abra-
ham. 10 La lí¹ 'mó²-o líi¹ tsá²
jon, joon Dios nityaa¹ tyú² ñityi²
tya'a 'e tyu² 'mó² ca ti² jmóo³,
joon jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwo¹ 'oo-
fuu²¹ tyú² tya'a ityu²o joon ijún²
coon¹³ jí². 11 'E la ja²mo jna sáa³na
'naa' jiin¹³ coon¹³ jmi²¹ 'e lí¹ lawa
coon²¹ lí² 'e nigajoo²¹-'oo'. Pe 'in jó¹
ciin²¹ gixu la jna isáa¹ 'naa' jmi²¹
coon¹³ Espiritu Tyú² tya' Dios joon
coon¹³ jí². Feei¹gi 'ii lagi jna ce
jiin¹³ jo tii²na cón³oon mii¹. 12 Joon
san²o 'ido 'mó² tyuun²¹ trigo tsu

ti lí² untyú² trigo tya'a. Ijmáa¹a coon²¹ tyi¹ tya' trigo do. I'má² trigo fu li 'má² tsá² trigo pe tyi¹ do tya'a ijún² coon¹³ jí² 'e jo dyuu¹.

Mo gasaa¹i Wó³ jmü²¹ Jesús

¹³ Joon gacwo¹ii¹ Jesús li sii²¹ Galilea joon gangóo¹ fu li taain²¹² Wó³ do ti² jmü²¹ Jordán. Gangóo¹ 'e saa¹i Wó³ 'ii jmü²¹. ¹⁴ Pe jo 'iin²¹²in Wó³ saa¹i Jesús jmü²¹. Joon gasü²¹i Jesús:

—'Nü-ü 'ná¹ sáa²u'u jna jmü²¹. ¿Ti ñi²i 'e sáa¹³na 'nü jmü²¹?

¹⁵ Pe gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Cwó²du'u lí² jiiin¹³ la 'iin²¹²na. Tsü tyá²-ü 'e jmoo²¹o' jilaa²¹ jiiin¹³ la to² tyü² Dios.

Joon Wó³ do gacwoo¹o júu³. ¹⁶ Joon mo ngayuui¹³ gasaa¹i Wó³ jmü²¹ Jesús joon gacwo¹ii¹ Jesús tsi jmü²¹ do. Joon tsifu joon ganó¹ fu ñü¹fú² joon Jesús gangaa¹ 'in Espíritu Tyá² tya' Dios líi¹i maa²¹² gajngáa¹i yu¹ li siin²¹ Jesús. ¹⁷ Joon ganúu²un coon²¹ júu³ fu ñü¹fú² 'e jin²:

—'In no-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na. Jløø¹³moo 'áai¹ coon¹³on.

4

Mo gacón² Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús

¹ Tsifu joon gangajée¹ 'in Espíritu Tyá² tya' Dios Jesús fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Icón² Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús.

² Joon jee²¹² tunló¹ jmü¹ joon tunló¹ 'woo¹ jo 'ee gø²ø jiiin¹³ xü. Joon gatsá² un'áa¹i mo ngüi¹ joon. ³ Joon Satanás gangatyéen¹in li sin² Jesús 'e 'iin²¹²in cón² cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús. Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Wana 'nü-ü jóon¹ Dios tyü¹³ to² cwoli² 'iñi¹ 'e cuun²¹² roon¹on no.

⁴ Pe Jesús gañii¹i:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “Jo taain²¹² tsá² tyá²-ü fu juncwii²¹ lo jiiin¹³ coon¹³ 'e 'iñi¹ 'e sá² dø¹²ø pe coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyá² 'e gafaa²¹ Dios Jmii²¹.”

⁵ Joon ngajée¹i Satanás Jesús ngalíin² 'e fuu²¹ nicwaa¹³ Jerusalén. Joon gasaa¹i Jesús fu yu¹ cwo¹ fee¹ si² do. ⁶ Joon gajin² Satanás sii²¹i Jesús:

—Wana 'nü-ü jóon¹ Dios, cwó² cwotee²¹²u tsü ni jí² tya' Dios 'e jin²: Ityu² Dios to² 'e 'áa¹i 'nü ángeles tya'a.

Isáa¹i 'nü coon¹³ cwoo²¹o la coon²¹ jo tyü¹³ cuun²¹² tíi¹³i.

⁷ Joon gañii¹i Jesús:

—Jin²o jon ni jí² tya' Dios: “Jo untsáai¹-o' o xiiala líi¹i Ña'ñü¹ü' Dios tyi¹i.”

⁸ Xiia²¹gi tún² ngajée¹i Satanás Jesús fu yu¹ moo²¹ ñíi¹ 'áai¹. Joon ga'e²e Jesús jilaa²¹ fuu²¹ náa¹ la 'ui juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a. ⁹ Joon gajin²in:

—Cwóo³-oo jilaa²¹ 'elo tyi¹i wana sii¹³i wojni²i tyaní³ii 'e un'goo²o jna.

¹⁰ Joon jin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Cwei², Satanás, tsü ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²o Ña'ñü¹ü' Dios tyi¹i; joon jmoo²¹o jiiin¹³ to² tyü² 'ii.”

¹¹ Joon Satanás do gajeen²¹mo coon¹³ Jesús. Joon gatyalíin² ángeles 'e unjí²in Jesús.

'Láa² Jesús 'wii²¹² jmoo¹o to² tya'a fu li sii²¹ Galilea

¹² Joon mo ganúu²un Jesús 'e Wó³ do 'yúu¹i 'nñañ³ gangóo¹on fu li sii²¹ Galilea. ¹³ Pe jo gajaan¹ fuu²¹ Nazaret, gangacwaa²¹a fu Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' tyía¹ do. 'Wó² tya' 'lii²¹² tsacøø¹³ Zabulón coon¹³ Neftalí. ¹⁴ La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³ tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Isaías. 'Ii jaain²¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹. Joon gataan¹an ni jí² júu³ 'e jin²:

15 'Wó² tya' Zabulón coon¹³ Neftalí 'e roon¹ li' caai¹ tyíia¹, li' caai¹ li 'yee²¹ i ñi¹ jmü²¹ Jordán li sii²¹ Galilea, li néei¹ tsá² 'in jo seen²¹ Israel.

16 'In tsá² 'in néei¹ li 'i¹ nua²¹ gani²¹; i coon²¹ jí² fee¹.

Joon nigajná² joo²¹ tya' 'in tsá² 'in tói¹ 'mó¹ do.

17 Joon galáa² Jesús 'wii²¹² cwoo¹ o júu³ tyú², jin² 'in:

—Cwojaa²¹ 'oo' coon¹³ Dios tsu ti li tyu² Dios to² jee²¹² tsá².

Tø²ø Jesús tyúuin² tsá² 'in jmoo¹ o to² saain²¹ joo²¹ taai²¹² jmü²¹

18 La 'ü²¹² ngóo¹ o Jesús ti' tyíia¹ Galilea gangaa¹ i gáí¹ tsá² taain²¹² to² pii²¹; 'mó¹ tsi tyíia¹ do. Tsu joon to² tya'a. La 'oo²¹ ruu²¹ mo 'in tsá² gáí² do. Jaain²¹ sii²¹ Simón 'in sii²¹ o jon Tü³, 'in jaain²¹ gi sii²¹ Dú³.

19 Joon gajin² Jesús sii²¹; 'ido:

—Moo²¹ o' coon¹³ jna joon jmé³ na 'naa' tsá² jmoo¹ o to² saain²¹ tsá² 'in liin² tsá² tyíia.

20 Tsifu joon gatuu²¹ 'mó¹ tya'a joon ngaliin² mo coon¹³ Jesús.

21 Xuü ngó¹ xuü joon mo gangaa¹ i gáí¹ gi tsaruu²¹. Jaain²¹ sii²¹ Jacobo, 'in jaain²¹ gi sii²¹ Wó³. Joon¹ on Zebedeo 'ii. Táa³ i tsi barco coon¹³ jmü²¹ mí¹ i nuü³. Joon gatø² ø Jesús 'ii. 22 Joon tsifu joon ga'woo²¹ mo 'e barco do. Do-o gatíuu² mo jmü²¹ joon ngaliin² mo coon¹³ Jesús.

'E²e Jesús tsá² fúui¹

23 Joon gangó¹ Jesús la caain²¹ li sii²¹ Galilea 'e²e tsá² inuu cwo¹ tya' tsá² Israel sii²¹ sinagoga. Ga'e²e tsá² xiiala ilí² mi tyu² Dios to² tsá² joon gaun'láa¹ i Jesús tsatsaa¹³ 'in tyán¹ an jilaa²¹ nii² jmoowú¹. 24 Joon galicwii¹ mo tsá² Jesús la caain²¹ li sii²¹ Siria joon gangajé¹ i tsatsaa¹³ 'in tyán¹ an jmoowú¹ 'láai² 'ii¹³. Seen²¹ 'in taai² tyi². Seen²¹ mo 'inlii¹³ 'in taai²

'inlii¹³ alma tya'a, seen²¹ mo 'inlii¹; jmoo²¹ wúu¹ jooiñii¹, seen²¹ mo jon 'in sitsuu¹³ cwoo²¹ ti². Joon gaun'láa² mo Jesús 'ii. 25 Joon fúu¹ mo tsá² néei¹ Galilea ngaliin² mo coon¹³ Jesús. Ngaliin² mo jon 'inlii¹³ tsá² néei¹ Decápolis, coon¹³ Jerusalén. Seen²¹ mo jon 'in ngaliin² coon¹³ fu li sii²¹ Judea jooigi fu cwoo¹³ roon¹ on li' caai¹ li 'yeei²¹ ñi¹ jmü²¹ Jordán.

5

Cwoo¹ o Jesús júu³ tyú² tsaa² moo²¹

1 Joon mo gangaa¹ i Jesús 'in tsá² fúui¹ li¹ gasoo¹ o coon²¹ moo²¹ joon do-o gacwó². Joon gangatyéin¹ tsá² tya'a cu' li' li tyiin¹ in, 2 joon ga'laa²¹ Jesús 'wii²¹² 'e²e 'in tsá² do, jin² in:

Tin 'in tsá² jløøi¹³

3 —Jløø¹³ mo 'in ñi² 'e 'ná¹ licwii¹ in Dios, tsu tyu² Dios to² 'ii.

4 'Jløø¹³ mo 'in néi¹ faí³ tsu icwo¹ o Dios 'ii fo'feei¹ tya'a.

5 'Jløø¹³ mo 'in 'wo²-tsi 'áai¹ tsu i'ii²¹ mo 'e juncwii²¹ 'múui².

6 'Jløø¹³ mo 'in 'iin²¹² in 'áai¹ jmá¹ a la to² tyu² Dios, tsu Dios iuncoon¹³ on 'ii 'e jmoo¹ o jün¹³ la 'iin²¹² in.

7 'Jløø¹³ mo 'in feei¹-tsi tya' tsá² xeej²¹ tsu ilifeei¹-tsi Dios coon²¹ tún² tya'a.

8 'Jløø¹³ mo 'in jo tóin¹ júu³ tya'a tsu 'ii-o iní² i Dios.

9 'Jløø¹³ mo 'in jmoo¹ o 'e seen²¹ tsá² tyú² la 'oo²¹ 'ii tsu ilii¹ in jón¹ Dios.

10 'Jløø¹³ mo 'in ní² i wúu¹ tsu 'wii¹³ jmoo¹ o la to² tyu² Dios tsu Dios tyu² to² 'ii.

11 'Jløø¹³ mo 'naa' mo jíi² in tsá² 'naa' joon jmaai²¹ tsá² 'naa' joon faa²¹ a tsá² júu³ tajuu²¹ gó² tyi'naa' 'wii¹³ cwáain¹ tyíia. 12 Jmaa² aa' jløø¹³ naa' jo cwolii¹ innaa' caain²¹ tsu i'ii¹³ naa' coon²¹ 'e tyú² 'áai¹ tyii'

fu ñu'fú². Tsu la joon jon gajmaa¹a tsá² tya' 'in nigacwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios ca la mo jéei¹, ga'óó¹mo tsá² 'ii.

'Naa' líi¹naa' lawa ñi² joongi lawa coon²¹ jí¹ 'e coo²¹ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹

13 "Naa' líi¹naa' lawa ñi² jee²¹² tsá² taain²¹² juncwii²¹ lo. Pe wana jo jmaai²¹gi to² ñi² tya'a, jo li ñi²gi 'uunñi² tya'a. Jo lí² liñi²gi tún¹. Jo jmeei¹gi to² jiin¹³ 'e dya² tsá² tya'i fu¹ 'ø¹ tsá² joon.

14 "Naa', 'in líi¹ tsá² tyiia, líi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e coo²¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. Wana ná¹ coon²¹ fuu²¹ yu' moo²¹ jo lí² 'meei²¹ 'ña'a. 15 La joon jon jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² 'uí¹ jí² coon²¹ jí² coo²¹o joon sii²¹i nu' coon²¹ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹. Pe xu joon isii²¹i li yu'gi do joon lí² jnee¹i jleei²¹ 'in néei¹ tsi inuu do. 16 Joon la joon 'naa' jmaa²aa' 'e tyú² 'e tí²naa' joon coon¹³ la joon icón² tsá² cwáain¹ 'e tyú² jmoo²oo' joon iun'goo²¹o tsá² Dios Jmii²¹ tyii' tyiin¹ nu'fú².

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' ley

17 'Jo cwolii²naa' gacwéi¹na 'a jmáa³aa 'e jo 'ee to² tí¹gi ley tya' 'líi²¹² Moisés coon¹³ júu³ ga'ee¹ 'in nigacwoo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹. Jon'on gagóo³oo jmáa³aa la joon, gagóo³oo jmaa¹³aa tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do. 18 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' la 'íi²¹² roon¹on ñu'fú² coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ jiin¹³ ca pii³ wa'a lí¹ 'e jo 'ee to² tí¹ 'e ley do. Jmaa²¹mogi to² ca gatsín¹ jilaa²¹ 'e 'ná² lí¹. 19 Joon doñi'in wana jo jmoo¹o la to² tyu² ley do, xufiin¹³ 'e 'wéi¹gi 'e ley do, joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a tsá² la joon, xaai²¹gi 'in tsá² do la jee²¹² jileei²¹ li tyu² Dios to². Pe 'in jmoo¹o jiin¹³ la tí² to² tyu² joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a la

joon, tsafee¹mo ilii¹in li tyu² Dios to². 20 Tsu fuu²¹²uu 'naa' wana jo 'øøi²¹gi-'oo' joon wana jo jmaa²gii' jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios jma¹ tsá² lagi 'in tífo² tya' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos jo jmi²¹² cwotáan²naa' li tyu² Dios to².

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' nii²¹-tsi tsá²

21 'Nanu²uun' júu³ tya' 'líi²¹² tsacøøi¹³ jin²: "Jo jngaa¹²naa' tsá², tsu 'ná¹-a lisá² 'ii²¹ tya' 'in jngaa¹² tsá²." 22 Pe fuu²¹²uu 'naa', doñi'in 'in tya'nii²¹-tsi coon¹³ ruu²¹i ilisá² 'ii²¹ tya' 'ii. Joon tya' jileei²¹ 'in jí²in ruu²¹i 'in tsacøøi¹³ jee²¹² 'in tyu² to nifu ijmaa¹a 'ii²¹ tya' 'ii. Joon 'in unsii²¹ ruui²¹: "Tsá² caai²¹ 'nu." 'Áai¹ tyan' 'ii fo² li sityú² 'in jin² la joon.

23 "Wii¹³ joon wa 'iin²¹²u'u cwo²¹o Dios coon²¹ 'e 'yaa¹-o'o inuu cwo¹ pe la jee²¹² siin¹³i tyani altar do wa'a gatii²¹-o'o 'e 'ee¹mo ruu²¹u 'nu, 24 tá² 'e cwo²¹o Dios 'e 'yaa¹-o'o do tyani altar. Joon cweei², cwojmaa¹³a júu³ røø²¹ coon¹³ ruu²¹u. Joongi ñi²¹i ñicwo¹²o 'e 'yaa¹-o'o do.

25 'Joon wana 'iin²¹²in tsajée¹i 'nu tyani tsaa'to² 'e cwo¹o 'nu tsaa², siin¹³ coon¹³on júu³ røø²¹ tya'i fu li cwolii²naa' coon¹³on joon coon¹³ la joon jo tsajée¹i 'nu tyani tsaa'to². Tsu wana gajée¹i 'nu tyani tsaa'to² do, joon ityu²u to² 'íi¹³ tya'a tsajéei¹ 'nu 'nuñi³. 26 Joon 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'nu jo lí² júu¹³u 'nuñi³ do ca cí²¹i coonti 'e cuu² do.

'E²e Jesús tsá² 'e jo feei¹ tsá² tsamí²

27 'Nanu²uun' júu³ tya' 'líi²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: "Jo foo¹u'u tsamí² tya' tsá² xeei²¹." 28 Pe fuu²¹²uu 'naa' doñi'in 'in jøø²i jaain²¹ tsamí² joon wana sooin²¹ tsá² 'ii lawa'a 'e niga'laa²¹o coon¹³ 'ido.

29 'Wana unni²i tsáa¹ jmoo¹ le²u, tyí²ta, pi²ta wíin² tsu tyá²gi wa'a tsá¹i unni²i do lagi wa cwoo¹³o li 'ii²¹ la tøø²¹u'u. 30 Sina cwoo¹o tsáa¹ jmoo¹ le²u tyuu¹³u, pi²ta wíin² tsu tyá²gi tyi¹ tsá¹i cwoo¹o lagi wa cwoo¹³o li 'ii²¹ la tøø²¹u'u.

E'2e Jesús tsá² wa'a túi² tsá² tsami² tya'a

31 'Gajin²in tsá² la mo jéei¹: “Wana túi² tsá² tsami² tya'a 'ná¹ cwó¹o coon²¹ mo'ji² jin²in 'e nigatíu¹mo 'oo²¹²o.” 32 Pe fuu²¹²uu 'naa' wa gatíui² tsá² 'oo²¹²o, wana jo mo láa¹a coon¹³ tsañuu¹ xeei²¹, 'in tsañuu¹ do jmoo¹o 'e lee²¹i 'in tsami² do wa cuu²¹i cwoo²¹o tún¹ coon¹³ tsá² xeei²¹. La joon jon doñi¹in tsañuu¹ 'in cuui²¹ cwoo²¹o coon¹³ jaain²¹ tsami² 'in nigatíui² nuu¹ tya'a i'noo¹o 'in tsañuu¹ do tsaa² lawa'a fee²¹i tsami² tya' tsá² xee²¹mo.

E'2e Jesús tsá² 'e jo 'é¹ tsá² Dios

33 'Nanuu²uu¹ júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: “Jo cuu¹³u júu³ tyi¹ 'e niga'é¹u tyani Ña'ñu¹u.” 34 Pe fuu²¹²uu 'naa' jo 'é¹u'u tyani tsá² coonti. Jo 'é¹u'u coon¹³ ñu¹fú² tsu joon si² li silii²¹² tya' Dios. 35 Jon'gi¹ 'é¹u'u coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ tsu do-o 'ø¹²ø Dios. Jon'gi¹ coon¹³ Jerusalén tsu do-o fuu²¹ tya' røøi¹³ 'in feei¹. 36 Jo 'é¹u'u Dios coon¹³ po'tyi²i tsu jo lí² litaa²¹ si 'wii¹ 'ee jii¹³ coon²¹ jnú¹ tyi¹. 37 Jii¹³ fóo¹³o “joon” si “ún³” 'ee. Wana foo²¹gi 'áai¹ lawa 'e faa²¹a 'in 'lii¹³.

E'2e Jesús tsá² 'e jo coon¹on tsá² tya'a

38 'Nanuu²uu¹ júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: “Wana gatyí²i coon²¹ mi² unni² tsá² la joon jon tyi¹ tsá² mi² unni²i. Joon wana gatyí²i moojon² tsá² la joon tyi¹ tsá² moojón²on.” 39 Pe fuu²¹²uu

'naa': Jo tíi¹³u'u coon¹³ 'in gó². Li' cii¹³i jmaa²a. Wana gatyuu¹un tsá² ju²u cataain²¹² pe cwóo¹³o li' cataain²¹gi ju²u cwotyuu¹un. 40 Wana 'in 'iin²¹²in tsajéi¹ 'nu tyani tsaa²to² 'e 'iin²¹²in tyi¹ 'mi² tyii¹³i. Cwoo¹³o 'mi² tyii¹³i, cwóo¹³o jon 'mi³ jnú¹ yu lúu¹³u. 41 Joon wana 'in jin² cwocón²¹on láa¹a coon²¹ kilometro cwocón²¹on coon²¹gi líi¹. Joon wana 'in mi¹³ 'nu cwoo¹³o 'ee mi¹i do. 42 Joon mo 'iin²¹² tsá² 'e tyí² tyi¹ cwoo¹³ta.

E'2e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a 'e li'iin²¹²in tsá² 'in 'eei¹ 'ii

43 'Nanuu²oo' jon júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: “Cwoli'iin²¹²mo'o tsá² 'in seen²¹u'u tyú² coon¹³on joon 'ee¹mo'o 'in 'eei¹ 'nu.” 44 Pe jna-gii fuu²¹²uu 'naa', —gajin² Jesús— cwoli'néé¹moo' 'in 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' tyú² tya' 'in faa²¹a 'laa²¹ tyii¹, jmaa²aa' jmaai² 'e tyú² tya' 'in 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' júu³ tyú² tya' 'in jii²in 'naa' joon tya' 'in jmaai²¹ 'naa'. 45 Joon coon¹³ la joon ilii²naa' jóon¹ Dios ñu²uu¹ 'in tyiin¹ ñu¹fú². Tsu Dios jmoo¹ 'yeei²¹ ñi¹ tya' tsá² gó² la joon jon tya' tsá² tyú¹, jmoo¹o jon 'e tsáa¹ jmi¹ jee²¹² tsá² jmoo¹o la to² tyu²u la joon jon jee²¹² 'in tsá² 'in jo jmoo¹o la to² tyu². 46 ζTi líi²naa' 'e tí²-tsi Dios tyii¹ wa'a 'iin²¹²naa' jii¹³ 'in 'iin²¹²in 'naa'? Tsu 'in cón²on 'laa¹³ tya' li 'ni¹ tsá² jmoo¹o la joon. 47 ζTi líi²naa' 'e tyú² jmoo²oo' mo foo¹³naa' 'e tyú² tya' jii¹³ 'in tyú² seen²¹naa' coon¹³on? Ca 'in jo cwii¹in Dios jmoo¹o la joon. 48 Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' tyú² tya' jileei²¹ tsá² la jmoo¹o Dios tyiin¹ ñu¹fú² tyú² tya' jileei²¹ tsá².

6

E'2e Jesús tsá² tya' to² tyú² 'e jmoo¹o tsá²

1 'Jo jmaa²aa' 'e tyá² tya' tsá² jiin¹³ la ní²i tsá² xeei²¹, tsu wana jmoo²oo' la joon jo 'ii¹³naa' tya' Ña'ñu¹u' Dios tyii' 'in tyín¹ ñu'fú² jiin¹³xu tya' 'e tyá² 'e nigajmaa²aa' do. 2 Tsu 'wii¹³ joon jo fu²u tsá² mo 'e cwo²o tsá² sityéein¹³ jmii²¹². Tsu seein²¹ tsá² 'in sisí²i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o inuu cwo¹ sinagagas joon jee²¹² 'nu¹ 'in jmoo¹o 'e tyá² tya' 'in sityéein¹³ jmii²¹² pe jiin¹³ 'e ní²i tsá². Joon faa²¹ tsá² tyá² tya'a. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', coon¹³ 'e tyá² do 'e nigafaa²¹ tsá² tya'a ga'ii²¹mo 'ido jiin¹³ 'i'ii²¹i 'e gatí²i. 3-4 Pe mo cwo²o 'e 'in sityéein¹³ jmii²¹², 'uun²¹mo cwo²o, ce jiin¹³ 'in seein²¹ tyá² coon¹³on jo ñii¹i. Joon Ña'ñu¹u' tyi' 'in ní¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o 'nu 'e gatí²u.

'E²e Jesús tsá² xiiala lí² faa²¹ tsá² júu³ tyá²

5 'Joon mo foo²oo' júu³ tyá² jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'in tsá² 'in sisí²i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o. 'In tsá² do tí²-tsi téen²in inuu cwo¹ sinagagas joon lí¹ tyuu¹³ jee²¹² 'nú¹ téen²in faa²¹a júu³ tyá² tya'a lí ní¹ tsá². Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': niga'ii²¹mo 'in tsá² do 'e gatí²i. 6 Pe mi fo²o júu³ tyá² tyi' joon 'ú¹u tsi inuu joon jni²i 'ñá¹ do joon mi²i 'uuin²¹ tyani Ñu²u. Joon Ñu²u 'in ní¹o jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o nu 'e gatí²u.

7 'Joon mo fó²oo' júu³ tyá² jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'in jo cwii¹in Dios Jmii²¹, tsá² 'in faa²¹a júu³ 'e jo 'ee to² tí² 'ii. Joon 'i¹-tsi 'e nuu¹un dios tya'a wa faa²¹a 'láai² naa' júu³ tyá² tya'a. 8 Jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'ino tsu Ñu²u ni¹o jilaa²¹ 'e 'naa²aa' la nu'gi 'e mí²ii'. 9 Tsu 'wii¹³ joon mo fó²oo' júu³ tyá² joon fó²oo' la no: Nu¹u' tyín¹ ñu'fú²,

cwoun'goo²¹o tsá² jiin¹³ nu-u.

10 Cwoli² 'e tyu²u to² jee²¹² tsá².

Cwojmaa¹a tsá² taain²¹² juncwii²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²u'un la jmoo¹o 'in taai² ñu'fú².

11 Cwoo¹³ jna'a 'uunñi² tyii'i jmii²¹² no jiin¹³ la 'naa²¹a'a.

12 Jmaa²a fee¹-'o'o 'wii²¹² tyii'i jilaa²¹ 'e gó² 'e nigajmoo²o'o.

Tsu la joon jna'a nigajmoo²¹o'o fee¹-tsii'i 'e gó² 'e nigajmaa¹a tsá² tyii'i.

13 Jo cwo²o wa'a 'e 'naa²¹a'a tsaa²; 'láa²i jna'a jee²¹² jilaa²¹ 'e gó².

Tsu tyi'nu-u jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon²¹ tøø²mo. Amén.

14 'Tsu wana 'naa' jmoo²oo' feei¹-'oo' tya' 'in nigajmaa¹a 'e gó² tyii' la joon jon Ñu²u' 'in tyín¹ ñu'fú² ijmáa¹a feei¹-tsi 'wii²¹² tyii'.

15 Pe wana jo jmoo²oo' feei¹-'oo' tya' tsá² xeei²¹ la joon jon Ñu²u' jo ijmáa¹a feei¹-tsi 'wii²¹² tsaa² tyii'.

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' mo gø² tsá² tyiiañi¹

16 'Joon mo cøø²øø' tyiiañi¹ jo jmaa²aa' fa'i³ lí²naa' la jmoo¹o 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o. Tsu 'iin²¹²in 'in tsá² do 'e iñí² tsá² 'e gø¹²ø tyiiañi¹. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' niga'ii²¹mo jilaa²¹ ití²i. 17-18 Pe mo cøø¹³ø tyiiañi¹ roon¹³un ní²i joon xaa¹² tyi²i wuu²¹ 'e jo líñi²i tsá² 'e cøø¹³ø tyiiañi¹. Wa cøø¹³ø tyiiañi¹ 'uuin²¹ 'e líñi¹o Ñu²u joon 'ii icwo¹o 'nu 'e gatí²u.

'E²e Jesús tsá² xiiala lí² sáa¹i 'e tyá² tya'a fu ñu'fú²

19 'Jo saa²aa' jilaa²¹ 'e tyá² tyii' fu ní cwoo¹³ juncwii²¹ tsu fu ní cwoo¹³ juncwii²¹ joo'fu² cuu²¹u, si ili'oo² 'ee si itsataai² 'uun²¹ icón² 'ee. 20 'Áa¹mo tyú²gi tyii' wa saa²aa' 'e tyá² tyii' fu ñu'fú² lí jo icuu²¹u

joo'fu² jon'gi ili'oo² joon jo lí² tsa-taa² 'uun²¹ icón². ²¹ Joon doñili¹ 'e sáa¹ tsá² 'e tyá² tya'a do-o jon 'iin²¹² in cwá²a —jin² Jesús.

'E²e Jesús tsá² xiiala ilí² ngí¹i coon²¹ tsáa¹

Faa²¹gi Jesús jin²in:

²² —La 'i¹-tsi tsá² la joon ingí¹. Joon wana canii² 'i¹-tsi tsá² coon²¹ tsáa¹ ingí¹ la ngí¹ tsá² mo jmí¹. ²³ Pe wana gó² 'i¹-tsi tsá² jo ñii¹i xiiafu tsáa¹a la mo ngí¹ tsá² mo 'woo¹. Joon wa lí²i tsá² 'e ngí¹i mo jmí¹ pe 'e gó²o 'i¹-tsi 'áa¹mo 'íi¹ nuu²¹ li ngí¹i.

'E²e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a 'iin²¹²in jii¹³ Dios Jmí²¹

²⁴ 'Jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² jmáa¹a la to² tyá² gáí¹ ñi'fi²¹². Tsá ilí'ee¹i 'in jaain²¹ joongi 'in jaain²¹gi ilí'iin²¹²mo. Joon wana ijmaa¹a la to² tyá² jaain²¹ 'e jo 'ee ilítsáa¹-tsi 'in jaain²¹ do. Joon jo lí² jmá¹a tsá² la to² tyá² cuu² la 'ii²¹² jmoo¹o la to² tyá² Dios.

'E²e Jesús tsá² 'e 'aa¹mo Dios Jmí²¹ 'in tsaa¹-tsi 'ii

²⁵ 'Tsá 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jo cuu¹³-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e cøø²øø' coon¹³ 'e 'uu²uu' 'e taan²¹²naa' juncwii²¹ jon'gi tya' 'mi² tyi²ii'. Tsá tyiin²gi juncwii²¹ tya' tsá² lagi 'e gø² tsá² joon tyiin²gi cuerpo tya' tsá² lagi 'mi² 'e tyi²i. ²⁶ Coon²oon' cwáain¹ tya' ton¹ 'øø¹i tya'cwí² tsá jo 'ee jñii¹i, jon'gi 'ee roo²¹ tya'a 'e coon¹on, jon'gi 'e coon¹on wa 'máa¹a tsi tyuu², xü lí'i Ñü²oo' 'in tyiin¹ ñü'fú² cwoo¹o 'e gø²ø 'ido. Joon tyiin²gi 'naa' lagi ton¹. ²⁷ Jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' lí² jmé¹i 'ña'a ca'no³ metro lí ní¹gi coon¹³ jilaa²¹ 'e cu²-tsi lí²i.

²⁸ '¿'Ee lí' cu²-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'mi² tyii²ii'? Tyaan²aan' cwáain¹ lí³ cartu² 'e cwaain²¹ jii¹³ lí cwii²¹. 'E lí³ do jo jmoo¹o to² jon'gi 'mii¹i

'mi² ²⁹ pe fuu²¹²uu 'naa', ca 'lí²¹² røøi¹³ Salomón coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a jo lí la lí 'e lí³ do. ³⁰ Joon wana gajmaa¹a Dios jilaa²¹ lí³ 'ya²gi 'e taa²¹ coon²¹ jmí²¹² joon coo²¹o coon¹³ jí², cwoliñi² 'naa' icwo¹ Dios 'naa' jilaa²¹ siin¹³iin'. ³¹ Tsá² 'in cu²-tsi coon¹³ Dios. Jo 'i¹-'oo' 'ee icøø²øø' jon'gi tya' 'i'uu²uu' jon'gi tya' 'mi² ityi¹³ii'. ³² 'Áa¹mo 'i¹-tsi 'in jo cwii¹in Dios tya' jilaa²¹ 'e júu³ lo, pe Ña'ñü¹ü' 'in tyiin¹ ñü'fú² ñii¹o jilaa²¹ 'e 'ná¹ jméi¹ to² tyii'. ³³ Pe cwoo¹³-'oo' 'e tyá² Dios to² 'naa' joon jmaa²aa' jii¹³ la 'iin²¹²in. Joon wana jmoo²oo' la joon 'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e catyiaa² do. ³⁴ Jo 'i¹-'oo' jmí²¹² nano tya' fa¹³ ilisá² tsa'oo²¹ tsá fa¹³ ilisá² tsa'oo²¹ 'e tya' tsa'oo²¹-o joon. 'E fa¹³ 'e sá² la coon²¹ jmí²¹² líin²mo tya' jmí²¹² joon.

7

Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹

¹ 'Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ joon jo ijma¹a Dios 'ii²¹ tyii'. ² Tsá Dios ijma¹a 'ii²¹ tyii' jii¹³ la ni-gajmaa²aa' do. Coon¹³ 'ii²¹ 'e gatyiin²aan' tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ joon icon¹on Dios 'ii²¹ tyi'naa'. ³ Tyá² jøø²ø 'e tyi¹ pi³ 'yü unni² tsaruu²¹u pe jo cón²on cwáain¹ coon²¹ po³ 'mó² 'yü unni²i 'wo'o. ⁴ '¿'Ee lí' fu²¹u tsaruu²¹u: "Cwó² tyi³ii tyi¹ 'yü unni²i", pe joongi 'yü coon²¹ po³ 'mó² 'yü unni²i? ⁵ 'In sisii¹ 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Tyi¹du' po³ 'mó² 'yü unni²i jéi¹ joongi lí² tyi²i tyi¹ 'yü unni² tsaruu²¹u.

⁶ 'Jo cwoo²oo' 'e júu³ cwaai¹³ tya' Dios tya' tsá² 'in lí¹i la lí¹i tsii²¹, 'in jo tsi¹ tsa'goo¹o, jo 'ee ilinü¹³ü jii¹³ ijmee²¹mo 'naa'. La joon jon jo cwoo²oo' jilaa²¹ 'e jai² lí²naa', 'e lí la lí perlas tyii', tya' 'in tsá² 'in lí¹i

la líi¹ i ñí¹ tsu jiiin¹³ i'ø¹o 'e júu³ do
—jin² Jesús.

*Cwoo¹³-'oo' 'e cwo¹ Dios 'naa' 'e
tyá² tya'a*

Faa²¹gi Jesús jin²in:

7 —Mí²ii' joon icwo¹ Dios 'naa';
joon wana 'naa²¹naa' Dios joon
ityee²¹moo' 'ii; joon wana pó²oo'
'ooca'ná¹, Dios i'ná² tyii'. 8 Tšu
tya' jileei²¹ 'in mí¹i, i'ii²¹mo; joon
jileei²¹ 'in 'noo¹o ityii¹³a; joon 'in
pó² 'ooca'ná¹ 'e 'ná¹a i'ná¹ tya'o.

9 'Jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa'
jo icwoo²oo' yuun²¹ tyii' coon²¹
cuun²¹² wa'a gamii¹ coon²¹ 'iñi¹.
10 Jon'gi cwoo¹³naa' jaain²¹ mii²¹
wa'a gamuu¹i jaain²¹ joo²¹ taai²
jmii²¹. 11 Joon wana 'naa', 'in líi¹
'in gó², ñí²oo' 'e cwoo²oo' 'e tyá² tya'
yuun²¹ tyii', fee¹gi 'áai¹ icwo¹ Dios
'e tyá² tya' 'in mí¹i.

12 'Tšu 'wii¹³ joon jmaa²aa' tya'
tsá² xeei²¹ jiiin¹³ la 'iin²¹²naa'
jmaa¹a tsá² xeei²¹ tyii'. Coon¹³ la
joon itiin¹³moo' 'e ley tya' Moisés
coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya' 'in tsá² 'in
gacwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios ca la
mo jéei¹.

*Cwoo¹³-'oo' 'ii¹ 'naa' 'ooca'ná¹
cu² 'áai¹*

13 'Ii¹ 'naa' 'ooca'ná¹ cu² 'áai¹ tsu
'ú² 'áai¹ 'e 'ooca'ná¹ si² li 'ii²¹ joon
'e fu¹ 'e tsá¹a li 'ii²¹ 'áai¹mo 'ú² 'e fu¹
joon. Joon fúu¹mo tsá² tsalín² fu¹
joon. 14 Pe cu² 'áai¹ 'e 'ooca'ná¹ tyi²
fu ñu¹fú² joon tii² 'e fu¹ 'e ngo² fu
ñu¹fú². Joon xu tsá² 'in tsaa²¹ 'e fu¹
'e tsá¹a ñu¹fú².

*Cwii¹i tsá² 'mó² 'oofuu²¹ coon¹³
'oofuu²¹ tya'*

15 'Un'øø¹naa' yaanaa' coon¹³ 'in
tsá² 'in jin² 'e faa²¹a cwáain¹ tya'
Dios pe jo jo¹. Jalín²mo jee²¹² 'naa'
lawa joo'saa²¹ xuui²¹² 'in 'wo²-tsi
'áai¹ pe 'yia¹ tsiinu²¹ 'in 'li¹³mo
'ii. 16 Lí²-i licwii²¹naa' 'ii coon¹³
jilaa²¹ 'e jmoo¹o tšu jo cún¹ tsá² mi³
wuunjøø¹³ 'mó² tóon¹, jon'gi cún¹

tsá² mi³ cwaríi³ 'mó² tóon¹ náa².
17 La joon jon coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹
tyá² cwoo¹o jiiin¹³ 'oofuu²¹ tyá²-u.
Coon²¹ 'mó² 'e gó² cwó¹o jmaai²
'oofuu²¹ 'e gó²-o. 18 Coon²¹ 'mó²
'oofuu²¹ tyá² jo lí² cwo¹ 'oofuu²¹
gó² jon'gi lí² cwo¹o coon²¹ 'mó² 'oo-
fuu²¹ gó² 'oofuu²¹ tyá². 19 Joon ji-
laa²¹ 'mó² 'oofuu²¹ 'e jo cwo¹o 'oo-
fuu²¹ tyá² ná¹ 'wiin²¹in joon coo¹o.
20 Iliñí² 'naa' xiiala líi¹ tsá² coon¹³
jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

*Jo jileei²¹ i'ii²¹i li tyín¹ Dios
Jmii²¹*

21 'Jo jileei²¹ itsataai² li tyín¹
Dios Jmii²¹, 'in nigasií²¹i jna jin²in:
“Ña'ñu¹'u', Ña'ñu¹'u'.” Jiin¹³ 'in
nigajmaa¹a la to² tyu² Ñu³oo
itsataai² li tyín¹in ñu¹fú². 22 Joon mi
tyé¹ jmii²¹² joon fúu¹mo 'in jin²in
sii²¹i jna: “Ña'ñu¹'u', nigafaa²¹
jna'a coon¹³ 'e sii²¹ 'nu, joon coon¹³
'e sii²¹ 'nu niga'wóo³na'a 'in 'lii¹³
taai² 'alma tya' tsá², la joon jon
nigajmoo²¹o'o milagros fee¹ 'láai²
tya' tsá².” 23 Pe joon ifuu²¹²uu 'ii:
“Jo mo galicwii³na 'naa', jeen¹³naa'
tyani³ii jileei²¹naa' 'in nigajmaa¹a
'e gó²” —jin² Jesús.

Tún² 'ii¹³ tñífu²¹ jmoo¹o tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

24 —Jileei²¹ tsá² 'in nuu¹un joon
jmoo¹o la to² tyu²u líi¹i la líi¹
tsá² 'in 'øø¹-tsi, 'in jmoo¹³ 'nú¹ ni
cuun²¹². 25 Joon mi jó¹ jmí¹ mii²¹,
joon galifee¹ jmii²¹, joon 'la¹ tyí²
'e 'nú¹ do pe jo gacii² tšu si² ni
cuun²¹². 26 Pe 'in nuu¹un joon jo
jmoo¹o la to² tyu²u líi¹i la líi¹ tsá²
'in báí¹ 'in gajmaa¹³ 'nú¹ ni too¹³.
27 Joon mo najó² jmí¹ joon galifee¹
jmii²¹, ga'la² tyí² 'e 'nú¹ do. Joon
gaci²mo 'e 'nú¹ do coonti.

28 Joon mo gauntyei¹ Jesús júu³
tyaa¹a do 'áai¹ tsa'goo²¹-tsi jileei²¹
coon¹³ 'e ga'ee¹ Jesús do. 29 Tšu
ga'e² Jesús tsá² lawa 'in 'oo¹o to²

jo 'ee¹ la 'é¹ 'in tifo² tya' ley tya' Moisés.

8

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'

¹ Mo gajngáa¹i Jesús 'e moo²¹ do fúu¹mo tsá² ngalín² caluu. ² Joon gangatyéen¹in jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya' coo¹³ li ngaai¹ Jesús. Joon 'in tsá² do gasii²¹i wojni¹i tyani Jesús joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹, feei¹du¹-'o'o, wana 'iin²¹²u¹un lí²-i un'láa²u jna.

³ Joon gataan¹an Jesús cwoo²¹o tya' 'ido joon jin²in sii²¹i 'ido:

—'Iin²¹²moo jon. Un'láa²moo 'nũ.

Joon tsifu joon galáa²mo 'e jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ 'e líi¹i. ⁴ Joon jin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Jo 'in fu²¹u jii¹³ jaain²¹. Jii¹³ cwoo¹³o cwocwei¹³ 'wo'o untsá². Joon cwocwoo²o fa¹ tya' Dios jii¹³ la to² gatyú² ley tya' Moisés. Joon coon¹³ la joon liñi¹ tsá² 'e niga'láa²mo'o.

Gaun'láai² Jesús tsa'leei¹³ tya' 'in tyú² to² 'láa²

⁵ Joon mo ga¹² Jesús fuu²¹ Capernaum joon gangatyéen¹in jaain²¹ 'in tyú² to² 'láa² Roma co' li siin¹² Jesús ⁶ joon gajin²in sii²¹i 'ii:

—Tsañuu¹, jmaa²a feei¹-'o'o 'wii²¹² tyiia tsu jaain²¹ tsa'leei¹³ tyiia raain¹ tsaa¹³a coo¹³ 'mó² fu tyiia. 'Áai¹ jó¹ tsaa¹³a cuu¹³ 'áai¹.

⁷ Joon Jesús gajin²in:

—Iní³oo, niun'láa²na.

⁸ Joon 'in tyú² to² 'láa² do gañii¹i:

—Tsañuu¹, jo tí²na 'e 'u²¹u inuu tyiia, jii¹³ tyu²¹u to² 'e un'láa²mo tsa'leei¹³ tyiia joon i'láa²mo. ⁹ Seen²¹mo jaain²¹ 'in tyú² to² jna; jna-a jon tyu³u to² 'láa². Joon mo tyu³u to² 'láa² tyiia 'e tsaa¹a, tsaa²¹o. Joon wa

fuu²¹²uu, “na¹” joon joo²¹-o. Joon wana tyu³u to² tsa'leei¹³ tyiia 'e jmáa¹a, jmaa¹o.

¹⁰ Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo joon ganga'goo²¹-tsi, joon jin²in sii²¹i 'in ngalín² caluu:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo mo gatsee²¹na jii¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² Israel 'in jo¹ líi²i la jo¹ líi² 'ino. ¹¹ Fuu²¹²uu 'naa' 'e fúu¹mo jalín² li 'yeei²¹ ñi¹, jalín²mo jon li li yooi¹³ ñi¹ jaa¹³i 'i¹ coon¹³ Abraham, coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob fu li tyu² Dios to² ñu¹fú². ¹² Pe i'woo²¹mo Dios fu caluu 'in nanáa¹ tyú² tya' 'e dø¹ do. I'woo²¹mo fu caluu li 'i¹ nuu²¹. Joon ityi²i, joon cuu²¹i moojóon¹on —jin² Jesús sii²¹i tsá² fúu¹ do.

¹³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—Cwei¹ fu tyi¹i, 'e jo¹ ni galí²u'u ili² tyi¹i.

Joon 'in tsa'leei¹³ tya'a tsifu joon galáa²mo.

Gaun'láa²mo Jesús 'yiiaunsáa³ Tú³

¹⁴ Joon gangó¹o Jesús fu li tyiin¹ Tú³, joon do-o gangaa¹i 'yiiaunsáa³ Tú³ taain¹ yu tyí². ¹⁵ Joon gason¹ Jesús cwoo²¹o joon tsifu gacwó² tyí². Joon tsifu joon garoon¹on joon gatyaa¹ tyú² 'e idø¹ Jesús coon¹³ 'in catyaa² do.

Gaun'láai² Jesús tsá² fúu¹

¹⁶ Joon mo gatséi¹ ñi¹ gangajée¹i tsá² 'in taai²¹² 'in 'lii¹³ alma tya'a li sin² Jesús. Joon mo gatyú² Jesús to² 'e 'wé¹i 'in 'lii¹³ do joon ga'woo²¹mo. Joon Jesús gaun'láai² ce jileei²¹ 'in tsatsaa¹³ do. ¹⁷ La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³ ga¹² 'in tsá² gacwoo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaiás mo gajin²in: “Gajeen¹³mo 'e jo pí³-tsi', joon ga'wo²o jmoowúu¹ 'e lee²e.”

Lawa 'in 'iin²¹²in ngí² coon¹³ Jesús

18 Joon mo gangó¹ Jesús 'áai¹ fúui¹ tsá² niteen¹ in ce cu' li' li siin¹² in, joon gatyu² Jesús to² wa'a tsalín² tsá² tya'a li' ngoo¹³ li náa¹ tyíia¹ do. 19 Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tifo² tya' ley do gangatyéen¹ in li sin² Jesús joon jin² in sii²¹ i Jesús:

—Tifo², 'iin²¹² na níi³ ii coon¹³ 'nũ doñixiia' cwoo¹³ o.

20 Joon Jesús do gañii¹ i:

—'In cwii¹ sá² too²¹ tya'a tii² xá¹ joon 'in ton¹ sá² sii² i pe 'in Ruu²¹ i Tsá² jo sá² tya'a li ján³.

21 Jaain²¹ gi 'in líi¹ i tsá² tya'a gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Ña'ñu¹ u', 'iin²¹² na níi³ ii coon¹³ 'nũ pe cwo²¹ o ni'áai¹³ duu ñu³ uu jéei¹ nifu.

22 Joon Jesús do gañii¹ i:

—Na¹ coon¹³ jna. Cwolí² cwo'aai¹ 'in jo cwii¹ in Dios 'in 'lii²¹² do.

Jmoo¹ o Jesús 'ii¹ tii² tyí²

23 Joon gaí² Jesús tsi barco coon¹³ tsá² tya'a 'in ngalín² coon¹³. 24 Joon garóon² coon²¹ tyí² tá² líi¹ ca ganga'ó² jmii²¹ tsi barco do. Joon cwuu²¹ mo Jesús la jee²¹² do. 25 Joon tsá² tya'a ngalín² ngaunjnaa¹-tsi 'ido. Joon gajin² in:

—i'Ña'ñu¹ u'! Laai²¹² jna'a. Ti li te² moo' o.

26 Joon Jesús do gañii¹ i:

—¿'Ee li' 'goo²¹ oo' 'áai¹? i'Áai¹ xũ jai² líi² naa'!

Joon garóon² Jesús joon gatyu² u to² 'e tyí² do coon¹³ jmii²¹ do 'e ján² tii². Joon coonti gajaan¹ an tii².

27 'Áai¹ tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² do joon gajin² in:

—¿'iin-gi 'in tsañuu¹ no? Ca tyí² coon¹³ jmii²¹ nũ¹³ u to² tyu² 'ino.

Lawa gáí¹ tsá² Gadara 'in taai² 'in 'lii³ alma tya'a

28 Joon mo gatyí¹ a Jesús li' ngóo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do li roon¹ cwoo¹³ 'wó² tya' tsá² seen²¹

Gadara gáí¹ tsañuu¹ 'in taai² 'in 'lii³ alma tya'a ga'woo²¹ i li taa¹³ 'áan³ tya' 'lii²¹². 'In gáí¹ do 'in 'lii³ mo ca jo lí² ngú¹ tsá² li' co' li taa¹ i. Joon gangatyéen¹ in li sin² Jesús. 29 Joon ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹ o gajin² in:

—¿'Ee to² ñi² i jee²¹² jna'a, Jesús? Joon¹ Dios 'nũ. ¿Ti ñi² i 'e 'e² e jna'a wúu¹ la nũ'gi ijó¹ 'ii²¹?

30 Joon coo¹³ joon taain²¹² ca poo²¹² ñi¹ fúui¹ líi¹ gø² ø. 31 Joon 'in 'lii³ taai² tya' 'in tsá² do gamii¹ i tyani Jesús jin² in:

—Wana 'woo²¹ o' o jna'a wa'a cwo²¹ o tsatoo²¹ o' o alma tya' 'in ñi¹ no.

32 Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in 'lii³ do:

—Cwolín² naa'.

Joon 'in 'lii³ taai² alma tya' 'in tsá² gáí¹ do ga'woo²¹ mo joon ngataa²¹² i alma tya' 'in ñi¹ do. Joon tsifu joon 'in ñi¹ do ngalín² cwii¹ in li' sijí² joon gaxuu²¹ i tsi tyíia¹ do, joon gajgoo²¹ jmii²¹ do.

33 Joon 'in 'aai¹ ñi¹ do ngalín² cwii¹ in 'goo²¹ o fu ifuu²¹ gaj-maa¹³ a tsá² júu³ xiiala galí¹ tya' 'in tsá² 'in taai² 'in 'lii³ alma tya'. 34 Joon jilee²¹ tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do ngalín² ngajøø² i Jesús. Joon mo gangaa¹ 'in tsá² do Jesús gamii¹ i tyani Jesús wa cwo¹ i 'ido fu goo¹ o.

9

Gaun'láa² i Jesús jaain²¹ tsá² 'in 'ii¹³ tá² cwoo²¹ tii² i

1 Joon gaí² Jesús tsi barco do joon gangii¹ li' cataain²¹ caai¹ tyíia¹ do. Joon gatyee¹² i fuu²¹ li taain¹. 2 Joon gajée¹ i tsá² jaain²¹ tsá² 'in 'ii¹³ tá² cwoo²¹ tii² i 'yuui² coon²¹ jmoo²¹. Joon mo gani² Jesús xiiala jo¹ líi² i 'in jalín² do gajin² in sii²¹ i 'in tsat-saa¹³ do:

—Tya¹-o' o yú², ni'iin² moo tsaa² tyi'i.

3 Joon 'inlíi¹³ tifo² tya' ley 'in taai² do niga¹-tsi: “In tsá² lo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tya'a.” 4 Joon galiñii¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gaunngii¹, jin²in:

—¿Ee li 'i¹-oo' 'e gó²? 5 ¿No-o jo taai²¹²gi fuu²¹²uu 'in tsá² no: “Ni'iin²moo tsaa² tyi'i”, si fuu²¹²uu 'e: “Ráan²un ngí² 'íi¹³i”? 6 Pe 'e liñi² 'naa' 'e Ruu²¹i Tsá² 'oo¹o 'ii²¹ ili'iin²in tsaa² tya' tsá² mo taain²¹² juncwii²¹, jøø²øø' 'elo.

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsat-saa¹³ dó²:

—Ráan²un no; pé¹ jmoo²¹ tyi'i no, cwei¹ fu tyi'i.

7 Tsifu joon garoon¹on 'in tsá² do joon nga²mo fu tya'a. 8 Joon gafoo¹³mo 'in tsá² néei¹ do mo gani² 'elo, joon gaun'goo²¹o Dios 'e nigacwo¹o Dios 'ii²¹ 'e li 'iin² tsá² tsaa² tya' tsá².

Mo gatø¹ø Jesús Mateo

9 Joon mo gacwo¹i Jesús fu li taain¹ do gangaa¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Mateo tyiin¹in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá². Joon gajin² Jesús sii²¹i Mateo do:

—Na¹ coon¹³ jna.

Joon 'in Mateo do garóon²on li tyiin¹in joon gangó¹ coon¹³ Jesús.

10 Joon ga¹2 Jesús coon²¹ inuu. Gøø²¹ø 'íi¹i. Joon gatyallín² fúui¹ 'in cón² 'laa¹³ li 'nii¹ tsá² coon¹³ fúu¹mogi 'in røøi²¹ tsaa². Coon²¹ caan²mo néei¹ gø²ø coon¹³ Jesús joongi coon¹³ tsá² tya'a. 11 Joon mo gangó¹ tsá² fariseos 'e tyiin¹ Jesús gø²ø coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ do gajin²in sii²¹ tsá² tya' Jesús:

—¿Ee li' tyiin¹ tifo² tyii' gø²ø coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ joongi coon¹³ 'in tsá² røøi²¹ tsaa²?

12 Joon nuu¹un Jesús 'e jin² 'in tsá² do joon gajin²in:

—'In tsá² tyú¹ coon¹³ 'in tsá² tyá² si¹i¹-tsi jo 'néi¹ tim¹ tya'a, jiiin¹³ tsatsaa¹³ 'néi¹ tim¹ tya'a.

13 Cwoliin²naa', cwolitíi²moo' 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ tya' Dios 'e jin²: “'Iin²¹²gii 'e jmá¹a tsá² fee¹-tsi tya' tsá² xeei²¹ lagi¹ cwo¹o jna fa¹.” Tsu jo gagoo²¹²oo wa'a tø³øø 'in tsá² tyú¹, gagoo²¹²oo 'e tø³øø 'in røøi²¹ tsaa² wa'a ijaa²¹-tsi.

Gaunngii¹ tsá² Jesús cwáain¹ tya' 'e gø² tsá² tyiiañi¹

14 Joon gangatyéen¹in 'in tsá² 'in ngí¹ coon¹³ Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ co² li tyiin¹ Jesús joon gaunngii¹:

—'In tsá² fariseos la joon jon jna'a tyé²'e tyiiañi¹. ¿Ee li jo gø²øø tsá² tyi'i tyiiañi¹?

15 Joon gañii¹ Jesús:

—Jo jmoo¹o tsá² fa¹3 mo tsáa¹a li cuui¹³ cwoø²¹ tsá² la 'ii²¹² tyiin¹ 'in tsá² cuui¹³ cwoø²¹ do. Pe ijó¹-o coon²¹ jmi²¹² mo jo tyiin¹gi 'in nigacui¹³ cwoø²¹ do joongi idø²ø tyiiañi¹.

16 'Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹³ 'mi² fiin²¹ coon²¹ 'mi² natsáai² tsu mi ron² tsá² itsuu² 'e 'mi² fiin²¹ do joon ilifee²gi li 'gii¹. 17 La joon jon jo tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ tsi loo²¹ tsáai² tsu wana jmoo¹o tsá² la joon i'gii¹ 'e loo²¹ tsáai² do joon tsa¹i¹ 'e jmi³ móo¹ do coon¹³ loo²¹. Tsu 'wi¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ tsi loo²¹ 'mi² joon tyá² jee²¹² tún² do.

Lawa jamí¹ Jairo coon¹³ 'in tsami² 'in gason² siin³ Jesús

18 La jee²¹² tyiin¹ Jesús faa²¹a 'e júu³ do gatyía¹ jaain²¹ tsá² feei¹ tya' tsá² Israel. Joon gasi²i wojni¹i tyani Jesús joon gajin²in:

—La ngayuui¹³ júun²mogi yuu²¹ tyiia. Pe wana cwoø¹³o cwotaan¹³an cwoø¹o tya'a joon ijiin¹in tún¹.

19 Joon garóon²on Jesús gangóo¹o coon¹³ 'ido coon¹³ tsá² tya'a. 20-21 Joon li ningóo¹o 'yuui fu¹ gason²on jaain²¹ tsami² tsaa¹³

ti' siin³. Dyatun¹ jiiin²¹ ningó¹
'e tuuin²¹ 'in tsami² do. Ga'i¹-tsi
'in tsami² do: "Xufiin¹³ coon²¹
son³oon siin³ 'ido in'láa²moo." Tsu
'wii¹³ joon gangatyéen¹in caluu
li ngó¹ Jesús gason²on siin³in.
22 Joon gajiiin¹in 'ña'a Jesús gajøø²i
'in tsami² do joon gajin²in:

—Tya¹-o'o yú². Tsu niga'láa²mo'o
tsu 'wii¹³i jo¹o galii²u'u.

Joon tsifu joon galáa²mo 'in
tsami² do.

23 La jee²¹² joon gatyía¹ Jesús tya'
'in tsafeei¹ do. Joon mo gangoo¹o
nataai² tí² 'e ti li tsa'áa¹mo 'ido joon
ganaa²¹² 'goo¹ 'áai¹. 24 Joon gajin²
Jesús:

—'Wóo²naa', tsu jo mo 'liii²¹² 'in
simi² no li' cwuu²¹mo 'ino.

Joon 'in tsá² do gacoo²¹ ngii² tya'
Jesús. 25 Mo ga'wóo²i 'in tsá² do ga'í²
Jesús li raain¹ 'in simi² do joon ga-
son²on cwoo²¹o 'ido. Joon garóon²o
'ido. 26 Joon galiñi¹ tsá² 'in néei¹
la caain²¹ fuu²¹ taa¹³ do jilaa²¹ 'e
nigali¹.

Mo gaun'láa²i Jesús gai¹ tsá² tiui²

27 Mo gacwo¹ii¹ Jesús tsi inuu¹ do
gai¹ tsá² tiui² ngaliin² caluu Jesús
'oo¹o tá² jin²in:

—iFúu² cwoliu¹u jna'a, Joon¹
David!

28 Joon mo gatyee¹²i Jesús fu
tya'a 'in tsá² tiui² do gangatyéen¹in
joon gaungii¹i Jesús 'ii:

—¿Ti la jai² líi²naa' 'e liun'láa²na
'naa'?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—Jo¹o líi² jna'a, Ña'ñu¹u'.

29 Joon gataan¹an Jesús cwoo²¹o
unni² tsá² tiui² do joon jin²in sii²¹i
'ido:

—Cwoli² jiiin¹³ la jo¹ líi²naa'.

30 Joon galóo²o unni¹i. Joon
Jesús ga'ii²i júu³ jin²in sii²¹i 'ido:

—Xúun² fú²uu' jiiin¹³ jaain²¹ 'e
niga'lóo²o unni²ii'.

31 Pe xuu¹ joon xuu¹ 'wóo²i xu¹ do
joon gajma²a júu³ jileei²¹ 'in néei¹
do jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús tya'a.

*Mo gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá²
'in jo lí² faa²¹a*

32 Joon mo ga'wóo²i 'in gai¹ do
joon 'in xeei²¹gi ngataai² jée¹i
jaain²¹gi tsá² 'in jo lí² faa²¹a li tyiin¹
Jesús. 'In 'lii³mo 'yuu² alma tya'a.
33 Joon mo gatyii¹in Jesús 'in 'lii³
'yuu² alma tya'a do tsifu joon
galáa² 'in tsá² do 'wii²¹² faa²¹a.
'Áa¹mo tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² taai² do
joon gajin²in:

—Jiin¹³ cafu jo mo nee²¹e' fu
goo²¹o' Israel la lí¹ 'e ganee²¹e'
nano.

34 Pe 'in tsá² tya' fariseos do
gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'woo²¹i 'in 'lii³
taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya'
'in tyu² to² 'ii.

Feei¹-tsi Jesús tya' tsá²

35 Ngóo¹ Jesús la caain²¹ fuu²¹
coon¹³ fuu²¹ pi³ náa¹ do. Tsi
inuu¹ cwo¹ sinagogas gacwo¹ júu³
tyá² tya' mi li tyu² Dios to² tsá².
Joon gaun'láa²i jileei²¹ tsatsaa¹³
'in tyaan¹an 'láai² nii² jmoowúu¹.

36 Joon mo gajøø²i Jesús 'in tsá² do
fúu² galii²i ni'i 'ido tsu 'in tsá² do
líi¹i la líii¹ joo'saa²¹ 'in jo seein²¹ 'in
'aa¹i 'ii, 'woo²¹o joon caain²¹ líi¹i.

37 Joon Jesús jin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—'E la ja²mo, fee¹ 'áai¹ 'e sá² 'e
roo¹ pe xuu¹ tsaleei¹³ seein²¹ 'in
jmaa¹a to². 38 Tsu 'wii¹³ joon mí²ii'
tyani Fii²¹² 'in cwó¹ 'e roo¹ 'e sá²
'e síi¹in tsaleei¹³ tya'a jee to² 'e
cóon¹on 'e garoo¹o do.

10

*Tø²ø Jesús dyatooiin¹ tsá² tya'a
'in sii²¹ apóstoles*

1 Joon gatø²ø Jesús dyatooiin¹
tsá² tya'a joon gacwo¹o Jesús 'in
tsá² do 'ii²¹ 'e lí² 'wóo²i 'ido 'in

'líi¹³ taai² alma tya' tsá² joon 'e lí² un'láa²i tsá² jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e líi¹ tsá².

² 'Elo-o 'e sii²¹ 'in dyatooín¹ tsá² tya'a ilí²in apóstoles: 'in nifu sii²¹ Simón, sii²¹o jon Tú³, coon¹³ ruu²¹i Dii³. Joon gáí¹ jóon¹ Zebedeo 'in sii²¹ Jacobo coon¹³ Wó³. ³ Seein²¹ jon Lii²¹² coon¹³ Bartolomé coon¹³ Tomóo¹³ coon¹³ Untøø², 'in gacón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² la mo jéi¹. Joon seein²¹ Jacobo, jóon¹ Alfeo; joon seein²¹ jon Lebeo, 'in sii²¹o jon Tadeo. ⁴ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ido sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² tya' tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas. Joon seein²¹ jon Judas Iscariote, 'in ga'nii¹ Jesús mo li ciiin¹gi.

Sii¹in Jesús ji dyatooín¹ apóstoles tya'a 'e cwoo¹o júu³ tyú²

⁵ Joon Jesús gasii¹in 'in dyatooín¹ tsá² tya'a do joon gatyu²u to² jin²in:

—Jo cwolín²naa' li néei¹ 'in tsá² 'in jo seein²¹ Israel, joon jo cwotaan²naa' fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Samaria. ⁶ Tyú²gi wa'a cwolín²naa' tya' jiin¹³ tsá² Israel 'in líi¹ la líi¹ joo'saa²¹ 'in nituu¹i. ⁷ Cwolín²naa', cwocwoo²oo' júu³ 'e ti li tyú² Dios to² tsá². ⁸ Un'láa²naa' 'in tsatsaa¹³ joon 'in tsá² líi¹ jmoowúu¹ 'ejgoo²¹ tya'a. Jmaa²aa' jiin¹ 'in najúin¹. 'Wóo²naa' caluu 'in 'líi¹³ taai² alma tya' tsá². 'Naa' niga'ii¹³naa' 'e 'ii²¹ lo 'e jo 'ee gaciin¹ tyii' la joon jo 'ee 'laa¹³ cón²oon'.

⁹ Jo cwotyaan²aan' cuu² cwanáa¹ jon'gi cuu² cwataa²¹ jon'gi cuu² yúun² ¹⁰ jon'gi tulóo¹³oo'. Coon²¹ 'mi² cwaa²¹ cwotyí¹³ii' joon jo cón²oon' mii¹³ii' jon'gi soon²oon' 'mo'u². Tsu 'in jmoo¹o to² tíi²i 'ii²¹i 'e dø¹².

¹¹ 'Mi tyalín²naa' coon²¹ fuu²¹ si coon²¹ fuu²¹ pi³ 'ee, 'naa¹³naa' jaain²¹ tsá² tyú¹ joon do-o jón²oon' ca 'wóo²naa' do. ¹² Joon mi cwotaa²naa' inuu joon fú²uu':

'Aa²¹²moo' tyú²-u si'íi¹-'oo'. ¹³ Joon wana ga'ii²¹i tyú² 'e 'aa²¹²i do iliseein²¹ tyú²-u. Pe wa jo ga'ii²¹i júu³ tyii' tyiin¹aan' 'e 'aa²¹²i nigasi¹³ii' do. ¹⁴ Joon wana jo 'ii²¹i jon'gi jo 'iin²¹²in núu¹un júu³ tyii' cwo'wóo²naa' 'e 'nú¹ do si fuu²¹ do 'ee joon xuu²uu' 'laa²¹ toon²¹² tíi¹³ii'. ¹⁵ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'áai¹gi iní² wúu¹ 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do mi cwá¹ jmi²¹² ijma¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² lagi 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

I'ø¹mo tsá² 'naa'

¹⁶ 'Tyan²duu' cwáain¹, síi³na 'naa' lawa joo'saa²¹ 'e cwolín²naa' jee²¹² tsiinuu²¹. Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' líi³ii' la jmoo¹o mii²¹ líi³i pe seein²¹naa' 'wo²-'oo' lawa jaain²¹ maa²¹². ¹⁷ Líi³ii' jmaa²aa' tya' tsá² tsu tsajée¹i 'naa' tyani tsaa'to² joon ipóo¹i 'naa' tsi inuu cwo¹ sinagogas. ¹⁸ Joon 'wii¹³ jna ijéi¹ tsá² 'naa' tyani tsaa'to² tsacøøi¹³ joongi tyani róøi¹³. Joon coon¹³ la joon lí² fó³oo' 'wii²¹² tyia tyani¹i joongi tyani 'in jo tsáa¹-tsi Dios. ¹⁹ Joon mi jéi¹ tsá² 'naa' tyani tsaa'to² jo cuu¹³-'oo' 'ee ifó³oo' tyani tsaa'to² do tsu mi ti 'ii²¹ ifó³oo' Dios icwo¹o 'naa' 'ee ifó³oo' do. ²⁰ Jon' 'naa' 'in faa²¹a do pe 'in Espiritu Tyú² tya' Nii²uu' Dios Jmii²¹ 'in faa²¹a coon¹³ 'naa'.

²¹ 'La 'oo²¹ ruu²¹i tsajée¹i ruu²¹i tyani tsaa'to² ijngaa¹³i la joon jon tsacøøi¹³ tsajée¹i jóon¹on. La joon ijma¹ jóon¹on coon¹³ sáa³ jmi²¹ it-sajée¹i tyani tsaa'to² ijngaa¹³i tsá² 'ii. ²² Jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ili'ee¹i 'naa' tsu 'wii¹³ ja²mo líi²naa' cwáain¹ tyiajna. Pe jileei²¹ 'in jmaa¹a ta²¹ ca li tyéi¹ itiin¹³mo. ²³ Mo ga'øi¹ tsá² 'naa' coon²¹ fuu²¹ cwíin¹³iin' fuu²¹ li xiiia²¹gi. Tsu 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ la nu'gi icwíin¹³iin' la caain²¹ fuu²¹ li néei¹ tsá² Israel.

24 'Jiin¹³ jaain²¹ 'in untsáa¹a ilifeei¹gi lagi tifo² tya'a, jon'gi ilifeei¹gi tsa'leei¹³ lagi ñi'fii²¹²ⁱ. 25 'Ná¹-a 'yaai¹-tsi 'in untsáa¹a 'e 'yee¹i jiin¹³ la tifo² tya'a do, joon 'in tsa'leei¹³ do 'e 'yee¹'i jiin¹³ la ñi'fii²¹²ⁱ. Joon wana gaunsii²¹ tsá² 'in tyu² to² in^{uu} do Beelzebú, ¿'ee iunsii²¹ 'in tsá² taai² in^{uu} do? (Wana gasii²¹i jna 'e gó² xufoo³ 'naa'gi jo sii²¹i 'e gó².)

'Iin tí²i jma¹'gó²oo'

26 'Tsu 'wii¹³ joon jo jmaa²aa' 'goo²¹ tyani tsá². Jo 'e sá² jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e 'uui²¹ wa' jo 'in liñi¹. Joon jiin¹³ coon²¹ 'e si'mó¹ wa'a jo lijná² ni²i. 27 Jilaa²¹ júu³ 'e fuu²¹²uu 'naa' coon²¹ cwofaa¹³aa' jee²¹² li nuu¹un tsá². Joon jilaa²¹ 'e fuu²¹²uu 'naa' li 'uui²¹ ca yu' 'ná¹ cwo'oo²oo'. 28 Jo jmaa²aa' 'gøø²¹naa' 'in jngaai¹² tsá² pe jo lí² jngaai¹² alma tya' tsá². Jmaa²aa' 'gøø²¹naa' 'in lí² 'iin² cuerpo coon¹³ alma tya' tsá² fu lí² 'ii²¹

29 'Xufiin¹³ gáí¹ ton¹ tyiin¹ coon²¹ cuu² pe jiin¹³ jaain²¹ ton¹ do ijúun²in wa jo cwo¹ Dios Ñu¹'u' 'ii²¹ tya'a. 30 Joon ca jñá² tyi'naa' si'í³ ti ca mi² ce jilaa²¹. 31 Tsu 'wii¹³ tyiin²mo 'naa' lagi ton¹ fúui¹ jo jmaa²aa' 'goo²¹oo'.

'Ná¹-a jmaa²aa' júu³ tyani tsá² 'e cwii¹naa' Jesucristo

32 'Jileei²¹ 'in jmoo¹o júu³ tyani tsá² 'e cwii¹in jna la joon jon jna ijmaa³aa júu³ 'e cwii¹na 'ii tyani Ñu³oo 'in tyiin¹ ñu'fú². 33 Pe tya' jileei²¹ 'in jo røø¹i 'e cwii¹in jna tyani tsá² la joon jon jna ifo³oo 'e jo cwii¹na 'ido tyani Ñu³uu tyiin¹ ñu'fú².

'Wii¹³ cwáain¹ tya' Jesús ijma¹a tsá² ti' coon²¹ poo²¹²

34 'Jo cwo¹llin²naa' 'e gagó³oo 'e jmáa³aa 'ii²¹ 'e liseein²¹ tsá² tyú² coon¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹.

Gagó³oo 'e 'wiin²¹ mii¹³ jee²¹² tsá² jon' wa' liseein²¹ tsá² tyú² coon¹³ tsá². 35 Nigagó³oo ilisá² mii¹³ jee²¹² tsá² coon¹³ jmii²¹. La joon jon ilisá² mii¹³ jee²¹² simí² coon¹³ sáa³a. Ilisá² mii¹³ jee²¹² unloo²¹² tya'a coon¹³ 'yiaunsáa³a. 36 La joon 'in tsá² la 'oo²¹ in^{uu} tya'a ili'ee¹mo ruu²¹i in^{uu} tya'a.

37 'Jileei²¹ 'in 'iin²¹²gi sáa³ jmii²¹ lagi jna jo tí²i ilíin² tsá² tyiia. Joon wana 'iin²¹²gi tsá² jóon¹on lagi jna jo tí²i ilíin² tsá² tyiia. 38 Joon wa jo 'iin²¹²in júun²in 'wii¹³ tyiia jo tí²i ilíin² tsá² tyiia. 39 Joon 'in 'iin²¹²in intiin¹³ juncwii²¹ tya'a icaa¹mo juncwii²¹ tya'a. Pe 'in caa¹mo juncwii²¹ tya'a tsu 'wii¹³ cwáain¹ tyiajna, intiin¹³ juncwii²¹ tya'a.

'E tyú² ijma¹a Dios tya' tsá²

40 'Joon mi 'ii²¹ tsá² 'naa' in^{uu} tya'a tsu 'wii¹³ lí²naa' tsá² tyiia lawa'a 'e 'ii²¹ 'in tsá² do jna ñiia'oo. Joon mo 'ii²¹ tsá² jna lawa'a 'e 'ii²¹ tsá² Nu³oo 'in gasii¹in jna. 41 Joon doñi'iin tsá² 'in 'ii²¹i jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tya' Dios in^{uu} tya'a i'ii²¹i 'in tsá² do coon²¹ røø²¹ 'e la 'ii²¹ 'in tsá² cwo¹ júu³ tyú² do tsu ga'iin²¹ ni 'ido tsu 'wii¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyú² 'ido. Joon doñi'iin tsá² 'in 'ii²¹i jaain²¹ tsá² tyú¹ tsu 'wii¹³ 'in tyú¹mo 'ii'ii²¹ 'in tsá² do jon coon²¹ røø²¹ la in'ii²¹ 'in tsá² tyú¹ do. 42 Joon doñi'iin tsá² 'in cwo¹ tsá² tyiia xaai¹gi doñiee coon²¹ 'e pi³, 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', xufiin¹³ coon²¹ vaso jmii²¹ cwii²¹ gacwo¹o 'ido, i'ii²¹i 'in tsá² do coon²¹ 'e tyú² tya' Dios.

11

Mo jalín² tsá² tya' Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ jafee¹³i Jesús

¹Joon mo ngayuui¹³ gatyú² Jesús to² 'in dyatooín¹ tsá² tya'a jilaa²¹

'e 'ná¹ jmáa¹a joon gacwa¹ii¹i do ganga'e²e tsá² joon gacwoo¹o júu³ tyá² la caain²¹ fuu²¹ náa¹ do.

² Yiia¹³ joon 'nñá¹³ yuui² Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹. Joon mo galiñi¹ xiiala jmoo¹o Cristo do, joon gasii¹in Wó³ tsá² tya'a tsajó²i Jesús. ³ Ngaunngii¹:

—¿Ti 'nu-^u 'in Cristo 'in ijó¹ si sijeen²na'a 'in xeei²¹ 'ee?

⁴ Joon Jesús do gañii¹:

—Cwoliin²naa' cwosí¹³ii' Wó³ do jilaa²¹ 'e nigani²ii' joongi 'e niganuu²uu'. ⁵ Cwojmáa¹³aa' Wó³ júu³ xiiala nigalijnaa²¹ 'in tsá² tiui². Joon 'in jluui¹³ nigangii¹i, joon niga'láa²mo 'in tsá² jgó²ii²¹, joon ganá¹ loocwóo¹o tya' 'in tsá² jo nuu¹un, joon 'in najúin¹ gajjin¹o. Joon tya' 'in tsá² tañii² niganuu¹o júu³ tyá² tya' Dios. ⁶ Joon jló²o³mo 'in jo cu²-tsi coon¹³ jna.

⁷ Joon ngaliin¹mo 'in tsá² do joon galáa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹ júu² cwáain¹ tya' Wó³ coon¹³ 'in tsá² taai² do. Gajin²in:

—¿'Ee li' tyalíin²naa' tyajó²ó²o' fu li jo 'iin tsá² seein²¹? ¿Ti tyalíin²naa' tyajó²ó²o' coon²¹ tó² 'e si² jó² li 'ii²i tyi²? ⁸ Wa jo la joon ¿'ee li' tyalíin²naa'? ¿Ti tyalíin²naa' tyajó²naa' jaain²¹ tsá² tyi³ 'mi² 'ya²gi? Niñi² 'naa' 'in tsá² 'in tyi³ 'mi² 'ya²gi néei¹ fu li tyiin¹in ró²ii¹³. ⁹ 'Naa' tyalíin²naa' tyajó²naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá² tya' Dios. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' nigajó²naa' jaain²¹ feei¹gi lagi 'in gacwo¹ júu³ tyá² tya' Dios la mo jéei¹. ¹⁰ Tsu ni jí² tya' Dios 'e jin² cwáain¹ tya' Wó³ do: Síi³na jaain²¹ tsá² tyiia 'e tsáa¹a tyani²i.

Joon ityaa¹ tyá² coon²¹ fu¹ li ngí²i. ¹¹ Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' jii¹in¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² taai² juncwii²¹ jo seein²¹ 'in feei¹gi lagi Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹. Pe feei¹gi lagi Wó³ do

doñi¹iin 'in xaai²¹gi 'in i² li tyu² Dios to² tsá².

¹² 'Ca mo 'láa² 'wii²¹² cwó² Wó³ júu³ tyá² la ca nano jo ga'ó²ii²¹-tsi tsá² ró²o²¹ xiiala ili² 'e tyu² Dios to² tsá². Joon tyitsaa¹mo 'iin²¹²in ili² jii¹³ la 'i¹-tsi yaamo. ¹³ Jileei²¹ 'in gafaa^{21a} júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ jilaa²¹ ley tya' Moisés faa^{21a} cwáain¹ tya' xiiala tyu² Dios to² ca mi jó¹ Wó³. ¹⁴ Joon wana lí² jai² ili²naa' 'in Wó³ no líi¹i Elías 'in 'ná¹ jó¹ tún¹ jii¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ii jaain²¹ 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹. ¹⁵ Joon jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, nuu²uu'.

¹⁶ '¿'Ee 'ii²¹ ilijmá¹a tsá² tya' 'in tsá² no ili² coon²¹ ró²o²i? Líi¹i la líi¹i xuui²¹² taai²¹² to² coo¹o li lí¹ 'moo¹³ joon 'oo¹o jin²in sii²¹i ruu²¹i: ¹⁷ 'Xuu²¹u' lúu¹ tyi' jmoo²¹o sóoin¹³ pe jo 'in gatséen¹en. Joon ga'ó²o²¹ sóoin¹³ tya' li raan¹in 'líi²¹² pe jo 'in gatyí² jii¹³ jaain²¹." ¹⁸ Tsu gajó² 'in Wó³ do jo 'ee gó² jon'gi 'ee 'uun²¹un joon 'naa' foo²oo¹ 'e 'yuui² 'in 'líi³ alma tya'a. ¹⁹ Mi yuui¹³ joon jna-gi líi¹na Ruu²¹i; Tsá² gagoo²¹²oo joon gagu³uu joongi gagó¹oo, joon 'naa' foo²oo¹ 'e líi¹na tsá² jlo² tu²u. Joongi líi¹na tsá² 'uun²¹ vino 'áai¹, jaain²¹ tsá² 'in tyá² seein²¹ coon¹³ tsá² 'in ró²o²i tsaa² joongi coon¹³ 'in tsá² cón² 'laa¹³ li 'nii¹ tsá². Tsu xiiala cwo¹ii¹ 'e jmoo¹o tsá² jmoo¹o júu³ xiiala 'i¹-tsi 'in tsá² do si tyá² si 'e gó² 'ee.

Cwáain¹ tya' tsá² fuu²¹ 'in jo gaj-maa¹a nuu¹³

²⁰ Joon galáa² Jesús 'wii²¹² 'gáa²i síi²¹i 'in tsá² fuu²¹ li gajmaa¹a 'láai² 'ii¹³ milagros tya'a tsu 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do jo gajoo²¹-tsi. Jin² Jesús:

²¹ —¿Fúu² 'naa' 'in néei¹ Corazín! ¿Fúu² jon 'naa' 'in néei¹ Betsaida! Wana nigalí¹ milagros fee¹ jee²¹² fuu²¹ Tiro coon¹³ fuu²¹ Sidón la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e nigajoo²¹-tsi 'in

tsá² do jmoonoo. Joon i'e²e tsá² 'e nigajoo²¹-tsi 'e ci²i 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon 'ee¹e fó² tyi¹i. ²²Joon fuu²¹²uu 'naa' xugi wúu¹ ini² 'in tsá² Tiro coon¹³ Sidón lagí 'naa' mi tí² jmi²¹² ijma¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá². ²³La joon jon 'naa' tsá² néei¹ Capernaum, zti líi²naa' 'e cwolín²naa' fu ñu¹fú²? Xu joon, jcwolín²naa' fu lí 'ii²¹! Tsu wana nigalí¹ fuu²¹ Sodoma milagros fee¹ la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e taa^{21a} 'e fuu²¹ do ca nano. ²⁴Pe 'e fuu²¹²uu 'naa' mi tí² jmi²¹² 'e jma¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² imoo²gii¹ wúu¹ lagí 'in tsá² néei¹ Sodoma do.

I'ii¹ 'woo^{21o} jileei²¹ 'in jalín² coon¹³ jna

²⁵ 'Yiia¹³ joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ Jmii²¹:

—Cwo^{3oo} 'nu 'maai¹³, Ñu². 'Nu-x fii²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³ ñu¹fú². Cwo^{3oo} 'nu 'máa^{2u}u tsu niga^{ma}^{21a} 'e júu³ lo 'e jo lí² 'øøi²¹-tsi 'in jmi²¹²-tsi, 'in 'øøi²¹-tsi joon ga'ee¹³ 'e tya' 'in 'wói¹gi. ²⁶Tyá²-x, Ñu², tsu la joon gali'in²¹²u'un.

²⁷ Faa²¹gi Jesús sii²¹ⁱ 'in tsá² taain²¹² do:

—Ñu^{3uu} nigacwo^{1o} jna jilaa²¹. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² licwii¹in 'in Joon¹ Dios wa'a jo cwo¹ Jmii²¹. La joon jon jo lí² licwii¹in jiin¹³ jaain²¹ 'in Jmii²¹ do wa'a jo cwo¹ Joon¹ Dios. Joon cwo¹ 'in Joon¹ do jiin¹³ 'in 'iin²¹²in ilicwii¹in Jmii²¹. ²⁸ Ñilín²naa' tyani³ⁱⁱ jileei²¹ 'naa' 'in 'woo²¹ coon¹³ to² 'e jmoo^{2oo} joon coon¹³ laa²¹² tyán²aan'. Joon jna-a icwóo^{3oo} 'e 'ii²¹ 'woo^{21oo}. ²⁹ 'Ii¹³naa' júu³ tyá² tyiia joon cwolicwii¹moo' jna, jmoo^{2oo} la to² tyu^{3uu}. 'E to² tyu^{3uu} do ilí¹ la lí¹ coon²¹ 'motsityi² tyii'. Pe 'wo²-tsí^{3oo} joon jo tyu^{3uu} to² 'ii²¹. Joon alma tyii¹ 'ii²¹ 'woo²¹. ³⁰ 'E 'motsityi² 'e cwo^{3oo} 'naa' jo tyan¹

to² cón²oon' joon 'e laa²¹² cwo^{3oo} 'naa' jo 'áai¹ 'ii²¹.

12

Lawa mo gacúun¹un tsá² tya' Jesús 'mi³ trigo mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

¹ La jee²¹² joon gangóo¹ Jesús fu lí jñi¹ tsá² trigo coon²¹ jmi²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon gatsá² un'áa¹ tsá² tya'a joon ga'láa² 'wii²¹² cúun¹un 'e 'mi³ trigo do. Gauntyá² coon¹³ ja'cwoo^{21o} joon gagøø^{21o}. ² Joon mo gani² tsá² fariseos 'e jmoo^{1o} 'ido gajin²in sii²¹ⁱ Jesús:

—Jøø², jmoo^{1o} tsá² tyi'i to² 'e jo tii²ⁱ jma¹ tsá² mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

³ Pe 'i-gi gajin²in:

—Ñí² 'naa' xiiala gajmaa^{1a} 'lii²¹² David. Coon²¹ jmi²¹² mo gatsá² un'áa¹ coon¹³ tsá² tya'a ngatáa¹ tsi inuu tya' Dios ⁴ joon gagøø^{21o} 'e 'iñi¹ nicwaa¹³ do 'e jiin¹³ untsá² do tii²ⁱ dø^{3ø}. 'Li²¹² David do jo tii²ⁱ dø^{2ø} jon'gi tsá² tya'a. ⁵ Ñí² 'naa' jon 'e ni ley tya' Moisés tyu^{2u} to² untsá² 'e jmoo^{1o} to² inuu cwo¹ do jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², joon jo 'nóo^{1o} tsaa². ⁶ Joon fuu²¹²uu 'naa' jaain²¹ 'in feei¹gi lagí 'e cwo¹ do nacwéi¹ lo. ⁷ Gajin² Dios ni jí² tya'a: "Iin²¹² moo 'e seein²¹naa' 'née²in ruu²¹naa' lagí ijngaa¹³naa' joo²¹ joon cwoo^{2oo} jna fa¹." Wana niga'øøi²¹-'oo' 'e júu³ no jo 'nii²naa' 'in jo 'e tsaa² røø²¹ⁱ. ⁸ Tsu jna-a, 'in Ruu²¹ⁱ Tsá², tyu^{2u} to² jon jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Un'láa²ⁱ Jesús jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo^{21o}

⁹ Joon gacwo¹ⁱ Jesús fu do joon ga'i² inuu cwo¹ sinagoga. ¹⁰ Joon inuu cwo¹ do ni'yui² jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo^{21o}. Joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²in 'in tsá² do i'nii²ⁱ Jesús gaunngii¹:

—¿Ti tsaa² fee¹ 'e un'láa²o jaain²¹ tsatsaa¹³ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

11 Joon Jesús-gi gañii¹:

—Doñi¹iin jee²¹² 'naa' wa gatø²¹i tsi too²¹ jaain²¹ joo'saa²¹ tyii¹ ityi²mo¹ xufiin¹³ jmi²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². 12 Pe 'áai¹gi tyiin² jaain²¹ tsañuu¹ lagi jaain²¹ joo'saa²¹. La joon, lí²-i jma¹ tsá² 'e tyá² mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

13 Joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsá² sitsu¹³ cwoo²¹o:

—Ni¹³ cwoo¹o.

Joon mo ganii¹³ 'in tsá² do cwoo²¹o, joon ga'lóo²o, galí²-i la lí¹ 'e cwoo²¹o coon²¹. 14 Joon ga'wóo²mo tsá² fariseos do fu inuu cwo¹ do joon ga'láa² 'wii²¹² ga'noo¹³o xiiala ijngaa¹³i Jesús.

Coon²¹ júu³ 'e gafaa²¹a jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéi¹³ cwáain¹ tya' Jesús

15 Joon mo galiñii¹ Jesús 'e 'iin²¹²in tsá² jnga¹mo 'ii joon gacwo¹o do joon fúu¹mo tsá² gangalíin²mo coon¹³on. Joon gaun'láa²mo Jesús jileei²¹ tsatsaa¹³. 16 Joon gatyú² Jesús to² 'e jo jma¹ 'ido júu³ tsá² 'iin 'ii. 17 Coon¹³ la joon gatséi¹ júu³ ga'í² 'in tsá² gacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéi¹ sii²¹ Isaías mo gajin²in:

18 'Ino 'in tsá² jmoo¹o la to² tyu³uu, 'in gatyí³na.

'Áa¹mo 'iin²¹²na 'ii joon 'áa¹mo jløø¹³na 'wii²¹² tya'a.

Icwóo¹³moo Espíritu Tyú² tyiia tya'a, joon 'ii 'in jma²a tsá² taain²¹² juncwii²¹ júu³ xiiala jmóo³oo 'ii²¹.

19 'E jo jma²a 'ido mii¹³, jon'gi 'óo¹o jon'gi inuu¹un tsá² faa²¹a jee²¹² 'nú¹.

20 Joon jileei²¹ tsá² seein²¹ fa¹í³ iun-coon¹³o joon jileei²¹ 'in jo 'e wa² pí² 'oo¹o icwo¹o 'ido wa² pí² tya' ca mi tyu² 'ii to² coon¹³ 'ii²¹ røø²¹.

21 Joon ilitzáai¹-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'ii.

Cwo¹ tsá² Jesús tsaa² 'e 'oo¹o 'ii²¹ tya' 'in 'lii¹³

22 Joon 'in tsá² do ngajée¹i tyani Jesús jaain²¹ tsá² tiui² 'in jo faa²¹a joon 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a. Joon gaun'láa²mo Jesús 'in tsá² do galí²-i jøø² joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹o.

23 Joon 'áai¹ ganga'goo²¹-tsi tsá² joon gajin²in ino wa'a jon'on jón¹ 'lii²¹² David 'in tsá² no.

24 Pe mo ganúu²un 'in tsá² fariseos 'e jin² tsá² la do gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'woo¹i 'in 'lii¹³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú 'in tyu² to² 'in 'lii¹³.

25 Joon ñii¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in sii²¹ 'ido:

—Wana 'in gobierno lí¹ 'láai² poo²¹² 'ii joon tii¹in la 'oo²¹ 'ii joon 'in gobierno do jo taa²¹a. La joon jon wana coon²¹ fuu²¹ si la 'oo²¹ ruu²¹ 'ee jmoo¹o mii¹³ jo wóo² taa²¹a. 26 Joon wana Satanás 'woo¹i Satanás 'ña'a tún² 'ii¹³ lí¹i. ¿Xiiala li taa²¹a 'ido wa lí¹i la joon?

27 'Naa' fó²oo' 'e 'wóo²na 'in 'lii¹³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú joon wana la joon, ¿'iin cwo¹o 'ii²¹ tya' tsá² tyii¹ 'e 'woo¹i 'in 'lii¹³ taai² alma tya' tsá²? Coon¹³ 'e jmoo¹o tsá² tyii¹ liñi²ii¹ 'e lí¹ chí² 'i¹-oo'.

28 Pe 'wóo²na 'in 'lii¹³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios joon wana jmóo³oo la joon gatí² 'ii²¹ 'e tyu² Dios to² jee²¹² 'naa'.

29 'Jo lí² tsataai² tsá² inuu tya' tsá² pí²-tsi 'e 'wo¹ tsá² 'e sá² tya'a wa jo jéi¹ 'núu¹i. La joon lí² 'wó²o 'e sá² tya'a.

30 'Jileei²¹ 'in jo seein²¹ tyú² coon¹³ jna 'ee¹mo jna joon jileei²¹ 'in jo uncaain²¹ tsá² ilíin² tsá² tya' Dios coon¹³ jna 'øø¹mo tsá² wíin².

31 'Tsu¹ 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa' doñi¹ee tsaa² 'e 'noo¹o tsá² si doñi¹ee

júu³ 'laa'²¹ 'e faa'²¹ tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa'^{21a} tsá² 'laa'²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya' 'i. 32 Joon doñi'ee júu³ 'laa'²¹ 'e faa'²¹ tsá² tya' Ruu'²¹ⁱ Tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa'^{21a} tsá² 'laa'²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya'a 'e juncwii²¹ lo la joon jon lí' cataain²¹².

Cwii¹; tsá² 'mó² 'oofuu²¹ coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí²

33 'Wana tyá² coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwo^{1o} 'oofuu²¹ 'e tyá² joon wana gó² 'e 'mó² do gó^{2o} jon 'e 'oofuu²¹ 'e i'¹i. Tsu coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwii¹ tsá² coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí². 34 jXuu²¹² tya' 'in 'lii¹³ 'naa! ¿Xiiala lí² fó^{2o} 'naa' júu³ tyá² joon yaamoo' 'lii¹³ 'naa'? Tsu faa'^{21a} tsá² jiin¹³ la 'i¹-tsio. 35 'In tsá² tyú¹ faa'^{21o} 'e tyá² 'e tyá^{2u} 'i¹-tsi. La joon jon 'in tsá² gó² faa'^{21o} 'e gó² tsu 'wii¹³ 'e gó² 'i¹-tsi. 36 Joon fuu^{212u} 'naa', mi tí² jmi²¹² ijmá^{1a} Dios 'ii²¹ tya' tsá² icon^{1on} tya'a tya' jilaa²¹ júu³ 'e nigasii² tsá² 'e jo 'ee to² tí². 37 Tsu 'e 'ii²¹ ijmá^{1a} Dios tya' tsá² ili² jiin¹³ la júu³ 'e nigafaa^{21a} tsá². Coon¹³ júu³ tya'a icwo¹ⁱ 'in tyú¹ si 'in gó² 'ee.

'In tsá² gó² do mii¹; coon²¹ lí² milagro

38 Joon 'in líi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tifo² tya' ley gajin²ⁱⁿ sii²¹; Jesús:

—Tifo², 'ii²¹²ⁱ 'i 'e 'e^{1e} jna'a coon²¹ lí² milagro.

39 Joon gañii¹ Jesús:

—'In tsá² gó² 'in jo tsáa¹-tsi Dios mii¹ lí² milagro pe 'ii²¹; jiin¹³ 'e lí² gacwo^{1o} 'in tsá² cwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Jonás. 40 Tsu Jonás do ga'í² nu' tu² joo²¹ taai² jmi²¹ 'ni¹ jmi²¹² 'ni¹gi náu¹ la joon jon 'in Ruu'²¹ⁱ Tsá² tsa'ii²¹ 'ni¹ jmi²¹² 'ni¹gi náu¹ lí taai² tsá² 'in najúin¹.

41 Joon mi jmá^{1a} Dios 'ii²¹ tya' tsá² 'in tsá² 'in née¹ⁱ Nínive i'nii¹ ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu gajoo^{21o}-tsi 'in tsá² née¹ⁱ Nínive mo gangó¹ Jonás ngacwoo^{1o} júu³ tyá² tya' Dios. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Jonás no. 42 Joon 'in tsamí² 'in tyu² to² cwoo¹³ roon^{1on} lí cwoo²¹ tsáa² lí 'yee^{21e} ñi¹ i'nii¹ ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu 'in tsamí² do gajó² janáú^{2un} júu³ 'e jmi²¹²-tsi tya' Salomón. Gajó² lí wíin²gi la jee²¹² jilaa²¹ fuu²¹ 'e sá² la 'ui juncwii²¹. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Salomón —jin² Jesús.

Lawa mo cii¹³ 'in 'lii¹³ alma tya' tsá²

Faa'²¹gi Jesús jin²ⁱⁿ:

43 —Mo gacwo¹ⁱ 'in 'lii¹³ alma tya' jaain²¹ tsañu¹ ngii¹ la caain²¹ lí tyu²¹ 'noo^{1o} lí 'ii²¹ 'woo^{21o}. Joon mo jo tyii^{21a} lí 'ii²¹ 'woo^{21o} i'¹-tsi: 44 “Nii¹³ moo lí gajú^{3u}.” Joon mi cii¹³; tún¹ ityee²¹ⁱ 'in tsá² do lawa coon²¹ ná¹ 'e jø² 'e tyá² si 'ya² joon lí tyá². 45 Joon 'in 'lii¹³ do 'e tsatee^{1e} dyá¹ 'in 'lii¹³gi lagi 'ii 'e tsataa²ⁱ tsi alma tya'a. Joon lí gatséi¹ 'e gó²gi tya'a lagi lí galáa² 'wii²¹². La joon ili² tya' 'in tsá² gó² 'in seein²¹ nano.

Jalín² ruu²¹ⁱ coon¹³ sáa^{3a} jafee¹³; Jesús

46 La 'ii²¹² faa'²¹gi Jesús coon¹³ 'in tsá² do gatyaliin² ruu²¹ⁱ coon¹³ sáa^{3a}. Caluu gajaan^{1an} 'iin²¹²in fee²¹ⁱ Jesús. 47 Joon jaain²¹ tsá² gajma^{2a} Jesús júu³ jin²ⁱⁿ:

—Saa^{21a} coon¹³ ruu²¹³ u téen²ⁱⁿ caluu no 'iin²¹²in fee²¹ⁱ ná.

48 Pe Jesús gasii²¹ⁱ 'in tsá² gajma^{2a} júu³ 'ii jin²ⁱⁿ:

—¿'lin sáa^{3aa} joongi 'iin ruu^{21na}?

49 Joon ga'ii²ⁱ cwoo^{21o} la caain²¹ lí née¹ⁱ tsá² tya'a joon gajin²ⁱⁿ:

—'Inlo-o sáa^{3aa} joongi ruu^{21na}.

50 Tsu doñi'iin 'in jmoo^{1o} la to²

tya² ñu³ tu³ tyiin¹³ ñu³ fú² 'ii ruu²¹ na tsañuu¹, joongi 'ii ruu²¹ na tsamí², joongi 'ii sáa³ aa —jin² Jesús.

13

Lawa jaain²¹ tsá² 'in gajñii¹ mi³ trigo

¹ 'E jmi²¹² joon gacwo¹ 'i¹ Jesús inuu tya'a joon gangacwaa¹ a ti' tyiia¹. ² Joon galicaain²¹ tsá² fúu¹ li tyiin¹ Jesús do. Joon gaí² Jesús tsi barco 'ii¹ ti' jmi²¹ do joon do-o gacwoo²¹o. Joon 'in tsá² do gajaan¹ an ni tsa² do. ³ Joon ga'e² e Jesús 'in tsá² do coon¹³ 'láai² júu³ cwáain¹ gajin² in:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajñii¹ mi³ trigo. ⁴ La 'ii²¹² ngóo¹ dya² a 'e mi³ do 'elíi¹³ mi³ trigo do gaxuu²¹ u tya'i fu¹ joon gatyaliin² ton¹ gagii²¹ i mi³ trigo do. ⁵ 'Elíi¹³ gi mi³ do gaxuu²¹ u ni cuun²¹² li jo 'náa¹ cwoo¹³ 'láai². Tyú² u ganii¹³ mi³ trigo do jo 'o² 'náa¹ cwoo¹³ do. ⁶ Pe mo ga'yee²¹ ñi¹ gacó³ o coon¹³ 'yiia²¹. Joon tsu¹ 'wii¹³ jo jmóo³ tya'a sá² galityuu²¹. ⁷ Joon 'elíi¹³ gi mi³ gaxuu²¹ u jee²¹² 'motóon¹. Joon 'e tóon¹ do gacwaan²¹ mo joon gajlii²¹ 'e trigo do. ⁸ Pe 'elíi¹³ gi mi³ do gaxuu²¹ u jee²¹² cwoo¹³ 'oo³ joon tyú² u gacwaain²¹. 'Elíi¹³ mi³ jún² do gacwo¹ coon²¹ ciein¹³ mi³, 'elíi¹³ gi gacwo¹ sesenta mi³, 'elíi¹³ gi gacwo¹ dyadya¹ mi³. ⁹ Jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹ un, nuu² uun'.

Yu³ to² 'e² e Jesús tsá² jmai² coon¹³ júu³ cwáan¹ mo

¹⁰ Joon gangatyéen¹ in tsá² tya' Jesús co' li siin¹³ in joon gaunngii¹ i:

—'Ee li' 'e² e tsá² coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹ mo?

¹¹ Joon gañii¹ i:

—Dios gacwo¹ o 'naa' 'e 'øøi²¹ mo-'oo' 'e júu³ 'uui²¹ tya' xiiala ityu² Dios to² tsá², pe 'in catyaai² do jo cwei² wa' 'øøi²¹ -tsi.

¹² Joon 'in 'øøi²¹ -tsi, icwo¹ o Dios 'ii i'øøi²¹ -tsi tyá² gi 'áai¹. Pe 'in jo ga'øøi²¹ -tsi i'wo² o 'e xu¹ e 'øøi²¹ -tsi do. ¹³ 'Wii¹³ joon tyí³ aa júu³ tya' 'in tsá² lo coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹ mo. 'In tsá² lo ñi² o jilaa²¹ 'e jmó³ oo pe tsalín² mo lawa jo 'ee gañi² o. Joon nuu¹ o júu³ tyiia pe jo 'øøi²¹ -tsi lawa jo 'ee ganuu¹ o. ¹⁴ La joon gatsín¹ júu³ ga'ii² i 'lii²¹² Isaías, 'in gacwo¹ o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin² in:

'E la ja² mo, inúu² 'naa' joon jo i'øøi²¹ -'oo'.

'E la ja² mo, ijøø² 'naa' pe jo iunji² ii'.

¹⁵ Tsu nigali'wa² a-tsi 'in tsá² no jo 'iin²¹² gi nuu¹ un joon gajni¹ unni¹ i yu² to² 'e jo lí² gi jnaa²¹ a, jon'gi li núu¹ gi coon¹³ loocwo¹ o.

Coon¹³ la joon jo lí² gi i'øøi²¹ -tsi 'e ci¹³ i coon¹³ jna 'e un'láa² na 'ii,

jin² Isaías do.

¹⁶ 'Pe jløø¹³ mo 'naa' tsu jøø² øø' coon¹³ unni² iin' joon nuu² uun' coon¹³ loocwo¹ oo'. ¹⁷ 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa' fúu¹ mo 'in gacwo¹ o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ tsá² 'in tyú¹ nigali'iin²¹² in jøø² øø jilaa²¹ 'e jøø² 'naa' pe jo ganí² i. Nigali'iin²¹² in 'in tsá² do núu¹ un jilaa²¹ 'e nuu² 'naa' pe jo ganúu² un.

Jmo² o Jesús tsá² tya'a júu³ 'ee 'øøi²¹ -tsi tsá² 'e cwáain¹ tya' tsá² jñii¹ mi³ trigo

¹⁸ Faa²¹ gi Jesús jin² in:

—Tyaan² aan' cwáain¹ 'ee 'øøi²¹ -tsi tsá² 'e cwáain¹ tya' 'in tsá² gajñii¹ mi³ trigo. ¹⁹ 'In tsá² 'in nuu¹ un júu³ tya' xiiala tya² Dios to² tsá² pe jo 'øøi²¹ -tsi lí¹ i la li mi³ trigo 'e xuu²¹ u tya'i fu¹. Gajó² 'in 'lii¹³ gatyii²¹ júu³ ganúu² un 'in tsá² do. ²⁰ 'E mi³ trigo gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹² li la lí¹ i 'in tsá² ganúu² un júu³ tya' Dios joon ga'ii²¹ i jløø¹³ mo, ²¹ pe jo jmóo³ jéei¹ i. Joon

mo nii²¹² wúu¹ si 'óø¹i tsá² 'ii 'ee
'wii¹³ cwáain¹ tya' júu³ do tsifu
joon tññ²¹ 'e júu³ do. ²² 'E mi³
trigo gaxññ²¹ jee²¹² 'motóon¹ li la
líi¹ 'in tsá² 'in ganúu²un júu³ do
pe cu²-tsi coon¹³ jilaa²¹ 'e sá²
juncwii²¹. Cuu² gacoon²¹ 'ido tóo²
joon jo untsín¹ to² tya' júu³ tya'
Dios coon¹³ juncwii²¹ tya' 'in tsá²
do. ²³ Pe 'e mi³ trigo do 'e gaxññ²¹
jee²¹² cwoo¹³ 'oo³ li la líi¹ tsá² 'in
ganúu²un júu³ tya' Dios do joon
gajmaa¹a nññ¹³un. Gajmee¹mo to²
'e júu³ do tya'a. 'Inlíi¹ la li 'e mi³
trigo 'e gacwo¹ coon²¹ ciein¹³ mi³,
'inlíi¹³gi líi¹ la li 'e mi³ trigo 'e
gacwo¹ sesenta mi³, 'inlíi¹³gi líi¹
la li 'e mi³ trigo 'e gacwo¹ dyadya¹
mi³.

*Júu³ cwáain¹ tya' 'in gajññi¹ tóon¹
ññi²¹jee²¹² trigo*

²⁴ Joon gatyaa¹a Jesús 'e júu³
cwáain¹ lo tya' 'in tsá² do jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
mo gajññi¹ jaain²¹ tsañññ¹ jún²
trigo tyá² 'wó² tya'a. ²⁵ Pe la
'ññ²¹² cwuu²¹mo 'in tsá² do joon
ga¹'2 jaain²¹ tsá² 'in 'eei¹ 'ii joon
gajññi¹ jún² tóon¹ ññi²¹ jee²¹² trigo
do joon nga²mo mi yuui¹³ joon.
²⁶ Joon mo ganii¹³ mi³ trigo do
joon galisá² mi³ tya'a ga'yee²¹mo
joon 'e tóon¹ ññi²¹ do. ²⁷ Joon 'in
tsa'leei¹³ do gangóo¹o gangasii¹³;
ññi¹fii²¹²i: “Patróoin¹³, tyá²-ñ jún²
gajññi²¹i' li 'wó² do, ¿xiiali'i ga'yee²¹
tóon¹ ññi²¹ do?” ²⁸ Joon 'in ññi¹fii²¹²
do gajin²in sññ²¹i: “Jaain²¹ tsá²
'in 'eei²¹ jna gajmaa¹a 'yee²¹ tóon¹
ññi²¹ no”, jin²in. Joon 'in tsa'leei¹³
do gaunngii¹i: “¿Tí 'iin²¹²u'un wa'a
tsaa²¹a'a tsasé²e'e 'e tóon¹ ññi²¹
do?” jin²in. ²⁹ Pe ññi¹fii²¹²i do
gajin²in: “‘Ún², jo søø²øø' tsu wana
gacwotøø¹³ 'e tóon¹ ññi²¹ do 'ná¹
cwotøø¹³ jon 'e trigo do. ³⁰ Tyú²gi
cwocwáain²¹ caan²¹mo ce roo²¹o,
Joon ityññ¹³ to² tsa'leei¹³ tsalín²

tsasee¹ 'e jéei¹ 'e tóon¹ ññi²¹ do joon
jmáa¹a la catsi¹ joon coo¹o. Joon mi
yuui¹³ joon isø²ø 'e trigo do to¹o
inññ tyiia”, jin² fii²¹²i —jin² Jesús.

*Juu³ cwáain¹ tya' coon²¹ jún²
mostaza*

³¹ Tyaa¹a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹
lo jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
coon²¹ jún² mostaza 'e gajññi¹ tsá²
'wó² tya'a. ³² Pi³gi jún² tya' la jee²¹²
jilaa²¹ jún² tya' nuu²¹ pe mi nii¹³
joon cwaain²¹ fee¹gi 'mó² tya' lagi
nuu²¹ catyiaa² ca ti la ti coon²¹ 'mó².
Fee¹ 'áai¹ ca jalín² ton¹ jmáa¹a sññ²i
jee²¹² cwáa¹ tya'a.

Júu³ cwáain¹ tya' tyiian³

³³ Tyaa¹a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹
lo jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
tyiian³ 'e gacaai²¹ jaain²¹ tsamí²
'ni¹ 'ii¹³ fu² 'iññi¹ joon garoon²on
jilaa²¹.

*Júu³ cwáain¹ gatyaa¹a Jesús
gauntsiin¹ júu³ ga¹'2i 'ññ²¹² tsá² 'in
gacwo¹o júu³ tyá² la mo jéei¹*

³⁴ Jmai² coon¹³ júu³ cwáain¹mo
gasii²¹i Jesús 'in tsá² do. ³⁵ Coon¹³
la joon gauntsiin¹ júu³ tya' jaain²¹
tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyá² tya' Dios
la mo jéei¹ mo gajin²in:

Jmai² coon¹³ júu³ cwáain¹ ifo³oo;
ifo³oo júu³ 'uuin²¹ 'e si¹mo² ca mo
gajmaa¹a Dios juncwii²¹.

*Jmo²o Jesús tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi
tsá² 'e cwáain¹ tya' mo jññi¹ tsá² jún²
tóon¹ ññi²¹jee²¹² trigo*

³⁶ Joon Jesús ga¹'2i júu³ tya' 'in
tsá² do joon ga¹'2 inññ. Joon tsá²
tya'a gangatyéen¹in li tyín¹ Jesús
joon gajin²in sññ²¹i Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, 'ee 'øøi²¹-tsi
tsá² 'e júu³ cwáain¹ 'e gatyaa²a mo
jññi¹ tsá² jún² tóon¹ ññi²¹jee²¹² trigo.

³⁷ Joon gajin²in Jesús:

—'In tsá² do 'in gajñii¹ 'e jún² trigo tyá² líi¹ Ruu^{'21}i Tsá², 38 joon 'wó² tya'a do li ni cwoo^{'13} juncwii²¹. Joon 'e jún² trigo tyá² li la líi¹ 'in tsá² jmoo¹o la to² tyá² Dios. Joon 'e jún² tya' tóon¹ ñii²¹ li la líi¹ 'in tsá² jmoo¹o la to² tyá² 'in 'líi^{'13}. 39 Joon 'in gajñii¹ 'e jún² tya' tóon¹ ñii²¹ do 'in 'líi^{'13}mo 'i. Joon mo gasø²ø 'e trigo do li la li mi tyé¹ juncwii²¹. Joon 'in tsa'leei^{'13} do 'in gasø² 'e trigo do líi¹ la líi¹ ángeles tya' Dios. 40 Joon la gasø²ø 'in tsa'leei^{'13} do 'e tóon¹ ñii²¹ gadya^{'2a} ni jí² la joon ilí² li tyé¹ juncwii²¹. 41 'In Ruu^{'21}i Tsá² ityá^{'2u} to² ángeles tya'a iuncaain²¹ jileei^{'21} 'in jmoo¹o 'leei^{'21} tsá² coon^{'13} jileei^{'21} 'in ga'noo¹o tsaa² 'e 'wóo²mo 'ido fu li tyá^{'2u} 'ii to². 42 Joon ipí^{'2in} 'in tsá² do li 'ii²¹. Joon ityi^{'2i} 'áai¹ joon cuu^{'1i} moojóon¹on. 43 Joon jileei^{'21} 'in jmoo¹o la to² tyá^{'2} Dios ilijñii^{'1} la jñii^{'1} ñi^{'1} fu li tyá^{'2} Jmii^{'21} to². Jileei^{'21} 'naa^{'1} 'in nuu^{'1un}, nuu^{'2uu}'.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'mo²

44 'E tyá^{'2} Dios to² tsá² li la li cuu² si'mo² ñu^{'1} 'wó². Joon mo gatsaa^{'21a} jaain²¹ tsá² 'e cuu² si'mo² do ga'maa^{'1a} tún¹. Galijløø^{'13i} 'áai¹ joon gangaa^{'13i} nga'ñii^{'2i} jilaa^{'21} 'e sá² tya'a joon galó¹o 'e 'wó² do li taa^{'13} cuu² do.

Júu³ cwáain¹ tya' perla 'e 'moo^{'3} 'áai¹

45 'La joon jon 'e tyá^{'2} Dios to² tsá² li la líi¹ jaain²¹ tsá² 'in ló¹o 'e 'ñii^{'2i}. 'In tsá² do ngii^{'1} to² 'noo^{'1}o perlas tyá^{'2}. 46 Joon mo gatsaa^{'21a} coon^{'21} 'e tyín^{'1} 'áai¹ joon tsa'ñii^{'2i} jilaa^{'21} 'e sá² tya'a joon galó¹o 'e perla do.

Júu³ cwáain¹ tya' núu^{'3}

47 'La joon jon 'e tyá^{'2} Dios to² tsá² li la li coon^{'21} núu^{'3} 'e 'ii^{'1} tsá² tsi jmii^{'21} joon tsataa^{'2i} jilaa^{'21} nií^{'2} joo^{'21} taai² jmii^{'21} do. 48 Joon mo

garø^{'1i} 'e núu^{'3} do 'in tsá² do unron^{'2on} fu ni tsaa² joon cwa^{'1a} in tyii^{'13in} 'in joo^{'21} taai² jmii^{'21} do. Joon 'in joo^{'21} tyú^{'1} do taa^{'1i} tsi motó² joon 'in joo^{'21} jo tyú^{'1} do dyee^{'13mo}. 49 La joon ilí² li tyé^{'1} juncwii^{'21}. Joon ijaliín^{'2} 'in ángeles 'in jmáa^{'1a} coon^{'21} 'in tyú^{'2} coon^{'13} 'in gó^{'2}. 50 Joon 'in gó^{'2} idyee^{'13i} li 'ii^{'21} joon do-o ityi^{'2i} joon cuu^{'1i} moojóon^{'1on}.

Júu³ 'e tyín^{'1} 'e tsáai^{'2} coon^{'13} júu^{'3} 'e tyín^{'1} 'e 'múui^{'2}

51 Joon jin^{'2in} Jesús sii^{'21i} tsá² tya'a:

—¿Ti 'øø^{'21mo}-'oo' jilaa^{'21} 'elo?

Joon gañii^{'1i} tsá² tya'a jin^{'2in}:

—Joon, 'øø^{'21mo}-tsii^{'1}.

52 Joon gajin^{'2} Jesús:

—Jaain^{'21} tifo^{'2} tya' ley 'in gauntsáa^{'1} xiiala ityá^{'2} Dios to² tsá² líi¹ la líi¹ tsá² fi^{'212} 'nú^{'1} 'in lí^{'2} tyi^{'2} 'e 'mii^{'2} coon^{'13} 'e tsáai^{'2} jee^{'212} 'e sá² tya'a. Lí^{'2i} 'e'e 'in tifo^{'2} do tsá² 'e júu^{'3} 'múui^{'2} joongi júu^{'3} 'e tsáai^{'2}.

Mo gangaa^{'12i} Jesús fuu^{'21} Nazaret

53 Joon mo ngayuui^{'13} ga'í^{'2i} Jesús 'e júu^{'3} cwáain^{'1} lo 54 joon gangaa^{'1}mo fu cwoo^{'13} goo^{'1}o. Joon do-o galáa^{'2} 'wii^{'212} 'e'e tsá² inuu cwo^{'1} sinagoga tya'a. Joon 'in tsá² goo^{'1}o do ganga'goo^{'21o}-tsi, jin^{'2in}:

—¿Xiiafu li' galitii^{'21i} 'in tsañuu^{'1} no 'e júu^{'3} faa^{'21a}? ¿Xiiala 'e galí^{'2} jmoo^{'1}o ino milagros la no? 55 Tsu jón^{'1on} ti'mó^{'2} ino joon sáa^{'3a} sii^{'21} María. Joon ruu^{'21mo} Jacobo, coon^{'13} José, coon^{'13} Simón coon^{'13} Judas. 56 Joongi 'in ruu^{'21i} tsamí^{'2} seein^{'21} jee^{'212} jna' jon. ¿Xiiali' galiñii^{'1i} jilaa^{'21} 'eno?

57 Tsu 'wii^{'13} joon ga'aa^{'1a} tsii^{'212} wúu^{'1} tya' Jesús jo ganúu^{'2un} júu^{'3} tya'. Pe Jesús gajin^{'2in} sii^{'21i} 'in tsá² do:

—Un'goo²¹o tsá² jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tyá² tya' Dios pe jiin¹³ tsá² goo¹o coon¹³ tsá² in^{uu} tya'a jo un'goo²¹o 'ii.

⁵⁸ Joon jo 'ee milagros gajmaa¹a Jesús jee²¹² 'in tsá² goo¹o do tsu jo jai² galíi² 'ido 'ii.

14

Mo gajúin¹ Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹

¹ 'Yiia¹³ joon 'in tyu² to² li sii²¹ Galilea, 'in sii²¹ Herodes, nigaliñii¹; xiiala jmoo¹o Jesús. ² Joon gasii²¹; 'in née¹i coon¹³on cwáain¹ tya' Jesús:

—Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹ ino 'in nigajjin¹in jee²¹² 'ii²¹². 'Wii¹³ joon lí² jmaa¹a milagros do.

³ Ga'i¹-tsi Herodes la joon tsu nigataan¹³in 'nuñí³ Wó³ do. Herodes iliseein²¹ tyá² coon¹³ Herodías gatyü²u to² i'ñá¹u cadenas cwoo²¹o Wó³ li 'yuu²i 'nuñí³. Herodes do nigacán¹mo Herodías 'in líii¹ tsamí² tya' ruu²¹i 'in sii²¹ Lii²¹². ⁴ Joon Wó³ do gasii²¹; Herodes 'e jo tíi²i jmáa¹a la no.

⁵ 'iin²¹²in Herodes jngaa¹³i Wó³ pe 'gøø²¹mo tsá². Tsu jilee²¹mo tsá² 'e ñii¹i 'e faa²¹ Wó³ cwáain¹ tya' Dios. ⁶ Joon mo gatséi¹ jiin²¹ tya' Herodes gajmaa¹a jmü²¹². Joon ga'i² jamí² Herodías gatséen¹in li taai² tsá² li náa¹ jmü²¹² do. Joon 'áa¹mo gati²-tsi Herodes lagi tséen¹in 'in simí² do. ⁷ Joon gajin²in ga'éé¹i Dios gasii²¹; 'in simí² do:

—Cwoo³oo doñi¹ee mí²¹i.

⁸ Joon 'in simí² do mo ngayuui¹³ gafee²¹i sáa³a jin²in sii²¹i Herodes:

—Cwoo¹³ jna lo mootyi² Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹ 'e 'yu² coon²¹ tsi wúun¹.

⁹ Galixuu²¹²mo-tsi Herodes pe jo lí² un'naa¹i júu³ tya'a 'e niga'éé¹i Dios lí nuu¹un 'in tsá² taai² do. Gatyü²u to² 'e lí² la joon. ¹⁰ Gasií¹in tsá² gangata² luu²¹²u Wó³ li 'yuuí²

'nuñí³ do. ¹¹ Joon gacóon¹on ton²on coon²¹ tsi wúun¹ gacwo¹o 'in simí² do. Joon 'ii-gi gacwo¹o sáa³a.

¹² Joon tyalín² 'inlíii¹³ tsá² tya' Wó³ do gacoon¹ cuerpo tya'a 'a tsa'áa¹i. Joon ngalín²mo ngajmaa¹³a Jesús júu³ xiiala galí¹.

Mo gacwo¹o Jesús 'ñá² mil tsá² 'e dø¹ø

¹³ Joon mo galiñi¹ Jesús xiiala gangii¹ Wó³ do ga'i² tsi coon²¹ barco joon gangóo¹ coon²¹ coon¹³ tsá² tya'a fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Pe galiñi¹ tsá² née¹i la caain²¹ fuu²¹ náa¹ do joon ngalín²mo ngii¹i tíi²i. ¹⁴ Joon mo gacwo¹ii¹ Jesús 'e barco do gangaa¹i tsá² fúui¹. Joon galifée¹mo-tsi 'wii²¹² tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo tsatsaa¹³ jée¹i 'in tsá² do. ¹⁵ Joon nangó¹ xuu jnaa¹ tyalín² tsá² tya' Jesús sii²¹; 'ii:

—Nixuu jnaa¹ lo. 'Íi² júu³ 'in tsá² no tsu jo 'in seein²¹ 'e 'ñii¹ 'e dø¹ 'ino. Síi¹³i wa tsalín² fuu²¹ pi³ taa¹³ co' no 'e ló¹xu 'e dø¹ø.

¹⁶ Joon Jesús gajin²in:

—Jo 'ná² tsalín² 'ino. 'Naa', cwó²xuu¹ 'e dø¹ 'ino.

¹⁷ Joon gajin² tsá² tya'a:

—Jo 'ee 'oo²gii¹ jiin¹³ 'ñá² 'iñi¹ coon¹³ gáí¹ joo²¹ taai² jmü²¹.

¹⁸ Jesús gañii¹i:

—Cwooí²duu' fu lo.

¹⁹ Joon gatyü² Jesús to² wa'a cwá² 'in tsá² fúui¹ do jee²¹² ñii²¹ do. Joon gason²on 'e 'ñá² 'iñi¹ do coon¹³ 'in gáí¹ joo²¹ taai² jmü²¹. Joon gajóø²ø fu ñu¹fú², gacwoo¹ 'maai¹² Dios. Gajmaa¹a no¹³ 'e 'iñi¹ do joon gacwo¹o tsá² tya'a. Joon 'in tsá² tya'a do gajmaa¹a jmai²xu jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do. ²⁰ Jilee²¹mo gagøø²¹ø joon jløø¹³mo. Joon gauncaain²¹ jilaa²¹ 'e gasáí¹gi, joon garóí¹ dyatun¹ 'motó². ²¹ Joon 'in tsá² 'in gagøø²¹ø do tí² 'ñá² mil jmai²

tsañuu¹ jo si'ii²in tsami² coon¹³ xuui²¹².

Ngii¹ Jesús ni jmi²¹

²² Mo ngayuui¹³ joon gaty^u² Jesús to² tsá² tya'a wa' tsaliin² li' ngoo¹³ tyiia¹ cataain²¹ do jéei¹gi lagi 'ii la 'ii²¹² 'ii¹gi júu³ 'in tsá² do. ²³ Joon mo ngayuui¹³ ga'ii¹ Jesús júu³ 'in tsá² do gasoo^{21o} 'ña'a coon²¹ moo²¹ ngafee¹³ⁱ Dios. Joon mo gaí² nñu³ do-o táain² Jesús 'ña'o. ²⁴ Joon 'e barco do tya' tsá² tya'a ngó¹ tún² tsa' ni tyiia¹ do. 'Áai¹ jnóo¹ jmi²¹ tsaa¹ barco do tsu 'áai¹ 'ii¹ tyí² li' cii¹³. ²⁵ Joon niuu²¹ mogi mo ngatyéen¹in Jesús li 'ii¹ barco do ngii¹ tii^{2o} ni jmi²¹ ngóo^{1o}. ²⁶ Joon mo gango¹ tsá² tya'a ngóo¹on ngii¹ tii²i ni jmi²¹ do gafoo¹mo 'áai¹ joon ga'oo^{1o} gajin²in:

—Jaain²¹ tsá² 'mootyí² 'in jó¹ no.

²⁷ Pe Jesús gajin²in sii²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Tá² téen¹-oo', jna-a lo; jo foo¹³naa'.

²⁸ Joon Tú³ gasii²¹ⁱ 'ii jin²in:

—Wana 'nu no, Ña'ñu^{1u}, tyuu¹³ to² góo^{3oo} ti li siin^{13u} un no.

²⁹ Joon Jesús gajin²in:

—Na¹ joon.

Joon tsifu-u gajngái² Tú³ li' caai²¹ barco do joon galáa² 'wii²¹² ngii¹ ni jmi²¹ fu li siin¹² Jesús do. ³⁰ Pe gafoo¹³mo mo gacón² cwáain¹ xiala 'ii¹ tyí² joon ti'xu-u ganga'aa¹³ⁱ jmi²¹ do. Joon ga'oo^{1o} gajin²in:

—jMáa² tiin^{13na}, Ña'ñu^{1u}!

³¹ Tsifu joon gason^{2on} Jesús cwoo^{21o} gajin²in sii²¹ⁱ 'ido:

—'Áai¹ xuu jo¹ líi^{2u}. ¿'Ee li' gacu²-o'o coon¹³ jna?

³² Joon mo gangatáa¹i tsi barco do tsifu gaján¹ 'ii tyí². ³³ Joon 'in tsá² taai²¹² tsi barco do gasii²¹ⁱ wo-jni¹ⁱ tyani Jesús joon gajin²in:

—'E la ja²mo, Joon¹ Dios 'nu.

Un'láai² Jesús tsatsaa¹³ fu Genesaret

³⁴ Mo gatáan¹in li' ngoo¹³ cataain²¹² li roon¹ 'wó² tya' tsá² Genesaret. ³⁵ Joon mo galicwii¹in 'in tsá² néei¹ do Jesús tsifu joon gani¹³ júu³ la caain²¹ 'in fuu²¹ joon ngajée¹i tsatsaa¹³ li tyiin¹ Jesús. ³⁶ Gamii¹i wa'a cwo^{1o} líi²¹ 'ido ti' siin¹³in joon jileei²¹ 'in gali²¹ siin¹³ 'ido galáa²mo.

15

Jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá²

¹ Joon gangatyéen¹in 'inlíi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tifo² tya' ley li siin¹ Jesús. Jalín² Jerusalén. Joon gaunngii¹ⁱ:

² —¿'Ee li' jo jmoo^{1o} tsá² tyi'i la tii² 'e si² tya' 'lii²¹² tsacoo¹³ tyi'? Jo untsiin¹in jiiin¹³ la tii² 'e ruun¹³ tsá² cwoo^{21o} mo gø^{12ø}.

³ Pe Jesús do gaunngii¹ⁱ:

—Joon 'naa', ¿'ee li' jo jmoo^{2oo} nñu^{13uu} la to² tyu² Dios mo jmoo^{2oo} la tii² 'e si² tyii'? ⁴ Tsu Dios gaty^u² to² jin²in: “Un'goo^{21o} saa^{21a} ñu^{21u}.” Joon gajin²in: “Ná¹ júun^{2mo} jileei²¹ 'in faa²¹ 'laa²¹ tya' sáa³ jmi²¹.” ⁵ Pe 'naa'gii¹ fó^{2oo} 'e lí² sii²¹ⁱ tsá² sáa³ jmi²¹: “Jo lí² uncoon¹³gii¹ 'nu tsu jilaa²¹ 'e 'oo^{21oo} nigacwo^{13oo} Dios.” ⁶ Joon wana jin² la joon jo 'ná¹ uncoon¹³gi sáa^{3a} jmi²¹. Joon coon¹³ la joon tuu¹³naa' to² tyu² Dios lawa' jo 'e to² 'iin³gi 'e jmaa^{2aa} jiiin¹³ la tii² 'e si² tyii'. ⁷ Jtsá² sisi¹ⁱ 'e 'i¹-tsi la jmoo^{1o} 'naa'! Tyú²-u gataan¹ ni jí² cwáain¹ tyii' 'in tsá² gacwoo^{1o} júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías mo gajin²in cwáain¹ tya' Dios:

⁸ 'In tsá² lo untyú¹i jna coon¹³ 'oo^{2o} pe 'wíin² si'ii¹ 'a 'i¹-tsi coon¹³ jna.

⁹ Jo 'ee to² 'i³in 'e un'goo^{21o} jna².

Jilaa²¹ la 'ee¹ jmai² 'e tyu^{2u} to² tsá²-a, jin² Dios.

¹⁰ Joon galáa² Jesús 'wii²¹² sii²¹ⁱ 'in tsá² néei¹ li' co' do jin²in:

—Nuu²uun' joon cwo'øøi²¹-'oo'.
11 Jilaa²¹ 'e to² tsá² 'oo²o jo 'leei²¹
tsá² coon¹³ 'e joon. 'E 'yee² 'oo²o
tsá² 'e joon 'e 'lee²¹i.

12 Joon gangatyéen¹in tsá² tya'a
joon gasii²¹i Jesús:

—¿Ti ñí²¹i, jo gatí²-tsi tsá² fariseos
do júu³ tyi'i no?

13 Pe Jesús gajin²in sii²¹i 'ii:

—Jilaa²¹ 'mó² 'e jo gajni¹ Ñu³u
'in sò¹o la tyan¹ jmóo³. 14 Jo
cuu¹³-'oo' coon¹³ 'in tsá² no tsu
lawa tsá² tiui² 'in soon²¹ 'mo'u²
tya' tsá² tiui² ruu²¹i 'ino. Wana
tsá² tiui² 'méei¹ ruu²¹i la 'oo²¹ tsá²
tiui² joon jee²¹² waai²¹ do xuu²¹i tsi
too²¹.

15 Joon Tú³ do gajin²in sii²¹i
Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, ¿'ee'øøi²¹-tsi
tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo?

16 Jesús-gi gajin²in:

—¿Ti jo 'øøi²¹-'oo' 'naa' jon? 17 ¿Ti
jo 'øøi²¹-'oo' 'e jilaa²¹ 'e gøø²¹ tsá²
tsatoo¹³ nu' tu² tsá² joon 'woo²o
tún'? 18 Pe jilaa²¹ 'e 'yee²¹i 'oo²o
tsá² 'e 'i¹-tsi tsá² 'e joon. 'E joon 'e
'leei²¹ tsá². 19 Tsu la 'i¹-tsi tsá² la
joon líi¹i joon. 'i¹-tsi tsá² 'e gó² tsu
'in gó²o 'ii. 'I jngaa¹³i tsá² la joon
'e ga'i¹-tsio. Fee²¹i tsá² tsamí² tya'
tsá² xeei²¹ tsu ni ga'i¹-tsi la joon.
'Láa¹a tsamí² coon¹³ tsañuu¹ jii¹³
la niga'i¹-tsi. La joon jon jmoo¹o
tsá² 'uun²¹, faa²¹a tsá² júu³ tajuu²¹,
faa²¹a tsá² júu³ 'atsaa²¹. 20 Coon¹³
jilaa²¹ 'elo un'leei²¹ tsá² yaai. Pe
wana gøø²¹ø tsá² la jo mo roon²¹on
cwo²¹o la tii² 'e si² jo mo ga'lee²¹i.

*Ja²mo galí²i jaain²¹ 'yüa²¹²
tsamí² cananea Jesús*

21 Joon gacwo'íi¹ Jesús fu do joon
gangó¹ fu li tyu² to² fuu²¹ Tiro
coon¹³ fuu²¹ Sidón. 22 Joon gajó²
jaain²¹ tsamí² cananea 'in néei¹ do
fu li siin¹³ Jesús joon ga'oo¹o jin²in:

—iÑa'ñu¹u', Jón¹ David, fúu²
cwo²¹li²u jna! 'In 'líi¹³ 'úui² alma

tya' simí² tyiia. Joon 'áai¹ wúu¹ ni-
gangóo¹.

23 Pe Jesús jo gañii¹i jii¹³xu. Joon
tsá² tya'a gamii¹i tyaní¹i wa 'a sii²¹
Jesús 'in tsamí² do wa'a tsee¹i tsu
líi¹ to²o mii¹³ jó¹ caluu li ngalín²
do.

24 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in
tsamí² do:

—Dios gasii²¹in jna jii¹³ 'e
'naa³na 'in tsá² situui¹ tya' tsá²
Israel.

25 Pe 'in tsamí² do gangatyéen¹in
li siin² Jesús, gasii²¹i wojni¹i
tyaní¹i joon gajin²in:

—Ña'ñu¹u', uncoon¹³ jna.

26 Joon Jesús gañii¹i:

—Jo tyú² wa'a tyi² tsá² 'iñi¹ tya'
xuu²¹² cwo¹o tsi²¹.

27 Pe 'in tsamí² do gajin²in:

—Jo¹o Ña'ñu¹u'; pe ca tsi²¹ téein²
nu' mesa lí²-i dø¹²ø 'no³ xu²¹ li
gøø²¹²ø fii²¹² nu¹ do.

28 Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—i'Áai¹ fee¹ jai² lí²u, rán³!
Cwo²¹li² jii¹³ la 'iin²¹²u'un.

Joon tsifu joon ga'láa²mo jamí¹i
'in tsamí² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

29 Gacwo'íi¹ Jesús do joon
gangí¹i li' co' tyiia¹ Galilea. Joon
gasóo²o coon²¹ moo²¹ si² do joon
do-o gacwo²¹o. 30 Fúu¹mo tsá²
gatyaliin² li tyiin¹ joon jée¹i tsat-
saa¹³ 'in lí²i 'láai² nii² jmoowú¹.
Jée¹mo tsá² jluui¹³, tsá² tiui² coon¹³
'in jo faa²¹a. Jée¹mo jon tsá²
poo¹³ cwo²¹ tii². Joon gatyéei¹
ni'i 'ido li' 'wii²¹² tii² Jesús joon
gaun'láa²mo Jesús 'ido. 31 'Áai¹
ganga'goo²¹o-tsi tsá² do mo gani²
'in tsá² do nafaa²¹a 'in tsá² jo mo to²
faa²¹ joon 'in tsá² poo¹³ cwo²¹ tii²
na'láa²mo joon tsá² jluui¹³ tyú²-u
ningí¹ joon tsá² tiui² nijnaa²¹o.
Joon ga'láa² 'wii²¹² cwo¹o 'maai¹³
Dios tya' tsá² Israel.

Cwo¹o Jesús tyán² mil tsá² e dø²ø

³² Joon gatø²ø Jesús tsá² tya'a joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Fúu² líi²na 'in tsá² no tsu ningó¹ 'ni¹ jmü²¹² táan¹in coon¹³ jna lo joon jo 'e 'oo¹o 'e dø²ø. Jo 'iin²¹²na sii¹³na fu tya'a la jo 'ee mo gøø²¹ø si no xiia²¹ ga'woo²¹o tya'i fu¹.

³³ Joon tsá² tya'a gajin²in:

—¿Xiiali ijín² jna'a 'e dø²ø 'in tsá² fúui¹ no tsu jo 'in tsá² taain²¹² lo?

³⁴ Joon Jesús gaunngü¹i:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo²gü¹?

Joon ganii¹i:

—'Oo²gü¹i dyía¹ 'iñi¹ coon¹³ jaain²¹ gá¹ joo²¹ taai² jmü²¹ pi³.

³⁵ Joon gatyü² Jesús to² wa' cwá² tsá² ni 'wó². ³⁶ Joon gason²on 'e dyía¹ 'iñi¹ coon¹³ 'in joo²¹ taai² jmü²¹ joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹a 'no³ joon gacwo¹o tsá² tya'a 'e jmáa¹a jmai²xü jee²¹² 'in tsá² do. ³⁷ Jilee²¹mo gagøø²¹ø ca galijløø¹³mo. Joon garøø²i dyía¹ 'motó²gi 'e 'no³ 'e gasáai¹. ³⁸ Joon 'in gagøø²¹ do ti tyán² mil jmai² tsañü¹ jo 'e 'ii²¹in tsamí² coon¹³ xuui²¹². ³⁹ Mo ngayuui¹³ joon ga'ü²i Jesús 'in tsá² do júu³. Ga'² Jesús tsi coon²¹ barco joon gangó¹ cwoo¹³ li sii²¹ Magdala.

16

Tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos mü¹i coon²¹ milagro wa jmá¹a Jesús tya'a

¹ Gatyaliin² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tsá² saduceos fu li siin¹³ Jesús. Joon 'e 'iin²¹²in lawa li 'ii¹ goon²¹ lá² wa'a iteei²¹ Jesús gamü¹i 'in tsá² do wa jmá¹a coon²¹ li² jó¹ fu ñü'fú². ² Pe Jesús gañii¹i:

—'Naa' mo jøø²øø¹ coo²¹ jní¹ mo xüü jnáa² fó²oo': "E tyá² ijmä¹a tsu coo²¹ jní¹." ³ Joon mo coo²¹ jní¹ mo 'aa²¹ fó²oo': "Gó²xü jmá¹a no tsu coo²¹ 'e jní¹ roon¹on." Tsá² 'in

sii¹i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'. Ñii²¹ 'naa' xiiala ilí² mo coo²¹ jní¹ mo 'áa²¹ coon¹³ mo xüü jnáa² pe jo ñí²ii' 'e 'øøi²¹-tsj 'e li² 'e sá² nano. ⁴ Tsá² gó² coon¹³ tsá² 'in nigatiui² Dios 'iin²¹²in coon²¹ li² pe jo ilisá² li² tya'a. Ilisá²gon li² jün¹³ lagi lisá² li² tya' Jonás.

Joon gatiu²mo Jesús 'in tsá² do joon gangaa²¹o.

Tyüian³ tya' tsá² fariseos

⁵ Mo gangaliin tsá² tya' Jesús li' ngoo¹³ tyíia¹ li' ca taain²¹² do niga'iin²mo-tsi coon²¹on 'iñi¹.

⁶ Joon Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—Tyán²duu' cwáain¹, un'øø¹³naa' yaanaa' tya' tyüian³ tya' tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

⁷ Joon ga'láa² tsá² tya'a do 'wii²¹² sñi¹ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii:

—'Wii¹³ jo ga'lee²¹e 'iñi¹ 'e joon 'e jin² la joon.

⁸ Joon mo galili³i Jesús 'ee 'i¹-tsi 'ii joon gajin²in:

—Laa¹³ 'áai¹ xü jo¹ líi²naa'. ¿'E li' 'i¹-'oo' 'e jo 'iñi¹ tyán²aan'? ⁹ ¿Ti jo mo ga'øø²¹mogi-'oo', ti jo tü¹³-'oo' xiiala mo gajmáa³aa tyíia³ 'a 'iñi¹ 'ñá² do jee²¹² 'ñá² mil tsañü¹? ¿Joo' 'motó² 'no³ 'iñi¹ 'e gasá¹gi? ¹⁰ ¿Ti jo tü¹³-'oo' mo gajmáa³aa tyíia³ 'e 'iñi¹ dyía¹ do jee²¹² tyán² mil tsá²? ¿Joo' 'motó² 'no³ 'e gasá¹gi? ¹¹ 'Áai¹ jo mo ga'øøi²¹-'oo' 'e jon'on fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'iñi¹ mo fuu²¹²uu 'naa' 'e un'øøi¹³ yaanaa' coon¹³ tyüian³ tya' tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

¹² Joon gali'øøi²¹-tsi tsá² tya' Jesús 'e jon'on cwáain¹ tya' tyüian³ tya' 'iñi¹ jin² Jesús pe cwáain¹ tya' júu² 'ee¹ tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

Jmoo¹o Tü³ júu³ 'e Cristo Jesús

¹³ Mo gatyía¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ li tya² to² fuu²¹ Ce-sarea tya' Filipino gaunngü¹i Jesús tsá² tya'a jin²in:

—¿'iin jna, Ruu²¹i Tsá², jin² tsá²?

¹⁴Joon gañii¹i tsá² tya'a:

—'Inlíi¹³ jin²'in 'e Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹ 'nũ. 'Inlíi¹³gi jin²'in 'e Elías 'nũ. Joon tsá² xeei²¹ jin²'in 'e Jeremías 'nũ si jaain²¹ 'in nigacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'ee 'nũ.

¹⁵Joon gaunngü¹i Jesús 'ii:

—'Naa', ¿'iin jna fó²'oo' 'naa'?

¹⁶Joon Simón Pedro do gajin²'in:

—'Nũ-ũ Cristo 'in gasii¹'in Dios. Jóon¹ Dios 'in jiin¹ 'nũ.

¹⁷Joon Jesús gajin²'in:

—Jlø¹³mo 'nũ, Simón, jóon¹ Jonás, tsũ jon' tsá² ga'e² 'nũ 'e júu³ lo. Pe Ñũ³'oo 'in tyiin¹ ñũ'fú² ga'e² 'e 'nũ. ¹⁸Joon fuu²¹²uu 'nũ, 'e sii²¹ 'nũ Tú³, joon júu³ tyi'i 'e foo²¹¹'o 'e líi¹na Cristo, 'in gasii¹'in Dios, ili la li coon²¹ cuun²¹² fee¹ 'e jo jøøi²¹ tya' 'in jai² líi²i jna tsũ jileei²¹ 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios líi¹i la joon. Joon ca 'mó¹ jo lí² líi¹'i 'e júu³ do. ¹⁹Joon cwo¹³'oo 'nũ jonñi³ tya' li tyu² Dios to² tsá². Jilaa²¹ 'e untsaa¹³u fu juncwii²¹ lo nigaliuntsaa¹²a fu ñũ'fú². Joon jilaa²¹ icwo²¹'o lí² juncwii²¹ lo la joon gali² fu ñũ'fú² jon.

²⁰Joon gatyu² Jesús to² tsá² tya'a 'e jo 'in jma¹a 'ido júu³ jiin¹³ jaain²¹ 'e Cristo ii.

Jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

²¹Joon 'yiia¹³ joon galáa² Jesús 'wii²¹² jmo²'o tsá² tya'a júu³ 'e 'ná¹ tsáa¹a Jerusalén joon do-o i'e²e tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyu² to² untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'ii wúu¹. Joon ijnga²mo 'ido 'ii pe ijii¹'o tún¹ mi ti 'ni¹ jmii²¹². ²²Joon Tú³ do ngajée¹i li coon²¹ joon gasii²¹i Tú³ Jesús júu³ wúu¹ jin²'in:

—jo icwó² Dios 'e lí² la joon, Ña'ñũ¹u! jo lí² wa' itsangü¹'i 'nũ la joon!

²³Joon gajii¹³ Jesús ní¹i joon gajin²'in sii²¹i Tú³ do:

—Jeein¹³ coon¹³ jna, Satanás, tsũ ijñii¹³ moo coon¹³ júu³ tyi'i. Jo 'i¹-o'lo la 'i¹-tsi Dios. La 'i¹-tsi tsá²-a 'i¹-o'lo.

²⁴Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Wa 'iin²¹²'in tsá² ngi¹ coon¹³ jna 'ná¹ tũu²¹ 'e 'i¹-tsi tya' 'ña'a, 'ná¹ tyá²a tyú² tya'a ijúun²'in la ijúuin³ jna. Joon jó¹ coon¹³ jna. ²⁵Tsũ jileei²¹ 'in 'iin²¹²'in láa¹i juncwii²¹ tya'a 'ña'a incaa²¹mo juncwii²¹ tya'a fu li 'ii²¹ pe jileei²¹ 'in caai²¹ juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ jna pe intii¹³mo juncwii²¹ tya'a. ²⁶¿'Ee to² 'ii³ tya' tsá² wa'a li³i jilaa²¹ 'e sá² la tøøi² ni cwoo¹³ juncwii²¹ pe caa¹mo alma tya'a? ¿'Ee coon¹³ lí² tyi² tsá² tya' alma tya'a? ²⁷Tsũ 'in Ruu²¹i Tsá² ijó¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jmü²¹ coon¹³ ángeles tya'a joon ityi³ tya' jileei²¹ tsá² ti jaain²¹ ti jaain²¹ jiin¹³ la nigajmaa¹a. ²⁸'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', seein²¹ 'inlíi¹³ 'in teein² lo 'in jo ijúun²'in ca mi jøøi² 'in Ruu²¹i Tsá² jó¹ ityu²u to².

17

Jesús gaunñü²'i 'e líi¹i tyani gaai²¹ tsá² tya'a

¹Joon mo gangüi¹ jnúu² jmü²¹² ngajéei¹ Jesús Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ ruu²¹i Jacobo do fu yu¹ coon²¹ moo²¹ ñii¹ la jee²¹² tyúuin² do. ²Joon do-o gaunñü²'i 'e líi¹i tyani 'in tsá² do. Joon ní¹i galijii¹ la jii¹ ñi¹, siin³gi galitaa²¹ la taa²¹ 'yiia²¹ tya' ñi¹. ³Joon tsifu joon gangaa¹'in Moisés coon¹³ Elías teen¹'in tyaa¹ júu³ coon¹³ Jesús. ⁴Joon gajin² Tú³ sii²¹i Jesús:

—Ña'ñũ¹u, ¡'áai¹ tyú² 'e toon²¹'o'on lo! Wana 'iin²¹²u'u, jmoo²¹'o 'ni¹ 'ná¹ pi³: coon²¹ tyi'nũ, coon²¹ tya' Moisés joongi coon²¹ tya' Elías.

5 La jee²¹² faa^{21a} Tú³ do gajgó¹ coon²¹ jní¹ taa²¹ jii¹ li teein¹. Joon ganúu²un coon²¹ júu³ jee²¹² jní¹ do 'e jin²in:

—In lo-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na, 'áa¹mo jløø¹³na 'wii¹³ tya'a. Nu²uu² 'e jin².

6 Joon mo ganúu²un 'e júu³ do gafoo¹mo 'áai¹ joon gatyii^{21a} li' ríí²in ni 'wó². 7 Joon Jesús gangatyéin¹in li teei¹³ tsá² tya'a joon gataan¹an cwoó²¹o tya' 'ido, sii²¹i:

—Ráan²naa'; jo foo¹³naa'.

8 Joon mo gajøø²ø jo 'in gan-gaal¹gi jii¹³ 'ña'a Jesús siin¹²gi.

9 Joon mo gajgáa¹ 'e moo²¹ do ga'íi² Jesús júu³ tsá² tya'a jin²in:

—Jo 'e fú²uu', jii¹³ jaain²¹, ca mi yuui¹³ jii¹ 'in Ruu²¹i Tsá² jee²¹² líi²¹².

10 Joon gaunngii¹ tsá² tya'a:

—¿'Ee li' jin²in 'in tifo² tya' ley 'e 'ná¹ jó¹ Elías nifu?

11 Jesús-gi gañii¹:

—'E la ja²mo 'ná¹ jó¹ Elías joon 'e tyá² tyá² jilaa²¹. 12 Pe fuu²¹²uu 'naa' 'e najó²-o Elías joon jo galicwii¹in 'in tifo² tya' ley do 'ii, li jii¹³ gajmaa^{1a} jii¹³ la 'iin²¹²in tya' 'ido. La joon jon i'e²e wúu¹ 'in Ruu²¹i Tsá².

13 Joon ga'øø²¹mo-tsi tsá² tya' Jesús 'e faa^{21a} Jesús cwáain¹ tya' Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹.

Un'láa² i Jesús jaain²¹ xuui²¹² júuin² ñii¹

14 Joon mo gatyía¹ Jesús li taai² tsá² gangatyéin¹ jaain²¹ tsá² li siin¹² Jesús joon gasii²¹i wojní¹i tyani Jesús joon gajin²in:

15 —Jmaa^{21a} feei¹-o'o 'wii¹³ tyiia. Fúu² cwolii²u xuui²¹² tyiia tsu júuin² ñii¹ tsu 'áai¹ wúu¹ ní²i. Cii¹³i ni jí² si tsi jmi²¹ 'ee 'láai² naa¹³.

16 Ningájé¹moo xuui²¹² tyiia fu li néei¹ tsá² tyi¹ pe jo gali²i gaun'láa² ni'ilo.

17 Jesús gañii¹:

—iTsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'; sicaai¹³ 'i¹-oo! ¿Ti wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ taan²¹²na coon¹³ 'naa'? ¿Ti wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ lifeei¹-tsii 'wii¹³ tyii'? Ñijeei¹duu¹ xuui²¹² do fu lo.

18 Joon gatyú² Jesús to² 'in 'lii¹³ 'yuui² alma tya' 'in xuui²¹² do joon ga'wóo²mo. Joon tsifu joon gal'áa²mo 'in xuui²¹² do joon.

19 Joon coon²¹ li néei¹ Jesús coon²¹ la 'oo²¹ tsá² tya'a joon gaunngii¹ tsá² tya'a:

—¿'Ee li' jo gali²i tyi² jna'a 'in 'lii¹³ 'yuui² alma tya' 'in xuui²¹² do?

20 Joon Jesús gajin²in:

—Jo gali²ii' gatyí² 'naa' 'ido tsu 'wii¹³ xu jai² líi²naa'. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' wana jai² líi²naa', fiin¹³ coon¹³ coon²¹ 'e pii¹³, lí²-i fú²uu' 'e moo²¹ si² dó²: "Jiin¹³ lo; cwó² li' li xiiia²¹." Joon ijeen²¹mo 'e moo²¹ do. Jilaa²¹ ili² tya' 'in jai² líi²i. 21 Pe 'in 'lii¹³ la no 'wóo²mo jii¹³ wa'a faa^{21a} tsá² júu³ tyá² joongi gøø²¹ tsá² tyiiañi¹.

Ti tún² naa¹³ 'e jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

22 Joon mo taan²¹²in caain²¹ fu li sii²¹ Galilea gajma^{2a} Jesús tsá² tya'a júu³ 'e tsá²-a i'ni¹i Ruu²i Tsá².

23 Joon ijngaa¹³mo 'ido 'ii. Pe mi ti 'ni¹ jmi²¹² ijiin¹o tún¹. Joon 'áai¹ ga'aa^{1a} fa'í³ 'e ganúu²un 'e júu³ do.

Cuu² 'e ci¹ tsá² tya' cwo¹

24 Joon mo gatyalín² Jesús coon¹³ tsá² tya'a fuu²¹ Capernaum 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ tya' cwo¹ gafee²¹i; Tú³, gaunngii¹:

—¿Ti jo tyi² tifo² tyii' 'laa¹³ cwo¹?

25 Joon Tú³ gajin²in:

—Tyí²o 'ino.

Joon mo ga'í² Tú³ inuu tsifu gajin²in Jesús sii²¹i 'ii:

—¿'Ee 'i¹-o'o, Simón? ¿'lin tyi² 'laa¹³ tya' røø¹³ taain²¹² juncwii²¹, ti tsá² tya'a si tsá² coon²¹ fuu²¹ 'ee?

26 Joon Tũ³ do gañii¹:

—Tsá² coon²¹ fuu²¹ tyi².

Joon Jesús gajin² in sii²¹; Tũ³ do:

—Wana la joon jna jo 'ná¹ chí³ii 'laa¹³ tya' cwo¹. 27 Pe la coon²¹ 'e jo 'e ifaa²¹ 'a 'in tsá² no 'laa²¹ tyi', cwó² fu ti' tyiá¹ cwo¹ i²¹ moocuu². Joon 'in joo²¹ in téen¹ u'u nifu ityii¹¹ a coon²¹ cuu² nũ¹ 'oo²¹²o. Joon 'e cuu² do ilíin² mo 'e cí² i' laa¹³ tyi' i' coon¹³ tyiajna. Cwocón² tya' 'in tsá² cón² 'laa¹³ do.

18

Iin 'in tyiin²gi

1 'Yiia¹³ joon gangatyéen¹ in tsá² tya' Jesús fu li tyiin¹ in joon gaunngii¹:

—¿'iin 'in tyiin²gi li tyũ² Dios to² tsá²?

2 Joon gatø¹² Jesús jaain²¹ xuui²¹² 'e jmáa¹ a siin¹² in tuntsa' jee²¹² 'in tsá² do, 3 joon gajin² in:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', wa jo unsi² naa' 'e 'i¹-oo' joon líin² naa' la líi¹ i' 'in xuui²¹² no jo cwotaan² naa' fu li tyũ² Dios to² tsá². 4 'E coon¹³ la joon 'in tyiin²gi fu li tyũ² Dios to² tsá² ilíin² la 'in xuui²¹² no 'in jo jmaa² i' jloo³ 'ña'a. 5 Joon doñi¹ in 'ii²¹ jaain²¹ xuui²¹² coon¹³ 'e sii²¹ jna la 'ino, joon 'ii²¹ mo jna jon.

'A tsaai¹³ i'noo¹o tsá² tsaá²

6 'Wa seein²¹ tsá² itilí² jmáa¹ a 'e 'noo¹o xuui²¹² 'in jo² líi² i' jna tsaá², tyú²gi tya'a wa'a jee¹gi 'ñá¹ u tsá² luu²¹² u coon¹³ coon²¹ too¹ fee¹ joon pii¹ in tsá² 'ii tsi jmi¹ñi¹³ li 'o². 7 i'Áa¹ mo gó² 'e sá² 'e 'leei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹! Joon la joon 'e 'ná¹ ilí² pe fúu² 'in tsá² 'in jmoo¹o 'e un'leei²¹ tsá² yaai.

8 'Tsu¹ wii¹³ joon wa gajmaa¹ a cwoó¹o si tíi¹³ i' 'ee 'lee²¹ u, cwotáa¹ nu'u joon cwopii¹ nu'u li wíin². Tsa¹ tyú²gi tyi' i' 'e seen²¹ un juncwii²¹ tsá² pooi¹³ si tsá² jluui¹³ 'ee lagi cwoó¹³o li 'ii²¹ li coo²¹

coon²¹ tøø² mo coon¹³ je tún² cwoó¹o si je² tún² tíi¹³ i' 'ee. 9 Joon wa unni² i' jmoo¹o 'e 'nóo²o tsaá², tyii² i', pii¹ nu'u li wíin² tsa¹ tyú²gi tyi' i' 'e seen²¹ mo¹o coon¹³ coon²¹ unni² i' lagi cwoó¹³o li 'ii²¹ li coo²¹ coon²¹ tøø² mo.

Lawa jaain²¹ joo'saa²¹ 'in situui¹

10 'Jo jmaa² aa' wa' jo tsáai¹-oo' xuui²¹² no. Tsa¹ fuu²¹² uu 'naa', 'in ángeles tya'a taa² i' tyani Nu³ uu 'in tyiin¹ ñũ¹ fú². 11 In Ruui²¹ Tsá² gajó² juncwii²¹ jmáa¹ a tiin¹³ tsá² 'in ngí² situui¹.

12 '¿Xiiala líi² naa'? Wa' jaain²¹ tsá² 'aa¹ i' coon²¹ cíein¹³ joo'saa²¹ joon wa gatuui¹ jaain²¹, itiu² mo 'in noventa y nueve jee²¹² moo²¹ joon 'e tsa'nee¹³ i' 'in situui¹ do. 13 Joon wa gatsee²¹ i' joon ilijløø¹³gi tya' 'in joo'saa²¹ gatsee²¹ i' do lagi 'in noventa y nueve do 'in jo ituui¹ do. 14 La joon jon 'Ñá² uu, 'in tyiin¹ ñũ¹ fú², jo 'iin²¹² in wa' 'e ngí² situui¹ jii¹³ jaain²¹ jee²¹² 'in xuui²¹² pi¹³.

Xiiala 'ná² jmá¹ tsá² fee¹-tsi tya' tsaruu²¹ i'

15 'Wa galáa² a ruu²¹ u tyi' i' sii¹³ du' la 'oo²¹ gáa¹ naa' joon jmaa² a júu³ xiiala galáa¹ a. Joon wana gajmaa¹ a nuu¹³ un júu³ tyi' i' joon li² i' 'e seen²¹ naa' tyú² coon¹³.

16 Pe wa jo gajmaa¹ a nuu¹³ un te² jaain²¹ gai¹gi tsá² 'e núu¹ un 'e síi¹³ naa' ilíi² in tsá² jmoo¹o júu³ jai² 'in tsá² do. 17 Joon wana jo gajmaa¹ a ruu²¹ u nuu¹³ un tyani 'in tsá² jmoo¹o júu³ jai² do joon cwojee¹ u 'in ruu²¹ u do tyani li sicaain²¹ jilei²¹ 'in tsaá¹-tsi Dios. Joon wana jo galinuu¹³ un tún¹ tyani 'in tsá² fúu¹ 'in tsaá¹-tsi Dios joon líi² in 'in ruu²¹ u do lawa jaain²¹ 'in jo tsaá¹-tsi Dios si lawa jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'ni¹ i' tsá² 'ee.

18 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', 'e jilaa²¹ 'e untsaa¹³ naa' fu juncwii²¹

lo la joon jon 'e lí² tsaai¹³ fu ñu'fú². Joon jilaa²¹ 'e cwó²oo' lí² fu juncwii²¹ lo la joon ill² fu ñu'fú² jon.

19 'Fuu²¹²uu 'naa' jon, wana ti gáa¹naa' 'in cwoo²oo' júu³ ruu²¹naa' coon¹³ coon²¹ júu³ tyú² 'e mí²ñ; Ñu³uu 'in tyiin¹ ñu'fú² icwo¹o 'naa' 'e gamí²ñ do. 20 Mo natí² fiin¹³ gai¹ gaai²¹ tsá² 'in sicaain²¹ iun'goo²¹o jna siin¹³ moo jee²¹² 'ii²¹ —jin² Jesús.

21 Joon Tú³ do gangóo¹ ngafee¹³i Jesús jin²in:

—Ña'ñu¹u, wa gajmaa¹a ruu²¹na 'e gó² tyiia ζjoo' naa¹³ 'ná¹ jmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tya'a? ζTi ca tí² dyía¹ naa¹³?

22 Joon gañii¹i Jesús:

—Jo fuu²¹²uu 'nu ca tí² dyía¹ naa¹³ pe fuu²¹²uu 'nu ca gatyía¹ setenta naa¹³ 'e gafuu²¹²uu 'nu dyía¹ naa¹³.

Lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in jo gali'iin²¹²in jmá¹a feei¹-tsi

23 'Tsu 'wii¹³ joon 'e tyu¹ Dios to² tsá² li la líi¹i jaain²¹ róøi¹³ 'in gali'iin²¹²in jmaa¹³a cwáain¹ tya' tsa'leei¹³ tya'a. 24 Joon mo galáa² 'wii²¹² gatø¹ø 'in róøi² do tsá² tya'a joon gatyía¹ jaain²¹ 'in róøi² tya'a láai¹ áai¹. 25 Joon 'in tsa'leei¹³ do jo 'e 'oo¹o wa'a tyí² tya'a. Joon 'in róøi¹³ do gatyu²u to² tsa'leei¹³ tya'a wa' ñii¹ ni 'ido coon¹³ 'oo² 'ido coon¹³ jóon¹on coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² tya'a 'e tyí² 'e róøi² do. 26 Pe 'in tsa'leei¹³ do gasii²¹i wojní¹i tyani ñi'fii²¹²i joon gamí¹i tyani 'ido 'áai¹: “Ñi'fi²¹ cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon icí³oo jilaa²¹ 'e róø²na tyi'i.” 27 Joon ñi'fii²¹²i do galifee¹mo-tsi 'wii²¹² tya' jilaa²¹ 'e róøi² joon galáa²mo 'ido 'ii. 28 Joon tsifu cwo^ñi¹i tya' ñi'fii²¹²i do joon xu ngai²xu mo gajjin¹in jaain²¹ tsañuu¹ 'in niróøi²xu coon²¹ tún² 'ii²¹ cuu². Joon tsifu gason²on

luu²¹² 'ido sii²¹i: “iTyí² gon 'e róø²u tyiia do la no la!” 29 Joon gasii²¹ 'in tsá² do wojní¹i tyaní¹i joon gamí¹: “Cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon icí³oo jilaa²¹ 'e róø²na tyi'i.” 30 Pe 'ii-gi jo galifee¹-tsi 'wii²¹² tya' 'in tsá² do. Joon gatan²ni'i 'ido 'nuñi³ ca tyí² jilaa²¹ 'e róøi². 31 Pe mo ganí²i 'in tsa'leei¹³ catyaa² do xiiala gajmaa¹a 'in tsá² do galixuu²¹²mo-tsi joon ngalín² ngajmaa¹³a júu³ ñi'fii²¹²i jilaa²¹ 'e nigalí². 32 Joon 'in ñi'fii²¹² do gatyu²u to² tsa'leei¹³ tya'a wa'a tsate¹e 'in tsá² do. Joon mo gatyía¹ 'in tsá² do gajin² róøi¹³ sii²¹i 'ido: “iTsa'leei¹³ 'in gó² nu! Ga'iin²moo 'e róø²u tyiia 'wii¹³i gamí²i tyaní³ii. 33 'Ná¹-a jon jmaa²a feei¹-o'o 'wii²¹² tya' tsaruu²¹u jiiin¹³ la nigajmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tyi'i.” 34 Joon gatsá² 'nii²¹-tsi ñi'fii²¹²i do tya'a áai¹gi. Joon gatyu²u to² i'e²e tsá² 'ido wúu¹ ca mi tyí² jilaa²¹ 'e róøi².

35 'La joon jon ijmá¹a Ñu³uu, 'in tyiin¹ ñu'fú², coon¹³ 'naa' wa jo jmaa²aa' feei¹-oo' 'wii²¹² tya' tsaruu²¹naa' 'e 'yaai²¹²-oo' —jin² Jesús do.

19

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' mo tuii² tsá² tsamí² tya'a

1 Mo ngayuu¹³ gajin² Jesús jilaa²¹ 'e júu³ lo gacwo^ñi¹i li sii²¹ Galilea joon gangó¹o li roon¹on coon²¹ 'wó² li sii²¹ Judea 'e roon¹on li' ngoo¹³ jmí²¹ Jordán li' li 'yeei²¹ ñi¹. 2 Fúu¹mo tsá² gangalín² coon¹³on. Joon gaun'láa²mo Jesús 'in tsá² do.

3 Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos gan-gatyéen¹in li ngó¹o Jesús 'e 'iin²¹²in 'e teei²¹ Jesús lawa coon²¹ nilá² joon gaunngí¹i:

—¿Ja ilí² tiui² tsá² tsamí² tya' coon¹³ doñi¹ ee cwáain¹?

⁴Joon gañii¹ i'i:

—Ñí² 'naa' 'ee jin² júu³ tyú² tya' Dios 'e mo 'láa² 'wii²¹² gajmee¹ Dios tsañuu¹ coon¹³ tsamí². ⁵Jin² o jon: "Tsu 'wii¹³ joon itiu² mo tsá² sáa³ jmii²¹ ilicaain²¹ coon¹³ 'oo² o joon jee²¹² gáa¹ do ilí² in lawa jaan²¹ mo." ⁶Joon jo líi¹ gi gáa¹ jaan²¹ mo galí¹ i joon. Tsu 'wii¹³ joon jo lí² xee¹ i tsá² 'in gauncaain²¹ Dios.

⁷Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—Wa la joon, ¿'ee lí¹ gatyu^{2u} 'lí²¹² Moisés to² wa lí² cwo¹ tsá² 'oo² o coon²¹ mo'jí² 'e lí² tiui² tsá² 'ii? Joon coon¹³ la joon tiu² mo 'ido.

⁸Joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsá² do:

—Galí² i la joon tsu 'wii¹³ 'áai¹ sóo² 'oo' 'naa'. Tsu jo la joon lí² la mo 'wiin²¹². ⁹Jna fuu²¹² uu 'naa', wana tiui² tsá² 'oo² o wa mo jo mo 'láa¹ a coon¹³ tsañuu¹ xeei²¹ joon cuu²¹ i cwo²¹ o coon¹³ jaain²¹ gi tsamí² 'noo¹ on tsaa² coon¹³ 'in tsamí² do. Joon wana cuu²¹ i tsá² cwo²¹ o coon¹³ jaain²¹ tsamí² 'in natiui² ñuu¹ tya' a joon 'noo¹ on tsá² tsaa² 'e la joon.

¹⁰Joon gajin² tsá² tya' a sii²¹ i Jesús:

—Wana la joon jmoo¹ o tsañuu¹ coon¹³ 'oo² o tsáai¹ gi-tsi wa jo cuu²¹ mo cwo²¹ o.

¹¹Jesús-gi gajin² in:

—Jo jileei²¹ lí² 'øøi²¹ -tsi 'elo. Lí² jii¹³ 'in nityii¹³ in Dios ilí² 'øøi²¹ -tsi. ¹²'Láa² mo 'ii¹³ 'e sá² 'e jo lí² cui² cwo²¹ o tsá². 'Inlí¹³ jo 'íi¹ in 'e cui² cwo²¹ o ca mi liseen²¹ mo. 'Inlí¹³ gi tsá² jo cwo² tsá² jon cui² cwo²¹ o. 'Inlí¹³ gi tsá² jo 'iin²¹² in cui² cwo²¹ o tsu 'wii¹³ cwáain¹ tya' lí² tyu² Dios to². Jileei²¹ 'in lí² jmá¹ 'elo, cwojmaa¹ a.

Uncwaa¹ i³ Jesús xui²¹² tya' tsá²

¹³Joon gangajée¹ i tsá² xui²¹² tya' a lí² sin² Jesús wa' a taan¹ an Jesús cwo²¹ o tya' 'ido joon faa²¹ a júu³ tyú². Pe tsá² tya' a galáa² 'wii²¹² jí² ni' i 'in tsá² jée¹ i xui²¹² do. ¹⁴Pe Jesús gajin² in:

—Cwo² duu', cwojalín² xui²¹² no tyaní³ ii joon jo untsaa¹³ naa' tsu jii¹³ 'in lí¹ i la no-o tsataai² lí² tyu² Dios to².

¹⁵Joon gataan¹ an cwo²¹ o tya' 'in xui²¹² do. Joon mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ i¹ o do.

Jaain²¹ simii²¹ 'in sá² cuu² tyaa¹ júu³ coon¹³ Jesús

¹⁶Joon gatyá¹ jaain²¹ gi tsá² 'in gaunngii¹ i gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Tifo² tyú¹, ¿'ee 'e tyú² 'ná¹ jmáa³ aa 'e liseen²¹ na tyú² coon²¹ tøøi²?

¹⁷Jesús gajin² in:

—¿'Ee lí¹ fu²¹ u jna 'in tyú¹ i? Jaan²¹ mo 'in seein²¹ 'in tyú¹ i jii¹³ 'ña' a Dios. Pe wana 'iin²¹² u' u liseen²¹ mo' o tyú² jmaa²¹ a la to² tyu² Dios.

¹⁸Joon gajin² 'in simii²¹ do:

—¿Noo to² tyu² Dios?

Joon Jesús ganii¹ i:

—Jo jngá¹ u' u tsá²; jo 'laa²¹² a coon¹³ tsamí² tya' tsá² xeei²¹; jo jmaa²¹ a 'uun²¹; jo fu²¹ u júu³ tajuu²¹ jii¹³ jaain²¹, ¹⁹un'goo²¹ o nu²¹ u coon¹³ saa²¹ a; cwoli¹ iin²¹² u' u tsaruu²¹ u lawa 'wo' o.

²⁰Joon gañii¹ 'in simii²¹ do:

—Jilaa²¹ la no nigajmáa³ aa jii¹³ la mo xuu²¹² na. ¿'Ee 'ná¹ jmáa³ gii?

²¹Joon Jesús gajin² in:

—Wana 'iin²¹² u' un 'e jo 'e si'naai²¹ gi 'e 'naa²¹ cwo'ñii²¹² i 'e 'oo²¹² o joon cwo²¹ o tsá² tañii² joon lisá² 'láai² gi tyl' i fu ñu¹ fú². Mi yuui¹³ joon na¹, ngi²¹ i coon¹³ jna.

²²Pe mo ngayuui¹³ ganúu² un 'e júu³ lo gangaa¹³ i fa¹³ 'áai¹ tsu 'áa¹ mo sá² cuu² tya' a.

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'áai¹ wúui¹ cwó¹i yaai tsá² sá² cuu² tyu²u Dios to² 'ii. 24 Fuu²¹²uu 'naa' tún¹, tyan²gi to² wa'a tsá¹i² jaain²¹ tsá² sá² cuu² li tyu² Dios to² tsá² lagi wa' ngii¹ camello coon²¹ too²¹ tya' moocuu².

25 'Áai¹ tsa'goo²¹o-tsi tsá² tya'a mo ganúu²un 'elo. Joon gaunngii¹i la 'oo²¹ yaai:

—¿'iin lí² tsataai² li tyu² Dios to² tsá²?

26 Joon gajin² Jesús 'ii joon gajin²in:

—Jo lí² jmá¹a tsá² 'elo pe jilaa²¹ lí² jmá¹a Dios.

27 Joon gajin² Tá³ sii²¹i Jesús:

—Ñá'ñu¹u', nigatuu²¹oo'o 'e 'oo²¹o'o joon nigangí²i coon¹³ 'nñ. ¿'Ee lí² tyii¹?

28 Joon gañii¹ Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', mi li'múui² jilaa²¹ 'e sá² joon 'in Ruu²¹i Tsá² tyiin¹ li sili²¹² tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a joon 'naa' 'in nigangí¹ coon¹³ jna ini²ii' dyatun¹ li sili²¹² tyii'. Joon ityá²uu to² 'in dyatun¹ poo²¹² tsá² Israel. 29 La joon jon jileei²¹ 'in nigatú² 'ná¹ si nigatiui¹ ruu²¹i tsañuu¹ si ruu²¹i tsamí² 'ee si nigatiui² sáa³ jmi²¹ 'ee si tsamí² tya'a si jóon¹on 'ee si nigatú² 'wó² tya'a tsu¹ 'wii¹³ jna-a; i'ii²¹mo cíein¹³ lí¹gi joon i'ii²¹mo jon juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹a coon²¹ tøø²mo. 30 Pe fúu¹mo tsá² 'in seen²¹ nano 'in lí¹i nifu 'ii-i litséi¹ çiin²¹gi. Joon fúu¹mo 'in litséi¹ nano joon 'ii-i nifu çiin²¹gi —jin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do.

20

Lawa tsa'leei¹³ 'in gajmaa¹ a to²

1 Faa²¹gi Jesús jin²in:

—'E tyu² Dios to² li la lí¹i jaain²¹ ñi'fii²¹² tsá² li náa¹ to². Joon mo

'aa²¹ tsáa¹a tsa'née¹i tsa'leei¹³ tya' 'in cún² mi¹³ wuunjøø¹³ tya'a. 2 Joon jin²in xiati tyi² la coon²¹ jmi²¹². Joon gasii¹in 'in tsá² do jee²¹² to² tya'a. 3 Joon la 'iin² ná² gangó¹ li li' 'moo¹³ joon gatsee²¹i tsá² 'in jøøi².

4 Joon gajin²in: “¿Ja cwolín²naa' cwojmaa²aa' to² tyiia joon icwóo³oo 'e tíi²naa'?” Joon gangalín²mo 'in tsá² do. 5 Joon mo gatí² tyiiañi¹ coon¹³ la 'iin²¹ ni¹ ca'loo¹ gangó¹o 'in ñi¹ do li li' 'moo¹³ do 'náa²i tsa'leei¹³ tya'a. 6 Joon la 'iin² ná² ca'loo¹ gatsee²¹i 'inlí¹³ 'in jøøi², joon gajin²in: “¿'Ee li' née¹³naa' lo tøøi² jmi²¹² jo 'ee to² jmoo²oo'?”

7 'Ido-gi gañii¹i: “Tsu jo 'iin²¹²mo galí² 'neei²¹ jna'a 'e jmoo²¹o'o to².” Joon gajin² in ñi¹ do: “Cwolín²naa' cwojmaa²aa' to² 'wó² tyiia joon ich³ii 'lee¹³naa' jii¹³ la gatii².”

8 Joon la xuu jnaa² gatyu² ñi¹ do to² tsa'leei¹³ tya'a 'in tyu² to² gajin²in: “Cwote²du' tsa'leei¹³ do joon cwo¹o'leei¹³, joon 'láa² 'wii²¹² cwo¹o'leei¹³ 'in ngataai² li tséi¹ do. Joon 'in ngataai² jee²¹² to² nifu cwo¹o'leei¹³ li gatséi¹.” 9 Joon 'in ngataai² jee²¹² to² la 'iin² ná² ca'loo¹ ga'ii²¹mo 'lee¹³i tya' la tøøi² jmi²¹².

10 Joon mo ga'ii²¹i 'in ngataai² nifu do 'lee¹³i lí²i i'ii²¹ 'láai²gi 'lee¹³i lagi 'in ngataai² ca'loo¹ do. Pe xu joon coon²¹ røø² ga'ii²¹i 'lee¹³i coon¹³ 'ido. 11 Joon mo ga'ii²¹i 'e 'leei¹³ do galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o'júu³ ruu²¹i coon¹³ ñi'fii²¹²i do 12 jin²in: “In gacwolín² li tséi¹ røø² ga'ii¹³na'a 'lee¹³na'a coon¹³ 'ido joongi coon²¹ hora gajmaa¹ 'ido to² joon jna'gii¹ tøøi² jmi²¹² taan²¹a'an jee²¹² 'yia²¹.”

13 Pe 'in tsá² fii²¹² do gañii¹i jin²in sii²¹i jaain²¹ 'in tsá² do: “Tсарu¹u', jo jmoo³oo 'e gó² tyi'naa'. ¿Ti jo gajmoo²¹o' júu³ xiati 'e 'léé¹³u tya' coon²¹ jmi²¹²? 14 Con²¹on

jiin¹³ 'lée¹³u 'e gatí²u joon cweei². Iin²¹²na cwo³oo 'in ngataai² jee²¹² to² li tséi¹ do jiin¹³ la cwo³oo 'nə. 15 Lí²-i tyu³uu to² cúu³uu jiin¹³ la 'iin²¹²na. ¿Tí ga'aa²¹²a tsiuwú¹ tsu tsá² tyú¹mo jna? 16 La joon lí¹, 'in li tséi¹ 'ii 'in nifu, joon 'in nifu 'ii 'in li tyéi¹. Tsu itø¹² Dios fúu¹ tsá² pe xuu 'in gacwai² jmáa¹a.”

Xiiagi tún¹ jmo¹o Jesús tsá² tya'a júu³ ijúun²in

17 Mo ngó¹ Jesús fu Jerusalén 'yúu²i fu¹ joon gajé¹i coon²¹ ji dy-atúuin² tsá² tya'a joon gajin²in:

18 —Tyán²duu' cwáain¹. 'E ningalii²¹i lo fu Jerusalén. Joon do-o i'níi¹ tsá² 'in Ruui²¹ Tsá² ja'cwo²¹o 'in tyu² to² untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley. Joon ityu² to² ijúun²in 'ido. 19 Joon ijaan¹³mo 'ido tya' tsá² jo seein²¹ Israel, joon iungøø¹ni'i 'ido, ipoo¹ni'i joongi itéen¹in tsaa² crúu¹³. Pe mi ti jmi²¹²ni¹ ijiin¹o tún¹ jee²¹² 'líi²¹².

Míi¹i sáa³ Jacobo coon¹³ Wó³ jmi²¹²aa²¹²

20 Joon gangatyéen¹in Jacobo jóon¹ Zebedeo coon¹³ ruu²¹i Wó³ coon¹³ sáa³a fu li siin¹³ Jesús joon gaun'goo²¹o Jesús tsu sáa³ Jacobo coon¹³ Wó³ gali'iin²¹²in mi¹i jmi²¹²aa²¹². 21 Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿'E 'iin²¹²u'un jmáa³aa tyi'i?

Joon sáa³ 'ido gajin²in:

—Mi tyé¹u'u li tyu²uu to² joon cwo²¹o cwá²a 'in yuun²¹ tyiia gáí²lo, jaain²¹ lí' cwo¹¹o tsáa¹ jaain²¹gi lí' cwo¹¹o tooin²¹².

22 Pe Jesús gañii¹i:

—Jo ní² 'naa' 'ee mí²ii'. ¿Tí lí² taa²¹aa' moo²oo' wúu¹ la wúu¹ imóo³ jna? Joon, ¿ti lí² ijúun²naa' la ijúuin² jna?

'Ii-gi gajin²in:

—Lí²-i.

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Ja²mo, imoo²oo' wúu¹ la wúu¹ imóo³ jna joon ijúun²naa' la ijúuin² jna pe jo tí²na cwóo³oo ní²ii' jaan²¹naa' lí' cwóo³oo tsáa¹ jaain²¹gi lí' cwóo³oo tooin²¹². 'E joon 'e tya' tsá² 'in nigatyá¹a Ñu³uu tyá².

24 Joon mo ganúu²un 'in dyéi¹ tsá² tya'a catyaa² do gatsá² 'nii²¹-tsi tya' 'in gáí¹ ruu²¹i do. 25 Pe Jesús gatø¹²ø 'ii gajin²in:

—Jiin¹³ la ní² 'naa', 'in tsá² tyu² to² juncwii²¹ tyu²u to² 'ii²¹, joon 'in tsá² 'in tyu² to² 'in tyiin² jee²¹² 'in tyu² to² do gøø¹³gi to² tyu²u. 26 Pe jo lí² la joon jee²¹² 'naa'. Tsu 'in 'iin²¹²in jmá¹ feei¹gi jee²¹² 'naa', 'ii 'ná¹ unjii²in 'in catyaa²gi. 27 Joon 'in 'iin²¹²in líi²in nifu 'ná¹ jmá¹ la to² 'e tyu² 'in catyaa²gi do. 28 Tsu jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², jo gagoo²¹²oo 'e unjii²in tsá² jna pe gagoo²¹²oo wa'a unjii³na tsá². Gagoo²¹²oo 'e cwó³oo juncwii²¹ tyiia la wa' 'e 'laa¹³ líi² tiin¹³ tsá² fúu¹.

Un'laa²i Jesús gáí¹ tsá² tiui²

29 Joon mo gacwo¹¹i Jesús fuu²¹ Jericó do fúu¹mo tsá² ngalín² coon¹³ Jesús. 30 Joon lí' caai²¹ fu¹ li ngó¹o Jesús née¹ gáí¹ tsá² tiui². Joon mo galili¹³i ingíi¹ Jesús lí' née¹i do joon ga'oo¹o jin²in:

—iÑa'ñu¹u', Joon¹ 'líi²¹² David, fúu² cwolii¹u jna'a!

31 'In tsá² 'in ngalín² do sii²¹i 'ido wa'a jo to²o líi¹ 'ido mi¹³. Pe xu joon lí¹ líi¹gi tá² ga'oo¹o jin²in:

—iÑa'ñu¹u', Joon¹ 'líi²¹² David, fúu² cwolii¹u jna'a!

32 Joon Jesús gajaan¹an lí' ngóo¹ joon gatø¹²ø 'in tsá² tiui² do joon gaunngii¹i:

—¿'Ee 'iin²¹²naa' ijmáa³aa tyii'?

33 Joon gañii¹i 'ido:

—iÑa'ñu¹u', 'e 'iin²¹²na'a jø²ø'ø!

34 Joon fúu² galíi²i Jesús 'ii, joon ga'lii²¹i unni¹ 'ido. Tsifu joon

galí¹ jóø²ø 'in tsá² tiui² do joon ngalíin²mo coon¹³ Jesús.

21

Mo ga'í²i Jesús Jerusalén

¹ Joon mo xü 'ná¹gi tyía¹ Jesús fuu²¹ Jerusalén, joon gatyaliin² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betfagé, fuu²¹ náa¹ caai²¹ moo²¹ sii²¹ Olivos. ² Joon Jesús gatyü²ü to² gáí¹ tsá² tya'a jin²in:

—Cwoliin²naa' 'e fuu²¹ pi³ náa¹ tyani no. Joon do-o ityee¹³naa' jaain²¹ bu³ 'yiia²¹² si'ñúu¹i coon¹³ yüü²¹ tya'a. Joon sii¹³ñi' 'nii²¹² tya'a joon jóø²¹²naa' fu lo. ³ Wa' 'in sii²¹i 'naa' cwáain¹ tya' bu³ do joon fú²uu': “Ñá'ñü¹oo'o 'né¹ ni'i 'inlo joon nacun'un jajaa²¹²na'a.”

⁴ Joon la lo galí¹ 'e gatsín¹ júu³ gataan¹an ni mo'jí² jaain²¹ 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'e jin²:

⁵ Sii¹³ii' 'e fuu²¹ do sii²¹ Sión: “Jóø²øø', Róøi¹³ tyii' jó¹ lawa tsá² 'wóí¹ tyiin¹in jaain²¹ bu³, jaain²¹ bu³ xuui²¹², 'in líi¹i jóon¹on jaain²¹ joo'núu³ tyaan¹ laa²¹².”

⁶ Joon 'in tsá² tya' Jesús do ngalíin²mo ngajmaa¹a la to² tyü² Jesús. ⁷ Ngatee¹e bu³ do joon gaunfuu¹u sñin¹³in moo'wó¹o bu³ do. Joon gacwo² Jesús 'in bu³ do. ⁸ Joon 'in tsá² fúui¹ do ganii¹²i sñin¹³in tya'i fu¹ li ngó¹ Jesús. Joon 'inlíi¹³ gatyü²ü nii²¹² moo²¹ joon gatyaa¹a tya'i fu¹. ⁹ Joon 'in tsá² 'in ngalíin² nifu lagi 'in jalíin² li' caluu 'oo¹o jin²in:

—jCwoseein²¹ Jóon¹ 'líi²¹² róøi¹³ David wóo²! jIn cwa³mo 'i 'in jó¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ñá'ñü¹ü! jUn'goo²¹oo' Dios!

¹⁰ Joon mo ga'í² Jesús fuu²¹ Jerusalén joon ganáa¹ 'goo²¹ 'áai¹ joon fúu¹mo gaunngii¹i gajin²in:

—¿'iin-gi 'ino?

¹¹ Joon tsá² gañii¹i:

—Jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tya' Dios 'in sii²¹ Jesús 'ino. 'In jó¹ fuu²¹ Nazaret 'e náa¹ li sii²¹ Galilea no.

Ga'woo²¹mo Jesús tsá² 'in taai² inüü cwo¹ fee¹ do 'e tyaan¹ 'e 'nii¹i 'e ló² tsá²

¹² Mo ngayuui¹³ joon ga'í² Jesús inüü cwo¹ fee¹ tya' Dios sii²¹ do. Joon ga'óø¹²mo jileei²¹ 'in taai² do fu caluu. Lagi 'in taai² ló¹ do la joon jon 'in taai² 'nñi¹i ga'óø¹²mo. Gajiin²¹ Jesús mesa li taa¹³ cuu² tya' tsá² 'in unsii²¹i cuu² tya' tsá². Gajiin²¹mo jon 'mosii¹³ li néei¹ 'in 'nñi¹i maa²¹². ¹³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “E 'ná³üü lo iunsii²¹ tsá² coon²¹ li faa²¹a tsá² júu³ tyü²,” pe 'naa' nigajmaa²aa' lo lawa coon²¹ too²¹ li taai²¹² 'uun²¹.

¹⁴ Joon tsi inüü cwo¹ do gantatyéen¹in 'inlíi¹³ tsá² tiui² coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² jluui¹³ li siin²¹ Jesús joon gaun'láa²mo Jesús 'ido. ¹⁵ Taai² jon inüü cwo¹ do 'inlíi¹³ xuui²¹² 'in ga'oo¹o gajin²in: “jCwoseein²¹ Jóon¹ 'líi²¹² róøi¹³ David wóo²!” Joon mo gani² 'in tsá² tyü² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley jilaa²¹ milagro gajmaa¹a Jesús joon mo ganúu²un 'e 'oo¹o 'in xuui²¹² do gatsá² 'nii²¹-tsi. ¹⁶ Joon gajin²in gasii²¹i Jesús:

—¿Ti jo nuu²un 'ee 'e jin² 'in xuui²¹² no?

Joon gañii¹i Jesús:

—Núu³oo. ¿Ti jo mo gauntsaa¹³naa' 'ee 'e jin² jí² tya' Dios cwáain¹ tya' 'elo? Jin²o la no:

'E 'øø¹ø xuui²¹² coon¹³ yüü²¹ pi³ iuntyúí¹ jna-a joon.

¹⁷ Joon gacwo¹ü¹o do, gatüü²mo 'in tsá² do joon gangó¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betania. Joon do-o gajaan¹an canüü¹.

'Ii²i Jesús tsiifú² tya' 'mó² cwarú³

¹⁸ Mo gajná² joon gacii¹³i Jesús fu Jerusalén joon gatsá² un'aa²¹²i.

19 Joon gango¹o si² li' caai²¹ fu¹ coon²¹ 'mó² cwaríi³. Joon gangatyéén¹in co' li si²i pe jo 'e gatsaa²¹a jiiin¹³ coon²¹ 'oofuu²¹ tya'a. Jmaai² mo²o tsí². Joon Jesús gajin²in sii²¹i 'e 'mó² cwaríi³ do:

—jiiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo 'ee 'oo-fuu²¹ 'í¹gi 'nua!

Joon tsifu joon lityuun²¹ 'e 'mó² cwaríi³ do. ²⁰ Joon mo ganí¹i tsá² tya' Jesús 'elo ganga'goo²¹o-tsi 'áai¹ joon gajin²in:

—iLaa¹³ líi¹i jmoono galityuun²¹ 'e 'mó² cwaríi³ no!

²¹ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wana jo¹ líi²naa' joon jo tóin¹ júu³ tyii' líi¹gi lijmaa²aa' lagi jmaa²¹²aa tya' 'e 'mó² cwaríi³ no. Lí²-i fú²uu' 'e moo²¹ si² do: “Jiin¹³ lo, cwó², cwoté²u'u tsi jmi¹fi¹³”, joon la joon ilí². ²² Joon jilaa²¹ imi²hí' coon¹³ júu³ tyú² tyii' i'ii¹³naa' wa jo² líi²naa'.

To² 'oo¹o Jesús

²³ Joon gaí² Jesús inuu cwo¹ fee¹ do joon la 'hí²¹² siin²¹ 'e²e tsá² joon gangatyéén¹in 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacoo¹³ tya' tsá² Israel joon gaunngíi¹:

—¿'Ee to² 'oo²o 'e jmoo²¹o la no? ¿'lin gacwo¹o 'e to² no?

²⁴ Joon Jesús gañii¹:

—Joongi iunngíi³duu 'naa' joon wana ñí²ii' la joon jon jna ifuu²¹²uu 'naa' 'iin gacwo¹o to² jmóo³oo. ²⁵ ¿'lin gatyu² to² saa¹i Wó³ tsá² jmii²¹? ¿Ti Dios 'e wa tsá² 'ee?

Pe 'in tsá² jo cwo¹o júu³ la 'oo²¹ ruu²¹; jin²in:

—Wana fá²a' Dios gatyu² to² 'in Wó³ do ijin² 'ino: “¿'Ee lí' jo gajo¹ galíi²naa' júu³ tya' 'ido?” ²⁶ Joon wana fá²a' 'e tsá²-a gatyu¹ to² Wó³ do ijme¹mo tsá² jna' tsu jilee²¹mo tsá² líi²i 'e faa²¹a Wó³ do cwáain¹ tya' Dios.

²⁷ Tsu 'wii¹³ joon gasii²¹; 'in tsá² do Jesús jin²in:

—Jo né² jna'a.

Joon gajin²in Jesús:

—La² joon jon jna jo fuu²¹²uu 'naa' 'in gacwo¹o jna to² 'e 'óo³oo.

Lawa jaain²¹ tsá² 'in seein²¹ gáí¹ jóon¹on

²⁸ Joon Jesús gasii²¹; 'in tsá² do jin²in:

—¿'Ee 'í¹-'oo'? Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in seein²¹ gáí¹ jóon¹on. Joon gajin²in sii²¹i 'in jaain²¹ do: “Yuu²¹ tyi', cwo²¹o cwocun²¹un mi³ wuunjoo¹³ tyiia no.” ²⁹ Joon 'in jóon¹ do gañii¹: “Jo níi³ jna.” Pe mo li ciin²¹gixu gajoo²¹o-tsi joon gango¹-o, ngajmaa²¹a to². ³⁰ Joon gango¹o jmii²¹ do ngajoo²¹ 'in jaain²¹ dogi. Joon la do-o gajin²in. Joon 'in jaain²¹ do gajin²in: “Tyú²-u, ñu³, níi³oo.” Pe jo gangoo¹o. ¿'Ee 'í¹-'oo'? ³¹ ¿'lin jee²¹² 'in gáí¹ do gajmaa¹ la 'iin²¹²in jmii²¹ do?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—'In nifu do-o.

Joon gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹i tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ itsataa²i li tyu² Dios to² jeei¹gi lagi 'naa'. ³² Tsu Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ gajo² gajma¹ 'naa' júu³ xiiala 'ná¹ taan²¹²naa' joon jo gajo¹ galíi²naa'. Pe 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹i tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ jo¹o galíi²i. Pe 'naa' fiin¹³ gañí²oo' 'elo jo gajoo²¹-'oo' wa 'jai² líi²naa' —jin² Jesús.

Lawa 'in líi¹ tsa'leei¹³ 'in gó²

³³ —Ná²duu' coon²¹gi júu³ —gajin² Jesús— lawa jaain²¹ tsá² fii²¹² 'wó² 'in gajñii¹ wuunjoo¹³ jee²¹² 'wó² tya'a joon gajmaa¹³a coon²¹ 'yá² la caain²¹ ti' tyiia²¹ tya'a. Joon gajmaa¹³a coon²¹ li niui²

mí³ wuunjøø¹³ do. Gajmaa¹³ o jon coon²¹ po' ñí¹ i'á¹ a 'wó² do.

'Mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ o tsá² ini² do. Joon gangóo¹ o coon²¹ cwoo¹³ li wíin². ³⁴ Joon mo gati² lirroo²¹ mí³ wuunjøø¹³ do 'in fií²¹² 'wó² do gasii²¹ in jaain²¹ gai¹ tsa'leei¹³ tya'a wa tsatyíin² an 'e tyáa¹ 'e gatii² 'e garoo²¹ 'wó² do. ³⁵ Pe 'in tsá² taain²¹² ní² do gasan² mo 'in tsa'leei¹³ 'in gatyaliin² do, jaain²¹ gapoo²¹ i, jaain²¹ gi gajngaa¹³ mo, joon gatyuu¹³ i cuun²¹² 'in jaain²¹ gi do. ³⁶ 'In fií²¹² 'wó² do gasiin²¹ gi tsa'leei¹³ tya'a fúui¹ gi pe la do-o tún¹ gajmaa¹ a 'in ní² 'wó² do.

³⁷ Joon li gatséi¹ gasii²¹ in jóon¹ on gai¹ tsi: "Fowa ili'gii²¹ mo yuun²¹ tyiia", lí² i. ³⁸ Pe mo gangaa¹ i jóon² 'in tsá² fií²¹² 'wó² do 'in gatyí¹ a do gasii² i la 'oo²¹ 'ii: "Ino-o 'in lí² tya'a 'e 'wó² no, joon wa jngaa¹² mo' 'ino joon ilí² tyi' 'e 'wó² no." ³⁹ La joon gasaan²¹ mo 'ido, joon gapii² in lí² co' 'yá² do joon gajngaa¹² mo.

⁴⁰ Joon gaunngii¹ i Jesús 'in tsá² teein²¹ co' li siin¹² in do jin² in:

—Mi tyá¹ 'in fií²¹² 'wó² do, ¿'ee ijmaa¹ a tya' 'in tsá² taain²¹² 'wó² tya'a do lí² naa'?

⁴¹ Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—Ijngaa¹² mo 'in tsá² gó² do jo 'e e fúu² líi² gi 'ido. Joon icwo¹ o tsá² xee²¹ mo 'e 'wó² do joon 'in tsá² do ityáa¹ cwoo²¹ o 'in fií²¹² 'wó² do ití² i 'e garoo²¹ do.

⁴² Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² do:

'Naa' niganuu² uun¹ júu³ tya' Dios 'e jin² in:

'E cuun²¹² 'e gadya² a 'in tsá² jmoo¹³ o 'nú¹ li' caai²¹ lawa jo 'ee²¹² to² 'í³.

'E cuun²¹² joon galí¹ cuun²¹² nifu.

Gajmaa¹ a Ña'ñu¹ u' 'elo.

Joon ganga'goo²¹ tsi tsá² 'áai¹ 'in gani² 'elo.

⁴³ Wii¹³ joon fuu²¹² uu 'naa', jo ityu² gi Dios to² 'naa' joon ityu² to² tsá² xeei²¹ 'in lí² jmá¹ a jiin¹³ la to² tyu² do. ⁴⁴ Joon cwáain¹ tya' 'e cuun²¹² nifu do, doñi¹ in 'in cñi² ni cuun²¹² do ilituu¹³ 'ii coonti joon wana 'iin gatsiin¹ in 'e cuun²¹² do joon lí² fu² 'ii coonti.

⁴⁵ Joon mo ganúu² un 'in tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsá² fariseos do 'e júu³ cwáain¹ gatyaa¹ Jesús do galili³ o 'e faa²¹ a 'wii¹³ tya' 'ii-o. ⁴⁶ Galí¹ in 'in teen¹³ mo 'ido pe gøø²¹ mo tsá² tsu¹ 'in tsá² do 'i¹ tsi 'e Jesús do faa²¹ a cwáain¹ tya' Dios.

22

Júu³ cwáain¹ tya' mo cui² cwoo²¹ tsá²

¹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e tyaa¹ jmai² júu³ cwáain¹ tya' 'in tsá² do gajin² in:

² —'E tyu² Dios to² tsá² li la li mo gajmaa¹ a jaain²¹ róøi¹³ jmii²¹² mo gacui² cwoo²¹ jóon¹ on. ³ 'In róøi¹³ do gasii²¹ in tsa'leei¹³ tya'a wa'a tsate² e 'in tsá² nigatø² ø itsalíin² jmii²¹² do. Pe 'in tsá² nigatø² ø do jo 'iin²¹² in tsalíin². ⁴ Joon gasii²¹ in 'in xeei²¹ gi tún¹ tsa'leei¹³ tya'a joon gasii²¹ i 'ido: "Cwosii¹³ duu' 'in tsá² nigatø² ø do, niná¹ tyá² 'uunñi² tyiia no. Nigajúin¹ joo'tsáa² coon¹³ 'in catyaaí² 'in 'ooin¹³. Joon jilaa² niná¹ tyá² tya'a jin² in fu² u. Cwolíin² moo' li ná¹ jmii²¹² do." ⁵ Pe 'in tsá² do jo gaunjíi² i tún¹. Jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² jo gangalíin² li ná¹ jmii²¹² do gangó¹ o ngajøø² ø 'wó² tya'a. Jaain²¹ gi gangó¹ o nga'nii¹ xu¹ 'e 'oo¹ o. ⁶ 'Inlíi¹³ gi gajmee²¹ mo 'in tsa'leei¹³ tya' róøi¹³ 'in gangate² 'ii ce gajngaa¹² mo 'ido. ⁷ Joon 'in róøi¹³ do gati² 'nii²¹ tsi joon gatyuu² to² 'láa² tya'a wa tsalíin² tsajngaa¹² mo 'in

tsá² do 'in gajngaai¹² tsa'leei¹³ tya'a joon i'úi¹ jí² goo¹o 'ido. ⁸ Mo ngayuui¹³ joon 'in róøi¹³ do gasii²¹; tsa'leei¹³ tya'a jin²in: “Jilaa²¹ niná¹ tyá² tya' icwui² cwoo²¹ xuui²¹² tyiia pe jo tí²i jalíin² 'in nigatøø^{2øø} do. ⁹ Cwoliin²naa' jon fu la caain²¹ tyuu¹³ jee²¹² 'ná¹ joon tó^{2øø} doñi'iin tsá² 'in máa¹³naa' ijaliin² li tí² jmí²¹² lo.” ¹⁰ Joon ngaliin²mo 'in tsa'leei¹³ do jee²¹² 'ná¹ do joon galicaain²¹ jileei²¹ tsá² 'in gatsee²¹i 'in tyúi¹ coon¹³ 'in gó². Joon coon¹³ la joon garó¹i inuu tya' 'in róøi¹³ do.

¹¹ Joon 'in róøi¹³ do gaí² inuu li nataai²¹² 'in tsá² gatø^{2ø} do. Joon gangaa¹i jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo tyi² 'mi² 'a la tyi² tsá² 'in taai²¹² li cui² cwoo²¹ tsá². ¹² Joon gajin²in sii²¹; 'ido: “Taru¹u, ¿'ee li jo tyi¹³i 'mi² 'e la tyi² 'in catyaai² no?” Joon 'in tsá² do gajaan¹an tii². ¹³ Joon 'in róøi¹³ do gatyú² to² tsa'leei¹³ tya'a jin²in: “Cwo'nuu^{2uu} cwoo²¹ tí² 'ino joon cwopíin¹naa' fu caluu li nuu²¹.” Do-o ityi²i tsá² joon icuu²¹i moojóon¹on. ¹⁴ Tsu itø^{2ø} Dios fú¹mo tsá² pe xuu 'in cwai³ jee²¹² do-o jmáa¹a.

Unngü¹i tsá² Jesús cwáain¹ tya' cuu² cí¹ tsá² tya' tsa²to² tyín¹ Roma

¹⁵ Joon 'in tsá² fariseos gasii²¹i la 'oo²¹ yaai xiiala li² 'nú²i Jesús coon¹³ jú³ tya'a. ¹⁶ To² joon gasii²¹in tsá² fariseos 'inlíi¹³ tsá² tya'a caan²¹mo coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² tya' Herodes 'e sii²¹; Jesús, joon gajin²in:

—Tifo², né³oo'o 'e fo²o jmai² 'e la jai². Joon 'e²i tsá² fu¹ tya' Dios la jai² jo 'ee unjii²¹i jilaa²¹ 'e faa²¹a tsá². Tsu jo jmoo²o 'ii²¹ jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá². ¹⁷ Sii¹³ jna'a, ¿ti² tyá² wa tyi² tsá² cuu² tya' 'in tsa²to² tyín¹ Roma 'owa jo tyi² tsá² 'ee?

¹⁸ Pe Jesús ñi¹o 'ee 'e gó² 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in:

—Tsá² 'in sisii²¹ 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'. ¿'Ee li 'iin²¹²naa' tøø¹³naa' jna nilá²? ¹⁹ 'Ee¹³duu' jna coon²¹ cuu² 'e cí²i tya' róøi¹³ do.

Joon gacwo¹o coon²¹ cuu² yuu²¹. ²⁰ Mo gani²i Jesús 'e cuu² do gaunngü¹i:

—¿'in ni² 'e toon¹on ni cuu² lo? Joon, ¿'iingi coon¹³ 'e toon¹on 'e sii²¹ ni cuu² lo?

²¹ Joon 'in tsá² do gañii¹i:

—Ni² 'in tyú² to² do-o no.

Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²oo' jon 'in tyú² to² Roma jiin¹³ 'e gatii²i, la joon jon cwoo²oo' jon Dios 'e gatii²i.

²² Joon mo ganú²un 'in tsá² do jú³ tya' Jesús do ganga'goo²¹-tsi. Gatiu²mo 'ido 'ii jon gangaliin¹mo.

Gaunngü¹i tsá² Jesús cwáain¹ tya' mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lí²¹²

²³ Jmí²¹² joon gangaliin² 'inlíi¹³ tsá² saduceos, 'in jin² 'e jo jiin¹in tsá² jee²¹² 'lí²¹², ngaunngü¹i Jesús 'e jú³ lo:

²⁴ —Tifo², Moisés gatyú^{2u} to² jna' wana gajúin¹ tsá² mo nascui² cwoo²¹o joon jo xuui²¹² tya'a liseein²¹ ná¹ cu²mo cwoo²¹ 'in ruui²¹ 'in 'lí²¹² nijúin¹ do 'in 'yia'ní². Joon iliseein²¹ xuui²¹² tya' 'in ruu²¹i najúin¹ do. ²⁵ Joon galiseein²¹ dyái¹ tsañuu¹ la 'oo²¹ ruu²¹i. Joon 'in nifu do gacu²mo cwoo²¹o joon gajúun¹mo joon jo xuui²¹² tya'a galiseein²¹. Joon 'in ruu²¹i li gati² gái¹ do gacu²mo cwoo²¹o jon coon¹³ 'in 'yia'ní² do.

²⁶ La galí¹ tya' 'in nifu do la joon galí¹ tya' 'in gati² gái¹ do. La joon tya' 'in gati² gaai²¹ jon. La joon galí¹ tya' ji dyáa¹ do. ²⁷ Joon mo gangü²i joon, joon gajúin¹mo jon 'in tsami² do. ²⁸ Joon mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lí²¹², ¿'iin jee²¹² 'in dyái¹ tsaruu²¹i

do ilí²in nuu¹ tya' 'in tsamí² do tsu jilee²¹mo do gacu²mo cwoo²¹o coon¹³?

²⁹ Joon gañii¹i Jesús:

—Li' cñ¹²i 'i¹-oo' 'naa' tsu jo ñí²ii' 'ee jin² júu³ tya'a Dios jon'gi ñí²ii' 'ii'²¹ tya' Dios. ³⁰ Tsu mi jiin¹in 'li²¹² jo cui²gi cwoo²¹o tsañuu¹ jon'gi tsamí². Ilí²in lawa ángeles tya' Dios 'in taai²¹² ñu'fú². ³¹ Pe cwáain¹ tya' 'e jiin¹in tsá², ¿ti jo mo gauntsáa¹³ 'naa' xiiala nigajin² Dios 'ña'a? La joon gajin²in: ³² “Jna-a Dios tya' Abraham, joongi tya' Isaac, joongi tya' Jacob.” 'In Dios Jmii²¹ do jon' Dios tya' 'in nijuin¹, Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii.

³³ 'Áai¹ ganga'goo²¹-tsi 'in tsá² fúui¹ taai² do mo ganúu²un júu³ ga'ee¹ Jesús.

'E júu³ 'e tyu² Dios to² 'e tyiin²gi

³⁴ Joon mo galiñi¹ tsá² fariseos 'e Jesús nigali¹o tsá² saduceos do joon gauncaain²¹ yaai 'in tsá² fariseos li siin²¹ Jesús. ³⁵ Joon 'e 'iin²¹²in wa ilíñii¹ 'ee 'i¹-tsi Jesús joon jaain²¹ tifo² tya' ley jee²¹² 'ii gaunngii¹i Jesús jin²in:

³⁶ —Tifo², ¿'ee júu³ 'e ga'ii²i 'li²¹² Moisés to² tyu² Dios 'e tyiin²gi?

³⁷ Joon Jesús gajin²in:

—Cwoli'iin²¹²mo'o Dios tyi'i jiin¹³ la'a 'e seen²¹un, joon jiin¹³ la'a 'e 'i¹-o'o. Jo 'iin²¹²gi'i jiin¹³xu fee¹gi lagi 'iin²¹²u'un Dios tyi'i. ³⁸ 'E loo¹ 'e júu³ 'e tyiin²gi nifu la jee²¹² jilaa²¹. ³⁹ Joon la joon li júu³ li gatí² tún² 'e jin²: “Cwoli'iin²¹²mo'o jilee²¹ tsaruu²¹u lawa 'wo'o.” ⁴⁰ Tsu 'e júu³ tún² lo 'e tyu² to² tya' jilaa²¹ júu³ 'e catyiaa² tya' Moisés coon¹³ jilaa²¹ 'e ga'e¹ 'in tsá² gacwoo²¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

¿'lin-gi jóon¹ 'in Cristo no?

⁴¹ La jee²¹² téen² mogi tsá² fariseos coon¹³ Jesús ⁴² joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿'Ee 'i¹-oo' cwáain¹ tya' Cristo? ¿'lin-gi jóon¹ no?

'Ido-gi gañii¹:

—Jóon¹ David 'ino.

⁴³ Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'ii:

—Wa'a la joon, ¿'ee li' gaunsii²¹in David Ña'ñu¹'u' coon¹³ 'ii'²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios? Tsu David do gajin²in:

⁴⁴ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ jin²in sii²¹i Ña'ñu¹'u' tyiia:

“Ní² li' cwóo³oo tsáa¹ ca mi tyé¹³na 'in 'eei¹ 'nu' wii²¹² tí¹³i.”

⁴⁵ Wana gajin² 'in David do “Ña'ñu¹'u” mo nagafaa²¹a cwáain¹ tya' Cristo, ¿xiiala 'e lí² 'e lí²in jóon¹ David 'in Cristo no?

⁴⁶ Joon jiin¹³ jaain²¹ jo gali²i gañii¹ jiin¹³xu. Joon ca jmii²¹² joon li ngó¹gi jo gata²gi tsá² wa'a 'e unngii¹gi Jesús.

23

Cwo¹o Jesús tsaa² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tifo² tya' ley

¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ téein² do coon¹³ tsá² tya'a:

² —'In tifo² tya' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos née¹i 'áan³ tya' Moisés.

³ Joon 'naa' jmaa²aa' núu¹³uu' ce jilaa²¹ 'e jin²in pe jo jmaa²aa' la jmoo¹o tsu jo jmoo¹o jiin¹³ la jin²in.

⁴ Tsu coon¹³ jilaa²¹ 'e jin²in 'e li la li coon²¹ laa²¹² 'e 'ii²¹ 'áai¹ ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² roon²¹, joon 'ii tyu²u to² cón² tsá² 'e laa²¹² do pe 'ii-gi jo

'ee uncoon¹³on jiin¹³xu. ⁵ 'Yu to² jmoo¹o jilaa²¹ 'e jóó² tsá². Tí²-tsi 'in tsá² do ngii¹i si'ñuu¹³ tuloo²¹ pi³ 'e

taa¹³ mo'ji² 'e toon²¹² júu³ tya' Dios tya'tyí¹. Si'ñuu¹³ jon 'e tuloo²¹ pi³ do cwáa¹a. Pe 'in tsá² do coo¹³gi

tuloo²¹ pi³ tya'a lagi 'in catyaa² do. Joongi tí²-tsi jmoo¹o cwaa²¹ po³ ñi¹ si'ii¹³ 'ée² sün¹³in. ⁶ Joon 'iin²¹²in

'in tsá² do cwá²a jmai² li tyá²-u mo née¹i gøø²¹ø coon¹³ tsá². 'Iin²¹²in jon cwá¹a ni mosí¹'e tyiin² nifú²'e sá² inuu cwo¹' sinagoga. ⁷ 'Iin²¹²in 'e fee²¹ tsá² 'i coon¹tun mo jiin¹ tsá² 'i jee²¹² 'nú¹'e sii²¹ tsá² 'ii: "Rabbi", 'e 'øøi²¹-tsi tsá², tifo² tyi' —jin² Jesús sii²¹i tsá² fúu¹ do.

⁸ Joon faa²¹gi Jesús jin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—'Naa' jo cweei¹ sii²¹ tsá² 'naa': "Tifo² tyi'", tsu 'naa' líi¹'naa' tsaruui²¹ tsá² joon jaan²¹mo tifo² tyii' seen²¹ jii¹³ Cristo. ⁹ Joon jo fú²uu' jii¹³ jaain²¹: "Ñu¹u'", ni cwo¹³ juncwii²¹ tsu jaan²¹mo Jmii²¹ tsá² seen²¹ 'in tyiin¹ ñu¹fú². ¹⁰ Jo cweei¹ sii²¹ tsá² 'naa': "Ñi¹fii²¹i'", tsu jii¹³ Cristo líi¹i fii²¹² tsá². ¹¹ Tsu jee²¹² 'naa' 'in unji²in 'in catyaa²gi, 'ii 'in feei¹gi. ¹² Tsu jilee²¹ 'in jmoo¹o cøøi¹³gi yaai 'ii 'in pi³gi tyani Ña¹ñu¹u' pe 'in jmoo¹o pi³gi yaai 'ii 'in cøøi¹³gi —jin² Jesús.

¹³ Joon gajøø² Jesús li téein² tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseos joon gajin²in:

—jFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi la jmoo¹ 'naa', tsu jni¹³mo' wa tsataai²¹² tsá² li tyu² Dios to² tsá². Pe tyiin³ 'naa' jo cwotáan²'naa' li tyu² Dios to² jon'gi cwo²oo' tsataai²¹² 'in catyaa²gi 'in 'iin²¹²in tsataai².

¹⁴ jFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi la jmoo¹ 'naa'! Tsu 'woo¹³'naa' 'nú¹ 'yia¹ñii² joongi fó²oo' júu³ tyá² 'e cwaa²¹ líi¹ wa iun'goo²¹ tsá² 'naa'. Tsu 'wii¹³ joon imoo²oo' wúu¹ 'áai¹gi.

¹⁵ jFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i 'i¹-tsi la 'e jmoo¹ 'naa'! Tsu 'naa' cwolín²'naa' 'naa²¹'naa' xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in lí² nuu¹un

júu³ tyá² tyii' 'e xiiala un'goo²¹ 'naa' Dios tyii'. Cwolín²'naa' la caain²¹ ni cwo¹³ juncwii²¹ 'naa²¹'naa' 'in tsá² do, joon mi tyeei¹ 'naa' jaain²¹ 'in nuu¹un júu³ tyii' jmée¹³'naa' 'in tsá² do tún² 'ii¹³gi líi¹i joon¹ 'in líi¹³gi lagí 'naa'.

¹⁶ jFúu² 'naa', tsá² 'in coon²¹ tóo² yaanaa¹!', 'naa' fó²oo': "Wa 'ii¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² cwo¹ fee¹ si' Jerusalén jo 'ee to² 'ii³in 'e júu³ joon fó²oo' 'naa'. Pe wana 'ii¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² cwanáa¹ 'e sá² inuu cwo¹ do 'e joon 'ná¹ untsín¹ tsá² júu³ do fó²oo' 'naa'." ¹⁷ jTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu² 'naa'! ¿'Ee 'e tyiin²gi: 'e cwanáa¹ do owa 'e cwo¹ 'e si²jmoo¹o cwaai¹³ 'e cwanáa¹ do? ¹⁸ Joongi fó²oo' 'naa': "Wa 'ii¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² altar, jo tséin¹ 'e júu³ joon, pe wana 'ii¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² 'e roon¹on ni altar do 'e joon 'ná¹ untsín² tsá² 'e júu³ do." ¹⁹ jTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu² 'naa'! ¿'Ee 'e tyiin²gi: owa 'e roon¹on ni altar do owa 'ña¹a altar do 'ee 'e jmoo¹o licwaa¹³ 'e roon¹on ni do? ²⁰ Tsu jilee²¹ 'in 'e¹ altar do 'e¹o jon jilaa²¹ 'e ná¹a ni do. ²¹ La joon jon 'in 'e¹ cwo¹ do 'ée¹mo jon Dios Jmii²¹ 'in tyiin¹ ñu¹fú², 'in jmoo¹o cwaai¹³ 'e cwo¹ do. ²² Joon jilee²¹ 'in 'e¹ ñu¹fú² 'ee¹o jon li silii²¹² tya' Dios 'ée¹mo jon Dios 'in tyiin¹ do.

²³ jFúu² 'naa', tifo² tya' ley joon 'naa' tsá² fariseos! jTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Cwó² 'naa' Dios ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii¹³ tya' jilaa²¹ 'oo² tya' 'uunñ² pe jo coon²oon' cwáain¹ 'e júu³ 'e tyiin²gi lagí 'e jmaa²aa' 'ii²¹ røø²¹, joon lagí jmaa²aa' feei¹-oo' tya' tsá², lagí 'e tsáai¹-oo' Dios. 'Ná¹-a jmaa²aa' jilaa²¹ 'elo joon jo 'iin²-oo' jmaa²aa' 'e catyia² do. ²⁴ jTsá² 'in coon²¹ tóo² yaamo 'naa'! jTyii¹³ 'naa' lu¹ mo 'yuu²i 'e 'uu²uu' pe jo lí²'ii' 'ni¹³'naa' jaain²¹ camello!

25 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! ¡Tsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! 'Naa' rúun¹³uun' 'naa' tyá² li' caluu vazo coon¹³ jilaa²¹ wúun¹ 'e jmaa¹³naa' to² pe coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'uun²¹²uun' si róø²mo tsi do. Siróø²mo jon jiin¹³ coon¹³ 'e 'yaa¹-oo'. 26 Tsá² tiui² 'naa', tsá² fariseo: 'Ná¹ rúu¹³naa' vasos coon¹³ wúun¹ tyii' li tsi nifu, joon coon¹³ la joon ilityá²-u li' caluu jon.

27 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! ¡Tsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Lí¹naa' la li 'nú¹ pi³ li si'aa¹²¹² lí²¹² 'e gasuun¹ tsá² loo²¹² jnéei¹ taa²¹ 'ya²gi pe li tsi jmai² moo¹ tya' lí²¹² taa¹³ tsi. 28 La joon jon 'naa' tyá²-u jnéé¹naa' li caluu jóø²i tsá² 'naa' pe li' tsi alma tyii' siróø²i tóo² 'e coon²oon' tsá² coon¹³ jilaa²¹ nii²¹² 'e gó².

29 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! ¡Tsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Jmaa²aa' 'nú¹ pi³ tya' tsá² 'in najúin¹, 'in gacwó² júu³ Dios la mo jéei¹, joon jmaa²aa' 'ya²gi li si'aa¹²¹² 'in tsá² tyú¹i. 30 Joon fó²oo' 'naa': "Wa mo'o ni'i saán²a'an mo nigalíseein²¹ lí²¹² tsacøø¹³ tyii'i jo gajngaa¹³na'a 'in tsá² 'in gacwó² júu³ tya' Dios la nigajngaa¹² tsacøø¹³ tyii'i." 31 Joon coon¹³ la joon jmóo¹³naa' júu³ 'e lí¹naa' jún² tya' 'in tsá² 'in nigajngaa¹² 'in tsá² 'in nigacwó² júu³ tya' Dios la mo jéei¹. 32 ¡Untséin¹naa' jiin¹³ la niga'láa² tsacøø¹³ tyii' 'wii²¹² jmaa¹a!

33 'Jóon¹ mii²¹ 'lí³mo 'naa'. Coonti jo ilaa²¹naa' 'e wúu¹ ni² tsá² li 'ii²¹. 34 Tsu 'wii¹³ joon isíi³na tsá² 'in cwo¹ 'naa' júu³ tyá² tyiia coon¹³ tsá² jmi²¹²-tsi coon¹³ tifo² 'in 'e² 'naa' júu³ tyá² tyiia. Pe 'naa' ijngaa¹³naa' 'inlíi¹³ joon

'inlíi¹³gi taa¹³naa' tsaá² crúu¹³. Joon 'inlíi¹³gi ipoo²¹²naa' inuu cwo¹ sinagogas tyii', icwolíin²naa' cwo'øø²¹naa' la coon²¹ fuu²¹ li tsaliin² 'ido. 35 Coon¹³ la joon ili² tsaá² tyii' tya' jilaa²¹ jmi¹ 'e nigatuun²¹un tya' 'in tsá² tyú¹i 'in nigajngaa¹² tsá². Ili² tsaá² tyii' tya' jileei²¹ 'in najúin¹ joon 'láa² 'wii²¹² coon¹³ Abel, 'in tsá² tyú¹i 'in gajngaa¹²i nifu, ca Zacarías, jóon¹ Berequías, 'in gajngaa¹² tsá² Israel tyani cwo¹ li si² altar. 36 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jilaa²¹ 'elo ili² tsaá² tya' 'in tsá² seein²¹ nano.

Gatyi²i Jesús xuui²¹²-tsi 'wii²¹² tya' Jerusalén

Joon gajin²in Jesús:

37 —¡Áai¹ xuui²¹²-tsii tyii' tsá² seein²¹ Jerusalén! Tsu niga-jngaa¹²naa' 'in tsá² cwó² júu³ tyá² tya' Dios la mo jéei¹ joongi nigatyuu¹³naa' cuun²¹² 'in tsá² 'in gasii²¹in Dios tyan¹ júu³ tya'a. ¡Áai gali'in²¹²na ilicaan²¹naa' coon¹³ jna 'láai² naa¹³ la uncaain²¹ tui'yiia²¹² jóon¹on nu' cwáa¹a pe jo gali'in²¹²naa'! 38 Pe nano nigatáuu² Dios fuu²¹ goo²oo' joon lí² jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²naa'. 39 Tsu fuu²¹²uu 'naa' jo máai¹³gii' jna no ca mi fó²oo': "Nicwaa³mo 'in nijó¹ no coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u'."

24

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e ti li fin²mo tsá² 'e cwo¹ fee¹ si² do

1 Joon gacwo'íi¹i Jesús 'e cwo¹ fee¹ do joon li nangaa¹³i 'yuui fu¹ gangatyéen¹in tsá² tya' li ngóo¹o joon ga'láa² tsá² tya'a 'wii²¹² jin²in xiiala 'ya²gi 'e cwo¹ do. 2 Pe Jesús gañii¹i jin²in:

—Jøø²øø¹ jilaa²¹ 'elo. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', Ce jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² wa' íján²an sifúui¹gi do, i'in²mo tsá² coonti.

*Jmoo*¹o *Jesús júu*³ 'e *lisá*² 'láai²
'i¹³ lí² la nu'gí i'íin² juncwii²¹

³ Joon gangalíin²mo fu moo²¹
sii²¹ Olivos. Joon do-o gacwó²
Jesús joon tsá² tya'a la 'oo²¹
yaai gatyalíin² li tyíin¹ Jesús joon
gajin²in:

—'Ii²¹²i'í fu²¹u jna'a líi¹³gí ilí² ji-
laa²¹ 'elo. ¿'Ee lí² ilisá² 'e line²e'e mi
ñí²i joongi mi tí² i'íin² juncwii²¹?

⁴ Joon gajin² Jesús síi²¹i tsá²
tya'a:

—Jo cwoo²oo' wa'a coon²¹ tsá²
'naa' tóo². ⁵ Tsu fúu¹mo 'in jalíin²
coon¹³ 'e sii²¹ jna ijin²in: “Jna-a
Cristo joon, Dios gasii¹in jna 'e
jmáa³aa tiin¹³naa'.” Joon icon²¹
'in tsá² do tóo² tsá² fúu¹ 'áai¹.
⁶ Imoo²oo' ico² tsá² níi²¹ joon,
inuu²uan' 'e faa²¹a tsá² tya' níi²¹
pe jo foo¹³naa' tsu jilaa²¹ 'elo 'ná¹
ilí², pe jo mo tí²gi li tyéi¹ mi lí² 'elo.
⁷ Tsu coon²¹ nación intín¹in coon¹³
coon²¹ nación xiia²¹, la joon jon
fuu²¹ intín¹in coon¹³ fuu²¹ xiia²¹.
Joon la caain²¹ lí² 'i² 'oo², joongi
lí² 'i² jmoowúu¹ joon injøø²¹ 'wó²
'áai¹. ⁸ Pe coon¹³ la joon iláa²
'wiin²¹² wúu¹ iní² tsá².

⁹ Joon ijaain²¹ tsá² 'naa' tyani
tsaa'to² ijmeé²¹i 'naa' joon ijn-
gaa¹²mo 'inlíi¹³. Joon ili'eei¹
jileei²¹ tsá² taain²¹ juncwii²¹ 'naa'
'wii¹³ cwáain¹ tyajna. ¹⁰ Joon mi
ngíi¹ joon fúu¹mo tsá² 'in tiu²mo
jna joon ili'eei¹ tsaruu²¹i, i'níi¹
la jaain²¹ la jaain²¹. ¹¹ Fúu¹mo
tsá² tajuui²¹ ijalíin² jin²in 'e faa²¹a
cwáain¹ tya' Dios joon icon²¹
tsá² tóo² fúu¹ 'áai¹. ¹² Joon jo 'ee
li'íin²¹²gi tsaruu²¹i la jaain²¹ la
jaain²¹ tsu 'áai¹gi ilisá² jilaa²¹ 'e gó².
¹³ Pe jileei²¹ 'in jmá¹a taa²¹ ca li
tyéi¹ itiin¹³mo 'i. ¹⁴ Joon ingí¹ tsá²
la caain²¹ juncwii²¹ icwó²o júu³ tyá²
tya' xiiala ityu² Dios to² tsá² 'e ilíi¹
jileei²¹ tsá². Joon mi yuui¹³ joon
ityé¹mo.

¹⁵ Joon mi moo²oo' siin¹² li jo
tí²i siin¹³in 'in un'líi¹³, siin¹³in li
cwaai³ jiiin¹³ lagi jin²in 'in tsá²
Dañiel do 'in gacwó² júu³ tya'
Dios la mo jéei¹ —cwo'øøi²¹-tsi 'in
nuu¹un 'e júu³ lo—, ¹⁶ jileei²¹ 'naa'
tsá² seein²¹ Judea 'ná¹ cwiin²iin' fu
moo²¹. ¹⁷ Joon mi tí² jmíi²¹² joon
wa téein¹ tsá² ya'u 'núu¹u jo¹ litiin¹
tsataai²¹² tsá² inuu¹ tya'a 'e wó¹o
tsá² 'e sá² tya'a. ¹⁸ Joon 'in jmoo¹o
to² jee²¹² tyiia²¹ jo litiin¹ tsatyiiin¹
siin¹³in. ¹⁹ iFúu² 'in tsamí² tyéen¹in
yuan²¹ mi tí² jmíi²¹² joon! iFúu² jon
'in tsamí² 'in nijéei¹ yuan²¹ cuu²¹
tuu²¹! ²⁰ Míi¹³i' tyani Dios wa
jo tsatiin¹³ cwiin²iin' mi tí² jiiin²¹
cwíi² si jmíi²¹² 'ii²¹ woo²¹ tsá² 'ee.
²¹ Tsu ilisá² goon²¹ wúu¹ iní²i tsá²
'e 'gøøi¹³gi 'áai¹ lagi nilisá² la jéei¹,
'gøøi¹³gi 'áai¹ jon lagi ilisá² mi li
ciin²gi. ²² Joon wana jo tyuu¹³i
Dios 'e ní² tsá² wúu¹ do jiiin¹³
jaain²¹ jo taa²¹ 'e wúu¹ ní² tsá² do
ilí² itiin¹³in. Pe tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo
Dios 'in nigatyii¹³in ityuu¹³mo 'e
wúu¹ iní² tsá² do.

²³ 'Tsu 'wii¹³ joon wana síi²¹i
tsá² 'naa' jin²in: “Jøø²øø', no siin²¹
Cristo, 'in gasii¹in Dios 'e jmaa¹a
tiin¹³ tsá²” si jin²in 'ee: “Jøø²øø',
do-o siin²¹in”, jo jai² cwolí²naa'.
²⁴ Tsu iliseein²¹ tsá² 'in líi¹i la líi¹i
Cristo pe jo jo¹, iliseein²¹ jon tsá²
ijin²in 'e líi¹i tsá² 'in cwó² júu³ tya'
Dios pe jo jo¹. Joon 'in tsá² do
ijmáa¹a lí² 'e coo¹³ 'áai¹ joon coon¹³
milagros tya'a icon²¹ tsá² tóo². Ca
'in nigatyii¹³in Dios 'iin²¹²in coon²¹
tóo² wu xu'u líi¹i. ²⁵ Nigajmaa¹³oo
'naa' júu³ jéei¹gi ²⁶ tsu 'wii¹³ joon
wa síi²¹i tsá² 'naa': “Do-o taain² li'
cwoo¹³ tyuan²¹ li jo 'in tsá² néei¹”,
jo cwolíin²naa' do, si wa jin²in tsá²
síi²¹i 'naa' 'ee; “lo tyíin¹ 'in cristo
do tsi inuu¹”, jo jai² cwolíin²naa'.
²⁷ Tsu mi cwéi¹na 'e li la li coon²¹
jí² cwaain'ná³ 'e jná² joo²¹ ca tí'

li 'yeei²¹ ñi¹ joongi ca ti' li yooi¹³ ñi¹. La joon ili² mi cwéei²na 'in Ruui²¹ Tsá². 28 Li raain¹ 'li²¹² do-o sicaain²¹ tuu¹ —jin² Jesús.

Xiiala ili² mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

29 —Joon tsifu mi ngii¹ 'e jmii²¹² 'e ni² tsá² wúu¹ do i¹i¹ nuu²¹ li 'ii²¹ ñi¹ joon jo 'yiia²¹ sii²¹ sá²gi. Ixuu²¹mo nuu¹ fu ñu¹fú² joon jilaa²¹ 'e sá² tya'cwii²¹ ilisi²i. 30 Joon ini² tsá² yu' juncwii²¹ li² 'e ti lí² jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá². Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ityi²i xuui²¹²-tsi joon ini²mo jna, 'in Ruui²¹ Tsá², goo²¹²oo jee²¹² jni¹ tya'cwii²¹ joon fee¹ 'ii²¹ i'óo³oo joon 'ya²gi 'áai¹ ijné²na. 31 Joon mi 'in²in lúu¹ tá² lii¹ ityu³uu to² ángeles tyiia 'e tsauncaain²¹ jileei²¹ 'in gatiin¹³in, 'in néei¹ la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹.

32 'Tyaan²aan' cwáain¹ 'e júu³ jmoo¹o 'mó² cwarí³: Mo 'yeei²¹ 'ni²¹² sii²¹ tya'a joon nii¹³ mo³ tya'a joon ñii²¹oo²¹ 'e ti li tí² jiin²¹ 'yiia²¹. 33 Coon¹³ la joon jon mi moo²oo' ngii¹ jilaa²¹ 'e gafuu²¹²uu 'naa' lí² iñ²'ii' la joon 'e ti li tyé¹mo juncwii²¹. 34 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', Jilaa²¹ 'elo ili² la jéel¹gi ijúuin² 'in tsá² taain²¹² nicwoo¹³ juncwii²¹. 35 Iyuu¹³mo yu' juncwii²¹ coon¹³ ni'wó² pe jiin¹³ coon²¹ júu³ tyiia wa jo tsatiin¹³ ili².

36 'Pe jo 'in ñi² jiin¹³ jaain²¹ 'ee 'ii²¹ si 'ee jmii²¹² 'ee ijó¹ 'ido. 'In ángeles néei¹ ñu¹fú² jo ñii¹i, jon'gi ñi¹ jon 'in Ruui²¹ Tsá² do. Jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹ ñii¹i.

37 'La gajmaa¹a tsá² mo galiseein²¹ Noé la joon jon ili² mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá². 38 Mo galiseein²¹ Noé la nu'gi ijó¹ jmí¹ 'in tsá² seein²¹ yiia¹³ joon²¹ taain²¹² 'uun²¹, gøø²¹ø, joon cui²cwoo²¹o joon cuu¹³mo cwoo²¹o jóon¹on

jon ca jmii²¹² mo ngataai² Noé coon¹³ familia tya'a tsi arca do. 39 Jo gaunjii²in 'in tsá² do ca mo gangó¹ jmí¹ 'áai¹ joon nigajúun¹mo jilee²¹mo. 40 Joon mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá², gáí¹ 'in taain²¹² jee²¹² tyiia²¹ joon jaan²¹mo 'in tøø¹ø joon 'in jaain²¹ do injaan²¹o do-o. 41 Joon gáí¹ tsamí² 'in taai² tsí¹, joon jaan²¹mo 'in tøø¹ø jaain²¹gi 'in ján².

42 'Cwoseen²¹naa' tsá² 'in ñii²¹²-tsi tsu jo ñi² 'naa' 'ee 'ii²¹ ijó¹ Ña'ñu¹'u. 43 Tsu ñi² 'naa' wana niliñi² jaain²¹ fii²¹² 'ná¹ 'ee 'ii²¹ ijó¹ jaain²¹ 'uun²¹ mo 'woo¹ li²o jmoo¹o jo cwó¹ tsa-taa² 'in 'uun²¹ do. 44 Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ niná¹ tyú² tyii¹ tsu mo jo 'in 'i¹-tsi ijó¹ Ruui²¹ Tsá² coon²¹ 'in cwéei¹ la no-o —jin² Jesús.

Lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyúí¹ coon¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in gó²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

45 —Wa tyu² jaain²¹ ñi'fii²¹² to² jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'a 'e cwo¹o 'in catyaa² do 'í¹ 'e dø¹²ø mi ti 'ii²¹ 'e dø¹² tsá², ¿'ee ijmoo¹o jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyúí¹ joon 'in 'øøi²¹-tsi? 46 Jøø¹³mo 'in tsa'leei¹³ do wa tyee¹ 'i ñi'fii²¹²i nigajmaa¹a jiin¹³ la to² nigatyu² 'ido. 47 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in ñi'fii²¹² do icwo¹ 'in tsa'leei¹³ tyúí¹ do 'e tyu² to² jilaa²¹ 'e 'oo¹o. 48 Pe wana 'in tsa'leei¹³ do 'in gó² 'ii joon in¹-tsi 'e ili²h²¹² mogi ñi'fii²¹²i 49 joon i'láa² 'wi²¹² jmee²¹mo 'in catyaa² do joon 'in 'uun²¹un dø¹ø coon¹³ tsá² 'in¹. 50 Pe xu coon²¹ jmii²¹² mo jo gajéen¹ ni 'in ñi'fii²¹²i do, jmii²¹² joon gacwée¹mo 'ido. 51 Joon i'e²e 'ido 'ii wúu¹ 'áai¹gi. Ipi²in 'in ñi'fii²¹² do 'ii li taai²¹² 'in sisi²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o. Joon do-o ityi²o lixuu²¹²-tsi 'áai¹ joon icuu²¹i moojóon¹on —jin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a.

25

Lawa dyéi¹ simí²

¹Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Joon 'e tyu² Dios to² tsá² li la líi¹ dyéi¹ simí² 'in ngalín² li cui² cwoo²¹o tsá². Joon la jaain²¹ 'in simí² do tyaan¹an jmaai² coon²¹ candi³ li si^o2 aceite 'e coo²¹ Itsalín² tsajéen¹in 'in tsá² cui² cwoo²¹o do. ²Pe 'ñéei² 'in simí² do jo tsáa¹-tsi pe 'in 'ñéei² do ñí²mo-tsi 'áai¹. ³In 'ñéei² 'in jo tsáa¹-tsi do tyaan¹an candi³ tya'a pe jo 'e aceite nityaan¹gi líi². ⁴In 'ñéei² do ñí²gi-tsi 'áai¹ tyaan¹an candi³ tya'a joon tyaan¹gi_{Xu} aceite 'e líi¹gi_{Xu}. ⁵Pe gali²hi²¹²mo 'in tsá² cui² cwoo²¹o do joon gatsá² jalicwú²i jilee²¹mo. Joon gacwú²mota. ⁶Joon mo gati² tyiianú¹ joon ganú²un ga'oo¹o tsá² jin²in: “Woo²¹naa', cwounjiin¹naa' tsu no-o ni jalín² 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do.” ⁷Joon garoon¹o jilee²¹ do gatyaa¹ tyé² candi³ tya'a. ⁸Joon 'in 'ñéei² 'in jo tsáa¹-tsi jin²in si²¹i 'in catyaa¹ do: “Láa¹³ 'guu¹u candi³ tyii¹, cwó²xuu' aceite tyii¹ 'ná²a'a.” ⁹Pe 'e catyaa¹ do gañii¹ jin²in: “Esa lí² tsu jo lín² 'elo tyijna'a. Cwolin²naa' li 'ñii¹, joon ló²xuu' 'e tyii¹.” ¹⁰Pe la 'hi²¹² ngalín² ngalá¹ aceite tya'a do gatyalin² 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do. Joon 'in simí² 'in naná¹ tyú² tya'a gangatáa²i in_{Xu} coon¹³ 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do. Joon gajni¹o 'occa'ná¹ do. ¹¹Mi yuui¹³ joon gatyalin² 'in simí² catyaa¹ do gajin²in: “i'Náa¹ 'occa'ná¹ lo tsataai²¹² fu tsi!” ¹²Pe 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o gañii¹i: “E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' jo cwí³na 'naa'.”

¹³Joon gajin² Jesús si²¹i 'in tsá² do:

—Cwoseen²¹naa' ñí²-'oo' tsu jo ñí²ii' 'ee jmi²¹² si 'ee 'ii²¹ 'ee mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá².

Júu³ cwáain¹ 'e ga'e²e Jesús tsá² tya' cuu² 'e 'oo¹o tsá²

¹⁴''E tyu² Dios to² tsá² 'e li la líi¹ jaain²¹ tsá² 'e ti li cwo¹hi¹ fuu²¹ goo¹o joon gatø¹²ø tsa'leei¹³ tya'a gacwo¹o cuu².

¹⁵'Jaain²¹ gacwo¹o 'ná² mil cuu² joon 'in jaain²¹ dogi gacwo¹o tún² mil. 'In li gati² gaai²¹ do gacwo¹o coon²¹ mil cuu². Gacwo¹o la jaain²¹ jii¹³ la lí¹ líi¹ 'ido jmaa¹a to². Mo ngayuui¹³ joon ngoo²¹o 'in tsá² fii²¹² cuu² do li wíin². ¹⁶Joon 'in tsa'leei¹³ do 'in ga'ii²¹ 'ñá² mil cuu² galó¹ 'e 'ñii¹i coon¹³ cuu² do joon gauntsi¹ 'ñá² mil tya'a. ¹⁷La joon jon 'in ga'ii²¹ tún² mil cuu² do gauntsi¹ jon tún² mil. ¹⁸Pe 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do joon gangóo¹on gangataan¹an nu' 'wó²'edo.

¹⁹'Wóo²xu ningó¹ mo gatyee¹² fii²¹² cuu² do. Joon gajmaa¹³a cwáain¹ coon¹³ 'in tsá² 'in cwo¹o cuu² do. ²⁰Nifu gatyá¹ 'in gacwo¹o 'ñá² mil cuu² do joon gajon²on 'ido 'e 'ñá² mil 'e gauntsi¹ 'ido. Joon gajin²in si²¹i fii²¹²i: “Ñi'fii²¹, gacwoo¹³o jna 'ñá² mil cuu² joon saan¹³an 'ñá² mil-gi 'e gali²i gauntsi¹.” ²¹Joon fii²¹² do gajin²in: “Tyú²-u, jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyú¹mo 'nu, jo cu²-tsii coon¹³ 'nu. Joon tsu 'wii¹³ gajmaa²¹a røø²¹ coon¹³ 'e xu gacwo¹³oo 'nu icwo¹³oo 'nu lí¹gi. Ngii²¹² fu li tyiin¹³na joon jmaa²¹a jløø¹³u coon¹³ jna.”

²²Mo ngayuui¹³ joon gatyá¹ 'in tsa'leei¹³ li gati² gáí² 'in ga'ii²¹ tún² mil cuu² joon gajin²in si²¹i fii²¹² do: “Ñi'fii²¹, gacwoo¹³o jna tún² mil cuu² joon saan¹³an tún² mil-gi 'e gali²i gauntsi¹.” ²³Ñi'fii²¹² gajin²in si²¹i 'ido: “Tyú²-u, jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyú¹mo 'nu, jo cu²-tsii coon¹³ 'nu. Joon tsu 'wii¹³ gajmaa²¹a røø²¹ coon¹³ 'e xu gacwo¹³oo 'nu icwo¹³oo 'nu lí¹gi. Ngii²¹²

li tyín¹³ na joon jmaa²¹ a jløø¹³ u coon¹³ jna.”²⁴ Pe mo gatyá¹ 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do. Joon gajin² in sii²¹; ñi'fii²¹²; “Ñi'fii²¹²! ñi²oo 'e jaain²¹ tsá² 'wa²-tsi 'nũ. Wuu² u cwuu²¹ li jo gajñi²¹ joongi coon² on li jo 'ee to² gajmaa²¹ a.”²⁵ Tsu 'wii¹³ joon gafoo¹³ moo joon gato¹ oo 'e cuu² do na¹ 'wó². Lo náa¹ 'e gatí² u.”²⁶ Joon gañii¹ 'in ñi'fii²¹² do gajin² in: “Tsa'leei¹³ 'in gó² 'nũ, fu² mo 'nũ. Nañi² o'o 'e wúu³ na cwuu²¹ li jo gajñii³ joon cóon¹³ oon li jo 'ee to² gajmaa³ aa.”²⁷ Tsu 'wii¹³ joon wa mo gata² a cuu² li cwáain² tsí¹ joon lisá² líi¹ gi tyiia.”²⁸ Joon gajin² in fii²¹² cuu² sii²¹; 'in tsá² téein² do: “Tyi² 'e coon²¹ mil cuu² do joon cwo² oo' 'in 'oo¹ o dyá² mil do.”²⁹ Tsu 'in 'oo¹ o láai² gi iñí² i ca sái¹ tya'a, pe 'iin 'in jo 'e 'oo¹ o 'e 'woo¹ gi 'e xũ 'e 'oo¹ o do.”³⁰ Joon 'in tsa'leei¹³ 'in jo 'e to² 'iin³ pí² naa' fu caluu li nũ²¹ joon do-o ityi²; 'ái¹ joongi icuu²¹ moojóon¹ on”, jin² róøi¹³ do —jin² Jesús.

Mi jó¹ Jesús ijmáa¹ a 'ii²¹ tya' tsá²

Faa²¹ gi Jesús jin² in:

³¹ —Joon mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ lawa Róøi¹ tyín¹ li silii²¹² 'ya² gi 'ái¹ joon la cu² li' li tyín¹ in do inéei¹ ángeles tya'a.”³² Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ilicaain²¹ tyaní¹ i. Joon 'in Róøi¹³ do injmáa¹ a tún² poo²¹² 'in tsá² do. Injmáa¹ a la jmoo¹ o tsá² 'in 'aa¹ i joo'saa²¹, ijmáa¹ a coon²¹ 'in joo'saa²¹ coon¹³ 'in joo²¹ chivo³³ joon isiin¹³ in 'in joo'saa²¹ do li' caai²¹ tsáa¹ joon 'in joo²¹ chivo do-gi isiin¹³ in li' caai²¹ tooi²¹².³⁴ Joon 'in Róøi¹³ Tsá² do ijin² in sii²¹; 'in téein² li' cwoø²¹ o tsáa¹ do: “Ñilíin² naa' jileei²¹ 'naa' 'in nigauncwaa¹³ Ñũ³ u. Ngii²¹² naa' li tyu² Dios to² li naná¹ tyá² tyl'naa' ca mo garón² juncwii²¹.³⁵ Tsu mo gatsá²

un'áa³ na, 'naa' gacwoo² oo' jna 'e gagø¹ øø, la joon jon mo gatsá² unjmii²¹ na, 'naa' a jon gacwoo² oo' jna 'e gagu¹ uu. Joon mo gangí³ i 'e jo cwí² naa' jna gatee² oo' jna inũ tyii'.³⁶ Joon mo gangí³ i jo sin³ iin sá² gacwó² oo' jna. Joon mo galitsaa¹³ aa gañifee¹³ moo' jna. Joon mo 'ú³ uu 'nũñi³ ñijøø²¹² moo' jna jon.”³⁷ Joon 'in tsá² tyú¹ 'in téein² li' cwoø²¹ o Róøi¹³ do tsáa¹ ijin² in: “Ña'ñũ¹ u', ðliigi ganee²¹² na'a 'nũ 'e un'aa² u'u joon gacwó¹³ o'o 'nũ 'e gatyee² e? Joon, ðliigi ganee²¹² na'a 'nũ 'e unjmii²¹ u'un 'e gacwó¹³ o'o 'nũ 'e ga'in² in? ”³⁸ La joon jon, ðliigi ganee²¹² na'a 'nũ 'e jo cwii¹ na'a 'nũ joon gatee² e'e 'nũ fu tyii' si jo siin²¹ in 'oo² o 'ee joon gacwó¹³ o'o 'nũ siin²¹ in? ”³⁹ ðliigi jon nigalitsaa¹³ 'nũ si ni'u² u 'nũñi³ 'ee 'e ningafee¹³ na'a 'nũ?”⁴⁰ Joon iñí¹ i 'in Róøi¹³ do: “E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', doñi'ee 'e tyá² 'e nigajmaa² aa' tya' ruu²¹ na, xafin¹³, 'in wéei¹ gi, lawa'a gajmaa² aa' tyiia”, gajin² Róøi¹³ do.

⁴¹ Joon injin² 'in Róøi¹³ do sii²¹; 'in tsá² téein² li' cwoø²¹ o tooin²¹²: “Jeen¹³ naa' coon¹³ jna jileei²¹ 'in 'eei¹ Dios. Cwoliin² naa' li 'ii²¹ li nigatyaa¹ a Dios tyá² tya' 'in 'lii³ coon¹³ 'ii¹³ tya'a li coo²¹ jí² coon²¹ tøø² mo jon.”⁴² Gatsá² un'áa³ na pe 'naa' jo 'ee gacwó¹ oo' jna joon gatsá² unjmii²¹ na jon'gi' 'e joon gacwó² oo' jna jon.”⁴³ Joon mo gangí³ i 'e jo cwí² naa' jna pe 'naa' gi' jo gatee² ee' jna fu inũ tyii'. Galí'naa³ aa sin³ iin pe 'naa' jo 'ee gacwó² oo' jna. Galitsaa¹³ aa joongi ga'uu²¹² uu 'nũñi³ pe 'naa' gi' jo 'ee ñifee¹³ naa' jna.”⁴⁴ Joon 'in tsá² do injin² in: “Ña'ñũ¹ u', ðliigi ganee²¹² na'a 'nũ 'e un'aa² u'u si 'e unjmii²¹ u'un 'ee si gangi¹ i 'e jo cwí² naa' a 'nũ si jo siin²¹ in sá² 'ee, si tsaa¹³ a 'ee si ga'u² u 'nũñi³ 'ee joon

jo gauncoon¹³ jna'a 'naa?' 45 Joon iñi¹ 'in Róøi¹³ do: "E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñi'ee 'e tyá² 'e jo nigajmaa²aa' tya' 'in tsá² 'wéei¹ lo lawa'a jo 'ee tyá² gajmaa²aa' tya' jna-a jon." 46 Joon 'ingó² do itsalín² li ní²i wúu¹ coon²¹ tøø²mo joon 'in tsá² tyú¹ do tsataai² li seein²¹ tyá² coon²¹ tøø²mo.

26

Cwó² tsá² júu³ ruu²¹i xiiala ilí² li³i Jesús

1 Joon mo gatséi¹ faa²¹a Jesús 'e júu³ lo gajin²in sii²¹i tsá² tya'a:

2 —Niñi²oo' jee²¹² tún² jmü²¹² ití² jmü²¹² cwaa²¹ jmü²¹² 'e unsii²¹ tsá² Israel, pascua. Joon ijaan²¹mo tsá² jna, 'e lí¹na Ruu²¹na Tsá², itéen¹in tsá² jna tsaa¹ crúu¹³.

3 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel gauncaain²¹ yaai tyani 'nú¹ li tyín¹ Caifás 'in tyá² to² nifu tya' untsá² do. 4 Joon do-o gasíi²i xiiala ijmáa¹a insaan¹an Jesús coon¹³ júu³ tajuu²¹ joon ijnga²mo 'ido.

5 —Pe jo lí² jee²¹² jmü²¹² jee²¹² —gajin²in— tsu¹ ito² tsá² mü¹³ 'áai¹.

Jaain²¹ tsami² gaduu¹u jmü²¹ jmafuu²¹ tya' Jesús

6 Joon la 'ii²¹² taain¹ Jesús fuu²¹ Betania tyín¹in tya' Simón, 'in nigacón² jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'a. 7 Joon ga'í²i jaain²¹ tsami² 'in tyán¹an coon²¹ sí² li cuun²¹² alabastro si¹o² jmü²¹ jmafuu²¹. Joon 'e jmü²¹ jmafuu²¹ do 'áai¹ tyín¹ cuu². Ga'í² 'in tsami² do tya' Simón. Joon la jee²¹² tyín¹ Jesús li si² mesa joon ga'ee² 'in tsami² do 'e jmü²¹ jmafuu²¹ do yu¹ tyi² Jesús. 8 Joon mo gani² tsá² tya' Jesús 'elo gatsá² 'niü²¹-tsi gajin²in:

—¿'Ee gali²i 'e un'ii¹i 'in tsami² no 'e jmü²¹ jmafuu²¹ no? 9 Li²-i

tsa'nü²¹i' no, lí¹ incíin¹ 'e no. Joon lí²-i cwoo¹³o' tsá² tañi².

10 Joon mo galili¹³i Jesús xiiala síi²i 'ido joon gajin²in:

—¿'Ee lí¹ untyíi² 'naa' 'in tsami² lo? 'E nigajmaa¹a no 'e tyá²-u no tyiia. 11 Coon²¹ tøø²mo taan²¹²naa' coon¹³ 'in tañi² pe jna jo tyín¹³na jee²¹² 'naa' coon²¹ tøøi². 12 'A nisuun¹un 'in tsami² no 'e jmü²¹ jmafuu²¹ lo tyiia lawa 'e tyaa¹ tyá² 'e ti li 'á¹moo. 13 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñixiia' la 'úu¹ juncwii²¹ 'e cwó¹ tsá² júu³ tyá² tya' xiiala itiin¹³ tsá² joongi ityá²a tsá² júu³ la lí¹ 'e gajmaa¹ 'in tsami² lo. Joon iti²-tsi tsá² 'ii —jin² Jesús

Gajmaa¹a Judas júu³ røø²¹ coon¹³ tsá² i'nü¹i Jesús

14 Joon jaain²¹ jee²¹² 'in dyatooi¹ tsá² tya' Jesús, 'in sii²¹ Judas Iscariote, gangó¹o ngafee¹³i 'in tyu² to² tya' untsá² 15 joon gajin²in:

—¿Xiiati cuu² cwoo²oo' wa' jaan¹³na Jesús do tyii?

Joon 'in tsá² do gacwo¹o Judas dyadya¹ cuu² cwataa²¹. 16 Joon tsifu joon ga'láa² Judas 'wii²¹² 'noo¹o xiiala lí² jaan²¹in Jesús.

Mo gagøø²¹ø Jesús coon¹³ tsá² tya'a li gatséi¹

17 Joon mo ga'láa² 'wii²¹² jmü²¹² coon²¹ tya' 'e jmü²¹² gatí² do mo gøø²¹²ø tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian¹³ jeei¹, 'in tsá² tya' Jesús gangatyéen¹in li tyín¹ Jesús joon gaunngü¹i:

—¿Xiiia 'iin²¹²u'un ityaa²¹a' tyá² ityee²e' tya' jmü²¹² pascua lo?

18 Joon gañii¹i:

—Cwólíin²naa' lí náa¹ fuu²¹ no joon cwosii¹³duu' jaain²¹ tsá² tyín¹ do joon fú²uu': "Tifó² tyi' jin²in: 'E ti li tí² 'ii²¹ tya'a joon fu tyi' 'iin²¹²in jmaa¹³a jmü²¹² pascua coon¹³ tsá² tya'a."

19 Joon 'in tsá² tya' Jesús do gaj-maa¹ a la to² tyu²u joon gatyaa¹ tyú² idø¹²ø tya' jmü²¹² pascua do.

20 Joon mo canuu²¹ jmü²¹² joon nanéi¹ Jesús coon¹³ dyatooin¹ tsá² tya'a idø¹²ø. 21 Joon la jee²¹² li néi¹ gøø¹²¹ø gajin² in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jmoo²¹ joon jaain²¹ jee²¹² 'naa' in'nü¹³naa' jna².

22 Joon tsifu joon gajmaa¹ a tsá² tya'a fa¹³ 'áai¹. Joon garóon² on ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ gaunngü¹¹ Jesús:

—Ña'ñu¹'u, ¿ti jna-a 'i?

23 Joon gañii¹ Jesús gajin² in:

—'In tyé³e'e coon²¹ wúu¹ coon¹³, 'i-i 'i in'ní¹i jna. 24 'Ná¹-a tsín¹ jiin¹¹³ la jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' in Ruui²¹ Tsá² pe ifúu² 'in 'ní¹i Ruui²¹ Tsá² do. Tyú²gi tya'a wa mo'o jo galiseen²¹mo.

25 Joon Judas, 'in ti li 'ní¹i 'ii, gajin² in sii²¹i Jesús:

—Tifo² tyi', ¿ti jna-a 'i?

Joon Jesús gañii¹i gasii²¹i Judas jin² in:

—Jiin¹¹³ la joon niga'i¹-o'o 'nñ.

26 Joon la jee²¹² gøø¹²¹ø gatü²¹i Jesús coon²¹ 'iñi¹, gacwo¹o 'maai¹³ Dios, joon gajmaa¹ a jmai¹²xu jee²¹² tsá² tya'a joon gajin² in:

—Tyee²ee', tsu la li ngú¹ taan²moo lo.

27 Mo ngayuui¹³ joon gatü²¹i coon²¹ po¹³xu li si'ó¹o jmi¹³ wuun-jøø¹³ joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Mo ngayuui¹³ joon gacwo¹o tsá² tya'a gajin² in:

—'In²¹iin¹ 'elo jilee¹²¹ 'naa', 28 tsu 'e li la li jmi¹ 'øø³moo lo 'e ti li tán¹un joon coon¹³ 'elo itsín¹ 'e júu³ 'múui². Joon 'e jmi¹ 'øø³na itán¹un lo i'in² tsaa² tya' tsá² fúui¹. 29 Pe fuu²¹²uu 'naa' jo 'e i'né³e'gi¹ caain²¹ 'e jmi¹³ wuunjøø¹³ lo coon¹³ 'naa' ca mi ti jmü²¹² ityu² Ñu³uu tó² tsá², joon jmü²¹² joon i'né³e' tún¹ coon¹³ 'naa'.

Jmo¹² Jesús júu³ Tü³ 'e ijin² in 'e jo cwü¹ in Jesús

30 Joon mo ngayuui¹³ ga'øø¹ø coon²¹ Salmo joon ngalín²mo coon¹³ tsá² tya'a fu yu¹ moo²¹ Olivos. 31 Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a do:

—'E 'woo¹ no jilee¹²¹naa' ixée¹mo-'oo' coon¹³ jna tsu ni jí² tya' Dios 'e jin² in: "Ijngaa¹²moo 'in 'aa¹i joo'saa²¹ joon ixée²i joo'saa²¹ tya'a." 32 Pe mi yuui¹³ injmá¹ a Dios injiin¹ in jna ini³ii jée¹¹³gi lagi¹ 'naa' fu li sii²¹ Galilea.

33 Pe jin² Tü³ gañii¹i:

—Xüfiin¹³ jilee¹²¹ in catyaa² no ixée²i-tsi coon¹³ 'nñ pe jna lo jo jmü²¹² xée²i-tsii coon¹³ 'nñ.

34 Pe Jesús gajin² in gasii²¹i Tü³ do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nñ, 'ni¹ naa¹³ ifoo¹³o 'e jo cwü¹un jna la nñgi¹ 'oo¹o tuuitsáa².

35 Pe Tü³ do-gi gajin² in tún¹:

—Xüfiin¹³ júun³moo coon¹³ 'nñ pe jo fo¹³oo wa'a jo cwü¹na 'nñ.

Joon la joon jon gajin² 'in catyaa² do jon.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² fu li sii²¹ Getsemani

36 Joon gatyalín² Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ li sii²¹ Getsemani joon Jesús gajin² in:

—Ni²duu¹ lo la 'ü²¹² ní³ii nifo³oo júu³ tyú² li' do.

37 Joon gajé¹mo Tü³ coon¹³ 'in gá¹i jóon¹ Zebedeo ngalín² coon¹³. Joon Jesús gatsá² goon²¹ 'e fa¹³ lí²i 'áai¹ joongi¹ gajmaa¹ a cu¹²-tsi 'ña'a 'áai¹. 38 Joon gajin² in:

—'E fa¹³ 'e seen²na lo 'e li¹i ijúun²moo. Jan²duu¹ lo joon jmaa²aa' lí²ii¹ coon¹³ jna.

39 Joon gangó¹o Jesús capi³ nifugixu joon gatyü²a li' ri'li² in ni 'wó² gamü¹i tyani Dios jin² in:

—Ñu³, wa xu^u lí² 'e jo móo³oo ilí²no pe jo cwolí² jiin¹³ la 'iin²¹² jna, cwolí² jiin¹³ la 'iin²¹² 'nu-u.

⁴⁰ Joon ganga²mo tún¹ fu li néei¹ 'in gaai²¹ tsá² tya'a joon nateei¹³ 'ido cwuu²¹mo. Joon gajin²in sii²¹; Tú³:

—¿Ti jo nilii¹i 'naa' 'e jo cwuu²¹naa' coon¹³ jna coon²¹ hora? ⁴¹ Jmaa²aa' lí²ii' joon faa²aa' júu³ tyú² 'e jo xuu²¹naa' ja'cwoo²¹ 'in 'lii¹³. 'E la ja²mo 'i¹-tsi tsá² jmáa¹a 'e tyú² pe² ngú¹ taain²¹² jo cwo¹.

⁴² Gangó¹ Jesús tún¹ ngafee¹³; Dios jin²in:

—Ñu³, wana jo lí² 'e cuu¹³u imóo³oo wúu¹ no pe cwolí² jiin¹³ la niga¹'-o'oo² 'nu.

⁴³ Joon ganga²mo tún¹ joon, joon nateei¹³ 'ido cwuu²¹mo tún¹ tsu 'áai¹ jlii¹; unnú¹i. ⁴⁴ Joon jo gatø¹²gi 'ido gango¹o tún¹ ngafaa¹²a júu³ tyú² li gati² 'ni¹ naa¹³ do. Gajin²in la nigajin¹ do tún¹. ⁴⁵ Joon ganga²mo tún¹ li tee¹ 'i 'in gaai²¹ tsá² tya' do joon gajin²in:

—Cwocwuu²¹ mogii¹, cwo¹'ii¹xu 'wó²oo'. Tsu gati² 'ii²¹ ijaain¹ tsá² 'in Ruui²¹ Tsá² ja'cwoo²¹o 'in tsá² røøi²¹ tsaa². ⁴⁶ Raan²¹naa' no, moo²¹o' tsu no-o nijó¹ 'in 'nii¹ jna do.

Joon itøø² tsá² Jesús 'e si'nú¹mo

⁴⁷ La jee²¹² faa²¹gi Jesús siin¹³in gatyá¹ Judas, 'in líi¹i tsá² tya'a jee²¹² 'in dyatooi¹ do, coon¹³ tsá² fúui¹ líi¹. Joon 'in tsá² do tyaan¹an ñi³ espadas tyaan¹an jon 'no³ 'mó² gatyaliin² to² gatyú² 'in tsá² tyu² to² untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel. ⁴⁸ Joon Judas do, 'in i'nii¹; Jesús, ni gasii² júu³ coon¹³ 'in tsá² do xiiala lí² ijmáa¹a gajin²in:

—'In jun³uun caain²¹ ju² 'ii do. 'I-i 'in saan¹³naa'.

⁴⁹ Joon gangatyéen¹in li siin¹³ Jesús joon gajin²in:

—'Aa²¹²mo'o, tifo² tyi¹!

Joon gajun²un caain²¹ ju² 'ido. ⁵⁰ Jesús gañii¹:

—Ru¹'u, ¿'ee to² ñi²'i?

Joon tsifu joon gasan²mo 'in tsá² do Jesús joon gatøø²o 'ido si'nú¹mo.

⁵¹ Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² tya'a do gasø²ø ñi³ tya'a joon gatyú²u cataain²¹² loocwóo¹o jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² tya' untsá² nifu. ⁵² Pe Jesús gajin²in sii²¹; 'ido:

—Taan¹ ñi³ tyi¹ tsi 'ná¹ tya'a. Tsu jileei²¹ 'in jngaai¹² tsá² coon¹³ ñi³ coon¹³ 'ñi³-i jon ijúun²in. ⁵³ ¿Ti jo ñi²'i, lí²-i fuu²¹² jna Ñu³u joon 'ii tsifu insii¹in setenta mil ángeles iun'øø¹ i jna? ⁵⁴ Pe wa'a lí² la joon, ¿xiiala itsin¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, xiiala 'ná¹ ilí²?

⁵⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹; 'in tsá² fúui¹ do:

—¿'Ee lí² ñilíin²naa' saan¹³aan¹ 'no³ 'mó² coon¹³ ñi³ itøø²øø' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹? Tsu la coon²¹ jmii²¹² tyiin¹na inuu cwo¹ fee¹ do 'e³ee 'naa' júu³ tyú² joon jo mo gaseen²¹naa' jna. ⁵⁶ Pe la lo-o gali² 'e gatsin¹ júu³ tya' Dios 'e gataan¹an ni mo'jí² 'in tsá² cwo¹ júu³ tya' Dios la mo jeei¹.

Joon 'in tsá² tya' Jesús do gacwiin¹o gatiu²mo Jesús 'ña'a do.

Jesús nasiin¹in tyani jileei¹³ 'in tyu² to² tya' tsá² Israel

⁵⁷ Joon 'in tsá² fúui¹ do 'in gaa-sain² Jesús joon gangajaa²¹² ni'i 'ido tyani Caifás, 'i-i 'in nifu 'in tyu² to² tya' untsá². Joon do-o nisicaain²¹ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tya' ley. ⁵⁸ Pe Tú³ do gangaa¹³; cii²mo caluu do joon gatyee¹³; tya'i tyi¹ li si² 'ná¹ li néei¹ 'in tyu² to² nifu do. Joon do-o gacwó² Tú³ caluu do coon¹³ 'in 'ii¹³ tya' 'in tsá² tyu² to² do. 'E 'iin²¹²in jøø²ø xiiala itsangii¹ Jesús.

59 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ coon¹³ jileei²¹ 'in catyaa²gi 'in tyu² to², 'in sii²¹ Junta Suprema, ga'noo¹on 'ee tsaa² ilijmáa¹a tya' Jesús, fiin¹³ coon¹³ júu³ tajuu²¹ joon ilí² jnga¹ni 'ido. 60 Pe jo 'ee tsaa² tya' Jesús gatsaa¹a jiin¹³ coon²¹ joongi lili¹ fúui¹ tsá² taai² jmoo¹o júu³ tajuu²¹. Pe mo ga'yá² gatsín¹ garoon¹on gáí¹ tajuu²¹, 61 'in gajin²in:

—Niganuu²¹u' u' jin² 'in tsañuu¹ no: “Jna-a lí² fiin¹na 'e cwo¹ fee¹ tya' Dios no, joon jee²¹² 'ni¹ jmü²¹² lí² jmaa¹³aa tún¹.”

62 Joon 'in nifu 'in tyu² to² jee²¹² untsá² garoon¹on, joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Ti jo ngü²i coonti? ¿Ee 'e tsaa² jmoo¹o 'in tsá² no tyi¹?

63 Pe Jesús-gi gajaan¹an tii². Joon 'in nifu 'in tyu² to² jee²¹² untsá² do gajin²in tún¹ gasii²¹i Jesús:

—Tyani Dios, 'in jiin¹, sii¹³ jna'a, ¿ti 'nu-u Cristo Jóon¹ Dios?

64 Joon Jesús gañii¹i gajin²in:

—'i-gi jna jiin¹³ la foo²¹ 'nu. Joongi fuu²¹²uu 'naa' imoo²oo' 'in Ruui²¹ Tsá² tyiin¹in li' cwo²¹o Dios tsáa¹. Joon 'in Dios do lí² jmáa¹a jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in. Imoo²oo' 'in Ruui²¹ Tsá² do ijó¹ jee²¹² jní¹ tya'cwii²¹.

65 Joon Caifás do ga'gí¹i siin¹³in joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo nigafaa²¹a 'e lawa Dios 'ii. Jo 'néi¹-gi tsá² 'in jmá¹ júu³ røø²¹. Jileei²¹ 'naa' niganuu¹³u' jilaa²¹ júu³ gó² 'e gafaa²¹a. 66 ¿Xiagi la 'i¹-oo' 'naa'?

Joon 'in tsá² néei¹ do gajin²in:

—Ná¹ júun²mo 'ino 'wii¹³ tsaa² tya'a.

67 Joon gañii¹ 'in tsá² do ni² Jesús joongi gajmee²¹mo 'ido joongi gajnáa¹a ni² Jesús. 68 Joon gajin²in 'in tsá² do:

—Ñu-u lí¹u'u Cristo 'in gasiin¹ Dios, laa¹³ jmaa²¹a júu³, ¿iin gatyuun¹in 'nu?

Jo 'iin²¹²in Tü³ jmáa¹a júu³ 'e cwii¹in Jesús

69 Joon la jee²¹² siin¹² Jesús tyani 'in tsá² do Tü³-gi tyiin¹in fu caluu tya'i tyi¹. Joon jaain²¹ 'yia²¹² 'in jmoo¹o 'e gø¹² Caifás do gangatyéen¹in li tyiin¹ Tü³ joon gajin² 'in tsamí² do:

—'Nu jon 'in ngi¹ coon¹³ Jesús 'in jó² Galilea.

70 Pe Tü³ do-gi jo garøø¹i tyani 'in tsá² fúui¹ néei¹ do, gajin²in:

—Jo ñí³ii 'ee 'e foo²¹o no.

71 Joon gajeein²¹gixu Tü³ li tyiin¹in do joon gangó¹ tyan'gixu li tyi³ 'oo² 'yá² li 'wooi²¹ tsá². Joon jaain²¹gi 'in gangaa¹i 'ii joon gasii²¹i 'in téein² do:

—'In tsañuu¹ no ngii¹o 'ino jon coon¹³ Jesús tsá² Nazaret.

72 Joon xiia²¹gi tún¹ jo garøø¹i Tü³ tún¹ ga'ii¹i Dios gajin²in:

—Jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

73 Joon xuu¹ li'ii²¹²xu joon mo gangatyéen¹in 'in néei¹ do li siin¹² Tü³ joon gajin²in:

—E la ja²mo, 'nu lí¹u'u jaain²¹ jee²¹² 'ino tsu no lí² la faa²¹ 'ido-o foo²¹ 'nu.

74 Joon láa² Tü³ wii²¹² ga'ii¹i Dios jin²in:

—Wa jo fo³oo 'e la jai² ijmee²¹mo Dios jna, jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

Joon tsifu joon ga'oo¹o jaain²¹ tuuitsáa². 75 Joon gati²-tsi Tü³ jiin¹³ la nigajin² Jesús gasii²¹i 'ii mo gajin²in: “La nagi l'óo¹o tuuitsáa², 'ni¹ naa¹³ nifaa¹³a 'e jo cwii¹u'u jna.” Joon mo gati²-tsi Tü³ 'e júu³ do gacwo'ii¹o fu jee²¹² 'nú¹ joon gatyí²o xuui²¹²-tsi 'áai¹.

27

*Gangajée*¹³ⁱ tsá² Jesús tyani Pilato

¹ Joon mo gajná² do joon gasii²ⁱ røø²¹ jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel xiiala ilijúuin² Jesús. ² Joon gangajée¹³ mo Jesús si'ñúu¹ mo tyani Poncio Pilato 'in líi¹ to² gobernador.

*Mo gajúuin*² Judas

³ Joon mo galiñii¹ Judas, 'in ga'nñii¹ Jesús, 'e nisi²¹ tsá² røø²¹ xiiala ijúuin² Jesús gajoo²¹ o-tsi 'áai¹ joon ngajoon¹³ 'ido 'e dyadya¹ cuu² cwataa²¹ tya' 'in tsá² 'in tyu² to² tya' untsá² joongi tya' 'in tsacøøi¹³ do. ⁴ Joon gajin² Judas sii²¹ 'in tsá² do:

—Jna-a niga'noo²¹² oo tsaa² mo ga'ní³ na jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo 'ee tsaa² tya'a sá².

'In tsá² do-gi gañii¹:

—Jo 'ee cwáain¹ tyijna'a 'e joon 'e cwáain¹ jon 'e tyi'nu¹ 'woo'o joon.

⁵ Joon Judas coon²¹ gadya² goon²¹ la no-o 'e cuu² do ni 'wó² inuu cwo¹ fee¹ do. Joon gacwo¹ 'o do joon nga'nuu²¹ 'nii²¹² luu²¹² u'ña'a, joon coon¹³ la joon gajngaa¹² mo ña'a.

⁶ Joon 'in tsá² 'in tyu² to² tya' untsá² do gataa¹³ⁱ, gauntii¹ 'e cuu² do. Joon gajin² in:

—Jo tii²¹ taa¹³ jna' 'e cuu² lo tsi li taa¹³ cuu² tya' cwo¹ tsu¹ cuu² gacii¹ in tya' ijúuin² tsá²-a no.

⁷ Joon tsifu joon gasii²¹ 'in tsá² do røø²¹ iló² coon¹³ sii¹³ 'wó² coon¹³ 'e cuu² do. 'E coon²¹ sii¹³ 'wó² do sii²¹ 'wó² tya' Titu². Galó¹ 'e 'wó² il-ísá² coon²¹ lí² ái¹ tsá² jalíin² lí xiia²¹ 'in júun² in fuu²¹ do. ⁸ Tsu¹ 'wii¹³ joon sii²¹ 'e 'wó² do ca jmi²¹² no, 'Wó² tya' Jmi¹. ⁹ Joon coon¹³ la joon gatsín¹ júu³ tya' Jeremías, jaain²¹ 'in gacwó¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'in gajin² in: "Tsá² Israel gajin² iciin¹ in

'in tsá² do dyadya¹ cuu² cwataa²¹. ¹⁰ Joon coon¹³ 'e cuu² do galó¹ coon²¹ sii¹³ 'wó² tya' titu² jii¹³ la to² 'e nigatyu² 'Ña'ñu¹u'."

*Jesús siin*¹² in tyani Pilato

¹¹ Gajée¹ mo tsá² Jesús tyani 'in gobernador joon 'ido gaunngii¹ 'ii: —¿Ti 'nu-u Róøi¹³ tya' tsá² Israel? Joon Jesús gajin² in: —Jiin¹³ la nigafaa¹³ a no, 'e joon 'e jo¹.

¹² Joon mo ga'nñii¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do li coon²¹ gaján¹ Jesús tii². ¹³ Joon Pilato gajin² in sii²¹ Jesús:

—¿Ti jo nuu² un jilaa²¹ 'e gó² faa²¹ 'ido tyi'i?

¹⁴ Joon jo 'ee gañii¹ Jesús coonti. 'Wii¹³ joon ganga'goo²¹-tsi 'in gobernador do 'áai¹.

Pilato tyu^{2u} to² ijúuin² Jesús

¹⁵ Jiin¹³ la tiisi² mo gatii² jmi²¹² 'e gatii² 'in gobernador do 'ná¹ láa¹ jaain²¹ tsá² taai² 'nuñi³ tya' 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do. ¹⁶ Joon jee²¹² jmi²¹² joon 'yuui² jaain²¹ tsá² 'nuñi³ do 'in sii²¹ Barrabás. Tyu²-u cwii¹ mo tsá² 'ii. ¹⁷ Joon la jee²¹² sicaain²¹ 'in tsá² do gaunngii¹ Pilato 'in tsá² do:

—¿'in-in 'iin²¹² naa¹ ilaa²¹² na tyii'? ¿Ti 'iin²¹² naa¹ laa²¹² na Barrabás si Jesús 'in sii²¹ Cristo 'ee?

¹⁸ Tsu¹ galili³ o Pilato 'e 'wii¹³ tsiwúu¹ mo 'e gajaan²¹ ni 'ido ja'cwoo²¹ o.

¹⁹ La jee²¹² tyiin¹ Pilato li jmoo¹ o 'ii²¹ do gasiin²¹ tsami² tya'a coon²¹ júu³ 'e jin²: "Jo ciiin¹³ 'wo² o 'áai¹ 'e cwáain¹ tya' 'in tsá² tyúu¹ no tsu¹ lili¹ caain²¹ 'e gacii³ cwáain¹ tya' 'ino coon²¹ 'e canuu²¹."

²⁰ Pe 'in tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do gasii²¹ 'in tsá² fúu¹ 'in téein² do wa' ilí² laa¹ i Barrabás joon ijúun² mo Jesús. Joon gatii² júu³ tya'a 'e laa¹ 'ii. ²¹ Joon

gafeei¹ 'in gobernador do tún¹ 'in tsá² do joon gaunngi¹i:

—ǵ'iin jee²¹² 'in gáí¹ no 'in 'iin²¹²naa' lá²i?

Joon gañii¹'i 'in tsá² do:

—'Iin²¹²moo'o lá²i Barrabás.

22 Joon gaunngi¹i Pilato tún¹:

—ǵ'Ee-gi ijmáa³aa tya' 'in Jesús no, 'in sii²¹ Cristo?

Jilee²¹mo gañii¹i joon:

—ǵCwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

23 Joon gañii¹i Pilato tún¹:

—ǵ'Ee 'e gó² 'e nigajmaa¹a 'ino tyii'?

Pe 'in tsá² do xajoon ga'oo¹o tá² lí¹gi gajin²in:

—ǵCwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

24 Joon mo galili³ Pilato 'e jo lí² tií² jú³ tya'a pe líli¹ gato² 'in tsá² do mií¹³ joon gatyú² 'in Pilato do to² 'e jó¹ coon²¹ wúun¹ sí¹o¹ jmií²¹ joon garun²un cwoó²¹o tyani 'in tsá² taai²¹² do joon gajin²in:

—Jo tsaa² tyiia ijúuin² 'in tsañuu¹ 'in tyú¹ lo, tsaa² tyi'naa' no.

25 Joon jileei²¹ 'in tsá² do gañii¹i:

—Tsaa² tyijna'a coon¹³ xuui²¹² tyioo'o ijúin¹ 'ino.

26 Joon Pilato do galáa²mo Barrabás joon gatyú²u to² ipóo²i 'nií²¹² Jesús joon gajan² ni 'ido ja'cwoó²¹ 'in tsatéen¹in 'ido tsaa' crúu¹³.

27 Mo ngayuui¹³ joon gató¹o láa² Jesús tsi inuu li née¹i joon gauncaain²¹ jileei²¹ 'in láa² taain² do li siin¹² Jesús. 28 Joon gatyii²¹ siin³ 'ido joon gapaa²¹ ni 'ido coon²¹ 'mi² yúun². 29 Joon gajmaa¹a coon²¹ corona lí¹ tóon¹ gaton²on tyi² 'ido. Joon gacwo¹o 'ido coon²¹ sii²¹ 'e son² 'ido coon¹³ cwoó²¹o tsáa¹. Joon gasi²i 'wojní¹i tyani 'ido joon ungøø¹ ni 'ido. Gajin²in:

—ǵWóo² cwoseein²¹ 'in róøi¹³ tya' tsá² Israel!

30 Joon gañii¹i ni 'ido. Joon coon¹³ sii²¹ 'e san²an do gapó²o 'in láa² do tyii¹i. 31 Joon ngayuui¹³

gaungøøi¹ 'in 'láa² do 'ii joon gatyii²¹o 'e siin³ yúun² do joon gatyin²in Jesús 'e siin¹³in do tún¹.

Mo táain² Jesús tsaa² crúu¹³

32 Joon mo gangalíin² itsatéen¹in Jesús tsaa' crúu¹³ joon gajiiin¹in jaain²¹ tsañuu¹ li ningalíin² do. Joon 'in 'láa² do gatyú²u to² 'in tsañuu¹ do sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² Cirene, 'e cón²on crúu¹³ tya' Jesús.

33 Joon gatyalíin² coon²¹ li sii²¹ Gólgota, 'øøi²¹-tsi tsá² sii²¹, Cwoon¹ Po³ Mootyi² 'Lii²¹². 34 Joon do gacwo¹o Jesús vino 'e sicaai¹³ jmi³ tsi³ tya' joo²¹. Joon mo gatii¹ 'óo¹o 'e vino do sicaai¹³ 'e tyi¹ joon jo ga'un²un.

35 Joon mo ngayuui¹³ gatéen¹in Jesús tsaa' crúu¹³ gacoo¹o 'in 'láa² do mi³ 'iin inli¹ siin³ Jesús. Joon coon¹³ la joon gatsín¹ jú³ tya' 'in gacwo¹ jú³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in: “Icóo¹o siin¹³in, ijmáa¹a jmai²xu 'iin inli¹.” 36 Joon do-o gacwo²o 'aa¹ ni 'ido. 37 Joon ya' tyii¹i gataan¹an 'e tsaa² tya' Jesús 'e jin²: “In no-o Jesús, Róøi¹³ tya' tsá² Israel.”

38 Joon gatéein² jon gáí¹ 'uun²¹ jmai² coon²¹ crúu¹³ tya'a coon¹³ Jesús, jaain²¹ li cwoó²¹o Jesús tsáa¹ joongi jaain²¹ li' cwoó²¹o tooin²¹².

39 Joon 'in tsá² 'in la coon²¹ gangáí¹ la jee²¹² taain¹ Jesús tsaa' crúu¹³ joon gajaan¹ jøøi² Jesús gajii²in, gajø²ø mootyi¹i 40 gajin²in:

—'Ñu-u, 'in fín¹ cwo¹ fee¹ do joon jmaa¹³a jee²¹² 'ni¹ jmií²¹² tún¹, laai²¹² 'wo'o no. Wana Joon¹ Dios 'nu cwúui¹ tsaa' crúu¹³ no.

41 La joon jon gaungøøi¹ 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseos coon¹³ tsacøøi¹³. Joon sii²i la 'oo²¹ 'ii jin²in:

42 —Gauñláai² 'ino tsá² xeei²¹ pe jo lí² láa¹i 'ña'a. Wana la jai² 'ii Róøi¹³ tya' tsá² Israel cwoxáa¹i

tsaa' crúu¹³ no joon iun'goo²o' 'ii.
 43 Tsa¹-tsi 'in tsañuu¹ no Dios
 jin²in, né²du' wana 'iin²¹²in Dios 'ii
 joon 'e láa¹i 'ido 'ii tsu gajin²in 'e
 Joon¹ Dios 'ii.

44 Joon ca 'in 'uun²¹ 'in taan¹in
 coon¹³on do gají²in 'ii jon.

Mo gajúun²mo Jesús

45 Joon ga¹i² nuu²¹ la caain²¹
 juncwii²¹ mo gatí² tyiiañi¹ ca 'iin²
 'ni¹ ca'loo¹. 46 Joon mo gatí² 'e 'ii²¹
 joon ga'oo¹o Jesús tá² gajin²in:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? ('E
 'øøi²¹-tsi tsá² gajin²in: Dios tyiia,
 Dios tyiia, ¿'ee li²i nigatiu²mo'lo
 jna?)

47 'Inlíi¹³ 'in teein¹ do ganúu²un
 joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no tø¹ø Elías 'in ni-
 gacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

48 Joon tsifu joon jaain²¹ 'in teein¹
 do gangó¹ cwiin¹ ngatyaan¹ coon²¹
 esponja joon gaun'lá²a esponja do
 coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntyii¹
 nii²¹² sii²¹ joon saa¹³a do 'e la mo
 cwo¹o Jesús 'i'un²un 'e do. 49 Pe 'in
 catyaaí² do gajin²in:

—Cwoján¹du'; né¹du' wa ijó¹ Elías
 jalaa²¹² ni 'ino.

50 Joon Jesús ga'oo¹o tún¹ tá²
 joon gajúun²mo mo ngayuui¹³ jon.
 51 Joon tsifu joon ga'gii¹ 'e 'mi²
 'í¹i inuu cwo¹ fee¹ do ca ti' yu'
 ca ti' wii²¹². Joongi gajøø²¹ 'wó²
 joongi cuun²¹² gajli². 52 Joon ganó²
 'aan²¹ li si'aaí²¹² 'lii²¹² joon fúu¹mo
 'in najúin¹ 'in nigatsaa¹-tsi Dios
 gajin¹in. 53 Joon mo ngayuui¹³
 gajin¹in Jesús ga'wóo²mo 'in tsá²
 do 'aan¹ tya'a ngatáa¹i 'e fuu²¹
 nacwai¹³ Jerusalén joon fúu¹mo tsá²
 gangaa¹ 'ii.

54 Joon mo gani² fii²¹² 'láa²
 coon¹³ 'in 'láa² catyaaí² do 'in
 'aaí¹ Jesús xiiala gajøø²¹ 'wó² joon
 jilaa²¹ 'e nigangó¹ gafoo¹mo 'áai¹
 joon gajin²in:

—'E la ja²mo Joon¹ Dios 'in
 tsañuu¹ no.

55 Do-o teein¹ tsami² fúu¹
 wíin²gixu jøø²ø. Nigangi¹ 'in tsami²
 do coon¹³ Jesús fu Galilea joon
 nigaunjí²in Jesús. 56 Joon jee²¹²
 do sin² María Magdalena coon¹³
 María sáa³ Jacobo coon¹³ José.
 Sin²mo jon in sáa³ joon¹ Zebedeo
 do.

Teen¹mo tsá²ga'aa²mo Jesús

57-58 Capii³ teein¹gi jmi²¹² joon
 mo gangó¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu²
 seen²¹ fuu²¹ Arimatea 'in sii²¹ Sé³.
 Gango¹ 'ido tyani Pilato, ngami¹i
 cuerpo tya' Jesús. 'Ii jaain²¹ tsá²
 'in tsa¹-tsi Jesús. 59 Joon gaxí²
 cuerpo tya' Jesús joon gaciin¹³in
 coon²¹ 'mi² taa²¹ 'e tyú². 60 'In Sé³
 do natyu² to² 'e nali¹ coon²¹ 'aan¹
 tya'a tsa¹ xá¹ 'e tsa¹ii²¹ mi júun²in
 pe gatan²mo Sé³ Jesús tsi 'aan¹ 'mii²
 do. Joon² mo ngayuui¹³ gataan¹in
 Jesús do joon gajni²o 'oo²¹ too²¹
 'aan¹ do coon¹³ coon²¹ cuun²¹²
 fee¹ 'áai¹. Joon gangaa¹³mo mo
 ngayuui¹³ do. 61 Pe do-o née¹i
 María Magdalena coon¹³ 'in María
 jaain²¹gi do co' do.

*Ngalín² 'láa² nga'aa²a 'aan¹ tya'
 Jesús*

62 Mo ngayuui¹³ jmi²¹² 'e gatyaa¹
 tsá² tyú² tya' 'e gatí² jmi²¹² do
 'in tsá² 'in tyu² to² tya' untsá²
 coon¹³ 'in tsá² fariseos do ngalín²
 ngafee¹³i Pilato 63 gajin²in:

—Tsa¹to² tyi', ti¹²-tsii¹ la gajin²
 'in tajuui²¹ do la mo jiiin¹gi ijiiin¹in
 mi tí² 'ni¹ jmi²¹² 'e gajúun²in. 64 Tsa
 'wii¹³ joon siin¹u'un 'láa² tsa'aa²
 'aan¹ do ca mi tsín¹ 'ni¹ jmi²¹² tsi
 'neei² tsalín² tsá² tya'a tsatyí¹ ni
 'ido la 'woo¹ joon la joon ilí² jin²in
 'e gajin¹ 'ido jee²¹² 'lii²¹². Tsa la
 joon 'e ilifee¹gi 'e tajuu²¹i lagi mo
 'wiin²¹² do.

65 Joon Pilato do gajin²in sii²¹i 'in
 tsá² do:

—Cwoliin²naa' coon¹³ 'láa² joon cwoun'øø¹naa' 'aan¹ do jiin¹³ la cwéei¹.

⁶⁶ Joon ngaliin²mo jon li roon¹on 'aan¹ do. Joon gajni¹i tyá² 'e 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Gataan¹an sello tya' cuun²¹² 'e sijnii¹ do joon gajaan¹an 'láa² i'áa¹a 'aan¹ do.

28

Mo gajjin¹ Jesús

¹ Joon mo gangí¹i jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tya' 'in tsá² do, mo ti li jná² domingo, 'in María Magdalena coon¹³ 'in María catyaa² do ngaliin² ngajóø² li roon¹on 'e 'aan¹ do. ² Joon gajjøø²¹ 'wó² 'áai¹. Joon jaain²¹ ángel tya' Ñá'ñu¹'u' gajgáa¹i fu ñu¹'fú² joon gajjin¹in 'e cuun²¹² do 'e sijn¹i 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon gacwó¹o ni cuun²¹² do. ³ Ji¹'i 'áai¹ la ji¹'i j² cwaain'ñá³. Joon siin¹³in taa²¹ la taa²¹ 'moo²¹. ⁴ Joon mo gani² 'in 'láa² do lo gafoo¹i joongi gajléé¹i 'áai¹ joon gacii¹³i lawa'a 'ii²¹²mo coonti. ⁵ Joon 'in ángel do gajin²in sii²¹i 'in tsami² do:

—Jo foo¹³naa'. Ñi²oo 'e 'naa²¹naa' Jesús 'in gateen¹in tsá² tsaa' crúu¹³. ⁶ Pe jo 'yuui²gi lo, nigajjin¹o jiin¹³ la nigajin²in. Ñilín²naa', jøø²duu¹ li ga¹'i². ⁷ Cwoliin¹naa' la jmoonoo cwojmaa²aa' tsá² tya'a júu³ 'e nigajjin¹o 'ido. Joon itsáa¹a 'ido nifugi lagi 'ii fu Galilea. Joon do-o inii²in. Jiin¹³ joon 'e 'ná¹ fuu²¹²uu 'naa'.

⁸ Joon ngaliin¹mo 'in tsami² do la jmoonoo, 'goo²¹ 'áai¹ joongi jløø¹³i. Ngaliin¹ cwiin¹in ngajmaa¹a júu³ tsá² tya' Jesús. ⁹ Joon la jee²¹² taa²i fu¹ 'in tsami² do gajnéi¹ Jesús li ngaliin¹ joon gafee¹i 'ido 'ii. Joon gangatyéen¹in li siin¹² Jesús joon gasoon¹on tii² Jesús gaun'goo²¹o 'áai¹. ¹⁰ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Jo foo¹³naa', cwojmaa²aa' tsaruu²¹naa' júu³ 'e 'ná¹ tsaliin² Galilea joon do-o inii²in jna.

Gatyaa¹ 'láa² júu³ xiiala nigali²

¹¹ La jee²¹² ngaliin¹ 'in tsami² do joon 'in 'láa² 'in 'oo¹ 'aan¹ tya' Jesús ngaliin²in jaain²¹ gáa¹i ngajmaa¹³a 'in tyu² to² untsá² júu³ jilaa² 'e nigali². ¹² Joon 'in tyu² to² do-gi ngaliin² ngafee¹³i tsacøø¹i¹³ isiin¹in røø²¹. Joon gacwo²-o 'in 'láa² do cuu² 'áai¹ ¹³ joon gajin²in sii²¹i 'in 'láa² do:

—'Naa' foo²oo': “E tsá² tya' Jesús gangatyí¹i cuerpo tya' Jesús la 'woo¹ la jee²¹² nigacwuu²taa'a.” ¹⁴ Joon wa mi liñi¹ gobernador 'e nigacwuu²moo', jna'oo¹o tyaa²¹a'a júu³ coon¹³on tsu joon jo jngaa¹²i 'naa'.

¹⁵ Joon 'in 'láa² do ga'ii²¹mo 'e cuu² gacwo¹ 'in tyu² to² do joon ngaliin¹mo joon gajmaa¹a jiin¹³ la júu³ gasii²i coon¹³ 'in tyu² to² do. Joon 'in tsá² Israel ca jmi²¹² no jo¹o líi²i jiin¹³ la júu³ tajuu²¹ gatyá¹ 'láa² do.

Gasiin¹in Jesús tsá² tya'a wa tsaliin² tsacwo¹ júu³ tyu² tya'a la 'ui juncwii²¹

¹⁶ Joon 'in dyajaain²¹ tsá² tya' Jesús ngaliin² fu Galilea fu yuui¹³ moo²¹ jiin¹³ la nigajin² Jesús. ¹⁷ Joon mo gangaa¹ Jesús gaun'goo²¹o 'ido 'áai¹. Pe 'inlíi¹³ gacu²xu-tsi líi²i jon'on ñi² ti 'i 'ino. ¹⁸ Joon gangatyéen¹in Jesús li téein² tsá² tya'a joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Nigacwo¹o Dios jna jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² ñu¹'fú² coon¹³ 'ii²¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ¹⁹ Tsu 'wii¹³ joon cwoliin²naa' la 'ui juncwii²¹ cwo'ne²naa' tsá² 'e lín² tsá² tyiia. Cwosáa¹naa' 'ido jmi²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ñu¹'u' joongi coon¹³ 'e sii²¹ Joon¹on joongi coon¹³ 'e sii²¹ 'in Espiritu Tyu² tya' Dios. ²⁰ Joon 'ee²ee' 'ido 'e jmaa¹a nuu¹³u jilaa²¹ to² 'e nigatyu¹uu 'naa'. Joon niñii²¹oo' 'e ngii³ jna coon¹³ 'naa' la

coon²¹ jm̃²¹² ca mi tyéi¹ juncwii²¹.
Amén.

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹a San Marcos

*Cwoo¹o Wó³ saai²¹ tsá² jmü²¹
júu³ tyú² li jo 'in tsá² seen²¹*

¹ La lo ga'láa² 'wii²¹² júu³ tyú² tya'
Jesucristo, Jón¹ Dios 'ii.

² La lí² 'e gajin² Isaías, 'ii jaain²¹
tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali
líli¹:

Dios sii¹in jaain²¹ tsá² 'in tyan¹ júu³
tya'a.

'Ii tsáa¹ jéei¹gi lagi 'nñ.

'Ii tsajmaa¹ júu³ xiiala tya¹ tsá² tyú²
tya'a mi ñi²¹i.

³ Tá² ni'oo¹o jaain²¹ tsá² coon²¹ li jo
'in tsá² seen²¹. Jin²in:

“Nñ²duu' nijó² Cristo. 'Ná¹-a
tyaa²¹aa' tyú² tyii'. Tsáa²mo-'oo'
'e tyú¹-moo”, jin²in.

⁴ La joon mo gajó² Wó³ saai²¹ tsá²
jmü²¹ li jo 'in tsá² seen²¹ gajin²in:

—'Ná¹-a unsü²naa' 'e 'i¹-oo' joongi
'ná¹ saa¹naa' jmü²¹. Joon 'iin²mo
Dios tsaa² tyii'. ⁵ Jileei²¹ tsá² 'in
néei¹ coon²¹ li sii²¹ Judea joongi
'in néei¹ fuu²¹ Jerusalén tsaliin²
tsanñ²¹ júu³ tya' Wó³ do. Joon la
'ii²¹² jmoo¹o 'in tsá² do tyañii²¹ tya'a
tyani Dios gasaa¹mo Wó³ 'ii jmü²¹ ti'
jmü²¹ cwo² Jordán.

⁶ Siin³ Wó³ lí¹ coon¹³ jñú²
camello. 'E 'ññú¹ tu²gi lí¹ coon¹³
loo²¹. Joon 'e gø²ø jmai² sinii²¹
coon¹³ to² sá² moo²¹. ⁷ Feei²¹ Wó³
tsá² júu³ tyú² joon gajin²in:

—Mi yuui¹³ jna joon 'injó¹
jaain²¹ tsá² feei¹. 'Ii feei¹gi lagi
jna jñin¹³ jo tñ²na juu¹³na wojñii³ii
siñ³h loo²¹ tsi mñ¹i. ⁸ Jna-a saa²¹na
'naa' jñin¹³ coon¹³ jmü²¹ pe 'ii-gi
nicwo²o 'naa' 'in Espíritu Tyú² tya'
Dios 'e ngi¹ coon¹³ 'naa'.

Wó³ saa¹i Jesús jmü²¹

⁹ Jiin¹³ jee²¹² jmü²¹² joon cwa¹i¹
Jesús fuu²¹ Nazaret náa¹ li sii²¹
Galilea. Joon gasaa¹mo Wó³ Jesús
jmü²¹ tsi jmü²¹ cwo² Jordán. ¹⁰ Mo
gacwa¹i Jesús tsi jmü²¹ do joon
gani²¹ nó¹ 'oo² ññ¹fú². Joon nii²¹
'in Espíritu Tyú² tya' Dios líi¹
maa²¹² jgaa¹i fu li siin¹²in. Joongi
gajaan¹an fu yñ¹ tyii¹i. ¹¹ Joon
ganú²un coon²¹ júu³ jó² fu ññ¹fú²
jin²:

—Yññ²¹ tyiia-oo 'nñ 'in 'nee¹na.
'Áai¹ lí¹ jlø¹³na 'wii¹³ 'nñ.

*Tyaan¹ Satanás cwáain¹ 'ee líi¹
Jesús*

¹² Tsifu joon gangajéi¹ 'in
Espíritu Tyú² tya' Dios Jesús fu
coon²¹ li jo 'in tsá² seen²¹gi. ¹³ Joon
do-o gateen¹in Jesús ca tséin¹ tunló¹
jmü²¹² jee²¹² joo²¹ nuu²¹. Joon
Satanás gacón²on cwáain¹ xiiala líi¹
Jesús. Mi yuui¹³ joon gatyaliin²
ángeles tya' Dios gaunjii²mo Jesús.

*'Láa² Jesús 'wii²¹² to² tya'a coon²¹
li sii²¹ Galilea*

¹⁴ Mo licñin²¹ 'e ga¹2 Wó³ 'nññ¹³
joon gangóo¹o Jesús coon²¹ li sii²¹
Galilea. Cwoo¹o Jesús júu³ tyú² tya'
Dios. ¹⁵ Joon gajin² Jesús siñ²¹i tsá²:

—Gatyii²¹a, gati² 'ii²¹. Xññ¹ 'ná¹gi
'e tí² jñin²¹ wa'a tyñ² Dios to² tsá².
Unñ²naa' 'e 'i¹-oo' joon la ja²mo
'i¹-oo' 'e júu³ tya' xiiala 'itiin¹³ tsá²
—jin² Jesús.

*Tøø²¹ Jesús tyúuin² tsá² 'in
saain²¹ joo²¹ taai² jmü²¹*

¹⁶ Ngoo²¹o Jesús ti¹ tyiia¹ Galilea
mo ganí²in Simón coon¹³ ruu²¹i
sii²¹ Dñ³ 'in saain²¹ joo²¹ taai²
jmü²¹ do. Taain²¹² to² pii²¹ 'mó¹
tsi jmü²¹. ¹⁷ Joon gajin² Jesús siñ²¹i
'ido:

—Ñliñ²duu' coon¹³ jna. Joon
ijmée¹na 'naa' tsá² 'in jée¹i tsá² 'e
licwii¹in Dios.

18 Tsifu joon gatuu²¹u 'mó¹ tya'a joon gangaliin¹mo coon¹³ Jesús.

19 Joon x^u ngoo²¹gi Jesús mo gani²in Jacobo coon¹³ ruu²¹i Wó³ jóon¹ Zebedeo. Táa¹i tsi coon²¹ barco 'mii¹ 'nú³ tya'a. 20 Joon gatø¹ Jesús 'ii. Do-o gatiui²¹ jmii²¹. Do-o gajaan¹ Zebedeo coon¹³ tsa'leei¹³ tya'a. Joon Jacobo coon¹³ Wó³ ngaliin²mo coon¹³ Jesús.

Jaain²¹ tsá² 'in 'yui 'in 'lhi³ alma tya'a

21 Tyaliin¹ Jesús coon¹³ 'in ngi¹ coon¹³on coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Capernaum. Joon mo gati² jmii²¹² 'e 'ii² 'woo²¹ tsá² Israel ga'i² Jesús 'e cwo¹ sinagoga do. Joon galáa² 'wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyá². 22 Lhi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e jin² Jesús tsu 'wii¹³ ga'e²e Jesús tsá² lawa jaain²¹ tsá² feeli¹ jon'on la lhi¹ 'in tifo² tya' ley tya' Moisés. 23 Joon tsi inuu cwo¹ do 'yui jaain²¹ tsá² 'in 'yui 'in 'lhi³ alma tya'a. Joon gafaa²¹ 'in tsá² do cwáain¹ tya' 'in 'lhi³ do joon gajin²in sii²¹i Jesús:

24 —¿'Ee li 'u²¹u jee²¹² jna'a Jesús tsá² Nazaret? ¿Ti gañi¹'i 'e untyee¹u'u jna'a? Cwii¹moo 'nu. Jóon¹ Dios 'nu. 'In tyú¹mo 'nu —gajin² 'in tsá² do cwáain¹ tya' 'in 'lhi³ 'yui alma tya'a.

25 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in 'lhi³ 'yui alma tya' 'ido:

—Jo too²¹ mii¹³. Tiui² 'in tsañuu¹ no.

26 Joon 'in 'lhi³ do gajmaa¹a ci¹ 'in tsañuu¹ do. Joon mi yuui¹³ ga'oo¹o joon gacwañi¹i 'in 'lhi³ 'yui alma tya' 'ido. 27 Jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi lii¹i. Joon gaunngii¹i la 'oo³ ruu²¹i:

—¿'Ee-gi lo no? ¿'Ee-gi júu³ 'múui² lo no? ¿'iin-gi 'in tsañuu¹ lo? Tyu² to² ca jileei²¹, ca 'in 'lhi³ taai² alma tya' tsá² nuu¹²u to² tyu² 'ino.

28 Jmoon-o galicwii¹in tsá² sein²¹ la caain²¹ Galilea Jesús.

Un'lái² Jesús 'yiaunsáa³ Simón

29 Ga'woo²¹i Jesús 'e cwo¹ sinagoga do joon ngaliin¹ fu tya' Simón coon¹³ ruu²¹i Dhi³. Ngoo²¹o Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³on. 30 'Yiaunsáa³ Simón do raan²¹mo lhi¹i tsa²¹² tyí². Joon gasii²¹i tsá² Jesús:

—Tsa¹²a 'ino.

31 Joon gangatyéen¹in Jesús li raain¹ 'in tsatsaa¹³ do. Joon gason¹on cwo²¹o 'ido. Joon mo saa¹²a cwo²¹o, tsifu joon gajaan¹ 'e lhi¹i 'ido. Joon garóon²on 'ido joon gacwoo¹o 'e dø¹ø 'ido.

Un'lái² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

32 Mo galiciin²¹gi joon mo gayoin² ñi¹ joongi mi canuu²¹xu joon gajajeei¹³ tsá² jileei²¹ tsatsaa¹³ li siin¹² Jesús. Joongi jajeei¹ tsá² jileei²¹ 'in taai² 'in 'lhi³ alma tya'a. 33 La tøø² fuu²¹ gangatyéin¹ 'ooca'nú¹ li tyiin¹ Jesús. 34 Fúu¹mo 'in gaun'lái² Jesús. 'Lái² nii² jmoowúu¹ lhi¹ 'in tsá² do. Joongi fúu¹mo 'in 'lhi³ ga'woo¹i Jesús alma tya' tsá². Pe Jesús do jo gacwoo¹o faa²¹ 'in 'lhi³ do tsu ñi¹ 'ido 'iin 'i.

Jesús cwo¹o júu³ tyú² li sii²¹ Galilea

35 Coon²¹ jmii²¹² jeei¹, nuu²¹mogi jii¹³ jo røø²mo jnáa⁴gi garóon² Jesús. Joongi gacwañi¹i 'e fuu²¹ do. Ngoo²¹o ti' fuu²¹ li jo 'in tsá² sein²¹gi. Ngafee¹³i Dios. 36 Simón coon¹³ 'in catyaa²gi gangaliin² nga'nee¹³i Jesús. 37 Joon mo gatsee²¹i 'ido joon gajin²in:

—Jilee²¹mo 'néei² 'nu.

38 Pe 'ii-gi gañi¹i:

—Moo²¹o' li caain²¹ fuu²¹ li' tyan¹. Joongi do-o jon 'ná¹ cwóo³oo júu³ tyú² tsu 'wii¹³ joon 'e gajúu³uu —jin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do.

39 Joon la joon gacwo¹ Jesús júu³ tyú² tya' Dios la caain²¹ li tyu² to² Galilea. Tsi inuu cwo¹ tya' tsá² Israel gacwoo¹o júu³ tyú². Joongi

ga'woo²¹i jileei²¹ 'in 'lái¹³ alma tya' tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ 'in 'lái¹³ jgoo²¹

⁴⁰ Gangatyéin¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in nijgøøi²¹ li siin¹² Jesús. Gajuu²¹i 'wojni¹i tyani Jesús joon gajin²¹in:

—Lí²o'o un'láa²mo'o jna wana 'iin²¹²u'un.

⁴¹ Joon galifee¹mo-tsi Jesús 'wii²¹² tya'a. Joon gani¹³o cwoo²¹o gasuu²¹ tya'a. Joon gajin²¹o:

—'Iin²¹²mo'o 'lái²mo'o. Cwo'láa²modu'u.

⁴² Mo gajin²¹in 'elo joon tsifu gajeen²¹mo 'e jngøø¹i. Joon ga'láa²mo coonti. ⁴³ Tsifu ga'í² Jesús jú³ pe lí¹ ga'í² jú³. Joon gajin²¹in:

⁴⁴ —Jo 'in fu³u coonti jii¹³ jaain²¹ pe cwoo¹³mo'o; cwo'eei¹³du'u untsá² 'woo²¹o 'e ga'láa²mo'o. Joon cwo²¹o Dios la gatyu² Moisés to² wii¹³ 'e galityú¹mo'o.

⁴⁵ Pe tsifu joon ngai² 'in tsañuu¹ do ga'láa² 'wii²¹² jmo²o tsá² jú³ 'ee galí². 'Wii¹³ joon Jesús jo lí²gi 'ii²¹ jii¹³ coon²¹ fuu²¹ la jøø² tsá². Ngí²¹o la caain²¹ caluu li jo 'in tsá² seen²¹. Pe la caan²¹mo jalín² tsá² 'iin²¹²in jøøi² 'ii.

2

Jesús un'láai² jaain²¹ tsá² 'waa²¹ cwoo²¹o tii²i

¹⁻² Ningóo¹³xu tún² mo ga'í² Jesús fuu²¹ Capernaum. Joon mo galifií¹ tsá² tyín¹in coon²¹ inuu galicaain²¹ tsá² fúui¹ líli¹. Gacui¹ tsá² jii¹³ jo 'í²gi inuu. Jo 'í²gi tsá² 'oo'ca'nú¹. Joon Jesús gacwoo¹ jú³ tyú² tya' Dios. ³ La 'ii²¹² joon tyaliin¹in tyúuin² tsañuu¹. Jée¹i jaain²¹ tsá² sitsuu¹³. Jo lí²gi nii¹²i cwoo²¹o tii²i. ⁴ Pe jo lí² tyaliin¹ ca ti li siin¹² Jesús 'wii¹³ fúui¹ líli¹ tsá² taai² inuu do. Joon ganáa¹ coon²¹ too²¹ li 'yu' nú¹. Náa¹ 'a 'yu' li tyín¹ Jesús. Joon li

ganáa¹ do-o, joon gaxiia²¹ 'in tsat-saa¹³ do tsín² ni tyi¹. ⁵ Mo gani² Jesús 'e jo¹o lí²i 'in tsá² tyúuin² do. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Yuu²¹ tyiia, 'in¹³mo'oo tsaa² tyi'i.

⁶ Pe 'inlíi¹³ tifo² tya' ley 'in néei¹ do ga'í¹-tsi: ⁷ “¿'Ee li 'e faa²¹ 'in tsañuu¹ lo la no? Jú³ 'laa²¹ tya' Dios faa²¹ 'ino. Jii¹³ jaain²¹ jo lí² 'in² tsaa² tya' tsá². Jii¹³ 'ña'a Dios lí² 'in² tsaa² tya' tsá²”. ⁸ Ní¹ Jesús 'ee 'í¹-tsi 'in tifo² joon gajin²¹in:

—¿'Ee li 'í¹-oo' la no? ⁹ ¿Noo 'e jo taai²¹gi fuu²¹²uu 'in tsatsaa¹³ no: “'In¹³mo'oo tsaa² tyi'i”, si fuu²¹²uu 'ee; “Ráan²un no, saa¹³ tyi¹ raan¹un ni no joon ngi² no”? ¹⁰ Pe joon cwolini²'ii' 'e jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² mo taan¹na fu juncwii²¹ líi²¹oo 'í¹³na tsaa² tya' tsá². Níi²duu' 'elo —jin² Jesús sii²¹i tifo² do.

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsat-saa¹³ do:

¹¹ —Nu-u fuu²¹²uu, ráan²un no, saa¹³ tyi¹ raan¹un no, joon cweei² fu tyi'i.

¹² Tsifu joon 'in tsatsaa¹³ garóon²on 'a li raain¹ do. Joon saa¹²a tyi¹ tya'a do joon gacwo'í¹i la jøø² jileei²¹ 'in taai² do. 'Wii¹³ joon jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi. Joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gajin²¹in:

—Jii¹³ coon²¹ 'naa¹³ jo mo nee²¹e' 'e la no.

Tø¹ Jesús Leví

¹³ Mi la ciiin²¹ tún¹ ngóo¹ Jesús ti' tyiá¹ do. Joon jileei²¹ tsá² ngalín² li siin¹²in. 'E²e Jesús 'ido. ¹⁴ La 'ii²¹² mo ngí¹ Jesús do ganí²in Leví jóon¹ Alfeo. Leví do coon²¹ 'laa¹³ li ci¹ tsá² 'laa¹³. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Moo²¹o' coon¹³ jna.

Joon garóon² Leví fu li tyín¹in joon ngoo²¹o coon¹³on. Joon líi¹

fúu¹ 'in coon²¹ 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaá² ngaliin¹ coon¹³ on.

¹⁵ Joon gatø¹ Leví Jesús ngaa¹² in coon¹³ 'ido fu tya'a. Joon fúu¹ mo 'in cón² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaá² tyaliin¹ li néei¹ Jesús. Caa²¹ mo néei¹ coon¹³ Jesús joon coon¹³ tsá² tya'a. ¹⁶ Gani² tifo² tya' ley coon¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos 'e néei¹ gø²ø 'uun²¹ un jilee²¹ mo coon¹³ Jesús. Joon gajin² in sii²¹ 'in tsá² ngi¹ coon¹³ Jesús do:

—¿'Ee li' tyiin¹ tifo² tyii' gø²ø 'uun²¹ un coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaá² tyi¹?

¹⁷ Mo ganúu² un Jesús 'elo joon gajin² in:

—Jileei²¹ 'in tyú¹ jo 'nee¹ timí¹ tya' 'i. Pe jileei²¹ 'in tsaá¹³ 'ii' neei¹ timí¹ tya'a. Jo goo²¹² jna wa'a tø¹³øø 'in tyú¹, gagoo²¹² oo wa'a tø¹³øø 'in 'oo² tsaá² —jin² Jesús.

Unngi¹ tsá² Jesús cwáain¹ tya' 'e gø² tsá² tyiiñi¹

¹⁸ Mo líi¹³ gajmaa¹ a tsá² tya' Wó³ taa²¹ a tyani Dios joon jo gagøø²¹²ø. Coon²¹ 'naa¹³ mo jmaa¹ a la joon coon¹³ tsá² fariseos 'in líi¹³ tsá² ngaliin¹ li siin¹² Jesús. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹ Jesús:

—Jmoo¹ o tsá² tya' Wó³ coon¹³ fariseos taa²¹ a tyani Dios. Jo gøø²¹²ø. ¿'Ee li jo jmoo¹ o tsá² tyi'nū-gi la no?

¹⁹ Joon gañii¹ Jesús:

—Mo tsalín² tsá² coon²¹ li cui² cwoo²¹ tsá² 'e gó jmoo¹ o wa'a jo gø² mo gø² 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do. Jo lí² wa'a jo gø²ø. ²⁰ Pe coon²¹ jmii²¹² jéei¹ 'e jo taain²¹² gi 'in tsá² cui² cwoo²¹ do joon lí² jmáa¹ a tsá² taa²¹ a tyani Dios joon jo dø¹ø.

²¹ 'Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹ 'mi² siin¹³ coon¹³ ca 'no³ 'mi² 'mii² Wa'a jmoo¹ o tsá² la joon mo tsu² 'e 'no³ 'mi² 'mii² do joon ilifee¹ gi 'e 'gii²¹ do. ²² Joongi jiiin¹³ jaain²¹ jo tyii²¹ a jmi³ móo¹ tsi loo²¹ tsáai².

Wana jmoo¹ o tsá² la joon, joon mo 'ya² jmi³ móo¹ do joon idyii¹ 'e loo²¹ tsáai² do. 'Láa² mo jmi³ móo¹ itsa¹ñi¹. Joongi tsa¹ñi¹ 'e loo²¹ do. 'Wii¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ do tsi loo²¹ 'mii² —jin² Jesús.

Cuun¹ tsá² tya'a mi³ trigo mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

²³ Coon²¹ jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngaliin¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a jee²¹² coon²¹ li injná² trigo. Pe 'in tsá² tya'a do ga'láa² 'wii²¹² cuun¹ un mi³ trigo la 'ii²¹² gangii¹. ²⁴ Joon gajin² tsá² fariseos sii²¹ Jesús:

—Jøø², ¿'ee li' jmoo¹ o tsá² tyi'i la no? Jo tii¹² jmáa¹ a to² mo jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

²⁵⁻²⁶ Pe 'i-gi gajin² in:

—'Naa¹-a, ñii² oo' la li 'e gajmaa¹ a 'lii²¹² David. David do coon¹³ tsá² tya'a gauntyéen² in jmii²¹² joon gatsaun¹ aai². Jaain²¹ tsá² sii Abiatar tyu² u to² tya' jileei²¹ untsá² yiaa¹³ joon. Joon David ga'ii²¹ tsi inuu tya' Dios. Joon gagøø²¹²ø 'e 'iñi¹ nicwaa¹³ do. Pe jiiin¹³ untsá² tii² i dø¹ø 'e 'iñi¹ do. Joongi gacwo¹² David 'e 'iñi¹ do ca 'in tsá² ngi¹ coon¹³ on do.

²⁷ 'Gajmaa¹ a Dios jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². 'E jmii²¹² do gajmaa¹ a Dios 'e uncoon¹³ on tsá² jon'on gajmee¹ i Dios tsá² wa'a 'e uncoon¹³ on 'e jmii²¹² do. ²⁸ Wii¹³ joon 'in Ruu²¹ na Tsá² lí²-i tyu² to² tya' jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² —jin² Jesús.

3

Jaain²¹ tsá² tuu²¹ cwoo²¹ o

¹ Ga'ii²¹ tún¹ Jesús 'e cwo¹ tya' tsá² Israel. Mo gatyiaa²¹ do joon tyiin¹ jaain²¹ tsá² 'in tuu²¹ cwoo²¹. ² Joon gacón² tsá² fariseos cwáain¹ wana un'láa² i Jesús 'ii mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon 'e ili² xiaa¹ la i'ñii¹ i Jesús. ³ Joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsá² tuu²¹ cwoo²¹ o do:

—Ráan²un no; jmaa² siin¹²u'un tún² tsa¹ lo.

⁴ Joon gaunghi¹i Jesús 'in tsá² catyaa² do:

—¿'Ee tí²na' jmoo²¹o' mo jmü²¹²'ii²¹ 'woo²¹ tsá², 'e tyá² si 'e gó²'ee? ¿Ti lí² un'láa²na' tsá² si 'e jngaa¹²na' tsá²'ee? —gajin² Jesús.

Pe 'in catyaa² do lagoon gajaan¹ tii². ⁵ Joon gajóøi² Jesús 'in néei¹ do. Nii²¹-tsi Jesús tya'a. Joon fa'i³ líi² 'wii¹³ jo 'iin²¹²in 'ido 'øøi²¹-tsi. Joon gasii²¹i Jesús 'in tsatsaa¹³ do:

—Nii¹³ cwoo¹o no.

Joon ganii¹²in 'ido cwoo²¹o. Joon ga'lóo² cwoo²¹o coonti. ⁶ Joon ga'woo²¹mo jileei²¹ tsá² fariseos joon gasii²¹i coon¹³ tsá² tya' Herodes xiiala ilí² jngaa¹²mo Jesús.

Fúui¹ tsá² téin² lí' tí' tyúa¹ do

⁷ Joon gangalín² Jesús coon¹³ tsá² tya'a tí' tyúa¹. Joon líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ Galilea ngalín² caluu Jesús. ⁸ Mo galiñi¹ tsá² jilaa²¹ 'e jmoo¹o Jesús líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ Judea ngalín² ngajóøi² Jesús. Joongi jalín² tsá² seein²¹ Jerusalén coon¹³ tsá² seein²¹ Idumea, joongi coon¹³ tsá² seein²¹ lí' ngoo¹³ jmü²¹ Jordán jalín². Joon jalín² tsá² ca tí² lí tyá² to² fuu²¹ Tiro coon¹³ 'in jalín² ca tí² lí tyá² to² fuu²¹ Sidón. Jileei²¹ tsá² lo ngalín² ngajóøi² Jesús. ⁹ 'Wii¹³ fúui¹ líi¹ tsá² seein²¹ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Tyaa²aa' tyá² coon²¹ barco joon jo lí² 'la²a 'in tsá² fúui¹ líi¹ no.

¹⁰ Líi¹ fúui¹ tsá² nigaun'láai² Jesús. Joon jilee²¹mo tsatsaa¹³ leei¹² ruu²¹i 'iin²¹²in soon²¹ tya' Jesús. ¹¹ Joon mo ní² jileei²¹ tsá² 'in taai² 'in 'líi³ alma tya'a joon gasii²¹i 'wojní¹i tyani Jesús joon ga'oo¹o jin²in:

—Jóon¹ Dios 'nú.

¹² Pe Jesús tyá² to² sii²¹i 'ido:

—Jo fó³oo' coonti 'iin jna.

Jesús tyii¹³in jì dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹³ Mo gangayuui¹³ joon gasóo²o Jesús coon²¹ moo²¹. Joon gatø¹ Jesús jiin¹³ 'in 'iin²¹²in. Joon ngalín² 'in tsá² do lí siin¹²in. ¹⁴ Joon gajmaa¹ a Jesús coon²¹ poo²¹² ti dyatuuin¹. 'Li ingi¹ coon¹³on. Joongi sii¹in 'ido tsacwoo¹ júu³ tyá² tya' Dios. ¹⁵ Joon gatyü² Jesús to² 'e un'láai² tsatsaa¹³ joongi 'wooi²¹ jileei²¹ 'in 'líi³ taai² alma tya' tsá². ¹⁶ 'In lo-o jee²¹² 'in dyatuuin¹ do: Simón, 'in sii²¹o jon Tú³. ¹⁷ Jacobo coon¹³ ruu²¹i Wó³, 'in jóon¹ Zebedeo. Jacobo coon¹³ Wó³ do gaunsii²¹ Boanerges. 'øøi²¹-tsi tsá² 'e taain¹ sii²¹ 'Óon² Cwaain'ña³ 'wji¹³ tsifu lí'nii²¹-tsi. ¹⁸ 'In catyaa² do sii²¹ Dii³, Lii²¹², Bartolomé, Untøø², Tomóo¹³, Jacobo jóon¹ Alfeo, Tadeo, Simóoi¹³ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas, ¹⁹ coon¹³ Judas Iscariote 'in gajaan¹³ Jesús mo galiciin²¹gi.

Cwo¹ tsá² tsaa² Jesús 'e 'yuui² 'in 'líi³ alma tya'a

Mo galiciin²¹ joon ga'ii²¹ Jesús coon²¹ tsi inüü coon¹³ tsá² tya'a. ²⁰ Joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ líi¹ jiin¹³ jo jøø²i dø¹ø. ²¹ Mo galiñi¹ ruu²¹i Jesús joon jin²in 'e nicaa²¹²mo Jesús. Joon gajalín² 'iin²¹²in tøø¹ø tyitsaa²¹mo 'ido.

²² Joongi 'in tifo² tya' ley 'in jalín² tí' Jerusalén gajin²in:

—Beelzebú 'yuui² alma tya' 'ino. 'Wii¹³ joon lí²-i 'woo²i 'in 'líi³ taai² alma tya' tsá² —gajin² 'in tsá² do. (Beelzebú sii²¹ 'in 'líi³ 'in tyá² to² tya' 'in 'líi³ catyaa².)

²³ Joon gatø¹ Jesús 'in tifo² tya' ley do. Joon ga'e²e 'ido coon¹³ coon²¹ cwáain¹ do jin²in:

—¿Xiiala lí Satanás tyí¹in 'ña'a? ²⁴ Wana jee²¹² gobierno tya' tsá² téin¹ la 'oo²¹ 'ii, 'e gobierno do

jo itaa²¹a. ²⁵ Wana la 'oo²¹ tsá² inuu tya' tsá² tí¹i pe 'in tsá² inuu do jo itaa²¹a. ²⁶ Joon wana 'in 'lái¹³ 'in tyú² Beelzebú to' jmoo¹o 'nií²¹ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii joon jo itaa²¹a. Jéi¹gixu 'ii-o ityé¹mo coonti.

²⁷ Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'ii²¹ coon²¹ li tyiin¹ jaain²¹ tsañuu¹ gøøi¹³ wana jo jéi¹gi 'ñuui² tsá² 'ii. Pe wana jéi¹gi 'ñuui² tsá² 'ii joon lí²-i 'woo² tsá² jilaa²¹ 'e 'oo¹o.

²⁸ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'. Jileei²¹ tsá² 'in 'oo¹o tsaá² lí²-i 'iin²in Dios tsaá² tya' 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e faa²¹a. ²⁹ Pe jileei²¹ 'in faa²¹a 'e gó² tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios coonti jo 'in² Dios tsaá² tya' 'i. Tsaá² tya'a taa²¹a coon²¹ tøø²mo.

³⁰ La joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido 'wii¹³ gajin²in tsá² do 'e 'ii-o 'yuu¹ 'in 'lái¹³ alma tya'a.

Sáa³a coon¹³ ruu²¹i Jesús jalín²

³¹ Mo licíin²¹gi joon gatyaliin² sáa³ Jesús coon¹³ ruu²¹i. Joon gajaan¹an caluu. Joon gatø¹ø Jesús. ³² Jileei²¹ 'in néei¹ co' li tyiin¹ Jesús gajin²in:

—Saa²¹a coon¹³ ruu²¹u no-o natéein² ca'nú¹ naa¹ 'i nuu.

³³ Pe joon Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'iin sáa³aa joon 'iin ruu²¹na?

³⁴ Joon gajøø²ø Jesús la 'ui. Jøø²mo jilee²¹mo 'in néei¹ coon¹³on joon gajin²in:

—Jileei²¹ 'in néei¹ coon¹³ jna lo 'ii sáa³aa joongi 'ii ruu²¹na. ³⁵ Tsu la jaain²¹ 'in jmoo¹o la to² tyú² Dios 'ii ruu²¹na joongi 'ii sáa³aa —jin² Jesús.

4

Cwáain¹ tya' tsá² jñi¹ jún²

¹ Coongi tún¹ galáa² Jesús 'wii²¹² 'e 'e²e tsá² júu³ tyú² 'a ti' tyíia¹ do. Liíli¹ fúui¹ tsá² galicaain²¹. 'Wii¹³ joon ga'í²i Jesús tsi coon²¹ barco 'í¹ ní jmii²¹ joon do-o gacwoo²¹.

Pe jilee²¹mo tsá² gajaan¹ ti' jmii²¹ do. ² Gasi²¹i Jesús 'in tsá² do 'láai² cwáain¹. Joon mo 'e² Jesús 'in tsá² do joon gajin²in:

³ —'Nuu²duu' 'elo. Lawa jaain²¹ tsá² 'in ngó¹ gangajñi¹ trigo.

⁴ Mo gadya²xu 'e trigo do joon gaxuu²¹xu mi³ trigo do ti' fu¹. Joon tsifu gatyaliin² ton¹ joon gagøø²¹o 'edo. ⁵ 'Elíi¹³gi mi³ do gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹² li jo 'e cwoo¹³ náa¹ 'láai². Joon 'e trigo do tsifu ga'yíia²¹

'wii¹³ jo 'láai² cwoo¹³ náa¹ li gaxuu²¹ do. ⁶ Joon mo ga'yeei²¹

ñi¹ galifin³in 'wii¹³ jo jmóo³ 'láai² sá². Joon galityuu²¹.

⁷ 'Elíi¹³gi mi³ gaxuu²¹ jee²¹² 'motóon¹. Pe 'motóon¹ do jmoonogi gacwaain²¹.

Joon galipii³ 'e trigo do. La do-o jon jo lí² cwo¹ mi³ tya'a. ⁸ Joon 'elíi¹³gi mi³ gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ 'oo³.

Joon mo ga'yíia¹ joon gacwáan¹mo tyú².

Tsifu gacwo¹ mi³ tya'a. 'Elíi¹³ mi³ do gacwo¹ dyadya¹

mi². 'Elíi¹³gi gacwo¹ sesente mi³. 'Elíi¹³gi ca cíein¹³ mi³ gacwo¹ 'e

trigo do.

⁹ Joongi jin² Jesús:

—Wana sá² loocwoo¹oo', náu²duu'.

'Ee to² 'ín³ 'e cwáain¹ do

¹⁰ Mo ngayuui¹³ joon gatuui¹ Jesús yaai. Jiin¹³ 'in téin²gi co' li siin¹²in joongi jiin¹³ dyatuuin²

tsá² tya'o gajaan¹gi coon¹³on. Joon gaunngii¹ 'ii:

—¿'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ gatya²¹a do?

¹¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ca jiin¹³ 'naa' nigacwoo¹o Dios 'e 'øøi²¹-oo' júu³ 'uui²¹ tya'a tya'

xiiala tyú² Dios to² tsá². Pe jileei²¹ 'in catyaai² do jmaai¹³ coon¹³

cwáan¹mo nuu¹un. ¹² Lí²-i jøø² 'ido pe jo ñi¹-i 'ee jnéei². Nuú¹o pe jo 'øøi²¹-tsi. Pe wana tsáai¹-tsi 'e

jnéei² joongi 'øøi²¹-tsi 'ee nuu¹un

fowa'a niunsi²mo 'e 'i¹-tsi joongi fowa'a 'in²mo Dios tsaa² tya'a.

Jesús faa²¹a xiiala 'øøi²¹-tsi tsá² cwáain¹ tya' tsá² jna² trigo do

¹³ Joon gajin² Jesús si²¹i 'ido:

—¿Xiagila 'øøi²¹-oo' 'e cwáain¹ catyia² do wa jo 'øøi²¹-oo' 'e cwáain¹ lo? ¹⁴ 'In gajñi¹ jún² trigo do líi¹ lawa'a 'in tsá² 'in e¹ júu³ tyá². ¹⁵ Joon 'inlíi¹³ tsá² líi¹ la li 'e jún² trigo 'e gatoo²¹ co' fu¹. Nu¹o júu³ tyá² pe mo galicñin²¹ 'a ganú²un do joon jó² Satanás tyii²¹ tún¹ 'e júu³ tyá² do 'e nataa¹³ alma tya' tsá². ¹⁶ 'Inlíi¹³gi líi¹ la li jún² 'e gangajna² jee²¹² cuun²¹². Nu¹o 'ido júu³ tyá² joon 'ii²¹mo røø²¹. ¹⁷ Pe jo gatoo¹³ jmóo³ 'láai² joon jo taa²¹a. Ce tsifu 'e gatoo¹³ fa¹³ tya'a si 'e 'in 'eei¹ 'ii 'wii¹³ nú²un júu³ tyá² joon tñ²o júu³ tyá². Jo seein¹ tá². ¹⁸ 'Inlíi¹³gi líi¹ la li jún² 'e gangajna² jee²¹² motóon¹. Nu¹o 'ido júu³ tyá². ¹⁹ Pe líi¹ 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹. 'i¹-tsi 'e lisá² cuu², joon cuu² do coon²¹ 'ii tóo². Joon 'iin²¹²in jilaa²¹ 'e catyia². Jilaa²¹ 'elo lí¹ 'i¹-tsi tsá² jün¹³ jo jøøi²gi wa'a 'i¹-tsi júu³ tyá². Joon jo nu¹³gi. ²⁰ Pe 'inlíi¹³gi nú²o joon 'ii²¹mo júu³ tya' Dios. Joon jmaa¹o la to² tyu² Dios. 'Ii líi¹ la li jún² 'e gangajna² li cwoo¹³ 'oo³. 'Inlíi¹³gi líi¹ la li jún² 'e gacwo¹ dyadya¹ mi³. 'Inlíi¹³gi líi¹ la li jún² 'e gacwo¹ sesenta mi³ si la li 'e gacwo¹ cíein¹³ mi³ do 'ee.

Coon júu³ cwáain¹ tya' jí² coo²¹

²¹ Joon gajin²o jon Jesús:

—Wana tyan¹ tsá² coon²¹ jí² coo²¹, ¿ti sii²¹i tsi cajóoi¹³ si nu' coo'mó² 'ee? Jo jmoo¹o tsá² la joon. Li yu' 'ii² tsá² jí² coo²¹ do joon coon¹³ la joon jnéé²mo tsá². ²² Jilaa²¹ 'e si'mo² nano 'ná¹-a jnéei² mi licñin²¹gi. Joon jün¹³ coon²¹

júu³ 'uuin²¹ ilisá² wa'a jo líi¹ tsá². ²³ Wana sá² loocwoo¹oo', nu¹³duu¹.

²⁴ Joongi jin² Jesús:

—Tyán²duu¹ cwáain¹ jilaa²¹ 'e nuu²uun¹. Jileei²¹ 'in nú²unxu, xu jon i'øøi²¹-tsi. Pe jileei²¹ 'in nú²un coon²¹ ce tún² joon tyá²-u 'øøi²¹-tsi. ²⁵ Joongi jileei²¹ 'in tyá² 'øøi²¹-tsi joon i'øøi²¹gi-tsi. Pe jileei²¹ 'in xu 'øøi²¹-tsi joon 'in²mo-tsi jün¹³ 'e xu 'øøi²¹-tsi do.

Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya' jún² 'e cwaain²¹

²⁶ Faa¹³gi Jesús jin²in:

—La tyu² Dios to² la joon lí¹ mo jaain²¹ tsañuu¹ gajni¹ jún² ni 'wó². ²⁷ Mi ngayuui¹³ joon tsacwuu²¹mo. Mi li cñin²¹xu tún² joon róon²o. Joon 'láa²mo jmñ¹ coon¹³ 'woo¹ gangñi¹³. 'A jún² do nii¹³i joon cwaain²¹ pe jo ñi¹ tsá² xiiala cwaain²¹. ²⁸ Coon¹³ 'ña'a cwoo¹³ do cwaain²¹ do. Nifu 'yeei²¹ mo² tya' joongi tóon¹ tya'a joongi tsatoo¹³ mi³ tya'a. ²⁹ Mo naróo² mi³ tya'a joon tsatyuu²¹ tsá², tsatyian¹ tsá² tsu gati² tiempo 'e garoo²¹.

Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya' jún² mostaza

³⁰ Joon gajin² Jesús:

—'E júu³ lo li la li 'e cwáain¹ fuu²¹²uu 'naa'. ³¹ Lawa coon²¹ mi³ jún² tya' mostaza 'e jñi² tsá² ni 'wó². 'E joon jún² 'e pii³gi la jee²¹² jilaa²¹ jún² 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ³² Pe mi jñi² tsá² joon cwaain²¹ coo¹³gi lagi jilaa²¹ 'oonuu²¹. Tsí³ cwáa¹ coo¹³ ca ton¹ 'in 'ii¹ li' yu' lí²-i cwa²¹ nu' 'iin³ tya'a.

Coon²¹ 'e gajmaa¹a Jesús tya' coon²¹ júu³ cwáain¹

³³ La joon ga'e² Jesús tsá² júu³ tyá² coon¹³ 'láai² cwáain¹ la lí¹ 'elo. Ga'e² Jesús tsá² ca jün¹³ ti lí² 'øøi²¹-tsi tsá². ³⁴ Jün¹³ coon¹³ jmaai¹³ cwáan¹mo sii²¹i Jesús tsá². Jo jmaa¹³a tsá² fúu¹ júu³ xiiala lí²,

jiin¹³ tsá² tya'o gajma²a júu³ xiiala lí².

Jesús jmoo¹o 'e jon¹ tyí² coon¹³ 'e jnó¹ jmü²¹

³⁵ Jmü²¹² joon mo ga'i² n^{uu}²¹ joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Moo²¹o' l'i' ngoo¹³ tyíia¹ no.

³⁶ Joon natáa¹i tsá² tya' Jesús tsi barco li tyín¹ Jesús. Joon do-o gatiui²¹ jilee²¹mo tsá² téin² ti' tyíia¹ do. Joon ngaliin¹gixu barcos 'elii¹³ coon¹³on. ³⁷ Pe joon garoon¹on coon²¹ tyí² tá² líli¹. Joon gajnáa¹ jmü²¹ ca tsi barco do. La do-o garøø¹ jmü²¹ tsi barco tya'a. ³⁸ Joon raain¹ Jesús cwuu²¹i ca tí² t'ümü² barco do. Cwuu²¹i tsín² mootyí¹i coon²¹ ni tu'mi²xu. Joon gaunjnaa¹-tsi tsá². Joon gajin²in gasii²¹i 'ii:

—iTifo² tyii'i! ¿Ti jo cwáain¹ tyi'i 'e júun²mo'?

³⁹ Joon garóon²on Jesús. Joon gatyuu¹³mo 'e tyí² do. Joon gasii²¹i jmü²¹:

—Jo too²¹ mü¹³, catii².

Joon tsifu gajaan¹ 'e tyí² do. Jilaa²¹ ga'ii² tii². ⁴⁰ Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—¿'Ee l'i' 'goo²¹ 'líi²¹? ¿'Ee l'i' jo jai² líi²gii² Dios?

⁴¹ Jileei²¹ tsá² tya'a gafoo¹i líli¹ joon sii²i jee²¹² 'ii:

—¿'iin-gi lo no? Jilaa²¹ tyí² joon jilaa²¹ jmü²¹ n^{uu}¹³an to² tyu² 'ino.

5

Tsá² Gadara 'in 'yuu² 'in 'líi³ alma tya'a

¹ Mo gatyalín² l'i' ngoo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do li seein²¹ tsá² Gadara. ² Mo gacwo¹¹ Jesús tsi barco do joon gajó² jaain²¹ tsá² 'in 'yuu² 'in 'líi³ alma tya'a. Jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² cwo¹¹i 'in tsá² do. ³ Tsu jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² do ni taain¹ 'in tsá² do. Jiin¹³ jaain²¹ jo lí²

'núu¹i. Jon'on coon¹³ ní³ lí² 'núu¹i. ⁴ Líi¹ 'láai² naa¹³ niga'núu¹ tsá² 'ii coon¹³ ní³. Ni'núu² tsá² tii² cwoo²¹ pe joon tsifu 'gii¹o 'e 'núu¹ cwoo²¹.

Joon jmoo¹o 'no³ 'e 'núu¹ tíi¹i. Jo 'e lí² 'woo¹-tsi. ⁵ Li' jmü²¹ tiin¹³ l'i' 'woo¹ ngii¹ la caain²¹ moo²¹ joon la caain²¹ jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² 'oo¹o taa²¹ líli¹. Joongi tyuu¹²i 'ña'a cuun²¹². ⁶ Pe joon wíin²gi mo ganí² Jesús. Joon tsifu cwiin¹ ngóo¹o ngasii¹ 'i 'wojni¹ tyani Jesús.

⁷⁻⁸ Mi yuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'in 'líi³ 'yuu² alma tya'a:

—Tíui¹ 'in tsañuu¹ no.

Joon ga'oo¹o tá² líli¹ 'in 'líi³ do 'in 'yuu² alma tya' 'in tsañuu¹ do jin²in:

—¿'Ee 'ná¹ jmáa³aa coon¹³ 'nu? Joon Dios 'in tyín¹ 'ñu'fú² 'nu. Mí³ii tyani'i tyani Dios jo jmáa¹u'un jna.

⁹ Joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿Xiiala sii²¹ 'nu?

Joon gañii¹ 'in 'líi³ do:

—Legión sii²¹ jna'a 'wii¹³ líli¹ fúu²u'u saan²¹a'an joon sii²¹ jna'a la joon.

¹⁰ Líi¹ gamii¹ 'in 'líi³ do tyani Jesús 'a jo 'øø¹ 'ido 'ii. ¹¹ Joon líli¹ fúu¹ ní¹ taain²¹² gøø²¹ coon²¹ tsa² moo²¹ do. ¹² Joon 'in 'líi³ do gasii²¹i Jesús jin²in:

—Siin¹ jna'a fu li taain²¹² ní³ do. Cwo²¹o júu³ wa'a tsatoo²o' alma tya' ní¹ do.

¹³ Joon gacwoo¹ Jesús 'ii júu³. Tsifu gacwo¹¹ 'in 'líi³ taai² alma tya' 'in tsañuu¹ do joon gangataa²i alma tya' ní¹ do. Taain²¹² jiin¹³ tún² mil ní¹ 'a tsa² moo²¹ do. Gacwiin¹ 'in 'in ní¹ do gaxuu²¹ yaai tyisi² joon gaxuu²¹ i fu tsi tyíia¹ do. Joon gajgoo²¹o jmü²¹.

¹⁴ 'In taain²¹² 'aai²¹ ní¹ do ngaliin¹ 'e fuu²¹ do joongi ngaliin¹ la caain²¹ li taain²¹² tsá². Ngaj-maa¹³ a tsá² júu³ 'ee-gi líi¹ ní³ tya'a. Joon gangalín² tsá² ngajøø² 'ee

galí². 15 Joon gatyalín² tsá² fúui¹ li siin¹² Jesús. Joon ganí² 'in tsañuu¹ 'in mo ta 'yuui² 'in 'lii³ alma tya'a do. Joon nityíin¹ in tyi² i siin¹³ in røø²¹ jo caai²¹² gi. Ni'láa² mo. Joon líi¹ gafoo¹ i 'in tsá² tyalíin² do. 16 Joon jileei²¹ tsá² 'in niganí² 'ee galí² tyaa¹ tsá² júu³ 'in tsá² tyalíin² do xiiala galíi¹ 'in tsañuu¹ 'in mo ta 'yuui² 'in 'lii³ alma tya'a. Tyaa¹ o júu³ jon la lí² 'e gangangíi¹ 'in ñí¹ do. 17 Joon gamíi¹ tsá² fúui¹ líli¹ do tyani Jesús wa'a cwo'íi¹ 'ido fuu²¹ goo¹ o.

18 Ga'ii²¹ Jesús tsi barco do. Joon 'in tsá² 'in mo ta 'yuui² 'in 'lii³ alma tya'a gasii²¹ i Jesús wa'a tsalíin² coon¹³ 'ido. 19 Pe jo gacwo¹ Jesús júu³. Joon gajin² in sii²¹ i 'ido:

—Cwei² fu tyi'i. Cwojmaa¹³ du' júu³ ruu²¹ u 'e fee¹ líli¹ 'e nigajmaa¹ a Dios 'wii¹³ tyi'i. Joongi líli¹ nagalifeei¹ tsi Dios 'wii²¹² tyi'i.

20 Joon gangaa¹³ mo 'in tsañuu¹ do. Joon ga'láa² 'wii²¹² jmo² o tsá² júu³ la caain²¹ fuu²¹ taa¹³ Decápolis. Gajmaa¹ a júu³ 'e fee¹ líli¹ 'e nigajmaa¹ a Jesús 'wii¹³ 'ii. Joon jilee²¹ mo tsá² tsa'goo¹ tsi líli¹.

Xuui²¹² tya' Jairo coon¹³ 'in tсамí² 'in gason¹ sñin³ Jesús

21 Gatyíia²¹ Jesús li ngoo¹³ tyíia¹ li cataain²¹ do. Joon gatyalín² tsá² fúui¹ líli¹ li siin¹² in. Joon ti' tyíia¹ do-o gajaan¹. 22 Joon gajó² jaain²¹ tsá² 'in tyu² to² cwo¹ sinagoga. Jairo sii²¹ 'ido. Mo ganí² i Jairo Jesús joon gatyíia² 'wii²¹² tíi² Jesús. 23 Joon gamíi¹ i tyani Jesús jin² in:

—Íjúun² mo xuui²¹² tсамí² tyíia. Jmaa² feei¹ 'o'o 'wii²¹² tyíia. Ñí²¹ in; ñitaan¹² an cwo¹ o tya'a. Joon cwo'láai², cwoseen²¹ mo.

24 Joon gangó¹ Jesús coon¹³ 'in tsañuu¹ do. Pe líi¹ fúui¹ tsá² ngalíin² coon¹³ on. Joon líli¹ cuu¹³ li ngóo¹ do. 25 Joon jee²¹² 'in tsá² fúui¹

do ningóo¹ jaain²¹ tсамí² tsa¹³. Ningóo¹ jiin¹³ dyatun¹ jiin²¹ 'e tooin²¹ jmi¹. 26 Niganii²¹ wúu¹ líli¹ 'a lí² mi² tya'a. Joon na'íin² jilaa²¹ 'e 'oo¹ xu pe jo mo gajaan¹ 'e líi¹ 'ido coonti, xu li' 'e ngafuu¹ gi. 27-28 Mo ganúu² un 'in tсамí² do jilaa²¹ 'e jmo¹ o Jesús ga'í-tsi: “Wana gason¹ oon sñin³ 'ino joon i'láa² moo.” Joon gangatyéen¹ in li caluu Jesús joon gason¹ on sñin³ 'ido. 29 Mo gason¹ on sñin³ Jesús tsifu gajaan¹ 'e tooin²¹ jmi¹ do. Joon galili³ i 'e ga'láa² mo coonti. 30 Joon mo galili³ i Jesús 'a naga'láa² mo jaain²¹ tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya'a joon gajóø² li' caluu jee²¹² tsá² fúui¹ do. Joon gaunngii¹:

—¿'iin gason¹ sin³ iin?

31 Joon gajin² tsá² tya'a sii²¹ i 'ii:

—Moo²¹ o'o líli¹ 'la'í tsá² tyi'i xiala lí² unngíi¹ u'un: “¿'iin gason¹ sin³ iin?”

32 Pe jóø² Jesús la cataain²¹ caai²¹ 'iin²¹² in 'in gason¹ sñin³ do. 33 Joon 'in tсамí² do jlee¹ 'e joongi 'goo²¹ o líli¹ ñi¹ o 'ee 'e galí² do. Joon ngoo²¹ o li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹ i 'wojní¹ i tyani 'ido. Gajin² o la ja² mo ce jilaa²¹ 'e galí². 34 Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tсамí² do:

—Yuan²¹ tyíia, ga'láa² mo'o 'wii¹³ jo¹ o líi² u. Cwei² júu³ røø²¹. 'Láa² mo'o coonti jmoowúu¹ líi¹ u'u.

35 Faa²¹ gi Jesús siin¹² in mo gatyalín² tsá². Jalíin² tya' 'in tyu² to² cwo¹ do. Joon gajin² 'in tsá² tyalíin² do sii²¹ i jmi²¹ 'in xuui²¹² tsa¹³ do:

—Najúun² mo yuan²¹ tyi'i. Jo untyi² in-gi' i 'in tifo² no.

36 Pe Jesús, mo ganúu² un 'e faa²¹ 'in tsá² tyalíin² do joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² tyu² to² cwo¹ do:

—Jo foo¹³ o, jiin¹³ jo¹ o cwolli² naa¹.

37 Joon jo 'in cwo¹ gi Jesús tsalíin² coon¹³ on, jiin¹³ Tú³, coon¹³ Jacobo

coon¹³ Wo³ ruu²¹i Jacobo. ³⁸Joon mo gatyaliin² tya' 'in tsá² tyu² to² cwo¹ do joon gani²in Jesús tsá² fúu¹ liili¹. In ci² to² mii¹³ liili¹. ³⁹Joon ga'i²i Jesús joo jin²in:

—¿'Ee li' to² li¹ mii¹³? ¿'Ee li'ci² li'? Jo mo júuin² 'in xuui²¹² no li'i cwuu²¹mo 'ino.

⁴⁰Pe 'in tsá² do gaungøø¹mo Jesús. Joon ga'wooi²¹ Jesús tsá² ce jilee²¹mo. Joon gatø¹ø jii¹³ jmii²¹ coon¹³ sáa³ xuui²¹² tsaa¹³ do, joongi fiin¹³ coon¹³ 'in ngaliin¹ coon¹³on do. Joon ga'i²i li raain¹ 'in xuui²¹² do. ⁴¹Gason¹ Jesús cwo²¹ 'ido joo gajin²in sii²¹i xuui²¹² do coon¹³ jmii¹ tya'a:

—Talita cumi. ('E 'øøi²¹-tsi tsá² jin²in: 'Nü fuu²¹²uu mi², ráan²un no.)

⁴²Tsifu joo garóon²on 'in xuui²¹² tsamí² do. Joon gangii¹o. Joon dyatun¹ jii¹³ngi ngóo¹o. Jileei²¹ tsá² do ganga'goo²¹-tsi. ⁴³Pe joo ga'ii² Jesús júu³ sii²¹i 'in tsá² taai² tsi inuu² do:

—Jo 'iin fu²uu' ce jii¹³ jaain²¹.

Joon gatyu² to² wa'a dø¹ 'in xuui²¹² tsamí² 'in najiin¹ do.

6

Mo ngóo¹on Jesús fu Nazaret

¹Mo ngayuui¹³ gaun'láai² Jesús 'in xuui²¹² tsamí² tsaa¹³ do joo gangaliin¹mo fu goo¹o Nazaret coon¹³ tsá² tya'a. ²Mo tí² jmii²¹² 'ii²¹ woo²¹ tsá² ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e 'e²e tsá² júu³ tyú² tsi inuu² cwo¹ sinagoga si² do. Joon fúu¹mo 'in núu²un 'e faa²¹ 'ido. Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² joo jin² 'in tsagoo¹o do:

—¿Xiiala galitii² 'in tsañuu¹ no 'e faa²¹ no? ¿'Ee júu³ lo 'e¹ 'ino? ¿Xiiala jmoo¹o jilaa²¹ milagro lo? ³In tsañuu¹ lo jaain²¹ ti'mó² 'ii. Jón¹ María, joo ruu²¹mo Jacobo coon¹³ Sé³ coon¹³ Judas coon¹³

Simóoi¹³. Joongi ruu²¹i tsamí² seen²¹mo jee²¹² jna' lo.

La joo gajin² tsá² Nazaret 'wii¹³ joo joo¹ líi²¹ Jesús. ⁴Pe joo gasii²¹ Jesús 'ii:

—Jilee²¹mo jmoo¹o nuu¹³an jaain²¹ tsá² 'in faa²¹a júu³ tyú² tya' Dios pe tsagoo¹o coon¹³ ruu²¹i 'in seein²¹ inuu² tya'a jo cón²on cwáain¹.

⁵'Wii¹³ joo jii¹³ coon²¹ milagro jo gajmaa¹a do. Xü tsá² gaun'láai². ⁶Líi¹ ganga'goo²¹-tsi Jesús 'wii¹³ jo jo¹ galii²¹ tsagoo¹o 'ii. Joo mo galicii²¹gi gangó¹ Jesús ga'e²e tsá² la caain²¹ fúu²¹ pi³ taa¹³ li tyan' Nazaret do. Joo ga'e² Jesús 'in tsá² do júu³ tyú².

Jesús sii²¹i ji dyatuuin¹ tsá² tya'a tsacwo¹ júu³ tyú²

⁷Joo gatø¹ Jesús jii¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a joo gasii¹in 'ido ti' ngái¹. Joo gacwoo¹ júu³ 'e lí² 'wooi² 'ido 'in líi¹³ taai² alma tya' tsá². ⁸Joo gatyu² to² wa'a jo 'e coon²¹ 'ido jii¹³ 'mo'u² soon²¹on. Jo lí² coon²¹ jii¹³ coon²¹ 'iñi¹ jon'gi tu'mi² jon'gi cuu² lí² coon²¹. ⁹Ná¹ 'ø¹ø mii²¹ saa¹³ joo tyi¹i coon²¹ 'mi'tyi² jon'on la tún². ¹⁰Joongi gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² tya'a do:

—Mi cwotaa²naa' coon²¹ inuu² do-o jón²oo' ca mi 'woo²¹naa' 'e fúu²¹ do. ¹¹Wana jo 'iin²¹²in 'in tsá² do 'ii²¹ 'naa' xiiali' cwolín²naa' si jo núu²un tsá² júu³ tyii' 'ee joo cwo'woo²¹moo' do. Joo xuu²uu' 'laa²¹ toon¹ tíi¹³ii' lawa coon²¹ lí² 'e jmaa²aa' tya'a. 'E la ja²mo fúu²¹²uu 'naa': mi ti 'e 'iin² fu juncwii²¹ iwúu¹ ní² tsá² seein²¹ Sodoma coon¹³ tsá² seein²¹ Gomorra. 'In tsá² fúu²¹ do-o jo ga'ii²¹ júu³ tya' Dios mo ganúu²un. Pe wúu¹gi iní² tsá² 'in jo 'ii²¹ 'naa' li cwolín²naa' la coon²¹gi tsá² seein²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

12 Joon ga'woo²¹ mo 'in tsá² tya' Jesús do tsacwoo¹ júu³ tyá². Joon gajin² in sii²¹ tsá² li gatyalin² 'ido: —Ná¹ unsii²¹ moo' 'e 'i¹-oo' —jin² in.

13 Joongi líi¹ fúui¹ 'in 'líi¹³ ga'woo¹ i almas tya' tsá². Joon gasoon²¹ on aceite tya' tsatsaa¹³ joon coon¹³ la joon ga'láa² mo.

Najúun² mo Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹

14 Galitsáa¹ mo-tsi róøi¹³ Herodes jilaa²¹ 'elo tsu jilee²¹ mo tsá² niñii¹ 'e jmoo¹ o Jesús. Pe jin² in tsá² 'e nigajin¹ in tún¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹, 'wii¹³ joon líi¹ 'oo¹ Jesús milagro. 'i¹-tsi tsá² 'e Jesús jmoo¹ o milagro coon¹³ júu³ tya' Wó³.

15 Pe seen²¹ mo 'in gajin² in:

—Elías no.

'Inlíi¹³ gi gajin² in:

—'In faa²¹ a júu³ tyá² tya' Dios la líi¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali 'ino.

16 Joon mo ganúu² un Herodes 'elo joon gajin² in:

—Wó³-o 'ino, joon jna-a gatyuu¹ uu to² wiin²¹ luu²¹² u. Nigajin¹ o 'ino tún¹ —jin² Herodes.

17-20 Herodes do nigacáan¹ in 'in tsamí² sii²¹ Herodías. 'In Herodías lo líi¹ 'oo²¹² o Lii²¹² ruui²¹ Herodes. Joon Wó³ do nigasii²¹ Herodes:

—Jo lí² caan²¹ u'un 'oo²¹² ruu²¹ u tsu seen²¹ mogi.

Joon 'wii¹³ joon gali'ee¹ mo 'in tsamí do Wó³. Joon Herodes tyu² u to² 'e tsá² Wó³ 'nañi³ 'wii¹³ Herodías. 'In²¹² in Herodías wa'a jún² in Wó³ pe jo cwo¹ róøi¹³ Herodes júu³ 'wii¹³ gøø²¹ mo Wó³. Joon ñi¹ Herodes 'e Wó³ jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyúi¹ joongi jaain²¹ tsá² 'in ñi¹ júu³ tya' Dios. Coon²¹ o Herodes cwáain¹ coon¹³ ce tún² jilaa²¹ 'e faa²¹ Wó³ fiin¹³ jo tyá² 'øøi²¹-tsi. 21 Joon galí² 'e gajmaa¹² a Herodes jmii²¹² 'e tsín¹ jiiin²¹ in. Gacwoo¹ o 'ee dø¹² tsacøøi¹³ tya'a coon¹³ 'in tyu² to² láa² coon¹³

jileei²¹ tsá² tyiin² seen²¹ li sii²¹ Galilea do. Joon Herodías gat-saa²¹ o xii¹ la ijmáa¹ a. 22 'In jamí² Herodías do galí² jee²¹² li néei¹ 'in tsá² gøø²¹ do. Joon gatséen¹ in. Joon líi¹ gatí²-tsi Herodes coon¹³ 'in tsá² néei¹ gøø²¹ coon¹³ 'ido la gatseen¹ 'in simí² do. Joon gajin² róøi¹³ sii²¹; 'in simí² do:

—Mí²¹ i doñi'ee 'iin²¹² mo'o joon cwo³ oo 'na.

23 Joon ga'ee²¹ 'in róøi¹³ do tyani Dios 'e cwo¹ o doñi'ee gamii¹ 'in simí² do fiin¹³ ca coon²¹ tsa¹ 'a to² líi¹ 'ido. 24 Joon gacwo¹ 'ii¹ 'in simí² do joon gasii²¹; sáa³ a:

—¿'Ee mí³ ii tya' 'ino?

Joon sáa³ gi gajin²:

—Sii¹² i cwocwoo¹ mootyi² Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹.

25 Joon tsifu galí² tún² 'in simí² do li tyiin¹ róøi¹³ joon ngasii¹² 'ido:

—La lo-o 'iin²¹² na: cwo²¹ o coon²¹ wúun¹ 'yu mootyi² Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹.

26 Joon gajaan¹ 'in róøi¹³ do faí³. Pe jo 'ee futyigi tsu nigali'ee² mo Dios icwo¹ doñi'ee mii¹. Joon niganúu² un jileei²¹ 'in néei¹ coon¹³ on do. Jo gatyuu¹² gi to² 'e mii¹ 'in simí² do. 27 Tsifu gatyuu² róøi¹³ to² jaain²¹ 'láa² 'e tsatyíian¹ mootyi² Wó³. 28 Joon gangó¹ 'in 'láa² do fu 'nañi³ li 'yuui Wó³ 'e tsatyuu¹² u mootyi² 'ido. Joon gacóon¹ on 'yu tsi coon²¹ wúun¹. Joon gacwo¹ o 'in simí² do. Joon 'idogi gacwo¹ o sáa³ o.

29 Mo galiñii¹ tsá² tya' Wó³ 'e najúun² mo joon gangatyíian¹ o mootaa² Wó³ joon ganga'áa¹ mo.

Cwo¹ o Jesús 'ná² mil tsá² 'e dø¹ ø

30 Mo galicíin²¹ joon galicaain²¹ dyatuuin¹ tsá² tya' Jesús coon¹³ Jesús. Joon gajma² a júu³ Jesús jilaa²¹ 'e nigajmaa¹ a joon jilaa²¹ 'e niga'e² e tsá². 31 'Wii¹³ tsataai² tsá² joongi jalíin² tsá² fúui¹ líi¹ jiiin¹³ jo

cwo¹ 'ido dø¹ø joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Ñilíin²duu' coon¹³jna. Moo²¹o', 'yii²¹a' ta' ti' catá² li jo 'in tsá² seein²¹.

³² Joon ngalíin²mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon yaamo gataai² tsi coon²¹ barco. 'Iin²¹²in tsalíin² coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. ³³ Pe fúu¹mo 'in gani² 'ii li ngaliin¹ do. Joon galicwii¹mo tsá² Jesús. Joon gangalíin² cwiin¹in coon¹³ tii²o jilee²¹mo 'in seein²¹ la coon²¹ fuu²¹. Joongi tyalíin² jée¹gi li ngó¹ Jesús. ³⁴ Mo gacwo¹ii¹ Jesús tsi barco gangaa¹mo tsá² fúu¹ líli¹. Joon galífee¹mo-tsi 'wii¹³ tya' 'ido. Téen¹in la téen¹ joo'saa²¹ jo 'in fii²¹² seen²¹mo. Joon galáa² Jesús 'wii²¹² 'e²e 'ido júu³ 'láai² líli¹. ³⁵ Joon ni ca'lóo² jalíin² tsá² tya'a li siin¹²in joon sii²¹ 'ido 'ii:

—Ca'lóo² lo joongi jo 'in taain²¹² lo coonti. ³⁶ T² júu³ 'in tsá² no wa'a cwotyaliin²mo la caain²¹ fuu²¹ tyan' li taain²¹² tsá² cwoláa¹ 'iñi¹ dø¹ø, tsu jo 'ee sá² 'e dø¹ 'ino.

³⁷ Joon gañii¹ Jesús:

—Cwoo¹³ 'naa' 'e dø¹ 'ino.

Joon 'in tsá² tya'a do gajin²in:

—Jo liin¹ wa'a tsalaa²¹ 'a'a coon²¹ mil tsi catyuu¹³ 'iñi¹ 'e cwoo¹o' 'ino 'e dø¹ø.

³⁸ Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo²gii'? Cwojøø²duu'.

Mo galiñi¹ joon gajin²in:

—'Ñá² 'iñi¹ sá²gi tyi' coon¹³ gáí¹gi joo²¹ taai² jmii²¹.

³⁹ Joon gatyuu² Jesús to² wa'a cwó² 'in tsá² do jmaa¹³ coon¹³ poo²¹² jee²¹² ñii²¹ røø²¹ do. ⁴⁰ Joon gacwó² tsá² ti' cíein¹³ joongi ti' cincuenta. ⁴¹ Joon gason¹ Jesús 'e 'iñi¹ 'ñá² do joongi jiiin¹³ gáí¹ 'in joo²¹ taai² jmii²¹² do. Joon gajøø² li' ñu¹fú² joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios tya' 'e 'iñi¹ do. Joon gajmaa¹ 'no³ 'e 'iñi¹ do. Joon gacwo¹o tsá²

tya'a wa'a jmáa¹ tyíia³ 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'in tsá² fúu¹ do. Joongi gajmaa¹ tyíia³ 'in joo²¹ taai² jmii²¹ gáí¹ do. ⁴² Garó¹mo tu² jilee²¹ 'in gagøø²¹ do. ⁴³ Joongi garó¹ mogi dyatun¹ 'motó² coon¹³ 'no³ 'iñi¹ coon¹³ 'no³ 'in joo²¹ taai² jmii²¹ do. ⁴⁴ Gagøø²¹ 'ná² mil tsañuu¹ 'e 'iñi¹ do.

Ngii¹ Jesús tii² ni jmii²¹

⁴⁵ Joon gatyuu² Jesús to² 'e tsataai² tsá² tya'a tsi barco. Joon tsalíin² 'ido jée¹gi lagi 'ña'a li ngoo¹³ tyíia¹ do. Joon 'iin²¹²in tsalíin² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betsaida la 'ii²¹² 'i² Jesús tsá² júu³. ⁴⁶ Joon mo ngayuu¹³ joon gangó¹ Jesús fu moo²¹ ngafee¹²i Dios Jmii²¹. ⁴⁷ Nicanuu²¹ mo gani² Jesús 'e barco do. 'Ii²¹ ca tún² tsa¹ ni tyíia¹ do. Pe Jesús-gi siin¹²in ca tsa¹ moo²¹ do 'ña'a. ⁴⁸ Joon gani² Jesús 'e jo lí² ngii¹gi barco tya' tsá² tya'a 'wii¹³ líli¹ 'ii¹ tyi² li' cii¹³. Ta'aa²¹ góo¹ mo gangó¹ Jesús li ngalíin² tsá² tya'a. Gangó¹o ngii¹ tii²o ni jmii²¹ do. 'Iin²¹²mo ngii¹ li' caai²¹ li ngaliin¹mo 'ido. ⁴⁹ Ganí²in tsá² tya'a 'ii jó¹ ngii¹ ni jmii²¹. Galíi¹ 'e tsamoojii¹ jó¹. Joon ga'oo¹ líli¹. ⁵⁰ Jilee²¹mo ganí² 'ii. Joon gafoo²mo 'ii. Pe joon gafee²¹mo Jesús 'ii gajin²in:

—¡Tá² téen¹-'oo'! ¡Jna-a lo, jo foo¹³naa'!

⁵¹ Joon ga'ii²¹o tsi barco li taai² tsá² tya'a. Joon gaján² 'ii² tyi² do. ⁵² 'Áai¹ 'waa²¹-a-tsi tsá² tya' Jesús tsu jo mo toon¹-tsi 'e júu³ tya' 'e 'iñi¹ do 'wii¹³ joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi.

Un'láai² Jesús tsatsaa¹³ seein²¹ li sii²¹ Genesaret

⁵³ Mo gatyaliin² li ngoo¹³ tyíia¹ ga'ñuu² barco tya'a coon²¹ ti' tyíia¹ li sii²¹ Genesaret. ⁵⁴ Mo cwo¹ii¹ 'ido tsi barco tsifu joon galicwii¹in tsá² 'ii. ⁵⁵ Joon 'in tsá² do gangalíin¹ cwiin¹in la caain²¹ joon galáa²

'wii²¹² jajée¹ tsatsaa¹³ 'in tsiin² 'mó² fu li siin¹² Jesús. ⁵⁶La caain²¹ fuu²¹ pi³ si fuu²¹ fee¹ 'ee si ti' fuu²¹ 'ee li tsáa¹ Jesús gatyía¹ tsá² tsatsaa¹³ tya'a tya¹ fu¹ li ngii¹ Jesús joon gamii¹ tyani Jesús wa'a cwo¹ Jesús jiiin¹³ ti' siin¹³ in soon²¹ on. Joon jileei²¹ 'in gason¹ siin¹³ Jesús ga'láa² mo 'i.

7

'E un'lii¹³ tsá² tyani Dios

¹Joon galicaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos coon¹³ 'inlii¹³ tifo² tya' ley li siin¹² Jesús. 'In tifo² do jalíin² Jerusalén. ²Joon 'in tsá² lo gacón² cwáain¹ 'e 'in tsá² tya' Jesús néei¹ gø¹ joon 'lii² cwoo²¹ o. 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jo mo jngii² cwoo²¹ la tiisi², 'wii¹³ joon gafaa²¹ a 'láai². ³Jileei²¹ fariseos coon¹³ tsá² seein²¹ Israel jmoo¹ o la lí² gajmaa¹ a 'lii²¹² tsacøøi¹³. Jo dø¹ tsá wana jo jngii² cwoo²¹ la tiisi² mo jéei¹. ⁴Mo jalíin² 'moo¹³ jo dø¹ wana jo mo run² un cwoo²¹ la tiisi². Joongi líi¹ 'láai² jilaa²¹ tiisi² 'e sá² calií jmoo¹ o. Jmoo¹ o tsá² la tiisi² run² un tasa 'un² un jmi²¹ joon tsuu² coon¹³ jilaa²¹ nü² 'e jmaai²¹ to² mo gø¹² ø. ⁵Joon 'in fariseos do coon¹³ tifo² tya' ley do gaunngii¹ Jesús jin² in:

—¿'Ee li' jo jmoo¹ o tsá² tyi'i la li' gajmaa¹ a 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'? Gø¹² ø pe jo mo run¹ un cwoo²¹ o la tiisi².

⁶Joon gañii¹ Jesús:

—Calií 'in gafaa²¹ a júu³ tya' Dios sii²¹ Isaías gajmaa¹ a coon²¹ jí². Joon tsi jí² do gafaa²¹ o xiiala líi² naa' tsá² 'in jo tiin¹³ 'e 'e² e tsá² xeei²¹. Gajin² in ni jí² do:

'In tsá² lo untyú¹ Dios jiiin¹³ coon¹³ 'e faa²¹ a pe jo tí²-tsi jiiin¹³ la to² tyu² Dios.

⁷Jo 'e to² 'ií³ 'e un'goo²¹ o jna. Jilaa²¹ a 'e 'e² e tsá² jiiin¹³ li' to² tyu² tsá², jin² Isaías.

⁸Faa²¹ gi Jesús jin² in:

—Ga'íin² mo-'oo' jilaa²¹ to² tyu² Dios, pe coon²¹ tún² jmoo² oo' la tiisi² 'e jmoo¹ o tsá² la mo jéei¹ la rúun¹³ uun¹ tsuu² joongi tasa 'uun²¹ un jmi²¹. Joongi 'láa² mo 'e li la li 'elo jmoo² oo' la jmoo¹ o tsá².

⁹La joongi gajin² Jesús:

—'In²¹² 'naa' núu³ gii¹ la to² tyu² 'lii²¹² tsacøøi¹³ jon'gi la to² tyu² Dios la no. ¹⁰La li gajin² Moisés calií mo gacwo¹ o tsá² ley: "Un'gøø²¹ mo'lo ñu²¹ u coon¹³ saa²¹ a." Joon gajin² in: "'In sii²¹ júu³ 'laa²¹ jmi²¹ si sáa³ a 'ee 'ná¹ jnga² mo tsá² 'ii." ¹¹Pe joon, 'naa' gii¹, jo cwoo² oo' júu³ 'e uncoon¹³ tsá² jmi²¹ si sáa³ a 'ee wana gajin²: "Jilaa²¹ 'e sá² tyiia 'e lí² uncoon¹³ jna 'na lí Corbán." ('øøi²¹-tsi tsá² jin² in: nigacwo³ oo Dios.) ¹²Wa'a jin² tsá² la no, joon 'naa' gii¹ jo cwoo² oo' wa'a uncoon¹³ on sáa³ jmi²¹. ¹³Mo jmoo² 'naa' la joon tæ¹ oo' júu³ tya' Dios lawa'a jo 'e tyiin² mo. 'In²¹² gii¹ jmoo² oo' tiisi² 'e gacwo¹ tsá² 'naa' lagi júu³ tya' Dios. Joongi líi¹ 'láai² tiisi² 'e jmoo² oo' la lí¹ 'elo —jin² Jesús sii²¹ 'in tsá² fariseos coon¹³ tifo² tya' ley.

¹⁴Joon gatø¹ Jesús 'in tsá² fúui¹ taain²¹² do joon gajin² in:

—Nuu² duu' jilaa²¹ 'e fo² oo lo. Joon cwo'øøi²¹ 'oo'. ¹⁵Jilaa²¹ 'e gø¹² tsá² jo lí² un'lii¹³ 'ii la joon. Jiiin¹³ 'e 'woo²¹ tsi tsá² 'e jmoo¹ o 'e faa²¹ tsá² 'e joon un'lii¹³ tsá². ¹⁶Wana sá² loocwoo¹ oo' nuu² duu'.

¹⁷Mo gatíui² Jesús tsá² joon ga'í² coon²¹ in nuu² joon gaunngii¹ tsá² tya'a 'ee 'e júu³ gatyaa¹ do. ¹⁸Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ii:

—¿Ti jon'gi 'naa' 'øøi²¹ 'oo'? Ní²-i 'naa' 'e jilaa²¹ 'e gø¹² tsá² jo tsatoo¹³

tsi alma tya' tsá² pe jiin¹³ tu²o.
 19 Joon mi yuui¹³ joon 'woo²¹o fu
 caluu tún¹. 'Wii¹² joon jo lí² un'lii³
 tsá² tyani Dios.

'Wii¹³ jiin¹³ coon¹³ júu³ la joon
 jin² Jesús 'e lí²-i dø¹ tsá² doñi¹ee.
 20 Jin²o jon Jesús:

—'E 'woo²¹ lí tsi alma tya' tsá² 'e
 joon un'lii³ tsá² tyani Dios. 21 Tsu
 lí tsi alma tya' tsá² 'øøi¹²¹-tsi 'e
 'øøi¹²¹-tsi tsá². Lí alma tya' tsá²
 'woo²¹ jilaa²¹ 'e gó² 'e 'i¹-tsi tsá².
 Do-o 'i¹-tsi 'e lí² feei² tsamí² tsá²
 xeei²¹ si doñi¹ee 'e gó² 'i¹-tsi tsá²
 cwáain¹ tya' tsamí² si tsañuu¹ 'ee.
 Do-o 'i¹-tsi tsá² wa'a jngaa¹²¹ tsá²
 22 si jmoo¹o 'uun²¹ 'ee. Tsi alma
 tya'a gali'in²¹²in tsá² jilaa²¹ 'e sá²
 tya' tsá² xeei²¹; 'aa¹a tsi²¹² wúu¹i;
 jmoo¹o júu³ 'atsaa²¹; 'i¹-tsi jiin¹³
 tya' ña'a. Jo lí³i 'e jmáa¹a. 23 'Wii¹³
 'i¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'elo, 'wii¹³ joon 'in
 'lii³mo 'ii tyani Dios.

*Jaain²¹ 'yiia²¹² tsá² coon²¹ fuu²¹
 'in jo¹ galíi² júu³ tya' Jesús*

24 Joon gangó¹ Jesús fu coon²¹
 fuu²¹ sii²¹ Tiro coon¹³ Sidón. Joon
 ga'i² coon²¹ inuu. Joon jo 'iin²¹²in
 wa'a liñi¹ tsá² coonti pe jo gali²i
 jiin¹³ la gali'in²¹²in. 25 Joon tsifu
 galiñi¹ jaain²¹ tsamí². Joon 'in
 xuui²¹² tya' 'in tsamí² lo 'yuui²
 'in 'lii³ alma tya'a. Joon gajó²
 'in tsamí² do gasii²¹; 'wojni¹i
 wii²¹² tii² Jesús. 26 'In tsamí² lo
 galiseein²¹ Sirofenicia, jon' tsagoo¹
 tsá² seein²¹ Israel. Pe gajó² jamii¹i
 tyani Jesús wa'a tyii²in 'ido 'in 'lii³
 'yuui alma tya' jóon¹on. 27 Pe Jesús
 gasii²¹i 'ii:

—Cwo²du'u jéei¹ wa'a dø¹
 xuui²¹² lagi tsi²¹ tsu jo tseein²¹
 tyii²¹i 'no³ gø² xuui²¹² joon
 cwóo¹³o' tsi²¹.

28 Pe joon gañii¹ 'in tsamí² do
 jin²in:

—Jo¹o, pe cagi tsi²¹ 'in tee¹²
 nu' mesa gø²o 'no³ xuu²¹ mo gø²
 xuui²¹².

29 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in
 tsamí² do:

—Tyú²-u la gafa²a. Lí²-i
 cwoo²mo'o no nicwo¹i 'in 'lii³
 'yuui² alma tya' xuui²¹² tyi¹.

30 Joon mo gatye¹²¹i tya'a
 gatsee²¹i xuui²¹² tya'a raain¹ ni
 coo'mó². Nicwo¹i 'in 'lii³ 'yuui²
 alma tya' 'ido.

*Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá²
 cwuui²¹² jo faa²¹*

31 Gacwo¹i Jesús co' fuu²¹ Tiro
 gangii¹ Sidón joon ngii¹ fu lí' co'
 Decápolis, joon gatyia¹ ti' jmi²¹
 tyía¹ Galilea. 32 Joon mo gatyia¹
 do joon gangajée¹ tsá² jaain²¹ tsá²
 cwuui²¹² 'yacaai²¹² jo faa²¹. Joon
 gamii¹ wa'a taan¹ Jesús cwoo²¹o
 tya' 'ido. 33 Joon gangajée¹ Jesús
 'ii coon²¹ lí jo 'in tsá² jøø². Joon
 gafoo²¹ Jesús uniicwoo²¹o tsi
 loocwoo²¹ 'ido. Joon ga'ñii¹ joongi
 galii²¹i uniisii¹³ 'ido. 34 Joon gajóø²
 lí ñu'fú² gasaai²¹-tsi joon gajin²in:

—'Efata! ('øøi¹²¹-tsi jin²in: ¡Néei²
 'wo'ol)

35 La joon ganó¹ loocwóo¹o. Sii¹³i
 gali² tyú²-u joon gali²-i faa²¹a røø²¹.

36 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² 'in
 gajée¹ 'in jo faa²¹ do:

—Jo 'in fuu²uu' ce jiin¹³ jaain²¹.

Pe lí' tyu²gi to² 'e sii²¹o tsá². 37 Lí¹
 tsagoo²¹-tsi tsá², joon jin²in:

—Jilaa²¹ 'e jmoo¹o 'ino 'e tyú²
 tsu ca 'in cwuu²¹² jmoo¹-o núu²un
 joongi 'in jo faa²¹a jmoo¹-o 'e faa²¹
 'ido.

8

*Cwo¹o Jesús tyán² mil tsá² 'e
 gø²ø*

1 Jee²¹² jmi²¹² lo galicaain²¹ tsá²
 fúui¹ liii¹. Jo 'ee sá² dø¹ coonti.
 Joon gatø¹ Jesús tsá² tya'a joon
 gasii²¹i 'ido:

2 —Líí¹ fúu² líí² na 'in tsá² lo 'wii¹³ ningó¹ 'ní¹ jmíí²¹² 'e taain²¹² coon¹³ jna lo. Joon jo 'ee sá²gi dø¹ø coonti.
 3 Wa'a 'íí³íí júu³ fu tya'a la jo mo gø²ø joon jo li píin³ ngí¹. 'Inlíí¹³ jallín² wíin².

4 Joon gañíí¹ tsá² tya'a:

—¿Xiiala lí² cwóo¹³o' 'ino 'e dø¹ø? Jo 'in seein²¹ waa'a 'ní¹ coonti.

5 Joon gaunngíí¹ Jesús:

—¿Joo' 'íí¹ 'oo²gi 'naa'?

'Ti-gi gajin²in:

—Dyíá¹ tigi.

6 Joon gatyú² Jesús to² wa'a cwó² ni 'wó² do joon gason¹on 'e 'íí¹ dyíá¹ do joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹ 'no³ 'e 'íí¹ do gacwo¹o tsá² tya'a 'e tsajmaa¹ tyíá³ jee²¹² 'in tsá² fúu¹ do. ⁷Joongi ní¹aa¹mogi jaain²¹ gáí¹ joo²¹ taai² jmíí²¹ pí³. Joon gacwo¹o Jesús 'maai¹³ Dios tya' 'in joo²¹ taai² jmíí²¹ pí³ do joon gatyú² to² jmaa¹ tsá² tya'a tyíá³ 'in joo²¹ do. ⁸Tyá²-ú gagøø¹²¹ø jilee²¹mo. Joongi tíí²¹gi dyíá¹ 'motó² røøí¹ 'e gasáí¹. ⁹Xúú jogi tí¹ tyán² mil tsá² 'in gagøø²¹ø do. Joon gaíí² Jesús 'in tsá² do júu³. ¹⁰Joon 'ná²gi gaí² tsi coon²¹ barco coon¹³ tsá² tya'a. Joon ngaliin¹ fu coon²¹ lí sii²¹ Dalmanuta.

Míí¹ tsá² fariseos coon²¹ lí²

11 Joon jee²¹² jmíí²¹² joon gajalín² 'inlíí¹³ tsá² fariseos joon galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹ coon¹³ Jesús. 'Iin²¹²in 'in tsá² fariseos do tyaan¹ cwáain¹ xiiala líí¹ Jesús, 'wii¹³ joon gamíí¹ waa'a 'e² Jesús 'ido coon²¹ lí² tya' ñú¹fú². ¹²Pe gasaaí²¹-tsi Jesús lílí¹ joon gajin²in:

—'In tsá² lo jo tsáai¹-tsi Dios mo míí¹ coon²¹ milagro. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jiiin¹³ coon²¹ lí² tya' milagro jo cwo³oo 'in tsá² lo.

¹³Joon gatúú²mo Jesús 'in tsá² do. Ngatáa¹ tsi barco joon gangó¹ fu lí¹ ngoo¹³ tyíá¹ cataain do tún¹.

Tyíian³ tya' fariseos

14 'In tsá² tya' Jesús do nigaíin¹mo-tsi 'e coon²¹ 'ee dø¹ø. Ji tíí² coon²¹ 'íí¹ nityaan¹ tsi barco do. ¹⁵Joon gajin² Jesús síí²¹ tsá² tya'a:

—Ñíí²duu, tíí¹moo' coon¹³ tyíian³ tya' fariseos joongi tíí¹moo' coon¹³ tyíian³ tya' tsá² tya' røøí¹³ Herodes.

¹⁶Joon tsá² tya'gi galáa² 'wii²¹² síí²i la 'oo²¹ jee²¹² yaai jin²in:

—'Wii¹³ jo 'e 'íí² lee²o' 'e joon 'e gajin²in la no.

¹⁷Ñíí¹ Jesús 'ee 'e síí²i 'ido joon gajin²in síí²¹i 'ido:

—¿'Ee lí¹ foo²¹ 'naa' 'e jo 'oo²oo' 'íí¹? ¿Tí jo mo 'øøí²¹ 'oo'? ¿Tí jo mo lílí²ii'? ¿Tí 'áai¹ ni 'waa²¹ tyí² 'naa'? ¹⁸¿Tí jo jøø²øø' coon¹³ unni²ii'? ¿Tí jo nuu²uun' coon¹³ loocwoo²oo'? ¿Tí jo tíí² 'oo'? ¹⁹Mo gajmaa³aa tyíá³ 'e 'íí¹ 'ná² do jee²¹² 'ná² mil tsá², ¿joo'gi 'motó² 'e garøøí¹ do?

Joon gajin² tsá² tya'a:

—Dyatun¹gi gatí².

²⁰—Joon mo gajmaa³gi tyíá³ dyíá¹ 'íí¹ jee²¹² tyán² mil tsá² —jin² Jesús— ¿joo' 'motó² røøí¹ 'e gatyíian²¹gi'?

Joon gajin²in tún¹ tsá² tya'a:

—Dyíá¹gi gatí².

²¹Joon gajin² Jesús síí²¹ tsá² tya'a:

—¿Tí jo mo 'øø²¹mogi-'oo'?

Unláai² Jesús jaain²¹ tsatiui² fu Betsaida

²²Mo gatyáliin² Jesús fuu²¹ Betsaida gangajée¹ tsá² jaain²¹ tsatiui² lí siin¹² Jesús. Gamíí¹ wa'a soon²¹ Jesús tya'a. ²³Joon gason¹ Jesús cwoo²¹ 'in tsatiui² do. Gangajée¹ lí 'tí' fuu²¹. Joon gasúun² jmíí¹e² unni² 'ido. Joongi gataan¹

cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaunngii¹i wana nijnéi²xh. ²⁴ Gajóø² 'in tsatiui² do joo jin²in:

—Jóø³moo tsá². Jóø²na tsá² 'in líi¹ la li 'mó² pe ngii¹o.

²⁵ Joon gataan¹ tún¹ Jesús cwoo²¹o unni² 'ido. 'In tsatiui² do gajóø²ø coon¹³ ce tún² joo ga'láa²mo coonti. Najóø²o jilaa²¹røø²¹. ²⁶ Joon gatyu² Jesús to² 'a tsei¹² 'ido fu tya'o. Joon gajin²in:

—Jo ngii²¹un 'e fuu²¹ do, jogi 'in fu¹²u coonti jilaa²¹ 'e nigali² tyi'i.

Tú³ jmoo¹o júu³ 'e Dios gasii¹in Jesús 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá²

²⁷ Mo galiciin²gi ngaliin² Jesús coon¹³ tsá² tya'a fu la caain²¹ fuu²¹ pi¹³ náa¹ co' Cesarea de Filipo. Li ngaliin² tya'i fu¹ gaunngii¹i Jesús sii¹²i tsá² tya'a:

—¿'iin jna jin² tsá²?

²⁸ Joon gañii¹i tsá² tya'a:

—'Inlíi¹³ jin² 'e Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ 'n. 'Inlíi¹³gi jin² 'e Elías 'n. Joon 'in catyaa²gi jin² 'e jaain²¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali¹ 'n.

²⁹ Joon gaunngii¹i Jesús tsá² tya'a:

—'Naa'gii', ¿'iin jna fáa¹³aa'?

Joon gajin² Tú³:

—'N. Cristo, 'in gasii¹in Dios 'n.

³⁰ Pe gatyu² Jesús to² 'e jo 'in sii¹²i tsá² tya'a ce jiin¹³ jaain²¹ 'e Cristo 'ii, 'in gasii¹in Dios.

'Fi¹ Jesús júu³ ijúun²in

³¹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e²e tsá² tya'a do jin²in:

—Jna-a 'in Ruu²¹na Tsá². Joon 'ná¹-a móo³oo wúu¹ líli¹. Jileei¹² tsacøø¹³ coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'ee¹mo jna. Joon 'ii ijngaa¹²mo jna pe jiin¹oo tún¹ mi tí² 'ni¹ jmii²¹² 'e gajúun²na.

³² Gafaa²¹a coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹gi. Joon gatø¹ Tú³ Jesús coon²¹ li gáí¹. Joon gajin² Tú² sii²¹i Jesús:

—Jo foo¹³gi 'i la no.

³³ Pe gajin¹² Jesús níi¹, gajóø¹² tsá² tya'a joo gajin¹²in sii¹²i Tú³ do:

—Jeein¹³ coon¹³ jna. Satanás 'n. tsu jo 'i¹-o 'n. júu³ tya' Dios. Jiin¹³ jmaai¹³ júu³ tya' tsá²-a 'i¹-o 'n.

³⁴ Joon gatø¹ tún¹ Jesús tsá² tya'a coon¹³ jileei¹² tsá² taain²¹² coon¹³on joo gasii¹²i 'ido:

—Wana 'in 'iin²¹²in jalíin² coon¹³ jna 'ná¹-a cwo¹in²mo-tsi 'wii²¹² tya' 'ña'o joo 'ná¹ tyaa¹ tyú² 'ña'a 'e júun²in lagi ijúun²na. Joon 'ná¹ cwo-jmaa¹ la to² tyu² jna. ³⁵ Tsu jileei¹² 'in 'iin²¹²in tiin¹³ juncwii²¹ tya' yaai 'e joo i'ín²mo juncwii²¹ tya'a. Pe jileei¹²gi 'in 'ín²in juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ jna, joongi 'wii¹³ júu³ tyú² tya' Dios joo tiin¹³mo 'i juncwii²¹ tya'a. ³⁶ Jo 'ee to² 'i³in tya' tsá² wa'a jnaa²¹a la tøø¹² cwoo¹³ fu juncwii²¹ pe caa²¹mo alma tya'a li 'ii²¹. ³⁷ Jo lí² tyii²¹ tsá² coon¹³ cuu² alma tya'a. ³⁸ Wa jaain²¹ 'oo¹o fa¹ii²¹ 'wii¹³ jna joongi 'wii¹³ júu³ tyiia jee²¹² 'in tsá² jo 'naai² Dios joongi jee²¹² 'in 'oo¹o tsaá² tyi¹ joo jna-a jon, 'in Ruui²¹ Tsá², 'in'óo³oo fa¹ii²¹ 'wii¹³ tya' 'ii mi yíi³aa coon¹³ ángeles tyú¹ joo ungoo²¹ tsá² jna la ungoo²¹ tsá² Dios Jmii²¹ nano —gajin² Jesús sii¹²i tsá².

9

¹ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíi¹³ jee²¹² 'in téein² lo jo ijúun²in ca iliiñi¹ xiiala tyu² Dios to² tsá².

Jesús unsi²i 'e líi¹i

² Jnúu² jmii²¹² 'e gangíi¹ joo gajée¹i Jesús Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon ngaliin² coon¹³ 'ido coon²¹ ni moo²¹ ñii¹. Joon do-o gaunsi²i Jesús 'e líi¹ tyani 'in catyaa² do. ³ Siin¹³in galijii¹ líli¹. Jnéi¹ taa²¹ ca la taa²¹ moo²¹ ce jiin¹³ jaain²¹ taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ mo run²un siin³ jo lí² ta' taa²¹. ⁴ Joon gajnéi¹ líi²¹² Elías

coon¹³ 'lii²¹² Moisés 'e li téein² do. Joon gasii²¹ coon¹³ Jesús⁵ Joon gajin² Tá³ sii²¹; Jesús:

—Tifo² tyii¹, jii¹ tyá² 'e toon²¹ o'on lo! Jmóo¹³ o'o 'ni¹ 'ná¹ pi³. Coon²¹ tyi¹ nua coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

⁶ Pe Tá³-gi do jo ñii¹ 'ee faa^{21a}, li' faa^{21a} 'goo^{21o}. Joon 'goo^{21o} jon 'in tsá² gáí¹ do. ⁷ Joon gajgó¹ coon²¹ jni¹ ya' li téein² joon gaá² 'iin³ tya' li téein² 'ido. Joon jee²¹² 'e jni¹ do ganú² un coon²¹ júu³ 'e jin².

—'In lo-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹² na. Tyaan²¹ duu' cwáain¹ 'e jin² in.

⁸ Tsifu joon mo gajjò² la 'ui jo 'in ganí² gi jii¹³ jaain²¹, jii¹³ 'ña'a Jesús ganí² gi.

⁹ Mo gajgaai²¹ 'e moo²¹ do joon gasii²¹; Jesús 'in tsá² gaai²¹ do 'e jo 'in sii²¹; 'ido jii¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e ganí² do ca mi jii¹ in tún¹.

¹⁰ 'Wii¹³ joon ga'maa^{21o} 'e júu³ do jee²¹² 'ii. Joon gaunngii¹ jee²¹² ruu²¹; 'ee 'øø¹²¹-tsi tsá² mo gajin² Jesús: "Jii¹ o tún¹ Ruu²¹; Tsá²."

¹¹ Joon gaunngii¹; tsá² tya' Jesús:

—¿'Ee li' jin² tifo² tya' ley 'e 'lii²¹² Elías 'ná¹ jó¹ nifu?

¹² Joon gañii¹; Jesús sii²¹; 'ido:

—'E ja² mo Elías jó¹ nifu. Joon tyaa^{1o} tyá² jilaa²¹. Júu³ la ja² mo gajin² jí² tya' Dios tya' Ruu²¹; Tsá² mo jin² 'e inii²¹ wúu¹. Joongi jin² jí² tya' Dios 'e jo 'iin²¹² in tsacøø¹³ tsáai¹ gi-tsi 'ii. ¹³ 'E ja² mo fo¹³ gii —jin² Jesús— Elías najó¹ joon 'inlii¹³ tsá² gajmee²¹ mo 'ii jilaa²¹ 'e 'iin²¹² in jii¹³ la gajin² ni jí² tya' Dios ilí².

Un'láai² Jesús jaain²¹ xuui²¹² 'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a

¹⁴ Joon mo ngayuui¹³ joon ngaliin¹ li néei¹ 'in tsá² tya'a catyaa² gi do. Joon ganí² in tsá² fúui¹ li¹ taain²¹² cu' li' li tyíin¹ 'in tsá² tya'a catyaa² do. Joon coon¹³ tifo²

tya' ley téein² jo cwo^{1o} júu³ ruu²¹. ¹⁵ Joon tsifu mo gajnee¹; Jesús jilee²¹ mo ganga'goo²¹-tsi. Joon ngaliin¹ cwiin¹ in ngaunjiin¹ in Jesús. ¹⁶ Joon gaunngii¹; Jesús tsá² tya'a:

—¿'Ee júu³ jo cwo^{2oo} ruu²¹ naa' coon¹³ 'ido?

¹⁷ Joon jaain²¹ 'in tsá² téein² do gañii¹:

—Tifo², lo jee² na yuun²¹ tyiia 'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a. Joon jo cwo²¹ faa²¹ 'inlo. ¹⁸ Joon doñixiia' siin¹² mo 'in 'lii¹³ lo jmoo^{1o} saain¹ cii¹³; ni'wó² joon 'yee²¹ jon¹ moo'oo^{2o} joongi cuu²¹; moojóon¹ on. 'Wii¹³ joon 'wo² gaá²-tsi. Namí^{3oo} tya' tsá² tyi¹ wa'a 'e tyii² in 'in 'lii¹³ do pe jo gali¹.

¹⁹ Joon gañii¹; Jesús sii²¹; 'ido:

—'Naa' líi¹ naa' tsá² 'in jo jo¹ líi². ¿Ti' wóo² gi 'áai¹ 'ná¹ taan²¹² na coon¹³ 'naa'? ¿Ti' wóo² gi 'áai¹ 'ná¹ lifee¹-tsii 'wii¹³ tyii'? Nijee²¹ duu' 'in xuui²¹² do fu lo.

²⁰ Joon ngajée¹ mo 'in xuui²¹² do. Mo ganí² in 'in 'lii¹³ 'yuui² alma tya' 'in xuui²¹² do Jesús joon gajmaa^{1a} júuin² ñi¹ 'in xuui²¹² do. Joon gacii²¹ 'in xuui²¹² do ni'wó², 'yee²¹ jon¹ moo'oo^{2o}. ²¹ Joon gaunngii¹; Jesús jmii²¹ xuui²¹² do:

—¿Xiiati ningóo¹ 'e líi¹ la no?

Joon gajin² jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ca mo xuui²¹² pi³ 'ii. ²² Joon líi¹ 'láai² naa¹³ nipii¹ in ni jí² joongi tsi jmii²¹ 'e 'iin²¹² in jngaa¹³ mo 'ino. 'Wii¹³ joon wana 'e lii²¹ fúu² cwoliin¹ un jna'a joon uncoon¹³ on jna'a.

²³ Gasii²¹; Jesús 'ii:

—Wa lijai² líi^{2u}, jilaa²¹ ilí² tya' 'in jai² líi².

²⁴ Joon ga'oo^{1o} 'in jmii²¹ xuui²¹² do:

—jJo^{1o} líi² na! jUncoon¹³ 'nu jna 'e ilí² jai² gi líi² na!

25 Mo gani² Jesús 'e líi¹ fúui¹ tsá² galicaain²¹ gasii²¹ 'in líi³ do:

—'Nuu 'in jo cwo¹o faa²¹ 'in xuui²¹² lo jogi cwo¹o núu²un, jna-a tyu³uu to² 'e juu¹²¹u, túui¹ 'in xuui²¹² no. Jo 'ú²gi 'i alma tya'a.

26 Joon ga'oo¹o 'in líi³ do joon gajmaa¹a júuin² ñi¹ tún¹ 'in xuui²¹² do. Joon gacwo¹íi. Gatiui² 'in xuui²¹² do lawa jaain²¹ líi²¹². 'E joon gajin² 'in tsá² fúui¹ do 'e líi²¹²mo 'ido. 27 Pe joon gason¹ Jesús cwo²¹ xuui²¹² do joon gasaa¹³a joon gasiin¹²mo 'in xuui²¹² do.

28 Joon mo ga¹2 Jesús tsi coon²¹ inuu joon gaunngii¹ tsá² tya' 'ii:

—¿'Ee li' jo gali² jna'a 'e tyi² jna'a 'in líi³ do?

29 Jesús-gi gajin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—Jiin¹³ mo jmoo¹o tsá² taa²¹ tyani Dios joon jo dø¹ø joongi feei¹ tsá² Dios, jiin¹³ la joon cwo¹íi 'in líi³ la no.

'H² Jesús júu³ tún¹ ijúun²in

30-31 Mo gangaliin² 'ido gangii¹ fu Galilea. Joon jo gali¹in²¹²in Jesús 'e líi¹ jiin¹³ jaain²¹ 'wii¹³ 'e²o jiin¹³ tsá² tya'a. Gajin²in sii²¹i 'ii 'e isaan¹mo tsá² 'in Ruu²¹i Tsá² jaan¹²in ja'cwo²¹ tsá² joongi ijn-gaa¹²mo 'ii. Pe mi tsín¹ 'ni¹ jmii²¹² ijúun²in joon ijiin¹o tún¹. 32 Pe 'in tsá² tya'a do jo 'øøi²¹-tsi 'e sii²¹ 'ido 'ii. Joongi 'goo²¹-o wa' unngii¹gi.

'Tin 'in tyiin²gi

33 Joon gatyaliin² fuu²¹ Capernaum. Mo ngataai² Jesús coon²¹ inuu joon gaunngii¹ tsá² tya'a:

—¿'Ee júu³ jo cwo²oo' ñilfin²naa' tya'i fu¹ do?

34 Pe joon li coon²¹ gajaan¹ tii² 'wii¹³ li jalii² do nasii² jo cwo¹ júu³ ruu²¹i 'e 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii. 35 Joon gacwo² Jesús. Joon gatø¹ø jiin¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gasii²¹i:

—Wana in 'iin²¹²in jmaa¹a to² nifu jee²¹² 'naa' 'ná¹ jméi¹ 'ña'a lawa'a tsá² 'wéi¹ joon unji²o jon jilee²¹mo 'in catyaai² do.

36 Joon gatii²¹ Jesús jaain²¹ xuui²¹² gatyéei¹ tún² tsá¹ jee²¹² li née¹i. Joon gataan¹²in cwáa¹a 'ido joon gajin²in:

37—Wana 'ii²¹ tsá² xuui²¹² la líi¹ 'ino cwáain¹ tyiia, 'ii²¹mo jon 'ido jna. Joon 'in 'ii²¹ jna do pe jon'on jiin¹³ jna 'in 'ii²¹ 'ido joongi 'ii²¹mo jon 'in gasii¹in jna do.

'In jo 'eei¹ jna' 'nee¹ jna'

38 Joon gajin² Wó³ sii²¹i Jesús:

—Tifo², ganee²¹²moo¹o jaain²¹ 'in jin² 'e 'wooi²¹ 'in líi³ taal² alma tya' tsá². Joon mo 'wooi²¹ 'in líi³ do joon jin²in sii²¹i 'in líi³ do: “Jesús tyu²u to² 'e 'woo²¹moo¹.” Pe jo ngii¹ 'ido coon¹³ jna' 'wii¹³ joon gatyuu¹³moo¹o.

39 Pe gajin² Jesús:

—Jo untsaa¹³naa'. Jiin¹³ jaain²¹ lí² faa²¹ 'e gó² 'wii¹³ tyiajna joongi jmaa¹a coon²¹ milagro coon¹³ to² 'e 'óo³oo. 40 'In jo 'eei¹ jna' 'ii jon 'nee¹mo jna'. 41 Doñi¹in 'in 'iin²¹²in uncoon¹³ jna joon cwo¹o 'naa' fiin¹³ coon²¹ vasa jmii²¹ 'wii¹³ tsá² tya' Cristo 'naa' la ja²mo sá² 'lee¹²i.

'Áai¹ gó² tya' 'in 'noo¹ tsaa²

42 Faa²¹gi Jesús jin²in:

—'Áai¹ gó² tya' doñi¹in 'in jmá¹ 'e lí² 'oo¹o tsaa² 'in xuui²¹² 'in jo¹ líi² jna. 'E tyú²gi tya'a wa'a 'nuu¹ tsá² luu²¹²u coon²¹ too¹ fee¹ joon pii¹in tsá² 'ii fu tsi jmi¹ñi³. 43 Wana coon¹³ cwo¹oo¹o jmoo¹ lí² 'óo¹²o tsaa² tyú²gi tyi¹ wa'a tyuu³o'o. Tsu tyú²gi wa'a taan²u'un juncwii²¹ coon¹³ coon²¹ cwo¹oo¹o lagi 'a cwóo¹³o li 'ii²¹ coon¹³ ji tún² cwo¹oo¹o. Tsu li 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹ tsá² jí² tya'a coonti 44 joon jo júuin² joo¹³ jogi guu¹ jí² coonti. 45 Joongi

wana t̃i¹³i jmaa¹ ga'aa¹a tsaa² tyuu³o'ojon. Tsu tyú²gi tyi'i wa'a jmaa²a to² tyú² Dios mo taan²un juncwii²¹ jluu¹³mo'o lagi t̃i¹³u'u fu li 'ii²¹ coon¹³ ji tún² t̃i¹³i. Tsu fu li 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹ tsá² jí² tya'a⁴⁶ joon jo júuin² joo¹³ joon jogi guu¹ jí² tya'a.⁴⁷ Wana unni²i jmoo¹o 'e lí² 'oo²o tsaa² tyí²du'u coonti tsu tyú²gi tyi'i 'e 'uu¹u'u coon¹³ coon²¹ unni²i li tyú² Dios to² lagi coon¹³ ji tún² unni²i cwóo¹³o li 'ii²¹.⁴⁸ Tsu li 'ii²¹ do jo júuin² joo¹³ jo'gi jí² coonti.

⁴⁹ 'Tsu jilee²¹mo liñii¹mo coon¹³ jí². Joon 'ná¹ caai²¹ tsá² ñi² jilaa²¹ fa¹ 'e cwo¹ tsá² Dios. ⁵⁰ 'E tyú²-u ñi² pe wana ga'ín¹ jmá² tya', ¿'ee coon¹³ iliñi³gi tún¹? Cwoliñi¹naa' la lí¹ ñi² tyú² joon cwolisein²¹moo' 'e tyú² coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹.

10

Jesús 'e'²e tsá² tya' 'e xeei²¹ tsá² tsamí² tya'a

¹ Gacwo'íi¹ Jesús fuu²¹ Capernaum. Gangóo¹ li sii²¹ Judea. Gangóo¹ li' ngoo¹³ jmí²¹ Jordán li 'yeei²¹ ñi¹. Do-o galicaain²¹ tsá² fúui¹ líli¹ 'e li siin¹²in do. 'E'²e Jesús tsá² tún¹ la li 'e gatí²i. ² Joon gatyéen¹in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos li siin¹² Jesús. 'In fariseos do 'iin²¹²in jmáa¹a 'e t̃ø²¹ Jesús coon²¹ tsaa² tya'a. Joon gaunngí¹i:

—¿Tí cwo¹ ley tya' Moisés júu³ wa'a xeei¹ tsá² 'in gacui² cwoo²¹ coon¹³?

³ Joon gañii¹ Jesús:

—¿'Ee to² gatyú² Moisés?

⁴ 'Ii-gi gajin²in:

—Moisés gacwo'o tsá² júu³ 'e cwo¹ tsañuu¹ 'in tsamí² do coon²¹ mo'jí² 'e túu²mo 'ii. Joon coon¹³ mo'jí² do lí²-i xeei¹ tsá² 'in gacui² cwoo²¹ coon¹³.

⁵ Jesús-gi gajin²in:

—Moisés gacwo¹ júu³ 'e joon tsu 'wii¹³ 'e soo²¹-oo' 'naa' yaamoo'.⁶ Pe mo gajmaa¹ Dios la jilaa²¹ 'e sá² gajmeei¹ Dios tsañuu¹ coon¹³ tsamí². ⁷ 'Wii¹³ joon ilí² túi² tsañuu¹ jmii²¹ coon¹³ sáa³a joon licaain²¹ coon¹³ tsamí² tya'a.⁸ Jee²¹² 'in gáí¹ do liin¹ lawa jaain²¹ tsá². La joon jo tigi gáí¹. Joon galí¹i jaan²¹mo. ⁹ 'Wii¹³ joon jo lí²gi xeei¹ tsá² 'e gauncaain²¹ Dios.

¹⁰ Mo ngataai² coon²¹ inuu joon gaunngí¹i tún¹ tsá² tya'a 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do. ¹¹ Joon gasí²¹ Jesús 'ii:

—'In tsá² 'in túi² tsamí² tya'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ unrøøi¹ 'ña'a tsaa². ¹² Wana tsamí² túi² ñuu¹ tya'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹gi 'e unrøøi¹ 'ña'a tsaa².

Uncwaaí³ Jesús xuui²¹²

¹³ Joon gangajée¹i tsá² jaain²¹ gáí¹ xuui²¹² tyani Jesús joon 'iin²¹²in wa'a son¹ Jesús tya' 'ido. Pe 'in tsá² tya'a do gajii²mo 'in tsá² ngajéei¹ xuui²¹² do. ¹⁴ Mo ganí² Jesús galí² 'nii²¹-tsi joon gajin²in:

—Cwoo²oo' cwojalín² 'in xuui²¹² no li siin¹²na. Jo jñii¹³naa' tsu la líi¹ 'in xuui²¹² no lí¹i 'in tyú² Dios to². ¹⁵ La ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'in tsá² 'in jo 'ii²¹ to² tyú² Dios lawa jaain²¹ xuui²¹², 'ii jo 'e itsa'ii²¹ coonti li tyú² Dios to².

¹⁶ Joon t̃i²i Jesús 'in xuui²¹² do, gataan¹²in cwáa¹a 'ido joon mo gataan¹an cwoo²¹ tya' 'ido joon gauncwaa³i.

Jaain²¹ simii²¹ sá² cuu² jafee¹²; Jesús

¹⁷ Li ningóo¹ Jesús tún¹ gajó² jaain²¹ tsañuu¹ cwiin¹in gasii²¹i 'wojní¹i tyani Jesús. Joon gasii²¹i Jesús:

—Tífo² tyúí¹, ¿'ee 'ná¹ jmáa³aa 'e tiin¹³mo juncwii²¹ tyiia?

18 Joon gajin² Jesús:

—¿'Ee li' fu²u jna 'in tyúí¹?
Jaan²¹mo 'in tyúí¹ joon Dios 'i.
19 Ñí³o'o to² tyu² ley tya' Dios: “Jo
foo¹³o tsamí². Jo jngáa¹³mo'o tsá².
Jo jmaa²a 'uun²¹. Jo fu²u júu³
tajuu²¹ jiin¹³ jaain²¹. Jo cón²on tsá²
tóo². Cwoli'gí²¹mo'o ñu²u coon¹³
saa²a.”

20 Joon gañii¹ 'in tsañuu¹ do:

—Tífo², jilaa²¹ 'elo galinuu¹³oo
ca mo galixuu²¹²mo.

21 Joon gajóø² Jesús 'ii 'e 'neei²¹ ni
'ido. Joon gasii²¹ 'ii:

—Coon²¹ 'e 'ná¹gi tyi'i: cwo'nii²¹²
jilaa²¹ 'e 'oo²¹²o. Cwo²o jileei²¹
tsá² tañii² joon lí² 'oo²¹²o 'láai²gi
ñu²fú². Joon uncaan²¹un coon¹³ jna
fiin¹³ ca júun²mo'o tsa¹ crúu¹³.

22 Pe mo ganúu²un 'elo lí¹ gaj-
maa¹ faí³ joon nga²mo 'wii¹³ lí¹
galisá² cúu¹u.

23 Joon gajóø² Jesús cu' li' li
siin¹²in joon gajin²in sii²¹i tsá²
tya'a:

—'Aai¹ tyan¹ to² wa'a cwói¹ tsá²
sá² cuu² 'ña'a tyu² Dios to² 'ii.

24 Tsá² tya'a do lí¹ ganga'goo²¹-tsi
'e gajin² Jesús do. Pe Jesús gafaa²¹a
tún¹:

—Yuu²¹ tyiia, lí¹ tyan¹ to² tsa'í²
jaain²¹ tsá² 'in tsáai¹-tsi 'e sá² cuu²
li tyu² Dios to². 25 Tyan¹gi to² 'e
tsa'í² jaain²¹ 'in sá² cuu² li tyu² Dios
to² lagi jaain²¹ camello ngíi¹ jee²¹²
too²¹ tya' moocuu².

26 Mo ganúu²un tsá² tya'a 'elo líi¹
ganga'goo²¹-tsi. Joon gaunngii¹ la
'oo²¹ ruu²¹i:

—¿'iin inlitiin¹³mo wa la joon?

27 Joon gajóø² Jesús 'ii. Joon
gasii²¹ 'ido:

—Jo lí² jmá¹ tsá² tiin¹³ 'ña'a pe
lii²¹i Dios, tsu 'e tya' Dios jiin¹³
coon²¹ 'e sá² wa'a jo lí² jmá¹a.

28 Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² faa²¹a
jin²in:

—Nigatuu²¹² jna'a jilaa²¹ 'e
'oo²o'o joongi nigajalí²oo'o coon¹³
'nu.

29 Jesús-gi gañii¹:

—E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa',
doñi'in 'in gatú² 'nú¹ si gatíui²
ruu²¹i 'ee si jmii²¹ si sáa³ 'ee si
'oo²¹²o si jóon¹on 'ee si tú²o 'wó²
tya'a 'ee 'wii¹³ jna-a si 'wii¹³ júu³
tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'ee; 30 'in
jmoo¹o la joon i'ii²¹mo cíein¹³ líi²gi
'in taain²¹² fu juncwii²¹ lo. I'ii²¹mo
'nú¹, ruu²¹i, sáa³a, jóon¹on, 'wó²
tya'a fiin¹³ wúu¹ iní². Joongi
itiin¹³mo mi 'iin² juncwii²¹. 31 Pe
fúu¹mo 'in líi¹ tsá² tyiin²mo nano pe
mi tí² jmii²¹² joon tsá² 'wéi¹ iliin¹.
Joon fúu¹mo 'in tsá² 'wéi¹ nano
iliin¹ tsá² tyiin² mi tí² jmii²¹² joon.

*Xiia'gi tún¹ jmoo¹o Jesús júu³
ijúun²in*

32 Ngaliin² Jesús coon¹³ tsá² tya'a
soo²¹o fu Jerusalén joon gangó¹
Jesús nifu. Lí³i tsá² tya'a 'e tsáa¹a
'ido fu Jerusalén 'wii¹³ joon líi¹
tsa'goo²¹-tsi tsá² tya'a. Joon 'in
catyaaí² do gangaliin² 'goo²¹o. Joon
gatø¹ tún¹ Jesús jiin¹³ 'in dyatu-
uin¹ tsá² tya'a. Joon ga'láa² 'wii²¹²
gasii²¹i tsá² tya'a jilaa²¹ 'e 'noogi 'e
tsangíi²i. 33 Gajin²in:

—Ñí²duu' la ngalii²¹i' lo fu
Jerusalén. Joon do-o injaan¹³in tsá²
jna, 'in Ruu²¹na Tsá², tyani 'in tyu²
to² tya' untás² coon¹³ 'in tífo² tya'
ley. Joon 'ii ityu² to² ijúun²na. Joon
injaan¹³in jna ja'cwoo²¹ tsá² coon²¹
fuu²¹. 34 Joon 'in tsá² do iungøø¹i
jna joongi ipóø²i jna joongi i'ñí¹i
ní³ii joongi ijngaa¹²in jna. Pe mi
tsín¹ 'ni¹ jmii²¹² ijiin¹oo tún¹.

*Jacobo coon¹³ Wó³ mii¹i coon²¹
favor*

35 Joon gangatyéen¹in Jacobo
coon¹³ Wó³ jóon¹ Zebedeo li siin¹²
Jesús. Joon gasii²¹i:

—Tifo², 'iin²¹²moo'o 'e jmaa²o'o
coon²¹ 'e mi²¹i.

³⁶ Joon gaunngii¹i Jesús:

—¿'Ee 'e 'iin²¹²naa' ili² tyii'?

³⁷ 'Ii-gi gajin²in:

—Cwo³o jna'a wa'a yii²¹a'a
jmaai¹³ la cataain²¹ caa¹o'o.
Jaain²¹ li' tsáa¹ jaain²¹gi li' tooin²¹²
mi tyuu¹³u to².

³⁸ Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Jo ñi³ 'naa' 'ee 'e mi²ii' no.
¿Ti taa²¹ wúu¹ la li 'e wúu¹ 'e
tsangii²na? ¿Ti lí² júun²naa' la
ijúun²na?

³⁹ 'Ii-gi gañii¹i:

—Li³oo'o —jin²in.

Pe Jesús-gi gajin²in:

—Ja²mo, 'naa' 'ná¹ moo²oo' wúu¹
la imó³ jna joon 'ná¹ júun²moo' la
ijúun²na. ⁴⁰ Pe 'e cwaa²¹ tsá² caa¹na
li' tsáa¹ tiin¹³ li' tooin²¹² jo tii²¹na
cwó³oo 'e joon. Pe 'e tii²¹ñii²¹ jiin¹³
'in nináa¹ tyá² tya'o. 'E lo-o tya' 'e
'iin²¹²in Dios.

⁴¹ Joon mo ganúu²un 'in tsá² tya'a
dyéi¹ do gatsa'nii²¹-tsi tya' Jacobo
coon¹³ Wó³. ⁴² Pe joon gatø¹ Jesús
'ii joon gajin²in:

—La li' 'e ñi² 'naa', 'in tsá² 'in 'oo¹o
to² tya' naciói¹³ fu juncwii²¹ tyu²o
to² 'ii²¹. Joongi jileei¹³ tsacøøi¹³
jee²¹² 'ii tyu²u to² ce tyí². ⁴³ Pe jo
lí² la joon jee²¹¹² 'naa'. Li' cii¹³i
ili². 'In 'iin²¹²in jméi¹ 'ña'a tsafeei¹
jee²¹² 'naa', 'ii 'in tii²¹ uncoon¹³o
'in catyaa²gi do. ⁴⁴ Joon doñi¹iin
jee²¹² 'naa' 'in tyu² to² nifu, 'ii 'in
uncoon¹³ jileei²¹. ⁴⁵ Jo mo cwéei¹
'in Ruu²¹i; Tsá² wa'a uncoon¹³ tsá²
'ii. 'Ii-o gacwée¹ 'e uncoon¹³o tsá².
Joongi gacwée¹ 'e cwoo¹ juncwii²¹
tya'a lawa 'e 'laa¹³ 'e jmaa¹ tiin¹³
tsá² fúui¹.

*Un'láai² Jesús 'in tsatíui² Bar-
timeo*

⁴⁶ Joon gatyaliin² Jericó. Joon mo
ga'wooi²¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a
coon¹³ tsá² fúui¹ liili¹ 'a fuu²¹ do,
do-o nityín¹in jaain²¹ tsatíui² sii²¹

Bartimeo, jóon¹ Timeo, co' fu¹. Mi¹i
caridad. ⁴⁷ Mo ganúu²un 'e gangii¹
Jesús tsá² Nazaret 'in tsatíui² do
ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹o jin²in:

—Jesús, jóon¹ David, fúu²
cwoliin¹un jna!

⁴⁸ Fúu¹mo gajii²mo 'ii jin²in:

—Jo to²¹o mi¹³.

Pe 'ii-gi gatø² tá²gi:

—Jóon¹ David, fúu² cwoliin¹un
jna!

⁴⁹ Joon gajaan¹ Jesús. Joon
gajin²in:

—Te'duu' lo.

Joon gangaliin² 'in gasii²¹ 'in
tsatíui² do:

—Tya²-'o'o. Ráan²un no tsu do
tø¹ø ñu.

⁵⁰ Joon tsifu gatuu²¹ 'mi'jná³
'yaa²¹i joon ga'ii² 'e ngatyéen¹in
li siin¹² Jesús. ⁵¹ Joon gaunngii¹i
Jesús 'ii:

—¿'Ee 'iin²¹²un 'e lí² tyi'?

In tsatíui² do gañii¹i:

—Tifo², 'iin²¹²na jøø³øø.

⁵² Jesús-gi gajin²in:

—Lí²-i cwoo²¹o. Ni'láa²mo'o
'wii¹³ jo¹o lí²u'u.

Tsifu joon 'in tsatíui² do galí²-i
jøø². Joon gangoo²¹o la caain²¹ tya'i
fu li ngóo¹ Jesús.

11

Í² Jesús Jerusalén

¹ Mo gatyaliin² tyan' Jerusalén co'
fuu²¹ Betfagé coon¹³ Betania joon
gatyaliin² tsaa¹ moo²¹ sii²¹ moo²¹
Olivos. Joon gasii¹in Jesús gáí¹ tsá²
tya'a. ² Gasii²¹i:

—Cwoliin²duu' 'e fuu²¹ pi³ náa¹
do. Mi tyaliiin²naa' joon imáa¹naa'
jaain²¹ bu³ siin¹² 'neei²¹². Jaain²¹
bu³ 'in jo mo cwó² jiin¹³ jaain²¹.
Joon laa²¹²naa' joon tø²øø' fu lo.
³ Wana 'in jin²in: “Ee li' jmo²oo' la
no”, joon fuu²uu': “Fii²¹²oo'o 'néi¹ta
'in bu³ lo. Joon tsifu yajaa²¹²na'a
'inlo.”

4 Joon gangaliin²mo joon gat-see²¹mo 'in bu³ do siin¹² 'neei²¹² coon²¹ tya'i fu¹ tyan' coon²¹ 'ooa'ná¹. Joon gasi²i 'ni²¹² tya' 'ido.

5 'Inlíi¹³ 'in teein¹ do gajin²in:

—¿'Ee jmoo²oo'? ¿'Ee li' síi¹³ii' 'ni²¹² tya' 'in bu' no?

6 'Ii-gi gañii¹ la to² nigaty^u² Jesús 'e jin²in. Joon gacwoo¹ 'ido ngaliin¹. 7 Tsifu gató¹³o 'in bu' do li siin¹² Jesús. Joon gaunfuu²¹ sii¹³in moo'wóo¹ bu³ do. Joon gacwó² Jesús. 8 Líi¹ fúui¹ 'in ganii¹³ siin¹³ tya'i fu¹. 'Inlíi¹³ gaty^u² ni²¹² moo²¹ joon gatyaa¹ a nifu li ngóo¹ Jesús.

9 La 'in ngaliin² nifu lagi 'in jalii² li caluu 'oo¹o. Jlo¹³mo 'oo¹o jin²in:

—¡Viva tsá² cwaa³mo 'in nigasii¹in Dios! 10 ¡Líi¹ tyá² mi tyá² 'ii to² la to² 'e gaty^u² 'líi²¹² róo¹ David! ¡Ña'ñá¹u' uncoon¹³ jna'a! —jin² tsá² do.

11 La joon ga'í² Jesús Jerusalén. Joongi ga'í² iyíá² cwo¹ do. Mo ngayuui¹³ gajó² ce jilaa²¹ 'e sá² la 'ui joon gangaa¹³in fu Betania tún¹ coon¹³ jii¹³ 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a tsu joon nica'lóo².

Hé Jesús tsiifú² tya' 'mó² cwarí³

12 Mo ca jná² tún¹ mo ga'wooi²¹ Jesús Betania joon galili¹³i un'aa²i. 13 Joon wíin² ganii²¹ coon²¹ 'mó² cwarí³ tsi mo³. Joon ngajó² wana tsi cwarí³ 'e 'mó² do pe jii¹³ mo³o ganii²¹ mo tyíá² tsu jo mo tí² jii²¹ 'e sá² do. 14 Joon gasii²¹ Jesús 'e 'mó² cwarí³ do. Joon gajin²in:

—Ce jii¹³ jaain²¹ jo 'in d¹ 'oo-fuu²¹ tyi'ná coonti —jin² Jesús.

Joon ganú²un tsá² tya'a 'e jin²in do.

Jesús 'woo¹ tsá² 'in néei¹ 'iyíá² cwo¹ 'in 'ni¹;

15 Mo licíi¹³in²¹ joon tyaliin² Jerusalén. Mo ga'í² Jesús fu 'iyíá² cwo¹ feei¹ si² do ga'láa² 'wii²¹²

'woo¹ jileei²¹ 'in 'ni¹ coon¹³ 'in ló². Gajii¹mo mesa li néei¹ 'in unfuui²¹² cuu² joongi li néei¹ 'in 'ni¹ maa²¹². 16 Joon jo cwoo¹ Jesús 'in ngíi¹ tyan¹ jii¹³ coon²¹ laa²¹² li' tsi 'iyíá² cwo¹ do. 17 Joon gajin²in:

—Ni jí² tya' Dios jin²:

'Ná³ lo ilisii²¹ 'ná¹ tya' júu³ tyá² tya' la t² cwoo¹³ juncwii²¹.

Pe 'naa'gii¹ najmaa^{2aa} lawa coon²¹ tsi too²¹ tya' 'uun²¹ do.

18 Joon jileei¹³ 'in tyá² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley ganú²un. Joon 'wii¹³ ninga'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹ Jesús 'g²mo 'in tsac² do coon¹³ tifo² tya' ley. 'Wii¹³ joon ga'noo¹²on xiiala ijngaa¹²i Jesús. 19 Pe mo ga'í² ná³ gacwo'í¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a 'e fuu²¹ do.

Gality^u²¹ 'e 'mó² cwarí³

20 Mo gajná² 'áa³gi gangíi¹ tya'i fu¹ li si² 'e 'mó² cwarí³ do. Joon ganí²i 'e 'mó² cwarí³ do nigality^u²¹ ca tí² jmóo³. 21 Joon gati²-tsi T³ joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tifo², j²du', nigality^u²¹ 'e 'mó² cwarí³ do 'e ga'ii²i tsiifú² tya'a do.

22 Joon gañii¹ Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Jo cuu¹³ 'oo' coon¹³ Dios. 23 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñi¹in 'in gajin²in sii²¹i 'e moo²¹ lo: “Jii¹³ joon 'u²u fu tsi jmi'ñi¹.” Wana jo toin² 'i-tsi joon jo¹o líi² 'e tsatiin¹³mo 'e la lí² 'e nigajin²in do, joon la joon ili². 24 'Wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jilaa²¹ 'e mí² 'naa' coon¹³ júu³ tyá² wana jo¹o líi² 'naa' 'e 'ii¹³ 'naa' joon la joon ili². 25 Mo foo¹³ 'naa' Dios joon seein²¹ jaain²¹ 'in 'eei¹ 'naa' jmaa^{2aa} feei¹ 'oo' tsaa² tya'a. Joon la joon i'ín²mo Ñá¹ tyiín¹ ñá¹ tsaa² tyi'naa'. 26 Wana 'naa' jo 'ín² 'naa' tsaa² tya'

tsá² joon la joon Ñu¹u¹ 'in tyiin¹
ñu¹fú² jo 'iin² tsaa² tyi'naa¹.

To² 'e 'oo¹o Jesús

²⁷ Joon gangalín² tún¹ fu
Jerusalén. La 'ii²¹² ngii¹ Jesús i'yíia²
cwo¹ do joon gangatyéen¹in 'in
tyu² to² tyu¹ untsá² coon¹³ tifo² tyu¹
ley joongi coon¹³ tsacøøi¹³. ²⁸ Joon
gaunngii¹ 'ido 'ii:

—¿'lin tyu² to² 'e jmoo²¹o la no?
¿'lin gatyu² to² 'e jmaa²¹a la no?

²⁹ Jesús-gi gañii¹ i sii²¹ 'ido:

—Jna-gi iunngii²duu. Wana
gañii²ii' tyiia joongi ifo³oo 'naa'
'in tyu² to² 'e jmoo³oo 'elo. ³⁰ ¿'lin
gasiin¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹? ¿Ti
Dios owa tsá² 'ee? Ñii²duu' jna.

³¹⁻³² Joon galáa² 'in tsá² do 'wii²¹²
jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, jin²in:

—¿'Ee síi¹³ i'?

Jo lí² jin²in 'e Dios gasii¹in 'i,
jon'gi lí² jin²in 'e tsá² gasii¹in
'i 'wii¹³ 'goo²¹o. Wana gajin²:
“Dios gasii¹in 'ii”, joon 'i¹-tsi ijjin²in
Jesús: ¿'Ee lí² jo jo¹ lí²naa¹ 'ii? Pe
wana gajin²in: “Tsá²-a gasii¹in 'ii”,
ityá² 'nii²¹-tsi jilee²¹ tsá² 'wii²¹²
jilee²¹mo 'i¹-tsi 'e la ja²mo Wó³ do
cwo¹ júu³ tyá² tyu¹ Dios.

³³ 'Wii¹³ joon gasii²¹ 'in tsá² do
Jesús:

—Jo ne² jna'a.

Jesús-gi gasii²¹ 'ii:

—Jon'gi jna fo³oo 'naa¹ 'in tyu²
to² 'e jmoo³oo la no.

12

*Júu³ cwáain¹ tyu¹ tsá² 'in jmoo¹o
to² 'e gó²*

¹ Galáa² Jesús 'wii²¹² gatyaa¹ júu³
cwáain¹ ejemplo. Joongi gasii²¹ 'in
tsá²:

—Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in
gajñii¹ 'mó² wuunjøø¹³. Coon²¹
tyiia²¹ fee¹ ngajna². Joon gaj-
maa¹² a coon²¹ 'yá² joongi gajmaa¹ a

coon²¹ li 'woo²¹ jmi³ mi³ wuun-
jøø¹³ do. Gajmaa¹o jon coon²¹ po³
níi¹ li tsaun'øø¹ i tyiia²¹ tyu¹ a.

'Mi yuui¹³ joon gatyaa¹ a cwo²¹
'in xeei²¹ 'wó² tyu¹ a do. Joon 'ña'gi
gangóo¹ wíin². ² Mo gati² jii²¹
'e gafuu²¹ mi³ wuunjøø¹³ do joon
gasiin¹ jaain²¹ tsa'leei¹³ tyu¹ a 'e
cón² 'ido jii²¹ mi³ wuunjøø¹³ 'e
tsíi². ³ Pe 'in tsá² ní² 'wó² do
gasaan¹²in 'in tsa'leei¹³ tyu¹ fi²¹²
'wó² do. Gajmee²¹ i joon gasiin¹in
ni 'ido jo 'e tyiian¹ coonti. ⁴ Joon 'in
tsá² fi²¹² 'wó² do gasii¹in jaain²¹gi
tsa'leei¹³ tyu¹ a. Pe 'inlo-gi ga'øøi¹
'in ní² 'wó² do. Coon¹³ cuun²¹²
gauncwu²¹ 'in tsá² do, galiwúui¹
mootyíi¹. Joongi gajii²mo. ⁵ Pe
gasiin¹mo tún¹ jaain²¹gi. 'Ii-gi gajn-
gaa¹²mo. Molicíin²¹ gasii¹in fúui¹gi
pe 'inlíi¹³ gajmee²¹ i joon 'inlíi¹³gi
gajngaa¹²mo.

⁶ 'Joon jaain²¹ joon¹on 'ña'a 'in
seein²¹ tyu¹ fi²¹² 'wó² do 'in 'iin²¹²in
'áai¹. Joon lí² tséi¹ gasii¹in 'ii ga¹-tsi:
“Ná¹-a ili'gøø²¹mo yuun²¹ tyiia lo.”
⁷ Pe 'in tsá² gajmaa¹ a to² do gasii²
jee²¹² 'ii: “Inlo-o 'in 'ii²¹ jilaa²¹ 'e
'oo¹o jmi²¹ mi júun²in 'ido. Cwo-
jngaa¹²na' 'ino joon ili² tyijna'o'
jilaa²¹ 'e 'oo¹o lo.” ⁸ La joon
gasaan¹²in joon gajngaa¹²mo 'in
jón¹ fi²¹² 'wó² do. Gatyii²mo 'ido lí²
ti' tyiia²¹ do.

⁹ 'Joon, ¿'ee ijmá¹ 'in fi²¹² 'wó²
do? Ijó¹ tsifu joon ijngaa¹²mo
jilee²¹ 'in gajmaa¹ a to² do. Joon
icwo¹o 'in xeei²¹ 'e 'wó² do.

¹⁰ ¿Ti jo mo gauntsáa¹ 'naa¹ 'e jin²
ni jí² tyu¹ Dios?

'E cuun²¹² 'e gapii²¹ 'in jmoo¹³o 'nú¹
lí² co' lawaa¹ jo tsein²¹.

Pe 'e joon cuun²¹² nifu. ¹¹ 'Elo-o gaj-
maa¹ a Ña'ñu¹u¹ joon 'áa¹mo
'ya²gi lí²na'.

¹² 'Wii¹³ ñii¹ 'in tsá² do 'e
faa²¹a Jesús 'e júu³ cwáain¹ tyu¹ a
joon 'iin²¹²in saan¹mo. Pe 'wii¹³

'gøø²¹ mo tsá² gatúú² mo 'ido. Joon ngaliin¹ mo.

Júu³ tya' 'e 'nñi¹ tsá²

¹³ Mo galiciin²¹ gasii¹ in tsacøøi¹³ 'inlíi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tsá² tya' Herodes li siin¹² Jesús. 'Iin²¹² in jmá¹ xiiala ili'nñi¹ Jesús coon¹³ júu³ tya'a. ¹⁴ Joon gangalín² 'inlo gasii²¹ Jesús:

—Tifo², ne² jna'a 'e 'nñ-u fo²¹ o 'e la jai² joon jo nñu¹³ 'in ee jin² jiin¹³ jaain²¹ tsá², 'wii¹³ joon jo jmoo²¹ o la líi¹ tsá². Jiin¹³ fu² tyá² tya' Dios 'e² o'o. Fu²¹ u jna'a, ¿ti 'ná¹ tyii²¹² i' cuu² tya' tsaa² to² César tyiin¹ Roma owa'a jo tyii²¹² i' ee? ¿Tyii²¹² i' si jo tyii²¹² i' ee?

¹⁵ Pe li³ i Jesús 'e gó² 'e faa²¹ 'ido. Joon gajin² in:

—¿'Ee li' iin²¹² naa' 'e tee²¹ jna? Cwotyian¹ duu' coon²¹ cuu² joon jóø³ duu.

¹⁶ Gangatyian¹ o joon mo ganii²¹ Jesús joon gaunngii¹:

—¿'iin ni² 'elo joongi 'iin 'e sii²¹ 'e toon¹ lo?

'Ii-gi gañii¹:

—Tya' César 'edo.

¹⁷ Joon gasii²¹ i Jesús 'ii:

—Cwoo² oo' jon 'in tyu² to² Roma jiin¹³ 'e gatí² i, la joon jon cwoo² oo' jon Dios 'e gatí² i.

Unngii¹ tsá² Jesús cwáain¹ tya' 'e jiin¹ tsá² tún¹

¹⁸ Joon gangalín² li siin¹² Jesús 'inlíi¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos. 'In tsá² do 'i¹-tsi 'e jo jiin¹ gi tsá² mi júun² in. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹ i Jesús:

¹⁹ —Tifo², gatyu² Moisés to² jna' wana júin¹ jaain²¹ tsañuu¹ joon jo xuui²¹² seein²¹ tya' tsañii² tya'a 'in ruui²¹ 'in najúin¹ do 'ná¹ cu² mo cwoo²¹ o coon¹³ 'in tsañii² 'nñi² do, Joon liseein²¹ yuun²¹ tya' 'in ruui²¹ najúin¹ do. ²⁰ Galí² 'e galiseein²¹ dyái¹ simii²¹ la 'oo²¹ ruu²¹ i. Joon

'in feei¹ gi do gacui² cwoo²¹ o. Pe gajún¹ mo jo jóon¹ on gasái¹. ²¹ 'In li tí² ngái¹ do joon gacui² cwoo²¹ o coon¹³ 'in tsañii² 'nñi² do. Jún¹ mo jon pe jo 'in jóon¹ on 'e gasáa¹ i. La joon jon galí² coon¹³ 'in li gatí² ngaai²¹ do. ²² La joon gacui² cwoo²¹ o la ji dyái¹ do coon¹³ 'in tsañii² jaain²¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo gasáa¹ jóon¹ on. Coon²¹ mo gajún¹ mo jon 'in tsañii² do. ²³ Galí² i la joon, joon nano fu²¹ u jna'a, mi jiin¹ in tsá² jee²¹² 'li²¹², ¿'naai jee 'in dyái¹ do ilii¹ tsañii² tya'a? Tsa ji dyái¹ do gacu² mo cwoo²¹ o coon¹³ 'in tsañii² do.

²⁴ Joon gañii¹ i Jesús tya'a:

—Jo joon, li' cii¹² i 'i¹-oo' naa' 'wii¹³ jo cwii¹¹ i' jí² tya' Dios jon'gi 'ii²¹ tya' Dios. ²⁵ Tsa mi jiin¹ 'in najúin¹ jon'on tsañuu¹ tiin¹³ jon'on tsañii² lí² gi cui² cwoo²¹ o. Iliin¹ la líi¹ ángeles taai² ñu² fú². ²⁶ Joon fo³ gi júu³ xiaa' cwáain¹ tya' mi jiin¹ tsá² tún¹. ¿Ti jo mo ñii² 'naa' ni jí² tya' Moisés 'e gafaa²¹ Dios coon²¹ jee²¹² 'mó² 'e coo²¹? Gajin² o la lo: “Jna-a Dios tya' Abraham, joongi tya' Isaac, joongi Dios tya' Jacob”, jin² Dios. ²⁷ Coon¹³ la joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e Dios jon'on Dios tya' 'li²¹² i pe Dios tya' 'in niijiin¹ in. 'Wii¹³ joon jo la joon 'e 'i¹-oo' no tsa jiin¹ in tsá² tún¹.

'E to² tyu² Dios 'e tyiin² gi

²⁸ Joon gatyia²¹ jaain²¹ tifo² tya' ley. 'Ido-gi ganúu² un 'e síi¹ Jesús coon¹³ 'in saduceo do. Joon 'wii¹³ ñii¹ o 'e nigañii¹ i Jesús 'e la ja² mo joon gaunngii¹ i jin² in:

—¿'Noo 'e nifu tya' jilaa²¹ to² tyu² Dios?

²⁹ Jesús-gi gañii¹ i:

—'Elo-o nifu tya' jilaa²¹ 'e tyu² Dios to²: “Nñu² duu' tsá² Israel, 'in Ña'ñu¹ u Dios jaan²¹ mo 'i seein²¹. ³⁰ Cwoli'in²¹² naa' Ña'ñu¹ u'

Dios tyii' ce caain²¹-oo'. Joon cwoli'iin²¹²naa' 'ii coon¹³ jilaa²¹ alma tyii' joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo' joongi coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyii'. 'Elo-o 'e nifu to² tyu² Dios." ³¹ Joon 'e li tí² tún² li la li 'elo-o jon: "Cwoli'iin²¹²naa' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yaamoo'." Jo 'e sá² 'e to² tyu² Dios 'e tyiin²gi lagi 'elo.

³² Joon gajin² 'in tifo² tya' ley do: —Tifo², ja²mo júu³ tyi'i. Jo¹o 'e fo² 'nu no. Jaan²¹mo Dios seein²¹. Jo 'in xeei²¹gi seein²¹ jiin¹³ 'ii-o. ³³ Tyiin²gi 'e li'iin²¹²na' Dios ce caain²¹-tsi' joongi 'e 'iin²¹²na' 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi' joongi coon¹³ jilaa²¹ alma tyi' joongi coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyi' joongi un'néei¹na' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yiia-o'. Tyiin²gi 'elo lagi jilaa²¹ fa¹ 'e cwo¹ tsá² Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jún¹ tsá² ni altar.

³⁴ Mo gani² Jesús 'e gañii¹ 'ido røø²¹ tiin¹³ la ja²mo ce jilaa²¹ joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Xuü 'ná¹gi 'e tyu² Dios to² 'nu —jin² Jesús.

Joon jiin¹³ jaain²¹gi jo tá²gi-tsi 'e unngii¹gi.

Jóon¹ David Cristo

³⁵ Joon tyiin¹ Jesús fu i'yíia² cwo¹ 'e²e tsá² joon jin²in:

—¿Xiiala li 'e jin² tifo² tya' ley 'e Cristo jóon¹ David 'i? ³⁶ Tsu 'lii²¹² David 'ña'o gajin²in coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espiritu Tyá² tya' Dios: Dios Jmii²¹ gasii²¹ Señor tyiia: "Ní²'i caa¹na tsáa¹ ca mi lii²oo jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nu, joongi núu²o jilaa²¹ to² 'e tyu²¹u."

³⁷ ¿Pe xiiala lí² 'e jóon¹ David Cristo? Tsu 'wii¹³ David do gaunsii²¹ 'ii Señor tyiia —gajin² Jesús.

Joon fúu¹mo 'in tsá² taain²¹² do núu²o jløø¹³mo. Núu²o coon¹³ ce tún² jilaa²¹ 'e jin² Jesús.

'Nú¹'i Jesús tifo² tya' ley

³⁸ La jee²¹² 'e²e Jesús tsá² gajin²o:

—Tí¹mo' coon¹³ 'in tifo² tya' ley 'in 'iin²¹²in ngi¹ jee²¹² 'nú¹ coon¹³ 'mi² cwaá²¹ joon sii²¹i tsá² 'aa²¹²u coon²¹ tún². ³⁹ 'Ii 'noo¹o li tyiin²gi icwá²in cwo¹ sinagogas joongi li tyá²gi li gø¹² tsá². ⁴⁰ Joongi ngii¹o to² 'uun²¹ 'e sá² tya' tsamí² 'nii² joon wa'a jo li li³ tsá² jmoo¹-o cwaá²¹ lii¹li júu³ tyá² tya'a. Pe 'ii-gi inii²¹ wúu¹gi.

Cwáain¹ tya' cuu² 'e gacwo¹ jaain²¹ tsamí² 'nii²

⁴¹ Joon gali²-i cafu mo tyiin¹ Jesús fu i'yíia² cwo¹ do co' li si' caja to² tsá² cuu². Jøø² Jesús xiiala to² tsá² cuu² do. Joon líi¹ fúu¹ 'in sá² cuu² gato¹o 'láai²gi. ⁴² Jee²¹² lo-o gatyiia²¹ jaain²¹ tsamí² 'nii², jaain²¹ 'yiia'nii² tañii² 'áai¹. Joon gato¹o 'in tsamí² 'nii² lo tsi caja tún² centavo pí³ ñi³ yáüü², 'e tyiin¹xu lii¹li. ⁴³ Joon gatø¹ Jesús tsá² tya'a joon gasii²¹gi:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in tsamí² 'nii² lo nigacwoo¹ 'láai²gi tyani Dios la jee²¹² jileei²¹ 'in nigato¹ cuu² 'e caja lo. ⁴⁴ Tsu 'in catyaa² do nigacwoo¹ jiin¹³ 'e nigasá¹ tya'a pe 'in tañii² lo nigacwoo¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o tya' 'e taain¹ fu juncwii²¹.

13

Ifin¹ tsá² 'e cwo¹ fee¹ do

¹ Mo gacwo¹h¹ Jesús fu i'yíia² cwo¹ fee¹ do jaain²¹ tsá² tya'a gasii²¹ 'ii jin²in:

—Tifo², jøø²du'u 'e cuun²¹² lo joon jøø²du'u 'e 'nú¹ coo¹³ lii¹li no! jLí¹ 'ya²gi jilaa²¹ 'elo!

² Pe Jesús-gi gañii¹gi:

—Nano jøø¹³ø 'e 'nú¹ coo¹³ lii¹li. Pe jée¹gixu jo iján² jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² 'e sifúu¹gi. Jilaa²¹a ixée²mo.

Li² ili² la nu'gi i'tin² juncwii²¹

³ Joon ngaliin² fu moo' Olivos 'e si² tyani 'e cwo¹ fee¹ do. Coon²¹ li tyiin¹ Jesús coon¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Dí³ gasii²¹ 'i Jesús 'uun²¹ mo:

⁴ —'Ii²¹² 'i 'e fuu²¹ du'u jna'a, ¿lii ili² 'e nafaa¹³ a do? ¿Noo 'e li² jmáa¹ 'e jin² jilaa²¹ 'elo mi li²?

⁵ Jesús-gi gañii¹:

—Tíi¹ moo' 'e ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in coon²¹ 'naa' tóo². ⁶ Tsu líi¹ fúui¹ 'in jalín² coon¹³ 'e sii²¹ jna. Joon ijin² in: “Jna-a Cristo.” Joon coon¹³ la joon icon¹ on tsá² fúui¹ líi¹ tóo².

⁷ 'Pe mi núu³ un¹ 'e faa²¹ tsá² 'nii²¹ jmoo¹ o tsá² si ijmáa¹ a tsá² 'ee jo foo¹³ naa' tsu la joon ili² pe jon'on mo tsée¹ mogi joon. ⁸ La coon²¹ la coon²¹ nacíoi¹³ itéen² mo jon, joon la jaain²¹ la jaain²¹ tsaa'to² itéen² mo jon. Joongi ijøø²¹ 'wó² líi¹ la caain²¹ juncwii²¹. Joon iliun'aa² tsá² joon ito¹ tsá² mii¹³. Joon jiin¹³ coon¹³ 'elo-o i'láa² 'wii²¹² 'e wúu¹ ijó¹.

⁹ 'Pe lí¹³ ii' jmaa² aa', un'øø¹² naa' yaanaa' tsu ijaain²¹ tsá² naa' tyani tsacøø¹³ nisicaain²¹. Joon do-o i'nii¹ 'naa' joongi ipóo² 'naa' tsi inuu cwo¹ sinagogas. Ilii²¹ moo' cwoliin² naa' tyani tsaa'to² tsafeei¹ joongi tyani røø¹³ 'wii¹³ tyiajna-a. Joon tyani 'in tsá² do ifoo² oo' cwáain¹ tyiia. ¹⁰ Joon la nūgi ityéi¹ juncwii²¹ 'ná¹-a tyá² tsá² júu³ tya' xiiala ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² tyani jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. ¹¹ Joon mi tsajée¹ i tsá² 'naa' tyani tsaa'to² jo cuu¹³ 'oo' 'e isii²¹ naa'. Jo 'e 'i¹ 'oo', jiin¹³ cwosí¹³ ii' 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'naa' tsu jon' 'naa' 'in faa²¹ do pe 'in Espíritu do faa²¹ a. ¹² Ruu²¹ mo ijaan²¹ i ruu²¹ i ijúun² in, joon jmi²¹ gi ijaan²¹ i jóon¹ on. Jileei²¹ gi jóon¹ on ili'ee¹ mo jmi²¹ joongi ijngaa¹² mo. ¹³ 'Wii¹³ jna-a jilee²¹ mo ili'ee¹ mo 'naa' pe

tya' jileei²¹ 'in jmoo¹ o taa²¹ coon¹³ jna ca mi tyei¹ joon itiin¹³ mo 'ii.

¹⁴ 'Lii²¹² Daniel, 'in gacwoo¹ júu³ tyú² tya' Dios, gataan¹ an ni mo'ji² cwáain¹ tya' jileei²¹ 'in un'lii¹³ tsá² joongi 'in jmoo¹ o caai²¹ tsá². Joon mi moo² oo' 'inlo taain¹ li jo tí² i taain¹ ('in núu² un, cwo'øø²¹ mo-'o'o) joon 'in néei¹ Israel 'ná¹ cwiin¹ in fu moo²¹. ¹⁵ Mi tí² jmi²¹² joon wana teen¹ in caluu 'ná¹ jo lí² wa'a tsatáa¹ i i'woo²¹ 'e sá² tya'a. ¹⁶ Joongi wa mo 'in taain²¹² jmoo¹ o to² jo lí² cwotyaliin¹ wa'a tsatyii²¹ sii¹³ in. ¹⁷ 'Áai¹ gó² tya' tsami² 'in tyéin¹ yuu²¹. Joongi lí¹ fúu² 'in seein²¹ yuu²¹ cuu²¹ tuu²¹ mi tí² 'e jmi²¹² joon. ¹⁸ Mí² tyani Dios wa'a jo 'ná¹ cwiin² iin' mi tí² jiin²¹ cwí². ¹⁹ Lí¹ lisá² wúu¹ jee²¹² jmi²¹² joon. Coon²¹ wúu¹ 'e jo mo ñii¹ tsá² ca la mo gajmaa¹ a Dios juncwii²¹. Joongi jo lisá² gi mi licíin²¹. ²⁰ Joon wana jo unxu² gi Ña'ñu¹ 'u' 'e jmi²¹² joon jo 'in taa²¹ ce jiin¹³ jaain²¹. Pe tsu 'wii¹³ 'iin²¹² mo Dios 'áai¹ 'in tsá² do 'in gatyii¹³ in nigalixu² gi 'e jmi²¹² do.

²¹ Joon wana 'in sii²¹ 'naa' jin² in: “Jøø² øø', lo siin¹² Cristo” si jin² in 'ee: “Jøø² øø', do-o siin¹² 'i”, jo jo¹ cwoliin¹ naa'. ²² Jo jo¹ cwoliin¹ naa' júu³ tya'a tsu ijalín² tsá² 'in jin² 'e Cristo 'i si 'in jin² 'ee 'e cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios pe jo jo¹. Jalín² jajmaa¹ a lí² milagro 'a coon²¹ on tóo² ca 'in gatyii¹³ in Dios wa' ili². ²³ Pe gafuu²¹² uu' naa' jilaa²¹ 'elo jée¹ gi 'e 'naa' jmaa² aa' li¹³ 'oo'.

Xiiala ili² mi cwéei¹ 'in Ruu²¹² i Tsá²

²⁴ Faa²¹ gi Jesús jin'in:

—Pe jee²¹² jmi²¹² joon, mi yuui¹³ iní² tsá² wúu¹ ilinuu²¹ li 'i¹ ñi¹ jon'gi sii²¹ ijnéei² gi. ²⁵ Joongi náu¹ ixuu²¹ mo 'i. Joongi jilaa²¹ 'e sá² li' yu' juncwii²¹ ijlee¹. ²⁶ Joon imáa¹ naa' jna, 'in Ruu²¹ Tsá²,

igóo³oo jee²¹² jní¹. Joon ity³uu³ to² joon 'ya²gi jilaa²¹ 'e sá² tyiia. ²⁷ Joon isí³na ángeles tyiia 'e uncaain²¹ jileei²¹ 'in gatyí³na la jee²¹² la tøø² cwoo¹³ juncwii²¹.

²⁸ 'Náa²duu' 'e júu³ cwáain¹ tya' 'mó² cwarí³. Mo sii²¹ cwáa¹a tya' joon nii¹³ mo¹³ joon ñi¹ tsá² 'e nijó¹ jii²¹ tya' jmi¹. ²⁹ La joon jon mi móo³ 'naa' 'e lí² la 'e fuu²¹²uu 'naa' no líñi²ii' 'e najó² tyan'an, 'e ní-jatyéen¹³in. ³⁰ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ilí²-i 'elo la ná'gi ijúun²in tsá² seein²¹ nano. ³¹ I'ín²mo juncwii²¹ joongi i'ín²mo ni 'wó² pe júu³ tyiia jo 'ín² coonti.

³² 'Pe jo ñii¹ jii¹³ jaain²¹ tsá² 'ee 'ii²¹ si 'ee jmi²¹² ilí² jilaa²¹ 'elo. Jon'on ángeles taa²i ñá'fú² ñii¹i. Jon'gi ñii¹ 'in Joon¹ Dios, jii¹³ la 'ña'a Dios jmi²¹ ñii¹i.

³³ "Wii¹³ joon tyee²moo' tyú² yaanaa', tyaan²aan' cwáain¹ coon¹³ ce tún². Fee¹³'naa' Dios tsu jo 'in ñi¹ mi cwá² hora joon. ³⁴ 'E li la li lawa jaain²¹ tsañuu¹ gacwo¹ii¹. Ngóo¹ wíin². La jee²¹² icwo¹ii¹ do joon gaty²u to² tsaleei¹³. Gacwo¹o la jaain²¹ to² jmáa¹a. Joon gasii²¹i jaain²¹ wa'a tsa'áa¹i 'ido. ³⁵ Gajin²in: Tyee²moo' tyú² yaanaa' tsu jo ñii³ii' líi icwaai² 'in fi²¹² do. Jo ñii³ii' si cwaa²i mi 'íi¹ náu³ si la 'woo¹ tyiia² náu¹ 'ee si mi 'oo¹ tuuitsáa² 'ee si 'e 'aa²¹ 'ee. ³⁶ Tyán²duu' cwáain¹ 'e joon 'e tyee²moo' tyú² yaanaa' mi yí³aa —jin² Jesús.

³⁷ Jin²gi jon Jesús:

—'E fuu²¹²uu 'naa' 'e fuu²¹²uu jon jilee²¹mo: Tyee²'naa' tyú² yaanaa'.

14

'Noo¹ tsá² xiiala ilí² saan¹'in Jesús

¹ Tún² jmi²¹² 'ná'gi wa'a tí² pas-cua tya' tsá² Israel coon¹³ jmi²¹² tya' 'e gø¹² tsá² Israel 'iñi¹ jo tyiian³

jéei¹. Jileei²¹ 'in tyu² to² untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'noo¹o xiiala ilí² saan¹in Jesús coon¹³ 'e coon²¹ tóo². Joon ijngaa¹²mo 'ido. ² Pe jin²in:

—Jo lí² jmoo²¹o' jii¹³ la tí² jmi²¹² lo tsu líli¹ ito² tsá² mii¹³.

Jaain²¹ tsamí² súun²un jmi²¹ jma-fuu²¹ tya' Jesús

³ Taaain¹ Jesús fu Betania tsi inuu tya' Simon 'in jngøøi²¹. La 'ii²¹² tyiin¹in coon²¹ li si² mesa gatyii²a jaain²¹ tsamí² tyaan¹ coon²¹ sí² si²o² jmi²¹ jmafuu²¹ sii²¹ nardo. 'Moo³ tyiin¹ 'e nardo do. Joon 'in tsamí² do gajaa¹a luu²¹² 'e sí³ do joon ga'í²in 'e jmi²¹ jmafuu²¹ do mooty² Jesús. ⁴ Joon 'inlíi¹³ 'in néei¹ do gali'nii²¹i-tsi joon gasii²i jee²¹² 'ii:

—¿'Ee lí' ganga¹ii¹ 'e jmi²¹ jma-fuu²¹ lo? ⁵ Tsu ilí² tsa'nii²¹² do coon¹³ coon²¹ mil tsi ca 'no³ cuu². Joon li cwo¹o tsá² tañii².

Joon gali'ee¹mo 'in tsamí² do.

⁶ Pe gajin²in Jesús:

—Jo 'ee fuu²¹²gii¹ 'ino. ¿'Ee lí' un-tyii²'naa' 'ino? Coon²¹ 'e tyú²-u gaj-maa¹a 'ino tyiia. ⁷ Tsu 'in tañii² ngi¹ coon¹³ 'naa' coon²¹ tøø²mo pe jna-gi jo seen²¹na coon¹³ 'naa' coon²¹ tøø². ⁸ 'In tsamí² lo gaj-maa¹o jii¹³ 'e lí³i, nigaya²o jmi²¹ jmafuu²¹ cuerpo tyiia tya' mi 'á¹na. ⁹ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñixiia' 'e licwá² júu³ tya' xiiala itii¹³ tsá² la caain²¹ juncwii²¹ ityá² tsá² júu³ 'e gajmaa¹a 'in tsamí² lo. Joon un-tii¹³-tsi tsá² 'ii.

'Nii¹ Judas Jesús

¹⁰ Joon Judas Iscariote, jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a, gangóo¹ ngasiin¹in coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² xiiala lí² jaan²¹in Jesús ja'cwoo²¹o 'ido. ¹¹ Joon mo ganúu²un 'ido 'elo joon gali-jløø¹³mo líli¹. Joon gasii²¹i Judas

'e cwo¹o 'ido cuu². Coon¹³ la joon ga'noo¹²on Judas xiiala jaan²¹in Jesús. Joon ga'noo¹²on 'ee hora 'e ilí² jaan²¹in.

Gø¹² Jesús coon¹³ tsá² tya'a

¹² Gacwaa²¹ jmii²¹² joon galáa² 'wii²¹² jmii²¹² 'e gø¹² tsá² Israel 'iñi¹ jo tyiian³ jeei¹. Mo jmoo¹o tsá² Israel jmii²¹² cwaa²¹ jmii²¹² tya'a 'e joon jngaai¹² tsá² joo'saa²¹ tya' 'e jmii²¹² joon. Joon gaunngii¹ tsá² tya' Jesús 'ii:

—¿Xiiifu 'iin²¹²u'un tsatyaa²¹a'a tyá² 'e tyee²e' tya' jmii²¹² pascua 'e gati²?

¹³ Joon gasii¹in Jesús gáí¹ tsá² tya'a sii²¹i:

—Cwoliin²naa' 'e fuu²¹ fee¹ joon do-o imáa¹naa' jaain²¹ tsañuu¹ tyan¹ coon²¹ tsuu² si'o² jmii²¹. Joon cwoliin²moo' xiiifu li tsee¹²i. ¹⁴ Joon li 'íi¹ do-o jon fú²uu' 'in tsá² fii²¹² 'ná¹ do: “Gajin²o Tifo²: ¿Xiiia cuarto li ityee²e'e coon¹³ tsá² tyiia tya' jmii²¹² 'e gati²?” ¹⁵ Joon i'e²e 'naa' coon²¹ cuarto fee¹ 'e nilí² tyá² li' yu'. Do-o tyá²aa' tyá² 'e tyee²e'.

¹⁶ Ga'woo²¹mo 'in tsá² tya'a do. Gangaliin²mo 'e fuu²¹ fee¹ do joon gali²-i jilaa²¹ jün¹³ la gajin² Jesús do. Joon do-o gatyá¹ tyá² 'ee dø¹ø tya' jmii²¹² do.

¹⁷ Mo gáí¹ náú³ joon gatyii²¹a Jesús coon¹³ jün¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a. ¹⁸ Joon la 'ii²¹² néei¹ gø¹²ø gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in néei¹ gø¹²ø coon¹³ jna lo ijaan²¹mo jna.

¹⁹ Gatoo²¹ fa'í³ tya' 'in catyaaí² do. Joon gaunngii¹ ti' jaain²¹, jin²in:

—¿Ti jna-a 'i?

Joon jaain²¹gi gajin²in:

—¿Ti jna-a 'i?

²⁰ Jesús-gi gañii¹ tya' tsá² tya'a:

—'Ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin 'naa' lo. 'In gø¹² coon¹³ jna coon¹³ coon²¹ wúun¹ 'ii 'i. ²¹ La joon jjúuin² 'in Ruu²¹i tsá² jün¹³ la jin² ni jí² tya' Dios pe fúu² 'in jaain²¹ 'ii do. Tyá²-gi tya' 'in jaain²¹ 'ii do wa mo'o jo galiseen²¹mo.

²² La 'ii²¹² néei¹ Jesús gø¹²ø joon gatøø¹i coon²¹ 'iñi¹, gason¹on joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gafiin¹in, joon cwo¹o jilee²¹ tsá² tya'a jin²in:

—Tyé²ee' 'e lo tsu cuerpo tyiia-oo lo.

²³ Mi yuui¹³ joon gaunrøø¹i coon²¹ vaso vino. Joon mo ngayuui¹³ gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gajmaa¹a jmai'xu 'uun²¹ jilee²¹mo. ²⁴ Mo ngayuui¹³ joon gasii²¹i tsá² tya'a:

—'Elo-o jmi³ii tya' coon²¹ júu³ 'e 'mii² 'e nigacwóo³-oo tuun²¹ 'wii¹³ tya' 'in fúu¹ liili¹. ²⁵ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo 'e duu¹³gii e jmi³ 'mi³ wuunjøø¹³ ca mi cwá² jmii²¹² mi tyu² Dios to². Joongi lí²-i duu¹³uu vino 'múui² tún¹.

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e jo irø¹mo Tú³ 'ii

²⁶ Mo ngayuui¹³ ga'øø¹ø joon ngaliin²mo fu moo²¹ sii²¹ moo²¹ Olivos. ²⁷ Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Jilee'naa' 'e jo litsáai¹-oo' jna 'e woo¹ no tsu ni jí² tya' Dios jin²in: “Ijngaa¹³moo 'in 'aai¹ joo'saa²¹ joon ingi¹ situu¹mo 'in joo'saa²¹ do.” ²⁸ Pe mi yuui¹³ 'e gajün¹ jna iní³ii nifugi la 'naa' fu Galilea.

²⁹ Joon gasii²¹i Tú³ 'ii:

—Fiin¹³ jilee²¹mo jo litsáai¹-tsi 'nu pe jna-a jo líi¹na la joon.

³⁰ Pe Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu, 'e 'woo¹ no la jée¹gi 'i'oo¹o tún² naa¹³ 'in tuuitsáa², 'ni¹ naa¹³ jo røø²¹u 'e cwii¹u'un jna.

³¹ Pe 'ii-gi jo gacwoo¹ júu³ jin²in:

—Fiin¹³ júun² moo coon¹³ 'nũ jo fo³oo 'e jo cwii¹na 'nũ.

Joongi jilee²¹mo jin²in la do-o jon.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² coon²¹ li sii²¹ Getsamení

³² Joon mo gatyaliin² coon²¹ li sii²¹ Getsemani joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Ni²duu'lo la 'h²¹² ní³ii nifoo¹³na Dios.

³³ Joon gajée¹i jii¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon galáa² 'wii²¹² lí² xuui²¹²-tsi joongi 'áai¹ fa¹i³ lí²i. ³⁴ Joon gajin² Jesús:

—Lí¹ fa¹i³ lí²na ca la lí² ijúun² moo, jan² duu'lo jo cwocwuui²¹du'naa.

³⁵ Joon gangó¹ Jesús ca nifugixu. Joon gatyii²¹a ni 'wó² joon gamii¹i tyani Dios Jmii²¹ wa'a ili² si'nee¹³mo 'e jo nii²¹ wúu¹ la lí² ili² 'e hora joon. ³⁶ La jee²¹² faa²¹a fo² do joon gajin²in:

—Ñũ², tyi'nũ-u jilaa²¹a ili², jo cwo²¹o 'e mó³oo wúu¹ la lí² 'elo. Pe jo cwo²¹o lí² la líi² jna, cwoli²-i la lí²i 'nũ-u.

³⁷ Mo ngayuui¹³ do joon gacwéi¹ tún¹ li néei¹ tsá² tya'a joon mo gatyee¹²i joon nitee¹²i 'ido cwuu²¹mo. Joon gasii²¹i Jesús Tú³:

—Simón, ¿ti cwuu²¹mo'o? ¿Ti jo galí² 'e jo cwuu²¹mo'o jii¹³ coon²¹ hora? ³⁸ Unjnaa²¹-'oo' joon fee¹³naa' Dios joon jo coon²¹ Satanás 'naa' tóo². 'E la ja²mo, náa¹ tyú² tya' alma tyii¹ 'e 'iin²¹²mo pe cuerpo-gi 'wo² si'ii¹-tsi.

³⁹ Joon gangó¹ Jesús tún¹, ngafee¹³i Dios tún¹ joon jin²in 'e nafaa²¹a do tún¹. ⁴⁰ Joon gacwéi¹ tún¹ joon gatsee²¹i tsá² tya'a tee¹²i cwuu²¹mo tún¹ 'wii¹³ unní¹i do jii¹ jalicwuu²¹i. Joon jo ñii¹ 'ee ñii¹i. ⁴¹ Gangó¹ Jesús gati² 'ni¹ naa' joon mo gacwéi¹ tún¹ gajin²in:

—Cwocwuui²¹mo' no. Cwo'ii²¹ 'woo²¹oo'. Naliin¹mo jii¹³ la no

'wii¹³ nigacwá² hora. Ijaan²¹in 'in Ruu²¹i Tsá² ja'cwoo²¹o 'in 'oo¹o tsaa². ⁴² Raan²naa' no, moo²¹o' no. Ni joo¹-o 'in jaain²¹ jna —gajin² Jesús.

Tee¹ tsá² tyitsaai²¹² Jesús

⁴³ Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo gacwéi¹ Judas, 'ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a. Joon jalii² coon¹³on 'in tsá² fúui¹ líi¹ 'in tyan¹ ñi² espadas coon¹³ 'in san¹ 'no³ 'mó². Jalii² to² tyu³ 'in tyu² to² tya' untsá² joongi to² tyu² jilee²¹ tsacøø¹³. ⁴⁴ Joon 'in Judas do, 'in gajaain²¹ Jesús, nigacwoo¹ coon²¹ lí² jii¹²in:

—'In cu³uu ju² do 'ii 'i. Seen¹²naa' tá², ñũ²uu' tyú² líi¹.

⁴⁵ Joon mo gatyii²¹a Judas joon gangatyéen¹in li siin¹² Jesús joon gasii²¹i:

—Tifo², Tifo².

Joon gacuu²¹u ju² 'ido. ⁴⁶ Joon tsifu gasaan¹²in 'in nitéin¹ do Jesús. Joon gatøø¹⁰ tyitsaa²¹²mo Jesús

⁴⁷ Pe jaain²¹ 'in téein² do gasø¹⁰ ñi³ espada tya'a joon gatyuu²u cataain²¹ loocwoo² tsaleei¹³ tya' 'in tyu² to² tya' untsá² nifu do. ⁴⁸ Joon gasii²¹i Jesús 'in catyaa² do:

—¿Ti niga'woo²¹naa' coon¹² ñi³ espada coon¹³ 'no³ 'mó² wa'a saan¹²naa' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹? ⁴⁹ La coon²¹ jmi²¹² siin¹²na coon¹³ 'naa' fu i'yíiá² cwo¹ do joon jo-gi mo seen¹²naa' jna. Pe 'elo-o ili² joon itsín¹ jii¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ⁵⁰ Joon tsifu joon gacwiin¹in 'in tsá² tya'a 'goo²¹o. Joon Jesús do gajaan¹o.

Gacwiin¹in jaain²¹ simii²¹

⁵¹ Pe jaain²¹ simii²¹ 'in paai²¹ 'mi² taa²¹ ngóo¹ caluu li ngóo¹ Jesús. Joon gasan²mo tsá² 'ii. ⁵² Joon tsifu joon gatú² 'ido 'e 'mi²

taa²¹ do joon gacwiin¹o ti' ringúu¹i coonti.

Jesús tyani tsacøøi¹³

⁵³Joon gangajée¹i 'in tsá² do Jesús tyani 'in tyu² to² nifu tya' untsá² coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tya' ley li sicaain²¹. ⁵⁴Joon wín²gixu ngóo¹ Tú³ caluu joon gatyii²¹a 'ii tyi¹ ca'nú tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá². Joon do-o gacwó²o coon¹³ 'láa² 'in néei¹ do untyaa¹i yaai co' jí².

⁵⁵'In tyu² to² untsá² coon¹³ jileei²¹ tsacøøi¹³ néei¹ do 'noo¹o coon²¹ tsaa² tya' Jesús 'e 'nii¹i joon lisá² júu³ ijngaa¹²mo 'ido. Pe jo gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹. ⁵⁶Tsu lí¹ fúui¹ 'in faa²¹a júu³ tajuu²¹ tya' Jesús pe jo coon²¹ røø²¹ faa²¹a la jaain²¹. ⁵⁷'Inlí¹³ garóon²on 'nii¹i 'ido coon¹³ júu³ tajuu²¹ jin²'in:

⁵⁸—Jna'a ninuu²¹u'u 'e jin² 'ino: “Jna ifiin³na 'e cwo¹ fee¹ no 'e nigajmaa¹² tsá² joon jee²¹² 'ni¹ jmii²¹² isaa¹³aa coon²¹ cwo¹ jon'on jma² tsá².” Júu³ joon ganuu²¹u'u tya' 'in tsá² no —jin² 'in tsá² tajuui²¹ do.

⁵⁹Pe jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e tyaa¹ lo jo røø²¹ sii¹i.

⁶⁰Joon garóon²on jee²¹² 'in tsá² do 'in tyu² to² nifu tya' untsá² joon gaunngii¹ Jesús:

—¿Ti jo 'ee ngii²i coonti? ¿'Ee fo²o 'wii²¹² tyi¹ no?

⁶¹Pe li goon²¹ gajaan¹ tii² Jesús. Jo 'ee gañii¹ coonti. 'In tyu² to² nifu tya' untsá² do gaunngii¹ tún¹ jin²'in:

—¿Ti 'nu-u Cristo, 'in Joon¹ Dios nicwaa¹³?

⁶²Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—Jna-gi 'i. Joon imáa¹naa' 'in Ruui²¹ Tsá² tyiin¹ li' caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹. Joongi ijó¹ jee²¹² jni¹ li' yu¹.

⁶³Tsifu joon ga'gii¹i sijn¹³in 'in tyu² to² untsá² do joon gajin¹³in:

—Jo 'néi¹gi' 'in jmá² júu³ røø²¹ no. ⁶⁴Ganuu²¹o' jilee²¹na' xiiala nigaungøøi¹ 'ino Dios coon¹³ júu³ tya'a. ¿'Ee lí²naa' 'e jmoo²¹o' coon¹³ 'ino?

Joon jilee²¹mo gajin²in 'e 'ná¹ júun²mo Jesús.

⁶⁵Joon 'inlí¹³ ga'láa² 'wii²¹² 'ñii¹i Jesús. Gajinii¹ unni² 'ido joongi poo¹i Jesús joon sii²¹i 'ido jin²in:

—Faa¹³du'u, ¿'iin 'in gapooi¹ 'nu?

Joon ga'láa² 'wii²¹² 'ii¹³ jnóo¹o mooni² Jesús.

Jo røø¹i Tú³ 'e cwii¹mo Jesús

⁶⁶Ca tí² 'wii²¹² 'iityi¹ siin¹² Tú³. Joon gatyii²¹a jaain²¹ jee²¹² 'in jmoo¹o 'ee gø¹² 'in tyu² to² nifu tya' untsá² do. ⁶⁷Joon mo gani²i Tú³ 'e siin¹²in do untyaa¹ 'ña'a co' jí² joon gajaan¹ jøø²i joon gajin²in:

—Ngí² 'nu jon coon¹³ Jesús tsá² Nazaret.

⁶⁸Pe Tú³gi jo garøøi²¹ jin²in:

—Jo cwii¹na 'ino. Jo ñi³ii 'ee 'e fo²o no.

Joongi gacwo¹i li' 'oo¹ li tsataai² tsá². Joon ga'oo¹o tuuitsáa². ⁶⁹'In tsamí² do gajøø²i Tú³ tún¹ joon gasii²¹i tún¹ 'in téin² do:

—Jaain²¹ tsá² tya' 'ido-o 'in tsañuu¹ lo.

⁷⁰Pe jo garøø¹i Tú³ tún¹. Jee²¹² catá²-a tún¹ 'in téin² do gasii²¹i tún¹ Tú³:

—La ja²mo, 'nu-u jaain²¹ 'in tya' 'ido tsu 'in seein²¹ Galilea 'nu, joongi la faa²¹ 'ido-o la joon foo²¹ 'nu.

⁷¹Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² faa²¹a 'laa²¹ 'ée¹i Dios jin²in:

—Ni Dios jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no 'in 'ée¹naa' no.

⁷²Joon tsifu gati² tún² naa¹³ ga'oo¹o tuuitsáa². Joon gati²-tsi Tú³ do 'ee nigasii²¹i Jesús 'ii: “La jo-gi mo 'oo¹o tún² naa¹³ tuuitsáa²

jo røø²¹u 'e cwii¹u jna 'ni¹ naa¹³.”
Joon mo gati²-tsi Tú³ 'elo joon
gaty¹o.

15

Jesús tyani Pilato

¹ Mo gajná² joon, joon 'in tyu² to²
tya' untsá² galicaain²¹ tún¹ coon¹³
jileei¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tifo²
tya' ley coon' jileei²¹ tsacøøi¹³
'in tyiin²gi. Joon ngajée¹i Jesús
siñuu¹mo joon gangajaan¹²in tyani
Pilato. ² Joon gaunngii¹i Pilato
Jesús:

—¿Ti 'nu røøi¹³ tya' tsá² Israel?

Jesús-gi gañii¹i:

—'E joon foo²¹gi 'nu.

³ Jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá²
gañii¹i Jesús lili¹. ⁴ Joon gaunngii¹i
Pilato Jesús tún¹ jin²in:

—¿Ti jo 'ee ngii¹²i coonti?
Jøø²du'u xiiala 'ni¹i 'nu lili¹.

⁵ Pe jo gañii¹i Jesús coonti. 'Wii¹³
joon lli¹ tsa'goo²¹-tsi Pilato.

Sii¹in tsacøøi¹³ ijúun²mo Jesús

⁶ La nitii²i Pilato 'e láa²i jaain²¹ 'in
'yuui² 'nuñi³ la jee²¹² 'e tí² jmii²¹²
joon. Joon galáa²mo jaain²¹ 'in
muui¹ 'in tsá² do. ⁷ Joon 'yuui²
'nuñi³ jaain²¹ 'in sii²¹ Barrabás, 'ii
jee²¹² 'in nigajngaai¹²gi tsá² coon²¹
li nigatii¹in coon¹³ tsaa²to². ⁸ Joon
gangalii² tsá² joon gamii¹i tyani Pi-
lato 'e jmá¹ 'ido 'e la tsi¹i². ⁹ Pilato-gi
gañii¹i:

—¿Ti 'iin²¹²naa' 'e láa²na Røøi¹³
tya' tsá² Israel?

¹⁰ Jin² Pilato la no 'wii¹³ li³o 'e
gajaan¹²in 'in tyu² to² tya' untsá²
Jesús 'wii¹³ tsiwúu¹mo tya' Jesús.
¹¹ Pe 'in tyu² to² tya' untsá² do ni-
gasi²¹o Pilato 'e tyu²gi wa'a láa¹i
'ido Barrabás. ¹² Joon gaunngii¹i
tún¹ Pilato:

—¿'Ee 'iin²¹²naa' lí² coon¹³ 'in
sii²¹ Røøi¹³ tya' tsá² Israel lo?

¹³ Joon gañii¹i tsá², 'oo¹o tá² lili¹
jin²in:

—i Téen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

¹⁴ Gasi²¹ Pilato tún¹ 'in tsá² do
jin²in:

—¿'Ee gó² nigajmaa¹a 'inlo?

Pe 'in tsá² do gañii¹i tún¹ tá² lili¹
jin²in:

—i Téen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

¹⁵ Joon 'wii¹³ 'iin²¹²in Pilato
ján² røø²¹ coon¹³ 'in tsá¹ do joon
galáa²mo Barrabás joongi gatyu^{2u}
to² póo²i Jesús joon gajaan¹²in 'ido
wa'a téen¹in tsaa' crúu¹³.

¹⁶ Mo ngayuui¹³ joon, joon
gatyii¹mo 'láa² Jesús tyani Pilato
joon gangajée¹i 'ii tyi¹ tya' røøi¹³
li sii²¹ Pretoria. Joon gauncaain²¹
ce jileei²¹ 'láa². ¹⁷ Joon tyii²¹i Jesús
coon²¹ 'mi² yóoin² nuu² la lí¹ 'e tyi²
røøi¹³. Coon²¹gi corona lí² jmaai²
tóon¹ gaton¹ mootyi² Jesús. Coon¹³
la joon ga'láa² 'wii²¹² luu²¹i Jesús.
¹⁸ Joon ga'láa² tsá² do 'wii²¹² 'aa²¹i
Jesús jin²in:

—i Viva Røøi¹³ tya' tsá² Israel!
i Wóo²-o cwoseein²¹!

¹⁹ Joon coon¹³ 'no³ sii² cwaa²¹
gapó² mootyi² Jesús joon gañii¹i
Jesús. ²⁰ Mo ngayuui¹³ gaungøøi¹
la no joon gatyii³o 'a 'mi² yóoin²
nuu² do joon gaci¹i tún¹ Jesús
siin³in do-o. Tsifu joon gatyii¹mo
Jesús itéen¹in 'ido crúu¹³.

Taain¹ tsá² Jesús tsaa' crúu¹³

²¹ Jaain²¹ tsá² seein²¹ Cirene sii²¹
Simón, jmii²¹ Alejandro coon¹³
Rufo, najaa¹²i li tsajmaa¹a to². Joon
mo gangii¹ do 'in 'láa² do gatyu^{2u}
to² 'ido wa'a coon²¹ crúu¹³ tya'
Jesús.

²² Joon gangajée¹i Jesús fu coon²¹
li sii²¹ Gólgota, coon²¹ li 'øøi²¹-tsi
tsá² sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹². ²³ Joon
gacwo¹o 'ido Jesús vino caai¹³
jmi³ 'mó² sii²¹ mirra pe Jesús-gi jo
ga'un²un 'edo. ²⁴ Joon gateen¹in
tsaa' crúu¹³ do. Joon 'in 'láa² do

gajmaa¹a jmaai²xu siin³ Jesús. Gacoo¹o 'iin lii¹i la jaain²¹ do.

²⁵ 'Iin² ñú³ ningóo¹ mo gateen¹in Jesús tsa¹ crúu¹³. ²⁶ Joon gataan¹an coon²¹ júu³ yu¹ tyi² Jesús 'e faa²¹a 'e ga'ñii¹i Jesús. Faa²¹a la lo: “Róøi¹³ tya' tsá² Israel 'ino.” ²⁷ Caan²¹mo gataain¹ Jesús tsa¹ crúu¹³ coon²¹ gáí¹ 'uun²¹, jaain²¹ li' caai tsáa¹ jaain²¹gi li' caai²¹ tooin²¹². ²⁸ La joon 'e gatsín¹ 'e jin² ni jí² tya' Dios: “Gaun¹i³in tsá² 'ii jee²¹² 'in gó².”

²⁹ Jileei²¹ 'in ngii¹i do gají²mo Jesús joon gajøø²¹² mootyíi¹i jin²in:

—'Nu-xu 'in ifiin¹ cwo¹ do joon jee²¹² 'ni¹ jmii²¹² ijmaa³o'o tún¹, ³⁰ laai²¹² 'wo'o no. Cwúui¹ tsa¹ crúu¹³ no.

³¹ La joon jon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo' tya' ley gaungøøi¹ Jesús sii²¹i ruu²¹i:

—Galáa²mo 'in xeei²¹ joon ña'gi jo lí² láí¹ 'ña'a. ³² Wana ganee²¹e' gajngaa¹i tsa¹ crúu¹³ tya'a 'ña'a joongi lí² jo¹o líi²na' 'e 'ii-o Cristo, Róøi¹³ tya' tsá² Israel.

Joon cagi 'in gataain¹ crúu¹³ coon¹³ Jesús gají²mo 'ii.

Jún¹mo Jesús

³³ Mo gatí² tyiiañi¹ galinuu²¹ coonti ca 'iin² 'ni¹ calóo². ³⁴ Mo gatí² 'e hora joon ga'oo¹o Jesús jin²in:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? ('E 'øøi¹²¹-tsi jin²in: Dios tyiia, Dios tyiia, ¿'ee li' nigatíu¹³u jna?)

³⁵ 'Inlíi¹³ 'in téein² do niganúu²un joon gajin²in:

—Nuu²duu', nitø¹ø Elías.

³⁶ Joon gangó¹ jaain²¹ cwiin¹in. Mo ngayuui¹³ gaun'laa²¹ coon²¹ esponja coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntyii²¹ coon nii²¹² sii² gacwo¹o Jesús. Joon gajin²in:

—Jaan²duu', nee²du' wana jó¹ Elías jaxáa¹i 'ino.

³⁷ Tsifu joon ga'oo¹o Jesús coon²¹ naa¹³ tá² líi¹i joon gajún¹mo.

³⁸ Joon coon²¹ 'mi² 'íi¹ inuu¹ cwo¹ fee¹ do ga'gii²¹ coonti tún² fóo¹³. Tí² yu¹ joongi ca tí² 'wii²¹² ga'gii²¹. ³⁹ Joon 'in tyu² to² 'láa² romano 'in siin¹² tyani li taain¹ Jesús do mo ganii²¹ xiiala ga'oo¹o Jesús joongi xiiala gajún¹ 'ido joon gajin²in:

—'E la ja²mo, 'in tsañuu¹ lo Jóon¹ Dios 'i.

⁴⁰ Coon²¹ li téein² tsami² wíin²gi gajøø²ø. Jee²¹² 'ii siin¹² María Magdalena joongi María sáa³ Jacobo 'in xuui²¹²gi Sé³. Joongi siin¹² Salomé do. ⁴¹ 'In tsami² lo nigangii¹ coon¹³ Jesús. Joongi nigajmaa¹a 'e dø¹ 'ido la 'ii²¹² gangii¹ Jesús Galilea. Joongi fúu¹mo tsami² 'in téein² do 'in gandalín² coon¹³ Jesús Jerusalén.

Ga'á¹mo Jesús

⁴² Joon la xu tiin¹xu 'wii¹³ 'e jmii²¹² tya' 'e tyaa¹ tyú² ('øøi¹²¹-tsi tsá² cwoon¹ 'ló¹ jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²) ⁴³ joon gajó² Sé³, tsá² sein²¹ coon fuu²¹ sii²¹ Arimatea. 'In Sé³ no jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ joon jaain²¹ tsá² 'in siján¹an jmii²¹² mi tyu² Dios to². Jo 'goo²¹o coonti. Ga'í¹ 'ido tyani Pilato joon gamii¹o cuerpo tya' Jesús. ⁴⁴ Pilato do ganga'goo²¹-tsi 'e najún¹mo Jesús jmoono. Joon gatø¹ø 'in tyu² to² 'láa² do gaunngii¹i wa'a jo¹o gajúun²in. ⁴⁵ Mo gajin² 'in tyu² to² 'láa² do 'e jo¹o gajúun²in joon gacwo¹ Pilato cuerpo tya' Jesús 'e cón² Sé³ do. ⁴⁶ Tsifu joon galó² Sé³ do coon²¹ 'mi² taa²¹ tyú². Joon gaxíia² cuerpo tya' Jesús joon gacin¹in 'e 'mi² taa²¹ do. Joon gataan¹²in coon²¹ tsi 'aan¹ lí² coon²¹ tsa¹ xá¹. Joon gasii²¹i coon²¹ cuun²¹² 'ootoo²¹ 'aan¹ do. ⁴⁷ Joon ganii²¹ María Magdalena coon¹³ María sáa³ Sé³ li ga'á¹ Jesús do.

16

Mo gajin¹ in tún¹ Jesús

¹ Mo gangii¹ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² joon María Magdalena coon¹³ Salomé coon¹³ María sáa³ Jacobo galó² jmi²¹ jmafuu²¹ 'e tsaxee¹ i tya' Jesús. ² Joon 'áa³ jmi²¹² 'láa² 'wii²¹² semóo¹³, mo ga'yeei²¹ ñi¹, tyalín² li ga'ái¹ Jesús. ³ Sii²¹ ruu²¹;

—¿iin 'in jan¹ 'e cuun²¹² 'e jni¹ 'oo'aan¹ do? —sii²¹.

⁴ Pe mo gani²¹ jo 'e cuun²¹² fee¹ li do. Jo si²gi 'áan³ tya'. ⁵ Mo gangatáa¹ tsi too²¹ 'aan¹ do gani²¹ jaain²¹ simii²¹, taa²¹ siin³ lii¹, tyín¹ in li' caai²¹ 'aan¹ tsáa¹ do. Joon gafoo¹ mo 'in tsamí² do. ⁶ Pe 'in simii²¹ dogi gasii²¹ 'ii:

—Jo foo¹³ naa'. 'Naa²¹ naa' Jesús tsá² Nazaret 'in gatein¹ tsá² tsaa' crúu¹ do. Pe nigajin¹ o. Jo 'yuu²gi lo. Jóø²duu' li ga'ii²¹ do. ⁷ Cwollín² naa', cwosi¹³ 'ii' tsá² tya'a coon¹³ Tú³ 'e tsáa¹ a Jesús nifugi tyii' fu Galilea. Joon do-o imáa¹ naa' 'i jii¹³ la nigajin² in.

⁸ Joon gangalín² mo cwiin¹ in li roon¹ 'aan¹ do 'wii¹³ jleei¹ gafoo²¹ 'ii lii¹. Jo 'iin gasii²¹ coonti jii¹³ jaain²¹ 'wii¹³ gafoo²¹ 'ii lii¹.

Jesús gajnee¹ in tyani María Magdalena

⁹ Mo ngayuui¹³ joon 'e gajin¹ Jesús, mo gajná² 'e galáa² 'wii²¹² semóo¹ do joon gajnee¹ in Jesús 'láa² 'wii²¹² tyani María Magdalena, jaain²¹ tsamí² 'in ga'woo¹ i Jesús dyái¹ 'in 'lii' alma tya'a. ¹⁰ Joon 'ido-o gangóo¹ ngasii¹² 'in nigangi¹ coon¹³ Jesús. Joon do-o taai¹ xuui²¹² tsi joon ci² o. ¹¹ Joon mo ganúu² un 'ii 'e seen²¹ mogi Jesús joongi 'e niganii²¹ mo 'in tsamí² do 'ii jo gajo¹ galí² 'e jin² 'in tsamí² do.

Gajnee¹ in tyani gáí¹ tsá² tya'a

¹² Mo ngayuui¹³ joon gajnee¹ in Jesús xiia²¹ gi líi¹ tyani gáí¹ tsá² 'in ngaliin¹ coon²¹ tya' i fu¹. ¹³ 'Ii-gi ngaliin² mo ngasii¹² i tsá² tya' Jesús pe jon'gi júu³ tya' 'ii jo¹ galí² i.

Sii¹ i Jesús ji dyajaain²¹ tsá² tya'a

¹⁴ Mo liciiin²¹ xu joon gajnee¹ in tún¹ Jesús coon²¹ li néee¹ 'in dyajaain²¹ tsá² tya'a gø²ø. Joon gaunngii¹ i tsá² tya'a do xiiala li' 'e jo jo¹ líi² 'ido, joongi 'waa²¹ tsi 'ido tsu 'wii¹³ jo jo¹ galíi² la jilee²¹ 'in gasii²¹ 'ii 'e nijin¹ Jesús. ¹⁵ Joon gajin' Jesús sii²¹ i tsá² tya'a:

—Cwollín² naa' la 'ui fu juncwii²¹. Síi¹³ 'ii' jilee²¹ tsá² júu³ tyá² tya' xiiala itiin¹³ tsá² tyani Dios. ¹⁶ Joon jilee²¹ 'in jo¹ líi² 'e júu³ tyá² do joon 'in sáai² jmi²¹ itiin¹³ mo 'i. Pe 'in jo jo¹ líi² li 'lii³ itsáa¹ a. ¹⁷ Joon 'in jo¹ líi² ijmáa¹ a 'e li² lo: Coon¹³ 'ii²¹ tyiajna i'wooi²¹ jilee²¹ 'in 'lii³ taai² almas tya' tsá². Joon ifaa²¹ o jmi¹ xiia²¹. ¹⁸ Joongi isaan²¹ in coon¹³ cwoo²¹ o mii²¹ pe jo ijmá¹ 'nii²¹ tya'a. Joongi wana 'uun²¹ 'ootyí² jo ijmá¹ 'ii²¹. Joongi táan¹ an cwoo²¹ o tya' 'in tsatsaa¹³ joon 'láa² mo 'i.

Mo gasoo¹ o Jesús fu ñu'fú²

¹⁹ Mo ngayuui¹³ gafee²¹ i Jesús tsá² tya'a do joon ganga² mo Ña'ñu¹ 'u' Jesús fu ñu'fú². Joon do-o gangacwaa²¹ li' caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹. ²⁰ Joon ga'woo²¹ mo tsá² tya'a ngasii¹² i tsá² xiiala itiin¹³ tsá² la caan²¹ mo. Joon coon¹³ 'ña'a Jesús 'e uncoon¹³ on. Joon coon¹³ milagro 'e jmoo¹ o tsá² tya'a litsáai¹ tsi tsá² 'e jo¹ o júu³ tya' Jesús. Amén.

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹a San Lucas

Prólogo

¹ Fúu¹mo tsá² nigataan¹an ni mo'jí² la galí² jilaa²¹ 'e nigalí² jee²¹² jna'. ² Joon 'in tsá² 'in niga'e¹e jna' niganii²¹o ca la mo 'wiin²¹² joon gatyaa¹o júu³. ³ La joon jon jna nigacoon²¹oo cwáain¹ coon²¹ tún² ca la mo 'wiin²¹². 'Wii¹² joon líi²na 'e tyú²-u 'e tóon¹³oon ni mo'jí² jilaa²¹ la lí² 'e nigalí². ⁴ La joon jmáa³aan tsá² tyú¹ Teófilo 'e litsáai¹-o'o 'e la ja²mo jilaa²¹ júu³ 'e niga'e² tsá² 'nũ.

Jaain²¹ ángel jmoo¹o júu³ iliseein²¹ Wó³ saa¹i tsá² jmú²¹

⁵ La jee²¹² líi¹i Herodes róoi¹³ fu líi sii²¹ Judea seein²¹ jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Zacarías. Líi¹i tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ Abías. Tsamí² tya'a sii²¹ Elisabet. Jaain²¹ jún² tya' líi²¹² Aarón 'ii. ⁶ Jiwáa²mo do tyú¹mo tyani Dios i. Joongi jmaa¹a jilaa²¹ tãii² coon¹³ jilaa²¹ to² tyú² Dios. Jo 'e tsaa² tya'a sá². ⁷ Jo 'in xuui²¹² tya'a seein²¹ tsu 'wii¹³ Elisabet do jo lí² tsatyéen¹in. Joongi nitsáa²mo jiwáa²mo.

⁸⁻⁹ Cafu mo líi¹i Zacarías untsá² tyani Dios gatíi² tsajjiin²¹ fuusún² ni altar tya' Dios. Gatíi² tsajmaa¹a 'elo jiin¹³ la tã²si² 'e jmoo¹o untsá² do. Gacoo¹o untsá² 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ee to² ijmáa¹a. Joon mo gatí² 'ii²¹ ga'í² Zacarías cwo¹ tya' Dios do 'e tsajjiin²¹ fuusún². ¹⁰ Jileei²¹ 'in catyaa²gi do gajaan¹an caluu faa²¹a júu³ tyú². ¹¹ La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Dios Jmii²¹ siin¹³in lí¹ tsáa¹ 'e lí juun¹un fuusún². ¹² Mo gajnéi¹ 'in ángel do 'áa¹mo gafooi²¹ Zacarías

jiin¹³ jo ñii¹ 'ee jmáa¹a. ¹³ Joon 'in ángel do gajin²in sii²¹i 'ii:

—Jo foo¹³o, Zacarías, tsu Dios niganú²o júu³ tyú² tyi'i. It-satyéen¹³mo tsamí² tyi'i jaain²¹ yuun²¹. Joon unsii²¹o'o Wó² 'ii. ¹⁴ Líi¹ tyuu¹³u jløø¹³mo'o 'wii²¹² tya'a. Fúu¹mo 'in jløø¹³mo 'e galiseein²¹. ¹⁵ Tsu 'in yuun²¹ tyi'i do 'in lityú¹mo tyani Dios. Jo 'e 'uun²¹un coonti jon' vino jon'gi máa¹. Joon ca la mi liseen²¹mo un'øø²mo Espíritu Tyú² tya' Dios 'ii. ¹⁶ Joon coon¹² júu² tya'o fúu¹mo tsá² seein²¹ Israel ici²o coon¹³ 'Ña'ñu¹u' Dios tya'a. ¹⁷ 'In Wó³ no tsáa¹a jee¹gi lagi Ña'ñu¹u' ijmáa¹a la gajmaa¹a Elías. Joon 'ii²¹ tya' 'ii ijmáa¹a 'e jileei²¹ tsá² coon¹³ jóon¹on iliseein² mo tyú². Joon 'in jo mo nuu¹³ ninuu¹o júu² røø²¹. Joon la joon tyaa¹ tyú² tya'a tsá² 'ii²¹mo Ña'ñu¹u' —jin² ángel do.

¹⁸ Joon Zacarías do gaunngi¹ 'in ángel do:

—Xiiala ijmáa²aa 'e iun'øø¹²na 'elo tsu 'áa¹mo nitsaa¹moo la joon tsamí² tyiia jon.

¹⁹ 'In ángel do gañii¹:

—Jna-a Gabriel. Siin¹³moo tyani Dios. 'Ii gasii¹in jna 'e fuu²¹²uu 'nũ. Joongi 'e jmáa³aa 'nũ júu³ jilaa²¹ júu³ tyú² lo. ²⁰ Pe nano jo lí² foo¹³gi'i ca gatsín¹ jilaa²¹ júu³ lo tsu jo gajo¹ lí²u'u júu³ tyiia. 'E júu³ lo 'ná¹ tsín¹ mo gatí² 'ii²¹ tya'a.

²¹ La h²¹² joon 'in tsá² catyaa² téein² caluu²¹²-u sijéen¹³mo Zacarías. Líi¹ tsa'goo¹-tsi 'wii¹³ líi¹ gali'h²¹² inuu cwo¹ do. ²² Pe galili²o 'e nigajøø² coon²¹ lí² tsu 'wii¹³ mo gacwa'h¹i jo lí² faa²¹gi. Joon gajmaa¹a lí² coon¹³ cwoo²¹o tsu jo lí² faa²¹gi.

²³ La tsifu joon mo gatsín¹ to² tya'a 'e cwo¹ do ganga²mo fu tya'a. ²⁴ Mo gangii¹gixu jmi²¹²

joon gacán¹ mo tsamí² tya'a yuun²¹.
Joon gajaan¹ o inuu, jo gacwa'í¹ i ce
gatsín¹ 'ñéi² sii²¹. Gajin² in:

25 —Ña'ñu¹ o' nigajmaa¹ a coon²¹
'e tyá² tyiia joon nigatyí³ o fa'í²¹
tyiia tyani tsá².

*Jaain²¹ ángel jmoo¹ o júu²
iliseein²¹ Jesús*

26 Ningóo¹ jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹
Elisabet do yuun²¹ mo gasii¹ in
Dios 'in ángel Gabriel do fu coon²¹
fuu²¹ sii²¹ Nazaret li náa¹ Galilea.
27 Ngafee¹³ i jaain²¹ simí² sii²¹
María. 'Ido-o náa¹ júu³ tya'a coon¹³
jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Sé³. Sé³ do jún²
tya' 'lí²¹² David 'ii. 28 'In ángel do
gangatyéin¹ li tyín¹ in 'in simí² do.
Joon gajin² in:

—i'Aa²¹² mo'o fuu²¹² uu 'nu! Ni-
gauncwai² Dios 'nu líi¹ gi lagi
jileei²¹ tsamí² —jin² ángel do.

29 Mo gani²¹ María 'in ángel do
líi¹ ganga'goo²¹ tsi. Joon ga'í¹ tsi 'ee
'øøi²¹ tsi 'e júu³ do. 30 Joon 'in ángel
do gasii²¹ i 'ii:

—Jo foo¹³ o, María. Nigaj-
maa¹ a Dios coon²¹ 'e tyá² u tyi¹.
31 Cwoliñi¹² in icaan²¹² mo'o yuun²¹
joon liliseein²¹ jaain²¹ yuun²¹ tyi¹
'e unsii²¹ o'o JESÚS. 32 'In lifee¹ mo
'ii. Ilisii²¹ Joon¹ Dios 'in feei¹ gi.
Joon Ña'ñu¹ u' Dios Jmii²¹ icwo² o
'ii 'án³ li gatyú² jún² tya' 'lí²¹² yuu¹³
tya'a David to². 33 Ilín² in róøi¹³ tya'
jileei²¹ tsá² Israel coon²¹ tøø² mo. Jo
tyee²¹ 'ii²¹ tya'a coonti.

34 Joon gaunngii¹ i María 'in ángel
do:

—¿Xiiala ili² 'elo, tsu jo 'in ñuu¹
tyiia seen²¹?

35 'In ángel do gajin² in:

—Ijoo²¹ o Espíritu Tyá² tya' Dios
tyi¹. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios, 'in
feei¹ gi, icaan²¹ un yuun²¹, tsu 'wii¹³
joon ilicwaa³ mo 'in yuun²¹ do. Joon
ilisi²¹ Joon¹ Dios. 36 Iliseen²¹ mo

jon jaain²¹ yuun²¹ tya' ruu²¹ u Elis-
abet fiin¹³ nitsáa¹ mo. Jin² tsá² 'e jo
lí² caain²¹ yuun²¹ pe nano ningóo¹
jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹ in yuun²¹. 37 Tsu
'wii¹³ Dios ce jilaa²¹ a líi¹ —jin²
'in ángel do.

38 María do gajin² in:

—Lo-o siin¹³ na 'e jmáa³ oo jilaa²¹
to² 'e tyá² Ña'ñu¹ u'. Cwalí² i la lí¹ 'e
nigasi²¹ i jna.

Mo ngayuui¹³ joon gatúu² mo 'in
ángel do 'ii.

Tsafeei¹³ María ruu²¹ i Elisabet

39 Jee²¹² jmii²¹² joon María do
gangóo¹ la jmoonoo coon²¹ fuu²¹ ná¹
jee²¹² moo²¹. Coon²¹ fuu²¹ náa¹
cwoo¹³ 'wó² sii²¹ Judea. 40 Mo
gatyí¹ a tya' Zacarías do gafee¹ i
Elisabet. 41 Joon mo ganúu² Elisa-
bet do júu³ tya' María do joon 'in
yuun²¹ 'yuui tu² u gajøø¹² i. 42 Joon
'in Espíritu Tyá² tya' Dios ga'ii²¹
Elisabet do. Joon galáa² 'wii²¹²
faa²¹ a coon¹³ júu³ tá² xu, jin² in:

—Nigauncwaa¹³ Dios 'nu líi¹ gi
lagi jileei²¹ tsamí². Joongi
nigauncwaa¹³ Dios yuun²¹ 'in
tyéen² un. 43 ¿'in jna wa'a jó¹ sáa³
'Ña'ñu¹ o' jafee¹³ i jna? 44 La tsifu
mo ganúu³ un júu³ tyi¹ 'in yuun²¹
tyiia lo gajøø¹² i jløø¹³ mo nu' tu³ uu.
45 Jløø¹³ mo'o 'e nigalitsáa¹ mo-o'o
'e tyá² u 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹ u' 'e
nigajin² in.

46 Joon María do gajin² in:

Fee¹ mo Ña'ñu¹ u' 'ái¹.
47 Joon jløø¹³ moo coon¹³ jilaa²¹
'e jmoo¹ o Dios 'in jmoo¹ o
tiin¹³ na.

48 Dios nigacón² cwáain¹ 'e tañí²
jna.

Tsu fúu² nigalí¹ i jna 'in jmoo¹ o to²
tyu² u.

Pe jilaa²¹ jmii²¹² li ngóo¹ gi
jileei²¹ mo tsá² iuntyú¹ mo jna.

49 Tsu Dios 'in jmii²¹² gi tsi nigaj-
maa¹ a coon²¹ to² fee¹ tyiia.

Jiin¹³ 'ii-o 'in tyú¹mo.

⁵⁰ 'Woo²¹-tsio tya' ce jileei²¹ 'in un'goo²¹ 'ii la tsá² seein²¹ nano lagi tsá² 'in nogi iliseein²¹.

⁵¹ Jilaa²¹ to² fee¹ jmoo¹o Dios.

'In jmaa¹ jløøi¹³ yaai tyaní¹³i ga'aa¹o fa'ii²¹.

⁵² Ga'woo¹mo Dios tsá² 'in tyín² 'án³ tya'a.

Joon jileei²¹ 'in tsá² 'wói¹ gasaa²¹mo.

⁵³ 'In sityéin¹³ jmü²¹² gaunrøø²¹mo Dios 'ii coon¹² 'e tyú²-u.

Pe 'in tsá² sá² cuu² gasii¹ 'in líi²mo.

⁵⁴ Gauncoon¹³o tsá² Israel 'in jmoo¹o to² tyu²u.

⁵⁵ Fúu² galíi² 'in jo ga'ín¹-tsi júu³ ga'ii¹ 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi' Abraham coon¹³ jileei²¹ jún² tya'a coon²¹ tøø²mo

—jin² María do.

⁵⁶ Gaaí²¹ sii²¹gi gajan¹ María coon¹³ Elisabet do. Mo ngayuui¹³ joon ganga²mo fu tya'a.

Galiseein²¹ Wó² saai¹ tsá² jmü²¹²

⁵⁷ Mo gatsín¹ jmü²¹² 'e Elisabet do 'ná¹-a liseein²¹ jóon¹on. Joon galiseein²¹mo. ⁵⁸ Joon líi¹ jløøi¹³ jileei²¹ tsá² néei¹ tyan' coon¹³ jileei²¹ ruu²¹i mo ganúu² 'e tyú²-u 'e nigajmaa¹a Ña'ñu¹'u' tya'a. ⁵⁹ Mo gatí² jñá² jmü²¹² gatí² 'ii²¹ i'ii²¹in 'in yuun²¹ do lí² jün¹³ la tüsi². Jmü²¹² joon 'in tsá² jalín² tí² jmü²¹² galíi²in²¹²in lisii²¹ 'in yuun²¹ do la sii²¹ jmü²¹. ⁶⁰ Pe sáa³o gajin²in:

—Jon' la joon, 'ná¹-a lisii²¹ Wó³-o.

⁶¹ 'In catyaaí² do jo cwoo¹ júu³, jin²in:

—Pe jün¹³ jaain²¹ tsacøøi¹² tyi' i jo sii²¹ la joon —jin².

⁶² Joon gajmaa¹a lí² coon¹³ cwoo²¹o tya' jmü²¹ yuun²¹ do 'ee 'iin²¹²in lisii²¹ yuun²¹ do. ⁶³ 'I-gi gamü¹i coon²¹ mo'jí². Joon gataan¹an ni do 'e lisii²¹o Wó³.

Ganga'goo²¹-tsi jilee²¹mo. La tsifu joon galí²-i gafaa²¹ Zacarías do. ⁶⁴ Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios. ⁶⁵ Coon¹³ 'e lo-o gafoo¹mo jileei²¹ 'in néei¹ la 'ui tsaa' moo²¹ lí sii²¹ Judea do. Tyaai¹ júu³ jee²¹² 'ii jilaa²¹ 'e nigalí².

⁶⁶ Jileei²¹ 'in nuu¹un 'elo gacón² cwáain¹. Joon gajin²in:

—¿'Ee ilíin² 'in xuui²¹² no? Tsu 'e la ja²mo uncoon¹³ Ña'ñu¹'u' 'ii.

Júu³ gafaa²¹ Zacarías

⁶⁷ Joon Zacarías, jmü²¹ 'in Wó³ do, røøi¹ Espíritu Tyú² tya' Dios gafaa²¹a júu² tya' Dios. Jin²in:

⁶⁸ Untyú¹moo Ña'ñu¹'u' Dios Jmü²¹ tya' tsá² Israel.

Tsu nigauncoon¹³ tsá² tya'a joon gauntiin¹³mo jna'.

⁶⁹ 'Líi²¹² David gajmaa¹a la to² tyu²u joon nigatyii¹²mo Dios jaain²¹ jún² tya'a 'in pín²gi 'e ijmáa¹a tiin¹³ jna'.

⁷⁰ La joon júu³ ga'ii² 'wii²¹² tya' tsá² tyú¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² ca líi²¹².

⁷¹ Ga'ii² júu³ itiin¹³ jna' tya' jileei²¹ 'in 'eei¹ jna'.

Joon i'wóo¹i jna' ja'cwoo²o jileei²¹ 'in 'iin²¹²in jmeei²¹ jna' jilaa²¹ 'e gó².

⁷² Dios ga'ii²o júu³ tya' 'líi²¹² tsacøøi¹² tyi' 'e fúu² iliin¹ Dios 'ii.

Jo 'ín²-tsi 'e júu³ tyiin² do 'e nigajmaa¹a coon¹³.

⁷³ La lo-o 'e júu³ ga'ii² Dios tya' 'líi²¹² yuun¹³ tyi' Abraham:

⁷⁴ Gacwo²o 'ii²¹ 'e tiin¹³na' 'e lí²-i tsáa¹mo-tsi' 'ii.

Jo cu²-tsi' coon¹³ 'in 'eei¹ jna'.

⁷⁵ Joon lí²-i jmoo²¹o' jilaa²¹ to² tyu²u coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú²-u la 'ii²¹² sáan³an'.

⁷⁶ Joon 'nu-u, yuun²¹ tyiia, iunsii²¹ tsá² 'nu jaain²¹ tsá² 'in cwó¹ júu³ tya' Dios 'in feei¹.

Joon' 'nɛ-ɥ icwoo²¹o nifu itya²¹a tyá² tsá² i'ii²¹mo Ña'ñu¹ɥ'.

⁷⁷ Joon la joon litsáai¹-tsi tsá² tya'a xiiala itiin¹³ Dios tsá² mi 'iin²in tsaa² tya'a.

⁷⁸ 'Wii¹³ fúu² líi² Dios jna' joon gasii¹in jón¹on 'in nigajmaa¹a jná² joo²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ li ngii²¹i'.

⁷⁹ Nigajná² joo²¹ tya' jileei²¹ 'in néei¹ li nuu²¹, joongi 'in néei¹ li 'í¹ foo¹³ 'mó¹. Joon lí²-i linee²¹e' xiiala ngii²¹i' 'e tyá²-ɥ tyani Ña'ñu¹ɥ', jin² Zacarías do.

⁸⁰ Joon 'in xuui²¹² Wó³ do gacwán¹mo. Joon gali'øø²¹mo-tsi 'áai¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios. Joon gatéein² coon²¹ li jo 'in tsá² seen²¹ ca gatsín¹ jmii²¹² 'e 'ná¹ licwii¹in tsá² Israel 'ii.

2

Galiseein²¹ Jesús

¹ Jee²¹² jmii²¹² joon 'in tsaa²to² tyiin¹ Roma sii²¹ Augusto. Joon 'in Augusto do gatyɥ²ɥ to² 'e tsataai² tsá² ni jí² ce jileei²¹ tsá² 'in seen²¹ coonti. ² 'E jí² lo nifu ga'láa² 'wii²¹² gajmaa¹a mo líi¹i; Cerenio to² fu li sii²¹ Siria. ³ Jilee²¹mo tsá² 'ná¹-a tsalín² fu goo¹o 'e tsataai² ni jí². ⁴ 'Wii¹³ joon gacwo¹í¹ Sé³ fuu²¹ Nazaret náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon gangóo¹ fuu²¹ Belén, coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Judea. Do-o li galiseein²¹ 'líi²¹² David tsɥ Sé³ do jaain²¹ jún² 'líi²¹² David. ⁵ Ngóo¹ fu Belén caan²¹mo coon¹³ María 'e tsataai² ni jí². Nináa¹³a júu³ tya'a 'e tí² li cui² cwoo²¹o. Joongi nityéen²mo yuun²¹. ⁶ Joon gali² la 'ii²¹² taain²¹² fu Belén joon do-o li galiseein²¹ jón¹ María. ⁷ 'Ido-o jón¹on 'láa² 'wii²¹². Joon gapaa²¹ ni 'ido coon²¹ 'mi². Joon gatyaa¹i coon²¹ tsi momóo¹ tsɥ jo sá² 'nú¹ li ján³.

Jaain²¹ ángel jafee¹³; tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹

⁸ Tyan¹ fuu²¹ Belén ningi¹ coon²¹ poo²¹² tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹. Do-o nijoon¹o la coon²¹ 'woo¹ 'aa¹mo joo'saa²¹ tya'a. ⁹ La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹ɥ'. Joon la tøø² 'oo² ñu¹fú² tya' Ña'ñu¹ɥ' gajná² joo²¹ la cu² lí¹ li née¹i. ¹⁰ Joon líi¹ gafoo²¹i pe 'in ángel-gi do gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jo foo¹³naa¹ tsɥ coon²¹ júu³ tyá²-ɥ 'e tyaan² 'e fuu²¹²uu 'naa' ilijløø¹³ jilee²¹mo tsá². ¹¹ Nano galiseein²¹ fuu²¹ goo¹o David jaain²¹ 'in jmá¹ tiin¹³ 'naa' 'in sii²¹ CRISTO. Ña'ñu¹ɥ' 'ii. ¹² Lawa coon²¹ lí² imáa¹³naa¹ 'in yuun²¹ do raain¹ coon²¹ tsi momóo¹ sipaa²¹i 'mi² —jin² 'in ángel do.

¹³ La tsifu joon co' li siin¹³ 'in ángel do joon gajnéi¹ fúui¹gi ángeles. Joon cwoo¹ 'maai¹³ Dios. Joon jin²in:

¹⁴ iCwocwoo¹ 'maai¹³ Dios jileei²¹ 'in néei¹ ñu¹fú²! La joon jon ni 'wó² cwolisá² 'ii²¹ tya' tsá² 'in jløø¹³ 'wii²¹² tya'a.

¹⁵ Joon mo ngalín²in 'in ángeles do fu ñu¹fú² 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹i ruu²¹i:

—Moo²¹o'. Mojøø²¹ø' fu Belén jilaa²¹ 'e nigalí² lo. Mojøø²¹ø' jilaa²¹ 'e nigajin² Ña'ñu¹ɥ'.

¹⁶ Joon ngalín²mo jmoono lí¹. Joon mo gatyalín²in gatsee²¹mo María coon¹³ Sé³ joongi 'in yuun²¹ do raain¹ tsi momóo¹. ¹⁷ Mo gatsee²¹i gatyaa¹o júu³ jilaa²¹ 'e nigajin² 'in ángel do cwáain¹ tya' 'in yuun²¹ do. ¹⁸ Joon jileei²¹ 'in ganúu² líi¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ tya' 'ido. ¹⁹ Joon María tii¹³i-tsi jilaa²¹ 'elo. Joon ga'i¹-tsi 'wii²¹² tya'a. ²⁰ Joon 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do ngalín²mo jløø¹³mo cwáain¹ tya'a. Ngalín²mo un'goo²¹o Dios. Cwoo¹o

'maai¹³ Dios jilaa²¹ 'e niganúu² joongi 'e niganii²¹. Tsu 'wii¹³ jilaa²¹-a nigali² la nigajin² 'in ángel do sii²¹; 'ii.

Tsacøøi¹³ tya' Jesús tyaa^{1a} cwoo²¹ Dios Jmii²¹ 'in yuun²¹ Jesús

²¹ Mo gati² ñhá² jmii²¹² 'e galiseein²¹ Jesús gajmaa^{1a} tsacøøi¹³ tya'a li² 'ii. Joon gaunsii²¹ JESÚS jiin¹³ la 'e nigajin² 'in ángel do nigasii²¹; María la nu'gi 'e gacaain²¹ María Jesús.

²² Mo gatsiin¹ jmii²¹² 'e gauntyú¹-i jiin¹² la tüsi² tya' Moisés gangajé¹³ mo Jesús fu Jerusalén 'e tyá² cwoo²¹ o Dios. ²³ La lo-o gajmaa^{1a} tsu 'wii¹³ ni jí² tya' Ña'ñu^{1u} 'jin²: "Jileei²¹ yuun²¹ tsañuu¹ 'in liseein²¹ nifu jmaa^{1a} tsá² coon²¹ tya' Ña'ñu^{1u}." ²⁴ Gangalín² mo gacwo^{2o} Ña'ñu^{1u} Dios jiin¹³ la to² tyú² ni jí² tya'a. 'E jin² jí² do 'e 'ná² cwóo¹; tsá² canéi¹ posii²¹² si gáí¹ maa²¹² 'ee lawa coon²¹ fa¹.

²⁵ Jee²¹² jmii²¹² joon niseein²¹ Jerusalén jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Simeón. 'Ii jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyú¹ coon¹³ Dios. Líi¹ un'goo²¹ 'ii Dios. Joongi sijan^{2o} mi jó¹ 'in jmá² tiin¹³ tsá² Israel. Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios siin¹³ mo coon¹³ Simeón do. ²⁶ Nigajin² in Espíritu tya' Dios 'e jo ijúuin² jiin¹³ la jo mo nii²¹ Cristo 'in siin¹ in Ña'ñu^{1u}. ²⁷ 'In tsañuu¹ lo gangó¹ fu cwo¹ fee¹ si² Jerusalén to² tyú² Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon mo gajalín² in tsacøøi¹³ tya' Jesús coon¹³ on fu cwo¹ 'e jmáa^{1a} jiin¹³ la to² tyú² ley. ²⁸ Joon gariin¹ 'in Simeón do 'in yuun²¹ do. Joon gacwo^{2o} 'maai¹³ Dios. Jin² in:

²⁹ Ña'ñu^{1u}, li²-i cwo^{3o} o júun² moo 'e tyú²-u, tsu nigauntsiin¹ mo 'ii²¹ 'e gajmaa^{2a} coon¹³ tsá² tyi'i.

³⁰ Nigamá¹ moo coon¹³ unní^{3o} 'in jmá² tiin¹³ tsá²,

³¹ 'in nigasín² un tyani jileei²¹ tsá².

³² Joon 'ino-o líi¹ lawa coon²¹ jí² 'e jnéei² tya' jileei²¹ 'in jo seein²¹ Israel.

Joon coon²¹ 'e tyú²-u tya' tsá² tyi'i 'in seein²¹ Israel.

³³ Sé³ coon¹³ sáa³ Jesús líi¹ ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e gajin² Simeón cwáain¹ tya' xuui²¹² do.

³⁴ La 'ii²¹² joon gataain² Simeón cwa³ 'ii. Joon gajin² in sii²¹; María, sáa³ Jesús:

—'In yuun²¹ lo 'yuu¹ 'ii²¹ 'e jmáa^{1a} 'e cii¹²; tsá² Israel sixu 'e róon² on 'ee. 'E joon lawa coon²¹ li² 'e líi¹ fúui¹ 'in faa²¹ 'laa²¹ tya'a. ³⁵ Coon¹³ 'e la joon 'e nilí² xiiala 'i¹-tsi tsá² la jaain²¹ la jaain²¹. Joon 'e tyi'nu-u jilaa²¹ 'elo lawa coon²¹ ñí³ 'e gaí² tsi alma tyi'i —jin² Simeón do.

³⁶ Do-o jon 'yuu² jaain²¹ tsamí² 'in nisii²¹ Ana. Jamí¹ jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Fanuel. 'Ido-o líi¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel 'in¹ nisii²¹ Aser. Ana do-o tíi² cwoo^{1o} júu³ tya' Dios. Líi¹ natsáai² tsu simii²¹² gi 'ii la mo gacui² cwoo^{21o}. Joon dyá¹ jiin²¹ nigacwoo²¹ coon¹³ ñuu¹ tya'a. ³⁷ Joon nano ningóo¹ dyajíuu² jiin²¹ 'ná¹ gi itsín¹ coon²¹ céin¹³ jiin²¹ in. Jo ga'woo² 'e cwo¹ do. 'Yuu² cwo¹ la 'woo¹ tiin¹³ la jmii¹ 'e untyú¹ Ña'ñu^{1u}. Faa^{21o} júu³ tyú² joongi jo gøø^{21ø} la tíi² si². ³⁸ 'In tsamí² do gangatyéin¹ la tsifu joon. Joon mo ngayuui¹³ gacwo^{2o} 'maai¹³ Dios ga'láa² 'wii²¹² gafee²¹; tsá² cwáain¹ tya' 'in yuun²¹ Jesús do. Fee²¹; jilee²¹ mo 'in sijan² 'ii²¹ iláa² mo 'in seein²¹ Jerusalén.

Nga² mo Jesús fu Nazaret

³⁹ Mo ngayuui¹³ gauntsiin¹ jilaa²¹ 'e tyú² to² ni jí² tya' Ña'ñu^{1u} gangaliin¹ mo fu Galilea. Gangalín¹ in fu goo^{1o} Nazaret. ⁴⁰ Joon 'in yuun²¹ do gacwán¹ mo. Lí¹ gi

pí²-tsi joongi lí¹gi 'øøi²¹gi-tsi. Joon lí¹ gauncwai³ Dios 'ii.

Xuui²¹² Jesús 'yuui² cwo¹ fee¹ sii² Jerusalén

⁴¹ Joon tsacøøi¹³ tya'a la coon²¹ jiin²¹ tsalín² Jerusalén 'e tsajøø² jmü²¹² sii²¹ pascua mo tií¹³-tsi tsá² Israel mo gacwa'woo²¹i tsacøøi¹³ tya'a Egipto. ⁴² Mo gatsín¹ Jesús dyatun¹ jiin¹in ngalín²mo coon¹³ tsacøøi¹³ tya'a fu Jerusalén jiin¹³ la tüsi² 'e tí² jmü²¹² do. ⁴³ Mo gacií¹²i jaliin¹mo gatséi¹ jmü²¹² do 'in xuui²¹² Jesús do gajaan¹o fu cwo¹ fee¹ Jerusalén. Ce jiin¹³ jo galili³ tsacøøi¹³ tya'a. ⁴⁴ Ga'i¹-tsi 'e jaa¹³mo Jesús jee²¹² tsá² fúui¹ líi¹ do. La joon ngatáai² fu² coon²¹ jmü²¹². Joon ga'naa¹²i jee²¹² tsaruu²¹i coon¹³ jileei²¹ 'in cwii¹ingi. ⁴⁵ Pe jo gatsee²¹i. Joon ngalín²mo tún¹ fu Jerusalén 'e tsa'nee¹³i 'ido fu joon.

⁴⁶ Joon mo gatsín¹ 'ni¹ jmü²¹² joongi gatsee²¹i 'ido fu in^{uu} cwo¹ do. Tyíin¹³in jee²¹² tifo² tya' ley nuu¹u joongi ungi¹i 'ido. ⁴⁷ Jileei²¹ 'in nuu¹u júu² tya'a líi¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ cwáain¹ cwo¹ Jesús coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi. ⁴⁸ Mo gani²i tsacøøi¹³ tya'a 'ii líi¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gajin² sáa³a:

—Yuu²¹ tyiia, ¿'ee lí' gacwoo¹³o jna'a fai³ la no? Ñü²¹u coon¹³ jna líi¹ cu²-tsii'i naga'nee¹³na'a 'nü.

⁴⁹ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee lí' naa²¹naa' jna? ¿Ti jo ñí²ii' 'e 'ná²a jmá³aa jilaa²¹ to² 'e nicwo¹ Ñü³uu jmáa³aa?

⁵⁰ Pe tsacøøi¹³ tya'a jo ga'øøi²¹-tsi 'e gajin² Jesús gasii²¹i 'ii.

⁵¹ Joon gangaliin¹mo coon¹³ Jesús fu Nazaret. La joon galinuu¹³u to² tyü²u. Pe sáa³o jo ga'in¹-tsi jilaa²¹ 'elo. ⁵² La joon

Jesús líi¹ tyü² gacwáan¹in. Joongi 'øøi²¹gi-tsi. 'Yaa¹mo-tsi Dios coon¹³ Jesús. La joon jon 'yaa¹mo-tsi jileei²¹ tsá² coon¹³ Jesús.

3

Cwoo¹ júu³ Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹ li jo 'in tsá² seein²¹

¹ Ningóo¹ dya'ná² jiin²¹ 'e Tiberio 'in tyíin¹³ Roma líi¹i tsa'a^{to}² nifu. Joon Poncio Pilato-gi líi¹i tsa'a^{to}² fu Judea. Joon Herodes-gi líi¹i tsa'a^{to}² fu Galilea. Joon ruu²¹i dogi sii²¹ Lii²¹² tyü²u to² fu Iturea coon¹³ li sii²¹ Traconite. Joon Lisania líi¹ tsa'a^{to}² fu Abilinia. ² Joon Anás coon¹³ Caifás líi¹ untsá² 'in tyíin¹gi nifu. La 'ii²¹² joon taain²¹² Wó³ jón¹ Zacarías coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Joon gacwo²o Dios 'ii coon²¹ júu³ 'e tya¹ tsá². ³ Joon Wó³ gangii¹ la caain²¹ co' tí' jmü²¹ Jordán 'e sii²¹i tsá² 'e 'ná²-a unsi¹i 'e 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e gó² joon 'ná²-a saai¹ jmü²¹. Joon la joon 'iin²mo tsaá² tya'a. ⁴ 'Elo-o gauntiin¹³mo jiin¹³ la jin² ni jí² 'e gajmaa¹a 'in gacwo¹ júu² tyü² ca líi²¹² 'in sii²¹ Isaiás:

Tá² coon²¹ ni'oo¹o jaain²¹ tsá² fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Nijin²in:

“Íjó¹ Ñá'ñü¹u'. Tyaa²aa' tyü² tyii' i'ii²¹moo' 'ii.

Tsáa¹mo-'oo' 'e tyü¹moo'.

Jmáa²aa' fu uncwii²¹ tyii' lawa coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹.

⁵ Unrøø¹moo' jilaa²¹ juu¹³ cwó².

'E unrøø²¹moo' jilaa²¹ po³ moo²¹.

Joongi fu¹ tuu²¹ nijmaa²aa' tsáa¹.

Jilaa²¹ fu¹ gó² 'ná² lí² røø²¹.

⁶ Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ni ní²o xiiala tiin¹³ Dios tsá².”

Jin² jí² tya' Dios do.

⁷ Mo tsalín² tsá² 'e saai¹ Wó³ 'ii jmü²¹ joon jin²in Wó³.

—iTsá² 'in coon²¹ tsá² to² 'naa'! ¿'lin nigasií¹³ 'naa' 'e laa²¹²naa'

yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu' 'e nijatyéein¹? ⁸ Cwojmáa²aa' jiin¹³ la tíi² jmá¹ 'in nigajo²-tsi. Joon jo 'i¹-oo': "Jo 'e tsangí¹na' tsu jún² tya' 'íi²¹² Abraham jna'", tsu fuu²¹²uu 'naa' 'e ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí² jmá² Dios jún² tya' 'íi²¹² Abraham. ⁹ Dios nityaa¹ tyá² ñityí² tya'a 'e tyá²u 'mó², joon jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwó² 'oofuu²¹ tyá² tya'a ityá²o joon ijún² coon¹³ jí² —jin² Wó².

¹⁰ Joon gaunngí¹ 'in tsá² do 'ii jin²in:

—¿'Ee-gí 'ná² jmoo²¹o'on jon?

¹¹ Wó²gí gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jileei²¹ 'in 'oo¹o tún² 'mí'tyi² 'ná²-a cwo¹o coon²¹ tya' 'in jo 'oo¹o coon²¹ tí².

¹² Gajalín²mo jon 'inlíi¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e ñii¹ tsá² wa'a 'e saai²¹ jmí²¹. Joon gaunngí¹i, jin²in sii²¹i Wó²:

—Tífo², ¿'ee 'ná¹ jmó³ jna'a?

¹³ Joon gajin² Wó³:

—Jo mí²íi' líi¹gí jiin¹³ la 'ii²¹ na tyan¹.

¹⁴ 'Inlíi¹³gí 'láa² gaungí¹i 'ii jin²in:

—Jna'gíi, ¿'ee-gí 'ná² jmoo²¹o'o?

Joon gajin² Wó³:

—Jo tí¹ tyí²ii' coon²¹ tí² tya' doñi'iin tyitsaai²¹², jogí tyí²ii' cuu² coon¹³ tajú³. Cwoli'yaa¹mo-'oo' jiin¹³ la 'lee¹³naa'.

¹⁵ 'In tsá² do téein² 'áai¹ sijáan¹³an. Joon 'i¹-tsi wana jon' Wó² no líi² Cristo 'in sín¹ Dios. ¹⁶ Pe Wó³ dogí gajin²in sii²¹i jileei²¹:

—Jna-a, 'e la ja²mo jiin¹³ coon¹³ jmí²¹ saa²na 'naa' jmí²¹. Pe jó¹-o jaain²¹ 'in cwó¹ Espíritu Tyá² tya' Dios 'in ngí¹ coon¹³ 'naa'. Joon iuntyú¹mo 'naa' coon¹³ coon²¹ lawa coon²¹ jí². Joon 'oo¹gí 'ii²¹ lagi jna ce jiin¹³ jo tíi²na 'e sii¹³ii loo²¹ tsi mii²¹²i. ¹⁷ 'Ijó¹o ijmáa¹a la jmoo¹ tsá² mi untyú²¹ trigo. Mo untyú²¹ trigo do tyii¹³o jilaa²¹ jún² tyá²

joon coon¹o fu tya'a. Pe jilaa²¹gí tyi¹ dya²o ni jí² li jo guu²¹.

¹⁸ Coon¹³ láai²gí júu³ la lo-o ga'e² Wó³ tsá² júu³ tyá². ¹⁹ Joon ca-gí tsaa²to² Herodes gajíin²mo tsu 'wii¹³ Herodes do tyíin¹³in coon¹³ Herodías tsamí² tya' ruu²¹i Lii²¹² lawa tsamí² tya'o. Gajíin²mo jon 'wii¹³ jilaa²¹gí 'e gó² nigajmaa¹a. ²⁰ Joon coon¹³ jilaa²¹ 'elo-o gajmaa¹a 'e gó²gí ca gataan¹²in Wó³ 'nuñí³.

Saai¹ Wó³ Jesús jmí²¹

²¹ La nu'gí 'e lí² jilaa²¹ 'elo mo gangí¹ Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹ joon gasaa¹mo jon Jesús jmí²¹. Joon la 'ii²¹² cwo²o 'maai¹³ Dios ganó¹ 'ooñu¹fú². ²² Joon 'in Espíritu Tyá² tya' Dios gajngáa¹i líi¹ maa²¹² fu li siin¹³ Jesús. Joon ganú² coon²¹ júu³ jó¹ fu ñu¹fú² 'e jin²:

—Nu-u yuu²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na.

Jileei²¹ 'líi²¹² tsacøøi¹³ tya' Jesu-cristo

²³ Ningóo¹ Jesús jiin¹³ dyadya¹ jiin¹in xulí¹ xuxaa¹ la mo galáa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios. Jiin¹³ la 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'ii jóon¹on Sé³. Sé³ do-gí jóon¹on Elí. ²⁴ Elí do-gí jóon¹on Matat. Matat do-gí jóon¹on Leví. Leví do-gí jóon¹on Melqui. Melqui do-gí jóon¹on Jana. Jana do-gí jóon¹on Sé³. ²⁵ Sé³ do-gí jóon¹on Matatías. Matatías do-gí jóon¹on Amós. Amós do-gí jóon¹on Nahum. Nahum do-gí jóon¹on Esli. Esli do-gí jóon¹on Nagai. ²⁶ Nagai do-gí jóon¹on Maat. Maat do-gí jóon¹on Matatías. Matatías do-gí jóon¹on Semei. Semei do-gí jóon¹on Sé³. Sé³ do-gí jóon¹on Judá. ²⁷ Judá do-gí jóon¹on Joana. Joana do-gí jóon¹on Resa. Resa do-gí jóon¹on Zorobabel. Zorobabel do-gí jóon¹on Saltiel. Saltiel do-gí jóon¹on Neri. ²⁸ Neri do-gí jóon¹on Melqui. Melqui do-gí jóon¹on Adi.

Adi do-gi jón¹on Cosam. Cosam do-gi jón¹on Elmodam. Elmodam do-gi jón¹on Er. ²⁹ Er do-gi jón¹on Josué. Josué do-gi jón¹on Eliezer. Eliezer do-gi jón¹on Jorim. Jorim do-gi jón¹on Matat. ³⁰ Matat do-gi jón¹on Leví. Leví do-gi jón¹on Simeón. Simeón do-gi jón¹on Judá. Judá do-gi jón¹on Sé³. Sé³ do-gi jón¹on Jonán. Jonán do-gi jón¹on Eliaquim. ³¹ Eliaquim do-gi jón¹on Melea. Melea do-gi jón¹on Mainán. Mainán do-gi jón¹on Matata. Matata do-gi jón¹on Natán. ³² Natán do-gi jón¹on David. David do-gi jón¹on Isaí. Isaí do-gi jón¹on Obed. Obed do-gi jón¹on Booz. Booz do-gi jón¹on Salmón. Salmón do-gi jón¹on Naasón. ³³ Naasón do-gi jón¹on Aminadab. Aminadab do-gi jón¹on Aram. Aram do-gi jón¹on Esrom. Esrom do-gi jón¹on Fares. Fares do-gi jón¹on Judá. ³⁴ Judá do-gi jón¹on Jacob. Jacob do-gi jón¹on Isaac. Isaac do-gi jón¹on Abraham. Abraham do-gi jón¹on Taré. Taré do-gi jón¹on Nacor. ³⁵ Nacor do-gi jón¹on Serug. Serug do-gi jón¹on Ragau. Ragau do-gi jón¹on Peleg. Peleg do-gi jón¹on Heber. Heber do-gi jón¹on Sala. ³⁶ Sala do-gi jón¹on Cainán. Cainán do-gi jón¹on Arfaxad. Arfaxad do-gi jón¹on Sem. Sem do-gi jón¹on Noé. Noé do-gi jón¹on Lamec. ³⁷ Lamec do-gi jón¹on Matusalén. Matusalén do-gi jón¹on Enoc. Enoc do-gi jón¹on Jared. Jared do-gi jón¹on Mahalaleel. Mahalaleel do-gi jón¹on Cainán. ³⁸ Cainán do-gi jón¹on Enós. Enós do-gi jón¹on Set. Set do-gi jón¹on Adán. Joon 'in Adán do jón¹on Dios 'ii.

4

Satanás coon²¹on cwáain¹ 'e jmo¹o Jesús coon²¹ li jo 'in tsá²

seein²¹

¹ Jesús røø²¹mo 'in Espíritu Tyá² tya' Dios gaci¹'¹²i fu ti' jmi²¹ Jordán. Joon 'in Espíritu do-o gangajéi¹ 'ii coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. ² Do-o gateen¹in tunló¹ jmi²¹². Jo 'ee gagøø²¹ø jii¹³xu. Jee²¹² jmi²¹² joon gatsaa²¹² un'aa²i. Joon Satanás do gacón²du cwáain¹ xiiala líi² Jesús. ³ Joon gajin² Satanás do gasii²¹i 'ii:

—Wana Jón¹ Dios 'nu jmaa²'a 'e cuun²¹² lo lí¹ 'iñi¹.

⁴ Pe Jesús-gi gañii¹:

—Jin² ni jí² tya' Dios: “Jon¹ jii¹³ coon¹³ 'iñi¹ 'e seein²¹ tsá², ca-gi jilaa²¹ júu³ tya' Dios seein²¹ tsá².”

⁵ Joon gangajéi Satanás do Jesús coon²¹ moo²¹ ñí¹ lí². Joon ga'e²e Jesús coon²¹ catá² la tøøi² fuu²¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ⁶ Joon gajin²:

—Nicwo³oo 'nu jilaa²¹ 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e fuu²¹ lo coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya³gi tya'a. Tsu jna niga'ii¹³na jilaa²¹ 'elo. Joon cwo³oo doñi'ii¹³ 'in 'yaa¹-tsii. ⁷ Cwo³oo 'nu wana sii¹³i 'wojni²i tyaní³ii joongi mi³i tyaní³ii.

⁸ Pe Jesús-gi gañii¹:

—Jeen¹³mo'o coon²¹on coon¹³ jna. Satanás 'nu. Tsu ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²¹ 'naa' jii¹³ 'ña'-o Dios. Joon untiin¹³moo' jii¹³ la to² tyu² 'ii.”

⁹ Mo ngayuui¹² joon Satanás do gangajéi¹ Jesús fu Jerusalén. Joon gasaa¹i ti ya' cwo¹ fee¹ do. Joon gajin² Satanás gasii²¹i Jesús:

—Wana Jón¹ Dios 'nu cwó² cwotee²u ni 'wó² ¹⁰ tsu ni jí² tya' Dios jin²:

Dios cwoo²¹ 'ii²¹ 'e jalín² ángeles tya'a 'e 'aa¹i 'nu.

¹¹ Nišaan²¹in 'nu coon¹³ cwoo²¹o. Joon jo liwúui¹ ti¹³i coon¹³ cuun²¹².

¹² Jesús-gi gajin²in:

—Jin²in jon ni jí² tya' Dios: “Jo jmaa²a litsáai¹-o'o Ña'ñu¹'u' Dios.”

¹³ Mo jo gatsaa²¹a Satanás 'e jmaa²¹gi coon¹³ Jesús gan-gawín²mo coon¹³ Jesús coon²¹ sii¹³.

Jesús 'láa² 'wii²¹² to² tya'a fu Galilea

¹⁴ Jesús do nga²mo fu Galilea røø²¹mo 'in Espíritu Tyá² tya' Dios. Joon líi¹ faa²¹ tsá² 'wii²¹² tya'a la caan²¹mo co' do. ¹⁵ Joon Jesús ga'e³e tsá² tsi inuu la caan²¹mo cwo¹ sinagoga. Joon jilee²¹mo un-tyú¹ 'ii la caan²¹mo do.

Jesús ngaa¹²fu Nazaret

¹⁶ Joon gangai² Jesús fu Nazaret. Fuu²¹ do-o li gacwáan¹in. Joon mo gatí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngaa¹³;i fu cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel si² do jii¹³ la tiisi² tya'a. Joon gajmaa¹a siin¹²in 'e faa²¹a jí² taa¹³ júu³ tyá² tya' Dios. ¹⁷ Joon gacwo² tsá² 'ii coon²¹ jí² tya' 'in gafaa²¹ júu³ tyá² ca líi²¹² sii²¹ Isaías; joon mo ganá¹ joon gatsaa²¹a coon²¹ li jin² la lo:

¹⁸ In Espíritu Tyá² tya' Ña'ñu¹'u' ngii¹ coon¹³ jna

tsu nigauntyú¹mo jna 'e cwó²oo júu³ tyá² tya'a tya' jileei²¹ tsá² tañí²;

Joongi 'e jmáa³aa júu³ xiiala iláa²mo jileei²¹ 'in sijníi¹³.

Joongi unjnaa¹ unni² jileei²¹ tsá² 'in túui².

Joongi jmáa³aa tiin¹³ jileei²¹ tsá² 'in jmaai²¹ tsá².

¹⁹ La joon lisá²-a júu³ 'e gacwaa²¹² jii²¹ mo jmoo¹o Ña'ñu¹'u' 'e tyá²-u tya' tsá².

²⁰ Mo ngayuu¹² joon gajni¹ Jesús 'e jí² do joon gacwo²o 'in tsá² 'in uncoon¹³ 'in tyá² to² cwo¹ do. Joon gacwo²¹-o. Joon jilee²¹mo 'in tsá² taai² cwo¹ do jóøi² Jesús 'áai¹. ²¹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a jin²in:

—Nano-o nigatsín¹mo 'e jin² ni jí² tya' Dios lo tyani²ii' —jin² Jesús.

²² Jilee²¹mo tsá² faa²¹ a tyá² tya' Jesús. Joongi líi¹ tsa'goo²¹tsi júu³ 'ya² 'e sii²¹ Jesús 'ii. Joon gaunngii¹ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii. Jin²in:

—¿Ti jon 'in lo-o 'in jóon¹ Sé³ do?

²³ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—'E la ja²mo ifu³naa' jna 'e júu³ lo: “Timí¹, un'láai² 'wo'o.” Joongi 'e fú²uu' jna: “Jilaa²¹ 'e ganuu²¹u' 'e gajmaa²¹a fu Capernaum jmaa²¹a jon fuu²¹ góo²¹o lo.”

²⁴ Joon gafaa²¹gi Jesús gasii²¹ 'ido:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ce jii¹³ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² jo faa²¹ tsagoo¹o tyá² tya'a. ²⁵ 'E ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'e fúui¹ 'yiaa'nú² 'in seein²¹ fu Israel mo gacwo¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Elías júu³ tyá² tya' Dios. Joon jo gajó² jmi¹ 'ni¹ jii²¹ tsi ca'no³. Joon líi¹ galisá² 'oo² la caain²¹ fuu²¹. ²⁶ Pe Dios jo gasii¹in Elías tya' jii¹³ jaain²¹ 'yiaa'nú² 'in néei¹ fu Israel do. Gasii¹mo Dios 'ii tya' jaain²¹ 'yiaa'nú² 'in seein²¹ fu líi²¹ Sarepta tyan' co' fuu²¹ Sidón. ²⁷ Líi¹ jon seein²¹ tsatsaa¹³ jgøøi¹³ fu Israel jee²¹² jmi²¹² tya' tsá² gacwo¹ júu³ tyá² sii²¹ Eliseo. Pe jii¹³ jaain²¹ jo ga'láai². Jii¹³ Naamán 'in seein²¹ líi²¹ tyá² to² Siria gaun'láai² Eliseo —jin² Jesús.

²⁸ Mo ganúu² jileei² 'in tsá² táai² cwo¹ do jilaa²¹ 'elo líi¹ gatí² 'nii²¹-tsi. ²⁹ Joon garóon². Joon gatyii¹mo Jesús fu caluu²¹² fuu²¹ do. Joon gangajée¹³i Jesús fu coon²¹ yu' moø²¹ líi¹ náa¹ fuu²¹ do. Do-o la mo 'iin²¹²in 'e lee¹²i Jesús fu tyi² xá² do. ³⁰ Pe Jesús-gi gangíi¹ tún² tsa¹ jee²¹² 'ii. Joon ganga¹mo.

Jesús un'láai² jaain²¹ tsá² 'in yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a

31 Joon gangó¹ Jesús fuu²¹ Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gajaan¹an 'e²e tsá² fu in^{uu} cwo¹ sinagoga mo tí² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². 32 Lí¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹e tsu 'wii¹³ faa²¹ a lawa jaain²¹ 'in 'oo¹o to².

33 Cwo¹ do-o 'yuui jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'liii³ alma tya'a. Joon ga'oo¹o jin²in:

34 —Túu¹ jna'a. ¿'Ee li 'u¹u jee²¹² jna'a, Jesús tsá² Nazaret? ¿Tí ñi²i 'e untyee¹u jna'a? Ñi²oo 'iin 'nu. 'In tyú¹mo tya' Dios 'nu —jin² 'in 'liii³ do.

35 Pe Jesús gají²in 'in espíritu gó² do. Joon gajin²in:

—iCa tíi²! ¡Tiuui² 'in tsañuu¹ lo!

Joon 'in espíritu gó² do gajmaa¹a cii²¹mo 'in tsañuu¹ do ni 'wó² tyani jileei²¹ 'in táai² do. Joon gacwo¹í¹o 'in espíritu gó² 'ii. Ce jiin¹³ coon²¹ 'e gó² jo gajmee²¹i. 36 Joon jilee²¹mo gafoo¹i. Joon gasii²¹i ruu²¹i:

—¿'Ee-gi júu³ 'elo? ¿'Ee to² 'oo¹o 'in tsañuu¹ lo? ¡jòò² xiiala tyu² to² 'in espíritu gó² do, gatyu² to² 'woo¹i, joon ga'woo¹mo!

37 Joon líi¹ faa²¹ tsá² tya' Jesús la caan²¹mo co' do.

Un'láai² Jesús 'yiiiaunsáa³ Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³

38 Joon gacwo¹í¹ Jesús fu cwo¹ do. Joon gangaa¹²i fu tya' Simóoi¹³. Joon 'in 'yiiiaunsáa³ Simóoi¹³ nitsaa¹³o joongi 'yu tyii²mo. Joon gamii¹i tyani Jesús 'wii²¹² tya' 'ido. 39 Joon gangatyéen¹ Jesús tyani li raain¹ 'ido. Joon ga'wó² 'e tyii²in do. Joon gajeen²¹mo. La tsifu joon garóon²o joon ga'láa² 'wii²¹² 'e unjii¹mo 'in tsá² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

40 Mo gaoiin² ñi¹ jileei²¹ 'in 'aai¹ tsatsaa¹³, coon¹³ 'láai² nii² jmoowúu¹ 'e tyaan¹ tsá² gangajée¹³i

li siin¹³ Jesús. Joon gauntsii¹ Jesús cwo²¹o tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo fúu¹mo tsatsaa¹³. 41 Joongi ga'woo¹ 'in 'liii³ taai² alma tya' tsá². Joon mo ga'woo¹ gajin²in:

—Jóon¹ Dios 'nu.

Pe Jesús-gi gajii²mo 'ido, jo gacwo¹gi faa²¹ 'ido tsu ñii²¹ 'in 'liii³ do 'e 'ii-o Cristo.

Jesús cwo¹ júu³ fu Galilea

42 Mo gajná² jmii²¹² Jesús do gacwo¹í¹o 'e fuu²¹ do. Joon gangóo¹ coon²¹ li 'ña'a. Pe 'in tsá² do ga'na²mo 'ii. Joon gatyalín²mo li siin¹² Jesús. 'iin²¹²in jnii²¹i wa'a jo tsáa¹a. 43 Pe Jesús-gi gajin²in:

—'Ná²-a cwóo³o júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá² ce jilaa²¹ fuu²¹ tsu 'wii¹³ cwáain¹ la lo-o gacwo²¹²oo.

44 La joon gangí¹ Jesús cwo¹o júu³ tyú² la caain²¹ cwo¹ sinagoga li san² Galilea.

5

Tsá² saain² joo²¹ jmii²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Jesús

1 Coon²¹ naa¹³ galí² siin¹³ Jesús ti' jmii²¹ tyiia¹ li sii²¹ Genesaret. Joon líi¹ fúui¹ tsá² gatyalín². Joon li' cuu¹² li' li siin²¹ Jesús tsu 'iin²¹²in núu¹un júu³ tyú² tya' Dios. 2 Joon gani² Jesús tún² barco líii² si'í¹³ co' do. Jo 'in tsafii²¹² do seein²¹. Ni'woo²¹mo caluu²¹² run²un náuu³ tya'a¹. 3 Joon ga'í² Jesús tsi coon²¹ barco do 'e nitya' Simóoi¹³. Joon gatyu² Jesús to² nga'ii²¹ 'ido ga'la²gi^{xu} 'e barco do ti tsigi jmii²¹. Joon gacwo¹ Jesús tsi barco do. Joon ga'láa² wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyú² ti li tyiin¹in do. 4 Mo ngayuui¹³ ga'e²e tsá², joon gasii²¹i Simóoi¹³:

—Tyán² barco lo ti li 'o² jmii²¹.

Joon 'ii³ii¹ náuu³ tyii'. Joon saan¹³naa' joo²¹ jmii²¹.

5 Simóoi¹³gi gañii¹:

—Tifo², la tøøi² 'woo¹ niga-jmoo²¹o' to² saain²¹ joo²¹ pe coonti jo'in mo taan¹³na'a. Pe nano 'wii¹³ tyu²gi'i to² 'i³duu náu³ tyiia.

⁶ Mo ngayuui¹³ gajmaa¹ a la joon líi¹ fúui¹ joo²¹ jmii²¹ gali¹ ca ga'gii²¹ náu³ do. ⁷ Joon gajmaa¹ a li² gasii²¹; 'in tsá² ngi¹ coon¹³ on do, 'in taai² barco coon²¹ do 'e tsaliin² tsaun-coon¹³ on. Gajaliin² mo. Joon gaun-røø¹ mo la ji tún² barco ca xuu jo gatá². ⁸ Mo ngayuui¹³ 'elo Simóoi¹³ Tú³ gasii²¹; wojnú¹ tyani Jesús. Joon gajin² in:

—Túui² jna Ña'ñu¹u' tsu jaain²¹ 'in 'oo¹ o tsaa² jna.

⁹ Simóoi¹³ do líi¹ ganga'goo²¹-tsi coon¹³ 'in catyaa²gi 'in téein² coon¹³ do mo gani² jileei²¹ joo²¹ jmii²¹ do. ¹⁰ Líi¹ jon ganga'goo²¹-tsi Jacobo coon¹³ Wó³ jóon¹ Zebedeo. 'Ii jmoo¹ o to² caain²¹ coon¹³ Simóoi¹³ do. Pe joon gasii²¹ Jesús Simóoi¹³ do:

—Jo foo¹³naa'. La mo jée¹ jmoo²oo' to² saain²¹ joo²¹ jmii²¹ pe nano jmáa³aa' to² tyiia saan¹³naa' tsá².

¹¹ Joon gatyii²¹ barco do fu ti' jmii²¹. Do-o gasáa¹ a coon²¹ tyaa¹. Joon ngaliin² mo coon¹³ Jesús.

Un'láai Jesús jaain²¹ tsá² líii¹ jgøøi²¹

¹² Gatyia¹ Jesús coon²¹ fuu²¹. Joon gani² jaain²¹ tsañuu¹ líii¹ jgøøi²¹ 'ii. Joon gasii²¹; moojni¹ ca ni 'wó² tyani Jesús. Joon gamii¹ tyani Jesús, gajin² in:

—Ña'ñu¹u', wa' 'iin²¹²u'un li²-i un'láa²u jna.

¹³ Joon gason¹ Jesús tya' 'ido. Gajin² in:

—'iin²¹² moo un'láa²na 'nu. Jmáa³oo 'láa²-o —jin² Jesús.

La tsifu mo gajin² in 'elo gajeen²¹ mo 'e jgoo²¹ do tya'a. ¹⁴ Joon gatyu² Jesús to² 'e jo 'in sii²¹; ce jiiin¹³ jaain²¹. Gasii²¹ o 'ido:

—Cwoo²o jiiin¹³ tyani untsá². Joon untyú¹ 'wo'o coon¹³ to² 'e nigatyu² Moisés. Coon¹³ 'e la joon liñi² tsá² 'e niga'láa²mo'o.

¹⁵ Jin² Jesús sii²¹; 'in tsá² do la do, pe jilaa²¹ 'e tyú² 'e jmoo¹ Jesús 'áai¹gi gafaa²¹ tsá² tya'a. Joon fúui¹gi tsá² licaain²¹ janúu² júu³ tya'a, joongi 'e un'láa²i Jesús 'ii coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹an. ¹⁶ Pe Jesús gatyín¹ mo 'ña'a coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Joon do-o ngafee¹³; Dios.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² sítssuu¹³ cwoo²¹ tii²

¹⁷ Coon²¹ jmii²¹² 'yuui Jesús coon²¹ tsi inuu 'e'e tsá². Joon néei¹ 'in líii¹³ tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'in nijaliin² la caain²¹ co' Galilea coon¹³ Judea coon¹³ Jerusalén. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios jmoo¹ o Jesús un'láai² jileei²¹ tsat-saa¹³. ¹⁸ La 'ii²¹² joon gatyaliin² jaain²¹ gáí¹ tsañuu¹ jée¹ jaain²¹ tsá² sítssuu¹³ cwoo²¹ tii² 'in raan¹ in coon²¹ nityi¹. La 'iin²¹² mo taan¹ in inuu do joon tyáai¹ tyani Jesús. ¹⁹ Pe jo gatsaa²¹ a xii¹ fu tsataai² tsu líi¹ fúui¹ tsá² taai². Joon gasoo²¹ o fu yu' 'nú¹ do. Joon gajan² an coon²¹ sii¹³ teja. Joon gaxáai² 'in tsatsaa¹³ do tsiin¹ in nityi¹ do jee²¹² tsá² fúui¹ do tyani li siin¹³ Jesús do. ²⁰ Mo gani² Jesús 'e tsáa¹ mo-tsi 'ido joon gasii²¹; 'in tsatsaa¹³ do:

—Tsañuu¹, niga'lin² mo tsaa² tyi'i.

²¹ Joon 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo do ga'láa² 'wii²¹² 'i¹-tsi. Jin² in:

—'In tsañuu¹ lo faa²¹ a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tya'a. Ce jiiin¹³ jaain²¹ jo 'in li² 'iin² tsaa² tya' tsá² ce jiiin¹³ 'ña'a Dios.

²² Tsu nii² Jesús jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin² in:

—¿'Ee li'i 'i¹-oo' la no? ²³ ¿Noo 'e jogi tyani to² fuu²¹²uu 'in tsá² lo: “Jo 'ee tsaa² røøi²¹gi'”, owa

fuu²¹²uu 'ee: “Ráan²un no, ngi² no”? ²⁴ Pe nano ijmaa³aa tyani²ⁱⁱ 'e tsáa¹mo-'oo' 'e Ruu²¹ⁱ Tsá² tii² 'iin² tsaa² tya' tsá² mo taain¹ fu juncwii²¹.

Joon gajin²in sii²¹ⁱ 'in tsá² 'in sitsuu¹³ cwoo²¹ tii² do:

—'Nu-u, fuu²¹²uu. Ráan²un, saa¹³ tyi¹ tyi'i, cwee²¹ fu tyi'i —jin² Jesús.

²⁵ La tsifu joon 'in tsá² sitsuu¹³ cwoo²¹ tii² do garoon¹on tyani jileei²¹ 'in tsá² do. Joon gasaa^{13a} tyi¹ tya'a li raan¹in. Joon gangaa¹²ⁱ fu tya'a cwo^{2o} 'maai¹³ Dios. ²⁶ Jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi. Joon gacwo^{2o} 'maai¹³ Dios. 'Goo^{21o} líi¹ gajin²in:

—Nano niganee^{21e} coon²¹ 'e fee¹ 'ái¹.

Tøø²¹ Jesús Leví

²⁷ Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo gacwo¹ⁱ Jesús. Joon gani² jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² sii²¹ Leví. Tyiin¹³in coon²¹ li cí¹ tsá² 'laa¹³ tya' jilaa²¹ 'e 'nii¹i. Joon gasii²¹ⁱ Jesús 'ido, jin²in:

—Ná¹ coon¹³ jna.

²⁸ Joon garóon² Leví do. Gatá^{2o} jilaa²¹. Joon gangóo¹ coon¹³ Jesús.

²⁹ Mo li ciin²¹ gixu joon gajmaa^{1a} Leví coon²¹ jmi²¹² fee¹ li fu tya'a tya' Jesús. Joon líi¹ fúui¹ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² taai² coon¹³. 'In líi¹³gi tsá² néei¹ coon¹³. ³⁰ Pe tsá² fariseo coon¹³ 'in tifo² tya' ley galáa² 'wii²¹² sii²¹ⁱ tsá² tya' Jesús, jin²in:

—¿'Ee li'i cø^{2øø} joongi 'ú^{2uu} coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² coon¹³ 'in catyaa^{2gi} 'in røøi²¹ tsaa^{2?}

³¹ Jesús-gi gasii²¹ⁱ 'ido:

—Jo 'néi¹ timí¹ tya' jileei²¹ 'in tyúí¹. 'Né¹mo jiin¹³ tya' tsatsaa¹³. ³² Jo mo gagoo²¹²oo wa'a tø^{13øø} jileei²¹ 'in tyúí¹. Tø^{13oo} jiin¹³ 'in røøi²¹ tsaa² 'e jaa^{21a}-tsi.

Ungii¹ tsá² Jesús xiiala jmo¹ tsá² taa^{21a} jo gøø^{21ø}

³³ Joon gaungii¹ 'in tsá² do Jesús jin²in:

—¿'Ee li' jmo¹ 'in tsá² ngi¹ coon¹³ Wó³ taa^{21a} jo gøø^{21ø} joongi faa^{21a} júu³ tyá^{2?} Joon la joon jon jmo¹ tsá² fariseo. Pe tsá² tyi'gi'i gø^{12o} joongi 'un^{2o} —jin² 'in tsá² do.

³⁴ Joon gajin² Jesús:

—'Goo²¹ wa'a jo dø¹ tsá² mi tyalín² coon²¹ li gacui² cwoo²¹ tsá² la 'ii²¹² tyiin¹³ 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do gø^{12ø}. ³⁵ Pe ijó² coon²¹ jmi²¹² mo jo seein^{21gi} 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do jee²¹² 'naa'. Joon jmi²¹² joon lí²⁻ⁱ jmá¹ tsá² taa^{21a} jo døø^{21ø}.

³⁶ Gajin²in jon Jesús gasii²¹ⁱ 'ido 'e cwáain¹ lo:

—Jin²in tsá² 'e jo tyá² wa'a tyu² tsá² ca'no¹³ siin¹³ 'mii² joon taan^{12an} coon¹³ siin¹³ tsáai². Wana gajmaa¹ tsá² la joon tsa'ii¹³ⁱ siin¹³ 'mii² joon jo jnee¹ⁱⁿ røø² coon¹³ siin¹³ tsáai² do. ³⁷ Joongi tún² jo lí³ wa'a tyiia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mii² tsi loo²¹ tsáai² tsu wana gajmaa¹ tsá² la joon 'e jmi'móo¹ do mo 'yá² joon 'gi^{1o} 'e loo²¹ tsáai² do. Joon la joon 'e tsa'ii¹³ jmi'móo¹ coon¹³ 'e loo²¹ do. ³⁸ Tsu 'ná²-a tyiia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mii² coon²¹ tsi loo²¹ 'mii². Joon la joon røø²¹ tsatiin¹³. ³⁹ Jo 'iin²¹²ⁱⁿ tsá² 'uun^{2un} vino 'múui² tsifu mo ngayuui¹³ gaun¹ tsá² vino tsáai² tsu jin² tsá² 'e jmá^{2gi} vino tsáai².

6

Tsá² tya' Jesús cuun¹ mi² trigo mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

¹ Coon²¹ jmi²¹² galí² mo gatí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngóo¹ Jesús coon²¹ jee²¹² li sijna² trigo. Joon tsá² tya'a ngalín² cuun^{1un} mi² trigo do. Joon untyuu²¹ coon¹³ cwoo^{21o}. Joon gø^{12ø} mi² tya'. ² Joon 'in líi¹³ tsá² fariseo gaunngii¹ⁱ sii²¹ⁱ 'ido:

—¿'Ee li' jmoo^{2oo} to² 'e jo tñi² jmoo¹ tsá² mo jmñ²¹² 'ii²¹ 'woo² tsá²?

³⁻⁴ Jesús-gi gañi¹:

—Tyú²-u ñi³ 'naa' 'e gajmaa¹ 'li²¹² David. Coon²¹ jmñ²¹² ga'ii²¹ coon¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ mo gatsá² un'áai² fu tsi inuu cwo¹ tya' Dios. Joon gagøø^{21ø} 'e 'iñi¹ ni cwaai³ fin¹³ jii¹³ untsá² tñi² gø^{1ø} 'e 'iñi¹ do. ⁵ La joon jon Ruu²¹; Tsá² tñi² mo tyu^{2u} to² mo jmñ²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² tyuun²¹ cwoo^{21o}

⁶ Mo gatí² coon²¹ gi jmñ²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Jesús ngai²¹ fu inuu cwo¹. Joon galáa² 'wii²¹² 'e^{2e} tsá². Joon do-o 'yúui² jaain²¹ tsá² 'in tyuun²¹ cwoo²¹ tsáa¹. ⁷ Joon 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo jøø²ⁱ Jesús. Gacón² cwáain¹ wana iun'láai² Jesús 'in tsá² do mo jmñ²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Coon¹³ 'e la joon lí²-i jmáa^{1a} tsaa² tya' Jesús. ⁸ Pe Jesús ñi^{1o} 'e 'i¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasii²¹ⁱ 'in tsá² tyuun²¹ cwoo²¹ do:

—Ráan^{2un}. Jmáa² siin¹³ u'un tún² tsa² no.

Joon garóon² 'in tsá² do. Joon gajmaa¹ siin¹²ⁱⁿ. ⁹ Joon gajin² Jesús gasii²¹ⁱ 'in tsá² catyaa² do:

—Niunngii^{2duu} 'naa', ¿'ee 'e tñi² jmaa¹ tsá² mo 'e jmñ²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ti 'e tyú² owa 'e gó² 'ee? ¿Ti 'e jmá¹ tsá² tiin¹³ tsá² owa 'e jóoin² tsá² 'ee?

¹⁰ Joon gajøø²ⁱ Jesús jileei²¹ 'in téein² co' li siin¹³ⁱⁿ. Joon gasii²¹ⁱ 'in tsañuu¹ do:

—Nii¹³ cwoo^{1o}.

Joon gajmaa¹ 'in tsá² do. Joon galóo² cwoo²¹. ¹¹ Pe 'in catyaa² gi do gatsá² 'nii²¹-tsio. Joon galáa² 'wii²¹² unngii¹ⁱ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii' ee ijmaa^{1a} 'e gó² tya' Jesús.

Tyii¹³ⁱⁿ Jesús ji dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹² Jee²¹² jmñ²¹² joon gangó¹ Jesús fu coon²¹ moo²¹. Ngafaa^{12a} júu³ tyú². Joon do-o gajaan¹ la tøø² mo 'woo¹ fee¹ⁱ Dios. ¹³ Joon mo gajná² joon gatø² Jesús tsá² tya'a 'in ngí¹ coon¹³. Joon gatyii¹³ⁱⁿ dyatuuin¹ jee²¹² 'ii. 'Ii 'in galisii²¹ apóstol. ('øøi²¹-tsi tsá²: tsá² tya'a 'in gasii¹ⁱⁿ.) ¹⁴ 'In lo do 'in sii²¹ Simóoi¹³, 'in gaunsii^{21o} jon Tú³. Jaain^{21gi} 'in sii²¹ Díi³, ruu²¹ⁱ Simóoi¹³. 'In catyaa^{2gi} do sii²¹ Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Lii²¹² joongi coon¹³ Bartolomé coon¹³ ¹⁵ Untøø³ coon¹³ Tomóo¹³. Joongi coon¹³ Jacobo jóon¹ Alfeo coon¹³ Simóoi¹³, jaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananista. ¹⁶ Coon¹³ Judas ruu²¹ⁱ Jacobo coon¹³ Judas Iscariote, 'in mo liciiin²¹ ga'nñi¹ Jesús.

Ga'e² Jesús tsá² fúui¹

¹⁷ Jesús gajgáai¹ fu moo²¹ do coon¹³ 'in tsá² ngii¹ coon¹³. Joon gajaan¹ coon²¹ ni mí³ coon¹³ 'in ngii¹ coon¹³. Joon líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹. 'In tsá² do nijalín² la caain²¹ li san² Judea coon¹³ Jerusalén coon¹³ li tyu² to² Tiro coon¹³ Sidón. 'In tsá² lo nijalín² 'e janáuu² júu³ tya' Jesús. Joongi jalín² wa'a un'láai² Jesús 'ii jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. ¹⁸ Joongi jileei²¹ 'in ní² wúu¹ coon¹³ espíritu gó² un'láa² mo. ¹⁹ Jileei²¹ mo tsá² 'iin²¹²ⁱⁿ 'in soon^{21on} tya' Jesús tsu tyú² jmoo^{1o} mñ¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'o. Joon galáa² mo jileei²¹.

Cwoo¹ Jesús júu³ xiiala seein²¹ tsá² tyú²

²⁰ Joon gajøøi² Jesús tsá² ngii¹ coon¹³. Joon gajin²ⁱⁿ:

—Tyú²-u si'ii¹³-oo' tsá² tañii² 'naa', tsu ityu² Dios to² 'naa'.

²¹ 'Tyú²-u si'ii¹³-oo' 'naa' 'in un'aa² no, tsu mi li çiiin²¹ nirø¹ mo tu^{1uu}'.

'Tyú²-u si'í¹³-'oo', 'naa' 'in ci'² nano, tsu mi li ciin²¹gi nili-jløø¹³moo'.

22 'Tyú²-u si'í¹³-'oo' jileei²¹ 'naa' mo 'eei'¹ tsá² 'naa', joongi mo 'wool'¹ tsá² 'naa' fu caluu, mo faa²¹a tsá² 'laa'²¹ tyii', mo faa²¹ tsá² gó² 'wii'¹³ tyii' tsu 'wii'¹³ ngí¹í' coon¹³ 'in Ruu'²¹i Tsá². 23 Unjløøi¹³ 'yaanaa' coon¹³ 'e jmí²¹² joon tsu lí¹ fee¹gi tyii' mo tyaalín²naa' ñu¹fú². La joon jon gajmaa¹a 'in 'lí²¹² tsacøøi¹³ tya' 'in tsá² no, gajmee²¹i 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² cali.

24 'Lí¹ fúu² 'naa' tsá² sá² cuu² tsu nigali¹oo²oo' 'e tyú² seen²¹naa'.

25 'Lí¹ fúu² jileei²¹ 'in seein²¹ tyú² nano tsu mi li ciin²¹giXu nityaa²¹² un'aa²naa'.

'Lí¹ fúu² 'naa' 'in jløøi¹³ nano tsu mi li ciin²¹giXu 'incí¹³oo' coon¹³ jilaa²¹ fa'².

26 'Lí¹ fúu² 'naa' jileei²¹ 'in faa²¹ tsá² tyú² tyii' nano tsu la joon gajmaa¹a 'lí²¹² tsacøøi¹³ tya'a coon¹³ 'in gacwo¹ júu³ gó² lawa júu³ tyú².

'E'² Jesús tsá² 'e 'ná² 'iin²¹² tsá² 'in 'eei'¹ 'ii

Faa²¹gi Jesús jin²in:

27 —Pe jilee²¹naa' 'in nuu¹u júu³ tyiia fuu²¹²uu 'elo: Cwoli'iin²¹²moo' jileei²¹ 'in 'eei'¹ 'naa'. Joongi jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú² tya'a. 28 Cwauncwaa³naa' jileei²¹ 'in un'lí¹³ 'naa'. Mí²í¹ 'wii'²¹² tya'a tyani Dios jileei²¹ 'in cwo¹ tsaa² 'naa'. 29 Wana 'in gapó² cataain²¹ ni¹i, cwo¹³o wa'a pó² 'e cataain²¹gi do. Wana 'in gatyí² 'mí² tyiia² tyi'i cwo¹³o cwotyaa²¹ jon 'e 'mí² tyii'¹³i. 30 Cwo¹³ doñi'iin 'in gamí¹. Wana 'in gacón² 'e 'óo²-o'o jo mí²gi'i. 31 Jmaa²aa' tya' tsá² xeei²¹ ce jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa' 'e jmá¹ tsá² tyii'.

32 'Jmaa²aa' 'e tyú² jon' jiiin¹³ tya' 'in tsá² 'in 'néi¹ 'naa' tsu tsá²

gó² jmoo¹o 'e tyú² tya' jiiin¹³ 'in 'iin²¹²mo. 33 Jo jmaa²aa' 'e tyú² wana jmoo²oo' tyú²-u jiiin¹³ tya' 'in tyú¹ coon¹³ 'naa' tsu cagi 'in jo tyú¹mo jmoo¹o la joon. 34 Joongi jo jmaa²aa' 'e tyú² wana tyí²oo' jiiin¹³ coon¹³ 'e lí² 'naa' 'e joon¹³on jilaa²¹ tún¹ tsu la joon jon 'in gó² tyí²o tya' 'in gó². 'i¹-tsi 'e 'ii²¹mo jilaa²¹ tún¹ tya' 'ido. 35 Pe 'naa' 'ná¹ un'nee²¹naa' ce jileei²¹ 'in 'eei'²¹ 'naa'. 'Ná¹-a jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú¹ tya'a. 'Ná²-a tyí²oo' tya'a. Cwo²oo', jo 'e 'i¹gi-'oo' 'e có²gi¹ tún¹ jiiin¹³ Xu. Tsu la joon jon lí² lifee¹gi jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios 'naa'. Joon la joon lín²naa' jóon¹ Dios 'in Ní¹gi. Tsu 'in feei¹-tsi 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in jo cwo²¹ 'maa¹³i 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in gó². 36 Cwoli'woo¹-oo' jon la 'woo¹-tsi Ñu¹u'.

Jo jmaa²aa' tsaa² tya' tsaruu²¹naa'

'E'²gi Jesús tsá² gajin²in:

37 —Jo cwó²oo' tsaa² tya' tsaruu²¹naa' la joon jon Dios jo icwó¹ tsaa² tyii'. Jo piin²¹²naa' tsá² xeei²¹ la joon jon Dios jo píin² 'naa'. 38 Cwo¹³gi¹ tsá² xeei²¹ 'e tyú² la joon jon cwo²gi Dios 'naa' 'e tyú². Mo tyaa¹ 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹ røøi²gi tó²oo'. Tá²gi táa²aa'. Nijmaa¹ Dios 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'ii²¹ 'e 'naa' gajmee¹³ 'naa' to² coon¹³ tsá² xeei²¹.

39 Jesús gasí²¹gi tsá² cwáain¹ lo:

—Jo lí¹i jaain²¹ tsatiuu² 'méei² jaain²¹gi tsatiuu² tsu la jiwáa²mo ixuu²¹i coon²¹ tsi too¹. 40 Xuíin¹³ cwo¹²-tsi 'ái¹ 'in untsáa¹ do pe jo lí² tíi²gi jiiin¹³ la tíi² tifo² tya'a. Pe mo natií² tyú²-u itíi² la tíi² tifo² tya'a.

41 'Áai¹ jo tyan¹ to² lí² jóø¹³ø coon²¹ tyi¹ 'yu unni²ru²¹u. Pe joon jo mo tyaan²du'u cwáain¹ coon²¹ po'mó² sicu¹³ unni²¹i 'wo'o. 42 ¿Xiiala tá²-o'o fu³u ruu²¹u?: "Ru¹u' cwodu' tyí³i tyi¹ 'yu unni²¹i." Pe jo mo tyan¹du'u

cwáain¹ xiiala lí¹ po'mó² 'y_u unni²i
'wo'o. 1 Tsá² tajuui²¹ 'n_u! Tyi²du'
jéi¹ po'mó² 'y_u unni²i joongi lí²
jòø¹³ø 'e lí² tyi³i tyi¹ 'y_u unni²
ruu²¹u—gajin² Jesús.

Cwii¹ tsá² 'mó² 'oofuu²¹ 'e 'oo-
fuu²¹ si¹h¹

⁴³Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Jo sá² 'mó² 'oofuu²¹ tyá² 'e cwo¹
'oofuu²¹ gó² jon'gi sá² 'mó² 'oofuu²¹
gó² 'e cwo¹ 'oofuu²¹ tyá². ⁴⁴Cwii¹
tsá² 'mó² 'e 'í¹ 'oofuu²¹ coon¹³ 'oo-
fuu²¹ si¹h¹. Jo cun¹ tsá² mi³ cworí³
'e tsi wuu²¹ tóon¹ fii¹. ⁴⁵Jileei²¹
tsá² tyú¹ faa²¹o jilaa²¹ 'e tyú²-u tsu
tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹ 'e tyú².
Jileei²¹gi tsá² gó² faa²¹o jilaa²¹ 'e
go tsu tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹
'e gó². Ce jilaa²¹ 'e gafaa²¹ tsá²
coon¹³ 'oo²o 'e jalí² tsi alma tya'a
tsá² joon.

Tún² nii² tífuu²¹ 'e jmoo¹o tsá²

⁴⁶Jesús jin²in:

—'Naa' fuu²¹ jna: “Ña'ñu¹u.”
Pe jogi jmoo²oo' la to² tyu³uu.
⁴⁷Fú³duu 'naa' xiiala líi² jileei²¹
'in jalín² januu² júu³ tyiia, joongi
jmoo¹o la to² tyu³uu. ⁴⁸Líi¹ lawa
jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajmaa¹² coon²¹
'nú¹. Pe nifu ga'in¹in 'o² líi¹.
Joongi gajmaa¹a tífuu²¹ ni cuun²¹²
do. Joon la joon mo gali'láai²
jmú²¹ do líi¹ ga'la²a 'e 'nú¹ do.
Pe jo gali²i gatyíian² tsu 'wii¹³ ni
cuun²¹² lí¹ tífuu²¹ do. ⁴⁹Pe jileei²¹
'in nuu¹un joon jo jmoo¹o la to²
tyu³uu líi² lawa jaain²¹ tsañuu¹
'in gajmaa¹²a 'nú¹ ni 'wó². Jo 'ee
tífuu²¹ gasii²¹i. Joon mo gali'láai²
jmú²¹ joon gatyíian²o 'e 'nú¹ do.
Joon gaci²mo. Joon nga¹ coonti
—jin² Jesús.

7

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsa'leei¹²
tya'jaain²¹ 'láa² tya' Roma

¹ Mo ngayuui¹³ gatséi¹ gafeei²¹
Jesús 'in tsá² do joon gangó¹ fu
Capernaum. ² Do-o ni sein²¹
jaain²¹ 'in tyu² to² cíein¹³ 'láa² tya'
Roma. Joon ni'áa¹i jaain²¹ tsá² tya'a
'in ni'in²¹²in líi¹. Niraain¹ ti lí
júun²mo. ³ Mo ganúu² 'in tyu² to²
'láa² do 'e faa²¹ tsá² tya' Jesús joon
gasii¹in jaain²¹ gáí¹ tsacøø¹³ jee²¹²
tsá² Israel 'e tsamú¹i tyaní¹i wa'a
jó¹ jaun'láai² tsá² tya'a. ⁴ Joon gan-
gatyéin¹ 'in tsá² do tyani Jesús.
Joon ga'láa² 'wii²¹² gamú¹i tyani
Jesús, jin²in:

—'In tyu² to² 'láa² do tíi²mo 'e un-
coon¹³on ⁵tsu líi¹ fee¹-tsi tya' fuu²¹
goo²¹o'. Joon 'i-o tyu² to² líi¹i cwo¹
tyii¹.

⁶ Joon gangó¹ Jesús coon¹³on. Pe
mo gatyíia¹ tyan' co' li si² 'nú¹ do
joon 'in tyu² to² 'láa² do gasii¹in
jaain²¹ tsá² sein²¹ tyú² coon¹³ 'e
tsasii¹³i Jesús:

—Ñi'fi²¹i, jo untyíin²gi 'wo'o, tsu
jo tíi²na 'u²u 'inuu tyiia. ⁷ 'Wii¹³
joon jo gatá²-tsii ga'nee²¹na 'n_u.
Li goon foo²¹o'oon joon la joon
i'láa²mo tsá² tyiia. ⁸ Lawa'a jna
'ii¹³mo to² tyu² tsá² xeei²¹ joongi
tyu³oo to² tsá². Joon mo tyu³uu
to² 'e tsalín² tsá², tsalín²mo jon.
Joongi motyu³uu jó¹, jó¹-o. Joongi
mo tyu³uu to² tsá² tyiia jilaa²¹a
jmoo¹-o.

⁹ Joon mo ganúu² Jesús 'elo
líi¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gajóøi²
jileei¹³ tsá² jalín² coon¹³ do. Joon
gajin²in:

—'E la ja²mo, jiin¹³ jaain²¹ jee²¹²
tsá² Israel jo mo gatsee²¹na 'in
tsáai¹-tsi la tsáai¹-tsi 'in tsañuu¹ lo.

¹⁰ Joon mo gangaliin¹in 'in tsá²
gasii¹in do gatsee²¹i 'in tsá² do ni-
tyú¹mo.

Gajmaa¹a Jesús gajin¹ jón¹
jaain²¹ 'yiia'nú²

11 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Jesús ngóo¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Naín. Joon ngalín² mo coon¹³ tsá² ngí¹ coon¹³ on coon¹³ fúui¹ gi tsá² xeei²¹. 12 Joon mo gatyíia¹ co' fuu²¹ do gani²¹ jéei¹ tsá² jaain²¹ 'lii²¹² itsa'áa¹³. Jiin³ 'in do-o jóon¹ 'yíia'ñii² 'in niseein²¹. Líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ fuu²¹ do ngalín² coon¹³ on. 13 Mo gani¹ 'in Jesús 'ii fúu² galíi² 'ido. Joon gajin² 'in gasii²¹ 'i 'ido:

—Jo cii²¹ 'i.

14 Joon gangatyéin¹ Jesús. Joon gasuu²¹ 'e cwóo¹ do. Joon 'in tyan¹ cwóo¹ do gajan¹ o. Joon gasii²¹ Jesús 'in 'lii²¹² do:

—Simii²¹, jna-a fuu²¹² uu 'nu: jRaan² un no!

15 Joon 'in tsá² nigajúin¹ do nigacwo²¹ o. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹ a. Joon Jesús gajaan²¹ mo sáa³ o 'ido. 16 Mo gani²¹ 'in tsá² taain²¹² do jilaa²¹ 'elo jmai² 'in gafoo²¹ mo. Joon ga'láa² 'wii²¹² cwo² o 'maai¹³ Dios. Jin² in:

—Jaain²¹ tsá² feei¹ 'in cwo¹ júu² tyá² nigajnéi¹ jee²¹² jna'.

Jin² o jon:

—Dios nigajó² 'e uncoon¹³ on fuu²¹ goo²¹ o'.

17 La tóó² Judea coon¹³ la cu' li' li san² galiñii¹ tsá² 'e nigajmaa¹ a Jesús.

Tsá² 'in gasii¹ 'in Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹

18 'In tsá² ngii¹ coon¹³ Wó³ gajma² o júu³ jilaa²¹ 'e nigalí². Mo galiñii² Wó³ 'elo joon gatø¹² ngái¹ jee²¹² 'ii. 19 Joon gasii¹ 'in tyani Jesús 'e tsasii¹³ i wana jo² o 'i-o Cristo 'in 'ná² jó¹ owa'a sijéen¹ 'in 'in xee²¹ mo 'ee. 20 'In tsá² gasii¹ 'in Wó³ do gangatyéin¹ mo li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹ 'i 'ido:

—Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ nigasii¹ 'in jna'a 'e unngii² 'i 'nu wana 'nu-^u

Cristo 'in 'ná² jó¹ owa 'ná² a jeen² na'a 'in xee²¹ mo 'ee.

21 La tsifu joon mo gatyalín² 'in tsá² do, Jesús gaun'láai² fúui¹ tsatsaa¹³ coon¹³ jmoowúu¹ tsáai² coon¹³ 'láai² nii² gi jmoowúu¹. Ga'wooi¹ 'in 'lii¹³ táai² alma tya' tsá². Líi¹ jon fúui¹ tsatiuui² gaun'láai². 22 La joon gasii²¹ i Jesús 'in tsá² do:

—Cwollín² naa', joon cwosii² 'ii' Wó³ la li 'e nigañii² 'ii' joongi ninuu² uu'. Cwosii² 'ii' xiiala la li² jøø² tsatiuui². Joongi tsajluui¹³ li² i ngí³. Joongi tsá² jgøøi²¹ ga'láa² mo. Joongi tsá² cwuui²¹² nuu¹ o. Joongi 'lii²¹² gajiiin²¹ o. Joongi tsá² tañii² nuu¹ o júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². 23 Jløø¹³ mo 'áai¹ jileei²¹ 'in jo cu² tsi coon¹³ jna.

24 Mo ngayuui¹³ gangalín² 'in tsá² gasii¹ 'in Wó³ Jesús ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹ i tsá² cwáain¹ tya' Wó³, jin² in:

—'Naa' jo mo tyalín² naa' tya-jøø² oo' li jo 'in tsá² seein²¹ coon²¹ tó² 'e jøø²¹ coon¹³ tyi². 25 Jon'gi mo tya-jøøi²¹ 'naa' jaain²¹ tsá² 'in tyi² 'mi² tyá². Niñii³ 'naa' jileei²¹ 'in tyi³ 'mi² tyá² 'in seein²¹ tyá² 'ii néei¹ lacaain²¹ tya' røø¹³ mo. 26 'Naa' nigatyajøø²¹² naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá². Joon la joon gañii² 'ii'. La joon fo² oo 'e 'ido-o 'in tyiin² gi la jee²¹² jileei²¹ 'in nigacwo¹ júu³ tyá². 27 Tø cwáain¹ tya' 'ii la mo gajin² ni jí² tya' Dios la lo:

Síi³ na tsá² tyan¹ júu³ tyá² nifugi li cwóo²¹ o. Joon 'e tyáa² tyá² tsá² 'ii²¹ mo 'nu.

28 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', jee²¹² jileei²¹ tsá² jo mo cwai² jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá² 'in feei¹ gi lagi Wó³ sai¹ tsá² jmii²¹. Pe doñi¹ 'in 'in wó¹ gi 'in seein²¹ li tyá² Dios to² 'ido 'in feei¹ gi lagi Wó³.

29 Mo ganuu¹ un jileei²¹ tsá² 'elo coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' jilaa²¹

'e 'nii¹ tsá² 'in nigasaai¹ Wó³ jmi²¹ gajin²⁰ 'e ja²mo Dios. ³⁰ Pe 'in tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'in cwó¹ yaai 'e saai¹ Wó³ 'ii jmi²¹ jo ga'i²¹ jilaa²¹ 'e la mo 'iin²¹² Dios jmaa¹ 'a 'wii²¹² tya'a. ³¹ Gajin² gi Jesús:

—Nanogi cóon³ duu cwáain¹ xiiala líi¹ tsá² 'in seein²¹ nano. Fo³ duu xiiala líi¹. ³² Líi¹ la líi¹ xuui²¹² 'in néee¹ to² coo¹⁰ la caain²¹ fu 'moo¹³. Tøø²¹ ø xuui²¹² ngii¹ coon¹³ jin² in: “Xuu²¹ u lúu¹ pe jo tseen²¹² naa'. 'øø²¹ ø coon²¹ júu³ fa¹³ tyii' pe jo cí² ii.” ³³ Gajo² Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ joon jo 'ee gø¹² ø 'iñi¹ jon'gi vino 'uun²¹ un. Joon 'naa'gii' foo²¹ oo' 'e tyaan¹ coon²¹ espíritu gø². ³⁴ Joon mo ngayuui¹³ joongi gagó² jna 'in Ruu²¹ na Tsá². Gø¹³ oo joongi gu³ oo. Joongi foo²¹ oo' 'e jlo² tu³ uu, 'e gø¹³ øø joongi gu³ uu líi¹ gi. Joongi foo²¹ oo' 'e seen²¹ na tyú² coon¹³ jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá². ³⁵ Iiñi¹ tsá² 'e jmi²¹ -tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹ 'in jai² líi² 'ii.

Tyün¹³ in Jesús fu tya' jaain²¹ tsá² fariseo sii²¹ Simóoi¹³

³⁶ Jaain²¹ tsá² fariseo gatø¹⁰ Jesús 'e tsa'ee²¹ 'e 'í¹ fu tya'a. Joon gangó¹ Jesús fu tya'a. Joon jii¹³ la tíi² si² gacwoo²¹ Jesús caai¹ mesa. ³⁷ Joon galiñi¹ jaain²¹ tsami² 'in nirøøi²¹ tsaa² 'in seein²¹ 'e fuu²¹ do 'e nigangó¹ Jesús nga'ee²¹ 'í¹ fu tya' 'in fariseo do. Joon gatyí¹ a 'in tsami² do tyaan¹ coon²¹ tsuu² lí¹ cuun²¹² alabastro si²⁰ jmi²¹ jmafuu²¹. ³⁸ Joon líi¹ cí² i xuui²¹² -tsi. Gatyí¹ a caluu lí tyün¹² Jesús. Joon ga'láa² 'wii²¹² garun² un tíi² Jesús coon¹³ jmi²¹ toon²¹ uní¹ i. Mo ngayuui¹³ joon gauntyuun²¹ coon¹³ jñatyí¹ i. Joon gajun¹ un tíi² Jesús. Joongi ga'íi² jmi²¹ jmafuu²¹ tíi² Jesús. ³⁹ Joon mo gani² 'in tsá² fariseo 'in nigatø¹ Jesús do joon

ga'i¹ -tsi: “Wana 'in tsañuu¹ no 'e la jai² jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² nilili³⁰ 'iin 'in sá² tya'a. ⁴⁰ Joongi nilili³⁰ xiiala líi¹ 'in tsami² do. Tsa jaain²¹ tsami² 'in røøi²¹ tsaa² no.” Joon gasii²¹ i Jesús 'in tsá² fariseo do:

—Simóoi¹³, sá² coon²¹ 'e fuu²¹² uu 'nu.

Joon gañii¹ 'in tsá² fariseo do:

—Faa¹³ du', tifo².

⁴¹ Joon gajin² Jesús:

—Lawa gáí¹ tsañuu¹ nirøøi²¹ cuu² tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyí² cuu². Jaain²¹ 'ido nirøøi²¹ 'ñá² cíein¹³ cuu². 'In jaain²¹ dogi nirøøi²¹ ca'no³ cíein¹³. ⁴² Joon jo nii²¹ 'e ityí² gi 'e røøi²¹ tya' 'ido. Joon 'in tsá² tyí² cuu² do galifee¹ mo -tsi 'e røøi²¹ 'ido tya' la jiwaa² mo. Joon nano jmaa² du' júu³, 'iin jee²¹² ngái¹ do 'in gali'iin²¹² gi 'in tsá² tyí² cuu² do?

⁴³ Joon gañii¹ i Simóoi¹³:

—Líi² na 'in tsañuu¹ 'in garøøi²¹ gi líi¹ gi.

Joon gajin² Jesús:

—Jo²⁰ júu³ tyi' i.

⁴⁴ Joon gajøøi² Jesús 'in tsami² do. Joon gasii²¹ i Simóoi¹³:

—Jøøi²¹² du' 'in tsami² lo. Ga'uu²¹² uu fu tyi' i. Joon jo gacwo²¹⁰ o jmi²¹ 'e ruun¹³ un tíi³ ii, pe 'in tsami² logi garun² un tíi³ ii coon¹³ jmi²¹ toon²¹ unní¹ i. Joon gauntyuun²¹ coon¹³ jñatyí¹ i. ⁴⁵ Jo gajii¹ in tyiia pe 'in tsami² logi jo mo jan¹ jun²⁰ o tíi³ ii jii¹³ la ga'uu²¹ tyi' i. ⁴⁶ Jo ga'ee²¹ e aceite mootyí³ ii, pe 'i-gi nigaxéi² jmi²¹ jmafuu²¹ tíi³ ii. ⁴⁷ 'Wii¹³ joon fo³⁰ oo: Líi¹ røøi²¹ tsaa² pe 'ee²¹⁰ o xiiala 'in² na tsaa² tya'a tsa 'wii¹³ líi¹ gali'iin²¹² jna. Pe jileei²¹ tsá² 'in xuu¹ tsaa² 'in² na tya'a 'e joon xuu¹ 'e 'iin²¹² in jna —jin² Jesús.

⁴⁸ Joon gajin² in sii²¹ i 'in tsami² do:

—Niga'íin¹ moo tsaa² tyi'i.

⁴⁹ Joon jilei²¹ tsá² 'in nijalín² néei¹ do coon¹³ 'i ga'láa² 'wii²¹² sá¹; jee²¹² 'ii:

—¿'lin 'in tsañuu¹ lo 'e ca jigí tsaa² tya' tsá² 'ín² in?

⁵⁰ Pe Jesús-gí gasii²¹ 'in tsamí² do:

—Nigajmaa²¹² aa tiin¹³ mo'o tsu 'wii¹³ ja² mo galí² u. Jløø¹³ mo'o cwoo² mo'o.

8

Tsamí² 'in gauncoon¹³ Jesús coon¹³ 'ejmaa²¹ to²

¹ Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Jesús ngí¹ la caan²¹ mo fuu²¹ coo¹³ coon¹³ fuu²¹ pi³ do. Cwoo¹⁰ júu³ tyú² joongi 'e^{2e} tsá² xiiala tyá² Dios to² tsá². Ngaliin² mo coon¹³ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a. ² Ngaliin² mo jon 'in líi¹³ gi tsamí² 'in niga'wooi¹ 'in líi³ taai² alma tya'a coon¹³ 'láai² nii² gi jmoowúu¹. Jee²¹² 'ii ngóo¹ María 'in sii²¹ Magdalena. 'Ido-o niga'wooi¹ dyái¹ 'in líi³ taai² alma tya'a. ³ Do-o jon ngóo¹ Yawuun², tsamí² tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'ii sii²¹ Chuza 'in líi¹ to² tya' Herodes. Do-o jon ngóo¹ Susana coon¹³ 'in líi¹³ gi tsamí² 'in uncoon¹³ Jesús coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaa²¹ to².

Tyaa¹ Jesús júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² jñí² mi³ jún²

⁴ Líi¹ fúui¹ tsá² ga'wooi²¹ la caain²¹ fuu²¹ do 'e tsajøøi²¹² Jesús. Joon mo galicaain²¹ tsá² fúui¹ líi¹ joon gafaa²¹ Jesús coon¹³ coon²¹ cwáain¹. Gajin²¹ in:

⁵ —Lawa jaain²¹ tsá² gacwo¹ 'ii ijñí² mi³ jún². La 'ii²¹² ngóo¹ dya² a 'e mi³ jún² do 'e líi¹³ mi³ jún² do gaxuu²¹ tya'i fu. Joon ga'ø²ø tsá² joongi gagøø²¹² tón¹-on 'e mi³ do. ⁶ Joon 'e líi¹³ gi gaxuu²¹ jee²¹²

cuun²¹². Joon mo ga'yíia¹ ñi¹ gal-ityuu²¹ tsu jo 'ee cwoo¹³ sá². ⁷ 'E líi¹³ gi gaxuu²¹ jee²¹² tóon¹. Joon gajoo²¹⁰ coon¹³ 'e tóon¹ ga'yíia¹ caain²¹ coon¹³ do. ⁸ Pe 'e líi¹² gi mi³ jún² do gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ li tyú². Joon mo gacwáin¹ tyá² u gacwo¹. Ca cíein¹³ mi³ líi¹ gi la ca mi³ gacwo¹.

Mo ngayuui¹³ gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasii²¹ tsá² coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹:

—Wa'a sá² loocwoo¹ oo', núu² duu'.

'Ee lo 'í³ 'e cwáain¹ do

⁹ Joon gaunngí¹ tsá² tya'a:

—¿'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ tya' jún² do?

¹⁰ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Dios ijmaa^{1a} 'e líi² 'naa' coon²¹ júu³ 'uui²¹ tya'a. Coon²¹ júu³ tya' xiiala ityu² Dios to² tsá². Pe 'in catyaa¹² gi fuu²¹² uu coon¹³ jmai² júu³ cwáain¹ mo. Tsu joon mo jøø² jan² o lawa'a jo jøø² o. Joongi mo ganúu² o ján² lawa'a jo 'ee ga'øøi²¹-tsio.

Jesús faa^{21a} xiiala 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ tya' tsá² jñí² mi³

¹¹ Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido:

—'Elo-o 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo: 'E mi³ jún² do li la li júu³ tya' Dios. ¹² Joon mo gaxuu²¹ 'e jún² tya'i fu do 'e gagøø²¹ ton¹ 'øøi²¹-tsi tsá² la li mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Joon 'in líi³ jóo¹ o joon tyí² o júu³ tyú² do yu tsi alma tya'a. Joon jo lí²-in litsáai¹-tsi 'e tiin¹³ in. ¹³ Joon mo gaxuu²¹ jún² do jee²¹² cuun²¹² 'øøi²¹-tsi tsá² li la li mo ganúu² tsá² júu² tyú². Yaa¹ mo-tsi ga'ii²¹ 'e júu³ tyú² do. Pe mi ti 'ii²¹ iní² in wúu¹ 'wii¹³ tya' 'e júu³ do ilicoon²¹ on. Líi¹ la li coon²¹ sa³ 'mó² 'e jo jmóo³ 'láai² sá². Jo ta^{21a}. ¹⁴ Mo gaxuu²¹ 'e mi³ jún² jee²¹² tóon¹ do 'øøi²¹-tsi lawa'a mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Nuú¹ o pe ngaliin² mo jiiin¹³ la fu¹ taai².

Jiin¹³ la gajgoo²¹ 'e sa³ do jee²¹² tóon¹ do lawa la joon jon jileei²¹ 'in ngi¹ cu²-tsi coon¹³ jilaa²¹ 'e tyiin² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyá² seein²¹. Jo 'ee garoo²¹ mi³ tya'a. ¹⁵ Joon mo gaxuu²¹ jún² do jee²¹² cwoo¹³ 'oo³ 'øøi²¹-tsi tsá² mo ganúu² tsá² júu³ tyá² do. Nuu¹o joon cón²o cwáain¹ 'e júu³ tyá² do. Joon jmoo¹-o taa²¹a. Joon 'e la joon garoo²¹ 'láai²gi.

Júu³ cwáain¹ tya' po³ jí² coo²¹

¹⁶ Jin²gi Jesús:

—Ce jiiin¹³ jaain²¹ jo 'iin dyi² coon²¹ jí² joon mi yuui¹³ joon jlii²¹ si sii²¹i ná' coo'mó² 'ee. Mo dyi² tsá² jí² li' yu'u sii²¹ tsá² joon jnéei² tya' jileei²¹ 'in tsá² taai²¹². ¹⁷ Ce jiiin¹³ coon²¹ 'e si'mo² jo lí² wa'a jo lí² jneei¹. Jon'gi sá² coon²¹ júu³ 'uuin²¹ wa'a 'e jo liñi¹ tsá². Joon nilisá² júu³.

¹⁸ 'La joon náuu²duu' tyá² tsh jileei²¹ 'in 'ii²¹mo júu³ tyá² do cwo² Dios 'e 'øøi²¹-tsi tyá²gi. Pe jileei²¹ 'in jo 'ii²¹ 'e júu³ tyá² do cwo² Dios 'e jo 'øøi²¹-tsi coonti.

Sáa³ Jesús coon²¹ ruu²¹i

¹⁹ Joon gatyaliin² ruu²¹i Jesús coon¹³ sáa³a li siin¹² Jesús. Pe jo lí² tsatyéein¹ tyan¹ tsh líi¹ fúui¹ tsá² taai²¹². ²⁰ Pe 'in líi¹³ tsá² gasii²¹o Jesús:

—Saa²¹a coon¹³ ruu²¹i téein² caluu. Joon 'iin²¹²in jøøi² 'nñ.

²¹ Pe joon gajin² Jesús:

—Jileei²¹ 'in nuu¹ júu³ tyá² tya' Dios joongi cón²du cwáain¹ coon²¹ tún² 'ii sáa³aa joongi 'ii ruu²¹na.

Un'woo² Jesús tyi² 'ii¹ ni jmii²¹

²² Coon²¹ jmii²¹² gali² nga¹ Jesús tsi coon barco coon¹³ tsá² tya'a. Joon gasii²¹i:

—Tsaa²¹a' li' ti cataain² tyíia¹ no.

Joon ngalíin²mo. ²³ Joon la 'ii²¹² ngalíin² ni jmii²¹ do-o gacwuu²¹mo Jesús. Joon gali² li ngalíin² do ga¹ii²

coon²¹ tyí² tá² li' 'e ni jmii²¹ do. Joon ga'láa¹ 'wii²¹² garó¹mo jmii²¹ tsi barco do. Joon ga'íi¹ fo²-tsi li táai² do itá². ²⁴ Joon ngalíin² gaun-jnaa¹-tsi Jesús. Joon gasii²¹i Jesús:

—¡Tifo²! ¡Tifo²! ¡Nitee²mo!

Joon garóon² Jesús. Joon ga'woo¹ 'e tyí² do coon¹³ 'e jnoó¹ jmii²¹ do coon¹³ júu³ tya'a. Joon coon²¹ ga¹ii² tii². ²⁵ Joon gajin² Jesús gasii²¹i tsá² tya'a:

—¿'Ee li' jo tsáai¹-oo'?

Pe 'ido-gi gafoo²¹mo. Joon tsa'goo²¹-tsi. Joon gaunngii¹i ruu²¹i la jaain²¹ la jaain²¹:

—¿'lin 'in tsañuu¹ lo 'e tyu²o to² tyí² coon¹³ jmii²¹² joon nuu¹³o?

Tsá² 'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a 'in seein²¹ fu Gadara

²⁶ Pe gatyaliin²mo fu cwoo¹³ sii²¹ Gadara. 'E náa¹ li' ngoo¹³ tyíia¹ do tyani Galilea. ²⁷ Mo gacwo¹ii¹ Jesús fu tsi barco do gangatyéein¹ jaain²¹ tsañuu¹ seein¹ fuu²¹ do. Líi²¹² 'áai¹ ningoo¹ 'in tsañuu¹ do 'yuui jaain²¹ 'in 'lii¹³ alma tya'a. Jo tyi²gi 'mi². Jon'gi jon¹gi inuu. Jee²¹² 'aan¹ tya' 'lii²¹² joon¹on. ²⁸ Mo gani¹in Jesús joon gasii²¹i 'wojni¹i tyani Jesús. Joon ga'oo¹o jin²in:

—¿'Ee jmaa²¹a tyíia, Jesús? Jóon¹ Dios 'in ñii¹mo 'nu. Mi³ii tyani²¹i 'e jo 'e²¹ 'e wúu¹ jna.

²⁹ La lo-o gajin²in tsh 'wii¹³ Jesús nigatyu²u to² 'in espíritu taai² alma tya' 'ido 'e 'woo²¹mo. Líi¹ 'láai² fu 'in espíritu gó² do nigasaan¹in 'in tsá² do. Joon nigañuu² tsá² cwoo²¹ tii². Nigañuu² coon¹³ cadena joon jo laai²¹gi. Pe 'gii¹o cadena do. Joon 'in espíritu gó² taai² jmoo¹o cwiin¹ 'ido ti li jo 'in tsá² seein²¹. ³⁰ Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿Xiiala sii²¹ 'nu?

'Ido-gi gañii¹i:

—Legión-mo sii²¹ jna.

'E lo-o gajin² in tsu 'wii¹³ líi¹ fúui¹ espíritu gó² 'in nigataai² alma tya'a. 31 Joon 'in espíritu do gami²i Jesús 'e jo sii¹² in 'ii li líi¹³. 32 Joon líi¹ fúui¹ ñí¹ taai² gø² co² do. Joon 'in espíritu gó² do gami²i Jesús 'e cwo²¹ tsataai² tu² 'in ñí¹ do. Joon gacwó¹o Jesús 'ii²¹. 33 Joon 'in espíritu do ga'woo²¹mo tya' 'in tsañuu¹ do. Joon ngataai² tu² 'in ñí¹ do. Joon 'in ñí¹ do gacwiin¹ in li siji² joon gapée¹i xuu²¹i tsi tyíia¹ do. Joon do-o gajgoo²¹o jmi²¹.

34 Mo gani² jileei²¹ 'in 'aai¹ ñí¹ do jlaa²¹ 'e galí² gafoo¹mo 'áai¹ joon gacwiin¹o. Joon gangaliin¹ ngajmaa¹²a júu³ tsá² fuu²¹ coon¹³ la caain²¹gi li taain²¹² tsá². 35 Joon ga'woo²¹mo 'in tsá² seein²¹ do ngajø²ø jilaa²¹ 'e nigali². Mo gatyaliin² ti li siin¹² Jesús gat-see²¹mo 'in tsañuu¹ 'in niga'wooi²¹ espíritu gó² alma tya' ido. Tyíin¹³ in 'wii²¹² tí² Jesús. Tyi²i 'mi² joon niga²i-tsi. Joon gafo¹mo 'in tsá² do. 36 Joon jileei²¹ 'in niganí² gatyaa¹o júu³ xiiala niga'láai² 'in tsañuu¹ 'yuui 'in 'líi¹³ alma tya' do. 37 Coon¹³ cwáain¹ lo-o jileei²¹ tsá² seein²¹ li sii²¹ Gadara do ga'láa² 'wii²¹² mii¹i tyani Jesús 'e cwo¹¹o 'e fuu²¹ do, tsu líi¹ 'goo²¹o. La joon nga¹² Jesús tsi barco. Joon ganga²mo. 38 La nu¹gi 'e tsee²i, 'in tsañuu¹ 'in ga'wooi²¹ 'in 'líi¹³ alma tya' do gami¹i tyani Jesús 'e tse²mo coon¹³on. Pe Jesús-gi gatyuu²u to² 'e ján²o. Joon gasii²¹i ido:

39 —Cweei¹ fu tyi'i joon cwotya²¹a júu³ jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Dios coon¹³ nu.

Joon ganga²mo 'in tsañuu¹ do. Joon gatyaa¹o júu³ la jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús 'wii²¹² tya'a.

Jamí¹i Jairo coon¹³ tsami² 'in gasá² siin¹³ Jesús

40 Mo gacii¹² Jesús fu 'ngoo¹³ jmi²¹ do ga'ii²¹mo tsá² 'ii jløø¹³mo tsu jilee²¹mo sijeen¹³ in 'ii. 41 Joon gacwéi¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Jairo. 'Ii 'in tyu² to² cwo¹. 'In tsañuu¹ lo gasii²¹i 'wojni¹i 'wii²¹² tí² Jesús joon gami¹ tyani Jesús 'e tsáa¹a fu tya'a. 42 Jaan²¹mo jóon¹ seein²¹ 'in ngóo¹ dyatun¹ jiin¹. 'In raain¹ ti li júun²mo. Mo gangó¹ Jesús líi¹ fúui¹ tsá² ngaliin² coon¹³on. 'Áa¹mo cuu¹² li ngaliin² do.

43 Joon jee²¹² 'ii ngóo¹ jaain²¹ tsami² tsaa¹³. Ningóo¹ dyatun¹ jiin²¹ 'e niganii²¹ wúu¹ 'áai¹ coon¹³ 'e jmoowúu¹ tuuin²¹ do. Joon 'áa¹mo niga'íin² cuu² coon¹³ timí¹. Nigatsaa²¹² jilaa²¹ 'e 'oo¹o pe jo mo ga'láai². 44 Joon gangatyéen¹ in li caluu Jesús. Joon gasuu²¹ ti' siin¹³ 'ido. Joon la tsifu joon gawuun¹³mo tuuin²¹. 45 Joon gaunngii¹ Jesús:

—¿'iin gasá² sin¹³in?

Jilee²¹mo tsá² jo júu³ gatyaa¹a. Joon Tú³ coon¹³ 'in catyaa²gi do gajin²in:

—Tifo², líi¹ cuui²¹ tsá² 'nu joongi 'lee¹²i tsá² 'nu. Joon unngii²¹i: “¿'iin gason¹ tyi'i?”

46 Joon gajin² Jesús:

—Líi¹³mo la li'i seein²¹ 'in gasá² tyiia tsu galili¹³oo gaun'láa²mo jaain²¹ tsá² coon¹³ 'ii²¹ tyiia.

47 Mo galili³i 'in tsami² do 'e galili²i Jesús 'e niga'láa²mo joon gajó² jlee¹i. Joon gasii²¹i 'wojni¹i tyani Jesús. Joon gatyaa¹a júu³ tyani jileei²¹ tsá² do 'ee cwáain¹ nigason¹on siin¹³in joon xiiala niga'láa²mo coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. 48 Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Niga'láa²mo'o, 'mi², tsu 'wii¹³ nigalitsáa¹mo-o'o jna. Jløø¹³mo'o ic-woo²mo'o.

49 Siin¹² mogi Jesús faa²¹gi mo gatyá¹ jaain²¹ 'in jó¹ fu tya' Jairo,

'in tyu² to² cwo¹ do. Joon gasii²¹; Jairo jin²in:

—Najuun²¹ mo yuun²¹ tyi'i. Jo un-tyiin²gi' in tifo² no.

⁵⁰ Pe ganúu² Jesús jooŋ gajin²in:

—Jo jmaa²'a 'goo²¹o canii² jmáa² tsáai¹-o'o. Joon i'láa² mo yuun²¹ tyi'i.

⁵¹ Mo gatyía¹ Jesús 'a inuun² do jooŋ jo gacwo¹ ngatáai² jiiin¹³ jaain²¹ 'in cattyáai². Jiiin¹³ Tú³-u ngá'í² coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joonggi jiiin¹³ jmii²¹ 'in yuun²¹ do coon¹³ jiiin¹³ sáa³o ngá'í². ⁵² Jilee²¹ mo tsá² ci²i xuui²¹²-tsi tya' 'ido. Joon gajin² Jesús:

—Jo cí²ii' tsu jo mo júuin¹ 'in yuun²¹ no jiiin¹³ li' 'e cwuu²¹ mo.

⁵³ Pe jmai² 'in gangúii³ tsu ñi¹o 'e najuun²¹ mo 'ido. ⁵⁴ Joon gason¹ Jesús cwo²¹o tya' 'in najóin¹ do. Joon gafaa²¹ a coon¹³ coon²¹ júu³ tá² lí², jin²in:

—Simí², ráan¹un.

⁵⁵ Joon gajiiin¹o 'ido tún¹. Joon la tsifu jooŋ garóon². Joon gatyu² Jesús to² 'in tsá² do 'e cwo²¹xu 'e dø¹ 'ido. ⁵⁶ Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsacøøi¹³ tya'a. Pe jooŋ gatyu² Jesús to² 'e jo 'in sii²¹i ce jiiin¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e nigalí¹ do.

9

Sii²¹i Jesús ji dyatuuin¹ tsá² tya'a 'e tsacwo¹ júu³ tyú²

¹ Jesús gauncaain²¹ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a jooŋ gacwo²o 'ido 'ii²¹ to² jmáa¹ 'a 'e 'wooi²¹ 'ido jilee²¹ nii² espíritu gó² taai² alma tya' tsá² joonggi un'láai² tsatsaa¹³:

² —Sii³na 'naa', jin²in, 'e cwolín²naa cwocwó²oo' tsá² júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá² joonggi un'láa²naa tsatsaa¹³.

³ Joonggi sii²¹ Jesús 'ii:

—Jo 'ee cón²oon' coonti tya' tya'i fu li cwolín²naa'. Jo són²oo' mo'u² jon'gi cón²oon' mora². Jon'gi

cón²oon' 'iñi¹ jon'gi cuu² cón²oon'. Tyaan¹aan' jmai² coon²¹ 'mi² tyí²ii' jo cón²oon' tún². ⁴ Joon jmoo³ jooŋ³ coon²¹ 'nú¹ li tyalín²naa', do-o jon²oon' jiiin¹³ la i'woo²¹naa' 'e fuu²¹ do. ⁵ Joon doñixiia' li jo 'iin²¹²in tsá² 'ii²¹ 'naa' jooŋ xú²uu' 'laa²¹ toon²¹² tí¹³ii' lawa coon²¹ li² 'e jmá²aa' cwáain¹ tya'a.

⁶ Joon ga'woo²¹ mo. Joon ngalín² lacaain²¹ li san² do ngacwo¹ júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Joonggi gaun'láai² jilee²¹ tsatsaa¹³ 'in seein²¹ lacaain²¹ do.

Mo gajúin¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹

⁷ Tsaat² Herodes mo galiñii¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o Jesús jiiin¹³ jo ñii¹ 'ee 'i-tsi tsu 'wii¹³ 'inlíi¹³ tsá² jin²in 'e Wó³o nigajiiin¹in jee²¹² 'li²¹².

⁸ 'Inlíi¹³gi tsá² jin²in 'e nigajnéi¹ jaain²¹ tsá² nigacwo¹ júu³ tyú² sii²¹ Elías. 'Inlíi¹³gi jin²in 'e nigajiiin¹in jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² calii. ⁹ Pe jooŋ gajin² Herodes:

—Jna-a tsai' gatyu³uu to² gawuun²¹ mootyí² Wó³. ¿'lingi 'in lo 'in núu³uu faa²¹ tsá² líi¹?

'Áai¹ líi¹ gajóoin²-tsi Herodes wa'a tyii¹² a xiiala nii¹in Jesús.

Cwo¹ Jesús 'e gø¹² 'ná² mil tsá²

¹⁰ Mo gatyaliin¹in tsá² tya' Jesús jooŋ gasii²¹o jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a. Joon gajée¹i Jesús 'ii 'e gangalín² coon²¹ co² fuu²¹ Betsaida. ¹¹ Joon mo galiñi¹ tsá² jooŋ ngalín² mo jon. Joon ga'ii²¹ Jesús 'ii. Joon gasii²¹i 'ido xiiala mo tyu² Dios to² tsá². Joon gaun'láai² tsatsaa¹³.

¹² Ningóo¹ nica'lóo²xu. Joon gantatyéen¹in tsá² tya' Jesús. Joon gasii²¹i 'ido:

—I² júu³ tsá² 'e cwotyaliin² 'ii²¹xu 'woo²¹o. Joonggi tsa'naa²¹xu 'e dø¹ø 'e li tyan' no tsu 'e li toon²¹²on' lo jo 'ee sá² coonti.

¹³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Cwo¹³xu 'naa' 'ino 'e dø¹ø.

Joon gajin² tsá² tya'a do:

—Jo 'ee sá² coonti. Lí²mo jiin¹³ 'ñá² 'iñi¹ joongi gá¹mo joo²¹ taai² jmí²¹. Joon xiiala lí² laa²¹ na'a 'e dø¹ jileei²¹ 'in tsá² lo.

¹⁴ Tsu tií² la coon²¹ 'ñá² míl 'in tsá² do. Joon gajin² Jesús gasí²¹ tsá² tya'a:

—Sii¹³ tsá² cwocwaa¹ ti' coon²¹ 'iin¹³ ca'no¹³ cíein¹³.

¹⁵ La joon gajmaa¹a. Gacwó² jilee²¹mo. ¹⁶ Joon gason¹ Jesús jí 'ñá² 'iñi¹ do coon¹³ 'in gáí¹ joo²¹ taai² jmí²¹ do. Joon gajøø² fu yu¹ fu uncwii²¹. Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios tya' 'e dø¹ø do. Joon mo ngayuui¹³ gajmaa¹a 'no³ joon gacwo²o tsá² tya'a 'e jmaa¹a jmai²xu jee²¹² tsá² do. ¹⁷ Jilee²¹mo tsá² gagøø²¹ø ce ganeei¹³ tyú²-tsi. Joon mo ngayuui¹³ joon jilaa²¹ 'no³ 'e gasái¹ garøø²mogí dyatun¹ 'moto²gi.

Jmaa¹ Tú³ júu³ 'e Jesús líi¹ Cristo

¹⁸ Coon²¹ jmí²¹² mo gafaa²¹a Jesús júu³ tyú² coon²¹ lí yaa-i joon téen²mo tsá² tya'a coon¹³on. Joon gaunngí¹ Jesús:

—¿'lín jna jin² tsá²?

¹⁹ 'Idogí gañii¹, jin²in:

—'Inlíi¹³ tsá² jin²in 'e 'nu-u Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹. 'Inlíi¹³gi tsá² jin²in 'e 'nu-u Elías. Pe 'inlíi¹³ jin²in 'e 'nu-u jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² cali¹ 'in nigajiin¹ tún¹.

²⁰ Joon gaunngí¹ tún¹ Jesús:

—¿'Naa'gíi¹, 'ee fó²oo' 'in jna?

Joon gañii¹ Tú³ do jin²in:

—'Nu-u Cristo Joon¹ Dios.

Jesús jmoo¹o júu³ xiiala mi júun²in

²¹ Pe Jesús líi¹ ga'íi¹ júu³ joongi gauntsaa¹²i 'e jo 'in síi²¹ tsá² tya'a 'elo ce jiin¹³ jaain²¹. ²² Joon gajin²in:

—'In Tsá² Ruu²¹mo tsá² noogi ini² wúu¹ líli¹. Joongi jo i'ii²¹ tsacøøi¹³ 'ii. Caan²¹mo coon¹³ 'in

tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley ijaan²¹in injnga²mo 'i. Pe mo ti 'ni¹ jmí²¹² íjmáa¹ a jiin¹o tún¹.

²³ Mo ngayuui¹³ joon gasí²¹ jileei²¹:

—Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna cwojmaa¹a 'iin²-tsi jilaa²¹ 'e 'oo¹o. 'Ná²-a cwotyaan¹an crúu¹³ tya'a la coon²¹ jmí²¹² joon cwojaa¹ coon¹³ jna. ²⁴ Tsu jileei²¹ 'in 'iin²¹²in láí¹ yaai icaa²¹mo fu juncwii²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in caai²¹ fu juncwii²¹ tya' 'wii²¹² tyiia 'in tiin¹³mo 'ii. ²⁵ Jo 'ee to² 'íi³ tya' tsá² wa'a 'e galí² tya'a la tøøi² fu juncwii²¹ joon caa²¹mo fu juncwii²¹ tya'a 'ñá'a. ²⁶ Tsu wana 'in ga'aa¹ fa'íi²¹ 'wii²¹² tyiia coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya' xiiala mo tyu² Dios to² la joon jon jna, 'in Ruu²¹na Tsá², ní 'aa²¹oo fa'íi²¹ 'wii²¹² tya'a mi yíi³aa lawa Røøi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Ñá'ñu¹u' coon¹³ jileei²¹ ángeles tya'a. ²⁷ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíi¹³ jee²¹² 'in téein² lo nano jo ijúun²in nu'gi la jo mo gatyu² Dios to² tsá².

Unsíi² Jesús la líi¹

²⁸ Mo gatí² jñá² jmí²¹² 'e gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasoo¹o coon²¹ moo²¹ 'e tsafaa¹²a júu³ tyú². Ngoo²¹-o coon¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. ²⁹ Joon la 'íi²¹² faa²¹ Jesús júu³ tyú² la tøøi² níi¹i coonti coon²¹ galisíi²mo la 'íi¹. Joongi siin¹³in galí¹ taa²¹ jíi¹ líli¹. ³⁰ Joon gajnéi¹ gáí¹ tsañuu¹ co' lí siin¹²in. Gajná² joo²¹ la 'ui lí siin¹³in. Jaain²¹ sii²¹ Moisés, jaain²¹gi sii²¹ Elías. ³¹ Téein² coon¹³ Jesús síi¹i xiiala mi jóon²in. 'E 'ná² nii²¹ wúu¹ fu Jerusalén. ³² Líi¹ jalicwuu¹ Tú³ coon¹³ 'in tsá² catyaaí²¹gi do. Pe jo gacwuu²¹i. Joon ganii²¹o jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jesús. Joon ganíi²in jí gáí¹ tsañuu¹ do 'in téein² coon¹³on.

33 Mo gangaliin² 'in tsá² do co' li siin¹² Jesús joon gajin² Tú³ do:

—Tifo², líi¹ tyá² 'e toon²¹o'on lo! Jmoo²¹o'o 'ni¹ 'nú¹ lo; coon²¹ 'nú²¹u coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

Pe Tú³ do coonti jo ñi¹ jilaa²¹ 'e faa²¹a. 34 La 'ii²¹² faa²¹a do-o gajó² coon²¹ jni¹ 'e gaciin¹³in. Joon gafoo¹mo mo gataai² jee²¹² jni¹ do. 35 Joon ganuu¹ coon²¹ júu³ jee²¹² jni¹ do 'e gajin² 'elo:

—Yuu²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na lo. Nuu^{2uu} júu³ tya'a.

36 Mo ngayuu¹³ gafaa²¹a 'e júu³ do joon ganí²mo jiin¹³ 'ña'a Jesús. Jo 'ee gajin²in coonti jon'gi gasii²¹; tsá² ce jilaa²¹ 'e nigan²i.

Gaun'láai² Jesús jaain²¹ simii²¹ 'in 'yuu¹ 'in 'lii¹³ alma tya'a

37 Mo gajná² jmii²¹² do coon²¹ gajgáa¹ 'e moo²¹ do joon líi¹ fúu¹ tsá² ngaunjiin²¹in Jesús. 38 Joon jaain²¹ tsañuu¹ 'in ngó¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹ coon²¹ júu³ tá² lí¹, jin¹³in:

—Tifo², jmaa²¹a feei¹-'o'o jøøi²¹²du' yuu²¹ tyiia lo tsu camuui¹³ 'in no seein²¹ tyiia. 39 'Yuu¹ jaain²¹ espíritu gó² 'e jmoo¹ 'e 'oo¹o joongi joon²¹in ñii¹i. Joongi 'yee²¹ jon¹ moo'oo²o. Joongi 'e²e wúu¹. Jo 'iin²¹²in túu¹i. 40 Nigamí³oo tyani tsá² tyi'i 'e tyí²mo 'in 'lii¹³ 'yuu¹ alma tya'a pe jo mo gali²i.

41 Joon gajin² Jesús sii²¹; 'in tsá² fúu¹ do:

—iTsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'! Jiin¹³ 'e gó² 'øøi²¹-'oo'. Jo ní³ii líi²¹ 'e 'ná²-a 'e siin¹³na coon¹³ 'naa' joongi jmáa³aa taa²¹a 'wii²¹² tyii'.

Joon jin² Jesús sii²¹; jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ñijee¹du' yuu²¹ tyi'i fu lo.

42 Pe mo gangatyéen¹ 'in simii²¹ do 'in espíritu gó² do gapiin² 'ii ni 'wó². Gajmaa¹a 'e gajooiin²¹ ñii¹i 'ido tún¹. Pe Jesús gatyú² to² 'in espíritu do wa'a cwoⁱⁱi. Joon gaun'láa²mo 'in simii²¹ do. Joon

gajaan¹mo 'ido jmii²¹. 43 Jilee²¹mo tsá² ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e jmii²¹² cii¹³ Dios jmaa¹a.

Jmoo¹ Jesús júu² xiiala mi júun²in

La 'ii²¹² jmoo¹o tsa'goo²¹-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ Jesús joon gasii²¹ Jesús tsá² tya'a:

44 —Nuu²duu' coon²¹ tún² 'elo. Joon jo cwa'iin¹³-'oo'. Jna-a 'e Ruu²¹na Tsá². Pe 'ná²-a ijaain²¹ tsá² jna ja'cwoo²¹ tsá².

45 Pe tsá² tya' Jesús do jo ga'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e sii²¹ 'ii tsu jo mo galisá² 'ii²¹ wa'a 'øøi²¹-tsi. Joon 'goo²¹-o wa'a mii²¹; Jesús wa 'e nijin²in la li 'e najin²in.

E²e Jesús tsá² 'iin 'in tyiin¹³gi ni fu

46 Joon tsá² tya'a galáa² 'wii²¹² jo cwo²o júu³ ruu²¹; 'iin jee²¹² 'ii 'in tyiin¹³gi. 47 Pe Jesús galili³o jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi 'ido. Joon gasaan¹²in jaain²¹ xuui²¹² joon gasiin²¹in jee²¹² 'ii. 48 Joon gasii²¹ 'ido:

—Jilee²¹ 'in 'ii²¹ 'in xuui²¹² lo coon¹³ 'e sii²¹ jna 'ii²¹mo jon jna. Joon jilee²¹ 'in 'ii²¹ jna 'ii²¹mo jon 'in gasii²¹in jna. Jilee²¹ 'in 'woi¹gi jee²¹² 'naa' 'ii 'in tyiin¹³gi la jee²¹² jilee²¹.

In jo jmoo¹ 'e gó² tyi' 'ii 'in tyú¹ coon¹³ jna'

49 Joon gajin² Wó³ gasii²¹; Jesús:

—Tifo², nigajøø²¹øø jaain²¹ 'in ngí¹ to² 'wooi¹ espíritu gó² coon¹³ 'e sii²¹ 'nu. Joon gauntsaa¹³ moo'o tsu jo ngii¹ coon¹³ jna'.

50 Joon gajin² Jesús gasii²¹; 'ido:

—Jo untsaa¹³ 'naa' tsu jilee²¹ 'in jo jmoo¹o 'e gó² tyi' 'ii 'in uncaain²¹ coon¹³ jna'.

Jiin²mo Jesús Jacobo coon¹³ Wó³

51 Mo gatí² li tsei² Jesús fu ñafú² ga'ii²¹o fu¹ tsáa¹a fu Jerusalén tá²-a taain²-tsi. 52 Joon gasii¹in tsá² tya'a nifugi. Joon ngaliin² coon²¹ fuu²¹ 'e náa¹ co' Samaria gamii¹ li ján².

53 Pe tsá² seein²¹ Samaria do jo ga'ii²¹i Jesús tsu galili³o 'e tsáa¹ 'ido fu Jerusalén. 54 Mo gani² tsá² tya'a Jacobo coon¹³ Wó³ 'elo joon gasii²¹i:

—Ña'ñu¹u', ¿ja 'iin²¹²u'un wa'a siin²¹na'a júu³ 'e xii¹a goon²¹ po³ jí² fu ya' fu juncwii² tya'a? Joon ityee²¹mo coon²¹ tya' jilee²¹i 'in tsá² no la gajmaa¹a jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² cali¹ 'in sii²¹ Elías.

55 Joon gajóøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—'Naa'a jo ñí²ii' coonti xiiala líi¹ espíritu jeei¹³ 'naa'. 56 Jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², jo góo³oo wa'a 'e 'iin²¹²na fu juncwii²¹ tya' tsá² xali¹i' jmaa³aa tiin¹³mo tsá².

Joon gangalín² coon fuu²¹ pi³ li xiia'.

'Ee 'ná² jmaa¹a wa'a 'iin²¹² tsá² ngí¹ coon¹³ Jesús

57 Mo gangalín² fu¹ táai² jaain²¹ tsañuu¹ nijin² gasii²¹i Jesús:

—'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu doñixiia' ca cwoó²¹o.

58 Joon gañii¹ Jesús:

—Jileei²¹ cwii¹ sá² tóo²-o tsa' xá² joongi jileei²¹gi ton¹ sá² sí²-i pe jna-a Ruu²¹na Tsá² jo 'óo³oo xiia' li cwuu²¹na.

59 Joon gajin² Jesús gasii²¹i jaain²¹gi:

—Na¹ coon¹³ jna.

Pe 'idogi gajin²in:

—Cwó³du'u cata ní³ii jéei¹ ní¹áai¹duu ñu³uu.

60 Joon gajin² Jesús:

—Já¹du' cwo²aa¹ 'in jo tsáai¹-tsi jna 'in 'ii²¹² do. Pe 'nu-u cwoo²du'u, cwocwo²o júu³ tyá² tya' xiiala mi tyu² Dios to² tsá².

61 'In xeei²¹gi gajin²in:

—Ña'ñu¹u' 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu pe jéei¹ cwoo²du'u ní¹i³ii júu³ tsá² néei¹ inuu tyiia.

62 Pe Jesús gajin²in:

—Tsu lawa jaain²¹ tsá² 'in ga'láa² 'wii²¹² núu²un júu³ tya' Dios pe jo gacón² cwáain¹ coon²¹ tún². Jo tí²i 'ii²¹ Dios 'ii li tyu² Dios to².

10

Sii¹in Jesús setenta tsá² 'e tsacwo¹ júu³ tyá²

1 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo joon gatyiin¹² Jesús coon²¹gi setenta tsá² tún¹. Joon gasii¹in tí¹ gáí¹ tí¹ gáí¹ tyanií¹ 'e tsacwoo¹ júu³ tyá² la caan²¹ fuu²¹ li 'ná² tsáa¹a. 2 Joon gasii²¹i:

—'E la ja²mo, líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ 'in 'ná²gi núu² júu³ 'e 'iin²¹²mo Dios tsá². Pe xu tsá² seein²¹ 'e lí² tsalín² tsajmaa² júu³. 'Wii¹³ joon má²ii¹ tyani Dios 'in 'iin²¹²in tsá² wa'a sín¹gi tsá² 'in cwo¹gi 'e júu³ lo. 3 Cwoliín²naa'. Tyán²aan' cwáain¹

tsu síi³na 'naa' lawa joo'saa²¹ yuu²¹ jee²¹² 'yiia¹ tsiinuu²¹. 4 Jo 'ee cón²oon' jon' mora² jon'gi tuloo²¹ taa¹³ cuu² jon'gi mí¹³ii¹. Joon jo un'ii²¹² yaanaa' foo¹³naa' tsá² tya'i fu¹.

5 Mi cwotaa²¹naa' tsi inuu jée¹ foo²¹oo' 'in tsá² do: "Mii²¹i tyani Dios 'e uncwaa³i inuu lo." 6 Wana 'in tsá² do røø²¹ 'ii²¹ tya'a 'ii²¹mo coon²¹ 'e tyá² la li 'e nuu¹.

Wana jo la joon jo tíi² 'e júu³ tyá² do. 7 Do-o jóon¹³oo', dogi jon cøø²øø' joongi 'úu²uu' jilaa²¹ 'e cwoo¹ 'naa' tsu jileei²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² tí²mo 'e 'uun²¹un dø¹ø. Jo ngí²ii¹ la tyi 'nú¹.

8 Wana xiia' fu li gatyalín²naa' 'ii²¹ tsá² 'naa' cøø²øø' jilaa²¹ 'e cwo²o 'naa'. 9 Un'láa²naa' tsatsaa¹³ 'in seein²¹ do. Joon síi¹³ii: "Tya'an nijó¹ 'e tyu² Dios to² 'naa'." 10 Pe wana gatyalín²naa' coon²¹ fuu²¹ li jo 'ii²¹i tsá² 'naa' cwo²woo²¹naa' tya'i fu¹

joon fóo¹³oo' la lo: 11 "Cagi¹ laa²¹ sá² góo²oo' lo 'e taa¹³ mí²¹i¹ xuu²u' lo lawa coon²¹ lí² 'e jmoo²¹o' tya' 'e gó² tyii'. Pe cwoliñi²ii' 'áa¹mo

nijatyéen¹in 'e tyu² Dios to² 'naa'." 12 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' —jin² Jesús—, mi 'iin² fu juncwii²¹ líi¹gi wúu¹ ini² 'in tsá² seein²¹ fuu²¹ do lagi tya' tsá² seein²¹ fuu²¹ Sodoma.

Tsá² néei¹ fuu²¹ 'e jo nuu¹³

13 'Fuu²¹²uu 'naa' tsá² néei¹ Corazin. Fuu²¹²uu 'naa' jon tsá² néei¹ Betsaida. Wa'a la caain²¹ fuu²¹ Tiro coon¹³ Sidón wa galí² coon²¹ milagro 'e nigalí²jee²¹² 'naa' ca la mo jéi¹ la mo 'iin²¹²in unshí² 'e 'i¹-tsi. Joongi 'e tyii¹ coon²¹ 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon ga¹²i² fó² mootyí¹i lawa coon²¹ lí² 'e gajo²o-tsi. 14 Pe mi 'iin²in fu juncwii²¹ 'naa'²¹a líi¹ wúu¹gi móo³'naa' lagi 'in tsá² néei¹ Tiro coon¹³ Sidón. 15 Joongi 'naa'a 'in néei¹ Capernaum, çti líi²'naa' isaa²¹ 'naa' fu 'ñu¹fú²? Xu¹joon ixaa²¹moo' fu lí¹ 'ii²¹. 16 Jileei²¹ 'in nuu¹u júu³ tyii' —jin² Jesús shí²¹i tsá² tya'a—, nuu¹o jon júu³ tyiia. Jileei²¹ 'in jo 'ii¹² 'naa' la joon jon jo 'ii¹i jna. 'In jo 'ii¹³ jna la joon jon jo 'ii¹i 'in gasii¹in jna.

Joon mi yuui¹³ gajin² Jesús 'elo gacwólín²mo tsá² tya'a do.

Gacwólín²mo tsá² 'in gasii¹in Jesús

17 Joon gacwólín²mo 'in setenta tsá² do jløø¹³mo jin²in:

—Ña'ñu¹u', cagi espíritu gó² galinuu¹³o to² tyuu¹³ jna'a coon¹³ 'e sii²¹ nuu.

18 Joon gajin² Jesús:

—Jo²o. Gamóo³oo xiiala mo gatøø²¹i Satanás fu yu' fu juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² cwaain²¹ ñá². 19 Jna gacwo²oo 'naa' 'ii²¹ 'e 'øø¹³øø' moo'woo²¹ mii²¹ coon¹³ ticún³ joongi ilii²¹oo' jilaa²¹ wa' pí³ tya' tsá² 'lii¹³. Joon jo tí² 'nii²¹ tyii'. 20 Mo tyá²uu' to² 'in 'wó¹i 'in 'lii¹³ taai² alma tya'a tsá² joon 'woo²¹mo jon pe jo jmaa²aa' jløø¹³naa' 'wii¹³ joon, pe jmáa²aa' jløø¹³naa' tsu

'wii¹³ nigatyii¹³mo Dios 'naa' 'e cwólín²naa' ñu¹fú².

Jløø¹³mo Jesús

21 La tsifu joon gajmaa¹ 'in Esritu Tyá² tya' Dios galijløø¹³mo Jesús. Joon gajin²in:

—Cwóo³oo 'maai¹³ Ña'ñu¹u'. 'Nu-u fii²¹² ni 'wó² joongi fu juncwii²¹. Cwóo³oo 'maai¹³ tsu niga'máa²o'o jilaa²¹ júu³ tyi'i 'e jo ñi² tsá² jmii¹-tsi coon¹³ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi. Joon niga'ee¹²o'o tyani tsá² 'woi¹ 'in líi¹ la líi¹ xuui²¹² 'in jo mo gauntsáa¹. Tsu la joon Ña'ñu¹u' nigali¹'iin²¹²mo'o.

22 'Ñu²oo nigacwo²o jna jilaa²¹. Ce jii¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² licwii¹in Jón¹ Dios jii¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹ cwii¹in 'ii. La joongi jon ce jii¹³ jaain²¹ jo lí² licwii¹in Dios Jmii²¹ jii¹³ 'ña'a Jón¹on licwii¹in 'i coon¹³ jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'in Jón¹-o 'e licwii¹in 'ii.

23 Joon gajøøi² Jesús tsá² tya'a. Joon jin²in gasii²¹i 'ido:

—Jløø¹³mo ce jileei²¹ 'in jøø² jilaa²¹ coon¹³ unní¹i 'e jøø² 'naa'. 24 Tsu 'ela ja²mo fuu²¹²uu 'naa', líi¹ fúu¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² calii coon¹³ jileei²¹ røøi¹³ nigali¹'iin²¹²in jøø² jilaa²¹ 'e jøø² 'naa' nano. Pe jo gangoo¹o. Nigali¹'iin²¹²in núu²un ce jilaa²¹ 'e núu²uu' nano. Pe jo ganúu²un.

Lawa jaain²¹ tsá² Samaria

25 Joon garoon¹ jaain²¹ tifo¹² tya' ley. Joon gangasii¹²i Jesús. 'In²¹²in jøø²do xiiala líi¹ Jesús. Joon gaunngii¹i:

—Tifo¹², ç'ee 'ná¹ jmáa³aa itiin¹³na fu juncwii²¹ tyiia?

26 Joon gañii¹ Jesús:

—ç'Ee to² tyu² ni jí² tya' ley? ç'Xiiala gafaa¹²a 'e ley do líi²u?

27 Joon gañii¹i 'in tifo¹² tya' ley do:

—“Cwólí¹néé¹mo'o Ña'ñu¹u' Dios tyi'i la tøøi² alma tyi'i, joongi

coon¹³ la tóøi² 'waa²¹ pí² tyi'i, joongi coon¹³ la tóøi² 'e 'i¹-o'o. Joongi cwoli'née¹mo'o tsagóo²o lawa'a woo²o'o" —jin² tifo² tya' ley do.

²⁸ Joon gajin² Jesús:

—Tyú²-u nigafaa¹³a. Wana gaj-maa¹³a jilaa²¹ 'elo tiin¹³mo'o.

²⁹ Pe 'in tifo² tya' ley do 'iin²¹²in untyú¹mo 'ña'a joon gajin²in gasii²¹i Jesús:

—¿'iin tsagóo³oo?

³⁰ Joon gajin² Jesús:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajgáa¹i fu¹ tya'i fu Jerusalén 'e tsáa¹a fu Jericó. Joon gasain² 'uun²¹ 'ii. Joon ga'uun²¹o ce jilaa²¹a cagi siin¹³in. Joongi gajmee²¹i liili¹ coon²¹ xuu jo gajnga²mo. ³¹ La coon²¹ jo ngaa²¹mo joon jaain²¹ untsá² gajgáa¹ 'e fu¹ do-o jon. Pe mo gani² 'ido li' ti' gangii¹i.

³² La joon jon jaain²¹gi tsá² levita gangii¹i fu do. Joongi coon²¹ tsáa¹ joon gangii¹ mo gani²i. ³³ Pe jaain²¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in seein²¹ Samaria 'in gangii¹i fu do-o jon. Joon mo gani² 'ido joon fúu² galii¹i.

³⁴ Joon gangatyéen¹in li ráain² 'in tsañuu¹ do. Joon gajmaa¹o mí¹ li sicwuu²¹ tya' 'ido. Gasuun²¹ aceite coon¹³ vino. Joon gapaa²¹a 'mi² li sicwuu²¹ tya' 'ido. Joon gatyée¹mo 'ido bu³ tya'a. Joon gangajée¹ 'ido coon²¹ li cwó¹ ján². Joon ga'aa¹i. ³⁵ Mo gajná² jmi²¹² do itsei² 'in tsá² do joon gatyii²¹xu cuu² gacwo²o fi²¹² 'e 'nú¹ do. Joon gasii²¹i 'ido: "Jóø² 'in tsañuu¹ no. Jóø²du' joon wana ga'lin¹gi' cuu² no ich³oo tyi'i mi li gaa¹³na."

³⁶ Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'in tifo³ tya' ley do:

—¿'iin líi²u jee²¹² 'in gaai²¹ do galii¹i lawa jaain²¹ tsagoo¹o 'in tsañuu¹ 'in gajmeei²¹ 'uun²¹ do? —jin² Jesús.

³⁷ Joon gajin² tifo² tya' ley do:

—'In tsá² coon²¹ fuu²¹ do 'in fúu² galii¹ 'in tsá² sicwuu²¹ do.

Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'ido:

—Ngí², cwajmáa² ce tí² la joon.

Jesús tyín¹³in tya' Marta coon¹³ María

³⁸ Joon ngoo²¹² Jesús la fu¹ 'yúu²i. Joon gatyii¹a coon²¹ fuu²¹. Joon do-o jaain²¹ tsami² sii²¹ Marta gatóø¹o fu tya'a. ³⁹ Joon Marta do seein²¹ jaain²¹ ruu²¹i sii²¹ María. Joon 'ido-o gacwoo²¹ 'wii²¹² tii² Jesús 'e 'iin²¹²in núu² jilaa²¹ 'e jin² Jesús. ⁴⁰ Pe Marta do líi¹ cwo²-tsi coon¹³ jilaa²¹ to² jmoo¹o. Joon gangatyéin¹³ li tyín¹ Jesús joon gasii²¹i:

—Ña'ñu¹u', ¿ti jo cu²xu-o'o coonti 'in ruu²¹na no coonti tuui¹ jna 'ñii¹a coon¹³ jilaa²¹ to² jmoo³oo? Sii¹³i cwouncoon¹³xu jna.

⁴¹ Joon gañii¹ Jesús:

—Marta, ¿'ee li' cu²-o'o coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jmoo²o? ⁴² Pe coon²¹ 'e sá² 'e tyiin²gi. María lo nigatyii¹³o coon²¹ 'e tyú²gi. Joon ce jün¹³ jaain²¹ jo 'in cwooi²¹ tyí² tya'a.

11

'E²e Jesús tsá² tya'a xiiala faa²¹ tsá² júu³ tyú²

¹ Cafu mo galí² gafaa²¹ Jesús júu³ tyú² joon mo ngayuu¹³ gafaa²¹a joon jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a gasii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', 'e²e jna'a xiiala faa¹³a'a júu³ tyú² la ga'e² Wó³ tsá² tya'a.

² Joon gajin² Jesús:

—Mi fó²oo' júu³ tyú² tyii' fá²aa' la lo:

Ña'ñu¹u' tyín¹u'un ñu¹fú² tyi'i.

Jiin¹³ 'nu-u 'in tyú¹ la jee²¹² jileei²¹ 'in seein²¹.

Tyuu²¹ to² jna'a.

Fu ñu¹fú² jilaa²¹ ili² jün¹³ la 'iin²¹²u'un.

Jmáa² jon ni cwoo¹³ juncwii²¹.

³ Cwo³o jna'a 'e liin¹ 'e tyée³e'e jmh²¹² no.

⁴ Joon 'iin¹u'un tsaá² tyii'i tsu la joon jon jna'a 'iin²moo'o tsaá² tya' jileei²¹ 'in gajmaa¹a 'e gó² tyii'i.

Un'øø¹u'u jna'a 'e jo 'naa¹³a'a tsaá².

⁵ Gajin²in jon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jmoo¹³du' cwáain¹ lawa jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in 'aa¹i jaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³. Joon la 'woo¹ tyiia² ná¹ ngóo¹-o fu tya' 'ido. Joon gasii²¹i 'ido: “Jmáa² fee¹-o'o, tyí³ta'a 'ni¹ 'iñi¹ 'ná³aa. ⁶ Tsu jaain²¹ tsá² seen²¹ na tyú² coon¹³ sá² coon²¹ li jaa¹²i. Joon gacwaa¹²i fu tyiia joon jo 'ee 'óo³oo coonti wa'a 'e cwo³oo.” ⁷ Joon 'in dogi gajin²in ca ti tsi inuu li raain²¹: “Jo untyí²u jna tsu sijni¹ 'ná³uu. Joongi yuun²¹ tyiia tee¹³ mo coon¹³ jna cwuu²¹ mo ni coo'mó². Jo lí² raan²¹ na wa'a 'e lí² cwo³oo 'n^u coonti.” ⁸ 'E la ja² mo fo³oo —jin² Jesús— fiin¹³ jo roon¹ on 'e cwo²o 'ido tsu 'wii¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ on do ili² roon¹ on cwo²xu 'ido la coon²¹ 'e jo untyí²gi 'ido 'ii. Joon cwo¹o jiin¹³ 'e 'ná¹xu. ⁹ 'E la joon fuu²¹²uu 'naa', mi²ii' tyani Dios tsu joon cwo²o 'naa'. 'Nee¹³naa' tsu joon tyee²¹moo'. Pó²oo' 'ooca'nú¹ tsu joon inaa²¹o. ¹⁰ Tsu jileei²¹ 'in mi¹ 'ii²¹mo. Joongi jileei²¹ 'in 'noo² tyiia¹³o. Joongi jileei²¹ 'in pó² 'ooca'nú¹ naa²¹o tya' 'i.

¹¹ 'Jmoo² joon² jaain²¹ 'naa' líi¹naa' tsacóøi¹³, ¿ti cwó²oo' yuun²¹ tyii' coon²¹ cuun²¹² wa mo gamii¹i 'iñi¹? ¿Ti cwoo¹³naa' jaain²¹ mii²¹ wa mo móo¹i joo²¹ taai² jmh²¹, ¹² owa cwoo¹³naa' 'ee jaain²¹ ticún³ wa mo gamii¹i coon²¹ mootú²? ¹³ Pe wana 'naa', 'in jo tyú¹naa' cwó²oo' yuun²¹ tyii' 'e tyú² xiiati líi¹gi icwo²o Ña'nñu¹u' tyiin¹ ñu'fú² 'in Espiritu Tyú² tya'a tya' jileei²¹ 'in mi¹.

Cwo² tsá² tsaá² Jesús 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in 'líi¹³ jmoo¹o

¹⁴ Seein²¹ jaain²¹ tsá² 'in ga¹ 'in 'líi¹³ alma tya'a. Joon jo cwo¹ faa²¹ 'ido. Mo gatyii¹ Jesús 'in 'líi¹³ 'yuui alma tya'a galí²-i faa²¹o. Joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi tsá² 'elo. ¹⁵ Pe 'in líi¹³gi gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo 'woo¹ 'in 'líi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú 'in tyu² to² 'ii.

¹⁶ 'In xeei²¹gi gali'in²¹²in coon²¹du cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús joon gamii¹i coon²¹ milagro. ¹⁷ Pe ñii¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasii²¹i 'ii:

—Lawa coon²¹ fuu²¹ 'e tún² 'ii¹³ líi² joon tíi¹ jee²¹² yaa-i. 'E fuu²¹ do jo taa²¹a. Joon wana tíi¹ tsá² la 'oo²¹ ruu²¹i tsi inuu jo taa²¹a. ¹⁸ ¿Xiiala ili² tyu² Satanás to² wa'a téen¹in jiin¹³ la 'ña'a? Pe 'naa' fó²oo' 'e 'wóo³na 'in 'líi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú. ¹⁹ Wana jmáa³aa la joon, ¿iin coon²¹ cwo¹ 'ii²¹ tsa-goo²oo' wa'a 'woo¹ 'ido 'in 'líi¹³ taai² alma tya' tsá²? Coon¹³ to² 'e jmoo¹ 'ii-o woliñi¹ tsá² 'e lí¹ cii¹² fó²oo'. ²⁰ Coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios 'wóo³na espíritu gó² —jin² Jesús—, joon coon¹³ 'e joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e nigacwa¹ 'ii²¹ tya' Dios jee²¹² 'naa'.

²¹ 'Lawa jaain²¹ tsañuu¹ pí²-tsi joongi 'oo¹o ñi³ wa'a un'øøi¹ 'ña'a joon jóø²o tya'a. Jilaa²¹ 'e si'móo¹ tya'a jo lí² coon¹ tsá² coonti. ²² Pe wana tyiia¹ jaain²¹ 'in pí²gi-tsi lagi 'ii joon líi¹ 'ii. Joon 'woo²¹-o jilaa²¹ ñi³ tya'a 'e gajmaa¹ 'e jo cu²-tsi. Joon gajmaa¹ mai²xu ce jilaa²¹ 'e ga'wo²o tya' 'ido.

²³ 'Jileei²¹ 'in jo faa²¹ tyú² tyiia 'laa²¹a faa²¹a tyiia. Joongi jileei²¹ 'in jo jéei¹ tsá² 'e uncaain²¹ coon¹³ jna jmaa¹a 'e 'eei¹ tsá² jna.

'Ee¹³ Jesús tsá² xiiala líi² espíritu gó²

²⁴ Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Mo cwo¹h¹ espíritu gó² tya' tsá² ngi¹o la caain²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ 'noo²¹o li ján². Joon mo jo tyii¹a joon 'i¹-tsi: “Ni¹³moo fu tyiia li gajúu³uu.” 25 Mo gatyee¹²i joon ní²in 'in tsañuu¹ do lawa coon²¹ 'ná¹ 'e líi² joongi sii¹i tyú². 26 Joon tsa²¹o tsate²e dyáí¹gi espíritu 'in 'líi³gi. Joon jilee²¹mo itsataa²i tya' 'in tsañuu¹ do. Joon líi¹ galigoo²¹gi seein²¹ 'in tsañuu¹ nano lagi mo jéei¹.

'E jlø³mo la jai²

27 La 'h²¹² siin¹² Jesús faa²¹a 'elo jaain²¹ tsami² jee²¹² 'in tsá² do ga'oo¹o jin²in:

—jLí¹ tyú¹-i 'in ningatyéein¹ 'nu joongi 'in gacwo¹ tuu²¹ cu²u!

28 Jesús-gi gajin²in:

—jPe líi¹gi tyú¹ 'in ganúu² joongi nuu¹³o júu³ tya' Dios!

Tsá² gó² mii¹i coon²¹ milagro

29 La 'h²¹² joon líi¹ ngafúui¹ tsá² la cu² lí¹ li siin¹² Jesús joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a sii²¹i 'ido:

—Tsá² gó² 'in seein²¹ nano mii¹i coon²¹ li² milagro. Pe jiin¹³ coon²¹ li² ilisá² tya' 'in tsá² no jiin¹³ la li² gacwoo¹ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² cali¹ sii²¹ Jonás. 30 Lawa Jonás, 'ii jaain²¹ lawa coon²¹ li² 'e galí² tya' tsá² seein²¹ Nínive. La joongi jna 'in Ruu²¹na Tsá², jna-a lawa coon²¹ li² tya' tsá² seein²¹ nano. 31 Mí 'iin² fu juncwii² líí² 'ii²¹ tya' tsá² seein²¹ nano jaain²¹ 'in tyu² to² coon²¹ fuu²¹ náa¹ lí¹ cwoo²¹ tooin²¹² lí¹ yuui² ñi¹ niroon²¹ nijmáa¹a 'ii²¹ tya'a tsu¹ 'ii gajó² li wiingi ni cwoo¹³ fu juncwii²¹ 'e janúu²du jilaa²¹ 'e jmii¹-tsi Salomón. Joon 'elo seen²¹mo jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Salomón. 32 Jileei²¹ tsá² seein²¹ fuu²¹ Nínive do mí 'iin² fu juncwii²¹ niroon²¹ mí jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² seein²¹ nano. Joon icwoo¹ tsa² tya'a. Tsa² seein²¹ Nínive

do gaunsi²¹mo 'e 'i¹-tsi mo ga¹h² Jonás do júu³ tyá² tya' Dios. Joon nano lo-o seein²¹ jaain²¹ 'in tyú¹gi lagi Jonás.

Jí² coo²¹ tya' tsá²

33 'Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in dyi² coon²¹ jí² joon sii²¹i coon²¹ li 'uui²¹ jon'gi nu¹ coon²¹ cwóo¹. Sii²¹i tsá² coon²¹ yu¹-u joon jnéei² tya' tsá² 'in taai². 34 Unni² tsá² 'e lí¹ lawa coon²¹ jí² coo²¹ tya' tsá² wana tyá² unni² tsá² la joon jon róøi³ coon¹³ 'e tyú² la tóøi². Joon ngii¹ li jná². Pe wana gó² unni² tsá² la joon jon gó² la tóøi². Ngii¹o li nuu²¹. 35 Th²mo'lo ñi²i 'e tyú² 'e jo ngi²i li nuu²¹. 36 Wana røø²¹u coon¹³ 'e jí² do jiin¹³ capi² jo 'ii²¹gi nuu²¹ la joon jon nijøø²o'lo coon²¹ tyaa² lawa mo coo²¹ jí² jnéei² tyi¹.

Jí²mo Jesús tsá² fariseo

37 Mo gatséi¹ gafaa²¹ Jesús 'elo jaain²¹ tsá² fariseo gatøø¹o Jesús fu tya'a 'e dø²ø. Ga¹ Jesús joon gacwoo²¹ ti' mesa. 38 Ganga'goo²¹-tsi tsá² fariseo do mo gani²i 'e jo gauntiin¹²in Jesús 'e run²un cwoo²¹ jiin¹³ la tsi² la nu¹gi dø²ø. 39 Pe joon gajin² Jesús:

—'Naa', tsá² fariseo, ruun¹³naa' jiin¹³ lí¹ caluu coon²¹ vaso coon¹³ wúun¹ pe 'naa'gi lí¹ tsi sirøø²¹moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'uun²¹²uun' joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e nigatyáa²aa' coon¹³ 'e gó². 40 jTsá² bón¹ 'naa'! ¿Ti jo ñi²i 'in gajmaa¹ lí¹ caluu 'ii-gi jon gajmaa¹ lí¹ tsi? 41 La joon cwoo²¹xuu¹ tsá² tañi² 'e dø²ø 'uunñi² tyii' la joon jilaa²¹a nilí² tyá² tyii'.

42 'Fúu² 'naa' tsá² fariseo, cwo²naa' Dios diesmo tya' jilaa²¹ 'oosee²¹² coon¹³ jilaa²¹ 'oo² ruda coon¹³ jilaa²¹ nii²gi 'oonuu²¹, pe coonti jo unjí² 'naa' 'e jmaa²aa' 'e tyá² tya' tsá² jon'gi 'iin²¹²naa' Dios.

'Elo-ogi 'ná¹ jmaa²aa' la jéei¹gi. Pe la joon jon jo 'iin²-oo' 'e jmaa²aa' 'e xiia²¹gi do.

⁴³ 'iFúu² 'naa' tsá² fariseo, 'iin²¹²naa' ni²¹ii' li tíi² cwa² 'in tyiin²mo in³ cwo¹¹ tyii' sii²¹ sinagogas! Joongi 'iin²¹²naa' 'e li'gøø²mo tsá² 'naa' mo ngí²¹ii' jee²¹² 'ná¹.

⁴⁴ 'iFúu² 'naa' tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseo! Li' cii¹²i jmoo²oo' 'e 'é²ee' tsá² no. Lii¹naa' la li 'e 'aan¹ roon¹ jo jné³in do-o. Jilee²¹mo tsá² ngí¹mo li ni do-o mo jo li²i.

⁴⁵ Joon gañii¹ jaain²¹ tifo² tya' ley jin²in:

—Tifo², jilaa²¹ 'e fó²o no lawa'a 'e fu²u jna'oo'o.

⁴⁶ Joon gajin² Jesús:

—iFúu² 'naa' jon tifo² tya' ley! Coon¹³ tiisi² tyii' cwó²oo' tsá² coon²¹ laa²¹² 'e jo roon²¹ jii¹³ jaain²¹. Joon jogi 'iin²¹²naa' uncóon¹³oon' jii¹³xh.

⁴⁷ 'iFúu² 'naa', jmoo²¹oon' ni'aa¹ tya' tsá² 'in nigacwo² júu³ tyá² calií 'in nigangaai¹² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii' calií! ⁴⁸ La no-o 'øøi²¹-tsi 'e røø²¹ sii¹³naa' coon¹³ 'e gajmaa¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii'. 'Ii-o nigajngaa¹²i joon 'naa'gii' jmoo²¹oo' ni'aa¹ tya'o.

⁴⁹ 'Joon ñi² Dios mo nigajin²in: "Sii³na tsá² cwo² júu³ tyá² tyiia coon¹³ 'in líi¹³gi tsá² tya'a joon 'in líi¹³ ijnga²mo 'in líi¹³gi 'øø¹mo."

⁵⁰ 'Wii¹³ joon tsá² seein²¹ nano ni-tyii²¹o cwáain¹ tya' tsá² 'in nigacwo² júu³ tyá² tya' Dios 'in nigajúin¹ ca mo nigaroon¹ cwo¹³ juncwii²¹.

⁵¹ Ityi² jmi¹ 'øøi² ca Abel joongi ca tí² Zacarías 'in nigajngaa¹³i 'oo² cwo¹ do. 'Wii¹³ joon fo³oo icon¹ Dios cwáain¹ tya' 'in nigajúin¹ la joon 'in seein² nano icon¹ cwáain¹ tya'a.

⁵² 'iFúu² 'naa' tifo² tya' ley! Tsu ñi² 'naa' xiiala li cwii¹in tsá² Dios pe

yaaigi¹ jo mo jmaa²aa' jogi cwó²oo' 'e licwii¹in 'in xeei²¹ Dios.

⁵³ Mo gasii²¹ Jesús 'ii' 'elo 'in tifo² tya' ley do coon¹³ tsá² fariseo líi¹ gatii² 'nii²¹-tsi 'ido tya'a. Joon ga'láa² 'wii²¹² gauntyii² coon¹³ júu³ 'láai² líi¹. ⁵⁴ Coon²¹ cwáain¹ wa'a isá² coon²¹ júu³ 'e xiiala i'ñii¹ ni do.

12

'E²e Jesús tsá² 'e jo jmoo¹o la jmoo¹o tsá² tajuui²¹

¹ La jee²¹² joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ líi¹ ca 'øøi²¹ tsaruu²¹i la jaain²¹ la jaain²¹. Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² sii²¹i tsá² tya'a:

—Lii¹³ jmaa²aa' coon²¹ tún² 'e 'i¹-tsi tsá² fariseo no. Jmoo¹-o lawa 'in tyú¹mo 'ii. ² Tsu jii¹³ coon²¹ júu³ 'uui²¹ 'e sá² wa'a jo líi¹ tsa². Jon'gi jii¹³ coon²¹ 'e si'mó¹ wa'a jo li sá² júu³. ³ Joongi la joon jon wa'a 'e nifaa²¹ tsá² lin³ in³ joon lijmi²¹². Joongi jilaa²¹ 'e sii¹ tsá² 'uui²¹ 'e jni¹ 'ná¹ inúu² cay¹ 'ná¹.

'In jo cwooi¹ 'gøøi²¹ tsá²

⁴ Faa²¹gi Jesús:

—La lo-o fuu²¹²uu 'naa' 'wii¹³ tyá²-x seen²¹na coon¹³ 'naa'. Jo foo¹³naa' 'in jngaai¹³ tsá² pe mi yuu¹³ joon jo 'e sá²gi jmaa¹a. ⁵ Fuu²¹²oo 'naa' 'in cwooi¹ jmaa²aa' 'gøø¹²¹naa'. Jmaa²oo' 'gøø¹²¹naa' 'in mi yuu¹³ jngai² tsá² tyá²o jon to² 'e tsalíin² li 'lii³. Jmaa²oo' 'gøø¹²¹naa' 'ii.

⁶ '¿Ti jo 'nii¹ tsá² 'ñeei² tón¹ coon¹³ jee²¹² tún² wi³? Pe Dios-gi jo 'iin²-tsi ce jii¹³ jaain²¹ tón¹ do. ⁷ Ca jilaa²¹ jñú² tsí³ mootyí²ii' nigaun'ii²¹ Dios la ca mi³ la ca mi³-i. Jo jmaa²aa' 'goo²¹ tsu tyiin¹gi 'naa'a lagi tón¹ fúui¹gi.

'Ná¹-a røøi¹ tsá² 'e cwii¹in Jesu-cristo tyani tsá²

Faa²¹gi Jesús:

⁸ —'E fuu²¹²uu 'naa', jileei²¹ 'in jin²in 'iin jna tyani tsá², jna-a jon,

'in Ruu²¹na Tsá², ifo³oo jon 'e cwii¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios Jmii²¹.⁹ Pe jileei²¹ 'in jo røøi²¹ cwii¹in jna tyani tsá² la joon jon jna jo røø¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios.

¹⁰ 'Doñi¹iin 'in gafaa²¹a 'laa²¹ tyiia 'e Ruu²¹na Tsá², lí²-i 'íin²mo tsaa² do tya'a pe jileei²¹ 'in faa²¹ júu³ 'laa²¹ tya' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios jo lí² 'íin²gi 'e tsaa² do tya'a.

¹¹ 'Mi tsajéi¹³ tsá² 'naa' inuu cwo¹ si tyani 'in jmoo¹ 'ii²¹ 'ee si tyani tsaa² to² 'ee jo cuu¹³-oo' xiiala ifó²oo' si xiiala ingí²ii 'ee. ¹² Mi tí² 'ii²¹ joon i'ee²¹² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios 'naa' xiiala 'ná² fó²oo'.

Fo' 'íi¹ mo sá² cuu²

¹³ Jaain²¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹ i Jesús:

—Tifo², sii¹³ ruu²¹na cwocwoo¹-o jiin¹³ tyiia³ 'e gatii²na.

¹⁴ Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'ido:

—Tsañuu¹, ¿'iin gajin² 'e líi¹na tsaa² to² si 'in jmoo¹ jmai^{xu} jee²¹² 'naa' 'ee?

¹⁵ Gajin² o jon:

—Tyaan²duu' cwáain¹ joongi un'øøi¹³ yaanaa' wana caní² 'iin²¹²naa' cuu² tsu fu juncwii²¹ tya' tsá² jon' wa'a jilaa²¹ 'e 'oo¹ tsá².

¹⁶ Joon gasii²¹ i 'e cwáain¹ lo:

—Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu². Joon cwoo¹³ 'wó² tya'a líi¹ 'láai² garoo²¹ 'e gajñii²¹ do. ¹⁷ Joon 'in tsá² sá² cuu² do ga'i¹-tsi: “¿'Ee ijmáa³aa coon¹³ jilaa²¹ 'e garoo²¹ tyiia lo? Jo 'óo³gii xiia' li to³oo.”

¹⁸ Joon ga'i¹-tsi jin²in: “Líñi³oo xiiala ijmáa³aa. Cii¹³moo jilaa²¹ 'ná³uu lo. Joon ijmáa¹³aa 'e fee¹gi. Joon do-o i'máa³aa jilaa²¹ 'e roo²¹ tyiia coon¹³ jilaa²¹ 'e 'óo³oo. ¹⁹ Joon ifuu²¹²uu 'ñii'a: Alma tyiia, cwo¹i²i 'woo²¹o tsu 'láa²mo 'e nisi¹mo²¹o. Taa²¹o tya' 'láa²mo jiin²¹. 'Iin²¹in, tyee²¹. Unjløøi¹³ 'wo'o.” ²⁰ Pe Dios gasii²¹ 'ii: “Tsañuu¹, 'in jo øøi²¹-tsi nu. Nano-o ijuun²¹mo'o. Joon

jilaa²¹ 'e 'oo²o'o, ¿'iin lí² tya'?” ²¹ La joon tsangii¹ 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'e sá² tya' 'ña'a 'láai¹ líli¹ pe joon tañii²mo tyani Dios 'i —jin² Jesús.

Un'øø²mo Dios jóon¹on

²² Mo ngayuu¹³ joon²¹ gasii²¹ Jesús tsá² tya'a:

—'E joon fuu²¹²uu 'naa'. Jo cuu¹³-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e cøø²øø' taa²¹²naa' fu juncwii²¹ jon'gi coon¹³ siin²iiin¹ 'e ci²ii'. ²³ Fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e tyiin²gi lagi 'e dø² tsá². Joongi 'e cuerpo tya' tsá² tyiin²gi lagi siin³ tsá² 'e tyi²i. ²⁴ Tyaan²duu' cwáain¹ lawa jaain²¹ tyalaa²¹ jo jñii¹ i jon'gi roo¹ tya'a jon'gi 'oo¹ li' 'má¹ jon'gi tyuu²¹ sá² li to²o. Pe Dios cwoo¹ 'e gø²ø. Joon 'naa', tyiin²gi 'naa' lagi ton¹. ²⁵ ¿'iin jee²¹² 'naa' 'e 'áai¹gi cu²-tsi gajmeei¹ 'ña'a coon²¹ ñii²gi coon¹³ 'e cu²-tsi do? ²⁶ Wa jo lí² jmaa²aa' ce jiin¹³ 'e xugi coon¹³ 'e cu²-oo', ¿'ee li' cu²-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e fee¹gi? ²⁷ Tyaan²duu' cwáain¹ xiiala cwáain¹ lí³ 'e jo 'ee to¹ jmoo¹o. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ca 'lii²¹² røøi¹³ Salomón jo galisá² siin³ 'e 'ya²gi tya'a lagi 'e lí³ do. ²⁸ Wana ijmá¹ Dios 'e 'ya²gi 'oonuu²¹ 'e sá² nano jee²¹² tyiia²¹ joongi mi jná² tsa'oo²¹ ijún² coon¹³ jí² 'e ja²mo ityi² Dios 'naa' 'mi². ¡Tsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'! ²⁹ Jo ngí²ii' 'e cu²-oo' 'e 'nó²oo' 'e cøø²øø' joongi 'e 'ú²uu'. ³⁰ Tsa tsá² 'in jo tsáai¹-tsi Dios 'in sein²¹ fu juncwii²¹ ngi¹o 'noo²¹o jilaa²¹ 'elo, pe 'naa' seen²¹mo jaain²¹ Nnú²uu 'in ñi¹ jilaa²¹ 'e 'ná²gi tyii'. ³¹ 'Áai¹gi tyá² wa'a 'e cwoo¹³naa' yaanaa' 'e tyu² Dios to² 'naa' joon i'ii¹³mo jilaa²¹ 'elo.

Jilaa²¹ 'e tyá² fu ñu²fu²

³² Faa²¹gi Jesús:

—Tsá² tyiia, jo jmoo²gii' 'goo²¹-oo'. Tsa xuu 'naa' pe Nnú²uu 'áa¹mo 'yáai²-tsi cwo¹o 'naa' to² 'e

'oo¹o. 33 'Níi²íi' jilaa²¹ 'e sá² tyii' joon cwó²oo' 'in sityéin¹ jmi²¹². Jmaa²aa' la joon coon²¹ tuloo²¹ tyii' 'e jo litsáai¹ joon 'áai¹gi ilisá² tyii' fu ñu²fú² 'e jo tya¹. Jileei²¹ 'uun²¹ jo lí² tsataai² do jon'gi joo¹³ fu² lí² ngí¹. 34 Xiia' li 'óo²oo' jilaa²¹ 'e 'yaai²¹-'oo' do-o jon i'i¹-'oo'.

'Ná²-a náa¹ tyá² tya' tsá²

35 Faa²¹gi Jesús:

—'Ná²-a tyá²aa' tyá² tyii'. 'Ná²-a téen³naa' coon¹³ jí² 'e coo²¹. 36 Jmaa²aa' lawa tsaleei¹³ 'in sijéen¹³in fii²¹²i. Mi cwaa¹i fii²¹²i li cui² cwoo²¹ tsá² joon pó² 'ooca'nú¹ do tsifu lí² no²'o 'ooca'nú¹. 37 'Áa²mo tyá² 'ii²¹-tsi 'in tsaleei¹³ do 'in jo cwuu²¹i mi cwai² fii²¹²i. Tsu júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in fii²¹²i do ityá² tyá² sün¹³ 'ido joongi iunjí²mo 'ido. Joon ityu²u to² cwá¹ tsá² li si² mesa 'e dø²ø. Joon cwaa²¹o dø²ø. 38 Fiin¹³ la 'woo²¹ tyiia² núu¹ cwaa²¹i si la ngóo¹ ca jná² 'ee tyá² 'ii²¹-tsi tsaleei¹³ wana 'in jnaa¹-tsi mi tyee¹³i fii²¹²i do. 39 Joon cwoliñi²i 'elo, wana jaain²¹ tsá² fii²¹² 'nú¹ ini¹ 'ee 'ii²¹ cwée¹i 'uun²¹ nijmaa¹o li²o. Joon jo ná¹ 'núu¹u 'e jma² 'ido 'uun²¹. 40 La joon jon 'naa' cwotyá²aa' tyá² tyii' tsu coon²¹ wa jo 'i¹-'oo' ijó¹ 'in Ruu²¹i; Tsá²—jin² Jesús.

Lawa tsaleei¹³ 'in tyú¹ coon¹³ 'in jo tyú¹

41 Joon gaungí¹i; Tú³ sii²¹i; Jesús:

—Ña'ñu¹u', çti gafaa¹³a 'e cwáain¹ lo jiin¹³ tyijna'a owa'a tya' ce jileei²¹ tsá² 'ee?

42 Jin² Jesús:

—ç'iin tsaleei¹³ 'in tyú¹ joongi 'in 'yoo¹-tsi mo tyu² fii²¹²i to² 'e tyaa¹ cwoo²¹ jileei²¹ tsá² taai² inuu¹ 'e cwoo¹ 'e dø²ø mi tí² 'ii²¹? 43 'Áa¹mo tyú¹ 'in tsaleei¹³ mi tyeei¹² fii²¹²i; tyee¹³mo 'ido jmaa¹a la to² nigatyu²u. 44 'E la ja²mo

fo³oo, 'in fii²¹² do nityaa¹o cwoo²¹ 'ido jilaa²¹ 'e 'oo¹o 'e tyu² 'ido to². 45 Pe wana 'in tsaleei¹³ do 'i¹-tsi 'e li¹ 'ii²¹² mogi fii²¹²i do tyee¹²i joon 'láa² 'wii²¹² jí²in 'in tsaleei¹³ catyaa¹ do. Joongi 'láa² 'wii²¹² gø¹²ø joongi 'uun²¹o. Joon li'iin²mo. 46 Joon 'in fii²¹² do ijó¹ coon²¹ jmi²¹² 'e jo sijée¹³in tsaleei¹³ tya'a do. Jon'gi ñi¹ 'ee 'ii²¹. Joon líi¹ 'e 'e² 'ido wúu¹. Joon idye²mo 'ido fu li 'ii²¹ coon¹³ jileei²¹ 'in jo nuu¹²u.

47 'Jileei²¹ tsaleei¹³ 'in ñii¹o jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in fii²¹²i pe jo tyaa¹ tyá² jon'gi unjí²i 'e 'e²o wúu¹ joongi ijmee¹³mo líli¹. 48 Pe jileei²¹ tsaleei¹³ 'in jo ñii¹ pe jmoo¹-o jiin¹³ 'e tii²i; xugi wúu¹ in² 'ii. 'In nigacwo²o Dios 'láai²gi imí¹ jon Dios 'láai²gi. Joon 'in jo cu²-tsi coon¹³ líli¹ imí¹ 'ido 'láai¹gi.

Gajó¹ Jesús wa'a jmaa¹a tún² 'ii¹³ tsá²

49 Joon faa²¹gi Jesús:

—Gagoo²¹² jna ga'uu²na jí² ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. Joon tsei¹² nisijaan¹oo wa'a icoo²¹. 50 'Ná²-a tsangí¹na coon²¹ 'e la jai². Joon lí² móo³oo wúu¹ ca gatséi². 51 çTi líi²naa' 'e gagoo²¹²oo 'e sín¹ tsá² røø² coon¹³ tsaruu²¹i; nicwoo¹³ fu juncwii²¹? Fo³oo 'e jo la joon. Jiin¹³ gagoo²¹²oo wa'a jmaa³aa 'ii¹³ tya' tsá². 52 Tsu nano la ngóo¹ 'naai¹³ 'in tsá² coon²¹ inuu¹ ilíin² tún² 'ii¹³. Wana néei¹ 'néei² tsá² tsi coon²¹ inuu¹ gaai²¹ ili'ee²¹i 'in gáí¹ do, joon 'in gáí¹ do ili'ee²¹i 'in gaai²¹ do. 53 'In jmií²¹ do niseein²¹ gó² coon¹³ jón¹on. La joon gó² seen²¹ jón¹on coon¹³ jmií²¹. Joon sáa³gi seen²¹ gó² coon¹³ jamí¹i. Jamí¹i; la joon jon seen²¹ gó² coon¹³ sáa³a. Joon 'yiaunsáa³a niseein²¹ gó² coon¹³ tsaunloo²¹ tya'a. Joon tsaunloo²¹ tya'gi niseein²¹ gó² coon¹³ 'yiaunsáa³a.

Tí²mo tsá² coon²¹ cwáain¹ xiiala ngó¹ tiempo

⁵⁴ Gasí²¹i jon Jesús tsá²:

—Mo moo²oo' róon² jní¹ lí' li yu-uin¹² ñi¹ joon jin² tsá² ijó¹ jmí¹. Joon 'e la joon lí². ⁵⁵ Joon mo 'í¹ tyí² lí' tooin²¹² li yuuin¹³ ñi¹ joon jin² tsá² ilityí² 'yíia²¹ no. Joon 'e la joon lí². ⁵⁶ 'Naa', jíí¹naa' tsá² 'in jo untiin¹³ 'e 'é²ee' tsá²! Tyú²-u níi² 'naa' xiiala lí² juncwii²¹ joongi cwoo¹³ fu juncwii²¹. ¿Xiiala jo ñí²ii' 'ee jii²¹ taan²¹²naa'?

Cwoján² mii¹³ 'e seen²¹un coon¹³ tsá² 'in 'eei¹ 'nũ

⁵⁷ Faa²¹gi Jesús:

—¿'Ee lí' jo jmaa²aa' 'ii²¹ la 'oo²¹ yaanaa' coon¹³ coon²¹ 'ii²¹ 'e tyú²? ⁵⁸ Wana 'in jmoo¹o tsaa² tyí¹ joon cwó²o coon¹³on tyani tsaa²to² pe 'nũ-ũ jmaa²a coon²¹ tún² coon¹³on la 'ii²¹² cwolín²naa' tyá¹ fu. Joon jo tsajéi¹ 'nũ tyani 'in jmoo¹o 'ii²¹. Tsũ 'in jmoo¹o 'ii²¹ dogi nijaan²¹in 'nũ miyó¹³. ⁵⁹ Joon miyó¹³ dogi tsajéi¹ 'nũ 'nũñi³. 'E la ja²mo fo³oo jo júu¹³u do ca gatyí²i 'e róø²u tyá¹a joon gatsee²¹ coonti.

13

'E tyiin²gi 'e unsíi² tsá² 'e 'i¹-tsi

¹ Jee²¹² jmí²¹² joon gatyalín² tsá² síi²¹i Jesús xiiala gajngaa¹²i Pilato tsá² seen²¹ Galilea. Joongi xiiala gacaai²¹ Pilato jmí¹ 'óø²i 'in tsá² do jmí¹ joo²¹ núu³ 'e gajngaa¹³i 'in tsá² do tyá¹ 'e un'goo²¹ Dios. ² Joon gajin² Jesús:

—¿Tí 'i¹-oo' 'e jilaa²¹ 'elo ni-gangíi¹ 'in tsá² seen²¹ Galilea do tsũ 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² lagi 'in tsá² ca tyaa²¹ do 'in seen²¹ Galilea? ³ Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon wana 'naa' jo unsíi²naa' 'e 'i¹-oo' la joon jon ijuun²¹mo 'naa'. ⁴ ¿Tí líi²naa' 'e 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'in dyajñéi² tsá² gajúin¹ do mo gacii²¹ 'e po² ñí¹³

tya' Siloé? ¿Tí 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'ido lagi jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén? ⁵ Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon la joon wana 'naa' jo unsíi²naa' 'e 'i¹-oo' la joon jon i'íin²mo 'naa'.

Júu³ tyá¹ 'mocwaríi³ 'e jo 'oofuu²¹ tsí³

⁶ Joon gajin² Jesús 'e cwáain¹ lo tyá¹ 'in tsá² do:

—Jaain²¹ tsañũ¹ ni'oo¹o 'mocwaríi³ sijná² cwoo¹³ 'wó² tyá¹a. Joon ngajóø²ø wana tsí³ cwaríi³. Pe jo 'ee gatsaa²¹a ce jii²¹ coon²¹. ⁷ Joon gasí²¹i 'in tsá² jóø² cwoo¹³ 'wó² tyá¹a do: “Jóø²du', ningóo¹ 'ni¹ jii²¹ góo³oo ga'naa¹³aa cwaríi³ 'e² 'mó² lo pe jo mo gatsaa¹³aa. Tyũ¹³ coonti 'e 'mó² no tsũ lí' ti' jmoo¹gi jín¹ cwoo¹³ 'wó².” ⁸ Pe 'in tsá² jóø² cwoo¹³ 'wó² do gañii¹i: “Ñi'fii²¹i', cwojan¹du' coon²¹ jii²¹gi. Joon nogi tyí³aa jla¹ cwoo¹³ joon to³oo 'oo³. ⁹ Jongaa²¹mo wana nicwo¹, wana jo gacwo¹ joon tyũ³oo.”

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsamí² 'in tuu²¹ moo'wó¹ mo jmí²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

¹⁰ Coon²¹ jmí²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Jesús 'yuui cwo¹ 'e²e tsá². ¹¹ Joon do-o 'yuui jaain²¹ tsamí² ningóo¹ dyajñá² jii²¹ 'e 'yuui jaain²¹ espíritu gó² alma tyá¹a 'e nigajmaa¹a tuu²¹ moo'wó¹. Joon jo lí² sijn¹² 'ña'a røø²¹ coonti. ¹² Mo gani² Jesús 'ii joon gatø¹²ø. Joon gajin²in:

—Tsamí², ni'láa²mo'o 'e jmoowúu¹ tyán²¹an no.

¹³ Joon gataan¹ cwoo²¹o tyá¹ 'ido. Joon la tsifu joon gani¹³mo 'ña'a 'in tsamí² do røø²¹. Joon galáa² 'wii²¹² cwo¹²o 'maai¹³ Dios. ¹⁴ Pe 'in tsá² tyú² to² cwo¹ sinagoga do gati² 'nii²¹-tsi tsũ 'wii¹³ gaun'láai² Jesús 'ido mo jmí²¹² 'ii²¹ 'woo²¹

tsá². Joon 'in tyu² to² cwo¹ do gasii²¹ tsá²:

—Sá²-a jñuu² jmi²¹² 'e lí² to². Lí²-i jalín² tsá² jee²¹² jmi²¹² joon ilí² mí¹ tya'a. Joon jo jalín² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

¹⁵ Joon gajin² Jesús:

—'Naa' líi¹naa' tsá² 'in jo untiin¹³ jiin¹³ 'e 'é²ee' tsá². ¿Ti jo sii¹³naa' doñi¹iin jee²¹² 'naa' si joo²¹ si bu³ 'ee cwotyaiin²¹xu mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²? ¹⁶ Joongi 'in tsamí² lo jún² 'lí²¹² Abraham-mo 'ii. Joon ningóo¹ dyajna¹ jiin²¹ jmoo¹ 'in 'líi³ tsaa¹³ 'in tsamí² no. ¿Ti jo lí² un'láai² coon²¹ jmoowúu¹ tyaan¹ mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

¹⁷ Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús 'elo jileei²¹ tsá² 'in 'eei¹ 'ii ga'aa¹⁰ fa'ii²¹. Pe jileei²¹gi tsá² jløø¹³i coon¹³ jilaa²¹ 'e fee¹ 'e gajmaa¹ Jesús.

Cwáain¹ tya' jún² jon² tasa

¹⁸ 'E joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala cwooi²¹ lí² li tyu² Dios to²? ¿Joon 'ee coon¹³ 'e lí² jmaa¹ coon²¹ røøi²¹ coon¹³ joon? ¹⁹ 'E lí² la lí² jún² jon² tasa 'e jñi² tsá² cwoo¹³ 'wó² tya'a. Joon do-o cwaain²¹ ca galí² 'mó² fee¹. Cagi ton¹ jmaa¹ sñi² ni cwáa¹ 'mó² do.

Júu³ cwáain¹ tya' tyiian³

²⁰ Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala cwooi²¹ 'e jmáa³aa 'e litsáai¹-tsi tsá² li tyu² Dios to²? ²¹ 'E lí² lawa tyiian³ 'e gacaai²¹ tsamí² 'ni¹ cwaa¹³ fu² 'iñi¹. Joongi ca galí² con² 'e fu² 'iñi¹ la tøøi²¹.

Cwáain¹ tya' 'ooca'nú¹ cuu¹³

²² Gangóo¹gi Jesús fu Jerusalén. Ngñi¹ fuu²¹ coo¹³ joongi fuu²¹ pi¹³. La caain²¹ joon li ga'ee¹e. ²³ Joon gaunngñi¹xu tsá² 'ii:

—Ña'ñu¹u', ¿ti xu-xu 'in itiin¹³?

Joon gañii¹ Jesús:

²⁴ —Tyán²duu' cwáain¹ xiiala ngñi²¹²naa'. Tyán²duu' cwáain¹ 'e ngñi²¹²naa' li 'ooca'nú¹ li cuu¹³ tsu 'e la ja²mo fo³oo: líi¹ fúui¹ tsá² 'iin²¹²in tsataai² pe jo lí². ²⁵ Tsu mi yuui¹³ 'in tsafii²¹² 'nú¹ do iron¹ jni¹i 'ooca'nú¹ joon 'naa' téen¹naa li' caluu pó²oo' 'ooca'nú². Joon ifó²oo': "Na² no, tsañuu¹." Pe 'ii-gi iñii¹i: "Jo ñi³ii 'iin 'naa'."

²⁶ Joon 'naa' ifó²oo': "Niga'nee²¹e', nigatyee²¹e' coon¹³ 'na. Joon 'nugi niga'e²¹e' jna'a tya'i fu¹ tyii¹." ²⁷ Pe 'ido-gi niñii¹i: "Jna fo³oo: jo ñi³ii xiiia seen²¹naa'. Túuu¹duu' jna jileei²¹ 'naa' 'in jmoo²oo' jilaa²¹ 'e gó²." ²⁸ Do-o cwotyii¹³ii' joongi cwocuu¹³naa' moojón²oon' mi máa¹³naa' Abraham coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob coon¹³ jileei²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyu² cali. Do-o táa²mo li tyu² Dios to² joon 'naa'gii' taa²¹²naa' fu caluu. ²⁹ Tsu ijalín²mo tsá² fu li 'yeei²¹ ñi¹ joongi fu li' li yuui¹³ ñi¹. Joongi li' caai²¹ tsáa¹ li' li 'yeei²¹ ñi¹ joongi li' caai²¹ tooin²¹² li' li 'yeei²¹ ñi¹ ijalín² tsá². Joon icwaa¹ dø¹²ø li tyu² Dios to² tsá². ³⁰ Joon 'inlíi¹³ sicñin²¹ nano 'ii ijmáa¹a nifu, joongi 'inlíi¹³ 'in sijéi¹ nano 'ii ijmáa¹a li cñin²¹.

Ci²i Jesús 'wii²¹² tya' Jerusalén

³¹ Jee²¹² jmi²¹² joon gatyalín² 'inlíi¹³ tsá² fariseo. Joon gajin²in sñi²¹i Jesús:

—Lo-o júu¹³u nano tsu Herodes 'iin²¹²in jnga²mo 'na.

³² Joon gañii¹ Jesús:

—Cwolín²naa' joon cwosó¹³ii' 'in gó² do: "Jøø²du' no. Jmi²¹² no joongi tsa'oo²¹ 'woo²na espíritu gó² alma tya' tsá². Joongi un'láa²na tsat-saa¹³. Joongi 'yíia¹ untyéé¹moo to² tyiia." ³³ Joon ní³oo jiin¹³ la fu¹ 'yúu³na no coon¹³ tsa'oo²¹ joongi 'yíia¹. Tsu jiin¹³ fu Jerusalén lí² júun²in jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyu².

³⁴ 'Tsa² Jerusalén, tsá² Jerusalén, 'naa' jngaa¹³naa' jileei²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² joongi tyú²uu' cuun²¹² jileei²¹ tsá² 'in gasii¹in Dios ijma²a 'naa' júu³ 'e fu¹ táa²naa'! jJoon jna-a gali'iin²¹²na 'e uncaan²¹na 'naa' la jmoo¹o jaain²¹ tuiyú² 'e uncaain²¹ tuti² nu' cwáa¹a! jPe jo gali'iin²¹²naa'! ³⁵ Jó²du' 'naa' isiján¹ 'naa' ituu¹mo 'naa'. Joon fuu²¹²uu 'naa' 'e jo jó²i²gi 'naa' jna ca mi gacwá² jmü²¹² ifo²oo': "Cwaa³mo 'in jó¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u'."

14

Gaun'láai² Jesús jaain²¹ tsañuu¹ 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e yíian²¹ ty'a

¹ Galí² coon²¹ jmü²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e gangóo¹ Jesús nga'ee²¹e fu ty'a' jaain²¹ 'in tyu² to² fariseo. Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseo gacoon²¹ cwáain¹ do. ² Joon tyíin¹ jaain²¹ tsañuu¹ jee²¹² 'in tyan¹ jmoowúu¹ 'e yíian²¹ ty'a. ³ Joon gajin² Jesús sii²¹i tifo² ty'a' ley coon¹³ tsá² fariseo:

—¿Tí cwooi¹ un'láai² tsá² jaain²¹ tsatsaa¹³ mo jmü²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² owa jo lí² ee?

⁴ Pe 'ido-gi gajoon¹ ti-i. Joon gataan¹ Jesús cwo²¹o 'in tsatsaa¹³ do joon gaun'láa²mo. Joon gasii²¹i 'ido 'e tsee²¹mo 'ido. ⁵ Joon gasii²¹i Jesús tsá² fariseo do:

—¿'lin jee²¹² 'naa' wana gatøøi²¹ bu¹³ tyii' si joo'tsáa² 'ee coon²¹ tsi too²¹, ti jo tyiin¹³naa' la tsifu fiin¹³ jmü²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

⁶ Joon 'in tsá² do jo ñii² 'e ñii¹gi jiiin¹³ coon²¹.

Tsá² 'in tøø²¹ø tsá² li cuui¹³ cwo²¹ tsá²

⁷ Mo ganii²¹ Jesús jileei²¹ tsá² 'in gatø¹ tsá² li cuui¹³ cwo²¹ tsá² 'noo²¹o li cwaa¹a li tyiin²gi joon gasii²¹i Jesús 'e cwáain¹ lo:

⁸ —Wana 'in gatø¹ 'nu coon²¹ li cuui¹³ cwo²¹ tsá² jo ní²i 'e

'mosii¹ nifu tsu coon²¹ jo ngá¹mo cwéei¹² jaain²¹ 'in tyiin²gi lagi 'nu. ⁹ Joon 'in gatø¹ 'naa' cwee¹i sii²¹i 'nu: "Cwóo¹³o 'ino 'mosii¹ tyiin¹u'un no." Joon la joon ráan²un coon¹³ fa'ii²¹. Cwani²i 'mosii¹ ca li gatséi². ¹⁰ Lí' cii¹³i jmaa²a. Mo tø¹ tsá² 'nu coon²¹ li cuui¹³ cwo²¹ tsá² ní²i 'mosii¹ li tséi². La coon¹³ mi jó¹ 'in gatø¹ 'nu sii²¹i 'nu: "Ngüi²¹² ní²i 'e 'mosii¹ nifu do." La joon 'e tyú²gi tyi¹ tyani 'in néei¹ coon¹³ 'nu. ¹¹ Tsu jileei²¹ 'in jmaai²¹ cøøi¹³ yaai, 'ii li tséi¹ joon jileei²¹ 'in jmaai²¹ yaai li tséi² 'ii nifu.

¹² Gasii²¹o joon 'in tsañuu¹ 'in nigatø¹ 'ido:

—Mo 'iin²¹²u'un tø²ø tsá² cwo²xu'u 'e dø¹ 'ido jo tø²ø 'in seein²¹un tyú² coon¹³ jon'gi ruu²¹u jon'gi tsá² néei¹ co' li tyiin¹u'un wa' 'in sá² cuu². Tsu ici²o tún¹ icwó²o do. ¹³ Jo jmaa²a la joon, pe mo 'ee coon²¹ jmü²¹² jmaa²a tø²ø jileei²¹ tsá² tañii²mo coon¹³ jileei²¹ 'in 'wo² si¹i-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³ tsatiui². ¹⁴ La joon tyú²-u 'i¹-o'o tsu 'ii jo lí²gi tyi² tyi¹ 'e cwo²o do. La joon ityii²¹² tyi¹ mi jiiin¹ jileei²¹ 'in jo røøi²¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ ty'a' coon²¹ jmü²¹² 'e gajmaa¹ jaain²¹ tsá²

¹⁵ Mo ganúu² jaain²¹ 'in néei¹ gøø²¹ coon¹³ Jesús 'e do joon gajin²in sii²¹i 'ii:

—'In jløø¹³mo 'in dø¹ 'iñi¹ li tyu² Dios to² tsá².

¹⁶ Joon gajin² Jesús:

—Jaain²¹ tsañuu¹ gajmaa¹a coon²¹ jmü²¹² li gø¹² tsá². Joon gatø¹ fúui¹ tsá² 'e dø¹o do. ¹⁷ Joon mo gatí² 'ii²¹ 'e dø¹ tsá² gasii¹in tsa'leei¹³ ty'a 'in ngajmaa¹³a júu³ 'in tsá² nitø¹ø do. Jin²in: "Naná¹-a tyú²." ¹⁸ Joon jilee²¹mo galáa² 'wii²¹² mü¹i jmü²¹² 'aa²¹². 'In ni fu do gajin²in: "Jmáa² feei¹-o'o jo ní²ii. No-o tá²gi galoo²¹²oo

coon²¹ cwoo¹³ 'wó². Joon 'ná¹ ní³ii níjó²øø. 19 'In xeei²¹gi jin²: "Feei¹du-'o'o 'wii²¹² tyiia. Niló²na 'néei² jmuui¹ joo²¹. 'Inijó²duu wa'a tí²i jí¹." 20 'In xeei²¹gi jin²: "La gangayuu¹³ mogi cui² cwóo³oo joon jo lí² ní³ii." 21 Joon mo gan-gai² 'in tsa'leei¹³ do, ngajmaa¹²a júu³ ñi'fii²¹²i do. Joon lí¹ gatí² 'nii²¹-tsi tsafii²¹² do. Joon gasii²¹i tún¹ 'ido: "Jmoonoo cwoo¹³o jee²¹² 'ná¹ 'e fuu²¹ lo. Cwotee²e jileei²¹ tsá² tañii² coon¹³ tsá² 'wo² si'í¹-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³ tsatiui²." 22 Mo ca'loo¹gixu joon gajin² 'in tsa'leei¹³ tya'a do: "Nigajmaa³oo to² gatyu²u do. Joon sá²gi li cwá² tsá²." 23 Joon gajin² 'in tsafii²¹² do gasii²¹i tún¹ tsa'leei¹³ tya'a: "Cwoo¹³o tya'i fu¹ ca tí² fuu²¹ coonti. Cwote²e tsá² tyitsaa²¹² 'in xeei²¹gi cwongí¹, tsu cworøøi²¹ tyiia lo coonti. 24 Tsu fo¹³oo ce jiin¹³ jaain²¹ 'in gatø²oo nifu jo idø¹gi jiin¹³ coon²¹ 'yu'oo² 'e 'uunñ² sá² tya' jmii²¹² tyiia lo," jin² 'in tsafii²¹² —gajin² Jesús.

Wa'a ingí¹ tsá² coon¹³ Jesús 'ná¹ tuu²¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o

25 Fúu¹mo tsá² ngalíin² coon¹³ Je-sus. Joon gajin¹³ Jesús ní¹i joon gajin²in:

26 —Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna 'ná¹-a li 'iin²¹²in jna. Wana jo 'iin²¹²in jna lí¹gi lagi jmii²¹ joongi lagi sáa³a, lagi tsamí² tya'a, lagi jóon¹on, lagi ruu²¹i, joongi ca fu juncwii²¹ tya'a 'ña'a jo lí² líin² 'ido tsá² tyiia. 27 Wa 'in jo náa¹ tyá² tya'a júuin² la ijúuin² jna jo lí² líin² tsá² tyiia. 28 Wana jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'iin²¹²in jmaa¹²a coon 'ná¹, çti jo jeei¹ tyí¹du cwáain¹ xiiati jiin¹² i'íin² wana 'yeei¹? 29 Tsu wana jmoo¹²o tíifuu²¹ joongi gatsá² cúu¹u la jo mo 'yeei¹ 'núu¹u joon i'láa² tsá² 'wii²¹² ungøø²mo 'i. 30 Ijin²in: "In tsañuu¹

no ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹²a joon jo lí² un'yeei¹gi." 31 Wana jaain²¹ røøi¹³ 'iin²¹²in jmáa¹a 'ní³ coon¹³ jaain²¹gi røøi¹³, çti jo cwá²a nifu joon i'í¹-tsi wa'a ilíin² dyáí¹ mil 'láa² tya'a ilii¹'i 'in dyáai² mil 'láa² tya' røøi¹³ jaain²¹gi do? 32 Joon wana jo lí², la 'ii²¹² 'e taain²¹² wíin²gi 'in tsá² røøi¹³ jaain²¹gi do joon isín¹mo tsá² tya'a mii¹i júu² røø²¹. 33 La joon jon jmoo²¹ joon jaain²¹ 'naa' 'in jo tuu¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o jo lí² líin² tsá² tyiia.

Mo jo ñi²gi ñi²

34 "Ee tyá²-u ñi² pe wana jo ñi²gi xiiiala cwoo¹ 'e líñi²gi tún¹. 35 Jo 'e to² 'iin³gi tya' cwoo¹³ 'wó² jon'gi tya' poo²¹² 'oo². Ligon dya²a tsá². Jileei²¹ 'in núu² cwonuu¹o.

15

Júu³ cwáain¹ tya' joo'saa²¹ si'íin²¹²

1 Jileei²¹ tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² coon¹³ tsá² røøi²¹ tsaa² gan-gatyéen¹ in li siin¹² Jesús 'e núu² júu³ tya'a. 2 'Wii¹³ joon tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'laa²¹ gafaa²¹a tya' Jesús jin²in:

—'In tsañuu¹ lo 'ii²¹mo jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² joongi gøø²¹o coon¹³ 'ido.

3 Joon gasii²¹i Jesús 'ii 'e cwáain¹ lo:

4 —'Iin jee²¹² 'naa' wana 'aa¹ cíein¹³ joo'saa²¹ joon tsa'íin²¹² jaain²¹ jee²¹² 'ii, çti jo tiui²¹ 'in catyaa² do jee²¹² nuu²¹ joon tsa'nee¹²i 'in jaain²¹gi do ca gatsee²¹i? 5 Joon mo gatsee²¹i gauntseen¹ yu' 'nóo¹on jløø¹³mo. 6 Joon mo gatyee¹²i tya'a gaun-caain²¹ tsá² seen²¹ tyá² coon¹³ coon¹³ tsá² néei¹ co' li tyíin¹in. Joon gasii²¹i: "Jløø¹³naa' jmaa²aa' coon¹³ jna tsu nigatsee³mo 'in joo'saa²¹ 'in ga'ín¹ tyiia do." 7 La joon jon fuu²¹²uu 'naa' mo joo²¹-tsi jaain²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² jløøi¹³gi 'áai¹ fu

ñu'fu 'wii'¹³ 'ii lagi 'in noventa y nueve tsá² 'in jo 'oo'¹o tsaa², 'in jo 'ná² jaa'²¹-tsi.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'iin²¹²

⁸ Faa'²¹gi Jesús:

—Wa' jaain²¹ tsami'² 'in 'oo'¹o dyá² cuu² joon ganga'in¹ coon²¹ cuu² do, ¿ti jo dyi'¹i coon²¹ jí² joon 'ya'¹a inuu do? Coon²¹ tún² 'noo'¹o ca gatsaa'²¹a. ⁹ Joon mo gatsaa'²¹a joon uncaain²¹ tsá² seein²¹ tyá² coon¹³on coon¹³ tsá² 'in néei¹ co' li tyiin¹in. Joon sii'²¹i 'ido: “Jløø'¹³naa' jmaa²aa' coon¹³ jna tsu nigatsaa'²¹oo cuu 'e nga'in¹.” ¹⁰ La joon jon fuu²¹²uu 'naa', jløø'¹³mo ángeles tya' Dios mi jaa'²¹-tsi xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in røøi'²¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ simii'²¹ 'in gatiu'²¹ jmii'²¹

¹¹ Gajin'²in jon Jesús gasii'²¹i tsá²:

—Lawa jaain²¹ tsañuu'¹ aa'¹i gá'¹ simii'²¹ tya'a. ¹² Joon jaain²¹ 'in xaai'²¹gi do gasii'²¹i jmii'²¹: “Ñu'², cwo'²o jna jiin¹³ tyiia tya' cwoo'¹³ 'wó² 'e gatii'²na.” Joon gajmaa'¹a jmii'²¹ do jmai'²xu jee²¹² 'ii jilaa'²¹. ¹³ Xu-ü ngoo'²¹gi joon 'in xaai'²¹gi do gajmaa'¹² caain²¹ jilaa'²¹ 'e 'oo'¹o. Joon gangóo'¹ coon²¹ fuu²¹ li wíin². Joon do-o ga'in² cúu¹u jilaa'²¹ coon¹³ 'e gó². ¹⁴ Joon mo gatsá² cúu² do ga'i² coon²¹ 'oo² 'e fuu²¹ li ngóo'¹on do. Joon gatsá² un'aa²i. ¹⁵ Joon ganga'náa² to² jmáa'¹a coon¹³ jaain²¹ tsá² seein²¹ 'e fuu²¹ do. Joon 'idogí gasii'¹ ni 'ido li roon¹ 'wó² tya'a 'e tsá'áa'¹ ní¹. ¹⁶ Joon 'áa'¹mo gali'in²¹²in unrøø²i tu'²u coon¹³ jilaa'²¹ 'e gø¹² ní¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwo'¹. ¹⁷ Joon ga'i¹-tsi: “Jøøi'¹³ tsaleei'¹³ 'in jmoo'¹o to² tya' nu'³uu saai'²¹gi 'e gø¹²ø joon jnagi fu lo júun³na 'oo². ¹⁸ Ni'¹³mo fu li tyiin¹ ñu'³uu. Joon fuu²¹²uu: Ñu'³, fee'¹ niga'lee'²¹na tyani Dios joongi

tyani'i. ¹⁹ Joon jo cwoo'¹ 'e jmáa'²gi'i yuun²¹ tyi'i jna. Jmaa'¹³ cwáain¹ lawa jaain²¹ tsaleei'¹³ tyi'i jna.” ²⁰ Joon gangaa'¹³mo fu tya' jmii'²¹.

'Wíin²gi 'ná¹ tyee'¹²i li siin¹² jmii'²¹ mo ganí'²in jmii'²¹ 'ii. Galifeei'¹mo-tsi 'wii'²¹² tya'a. Joon gangóo'¹o cwiin¹ ngajeen² ni 'ido. Joon ga'i'³mo 'ido. Joon garíin¹in joongi gacu'¹u 'oo² 'ido. ²¹ Joon gasii'²¹i jóon¹ 'ii: “Ñu'³, niga'lee'²¹mo tyani Dios joongi tyani'i. Jo tii'²gi 'e fo'²o yuun²¹ tyi'i jna.” ²² Pe jmii'²¹ dogí gasii'²¹i tsaleei'¹³ tya'a: “Tyi'² goon' jmoono coon²¹ 'mi'² 'e tyá'²gi la jee²¹² jilaa'²¹, joon tyiin¹³ goon' yuun²¹ tyiia lo. Joongi toon²¹ goon' ñi'³ unnii'²¹² cwoo'²¹o. Joongi 'øøi'¹³ goon' mi'²i. ²³ Joon cwo²¹tée'¹ee' jaain²¹ joo'²¹ xuui'²¹² 'in na'ooi'¹³. Joon jngaa'¹³naa', cwotyé'³e' joongi cwojmoo'²¹o' jmii'²¹². ²⁴ Tsu 'in yuun²¹ tyiia lo líi'²na 'e nijuun²¹mo pe nano nigacwa'²mo tún¹. 'In ninga'in¹³mo pe gatsee'²¹mo'o tún¹.” Joon ga'láa'² 'wii'²¹² jmaa'¹a jmii'²¹².

²⁵ 'La jee²¹² joon 'in jóon¹ 'in nifeei'¹gi jee²¹² to² taain¹. Joon mo gatyee'¹²i tyan' co' nu'⁴u joon ganúu² nináa'¹ súuin¹³. ²⁶ Joon gatø'¹ø jaain²¹ 'in tsá² do joon gaunngii'¹i 'ee' jmii'²¹² nináa'¹. ²⁷ Joon gajin'² 'in tsá² do: “Nigacwa'²mo ruu'²¹mo'o. Joon gatyu'² ñu'²¹u to² gajngaa'¹²i jaain²¹ joo'²¹ 'oin¹³ tsu gacwa'²mo tyú'¹mo jo tsaa'¹³a.” ²⁸ Joon gatsá² nii'²¹-tsi 'in ruu'²¹i nifeei'¹gi do. Joon jo 'iin²¹²in tsá'i'² fu tsi. Joon gacwo'¹ jmii'²¹ 'e gamii'¹i tyani 'ido 'e tsá'i'²¹. ²⁹ Pe gajin'² 'in simii'²¹ gasii'²¹i jmii'²¹: “Niñii'²¹o' joo'¹³ jiin²¹ 'e nigajmáa'³aa to² tyani'i. Pe jiin¹³ coon²¹ 'naa'¹³ jo mo cwoo'¹³o jna jiin¹³ jaain²¹ chivo-pi' 'e jmáa'³aa

jmii²¹² coon¹³ tsá² seein²¹ na tyá² coon¹³.³⁰ Pe la no 'e gacwai² 'in yuun²¹ tyi'i no. Nga'in¹ in cúu² u coon¹³ tsamí². Joon gajngáa¹³ u'un 'in joo²¹ 'ooin¹³ gi no." ³¹ Joon gajin² jmii²¹ do: "Yuun²¹ tyi', coon²¹ tøø² mo tyiin¹ u'un coon¹³ jna. Joon jilaa²¹ 'e 'óo³ oo lo 'e tyi-o'o. ³² Joon nano tyiin² mo jmoo²¹ o' jmii²¹² joongi jløø¹³ na' tsu 'in ruu²¹ u 'e líi² na najuun²¹ mo pe cwa² mo tún¹. Líi² na 'e ninga'in² mo joon nigatsee²¹ moo'o tún¹."

16

Júu³ cwáain¹ tya' tsa'leei¹³ 'in gajmaa¹ a'e gó²

¹ Gajin² in jon Jesús sii²¹; tsá² tya'a:

—Galiseein²¹ jaain²¹ ñi'fii²¹² sá² cuu² joon seein²¹ jaain²¹ 'in tyu² to² tsa'leei¹³ tya'a. Joon gajma² a tsá² 'in ñi'fii²¹² do júu³ 'e 'in tsá² tyu² to² do 'áai¹ 'iin² in cuu² tya'a. ² Joon 'in ñi'fii²¹² do gatø¹ø 'ido. Joon gasii²¹: "¿Ti'jo² 'e sii²¹ tsá² jna cwáain¹ tyi'i? Joon¹² du'u cwáain¹ to² jmoo²¹ o' tsu jo jmáa² gi' to² coon¹³ jna. Jo cwooi tyu² gi' to² tsa'leei¹³ tyiia no." ³ Joon ga'i¹-tsi 'in tsá² tyu² to² do: "¿'Ee ijmáa³ aa? Tyi¹ mo ñi'fii³ ii jna jee²¹² to² tya'a. Jo 'waa²¹ pí² 'óo³ oo wa'a jmáa³ aa to² jee²¹² tyiia²¹ joon 'óo³ oo fa'ii²¹ wa'a mí³ ii caridad. ⁴ Ñí³ oo 'ee jmáa³ aa 'e 'ii²¹ mo tsá² jna inuun²¹ tya'a mo jo to² 'óo³ gii." ⁵ Joon gatø¹ø ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ 'in røøi²¹ tya' ñi'fii²¹². Joon gaungii¹ 'in nifu: "¿Xiati røø²¹ u tya' ñi'fii²¹ i?" ⁶ 'Idogi jin²: "Røø²¹ moo cíein¹³ barril aceite." Joon 'in tsá² tyu² to² do sii²¹; 'ido: "Lo-o saan¹³ aan mo'jí² tyi'i. Ní² du' jmoono joon jmáa² coon²¹ 'e coon²¹ tsa² gi." ⁷ Joon gaungii¹ 'in xeei²¹ gi tún¹: "Nugi, ¿xiagi ti røø²¹ u?" 'Idogi jin² in: "Cíein¹³ 'motuu¹ trigo." Joon gasii²¹:

"Lo-o saan¹³ aan mo'jí² tyi'i. Jmáa² coon²¹ gi jiin¹³ ochenta." ⁸ Pe galili² i ñi'fii²¹² do 'e líi¹ 'øøi²¹-tsi 'in tyu² to² do coon¹³ 'e gajmaa¹ a do. Tsu li² gi tsá² 'in jo tsa²-tsi Dios coon¹³ 'e jmoo¹ o la jaain²¹ la jaain²¹ lagi 'in tsa²-tsi Dios.

⁹ 'Fuu²¹² jna 'naa' —jin² Jesús— jmáa² 'naa' 'in liseein²¹ tyú² coon¹³ 'naa' coon¹³ 'e 'oo² oo' fu juncwii²¹. Joon mi tyá¹ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ iseen²¹ mo 'in 'ii²¹ 'naa'. In'ii²¹ 'naa' li taan²¹² naa' coon²¹ tøø² mo.

¹⁰ 'Wa jmoo¹ tsá² 'e tyú² fiin¹³ capii¹³ 'e 'oo¹ o, ijmáa¹ o 'e tyú² jon wa'a sá² 'láai². Pe wana coon²¹ tóo² tya' capii¹³, icoon²¹ o jon tóo² tya' 'e 'láai². ¹¹ Wana jo jmoo² oo' tyú² coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ lo 'e jo tyiin² xiiala líi² naa' icwo¹ o Dios 'naa' 'e sá² 'e tyiin² la jai². ¹² Wana jo gajmaa² aa' røø²¹ coon¹³ 'e sá² tya' 'inxeei²¹ jo cwooi¹ cwo¹ o 'naa' 'e tyii' yaanaa'.

¹³ 'Ce jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ jo lí² jmaa¹ a to² tyu² gá¹ i ñi'fii²¹². Tsu nili'ee¹ mo jaain²¹ joon 'in jaain²¹ gi do nili'nee²¹ mo si ilityúu¹ mo coon¹³ jaain²¹ joon coon¹³ 'in jaain²¹ gi do gó² o liseein²¹. Jo lí² 'iin²¹² tsá² Dios la jee²¹² 'iin²¹² in cuu².

¹⁴ 'In tsá² fariseo do 'in líi¹ 'iin²¹² in cuu² núu² o jilaa²¹ 'elo. Joon gaungøø¹ mo Jesús. ¹⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹; 'ido:

—Ngii²¹ naa' coon¹³ 'e tyú² jee²¹² tsá² pe ñi¹ Dios 'ee líi² naa'. Jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e tyiin² 'e joon 'e 'ee¹ mo Dios.

'Ná² untsiin¹ ley tya' Moisés

¹⁶ Jin² Jesús:

—Ca mo jø¹ Wó³ gatyu² u to² 'e ley tya' Moisés coon¹³ 'e júu³ tya' tsá² cwo¹ júu³ tyú² cali. Ca 'yiia¹³ joon galisá² júu³ tyú² xiiala mi tyu² Dios to² tsá². Joon jilee²¹ mo cwooi¹ pí² tsataai²¹² li tyu² Dios to².

17 'Tyan¹gi to² jo tsín¹ jiin¹³ coon²¹ letra tya' ley la coon²¹gi 'iin² coonti jilaa²¹ ya' fu juncwii²¹ coon¹³ cwo¹³ fu juncwii²¹.

Jesús 'e²e tsá² 'e tsaa² fee¹ wa'a 'øøi¹ tsá² tsami² tya'a

18 'Wana jaain²¹ tsañuu¹ 'ee¹mo tsami² tya'a joon cui² cwo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ fee¹ tsaa² 'noo¹on. Joon wana cui² tsá² cwo²¹ coon¹³ 'in tsami² do la joon jon fee¹ tsaa² 'noo¹on.

Cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² sá² cuu² coon¹² Lázaro

19 Gajin²in jon Jesús gasii²¹ tsá²:
—Lawa jaain²¹ tsá² sá² cuu² 'in tyi¹ jmaai¹³ siin¹³ tyú² joongi 'ya²gi. Joon la coon²¹ jmi²¹² jmaa¹a jmi²¹² coon¹³ 'e 'ya²gi liili¹.
20 Galiseen²¹mo jon jaain²¹ tsá² tañii² 'in sii²¹ La². La tøøi² ngúu¹u sirøøi²¹ 'mi². Joon gacwó²o ni wó² 'ooca'ná¹ tya' 'in tsá² sá² cuu² do.
21 'In tsá² tañii² do 'iin²¹²in røøi²¹ tu²u coon¹³ jilaa²¹ 'e xuu²¹ 'wii²¹² mesa li gø¹² 'in tsá² sá² cuu² do. Joon cagi tsii²¹ jalíin² li tyín¹in 'e 'lu²u li jgoo²¹ tya'a. 22 Coon²¹ jmi²¹² gajuun²¹mo 'in tsá² tañii² do. Joon ángeles gatøø²mo 'ii 'e cwaa¹ coon¹³ Abraham fu ñu¹fú². La joon jon gajuun²mo 'in tsá² sá² cuu² do. Joon ga'aa¹mo tsá² 'ii.
23 'In tsá² sá² cuu² do 'áai¹ gani²in wúu¹ li tsalín² 'in najúin². Joon gasaa¹³a unnú¹i. Joon wíin² gani²in Abraham coon¹³ La². 24 Joon ga'oo¹o jin²in: "Nu¹'u' Abraham, fúu² cwólin²un jna. Síi²in La² no cwoun¹lá²xu unniicwo²¹o coon¹³ jmi²¹. Joon cwojaa²¹², cwouncwii²¹xu unniisi¹³ tsa líi¹ móo³oo wúu¹ jee²¹² jí² lo." 25 Pe joon gajin² Abraham: "Yuu²¹ tyi', cwotii¹³du-'o'o 'áai¹ tyú² 'íi¹-'o'o mo gateen²¹²un fu juncwii²¹. Joon La² logi 'áai¹ gó² gangii¹. Joon nano tyú² seein²¹ lo. Joon 'nugi moo²o wúu¹.

26 Coon²¹gi 'e sá² lo. Sá² goon²¹ juu¹³ cwó² jee²¹² jna'a coon¹³ 'nu. Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in tsalín² fu no jo lí². La joongi jileei²¹ 'in 'iin²¹²in jalíin² li' lo jo lí²." 27 Joon gajin² 'in tsá² sá² cuu² do: "Mii³ tyani'i jon, ñu¹³ Abraham, sii²¹u La² no fu tya' ñu¹³uu. 28 Seen²¹mo 'ñeei²gi ruu²¹na. Cwofee¹i la joon jon jo cwo²o wa'a jalíin² lo 'a li tyafó² ní² tsá² wúu¹." 29 Pe joon gajin² Abraham gasii²¹ 'ido: "Oo¹-o 'ido jilaa²¹ 'e nigajin² Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyú². Lí²-i unjii²¹o 'ido júu³ tya' 'ii." 30 Joon gañii¹ 'in tsá² sá² cuu² do: "E ja²mo, ñu¹³ Abraham, pe wana tyíia¹ jee²¹² 'ii jaain²¹ 'in nigajúin² ija²a-tsi." 31 Joon gajin² Abraham: "Wana jo 'iin²¹²in núu³ júu³ tya' Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyú² jon'gi inúu²un júu³ tya' jaain²¹ 'in nigajii¹ jee²¹² 'li²¹²."

17

Tsaqi¹³ wa'a un'leei²¹ tsá² tsaruu²¹i

1 Gajin²in jon Jesús gasii²¹ tsá² tya'a:

—Láa²mo sá² 'e jmoo¹ un'leei²¹ tsá² pe fúu² 'in tsá² jmoo¹ un'leei²¹ 'in xeei²¹ do. 2 'Áai¹gi tyú² tya'a wa'a ñuu¹ tsá² coon²¹ too¹ lúu¹u joon piin¹in tsi jmi¹ni¹³ la coon²¹ jo jmaa¹a i'leei²¹gi 'in xuui²¹² lo. 3 Un'øøi¹duu' yaanaa' coon²¹ tún².

'Wana jmaa¹a ruu²¹u 'e gó² tyi'i joon fu²u: "Jo jmaa²gi'i." Joon wa gaunsii²¹ 'e 'i¹-tsi jmaa² feei¹-'o'o 'wii²¹² tya'a. 4 Xu¹fiin¹³ dyíá¹ naa¹³ la coon²¹ jmi²¹² gajmaa¹a 'ido 'e gó² tyi'i pe joon dyíá¹ naa¹³ cwooi¹ sii²¹ 'nu: "Jo jmaa³gi." Cwooi¹ jmaa²o'o feei¹-'o'o 'wii²¹² tya'a.

Xiiala ilitsáai¹gi-tsi tsá²

5 Joon gajin² tsá² tya' Jesús sii²¹ 'ii:

—Jmaa² 'e lijai²gi-tsii¹ 'nu.

6 Joon gajin² Jesús:

—Wuxu^u tsáai¹du¹'oo' fiin¹³ la ti camí¹³ jún² jon² tasa lí²-i fú²uu¹ 'e mó² fee¹ lo: “Ráain²du¹u no cwojñi²i 'wo'o tsi jmi¹ñi¹³.” Joon ninú²o 'e mó² do jú³ tyii¹.

Jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmá² tsá² 'e tyiin²

7 'Wana 'in jee²¹² 'naa' seein²¹ jaain²¹ tsa'leei¹³ tyii¹ 'in jaai¹³ jee²¹² to², ngajii²¹ si nga'aaí¹ joo²¹ 'ee, xũfo'o fú²uu¹: “Ngii²¹², ní²¹i, tyee¹³ 'í¹.” 8 Jon' la joon tii² faa²¹ tsá². Tyá²gi isii²¹ tsá² 'ii: “Tyá¹ tyá² 'e døø¹³øø. Cwoo¹³-o'o tyá¹ tyá² døø¹³øø joongi 'e duu¹³uu joon mi yuui¹³ joon 'uu¹²¹u, cøø¹²¹ø.” 9 ζTi cwooi¹ cwo¹o 'maai¹³ tsa'leei¹³ tya'a mo jmoo¹o jiiin¹³ to² 'e tyu²u? 10 La joon jon 'naa', mi yuui¹³ jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu² Dios 'ná¹ fó²oo': “Tsa'leei¹³ tyio'o jna'a 'in jo 'ee to² ti tsu nigajmoo²¹o'o jiiin¹³ 'e 'ná¹ jmoo²¹o'o.”

Jesús un'láai² dyéi¹ tsá² 'in líi² jmoowúu¹ jgøøi²¹

11 Mo gangóo¹ Jesús la fu¹ 'yuui fu Jerusalén. Gangii¹in la caain²¹ li sii²¹ Samaria coon¹³ Galilea. 12 Mo gatyii¹a coon²¹ fuu²¹ pi³. Joon ga'wooi²¹ dyéi¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ jgøøi²¹. Pe wíin² gajaan¹ li siin¹²in Jesús. 13 Joon ga'oo¹o jin²in:

—Jesús, Tifo², fúu² cwolím²un jna'a!

14 Joon mo gajøøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—Cwolím²naa' cwo'ee¹³naa' untsá² yaanaa'.

Joon la 'ii²¹² ngalín² fu¹ joon galáa²mo. 15 Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii do mo gani²i 'e galáa²mo joon gacii¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios coon¹³ jú³ tá² líi¹. 16 Joon gasii²¹i wojni¹i tyani Jesús. Joon gaxiia¹ níi¹i gajun²un ca ti ni 'wó² 'e cwoo¹o 'maai¹³ Jesús. Joon 'in tsá² lo

seein²¹ li sii²¹ Samaria. 17 Joon gajin² Jesús:

—ζTi jo galáai² ce ji dyéi¹ do? ζ'Náai¹³gi 'in ñú²gi do? 18 ζTi jiiin¹³ ino-o tsá² coon²¹ fuu²¹ nigacii¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios?

19 Joon gasii²¹i 'in tsañu¹ do:

—Ráan²un no. Cwei². Niga'láa²mo'o tsu jo²o galíi²u'u.

E² Jesús tsá² xiiala mi cwá² 'e tyu² Dios to² tsá²

20 Tsá² fariseo gaunngii¹i Jesús líi²¹² mi cwá² 'e tyu² Dios to². Joon gajin² Jesús:

—Mi cwá² 'e tyu² Dios to² joon¹² wa'a coon²¹ 'e lí² jøø² tsá². 21 Jo lí² wa'a jin² tsá² 'elo si 'e do-o 'ee. Tsa nigali²-i 'e tyu² Dios to² jee²¹² 'naa'.

22 Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Nicwaa²¹² jmi²¹² mi li 'iin²¹²naa' jøø²øø¹ 'e jmi²¹² 'e jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², láa² 'wii²¹² tyu²u to². Joon jo lí² jøø² 'naa'. 23 Joon isii²¹ tsá² 'naa': “Lo-o siin¹²in”, si “Do-o siin¹³in”, 'ee. Pe jo cwolín²naa' coon¹³on. 24 Tsa lawa coon²¹ jí² cwaain² ñá³ 'e jná² joo²¹ ca ti' cataain²¹ li' caluu fu juncwii²¹ la joon jon jna 'in Ruu²¹na Tsá² mi cwá² jmi²¹² tyiia. 25 Pe jéei¹ nifu 'ná¹ mó³oo wúu¹ líi¹. Joon tsá² seein²¹ nano 'in jo 'e 'ii²¹ jna. 26 Jiiin¹³ la galí² jmi²¹² mo seein²¹ Noé la joon jon ili² jmi²¹² mi gó² jna 'in Ruu²¹na Tsá². 27 'Gø¹²ø tsá² joongi 'un² tsá² joongi cui² cwoo²¹ tsá². Joon gacwooi¹ tsá² jamí¹i 'e cui² cwoo²¹ ca jmi²¹² mo ga¹² Noé fu tsi barco do. Joon gajø² coon²¹ jmi¹ joon jilee²¹mo gajúun²mo jon. 28 La joon galí² mo seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Lot. Gø¹²ø joongi 'un²un. Joon galó² joongi 'ñii¹. Jñii¹ tsá² joongi jmoo¹³ tsá² 'na¹. 29 Pe mo gacwo¹ii¹ Lot 'e fuu²¹ Sodoma Dios gasii¹in coon²¹ jmi¹ 'e lí² jí² caai¹³ cuun²¹² 'e coo²¹. Joon gatsee²¹mo

jileei²¹ 'in néei¹ fuu²¹ do. ³⁰ La joon ilí² mi jnee²¹ na 'in Ruu²¹ na Tsá².

³¹ 'Mo ti jmi²¹² joon wana 'in téein² yu' nú¹ joon 'oo¹ o jilaa²¹ si'mo² inuu tya'a jo cwoxaa¹ ja'woo¹²o. Joon wa' 'in téein²¹ jee²¹² tyiia²¹ jo cwojaa²¹i fu tya'a. ³² Cwotii¹³-'oo' 'e galí² tya' tsami² tya' Lot. ³³ Jileei²¹ 'in 'iin²¹² in tiin¹³ fu juncwii²¹ tya'a i'ín² mo joon. Pe jileei²¹ 'in 'ín² fu juncwii²¹ tya'a tiin¹³ mo joon.

³⁴ 'E la ja² mo fo³oo: 'E 'woo¹ joon wana teei¹³ gáí¹ tsá² ni coo¹mó² yatée³ee jaain²¹, 'in jaain²¹gi jan¹. ³⁵ Gáí¹ tsami² taai²¹² tsii¹i caain²¹, yatée³ee jaain²¹ 'in jaain²¹gi jan¹. ³⁶ Gáí¹ tsañuu¹ taain²¹² jee²¹² to² yatée³ee jaain²¹ 'in jaain²¹gi jan¹.

³⁷ Mo ganúu² tsá² tya'a 'elo joon gaunngii¹:

—¿Xiiala li ilí² 'elo, Ña'ñu¹u'?

Joon 'ii-gi gajin²in:

—Jileei²¹ 'in jo cwol¹ 'ña'a 'e tyu² Dios to² 'ii i'ín² mo.

18

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsami² 'nii² coon¹³ tsá² jmoo¹ 'ii²¹

¹ Joon gasii²¹ Jesús tsá² 'e cwáain¹ lo 'e 'ee¹ xiiala 'ná² faa²¹ a tsá² júu³ tyu² joon jo cu²-tsi coon¹³ Dios. ² Joon gajin²in:

—Lawa coon²¹ fuu²¹ galiseein²¹ jaain²¹ tsá² jmoo¹o 'ii²¹. Jo tsa²-'tsi Dios jon'gi un'goo²¹ tsá². ³ Fuu²¹ do-o jon seein²¹ jaain²¹ 'yia'nii² 'e coon²¹ tøø² mo tsafee¹²i 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ do. Tsami²¹ 'e jmaa¹ 'ido 'ii²¹ coon²¹ mii¹³ 'e seein²¹ coon¹³ 'in 'eei¹ 'ii. ⁴ Wóo²-o 'áai¹ nangóo¹ 'e jo 'iin²¹² in 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ do 'e jmaa¹ 'ii²¹. Joon mo galiciin²¹gi ga'i¹-tsi: “Jo tsa²-tsii Dios jon'gi tsá² un'góo³oo pe tsu 'wii¹³ untyí²in 'in tsami² lo jna jmáa³oo 'ii²¹ tya'a ⁵ la coon²¹ jo untyíin²gi jna.”

⁶ Joon gajin² Jesús:

—Núu²duu' 'e 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya' 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ 'e gó² do. ⁷ ¿Ti líi²naa' 'e li'ii²¹²-i Dios un'øø¹i tsá² tya'a, 'in nigatyii¹²in, 'in nimii¹i tyani¹i la 'woo¹ la jmi¹? ⁸ Fuu²¹²uu 'naa' 'e la jmoonoo-o ijmaa¹a 'ii²¹ tya' 'ido. Pe jna-a, 'in Ruu²¹ na Tsá² mi yíi³aa, ¿ti liseein²¹gi tsá² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'in tsa²gi-tsi jna?

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² fariseo coon¹³ jaain²¹ 'in cón² laa¹³ 'e 'nii¹ tsá²

⁹ Gasii²¹i jon Jesús coongi cwáain¹ tya' 'inlíi¹³ 'in jmaai²¹ yaai 'e tyú¹-i joon un'woo¹i tsá² catyaa²gi. Joon jin²in:

¹⁰ —Gáí¹ tsañuu¹ ngaliin² fu cwo¹. Ngafaa¹³a júu³ tyú². Jaain²¹ jee²¹² 'ii líi¹i tsá² fariseo, 'in jaain²¹ dogi líi¹i tsá² cón² laa¹³ 'e 'nii¹ tsá². ¹¹ 'In tsá² fariseo do siin¹²in, joon gafaa²¹a la lo: “Ña'ñu¹u' Dios, cwóo³oo 'maa³u'un tsu² jo líi¹na la líi¹ 'in tsá² catyaa² do. Jo líi¹na la 'in jmoo¹o 'uun²¹, lagi 'in jo nuu¹³. Jo líi¹na la líi¹ tsá² 'in fee²¹i tsami². Ce jiin¹³ capii³ jo líi¹na la líi¹ 'in cón² laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² lo. ¹² Tún² fu 'gøø¹³øø tyiañi¹ la coon²¹ semóo¹³. Joon cwo¹³oo 'nu coon²¹ 'e jee²¹² dyá² 'ii¹³ 'e gajna²aa.” ¹³ Pe 'in tsá² cón² laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² do wíin² gajaan¹. Joon jo tá²-tsi saa¹²a unní¹i fu yu' juncwii²¹. Jiin¹³ 'e gajmaa¹ a tyuun¹ nitsi¹-o. Joon gafaa²¹a: “Ña'ñu¹u' Dios, cwolifee¹ mo-'o'o 'wii²¹² tyiia tsu 'áa¹ mo røø²¹ na tsa².” ¹⁴ 'E la ja² mo fo³oo 'e nigauntyú¹ mo Dios 'in tsá² cón² laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² do pe 'in jaain²¹ do jiin¹³ la líi² mo líi²i. Tsu jileei²¹ 'in jmaa²¹i yaai cøø¹³gi xajoon li'weei²¹gi 'ii pe jileei²¹ 'in un'weei²¹ yaai joon licøøi¹³gi.

*Uncwaa*³; *Jesús xuui*²¹²

15 Jajée¹mo tsá² xuui²¹² tya'a li siin¹² Jesús 'e taan¹ cwoo²¹ tya' 'ido. Pe joon mo gani¹ tsá² tya'a ga'láa² 'wii²¹² 'óó¹³mo jileei²¹ 'in jajéei¹ xuui²¹² do. 16 Joon gatø¹ Jesús 'in xuui²¹² do. Joon gajin²in:

—Cwóo²oo' cwojalín² xuui²¹² tyaní³ii joon jo 'øø²¹²naa' tsu li tyu² Dios to² lín² jmai² 'in líi¹in la 'ii-o jon. 17 'E la ja²mo fo³oo jileei²¹ 'in jo cwooi¹ 'e tyu² Dios to² 'ii lawa jaain²¹ xuui²¹² jo lí² tsataa² li tyu² Dios to².

*Jaain*²¹ tsá² sá² cuu² fee²¹; *Jesús*

18 Jaain²¹ 'in tyu² to² gaungii¹; Jesús:

—Tifo² tyúí¹, ¿'ee 'ná² jmáa³aa 'e tiin¹³na juncwii²¹ tyiia?

19 Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee líi' fu²'u jna 'in tyúí¹? Jaan²¹mo 'in tyúí¹ seein²¹gi, jiin¹³ 'ña'a Dios. 20 Ñí³o'o jiin¹³ la to² tyu² Moisés: “Jo foo¹³o tsami². Jo jngáa¹u'un tsá². Jo jmaa²¹a 'uun²¹. Jo jmaa²¹a júu³ tajuu²¹. La joon jo con²¹on tsá² too² ce jiin¹³ jaain²¹. Cwoli'gøø¹²¹mo'o ñu²¹u coon¹³ saa²¹a.”

21 Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—Jilaa²¹ 'elo nigalinuu¹³ ca la mo xuu²¹²mo.

22 Moganúu² Jesús 'elo joon gajin²in:

—Coon²¹gi 'e 'ná² jmaa²¹a. 'Ní³i; jilaa²¹ 'e 'oo²-o'o joon cwo²¹o tsá² tañí². Joon líi¹gi ili'oo²-o'o ñu¹fú². Mi yuui¹³ joon na¹ coon¹³ jna.

23 Pe mo ganúu² 'in tsanuu¹ do 'elo 'áai¹ fa'í³ gajmaa¹a tsu 'áa¹mo sá² cuu² tya'a. 24 Mo gani² Jesús xiiala fa'í³ jmaa¹a joon gajin²in:

—i'Áa¹mo tyan¹ to² cwóoi¹ tsá² sá² cuu² yaai wa'a tyu² Dios to² 'ii! 25 'Áai¹gi tyan¹ to² tya' jaain²¹ camello 'e ngii¹ too²¹ li ngii¹ ñi¹ tya'

moocúu³ lagi jaain²¹ tsá² sá² cuu² tsa'ii¹in ñu¹fú².

26 'In ganúu² 'elo gajin²in:

—¿Xiiagi la itiin¹³ tsá²?

27 Joon gajin² Jesús:

—Jilaa²¹ 'e jo lí² jmaa¹a tsañuu¹ lí²-i jmá¹ Dios.

28 Joon gajin² Tú³:

—Ña'ñu¹u', jna'a nigatuu²¹²oo'o jilaa²¹ 'e 'oo²¹o'o joon nijalii²¹'i coon¹³ 'nu.

29 Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, 'e doñi¹in si tuu²¹ 'núu¹u si tiui² sáa³a jmii²¹ 'ee si ruu²¹ 'ee si tsami² tya'a 'ee si jóon¹ 'ee 'wii²¹² tya' cwáain¹ 'e tyu² Dios to² 30 líi¹gi 'ii²¹ fu juncwii²¹ lo. Joon mi júun²in 'ii²¹mo jon coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e ta²a coon²¹ tøø²mo.

*Jesús jmo*¹o júu³ 'e ti li júun²in

31 Jesús gatø¹ø coon²¹ ji dyatu- uin¹ tsá² tya'a joon gasii²¹ 'ido:

—Nano tsaa²¹a' fu Jerusalén. Do-o lí² tsín¹ jilaa²¹ 'e gafaa²¹a tsá² gacwo¹ júu³ tyú² calii cwáain¹ tya' 'in Ruu²¹na Tsá². 32 Ijaan²¹in tsá² 'ii tyani tsá² jalín² wín². Joongi niungøøi¹ tsá² 'ii. Joon ijmee²¹i tsá² 'ii. Joongi i'ñí¹ tsá² tya'a. 33 Joongi ipóoi² tsá² 'ii. Mi yuui¹³ joon ijnga²mo tsá² 'ii. Pe mi tí² 'ni¹ jmii²¹² ijiin¹o jee²¹² 'lii²¹².

34 Pe 'idogi coonti jo ga'øøi¹²¹-tsi. Jo ñi¹ 'ee 'e sii²¹ Jesús 'ii. Lawa coon²¹ júu³ 'e jo ñi¹ xiiala 'ee i'øøi¹²¹-tsi.

*Un'láai*² *Jesús jaain*²¹ tsá² tiui² seein²¹ Jericó

35 Xuuu¹ 'ná²gi 'e tyúí¹a Jesús fuu²¹ Jericó. Jaain²¹ tsá² tiui² tyim¹in caai¹ fu¹ mii¹ caridad. 36 Mo ganúu²un ningii¹ tsá² fúui¹ líli¹ joon gaungii¹ tsá² 'ee-gi gali². 37 Joon gajin² tsá² 'e Jesús tsá² Nazaret 'in ngii¹ no. 38 Joon ga'oo¹o 'in tsá² do jin²in:

—iJesús, Joon¹ David, fúu² cwolín²un jna!

³⁹ Pe 'in tsá² do 'in ngalín² nifu gasii²¹i 'ido:

—Ca tií², jo to²¹o mii¹³.

Joon jo cwofaa²¹gi 'ido. Pe 'ii coon²¹ 'ii¹³gi tá²'oo¹o:

—iJoon¹ David, fúu² cwolín²un jna!

⁴⁰ Joon gajan¹ Jesús joon gatyu²u to² 'e tsatee²¹² tsá² 'ido. Joon mo gatyí¹a tyan² joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

⁴¹ —¿'Ee 'iin²¹²u'un ijmáa³aa tyi¹?

Joon gañi¹ 'in tsá² tiui² do:

—Ña'ñu¹u, 'iin²¹²na ijóø³oo.

⁴² Joon gajin² Jesús:

—Jóø²o'o tsu¹ 'wii¹³ nigalija²mo líi²u.

⁴³ Joon la tsifu joon 'in tsá² tiui² do gajóø²o. Joon gangóo¹o coon¹³ Jesús cwo²o 'maai¹³ Dios. Joon jileei²¹ tsá² 'in gajóø² 'elo la joon jon gacwo²o 'maai¹³ Dios.

19

Jesús coon¹³ Zaqueo

¹ Joon ga¹i² Jesus fuu²¹ Jericó. ² Joon do-o niseein²¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu² 'in ni sii²¹ Zaqueo. 'Ii tyu² to² jileei²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá².

³ 'In Zaqueo lo 'iin²¹²in jóø²i Jesús. 'Iin²¹²in licwii¹in pe jo lí² tsu¹ líi¹ pi³ 'ii. Joon líi¹ fúui¹ tsá² taai². La 'ii²¹² ngii¹i Jesús 'e fuu²¹ do ⁴ joon gangóo¹ Zaqueo do cwiin¹in nifugi 'e 'iin²¹²in jóø²i. Joon gasoo² coon²¹ yu¹ 'mó² si² co¹² fu¹ li 'ná² ngii¹i Jesús. ⁵ Joon mo gangii¹ 'ido joon gajóø² fu yu¹. Joon gajin²in:

—Zaqueo, cwúui¹ jmoono tsu¹ no 'ná¹ níi³ii nijáan³aan fu tyio¹o.

⁶ Joon gajngáa¹ Zaqueo jmoono. Joon líi¹ jløø¹³i ga¹ii²¹i Jesús. ⁷ Mo ganí² 'in tsá² fariseo do jilaa²¹ 'elo joon ga'láa² 'wii²¹² gafaa²¹a 'laa²¹ tya' Jesús joon jin²in 'e Jesús niga-jaan¹ tya' jaain²¹ tsá² róøi² tsaa².

⁸ Joon Zaqueo do gajmaa¹a siin¹²in joon gasii²¹i Jesús:

—Jóø²du, Ña'ñu¹u, cwo¹³oo tsá² tañi² coon¹³ tsa² jiin¹³ 'e 'óo³oo. Joon wana nigajmáa³aa 'uun²¹ coon¹³ júu³ tajuu²¹ níi³oo tyán² 'ii¹³gi líi¹.

⁹ Joon gajin² Jesús:

—No-o gatyía¹ 'e tiin¹³ tsá² taai² inuu¹ lo. No-o ilíin² 'in tsañuu¹ lo jún² tya' 'líi²¹² Abraham. ¹⁰ Tsu¹ jna, 'in Ruu²¹na Tsá², gagoo²¹²oo 'e 'naa²¹na tsá² joongi 'e jmóo³oo tiin¹³ tsá² 'in róøi² tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' dyá² cuu² cwanáa¹

¹¹ La 'ii²¹² núu²un tsá² júu³ tya' Jesús faa²¹a 'e júu³ lo joon gasii²¹i coon²¹ cwáain¹ tsu¹ tyan¹ niteein¹ co' Jerusalén. Tsu¹ 'in tsá² fúui¹ ngi¹ coon¹³ Jesús do tya' i fu¹ líi²i 'e ti li ti² 'e tyu² Dios to² tsá². ¹² Joon gasii²¹i Jesús 'ido:

—Lawa jaain²¹ tsá² 'in líi¹ tsafeei¹. Joon gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ wíin² i'ii²¹i to² róøi¹³ 'e fuu²¹ wíin² do. Joon mi yuui¹³ joon cii¹²i fuu²¹ goo¹o. ¹³ Pe la nu¹gi cwo¹ii¹i gatø¹ø dyé¹ tsaleei¹³ tya'a. Joon gajoon²¹o la jaain²¹ la jaain²¹ 'ido jmaai¹³ coon²¹ cuu² 'e tyíin² líi¹. Joon gasii²¹i 'ido: “Jmaa²aa' to² coon¹³ 'e cuu² lo ca mi cwaa²¹na.” ¹⁴ Pe tsagoo¹o do 'ee¹mo 'ii. Joon gasii¹in júu³ ca li ngóo¹on 'e jin²: “Jo 'iin²¹²na'a wa'a líin² 'in tsañuu¹ lo róøi¹³ tyii¹.” ¹⁵ Pe ga¹ii²¹mo to² róøi¹³ do. Joon ganga²mo fu goo¹o. Joon mo gatyee¹²i joon gatø¹ø tsaleei¹³ tya'a 'in ngacwo²o cuu² do. 'Iin²¹²in litsáai¹-tsi xiati niga-jna²a la jaain²¹ 'ido. ¹⁶ 'In gatyía¹ nifu gajin²in: “Ñi'fii²¹i', 'e cuu² do nigacwáa¹mo dyá²gi.” ¹⁷ Joon 'in róøi¹³ do gajin²in: “Áa¹mo tyú². Jaain²¹ tsaleei¹³ tyú¹mo 'nu. Nano, 'wii¹³ 'e nigalityú¹mo'o coon¹³ 'e xuu, cwóo³oo 'e tyuu¹²u to² jee²¹²

dyá² fuu²¹.” 18 'In xeei²¹gi gatyía¹ joon gajin²in: “Ñi¹fii²¹i, 'e cuu² do nigacwáan¹mo 'ñá²gi.” 19 La joon jon gasii²¹i 'in róøi¹³ do 'ii: “Nü-gi lí² tyuu¹²u to² 'ñá² fuu²¹.” 20 Joon 'in xeei²¹gi gatyía¹. Joon gajin²in: “Ñi¹fii²¹i, lo-o roon¹ 'e cuu² do. Ga'máa³oo gaci¹iü coon²¹ póo¹. 21 Gali'gøø²¹moo 'nü tsü jaain²¹ tsá² 'waa²¹-tsi 'nü. Joon ñi³oo 'e cóon¹³o'o 'e jo gacwo²o. Joon coon¹²on li jo gajñi²in.” 22 Joon gajin² róøi¹³ do: “Tsa'leei¹³ 'in gó² 'nü. Coon¹³ júu³ tyiio 'jmoo²o 'ii²¹ tyi'i. Ñi²i 'e líi¹na jaain²¹ tsá² 'waa²¹-tsi. Joon cón³oon li jo 'e gacwóo³oo. Joongi cón³oo coon²¹ li jo 'e gajñi²¹ii. 23 'Ee li jo gata²a cuu² banco joon lí² 'ii¹³na láai²gixü mi tyee¹²na tyiia?” 24 Joon gajin² róøi¹³ do sii²¹i 'in téein² do: “Tyi²ii 'e cuu² no. Joon cwó²oo 'in 'oo¹ dyá² no.” 25 Joon gajin² 'in téein² do: “Pe ñi¹fii²¹i, ni'oo¹o 'ido dyá² cuu².” 26 Joon gañii¹i 'in róøi¹³ do: “Fuu²¹uu 'naa: jileei²¹ 'in 'oo¹o líi¹gi, la joon líi¹gi icwóo³oo. Pe jileei²¹ 'in jo 'oo¹o li 'woo¹³gii 'e ca pi³ 'e 'oo¹o. 27 Joon jileei²¹ 'in 'eei¹ jna, 'in jo 'iin²¹in jmáa³aa róøi¹³ tya'a cwotee²duu' lo joon jngaa¹³naa' tyani³ii lo.”

Jesús tsa'ii²¹ fu Jerusalén

28 Mo ngayuu¹³ gajin² Jesús 'elo joon gangóo¹ la fu 'yúu¹i fu Jerusalén. 29 Xüü 'ná²gi tyi¹a fuu²¹ Betfagel coon¹³ Betania co' moo²¹ sii Olivos. Joon gasii¹in gáí¹ tsá² tya'a. 30 Joon gasii²¹i 'ido:

—Cwoliin²naa' 'e fuu²¹ pi³ náa¹ tyan² do. Joon mi tyalín²naa' joon ityee²naa' jaain²¹ bu³ neei²¹. Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in mo cwó². Sii¹³ 'nii²¹ tya'a joon tó²øø' fu lo. 31 Joon wana 'in gajin²in: “'Ee li'i sii¹³ii' 'nii²¹ tya'a?” Joon fú²uu': “Néi²ta cata Ña'ñü¹ü.”

32 Joon ngaliin²mo tsá² tya'a. Joon gatsee²¹mo jiin¹³ la lí² 'e nigajin² Jesús. 33 Joon teen²¹²mo si¹i 'nii²¹² tya' bu³ do joon gaunngii¹ 'in tsá² fii²¹² do:

—'Ee li'i sii¹³ii' 'nii²¹² tya' bu³ no?

34 'Idogi gañii¹i:

—Ña'ñü¹o' 'néi²ta cata.

35 Joon gatøø²¹o 'ido tyani Jesús. Joon gaunfuu²¹ siin¹³in moo'wóo¹ bu³ do. Joon gatyée¹e Jesús moo'wóo¹ bu³ do. 36 La 'ii²¹² ningóo¹ Jesús joon ganii¹³ tsá² siin¹³in tya'i fu¹. 37 Mo gati² lixaai¹ moo²¹ Olivos jileei²¹ tsá² jo² líi¹ii² 'in ngaliin² coon¹³on ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹ jløø¹³i. Joongi gauntyúu¹ Dios coon¹³ jilaa²¹ milagro 'e niganí²i. 38 Joon jin²in:

—'In cwaa³mo Róøi¹³ 'in jó¹ coon¹³ júu³ tya' Ña'ñü¹ü! ¡Tyú²-ü 'ii¹ñü¹fú²! 'In tyú¹mo Dios!

39 Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos 'in téein² jee²¹² 'in tsá² do gasii²¹i 'ido:

—Sii¹³ tsá² ngi¹ coon¹³ 'nü 'e jo cwota²a lí¹ müi¹³.

40 Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, wana 'inlo 'e jo to²o mii¹³ cagi 'e cuun²¹² roon¹ lo ito²o müi¹³.

41 Mo gatyí¹a tyan² gajóøø² Jesús fuu²¹ Jerusalén joon gatyí²i 'wii²¹² tya'a. 42 Jin²in:

—Wuxüü 'øøi²¹-'oo' fiin¹³ü. Jmüi²¹² no-o jmüi²¹² tyii, 'in jmá¹ 'ii²¹ róø² tyii nigacwéi¹. Pe nano 'e si'mo². Joon jo lí² jøø²øø'. 43 Pe ijó² coon²¹ jmüi²¹² 'e gó² tyii' mi jalíin² tsá² 'in 'eei¹ 'naa'. Joon ijmaa¹a coon²¹ po³ cwoo¹³ñii¹ cu² li' li née¹naa'. Joon nitsatáai² joon nijmeei²¹ 'naa' la 'uu². 44 Joon ifiin² 'e fuu²¹ lo ti ni'wó². Itsajngaa¹³i tsá² néei¹ li tsi joon jo isái²gi jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² 'e sifúui¹ tsü jo galiñii² 'naa' mo gajó² Dios itiin¹³ 'naa'.

Untyú² Jesús 'e cwo¹ fee¹ si² do

45 Joon ga'ii²¹ Jesús tsi in_{uu} cwo¹ fee¹ si² Jerusalén do joon galáa² 'wii²¹² ga'øø¹ 'in 'ni¹ coon¹³ jileei²¹ 'in ló¹. 46 Joon gajin² in gasii²¹ 'in taai² do:

—Ni jí² tya' Dios jin²: “Nú³ in_{uu} 'elo li tsalín² tsá² tsafee¹³; Dios pe 'naa'gii¹ nigajmaa²aa' lawa coon²¹ too²¹ xá² tya' 'uun²¹.”

47 La coon²¹ jmii²¹² ga'ee¹ Jesús in_{uu} cwo¹ fee¹ do. Pe tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley la joon jon 'in tyu² to² fuu²¹ do 'noo²¹o xiiala ijngaa¹³i Jesús. 48 Pe jo 'e tyii²a xiiala ijmáa¹a tsu jilee²¹mo tsá² taai² jløø¹³mo nú²o.

20

To² 'e 'oo¹ Jesús

1 Coon²¹ jmii²¹² 'yuu²i Jesús fu tsi in_{uu} cwo¹ fee¹ 'e 'e²e tsá² Joon cwo¹ júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon gatyalín² 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley coon¹³ tsacøøi¹³. 2 Joon gajin² in sii²¹i Jesús:

—Jmáa²du'u júu³, ¿'ee coon¹³ to² 'e jmoo²¹o jilaa²¹ 'elo? ¿'iin gacwo² 'nu¹ 'e to² do?

3 Joon gañii¹ Jesús:

—La joon jon jna unngii¹duu 'naa'. Nii²duu': 4 ¿'iin gasii¹in Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹? ¿Ti gasii¹in Dios 'ii owa'a tsá² 'ee?

5 Joon galáa² 'wii²¹² jo cwo²o júu³ ruu²¹i jee²¹² 'ii. Jin²in:

—¿'Ee faa²a'? Wana faa²a' 'e Dios gasii¹in, joon iñii¹i: “¿'Ee li' jo 'ii¹³naa' júu³ tya'a?” 6 Joon wana faa²a' 'e tsá²-a jilee²¹mo tsá² ityuu¹²i jna' cuun²¹² tsu tsáai¹-tsi tsá² 'e faa²¹ Wó³ do cwáain¹ tya' Dios.

7 Joon gañii¹ jin²in:

—Jo nee²e'e 'iin gasii²in Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹.

8 Joon gajin² Jesús:

—La joon jon jna jofu³oo 'ee coon¹³ to² 'e jmóo³oo 'elo.

Júu³ cwáain¹ tya' tsá² jñi¹ wuun-jøø¹³

9 Joon galáa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a. Joon gasii²¹i tsá² 'e cwáain¹ lo:

—Lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajñi¹ wuunjøø¹³ cwo¹³ 'wó² tya'a. Joon gacwo²o 'áai¹ tsá² xee²¹mo. Joon gangóo¹ li xiia²¹. Wóo² gali¹'i. 10 Joon la jee²¹² joon gati² jiin²¹ 'e garoo²¹ mi² wuunjøø¹³ do. Joon gasii¹in jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'a 'e tsamii¹i tya' 'in jmoo¹o to² do jiin¹³ 'e gatii² tya' fii²¹² cwo¹³ 'wó² do. Pe 'idog¹ gajmee²¹mo 'ido. Joon gasiin¹³mo 'ido tún¹ jo 'ee gacwo²o coonti. 11 Joon 'in tsá² fii²¹² do gasii¹in jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya'a. La joon jon 'ido gajii²i. Gajmee²¹mo 'ido. Joon gasiin¹³mo jon jo 'ee gacwo²o coonti. 12 Joon 'in tsá² fii²¹² do gasii¹in 'in xeei²¹gi. Pe 'idog¹ la joon jon gajmee²¹i. Joon ga'woo¹ caluu.

13 'Mo gangii¹ 'elo 'in tsá² fii²¹² 'wó² do ga¹-tsi: “¿'Ee jmáa³aa no? Isii³na yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na 'áai¹. Joon mi ni²i yuun²¹ tyiia foowa nijmaa¹o nuu¹³un.” 14 Pe joon mo gani²i 'in tsá² jmoo¹o to² do 'ido joon gasii²¹i ruu²¹i: “In lo-o 'in 'ii²¹ 'e sá² tya' jmii²¹. Cwojn-gaa¹³na' 'ii joon jna'o' ilíin²na' fii²¹² 'wó² do.” 15 Joon gatyii¹mo caluu joon gajngaa¹³mo.

Joon gaunngii¹ Jesús:

—¿'Ee cwooi¹ jmaa¹o 'in fii²¹² cwo¹³ 'wó² do coon¹³ 'in tsá² do? 16 Itsaa¹o joon tsajngaa¹³i 'in tsá² jmoo¹o to² do. Joon cwo²o 'in xee²¹mo cwo¹³ 'wó² do.

Mo ganúu²un 'in tsá² taai² do 'elo joon gajin²in:

—jo cwo¹ Dios ingii¹ 'elo!

17 Joon gajøø²i Jesús 'ii. Joon gajin²in:

—¿'Ee cwooi¹ 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ taa¹³ jí² tya' Dios? 'E jin²:

'E cuun²¹² 'e nigapí² tsa² jmoo¹³
'ná¹ 'e joon galí² cuun²¹²
nifu.

18 Doñi'in gatøøi²¹ ni cuun²¹² do
li'no²o 'ii. Joon wana gatoo²¹ 'e
cuun²¹² do tya' tsá² fu² ilin².

Júu³ tya' cuu² 'e cón² tsá² li 'nñ¹

19 'E jmñ²¹² joon 'in tya² to²
tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley
'iin²¹²in saan¹in Jesús do. Tsu ni¹o
'e cwáain¹ 'e nagafaa²¹ Jesús do
cwáain¹ tya' 'ii-o. Pe 'gøø²¹mo
tsá². 20 Joon gasii¹in tsá² lawa tsá²
tyú¹ 'e tsasii¹³; coon¹³ júu³ tajuu²¹
lawa júu³ jai² wa ilí² cwoo¹o tsaa²
coon¹³ júu³ tya'a. Joon ijaan²¹in
tyani 'in 'oo¹ to². 21 Joon gaunngñ¹i:

—Tifo², ne²oo¹o 'e fo²o joongí
'e²e júu³ jo². Jmoo²o 'ii²¹ røø².
Jo con²on cwáain¹ wa tsá² sá²
cuu² si tsá² tañi² 'ee. Jiin¹³ fu¹
tyá² tya' Dios 'e²e. 22 Si¹³ jna'a,
¿ti cwoo¹ tyi²i 'laa¹³ tya' tsaa²to²
tyiin¹ Roma? ¿Cwoo¹ owa jo cwoo¹
'ee?

23 Pe galili³; Jesús jilaa²¹ 'e gó² 'e
'i¹-tsi 'ido. Joon gasii²¹ 'ido:

—¿'Ee li¹ jmaa²aa' lawa coon²¹
nilá² coon¹³ júu³ tajuu²¹? 24 La
'ée¹duu' jna coon²¹ cuu², nee²¹e'.
¿'lin ni² 'inlo? ¿'Ee tyani¹ 'e sii²¹ 'in
taai² lo?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—Tya' tsaa²to² tyiin¹ Roma.

25 Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²oo' tsaa²to² jiin¹³ 'e tíi²
joon cwoo²oo' Dios jiin¹³ 'e tya'o.

26 Joon jo galí¹ wa'a 'e teei²¹
Jesús jiin¹³ coon²¹ tsaa² coon¹³ ji-
laa²¹ 'e faa²¹a jee²¹² tsá². Li' cñ¹²i,
ganga'goo²¹o-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹
'e faa²¹a. Joon gajaan¹ ti².

Unngñ¹ tsá² xiiala mi jün¹ tsá²

27 Mo ngayuui¹³ joon 'inlii¹³ tsá²
saduceos gangaliin¹ ngajøøi² Jesús.
Tsá² saduceos jin²in 'e jo jo² jiin¹gi

tsá² mo najúun²in. Joon gajin²in
sii²¹ Jesús:

28 —Tifo², Moisés gataan¹ ni jí²
tya'a 'e júu³ lo: “Wana jaain²¹
tsaññ¹ júun²in joon gatú² tsami²
tya'a 'ña'a jiin¹³ jaain²¹ jóon¹ jo
seein²¹. Ruu²¹i 'in najóin¹ 'ná²
cu²i cwoo²¹ coon¹³ 'in tsami² 'ña'a
do. Joon liseein²¹ yuñ²¹ cwáain²
tya' ruu²¹i najóin¹ do.” 29 La
joon galí² dyái¹ ruu²¹i seein²¹. 'In
nifu gacu²mo cwoo²¹. Joon jo 'in
yuñ²¹ liseein²¹ tya'a. Gajúun¹mo
'ido. 30 Joon 'in tí² gáí¹ do gacu²mo
cwoo²¹ coon¹³ 'yia'nñ² do. La
joon jon gajúun¹mo. Jo 'in yuñ²¹
seein²¹ tya'a. 31 Joon 'in gatí² gaai²¹
gacu²mo cwoo²¹ coon¹³ 'ido. La
joon jí dyái¹ do gajúun¹mo. Ce jiin¹³
jaain²¹ yuñ²¹ jo liseein²¹gi tya'a.
32 La joon jon gajúun¹mo 'in tsami²
do. 33 Joon mi jiin¹in, ¿'iin jee²¹² 'in
dyái¹ do icwaa¹ tsami² tya' 'ido?

34 Joon gañii¹ Jesús:

—Mo taain²¹² tsá² 'e fu juncwii²¹
lo tsaññ¹ coon¹³ tsami² cu²mo
cwoo²¹. 35 Pe jilee¹ 'in tyaliin¹
juncwii²¹ cataain²¹ joon jiin¹in
jee²¹² 'li²¹² do jo cuui¹³gi cwoo²¹
ruu²¹i jon'gi cwoo¹gi tsá² jóon¹on
wa'a icui² cwoo²¹. 36 Jon'gi lí²
juuin²¹gi tsu nali¹i lawa'a ángeles.
Jóon¹ Dios 'ii tsu 'wii¹³ nigajiin¹o.
37 Cagi Moisés 'ña'a gajmaa¹a júu³
'e jiin¹ 'li²¹². Mo gajøø² 'e 'mó² pi³
'e coo²¹ do gaunsi²¹ Ña'ññ¹'u' Dios
tya' Abraham coon¹³ tya' Isaac
coon¹³ tya' Jacob. 38 Pe Dios jon'
Dios tya' 'li²¹², Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii
tsu tyani Dios seen²¹mo jilee²¹mo.

39 Joon 'inlii¹³ tifo² tya' ley
gasii²¹ 'ii jin²in:

—'Áa¹mo tyú² foo²¹o, Tifo².

40 Joon jo gatá²gi-tsi 'e unngñ¹gi.

¿Ti jün² tya' 'li²¹² David Cristo?

41 Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala lí² 'e jin² tsá² 'e Cristo jún² tya' 'lí²¹² David? ⁴² 'Ña'a David do gajin² in jee²¹² jí² Salmo: “Ña'ñu¹ 'u' Dios gajin² in sii²¹; Ña'ñu¹ 'u'; Ní² lí² caa²¹ na tsáa¹ ⁴³ ca mi tyée¹³ na jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nū 'wii²¹² tí¹³ i.” ⁴⁴ ¿Pe xiiala lí² Cristo ilí² jóon¹ David tsu 'ña'a David gaunsii²¹ 'i Ña'ñu¹ 'u'?

Jesús cwo²⁰ tifo² tya' ley tsa²
⁴⁵ Jilee²¹ mo tsá² nú² un mo gasii²¹ Jesús tsá² tya'a:

⁴⁶ —Tí¹ moo' coon¹³ tifo² tya' ley. Tí¹-tsi ngí¹ coon¹³ siin¹³ cwaa²¹. Joon 'iin²¹² in 'e feei²¹ tsá² 'ii coon²¹ tún². Joongi 'noo¹ o 'mosí¹ sí² nifu icwaa²¹ fu tsi inuu cwo¹. Joon 'iin²¹² in 'mosí¹ tya' tsá² in tyiin² mo lí gø² tsá². ⁴⁷ Joon tyii²¹ o 'ná¹ 'yia'ní² joon faa²¹ a júu³ tyá² 'e cwaa²¹ wa'a coon²¹ on tsá² too². Pe 'ái¹ gi wúu¹ inii²¹ 'ido.

21

Cuu² gacwo¹ 'yia'ní²

¹ Tsi inuu cwo¹ ganí² i Jesús tsá² sá² cuu² 'in to² cuu² tsi caja lí to² tsá² cuu². ² Gani² mo jon jó¹ jaain²¹ 'yia'ní² tsá² tañí² 'ái¹ 'in gato² tún² cuu² yáun². ³ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja² mo fo² oo 'in 'yia'ní² tsá² tañí² lo nigacwoo¹ o láai² gi la jee²¹² jilee²¹. ⁴ Tsu jileei²¹ 'in catyaaí² do cwo¹ o jiin¹³ 'e sáai² tya'o. 'Inogi tañí² mo 'ái¹ pe nigacwoo¹ o jiin¹³ 'e sá² tya'a.

Jesús tyaa¹ júu³ i'ín² tsá² 'e cwo¹
do

⁵ 'In líi¹³ tsá² sá¹ i jee²¹² yaai xiiala jnéei² 'e cwo¹ fee¹ do tsu 'ái¹ 'ya² gi jilaa²¹ cuun²¹² coon¹³ jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² 'yaaí¹-tsi. Joon gajin² Jesús:

⁶ —Nijøø³ coon²¹ jmí²¹² mi fiin²¹ jilaa²¹ 'e jøø² øø. Jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² jo 'e sá² gi ni 'e ruui²¹ do.

Lí² ilí² la nu'gi mi i'ín² juncwii²¹

⁷ Joon gaunngí¹ tsá² Jesús:

—Tífo¹, ¿lí² ilí² jilaa²¹ 'elo? ¿Noo coon²¹ lí² mi lí² jilaa²¹ 'elo?

⁸ Joon gajin² Jesús:

—Tí¹ moo' jon. Jo cwóo¹³ naa' yaanaa' 'in coon²¹ 'naa' too². Tsu líi¹ fúu¹ 'in jaliin¹ 'in jin² sii²¹ 'naa': “Jna-a Cristo.” Joongi jin² in: “Nano gatí² 'ii²¹ ilí² sá² 'ii²¹.” Pe 'naa' jo unjii² 'ii' júu³ tya'a. ⁹ Joon mi núu¹³ uu' 'e faa²¹ tsá² tya' 'nii²¹ joongi 'e tí² tsá² jee²¹² yaai jo foo¹³ naa'. Tsu 'e joon 'ná¹ ilí² nifu. Pe 'ná¹ gi ityá¹ 'ii²¹ ilí² la joon.

¹⁰ Joon gafaa²¹ gi Jesús:

—Coon²¹ fuu²¹ itéen¹ in coon¹³ fuu²¹ xiia'. Coongi fuu²¹ xiia' ijmáa¹ 'a 'nii²¹ coon¹³ fuu²¹ dogi. ¹¹ Joongi ijøø²¹ 'wó² líi². Joon líi¹ i'í² 'oo² coon¹³ jmoowúu¹ la caain²¹ coonti. Joongi yu' juncwii²¹ imoo² oo' jilaa²¹ 'e fo² coon¹³ lí² 'e coo¹³ gi.

¹² 'Pe la nu'gi insaan² mo tsá² 'naa'. Joon 'øø¹ mo tsá² 'naa'. Joon tsajée¹ 'i 'naa' lí lí² sá² 'ii²¹ tyii' fu cwo¹. Joon itaa²¹ 'naa' 'nñí³. Joon tsajée¹ 'naa' tyani røøi¹³ coon¹³ tsá² 'oo¹ to² tsu 'wii¹³ jo² o lí² naa' jna. ¹³ Coon¹³ 'e la joon lisá² coon²¹ 'ii²¹ 'e foo² oo' 'e tyú² 'wii²¹² tyiaa. ¹⁴ Tyá² 'oo' mi ngí² joon, jo cuu¹³ 'oo' 'ee ifoo² oo' cwáain¹ tyii-oo' la jéei¹. ¹⁵ Tsu jna-a icwóo³ oo júu³ joongi 'e jmí¹ 'oo' ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² lí² líi¹ 'i 'naa' jon'gi lí² faa²¹ 'laa²¹ tyii'. ¹⁶ Pe 'naa' i'ní² mo tsá² 'naa'. Cagi 'ñu³ uu' coon¹³ ruu²¹ naa' coon¹³ tsá² seen² naa' tyá² coon¹³ i'ní² 'naa'. Ijnga² mo tsá² 'inlíi¹³ 'naa'. ¹⁷ Joon jilee²¹ mo tsá² seen²¹ ni cwo¹³ juncwii²¹ ni lí 'eei¹ 'naa' 'wii¹³ jo² o lí² naa' jna. ¹⁸ Pe jiin¹³ coon²¹ jñu¹ tsi tyí² 'ii' i'ín². ¹⁹ 'Wii¹³ 'e taa²¹ 'oo' joon itiin¹³ naa' juncwii²¹ tyii'.

20 'Mi jóø²naa' 'láa² la 'uui fuu²¹ Jerusalén joon lí² ñii²¹oo' 'e ti lí 'iin²mo. 21 Joon jileei²¹ 'in néei¹ fu Judea 'ná¹ cwiin²¹o fu moo²¹. La joon jon jileei²¹ 'in néei¹ fuu²¹ Jerusalén 'ná¹ 'woo²¹mo do. Joongi jileei²¹ 'in taain²¹² jee²¹² to² jo li jaliin¹in. 22 Tsu jmi²¹² joon jmi²¹² 'e ní² tsá² wúu¹. Jee²¹² jmi²¹² joon itséin¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. 23 Lí¹ fúu² tsamí² 'in tyéin¹ yuun²¹ si 'in cuu²¹ tuu²¹ 'ee. Tsu lí¹ wúu¹ 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ do. Jmáa¹a Dios 'ii²¹ tya' 'in tsá² do. 24 'Inlí¹³ ijúun³in coon¹³ ñí³. 'Inlí¹³ gi insaan²mo tsá² joon tsajée¹ la caain²¹ fuu²¹ lí wíin². Joon tsá² jaliin² wíin² ityu^{2u} to² Jerusalén ca mi tyeei¹ jmi²¹² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

Xiiala ilí² mi jó² 'in Ruu²¹; Tsá²

25 'Joon ñi¹ coon¹³ sii²¹ coon¹³ náu¹ icwoo¹o lí². Joon ni cwoo¹³ 'wó² téein² tsá² 'goo²¹-tsi. Xéei²-tsi tsá² coon¹³ 'e 'iin² jmi²¹ñi¹³ coon¹³ 'e jnoo¹ jmi²¹. 26 Joon nityu^{2u}-tsi tsá² coon¹³ 'e fo² mi 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e gó² ijó² fu juncwii²¹. Tsu jilaa²¹ 'ii²¹ tya' juncwii²¹ 'ii²¹ yu¹ ilí² jleei¹. 27 Mi yuui¹³ joon imáa¹³naa' 'in Ruu²¹; Tsá² jó² jee²¹² jni¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'ya²gi tya'a. 28 Joon mi 'láa² 'wii²¹² lí² jilaa²¹ 'elo tyá²-oo' joon sáa¹³aa' mooty²ii' tsu jmoono itiin¹³naa'.

29 Gasii²¹o jon Jesús 'e cwáain¹ lo:

—Jóø²duu' jilaa²¹ 'mó² cwarí³ coon¹³ jilaa²¹gi nii¹ 'mó². 30 Mo gañii²ii' ganii¹³ 'mo² 'mó² sii²¹ ñii²oo' yaanaa' 'e nijatyéin¹ jiin²¹ jmi¹. 31 La joon jon mi moo²oo' ilí² jilaa²¹ 'elo niñii²oo' 'e nijatyéin¹mo 'e tyu² Dios to².

32 'E la ja²mo fo³oo, jilaa²¹ 'elo nilí² la nu¹gi ijúun²in tsá² 'in seein²¹ nano. 33 Cwoo¹³ 'wó² coon¹³

juncwii²¹ 'ii²¹ yu¹ ityé²emo pe júu³ tyiia jo tyé²i coonti.

34 'Tí¹moo', jo unbaan¹naa' yaanaa' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó². Jo ngii²ii' to² 'iin¹. Jo unbaan¹naa' yaanaa' 'e 'i¹-oo' jmaai¹³ 'e jmaai¹ to² tyii'. Tsu la joon jo xuu²¹naa' lawa nilá² mi cwá² 'e jmi²¹² do. 35 Lawa coon²¹ nilá² lí¹ 'e jmi²¹² do 'e taain¹³ jileei²¹ tsá² 'in néei¹ la caain²¹ cwoo¹³ juncwii²¹. 36 Tyaa²aa' tyú² tyii'. Foo²oo' júu³ tyú² coon²¹ tóø²mo. La ilí² lá²naa' ilí² lá²naa' jilaa²¹ 'elo 'e 'ná² ilí². Joongi lí²-i tyaliin²naa' tyani 'in Ruu²¹; Tsá².

37 Mo jmi²¹² ga'ee¹ Jesús inuu cwo¹ joon mo 'woo¹ ngajáan¹an fu moo²¹ sii²¹ Olivos. 38 Joon jileei²¹ tsá² jaliin¹ la coon²¹ mo 'aa²¹ fu cwo¹ fee¹ 'a núu²un júu³ tya'a.

22

'Noo² tsá² xiiala saan²¹in Jesús

1 Nigajatyéin¹mo tyan² jmi²¹² 'e gø¹² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiia³ jeei¹. 'øøi²¹-tsi tsá² jmi²¹² 'e sii²¹ pas-cua. 2 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'noo¹on xiiala ijngaa¹³; Jesús pe 'gøø²¹mo tsá².

3 Joon ga¹² Satanás alma tya' Judas, 'in sii²¹o jon Iscariote. Jaain²¹ jee²¹² dyatuuin¹ tsá² tya' Jesús 'ii. 4 'Ido ngóo¹o ngafee¹³; 'in tyu² to² untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in jóø² inuu cwo¹ do. Joon ngafee¹³; 'ido xiiala jmáa¹a cwáain¹ 'e 'i¹ Jesús ja'cwoo²¹. 5 'Idogi galijløø¹³mo. Joon gaunrøø¹ júu³ 'e cwó² Judas cuu². 6 Joon ga¹²ii²¹mo. Joon ga'láa² 'wii²¹² 'noo¹²on xiiala jaan²in Jesús mo ga¹²ii² tii², mo jo tsá² seein²¹.

Li gatséi¹ gø² Jesús coon¹³ tsá² tya'a

7 Joon gatí² jmi²¹² 'e gø² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian³ jeei¹. Joon jngaa¹³ tsá² joo'saa²¹ jün¹³ la tii²si². 8 Joon gasii¹in Jesús 'in sii²¹ Tú³ coon¹³

jaain²¹gi 'in sii²¹ Wó³ joon gasii²¹i
'ii²¹.

—Cwoliin²naa' joon cwotyá²aa'
tyá² 'e tyé³e' 'e gatí² jmi²¹².

⁹ 'Idogi gaunngii¹i:

—¿Xiaa 'iin²¹²u'un tsatyaa²¹a'a
tyá²? —gajin²in sii²¹i Jesús.

¹⁰ Joon gajin² Jesús:

—Mi cwotaa²¹naa' 'e fuu²¹
joon jiiin¹naa' jaain²¹ tsañuu¹ 'in
tyiaan¹ coon²¹ tsuu² si'o² jmi²¹.
Cwoliin²naa' caluu-u ca xiaa²¹ 'nú¹
li 'i'i. ¹¹ Joon fuu²uu' 'in fii²¹² 'ná¹
do: “La lo-o jin² tifo² tyii¹ si²¹i
'nu: ¿Xiiali cwo²¹o yii²¹a'a tyee²e'e
coon¹³ tsá² tyiia tya' jmi²¹² 'e
gatí²?” ¹² Joon ni'e²e 'naa' coon²¹
tsi inuu fee¹ li ñii². Do-o tyaa²aa'
tyá².

¹³ Joon ngaliin²mo. Joon gali²
jiiin¹³ la nigajin² Jesús. Joon
gatyaa¹ tyá² 'e dø¹ø mo gatí² jmi²¹²
do.

¹⁴ Mo gatí² 'ii²¹, joon gacwó²o
Jesús coon¹³ tsá² tya'a 'e dø¹ø.
¹⁵ Joon gajin² Jesús:

—j'Áa¹mo nagali'in²¹²na jmaa³aa
coon¹³ 'naa' 'e tyee²e' tya' 'e jmi²¹²
lo la nu'gi ijúun²na! ¹⁶ Tsu fuu²¹²uu
'naa' 'e jo jmaa³gi ca mi tí² 'ii²¹ 'e
tyu² Dios to².

¹⁷ Joon gason¹on coon²¹ wúun¹xu
si'o² vino joon gacwo²o 'maai¹³
Dios joon gajin²in:

—Jun² 'elo, joon jmaa²aa'
jmai²xu jee²¹² 'naa'. ¹⁸ Tsu la lo-o
fo³oo, jo jmi²¹² yaai¹³gi duu¹³uu
jmi¹³ mi³ wuunjø¹³ ca mi tyu² Dios
to².

¹⁹ Mo ngayuui¹³ joon gason¹on
coon²¹ 'iñi¹. Joon gacwo²o 'maai¹³
Dios joon gajmaa¹a ca'no¹³. Joon
gacwo²o tsá² tya'a sii²¹ 'ido:

—'E lo-o cuerpo tyiia ijoon¹³oo
'wii²¹² tyii'. Jmaa²aa' 'elo joon
iti¹-'oo' jna.

²⁰ La joon jon gajmaa¹a coon¹³
coon²¹ wúun¹xu do mo ngayuu¹³
gagøø¹²¹ø. Joon gajin²in:

—'E wúun¹xu lo lawa coon²¹ 'ii²¹
'e 'múui². Joon 'e jmi¹ 'øø³na lo 'e
nituu²¹ 'wii²¹² tyii' 'e li² tya' 'e 'ii²¹
'múui² do.

²¹ 'Pe nano cwo²¹ tsá² 'in 'iñii¹
jna roon¹ coon¹³ cwóo³oo ni mesa
lo. ²² Pe jna-a 'in Ruu²¹na Tsá²
nili²-i jiiin¹³ la 'ii²¹ nigalisá². Pe
'áa¹mo fúu² 'in 'nñii¹ jna.

²³ Joon galáa² tsá² tya'a 'wii²¹²
gaunngii¹ jee²¹² 'ii:

—¿'iin jee²¹² jna' 'in jmoo¹o 'e gó²
lo?

*Gasii²i jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin²gi
jee²¹² 'ii*

²⁴ Mo ngayuui¹³ joon gasii²i
jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii.

²⁵ Joon gajin² Jesús gasii²¹ 'ii:

—Jileei²¹ róøi¹³ 'in tyu² to²
ni cwo¹³ juncwii²¹ tyu²o to²
ce caain²¹-tsi. Joongi jileei²¹
tsacøøi¹³ tya' 'ii lawa 'ña'o sii²¹
tsá² tyú¹. ²⁶ Pe 'naa'gi jo tí²naa'
jmaa²aa' la joon. Li² ci¹²i jmoo²
'naa'. Jileei²¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'naa'
'ná² sii¹³naa' lawa 'in xuui²¹²gi. Joon
'in tyu² to² 'naa' ná¹ jmaa¹o la
jmoo¹o tsa'leei¹³. Jo cwooi¹ tyu²u
to². ²⁷ ¿'lin 'in tyiin²gi awa 'in tyiin¹
gø¹²ø si 'in gatyáa¹ tyá² 'ee? Pe jna-a
'yuu²na jee²¹² 'naa' lawa jaain²¹ 'in
tyaa¹ tyá².

²⁸ 'Naa' nigangi²ii' coon¹³ jna
coon²¹ tøøi² la li 'e móo³oo wúu¹.
²⁹ 'E joon jna cwo³oo 'naa' coon²¹
li ityu²uu to² la lí² 'e gacwo²
Ñu³uu jna. ³⁰ 'E joon ili² cøø²øø'
joongi 'uu²uu' coon¹³ jna mi tyu³uu
to². Joongi ini²ii' áan³ tyii' lawa
tsacøøi¹³ 'e jmaa¹aa' 'ii²¹ tya' 'in
dyatun¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel.

*Jmoo¹ Jesús júu³ 'e jo róø¹i Tú³ 'e
cwii¹ 'in 'ii*

³¹ Gajin²in jon Ña'ñu¹u':

—Simóoi¹³, Satanás nigamóoi¹ 'naa' 'e jøøi¹² 'naa' la mo untyá² tsá² trigo 'e coon²¹ cwáain¹ 'naa'.
 32 Pe jna nigami³ii tyani Dios 'wii²¹² tyii' 'e jo tú²u 'e jo² cwolín²un. Joon mi jaa²¹-o'o cwotyii¹²a-tsi 'in tsaruu²¹u.

33 Joon gajin² Simóoi¹³ do:

—Ñá'ñu¹u', naná¹a tyá² tyiia 'e ni³ii 'nuñi³ coon¹³ 'nu ca xafiin¹³ jún¹moo coon¹³'nu.

34 Joon gajin² Jesús:

—Tú³, fuu²¹²uu 'nu 'e jmi²¹² no-o la nu'gi i'ó¹ tuuitsáa² jo røø¹u 'e cwii¹un jna 'ni¹ naa¹³.

Ityée¹mo júu³ tya' Jesús

35 Joon gaunngii¹ Jesús:

—Gasii³na 'naa' jo 'ee tuloo²¹ tyán²aan', jon'gi cuu² tyán²aan', jon'on mi¹³ii' ga'øø¹³øø', çti 'ee galí¹ná¹gi tyii'?

'Ido-gi gajin²in:

—Jiin¹³ coon²¹ jo 'ee ga'naai²¹ tyi jna'a.

36 Joon gajin² Jesús:

—E ningóo¹ li' çii¹²i no joon jileei²¹ 'in 'oo¹ tuloo²¹ 'ná² cwotyaa²¹o. Joongi 'in 'oo¹ cuu² 'ná² cwotyaa²¹. Joongi jileei²¹ 'in jo 'oo¹ ñi³ 'ná² cwo'ni¹ 'mi² tyíia² tya'a joon ló² ñi³ tya'a. 37 Tsu la ja²mo fo³oo, 'ná²-a tsangii¹na jilaa²¹ la li 'e tyaan²¹ ni ji² tya' Dios 'e jin²: “Sii²i la jee²¹² yaai 'e tsá² gó² 'ii.” Ti li tsín¹ jün¹³ la jin² ji² cwáain¹ tyiia.

38 Joon gajin² 'ido:

—Sá² tún² ñi³ lo.

Joon gañii¹ Jesús:

—Naleen¹mo jon.

Ngó¹ Jesús li sii²¹ Getsemani ngafee¹²i Dios

39 Joon gacwo'ii¹ Jesús. Joon jün¹³ la tiisi² tya'a gangóo¹ fu moo²¹ Olivos. Joon gangaliin¹mo tsá² tya'a coon¹²on. 40 Mo gatyaliin² do joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Mii²ii' tyani Dios 'e jo xuu²¹naa²¹ tsaa² tyii'.

41 Joon gangawii² Jesús coon²¹ jün¹³ la wii² mo tyu² tsá² cuun²¹². Joon gasii¹i wojni¹i. Joon faa²¹a júu³ tyá². 42 Joon gajin²in:

—Ñu², wana 'iin²¹²un un'øø²¹u jna 'e jo móo³oo wúu¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ná² lí². Pe jo lí² jün¹³ la 'iin²¹²na pe jün¹³ la 'ii²¹ tyii'.

43 Joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel jó¹ fu ñu¹fú² joon gacwoo²¹gi 'waa²¹ pí². 44 Joon ga'í² 'e nii²¹ wúu¹ liii¹. Joon gamii¹i 'wii²¹² tya'a coon¹³ 'láai²gi 'waa²¹ pí². Joon ga'yá² untyiia²¹ tya'a li la li jmi¹ 'e xuu²¹ ni 'wó².

45 Mo róon² joon ngaa¹²in li téein² tsá² tya'a. Joon gatsee²¹i 'ido cwuu²¹mo coon¹³ jilaa²¹ fa'í³. 46 Joon gajin²in:

—ç'Ee li cwuu²¹naa'? Ráan²naa', fee¹²naa' Dios joon jo xuu²¹naa' tsaa² tyii'.

Tøø¹ tsá² Jesús 'ñúu¹i

47 Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo gacwoliin² tsá² fúu¹. Joon jaain²¹ jee²¹² ji dyatuuin¹ tsá² tya'a 'in sii²¹ Judas jó¹ nifu tya' 'in tsá² do. 'Ti ngatyee¹in li siin¹² Jesús ijun²un ju² Jesús. 48 Joon gajin² Jesús:

—Judas, çti ga'ni²¹²un jna, 'in Ruu²¹na Tsá², coon¹³ 'e gajii¹in ju³uu?

49 Jileei²¹ 'in téein² coon¹³ Jesús mo gani²i jilaa²¹ 'e lí² gajin²in sii²¹i Jesús:

—çJatii²i' coon¹³ ñi³ 'ee?

50 Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii gauncwuu²¹i jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² untsá² nifú². Gatyu²u cataain²¹ loocwo² li tsáa¹. 51 Joon gajin² Jesús:

—Cwoján²xu la no. Jo caai¹³gi 'ino.

Joon gasuu² Jesús loocwo² 'ido joon ga'láa²mo tsifu. 52 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in nijaliin² 'e tøø¹ 'ii. Sii²¹i 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³

'in tyu² to² 'in jò⁰ in^{uu} cwo' coon¹³ tsacøøi¹³.

—Nañilín²naa' coon¹³ ñi³ coon¹³ 'mó² 'e tøø²øø' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹. ⁵³ La coon²¹ jmi²¹² 'yuu²na jee²¹² 'naa' tsi in^{uu} cwo¹ fee¹ do. Joon jo mo gaseen²naa' jna coonti. Pe jii¹³ lo-o 'ii²¹ tyii' mo gaⁱⁱ² n^{uu}²¹.

Jo røøi¹ Tú³ 'e cwii¹in Jesús

⁵⁴ Joon gajée¹ Jesús siñúu¹mo fu tyu' 'in tyu² to² untsá² nifú². Joon Tú³ ngaa¹³; caluu Jesús wíin²gixu. ⁵⁵ Joon do-o gajii² coon²¹ jí² tún² tsa² tyu'i tyi¹ do. Joon do-o gacwó²o cu' li' li coo²¹ jí² do. Tú³-gi do-o jon tyín¹in. ⁵⁶ Joon jaain²¹ tsamí² 'in jmoo¹o to² in^{uu} do mo ganí²i tyín¹ Tú³ co' jí² do joon gajaan¹ jøøi² 'ido. Joon gajin²in:

—Ngi¹ jon 'in tsañuu¹ lo coon¹³ 'ido.

⁵⁷ Joon jo garøø¹ Tú³, gajin²in:

—Tsamí², jo cwii¹na 'ido.

⁵⁸ Mo gali² cii²¹gixu joon 'in xee²¹mo gasii²¹ 'ii:

—'Nu-u, jaain²¹ jee²¹² 'ii.

Joon gajin² Tú³:

—Jon' 'i jna, tsañuu¹.

⁵⁹ Coon²¹ hora ngó¹gixu mo gajin² 'in xeei²¹ gasii²¹ 'ii:

—'E la ja²mo ngii¹ 'in tsañuu¹ lo coon¹³on tsu 'in seein²¹ Galilea lo.

⁶⁰ Joon gajin² Tú³:

—Tsañuu¹, jo ñi³ii 'ee 'e fo²o.

La tsifu joon, la 'ii²¹² faa²¹gi Tú³ ga'oo¹ jaain²¹ tuuitsáa². ⁶¹ Joon jii²¹ 'ña'a Jesús níi¹ gajøøi² Tú³. Joon gati²-tsi Tú³ jii¹³ la nigajin² Jesús sii²¹ 'ii: “La nu'gi i'oo¹ tuuitsáa² jo røø²¹u 'e cwii¹u jna 'ni¹ naa¹³.” ⁶² Joon gacwoⁱⁱ Tú³ joon gatyí²o xuui²¹²-tsi 'áai¹.

Ungøøi¹ tsá² Jesús

⁶³ Jilee²¹ tsá² do 'in 'aa¹i Jesús gaungøøi¹ 'ii 'áai¹ joongi gajmee²¹mo liili¹. ⁶⁴ Gajni¹ unní¹i

'ido joon gapoo²¹ ni² 'ido joon gasii²¹ 'ii:

—Faa¹³du', ¿iin pó² tyi'i?

⁶⁵ Joongi 'láai² júu³ 'laa²¹ gafa²o tyu' Jesús.

Ngó¹ Jesús tyani tsá² 'in tyiin²gi tyu' tsá² Israel

⁶⁶ Mo gajná² joon galicaain²¹ tsacøøi¹³ tyu' tsá² Israel coon¹³ 'in tyu² to² untsá² coon¹³ tifo² tyu' ley. Joon gangajée¹ Jesús li sicaain²¹ tsá² 'in tyiin²gi do. Do-o gaunngii¹:

⁶⁷—Sii¹³ jna'a, ¿ti 'nu Cristo?

Joon gañii¹ Jesús:

—Wana fo³oo, jo jo² ilíin²naa' júu³ tyiia. ⁶⁸ Joongi wa'a unngi³ii 'naa' jo ñi²ii' jon'gi jo laa²¹²naa' jna. ⁶⁹ Pe ca nano-o ca li ngoo²¹gi jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², ninii²¹²ii cáai¹ Díos Jmii²¹ li' tsáa¹.

⁷⁰ Joon jilee²¹mo gaunngii¹:

—¿Ti 'nu-u Jóon¹ Díos?

Joon gañii¹ Jesús:

—Jnagi 'i jii¹³ la nafaa¹³naa'.

⁷¹ Joon gajin²in jee²¹² 'ii do:

—Jo 'ee júu³ 'ná¹gi jna'. Yiiana' jon ninuu²¹u' júu³ tyu'a.

23

Jesús tyani Pilato

¹ Joon jilee²¹mo garoon¹ joon gangajée¹ Jesús tyani Pilato. ² Do-o ga'láa² 'wii²¹² jmoo¹o tsaa² tyu' Jesús jin²in:

—Nigatsee²¹na'a 'in tsañuu¹ lo 'e¹e tsá² tyii¹ 'e faa²¹ 'laa²¹ tyu' 'in tsaa²to² tyín¹ Roma. Jin²in 'e jo 'ná² tyii²ii' 'laa¹³ 'e 'ñii¹ tyu' 'in tyu² to² nifu tyín¹ Roma. Joongi jin²in 'e 'ii Cristo, 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jaain²¹ røøi¹³ 'ii.

³ Joon gajin² Pilato:

—¿Ti 'nu-u Røøi¹³ tyu' tsá² Israel?

Joon gajin² Jesús:

—La joon nigafaa¹³gi'i.

⁴ Joon gajin² Pilato sii²¹ 'in tyu² to² tyu' untsá² coon¹³ 'in tsá² catyaa²gi:

—Jiin¹³ coon²¹ jo mo gatsaa³aa tsaa² tya' 'in tsañuu¹ no.

⁵ Pe 'idogi gafaa²¹a tá²gi jin²in:

—Jileei²¹ 'in núu²un júu³ tya' 'ino 'iin²¹²in to² mii¹³. Joon ga'e¹o júu³ tya'a la caain²¹ Judea. Galáa² 'wii²¹² fu Galilea joon ca logi ga'ee¹ júu³ tya'a.

Jesús tyani Herodes

⁶ Mo ganúu²un Pilato 'elo joon gaunngii¹i wana seein²¹ Jesús fu Galilea. ⁷ Joon mo gajin² tsá² joon, joon gasii¹in tyani Herodes 'in tyu² to² Galilea. Joon jee²¹² jmii²¹² joon taain¹ fu Jerusalén. ⁸ Mo gani²i Herodes Jesús jløø¹³mo 'áai¹ tsu ningóo¹ 'e gali'iin²¹²in jøøi² Jesús. Ninuu¹o faa²¹ tsá² cwáain¹ tya'a. Joon ni'iin²¹²in jøø² coon²¹ milagro 'e jmá¹ Jesús. ⁹ Lii¹ 'láai² 'e gangii¹i pe Jesús coonti jo 'ee gañii¹i. ¹⁰ Do-o jon téein² 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley. 'Ii jmoo¹o tsaa² fee¹ tya'a coon¹³ 'láai²gi liili¹. ¹¹ Joon Herodes coon¹³ 'láa² tya'a gatyii²mo Jesús joongi gaunngøø¹mo. Joon gatyii²¹in Jesús coon²¹ 'mi² jii¹ la li siin³ røøi¹³. Joon gasii¹³mo tún¹ tyani Pilato. ¹² Jmii²¹² joon røø²¹ gasii²i Pilato coon¹³ Herodes tsu la mo jeei¹³ 'ee¹mo ruu²¹i.

Nigalisá² 'ii²¹ ijnga²mo Jesús

¹³ Joon gauncaain²¹ Pilato 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ joongi coon¹³ jileei²¹ tsá². ¹⁴ Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—'Naa'-a ñijee²¹naa' 'in tsañuu¹ lo foo²oo' 'e jmoo¹o 'ido to² tsá² mii¹³. Pe jna-a ga'no³oo tsaa² tya'a tyani²ii' pe jo gatsaa³aa. Joon jøø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a coonti jiiin¹³ la tsaa² jmoo²oo'. ¹⁵ La joon jon Herodes 'in nigasiin¹²mo tún¹ fu lo jo nigatsaa²¹a tsaa² tya' 'ido. Nijøø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a

wa'a 'e tii² júun²in. ¹⁶ 'E³duu wúu¹ joon mi yuui¹³ joon láa²moo.

¹⁷ Pilato jiiin¹³ la tii² 'ná² láai² jaain²¹ tsá² 'yuui²¹² 'nui³ jiiin¹³ jee²¹² jmii²¹² joon. ¹⁸ Joon jilee²¹mo galáa² 'wii²¹² ga'oo¹. Jin²in:

—jJngai²ta 'ino! Cwolaai²¹ Barrabás.

¹⁹ 'In Barrabás do nigataan¹²in 'nui³ 'wii¹³ nigajmaa¹a 'e tsá² fuu²¹ lo jmoo¹o 'nii²¹ coon¹³ tsaa²to² tyiin¹ Roma. Joon niga-jnga²mo tsá². ²⁰ Pilato do 'iin²¹²in láai² Jesús. Joon gasii²¹i tsá² tún¹. ²¹ Pe 'idogi ga'oo¹ tá²gi gajin²in:

—jTáan¹in tsaa' crúu¹³! jTáan¹in tsaa' crúu¹³!

²² Joon mo gati² 'ni¹ fu joon gajin² Pilato:

—¿'Ee 'e gó² nigajmaa¹a? Jna-a jo gatyii³aa jiiin¹³ coon²¹ tsaa² wa'a ijúun²in. 'E³duu wúu¹ joon mi yuui¹³ joon iláa²moo.

²³ Pe 'ido-gi gañii¹i tá² liili¹. Gamii¹i wa'a táan¹in tsaa' crúu¹³. Joon gati² júu³ tya' 'in tsá² do coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá².

²⁴ Joon Pilato do gajmaa¹a 'ii²¹ jiiin¹³ la gali'iin²¹²in 'in tsá² do. ²⁵ Joon galáa²mo jiiin¹³ Barrabás 'in 'yuui² 'nui³ 'wii¹³ gajmaa¹a 'nii²¹ joon gajngaa¹³i tsá². Joon gajaan²¹mo Jesús jiiin¹³ la nigamii¹i 'in tsá² do.

Táan¹in Jesús tsaa' crúu¹³

²⁶ La 'ii²¹² ngaliin² jee¹i Jesús 'e táan¹in crúu¹³ gasaan¹²in jaain²¹ tsañuu¹ 'e coon²¹ crúu¹³ tya' Jesús. Simóoi¹³ sii²¹ 'in tsá² do. Galiseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cirene. 'In jai¹³ fu coon²¹ fuu²¹ pi³ 'e ná¹ co' do. Joon joo²¹o caluu.

²⁷ Joon fúu¹mo tsá² ngaliin² coon¹³on coon¹³ tsamii² 'in ngaliin² ci². Joon 'oo¹o tá² coon¹³ jilaa²¹ fa¹³ 'wii²¹² tya'a. ²⁸ Joon gajøø²i Jesús 'ii joon gasii²¹i 'ido:

—Tsamí² seein²¹ Jerusalén, jo cii²hí 'wii²¹² tyiia. Tyí¹³ii' 'wii²¹² tyii' yaanaa' joongi 'wii²¹² tya' yuun²¹ tyii'.²⁹ Tsu nijó² jmí²¹² mi jin² tsá²: “Tyúu¹mo 'in jo galiseein²¹ jóon¹on, joon 'in jiin¹³ cafu jo gangatyéein¹ yuun²¹, 'in jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo gacuu²¹ xuui²¹² tuu²¹ tya'a.”³⁰ Mi tí² 'ii²¹ joon ni'láa² tsá² 'wii²¹² faa²¹a sii²¹i moó²¹ coon¹³ jilaa²¹ tí²¹: “Cwoxaa²o joon cwojli¹³u'u jna'a.”³¹ Tsu wana galí² jilaa²¹ 'elo coon¹³ jna 'in jo røø²¹ tsaa², ¿'ee coon¹³ ilí² coon¹³ tsá² goo²oo' 'in røø²¹ tsaa² 'áai¹?

³² Jée¹mo jon gáí¹gi 'in røø²¹ tsaa² ijngaa¹³i caain²¹ coon¹³ Jesús. ³³ Mo gatyaliin² coon²¹ li sii²¹ Mootyi² 'Lí²¹² joon do-o gateein¹ Jesús tsaa¹ crúu¹³ coon¹³ 'in tsá² gáí¹gi do. Jaain²¹ li' tsáa¹ jaain²¹gi li' tuuin²¹². ³⁴ Joon la 'ii²¹² taain¹ Jesús tsaa¹ crúu¹³ joon gajin²in:

—Ñu¹³, fee¹ jmaa²-o'o 'wii²¹² tya' 'in tsá² no tsu joñi¹ 'ee 'e jmoo¹o.

Joon 'in 'lää² do gacoo¹o xiiala ijmaa¹a jmai²xu jee²¹² 'ii siin¹³ Jesús. ³⁵ Jileei²¹ tsá² téen²mo jóø²ø joon cagi tsacøø¹³ ungoø¹ Jesús jin²in sii²¹i 'ido:

—Galáa²mo 'in xeei²¹ 'ii. Joon cwoláai² 'ña'a wana si najai² 'ii Cristo, 'in nityii¹²in Dios.

³⁶ La joon jon 'lää² do ungoø¹mo Jesús. Gangatyéen¹in ca tyan² joon gacwo²o Jesús vino tin¹³. ³⁷ Joon jin²in:

—Wana 'nu Róøi¹³ tya' tsá² Israel laai²¹² 'wo'o.

³⁸ Joon nigataan¹ tsá² coon²¹ júu³ yu' tyí¹ 'e jin²: “Inlo-o Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” 'E júu³ do lí² jmí¹ griego coon¹³ jmí¹ latín coon¹³ jmí¹ hebreo.

³⁹ Jaain²¹ 'in tsá² røø²¹ tsaa² 'in táain² co' do gasii²¹i Jesús jin²in:

—Wana 'nu Cristo laai²¹² 'wo'o joongi laai²¹² jna'a.

⁴⁰ Pe 'in jaain²¹gi do gatyuu¹²i júu³ tya' 'in jaain²¹ do. Joon gasii²¹i 'ido:

—Jmaa² 'gøø²¹u Dios tsu 'e røø²¹na' tsaa². ⁴¹ Jna' 'e tí²mo' nee²¹e' wúu¹ tsu tyii²¹² jna' tsaa² tyii-o' 'e nigajmoo²¹o'. Pe 'in tsañuu¹ lo jo 'ee gajmaa¹a 'e gó².

⁴² Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Cwotii¹³-o'o jna mi 'ii¹³u to² 'e gatii²u.

⁴³ Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, no-o tyalii²¹i caan²¹mo coon¹³ jna fu ñu¹fú².

Júun²mo Jesús

⁴⁴ Ningóo¹ la tyiiañi¹ mo galinuu²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ gata² ca gati² 'in² 'ni¹ ca 'lloo².

⁴⁵ Joon ñi¹ galiniui²¹. Joon inuu cwo¹ fee¹ si² do li 'ii¹ 'mi², ga'gii¹ tún² tsa² 'e 'mi² 'ii¹ do. ⁴⁶ Joon ga'oo¹ Jesús jin²in:

—Nu¹³, ja'cwoo¹o ityia¹³ alma tyiia.

Joon mo ngayuu¹³ gajin² 'elo joon gajúun¹mo.

⁴⁷ Mo gani²i 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do jilaa²¹ 'e galí² joon gacwoo¹ 'maai¹³ Dios jin²in:

—'E la ja²mo 'in tsañuu¹ lo 'in tyúui¹ 'áa¹mo no.

⁴⁸ Jileei²¹ tsá² 'in téen²in jóø²ø jilaa²¹ 'e galí² gangaliin¹ fa'í³ tyuun¹ ni tsi². ⁴⁹ Pe jileei²¹ 'in cwii¹in Jesús coon¹³ tsamí² 'in nigangi¹ coon¹³on tí² Galilea wíin² jaan¹ jóø²ø jilaa²¹ 'elo.

Ga'á²mo tsá² Jesús

⁵⁰ Niseen²¹mo jaain²¹ tsañuu¹ tyúu¹, jo tsaa² røø²¹, 'in nisii²¹ Sé². 'In seein²¹ fuu²¹ sii²¹ Arimatea li tyu² to² Judea 'ii. 'Ii jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ 'in tyu² to² tsá² Israel. ⁵¹ 'In Sé² lo sijaan¹o mi tyu² Dios to². La joon jo røø²¹ sii²i coon¹³ jilaa²¹

'e gajmaa¹a tsá² do. ⁵² 'Wii¹³ joon gangajóøi² Pilato joon gangamii¹i cuerpo tya' Jesús. ⁵³ Mo ngayuui¹³ gaxaa²¹i Jesús tsaa' crúu¹³ joon gacii¹²in coon¹³ 'mi² taa²¹. Joon ga'áa²mo tsi coon²¹ aan¹ lí² tsaa' xá¹ li jo 'in mo ga'áai² jii¹³ jaain²¹. ⁵⁴ 'E jmi²¹² no cwoun¹⁶2 tya' jmi²¹² 'e 'ii²¹ woo²¹ tsá². Joon ti li 'láa² 'wii²¹² 'e jmi²¹² do.

⁵⁵ 'In tsamí² 'in ningii¹ coon¹³ Jesús fu Galilea gangalín² joon gajóø²o 'oo² too²¹ 'aan¹ joongi xiiala roon¹ cuerpo tya' Jesús. ⁵⁶ Joon mo ngaliin¹ fu tya'a joon gatyaa¹ tyú² jmi²¹ jmafuu²¹ coon¹³ noo²¹². Joon gajaan¹o jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² jii¹³ la to² tyú².

24

Gajii¹in Jesús

¹ Jmi²¹² ga'láa² 'wii²¹² semóo¹ 'in tsamí² do gangalín² 'áa³ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Tyaan¹an jmi²¹ jmafuu²¹ 'e nigatyaa¹ tyú². Joon ngalín²mo tsamí² catyaa¹²gi coon¹³on. ² Mo gatyalín² joon gatsaa²¹ 'e cuun²¹² jni¹ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do jo si²gi 'áan³ tya'. ³ Joon ngataa²mo pe jo gatsaaa²¹a cuerpo tya' Nã'nã¹u' Jesús. ⁴ La 'ii²¹² téein² jo ñi¹i 'ee jmaa¹a coon²¹ gagoo¹-o téein²¹ gáí¹ tsañuu¹ 'in tyi² 'mi² jii¹ co' li téein². ⁵ Joon gata²a 'in tsamí² do ní¹i ni 'wó² gafoo²i liili¹. Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—¿'Ee lí¹i 'naa²¹naa' tsá² jii¹ jee²¹² 'ii²¹²? ⁶ Jo 'yuu²gi lo. Najii¹o. Cwotii¹³ 'oo' la gajin²in mo gateein¹ Galilea. ⁷ Gajin²in 'e 'in Ruu²¹i Tsá² 'ná² tsee¹²i ja'cwoo²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² 'e taan²in tsaa' crúu¹³. Joon mi tí² 'ni¹ jmi²¹² joon jii¹o.

⁸ Joon gati²-tsi júu³ tya' Jesús. ⁹ Joon mo ngayuui¹³ gacii¹²i 'a 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do joon gasii²¹o ji dya-jaain²¹ tsá² tya' Jesús do coon¹³

tsá² catyaa¹²gi 'e nigalí². ¹⁰ 'In ngacoon¹ júu³ tyani tsá² tya' Jesús do sii²¹ María Magdalena coon¹³ Juana coon¹³ María sáa³ Jacobo coon¹³ tsamí² catyaa¹²gi. ¹¹ Pe tsá² tya' Jesús do galí¹i 'e sixeei²¹²-tsi 'in tsamí² no. Joon jo jo² galí²i.

¹² Pe gacwo¹ii¹ Tú³ joon gangóo¹ cwiin¹ fu 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon mo gajóø² joon ganí²i 'e 'mi² taa²¹ do roon¹ li' caai²¹. Joon ganga²mo fu tya'a tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e galí².

Tsalín² tsá² Emaús

¹³ Jmi²¹² joon gáí¹ jee²¹² 'ii do ngalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Emaús 'e tí¹ jii¹³ dyacoon²¹ kilómetros jii¹³ Jerusalén. ¹⁴ Ngalín² tyaa¹ júu³ jilaa²¹ 'e nigalí² do. ¹⁵ La 'ii²¹² tyaa¹ júu³ sí¹i 'e cwáain¹ do joon gatyéein¹ Jesús. Joon ga'láa² 'wii²¹² ngii¹ coon¹³on. ¹⁶ Fiin¹³ jóø²o pe jo cwoo¹ licwii¹in 'ido. ¹⁷ Joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee 'e sí¹³naa' li cwolín²naa' no? ¿'Ee lí¹i 'e ngii²in' jmoo²oo' fa¹³?

¹⁸ Jaain²¹ jee²¹² 'ii 'in sii²¹ Cleofas gañii¹i:

—La tóo²mo juncwii²¹ ñi¹i jilaa²¹ 'e nigalí² Jerusalén jee²¹² jmi²¹² lo. ¿Ti jaain²¹ 'nu-u 'in jó¹ fu do jo ngalíñi³in?

¹⁹ Joon gajin² Jesús:

—¿'Ee ngalí²?

Joon gasii²¹i 'ido:

—La lí² 'e galí² cwáain¹ tya' Jesús tsá² Nazaret. Jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² joon to² fee¹ gajmaa¹a joon júu³ 'gøøi¹² gafaa²¹a tyani Dios coon¹³ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹. ²⁰ Joon 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tyi' gajaan²¹mo 'ido 'e júun²mo 'ido joongi taan¹in tsaa' crúu¹³. ²¹ Jna'oo'o mo lí²na'a 'e ijmaa¹a tiin¹³ tsá² seein²¹ Israel. Joon no nangóo¹ 'ni¹ jmi²¹² 'e gajúun¹in. ²² Joon 'inlíi¹³ tsamí²

nangaliin² 'áa³ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹.
 23 Joon jo gatsaa^{21a} cuerpo tya'a.
 Joon gajaliin¹ jajmaa^{12a} jna'a júu³
 'e niganii²¹ ángeles 'in gasii²¹ 'ii 'e
 gajii¹ in Jesús. 24 Joon 'inlái¹³ gi tsá²
 jna'a gangaliin² mo 'oo²¹ too²¹ 'aan¹
 do. Joon jin² o la lí 'e jin² 'in tsamí²
 do, pe jo gangaai¹ Jesús.

25 Joon gajin² Jesús:

—lí¹ jo tsáai¹-oo' 'naa'! 'Áai¹
 un'ii²¹² gi yaanaa' 'e litsáai¹-oo' la
 gajin² tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú².
 26 ¿Ti jo 'ná² nii²¹ Cristo wúu¹ la
 nu'gi 'ii²¹ to² tya'a nu'fú²?

27 Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹
 júu³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ga'láa²
 'wii²¹² coon¹³ jí² tya' Moisés joon
 mi yuui¹³ joon gatyaa¹ gi júu³
 cwáain¹ tya' 'e jí² catyíia² gi tya' tsá²
 gacwo¹ júu³ tyú² calií. Gatyaa¹ júu³
 jilaa^{21a} 'e faa²¹ cwáain¹ tya' 'ña'a.

28 Mo gatyaliin¹ la fuu²¹ lí
 ngaliin¹ do joon gajmaa^{1a} Jesús
 'e tsáa¹ gi la fu¹ 'yúu². 29 Pe 'ido-gi
 gamii¹ 'e jaan¹ Jesús, jin² in:

—Ján² coon¹³ jna'a tsu nica'loo¹.
 Joongi ti lí² linuu²¹.

Joon ga'ii²¹ Jesús 'e jaan¹
 coon¹³ on. 30 Joon nityiin¹ in caain²¹
 'e dø¹² 'ii¹ coon¹³ 'ido. Joon
 gason^{1o} 'iñi¹ joon gauncwaa³ⁱ.
 Joon gajmaa^{1a} 'no³. Joon gacwo^{1o}
 'ido. 31 La tsifu joon ganó¹ unnú¹ in
 'in tsá² do. Joon galicwii¹ mo Jesús.
 Pe coon²¹ gaguu¹ mo. 32 Joon gasii²¹
 jee²¹² 'ii:

—'E la ja² mo lí¹ tyú¹ gi ga'ii²-tsi' la
 jali²¹ 'sii¹³ tya' i fu¹ 'e tyaa^{21a} 'júu³
 cwáain¹ tya' jí² tya' Dios.

33 Joon jo 'ee gaun'ii²¹² gi. Tsifu
 joon gangatáa¹ i fu¹ fu Jerusalén.
 Joon do-o gatsee²¹ i jí dyajaain²¹
 tsá² tya' Jesús sicaain²¹ coon¹³ tsá²
 catyaa². 34 Joon gasii²¹ 'in tsá²
 néei¹ Jerusalén 'ii:

—'E la ja² mo nagajii¹ in Jesús.
 Joon niganii²¹ mo Simóoi¹³.

35 Joon 'in tsá² gáí¹ do gatyaa¹
 júu³ 'e ningangii¹ tya' i fu¹ joon xi-
 iala nigalicwii¹ in Jesús mo gajmaa¹
 Jesús tyíia³ 'e 'iñi¹ do.

Jné¹ mo Jesús jee²¹² tsá² tya'a

36 Téen² mogi faa^{21a} 'e cwáain¹ do
 mo gajnéi¹ Jesús jee²¹² 'ii lí téein².
 Joon gajin² in:

—Tyú²-u 'ii¹ jee²¹² 'naa'.

37 'Ido-gi gafoo² mo. Joon líi¹
 'goo^{21o}. 'i¹-tsi 'e jaain²¹ tsa'mootyí²
 níi² in. 38 Pe gajin² Jesús:

—¿'Ee líi¹ jo tsáai¹-oo' coon¹³
 almas tyii'? 39 Jóø²øø' cwóo³oo
 coon¹³ tíi³ii. Tsei² jna-a lo.
 Suu¹³ joongi jóø²øø' tsu jaain²¹
 tsa'mootyí² jo ngú¹ sá² jon'gi moo¹
 taai² la 'óo³ jna.

40 Mo gajin² in 'elo joon ga'ee¹
 cwoo^{21o} coon¹³ tíi¹. 41 Pe 'ido-gi
 jo tsáa¹ mogi-tsi coon¹³ 'e jløø³
 coon¹³ 'e tsa'goo²¹-tsi. Joon gasii²¹
 Jesús 'ii:

—¿Ti 'oo² xuu' 'uunñi² 'e døø¹³øø?

42 Joon gajin² in:

—'E lo-o ca'no³ joo²¹ taai² jmi²¹
 'e too² coon¹³ ca'no³ xuu wa' to².

43 Joon ga'ii²¹ mo Jesús 'edo joon
 gagøø^{21o} tyani 'ido. 44 Joon gasii²¹
 'ii:

—Jilaa²¹ 'e nagangii¹ na jii¹³ la
 nigafuu²¹² uu 'naa' mo gataain¹ gii
 coon¹³ 'naa'. Fuu²¹² uu 'naa' jilaa²¹
 'ná¹ tséin¹ tyíia 'e taa¹³ ni jí² tya'
 Moisés coon¹³ jí² tya' tsá² gacwo¹
 júu³ tyú² calií coon¹³ 'e jí² sii²¹
 salmos.

45 Joon gajmaa¹ Jesús 'e gan-
 gaai²¹-tsi 'ido 'e jin² ni jí² do.
 46 Joon gasii²¹ 'ido:

—La lo-o jin² ni jí² tya' Dios 'e
 Cristo 'ná¹ nii²¹ wúu¹ joongi júun² in,
 joon mi tí² jmi²¹² 'ni¹ 'ná¹ jii^{1o}
 jee²¹² 'ii²¹². 47 Joon coon¹³ jii¹³
 'e sii²¹ 'ii 'ná¹ cwo¹ tsá² júu³ la
 tøø² juncwii²¹. 'E 'láa² tsá² 'wii²¹²
 ti' Jerusalén 'e cwoo¹ júu³ 'e 'ná¹
 ja²-a-tsi tsá² tyani Dios joon 'in² mo

tsaa² tya'a. ⁴⁸ Joon 'naa' líí¹naa'
tsá² 'in jmaa¹a júu³ røø²¹ tya' 'e
cwáain¹ lo. ⁴⁹ Tyaa¹aa' cwáain¹,
jna-a isíí³na jee²¹² 'naa' jiin¹³ 'e
gajin² Ñũ³oo. Pe jan²duu' Jerusalén
lo ca ga'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya'
Dios ijó¹ fu ñũ'fú².

Nga²mo Jesús fu ñũ'fú²

⁵⁰ Joon gangajée¹i Jesús 'ido fu li
ngííi¹ tí² fuu²¹. Ca Betania ngalíin².
Joon gasaa¹ Jesús cwoo²¹o. Joon
gauncwaa³i. ⁵¹ Joon mo ngayuui¹³
gauncwaa³i joon gatyii¹mo 'ña'a.
Joon ganga²mo fu ñũ'fú². ⁵² Joon
'ido mo ngayuui¹³ gaun'goo²¹ joon
gangaliin¹mo fu Jerusalén jløø¹³mo.
⁵³ Gangataai² cwo¹ fee¹ do cwoo¹
'maai¹³ Dios. Amén.

Júu³ tyú² 'e jmaa¹a San Juan

'In Júu³ tya' Dios galí¹i tsá²

¹ La mo jéei¹ mo galáa² 'wii²¹² 'e sá² 'e galísá² seen²¹ mo jaain²¹ 'in sii²¹ Júu³ tya' Dios. Joon 'in Júu³ do tyín¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ la joon 'in Júu³ do líi¹ mo jon Dios Jmii²¹. ² La mo 'wiin²¹² 'ii-o siin¹² in coon¹³ Dios Jmii²¹. ³ Joon to² tyu² Dios Jmii²¹ 'ii-o gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá². Joon jiiin¹³ coon²¹ 'e sá² jo sá² wa jo gajmaa¹a 'ii. ⁴ 'Ii-o cwoo¹o juncwii²¹ tya' tsá². Joon lawa jí² coo²¹ líi¹ tsa² coon¹³ 'e jí² do-o jnéi¹ tsá² xiia²¹ fu tsalín². ⁵ Joon 'e jí² coo²¹ do cwoo¹o jí² tya'a líi¹ 'ii¹ n^{uu}²¹ joon 'e n^{uu}²¹ do jo mo líi¹³ i dúu¹ 'u 'e jí² do.

⁶ Joon Dios gasii¹ in jaain²¹ tsá² sii²¹ Wó³. ⁷ In Wó³ do gajó² fu juncwii²¹ ifaa²¹o cwáain¹ tya' 'e jí² do 'e coon¹³ la joon ilí² ñi¹ tsá² 'e gacwa² 'e jí² tya' Dios, joon jo¹o iliin¹ in. ⁸ In Wó³ do jo líi¹ 'e jí² do jiiin¹³ 'e gasii¹ in Dios 'ii 'e faa²¹a cwáain¹ tya' 'e jí² do. ⁹ Joon 'e jí² 'e jai² do niga'láa² 'wii²¹² cwoo¹o 'e jí² tya'a fu juncwii²¹ joon jné² mo tsá² xiiala ngii¹ i tyani Dios.

¹⁰ Gateen¹ in 'in Júu³ tya' Dios do fu juncwii²¹ joon x^ufiin¹³ 'ii-o gajmaa¹a fu juncwii²¹ to² tyu² Dios 'in tsá² taan²¹² in fu juncwii²¹ jo mo galicwii¹ in. ¹¹ Gacwaa¹³ i fu ni cwoo¹³ juncwii²¹ tya'a pe 'in tsagoo¹o jo ga'ii²¹ 'ii. ¹² Pe seen²¹ mo 'in ga'ii²¹ 'ii joon jo¹o galíi² i. Joon tya' 'in tsá² 'in jmo¹o la joon cwó¹ Dios 'ii iliin¹ jóon¹ Dios. ¹³ Joon 'in tsá² 'in liin¹ jóon¹ Dios do jon'on galiseein²¹ la liseein²¹ y^{uun}²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ jon'gi galiseein²¹

to² tyu² tsá² jon'gi liseein²¹ la galiseein²¹ jóon¹ tsami² coon¹³ tsañ^{uu}¹ tsa² líi¹ i jóon¹ Dios 'ii.

¹⁴ Joon 'in Júu³ tya' Dios 'in seein²¹ coon¹³ on la mo 'wiin²¹² galíi¹ tsá² joon gacwo²¹o jee²¹² jna' coon²¹ sii¹³. Joon 'iin²¹² in tsá² 'áai¹ joon jmaa¹ júu³ ja² mo faa²¹a. Galee²¹ e' cwáain¹ 'e líi¹ to² fee¹ gi joon 'e to² 'e líi¹ do 'e tíi² jiiin¹³ 'ii-o tsa² jiiin¹³ 'ii-o jóon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁵ Joon Wó³ gafaa²¹o 'wii²¹² tya' 'e Júu³ do joon gajin² in sii²¹ i tsá² fúu¹:

—Mo gafuu²¹² uu 'naa': "Jaain²¹ 'in jó¹ ciin²¹ gi lagi jna, 'ii 'in fee¹ gi lagi jna tsa² naseen²¹ mo jéei¹ gi lagi jna. 'Ino-o 'i' —jin² Wó³.

¹⁶ Joon tsa² 'wii¹³ fee¹ tsi 'áa¹ mo ga'ii¹³ mo' 'e tyú² tyi' la ca 'ii¹³. ¹⁷ Joon 'e ley do Moisés gacwo¹o tsá² to² tyu² Dios pe 'e líi¹ tsá² 'e 'iin²¹² in Dios 'ii joon jilaa²¹ júu³ 'e jai² née³ e' tsa² 'wii¹³ gacwéi¹ Jesucristo fu juncwii²¹. ¹⁸ Jiiin¹³ jaain²¹ tsá² jo mo gangaa¹ i Dios Jmii²¹ jiiin¹³ ca fu, pe 'in jaan²¹ mo jóon¹ on niga'e² mo jna' Dios Jmii²¹. Joon tíi² i 'in jóon¹ on do 'e² mo jna' xiiala líi¹ i Dios tsa² tyiin¹ mo coon¹³ Dios Jmii²¹.

*Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ faa²¹a
'wii²¹² tya' Jesucristo*

¹⁹ Jee²¹² jmii²¹² joon 'in tsá² Israel née¹ i Jerusalén gasii¹ in 'in líi¹³ i untsá² coon¹³ 'in líi¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ levitas 'e tsafeei¹³ Wó³. Joon mo gatyaliin² li taan¹ in Wó³ do gaunngii¹ i:

—¿'iin 'n^u?

²⁰ Joon coon¹³ coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ gañii¹ i:

—Jon'on jna Cristo.

²¹ Joon gaunngii¹ gi 'in tsá² do:

—¿'iin 'n^u jon? ¿Ti 'n^u Elías, 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios cali¹ líi¹?

Joon Wó³ do gañii¹ i:

—Jon'on jna 'i.

Joon tsifu gaunngii¹gi:

—Áai¹ ti li jo¹ jaain²¹ tsá² 'e ijacwo²¹ júu³ tya' Dios; ¿ti 'næ-u 'i?

Joon gañii¹i Wó³:

—Jon'on jna 'i.

²²In tsá² do gajin²in sii²¹i Wó³:

—¿'iin 'næ jon? tsu 'ná¹-a lee²¹'e'e júu³ tya' 'in tsá² 'in gasii¹in jna'a. ¿Ee sii¹³'i cwáain¹ tyi'i?

²³Wó³ dogi gañii¹i:

—Jna jaain²¹ 'in ngi¹ to² 'oo¹o fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹, jna fuu²¹²uu tsá²: “Ná²-a ná³ coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' Ña'ñu¹u” —gajin² Wó³ do. La nigajin² 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios calii 'in sii²¹ Isaías.

²⁴'In tsá² do 'in jalín² jafee¹³i Wó³ do jalín² to² tyu² tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos. ²⁵Joon 'in tsá² jaliin¹ do gaunngii¹i jin²in gasii²¹i Wó³:

—¿'Ee li' saa¹u'u tsá² jmii²¹ wa'a jon'on Cristo 'næ, jon'on Elías 'næ, jon'on 'in cwo¹o júu³ tya' Dios 'næ?

²⁶Joon Wó³ do gañii¹i:

—Jna-a sáa¹³na tsá² jmii²¹ jün¹³ coon¹³ jmii²¹, pe seen²¹mo jaain²¹ tsá² jee²¹² 'naa' 'in jo cwii¹naa'. ²⁷Joon feei¹gi 'ii lagi jna xñiin¹³ ciin²¹giXu lagi jna. Jo tíi²na sii¹³ii loo²¹ tsi míi¹i.

²⁸Jilaa²¹ 'elo 'e galí² coon²¹ li sii²¹ Betábara li 'ngoo¹³ jmii²¹ Jordán li 'yeei²¹ ñi¹. Tsa do-o taan¹in Wó³ saa¹i tsá² jmii²¹.

Wó³ sii²¹i tsá² 'iin Jesús

²⁹Mo gajná² jmii²¹² joon Wó³ gangaa¹i Jesús jatyéen¹in co' li siin¹³ Wó³. Joon Wó³ do gasii²¹i 'in tsá² téen²in do:

—Tyaan²aan¹ cwáain¹. Ino-o 'in 'iin² tsaa² tya' tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ 'in gasii¹in Dios. Líi¹i lawa joo'saa²¹ 'in jngaai¹³ tsá² Israel coon¹³ la joon 'iin²in tsaa² tya' tsá². ³⁰Nigafo³oo cwáain¹

tya'a mo gafuu²¹²uu 'naa': “Ciin²¹gi lagi jna ijó¹ jaain²¹gi 'in feei¹gi lagi jna tsu 'ii 'in seein²¹ jée¹gi lagi jna.” ³¹Ce jün¹³ jna jo ñii³ii 'iin 'i, pe gagoo²¹²oo sáa¹³na tsá² jmii²¹ cwáain¹ 'e licwii¹in tsá² seein²¹ Israel 'i.

³²Joon jin²in Wó³ sii²¹i tsá²:

—Gamáa¹moo 'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u líi¹i maa²¹² jgáa¹i fu ñu¹fú² joon gajaan¹an coon¹³ Jesús do. ³³Jo mo licwii¹na pe 'in nigasii¹in jna 'e sáa¹³na tsá² jmii²¹ sii²¹i jna: “Imáa¹mo'o 'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u xáa¹i joon iján² tya' jaain²¹ tsá². Joon 'in tsá² do-o isáa¹i tsá² jmii²¹ coon¹³ Espíritu Tyú² tya' Dios.” ³⁴Joon gamáa¹moo joon jmóo³oo júu³ jai² 'e 'ido-o líi¹i Jón¹ Dios Jmii²¹.

'In tsá² tya'a Jesús gatø²ø nifu

³⁵Mo gajná² joon, jon do-o tún¹ nisiin¹²in Wó³ coon¹³ gáí¹gi 'in ngí² coon¹³on. ³⁶Joon mo ganí²i Wó³ ngii¹i Jesús, joon gajin²in:

—Jøøi²duu', 'ino-o 'in gasii¹in Dios ityi²i tsaa² tya' tsá² lawa jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'in jngaai¹³ tsá² 'in tyi²i tsaa² tya'a.

³⁷Joon 'in gáí¹ 'in ngí² coon¹³ Wó³ do mo ganúu²un 'e faa²¹a 'ido la do joon gangalín² coon¹³ Jesús. ³⁸Joon gajün¹² Jesús níi¹i jøø²ø ni 'ido 'e ngalín²mo 'ido coon¹³on. Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'iin 'naa²¹naa'?

Joon gañii¹i 'ido:

—Tifo² tyii¹, ¿xiia tyi 'næ?

³⁹Jesús gajin²in:

—Ñiliin¹naa', cwojøø²duu'.

Joon gangaliin¹mo 'ido joon ganii²¹o xiia' tya' Jesús. Joon ca'lóo² 'e jmii²¹² joon 'e ningó¹ 'iin² tyán² ca'lóo² joon ganiuu²mo.

⁴⁰Joon Andrés sii²¹ jaain²¹ jee²¹² 'in gáí¹ do 'in ganúu²un júu³ tya' Wó³ joon ngaliin¹mo coon¹³ Jesús.

Joon ruu²¹; Dii³ do tsá² ngaa¹³; coon¹³ sii²¹ Simón Pedro. ⁴¹ Joon Dii³ do tsifu nga'nee¹³; Simóoi¹³ joon gasii²¹:

—Nitsee²¹ moo'o Mesías (Mesías 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo coon¹³ jmi¹ tya'a Dii³ do. Joon coon¹³ jmi¹ 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo 'in gatyii¹³ in Dios Jmii²¹.)

⁴² Mo ngayuui¹³ joon tø²ø Dii³ Simóoi¹³ fu li tyiin¹ Jesús. Joon mo gani² Jesús 'ii joon gajin² in sii²¹; Tú³:

—Simón sii²¹ 'nə, jóon¹ Jonás 'nə, pe ciin²¹gi 'ilisi²¹ 'nə Cefas ('e 'øøi²¹-tsi tsá² Pedro.)

Jesús tø²ø Felipe coon¹³ Natanael

⁴³ Mo gajná² joon gali'in²¹² in Jesús tsáa¹ a coon²¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gatsee²¹; jaain²¹ tsá² sii²¹ Felipe, joon gajin² in:

—Moo²¹ o' coon¹³ jna.

⁴⁴ Joon 'in Lii²¹² do tsagoo¹ o Dii³ coon¹³ Tú³ jaliin¹ coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betsaida. ⁴⁵ Joon Lii²¹² do ngóo¹ o nga'nee¹³; Natanael joon mo gatsee²¹; joon sii²¹:

—Ninee²¹² moo'o 'in tsañuu¹ do 'in faa²¹ a Moisés ni ji² tya' 'e ley do, joon 'in faa²¹ a 'in tsá² 'in gacwo¹ o júu³ tya' Dios la mo jéi¹. Jesús 'ii, 'in jóon¹ José 'in seein²¹ fuu²¹ li sii²¹ Nazaret.

⁴⁶ Joon gajin² in Natanael:

—¿'Ee gon 'e tyú² 'e cwo'ii¹ Nazaret?

Joon gañii¹ Lii²¹² do:

—Ñijøø² du'.

⁴⁷ Joon mo gani² i Jesús jatyéen¹ in Natanael, joon gajin² in:

—Logi nijó¹ jaain²¹ tsá² 'in la ja² mo seein²¹ Israel, jo tajuui²¹ lí¹.

⁴⁸ Joon gaunngii¹ Natanael:

—¿Xiiala lí² 'e cwii¹ u jna?

Joon Jesús-gi gañii¹:

—Nimáa¹ moo 'nə 'wii²¹² 'mó² cworii³ tyiin¹ u' la nə'gi itøø¹²¹ Lii²¹² 'nə.

⁴⁹ Joon gajin² Natanael sii²¹; Jesús:

—Tifo² tyii¹, 'nə Jóon¹ Dios Jmii²¹, 'nə Røøi¹³ tya' tsá² Israel.

⁵⁰ Joon gañii¹ i Jesús:

—¿Ti jo¹ o lí² u jna tsu 'wii¹³ ga-fuu²¹² u' nə 'e gamáa¹ na 'nə 'wii²¹² 'mó² cwarii³? Nogi imóo³ gi 'e fee¹ gi lagi la lí² 'e gañii² do.

⁵¹ La joon jón² gajin² Jesús:

—'E ja² mo 'e fo¹³ oo lo, 'naa'oo' imoo² oo' ná¹ fu ñw'fú² joon imáa¹ naa' ángeles tya' Dios Jmii²¹ soo²¹ o joongi gaa²¹; li siin¹³ in jna 'in Ruu²¹ na Tsá².

2

Ngó¹ o Jesús coon²¹ li gacui² cwoo²¹ tsá² fu li sii²¹ Caná

¹ Ni¹ jmi²¹² ningóo¹ joon gangó¹ sáa³ Jesús coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Caná 'e ná¹ li sii²¹ Galilea. Ngajøø²ø coon²¹ li cui² cwoo²¹ tsá². ² Ngó¹ o jon Jesús coon¹³ tsá² tya' a li gatø²ø tsá² 'ii 'e li cui² cwoo²¹ tsá². ³ Joon la 'ii²¹² joon gatsá²-a 'e vino 'uun²¹ un tsá². Joon gajin² in sáa³ Jesús sii²¹; 'ii:

—Jo sá² gi vino 'uun²¹ un tsá².

⁴ Pe joon gajin² in Jesús:

—Saa²¹², ¿'ee li 'e fu²¹ u jna la joon? Jo mo tí² 'ii²¹ tyiia.

⁵ Pe sáa³ Jesús gasii²¹ 'in tsá² jmoo¹ o tyiia³ taa² i do:

—Jmaa² aa' jilaa²¹ 'e jin² in.

⁶ Joon do-o táan² jnii² tu² 'e lí¹ cuun²¹² 'e nijmaai²¹ 'in tsá² do to² jiin¹³ la li 'e nitii² run² un. La coon²¹ tu² do 'e ni¹ ó² ochenta joongi 'e ó² ciei¹³ litro jmi²¹. ⁷ Jesús gajin² in sii²¹ 'in tsá² jmoo¹ o tyiia³ do:

—Tyí¹³ aa' jmi²¹ la røøi¹ tu² no.

Joon gaunrøø¹ mo la tsijmuui²¹.

⁸ Mo ngayuui¹³ joon gajin² in Jesús sii²¹ 'ido:

—'Naa' natyiin²xuu' capii³ joon cwocwóo¹³oo' 'in náa¹ ni² li ti jmi²¹².

La joon gajmaa^{1a}. ⁹Joon 'in tsá² náa¹ ni² li ti jmi²¹² do ga'un¹xu capii³ 'e jmi²¹ do 'e gali¹ vino, pe jo nii¹i xiia fu sá² 'edo. Jiin¹³ la yaamo 'in jmoo^{1o} tyíaa³ do ñii¹i. Tsu 'ii-o gatyiin¹in 'e jmi²¹ do tsi tu². La joon 'in náa¹ ni² do gatø^{2o} 'in tsá² gacui² cwoo^{21o}. ¹⁰Joon gajin²in:

—Jiin¹³ joon tii² 'e si² tya' tsá² 'e cwo^{1o} tsá² vino tyú²gi tya' jileei²¹ 'in tsá² taai² do nifu joon mo ngayuui¹³ ga'un¹un 'láai² joon cwo^{1o} tsá² vino 'wéi¹gi. Pe 'nu-u ga'ma^{2a} 'e vino tyú²gi ca li gatsé¹.

¹¹'Elo gajmaa^{1a} Jesús fu li sii²¹ Caná li tyu² to² Galilea. 'E joon milagro 'e gajmaa^{1a} nifu 'e ga'ee¹ e xiala líi¹i. Joon 'in tsá² ngí¹i coon¹³on jo^{1o} líi²i.

¹²Mo ngíi¹ 'e gali² la do gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Capernaum. Ngalíin² coon¹³ sáa^{3a} joongi coon¹³ ruu²¹i joongi coon¹³ 'in tsá² 'in ngí² coon¹³on. Joon do-o gajaan¹an coon²¹ tún² jmi²¹².

Jesús gauntyú^{2o} 'e cwo¹ fee¹ si² Jerusalén

¹³Tsu najatyéin¹ jmi²¹² pascua tya' tsá² Israel gangó¹ Jesús fu fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén. ¹⁴Joon inuu cwo¹ fee¹ si² do gatsee²¹i tsá² 'in 'ñii¹i joo²¹ joongi 'in 'ñii¹i joo'saa²¹ joongi 'in 'ñii¹i maa²¹² joongi tsá² 'in née¹i li unsi²¹i cuu² tya' tsá². ¹⁵Joon mo gani²i Jesús 'elo joon gajmaa^{1a} coon²¹ sii² 'e tsi³ nii²¹² joo²¹ yu'. Joon ga'woo¹mo jileei²¹ 'in taa²i co' cwo¹ do fu caluu coon¹³ jileei²¹ 'in joo'saa²¹ joongi coon¹³ joo²¹. Joongi tya' 'in unsi²¹i cuu² do gadya^{2o} cúu^{1u} ni'wó³ joongi gajjin¹mo mesa tya'a. ¹⁶Joongi jin²in sii²¹i 'in tsá² 'ñii²¹i maa²¹².

—j'Wool²'naa' 'in no caluu! jjo jmaa²aa' 'moo¹³ inuu tya' Ñu³uu!

¹⁷Joon gati²-tsi tsá² ngí¹i coon¹³on 'e júu³ tyú² taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Áa¹mo 'iin²¹²na 'nu²¹u joon jo cwóo³oo wa'a jmaa^{1a} tsá² 'e gó² tya'a.”

¹⁸Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do gaunngii¹ 'ido:

—¿'Ee li² lí² jmaa^{2a} jøø²¹ø'ø 'e cwee¹i 'e tsáai¹-tsii¹ 'e tii²u jmaa^{2a} 'elo?

¹⁹Joon Jesús gajin²i sii²¹i 'in tsá² do:

—Xee²naa' 'e cwo¹ lo joon jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² iun'yee¹mo tún¹.

²⁰Joongi gañii¹ 'in tsá² Israel do:

—Tonlo¹ tsi jnúu² jiin²¹ gala^h212; 'in gajmaa^{13a} 'e cwo¹ lo; ¿ti 'nugi líi¹i jmaa^{13a} jee²¹² 'ni¹ jmi²¹²?

²¹Pe li' jin² Jesús cwáain¹ tya' 'e cwo¹ tsu cuerpo tya'a 'ña'o 'e 'ee¹ do. ²²'Wii¹³ cwáain¹ la joon mo gajjin¹in Jesús jee²¹² 'lii²¹² joon gati¹-tsi 'in tsá² ngí² coon¹³on 'e la lí² 'e nijin²i do jo^{1o} gali^h2; 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios coon¹³ 'e júu³ 'e la lí² 'e nijin² Jesús.

Jesús ñii^{1o} jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá²

²³La 'ii²¹² taan¹in Jesús fu Jerusalén do la 'ii²¹² joon gati² jmi²¹² pascua joon fúu¹mo 'áai¹ jo^{1o} gali^h2; 'ii. Jo^{1o} gali^h2; coon¹³ jilaa²¹ milagro nigajmaa^{1a} Jesús. ²⁴Pe cu^{1u}-tsi Jesús coon¹³ 'ido tsu goon¹³ ñii^{1o} 'e 'i¹-tsi 'ido. ²⁵Jo 'in tyéen¹in jmi²¹² wa' 'in jma² 'ii júu³ xiala líi¹i tsá² tsu 'ña'o niñii¹i jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá².

3

Jafee¹³; Nicodemo Jesús

¹'Yiia¹³ joon seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Nicodemo, líi¹i tsá² fariseo. 'Ii 'in jée¹ jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ 'in tyu^{2u} to² jee²¹² 'in tsá² Israel. ²Joon 'in Nicodemo do ningóo^{1o} ngafee¹³i Jesús li' canuu²¹. Joon nigasii²¹i:

—Tifo² tyii¹, nee²oo⁰ 'e Dios gasii¹in 'nə i'e²'e jna'a tsu ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² jma¹ milagro la li 'e lii¹ 'nə wa jo uncoon¹³on Dios 'nə.

³ Joon gajin²in Jesús sɬi²¹'i:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nə, 'in jo liseein²¹ 'múui² jo lí² tsatáa¹ li tyu² Dios to².

⁴ Joon gaunngii¹ Nicodemo:

—Pe xiiala ilí² 'e liseein²¹ 'múui² jaain²¹ tsá² feei¹? ¿Ti lí² tsa²'ii¹ 'nə tu²u sáa³ wa'a liseein²¹ tún¹?

⁵ Joon Jesús-gi gani¹:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nə, 'in tsá² 'in jo mo galiseein²¹ coon¹³ jmii²¹ joongi coon¹³ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jo lí² tsatáa¹ li tyu² Dios Jmii²¹ to². ⁶ Tsu tsá²-a líi¹ 'in galiseein²¹ saa³ jmii²¹ tsá² pe jileei²¹ 'in 'ii²¹ juncwii²¹ tya'a tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios lawa'a coon²¹ juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios. ⁷ Jo tsa'goo²¹ 'o'o 'e fuu²¹²uu 'nə: "Jílee²¹mo 'ná¹ liseein²¹ 'múu²." ⁸ Coon²¹ tyí² 'e 'ii¹ doñixiia' joon núu²un tsá² pe jo ñi¹ tsá² xiia' najó² si xiia' tsáa¹ 'ee. La joon jon líi¹ 'in nigacwo¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios juncwii²¹ tya'a.

⁹ Joon gaunngii¹ Nicodemo tún¹:

—¿Xiiala ilí² 'elo?

¹⁰ Joon Jesús-gi gañii¹:

—¿Ti 'nə-ɬ jaain²¹ tifo² jee²¹² tsá² Israel 'in tii²¹ 'áai¹ joon jo 'øøi²¹ 'o'o 'elo? ¹¹ 'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nə, jna'a faa¹³ 'a' jaain¹³ 'e née³ 'e. Joon júu³ ja²mo jmoo²¹ 'o'o jaain¹³ 'e niganee²¹ 'e. Pe 'naa' jo jo¹ líi² 'naa' 'e sii¹³ 'i. ¹² Wana jo jo¹ líi² 'naa' 'e fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'e juncwii²¹ lo, 'áai jo i'øøi²¹ 'oo' cwáain¹ tya' ñu¹fu² fuu²¹²uu 'naa'.

¹³ 'Ce jiin¹³ jaain²¹ jo mo ngó¹o fu ñu¹fu² jiin¹³ 'ii 'in nigajgái¹ fu ñu¹fu². Joon jiin¹³ jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² 'in gacwo² ñu¹fu² nigajmaa¹ la joon. ¹⁴ Joon la gasaa¹ Moisés 'in mii²¹ líi¹ ñi³ tsaa' 'mó² 'e jóø²i

tsá² 'ii fu li jo 'in tsá² seen²¹ wa'a un'láai² Dios 'ii, la joon jon 'ná¹ saa¹ tsá² 'in Ruu²¹ Tsá² tsaa' 'mó². ¹⁵ Joon jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo tee²¹ li 'ii²¹ pe taa²¹ a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

Tin²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹

¹⁶ 'Tsu 'áa¹mo gali¹in²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, tsu 'wii¹³ joon gacwóo¹ 'in jaan²¹mo Joon¹on ijúun²in 'wii²¹² tya' tsá². 'E tya' jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo itsáa¹ fu li 'ii²¹ pe taa²¹ a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. ¹⁷ Jo gasii¹in Dios Joon¹on fu juncwii²¹ wa'a jmoo¹o 'ii²¹ 'e júun²in tsá², gasii¹mo wa'a jmaa¹ a tiin¹³ tsá² 'wii¹³ 'ii-o.

¹⁸ 'Jileei²¹ tsá² 'in jai² líi² 'in Joon¹ Dios do, jo ijmaa¹ a Dios 'ii²¹ tya'a wa'a tsáa¹ li 'ii²¹ pe tya' jileei²¹ 'in jo jai² líi² 'ii nigajmaa¹ a Dios 'ii²¹ tya'a itsáa¹ li 'ii²¹ tsu jo mo galijai² líi² 'in jaan²¹mo Joon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁹ Nigajmaa¹ a Dios 'ii²¹ itsalín² li 'ii²¹ 'in jo jai² líi² Joon¹on tsu 'in tsá² do jmoo¹o 'e gó². Joon mo gajó² 'e jí² 'e jai² 'e cwo¹ tsá² ñii¹ xiiala ngii¹ tyani Dios jo ga¹'ii²¹ 'in tsá² do 'e jí² do tsu tí²gi-tsi ngii¹ li nuu²¹ lagi li sá² jí². Joon tsu 'wii¹³ joon nigajmaa¹ a Dios 'ii²¹ tya'a. ²⁰ Jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² 'aa¹o 'e jí² do joon jo tsatyéen¹en co' 'e jí² do tsu jo 'iin²¹²in 'e liñii¹ tsá² 'e gó² jmoo¹o. ²¹ Pe tsatyéen¹mo co' 'e jí² do jileei²¹ 'in tí²-tsi jilaa²¹ 'e jai² tsu 'iin²¹²in liñii¹ tsá² 'e 'yaa¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

'E faa²¹ a Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ cwáai¹ tya' Jesús

²² Mo ngayuui¹³ joon, ningalín²mo Jesús coon¹³ 'in tsá² ngi¹ coon¹³on fu li sii²¹ Judea. Joon do-o gajaan¹an coon²¹ sii¹³ sa¹ tsá² jmii²¹. ²³ Taain¹ Wó³ fu li sii²¹ Enón co'

Salim. Saa¹i Wó³ jon tsá² jmii²¹ tsu 'áai¹ sá² jmii²¹ do. Joon do-o gajalín² mo tsá² wa'a saa¹i Wó³ 'ii jmii²¹. ²⁴ Jilaa²¹ 'elo gali² la nu'gi gataain¹³ tsá² Wó³ 'nuñi³.

²⁵ Joon 'inlii¹³ tsá² 'in ngii¹i coon¹³ Wó³ galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ 'inlii¹³ tsá² Israel cwáain¹ tya' 'e run²un tsá² jiin¹³ la tsi¹i². ²⁶ Joon ngalín², ngafee¹³i Wó³ joon gajin²in sii²¹i Wó³ do:

—Tifo² tyii¹, 'in taain¹ coon¹³ 'nu li' ngoo¹³ jmii²¹ Jordán li 'yee²¹ 'ñi¹ joon gasii¹³i jna'a cwáain¹ tya'a; nano saa¹i tsá² jmii²¹ joon jilee²¹ mo tsá² ngii¹i coon¹³on.

²⁷ Joon jin² Wó³ sii²¹i 'ido:

—Cwó² Dios jilaa²¹ 'e sá² tya' tsá². Joon jiin¹² xu jo 'ee 'oo¹o wana jo mo cwó² Dios. ²⁸ 'Naa' niganuu²un' júu³ tyiia mo gafuu²¹²uu 'naa' júu³ coon²¹ tsáa¹ 'e jon'on jna Cristo. Jna jaain²¹ tsá² gasii¹in Dios ingi³ii tyanú¹in 'e jmoo¹³oo tsá² júu³ 'e tí² li jó¹ Cristo. ²⁹ Joon jløø¹³moo 'e tsalín² tsá² tsanuu²un júu³ tya' 'ido. Jmóo³-oo la jmoo¹o tsá² mo tsalín² fu li cui² cwoo²¹ tsá². Jløø¹³mo 'in tsá² do 'wii²¹² tya' tsá² gacui² cwoo²¹. Ga'ii²¹mo 'in tsamí² do 'ii. La joon jon jna jløø¹³moo mo 'ii²¹i tsá² 'in Cristo do. ³⁰ 'Ná²-a 'e lifeei¹gi 'ii joon jna ixaai¹gii —jin² Wó³ do cwáain¹ tya' Jesús.

Faa²¹a tsá²jiin¹³ 'e ñii¹i

Faa²¹gi Wó³ do jin²in:

³¹ —'In gajgái¹ fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii²¹ lagi jilee²¹ tsá². 'In tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ lo ñii¹o jiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo, la joon sii¹i. Pe 'in nicwa¹ii¹i ñu'fú² jgáa¹i fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii lagi jilee²¹ tsá², ³² joon jmoo¹o júu³ jai² jilaa²¹ 'e niganii²¹²in coon¹³ jilaa²¹ 'e niganú²un. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo 'in jo¹ líi²i júu³ tya'a. ³³ Pe

jilee²¹ 'in 'ii²¹i júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e júu³ jai² 'e júu³ tya' Dios do. ³⁴ Joon 'ii 'in gasii²in Dios faa²¹a jmai² júu³ tya' Dios, tsu gacwóoi¹ Dios 'in Espíritu Tyú² tya'a 'e gasá¹i. ³⁵ Joon 'áa¹mo 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ Jóon¹on joon gajan²an cwoo²¹o jilaa²¹ 'e sá². ³⁶ Jilee²¹ 'in jai² líi²i 'in Jóon¹ Dios do taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Pe 'e²e Dios wúu¹ 'áai¹ jilee²¹ 'in jo 'ii²¹i Jóon¹on. Joon jo taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

4

Jesús jin²in sii²¹i jaain²¹ tsamí² cwáain¹ júu³ tya' Dios

¹ Galiñii¹ 'in tsá² fariseos 'e fúu¹mo tsá² gangalín² coon¹³ Jesús lagi Wó³. La joon jon fúu¹mo 'in saai¹ jmii²¹ lagi Wó³. ² Pe tsei² jo saai¹ Jesús tsá² jmii²¹ jiin¹³ 'in ngi¹ coon¹³o 'in saai¹ tsá² jmii²¹. ³ Joon mo galiñii¹ Jesús 'elo joon gacwo¹ii¹ fu li sii²¹ Judea joon itsee¹³i fu li sii²¹ Galilea.

⁴⁻⁸ Joon fu li ngangí¹i 'ná¹ ngii¹i coon²¹ li sii²¹ Samaria. Joon náa¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Sicar. Joon co' joon roon¹on coon²¹ sii¹³ 'wó² 'e gacwo¹ 'lii²¹² Jacob jóon¹on 'lii²¹² Sé² cali. Joon nityí³ coon²¹ too²¹ li nisá² jmii²¹ 'e sii²¹ la sii²¹ Jacob. Jesús tyaliin¹ coon¹³ tsá² tya'a 'in ngii¹i coon¹³ 'e li tyí³ too²¹ do mo tí² tyiiañi¹ joon ni'woo²¹-o 'áai¹. Joon tsá² tya'a do nilín² 'e fuu²¹ ni náa¹ tyan' do ningalá¹ 'e idø¹ø. Joon gacwó² Jesús caai² li tyí³ too²¹ do. La 'ii²¹² tyiin¹in joon tyía¹ jaan²¹ tsamí² seen²¹ Samaria tsacoon¹ jmii²¹ 'e tsi too²¹ do. Joon gajin² Jesús:

—Cwoo¹³ xu jna jmii¹³i.

⁹ Joon 'in tsamí² do nigajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Xiiala 'e m̃¹³ 'nə jna jm̃²¹, tsə tsá² seein²¹ Israel 'nə joon jnagi 'in seein²¹ fu Samaria?

(Joon gajin²⁰ la joon tsə jo tyá² seein¹ coon¹³ 'in tsá² seein²¹ fuu²¹ do.)¹⁰ Joon gañii¹ Jesús:

—Waxu' li 'nə ñi²¹ jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios joon 'iin 'in mi¹ jm̃²¹ lí²u, 'nə-ɸ nogi m̃¹²i jna-a joon jnagi icwo²⁰oo 'nə jm̃²¹ 'e jiin¹in.

¹¹ Joon gañii¹ 'in tsami² do sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹ jo ñi²¹ xiiala s̃̃¹³∅ jm̃²¹ 'e tsi too²¹ no jiin¹³ 'nii²¹² jo tyan²¹an tsə 'o²⁰ 'e tsi too²¹ no. ¿Xiiala icwo²⁰o jna² jm̃²¹ 'e jiin¹?¹² 'Lii²¹² tsac̃̃¹³ tyi' 'in ning̃¹i Jacob 'in gasáa¹ 'e too²¹ sá² jm̃²¹ no tyi jna'a. Tsə 'e jm̃²¹ sá² noo jon ga'un¹un 'ña'a coon¹³ jóon¹on joongi coon¹³ joo'núu³ tya'a. ¿Ti joon lí²u 'e feei¹gi 'nə lagi 'ii?

¹³ Joon gajin²in Jesús:

—Jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jm̃²¹ no 'in 'yá² 'unjm̃²¹mo 'i tún¹.¹⁴ Pe jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jm̃²¹ cwóo³ jna jo jm̃²¹² 'ya²gi 'unjm̃¹i. Tsə jm̃²¹ 'e cwóo³ jna li lawa coon²¹ li nii¹³ jm̃²¹ 'e li tsi alma tya'a. Joon 'e jm̃²¹ 'e nii¹³ do icwo¹⁰o juncwii²¹ tya'a 'e seein²¹ coon²¹ t̃̃²⁰mo.

¹⁵ Joon gajin²in 'in tsami² do:

—Tsañuu¹, si cwo¹³ jna 'e jm̃²¹ no tsə joon jo 'yá²g̃̃ unjm̃²¹na. Joon jo 'ná²g̃̃ yatyíin³aan jm̃²¹ 'e li tyi³ too²¹ lo.

¹⁶ Joon gajin²in Jesús:

—Cwooi², cwotee² 'e ñuu¹ tyi'i. Joon ñiliin¹naa' fu lo.

¹⁷ Joon gani¹ 'in tsami² do:

—Jo seein²¹ ñuu¹ tyiia.

Joon gajin²in Jesús:

—Jo¹⁰o júu³ tyi'i 'e foo²¹o jo ñuu¹ tyi'i seein²¹.¹⁸ Tsə nigacu²mo cwo¹⁰o 'ñá² naa¹³, joon 'in coon¹³on la no jon¹ ñuu¹ tyi'i 'i. 'E nija²mo 'e foo²¹o.

¹⁹ Mo ganúu²un 'in tsami² 'e júu³ do joon gajin²in:

—Tsañuu¹, 'i¹-tsii 'e lí¹u'u jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá² tya' Dios.²⁰ 'Lii²¹² tsac̃̃¹³ tyii' 'in galiseein²¹ Samaria gaun'goo²¹⁰ Dios 'e moo²¹ lo. Pe 'naa', tsá² seein²¹ Israel, foo²¹ 'naa' 'e jiin¹³ fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén li lí² un'goo²¹⁰ tsá² Dios.

²¹ Joon gañii¹ Jesús:

—Jo¹ cwoli¹un jna, yá³, 'e nijatyéen¹mo tyan²an 'e un'goo²⁰⁰' Ña'ñu¹u' jo tyiin² ñiliin²naa' 'e moo²¹ lo jogi tyiin² cwoliin²naa' fu Jerusalén.²² 'Naa' tsá² seein²¹ Samaria, jo ñii²i' 'naa' 'iin 'in un'goo²⁰⁰'. Pe jna'a né²⁰⁰'o 'iin 'in un'goo²¹⁰'o, tsə Dios gacwo¹⁰o jna'a tsá² saan²¹a'an Israel 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá².²³ Pe ití²-i 'ii²¹ joon 'ii²¹ joongi t̃² la no wana 'e la jai² 'e un'goo²¹⁰ tsá² Ñu¹u' iun'goo²¹⁰ 'ii jiin¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espiritu Tyá² tya'a joongi coon¹³ 'e la jai². Tsə la joon 'iin²¹²in Ñu¹u' 'e un'goo²¹⁰ tsá² 'ii.²⁴ Tsə Dios 'in Espiritu Tyá² joon tsə 'wii¹³ joon 'in un'goo²¹⁰ 'ii ná¹ un'goo²¹⁰ coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espiritu Tyá² tya'a joongi coon¹³ 'e la jai².

²⁵ Joon gajin²in 'in tsami² do:

—Jna ñiñi²⁰⁰ ijó¹ Mesías —'̃̃²¹-tsi tsá² 'e Cristo do—; joon mi cwee¹i joongi ijin²in sii²¹i jna' jilaa²¹.

²⁶ Jesús-gi gajin²in:

—Jna-a 'in fee²ee 'nə, jnagi jón fuu²¹²uu 'nə. Jna-a 'i.

²⁷ Tsifu joon gatyaliin¹ tsá² tya'a gani'goo²¹⁰-tsi 'e Jesús do siin¹³in fee²¹i jaain²¹ tsami². Pe jiin¹³ jaain²¹ jo tá²-tsi wa 'e ungi¹i 'ee 'iin²¹²in 'ido owa 'ee-gi júu³ tyaa¹ 'ido.²⁸ Joon 'in tsami² do, do-o gatuu¹u tsúu¹u joon gangaa¹³mo fu

'e fuu²¹ 'ido-o. Joon ganijmaa^{13a} tsá² júu³:

²⁹ —Nijø²¹²ⁱ duu' jaain²¹ tsañuu¹ 'in nigasi²¹ⁱ jna jilaa²¹ 'e nigajmaa^{3aa}. ¿Wa jon' 'ino-o 'in Cristo?

³⁰ Joon ga'woo²¹ⁱ 'e fuu²¹ do joon ganilín² li siin¹²ⁱⁿ Jesús. ³¹ La 'ii²¹² joon 'in ngí¹ⁱ coon¹³ Jesús do gamii¹ⁱ tyani 'ido, gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'ido:

—Tifo² tyii¹ⁱ, cøø^{21x}u¹.

³² Pe joon 'ii gajin²ⁱⁿ:

—'Óo^{3oo} 'e døø^{13øø} li 'naa' jo ñi^{3oo}'.

³³ Joon 'in ngí¹ⁱ coon¹³ 'ido gacaain¹³ 'wii²¹² unngii¹ⁱ ruu²¹ⁱ:

—¿Xüfoo' seen²¹ⁱⁿ 'in nijacon^{1on} 'e dø^{12ø} 'ino 'ee?

³⁴ Pe joon gajin²ⁱⁿ Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—Mi jmáa^{3aa} jilaa²¹ 'e 'iin²¹²ⁱⁿ 'in gasii²¹ⁱⁿ jna joongi 'e tyee²¹ to² tya'a 'e joon lawa unñi² tyiia.

³⁵ 'Naa' foo^{21oo}: "Ná^{2gi} tyúuin² sii²¹ 'e joongi ilee^{21e} jilaa²¹ 'e garoo²¹";

pe jna fuu^{212uu} 'naa': tyán^{2duu} cwáain¹ li sijna² la gatón¹ náa² nilii²¹² coon^{1on} tsá².

³⁶ Joon jileei²¹ 'in jmoo^{1o} to² joon coon^{1o} jilaa²¹ 'e garoo^{1o} do 'e joon 'e nici² tya'a.

Joon 'e garoo^{1o} do 'e coon^{1on} 'in tsá² do li la líi¹ⁱ 'in tsá² 'in 'ii²¹ juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø^{2mo} mo jai² líii² 'e júu³ tya' Dios.

Joon coon²¹ la joon jløø^{13mo} coon²¹ caan^{21mo} 'in gajñi²ⁱ coon¹³ 'in gacón^{1on} do.

³⁷ Tsu júu³ ja^{2mo} 'e gasii²¹ⁱ tsá²: "In gajni²ⁱ do jmai² tyiin^{2mo} coon¹³ 'in gacón^{1on} do."

³⁸ Jna-a gasii^{2na} 'naa' 'e cwotyiin^{2aan} 'e do li jo 'e gajñi²ⁱⁱ do. In xee^{21mo} gajmaa^{1a} to² do joon 'naa'gii' coon²¹ tyatyiin^{21oo} 'e to² nijmaa^{1a} 'ido —jin² Jesús do.

³⁹ Joon fúu^{1mo} 'in tsá² seen²¹ⁱⁿ 'e fuu²¹ do li tyu² to² Samaria jo^{1o} galii²ⁱ Jesús 'wii¹³ 'e júu³ gatyá¹ 'in tsami² do mo gajin²ⁱⁿ: "In tsañuu¹

no gajin²ⁱⁿ jilaa²¹ 'e nigajmaa^{3aa}." ⁴⁰ Joon mo gajalín² 'in tsá² seen²¹ⁱⁿ Samaria do gamii¹ⁱ tyani Jesús wa iján^{2an} 'ido coon^{13on}. Joon Jesús gajaan^{1an} tún² jmi²¹² coon¹³ 'ido.

⁴¹ Joon fúu¹ lí¹ líi^{1gi} 'in jo¹ galii²ⁱ mo ganúu^{2un} jilaa²¹ 'e jin² Jesús. ⁴² Joon jin²ⁱⁿ 'in tsá² do sii²¹ⁱ 'in tsami² do:

—Nogi jo^{1o} nilii²ⁱ jna'a jon' wa'a jii¹³ júu³ 'e ni tya¹³ 'næ pe jna'a niná^{3oo} 'o júu³ tya'a joon nee^{2oo} 'e ja^{2mo} Cristo 'ii 'in jmoo^{1o} tiin¹³ tsá² taan²¹²ⁱⁿ juncwii²¹.

'Un'láai² Jesús jón¹ jaain²¹ tsá² 'in 'oo^{1o} to²

⁴³ Mo gangii¹ⁱ tún² jmi²¹² joon gacwo¹ⁱⁱ Jesús li sii²¹ Samaria joon gangóo^{1o} fu¹ 'yúu²ⁱ fu li sii²¹ Galilea. ⁴⁴ Jo gajaan^{1an} fuu²¹ li sii²¹ Nazaret la li 'e nigajin²ⁱⁿ 'ña'a Jesús, "Jaain²¹ 'in tsacwo^{1o} júu³ tyá² jo 'ii²¹ⁱ tsagoo^{1o} 'ii." ⁴⁵ Joon mo gatyí^{1a} li sii²¹ Galilea joon 'in tsá² seen²¹ⁱⁿ joon ga'ii^{21mo} 'ido 'e tyá^{2-æ}. Tsu 'in tsá² do ni' niliín^{2mo} li ti jmi²¹² pascua fu Jerusalén. Joon do-o niganii²¹ⁱ jilaa²¹ 'e nijmaa^{1a} Jesús li ti jmi²¹² do.

⁴⁶ Joon gacii¹³ⁱ Jesús, gangaa¹³ⁱ tún¹ fuu²¹ Caná náa¹ li sii²¹ Galilea. Fuu²¹ joon li nijmaa^{1a} jmi²¹ 'e galii¹ vino. Joon tyín¹ⁱⁿ fuu²¹ Capernaum jaain²¹ 'in ni'oo^{1o} to² fee¹ tyani² røø¹³. Joon seen²¹ⁱⁿ jaain²¹ jón^{1on} 'in nitsaa¹³. ⁴⁷ Joon mo ganúu^{2un} 'in tsá² 'oo^{1o} to² do 'e nityía¹ Jesús fu Galilea, jaa¹³ⁱ fu li sii²¹ⁱ Judea, joon gangó^{1o} 'in tsá² do gangamii¹ⁱ tyani Jesús wa 'ii²¹ⁱ 'ido itsáa^{1a} fu tya' 'in tsañuu¹ do tsajmaa^{1a} mí¹ tya' jón^{1on} 'ido. Tsu ti li ijúun^{1mo} 'ido. ⁴⁸ Joon Jesús do gajin²ⁱⁿ gasii²¹ⁱ 'ido:

—'Naa' jo jo¹ líi^{2naa} wa jo jéi¹³ gañii²ⁱⁱ li² coon¹³ jilaa²¹ milagros. ⁴⁹ Pe 'in tsá² 'oo^{1o} to² do gajin²ⁱⁿ:

—Laa¹³xu^u góo³oo, líi³na ti jo jmaa²¹a feei¹-'o'o 'wii²¹² tyiia wa'a tsá²a' cwojmaa¹³a mī¹ tyá' yuun²¹ tyiia la nu'gi ijúun²in.

⁵⁰ Joon gajin²in Jesús:

—Cwooi¹³ fu tyi'i tsu yuun²¹ tyi'i nityú¹mo.

Joon 'in tsañuu¹ do jo¹o líi²i júu³ tyá' Jesús joon ganga²mo. ⁵¹ Joon ngóo¹o gatye²mo tyá'a mo ga'woo²¹ tsa'leei¹³ tyá'a gangaun-jiin¹ 'ii. Joon gajin²in 'in tsa'leei¹³ tyá'a do:

—Nityú¹mo yuun²¹ tyi'i do.

⁵² Joon gaunngii¹i 'ee 'ii²¹ 'e ga'láa²i 'in jóon¹on do. Joon gajin²in 'in tsa'leei¹³ do:

—Ca mo tyiia² la ngó¹o 'iin² coon²¹ gacwó² tyí².

⁵³ Joon galili³ jmii²¹ 'in xuui²¹² do 'e 'ii²¹ joon mo gajin² Jesús do: “Cwooi¹³ fu tyi'i tsu yuun²¹ tyi'i nityú¹mo.” Joon 'ña'a 'in tsá² 'oo¹o to² do jo¹o líi²i Jesús coon¹³ 'in tsá² seein²¹ inuu tyá'a.

⁵⁴ 'Elo gali² ti tún² milagro 'e gajmaa¹a Jesús mo tyee¹³i Galilea jaa¹³i Judea.

5

Gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² 'ii¹³ tá² cwoo²¹o tii²i co' li si² pila Betesda

¹ Mo ngayuu¹³ 'elo joon gati² jmii²¹² tyá' tsá² seein²¹ Israel joon Jesús gangó¹o tún¹ fu fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén. ² Ce cu² jiin²¹ 'e fuu²¹ do li goon²¹ 'yá² lí² cuun²¹² ñí¹ 'áai¹. Joon tyi³ coon²¹ 'ooa'ná¹ fee¹ 'e sii²¹ la sii²¹ Joo'saa²¹. Joon co' joon náa¹ coon²¹ pila fee¹ 'e 'o² jmii²¹ 'e sii²¹ Betesda coon¹³ jmii¹ 'e sii²¹ hebreo. Joon cu' li' do joon sá² 'ñá² 'ooa'ná¹ coo¹³. ³ Joon do-o teei¹³ tsatsaa¹³ fúui¹ 'e ni 'wó². Tsá² 'in tyan¹ jilaa²¹ nii² jmoowú¹. Seein²¹ 'in túu¹i, joongi seein²¹ 'in jluui¹³, joongi seein²¹

'in 'ii¹ tá² cwoo²¹o tii²i. Joon 'in tsatsaa¹³ do 'in jáan¹³an ijøø²¹ 'e jmii²¹ do. ⁴ Joongi la coon²¹ naa¹³ jgaa¹i jaain²¹ ángel li náa¹ pila do joon jø¹ø jmii²¹ do. Joon 'in nifu 'in ga'í² tsi jmii²¹ do joon ga'láa²mo coon¹³ 'e jmoowú¹ tyaan¹an do. ⁵ Joon do-o niraan¹in jaain²¹ tsá² 'in ni'oo¹o dyadya¹ tsi jná² jiin²¹ 'e nitsaa¹³a. ⁶ Joon mo gani²in Jesús 'indo 'e raan¹in joon galili³ Jesús 'e líi¹-i nitsaa¹³a 'ido joon nigajin²in Jesús:

—¿Ti 'iin²¹²un 'láa²o?

⁷ Joon gañii¹ 'in tsatsaa¹³ do:

—Tsañuu¹, jo 'in seein²¹ taan²i jna tsi pila no mo jøø²¹ jmii²¹. La coon²¹ naa¹³ mo 'iin²¹²na 'úu³uu 'in xee²¹mo tsa'í² jéei¹gi lagi jna.

⁸ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Ráan²un no, joon saa¹³ tyi¹ raan¹un, joon ngi² no.

⁹ Joon tsifu joon ga'láa²mo 'in tsañuu¹ do. Joon gasaa¹³ tyi¹ tyá'a joon ga'láa² 'wii²¹² gangi¹i. Pe 'e jmii²¹² joon jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ¹⁰ joon gajin² 'in tsá² seein²¹ Israel 'in taan²¹²in do sii²¹i 'in tsá² ga'láa²i do:

—Jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² no. Jo cwoo²¹i ngi²i, tyan²an tyi¹ tyi¹.

¹¹ Joon gañii¹ 'in tsañuu¹ do:

—'In gaun'láa²i jna joon gajin²in sii²¹i jna: “Saa¹³ tyi¹ raan¹un tsíin²un joon ngi² no.”

¹² Joon gaunngii¹ 'ido jin²in:

—¿'iin gasii²¹i 'nu la joon 'e saa¹³a tyi² tyi¹ joongi ngi² no?

¹³ Pe 'in tsañuu¹ do jo ñii¹ 'iin 'in gaun'láa²i 'ii do tsu 'áa¹mo fúui¹ tsá² 'in taa²i do, joon Jesús ni'ngaa¹³mo.

¹⁴ Mo ngii²i joon gajii²in Jesús 'in tsañuu¹ do co' cwo¹ fee¹ do. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ni'láa²mo'o no, jo 'laa²¹²gi¹ si no-o gaci² jo'gi 'e mo líi¹u'u do.

15 Joon ganga²mo 'in tsañuu¹ do ganijmaa¹³a 'in tsá² seein²¹ Israel júu³ 'e Jesús do-o 'in nigaun'láa²i 'ii. 16 Joon tsu 'wii¹³ gaun'láa²i Jesús 'in tsá² do jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e joon 'áai¹ gauntyi²in 'in tsá² seein²¹ Israel do Jesús, 'iin²¹²in jnga²mo 'ido. 17 Pe Jesús-gi gasii²¹ 'ido:

—Ñu³uu³ gajmaa¹a to² ca jmi²¹² no la joon jna jon jmóo³oo to².

18 'Wii¹³ joon 'in tsá² seein²¹ Israel do 'áai¹gi gali'in²¹²in jngaa¹³i 'ido. 'Iin²¹²in jngaa¹³i 'ido tsu jo gauntyi¹³in 'e ley tya' jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², joon mo gajin²in 'e Dios jmi²¹i joon gajmee¹ 'i 'ña'a coon²¹ røø²¹mo coon¹³ Dios Jmii²¹.

To² 'e 'oo¹o Joon¹ Dios

19 Joon gajin² Jesús:

—E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo lí² jmaa¹a 'in Joon¹ Dios jii¹³ coon²¹ wa'a 'ña'a. Jmoo¹-o jii¹³ 'e nii²¹i jmoo¹o Jmii²¹ do. Jilaa²¹ 'e jmoo¹o Jmii²¹ do jmoo¹-o jon 'in Joon¹on do. 20 Joon Dios Jmii²¹ 'iin²¹²mo 'áai¹ Joon¹on joongi 'e²o jilaa²¹ 'e jmoo¹o, joon nogi i'ee²¹gi 'e fee¹gi 'áai¹ 'e itsa'goo²¹-'oo'. 21 La jmoo¹o Dios Jmii²¹ 'e jii¹³ 'ii²¹² joon cwo¹o juncwii²¹ tya'a, la joon jon 'in Joon¹on cwoo¹o juncwii²¹ tya' jii¹³ 'in 'iin²¹²in cwo¹o. 22 Joon 'in Jmii²¹ do jo jmoo¹o 'ii²¹ tya' jii¹³ jaain²¹ pe jii¹³ Joon¹on do nicwo¹o 'ii²¹ 'e lí² jmáa¹a 'ii²¹ tya' jileei²¹. 23 'E coon¹³ la joon ilitsáai¹-tsi tsá² la tsáai¹-tsi tsá² Dios Jmii²¹. Wana jo tsáai¹-tsi tsá² Joon¹on Dios Jmii²¹ joon la joon jon jo tsáai¹-tsi tsá² Dios Jmii²¹ tsu Dios Jmii²¹ gasii¹in Joon¹on do.

24 'Tsu júu³ ja²mo 'e fuu²¹²uu 'naa': Jileei²¹ 'in cón² cwáain¹ 'e fo³oo lo joongi ja²mo líi²i 'in gasii¹in jna taa²¹ juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon jo jmá¹a Dios 'ii²¹ tya'a 'e tsáa¹a lí 'lii³ tsu jo

júuin²gi, jii¹o coon²¹ tøø²mo. 25 Tsu júu³ ja²mo 'e fuu²¹²uu 'naa', nogi ijó¹-o 'ii²¹ joon jmi²¹² no-o do, inú¹un 'lii²¹² júu³ tya' Joon¹on Dios joon jileei²¹ 'in ganúu²un seen²¹mo coon²¹ tøø²mo. 26 Tsu Dios Jmii²¹ cwo¹o 'ña'a juncwii²¹ tya'a 'ña'a la joon jon Dios Jmii²¹ gacwo¹o Joon¹on 'ii²¹ 'e lisá² juncwii²¹ tya'a 'ña'a. 27 Joon Dios Jmii²¹ gacwo¹o Joon¹on to² ijmáa¹a 'ido 'ii²¹ tya' tsá² tsu Ruu²¹mo Tsá² 'ii. 28 Jo cwotyagoo²¹-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'elo —jin²in Jesús— tsu icwá² 'ii²¹ mi nú¹un jileei²¹ 'lii²¹² júu³ tya'a 29 joon i'woo²¹i tsi 'aan¹ tya'a. Jileei²¹ 'in nigajmaa¹a 'e tyú² jiiin¹o joon iseen²¹mo coon²¹ tøø²mo; pe jileei²¹ 'in gajmaa¹a 'e gó² jiiin¹o 'e ilisá² 'ii²¹ tya'a joon tsaliin² fu lí 'lii³.

To² 'oo¹o Jesús

30 'Jna, jo lí¹i jmaa³aa cwáain¹ tyiia 'ñii'a jii¹³xu —jin²in Jesús—. Jmaa³aa 'ii²¹ jii¹³ la to² nuu¹³oo, joon røø²¹ 'ii²¹ jmaa³aa. La joon jo jmaa³aa jii¹³ la 'iin²¹²na 'ñii'a 'ná¹-a jmaa³aa jii¹³ la 'iin²¹²in Ñu³uu, 'in gasii²¹in jna. 31 Jo lí² fo³oo 'wii²¹² tyiia 'ñii'a tsu jo tyiin². 32 Seen²¹mo jaain²¹gi tsá² xeei²¹ 'in faa²¹a 'wii²¹² tyiia joon ñi³oo 'e jin² 'ido 'e tyín¹³mo joon. 33 Joon 'naa' gasii²¹naa' 'in ganiunngii¹i Wó³ do cwáain¹ tyiia joon 'e júu³ gafaa²¹a 'ido 'e ja²mo joon. 34 Jo 'ná¹ 'ii¹³na júu³ 'e faa²¹a jaain²¹ tsá² cwáain¹ tyiia. Jii¹³ fo³oo la joon 'e ili² tiin¹³naa' 'wii¹³ 'e júu³ tya¹a Wó³ cwáain¹ tyiia. 35 Wó³ do lí¹i lawa coon²¹ jí² 'e coo²¹ joongi jná² joo²¹. Joon 'naa'gi' galiijløø¹³mo' coon²¹ sii¹³xu coon¹³ 'e jí² do. 36 Pe jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e tyú²gi 'e joon lagi 'e júu³ tya¹a Wó³. Joon jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e joon gajin²in Ñu¹u 'e jmaa³aa. Jilaa²¹ 'elo 'e

ja²mo 'e gasii¹in Ñu¹u' jna. ³⁷ La joon jon 'in Ñu¹u' 'in gasii¹in jna faa²¹o 'wii²¹² tyiia xufiin¹³ jo mo ganuu²uun' júu³ tya'a, jon'gi mo gañii² 'naa'. ³⁸ Joon 'e júu³ tya'a jo mo ga¹i² tsi alma tyii' tsu jo jo¹ líi²naa' Ñu¹u' do 'in gasii¹in jna. ³⁹ 'E la joon 'naa' untsáa¹³oo' 'e Jí² tya' Dios coon²¹ ce tún² 'áai¹ tsu 'i¹-oo' jee²¹² joon ityii²aa' juncwii²¹ tyii' itaa²¹ coon²¹ tøø²mo pe la jee²¹² joon gati² unni²ii' li faa²¹a cwáain¹ tyiia. ⁴⁰ Joon 'naa' jo 'iin²¹²naa' 'wa' iliin²naa' jna i'ii¹³naa' 'e juncwii²¹ do.

⁴¹ 'Jna røø²¹ náa¹ tyiia wana tsáai¹-tsi tsá² jna owa jo tsáai¹-tsi tsá² jna 'ee. ⁴² Pe jna, cwii¹moo 'naa', joon ñi³oo' 'e jo 'iin²¹²naa' Dios Jmii²¹. ⁴³ Jna nigoo²¹²oo cwáain¹ tya' Ñu³uu pe 'naa' jo ga¹i¹³naa' jna. Pe wa'a cwéé¹ jaain²¹ 'in xeei²¹ 'in jó¹o cwáain¹ tya'a 'ña'a joon 'ii¹³moo' 'i. ⁴⁴ ¿Xiiala jo¹ iliin¹ 'naa' jiin¹³ la 'e tsáai¹-oo' yaanaa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'? Joon jo cón² 'naa' cwáain¹ wa'a jløø¹³mo Dios cwáain¹ tyi'naa'. ⁴⁵ Jo jmaa³aa tsaa² tyii' tyani Ñu³uu. Moisés, 'in jo cu²-oo' coon¹³, 'ii' 'in cwo¹ 'naa' tsaa². ⁴⁶ Wana jai² líi²naa' 'e gajin² Moisés, la joon jon jo¹o iliin²naa'²¹ jna tsu jí² gajmaa¹a Moisés do faa²¹ a cwáain¹ tyiajna. ⁴⁷ Pe wa jo jo¹ líi²naa' 'e jí² gajmaa¹a Moisés, ¿xiia²gi la jo¹ iliin²naa' júu³ 'e fuu²¹²uu 'naa'?

6

Cwo¹o Jesús 'ñá² mil tsá² 'e dø¹ø

¹ Mo gangii¹ 'elo gangóo¹o Jesús fu li 'ngoo¹³ tyiia¹ sii²¹ Galilea, sii²¹ jon Tiberias. ² Joon 'áai¹ fúui¹ tsá² ngalín²in ciin²¹gi tsu goon¹³ nini² jilaa²¹ milagro joongi niun'láa² tsá² 'in tsaa¹³. ³ Joon nigasóo²o Jesús coon²¹ moo²¹ joon do-o gacwó² coon¹³ tsá² 'in ngi¹

coon¹³on. ⁴ Joon ti li tí² jmii²¹² pascua tya' tsá² Israel. ⁵ Joon mo gajøø² Jesús joon gani² tsá² fúui¹ 'in jalín² caluu joon gasii²¹; Lii²¹²:

—¿Xiia 'e tsalaa²¹²a' 'e dø¹ 'in tsá² fúui¹ no?

⁶ Jesús gasii²¹; Lii²¹² do la joon tsu 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ee ijin² Lii²¹², tsu 'ña'a Jesús niñii¹o xiiala ijmáa¹a. ⁷ Joon gajin² Lii²¹²:

—Jo leen²¹in cuu² jiin¹³ 'e 'lee¹³; tsá² tya' jí² jñéi¹ sii²¹ wa 'e li 'laa²¹²a' 'iñi¹ dø¹ 'in tsá² no fiin¹³ jmai²xu-ø 'e tí²xu la jaain²¹ tsá².

⁸ Joon jaain³¹ 'in ngi¹ coon¹³on do, 'in sii²¹; Díi³, ruu²¹; Simón Pedro, gajin²in:

⁹ —Lo-o siin¹³ jaain²¹ xuui²¹² 'in san² 'ñá² 'iñi¹ joon gáí¹gi joo²¹ taa² jmii²¹. Pe jo li tsanúu²an 'elo tya' 'in tsá² fúui¹ lo.

¹⁰ Joon gajin² Jesús sii²¹; 'in tsá² ngii¹; coon¹³:

—Síi¹³ii' 'in tsá² no cwocwaa²¹a.

Joon 'áai¹ sá² ñii²¹ do joon gacwó²o 'in 'ñá² mil tsá². ¹¹ Joon ga¹i²¹ Jesús 'e 'iñi¹ do. Gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon mo ngayuui¹² joon gacwo¹o 'in coon¹³on do. Joon 'in tsá² do gajmaa¹a jmai²xu cwo¹o 'in tsá² fúui¹ 'in néé¹ do. Joon la joon jon gajmaa¹a jmai²xu 'in joo²¹ taa²; jmii²¹ do. Cwo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in do. ¹² Joon mo garø¹; tu² 'ido joon gajin²in Jesús sii²¹; 'in ngii¹; coon¹³on:

—Ngii¹³ii' jee²¹² tsá² no, tyiin²aan' jilaa²¹ 'e gasá¹ joon jo tsa¹ii¹ jiin¹³xu.

¹³ Joon gacoon²¹o, joon 'e 'no² 'e gasá¹ tya' 'e 'ñá² 'iñi¹ do garø¹mo dyatún² mii²tó³. ¹⁴ Joon mo gani² 'in tsá² do 'e milagro do 'e gajmaa¹a Jesús, joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'e la ja²mo 'in 'ná¹ ijó¹o ni cwo¹³ juncwii²¹ cwo¹o júu³ tyá² tya' Dios.

15 Pe joon galili³i Jesús 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do 'e tøø¹ø 'ido tyitsaa²¹mo wa iliin¹in 'ido róøi¹³ tya'o, joon gajeen²¹mo Jesús 'ña'o tún¹ jee²¹² moo²¹.

Ngii¹i Jesús ni jmi²¹

16 Joon mo canuu²¹ 'in tsá² 'in ngi¹ coon¹³ Jesús gajgá¹mo fu li náa¹ tyíia¹ do. 17 Joon gangatáa¹i tsi coon²¹ barco joon gata²mo fu¹ itáan¹in li 'ngoo¹³ tyíia¹ do li sii²¹ Capernaum. Joon 'aa²¹ mo niniuu²¹ mogi joon jo mo tyee¹³ mogi Jesús. 18 Joon garóon²on coon²¹ tyí² tá² 'áai¹ joon gajnáa¹a jmi²¹ tsaa' barco. 19 Joon mo ningó¹o jiin¹³ 'ñá² si jnáu² kilómetro ni jmi²¹ joon gani²mo Jesús 'e nijó¹-o jatyéen¹in tyan' li ngó¹on barco. Joon gafoo¹³mo. 20 Pe Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jna-a lo. Jo jmoo¹oo' 'goo²¹oo'.

21 Joon jløø¹³mo 'in tsá² do ga'ii²¹mo Jesús tsi barco do. Joon la 'ii²¹² do-o tyalíin²mo 'wó² tyuun²¹ li 'ná² li nitsalíin² do.

'Naa²i tsá² Jesús

22 Mo gajná² joon 'in tsá² gajan¹an li' la 'ngoo¹³ tyíia¹ do galili²i 'e 'in tsá² ngi¹i coon¹³on do-o gacón² 'e barco do tsu jiin¹³ do-o 'e barco 'e sá². Joon gañii¹ 'e jo gangó¹on Jesús coon¹³ 'ido. 23 La 'ii²¹² joon gatyali² barcos xia²¹ taa²i tsá² 'in jalíin² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiberias tyan'an li gacwo¹ Jesús 'maai¹³ Dios cwáain¹ tya' 'iñi¹ gagøø²¹ø 'in tsá² do. 24 Joon mo galili³ 'in tsá² do 'e jo taan¹in Jesús jon'gi tsá² tya'a taan²¹²in joon gangataa²mo tsi barco do joon gangalíin²mo jon fuu²¹ li sii²¹ Capernaum ganga'nee¹³i Jesús.

Lawa 'i² 'e gø³ tsá² cwo¹o waa²¹ pi² tya' tsá² la joon jon Jesús cwo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo

25 Joon mo gatyaliin² li 'ngoo¹³ tyíia¹ do joon gatsee²¹i Jesús joon gaunngii¹i:

—Tifo² tyii¹i, ¿liigi gacwe²o'lo lo?

26 Pe Jesús-gi gajin²in:

—'E ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'naa²¹naa' jna tsu gatyee²¹oo' ce ró¹i tuu¹uu' jon'gi wa 'wii¹³ 'øøi²¹-oo' 'e li² milagro gajmáa³aa do. 27 Jo jmaa²aa' to² wa 'ná¹ 'e jnaa¹aa' 'e cøø²øø' 'e tyá² jmoono pe jmaa²aa' to² tya' 'e jnaa¹aa' juncwii²¹ tyii' 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon jna-a, Ruu²¹na Tsá² cwó³oo 'e juncwii²¹ do tsu coon¹³ 'e li² milagro 'e jmóo³oo do jmaa¹a Dios Jmii²¹ júu³ 'e jmoo³oo to² 'e tyu²u.

28 Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—Wa'a jmó²o'lo to² tya' Dios, ¿'leegi 'ná² jmaa²¹a'a?

29 Joon gañii¹i Jesús:

—'E 'ná¹ jmaa²aa' to² tya' Dios 'e jo¹o liin¹naa 'in gasii¹in Dios Jmii²¹.

30 'I-gi gaunngii¹i:

—¿'Ee li² cwee¹i 'e jmaa²a jøø²¹ø'ø tsu joon jo¹ lii¹na'a 'nu? ¿'Ee 'e jmaa²a? 31 'Lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'in ningii² gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná coon²¹ cwo¹³ li tyuun²¹. Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: “Dios gacwo¹o 'in tsá² do 'iñi¹ jó¹o fu ñu¹fú².”

32 Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Jon' Moisés 'in gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ jó¹o fu ñu¹fú², pe Ñu¹³oo 'in gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ la jai² 'e jó¹o fu ñu¹fú². 33 Tsu 'e 'iñi¹ 'e cwo¹ Dios Jmii²¹ 'e gajgó¹ fu ñu¹fú² joon, 'e 'iñui¹ do-o 'e cwo¹ fu juncwii²¹ tya' tsá².

34 Joon 'in tsá² do gajin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹, cwo¹³ jna'a coon²¹ tøø²mo 'e 'iñi¹ no.

35 Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jna-a 'e 'iñi¹ no 'e cwo¹ juncwii²¹ tya' tsá². Joon jileei²¹ 'in uncaan²¹in coon¹³ jna jo jmi²¹²

'yá² un'áa¹i joongi 'in jo¹ líi²i jna jo jmi²¹² 'yá² unjmú¹i. ³⁶ Pe jiin¹³ la 'e nifuu²¹²uu 'naa', jo jo¹ líi²naa' jna xufiin¹³ wa niñii¹ii'. ³⁷ Jileei²¹ 'in gacweei¹² 'Ñu³uu jna inuncaan²¹in coon¹³ jna joon jileei²¹ in uncaan²¹in coon¹³ jna jo 'woo²na fu caluu. ³⁸ Tsu jo gó²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ wa'a 'e tyu³uu to² 'ñii'a, gagó³oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna. ³⁹ Joon 'e 'iin²¹²in Ñu³uu 'in gasii¹in jna 'e jo tsa'ii¹i jiin¹³ jaain²¹ 'in nigacwoo¹³i jna. Iin²¹²in 'e jmáa³aa jiin¹in 'in tsá² do mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁴⁰ Jiin¹³ 'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna 'e jileei²¹ 'in jó²i jna, Joon¹on Dios jna, joongi jo¹o líi²i jna, itaa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tó²mo. Joongi jna-a jmáa³aa ijiin¹o mi ti jmi²¹² li gatséi¹.

⁴¹ Joon coon¹³ 'e júu³ tya' Jesús lo galáa² 'in tsá² Israel do 'wii²¹² gasii²i cwáain¹ tya' Jesús 'e 'wii²¹² gajin²in: "Jna-a 'e 'iñi¹ 'e gajó² ñu'fú²." ⁴² Joon gajin²in 'in tsá² do: —Ino-o Jesús jóon¹on José. Cwii¹mo' jmi²¹i joongi cwii¹mo' sáa³a. ¿Xiiala li 'e jin²in 'e gajgáa¹i ñu'fú²?

⁴³ Joon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jo síi¹³naa' jee²¹² yaanaa' cwáain¹ tyiajna. ⁴⁴ Jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin cwoo¹³i Ñu¹u' jna. Joon jna-a jmáa³aa ijiin¹in mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁴⁵ Jee²¹²ji² tya'a 'e gajmaa¹a 'in tsá² cwo¹o júu³ tyá² tya' Dios cali 'e 'e jin¹: "Dios i'e²e jileei²¹ tsá²." La joon jileei²¹ 'in nuu¹u júu³ tya' Ñu¹u' joon galicwii¹mo, joon 'ii 'in tsá² in uncaan²¹in coon¹³ jna².

⁴⁶ Jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in taan²¹²in ni cwoo¹³ juncwii²¹ jo mo ganii¹in Dios Jmi²¹. Pe seein²¹ jaan²¹mo 'in gajó² fu ñu'fú² jiin¹³ 'ii niganii¹in Dios Jmi²¹. ⁴⁷ 'E la ja²mo fuu²¹²uu

'naa'; 'in jai² líi²i jna 'oo¹o juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tó²mo. ⁴⁸ Jna-a 'e 'iñi¹ 'e cwo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tó²mo. ⁴⁹ 'In 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyii' 'ii 'in gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná fu cwoo¹³ tyuu²¹ do joon jo gasi'neei¹³ gajún¹mo. ⁵⁰ Pe jna fo³oo cwáain¹ tya' 'e 'iñi¹ 'e gajó² fu ñu'fú², joon jileei²¹ 'in gagøø²¹ø 'e 'iñi¹ do jo júun²in. ⁵¹ Joon jna-a 'e 'iñi¹ do 'e cwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e gajó² fu ñu'fú². Joon jileei²¹ 'in gø¹²ø 'e 'iñi¹ lo taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tó²mo. Joon 'e 'iñi¹ icwóo³oo lo, 'ñii'a lo. Icwóo³oo 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in taan²¹²in ni cwoo¹³ fu juncwii²¹ 'e lí² sá² juncwii²¹ tya'a —jin² Jesús.

⁵² Joon galáa² 'in tsá² Israel 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, jin²in:

—¿Xiiala icwo¹i 'ña'a ityee³ jna' 'ii?

⁵³ Joon gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wa'a jo cøø¹³øø¹ 'naa' 'iñi¹ ngú¹ Ruu²¹i Tsá², joongi wa'a jo 'úu¹³uu' jmi¹ 'øø²i jo sá² juncwii²¹ tyii'. ⁵⁴ Pe jileei²¹ 'in gø¹² 'iñi¹ ngú¹uu³uu joongi 'in 'uun²¹un jmi¹ 'øø²na taa²¹ juncwii²¹ tya'a coon²¹ tó²mo. Joon jna-a jmáa³aa ijiin¹in mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁵⁵ Tsu ngú¹ taan²na joongi coon¹³ jmi¹ 'øø²na 'e la ja²mo cwo¹o 'waa²¹ pí² tya' tsá². ⁵⁶ Joon jileei²¹ 'in gø¹² ngú¹ taan²na joongi 'uun²¹un jmi¹ 'øø²na incaan²¹in coon¹³ jna, joongi jna coon¹³ 'ii. ⁵⁷ Joon Ñu¹u', 'in gasii²¹in jna sá²-a juncwii²¹ tya'a, joon 'ii-o cwo¹o jna juncwii²¹ tyiia. La joon jon jna jileei²¹ 'in 'ii²¹ 'waa²¹ pí² tyiia cwo²oo juncwii²¹ tya'a joon. ⁵⁸ Fo³oo cwáain¹ tya' 'e 'iñi¹ 'e gajó² fu ñu'fú². Joon 'e 'iñi¹ no jo li la li 'e sii²¹ maná 'e gagøø²¹ 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyii' 'in ningii²i, gagøø²¹o 'e maná do pe jo gasi'neei¹² jún¹mo.

Pe 'in gø² 'e 'iñi¹ 'e fuu²¹²uu 'naa' lo itaa²¹ fu juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo 'i —jin² Jesús.

⁵⁹ Jesús ga'ee¹ 'e 'júu³ lo 'e la caan²¹ in tsá² in cwo¹ sinagoga 'e si² coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Capernaum.

Júu³ tya' 'e seein²¹ tsá² coon²¹ tøø²i

⁶⁰ Joon mo ganúu²un tsá² 'e júu³ lo joon fúu¹mo 'áai¹ 'in ngi¹ coon¹³ Jesús jin²in:

—'Wúu¹mo 'áai¹ i'ii²¹ tsá² 'e júu³ lo. ¿'lin in unji² 'e júu³ lo?

⁶¹ Joon galili³ Jesús 'e júu³ sí¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹ sii²¹ 'ido:

—¿Ti jo tí²-'oo' 'e júu³ tyiia lo? ⁶² ¿'Ee i'í¹-'oo' wa'a ñii¹ 'in Ruu²¹ Tsá² sóo² fu ñu¹fú² li mo tyíin¹ in la jéei¹? ⁶³ 'E cuerpo tya' tsá² jo to² 'í³in 'e joon, jii¹³ espíritu tya' tsá² 'e taa²¹ juncwii²¹ tya' coon²¹ tøø²mo. Joon 'in Espiritu Tyú² tya' Dios cwo¹o juncwii²¹ tya' espíritu tya' tsá². Joon 'e júu³ fuu²¹²uu 'naa' lo cwáain¹ tya' 'e espíritu do. Joon coon¹³ 'e júu³ fo³oo lo lí²-i cwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁶⁴ Pe seen²¹mo jee²¹² 'naa' 'in jo jo¹ lí²i —jin² Jesús.

Tsu ñii¹ Jesús ca la mo 'wiin²¹² 'iin 'in jo jo¹ lí²i 'ii joongi ñii¹o 'iin 'in ñii¹ 'ii. ⁶⁵ Joon gajin²in sii²¹ 'in tsá² do:

—'Wii¹³ joon nifuu²¹²uu 'naa' 'e jii¹³ jaain²¹ jo lii¹ uncaa²¹in coon¹³ jna wa'a jo 'in mo cwóo¹i Ñu¹'u' jna.

⁶⁶ Mo ngii² gajin² Jesús 'e júu³ lo, fúu¹mo 'in tsá² 'in la mo ta ngi¹ coon¹³on gatiúu²mo 'ii, joon jo ngi¹gi 'ido coon¹³on. ⁶⁷ Joon gaunngii¹ Jesús sii²¹ la ji dyatuuin¹ tsá² tya'a do:

—¿Ti 'iin²¹²naa' cwoliin¹naa' jon?

⁶⁸ Pe joon gajin² Simón Pedro:

—Ña'ñu¹'u', ¿'iin coon¹³ tsaa²¹a'a? Jiin¹³ júu³ tyi¹ no 'e cwo¹ juncwii²¹

tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁶⁹ Joon jna'a jo¹o nili³na'a 'na joon ne²oo'o 'e 'na-u Cristo, Joon¹on Dios Jmii²¹ 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo.

⁷⁰ Joon Jesús gajin²in:

—Xufiin¹³ 'ñiia'oo nigatyi²moo 'naa' ji dyatuuin¹ 'naa' pe jaain²¹ 'naa' lí¹i 'in lí³mo.

⁷¹ Faa²¹a Jesús cwáain¹ tya' 'in sii²¹ Judas Iscariote, joon¹on Simón, tsu 'ii in'ní¹ Jesús ciiin²¹gi. Ijmaa¹a la joon xufiin¹³ lí¹i tsá² tya' Jesús jee²¹² 'in dyatuuin¹ do.

7

Ruu²¹; Jesús jo jai² lí²i

¹ Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús 'e júu³ lo joon gangii¹ la caain²¹ Galilea. Jo 'iin²¹²in ján² coon²¹ li sii²¹ Judea tsu 'in tyu² to² tsá² Israel 'iin²¹²in jnga²mo 'ido. ² Joon tsu 'wii¹³ ti li ti jmi²¹² tya' tsá² Israel 'e sii²¹ 'e jmi²¹² jon¹ tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹, ³ 'in ruu²¹i Jesús gajin²in sii²¹ 'ido:

—Jo jon³on lo, cwo¹i fu Judea 'e coon¹³ la joon 'in ngi¹ coon¹³ 'na 'in taan²¹²in lijøø²ø jilaa²¹ 'e jmoo²¹o. ⁴ Joon wana 'iin²¹²un 'e li cwii¹in tsá² 'na jo jmaa²¹a milagro tyi¹ li 'uuin²¹. Jmaa²¹a li jøø²ø jileei²¹ tsá² wana ijmaa²¹a milagro.

⁵ Jin² ruu²¹i la joon tsu jo jo¹ lí²i ruu²¹i 'ii. ⁶ Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido:

—Jo mo ti 'ii²¹ tyiia, pe tyi'naa' jmoo²¹ joon²¹ coon²¹ hora 'e tyú²-u.

⁷ 'In tsá² taan²¹²in juncwii²¹ jo 'ee¹ 'naa' pe 'ee¹mo jna tsu jna-a jmoo³oo júu³ røø²¹ 'e jilaa²¹ 'e jmoo¹o jmai² 'e gó². ⁸ Cwoliin²naa' fu li ti jmi²¹² tsu jna jo ní³ii tsu jo mo gatséi¹ cwáain¹ tya' 'ii²¹ tyiia.

⁹ Joon mo ngayuui¹³ gajin²in 'elo, gajan¹o coon²¹ li sii²¹ Galilea.

Jesús 'e'2e tsá² li ti jmi²¹² 'e sii²¹ jmi²¹² 'e jon¹on tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹

10 Pe mo ngayuui¹³ gangalín² in ruu²¹ Jesús, Jesús gangó¹ o cñn²¹ mo fu li ti jmi²¹² do. 'Uun²¹ mo tyí¹ a, jo gangii¹ jee²¹² tsá². 11 Joon 'in tsá² Israel do 'áa¹ mo 'naa¹ 'i ido 'ii jee²¹² li ti jmi²¹². Jin² in:

—¿Xiiafu tyee¹ 'in tsañuu¹ no?

12 Joon jee²¹² 'in tsá² taan²¹² in li ti jmi²¹² do 'áa¹ mo síi¹ cwáain¹ tya' Jesús do. 'Inlíi¹³ jin² in: "Jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyú¹ mo 'ino." Pe 'inlíi¹³ gi jin²: "Jon¹ 'in tyú¹ no, tsu 'in coon²¹ on tsá² tóo² 'ino."

13 Pe jiin¹³ jaain²¹ jo faa²¹ a jná² nii² in 'wii²¹² tya' ido, tsu 'wii¹³ gøø²¹ mo 'in tyu² to² tsá² Israel do.

14 Joon jmi²¹² do ningó¹ o coon²¹ tsa¹ mo gaí² Jesús inuu cwo¹ fee¹ si² do, joon galáa² 'wii²¹² 'e² e tsá² júu³ tyú². 15 Joon 'áa¹ ninga'goo²¹-tsi 'in tsá² tyu² to² Israel do joon gajin² in:

—¿Xiiala li 'e galitii²¹ 'in tsañuu¹ no jilaa²¹ 'e jin² in no, tsu jo mo gauntsáa¹ a?

16 Joon Jesús-gi gañii¹:

—Jilaa²¹ 'e 'ée³ ee lo jon¹ 'e tyiia lo tsu 'e tya' 'in gasii¹ in jna. 17 Joon wa 'iin²¹² in jaain²¹ tsá² jmáa¹ a la to² tyu² Dios Jmii²¹, joon ilifii¹ 'e 'ée³ ee lo júu³ tya' Dios si 'e fo³ oo la 'øøi²¹-tsii 'ñii¹ 'e ee. 18 'In faa²¹ a jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi yaai 'e la joon wa' 'e un'goo²¹ o tsá² 'ii-o. Pe 'in faa²¹ a 'wii²¹² tya' 'inxeei²¹ 'e un'goo²¹ o tsá² 'in gasii¹ in 'ii-o infaa²¹ a 'e la ja² mo jo júu³ tajuu²¹ lí².

19 'Moisés gacwo¹ 'naa¹ 'e ley do, ¿ja jo'? Pe jiin¹³ jaain²¹ 'naa¹ jo gauntiin¹³ 'naa¹ 'e ley do. ¿'Ee li 'iin²¹² 'naa¹ jngaa¹³ 'naa¹ jna?

20 Joon 'in tsá² taan²¹² in do gañii¹:

—'In 'lii³ mo 'yuu² alma tyi¹ 'i. ¿'in 'iin²¹² in jngai² 'nu?

21 Joon gajin² Jesús:

—Gajmáa³ aa coon²¹ milagro jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e joon

ni'goo²¹-oo' jilee²¹ 'naa¹. 22 Moisés do gacwo¹ o 'naa¹ 'e tii² 'e nisii²¹ jee²¹² 'naa¹ 'e sii²¹ circuncisión (pe jon¹ 'ña'a Moisés gasi²¹ tii², 'lii²¹² tsacøøi¹³ tya'a 'in ningii² mo gasii²¹ 'e tii² do). Tsu 'wii¹³ joon jmoo² 'naa¹ 'e tisi² no mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². 23 Joon 'naa¹ 'e untiin¹³ 'naa¹ 'e ley tya' Moisés jmoo² oo' li² xuui²¹² tsañuu¹ 'e sii²¹ circuncisión xufiin¹³ jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Wa 'naa¹ jmoo² oo' la joon jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ¿'e li' jmoo² oo' 'nii²¹-oo' tyiia 'wii¹³ gaun'láa² na jaain²¹ tsañuu¹ jmoowúu¹ 'e tyaan¹ an jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²? 24 Jo cwojmaa² aa' 'ii²¹ jiin¹³ la 'øøi¹²¹-oo' yaanaa'. Mo jmoo² oo' 'ii²¹, cwojmaa² aa' coon²¹ tsáa¹.

Jesús faa²¹ a xiiafu nijaa¹³;

25 Joon 'inlíi¹³ 'in taan²¹² in Jerusalén do galáa² 'wii²¹² unngii¹, jin² in:

—¿Ti jon¹ 'ino 'in 'naa¹ 'i ido 'e jn-gaa¹³? 26 No siin¹³ in faa²¹ a jee²¹² tsá² jná² nii² mo joon jiin¹³ jaain²¹ jo 'in sii²¹ 'ii. Xafoo³ líi² tsa'a to² 'e 'ino-o Cristo 'in gasii¹ in Dios Jmii²¹. 27 Pe jna' ne² o' xiiafu li gajó² 'in tsañuu¹ no pe mi jó¹ Cristo jiin¹³ jaain²¹ jo 'in ñi¹ xiiafu li jó¹ o,—jin² 'in tsá² do.

28 Joon mo ganúu² un Jesús 'elo li siin¹³ in 'e² e tsá² júu³ tyú² inuu cwo¹ fee¹ do, joon gafaa²¹ a tá², jin² in:

—¿Ti jo¹ 'e cwii¹ mo 'naa¹ jna? ¿Ti jo¹ ñí² oo' xiia'fu li gó³ oo? Jo mo gó³ oo 'wii²¹² tyiia 'ñii¹ a. Pe gó³ oo to² tyu² jaain²¹ 'in ja² mo seein²¹, 'in jo cwii¹ 'naa¹. 29 Pe jna, cwii¹ moo tsu gó³ oo fu li tyín¹ in joongi 'ii-o sii¹ in jna —jin² Jesús.

30 Joon 'iin²¹² in 'in tsá² do saan¹ mo 'ii tsajée¹ i fu 'nañi³. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo gason¹ tya'a tsu

jo mo gati² 'ii²¹ tya'a. ³¹ Pe fúu¹mo 'áai¹ 'in jo¹o galí² 'ii. Joon gafaa²¹a 'ido jin²in:

—'Láai² milagro jmaa¹a 'in tsañuu¹ no. ¿Ti 'ná¹ jmá¹a Cristo mi jó¹o 'láai²gi milagro lagi 'in tsañuu¹ no? Jo 'ná¹ líi²na'a. Líi²na'a 'e Cristo 'ino.

Coon²¹ poo²¹² tsá² sii²¹ fariseo sii¹in 'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²-i cwo¹ fee¹ do tsaseen¹³in Jesús

³² Joon mo ganúu²un 'in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹i fariseo 'e faa²¹a tsá² cwáain¹ tya' Jesús gasii¹ røø²¹ coon¹³ 'in tyu² to² untsá² do 'e sii¹in 'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²i cwo¹ fee¹ do tsaseen¹³in Jesús. ³³ Joon gajin²in Jesús:

—Taa²¹² coon¹³ 'naa' coon²¹ ca tá² joon mi yuui¹³ joon nii¹³ moo tún¹ fu li tyiin¹in 'in gasii¹in jna. ³⁴ Joon 'naa' i'naa¹³ moo' jna pe jo tyee¹naa' jna tsu jo li tyalín²naa' fu li nii¹³na.

³⁵ Joon gacáin¹ unngii¹i ruu²¹i 'in tyu² to² tsá² Israel do, jin²in:

—¿Xiiafu li tsei² 'ino 'e jo tyee¹na'? Wa jo tsáa¹a 'ino fu li taan²¹²in tsá² Israel jee²¹² tsá² faa²¹a jmíi¹ griego, joon i'e²e 'in tsá² faa²¹a jmíi¹ griego júu³ tya'a. ³⁶ ¿'Ee 'øøi²¹-tsi 'e gasii²¹i jna' 'e 'nee¹³na' joon jo tyee¹na' tsu jo li tsaa²¹a xiiafu li tsáa¹a?

Júu³ tyú² tya' 'e juncwii²¹ icwo¹o Espíritu Tyu

³⁷ 'E jmíi²¹² tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹ 'e li gatséi¹ 'e jmíi²¹², joon jmíi²¹² joon garoon¹on Jesús gafaa²¹a tá², jin²in:

—Wana 'in 'i¹-tsi 'e licwii¹in Dios Jmii²¹ lawa jaain²¹ tsá² 'in unj-muu²i 'áai¹ 'i¹-tsi 'e tyee¹³i li sá² jmíi²¹ 'ná¹ 'e jai² líi²i jna. Joon lawa tsá² 'in ga'un²un jmíi²¹ tyú²-u 'ii¹-tsi la joon jon 'in jai² líi²i jna tyú² i'ii¹-tsi 'e licwii¹in Dios. ³⁸ Tsu tya' jileei²¹ 'in jai² líi²i jna ili² tya'a

la líi¹ 'e jin² ni jí² taa¹³ júu³ tyú² tya' Dios 'e jin²: "Alma tya' 'in jai² líi²i ili² lawa coon²¹ jmíi²¹ fee¹ 'e nii¹³ coon²¹ tøø²mo. Joon la cwaa¹a ti' jmíi²¹ do 'e cwaan²¹mo jilaa²¹ nuu²¹ la joon jon 'e jmíi²¹ nii¹³ alma tya' tsá² icwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo."

³⁹ Coon¹³ 'e la joon 'øøi²¹-tsi 'e faa²¹ Jesús 'e i'ii²¹i 'in tsá² jai² líi²i 'ii 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Tsu 'in Espíritu Tyú² do jo mo galí¹i alma tya' 'in jai² líi²i 'ii tsu jo mo júin¹ Jesús wa' 'e 'ii²¹i 'e 'ya²gi tya'a 'e cwo¹o Dios Jmii²¹ 'ii.

Jileei²¹ tsá² jmai² tyii²mo 'i¹-tsi 'wii²¹² tya' Jesús

⁴⁰ 'Inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² do mo ganúu²un 'e júu³ lo, joon gajin²in:

—'E ja²mo 'ino 'in tsañuu¹ 'in 'ná¹ jó¹ cwo¹o júu³ tyú².

⁴¹ 'Inlíi¹³gi jin²in:

—Cristo no.

Pe 'in xeei²¹gi gañii¹:

—¿Xiiala cwo¹i 'e Galilea 'e jó¹ Cristo? ⁴² Ni jí² tya' Dios faa²¹a 'e júu² tya' líi²¹² røøi¹³ David Cristo. Joon wa'a júu² tya' David 'ná²-a liseein²¹ Belén li galiseein²¹ David do.

⁴³ La joon gaxé¹i tsá², galí² tsá² coon²¹ tún² poo²¹² 'wii²¹² tya' Jesús.

⁴⁴ 'Inlíi¹³ 'iin²¹²in tøø¹ø¹ 'ido 'nñi³ pe jii¹³ jaain²¹ jo gasan² nii 'ido.

In tú²i to² do jo jai² líi²i Jesús

⁴⁵ Joon 'in 'ii¹³ moyóo¹³ taai²¹² cwo¹ fee¹ ngalín² tún¹ fu li née¹i 'in fariseos do coon¹³ 'in tsá² tyu² to² untsá², joon 'in née¹i do sii²¹i 'ii¹³ moyóo¹³.

—¿'Ee li' jo té²ee' 'ido?

⁴⁶ Joon gañii¹ 'in 'ii¹³ moyóo¹³ do:

—jii¹³ jaain²¹ jo mo gafaa²¹a la líi¹ 'e faa²¹a 'in tsañuu¹ no!

⁴⁷ Joon gajin²in 'in tsá² fariseos do sii²¹i 'ii¹³ moyóo¹³.

—¿Tí gacwoo²ⁱ yaanaa' con² 'ido 'naa' tóo²? ⁴⁸ Ce jiin¹³ jaain²¹ tsacøøi¹³ 'in tyu² to² jna' jo¹ mo galíi²ⁱ, jon'gi tsá² fariseos do jo¹ líi²ⁱ. ⁴⁹ Pe jiin¹³ tsá² 'in jo cwii¹ 'e ley do ja² mo líi²ⁱ, joon Dios ijmáa¹ 'ii²¹ tya' 'ido.

⁵⁰ Joon jaain²¹ tsá² 'in nityiin¹³ jee²¹² fariseos do 'in nisii²¹ Nicodemo, 'in ningó¹ o ngafee¹³ⁱ Jesús li canuu²¹. Joon nigasi²¹ⁱ 'in catyaa² do:

⁵¹ —Jiin¹³ la tyu² to² ley tyi' jo li un'li³ⁱ jmo²¹o' 'ii²¹ tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'e jo mo ganú^{2u} nifu 'ee 'e gó² 'e nigajmaa¹a.

⁵² Joon gañii¹ 'in tsá² do sii²¹ⁱ Nicodemo:

—¿Tí 'in seen²¹ in Galilea 'nu jon? Untsáa¹³du' j² tya' Dios joon líi²ⁱ ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² cwo¹ o júu³ tya' Dios jo mo jó² fu Galilea.

Tsamí² 'in ga'leei²¹

⁵³ Joon la jaain²¹ la jaain²¹ ngaliin¹ mo fu tya'a.

8

¹ Pe Jesús ngóo¹ o fu coon²¹ moo²¹ li sii²¹ Olivos. ² Mo jná² joon 'aa²¹ a nga² mo fu inuu cwo¹ fee¹ si² Jerusalén. Joon jileei²¹ tsá² gan-galiin² li siin¹³ in Jesús. Joon gacwó² Jesús joon ga'láa² 'wii²¹² ga'e^{2e} tsá² júu³ tyá². ³ Joon 'in tifo² tya' ley do joongi coon¹³ tsá² fariseos nijée¹ jaain²¹ tsamí² 'in gatsee²¹ⁱ 'in ngó¹ o 'no³ láa¹ coon¹³ tsañuu¹. Joon gasiin¹ in tún² tsa² jee²¹² 'in tsá² taai² do, ⁴ joon gasii²¹ⁱ 'in tsá² do Jesús:

—Tifo² tyii¹, 'in tsamí² lo nigaseen¹³ moo² o li ngó¹ o 'no³ láa¹ a coon¹³ tsañuu¹. ⁵ Joon 'e ley tya' Moisés tyu^{2u} to² jna'a 'e jn-gaa¹³ na'a coon¹³ cuun²¹² jileei²¹ 'in láa¹ la láa¹ 'in tsamí² no. ¿'Nu-gi xiiala foo²¹o?

⁶ Jin² 'in tsá² do la joon sii²¹ⁱ Jesús coon¹³ 'iin²¹² in tsáa¹-tsi 'ee ijin² Jesús tsu la joon wa iuntyifu¹ 'nii¹ Jesús. Joon gajuu²¹ⁱ Jesús 'ña'a joon ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹ a letra ni 'wó². ⁷ Joon 'in tsá² do ngóo¹ gi 'naai¹³ 'e unngii¹. Joon gani¹³ⁱ Jesús 'ña'a, joon gasii²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Jmo²¹ joon²¹ jaain²¹ 'naa' 'in jo mo ga'nóo² o tsaa² joon 'ii tyu^{2u} 'e cuun²¹² do nifu.

⁸ Joon gajmaa¹ a 'in tuu²¹ⁱ, gaj-maa¹ a letra ni 'wó² tún¹. ⁹ Joon mo ganú² un 'in tsá² do 'e júu³ lo joon ga'aa¹ o fa'ii²¹. Joon ga'woo²¹ⁱ ti' jaan²¹ mo, ga'láa² 'wii²¹² 'in yuu¹³ gi ga'woo²¹ⁱ nifu li tséi¹ gi ga'woo²¹ⁱ 'in xaa¹ gi. Joon mo gatoo¹ 'woo²¹ⁱ jileei²¹ joon 'ña'a Jesús gatuui¹ gi coon¹³ 'in tsamí² do. ¹⁰ Joon gani¹³ⁱ Jesús 'ña'a, joon mo gajóø^{2ø} jo 'iin seen²¹ jiin¹³ jaain²¹, jiin¹² tsamí² do 'in tyiin¹ gi, joon gasii²¹ⁱ 'in tsamí² do:

—Yá³, ¿'naaigi 'in jmo¹ o tsaa² tyi'i? ¿Tí jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin gapiin² 'nu?

¹¹ Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Un², jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin cwo¹ o jna tsaa².

Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'in tsamí² do:

—Jon'gi jna píin² na 'nu. Cwooi¹³ no, jo cwo'laa²¹² gi.

Jesús líi¹ 'i yiaa²¹ ti ni cwoo¹³ fu juncwii²¹

¹² Jesús sii²¹ⁱ tsá² tún¹, joon gajin² in:

—Jna-a líi¹ na 'yiaa²¹ ti ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. La jnaa²¹ tsá² coon¹³ 'yiaa²¹ tya' ñi¹ la joon jon tsu 'wii¹³ jna iliñi¹ tsá² xiiala 'e ngí²ⁱ tyani Dios. Joon 'in ngi¹ coon¹³ jna sá²-a 'yiaa²¹ tya'a 'e cwo¹ o juncwii²¹ tya'a. Joon jo jmi²¹² ngi¹ li nuu²¹.

¹³ Joon jin² 'in tsá² fariseos do sii²¹ⁱ Jesús:

—'Nuu foo²¹o cwáain¹ tyi'i 'wo'o, 'e foo²¹o do jo to² 'i³in.

¹⁴Joon Jesús-gi gañii¹:

—Tyiin²mo júu³ tyiia xafiin¹³ jna 'ñii'a fo³oo cwáain¹ tyiia. Pe 'ñii'a'oo ñi³ii fu li gagoo²¹²oo joongi fu li ni³ii. Pe 'naa'gii' jo ñi²ii' xiaafu li gagoo²¹²oo jon'gi fu li ni³ii. ¹⁵'Naa' jmoo²oo' 'ii'²¹ jiin¹³ la 'ii'²¹ tya' tsá² taan²¹²in juncwii²¹. Pe jna-a, jo 'in 'ii'²¹ tya'a jmóo³oo. ¹⁶Pe wa jmáa³aa 'ii'²¹ tya' tsá², jmáa³aa 'ii'²¹ røø²¹, tsu jo jmóo³oo 'ii'²¹ 'ñii'a, Ñu³oo, 'in gasii'in jna jmóo³oo 'ii'²¹ caan²¹mo coon¹³on. ¹⁷Ni ley tyi'naa' faa²¹a: wana seein²¹ gáí¹ 'in jmoo¹o júu³ røø²¹ faa²¹a røø²¹, joon 'ná¹-a 'ii'¹³moo' júu³ tya'a. ¹⁸Joon 'ñii'a fo³oo 'wii'²¹² tyiia 'e la goo²¹o'oo coon¹³ Ñu¹u' 'in gasii'in jna.

¹⁹Joon gaunngii¹ 'in tsá² do sii²¹i Jesús:

—¿Xiaafu tyiin¹ ñu²u?

Joon gajin²in Jesús:

—'Naa' jo cwii¹naa' jna jon'gi Ñu³uu cwii¹naa'. Tsu wa'a cwii¹naa' jna, cwii¹moo' jon Ñu³uu.

²⁰Jesús gajin²in 'elo la 'ii'²¹² 'ee¹e júu³ tyú² inuu cwo¹ fee¹ do co' li roon¹on cwóo¹ to² tsá² cuu². Pe ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin²¹ gasan² ni Jesús tsu jo mo ti 'ii'²¹ tya'a.

Xiaafu tsei² Jesús

²¹Jesús sii²¹gi 'in tsá² do:

—Ni¹³moo jna, joon 'naa'gii' 'naa'¹³moo' jna pe mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa². Joon fu li ni¹³na jo lí² cwoliin²naa'.

²²Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do faa²¹a, ¿wa jon' ijngai² 'ino 'ña'o 'e sii²¹i jna' 'e jo lí² tsaa²¹a' fu li tsee¹³i?

²³Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—'Naa', 'in seein²¹ li 'wii'²¹² lo 'naa', pe jna 'in seein²¹ li yu³ do: 'naa' jiin¹³ 'in niseein²¹ fu juncwii²¹ lo-o pe jon' jiin¹³

'in seein²¹ fu juncwii²¹ lo jna. ²⁴Tsu 'wii'¹³ joon fuu²¹²uu 'naa' mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa². Mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa² tsu jo mo galijai² galii²naa' jna jiin¹³ la lí¹ 'e lí¹na.

²⁵Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—¿'iin-gi 'nu joon?

Joon gajin² Jesús:

—Ca la mo 'wii'²¹²mo gafuu²¹²uu 'naa' 'iin jna. ²⁶'Láa²mo 'nogi' 'e 'ná¹ fuy²¹²uu 'naa' xijala lí¹naa'. Pe fuu²¹²uu 'naa' tsá² taan²¹²in juncwii²¹ jiin¹³ 'e ninúu³oo faa²¹a 'in gasii'in jna joon jmai² 'e ja²mo faa²¹a 'ido.

²⁷Pe 'in tsá² do jo mo ga'øøi²¹-tsi 'e faa²¹a 'ido cwáain¹ tya' Ñu¹u'. ²⁸Tsu 'wii'¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Mi saa¹³naa' jna, 'in Ruu²¹i Tsá², joon ilicwii¹naa' jna jiin¹³ la lí¹na. Joon iliiñi²ii' 'e jo jmóo³oo ce jiin¹³ coon²¹ 'e 'øøi²¹-tsii' 'ñii'a. Pe jiin¹³ 'e ga'e²e Ñu¹u' jna fuu²¹²uu 'naa'. ²⁹Tsu 'in gasii'in jna 'ii-o ngi¹i coon¹³ jna. Joon Ñu³uu jo mo gatíuu²i jna 'ñii'a, tsu jna jmóo³oo jiin¹³ 'e 'yaaí¹-tsi.

³⁰Joon mo gajin² Jesús 'elo 'áa¹mo fúui¹ 'in jo¹ galí¹i 'ii.

Xiiala lí¹i jóon¹on Dios joongi 'in jo la lí¹i coon¹³ tsaa² tya'a

³¹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² Israel 'in jo¹ galí¹i 'ii:

—Wa gasii¹³naa' yaanaa' tá², jo túu²uu' 'e nigafuu²¹²uu 'naa', niliin²naa' tsá² tyiia 'e la jai². ³²Joon iliiñi²ii' la jai², joon coon¹³ 'e la jai² do iláa²moo'.

³³Joon gajin² 'in tsá² do:

—Jún² tya' Abraham-mo jna'a, joon ce jiin¹³ cafu jo mo gajmoo²¹o'oo to² tya' 'in seein²¹ fuu²¹ xii'a wa 'nogi' 'e láa²na'a. ¿'Ee lí¹ 'e fu²u jna'a 'e láa²na'a?

³⁴Joon gajin²in Jesús:

—E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa' lo, jileei²¹ 'in 'lá¹a tsaa² tyi¹ jo la tí¹i coon¹³ tsaa² tya'a. ³⁵ Jaain²¹ tsa'leei¹³ jo jmi²¹² wa'a ilíin² tsá² inuu. Pe jaain²¹ jóon¹on tsá² 'in líi¹i tsá² inuu coon²¹ tøø²mo 'i. ³⁶ Joon wana 'in jóon¹on Dios jmaa¹a láa²naa', joon la joon 'e ja²mo 'e in láa²naa'. ³⁷ Niñí³oo 'e 'naa'oo' jún² tya' 'líi²¹² Abraham, pe 'iin²¹²naa' jngaa¹³moo' jna tsu jo 'ii¹³naa' 'e nifuu²¹²uu 'naa'. ³⁸ Pe fo³oo jiiin¹³ 'e ni'e²e Ñu³uu jna joon 'naa' jmaa²aa' jiiin¹³ 'e nijin² ñu²uu'.

³⁹ Joon 'ii dogi' gasii²¹i:

—Abraham-mo ñu¹ jna'a.

Pe Jesús gasii²¹i 'ido:

—Waxu lí'i 'e jai² 'e ñu¹ 'naa' Abraham ijmaa¹³naa' la lí' 'e gajmaa¹a. ⁴⁰ Xu^{fiin}¹³ wa'a fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ jai² 'e ga'e²e Dios jna, pe 'naa' 'iin²¹²naa' jngaa¹³moo' jna. ¡Abraham jo gajmaa¹a la joon! ⁴¹ 'Naa' 'ná¹ jmaa²aa' la joon la lí' 'e gajmaa¹a ñu²uu'.

Joon 'ii dogi' gasii²¹in:

—Jna'a jo líi¹na'a tsá² 'in jo jmii²¹ seein²¹ tsu seein²¹ jaan²¹o ñu¹u'u 'in sii²¹ Dios 'i.

⁴² Jesús joon gasii²¹i 'ido:

—Waxu lí' 'e la jai² ñu²naa' Dios Jmii²¹ 'e la 'iin²¹²moo' jna, tsu goo²¹²oo fu tyani Dios, joon lo-o tyiin¹na. Jon' gagoo²¹²oo cwáain¹ tyiia 'ñii'a tsu Dios Jmii²¹ gasii¹in jna. ⁴³ ¿'Ee lí'i jo 'e øøi²¹-'oo' 'e fo³oo lo? Jo øøi²¹-'oo' tsu jo 'iin²¹²naa' núu³oo' júu³ tyiia. ⁴⁴ Joon ñu²naa' 'in 'líi³mo 'ii. Joon jóon¹on 'ii 'naa' 'e joon 'iin²¹²naa' jmaa²aa' 'e 'iin²¹²in 'ii tsu ca la mo nifu gajngaa¹³i 'in 'líi³ do tsá². Ce jiiin¹³ cafu jo mo gajmaa¹a 'e jai² jogi faa²¹a 'e jai². Mo faa²¹a júu³ tajuu²¹ faa²¹a jiiin¹³ la 'e lí² líi¹i. Tajuu²¹mo 'ii, joon jilaa²¹ júu³ tajuu²¹ 'e faa²¹a tsá² 'in 'líi³mo jmii²¹i 'e júu³ tajuu²¹ joon. ⁴⁵ Pe jna fo³oo 'e ja²mo, joon 'naa'

jo jo¹ líi²naa' jna. ⁴⁶ ¿Ti seein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in jma¹a júu³ røø²¹ 'e 'oo² jna tsaa² tyi¹? Joon wa'a fuu²¹²uu 'naa' júu³ 'e jai², ¿'ee lí' jo jo¹ líi²naa' jna? ⁴⁷ Jileei²¹ 'in jóon¹on Dios nuu¹o júu³ tya' Dios, pe 'naa'gii' jon' jóon¹on Dios 'naa' tsu 'wii¹³ joon jo 'iin²¹²naa' nuu²uu' júu³ tya' Dios —jin² Jesús sii²¹i 'in tyu² to² tsá² Israel do.

Cristo 'in niseein²¹ jéei¹gi lagi 'líi²¹² Abraham

⁴⁸ Joon gajin² tsá² Israel sii²¹i 'ido:

—E ja²mo mo nigafaa¹³a'a 'e tsá² seein²¹ Samaria 'nu joongi' 'e 'yuu¹ 'in 'líi³mo alma tyi'i.

⁴⁹ Joon Jesús-gi gasii¹i:

—Jo 'in 'líi³ 'yuu¹ alma tyiia. Jilaa²¹ 'e jmóo³oo jmai² tya' 'e untyuu²¹²na Ñu³oo pe 'naa'gii' jmai² 'e unlíi³moo' jna. ⁵⁰ Pe jna jo 'noo¹³oon wa' 'e untyuu²¹²i tsá² jna xu^{fiin}¹³ seein²¹ jaain²¹ 'in 'noo¹on la joon, joon 'ii jmoo¹o 'ii²¹. ⁵¹ E la ja²mo fuu²¹²u 'naa', jileei²¹ 'in unjii²i júu³ tyiia 'e fo³oo lo, jo jmi²¹² ijúun²in.

⁵² Joon gajin² 'in tyu² to² tsá² Israel sii²¹i Jesús:

—Nogi tsei² 'e ja²mo líi²na'a 'e 'yuu¹ 'in 'líi³mo alma tyi'i. 'Líi²¹² Abraham joongi jileei²¹ 'in cwo¹o júu³ tyú² 'in gajún¹mo 'i joon 'nugi fu²u jna'a: "In unjii²i jilaa²¹ 'e fo³oo lo, jo jmi²¹² ijúun²in." ⁵³ ¿Ti líi²u 'e feei¹gi' la 'líi²¹² nu¹u' Abraham? Gajún²mo 'i la joon jon gajún²mo 'in gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹. ¿'in 'nu líi²u jon?

⁵⁴ Jesús gajin²in:

—Jo lí² untyuu²¹²na 'ñii'a, tsu wana untyuun²¹²na 'ñii'a jo to² 'ii³in. Pe 'in untyuu²¹²u jna Ñu³oo 'i, tsu 'ii jon foo²¹ 'naa' Dios tyii'. ⁵⁵ Pe 'naa' jo cwii¹naa' 'ii. Pe jna cwii¹moo. Joon wa jna fo³oo 'e jo

cwii¹na 'ido joon jna tajuu²¹mo la líi¹ 'naa'oo'. Pe la jai² cwii¹mo joongi unjii²oo 'e jin²in. ⁵⁶ Lii²¹² tsafei¹ tyii' Abraham galijløøi¹³ 'áa¹mo mo galiñii¹ in² jmi²¹² tyiia. Gani²¹, joon galijløøi¹³ 'áa¹.

⁵⁷ Joon gajin²in 'in tyu² to² tsá² Israel do sii²¹; Jesús:

—Jo mo 'oo²gi¹ cincuenta jii²¹. ¿Xiiala lí² 'e foo²¹o 'e gañii¹³u'u Abraham?

⁵⁸ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', la nu¹gi 'e la seein²¹ Abraham, niseen²¹mo jna —jin² Jesús.

⁵⁹ Joon 'in tsá² do gasaa¹³a cuun²¹² ityuu¹³; Jesús. Pe Jesús do ga'mée¹mo 'ña'a joon cwo¹h¹o 'e cwo¹ fee¹ do. Joon gangú¹; jee²¹² 'ido, ganga²mo.

9

Un'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² tiui²

¹ Joon li gangú¹; do nii²in jaain²¹ tsañuu¹ 'in nigangaai¹³ tiui².

² Joon 'in tsá² ngi¹; coon¹³on do nigaunngii¹ 'ido, joon nigajin²in:

—Tifo² tyii¹, ¿'ee li' gangaa¹³; 'in tsañuu¹ tiui²? ¿Xufo¹ røøi²¹ sáa³ jmi²¹ taa² 'ee si' røøi²¹ 'ña'a no taa² 'ee?

³ Joon gajin² Jesús:

—Jo galí² tiui² cwáain¹ tya' taa² tya'a 'ña'a jon'gi taa² tya' sáa³ jmi²¹; 'e galí² tiui² 'wii¹³ tya' coon¹³ 'e la joon ili² 'e²e Dios tsá² jilaa²¹ 'e lí² jmáa¹a. ⁴ Ná¹-a jmáa³aa to² tya' 'in gasii¹in jna mo jmi²¹² tsu najó²-o 'e li nuu²¹ joon jo 'iin lii¹gi jmá¹ to². ⁵ La 'ii²¹² 'e taan¹na 'e fu juncwii²¹ lo lí¹na jí² coo²¹ 'e ni cwo¹³ juncwii²¹ lo.

⁶ Joon mo ngayuui¹³ gajin²in 'e júu³ lo Jesús gañii¹³ ni 'wó² joon gajmaa¹a xu capiléen³ jii¹ coon¹³ jmi²¹ 'e²e. Joon gasoon²¹on unni² 'in tsá² tiui² do. ⁷ Joon gajin²in sii²¹; 'in tsá² tiui² do:

—Cwó², cworuun¹³un unni²¹; coon¹³ jmi²¹ 'in 'o² tsi pila sii²¹ Siloé —'øøi²¹-tsi tsá² 'e sii²¹, 'in gasii¹in do, coon¹³ jmi¹.

Joon gangoo²¹-o 'in tsá² tiui² do, niruun¹³un unni¹in joon mo gacii¹³; joon nijnaa²¹o. ⁸ Joon 'in tsá² née¹ tyan' li tyín¹in 'in taa² do coon¹³ tsá² 'in niganí²in 'in tiui do gajin²in:

—¿Ti jon' 'ino 'in tsá² la mo tyín¹in 'in mi¹; caridad?

⁹ Inlíi¹³ gajin²in:

—'Inoo do.

'Inlíi¹³gi gajin²in:

—Jon' 'ino do, pe coonti-i la joon jné²i.

Pe 'ña'a 'in tsá² do 'e noo²¹²ta tiui² gajin²in:

—Jna-a 'in tsá² ta tiui² do.

¹⁰ Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—¿Xiiala li 'e nijnaa²¹o'o?

¹¹ Joon gani¹; 'in tsá² ta tiui² do:

—Jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Jesús 'in gajmaa¹xu jii¹ gasúun²un unni³ii, joon jin²in sii²¹; jna²: “Cwó² fu li náa¹ pila sii²¹; Siloé, joon roon¹³on unni²ii.” Joon gangoo²¹²oon joon mo garuun¹³uun unni³ii do joon galí² jnaa²¹oo.

¹² Joon gaunngii¹; 'in tsá² do sii²¹; 'in tsá² ta tiui² do:

—¿Náai¹³gi 'in tsañuu¹ do?

Joon gajin² 'in tsá² ta tiui² do:

—Jo ñii²ii naai¹.

'In tsá² fariseos unngii¹; 'in tsá² ta tiui² do xiiala galí¹ jnaa²¹a

¹³ Joon 'in tsá² taai² do nijaa²¹²mo 'in tsá² ta tiui² do tyani tsá² fariseo. ¹⁴ Pe jmi²¹² 'ii¹ 'woo²¹ tsá² 'e jmi²¹² 'e gaun'láa²; Jesús 'in tsá² tiui² do. ¹⁵ 'Wii¹³ joon gaunngii¹; 'in fariseos do 'in tsá² ta tiui² do xiiala galí² 'e la no nilí²-i jøø². Joon gajin²in 'ido:

—Jii¹in gasúun²un 'ido unni³ii mo ngayuui¹³ joon joon garuun¹³oo, 'wii¹³ joon nijnaa²¹oo la no.

16 Joon 'inlǎi¹³ tsá² fariseo jin²in:
—In tsañuu¹ 'in gajmaa¹a 'elo
jo gajmaa¹a 'ii²¹ tya' Dios tsu jo
tsái¹-tsi jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Pe 'inlǎi¹³ gi gajin²in:
—¿Xiiala lí² jmáa¹a 'e lí² milagro
no wa'a røøi²¹ tsaa² tyi¹?

Coon¹³ la joon galí² tún² poo²¹²
'ii. 17 Joon gaunngii¹ tún¹ 'in
tsañuu¹ ta tiui² do:

—'Nu-gi, ¿xiiala foo²¹'o cwáain¹
tya' 'in tsañuu¹ 'in gacwo¹'o unni²i
do?

Joon 'i-gi gajin²in:
—Jna fo³oo, jaain²¹ tsá² 'in cwo¹'o
júu³ tyú² tya' Dios 'ido.

18 Pe 'in tyu² to² tsá² Israel jo jo¹
mo líi² mogi 'e ta tiui² 'in tsañuu¹
do ce gatø¹'o 'in sáa³ jmi²¹ 'in
tsá² ni'láa²i do. 19 Joon gaunngii¹
tsacøøi¹³ tya' 'in tsá² do:

—¿Ti 'ino-o yuun²¹ tyii' 'in ca
la mo gangaa¹³mo 'e foo²'oo' ni-
tiuu²mo? ¿Xiiala li 'e la no nij-
naa²¹'o?

20 Joon tsacøøi¹³ tya' 'in tsá² ta
tiui² do gañii¹:

—Ne²'oo'o 'e yuun²¹ tyi-oo'o 'ino,
joon ca la mo gangaa¹³i tiuu²mo.
21 Pe jo né²e'e xiiala li 'e la no nij-
naa²¹'o. Jo mo la né²e'e 'iin gaun'lá²
unni¹i. Unngii¹ duu' 'ña'a no, tsu
tsá² 'in nifee¹mo no. 'Ña'a noo
jmá¹a júu³ røø²¹.

22 Jmi²¹i gajin²in la joon tsu
'wii¹³ 'e 'goo²¹-o. Tsa 'in tyu² to²
tsá² Israel gasii²i røø²¹ 'e jo cwo¹gi
tsataa²i inuu cwo¹ sinagoga jileei²¹
'in jin² 'e Cristo Jesús. 23 Tsa
'wii¹³ joon gajin² tsacøøi¹³ tya¹a:
“Unngii¹duu' 'ña'a no, tsu tsá² 'in
nifee¹mo no.”

24 Joon gatø¹'ø 'in tyu² to² tsá² Is-
rael do 'in tsañuu¹ ta tiui² do, joon
gasii²¹i:

—Sii¹³ jna'a júu³ ja²mo tyani
Dios. Jna'a ne²'oo'o 'e tsá² røøi²¹
tsaa² tyi¹ 'ino.

25 Joon gañii¹ 'in tsá² ta tiui² do:
—Jo ñi³ jna ti røøi¹ 'ino tsaa² tyi¹
si jo røøi²¹ 'ee. Jiin¹³ 'e ñi³ii 'e
jna-a tsá² ta tiuu²mo joon la no ni-
jnaa²¹oo.

26 Joon gaunngii¹ 'in tsá² do tún¹:
—¿'Ee gajmaa¹a tyi¹? ¿Xiiala
jmaa¹'a 'e gacwo¹'o 'nu unni²i?

27 Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:
—Nifuu²¹²gi jna 'naa' joon jogi
unjii²ii'. ¿'Ee lí' 'iin²¹²naa' 'e fo³oo
tún¹ 'e nifo³oo do? ¿Ti 'iin²¹²naa'
líin²naa' tsá² tya'a?

28 Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do
gauntyii²in 'ido joon gasii²¹i 'ido:

—'Nu-u, líi²u'u tsá² tya' 'in
tsañuu¹ do pe jna'gii¹ líi²na'a tsá²
tya' Moisés 29 tsu jna'a ne²'oo'o 'e
Dios nigafee²¹mo Moisés pe 'in
tsañuu¹ do jo né²e'e xiia fu seein²¹.

30 Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:
—'Áa¹i tsa'góo²-tsii 'e foo²¹ 'naa'
'e jo ñi²ii' xiia' seein²¹ 'ido pe 'ido
nigacwo¹'o jna unni³ii! 31 Tyú²-u
né² jna' 'e jo unji²i Dios júu³ tyú²
'e faa²¹a tsá² røøi²¹ tsaa² tyi¹.
Unji²i Dios jiin¹³ júu³ tya' tsá²
'in un'goo²¹'o 'ii joongi jmoo¹'o 'ido
jiin¹³ 'e 'iin²¹²in Dios. 32 Jo mo lí sá²
júu³ 'e galí jnaa²¹a jaain²¹ tsañuu¹
'in tiui² ca la mo gangaa¹³i. 33 Wa'
'in tsañuu¹ no jo gasii¹in Dios 'ii jo
'e lí² jmáa¹a jiin¹³ coon²¹.

34 Joon 'in tyu² to² tsá² Israel
gajin²in sii²¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—'Nu-u, 'in gangaa¹³ coon¹³
tsaa² tyi¹, joongi 'iin²¹²un 'e³'e jna'a
júu³ tyú².

Joon gatyii¹mo 'in tsá² ta tiui² do
jee²¹² 'ii.

*Lawa jaain²¹ tsá² tiuu²mo 'in jo
jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios*

35 Joon galiñii¹ Jesús 'e gatyii¹in
tsá² Israel 'in tsá² ta tiui² jee²¹² 'ii
joon mo jiin¹in Jesús 'in tsá² ta tiui²
do joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿Ti jo¹ líi²u Jóon¹on Dios?

36 Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—Sii¹³ jna 'iin²¹² 'i tsu joon jo¹o líi²na 'ii.

37 Joon gajin² Jesús:

—'In niñi¹mo 'nu 'i. Jna-a 'i 'in sii¹³u coon¹³on.

38 Joon 'in tsañuu¹ do tsifu gasii²¹i moojni¹i tyani Jesús joon gajin²in:

—Jo¹o líi²na 'nu, Ña'ñu¹u'.

Joon gaun'goo¹o Jesús.

39 Joon gajin² Jesús:

—Jna goo²¹²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo 'e 'ná¹-a li sá² 'ii²¹ 'e li jnaa²¹ 'in tiui² joon 'in jnaa²¹ ilitiuu²mo cwáain¹ tya' júu³ tyú² tya' Dios.

40 Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos 'in taai² do coon¹³ Jesús mo ganúu²un 'e júu³ do joon gaunngii¹i sii²¹i Jesús:

—¿Ti joon tsá² tiuu²mo jna'a jon?

41 Joon gajin² Jesús:

—Wa'a 'naa' 'e tiuu²naa' jo 'e tsaa² røø²¹naa' cwáain¹ tya' tsaa² tyi¹. Pe 'e foo²oo' 'e jnaa²¹oo' joon 'oo²oo' tsaa² tyi¹.

10

Júu³ tya' li náa¹ 'yá²

1 Faa²¹gi Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'—jin² Jesús— jileei²¹ 'in jo tsataai² li 'oo² 'yá² li taai² joo'saa²¹ pe tsataai² fu li 'i xiiá' 'uun²¹ 'i. 2 Pe 'in tsá² li 'oo² 'yá² do 'ii 'in tsá² 'in ngi¹ to² 'aai¹ joo'saa²¹ do. 3 Joon 'in tsá² 'in ní² 'oo² 'yá² do inó² 'e 'oo² 'yá² do tya' 'in tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹ 'e tsá² 'ido. Joon 'in joo'saa²¹ do cwii¹o jmi¹ tya' 'in 'aa¹ 'ii. Joon 'in tsá² 'aa¹i joo'saa²¹ do ñii¹o 'ee sii²¹ 'ido la jaain²¹ la jaain²¹. Joon 'woo¹ ni 'ido fu caluu. 4 Joon mo gayuui¹³ 'woo¹ ni 'in joo'saa²¹ do jileei²¹ joon 'in 'aai¹ 'ii gangii¹i ngóo¹-o nifugi li ningalín² 'in joo'saa²¹ do. Joon 'in joo'saa²¹ do ngalín² caluu

tsu cwii¹ 'ido jmi¹ tya'a. 5 Pe jo tsalín² 'in joo'saa²¹ do caluu 'in jo cwii¹in xujoon 'e cwii¹o, tsu jo cwii¹i jmi¹i tya' 'in tsá² jo cwii¹in—jin² Jesús.

6 Jesús gatyaa¹ 'e júu³ lo tya' 'e 'e²e tsá² pe 'in tsá² fariseos do jo ga'øøi²¹-tsi 'e cwoo¹i 'øøi²¹-tsi 'e júu³ do.

Jesús líi¹ 'in 'aa¹i joo'saa²¹ 'in tyú¹

7 Joon gajin² Jesús tún¹ sii²¹i 'in tsá² do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Jiin¹³ jna-a líi¹na 'oo² 'yá² do 'e li tsataai² joo'saa²¹, tsu la taai² joo'saa²¹ tsi 'yá² coon¹³ 'oo² 'yá² do la joon jon 'wii¹³ jna-a lí²-i tsataai² tsá² ñu¹fú². 8 Jileei²¹ 'in jalín² jée¹gi la jna 'uun²¹ 'i, la jo unji²in 'in joo'saa²¹ do 'in jo cwii¹in la joon jon jo unji²in 'in tsá² tsataai² ñu¹fú² 'in jalín² jée¹gi lagi jna. 9 Jna-a líi¹na 'e 'oo² 'yá² do joon jileei²¹ 'in tsataai² 'wii¹³ jna itiin¹³mo 'ii. Líi¹i lawa joo'saa²¹ 'in tsataai² tsi 'yá² joongi 'woo¹i seen²¹in tyú² sá² 'e dø¹ø.

10 'Pe 'in 'uun²¹ do canii² jó² jajmaa¹a 'uun²¹, joongi jajngaa¹³i 'in joo'saa²¹ do joongi tyaa¹ cwii¹³in. Pe jna nigoo²¹²oo 'e cwoo²oo juncwii²¹ tya' tsá² joon jna cwóo³oo coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e tyú² 'áa¹mo. 11 La 'in tsá² tíi²i tyú² 'aa¹i joo'saa²¹ la joon jon jna tíi²mo tyú² 'aa²na tsá². 'In tsá² 'in tíi²i tyú² 'aa¹i joo'saa²¹ cwoo¹o juncwii²¹ tya'a 'wii²¹² tya' joo'saa²¹ 'áa¹i. 12 Pe 'in ní² joo'saa²¹ 'e 'lee¹³mo jo jmoo¹o la joon tsu mo ní²in jó¹ jaain²¹ 'yia¹ lobo joon gatíuu²mo joo'saa²¹ 'aa¹i, gacwii¹o tsu jo 'née²e 'in joo'saa²¹ do tsu jon' joo'saa²¹ tya'a. Joon 'in 'yia¹ lobo do gasan²mo 'in joo'saa²¹ do joon 'in catyaa² do gaxé¹mo. 13 'In tsañuu¹ do gacwii¹o tsu jmoo¹o

to² lee¹³ mo jo 'ee cwáain¹ tya'a 'in joo'saa²¹ do.

14-15 'Jna-a líi¹ na tsá² 'in tíi² tyá² 'aa¹ i joo'saa²¹. La cwii¹ in Ñu³ jna la joon jon cwii¹ moo. La joon jon cwii¹ moo tsá² tyiia 'in jai² líi² i jna 'in líi¹ i lawa joo'saa²¹ tyiia. Joon 'ido cwii¹ mo jna jon. Joon cwó³ oo juncwii²¹ tyiia 'wii²¹² tya' 'in joo'saa²¹ do. 16 Joon 'aa² mogii joo'saa²¹ xeei²¹ 'in taa² i tsi 'yá² li xiia 'in jon' taai² tsi 'yá² lo, 'ná¹ ni-tee² oo jon. Joon ijmáa¹ a nuu¹³ o júu³ tyiia joon jilee²¹ mo tsataai² coon²¹ 'yá² tya'a joon jaan²¹ mo 'in 'aa¹ i 'ii.

17 'Nee¹ mo Ñu³ jna tsu cwó³ oo juncwii²¹ tyiia 'wii²¹² tya' tsá² joon iñii¹ moo tún¹. 18 Ce jiiin¹³ jaain²¹ jo 'in jnga² i jna pe 'ñiia¹ oo cwó³ oo juncwii²¹ tyiia tsu jiiin¹³ la joon 'iin²¹² na. 'E tíi² moo cwó³ oo joon coon¹³ la joon iñii¹ moo tún¹. Tsu 'ii²¹ joon nijmaa¹ a Nu³ —jin² Jesús.

19 Joon mo ganúu² un tsá² Israel 'e júu³ lo joon gacoon²¹ gi tún²-un gaxeei¹ yaai. 20 Joon fúui¹ tsá² jee²¹² 'ii do gajin² in:

—¿'Ee lí' 'e unjii² i júu³ tya' 'in tsañuu¹ no tsu 'in 'lii³ mo 'in yuui² alma tya' 'ino joongi yu caa²¹² mo 'ino?

21 Pe 'in líi¹³ gi gajin² in:

—Wa'a 'yuui² 'in 'lii² alma tya' tsá² jo lí² faa²¹ a tsá² la no. Jo lí² cwó¹ o espíritu gó² unni² tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tiui².

'In tyu² to² tsá² Israel untyú² in Jesús

22 Ningóo¹ o jiiin²¹ cwii² joon gatí² jmi²¹² 'e unjmuu²¹² i tsá² Israel cwo¹ fee¹ si² fu Jerusalén tíi² la joon nigasi² 'e unjmuu²¹² i tsá² la coon²¹ jiiin²¹ ca la mo niga'yee²¹ i. 23 Joon sá² coon²¹ ni'nú¹ fee¹ tya' cwo¹ do 'e sii²¹ i Salomón joon ni'nú¹ joon ngi¹ i Jesús. 24 Joon

'in tsá² seein²¹ Israel do gajmaa¹ a coon²¹ líi²¹ ce cu² jiiin¹ líi¹ siin¹² in Jesús joon gajin² in sii²¹ i 'ido:

—¿Lii¹ ca 'e cwo² o jna'a 'e la né² e 'e 'iin¹ nu? Wana 'nu Cristo sii¹³ jna' coonti júu³ coon²¹ tsáa¹.

25 Jesús gajin² in:

—Nifuu²¹² jna 'naa' pe 'naa' jo jo¹ líi² naa' jna. Jilaa²¹ 'e jmóo³ oo to² tyu² Ñu³ oo 'e ni'e² e 'naa' 'e Cristo jna. 26 Pe 'naa' jo jo¹ líi² naa' tsu jo líi¹ naa' joo'saa²¹ tyiia jiiin¹³ la líi¹ 'e nigafuu²¹² uu 'naa' la mo jée¹. 27 Tsu joo'saa²¹ tyiia cwii¹ o jmi¹ tyiia joongi cwii¹ moo joon 'ii-gi jaliiin² mo coon¹³ jna. 28 Joon jna icwó³ oo juncwii²¹ tya' 'e taa²¹ coon²¹ tøø² mo joon jo jmi²¹² 'iin² gi. Joon jiiin¹³ jaain²¹ jo 'iin tyi² in 'ido ja'cwó³ oo. 29 Ñu³ oo nicwoo¹³ i jna joon 'ii-gi 'in fee¹ i gi la jee²¹² jilee²¹ joon jiiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí² tyi² in 'ido ja'cwo²¹ o. 30 Jna-a coon¹³ Ñu¹ u', jaan²¹ mo jna'a líi¹ na'a.

31 Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do son² on cuun²¹² la mo 'e tyuu¹³ i Jesús. 32 Joon gajin² in Jesús sii²¹ i 'ido:

—'Láa² mo 'e tyú² nigajmáa³ aa tyani 'naa' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ñu³ uu ¿noo 'e tyú² lo 'e tyuu¹³ naa' jna cuun²¹²?

33 Joon gajin² in 'in tsá² tyu² to² Israel do:

—Jo tyuu¹³ na'a 'nu cuun²¹² cwáain¹ tya' 'e tyú² nigajmaa¹³ a pe cwáain¹ 'e nigafaa¹³ a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tyi¹. Tsu 'nu-u jaain²¹ tsañuu¹ 'in jmaa¹ i 'ña'a Dios.

34 Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² do:

—Ni jí² ley tyi'naa' 'e faa²¹ a 'e jin² in Dios: “'Naa' líi¹ naa' dioses jon.” 35 Né² o' 'e jin² jí² tya' Dios joon jo lí² wa' jo røø²¹² na'. Joon Dios gaunsii²¹ i jna' 'in 'ii²¹ júu³ tyú² tya'a, “dioses.” 36 Joon wa gatyii¹ in Dios jna joongi sii¹ in jna ni

cwoo¹³ fu juncwii²¹, ζxiiala lii¹naa' 'e foo²oo' 'e nifo³oo júu³ 'laa²¹ mo gafa³oo Joon¹on Dios jna? ³⁷ Joon wa jo jmá³aa jilaa²¹ 'e jmoo¹o Ñu³uu joon jo 'ná¹ jo¹ líi²naa' jna. ³⁸ Pe wa'a jmá³aa, xufiin¹³ jo jo¹ líi²naa' jna, jo¹ cwolín²naa' jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e coon¹³ la joon 'e liní²ii' coonti 'e ngi¹i Ñu¹u' coon¹³ jna joongi jna ngii³oo coon¹³ Ñu¹u'.

³⁹ Coongi tún¹-un 'iin²¹²in 'in tyu² to² tsá² Israel do saan¹i pe Jesús galáa²mo 'ña'a.

⁴⁰ Joon Jesús gangaa¹³i fu li 'ngoo¹³ jmii²¹ sii²¹ Jordán li' li 'yeei²¹ ñi¹. Joon joon gajaan¹an li mo ta natyín¹in Wó³ nisaa¹i tsá² jmii²¹² ca la jeei¹³. ⁴¹ Joon fúu¹mo tsá² 'in gangalín² ngajóøi² Jesús. Joon jin² 'in tsá² do cwáain¹ tya' Jesús:

—'E la ja²mo xufiin¹³ jo gajmaa¹a Wó³ do jiin¹³ coon²¹ li² milagro pe jilaa²¹ 'e gajin²in 'wii²¹² cwáain¹ 'in tsañuu¹ no 'e nilaja²mo.

⁴² Joon fúu¹ 'áa¹mo tsá² 'in jo¹o galíi²i Jesús li taain¹ do.

11

Mo gajúin¹ Lázaro

¹⁻² Joon née¹i gaai²¹ la 'oo²¹ ruu²¹i coon²¹ fúu²¹ li sii²¹ Betania, Lázaro coon¹³ María coon¹³ Marta. 'In María do, 'ii 'in nigaxée²i jmii²¹ jmafuu²¹ tii² Jesús joon gauntyuun²¹ tii² Jesús coon¹³ jnutyi²o. La 'ii²¹² joon galitsaa¹³a Lázaro do. ³ Joon gasii¹in 'in gáí¹ ruu¹i Lázaro do júu³ fu li taain² Jesús, sii²¹i 'ido:

—'Áa¹mo jo¹ tsaa¹³a amigo tyi¹i Lázaro.

⁴ Joon mo ganúu²un Jesús 'elo, joon gajin²in:

—Jo ijúun¹in coon¹³ 'e jmoowúu¹ do 'e 'íi³in to² tya' 'e 'e²e tsá² jiin¹³ 'ii²¹ tya' Dios jmii²¹ joon coon¹³ la

joon jon iliñi¹ tsá² 'ii²¹ tya' Joon¹on Dios.

⁵⁻⁶ Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo 'e tsaa¹³ Lázaro gajaan¹o tún² jmii²¹²gi fu li taan¹in xufiin¹³ 'áa¹mo 'iin²¹²in Marta coon¹³ ruu²¹i Lázaro. ⁷ Mo ngayuu¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² 'in ngi¹i coon¹³on:

—Tsaa²¹a' tún¹ fu Judea.

⁸ Joon gajin² 'in ngi¹i coon¹³on do:

—Tifo² tyii¹, ζti coon²¹gi tún¹ 'iin²¹²u'un cwoo¹³o? Jo 'áai¹ mo ngó¹ 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do jngaa¹²i 'nu coon¹³ cuun²¹².

⁹ Jesús do gajin²in:

—Sá² dyatun¹ hora 'e ti 'yiaa²¹. Wa 'e ngi¹ tsá² mo jmii²¹² jo tyuin² tsá² tsu sá²-a 'yiaa²¹ tya' juncwii²¹ lo tya' 'e jnéé²in jøø² tsá². ¹⁰ Pe wa ngi¹ tsá² mo canuu²¹, tyui² tsá² tsu jo 'yiaa²¹ jnéé²in.

¹¹ Mo ngayuu¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Nicwuu²¹mo amigo tyi¹ Lázaro. Pe no cun'un ní²ii niunjnaa¹-tsi.

¹² Joon gajin²in 'in tsá² ngi¹ coon¹³on do:

—Ña'ñu¹u', wana jiin¹³ 'e nicwuu¹i lí²-i un'láa²mo 'ña'a. Jo 'ná¹gi cwoo¹³o.

¹³ Pe Jesús gajin²in 'e øøi²¹-tsi júu³ tya'a 'e nijún¹mo Lázaro joon ga'øøi²¹-tsi 'in tsá² 'in ngi¹ coon¹³on do 'e faa²¹a Jesús 'e jiin¹³ 'e canii² 'e cwuu¹mo 'ido. ¹⁴ Joongi gajin² Jesús la tí²:

—Nijún¹mo Lázaro. ¹⁵ Joon jløø¹²moo 'e jo nitiin¹³ taan¹na do tsu coon¹³ la joon 'e tyú²gi tyii' tya' 'e ja²mo líi²naa'. Pe tsaa²¹a' tsajøø²¹²na'.

¹⁶ Joon gajin² Tomás, 'in nisii²¹ jon Gemelo, sii²¹i 'in tsá² ngi¹ coon¹³on Jesús catyaa¹² do:

—Tsaa²¹² jna' jon, joon júun²na' caan²¹mo coon¹³on.

Jesús unjiin¹in tsá²jee²¹² 'lí²¹²

17 Joon mo gatyía¹ Jesús Betania ningó¹o tyún² jmí²¹² jiiin¹³ la ni'ái¹ Lázaro. 18 Joon tsu 'wii¹³ náa¹ tyan' Jerusalén Betania, ti tún² kilómetro^s tsi ca'no¹³o, 19 joon 'áa¹mo fúu¹ tsá² tse'en²¹ Israel ningalín² nifee¹³i Marta coon¹³ María cwo¹o 'ido fo'feei¹ cwáain¹ tya' 'e gajúin¹ ruui²¹ 'ido. 20 Joon mo galiñii¹ Marta 'e ngó¹o jmoo²¹ tye²mo Jesús joon cwo'íi¹ Marta nijeen²en ni 'ido. Pe María-gi do gajaan¹o inuu. 21 Joon gajin² Marta sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', wa mo'o tyiin¹u'un jo gajúun¹in ruu²¹na do. 22 Pe jna ñí³oo 'e cwo¹o Dios 'nə jilaa²¹ 'e mii³i.

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i Marta:

—Injiin¹in ruui²¹ 'nə tún¹.

24 Marta-gi gajin²in:

—Jo¹o, jna ñí³oo 'e injiin¹o mi ti jmí²¹² li gatséi¹ mo jiiin¹in líi²¹².

25 Joon gajin²in Jesús sii²¹i 'ido:

—Jna-a jon jmáa³aa 'e jiiin¹in tsá² jee²¹² líi²¹², jna-a cwo³oo tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'In jo¹ líi²i jna xafiin¹³ júun²in, ijiin¹o tún¹. 26 Joon jileei²¹ 'in jiiin¹ 'in jo¹ líi²i jna jo júun²in. ¿Ti jo¹ líi²u 'e júu³ lo?

27 Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Ña'ñu¹u', jo¹o líi²na 'e 'nə-u Cristo, Joon¹on Dios Jmii²¹ 'in 'ná¹ jó¹o ni cwo¹³ juncwii²¹.

Jesús xuui²¹²-tsi mo tyí¹a ni 'aan¹ tya' Lázaro

28 Joon mo ngayuui¹³ gajin² Marta 'e júu³ lo gangaté²e ruu²¹i María sii²¹i 'ido 'uun²¹mo:

—Nicwa²mo Tifo² tyi' joon gaj- maa¹a júu³ tøø²¹ø 'nə.

29 Joon mo ganú²un María 'e júu² do tsifuu garoon¹on gangóo¹o ngafee¹³i Jesús. 30 Jo ga¹in Jesús ti 'i fuu²¹ do pe do-o tyiin¹in li gafee²¹i Marta 'ii. 31 Joon mo gani²i 'in tsá² Israel 'in taai² cwo¹o fo'feei¹ María 'e garoon¹on 'ido ce tyí² cwo'íi¹

'ido fu caluu joon ngalín² caluu María líi²i 'e tsá¹ 'ido fu ni 'aa¹ do 'e ngatyii¹³i 'ido.

32 Joon mo gatyía¹ María li siin¹³in Jesús, joon gasi²¹i wojni¹i tyani Jesús joon jin²in:

—Ña'ñu¹u', wa mo'o tyiin¹u'un jo gajúin¹ ruu²¹na do.

33 Joon mo gani² Jesús 'e ci²i María coon¹³ 'in tsá² Israel 'in ningalín² coon¹³ María joon galili²i Jesús fa'i²-i 'áai¹ joongi gangatyin²-tsi. 34 Joon gaunngii¹:

—¿Xiia li' ga'áa¹naa'?

Joon 'ido-gi gajin²in:

—Ña'ñu¹u', na¹ du' cwojøø²¹ø.

35 Joon gatyí²i Jesús. 36 Joon gajin² 'in tsá² Israel do:

—Jøø²duu' áa¹mo ni 'iin²¹²in ni 'ido.

37 Pe 'inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² seein²¹ Israel do gajin²in:

—In no-o 'in gacwo¹o unni² 'in tsá² tiui² do, ¿ti jo 'ee nilii¹i jmá¹xu tya' 'e jo júuin² Lázaro no?

Gajin¹in Lázaro

38 Joon Jesús ngatyin²-tsi tún¹, joon gangatyéen¹in ni 'aa¹ do. Joon 'e 'aa¹ do nilí² too²¹ xá² joon ni injni¹ coon¹³ coon²¹ cuun²¹² fee¹.

39 Joon gajin² Jesús:

—Jan² cuun²¹² 'e injni¹ oo² no.

Joon Marta, ruui²¹ 'in líi²¹² do gajin²in:

—Ña'ñu¹u', wa jo nijmaa²¹a tsu ningóo¹on tyún² jmí²¹² jiiin¹³ la júin¹ Lázaro.

40 Pe joon gajin²in Jesús:

—Nifuu²¹²oo 'nə wana jo¹ líi²u imóo³o'li xiiala 'e tsafee¹mo Dios.

41 Joon gajan²o cuun²¹² do joon gajøø²ø Jesús fu yu' joon faa²¹a júu³ tyá², jin²in:

—Nu³, cwo³-oo 'nə maa¹³mo'lo tsu niganáa²o' júu³ tyiia. 42 Jna ñí³oo 'e nuu²¹o' júu³ tyiia coon²¹ tøø²mo. Foo¹³na 'nə 'wii²¹² tya' 'e

jóø²ø 'in tsá² no 'e ilitsáai¹-tsi 'e 'næ-æ gasii¹un jna.

43 Mo ngayuui¹³ jin²in la joon, joon ga'oo¹o tá², tøø²²¹ø Lázaro:

—iLázaro, júu¹ fu lo!

44 Joon 'in 'lii²¹² do gacwo'í¹o joon 'in paa²¹ 'mi²i cwoo²¹o coon¹³ tii²i joon 'in jni² 'mi²i tsi ní¹i. Joon gajin²in Jesús:

—Sii¹³ cwoo²¹o tii²i cwotyee²¹mo.

Síi¹i tsá² røø²¹ saan¹in Jesús

45 Joon fúu¹mo tsá² Israel 'in ningalín² coon¹³ María joon gani² 'e nigajmaa¹a Jesús jo¹o líi²i. 46 Pe 'inlíi¹³ 'in tsá² do ngalín² nij-maa¹³a tsá² fariseos júu³ jilaa²¹ 'e niganii²¹i 'e gajmaa¹a Jesús. 47 Joon 'in tsá² fariseos do joongi coon¹³ 'in tyu² to² untsá² do gauncaain²¹ yaai coon¹³ jileei²¹ tsacøøi¹³ joon gajin²in:

—¿'Ee ijmoø²¹o'? 'In tsanæ¹¹ no 'áa¹mo jmoo¹o lí² milagro. 48 Wana tuu²¹na¹ 'ino, jilee²¹mo jo¹o ilíin² 'ii. Joon 'in tsá² 'oo¹o to² Roma ijalín² 'e jafin²mo cwo¹ fee¹ tyi' joongi ija'iin²mo jna'.

49 Pe jaain²¹ jee²¹² 'ii do 'in sii²¹ Caifás 'in tyu² to² fii²¹² untsá² jiin²¹ joon gajin²in:

—'Naa¹ jo ní²ii¹ jiin¹³xæ, 50 jon'gi lí²naa¹ 'e tyú² tyi-o¹ 'e júuin² jaan²¹mo tsañæ¹¹ tya¹ goo²¹o lagi 'e iin²in la tøø²¹ li saan²¹an¹.

51-52 Pe Caifás do jo gajin²in jiin¹³ 'e 'øøi²¹-tsi 'ña¹a, Dios gacwo¹ 'ii 'e ga'øøi²¹-tsi 'e faa²¹a do 'e ijúuin² Jesús 'wii²¹² tya¹ jileei²¹ 'in seein²¹ Israel. Jon¹ ijúuin² 'wii²¹² tya¹ jiin¹³ tsá² 'in seein²¹ Israel pe ijúuin² tya¹ iuncaain²¹ jileei²¹ jón¹on Dios 'in née¹j li caain²¹ ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. 'E gacwo¹¹o Dios 'ii 'e ga'øøi²¹-tsi la do tsæ¹ wii¹³ tsafeei¹¹ tyu² to² fii²¹² untsá² 'ii. 53 Ca jmi²¹² joon gasii²i 'in tsá² 'oo¹o to² do seein²¹ Israel xiiala ijngaa¹³i Jesús.

54 Wii¹¹³ joon jo lí² ngi¹gi Jesús jee²¹² tsá² seein²¹ Israel, joon gacwo'í¹o fu lí¹ Judea joon gangó¹o co¹ coon²¹ cwoo¹³ tyænn²¹ fu lí sii²¹ Efraín. Joon do-o gajaan¹an coon¹³ 'in ngi¹i coon¹³on.

55 Joon xæ¹ná¹gi ti jmi²¹² pascua tya¹ tsá² Israel. Joon fúu¹mo tsá² 'in née¹i 'e fuu²¹ náa¹ la caain²¹ co¹ Jerusalén ngalín² fu Jerusalén næ¹gi lagi ití² jmi²¹² pascua 'e tsaruuin¹³ yaai joon coon¹³ la joon lityúu¹i. 56 'In tsá² jalín²in Jerusalén ngi¹i 'naa²¹i Jesús joon la 'ii²¹² taai² inææ cwo¹ fee¹ do unngi¹i ruu²¹i:

—Xiiala líi²u, ¿ti ijó¹o lí ti jmi²¹² lo 'owa jo jó¹ ee?

57 Joon 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tyu² to² untsá² nityu²æ to² wana 'in niñii²in xiia¹ tyíin¹in Jesús joon 'ná¹ cwatyajmaa¹³ 'ido 'ii júu³ tsæ joon isaan¹mo 'ido.

12

Jaain²¹ tsami² xée²i Jesus jmi²¹² jmafuu²¹

1 Jñæ² jmi²¹²gi 'ná¹ ti jmi²¹² pascua gangó¹on Jesús fu Betania lí tyíin¹ Lázaro 'in gaunjiin¹in Jesús jee²¹² 'lii²¹². 2 Joon do-o gatyaa¹ tyú² 'e dø²ø tsá² 'e jløø¹³i 'e tyíin¹ Jesús jee²¹² 'ii. Marta tyaa¹ 'uunñi² ni mesa la 'ii²¹² tyíin¹ Lázaro coon¹³ Jesús gø¹ø. 3 La 'ii²¹² joon tyei² María tyiin¹an jmi²¹² jmafuu²¹ 'éin³ ti coon²¹ tsa² litro 'e tyíin¹ 'moo¹³ 'áa¹mo. 'E jmi²¹² jmafuu²¹ 'e sii²¹ nardo do gasóon²on tii² Jesús joon mo ngayuui¹³ joon tsifu gasii²¹i coon¹³ jnú² tyí¹i. Joon la caain²¹ tsi inææ garó¹i jma² tya¹ 'e jmi²¹² jmáfuu²¹ do. 4 Joon jaain²¹ 'in tsá² tya¹ Jesús 'in sii²¹ Judas Iscariote, jón¹on Simón, 'in ti lí 'ní¹i Jesús gajin²in:

5—¿'Ee lí¹ jo ga'nii²¹² 'e jmi²¹² jmafuu²¹ do 'e uncoon¹³ tya¹ 'in taní²in

tsu tyiin¹ la ti 'e jnaa¹a tsá² jee²¹² coon²¹ jiin²¹?

⁶ Pe Judas do jo gajin²in wa' 'e jo¹ 'nee¹i tsá² tañi²in, 'e gajin²in la do tsu 'uun²¹ 'ii joongi tsu 'wii¹³ 'e 'ii-o náa¹ cwoo²¹o tu'mi² taa¹³ cuu². Joon 'wo²o 'e cuu² taa¹³ tsi.

⁷ Joon gajin² Jesús sii²¹i; Judas do:

—Jo jni³ nu'u, tsu lawa 'e sóon²i jna mi 'á¹na. ⁸ Coon²¹ tøø²mo seein²¹ tsá² tani²in jee²¹² 'naa' 'e lí² uncóon¹³oon' pe jna jo coon²¹ tøøi² iseen²¹na jee²¹² 'naa'.

Sí¹i 'in tyu² to² untsá² 'e jn-gaa¹³mo Lázaro

⁹ Joon mo galiñi¹ tsá² Israel 'e tyiin¹ Jesús fuu²¹ Betania joon 'áa²mo fúui¹ ngalín² ngajøø²¹²i Jesús, jon'wa' jiin¹³ 'e 'iin²¹²in ní²in Jesús 'e 'iin²¹²in ní²mo jon Lázaro 'in gajmaa¹a Jesús gajin¹in jee²¹² 'lii²¹². ¹⁰ Joon gasí¹i 'in tsá² tyu² to² untsá² do røø²¹ 'e jngaa¹³mo jon Lázaro, ¹¹ tsu 'wii²¹² tya' 'ido-o fúu¹mo tsá² Israel jo¹o galí¹i Jesús joon gatuu²mo 'in untsá² do.

Mo ga¹² Jesús Jerusalén

¹² Fúu¹mo 'ái¹ tsá² 'in gangalín² Jerusalén li ti jmi²¹² pascua. Mo jná² joon mo galiñi¹i 'in tsá² fúui¹ do ityi¹a Jesús 'e fuu²¹ do, ¹³ joon ganga'naa¹a ni moo²¹ joon ga'woo²¹i ngajeen¹in Jesús, joon faa²¹a tá¹, jin²i:

—i'In tyú¹mo Dios! i'In cwaa³mo 'in gajó² cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u! i'In cwaa³mo 'in Røøi¹³ tya' tsá² Israel!

¹⁴ Joon Jesús gatsee²¹i jaain²¹ bu³ joon gacwó²o 'ido jiin¹³ la lí² 'e faa²¹a ni jí² tya' Dios:

¹⁵ Jo toon²oon' fo²-'oo' tsá² seein²¹ fuu²¹ li sii²¹ Sion. Jøø²duu' no-o cwéi¹ Røøi¹³ tyii', tyiin¹ jaain²¹ bu³.

¹⁶ La mo 'láa² 'wii²¹² jo 'øøi²¹-tsi 'in tsá² ngi¹i coon¹³ Jesús jilaa²¹ 'e nigalí². Pe mo ngayuui¹³ gangai²

Jesús fu ñu'fú² joongi gati²-i-tsi 'e jilaa²¹ 'elo 'e toon²¹² ni jí² 'e faa²¹a cwáain¹ tya' Jesús joon la joon niga-jmaa¹a tya' 'ido.

¹⁷ 'In tsá² 'in nitéen²in coon¹³ Jesús la mo gatø²ø Jesús Lázaro 'oo² 'aan¹ joon gaunjiin¹o jee²¹² 'lii²¹², 'in tsá² do 'áa¹mo tyaa¹a júu³ cwáain¹ tya' jilaa²¹ 'e gani²i. ¹⁸ Tsu 'wii¹³ 'e júu³ gatyaa¹a 'ido joon ga'woo²¹i 'in tsá² fúui¹ do ngajéen²in Jesús. ¹⁹ Joon 'in tsá² fariseos sii¹i la jee²¹² yaai:

—Jøø²oo', jo jmé¹i tyi' jilaa²¹ 'elo. Ñíi²duu', jilee²¹mo tsá² ngalín² coon¹³ 'ii.

Inlíi¹³ tsá² faa²¹a jmi¹ griego 'naa¹i Jesús

²⁰ Jee²¹² 'in tsá² ngalín² fu li gati² jmi²¹² Jerusalén seein²¹ 'inlíi¹³ 'in nifaa²¹a jmi¹ griego. 'E nijalín² 'e un'goo²¹o Dios. ²¹ 'In tsá² faa²¹a jmi¹ griego do gangatyéen¹in co' li siin¹²in Felipe 'in seein²¹ coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betsaida náa¹ cwoo¹³ 'wó² tya' Galilea. 'In tsá² griego do gamí¹i tyani Lii²¹² do sii²¹i 'ido:

—Tsañuu¹, 'iin²¹²na'a nee²¹²na'a Jesús.

²² 'In Lii²¹² do ngajmaa¹³a júu³ Andrés joon mo ngayuui¹³ joon ngalín² mo je wáai² do ngatyaa¹a júu³ coon¹³ Jesús. ²³ Joon gajin²in Jesús:

—'E gatyí¹a gati²-i 'ii²¹ 'e untyú²i Dios jna, 'in Ruui²¹ Tsá², mi júun²na. ²⁴ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wa ca mi² trigo 'e jo jni²i tsá² ni 'wó² joon wa jo júun²mo, joon la mo líi²¹² ca mi²i. Pe wa najúin¹ 'e ca mi² do joon 'e iyii¹a 'láai²gi. ²⁵ Jileei²¹ 'in un'øøi¹i juncwii²¹ tya'a icaa²mo juncwii²¹ tya'a pe 'in jo tsái¹-tsi juncwii²¹ tya'a 'e ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo iun'øø¹i juncwii²¹ tya' 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ²⁶ Wana 'in 'iin²¹²in jma¹a to² tyu³u 'ná²a 'e jo tiui²

jna. Joon doñixiia' siin¹³ na joon jon siin¹² in 'in jmoo¹ o to² tyu³uu. Joon iuntýú¹ mo Ñu³uu 'ii.

Jesús jmoo¹ o júu³ 'e ti li júuin²

27 'No no 'áai¹ ni¹ 'tsii tya' 'e tsangii¹ na —jin² in Jesús—. ¿'Ee ifo³oo? ¿Ti lí² fo³oo: "Ñu³, un'øøi¹ jna wa'a jo cwotyangii² na jilaa²¹ 'e itsangii² na?" Pe jo lí² fo³oo la joon tsu¹ 'ii²¹ joon 'yuu² na. Ifo³oo: 28 "Ñu³, 'ii² 'wo² coon¹³ 'e la joon un'goo²¹ o tsá² 'nu" —jin² Jesús sii²¹ i Jmii²¹ tyiin¹ ñu³ fú².

Joon ganuu¹ un coon²¹ júu³ jó¹ fu nu³ fú² 'e nijin² in:

—Ni¹ e² moo 'ñii¹ a joongi i'éé¹³ moo 'ñii¹ a tún¹ tya' 'e un'goo²¹ o tsá² jna.

29 Inlíi¹³ 'in tsá² téen² in do jin² i:

—Cwaain² 'ñá³ 'in niga'oon² on do.

'In líi¹³ gi gajin² in:

—Jaain²¹ ángel gafee²¹ i Jesús.

30 Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² do:

—Jon' gafaa²¹ a 'e júu³ lo 'wii²¹² tyiajna, 'e gafaa²¹ a 'wii²¹² tyi'naa'oo'. 31 Pe 'e la no-o gati³ 'e jmá¹ a Dios 'ii²¹ tya' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon la no i'wó¹ mo Dios 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹. 32 Joon mi sá¹ i tsá² jna tsaá' 'mó² joon ityiin²¹ an jna jileei²¹ tsá² —jin² Jesús.

33 Joon coon¹³ la joon gajmaa¹ a 'e i'øøi²¹ tsi tsá² xiiala mi júun² in.

34 Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—Ninú³ oo'o li faa²¹ a jí² tya' ley tyii¹ 'e Cristo seein²¹ coon²¹ tøø² mo. ¿Xiiala li 'e foo²¹ o 'e 'ná¹ a sá¹ i tsá² tsaá' 'mó² 'in Ruui²¹ Tsá² no? ¿'In 'in Ruui²¹ Tsá² no?

35 Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² do:

—Joon jee²¹² 'naa' coo²¹ gi jí² pe coon²¹ catá² a. Ngii² 'la 'ii²¹² 'e jnéé² mogii¹ coon¹³ 'e jí² lo tsu¹ joon jó¹ linuu²¹ li ngii² 'i, tsu¹ 'in ngi¹ i li nuu²¹ jo ñii¹ i xiiafu tsáa¹ a. 36 Jo¹

cwoiin² naa' 'e jí² lo la 'ii²¹² 'e 'oo² gii¹ tsu¹ coon¹³ la joon ilíin² naa' tsá² tya' 'e jí² lo.

Joon mo ngayuu¹³ gajin² in 'e júu³ lo, ganga² mo Jesús, ganga² méé¹³ mo 'ña¹ a tya' 'in tsá² do.

Inlíi¹³ tsá² Israel jo jo¹ líi² i Jesús

37 Jesús gajmaa¹ a 'láa² mo li² milagro 'e nijøø² 'in tsá² do pe jo jo¹ líi² mogi, 38 tsu¹ 'ná¹ gi 'e litiin¹³ jiiin¹³ la li 'e nigataan¹ an ni jí² 'in tsá² 'in gacwo¹ o júu³ tyú² ca la jéé¹ 'in sii²¹ Isaiás:

Ña'ñu¹ 'u, ¿'iin 'in jo¹ nilíi² júu³ tyú² tyi'?

¿'In niga² 'e Ña'ñu¹ 'u 'ii²¹ tya'a?

39 Tsu¹ 'wii¹³ joon jo lí² jo¹ líi² 'in tsá² do. Joon gataan¹ an Isaiás ni jí² tya'a:

40 Dios 'e gajmaa¹ a tiui² 'ido joongi gajmaa¹ a 'e 'waa²¹ alma tya' 'ido,

tsu¹ joon jo cwolijøø² 'ido coon¹³ unní¹ i joongi jo cwo'øøi¹²¹ tsi coon¹³ alma tya'a,

joongi jo cwojalíin² fu li siin¹³ na wa 'e un'láa² na.

41 Isaiás gajin² in 'e júu³ lo tsu¹ 'e gacii¹ o 'e tyú² tya' Jesús. Joongi 'e tya¹ 'ido júu³ 'wii²¹² tya'a.

42 Fúu¹ mo 'in tsá² Israel jo¹ o líi² i Jesús pe jo faa²¹ a la joon jee²¹² tsá² tsu¹ 'wii¹³ 'gøø²¹ mo tsá² fariseos. Cagi tsacøøi¹³ seein²¹ Israel jo¹ o líi² i Jesús. Li 'goo²¹ o wa gatyii¹ in tsá² 'ii fu caluu cwo¹. 43 'In tsá² do 'iin²¹² in 'e seein²¹ tyú² gi coon¹³ tsá² lagi wa 'e iseein²¹ 'ido tyú² coon¹³ Dios.

Júu³ tya' Jesús faa²¹ a ijmaa¹ a 'ii²¹ tya' tsá²

44 Joon Jesús gafaa²¹ a tá², jin² in:

—'In jo¹ líi² i jna jon' jiiin¹³ jna jo¹ líi² i, jo¹ o jon líi² i Ñu¹ 'u 'in gasii¹ in jna. 45 'In níi² in jna níi² mo jon 'in gasii¹ in jna. 46 Gagoo²¹² oo ni

cwo¹³ juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² coo²¹ joon jileei²¹ 'in jai² líi² jna jo ján¹ lí¹ 'í¹ nuu²¹. 47 Wana seein²¹ 'inlíi¹³ nuu¹un júu³ tyiia, joon jogi unjii², jon' jna jma³a 'ii²¹ tya'a tsee¹³i lí¹ 'líi³, tsu jo gagoo²¹²oo 'e jma³aa 'ii²¹ tya' tsá² 'e tsalín² lí¹ 'líi³ 'in taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Pe gagoo²¹²oo 'e jma³aa 'e tiin¹³mo tsá². 48 'In jo tsáai¹-tsi jna joongi jo unjii² júu³ tyiia ni'oo¹o coon²¹ 'e lei² 'ii lí¹ 'líi³. 'E júu³ nifo³oo 'e joon 'e lei² 'ii lí¹ 'líi³ jmi²¹² mi 'iin² juncwii²¹. 49 Tsu jo fo³oo 'e 'øøi²¹-tsii 'ñii'a, Ñu¹'u, 'in gasii¹in jna-a, 'ii gacwo¹o jna jilaa²¹ 'e ná¹ fuu²¹²uu tsá² joongi 'e ná¹ 'e³ee tsá². 50 Joon ñi³oo jilaa²¹ to² tyu² Ñu³uu cwo¹o tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøøi². La joon 'e fo³oo lo fo²oo jün¹³ la to² tyu² Ñu¹'u' jna.

13

Jesús run²un tii² tsá² tya'a

1 'Yiia¹³ cwoun¹lól¹ pascua galiñii¹ Jesús 'e gati²-i 'ii²¹ 'e itiu² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹, joon itse²mo fu lí¹ tyiin¹ Jmii²¹. 'Áa¹mo gali'iin²¹²in tsá² tya'a 'in taain²¹² ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. Joon la no i'é¹mo 'ña'a jün¹³ la ti 'e gali'iin²¹²in tsá².

2-4 'In 'líi³mo ni¹'í³i alma tya' Judas Iscariote, jóon¹on Simón. Joon Judas do 'i¹-tsí¹ 'ñii¹ Jesús. Pe Jesús niñii¹o 'e gajó²o lí¹ tyiin¹³in Dios Jmii²¹ joongi joon itsee¹³i tún¹. Joongi niñii¹o 'e Jmii²¹ do-o nigacwo¹ 'ii to² 'e tyu²o to² jileei²¹. Tsu 'wii¹³ joon la 'ii²¹² 'e tyiin¹³in gø²'ø¹ 'í¹ canuu¹ coon¹³ tsá² tya'a joon gajmaa¹ a siin¹²i lí¹ si² mesa joon gatyii¹o 'mi² cwaa²¹ 'e tyi²i. Joon ga'aa²¹i coon²¹ 'mi² toalla ñuu²¹i. 5 Joon gatyii²¹a jmi²¹ tsi coon²¹ 'ú¹ ñi³. Joon ga'láa² 'wii²¹² run²un tii² tsá² tya'a, joon

gauntyuu²¹o coon¹³ 'mi² toalla 'e in'aa¹³ 'ñuu²¹i.

6 Joon mo gati² irun²un tii² Simón Pedro, joon gajin²in 'ido:

—Ña'ñu¹'u, ¿ti 'nu iruun¹³un tii³ jna?

7 Joon gañii¹ Jesús:

—Jo 'øøi²¹-'o'o la no 'e jmóo³oo pe ciin²¹uu i'øø²¹mo-'o'o.

8 Pe Tú³ dogi gajin²in:

—Jo jmi²¹² ruun¹³un tii³ jna.

Joon gajin²in Jesús:

—Wa jo ruun¹³un tii³i jo lí² liin²u tsá² tyiia.

9 Joon gajin² Simón Pedro:

—Wana 'e la joon, Ña'ñu¹'u, jon' jün¹³ tii³ ruun¹³un, ruun¹³o'lo cwóo³oo joongi mootyíi³ii.

10 Pe gajin²in Jesús sii²¹i Tú³ do:

—'In ningayuu¹³ galo¹o jo lí¹ ná¹ idyii¹ tya'a jün¹³ tii²o 'ná¹ idyii¹ tsu nilo¹o. Joon nilaa¹naa' xüfiin¹³ jo jilee²¹naa'.

11 Tsu niñii¹o Jesús 'iin in'ni¹i 'ii 'wii¹³ joon jin²in: “Jo mo laa¹naa' jilee²¹naa'.”

12 Joon mo ngayuu¹³ garun²un tii² 'ido jileei²¹ joon gaci¹o sün¹³in 'mi² cwaa²¹ do tún¹, joon gacwó²o tún¹ lí¹ si² mesa. Joon gajin²in sii²¹i tsá² tya'a do:

—¿Ti 'øøi²¹-'oo' 'e nijmá³aa?

13 'Naa' fuu²uu' jna: “Tífo² tyi'.”

Joongi gasii²i' jna: “Ña'ñu¹'u.”

Joon 'e tii²¹moo¹ fuu²uu' jna la joon tsu 'ii jna. 14 Joon wana jna garuun¹³un tii³i' joon líi¹moo

Tífo² tyii' joongi Ña'ñuu²uu', la joon jon 'naa' ná¹ jon rúun¹³un' tii² ruu²¹naa'.

15 Jna-a ni'e²ee 'naa' xiiala 'e jmaa²aa' jün¹³ la lí¹ 'e nigajmá¹ jna. 16 'E la ja²mo fuu²¹²uu

'naa', ce jün¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ jo fee¹i la feei¹ ñifi²¹²i. Ce jün¹³ jaain²¹ 'in sii¹i tsá² wa 'e feei¹gi lagi

'in sii¹in 'ii. 17 Joon wana 'øøi²¹-'oo' 'elo, jløø³moo¹ wa' jmoo²oo'.

18 'Pe jo fo^{2oo} 'wii²¹² tyii' jilee^{21naa'}. Jna niñi^{2oo} 'iin 'in nityi^{3na}. 'Ná^{1-a} untiin¹³ la li 'e faa^{21a} ni jí² tyaa¹³ júu³ tyá² tya' Dios 'e jin²: "Jaain²¹ 'in gø¹² coon¹³ jna nijmaa^{1a} 'e gó² tyiajna." 19 Jmoo^{13oon} 'naa' júu³ jeei¹ tsu joon mi lí² 'e ja^{2mo} lí^{2naa'} 'e jna-a Cristo jiin¹³ la li 'e nifuu^{212uu} 'naa'. 20 'E la ja^{2mo} fuu^{212uu} 'naa', jileei²¹ 'in 'ii²¹ⁱ 'in gasii^{2na}, 'ii^{21mo} jon jna. Joon jileei²¹ 'in 'ii²¹ⁱ jna 'ii^{21mo} jon 'in gasii¹ⁱⁿ jna.

Jesús tyaa^{1a} júu³ 'e Judas 'in 'ní¹ⁱ 'ii

21 Joon mo ngayuui¹³ gajin²ⁱⁿ Jesús 'elo joon galityin^{2-tsi} 'áa^{1mo} alma tya'a joon gajin²ⁱⁿ:

—'E la ja^{2mo} fuu^{212uu} 'naa', jaain²¹² jee²¹² 'naa' i'ní^{1mo} jna.

22 Joon 'in tsá² tya'a do galáa² 'wii²¹² jøø²ⁱ ruu²¹ⁱ la jaain²¹ la jaain²¹ jo ñii¹ⁱ naai¹ 'in jin²ⁱⁿ Jesús. 23 Jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a do 'in 'nee¹ⁱ Jesús 'áai¹ tyiin¹ⁱⁿ gø^{12ø} caai¹ li tyiin¹ Jesús. 24 Joon Simón Pedro do gajmaa^{1a} lí² tya'a wa'a cwounngii¹ⁱ 'iin 'in 'i¹ⁱ Jesús 'e faa^{21a} la do. 25 Joon 'in tsá² do 'in 'nee¹ⁱ Jesús joon ganityéen¹ⁱⁿ tyan'gi joon jin²ⁱⁿ:

—Ña'ñu^{1u}, ¿'lin 'in 'ee^{1u} 'u'?

26 Joon gajin²ⁱ Jesús:

—'Oo^{3duu} coon²¹ 'no³ 'iñi¹ tsi 'uunñi², joon 'in cwo^{3oo} do, 'ii do.

Joon mo ngayuui¹³ gajin²ⁱⁿ la joon, joon ga'oo^{21o} 'no' 'iñi¹ do tsi 'uunñi² joon gacwo^{1o} Judas Iscariote, jóon^{1on} Simón. 27 Joon tsifuu mo gatii²ⁱ Judas 'e 'iñi¹ do joon ga'i²ⁱ 'in 'lii³ alma tya'a. Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—'E 'nogi jmaa^{2a}, jmaa^{2a} jmoonoo.

28 Pe jiin¹³ jaain²¹ 'in nee¹ⁱ gø^{12ø} ni mesa do jo mo øø²¹ mogi-tsi 'e 'wii²¹² 'e gajin²ⁱⁿ 'ido la do. 29 Joon

tsu 'wii¹³ Judas do 'e 'in 'mo^{3o} tu'mi² taa¹³ cuu², 'inlii¹³ ga'i^{1-tsi} 'e Jesús sii²¹ⁱ 'ido 'e tsalá^{1a} 'e 'ná² tya' mi ti jmi²¹² siXu 'e cwo^{1Xu} tsá² tanií² cuu². 30 Joon mo ngayuui¹³ gøø^{21ø} Judas 'e 'no³ 'iñi¹ do joon gacwo¹ⁱ tsifu tsu canuu²¹.

Jesús tyu² to² 'e 'ná¹ 'nee^{1mo} tsaruu²¹ⁱ

31 Mo ngayuui¹³ cwo¹ⁱ Judas, joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ tsá² tya'a:

—La no iní²ⁱ tsá² 'e 'ya^{2gi} tya' 'in Ruui²¹ Tsá². Joon 'wii^{13o} iní²ⁱ tsá² 'e 'ya^{2gi} tya' Dios Jmii²¹.

32 Joon wana 'in Ruui²¹ Tsá² do 'é^{2e} 'e 'ya^{2gi} tya' Dios Jmii²¹, joon Dios Jmii²¹ i'é^{2o} jon 'e 'ya^{2gi} tya' Jóon^{1on}. Joon la jmoonoo ijmáa^{1a}.

33 Tsaru^{1u}, jo taain^{212gi} coon¹³ 'naa' 'wóo². 'Naa' 'inaa¹³ moo¹ jna, pe la li 'e gafuu^{212uu} 'in tsá² Israel do la joon fuu^{212uu} 'naa': Jo lí² cwolin^{2naa'} fu li nii¹³ jna.

34 Icwo^{3oo} 'naa' 'e júu³ 'múui² lo 'e jmaa^{2aa'}: 'e un'nee^{1naa'} ruu^{21naa'} la jaain²¹ la jaan^{21naa'}. La 'nee^{1na} 'naa' la joon jon 'ná¹ 'e 'nee^{1naa'} ruu^{21naa'} la jaain²¹ la jaan^{21naa'}. 35 Si na 'nee^{1mo} ruu^{21naa'} la jaain²¹ la jaan^{21naa'} jilee^{21mo} tsá² seen²¹ ni cwo¹³ juncwii²¹ ilili^{3o} 'e 'naa'oo' lí^{1naa'} tsá² tyiia.

Jesús jmo^{1o} júu³ 'e Pedro jo róø¹ⁱ cwí¹ⁱⁿ Jesús

36 Joon Simón Pedro gaunngii¹ⁱ sii²¹ⁱ Jesús:

—¿Xiiifu cwo^{2u}, Ña'ñu^{1u} 'u'?

Joon gajin² Jesús:

—Fu li nii¹³ jna jo lí² cwo^{2u} la no coon¹³ jna pe ciin^{21gi} ñii¹³ 'u'un.

37 Joon gajin² Té³:

—Ña'ñu^{1u}, ¿'Ee li' jo lí² tsaa^{21a} caain²¹? La no nináa¹ tyé² tyiia 'e júun^{2na} 'wii²¹² tyi'i.

38 Joon gajin² Jesús:

—¿Ti jo¹ nináa¹ tyé² tyi'i 'e júun^{2mo} 'o 'wii²¹² tyiia? 'E la ja^{2mo}

fuu¹²uu 'na, pe joon 'e ifo²'o 'ni¹ naa¹³ 'e jo cwii¹u jna la na'gi i'ó¹o tuitsáa².

14

Jesús líi¹ fu¹ 'e ngoo¹³ fu li tyín¹ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹

¹Faa²¹gi Jesús:

—Jo cwotaan²¹²naa' cu²-'oo'. Jo jmaa²aa' cuu¹³-'oo' coon¹³ Dios jon'gi cuu¹³-'oo' coon¹³ jna jon. ²Fu li tyín¹ Na³uu joo²¹ 'áa¹mo li cwá²a tsá². Wa jo la joon lí² nifuu²¹²oo 'naa'. Joon inii¹³na nityi³aa tyá² coon²¹ li ní³ii'. ³Nii¹³na nityi³aa tyá² joon mi yuu¹³ joon yíia³oo tún¹, yatee²ee 'naa', tsaa²¹a' coon¹³ jna. Joon coon¹³ la joon ili'yii²¹a' coon¹³ jna li tyín¹³na. ⁴Ñí³ii' 'naa' fu li nii¹³na joongi niñii²oo' fu¹ lí¹ li nii¹³na.

⁵Joon gajin² Tomás sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹'u', jo ne² jna'a xiia fu cwoo²¹o, ¿xiiala 'e la ne²e'e fu¹ lí¹ li cwoo²u?

⁶Joon gajin² Jesús:

—Jiin¹³ jna-a 'e fu¹ do, joongi jiin¹³ jna-a 'e júu³ jai², joongi jiin¹³ jna-a cwó³oo juncwii²¹ tya' tsá². Jiin¹³ 'wii¹³ jna-a 'e lí² tyaliin¹in tsá² li tyín¹ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹. ⁷Joon wana galicwii¹moo' jna joon ilicwii¹moo' joon Ñu³uu. Ca lano joongi li ngóo¹gi cwii¹moo' Ñu³uu joon nijó²moo'.

⁸Joon gajin² Felipe sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹'u', cwoo¹³du' jna'a 'e nee²¹²na'a Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹, coon¹³ la joon lín²mo tyii'i.

⁹Joon Jesús-gi gañii¹:

—Ningóo¹ 'áai¹ 'e taan²na jee²¹² 'naa' Felipe, ¿ti joon jo mo cwii¹mogi'i jna? Tsu 'in ní² jna ní²mo jon Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹, ¿'ee lí¹ 'e mi²i 'e 'ee¹³na 'naa' Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹? ¹⁰¿Ti jo jo¹ lí²u 'e ngii¹ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ coon¹³

jna joongi jna ngii³oo coon¹³ 'ii? Jilaa²¹ 'e fo²oo jo fo²oo 'e 'i¹-tsii 'ñii'a. Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ 'in ngii¹i coon¹³ jna, 'ii-o 'in jmo¹o 'e to² tya'a lo. ¹¹Jo¹ cwolín²naa' jna 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a ngii²ii coon¹³ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ joongi 'ii ngii¹o jon coon¹³ jna. Joon wa jo jo¹ lí²naa' jna 'wii²¹² júu³ tyiia jo¹o cwolín²naa' jna 'wii²¹² tya' jilaa²¹ to² 'e jmóo³oo. ¹²'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in jo¹ lí²i jna ijmá¹o jon la jmóo³oo joongi ijmáa¹ 'e fee¹gi lagi jna tsu nii¹³moo fu li tyín¹ Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹. ¹³Joon jilaa²¹ 'e mí² 'naa' coon¹³ 'e la sii²¹ jna, jna ijmáa³oo tyii' tsu coon¹³ la joon í¹ Joon on Dios 'ña'a jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jmii²¹. ¹⁴Jna-a ijmáa³aa doñi'ee 'e mí² 'naa' coon¹³ 'e la sii²¹ jna.

Jesús cwoo¹o júu³ tya'a isii¹in 'in Espiritu Tyá² tya' Dios Jmii²¹

¹⁵'Sino 'naa' 'nee¹moo' jna ijmaa²aa' to² tyu³uu. ¹⁶Joon imii³ii tyani Ña'ñu¹'u' Dios 'e sii¹in jaain²¹gi 'in cwo¹ 'naa' fo'fee¹ in sii²¹ Espiritu tya' 'e jai². Joon 'ii ingi¹ coon¹³ 'naa' coon²¹ tóø². ¹⁷'In tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹, 'in jo cwii¹in Dios, jo lí² 'ii²¹in tsu jo lí² jóø³i jogi lí² licwii¹in. Pe 'naa' nicwii¹moo' tsu ngii¹o coon¹³ 'naa' joongi i'ii²¹mo alma tyii' joon 'e yuu²i coon²¹ tóø²mo. ¹⁸Jo tuu²na 'naa' lawa xuui²¹² 'ñii², tsu yíia³oo itaan²¹²na coon¹³ 'naa'. ¹⁹Ciin²¹gi xu tsá² taan²¹²in ni cwoo¹³ juncwii²¹ jo ní²gi jna pe 'naa' máa¹moo' jna. Joon tsu 'wii¹³ ijiin¹i jna 'wii¹³ joon ijiin¹ 'naa' jon. ²⁰Joon mi ti jmi²¹² joon, joon iliiñ³ 'naa' 'e yuu²na alma tya' Ñu³oo joon 'naa'gi' taa²naa' alma tyiajna-a joon jna-gi yuu²na alma tyi'naa'oo'. ²¹Jileei²¹ 'in ñi¹i joongi 'in ijmáa¹ to² tyu²uu 'in 'í¹i yaai

'e ja²mo 'nee¹i jna. Joongi Ñu³uu ili'nee¹mo jon 'ii, joon jna 'nee¹moo jon. Joon 'ii¹moo jon 'ñii'a 'ii —jin² Jesús.

²² Joon Judas (jon' Iscariote 'ii) gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', ç'ee li' i'ii¹i 'wo'o jna'a pe jo 'ii¹i 'wo'o tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹?

²³ Joon gajin² Jesús:

—In 'nee¹i jna unjii²o 'e fo²oo joon ili'nee¹mo Ñu³uu 'ii. Joongi Ñu³uu ijá²oo'o coon¹³on 'e toon²¹²o'on alma tya'a. ²⁴Joon 'in jo 'nee¹i jna jo unjii²i 'e fo²oo. 'E júu³ tyú² 'e nuu²¹ 'naa' jon' 'e tyiajna, 'e tya' Ñu¹o' in gasii¹in jna.

²⁵ 'Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo la 'ii²¹² 'e taan¹na coon¹³ 'naa'. ²⁶ Pe Ña'ñu¹u' Dios isii¹in 'in Espíritu Tyú² tya'a coon¹³ 'e la sii²¹ jna 'e cwo³oo 'naa' fo'feei¹. Joon 'in Espíritu do i'e² 'naa' jilaa²¹ joongi 'e un-tii¹³-oo' jilaa²¹ 'e nifuu²¹²uu 'naa'.

²⁷ 'Coon²¹ 'e tyú² cwóo³oo 'naa' 'e tyú² si'ii¹-oo' la tyú² 'ii¹-tsii. Joon jo li la li 'e tyú² 'in 'ii¹-tsi tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Jo cu²-oo' jogi jmaa²aa' 'goo²¹oo'. ²⁸ Ninuu²oo' 'e nifo²oo 'e nii¹³moo joongi 'e yia³oo 'e taan²¹²na coon¹³ 'naa' tún¹. Joon wana jo¹ 'nee¹naa' jna ilijl⁰oo³moo' mi liñi²ii' 'e nii¹³na li tyiini¹ Ñu¹u', tsu 'in feei¹gi 'i lagi jna. ²⁹ Fuu²¹²uu 'naa' 'elo jeei¹gi tsu mi li² joon jo¹ ilíin²naa'.

³⁰ 'Jo fú³gi 'láai² 'áai¹ 'naa' tsu nijó¹-o 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo. Joon xufin¹³ jo to² cwooi¹ tyu² jna ³¹ la joon 'ná¹ lí² tsu coon¹³ la joon iliñi² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e 'nee¹mo Ñu¹u' joongi jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu²u. Téen²naa' jmaa²aa'. Moo²¹na.

15

Cwáain¹ tya' wuunjøø³

¹ 'E²gi Jesús tsá² tya'a jin²in:

—Coon²¹ wuunjøø³ lí² 'mó² 'ña² coon¹³ jilaa¹³ cwáa¹ tya'a. Joon seen²¹mo jaain²¹ 'in un'øøi¹ sa³ do. Joon jna-a lí²na lawa 'mó² 'ña² wuunjøø³ joon 'naa' 'in jai² lí²i jna lí¹naa' lawa cwáa¹ do. Joon 'e tyú² seein²¹ 'in jai² lí²i Dios li la li 'oofuu²¹ 'in'ii¹³ tya'a. Joon Ñu³uu lí¹i lawa 'in un'øøi¹ sa³ do. ² Joon 'in un'øøi¹ wuunjøø³ tyu¹o jilaa²¹ cwáa¹ 'e jo cwoo¹o 'oofuu²¹ pe ji²i to² tya' jilaa²¹ cwáa¹ 'e cwoo¹o 'oofuu²¹ 'e joon cwoo¹o 'láai²gi. La joon jmoo¹o Ñu³uu, tyuu¹³i jileei²¹ 'in jo 'in'ii¹³ 'oofuu²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in 'in'ii¹³ 'oofuu²¹ tya'a untyúu¹i Dios 'ii wa'a si'ii¹³ 'láai²gi 'oofuu²¹. ³ Coon¹³ júu³ tyiia 'e ga'e²ee 'naa' nigalityúu¹moo'. ⁴ Joon la siseen¹³ cwáa¹ wuunjøø³ 'mó² 'ña², la joon jon 'naa' 'ná¹ seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna la 'in caan²¹na coon¹³ 'naa'. Coon²¹ cwáa¹ wuunjøø³ jo lí² cwoo¹o 'oofuu²¹ tya'a wa jo siseen¹³ 'mó² 'ña² tya'a, la joon jon 'naa' jo lí² cwoo²oo' 'oofuu²¹ tyii' wa jo seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna.

⁵ 'Jna-a lí¹na 'mó² 'ña² do joon 'naa' lí¹naa' cwáa¹ do. Joon jileei²¹ 'in ngí¹ sicaaain²¹ coon¹³ jna joongi jna sican²¹na coon¹³ 'ido, 'láai² 'oofuu²¹ 'in'ii¹³ tya'a. Tsu 'naa' jo lí² jmaa²aa' jün¹³xu wa'a jo uncono¹³ jna 'naa'. ⁶ Joon jilee²¹ 'in jo jón² sicaain²¹ coon¹³ jna lí¹i la li coon²¹ cwáa¹ wuunjøø³ 'e gapí² joon galityuu²¹ joon tsuu¹³u tsá² joon dya² tsá² ni ji² 'e jún¹.

⁷ Joon wana ján²naa' sicaan²¹naa' coon¹³ jna joon jo tuu²uu' júu³ tyiia lí²-i mí²ii' doñi'ee 'iin²¹²naa' joon cwo³-oo 'naa'. ⁸ Mo si'ii¹³ 'láai² 'oofuu²¹ tyii' un'goo²¹o tsá² Ñu³uu joon coon¹³ la joon 'ii¹

'naa' yaanaa' 'e liin²naa' tsá² tyiia.
 9 'Nee¹moo 'naa' la 'nee¹i Ñu¹u'
 jna, ngii¹³ii', jmoo²oo' ce jilaa²¹ 'e
 'iin²¹na. 10 Wa'a jmaa²aa' jilaa²¹
 to² tyu³uu ngii¹³ii', jmoo²oo' 'e
 li'nee¹moo 'naa'. Tsu jmoo³oo
 jilaa²¹ to² tyu² Ñu³uu joon ngii¹³ii,
 jmoo³oo 'e li'neemo jna.

11 'Fuu²¹²uu 'naa' la joon 'e lí²
 jmaa²aa' jløø¹³naa' coon¹³ jna joon
 jo 'ná¹ 'e jløø¹³naa'. 12 Joon 'e
 to² tyu³uu li la li 'elo: 'nee¹naa'
 la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la
 'nee¹moo 'naa'. 13 Joon 'ii¹i tsá²
 'ña'a 'e 'nee¹i 'in seein²¹ tyú² coon¹³
 mi júun²in 'wii²¹² tya'o. Jo sá² 'e
 fee¹gi lijmaa¹a. 14 Joon 'naa' lí¹naa'
 tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna wa
 jmoo²oo' jilaa²¹ to² tyu²uu. 15 Jo
 mo gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsa'leei¹³
 tyiia pe gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsá²
 seein²¹ tyú² coon¹³ jna, tsu 'in
 tsa'leei¹³ jo ñii¹i 'e jmoo¹o fii²¹²i.
 Pe gafuu²¹²uu 'naa' tsá² seein²¹
 tyú² coon¹³ jna tsu ni'e²ee 'naa'
 jilaa²¹ 'e gasii²¹i Ñu³uu jna. 16 Jo
 gatyii¹³naa' jna pe jna-gi gatyí²na
 'naa' 'e jmaa²aa' to² tya' Dios joon
 'láa²mo 'oofuu²¹ ilisá² tyii'. Joon
 'iin²¹²na 'e wóo² taa²¹ 'e 'oofuu²¹
 tyii' do. 'E la joon icwó¹ Ñu¹u'
 jilaa²¹ 'e mí¹i tsá² coon¹³ la sii²¹
 jna. 17 Joon 'e lo-o to² tyu³uu:
 'nee¹moo' la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

'Ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsi jilaa²¹ 'e
 sá² juncwii²¹ Jesús

18 Faa²¹gi Jesús:

—Wa 'ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsi
 jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ 'naa',
 cwoliñí²ii' 'e gali'ee²mo 'ido jna
 nifu. 19 Joon wa'a 'iin²¹²naa' jilaa²¹
 'e sá² juncwii²¹ ili'nee¹mo 'naa'
 jileei²¹ tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹
 la 'nee¹mo 'in tsá² tya'a catyaaí².
 Pe jna-a ga'woo²¹moo 'naa' jee²¹²
 'in tsá² do 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹
 tsu 'wii¹³ joon 'ee¹mo 'in tsá² do

'naa' tsu jo lí¹naa' tsá² 'in tí²-tsi
 'e sá² juncwii²¹. 20 Untii¹³-oo' 'e
 júu³ gafuu²¹²uu 'naa': "Jo fee¹gi
 jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ lagi fii²¹²i."
 Wana ga'øø¹ 'in tsá² do jna, la joon
 jon in'øøi²¹² 'naa' jon. Joon wana
 gajmaa¹a nuu¹³un tsá² júu³ tyiia la
 joon jon ijmá¹a nuu¹³un júu³ tyii'.
 21 Joon tsu 'wii¹³ jo cwii¹in 'in tsá²
 do 'in gasii¹in jna ijmáa¹a jilaa²¹
 'elo tyi'naa' tsu lí¹naa' tsá² tyiia.

22 'Joon wa mo'o jo gagoo²¹²oo
 fuu²¹²uu 'in tsá² do jo 'ee tsa² sá²
 tya'a. Pe gagoo²¹²oo joon nano jo
 tii²igi 'noo¹o tsa². 23 Joon jileei²¹
 'in 'ee¹i jna 'ee¹mo jon Ñu³uu.
 24 Joon wa mo'o jo gajmaa³aa jee²¹²
 'ido to² 'e jo gajmaa¹a jiin¹³ jaain²¹
 jo 'ee tsa² sá² tya'a. Pe gani²i 'in
 tsá² do jilaa²¹ 'e gajmaa³aa. Joon
 xufiin¹³ gani²i jilaa²¹ 'e gajmaa³aa,
 gali'ee¹mo 'in tsá² do jna, joon
 gali'ee¹mo Ñu³uu. 25 Pe 'ná¹ lí² jilaa²¹
 'elo 'e coon¹³ la joon lí² un-
 tiin³in 'e júu³ taa¹³ ley tya'a 'e jin²:
 "Xufiin¹³ jo tii²i gali'ee¹mo 'in tsá²
 do jna."

26 'Sii³na 'naa' 'in Espíritu 'e la
 Jai² 'in jai¹ fu li tyiin¹ Ñu¹u', ijó¹o
 cwáain¹ tya' Ñu¹u'. Joon mi jó¹
 ifaa²¹o 'wii²¹² tyiia. 27 La joon jon
 'naa' isii²¹²naa' tsá² 'wii²¹² tyiia tsu
 gangí²ii' coon¹³ jna ca mo 'wiin²¹².

16

1 'Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e
 jo tiui¹-oo'. 2 I'woo¹mo tsá² 'naa'
 caluu cwo¹ sinagogas tya'a joon ti
 li tyiia¹ jmii²¹² mo lí²i 'in tsá² 'in
 jngaa¹³i 'naa' 'e jmoo¹o to² tyu²
 Dios. 3 Jmoo¹o la joon tsu jo mo
 galicwii¹in Ñu¹u' jon'gi galicwii¹in
 jna. 4 Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo
 joon mi lí² joon itisii¹³-oo' 'e ga-
 fuu²¹²uu 'naa²¹ —jin² Jesús.

'E jmoo¹o 'in Espíritu Tyú² tya'
 Dios jmii²¹

Faa²¹gi Jesús:

—Jo gafuu²¹²uu 'naa' 'elo mo 'wiin²¹² tsu taan²na jee²¹² 'naa'. ⁵Pe nano nii¹³ moo fu li tyiin¹ 'in gasii¹in jna. Joon jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' nigauungii¹ xiaifu nii¹³na. ⁶Li' jmoo^{2oo} fa'í³ tsu 'wii¹³ fuu²¹²uu 'naa' 'elo. ⁷Pe fuu²¹²uu 'naa' la jai': 'e tyú²gi tyii' 'e nii¹³na, tsu wa'a jo nii¹³na jo ijó¹ ingi¹ coon¹³ 'naa' 'in icwo^{1o} 'naa' fo'feei¹. Pe wa nii¹³na isii²na 'ido. ⁸Joon mi jó¹ 'ido 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ icon²¹ cwáain¹ 'ña'a 'e jo røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya' 'e røøi²¹ tsaa², jon'gi cwáain¹ tya' xiiala ngi¹ tsá² tyú² tyani Dios, jon'gi røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya' ijmá^{1a} Dios 'ii²¹ tya'a. ⁹Røø²¹; tsaa² tsu jo jai² liú²i jna. ¹⁰Joon iliñi¹ 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ tsu nii¹³na fu li tyiin¹ Ñu^{1u}. Joon jo móo¹gii¹ jna. ¹¹Joon iliñi¹ 'in tsá² do ijmá^{1a} Dios 'ii²¹ tya' tsá² tsu nigajmaa^{1a} 'ii²¹ tya' 'in 'lii¹³ 'in tyu² to² fu juncwii²¹ lo.

¹²'Áai¹ 'láai² jilaa²¹ 'e 'i¹-tsii fuu²¹²uu 'naa' pe nano 'naa' jo lii¹'ii¹³ 'naa'. ¹³Pe mi jó¹ 'in Espíritu 'e la Jai², 'ii 'in 'e²e 'naa' jilaa²¹ 'e la jai², tsu jo ifaa^{21a} 'in Espíritu do cwáain¹ tya' 'ña'a. Ifaa^{21o} jii¹³ jilaa²¹ 'e ninú^{2un}, joon isii²¹ 'naa' jilaa²¹ 'e 'ná¹ li². ¹⁴Iuntyú¹ⁱ jna tsu i'e²e 'naa' júu³ tyiia. ¹⁵Joon jilaa²¹ júu³ tya' Ñu^{1u} la joon jon júu³ tyiia. Tsu 'wii¹³ joon lí²-i fuu²¹²uu 'naa' 'in Espíritu do i'e²e 'naa' júu³ tyiia.

Fa'í³ seen²¹naa' pe ilijløø³moo'

¹⁶"E coon²¹ nogi jó¹ 'e jo máa¹moo' jna pe jée¹giXu joon imáa¹moo' jna tún¹ tsu nii¹³na fu li tyiin¹ Ñu^{1u} —jin² Jesús.

¹⁷Joon gauungii¹ 'in tsá² tya'a do la jee²¹² 'ii:

—¿'Ee cwo¹i 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ no 'e gatyaa^{1a} 'ido? Gafaa^{21a} jna' 'e coon²¹ nogi jó¹ 'e jo nee²¹²mo'

pe mi lí² ciiin²¹giXu nee²¹²mo' tún¹. Joon jin²in 'e lí² la joon tsu tse³mo li tyiin¹ Ñu^{1u}. ¹⁸¿'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya'a 'e jin² "coon²¹ nogi jó¹?" Jo 'øøi²¹-tsi' 'ee faa^{21a} 'ino.

¹⁹Joon galiñi²mo-tsi Jesús 'e 'in tsá² do 'iin²¹²in unngii¹ tsu 'wii¹³ joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsá² do:

—Jna gafuu²¹²uu 'naa' 'e coon²¹ nogi jó¹ 'e jo máa¹moo' jna, joon ciiin²¹giXu imáa¹naa' jna tún¹. ¿Ti 'inoo júu³ tyiia 'e sii¹³ jee²¹² yaanaa'? ²⁰'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', icii² 'e joongi fa'í³ jmoo^{2oo} pe 'in tsá² 'in ti²-tsi 'e sá² juncwii²¹ lo, jløø¹³mo 'e seen²¹in. Joon xufiin¹³ fa'í³ jmoo^{2oo}, 'e fa'í³ do jmoo^{2oo} ilisi² 'e seen²¹moo' jløø¹³moo'. ²¹'E li la li mo liseein²¹ yuun²¹. Wúu¹ ni² 'in sáa³ yuun²¹ do tsu gati² 'ii²¹ iliseein²¹ yuun²¹ tya'a. Pe mo galiseein²¹ yuun²¹ do jo ti²gi-tsi sáa³ 'e wúu¹ gani²¹ do tsu jløø¹³mo 'áai¹ 'e galiseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹. ²²La joon jon 'naa' jmoo^{2oo} fa'í³ nano pe la joon góo^{3oo} yajøø²na 'naa' tún¹ la joon jløøi¹³ alma tyii' 'áai¹. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² tyii¹ 'e jløøi¹³ yu alma tyii'.

²³'Joon mi ti² jmi²¹² joon jo 'e iunngii¹ jna jiin¹³Xu. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Ñu^{1u} icwo^{1o} 'naa' jilaa²¹ 'e mi¹³ coon¹³ la sii²¹ jna. ²⁴Ca nano jo mo gami² coon¹³ la sii²¹ jna jiin¹³Xu. Mi³ 'naa' joon i'ii¹³naa' 'e coon¹³ la joon ilijløø¹³naa' 'áai¹.

'E nali²i Jesús 'e sá² juncwii²¹

²⁵'Nifuu²¹²uu 'naa' coon¹³ júu³ jni² pe ti li ti² 'ii²¹ 'e jo fuu²¹²gii júu³ jni² pe ifuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' Ñu¹³ coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹.

²⁶Joon mi ti² jmi²¹² joon imi² coon¹³ la sii²¹ jna pe jo 'ná¹gi mi³ tyani Ñu^{1u} 'wii²¹² 'naa' ²⁷tsu 'ña'a

Ñu¹u¹ 'nee¹mo 'naa'. 'Nee¹mo Ñu¹u¹ 'naa' tsu¹ 'wii¹³ gali'nee¹moo' jna, joon jo¹o líi²naa' 'e Dios gasii²¹in jna. ²⁸ Gajúu³uu fu li tyiin¹ Ñu¹u¹ joon gagoo²¹²oo 'e juncwii²¹ lo. Joon nano itá³uu 'e juncwii²¹ lo joon nii¹³moo tún¹ fu li tyiin¹ Ñu¹u¹.

²⁹ Joon gajin²in tsá² tya'a sii²¹i Jesús:

—Nano foo²¹gi'i coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹ jo foo²¹gi'i coon¹³ júu³ jni²i. ³⁰ Ni lee²¹e'e cwáain¹ 'e ñi²i jilaa²¹ 'e i¹-tsi tsá², joon jo 'ná¹ wa'a unngii¹ tsá² 'nu. Tsa¹ 'wii¹³ joon jo¹o líi²na'a 'e gañi²i li tyiin¹ Dios Jmii²¹.

³¹ Joon Jesús-gi gañii¹i:

—¿Tí jo¹ jo¹o líi²naa'? ³² Ijó¹o 'ii²¹ joon 'ii²¹ joon ixee²¹moo', joon ituu²moo' jna. Pe jo 'ñii'a 'e jóon³oon tsu¹ sii¹³mo Ñu¹u¹ coon¹³ jna. ³³ Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e jo cu³-'oo' coon¹³ jna joon coon¹³ la joon seen²'naa' tyú². La 'ii²¹² taan²¹²'naa' jee²¹² tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ imoo²'oo' wúu¹. Pe tá² taain²¹²-'oo' tsu¹ nigali¹'oo' 'e sá² juncwii²¹ —gajin² Jesús.

17

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² tya' tsá² tya'a

¹ Joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a Jesús 'e júu³ no joon gasaa¹³a níi¹i gajóø²ø ñu¹fú² joon gafaa²¹a júu³ tyú², gajin²in:

—Ñu¹³, 'e gati² 'ii²¹ tyiia. Un-tyúu¹³u yuun²¹ tyi'i, joon coon¹³ la joon jon iuntyúu¹ 'nu. ² 'Nu nigacwo²¹o 'ii²¹ yuun²¹ tyi'i 'e lí² tyú²o to² jileei²¹ tsá². Joon lí² cwoó¹o coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo jileei²¹ 'in gacwoó¹³mo'o 'ido. ³ Joon 'e juncwii²¹ do 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo lí la lí 'e cwii¹mo 'in tsá² do 'nu, 'in jaan²¹mo Dios 'in jai² joongi 'e cwii¹mo jon Jesucristo 'in gasii¹un.

⁴ 'Jna nigauntyúu¹moo 'nu jiiin¹³ la taan²na fu juncwii²¹ lo, joon gajmaa³oo jiiin¹³ la tí² to² gatyú²¹u jmáa³aa ⁵ Joon nano, Ñu¹³, cwo²¹o 'e siin¹³na tyani'i coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tyiia 'e ga'oo²oo mo tyiin¹na coon¹³ 'nu la nu'gi garón¹ ni cwoó¹³ juncwii²¹.

⁶ 'Niga'e²ee 'in tsá² 'in ga'woo²u'u jee²¹² 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ xiiala líi²u. Ga'wóo²u'u 'in tsá² do wa'a cwoó¹³u jna. Tsá² tyi'i 'ido joon gacwoó¹³u jna 'e liin¹mo tsá² tyiia. Joon 'in tsá² do gajmaa²a nuu¹³un júu³ tyi'i. ⁷ Joon galiñii¹o 'e 'nu gacwo²¹o jna jilaa²¹ 'e sá² tyiia. ⁸ Joon gacwo¹³oo 'in tsá² do 'e júu³ tyi'i 'e nigacwoó¹³o jna, joon ga'ii¹mo. Gacón²o cwáain¹ 'e gagoo²¹²oo fu li tyiin¹u'un joon ja²mo líi²i 'e gasii¹un jna.

⁹ 'Joon mí³ii tyani'i 'wii²¹² tya' 'in tsá² do 'in gacwoó¹³u jna tsu¹ tsá² tyi'i 'ido. Jo mí³ii 'wii²¹² tya' 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹. ¹⁰ Jileei²¹ tsá² tyiia líi²i jon tsá² tyi'i. La joon jon 'in tsá² tyi'i líi²i jon tsá² tyiia. Joon 'wii¹³ jmoo¹o 'ido 'e tyú² faa²¹ tsá² tyú² tyiia.

¹¹ 'Jo joon²gi ni cwoó¹³ juncwii²¹ tsu¹ nii¹³moo iní³ii coon¹³ 'nu pe 'in tsá² tyi'i do iján²a fu juncwii²¹. Ñu¹³, 'nu-u jaain²¹ 'in tyú² tyanii²¹i, un'øø¹u'u coon¹³ 'ii²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoó¹³u jna 'e coon¹³ la joon 'e coon²¹ júu³ sii¹i lagi sii¹³i. ¹² La 'ii²¹² taan²na coon¹³on gaunji³na coon¹³ 'ii²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoó¹³u jna joon ga'aa²moo. Joon ce jiiin¹³ jaain²¹ jo nga'in², ga'in²mo jiiin¹³ 'in 'lii³ do 'in 'ná¹ iin² 'e coon¹³ la joon 'e tiin¹³ jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios.

¹³ 'Joon nano 'e nii¹³na lí tyiin¹u'un, pe la 'ii²¹² taain²gi fu juncwii²¹ lo fuu²¹²uu 'e júu³ lo 'e lijløø¹³mo 'ido 'ái¹ coon¹³ la

jløø³na. ¹⁴ Gacwo²oo 'ido júu³ tyi'i, joon gali'ee¹mo 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ 'ii, tsu 'in tsá² tyi'i do jo líi¹i tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ la jo líi¹na jon. ¹⁵ Jo mí³hi tyani'i wa'a 'wóo²u'u 'in tsá² do jee²¹² 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹, mí³hi tyani'i wa'a jiin¹³ 'aa²mo'o 'e jo líi¹ 'in 'líi³ 'ii. ¹⁶ La jo tí²-tsii jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ la joon jon 'in tsá² do jo tí²-tsi. ¹⁷ Untyúu¹mo'o 'in tsá² do coon¹³ 'e jai² líi²i 'e lí² jmáa¹a to² tyi'i. Joon júu³ tyi'i 'e la ja²mo. ¹⁸ Joon la gasii¹un jna jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ la joon jon jna sí³na 'in tsá² no jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹. ¹⁹ Joon 'wii¹³ 'ii-o untyúu¹na 'ñii'a 'e coon¹³ la joon ilityúu¹ 'ido coon¹³ 'e la jai².

²⁰ 'Mí³hi tyani'i 'wii²¹² tyá 'ino joon jon' jiin¹³ tyá 'ino mí³hi tyani'i pe mí³hi jon 'wii²¹² tyá 'jileei²¹ 'in jo¹ líi²i jna ciin²¹gi mi nuu¹un júu³ tyá 'ido. ²¹ Mí³hi tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹ 'ido, 'e seein²¹ caain²¹ coon¹³ jna', la 'yú¹ 'na alma tyiia joon la joon jon 'yú¹na alma tyi'i. Mí³hi tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹ 'e coon¹³ la joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ ilijo² líi²i 'e gasii¹un jna. ²² Nigacwo²oo 'ido 'e 'ii²¹ tyiia 'e gacwo²o jna 'e coon¹³ la joon coon²¹ júu³ síi¹ 'ido la síi¹³i'. ²³ Jna 'yú¹na alma tya'a la joon jon 'na-u 'yú¹u alma tyiia, la joon jon síi¹i 'ido coon²¹ júu³ joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ icon²¹on cwáain¹ 'e gasii¹un jna. Joongi icon²¹on cwáain¹ 'e 'nee¹mo'o 'in tsá² tyiia jiin¹³ la 'nee¹u' jna.

²⁴ 'Ñu³, 'na-u gacwo¹³u 'in tsá² do tyiia joon 'iin²¹²na wa'a taan²in fu lí tyiin¹na 'e coon¹³ la joon lí² ñii¹o 'e 'ya²gi tyiia 'e gacwo¹³o jna. Gacwo²o jna 'e 'ya²gi tyiia do tsu

'wii¹³ gali'nee¹mo'o jna la nu'gi garoon¹on ni cwoo¹³ juncwii²¹. ²⁵ 'Ñu³, røø²¹ 'ii²¹ jmoo²o, joon xafiin¹³ 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ jo cwii¹in 'na, pe cwii¹mo 'na. Joon galiñi²i 'in tsá² tyiia do 'e gasii¹un jna. ²⁶ Joon gajmáa³aa 'ido júu³ xiiala líi²u, joon ijmáa³oo jon. Ijmáa³aa 'ido júu³ xiiala 'nee¹u jna 'e coon¹³ la joon lí² 'nee¹ 'e 'ido tsá² la 'nee¹mo'o jna joon 'ñii'a 'yú¹na alma tya'a.

18

Jee¹mo tsá² Jesús

¹ Mo ngayuui¹³ faa²¹a Jesús 'e júu³ lo ga'wóo²mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon ngalín² li ngoo¹³ cwo² 'e sii²¹ Cedrón. Joon do-o ga'í²i Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ lí síjna² 'mó² olivos. ² Joon ñii¹i Judas, 'in ti lí'ñii¹i Jesús jee²¹² 'mó² do tsu 'láai² naa¹³ ngóo¹o Jesús do coon¹³ tsá² tya'a. ³ Joon do-o gatyí¹a Judas, jee¹mo coon²¹ poo²¹² 'láa² coon¹³ 'inlíi¹³ 'ii¹³ tyá 'e cwo¹ fee¹ do. Jalín² to² tyu² 'in tyu² to² untsá², joongi to² tyu² tsá² fariseos. Joon san¹an ñi³ joongi san¹an jí² coon¹³ 'no¹³ cíi¹. ⁴ Joon tsu 'wii¹³ ñii¹o Jesús jilaa²¹ 'e 'ná¹ lí² gacwo¹³o joon gaunngii¹i:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

⁵ Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.

Joon gajin²i Jesús síi²¹i 'ido:

—Jna-a 'ii.

Joon Judas, 'in ga'ñii¹i Jesús, siin¹³mo jee²¹² 'ii do. ⁶ Joon mo gajin² Jesús: "Jna-a 'ii", 'in tsá² fúui¹ do gajin¹in lí' caluu joon gaci²mo ni 'wó². ⁷ Joon gaunngii¹i Jesús tún¹:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

Joon gajin² 'in tsá² do:

—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.

⁸ Joon Jesús-gi gajin²in:

—Gafuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a 'ii. Joon wana 'naa'²¹moo' jna cwo²oo' wa'a cwolín²mo 'in catyaaí² no.

⁹Coon¹³ la joon gatiin¹³ júu³ tya' Jesús mo gajin²in: “Jee²¹² jileei²¹ 'in gacwoo¹³; Ñu¹'u' jna, jo ga'iin² jiin¹³ jaain²¹.” ¹⁰Joon Simón Pedro do, 'in 'oo¹o coon²¹ ñi³, gasø¹o joon gatuu¹u loocwóo¹o tsáa¹ tya' jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² untsá². Malco sii²¹ 'in tsa'leei¹³ do. ¹¹Pe Jesús gatyu² Pedro to² jin²in:

—Ton²-o'o ñi³ tyi¹ 'nú¹ tya¹a, 'Ná² móo³oo jilaa²¹ wúu¹ icwo² Ñu¹'u' jna.

Jesús tyani Anás

¹²Joon 'in 'láa² do coon¹³ 'in tyu² to² 'ii caan²¹mo coon¹³ 'in 'ii¹³ tya' tsá² Israel do gasan²mo Jesús, ga'ñuu¹u cwo¹o 'ido. ¹³Joon gatø¹o fu tya' Anás, tsajmii²¹ Caifás. Caifás do líi¹ 'in tyu² to² nifu tya' untsá² jiin²¹ no. ¹⁴La mo jeei¹ 'in Caifás do gajin²in sii²¹; tsá² Israel 'e tyú²gi tya'a wa'a júun²in jiin¹³ jaan²¹mo tsá² tya' goo¹o.

Jo røø²¹; Tú³ 'e cwii¹in Jesús

¹⁵Simón Pedro coon¹³ jaain²¹gi tsá² tya' Jesús ngalín² caluu Jesús. Joon 'in tyu² to² nifu tya' untsá² galicwii¹mo 'in tsá² jaain²¹ do, tsu¹ 'wii¹³ joon li¹o ga'íi¹ coon¹³ Jesús tya'í tyi¹ tya' 'in tyu² to² nifu do. ¹⁶Pe Tú³ dogi gajaan¹an li' caluu' 'ooca'nú¹ do. Pe 'in jaain²¹ do 'in cwii¹in 'in tyu² to² do gangó¹o, ngafee¹³; 'in tsamí² 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ do joon ga'íi¹mo jon Tú³. ¹⁷Joon 'in tsamí² do 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ gajin²in, sii²¹; Tú³ do:

—¿Tí jon' 'nu-u jaain²¹ tsá² tya' 'ido?

Joon Tú³-gi ganii¹:

—Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

¹⁸Joon tsu¹ 'wii¹³ cwii² jmoo¹o 'in tsa'leei¹³ coon¹³ 'in 'ii¹³ do gajmaa¹ a coon²¹ jí² li tyaai¹ tsá². Joon

do-o siin¹³in. Do-o jon siin¹³in Tú³ untyaa¹³; ña'a.

Unngii¹ 'in tyu² to² nifu Jesús

¹⁹Joon ga'láa² 'wii²¹² 'in tyu² to² nifu untsá² unngii¹; Jesús cwáain¹ tya' 'in tsá² ngi¹ coon¹³on joongi cwáain¹ tya' 'e 'ee¹e do. ²⁰Joon Jesús do gajin²in sii²¹; 'ido:

—Nigafuu²¹²uu tyani jileei²¹ tsá². Ga'e²ee tsá² inuu¹ cwo¹ sinagogas joongi inuu¹ 'e cwo¹ fee¹ li licaain²¹ tsá² Israel, jiin¹³ coon²¹ jo 'ee gafo²oo li 'uui²¹. ²¹¿'Ee li unngii¹hi' jna? Cwounngii¹duu' 'in ganúu²un júu³ tyiia tsu¹ ñii¹o 'ido jilaa²¹ 'e ga'é³ee.

²²Mo gajin² Jesús 'elo jaain²¹ 'ii¹³ tya' cwo¹ fee¹ do 'in sin² do 'e gajnáa¹ ni² Jesús, joon gajin²in:

—¿'Ee li' gañii¹ 'in tyu² to² nifu untsá² la no?

²³Joon Jesús-gi gañii¹:

—Faa²¹du' 'e gó² 'e gafo²oo wa gafo²oo 'e gó², pe wa gafo²oo 'e tyú²-u, ¿'ee li' gajnaa¹ a ni³ii?

²⁴Joon mi yuui¹³ joon gasii¹in Anás Jesús, si'ñuu¹mo, tyani Caifás 'in tyu² to² nifu tya' untsá².

Jo røøi²¹ Tú³ tún¹ Jesús

²⁵La 'ii²¹² untyaa¹; Tú³ 'ña'a gajin¹³ 'in tsá² do sii²¹; Tú³ tún¹:

—¿Tí jon' 'nu-u jaain²¹ tsá² tya' 'ino?

Pe jo garó¹ Tú³, joon gajin²in:

—Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

²⁶Joon jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá² siin¹³in do. Ruu²¹mo 'in gatú² Tú³ loocwóo¹o. Joon 'in tsa'leei¹³ no gajin²in sii²¹; Tú³:

—¿Tí jon'on gamaa²¹²mo 'nu jee²¹² mo² do coon¹³ 'ido?

²⁷Joon jo garó¹ Tú³ tún¹, joon tsifu joon ga'oo¹o jaain²¹ tuuitsáa².

Sin¹mo Jesús tyani Pilato

²⁸Mi yuui¹³ joon gatyii¹mo 'in tsá² do Jesús tya' Caifás joon gajee¹mo tyani Pilato. 'In Pilato

do líi¹i gobernado to² tyu² Roma. La ngoo¹gi gataai² 'wó² ijná² joon jo ga'i¹i 'in tsá² Israel do tyani gobernado tsu jo 'iin²¹²in un'li³i yaai jiin¹³ la tisi². Tsu wa mo'o gaun'lii³ yaai jo lí² dø¹ 'uunñi² tya' pascua. ²⁹ Tsu 'wii¹³ joon gacwo¹³i Pilato ngafee¹³i 'in tsá² do:

—¿Ee tsaa² cwo²oo' 'ino?
—jin²in.

³⁰ Joon gañii¹i 'in tsá² do jin²in:

—Wa jo 'li³mo 'ino, jo lí² jee²¹²na'a tyani'i.

³¹ Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² do:

—Ná¹ jøø²moo' 'ino, cwojmaa²aa' 'ii²¹ tya' 'ino jiin¹³ la to² tyu² ley tyi'naa'.

Pe 'in tsá² Israel do gajin²in sii²¹i Pilato:

—Pe jna'a, tsá² Israel, jo tii²¹na'a wa'a jngaa¹³na'a tsá².

³² Coon¹³ la joon gauntiin¹³mo júu³ tya' Jesús 'e xiiala ijúun²in.

³³ Joon ga'i² Pilato inuu palacio tya'a joon gatø¹ Jesús joon gaunngii¹i jin²in:

—¿Ti 'nu-u 'in Røøi¹³ tya' tsá² Israel?

³⁴ Joon gajin² Jesús:

—¿Ti la 'i¹-o'o 'wo'o si 'e gafee¹i tsá² 'nu cwáain¹ tyiia 'ee?

³⁵ Joon Pilato-gi gañii¹i:

—¿Ti líi²u 'e tsá² Israel jna? Tsá² goo²¹o coon¹³ 'in tyu² to² untsá² 'in gajajee¹ 'nu tyani³ii. ¿Ee goon²¹ gó² gajmaa²¹a tyani 'ido?

³⁶ Joon gajin² Jesús:

—Jo líi¹na røøi¹³ fu juncwii²¹ lo. Wa'a líi¹na la joon 'e gatiin²mo tsá² tyiia 'e jo gataan¹³mo tsá² Israel jna. Pe líi¹na røøi¹³ fu li xiia²¹.

³⁷ Joon gajin² Pilato:

—¿Ti joon røø¹³mo 'nu?

Joon Jesús gañii¹i:

—Jna-a røøi¹³ jiin¹³ la foo²¹ 'nu-u. Cwáain¹ joon galiseen²¹na, joon cwáain¹ joon goo²¹²oo ni

cwoo¹³ juncwii²¹. Gagoo²¹²oo gafø²oo júu³ 'e la ja²mo. Joon jileei²¹ 'in galinuu¹³, nuu¹o jilaa²¹ 'e fo²oo.

³⁸ Joon Pilato-do gajin²in:

—¿Noo 'e júu³ do 'e jai²?

Tyu² tsá² to² ijúun²in Jesús

Mo ngayuui¹³ gaunngii¹i Pilato Jesús 'elo, gacwo¹³i tún¹, ngafee¹³i 'in tsá² Israel do tún¹. Jin²in:

—Jo gatsa³aa ce jiin¹³ coon²¹ tsaa² tya' 'in tsañuu¹ no. ³⁹ Pe sá² coon²¹ tisi² tyii' 'e láa²na jaain²¹ tsá² 'yuui² 'nuñi³ mi ti jmii²¹² pascua no. ¿Ti 'iin²¹²naa' wa'a láa²na tyii' 'in Røøi¹³ no tya' tsá² Israel?

⁴⁰ Joon 'in tsá² do ga'oo¹o, jin²in:

—jlo láa²u 'ino! jCwoláa²u'u Barrabás tyii'!

'In Barrabás do 'uun²¹ i.

19

¹ Joon 'in Pilato gatyu²u to² 'láa² wa'a tsajée¹i ipóo²i. ² Joon 'in 'láa² do gajmaa¹a coon²¹ corona li jmai² tóon¹, joon gaton¹on tyi² Jesús. Joon gatyii¹³in 'in 'láa² do Jesús coon¹³ coon²¹ 'mi² nuu¹. ³ Joon gajatyéen¹in joon gaunlee¹i jin²in:

—jWóo²o seein²¹ 'in Røøi¹³ tya' tsá² Israel!

Joon gajnáa¹a.

⁴ Joon gangó¹o Pilato caluu tún¹ ngafee¹³i tsá² Israel, jin²in:

—Tyaan²aan' cwáain¹, tyiin³duu 'in tsañuu¹ no 'e litsaa²mo-'oo' 'e jo gatsa³aa tsaa² tya'a jiin¹³ coon²¹.

⁵ Joon gacwo¹³i Jesús 'e inuu do 'e 'yu' tyii¹i corona li tóon¹, joon tyi²i 'mi² nuu¹ do. Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² Israel do:

—jLo-o siin¹³in 'in tsañuu¹ do!

⁶ Joon mo gani¹in 'in tyu³ to² untsá² joongi 'in 'ii¹³ do Jesús joon ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹o tá², jin²in:

—jCwotáan²in tsaa' crúu¹³ 'ino! jCwotáan²in tsaa' crúu¹³ 'ino!

Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² do:

—'Naa'jeei¹duu', joon cwotéen¹naa' 'ido tsa' crúu¹³ yaanaa'. Pe jna-a cwáain¹ tyiia jo gatsa³aa tsa² tya'a jiin¹³ coon²¹.

7 Pe 'in tsá² Israel do gañii¹:

—Sá² coon²¹ ley tyii¹, joon 'e ley do jin²in 'e 'ná¹ júun²in 'ido tsu gajmee¹mo 'ña'a Joon¹on Dios.

8 Joon mo ganúu²un Pilato 'e júu³ lo 'goo¹gi 'áai¹. 9 Joon ga'í²i tún¹ palacio tya'a joon gaunngii¹, sii²¹i Jesús:

—¿Xiifu seen²¹u?

Pe Jesús do jo gañii¹ jiin¹³xu.

10 Joon Pilato gajin²in:

—¿'Ee li' jo ngíi¹³i? ¿Ti jo ñi²i 'e ti²¹moo tyu²uu to² taan²u tsa' crúu¹³ si laa²¹moo 'nu'ee?

11 Joon Jesús-gi gañii¹:

—'Nu-u jo li² tyu²u to² jna wa'a jo cwoo¹³i Dios tyi¹. Tsu 'wii¹³ joon fee¹gi tsa² tya' 'in tsá² 'in gajajée¹i jna tyani¹ lagi tsa² tyi¹.

12 Tsifu joon ga'láa² Pilato 'wii²¹ 'noo¹on xiiala li² laai²¹ Jesús. Pe 'in tsá² Israel do ga'oo¹o, jin²in:

—iWa'a láa²u 'ino jo tyú² seen²¹u coon¹³ 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma! ¡Doñi¹in 'in jmee¹i 'ña'a røø¹³ la jmoo¹o 'ido, faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma!

13 Joon mo ganúu²un Pilato júu³ tya'a, joon gatyu²u to² 'láa² tsajée¹i Jesús fu li jmoo¹o 'ii²¹ tya' tsá². Joon do-o gacwoo¹o Pilato ni 'mosii¹³ tya'a ijmaa¹a 'ii'. Ni 'wo² do li si² 'mosii¹³ tya'a taa¹³ jmai² cuun²¹ coo¹³. Joon do-o galisii²¹ tsá² faa²¹a jmii¹ hebreo, Gabata. 14 Ningoo¹o iti² tyíá² ñi¹ cwoun¹lo¹ jmii²¹ pascua. Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² Israel do:

—iLo-o siin¹³ røø¹³ tyi¹naa'!

15 Pe 'idogi ga'oo¹o tá², jin²in:

—iCwojúun²mo 'ino tsa' crúu¹³ tya'a! ¡Cwojúun²mo 'ino tsa' crúu¹³ tya'a!

Pilato do gajin²in:

—¿Ti 'iin²¹naa' wa'a jngaa¹³na røø¹³ tyii'?

Pe 'in tyu² to² untsá² do gajin²in:

—Jo røø¹³ xeei¹gi seein²¹ tyijna'a jiin¹³ 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma líi¹i røø¹³ tyijna'a.

16 Li gatséi¹ gajoon¹³ Pilato Jesús tya' 'in tsá² do wa'a téen¹in 'ido tsa' crúu¹³. Joon 'in tsá² do gajée¹mo Jesús.

Gateen¹in Jesús tsa' crúu¹³

17 Gacwo¹ii¹ Jesús tyaan¹an crúu¹³ tya'a, tsalín² coon²¹ li sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹. Joon coon¹³ jmii¹ hebreo sii²¹ Gólgota. 18 Joon do-o gateen¹in tsa' crúu¹³ caan²mo coon¹³ gáí¹gi tsañuu¹, jmai² jaain²¹ la cataain²¹ caai¹ Jesús. 19 Joon gatyu²u Pilato to² 'e toon²¹on tsá² coon²¹ júu³ yuu¹³ tyi² crúu¹³ tya' Jesús 'e jin²: “Jesús tsá² Nazaret, Røø¹³ tya' tsá² Israel.” 20 Joon fúu¹mo tsá² Israel gauntsáa¹a 'e júu³ do tsu 'e júu³ do li 'ni¹ 'ii¹³ jmii¹, jmii¹ hebreo, jmii¹ griego joongi jmii¹ latín. Joon li tyan¹ ciudad do li gateen¹in tsá² Jesús tsa' crúu¹³.

21 Tsu 'wii¹³ joon 'in tyu² to² untsá² tya' tsá² Israel gajin²in sii²¹i Pilato:

—Jo tóon¹³on 'e júu³ do 'e jin² “Røø¹³ tya' tsá² Israel.” 'E tyú²gi wa'a tóon¹³on: “Iin 'in gajin²in 'e líi¹i Røø¹³ tya' tsá² Israel.”

22 Pe gañii¹ Pilato:

—Jiin¹³ la 'e tóon³oon, la joon ili².

23 Joon 'in tyúuin² 'láa² do 'in gateen¹in Jesús tsa' crúu¹³ gajmaa¹a jmai²xu siin³ Jesús la 'oo²¹ yaai. Joon coon²¹gi 'no³ 'mi² 'e tyú² gasáí¹. 'E 'mi² do lí¹ coon²¹ 'no³ 'mi². 24 Joon 'in 'láa² do jin²in sii²¹i la 'oo²¹ 'ii:

—Jo dyii²¹i 'e 'mi² no, tsacoo²¹o, joon jøø²¹ø¹ 'iin 'in líi¹i.

Joon coon¹³ la joon gauntiin¹³in 'e júu³ taa¹³ jí² tya' Dios 'e jin²: “Gajmaa¹a jmai²xu sin¹³in jee²¹ 'ii,

joon tya' sin³in dya¹a mi³.” La joon gajmaa¹a 'in 'láa² do.

²⁵ Joon tyan' li si² crúu¹³ tya' Jesús siin¹³in sáa³ Jesús coon¹³ tsam² ruu²¹i sáa³a, coon¹³ María tsam² tya' Cleofas joongi coon¹³ María Magdalena. ²⁶ Joon gajóø²i Jesús sáa³a joongi jaain²¹ tsá² tya'a 'in 'nee¹mo 'áai¹ joon gajin² Jesús sii²¹i sáa³a:

—Saa^{21,2}, jin²in —lo-o siin¹²in yuun²¹ tyi'i.

²⁷ Joon gajin²in sii²¹i tsá² tya'a do:

—Lo-o siin¹² in saa²¹a.

Joon jmii²¹² joon ga'i²i 'in tsá² tya' Jesús do María, sáa³ Jesús, inuun² tya'a.

Júun²mo Jesús

²⁸ Noo²¹²xu mo galiñii¹ Jesús 'e jilaa²¹ gauntiin¹³in, 'e untiin¹³in jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, Jesús gajin²in:

—'Unjmii²na.

²⁹ Joon do-o si² coon²¹ tsuu² si'oo¹o vino tiin²¹. Joon 'in tsá² do gauncwii²¹i coon²¹ lawa joo²¹ 'e sii²¹ esponja coon¹³ vino do. Joon gatyin² 'e joo²¹ do nii²¹² sii² 'mó² sii²¹ hisopo joon gasaa¹³a 'oo²o Jesús. ³⁰ Joon mo ngayuui¹³ ga'un¹un Jesús 'e vino tiin²¹ do joon gajin²in:

—Jilaa²¹ 'e la tí²-i lí².

Joon tsifu joon gajó¹ tyí¹i joon gajúun²mo.

Yaa²¹a 'láa² 'mosuun²¹ caa¹i Jesús

³¹ Cwoun'ló² jmii²¹² no tya' pas-cua, joon tsu 'wii¹³ coon²¹ jmii²¹² fee¹ 'áai¹ mi jná² joon jo 'iin²¹²in 'in tsá² Israel wa'a taain²gi tsaa' crúu¹³ 'in tsá² do mi tí² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ijó¹. Joon ngalín²mo 'in tsá² do tsam²i Pilato wa'a tyu²u to² fiin¹in tsaa'mootii² 'in tsá² taan¹in crúu¹ do. Joon jmoono ijúun²in joon lí² xiia¹ cuerpos tya'a. ³² Joon 'in 'láa²

ngalín² ngafíin¹in tsaa'mootii² tya' 'in nifu do joongi tya' 'in jaain²¹gi do 'in gateen¹in tsaa' crúu¹ coon¹³ Jesús. ³³ Pe mo ngalín² ngatyéen¹in caai²¹ Jesús galili³i 'e najún¹mo Jesús tsu 'wii¹³ joon jo gafíin¹in tsaa'mootii² 'ido.

³⁴ Li coon²¹ ga'ya¹a 'in 'láa² do 'mosuun²¹ caai²¹ Jesús joon tsifu la joon gatuun²¹un jmi¹ sicaai¹³ jmii²¹. ³⁵ Joon 'iin 'in jmaa¹a júu³ lo 'e ganí² joon jmoo¹o júu³ jai². Nii¹o 'e júu³ la ja²mo faa²¹a joon jmaa¹a 'naa' júu³ 'e lí² jo¹o lí²naa'. ³⁶ Joon jilaa²¹ 'elo galí² wa'a untiin¹³mo 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Ce jiin¹³ coon²¹ mootaa²i ifíin¹³in.” ³⁷ Joon li xiia¹ jin²in ni jí² tya' Dios: “Ijóø²i tsá² 'in niga'yá² tya'a.”

'Aa¹mo tsá² Jesús

³⁸ Mo ngayuui¹³ gajúun²in Jesús jaain²¹ 'in jai² lí²i Jesús sii²¹ José ngamii¹i Pilato wa'a cwo¹ 'ido cuerpo tya' Jesús. 'In Sé³ no ja²mo coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Arimatea joon 'uun²¹mo ngii¹ coon¹³ Jesús tsu 'goo²¹o 'in tsá² tyu² to² tya' Israel. Ga'ii²¹mo Pilato júu³ tya'a joon gangó¹o Sé³ ngatyiin¹an cuerpo tya' Jesús. ³⁹ Joon 'in Nicodemo, 'in ngafee¹³i Jesús li 'woo¹, gatyí¹³a tyaan¹an 'oo²¹ jmafuu²¹ mirra coon¹³ áloes ti dyadya¹ kilo. ⁴⁰ Je wáai² do gapaa¹³i cuerpo tya' Jesús coon¹³ 'mi² caai¹³ 'oo²¹ jmafuu²¹ do jiin¹³ la tsi² tya' tsá² Israel mi 'áa¹³i tsá². ⁴¹ Tyan' li taan¹in Jesús tsaa' crúu¹³ sá² goon²¹ jee²¹² 'mó². Joon jee²¹² do sá² goon²¹ 'aan¹ tya' 'líi²¹² tsi too²¹ tsaa' xá². Jo mo ga'aa¹i tsá² tsá² 'e tsi too²¹ do, jiin¹³ jaain²¹. ⁴² Tsi 'aan¹ do-o ga'aa¹i cuerpo tya' Jesús tsu tyan'an 'áai¹, joongi ti li 'láa² 'wii²¹² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel.

20

Mo gajiiin¹ Jesús jee²¹² 'líi²¹²

1 'Aa²¹ jmi²¹² láa² 'wii²¹² semóo¹³ ngóo¹o María Magdalena fu li niga'áai¹ Jesús. 'Nuu²¹ mogi. Joon ganii²¹i 'e jo si²gi 'áan³ tya'a 'e cuun²¹² 'in jni¹ 'oo²¹ 'aan¹ do. 2 Joon gangóo¹ cwiin¹in fu li taain²¹ Simón Pedro coon¹³ 'in jaain²¹gi tsá² tya' Jesús 'in 'nee¹i Jesús 'ái¹. Joon gajin² María do sii²¹i 'ido:

—Nigatyii¹mo tsá² Ña'ñu¹'u' tsi 'aan¹ joon jo nee³e'e xiaafu ngajée¹³i.

3-4 Joon Tú³ coon¹³ 'in tsá² tya' Jesús catyaa² ngalín²in cwiin¹in fu li roon²¹on 'aan¹ do. Joon 'in jaain²¹ do, cwii²¹gi cwiin¹in lagi Tú³ joon tyii¹a 'aan¹ do nifu. Joon nga'ee²¹²e 'oo²¹ 'aan¹ jóø²ø. 5 Nii²¹o 'e 'no³ 'mi² roon¹on do pe jo ga'i²i 'aan¹ do. 6 Mi yuui¹³ joon gatyii¹a Simón Pedro caluu joon ga'i²o tsi 'aan¹ do. Nii²¹o jon 'e 'no³ 'mi² roon¹on do. 7 Nii²¹o jon 'e 'mi² 'e gapaa²¹i ni² Jesús jo roon¹on coon¹³ 'e 'no³ 'mi² 'e catyia² pe ijuui¹³ roon¹on coon²¹. 8 Joon ga'i²i jon 'in tsá² jaain²¹ do 'in gatyii¹a nifu 'aan¹ do, joon ganii²¹i jilaa²¹ 'e nigali² joon jo¹o galii²i. 9 Joon jo mo ga'øøi²¹-tsi jiiin¹³ la nijin² ni jí² tya' Dios 'e 'ná¹ jiiin¹ Jesús jee²¹² 'lii²¹². 10 Joon gan-gaa¹³mo 'in tsá² tya'a do fu tya'a.

Jné¹i Jesús tyani María Magdalena

11 Pe 'in María do gajaan¹an caluu 'oo²¹ 'aan¹, gatyi²i. La 'ii²¹² ci²i do ga'íi¹ jóø²ø tsi 'aan¹ do. 12 Joon do-o gangoo²¹o gáí¹ ángeles tyi²i 'mi² taa²¹. Do-o née¹i li garoon¹on cuerpo tya' Jesús. Joon jaain²¹ tyiin¹ yu' li garoon¹on tyii¹i joon jaain²¹gi tyiin¹ 'ée² tii² Jesús. 13 Joon gaunngii¹ 'in ángeles do 'ii:

—Tsamí², ¿'ee li cii²¹i?

Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Ci²oo tsu nigajee¹mo tsá² Ñu³ Fíi³ii joon jo ñi³ii xiaafu ngajée¹i.

14 Joon mo gajin²in 'elo gajiiin¹in níi¹i joon gangóo¹o Jesús siin¹³in do. Pe jo galili³i 'e Jesús 'ii. 15 Joon gaunngii¹i Jesús sii²¹i 'ido:

—Tsamí², ¿'ee li cii²¹i? ¿'lin 'naai²¹ 'nu?

Joon tsu 'wii¹³ 'i¹-tsi 'e 'in 'aa¹a 'wó² do fee¹³i 'ii gajin²in:

—Tsañuu¹, owa gajee²mo'o, foo²o xiaafu gatuu²¹u'u joon jna-a nitee²¹²ee.

16 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsamí² do:

—iMaría!

Joon María do gajiiin¹mo joon gajin²in sii²¹i Jesús coon¹³ jmi¹ hebreo:

—iRaboni! —'e 'øøi²¹-tsi tsá² jin²in: Tifo² tyi¹.

17 Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jo 'li²u'u jna, tsu jo mo ngóo³gii li tyiin¹ Ñu³uu. Pe cwoo²¹o, cwosii¹³i 'in ruu²¹na 'e nii¹³na li tyiin¹ Ñu³uu 'in líi¹i Ñu²uu' jon, li tyiin¹ Dios tyiia 'in líi¹i jon Dios tyii¹.

18 Joon gangóo¹o María Magdalena do ngajmaa¹a 'in tsá² tya' Jesús júu³ 'e niganí²in Ña'ñu¹'u' Jesús joon 'e nigafee²¹i 'e júu³ do.

Jné² Jesús tyani tsá² tya'a

19 Canuu²¹ jmi²¹² joon, jmi²¹² 'láa² 'wii²¹² semóo¹³ 'in caan²¹in tsá² tya' Jesús. Joon tsu 'wii¹³ 'gøø¹mo tsá² tya² to² tya' Israel 'in jni¹i ca'nú¹. Joon ga'i²i Jesús tún² tsa² jee²¹² 'ii joon ga'i¹i júu³ jin²in:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa¹.

20 Mo ngayuui¹³ joon ga'e²e Jesús tsá² tya'a cwoo²¹o, caa¹i. Joon 'in tsá² tya'a do galijløø³mo 'áai¹ mo jóø²i Ña'ñu¹'u' Jesús. 21 Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido tún¹:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa¹. La gasii¹in Ñu¹'u' jna la joon jon sii¹na 'naa¹.

22 Joon gaxuu¹u ni² 'ido joon gajin²in:

—Cwo'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios Jmii²¹.²³ Wa'a 'naa' jmaa²aa' feeli¹-'oo' tsaá² tya' tsá², si'iin²mo tsaá² tya' 'ido. Pe joon wa'a jo jmaa²aa' feeli¹-'oo' tsaá² tya' tsá² jo si'iin²in tsaá² tya' 'ido.

Tomás gangaa¹mo Ña'ñu¹'u'

²⁴ Pe jaain²¹ jee²¹² 'in apóstoles tya' Jesús 'in sii²¹i Tomás jo tyíin¹in mi tyíi¹a Jesús. Suuin²¹² 'in Tomás do. ²⁵ Joon 'in tsá² tya'a catyaa¹i² gajin²in sii²¹i 'ii:

—Ganee²¹²mo'o Ña'ñu¹'u' Jesús.

Pe 'in Tomás do gajin²in:

—Jo ijai² líi²na wa jo nijóó³óó li ga'yá² cwotóon¹ cwoo¹o, joon ngíi³na unnicwóo³oo li ga'yá² cwotóon¹ do joongi ngíi³na cwóo³oo li ga'yá² 'mosuun²¹ caa¹i.

²⁶ La coon²¹ dyíá¹ 'in caain²¹ tsá² tya'a coon²¹ inuu joon taan²mo Tomás coon¹³on. Joon xufiin¹³ tyá² injni¹ jni'ná¹ ga'i² Jesús joon gajmaa¹a siin¹³in tún² tsa² jee²¹² 'ii. Joon ga'i¹i júu³ jin²in:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'.

²⁷ Mi yuui¹³ joon gajin²in sii²¹i Tomás:

—Ngíi²u unnicwoo²o lo joon jóó²o li ga'yá² cwotóon¹ cwóo³oo. Xá² cwoo²o joon taan¹ caa¹na. Jo ngíi²¹gi¹ 'e jo jai² líi²u la joon cwolitsáa¹mo-'o'o.

²⁸ Joon gañii¹ Tomás jin²in:

—iÑu¹fii³ii, joongi Dios tyiia 'nu!

²⁹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Tomás, jo¹o galíi²u'u jna tsu 'wii¹³ gañi²mo'o jna. Pe jlóó¹³mo 'in jai² líi²i jna xufiin¹³ jo mo ngaa¹i jna.

'Yuto² tya' 'e jí² lo

³⁰ Líi¹ 'láai²gi li² milagro gajmaa¹a Jesús tyani tsá² tya'a 'e jo taa¹³ 'e jí² lo. ³¹ Pe 'e jí² lo taa¹³ jilaa²¹ 'e júu³ lo 'yuto² 'e lí² jai² líi²naa' 'e líi¹i Jesús Cristo, Joon¹on Dios.

Joon tsu 'wii¹³ jo¹o líi²naa' Jesús 'e seen²¹mo' coon²¹ tóó²mo coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii²¹ 'ii.

21

Jnéi¹ Jesús tyani dyái¹ tsá² tya'a

¹ Mo ngayuui¹³ joon gajnéi² Jesús tyani tsá² tya'a coon²¹ fu li ti² tyíia¹ sii²¹ Tiberias. La no galí²: ² Dyái¹ tsá² tya' Jesús taain²¹² caan²¹mo. 'In tsá² do sii²¹ Simón Pedro, coon¹³ Tomás suuin²¹², coon¹³ Natanael, joon jaain²¹ tsá² seein²¹ Caná náa¹ li sii²¹ Galilea 'ii. Taain²¹² jon 'in gáí¹ joon¹on Zebedeo coon¹³ gáí¹gi tsá² tya' Jesús. ³ Joon Simón Pedro do gajin²in sii²¹i 'in catyaa¹i² do:

—Níi³ii, niseen¹²na joo²¹ jmii²¹.

Joon gajin² 'in catyaa¹i² do:

—Jna'a jon tsaá²¹a' coon¹³ 'nu.

Joon ngalín²mo, ngatáa¹i coon²¹ barco. La tóó² 'woo¹ taa¹i 'naa¹i joo²¹ jmii²¹ pe jo gataan¹³in jiin¹³ jaain²¹. ⁴ Mo ti li ngó¹o cajná² gajnéi¹ Jesús li ti' tyíia¹ do pe jo galicwii¹in tsá² tya'a 'ii. ⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² taai² barco do:

—'Naa', ¿ti jo mo taan¹³naa'?

Joon 'in tsá² do gañii¹i:

—'Un², jiin¹³ jaain²¹.

⁶ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Li' tsáá¹ caai²¹ barco do nii¹³ii' núu³, joongi iteen¹³naa' joo²¹.

La joon gajmaa¹a, joon jo lí² saa¹³a 'e núu³ tsi barco tsu róó¹mo joo²¹ jmii²¹ do. ⁷ Joon 'in tsá² tya' Jesús 'in 'nee¹i Jesús 'áai¹ gajin²in sii²¹i Tú³:

—iÑa'ñu¹'u' 'ido!

Joon mo ganú²un Simón Pedro 'e jin²in: “Ña'ñu¹'u' 'ido”, joon gaci²i siin¹³in (tsu gatyii¹ 'e saan¹in joo²¹ jmii²¹). Joon mo ngayuui¹³ joon ga'i²i tsi jmii²¹ itsáa¹a li sin² Jesús. ⁸ Joon 'in tsá² tya'a catyaa¹i² 'in taai² barco do gatyalin²mo ti' jmii²¹ do jñuu¹u núu³ do róó¹i joo²¹ jmii²¹. Ga'i²¹ barco do li 'oo² coon²¹ cíein¹³ metros

'e li' tì' do. ⁹ Joon mo cwo'í¹ 'e barco do li' cwo¹³ ty^{uun}²¹ gajné¹i coon²¹ jí² li coo²¹ jí² joon ni jí² do untyúun²in jaain²¹ joo²¹ jm^í²¹. Joon náa¹ 'iñi¹ caai²¹ do. ¹⁰ Joon gajin² Jesús s^í²¹i 'in tsá² do:

—Cwotyíin²naa' jaain²¹ gáí¹gí joo²¹ do 'in la ngayuui¹³ gataan¹³naa' do.

¹¹ Joon Simón Pedro gaí² tsi barco do joon gaun'ó¹i 'e nú³ do fu nitsaa². Rø¹mo 'e nú³ do joo²¹ jm^í²¹ cø¹i¹³, ti jii¹³ coon²¹ cíein¹³ tsi ca'no¹³ tsi¹ gaai²¹. Joon xafiin¹³ 'áa¹mo rø¹i¹ 'e nú³ do jo ga'gii²¹i. ¹² Joon gajin² Jesús s^í²¹i 'ido:

—Ñilíin²naa', cø¹ø¹³xuu'.

Joon jo gatá²-tsi jii¹³ jaain²¹ tsá² tya'a do wa'a unng^í¹i 'iin 'ii tsu ñi¹o 'e Ña'n¹u' Jesús 'ii. ¹³ Joon gajatyéen¹mo Jesús joon gajmaa¹a jmai²xu 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'ii. La joon gajmaa¹a coon¹³ 'in joo²¹ jm^í²¹ do.

¹⁴ Ningóo¹ 'ní¹ naa¹³ 'e gajné¹i Jesús tyani tsá² tya'a mi yuui¹³ gajii¹in jee²¹² 'ii²¹².

Jesus s^í²¹i coon¹³ Simón Pedro

¹⁵ Mo ngayuui¹³ gagø¹ø²¹ø gaunng^í¹i Jesús s^í²¹i Simón Pedro:

—Simón, jóon¹on Jonás ¿ti 'nee¹mo'o jna 'láai²gí lagí 'in no?

Joon Tú³ do gañii¹i:

—Joon, Ña'n¹u' 'u', ñi²o'o 'e 'iin²¹²mo'o 'nu.

Jesús-gí gajin²in:

—Joon, cwo²o 'e dø¹² joo'saa²¹ xuui²¹² tyiia.

¹⁶ Joon gatí² tún² naa¹³ 'e gaunng^í¹i jin²in:

—Simón, jóon¹on Jonás, ¿ti 'nee¹mo'o jna?

Joon gañii¹i Tú³ do:

—Joon, Ña'n¹u' 'u', ñi²o'o 'e 'iin²¹²mo'o 'nu.

Joon gajin² Jesús:

—Joon, 'aa²mo'o joo'saa²¹ tyiia.

¹⁷ Joon gatí² 'ní¹ naa¹³ 'e gaunng^í¹i Jesús 'ii, jin²in:

—Simón, jóon¹on Jonás, ¿ti 'iin²¹²mo'o jna?

Joon Tú³ do gajmaa¹o faí³ tsu wii¹³ Jesús nigauunng^í¹ 'ní¹ naa¹³ wa'a 'iin²¹²in Tú³ 'ii. Joon Tú³ gajin²in s^í²¹i Jesús:

—Ña'n¹u' 'u', ñi²o'o jilaa²¹. Ñi²o'o 'e 'iin²¹²mo'o 'nu.

Joon gajin² Jesús:

—Joon, cwo²o 'e dø¹² joo'saa²¹ tyiia. ¹⁸ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu: mo lí¹u'u simí¹i gatyí¹i s^í²¹i 'in 'wo'o joon gatyí²a doñixiia¹ fu 'iin²¹²u'un. Pe mi li y^{uun}¹³ 'nu inii¹³i cwaa¹a joon tsá² xee²¹mo ityí¹³i 'nu s^í²¹i 'in joon ijee²¹²mo tsá² 'nu xiia¹li jo 'iin²¹²u'un cwo¹³o.

¹⁹ Coon¹³ 'e jú³ joon gajmaa¹a Jesús jú³ xiiala ijúun²in Tú³ joongi xiiala iuntyúu¹i Dios. Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús s^í²¹i Tú³:

—i'Na¹ coon¹³ jna!

In tsá² 'in 'iin²¹²in Jesús

²⁰ Joon gajii¹³in Tú³ ní¹i joon gajó¹ø²¹i jaai¹³ caluu 'in tsá² tya' Jesús do 'in 'né¹i Jesús 'ido. 'In tsá² do tyíin¹in caai¹ Jesús mo gagø¹ø²¹ø lí tséi¹ do. Joon gaunng^í¹i Tú³ s^í²¹i Jesús: “Ña'n¹u' 'u', ¿'iin 'in 'n¹u' 'nu?” ²¹ Joon mo gangaa²¹i Tú³ 'ii, gajin²in s^í²¹i Jesús:

—Ña'n¹u' 'u', coon¹³ 'in no, ¿'ee 'ilí²?

²² Joon Jesús do gañii¹i:

—Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nu? Jii¹³ cwáain¹ tyi'i 'e 'na¹ coon¹³ jna.

²³ Joon coon²¹ jú³ 'atsaa²¹ gasí¹i 'in tsá² jai² lí²i Jesús 'e jo ijúun²in 'in tsá² do tsu Jesus gajin²in: “Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nu?” Pe jo gajin²in 'e jo ijúun²in, gajin²o:

“Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nu?”

²⁴Joon 'in tsá² tya' Jesus no, 'ii 'in nigataan¹an ni jí² 'e júu³ lo. Joon 'ii jin²in 'e ja²mo júu³ tya'a. Joon nee²¹e' 'e ja²mo júu³ tya'a.

²⁵Joon 'láai²gi nigajmaa¹a Jesús. Joon wana to²o tsá² ni jí² jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús iunrøøi¹ jí² 'láai² 'áai¹. Amén.

'E la gajmaa¹a tsá² tya' Jesús

Dios icwó² Espíritu Tyá² tya'a

1-2 Coon¹³ jí³ tyiia la mo 'láa² 'wii²¹² nifu, tsá² tyú¹ Teofilo, gajmaa¹³ 'aa' ñu júu² ce jilaa²¹ 'e ga'láa² Jesús 'wii²¹² jmáa¹ a joongi 'e ga'e² e tsá² ca gangaa¹²i ñu'fú². La jo mo 'yaa¹i Jesús ñu'fú² gauncoon¹³ Espíritu Tyá² tya' Dios 'ii' e icwo¹o tsá² tya'a, 'in gatyí¹³in, to² 'e 'ná¹ jmaa¹a. ³ Mo gangáii² gajúin¹ Jesús do gajné¹mo 'e jiiin¹o jee²¹² tsá² tya'a. La jee²¹² tunlo¹ jmáii²¹² do jnéé²mo jee²¹² tsá² tya'a. Joon gajmaa¹ a 'láai² nii² to² 'e 'ee¹ e nigalija²mo 'e seen²¹mogí, 'e jo lí² jin² tsá² 'e jo nijo¹. Joongi gajjin²o xiiála mi tyu² Dios to² tsá².

⁴ La jee²¹² ngí¹gi Jesús coon¹³ tsá² tya'a ga'íi² júu³ 'e jo mo 'woo²¹duu' Jerusalén lo ca gatséin¹ júu³ ga'íi² Dios Jmii²¹.

⁵ —'E ja²mo —jin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a do—, Wó³-o gasaai¹ tsá² jmáii²¹ jiiin¹³ coon¹³ jmáii²¹ pe ciin²¹giX^u icwoo¹²i Dios 'naa' 'in Espíritu Tyá² tya'a iuncoon¹³ 'naa'.

Ngaai¹² Jesús fu ñu'fú²

⁶ Cafu mo gaicaain²¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a gaunngáii¹ tsá² tya'a 'ii:

—Ña'ñu¹u', ¿ti gati² 'ii²¹ 'e laa²¹²mo'o tsá² Israel joon la joon lí²-i tyu¹u to² yaai?

⁷ Joon gañii¹i Jesús:

—Jo tíi² 'naa' líi³ii' líi²¹² tsei² 'e ilí² jilaa²¹ 'elo. Jiin¹³ 'ña'a Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ tíi² líi³ii¹i líi²¹² 'e ijmaa¹ a 'elo. ⁸ Pe ijoo²¹-o 'in Espíritu Tyá² tya' Dios joon 'ii' ingí¹ coon¹³ 'naa'. Joon 'ii²¹ tya' 'ii' cwolín²naa' Jerusalén, joongi la

caain²¹ li san² Judea, joongi li sii²¹ Samaria coon¹³ la caain²¹ li wíin²gi ni cwoo¹³ juncwii²¹. Icwolín²naa' cwojmaa²aa' júu³ 'iin jna.

⁹ Mo ngayuui¹³ gajin² 'elo, la 'ii²¹² jóø²mogí 'ido 'ii, joon gasaa¹mo Jesús. Ngaa¹²i fu yu'. Joon gajó² coon²¹ jnii¹ gacií¹²i Jesús. Joon jo jnéei²gi. ¹⁰ Téen²mogí 'ido jóø²ø fu ñu'fú² la 'ii²¹² ngaa¹²i Jesús. Joon gajnéi¹ co' li téen² 'ido gáí¹ tsañuu¹ taa²¹ siin¹³in. ¹¹ Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Tsañuu¹ seen²¹ Galilea jo 'ee to² 'ii³in-gi téen²naa' lo jóø²øø' fu yu' juncwii²¹. 'In Jesús no, 'in cwo'íi¹ jee²¹² 'naa' ngaa¹²i fu yu' do coon²¹ røø²¹ 'ii la mo ngaa¹²i do, la joon jon ijó¹ tún¹.

Tyíi¹³in Matías 'a 'ii²¹in cwáain¹ tya' Judas

¹² Joon ngalín²mo 'a moo²¹ sii²¹ Olivos do. Joon ngaliin¹ tún¹ Jerusalén 'e ná¹ coon²¹ sii¹³X^u jiiin¹³ la to² gatyu² ley tya' Moisés 'e sá² ngí¹ tsá² mo jmáii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ¹³ Mo tyaliin¹in 'e fuu²¹ do gasóo²o coon²¹ 'nú¹ li tí² tún² fúí¹. 'In gatyaliin¹in do sii²¹ Tó³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Dii³ coon¹³ Tomóo¹³ coon¹³ Bartolomé coon¹³ Untøø² coon¹³ Jacobo, jóon¹ Alfeo, coon¹³ Simóoi¹³, jaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas. Joon coon¹³ Judas ruu²¹i Jacobo, ¹⁴ Jilee²¹mo 'in li caain²¹ coon¹³ ruu²¹i Jesús coon¹³ María sáa³ Jesús coon¹³ 'in tsamí² catyaaí² do. Licaain²¹ fee²¹i Dios.

¹⁵ Jiin¹³ jee²¹² joon galicaain²¹ tsá² jiin¹³ coon²¹ cíein¹³ tsi dyáai² 'in jai² líi². Joon gajmaa¹ a Tó³ siin¹³in jee²¹² tsaruu²¹i, joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² catyaaí² do:

¹⁶ —Tsaru¹u', 'ná¹-a tsín¹ jiin¹³ la gataan¹an 'líi²¹² yuu¹³ David ni jí² tya' Dios coon¹³ 'ii²¹ tya'

Espíritu Tyá² tya' Dios. David do gafaa²¹o xiiala 'e itsangíi² Judas. 'Ii-o jee²¹² 'in gasaain¹² Jesús. 17 Judas jaain²¹² jee²¹² jna'a, joon tii²mo jmáa¹a to² coon¹³ jna'a. 18 Pe joon ngoo²¹-o Judas ngala¹ coon²¹ si² 'wó² coon¹³ 'e cuu² gajna¹an coon¹³ 'e gó² gajmaa¹a do. Tsifu joon gacii¹²i li' siji². Joon ga'gii²¹i tu²u. Joon ga'woo²¹o jilaa²¹ 'un'míi². 19 Joon mo galiíi¹ 'in seen²¹ Jerusalén do joon gaunsi²¹ 'e 'wó² do Acéldama, 'øøi²¹-tsi tsá² sii²¹ Coon²¹ Sii¹³ Tyiia²¹ 'in 'O² Jmí¹. 20 Tsu 'wii¹³ ni Salmos jin² la no: Cwosii²¹i nūu¹u situu¹mo. Jo 'in seen²¹gi 'in cwaa²¹gi. Joongi jin²in:

Cwocwoo²oo' 'in xee²¹mo 'in jmá¹ to² jmo¹o 'ido.

21 "Wii¹³ joon tsajmoo²¹o' 'elo —jin² Tú³—. Jee²¹² jna'jeei¹ 'inlíi¹³ tsá² 'in ningi¹ coon¹³ jna' la tøøi² n-gangíi²¹i coon¹³ Jesús. 22 Ca la mo gasaa¹i Wó³ Ña'ñu¹u Jesús jmi²¹ joon ca gangaa¹²i ñu¹fú². Tyii¹³mo' jon jaain²¹ jee²¹² 'ii wa'a 'in li-caain²¹ coon¹³ jna'a 'e ijmáa¹a júu³ 'e niijin¹ 'in Jesús —gajin² Tú³.

23 Joon ga'woo²¹ gáí¹ tsá² jee²¹² 'ii. Jaain²¹ 'in sii²¹ Sé³, 'in sii²¹o jon Barsabás, sii²¹o jon Justo. 'In jain²¹gi do sii²¹ Matías. 24-25 La 'ii²¹² fee²¹i Dios jin²in:

—Ña'ñu¹u, 'nu-u jøø²¹ø jilaa²¹ alma tya' tsá². 'Ee¹³du' jna'a 'naai²¹² 'in jee²¹² gáí¹ lo nityi¹u'u 'in jmá¹ to² tsá² tya' Jesús cwáain¹ tya' Judas. Gajaan¹an Judas do 'e to² jmo¹o 'wii¹³ tsaa² tya'o. Joon ngoo²¹-o li 'iin²¹²mo.

26 Joon gacoo¹o jee²¹² 'ii. Joon gatíi²mo Tíi¹³. Tsifu joon ga'í² Tíi¹³ do cwáain¹ tya' Judas jee²¹² 'in dya-jaain²¹ tsá² tya' Jesús.

2

Mo gajó² Espiritu Tyá² tya' Dios

1 Mo gatsín¹ cincuenta jmi²¹² mo gangíi²i cwaa²¹ jmi²¹² gatí² jmi²¹² sii²¹ Pentecostés. Coon²¹ li sicaain²¹ la jilee²¹mo 'in jai² líi². 2 La 'ii²¹² joon coon²¹ ga'iin² li' yu' lawa mo 'ii¹i tyí² tá² líi¹. Ga'iin² la tøøi² inuu li néei¹ 'ido. 3 Joon gajnéi¹ coon²¹ 'e li la li sii¹³ jí² li néei¹ la jaain²¹. 4 Joon ga'í² 'in Espiritu Tyá² tya' Dios almas tya' ce jilee²¹mo 'in néei¹ do. Joon galáa² 'wii²¹² faa²¹ jmai² jmi¹ xiia²¹ 'e cwoo¹o 'in Espiritu Tyá² do faa²¹a.

5 Jee²¹² jmi²¹² lo fúu¹mo tsá² Israel 'in untiin¹³ to² tyu² Dios sicaain²¹. Jalín² Jerusalén la caain²¹ juncwii²¹. 6 Mo ganúu²un 'e ga'iin² do joon galicaain²¹ 'in tsá² do li ga'iin². Pe jo ñii¹ 'in tsá² fúui¹ do 'ee nigalí² mo ganúu²un la jaain²¹ la jaain²¹ 'in tsá² tya' Jesús do faa²¹a jmi¹ tya'a. 7 Jmai² 'in ganga'goo²¹-tsi. Joon jmai² 'in gafo²mo joon sii¹i jee²¹² 'ii:

—'Owa'a jon 'in seen²¹ Galilea jilee²¹ 'in faa²¹a no. 8 ¿Xiiala lí¹ 'e nuu²¹un' faa²¹a jmi¹ tyi jna'? 9-11 Líi¹ fúui¹ tsá² seen²¹ lo, 'in seen²¹ Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, joon li sii²¹ Asia seen²¹ lo. Seen²¹mo jon 'in jalín² Frigia, Panfilia, Egipto joongi Africa li' ngoo¹³gi li' Cirene. Joongi tsá² seen²¹ Roma 'in seen²¹ lo. Caa¹²mo 'inlíi¹³ 'in seen²¹ Israel ca la mo galiseen²¹mo coon¹³ 'inlíi¹³gi 'in nigatúu²mo dioses tya'a 'in gajmeei¹ tsá² joon niga'ii²¹mo jon 'in Dios tya' tsá² Israel. Caa¹²mo tsá² seen²¹ Creta coon¹³ Arabia pe jilee²¹mo' nuu²¹un' faa²¹a coon¹³ jmi¹ tyi-o' júu³ tyá² tya' Dios.

12 Jilee²¹mo tsa'goo²¹-tsi pe joon jo 'øøi²¹-tsi 'ee galí². Joon gaunngii¹i ruu²¹i:

—¿Ee 'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'elo?

13 Pe 'inlíi¹³gi ungoø¹i, jin²in:

—Tsá² 'iin¹mo no.

'E gasii²¹ Tú³ tsá²

14 Joon gajmaa¹a Tú³ siin¹³in coon¹³ ji dyajaain²¹ apóstoles catyaa² do joon gafaa²¹a tá² jin²in:

—Tsá² seein²¹ Israel, joongi coon¹³ tsá² seein²¹ Jerusalén, cwoliñi²ii' elo. Joongi náu²duu' coon²¹ tún² 'e ifo³oo lo. 15 'In tsañuu¹ lo jon' 'in 'iin¹ no la lí² 'e 'i¹-oo' tsu¹ 'aa²¹gi lo. Jo mo tí² 'ii²¹ wa'a ngi¹ tsá² 'iin¹. Jiin¹³ la 'iin²¹ ñú² ningóo¹. 16 'Elo-o gatsín¹ 'e gajin² 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios calü sii²¹ Joel. Joel do gajin²in:

17 La lo-o gajin² Dios:

La nu¹gi mi 'iin² juncwii²¹ icwo³oo Espíritu Tyú² tyiia la jileei²¹ 'in taain²¹² fu juncwii²¹.

Yuu²¹ tyii'i tsañuu¹ coon¹³ yuu²¹ tyii'i tsami² ifaa²¹a cwáain¹ tyiia.

Joongi simii²¹ sá² coon²¹ ini²i.

Joongi yuu¹³ icwuu²¹mo ilisá² tyisáa² tya'a.

18 Nicwóo³oo 'in Espíritu Tyú² tyiia 'e jmi²¹² joon tya' jileei²¹ 'in jmoo¹o la to² tyu³uu la tsañuu¹ teen¹³ la tsami².

Joon ifaa²¹o cwáain¹ tyiia.

19 Li' yu' juncwii²¹ 'ée³ee 'a tsa'goo²¹'oo'.

Jmáa³oo jon lí² li ni 'wó².

Coon¹³ jmi¹, joongi coon¹³ jni¹ tya' uñi² ijmá³aa 'e lí² do.

20 La nu¹gi 'e icwá¹ jmi²¹² tya' Ña'ñu¹u' Jesús, coon²¹ jmi²¹² fee¹ joongi coon²¹ jmi²¹² 'ya²gi liili¹, ilinuu²¹ li 'ii¹in ñi¹.

Joongi sii²¹gi iliin¹ la lí¹ jmi¹.

21 Joon jilee²¹mo 'in gamii¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' itiin¹³mo.

La joon júu³ niga¹ii² Joel cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹ —jin² Tú³.

Faa²¹gi Tú³ jin²in:

22 —'Wii¹³ joon náu²duu', tsañuu¹ seein²¹ Israel, jilaa²¹ 'e ifuu²¹²uu 'naa' lo —jin' Tú³—. Tyú²-u ñi³oo' jilaa²¹ milagro 'ya²gi 'e gajmaa¹a Jesús tsá² Nazaret coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios Jmii²¹ jee²¹² 'naa'. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Jesús do gajmaa¹a Dios júu³ 'e Jesús jaain²¹ tsá² 'in 'iin²¹²in.

23 Pe jo 'ee futy³ la mo gajaain²¹ tsá² 'ii jee²¹² 'naa' tsu¹ 'yu to²-o 'e ni¹'-tsi Dios ca la mo jée¹mo. 'Naa'gi' gaseen²moo', joon cwáain¹ tyi'naa'oo' gajngaa¹³i tsá² gó² 'ii, gateen¹in tsa' crúu¹³. 24 Pe Dios Jmii²¹ gajmaa¹a jiin¹o tún¹. Nigaláa²mo tsu¹ feei¹gi 'ii lagi 'mó¹. Jo lí² tyu² 'mó¹ 'ii to². 25 Joon 'lii²¹² róø¹³ David gafaa²¹a ni ji² tya' Dios cwáain¹ tya' Jesús mo gajin²in:

Máa¹moo Ña'ñu¹u' Dios coon²¹ tøø²mo tyani³ii.

Li caa²¹na tsáa¹ siin¹²in joon jo 'ee jiin¹³ coon²¹ goo²¹oo.

26 'Wii¹³ joon jløø¹³mo alma tyiia.

Joon coon¹³ moo¹óo³oo fo³oo jmai² júu³ tyú²-u.

'Wii¹³ joon mo 'ii²¹ 'woo²¹ cuerpo tyiia jo 'ee cu²-tsii coonti.

27 Tsa¹ ñi³oo 'e jo saa¹²a alma tyiia jee²¹² 'lii²¹².

Joongi jo cwo²¹o 'e ixii²¹ cuerpo tya' 'in gatyii¹³in.

28 Ga'ee¹³o'ona xiiala ngü³ii coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ 'e cwo¹ juncwii²¹ tya' tsá².

Joon nigalijløø¹³moo 'wii¹³ cwoo²¹o coon¹³ jna.

La joon gajin² David cwáain¹ tya' Jesús.

29 'Tsaruu¹u', tyú²-u ñii²¹' 'e 'lii²¹² tsafeei¹ tyi' David juun²¹mo. Joon ga'áa²mo tsá² 'ii. Joon 'aan¹ tya'a roon¹gi coon¹³ jna' ca jmi²¹² no.

30 Pe David do jaain²¹ 'in gafaa²¹a júu³ tyú² tya' Dios. Joon ñii¹o David 'e gasii²¹i Dios 'ii 'e tyi²mo jaain²¹ tyii²¹a 'in cwa¹ cwáain¹ tya'a. 31 La

joon l^h212 David do lawa jóø2o ca la jée1mo 'a ijiin1in Cristo. Joon gajin2in 'e jo ján2 alma tya'a jee212 l^h212. Jon'gi xiia2 moo1 taa2i. 32 Ña'a Dios Jmii21 gajmaa1a jiiin1 'in Jesús no. Jilaa21 'elo ganee21'e.e. 33 Joon gatø1 Dios Jmii21 'ii li' cwoø21o tsáa1. Joon gacwo1o Dios Jmii21 'ii 'in Espíritu Tyú2 tya'a la li 'e nigajin2in. Joon jilaa21 'e nigaí2 nano, joongi nijøø2øø' joongi ninúu2úun' 'e gajmaa1a 'ii-o joon. 34-35 Jon' David do 'in gangaai13 fu ñu'fú2 tsu 'ña'a'o gajin2in:

Dios Jmii21 gasii21i Ña'ñu1'u' jin2in: "Ní3'i caa1na tsáa1 ca mi jmáa3aa 'ii21 'e tyée1na 'wii212 tíi13i; jileei21 'in 'eei1' nu."

36 'Jileei21 tsá2 Israel, cwoliñi3oo' 'e la ja2mo 'in Jesús, 'in gatéen1naa' tsaa' crúu13, Dios gajmee1i 'e 'ii Ñi'fi212i' joongi 'in jmaa1a tiin13naa' sii21 Cristo. La joon gajin2 Tú3 sii21i 'in tsá2 fúui1 do.

37 Joon mo ganúu2un 'in tsá2 do 'elo joon ga'aa1a fa'3 joon gaunngii1i Tú3 coon13 'in tsá2 tya' Jesús catyaaí2 do:

—Tsaru1'u', ¿'ee 'ná1 jmoo21o'o?

38 Joon gañii1 Tú3:

—Cwojaa21-'oo' coon13 Dios joongi cwojaa21naa' jmii21 la jaan21naa' coon13 la sii21 Jesucristo. Joon la joon 'iin2mo Dios tsaa2 tyii'. La joon jon icwo1o Dios 'naa' 'in Espíritu Tyú2 tya'a. 39 'E júu3 lo 'e tyi'naa'oo' coon13 yuu21 tyii'. Joongi tya' jileei21 'in seein21 wíin2. Joongi tya' jileei21 'in tøø1ø Ña'ñu1'u' Dios Jmii21.

40 Coon13 'e júu3 lo gafaa21a Tú3. Joon coon13 láai2gi júu3 tyú2 gafaa21a jin2in:

—Woo21naa' yaanaa' jee212 'in tsá2 gó2 no.

41 Joon gasaa1mo jmii21 jileei21 'in gacón2 cwáain1 júu3 tya'a. Jiin13 jmii212 joon galicaan21mogi coon13

'in jai2 l^h2 ca 'ni1 mil-gi tsá2. 42 Joon coon21 tún1-un gacón2 cwáain1 jilaa21 'e 'ee1e 'in apóstoles tya' Jesús do. Tyú2-u seein21 la jaain21 la jaain21. Joongi galicaain21 fee21i Dios joongi gajmaa1a jmai2xu 'iñi1.

Xiiala nigajmaa1a 'in jai2 l^h2 Jesús nifu

43 Joon líi1 tsa'goo21-tsi tsá2. Joon 'in tsá2 tya' Jesús do líi1 'láai2 milagro gajmaa1a coon13 jilaa21 li2. 44 Jileei21 'in nigajai2 l^h2 do líi1 røø21 síi1i. Jmaa21i to2 jmai2xu jmai2xu-u la jaain21 la jaain21 jilaa21 'e 'oo1o. 45 Joongi ga'nií1i jilaa21 'e 'oo1o. Joon jmoo1o jmai2xu cuu2 coon13 la jaain21 la jaain21 xiia'ti sityéin13 jmii212 jee212 'ii. 46 La coon21 jmii212 la coon21 jmii212 licaain21 inuu cwo1 fee1 tya' tsá2 Israel. La caain21 inuu tya'a jmoo1o jmai2xu 'iñi1. Gø2ø jløø13mo coon13 'e 'yaaí1-tsi alma tya'a. Joon gacwoo1o 'maai13 Dios. 47 Joon la jilee21mo jin2o 'e tsá2 tyú2-tsi 'in tsá2 jai2 l^h2. La coon21 jmii212 gajmaa1a Ña'ñu1'u' 'e ngafúu1mo 'in jo1 l^h2. Joon 'in jai2 l^h2 do uncaan1mo coon13 'in catyaaí2 do.

3

Ga'láa2mo jaain21 tsá2 jluui13

1 Coon21 jmii212 nica'lóo2xu, ngóo1 'iin2 'ni1, mo gatí2 'ii21 'e faa21a tsá2 júu3 tyú2. Joon Tú3 coon13 Wó3 gasóo2o caan21mo fu inuu cwo1 fee1 tya' tsá2 Israel. 2 Tsajée1i tsá2 jaain21 tsá2 jluui13 tyan' 'oo2 cwo1 do li ingii1i. Jluu13mo ca la mo galiseen21mo. Joon la coon21 jmii212 tsajée1i tsá2 'ii fu coon21 'oo2 cwo1 do sii21 'Ya2gi 'e mii1i caridad jileei21 'in tsatáa1i cwo1 do. 3 Mo gani2 'in tsá2 jluui13 do itsataai2 Tú3 coon13 Wó3 inuu cwo1 do joon gamii1i coon21 caridad. 4 Joon

gaj⁰øⁱ² Tú³ coon¹³ Wó³ do 'ii. Joon gajin² Tú³:

—Jøøⁱ²¹² du' jna'a.

⁵ Joon gacon² 'in tsá² jluui¹³ do cwáain¹ coon²¹ tún². 'E sá² 'ee cwo¹ 'o 'ido 'ii líi². ⁶ Joon gasii²¹; Tú³ 'ii:

—Jo 'ó³oo cwataa²¹ jon'gi cwanáa¹³ sá² tyiia pe jiin¹³ 'e 'ó³oo lo cwo¹³-oo 'næ. Coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii²¹ Jesucristo tsá² Nazaret, ráan²un, ngi² no.

⁷ Joon gason¹ Tú³ cwo²¹o tsáa¹. Joon gauncoon¹³on jmaa¹a siin¹²in 'ido. La 'ii²¹² joon galipiín²mo moo¹ taa¹³ luu²¹² tii²i. ⁸ Joon ga'ii²i 'in tsá² jluui¹³ do fu yu'. Joon ga'láa² 'wii²¹² ngii¹i tii²i. Joon ga'² 'ii²i fu tsi inæ cwo¹ do coon¹³ Tú³ coon¹³ Wó³. 'ii²i jløø¹³i líli¹. Cwo¹o 'maai¹³ Dios. ⁹ Joon jilee²¹mo tsá² 'in téein² do jóøi² 'ii ngii¹i cwo¹o 'maai¹³ Dios. ¹⁰ Jmai² 'in tsa'goo²¹-tsi 'e ganii²¹ do 'wii¹³ ñi¹o 'e ido-o 'in tsá² jluui¹³ 'in tyiin¹ 'oo²¹ cwo¹ sii²¹ 'Ya²gi mii¹i caridad.

Júu³ gafaa²¹a Tú³ coon²¹ ni'nú¹ fee¹ sii²¹ Salomón

¹¹ 'In tsá² jluui¹³ 'in ni'láai² do jo mo gatii² Tú³ coon¹³ Wó³ coonti. Joon jileei²¹ tsá² 'in téein² 'in'yíia² cwo¹ do ngáliin² cwiin¹in fuli téein² Tú³ do. Téen²in coon²¹ ni'nú¹ fee¹ 'e sii²¹ Salomón. ¹² Mo gani² Tú³ 'elo joon gasii²¹; tsá² 'in jalii² do:

—Tsá² seein²¹ Israel, ¿'ee li' tsa'goo²¹-'oo'? ¿'Ee li' jóø²naa' jna'a lawa yíia-oo'o nigaun'láa²na'a 'in tsañæ¹ lo? ¿Ti 'i¹-'oo' 'e nigangi¹ 'in tsá² lo coon¹³ 'ii²¹ tyijna'oo'o si 'wii¹³i 'e tyú¹ jna'a 'ee'? ¹³ Jo lí² la joon, Dios, 'in gaun'goo²¹o 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' Abraham coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob, nigacwó¹i jóon¹on Jesús, 'in feei¹gi la jee²¹² jileei²¹ pe 'naa' nigajaan¹³mo 'i tyani 'in tyu² to². Joon mo gali'iin²¹²mo Pilato 'e iláa²i pe

'naa'gii¹ jo gali'iin²¹²naa'. ¹⁴ 'E 'ii¹³ 'e mii²i láai² jaain²¹ 'in tyú¹, 'in jo 'ee tsa² røøi²¹, naa'gii¹ gami² galáai² jaain²¹ tsá² gó² 'in røøi²¹ tsa². ¹⁵ La joon gajngaa¹³mo 'in cwo¹ juncwii²¹ tyi'. Pe Dios gajmaa¹a gajii¹o tún¹. Joon jna'gii¹ faa¹³a 'e ja²mo jilaa²¹ 'elo. ¹⁶ Joon 'in tsañæ¹ lo, 'in cwii¹mo, Dios gaun'láa²mo tsu 'wii¹³ jo¹o líi² Jesús. Jmai² coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii²¹ Jesús nigalipiín²mo tii²i la li nigañi²ii'.

¹⁷ 'Niñi³oo, tsaru¹u', 'e 'naa'oo' coon¹³ tsacøøi¹³ tyi' mo gajngaa¹³naa' Jesús do gajmaa²aa' 'e jo 'øøi¹²¹-'oo'. ¹⁸ Pe la joon gatsín¹ 'e nii²¹ Cristo wú¹ jiin¹³ la gajin² tsá² tyú¹ coon¹³ 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios la jeei¹gi. ¹⁹ 'Wii¹³ joon 'ná¹-a jaa²¹-'oo' joon cii¹³-'oo' coon¹³ Dios joon la joon 'iin²mo tsa² tyii'. Joon ijó¹-o Ña'ñæ¹u' 'e untyú¹mo 'naa'. ²⁰ La joon 'e isii¹in Dios Jesús, 'in sii²¹ jon Cristo, 'wii²¹² tyi'naa'. ²¹ Fiin¹³ ca la mo ñæ¹fú² tyiin¹ Jesucristo ca mi tyá² Dios tyú² ce jilaa²¹. La joon gajin² tsá² tyú¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios calii. ²² La joon gajin² 'lii²¹² Moisés sii²¹; 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Jin²o: “Ña'ñæ¹u' Dios 'e isii¹in jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² jee²¹² 'naa', tsaru¹u', jiin¹³ la gasii¹in jna. Cwolinæ¹³u' jilaa²¹ 'e jin²in ²³ tsu jileei²¹ 'in jo næ¹³ 'in cwo¹ júu³ tyú² do 'e i'iin²mo 'i jee²¹² tsagoo¹o.” La joon gajin² Moisés.

²⁴ Joon la joon jileei²¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ca Samuel nifu gafaa²¹ cwáain¹³ tya' 'e jmi²¹² lo. ²⁵ Joon jilaa²¹ júu³ tyi'naa'oo' lo 'e ga'ii²i Dios la mo jeei¹ coon¹³ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya'a. 'E tyú² tyi-oo' mo ga'ii² Dios coon²¹ júu³ jeei¹gi coon¹³ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' mo gajin²in sii²¹; Abraham:

“Jileei²¹ tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ ilicwaa¹³mo mi jó¹ y^{uun}²¹ tyi’i.”
 26 Mo gajmaa^{1a} Dios jiiⁿ¹ Joon¹on gasii¹in nifu tyani²ⁱⁱ iuncwaa³ⁱ 'naa'. Joon la joon 'e uncoon^{13o} 'naa' e tú^{oo}' jilaa²¹ 'e gó².

4

Tú² coon¹³ Wó³ tyani 'in tyu² to²

1 Faa²¹gi Tú³ coon¹³ Wó³ téen²in mo gatyaliin² untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in tsá² 'in ní² in^u cwo' fee¹ do. Joongi ngaliin² 'in^{lii}¹³ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos.
 2 'Nii²¹-tsi 'wii¹³ Tú³ coon¹³ Wó³ 'e^{2e} tsá² jú³ tyú² joongi 'wii¹³ jin²in la mo gajiiⁿ¹ Jesús la joon jon ijiiⁿ¹in tsá². 3 Joon tsifu joon gasan¹² ni 'ido. Joon ngajée¹ 'nañi³ ca nú^u¹ tsu nicalóo² do. 4 Pe fúu¹mo 'in niganú²un 'e jú³ do jo^{1o} líi². Joon jileei²¹ 'in jai² líi² tí² 'ñá² mil jmai² tsañ^u¹.

5 Mo gajná² jmii²¹² joon galicaain²¹ fu Jerusalén 'in tyu² to² tya' tsá² Israel coon¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo¹² tya' ley. 6 Joongi néei¹ Anás 'in tyu² to² tya' untsá², coon¹³ Caifás coon¹³ Juan, coon¹³ Alejandro. Joon gauncaain²¹ jileei²¹ tsá² in^u tya' tsacøøi¹³ tya' untsá². 7 Joon gaty^u^{2u} to² gajaliin² Tú³ coon¹³ Wó³. Joon gasiin¹²in tún² tsá². Joon gaunngii¹ 'in tyu² to² do 'ii:

—¿'lin 'ii²¹ tya'a si coon¹³ 'e sii²¹ 'in xeei²¹gi 'ee gajmaa^{2aa} jilaa²¹ 'elo?

8 Joon Tú³ jin²in coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios:

—Tsacøøi¹³ 'e fuu²¹ lo joongi tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel: 9 wana 'iin²¹²naa' unngii¹ 'jna'a coon²¹ 'e tyú²-u gajmoo^{21o} tya' jaain²¹ tsatsaa¹³ 'e xiiala galáai². 10 Joon jna'a jmoo^{21o} 'o jú³ tyani²ⁱⁱ. Cwoliñi³ⁱⁱ 'jileei²¹ tsá² Israel 'e 'in tsañ^u¹ 'in siin¹² tyani²ⁱⁱ lo nano niga'láai² coon¹³ 'e sii²¹ Jesucristo tsá²

Nazaret. 'Ii 'in gatéen^{1naa} tsaa¹ crúu¹³ do. Joon Dios gajmaa^{1a} jiiⁿ¹ tún¹. 11 'In Jesús lo líi¹ lawa coon²¹ cuun²¹² nifu pe 'naa'gii' lawa 'in jmoo^{1o} to² do nigajaan^{2aan} 'li' co'o. 12 Ce jiiⁿ¹³ jaain²¹ 'in taain²¹² juncwii²¹ jo lí² jmáa^{1a} tiin¹³naa' tsu² Dios nigacwoo^{1o} 'e jiiⁿ¹³ Jesús tíi²ⁱ jmáa^{1a} tiin¹³naa' —jin² Tú³ do.

13 Mo ganí² jileei²¹ 'in tyu² to² do xiiala jo 'goo²¹ Tú³ coon¹³ Wó³ faa^{21a} joon galili^{3o} 'e jo 'e jí² tíi²¹ 'ido jon'gi 'ee to² 'oo^{1o} ganga'goo²¹-tsi. Joon galiñi¹ⁱ 'e 'ido-o 'e nigangi¹ coon¹³ Jesús. 14 Joongi 'in tsá² 'in niga'láai² do, do-o siin¹²in jee²¹² 'ii-o. 'Wii¹³ joon jo 'ee sá² 'e faa²¹gi coonti. 15 Joon gaty^u^{2u} to² 'e 'woo²¹mo li sicaain²¹ do. Joon gasii²ⁱ la jee²¹² yaa-mo 'ee 'e 'ná² jmáa^{1a}. 16 Joon gajin²in:

—¿'Ee jmoo^{21o} coon¹³ 'in tsá² do? Jilee²¹mo 'in seein²¹ Jerusalén niñi^{1o} jilaa²¹ lí² nigajmaa^{1a} 'in tsá² no. Coon²¹ milagro fee¹ líi¹ nigajmaa^{1a} 'ido. Joon jo lí² faa^{13a} 'e jon' la joon gali². 17 Tsatáan^{13an} fo¹²-tsi 'e jo faa²¹gi jiiⁿ¹³ jaain²¹ cwáain¹ tya' Jesús. Joon coon¹³ 'e la joon jo núu²gi tsá².

18 Joon 'in tsá² do gatø^{1ø} tún¹ Tú³ coon¹³ Wó³. Joon gaty^u^{2u} to² la jo faa²¹gi 'ido coonti, jon'gi 'e²gi tsá² cwáain¹ tya' Jesús. 19 Pe joon gañii¹ⁱ Tú³ coon¹³ Wó³:

—Í²du¹-'oo' yaanaa' no. ¿Ti tyú²gi tyani Dios 'e jmoo^{21o} 'o núu^{13u} 'u to² tyu² 'naa' lagi to² tyu² Dios 'ee?
 20 Tsu jna'a jo cwoo¹ tuu^{21u} 'e faa^{13a} jilaa²¹ 'e ganee^{21e} joongi ganuu^{21u}.

21 Joon 'in tyu² to² do gaton¹on fo¹²-tsi pe galáa²mo 'ido. Jo gatsaa^{21a} xiiala ijmeei²¹ ni 'ido wúu¹ tsu 'gøø²¹mo tsá². Jilee²¹mo tsá² cwo^{1o} 'maai¹³ Dios jilaa²¹ 'e nigali². 22 'In tsá² 'in galáai² coon¹³

milagro do ningoo²¹-o tunló² jii²¹ líi¹ gixu.

Mii¹-o tyani Dios 'in jai² líi² 'e jo cu²-tsi joon 'e tá²-a taain²¹²-tsi

²³ Mo galáai² Tú³ coon¹³ Wó³ joon nigaliin² mo fu li néei¹ 'in tsaruu²¹i catyaa² do. Joon gatyaa¹ júu³ la jilaa²¹ 'e nigajin² 'in tyú² to² tya' untsá² do coon¹³ tsacøøi¹³ do. ²⁴ Joon mo ganúu² un, jilee²¹ mo gamii¹ i sii²¹ i Dios:

—Ñá'ñu¹ 'u, 'nu-u Dios 'in gajmaa¹ a ñu¹ fú² joongi ni 'wó², joongi jmi¹ ñi¹³ coon¹³ jilaa²¹ gi 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ²⁵ Joon líi²¹² tsafeei¹ tyii¹ David, 'in gajmaa¹ a jii¹³ la to² gatyuu¹² u, gafaa²¹ a cwáain¹ tyi¹ mogajin² 'in coon¹³ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyú² tyi¹:

¿'Ee li¹ to² líi¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ mii¹³?

Joongi 'i¹-tsi tsá² jmai² 'e jo 'ee to² 'ii³ mo.

²⁶ Jileei²¹ tsaa² to² garóon².

Joongi tsacøøi¹³ 'e fuu²¹ galicaain²¹.

Joon gajmaa¹ a 'ee¹ i Ñá'ñu¹ 'u Dios joongi coon¹³ 'in gasii¹ 'in Dios sii²¹ Cristo.

²⁷ 'Tsu ja² mo 'e fuu²¹ lo galicaain²¹ Herodes coon¹³ Poncio Pilato coon¹³ tsá² seen²¹ li xii¹ a gi coon¹³ tsá² Israel. Joon galicaain²¹ 'e jmáa¹ a 'e gó² tya' yuun²¹ tyi¹ Jesús 'in 'iin²¹² un. ²⁸ Joon la jon gajmaa¹ a jilaa²¹ to² 'e nityuu¹² u 'e ili² joongi jilaa²¹ 'e ni¹ 'o'o. ²⁹ Joon la no coon²¹ du¹ u cwáain¹ fo² gaton¹ on. Cwoo¹³ jna¹ a yuun²¹ tyi¹ 'e jo ngii²¹ i cu²-tsii¹. La joon jo 'goo²¹-oo¹ 'e cwoo²¹ o'lo júu³ tyú² tyi¹. ³⁰ Joon mii²¹ i tyani²¹ 'e cwo²¹ o jna¹ 'ii²¹ tyi¹ 'o'o 'e un'láa² na¹ a jileei²¹ tsatsaa¹³ joongi coon¹³ 'e sii²¹ yuun²¹ tyi¹ Jesús jmoo²¹ o'lo jilaa²¹ li² coon¹³ milagro fee¹.

³¹ Mo ngayuu¹³ gafaa²¹ a júu³ tyú² tya¹ 'e lí² licaain²¹ do joon gajøø²¹ 'wó² tá² líli¹. Tsifu joon galiseein²¹ waa²¹ pí² coon¹³ 'ii²¹ tya¹ 'in Espiritu Tyú² tya¹ Dios. Joon jo 'goo²¹ gi faa²¹ a júu³ tyú² tya¹ Dios.

Jilaa²¹ 'e sá² tya' jilee²¹ mo 'in jai² líi²

³² Ca nii² 'e 'i¹-tsi jileei²¹ 'in ni¹ jo líi². Joongi coon²¹ røø²¹ líi¹ i jilee²¹ mo. Ce jii¹³ jaain²¹ jo jin² wa¹ 'e 'oo¹ o tya¹ 'a ña¹. Jilaa²¹ jmai² tya¹ jilee²¹ mo. ³³ Faa²¹ gi 'in apóstoles tya¹ Jesús do 'e nigajii¹ 'in Ñá'ñu¹ 'u Jesús. Joon taain²¹² tá²-tsi líli¹. Joon Dios gataa¹³ i cwa³ jilee²¹ mo. ³⁴ Jii¹³ jaain²¹ jo 'oo¹ o fa¹ '3 wii¹³ jilee²¹ mo 'in 'oo¹ o 'wó² si 'ná¹ 'ee ni¹ 'ii¹ o. ³⁵ Joon jilaa²¹ 'e sá² cwo¹ o tsá² apóstoles. Joon 'ii¹ gi gajmaa¹ a jmai² x^u la jaain²¹ la jaain²¹ xiiala sityéin¹ tsá² jmi²¹². ³⁶ Lawa la lo-o jmoo¹ o jileei²¹. Seen²¹ jee²¹² 'ii jaain²¹ jún² Leví 'in sii²¹ Sé³. Galiseein²¹ coon²¹ 'wó² roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Chipre. Joon 'in apóstoles do gaunsii²¹ o 'ii Bernabé. (øøi²¹-tsi tsá² sii²¹: 'in untyú²-tsi tsá².) ³⁷ 'In tsañuu¹ lo ga'ñii¹ i coon²¹ sii¹³ 'wó² tya¹. Joon 'e cuu² gatú² i do ngacoon¹ on joon gacwo¹ o tya¹ apóstoles do.

5

Tsaa² tya' Ananías coon¹³ Safira

¹ Pe jaain²¹ gi tsá² sii²¹ Ananías coon¹³ 'oo²¹² o 'in sii²¹ Safira ga'ñii¹ i coon²¹ sii¹³ 'wó². ² 'In tsá² lo gasú² i røø²¹ coon¹³ 'oo²¹² o. Joon gasáai¹³ gixu 'e cuu² do tya¹. Joon ngacwoo²¹ o 'in apóstoles do lawa¹ la jilaa²¹ a. ³ Joon gajin² Tú³ sii²¹ i 'ii:

—Ananías ¿'ee li¹ niga¹² 'in 'liii³ alma tyi¹ 'e gaungøø¹ u 'in Espiritu Tyú² tya¹ Dios? Gasaa²¹² gi¹ 'e cuu² gatú² u tya¹ 'wó² do. ⁴ 'Wó² tyi¹ 'o'o do mo ga'ñii²¹² naa¹. Joon 'e cuu²¹

gati²u tyi-o'o jon, lí²-i jmaa²aa' la 'iin²¹²naa'. ¿'Ee lí' ga'i¹-oo' la joon? Nigafáa¹³a coon²¹ júu³ tajuu²¹ tyani Dios jon' tyani tsá².

⁵ Mo ganúu²un Ananías 'elo tsifu joon gaci²mo jún¹mo. Jmai² tsá² 'in gafoo²mo mo ganúu²un 'elo. ⁶ Joon gatyaliin² jaain²¹ gáí¹ simii²¹ 'in gapaai²¹ 'ii' mi². Joon ngajé¹i 'ido 'ii nga'áa¹³mo.

⁷ Ji 'ni¹ hora gangii²i mo ngayuui¹³ joon jon ga'i² 'oo²¹²o Ananías. Jo ñii¹i coonti 'ee galí². ⁸ Joon gaunngii¹i Tú³:

—¿Ti la gajin²in do-o gaciiin² 'wó² ga'nni²¹in' do?

Joon gañii¹:

—Jiin¹³ la do-o gaciiin².

⁹ Joon gasii²¹i Tú³ 'ii:

—¿'Ee lí' gasiin¹³naa' røø²¹ 'e cóon¹³oon' 'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹'u' Dios tóo²? Caluu no-o nijaliin¹ 'in nga'áa¹³ ñuu¹ tyi'i. Joon 'na-gi 'injé¹ 'ino.

¹⁰ Tsifu joon ch¹²i 'wii²¹² tii² Tú³. Joon mo ngataai² 'in simii²¹ do joon gangaai¹ 'in tsami² ni 'ii²¹²mo jon. Joon gatyii¹i, nga'aa²mo caai¹ lí' si'aa²¹² ñuu¹ tya'a do. ¹¹ Joon jilee²¹mo tsá² 'in jai² líi² Jesús coon¹³ 'in galiñii¹ jilaa²¹ 'elo gafoo²i líli¹.

Fúu¹mo 'in gaun'láa² coon¹³ milagro

¹² Láa¹mo lí² coon¹³ milagro gajmaa¹a apóstoles jee²¹² tsá². Joon galicaain²¹ tsá² coon²¹ ni'na¹ sii²¹ Salomón. ¹³ Fúu¹mo 'in catyaa² do jo 'iin²¹²in uncaain²¹ coon¹³ 'ii tsu 'wii¹³ 'goo²¹-o. Pe jilee²¹mo tsá² faa²¹a tyú²-u tya'a. ¹⁴ Líi¹ fúu¹ tsañuu¹ coon¹³ tsami² 'in nigalijai² líi² Ña'ñu¹'u' Jesús. ¹⁵ Joon ga'wooi²¹ tsá² 'in tsatsaa¹³ tya'i fu¹. Tya'i fu¹ tee¹²i coo¹³ 'mó² si ni jmoo²¹ 'ee. Joon mo ngii¹i Tú³ fin¹³ jiiin¹³ tii¹³ 'iin³ tya'a joon 'láa²mo.

¹⁶ Joon jilee²¹ tsá² 'in seein²¹ fuu²¹ co' Jerusalén do jajé¹i tsatsaa¹³ tya'a si 'in 'yuui² 'in 'líi³ alma tya'a 'ee joon jilee²¹mo 'láa²mo.

Gatain² tsá² Tú³ coon¹³ Wó³ 'nuñi³

¹⁷ Joon ga'aa¹a tsiuwúu¹ jilee²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² joongi tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos. ¹⁸ 'Wii¹³ joon gasan²mo tsá² 'in apóstoles do joon gataan¹²in 'nuñi³. ¹⁹ Pe jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹'u' Dios ganá¹ 'e 'nuñi³ do la 'woo¹. Joon ga'woo¹mo 'ido. Joon gasii²¹i 'in ángel do 'ii:

²⁰—Cwoliin²naa' fu inuu cwo¹ do, Cwojmaa²aa' júu³ xiiala ngi¹ tsá² coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' Dios.

²¹ Mo ganúu²un 'elo joon ngatáa¹ fu cwo¹ do. 'Aa²¹ mo gajná² galáa² 'wii²¹² 'e²e tsá².

La 'ii²¹² joon 'in tyu² to² tya' untsá² joongi 'in téein² coon¹³on galicaain²¹ 'e Junta Suprema tya'a. ('øøi²¹-tsi tsá² 'e licaain²¹ jilee²¹ tsacøø¹³ tya' tsá² Israel.) Joon gatyu²u to² gajaliin² 'in apóstoles do 'in taai² 'nuñi³. ²² Mo gatyaliin² 'ii¹³ tsi 'nuñi³ do jo gatseei²¹gi jiiin¹³ jaain²¹. Joon ngaliin¹ tún¹. ²³ Ngacoon¹on júu³ lí' néei¹ tsacøøi¹³ do gajin²in:

—Mo gatyalii²¹i 'nuñi³ do gatsaa²¹a' tyú² sijni¹. Joongi 'ooca'nú² do téen²mo 'láa² 'aa¹a. Pe mo ganaa²¹²a' jiiin¹³ jaain²¹ jo 'in seein²¹gi lí' tsi do.

²⁴ Mo ganúu²un tsacøøi¹³ tya' untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in ní² cwo¹ do jilaa²¹ 'elo joon gaunngii¹i ruu²¹i;

—Júu³ tya' fo², ¿xiiala iján² jilaa²¹ 'elo?

²⁵ La jee²¹² joon tyá¹ jaain²¹ tsañuu¹ jin²in:

—Inuu cwo¹ do 'yuui² 'in tsañuu¹ 'in gatai² 'naa' 'nuñi³ do. Do-o 'yuu²i 'e²e tsá² júu³ tyú².

26 Joon ngaliin² moyóo¹³ coon¹³ 'h¹³ tya'a. Joon ngatee¹ 'ido tún¹. Jo 'ee gajmee²¹ ni 'ido 'wii¹³ 'goo²¹ o wana gatyuu¹² tsá² 'ii cuun²¹².
27 Mo tyaliin¹ in tee¹ e ngajée¹ tyani tsacøøi¹³. Joon 'in tyu² to² tya' untsá² do gajin² in:

28 —Jna'a nigauntsaa¹³ moo'o 'naa' coonti 'e jo 'e² gii¹ júu³ tya' Jesús do. Pe 'naa' gii¹ li' cii¹³ ni gajmaa^{2aa}. Nigarøø¹ mo la tøøi² Jerusalén coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ee² ee'. Joon 'naa' oo' iin²¹² naa' cwo¹ jna'a tsaa² 'e gajúin¹ 'in tsañuu¹ do.

29 Joon gañii¹ Tú³ coon¹³ 'in apóstoles catyaa² do:

—'E tii² mo jna'a jmoo²¹ o'o nuu¹³ un to² tyu² Dios lagi to² tyu² tsá².
30 Dios tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii¹ 'ii gajmaa¹ a jiiin¹ Jesús 'in gajngaa¹³ naa' tsaa' crúu¹³ do.
31 Joon Dios gasaa¹ 'ii 'e cwaa²¹ li' cwo²¹ o tsaa¹. Joongi nicwo¹ o to² fee¹ joongi 'e jmaa¹ a tiin¹³ tsá². Joon la joon lí²-i jaa²¹-tsi jileei²¹ tsá² Israel. Joongi 'iin² mo tsaa² tya'a.
32 Faa¹³ jna'a 'e la ja² mo jilaa²¹ 'elo. Joongi 'in Espíritu Tyu² tya' Dios, 'in Dios cwóo¹ i jilee²¹ 'in nuu¹³ to² tyu² Jesús, jmáa¹ a júu³ 'e ja² mo jilaa²¹ 'elo.

33 Mo núu² un jilaa²¹ 'elo líi¹ gatsá² 'nii²¹-tsi. Joon la mo 'iin²¹² in jnga² mo 'ido. 34 Jaain²¹ tsá² sii²¹ Gamaliel, 'in líi¹ tsá² tya' fariseos, 'in tyiin¹ li sicaain²¹ 'ido. Líi¹ i tifo² tya' ley. Áa¹ mo un'goo¹ tsá² 'ii. Joon garóon² li tyiin¹ in, joon gatyu² to² ga'woo²¹ 'in apóstoles do. 35 Joon gasii²¹ 'in tyu² to² do jin² in:

—Tsá² Israel, tii¹ moo' 'e jmaa^{2aa} coon¹³ 'in tsañuu¹ no.
36 Cwotii¹³ du¹-oo' xugi mo ngóo¹ ga'yeei²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Teudas. Tsá² tyiin² mo 'ii gajin² in 'ña'a. Joon gajée¹ tyán² ciein¹³ líi¹ gi tsá² tya'a. Pe mo ngayuu¹³ gajngaa¹³ tsá²

'ii jilee²¹ mo tsá² tya'a gasojø¹ mo. Joon gatsé¹ mo jilaa²¹.
37 Mo galiciin²¹ gi xu joon, mo gatáin¹ jilee²¹ tsá² jí², ga'yeei²¹ jaain²¹ tsá² seein²¹ Galilea sii²¹ Judas. Joon fúu¹ mo tsá² gajée¹ 'ii. Pe la joon jon gajngaa¹³ mo tsá² 'ii. Joon jilee²¹ mo jon tsá² tya'a sojø¹ mo.
38 'Wii¹³ joon tii¹ naa' 'in tsañuu²¹ no. Joon jo untyii² naa' 'ii. Wana júu³ tya' 'in tsá² lo jmai² júu³ tya' tsá² joon tyee²¹ mo jon. 39 Pe wana júu³ tya' Dios jo lí² 'iin² naa'. Tii¹ moo', jo tii¹³ naa' coon¹³ Dios.

40 Joon gatii¹² i júu³ tya' Gamaliel do joon galinuu¹² i jilee²¹ mo. Joon gasii²¹ mo røø²¹. Joon gatø¹ ø 'in apóstoles do tún¹. Joon gajmee²¹ mo 'ido. Joongi gauntsaa¹³ mo 'a jo faa²¹ gi 'ido júu³ tya' Jesús. Joon galáa² mo. 41 Joon ga'woo²¹ mo 'in apóstoles do tyani tsacøøi¹³ do. Jøø¹³ mo ngaliin² 'wii¹³ Dios gac-woo¹ o wa'a ganii²¹ wúu¹ 'wii¹³ tya' Jesús. 42 Ca inuu¹ cwo¹ lagi inuu¹ tya' tsá² jo gatú² gi 'e 'e² e tsá² júu³ tyá². Joongi faa²¹ a cwáain¹ tya' Jesucristo la coon²¹ jmii²¹².

6

Gatyii¹² in dyái¹ tsá² 'in un-coon¹³ apóstoles do

1 Jee²¹² jmii²¹² joon gangafúu² mo 'in jo¹ líi². Joon 'in faa²¹ jmí¹ griego galáa² 'wii²¹² jmoo¹ o tsaa² tya' 'in faa²¹ jmí¹ tya' tsá² Israel. Jin² o:

—Mo jmoo¹ o tsá² jmai² xu la coon²¹ jmii²¹² 'in 'yiaa¹ níi² tyii¹ xugi tii² i gø¹ ø lagi 'in 'yiaa¹ níi² catyaa².

2 Joon gatyu² ji dyatuuin¹ apóstoles to² wa'a galicaain²¹ ce jilee²¹ 'in jai² líi² do. Joon gasii²¹:

—Jo tseein²¹ wa'a tii²¹ u'u 'e cwo²¹ o'o júu³ tyá² tya' Dios 'e jmoo²¹ o'o jmai² xu 'e dø¹ tsá².
3 'Wii¹³ joon, tsaru¹ u', 'nee¹ naa'

dyái¹ tsá² jee²¹² 'naa' 'in jo cu²-'oo'
coon¹³, tsá² 'in 'øøi²¹-tsi joon 'in
'oo¹o 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya'
Dios. Joon cwóo¹³oo' 'ido-o 'e to²
no cwojmaa¹a jmai²xu. ⁴Pe jna'gii¹
canii² 'e faa¹³a'a fo² joongi 'ee¹³e'e
jilaa²¹ júu³ tyá² tya' Dios.

⁵ Røø²¹ gasii²i jilee²¹mo. Joon
gatyii¹³in Téé¹³, jaain²¹ 'in tsá²-tsi
Dios líli¹. 'Áai¹ nuu¹³un to² tyu² 'in
Espíritu Tyú² tya' Dios. Jaain²¹gi
'in sii²¹ Lii²¹², coon¹³ Prócoro,
coon¹³ Nicanor, coon¹³ Timón,
coon¹³ Parmenas. Joongi jaain²¹
'in seen²¹ fu Antioquía 'in sii²¹
Culáa¹³. Culáa¹³ do 'in niga¹¹i²¹
tisi² tya' tsá² Israel ca la mo jée¹mo.
⁶ Joon ngajée¹ tyani 'in apóstoles
do. Joon 'ii-gi gafaa²¹a júu³ tyá²
joongi gataan¹an cwoo²¹o tya' 'ido.

⁷ Líi¹ nganii¹²i 'e júu³ tyá² tya'
Dios do. Joongi 'in jai² líi² 'in
néei¹ Jerusalén líi¹ ngafúu²i. Joongi
fúu²mo untsá² tya' tsá² Israel gal-
ija²mo líi².

Gasain² tsá² Téé¹³

⁸ 'Áa¹mo gauncoon¹³ Dios 'e
'iin²¹²in Téé¹³ tsá². Jaain²¹ 'in
'oo¹o 'ii²¹ tya' Dios 'ii. 'Láai² li²
coon¹³ milagro gajmaa¹a jee²¹²
tsá² do. ⁹ Joon 'inlíi¹³ tsá² tya'
coon²¹ cwó¹ sinagoga 'e sii²¹
Esclavos Libertados coon¹³ 'inlíi¹³
tsá² seen²¹ Cirene, coon¹³ tsá²
Alejandría, coon¹³ tsá² Cilicia,
coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² seen²¹ Asia
ga'láa² 'wii²¹² jo cwó¹ júu³ ruu²¹i
coon¹³ Téé¹³ do. ¹⁰ Pe jo lí² líi¹i
'in tsá² do coon¹³ 'e júu³ røø²¹ 'e
faa²¹a Téé¹³ do. Jo lí² líi¹i tsu Téé¹³
do faa²¹a 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú²
tya' Dios. ¹¹ Joon 'in tsá² do gatyii²¹o
'leei¹³ 'in gafaa²¹a júu³ tajuu²¹
jin²in:

—Niñu³oo'o 'e faa²¹ 'ido 'laa²¹
tya' Moisés coon¹³ Dios.

¹² Joon la joon gajmaa¹a gati²
'nii²¹-tsi tsá², coon¹³ tsacøøi¹³,
coon¹³ tifo² tya' ley. Joon coon¹³
la joon gasaan² ni Téé¹³ do. Joon
ngajée¹ li náa¹ Junta Suprema.
¹³ Joon ga'naa¹²i 'inlíi¹³ tsá² 'in
jmá² júu³ tajuu²¹ jin²in:

—'In tsañuu¹ lo jo mo tuu²¹
faa²¹a júu³ 'laa²¹ tya' 'e cwó¹
nacwai³ lo joongi tya' ley.
¹⁴ Ninuu²¹u'ün faa²¹a 'e 'in Jesús tsá²
Nazaret do 'e ifiin¹mo 'e cwó¹ lo.
Joongi 'e iunsii²i jilaa²¹ tisi² tyi' 'e
gacwo¹o Moisés jna'.

¹⁵ Joon 'in tyu² to² do coon¹³
jileei²¹gi 'in néei¹ do mo gajøø² ni²
Téé¹³ do ganii²¹ li ní¹i la li ni² ángel.

7

Faa²¹a Téé¹ 'wii¹³ tya' 'ña'a

¹ Joon 'in tyu² to² tya' untsá² do
gaunngii¹ Téé¹³ jin²in:

—¿Ti jo¹o jilaa²¹ 'elo?

² Joon 'ii-gi gañii¹:

—Tсарu¹u' joongi jileei²¹
tsacøøi¹³ tyi', núu²duu' 'e ifo³oo
lo. 'Ña'ñu¹u' Dios 'in tyiin¹ ñu¹fú²
ga'ee¹²mo 'ña'a 'líi²¹² tsafeei¹
tyi' Abraham mo gacwo²gita fu
Mesopotamia la nu¹gi itsacwaa¹a
fu Harán. ³ Joon gajin² Dios sii²¹i
'ii: “Tu³u' goo²o lo joongi jileei²¹
ruu²¹u. Joon cwó²¹o coon²¹
'wó² li i'é³ee lo.” ⁴ Joon gacwo¹i¹
Abraham li sii²¹ Caldea. Joon
gangacwaa²¹ fu li sii²¹ Harán. Pe
mo gajúin¹ jmi²¹ joon jajée¹mo Dios
Abraham fu li seen²¹naa' nano. ⁵ Pe
jo 'ee gasaa¹a coonti tya' 'ido fu lo.
Jiin¹³ coon²¹ sii¹³xu li sii²¹xu tii²i jo
sá². Jiin¹³ jo mo seen²¹mogi joon¹on,
joon Dios ga¹i²i júu³ Abraham 'e
cwó¹o joon¹on 'e wó² do. ⁶ Joon
gajin²in jon Dios sii²¹i Abraham
'e jileei²¹ tyii²a 'e tsacwaa²¹a goo¹o
tsá² xeei²¹ ca gatsin¹ tyán² ciein¹³
jiin²¹. Jin²o jon ini²¹ wúu¹. Joon
tsá² xee²¹mo 'in tyu² to² 'ii. ⁷ Pe

joon gajin² Dios: “Jna-a jmaa³aa 'ii²¹ tya' 'in tyu² to² tyii²a do. Mi yuui¹³ joon, joon i'woo²moo 'ido. Joon lo-o li² ijmaa¹a to tyiajna.”
⁸ Dios gasii²i coon²¹ juu³ jai² coon¹³ Abraham. Joon gatyu²u to² 'e jma² 'ido li² circuncisión tya' joon¹on. 'E li² do coon¹³ 'e joon ti²i-tsi tsá² 'e juu³ gaⁱⁱ² Dios do. 'Wii¹³ joon mo galiseein²¹ joon¹on sii²¹ Isaac, joon gajmaa¹a Abraham 'e li² circuncisión do tya' joon¹on. Gatyuu¹u loo²¹ ya' cúun¹ 'in xuui²¹² tsañuu¹ do. Joon Isaac-gi gajmaa¹o jon 'e li² do tya' joon¹on 'in sii²¹ Jacob. Jacob-gi gajmaa¹o jon 'e li² do tya' 'in dyatuuin¹ joon¹on 'in galiseein²¹ tya'a. Joon 'in dyatuuin¹ do-o galiⁱⁱ¹i tsacøøi¹³ tya' dyatun¹ poo²¹² tya' tsá² Israel 'e sá² nano.

⁹ 'In xuui²¹² tya' Jacob do, 'in galiⁱⁱ¹ tsacøøi¹³ tyi', ga'aa¹a tsi-iwúu¹ tya' ruu²¹i sii²¹ Sé³. Joon ga'nii¹mo 'ido tya' tsá² 'in tsalín² Egipto. Pe Dios gauncoon¹³ Sé³ do.
¹⁰ Joon galáa²mo coon¹³ jilaa²¹ faⁱ³ tya' 'ido. Joon gajmaa¹a 'e jmii¹gi-tsi Sé³. Joon gajmaa¹a 'e galiⁱⁱ²¹²in Faraón 'ii. Faraón sii²¹ 'in róøi¹³ tsá² Egipto do. Joon 'in Faraón do gatyu²u to² 'e gaⁱ² Sé³ tsa^ato² tya'a. Joon gatyu²u Sé³ to² la tøøi² Egipto, ca jilee²¹ tsá² néei¹ inuu tya' róøi¹³ do gatyu²u Sé³ do to².

¹¹ 'Joon gaⁱ²gon 'oo² la Egipto coon¹³ Canaán li néei¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Joon jo ñii¹gi 'ee dø¹ø. ¹² Pe mo galiñii¹i Jacob 'e sá² trigo fu Egipto do joon gasii¹in joon¹on 'in liii¹ la lii¹i tsacøøi¹³ tyl'. Do-gi galáa² 'wii²¹² ngalín². ¹³ Mo gatí² tún² naa¹³ tyalín² do, 'in Sé³ do gajin²o 'e ruu²¹mo 'ido. Joon galiñii¹ 'in róøi¹³ tyiin¹ Egipto do xiiala nilii²i tsacøøi¹³ tya' Sé³. ¹⁴ Joon gatyu² Sé³ to² wa'a jalín² jmii²¹ coon¹³ jilee²¹

ruu²¹i. Gatí²-i ca'no¹³ ciei¹³ tsi dyiiañéei² tsá² coon¹³tya. ¹⁵ La joon gali² gangó²-o Jacob fu Egipto. Joon do-o li gajúun¹in coon¹³ jilee²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. ¹⁶ Joon moo¹ taai² 'in Jacob do ngalii¹gixu fu Siquem. Joon do-o ga'aa¹i coon²¹ tsi'aan¹ nigaló² Abraham tya' 'lii²¹² tya'a. Hamor sii²¹ 'in ga'nii¹i 'e 'aan¹ do.

¹⁷ 'La do-o gangó¹ ca gatsin¹ juu³ jai² 'e gasii²i Dios coon¹³ Abraham. Ti'xu-u gangafúu²mo tsá² seein²¹ Israel li nanée¹i Egipto do. ¹⁸ Joon gaⁱ² jaain²¹ róøi¹³ to² Egipto do 'in jo cwii¹in 'lii²¹² Sé³ do. ¹⁹ 'In róøi¹³ do gacon¹on tóo² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Joongi ga'e²e wúu¹. Joon gatyu²u to² 'e tãu²mo 'ido la jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a mi liseein²¹. Joon la joon júun²mo 'ido. ²⁰ Yia¹³ joon galiseein²¹ Moisés, 'ii jaain²¹ yuu²¹ 'in galiⁱⁱ²¹²in Dios. Gaai²¹ sii²¹ gauncwaain²¹ tsacøøi¹³ tya'a inuu tya'a. ²¹ Mo gatí² 'ii²¹ 'e gatiui² sáa³ 'ii la joon gali² 'e 'ña'a 'in jamii¹i róøi¹³ do gatøø¹o 'in yuu²¹ do. Joon gauncwaain²¹ lawa joon¹-o. ²² 'Wii¹³ joon gauntsáa¹ Moisés jilaa²¹ 'e tii²¹i tsá² Egipto. 'Wii¹³ joon tyú²-u gatii²¹i jilaa²¹ 'e faa²¹a joongi jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

²³ 'Tunló¹ jii²¹ ningóo¹ 'e seein²¹ mo galiⁱⁱ²¹²in tsafee¹³i tsagoo¹o. ²⁴ Joon li ngóo¹ do gani² jaain²¹ tsá² Egipto taai² tii¹i coon¹³ tsagoo¹o Israel. Joon 'iin²¹²in Moisés do un'øø¹i tsagoo¹o. Joon gacoon²¹-o tya'a, gajngaa¹³mo 'in tsá² Egipto do. ²⁵ Pe 'i-tsi Moisés 'e li² lii¹i tsagoo¹o tsu Digos nigasii¹in 'ii 'e tsaláai² 'ido. Pe tsagoo¹o do jo lii²i la joon. ²⁶ Mo gajná² joon gani² Moisés taa²i tsagoo¹o tii¹i. Joon la mo 'iin²¹²in tyáai¹ 'nii²¹ joon gasii²¹i: “La 'oo²¹ ruu²¹mo' tii¹³naa'. ¿'Ee li' jmaai¹³ ruu²¹naa' la no?” ²⁷ Pe tsifu joon jaain²¹ 'in tii¹ do ga'leei¹³gon

Moisés. Joon gasii²¹i 'ii: “¿lin gaty² to² 'e jmaa²¹a 'ii²¹ tyii¹ i lawa tsaa² to²? 28 ¿Ti 'iin²¹² un jngaa¹³ un jna la gajngaa¹³ un 'in tsá² Egipto do tyíia²⁷?” 29 Mo ganúu² un Moisés 'elo gacwiin¹⁰. Ngoo²¹-o li sii²¹ Madián. Do-o gateen¹ in lawa tsá² seein²¹ li wíin². Joon do-o galiseein²¹ gáí¹ jóon¹ on.

30 'Ngó¹ Moisés coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ co' coon²¹ moo²¹ sii²¹ Sinaí. Do-o taain¹ ningóo¹ tunló¹ jiin²¹ mo gajnéi¹ jaain²¹ ángel. 'In ángel do 'yuui² coon²¹ jee²¹² 'mó² pi³ 'e li la li 'e coo²¹ jí². 31 Joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi Moisés mo gani² 'edo. Joon gangatyéen¹ in tyan'gi wa'a jóø² tyú²gi. Joon ganúu² un coon²¹ júu³ tya' Ña'ñu^{1u} 'e jin²: 32 “Jna-a Dios tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ i Abraham, coon¹³ Isaac, coon¹³ Jacob.” Tsifu joon gajlé¹ mo Moisés. 'Goo²¹-o. Jo tá²gi-tsi jóø²ø. 33 Joon gajin² Ña'ñu^{1u} sii²¹i 'ii: “Woo¹³ míi¹³i no, tsu li 'øø¹²¹ø no li cwaa³ mo no. 34 Nimóo³-oo 'e nigani² yuun²¹ tyiia wúu¹ Egipto. Ganúu³ oo ci²i 'wii¹³ joon gacwú¹ na ilaa²¹ na 'ii. Na¹du¹ jon. Sii² na 'nu fu Egipto.” La joon jin² júu³ ganúu² un Moisés.

35 'Coon¹³ 'in ángel 'in ganéi¹ tyani Moisés jee²¹² 'mó² pi³ 'e coo²¹ do gasii¹ in Dios Moisés lawa jaain²¹ tsafeei¹ 'in jmaa¹ a láa² i tsagoo¹⁰. Fiin¹³ la mo jéi¹ 'in tsagoo¹⁰ do jo mo ga'ii²¹ 'e tyu^{2u} to² 'ii. Joon nigajin² tsagoo¹⁰ sii²¹i 'ii: “¿lin nigatain² 'nu lawa tsaa² to² si 'in jmoo¹⁰ 'ii²¹ 'ee?” 36 Moisés do ga'woo²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ Egipto do. Joongi gajmaa¹ a jilaa²¹ milagro coon¹³ li² 'e fuu²¹ joon. Joongi li ganó¹ coon²¹ jmi¹ñi¹³ sii²¹ Mar Rojo. Joongi gajmaa¹ a milagro li caain²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ do la jee²¹² tunló¹ jiin²¹. 37 'In Moisés do gasii²¹ i tsá² Israel: “Dios ityii¹³ in

jaain²¹ la 'oo²¹ jee²¹² ruu²¹ 'naa¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya'a jee²¹² 'naa¹. Jiin¹³ la 'ii²¹ 'oo² jna-a jon i'aa^{1a}.” 38 Gateen¹ in 'in Moisés lo coon¹³ tsá² Israel 'e li jo 'in tsá² seein²¹ do. Mo gafee¹ 'i 'in ángel do Moisés li' moo²¹ sii²¹ Sinaí, Moisés-gi gasii²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ 'e júu³ do ga'ii² i tya' xiiala 'e téein² tsá² tyú². Coon¹³ la joon ga'ii¹³ 'naa¹ 'e júu³ do.

39 'Pe 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ jo gali'in²¹² in núu² un. Joon gajii² mo Moisés. Joon la mo 'iin²¹² in 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ tsaliin¹ fu Egipto tún¹. 40 Joon gasii²¹ 'in tsá² do Aarón: “Ti²¹ i jmee¹² un dioses tyii¹ 'in tsaliin² jee²¹² jna'a. Tsa jo nee² 'e 'e galíi¹ 'in Moisés 'in ga'wooi¹ jna'a Egipto do.” 41 Joon gajmee¹ jaain²¹ joo²¹ xuui²¹² ilíi¹ la líi¹ fii²¹² tya'a. Joon gajngaa¹³ i joo'núu³ 'e cwooi¹³ 'in fii²¹² tya'a 'in líi¹ joo²¹ xuui²¹² do. Joon gajmaa¹ a jløø¹³ i coon¹³ 'e nigajmeei¹ coon¹³ cwoo²¹⁰ do. 42 Joon gatúu² mo Ña'ñu^{1u} Dios. Joon galáa² 'wii²¹² fee¹ i jiin¹³ náu¹ 'in 'ii¹³ yu' juncwii²¹. La gajin² ni jí² tya' 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios:

'Naa', tsá² Israel, jin² Dios: ¿Ti gacwooi¹³ 'naa' jna 'in joo'núu³ 'in nigajngaa¹³ 'naa' do la 'ii²¹² taan²¹² 'naa' tunló¹ jiin²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ do?

43 Jon'on la joon. Gatyii² 'ii' capillas pi³ tya' dios tyii¹ 'in sii²¹ Moloc, joongi náu¹ tya' dios 'in sii²¹ Renfán.

'Ti gajmee²¹² 'naa' yaanaa' ifoo¹³ 'naa'. 'Wii¹³ joon i'woo² moo 'naa' fu goo² oo'.

Joon síi³ na 'naa' ca li ngíi¹ gi fuu²¹ Babilonia.

44 'Mo gatéein² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ 'e cwoo¹³ tyuun²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ do ga'oo¹⁰ coon²¹ 'nú¹ 'mi² 'e li la li cwo¹ tya'a li 'maa¹ a jilaa²¹ cuun²¹² toon²¹² ley. Moisés

gajmaa¹a 'e 'ná¹ 'mi² do la lí² 'e niganii²¹, jiin¹³ la nigatyu² Dios to² 'e jmaa¹a. ⁴⁵ 'In 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi' ga'ii²¹mo 'e 'ná¹ 'mi² do. Joon gacoon²¹-o mo gali²i 'e 'wó² do coon¹³ tsafeei¹ tya'a Josué. Dios ga'wooi²¹ 'in mo néei¹ 'e 'wó² do, joon gacwo¹o 'ii-o. La joon ngó¹ ca la mo ga'í² 'lí²¹² røøi¹³ David to². ⁴⁶ Dios gali'iin²¹²in David. Joon David-gi gali'iin²¹²in jmaa¹²a coon²¹ cwo¹ li seein²¹ Dios tya' 'lí²¹² Jacob. ⁴⁷ Pe jóon¹ David sii²¹ Salomón²-mo gamaa¹³a 'e cwo¹ do cwáai¹ tya' David. ⁴⁸ Pe Dios, 'in fee¹mo, jiin¹³ ñu'fú² tyiin¹in jo tyiin¹in cwo¹ jmoo¹o tsá². Jiin¹³ la gajin² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios do:

⁴⁹⁻⁵⁰ Ñu'fú²-u tyiin¹na jon, jin² Dios. Jiin¹³ coon²¹ 'ná¹ jo lí² jmaa¹³a tyiia, jin² Dios.

Jon'gi'án³ li 'ii²¹ 'woo²¹oo 'ná²-a, tsu jilaa²¹ 'e sá² jna-a gajmaa³aa.

⁵¹ 'Pe 'naa'gii' —jin² Tée¹³ do— coon²¹ tøø²mo najmaa²aa' 'waa²¹-'oo'. Sá² loocwoo¹oo' pe jo nuu²uun' joon alma tyii' lawa'a jo cwii¹naa' Dios. Jo nuu¹³uun' jon'gi' jmaa²aa' la to² tyu² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Røø²¹ lí¹naa' coon¹³ 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyii'. ⁵² 'Lí²¹² tsacøøi¹³ tyii' do gamee²¹mo jileei²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² cali do. 'Ii-o gajngaa¹³i 'in gajin² 'e ijó¹ jaain²¹ 'in jmá¹ 'ii²¹ røø²¹. Joon mo gajó² 'in jmá¹ 'ii²¹ røø²¹ do 'naa'gii' gajaan¹³moo' joongi gajngaa¹³moo'. ⁵³ Fiin¹³ niga'ii¹³naa' 'e ley do coon¹³ 'ii²¹ tya' ángel pe jo galinu¹³uun'. Jilaa²¹ 'elo gajin² Tée¹³ do.

Jún¹mo Tée¹³

⁵⁴ Pe joon jileei²¹ 'in néei¹ do mo ganúu²un 'elo gatsá² 'ni²¹-tsi. Joon gacuu²¹i moojóon¹on líli¹. ⁵⁵ Pe Tée¹³ do røø²¹mo 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gajøø²ø li' yu'. Joon

ganii²¹o xiiala jná² joo²¹ Dios. Joon do-o siin¹² Jesús li' cwoo²¹ Dios tsáa¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a. ⁵⁶ Joon gajin² Tée¹³:

—jøø²duu'! Jøø³oo sino² 'oo² ñu'fú². Joon do-o máa¹moo Jesús, 'in Ruu²¹i Tsá², siin¹³mo li' caai¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹.

⁵⁷ Pe 'in tsá² do jo taa²¹gi núu²un. Joon gajni¹o loocwóo¹o joon ga'oo¹o tá² líli¹. Canii² ngalín² cwiiin¹in gasan²mo 'ido. ⁵⁸ Joon gatyii¹mo 'ido 'e fuu²¹ do. Joon gatyuu¹²i cuun²¹² líli¹. 'In gafaa²¹a 'laa²¹ tya' 'ido gasáa¹o siin¹³in 'e jøø²ø jaain²¹ tsañu¹ 'in sii²¹ Saulo. ⁵⁹ Joon la 'ii²¹² tyuui¹² tsá² 'ii' cuun²¹² joon gasii²¹i Tée¹³ Jesús jin²in:

—Ña'ñu¹u' Jesús, 'ii¹³ alma tyiia.

⁶⁰ Mo ngayuui¹³ lo gasii²¹i woiní¹i, joon ga'oo¹o tá² líli¹ jin²in:

—Ña'ñu¹u', jo cwo²¹o tsaa² tya'a 'e jmoo¹o lo.

Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a 'elo tsifu joon jún¹mo.

8

Saulo jmaa²¹i 'in jai² líi²

¹⁻² Røø²¹ gasii²¹i Saulo 'e gajúin¹ Tée¹³ do. Joon 'inlíi¹³ tsá² 'in 'iin²¹²in Dios ganga'áa¹²mo Tée¹³ do. 'Áa¹mo galixuui²¹²-tsi tya' 'ido.

Jee²¹² jmi²¹² joon ga'láa² 'wii²¹² gajmee²¹i tsá² líli¹ jileei²¹ 'in jo¹ líi² néei¹ Jerusalén. Jilee²¹mo 'in jai² líi² ga'woo²¹mo Jerusalén. Ngalín² la caain²¹ Judea coon¹³ Samaria. Jiin¹³ apóstoles do gajan¹gi. ³ La 'ii²¹² joon 'øø¹mo Saulo jileei²¹ 'in jai² líi². Tsa'ii²¹ la coon²¹ 'nú¹ la coon²¹ 'nú¹-u jnúu¹i la tsañu¹ tiin¹³ la tsami². 'Woo¹ tsataa¹²i 'nañ¹³.

Cwo¹ tsá² júu³ tyú² li sii²¹ Samaria

4 Pe 'in ga'woo²¹i Jerusalén do gatyá¹o júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² doñixiia' tyalíin². 5 Jaain²¹ jee²¹² 'ii do, 'in sii²¹ Lii²¹², gangóo¹on coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Samaria. Joon galáa² 'wii²¹² faa²¹a tya' Cristo do. 6 Fúu¹mo tsá² galicaain²¹ nuu¹un coon²¹ tún²-un 'e faa²¹a Lii²¹² do. Joon gajóø²o jilaa²¹ li² 'e jmoo¹o coon¹³ milagro. 7 Fúu¹mo 'in taai² 'in 'lii¹³ alma tya'a 'woo²¹mo. Joon 'in 'lii¹³ 'in 'wooi²¹ do ga'oo¹o lii¹. Joongi fúu¹mo 'in sítuu¹³ cwoo²¹ tii² coon¹³ 'in jluui¹³ ga'láa²mo. 8 'Wii¹³ joon jløø¹³mo jilee²¹mo 'in néei¹ 'e fuu²¹ do.

9 Pe seein²¹ jaan²¹ tsá² 'e fuu²¹ do 'in sii²¹ Simóoi¹³ 'in gauntsáa¹ júu³ loo¹ ca la jéei¹gi. Jin²o 'ña'a jon 'e jaain²¹ tsá² tyiin²mo 'ii. 10 Jilee²¹mo nuu¹un coon¹³ tún²-un la tsacøø¹i¹³ tiin¹³ la 'in xuui²¹²gi. Jin²o 'e coon¹³ 'ii²¹ fee¹ tya' Dios ngi¹ 'in tsalaai¹ no.

11 Jo¹o líi² tsá² 'ii tsu 'wii¹³ ningóo¹o ungoøø¹i tsá² coon¹³ jilaa²¹ júu³ loo¹ tya'a. 12 Pe mo galíi² tsá² jo¹o júu³ tya' Lii²¹² do fúu¹mo 'in gasaa¹ jmi²¹ la tsañuu¹ tiin¹³ la tsami². Cwoo¹ Lii²¹² do júu³ tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Júu³ tyú² tya' Jesucristo cwoo¹o. 13 Joon 'in Simóoi³ do jo¹o jon gali²i. Joon gasaa¹mo jmi²¹. Galáa² 'ido 'wii²¹² ngi¹ coon¹³ Lii²¹² do. Líi¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ milagro coon¹³ li² 'e jmoo¹o 'ido.

14 Mo galiñii¹ 'in apóstoles néei¹ Jerusalén 'e ninúu²o júu³ tya' Dios 'in néei¹ Samaria do joon gasii¹in Tú³ coon¹³ Wó³. 15 Joon mo gatyaliin² do gafee²¹i Dios 'wii²¹² tya' 'in jo¹ líi²i do 'e cwooi¹³ Dios 'ii 'in Espíritu Tyú² tya'a. 16 Tsu jo mo 'i²gi Espíritu Tyú² tya' Dios jiin¹³ jaain²¹. Li coon²¹ nisaa¹mo jmi²¹ jiin¹³ coon¹³ la sii²¹ Ña'ñu¹'u' Jesús-gi. 17 Joon gataan¹an Tú³

coon¹³ Wó³ cwoo²¹o tya' 'ido. La joon ga'ii²¹i Espíritu Tyú² tya' Dios.

18-19 Mo gani² Simóoi¹³ 'e ga¹i² Espíritu Tyú² tya' tsá² mo gataan¹an apóstoles cwoo²¹o joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² tya' Jesús do:

—Cwóo³-oo cuu² wa'a cwoo²oo' jna 'ii²¹ 'e ili² jmáa³aa la no. Joon mi tón³oon cwóo³oo tya' doñi¹iin joon 'ii²¹mo jon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios —gajin² Simóoi¹³ do.

20 Joon gajin² Tú³ sii²¹i 'ii:

—Cwo'iin²mo cuu²u la tyan 'wo'o coon¹³ li 'ii²¹ tsu 'wii¹³ ga'i¹-o'o 'e jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios lí²-i ló¹ tsá² coon¹³ cuu². 21 Jo tíi² 'na coonti 'e to² lo jon'gi lí² jmáa³aa tsu jo tsáa¹ 'i¹-o'o tyani Dios. 22 Cwojaa²¹-o'o 'e gó² jmoo²¹o no. Mí²i tyani Dios wa'a i'iin²mo tsaa² tyi'i jilaa²¹ 'e gó² 'i¹-o'o no. 23 Galili³oo 'e 'áai¹ ngi²i tsiwúu¹u. 'Áa¹mo roøø²¹u tsaa².

24 Joon gajin² Simóoi¹³ do:

—Mí²'i tyani Ña'ñu¹'u 'wii²¹² tyia 'e jo 'ee cwotyangi¹na coonti jilaa²¹ 'e nifáa¹³aa' no.

25 Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a 'in tsá² tya' Jesús do jilaa²¹ 'e gani²¹ coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyú² tya' Dios ngaliin² la caain²¹ fuu²¹ pi³ li sii²¹ Samaria do. Ngacwoo¹ júu³ tyú² tya' xiiala tiin¹³ tsá². Joon ngaliin¹in tún¹ fu Jerusalén.

Lii²¹² 'e²e jaain²¹ tsá² seein²¹ Etiopía

26 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹'u gasii²¹i Lii²¹².

—Raan²un no, cwó² li' tooin²¹² li yooiin¹³ ñi¹. Cwoo¹²o fu¹ ngóo¹ Jerusalén tyíia¹³ fu Gaza.

'E fu¹ do-o ngíi¹ li' cwoo¹³ tyuun²¹. 27 Garoon¹on Lii²¹² joon ngó¹-o. Joon 'yuu²i fu¹ li ngóo¹ do joon gatsee²¹i jaain²¹ tsá² te² 'in seein²¹ Etiopía. Jaain²¹ tsá² tyiin² 'in 'má¹ cuu² tya' tsami²

sii²¹ Candace 'in tya² to² tyiin¹
Etiopía lawa róøi¹³. Ngafee¹²ⁱ
Dios fu Jerusalén. ²⁸ 'In tsañuu¹ lo
ningaa¹²ⁱ fu goo^{1o}. 'Yuu²ⁱ coon²¹ tsi
care¹³ tya'a. Ngaa¹²ⁱ untsáa^{1a} júu³
tya' Dios 'e gataan^{1an} 'lii²¹² Isaías
ni mo'jí². Isaías do-o jaain²¹ 'in
gacwo¹ júu³ tya' Dios calií. ²⁹ Joon
gajin² Espíritu Tyá² do sii²¹ⁱ Lii²¹²ⁱ:

—Cwotyéen^{1un} li si² care¹³ do.

³⁰ Joon mo ngatyéein¹ Lii²¹² do
joon ganú^{2un} 'e untsáa¹ 'ido jí² tya'
Isaías do. Joon gaunngii¹ⁱ 'ido:

—¿Ti 'øøi¹²¹-o'o 'e untsáa^{1a} no?

³¹ Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—¿Xiiala lí² 'øøi¹²¹-tsii mo jo
seein²¹ wa'a 'in cwo¹ jna cwáain^{1?}
Wúu² no, 'yii^{21a} coon¹³ jna.

³² Jee²¹² jí² tya' Dios li untsáa¹ do
jin² la no:

Lawa jaain²¹ joo'saa²¹ 'in jéei¹
tsá² jngaa¹³ⁱ si 'in joo'saa²¹
yuan²¹ 'in gajan¹ tii² tyani 'in
tya² jná²,

la joon jo 'ee gajin^{2gi} coonti.

³³ Fiin¹³ jo tsaa² 'oo^{1o} pe ngoo^{21o}
tyani 'in 'oo^{1o} to².

Pe jo 'ii²¹ galisá² tya'a.

¿Xiiala lí² tyá² tsá² júu³ jilaa²¹ 'e gó²
gajmaa^{1a} tsá² goo^{1o} tya'a?

Tsu gajngaa^{13mo}. Jo seein^{21gi}
juncwii²¹.

³⁴ Joon 'in tsá² tyiin² do
gaunngii¹ⁱ Lii²¹²ⁱ:

—Jmaa² feei¹-o'o sii^{13du} jna,
¿iin cwáain¹ tya'a faa^{21a} 'in cwo¹
júu³ tyá² lo? ¿Ti tya' ña'a si tya'
'inxeei²¹ 'ee?

³⁵ Joon galáa² Lii²¹² doo 'wii²¹²
faa^{21a} 'e li untsáa¹ do. Joon ga'e^{2e}
jilaa²¹ júu³ tya' Jesús. ³⁶ Joon mo
gangii¹ⁱ coon²¹ li sá² jmi²¹ 'in tsá²
tyiin² do gajin²ⁱⁿ:

—Lo-o sá² jmi²¹. ¿Ti jo lí² saa^{21na}
jmi^{21?}

³⁷ Lii^{212gi} gasii²¹ⁱ 'ii:

—Wa jai² lí^{2u} ce caain^{21o},
lí²ⁱ.

Joon gañii¹ⁱ 'in tsañuu¹ do:

—Lí^{2moo} 'e Jóon¹ Dios Jesucristo.

³⁸ Joon gatyuu^{2u} to² wa'a jan¹
care¹³ do. Joon gajngá^{1mo} li sá²
jmi²¹ do. Joon gasaa¹ⁱ Lii²¹² 'ii
jmi²¹. ³⁹ Mo ga'woo¹ⁱ li sá² jmi²¹
do 'e gatøø^{21o} 'in Espíritu Tyú² tya'
Ña'ñu^{1u} Lii²¹² do. Joon 'in tsá²
tyiin² do jo ganí^{2gi} 'ii. Pe ngoo^{21o}
la fu¹ 'yuu^{2mo}. Tyú^{2u} ga'ii²-tsi.
⁴⁰ Coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Azoto gajnéi¹
Lii²¹² do. Ngoo^{21o} la coon²¹ fu¹
'ee^{1e} júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² ca
gatyí^{1a} coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea.

9

Gajo^{1o}-tsi Saulo

¹ La 'ii²¹² joon jo mo jan¹ Saulo
do toon^{21on} fo²-tsi tsá². 'iin²¹²ⁱⁿ
jnga^{2mo} 'in jo¹ líi² Ña'ñu^{1u} Jesús.
² 'Wii¹³ joon gamii¹ⁱ coon²¹ jí²
tyani tsaa^{2to} tya' untsá². 'iin²¹²ⁱⁿ
tsáa^{1a} coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Damasco
tsa'nee¹²ⁱ 'in jai² líi² tsi inuu¹ cwo¹
sinagogas si² 'e fuu²¹ do. Tsatee²ⁱ
taan¹ⁱⁿ 'nũñi³ fu Jerusalén do la
tsañuu¹ tiin¹³ la tsamí². ³ Pe la 'ii²¹²
ngóo¹ tya'i fu¹ do li tí² li tyíia¹ fuu²¹
Damasco. Joon coon²¹ gajná² joo²¹
co' li ngóo^{1on}. Coon²¹ 'yíia²¹ jó² fu
ñu^{1fú}. ⁴ Joon gaci^{2mo} Saulo ni 'wó².
Joon ganú^{2un} coon²¹ júu³ 'e jin²:

—Saulo, ¿'ee lí² 'øø^{21u} jna?

⁵ Joon Saulo-gi gañii¹ⁱ:

—¿'iin 'nu, Señor?

Joon ganii¹ⁱ 'e júu³ do:

—Jna-a Jesús 'in 'øø^{21u} no.
'Woo^{21o} 'o'o jmaai²¹ 'wo'o la mo
jmoo^{1o} joo²¹ jii¹ mo 'ø^{12ø} nii²¹² 'mó²
suun²¹.

⁶ Saulo do-gi gajlé¹ⁱ 'goo^{21o}.
Gajin²ⁱⁿ:

—Ña'ñu^{1u}, ¿'ee 'iin²¹² unjmáa^{3aa}?

Joon Ña'ñu^{1u} Jesús gasii²¹ⁱ 'ii:

—Ráan^{2un} no. Cwoo^{11u} 'e fuu²¹
do. Do-o ijin²ⁱⁿ 'ee 'ná¹ jmaa^{2a}.

⁷ Jileei²¹ 'in tsañuu¹ 'in ngalíin²
coon¹³ Saulo do líi¹ gafoo¹ⁱ.

Ganú²un 'e júu³ do pe jo 'iin ganí²in coonti. ⁸ Joon garóon²on tún¹ Saulo lí raain¹ ni 'wó² do, pe mo gatyaa¹i unní¹i jo lí² jóø²gi. La joon ngó¹ fu Damasco san² tsá² cwoo²¹o. ⁹ Do-o gateein¹ 'ni¹ jmí²¹² tiui². Jo 'ee gø¹²ø jon'gi 'uun²¹un coonti.

¹⁰ Fuu²¹ do-o seein²¹ jaain²¹ 'in jo¹ líí² sii²¹ Ananías. Joon gané¹ Jesús tyaní¹i lawa tsaci¹. Joon gasí²¹i 'ii:

—jAnanías!

Joon 'ii-gi gañii¹i:

—Lo-o tyín¹³na, Ña'ña¹u'.

¹¹ Joon Ña'ña¹u' gasí²¹i 'ii:

—Ráan²un, cwó² fu calle sii²¹ Coon²¹ Tsáa¹ no. Joon mo tyii¹²¹a tya' jaain²¹ 'in sii²¹ Judas fu³u wa'a tyín¹ jaain²¹ tsá² Tarso sii²¹ Saulo. Do-o tyín¹in fee¹i Dios. ¹² Lawa 'e ci¹o niganí²in jaain²¹ tsá² sii²¹ Ananías gaí² lí tyín¹in joon gataan¹an cwoo²¹o tya'a 'e lí²-i jóø² tún¹.

¹³ Mo ganú²un Ananías 'elo gajin²in:

—Ña'ña¹u', fúu¹mo 'in nigatya¹ júu³ tya' 'in tsañu¹ no. Joongi ninúu³oo jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o tya' 'in jai² líí² 'nə 'in néei¹ Jerusalén. ¹⁴ 'E joon gajó² Saulo do la to² tyu² untsá² 'e tøø¹ø 'nəñi³-i jileei²¹ 'in fee¹i 'nə.

¹⁵ Pe Ña'ña¹u' gasí²¹i 'ii:

—Cwó², tsu nityí¹³moo 'ido 'e cwoo¹o júu³ tyiia tya' tsá² seein²¹ fuu²¹ lí xii'a'gi, joongi tyani røø¹i coon¹³ tsá² Israel. ¹⁶ Jna-a jmáa³aa 'ii²¹ xiiati wúu¹ inii²¹ wii²¹² tyiia.

¹⁷ Joon ngó¹ Ananías fu lí tyín¹ Saulo do. Mo gatan¹an cwoo²¹o tya' 'ido joon gajin²in:

—Ru¹u' Saulo, 'in Ña'ña¹u' Jesús 'in gajné¹ tya'í fu lí ñi¹i do, 'ii gasii¹in jna ijmáa³aa 'e jøø²¹ø tún¹ joongi 'e unrøø¹i 'in Espiritu Tyá² tya' Dios alma tyi'i.

¹⁸ Tsifu joon gaxuu²¹ 'e lí la lí wii³ joo²¹ taai² jmí²¹ unní¹i. Joon gajóø³o røø²¹ tún¹. Mo ngayuu¹³ joon garoon¹on joon gasaa¹ jmí²¹. ¹⁹ Mo gøø²¹ø 'ii¹i joon gacoon²¹o waa²¹ pí² tya'a. Joon gajaan¹gixu coon²¹ tún² jmí²¹²gi coon¹³ 'in jai² líí² néei¹ Damasco do.

Cwoo¹o Saulo júu³ tyá² fu Damasco

²⁰ Tsifu galáa² Saulo 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyá² tya' Jesús la caain²¹ inuu cwo' sinagoga tya' tsá² Israel. 'Ee¹o 'e Joon¹ Dios Jesús. ²¹ Líí¹ tsa'goo²¹-tsi jileei²¹ 'in nuu¹un júu³ tya'a. Joon sí¹i:

—¿Ti jon' 'in no 'in gangi¹ 'óø¹ 'in jai² líí² Jesús 'in néei¹ Jerusalén do? ¿Ti jon' 'in no-o 'in jó² jatee¹e tsá² tsajaan¹²in tyani tsa'a² tya' untsá² do?

²² Pe coon²¹ 'ii¹³gi jo 'goo²¹ Saulo gacwoo¹o júu³ tyá². 'Ee¹e 'e Jesús do-o 'e la jai² 'ii 'in nigasii¹in Dios 'e ijmáa¹a tiin¹³ tsá². Líí¹ gafaa²¹a Saulo ca gaxé¹-tsi tsá² Israel néei¹ Damasco do.

Cwiin¹in Saulo

²³ Wóo²gixu ngó¹ mo gasí²¹i tsá² Israel røø²¹ 'e ijnga²mo Saulo. ²⁴ La coon²¹ jmí²¹ la coon²¹ 'woo¹ tsajeen² ni 'ido 'oo² lí suui²¹ 'e fuu²¹ do 'e ijngaa¹³mo 'ido. Pe 'indogi galiñii¹o. ²⁵ Pe 'in jai² líí² do coon²¹ 'woo¹ gataan¹³ ni 'ido coon²¹ tsi 'motó³. Joon la joon gaxáa² ni 'ido lí coon²¹ tsa'a¹ 'oo²¹ lí injuun¹ la 'ui tí¹ fuu²¹ do. Joon la joon galáa²mo Saulo do.

Taain¹ Saulo Jerusalén

²⁶ Mo gatyá¹ Saulo Jerusalén joon 'iin²¹²in uncaain²¹ coon¹³ 'in jo¹ líí² do. Pe jilee²¹mo tsá² 'gøø²¹mo 'ii. Jo jo¹ líí² 'e nija²mo líí² 'ido Jesús. ²⁷ Joon gajé¹mo Bernabé Saulo tyani 'in apóstoles do. Joon do-o gatyá¹o júu³ xiiala

nigani² Saulo Ña'nũ¹u' Jesús tya'i fu¹ do. Joongi xiiala nigasi²¹ Jesús 'ii. Joon gajin²o jon xiiala jo cu²-tsi Saulo gacwoo¹o júu³ tya' Jesús fu Damasco. ²⁸ Mo ngayuui¹³ joon gajaan¹an Saulo Jerusalén do. Caan²¹mo gangii¹i coon¹³ 'in jai² líi² catyaa² do. ²⁹ Jo cu²-tsi faa²¹a júu³ tya' Ña'nũ¹u' Jesús. Tyaa¹a júu³ joongi jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ tsá² Israel 'in faa²¹a jmi¹ griego. Pe 'ii-gi ga'noo¹²on xiiala 'e ijngaa¹³i 'ii. ³⁰ Mo galiñii¹ 'in jai² líi² Jesús catyaa² do ngajée¹i Saulo coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea. Joon do-gi ganga²mo fu Tarso.

³¹ Jilee²¹mo 'in jo¹ líi² jo 'iin 'in untyín²gi 'ii la caain²¹ Judea, coon¹³ Galilea coon¹³ Samaria. Tya¹-tsi líi¹ 'e lí² jai²gi líi². Seein²¹ canii² gøø²¹mo Ña'nũ¹u' Jesús. Joon gauncoon¹³ 'in Espíritu Tyá² 'ii 'e seen²¹mo jløø¹³mo. Joon gangafúu²mo 'in jai² líi².

Galáa²mo Eneas

³² La 'ii²¹² ngi¹ Tú³ fee¹i tsaru¹u' la caain²¹ joon ngóo¹-o ngafee¹²i 'in jai² líi² néee¹ Lida. ³³ Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Eneas. Jná² jiin²¹ ningóo¹ raan¹in coo¹mó² 'wii¹³ jleei¹ sitsuu¹³ cwoo²¹o tíi²i. ³⁴ Joon gajin² Tú³ sii²¹i 'ii:

—Eneas, coon²¹ gaun'láa²mo Jesucristo 'nũ. Ráan²un no. Tsuu¹³ 'mi'jñu¹u.

Tsifu joon garáan²mo Eneas do. ³⁵ Joon jilee²¹ 'in néee¹ fuu²¹ Lida coon¹³ Sarón gajøø²mo 'ii. Joon gatuu²¹o la tíisi² goo¹o la mo jée¹. Joon galijai² galíi²i Ña'nũ¹u' Jesús.

Mo gajiin¹in Dorcas

³⁶ 'E jmi²¹²joon jon galiseein²¹ jaain²¹ tsamí² 'in jai² líi² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Jope. 'In tsamí² lo sii²¹ Tabita. Pe coon¹³ jmi¹ griego sii²¹ tsá² 'ii Dorcas. 'In tsamí² lo

jmoo¹o jilaa²¹ 'e tyá² tya' tsá². Uncoon¹³o jilee²¹ 'in sityéen¹³ jmi²¹². ³⁷ Jee²¹² jmi²¹² joon gaton¹ tsaa¹³a 'in Dorcas do. Joon gajún¹mo. Joon mo ngayuui¹³ galaai²¹ tsá² 'ii joon gatain² tsá² 'ii lí² tú² fúu¹ 'nú¹. ³⁸ Tyan¹an Lida náa¹ fuu²¹ Jope lí taain²¹² Tú³ do. Joon mo ganúu²un 'in tsá² jai² líi² do 'e Tú³ taain¹ Jope do gasii¹in gáí¹ tsañuu¹ 'e tsasii¹²i do:

—jmaa² feei¹-o'o! jUn^ø¹¹ø!
Tsaá³du' fu Jope do. jJo un'ii²¹²u!

³⁹ Joon ngoo²¹-o Tú³ coon¹³ 'ii. Joon mo gatyí¹a do ngajée¹i tsá² 'ii lí² raain¹ 'líi²¹² do. Joon jilee²¹i tsamí² 'nii² néee¹ cí²i. Xuui²¹²-tsi 'áai¹. Ga'e²e Tú³ jilaa²¹ 'mi² 'e nigajmaa¹a mo seein²¹. ⁴⁰ Pe Tú³-gi ga'woo¹i jilee²¹mo. Joon gasii²¹i wojnú¹i gafaa²¹a júu³ tyá². Joon jøø²i 'in 'líi²¹² do joon gajin²in:

—Ráan²un, Tabita.

Joon ganá¹ 'in tsamí² do unní¹i. Mo ganí² Tú³ do joon garoon¹on gacwó². ⁴¹ Joon Tú³-gi gason²on cwoo²¹o gajmaa¹a siin¹²in. Mo ngayuui¹³ joon gatø¹ø 'in tsaru¹u' catyaa² do coon¹³ 'in tsamí² 'nii² do. Joon ga'e²e 'ido 'e nijjin¹in. ⁴² Jilaa²¹ 'elo galiñii¹i tsá² seein²¹ Jope do. Joon fúu¹mo gatsa²-tsi Ña'nũ¹u' Jesús. ⁴³ Joon 'láa²mo jmi²¹² gatein¹ Tú³ 'e fuu²¹ do tya' jaain²¹ tiloo²¹ sii²¹ Simóo¹³.

10

Tú³ cwo¹o Cornelio júu³ tyá²

¹ Fu Cesarea do-o seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Cornelio. Jaain²¹ 'in tyu² to² tya' coon²¹ cíein¹³ 'láa² jee²¹² coon²¹ poo²¹² 'láa² sii²¹ Italiano. ² Tsaá²-tsi coon¹³ la tøø² tsá² inuu¹ tya'a. Un'goo²¹o Dios. Joon cwo¹o cuu² 'e uncoon¹³on tsá² Israel. La coon²¹ jmi²¹² fee¹i Dios. ³ Coon²¹ jmi²¹² ningóo¹ la 'iin²¹ 'ni¹ ca'lóo²

mo gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Dios li tyíin¹in. Joon gajin²in:

—¡Cornelio!

⁴ Joon gafoo¹²mo Cornelio. Joon gajaan¹an jòø²i 'in ángel do. Joon gaunngii¹i:

—Señor, ¿'ee fú³xu'u jna?

Joon 'in ángel do-gi gasii²¹i 'ii:

—Ninúu² Dios júu³ tyá² tyi'i. Joongi ninii²¹o xiiala uncoon¹³on 'in 'oo¹o fai³. ⁵ Sii²¹u tsá² tyi'i 'e fuu²¹ Jope do 'e tsatee¹e Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³. ⁶ Tyíin¹in tya' jaain²¹ tiloo²¹ 'in sii²¹o jon Simóoi¹³. Si² 'núu¹u tyan' ti' jmi'ñi¹³ do. 'Ii ijin² 'ee 'ná² jmaa²o'o no —gajin² 'in ángel do.

⁷ Mo gangaa¹²i 'in ángel do joon gatø¹ø Cornelio do gáí¹ tsá² tya'a coon¹³ jaain²¹ 'lóa² 'in tsaa²-tsi Dios. Joongi jo cu²-tsi coon¹³on. ⁸ Gajma²o 'ido júu³ jilaa²¹ 'ee galí². Joon gasii¹in fu Jope.

⁹ Mo gajná² jmi²¹² joon taa²mogi fu¹, ti lí² tyalín² Jope. La 'ii²¹² joon Tú³-gi gasoo²o yu' 'nú¹ li lí² tún² fúui¹. La tyíia² ni¹i gasoo²o ngafee¹²i Dios. ¹⁰ 'Áa¹mo niun'áa¹i. 'Iin²¹²in dø¹ø. Joon la 'ii²¹² náa¹ tyá² 'e dø¹ø joon gani²¹ coon²¹ lawa 'e cii¹i. ¹¹ Jòø²o lawa ganó² fu yu' juncwii²¹. Joon gani²¹ jó² fu ni 'wó² lawa coon 'mi² taa²¹ fee¹ liili¹. 'E si'ñuu¹u ji tyún² tyuui¹³. ¹² 'E ni 'mi² do tsíin¹³ jileei²¹ nii² joo'nuu²¹ 'in sá² tyún² tii² coon¹³ mii²¹ coon¹³ 'in sá² cwáa¹. ¹³ Joon ganúu²un Tú³ do coon²¹ júu³ 'e jin²:

—Nano Tú³, jngaa¹²i joongi cuu¹¹i 'in no.

¹⁴ Pe Tú³-gi do gañii¹i:

—'Un², Ña'ñuu¹u, jo mo gø¹øø jilaa²¹ 'e gó² 'e jo tii¹na.

¹⁵ Joon ganúu²un tún¹ 'e júu³ gajin²:

—'E gauntyú¹ Dios jo foo²¹'o 'e gó².

¹⁶ 'Ni¹ naa¹³ galí² 'elo. Mo ngayuui¹³ joon gasoo² tún¹ 'e 'mi² taa²¹ do fu yu'. ¹⁷ 'In tsá² 'in gasii¹in Cornelio do nigajalín²mo unngii¹i tya' Simóoi¹³. La 'ii²¹² 'i¹-tsi Tú³ jilaa²¹ 'e gani²¹ do-o gatyalín² 'in tsá² do 'ooa'ná¹. ¹⁸ Tø¹ø wa tyíin¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³. ¹⁹ La 'ii²¹² 'i¹-tsi Tú³ 'e lawa'a gacii¹ do gasii²¹i 'in Espíritu Tyá² tya' Dios 'ii:

—Ñii², gaai²¹ tsañuu¹ 'naai¹³ 'næ. ²⁰ Cwú¹ no, cwó² coon¹³on jo 'ee 'i¹gi-'o'o coonti tsu jna-a gasii²na 'ido.

²¹ Joon jgá¹mo Tú³ li teein¹ 'in tsá² gasii¹in Cornelio do. Joon gasii²¹i:

—Jna-a 'in 'naa²¹naa' no. ¿'Ee to ñilíin²naa'?

²² 'Ido-gi gañii¹i:

—Jalii²¹i to² tyu² jaain²¹ fi²¹² 'lóa² sii²¹ Cornelio, jaain²¹ tsá² tyú¹ 'in tsaa²-tsi Dios. Jileei²¹ tsá² seen²¹ Israel jin²in 'e tsá² tyú¹mo 'ii. Dios gasii¹in jaain²¹ ángel tya'a 'e jma²a júu³ Cornelio do 'e tøø¹²¹ø 'næ fu tya'a 'e núu¹un júu³ tyi'i.

²³ Joon gacwo¹ Tú³ gataa²mo inuu. Joon do-o gajaan¹an canuu¹. Mo gajná² jmi²¹² joon ngaliin¹mo Tú³ coon¹³ 'ii. Ngaliin²mo jon 'in jai² líi² néei¹ Jope do.

²⁴ Mo gajná² jmi²¹² joongi tún¹ tyalín² Cesarea li sijéen¹in Cornelio 'ii. Sicaain²¹ coon¹³ ruu²¹i coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² seen²¹ tyú² coon¹³ 'in nigatø¹ Cornelio do. ²⁵ Mo gatyá¹ Tú³ do tsifu joon cwo¹ii¹ Cornelio ngajéein¹ 'ii. Joon gasii²¹i wojnfi¹ tyani Tú³ 'e untyúu¹ 'ii. ²⁶ Pe Tú³ do-gi gasaa¹³mo 'ii. Joon gajin²in:

—Jmaa² siin¹³un. Tsañuu¹ la 'næ jon jna.

²⁷ La 'ii²¹² tyaa¹ júu³ ngataa²i. Ga'ii²¹ li fúui¹ tsá² néei¹. ²⁸ Joon gajin² Tú³ sii²¹i 'ii:

—Ñii²¹ 'naa' 'e jo tíi² tsá² Israel 'e uncaain²¹ coon¹³ tsá² seen²¹ li

xiia'. Jon'gi tsataai² in^{uu} tya'a. Pe Dios ni'e^{2o} jna 'e jo t^h²na fo^{3oo} 'e gó² 'e jiiⁿ¹³ jaain²¹. ²⁹ Wii¹³ joon tsifu gagó^{3oo} 'e gate^{2e} jna do. Jo 'ee fo^{3oo} coonti. 'Iin²¹²na liñii² 'ee to² tó²⁰⁰ jna.

³⁰ Joon gañii¹ Cornelio do:

—Tyán² jmii²¹² ningóo¹ jiiⁿ¹³ la 'ii²¹ nano tyiin¹na lo. Jmóo^{3oo} taa²¹ jo mo gøø²¹øø í³ⁱⁱ. Foo¹³na Dios la ca'loo. La jee²¹² joon gajn^{é1} jaain²¹ tsá² jii¹ siin³ liili¹. ³¹ Joon gasii²¹ jna: “Cornelio, nanúu²un Dios júu³ tyá² tyi'i. Joon nacón² cwáain¹ tya' jilaa²¹ 'e nigauncoon¹³¹on jileei²¹ 'in 'oo^{1o} fa'í³. ³² Sii¹in 'in tsalim² 'e fuu²¹ Jope do. Tsatee^{1e} 'in sii²¹ Tú³, 'in sii^{21o} jon Simóoi¹³. Tyiin¹in tya' jaain²¹ tiloo²¹ 'in sii^{21o} jon Simóo^{13mo}. Si² 'n^{uu}^{1u} tyan' ti' jmi'ñi¹³. Mo cwée¹ⁱ joon ityá² júu³ coon¹³ 'n^u.” ³³ Joon tsifu joon gasii²na 'in ja'neei¹³ 'n^u. Tyá²-u nigajmaa¹³¹a gañi^{1o}o'. Joon lo-o náa^{1oo}o' tyani Dios. 'Ii²¹ⁱ'i n^{uu}^{21u}u jilaa²¹ 'e nigatyá² Ña'ñu^{1u} to² 'e fu^{3u} jna'a —jin² Cornelio.

Júu³ gatyaa¹ Tú³ in^{uu} tya' Cornelio

³⁴ Joon galáa² Tú³ 'wii²¹² faa^{21a} jin²in:

—Niñi^{3oo} no 'e tyani Dios jilee^{21mo} tsá² coon²¹ røø^{21mo}. ³⁵ Joon 'ii^{21mo} doñi¹in tsá² seein²¹ Israel tiin¹³ 'in jo seein²¹ joon wa'a tsaa²-tsi 'ii joon jmoo^{1o} 'e tyá². ³⁶ Dios gasii¹in Jesucristo jee²¹² tsá² Israel. 'Ii Ñu^{1u} jilee^{21o}'. Joon gajmaa^{1a} júu³ xiiala tyia²-tsi tsá² Dios 'e jo téen¹in coon^{13on}. ³⁷ Tyá²-u ní²ⁱⁱ 'e gali² goo^{1o} tsá² Israel. Galáa² 'wii²¹² Galilea mo ngayuui¹³ gacwo¹ Wó³ júu³ tyá² 'e ná² saai¹ tsá² jmii²¹. ³⁸ Joon ñii^{21oo} xiiala gacwo¹ Dios 'in Jesús tsá² Nazaret do 'in Espíritu Tyá² tya'a. Joon gacwo^{1o} 'ii²¹ tya'a. La joon gangii¹ⁱ lacaain²¹

jmoo^{1o} 'e tyá². Joon un'láai² jileei²¹ 'in ní² wúu¹ 'ii²¹ tya' 'in 'lii¹³. Jilaa²¹ 'elo gajmaa^{1a} tsu¹ ngi¹ Dios coon¹³ 'ii. ³⁹ Niganee^{212oo}o' jilaa²¹ 'e lí². Jilaa²¹ 'e gajmaa^{1a} Jesús lacaain²¹ Judea coon¹³ 'e fuu²¹ Jerusalén. Mo gangii² joon gajngaa^{13mo} tsá² 'ii. Gateen¹in tsá² 'ii tsaa¹ crúu¹³ do. ⁴⁰ Pe Dios gajmaa^{1a} jii^{n1o} mo tí² 'ni¹ jmii²¹². Joon gajmaa^{1a} jné^{1mo} tún¹ jee²¹² jna'a. ⁴¹ Pe jiiⁿ¹³ coon¹³ jna'oo'o gajn^{é1}i jon' jileei²¹ tsá². Jiiⁿ¹³ 'in gatyii¹²in Dios la jée^{1mo} gajn^{é1}i 'e cón² cwáain¹ 'ii-o. Caan^{1mo} tún¹ gatyée^{2e}'e joongi née^{2e}'e coon^{13on} mo gangii² jiiⁿ¹in do. ⁴² Joon gasii¹in jna'a sii¹³ⁱ'i tsá² 'e Dios gatyée¹ 'in Jesús lo 'e jmá¹ 'ii²¹ tya' tsá² jiiⁿ¹ lagi 'in nijúin¹. ⁴³ Joongi ca la jée^{1mo} jileei²¹ 'in gacwo¹ júu³ tyá² tya' Dios gajin^{2o} xiiala lii¹ Jesús 'e jileei²¹ 'in jai² lii² 'ii²¹in^{2mo} tsaa² tya'a coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii^{21o}.

'Ii^{21mo} Espíritu Tyá² la 'in jo seein²¹ Israel

⁴⁴ Faa^{21gi} Tú³ siin¹²in mo gajó² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios 'e ga¹² almas tya' jileei²¹ 'in nuu^{1un} júu³ tya'a do. ⁴⁵ Lí¹ tsagoo²¹-tsi tsá² Israel 'in jo¹ líi² 'in gajalim² coon¹³ Tú³ do. La ga¹² Espíritu tya' Dios alma tya' tsá² Israel do-o la joon jon niga¹² Espíritu tya' Dios tya' 'in jo seein²¹ joon. ⁴⁶ Nuu^{1o} faa²¹ 'ido jmí¹ xiia' joon gauntyú¹ Dios jmai² coon¹³ júu³ tya'. ⁴⁷ Joon gajin² Tú³:

—¿Tí lí² jo cwoo^{21o} saai¹ 'in tsá² lo jmii²¹ tsu¹ niga¹ⁱ mogi Esíritu Tyá² la ga¹ⁱna'?

⁴⁸ Joon gatyá^{2u} to² gasaai¹ 'ido jmii²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu^{1u} Jesús. Mo ngayuui¹³ joon, joon gami²ⁱ Tú³ wa'a jaain²¹²ta 'ido coon²¹ tún² jmii²¹² coon^{13on}.

11

Jmaa^{12a} *Tú*³ *tsá*² 'in *jai*² *lí*² *néei*¹
*Jerusalén júu*³ *jilaa*²¹ 'e *nigali*²

¹ Ganúu²un 'in apóstoles coon¹³ 'in tsaru^{1u} catyaa² néei¹ Judea 'e nigaⁱⁱ²¹mo júu³ tyá² tya' Dios cagi 'in jo seein²¹ Israel. ² Mo gacwai² Tú³ Jerusalén 'in líi¹³ tsá² Israel 'in jai² líi² ga^láa² 'wii²¹² unngü¹ⁱ:

³ —¿'Ee li' gatyí^{2a} tyatya^{3a} júu³ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel? Joongi gatyatyee²¹ e coon¹³ on.

⁴ Joon ga^láa² Tú³ 'wii²¹² gatyaa¹ júu³ la jilaa^{21a} 'e nigali² do ca la nifu. Joon gajin²in:

⁵ —Do-o taan^{1na} Jope do. Joon la jii¹³ foo¹³na Dios do-o gamóo^{3oo} coon²¹ li². Coon²¹ li² 'e li la li coon²¹ 'mi² taa²¹. Gamóo^{3oo} jgó² si^ñü^{1u} ji tyán² tyuui¹³. Joon gacwá² tí² tyani³ⁱⁱ. ⁶ Mo gajó^{3o} coon²¹ tún² li' tsi, joon gamáa^{na} jileei²¹ nii² joo^{nuu}²¹ 'in tyú¹ tiin¹³ 'in gó². Joongi máa^{1na} mü²¹ coon¹³ 'in sá² cwáa¹. ⁷ Joongi ganúu^{3uun} coon²¹ júu³ 'e jin²: “Ráan^{2un}, Tú³. Jngaai¹³ 'in joo²¹ lo joongi cø^ø^{21xu}ü.” ⁸ Pe joon gafo^{3oo}: “Jo li² dø^ø^{13o}ø^ø 'elo, Ñü², tsü jii¹³ cafu jo mo gatoo¹³ 'óo^{3oo} jilaa²¹ 'e gó² 'e jo tíi² dø¹ tsá² Israel.” ⁹ Joon gajin² 'e júu³ do sii²¹ jna tún¹: “Jilaa²¹ 'e untyú¹ Dios jo foo^{13o} 'e gó².” ¹⁰ La joon gali² 'ni¹ naa¹³. Joon mo ngayuui¹³ joon gasoo² fu ñü^{1fú}². ¹¹ La 'ü²¹² joon gatyalín² gaai²¹ tsañü¹ 'in 'naai¹ jna 'e 'ná¹ li tyiin^{1na} do. Nijalín² fuu²¹ Cesarea. ¹² Joon 'in Espíritu Tyá² tya' Dios gasii^{1mo} jna 'e gangóo^{1oo} coon¹³ 'in tsá² do jo cu²-tsii. Joon ngalín^{2mo} ji jñüi² tsaru^{1u} no. Joon jile^{1oo} ngatoo^{21o} tsi inü¹ tya' 'in tsá² do. ¹³ Joon 'in tsá² do gatyaa¹ júu³ la li 'e ganii²¹ jaain²¹ ángel 'in siin¹³ tyani¹ⁱ. Joon gasii²¹ 'in ángel do 'ii: “Sii¹in jaain²¹ gáí¹ tsá² tyi¹ fu

'e fuu²¹ Jope do. Tsate^{2du} jaain²¹ tsá² sii²¹ Simóoi¹³, 'in sii^{21o} jon Tú³. ¹⁴ Joon 'ii 'in 'e² 'naa' xiala taan^{212naa} coon¹³ Dios coon¹³ jileei²¹ tsá² taai inü¹ tyi¹.” ¹⁵ Mo ga^láa² 'wii²¹² gafo^{3na} joon gajó² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios. Ga¹ li licaan^{21na} 'a do. Joon 'ii^{21mo} jileei²¹ 'in néei¹ inü¹ do la lí² mo ga^lii²¹in alma tyijna¹ la mo 'wiin²¹². ¹⁶ Joon gati²-tsi la lí² 'e gajin² Ña^ñü^{1u}: “E jo^{1o} 'e Wó³-o gasai¹ tsá² jmü²¹ jii¹³ coon¹³ jmü²¹ pe Dios icwoo¹²ⁱ 'naa^{gü} 'in Espíritu Tyá² tya' wa'a ngi¹ coon¹³ 'naa.’” ¹⁷ Pe wana gacwo¹ Dios 'ii la lí² 'e nigacwo^{1o} jna' 'in nigajo¹ líi² Ña^ñü^{1u} Jesucristo, ¿'iin líi^{1na} 'e fo^{3oo} 'laa²¹ tya' Dios? —jin² Tú³.

¹⁸ Mo ganúu^{2un} 'in tsá² jo¹ líi² néei¹ fu Jerusalén do gajaan^{1an} tii². Joon gacwo^{1o} 'maai¹³ Dios gajin²in:

—iCa-gi 'in jo seein²¹ Israel Dios nigacwo^{1o} coon²¹ 'ii²¹ 'e lí² jaa^{21a}-tsi joon 'e tiin^{13mo}!

*In jai*² *líi*² 'in *seein*²¹ *Antioquía*

¹⁹ Mo ngayuui¹³ gajngaa¹³ⁱ tsá² Téé¹³ ga^láa² 'wii²¹² ga¹ø^ø¹ⁱ 'in catyaa^{2gi} 'in tsáai¹-tsi Dios. Joon 'in líi¹³ gacwiin¹in fu Fenicia. 'In líi¹³ gi gacwiin¹in fu Chipre joongi Antioquía. Joon do-o ga^láa² 'wii²¹² cwoo^{1o} júu³ tyá² tya' Dios jii¹³ tsá² Israel. ²⁰ Pe 'in líi¹³ 'in jai² líi² tsá² seein²¹ Chipre coon¹³ Cirene gangalín² fu Antioquía. Do-o ga^láa² 'wii²¹² cwoo^{1o} júu³ tyá² tya' Ña^ñü^{1u} Jesús. ²¹ Ca-gi 'in jo seein²¹ Israel gacwo^{1o}. 'Áa^{1mo} gauncoon¹³ Ña^ñü^{1u} 'ii. Joon la joon fúu^{1mo} galijai² líi². Joon ga^láa² 'in tsá² do 'wii²¹² tsaa¹-tsi Ña^ñü^{1u}.

²² Mo ganúu^{2un} 'in jo¹ líi² 'in néei¹ Jerusalén 'e júu³ lo gasii¹in

jaain²¹ tsá² sii²¹ Bernabé 'in gangó¹ fu Antioquía. ²³ Mo gatyía¹ Bernabé do gacón² cwáai¹ 'e Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'e ganúu^{2un} 'e galí² do. Joongi galijlø^{13mo}. Joon ga^{hí} júu³ Bernabé jileei²¹ 'in tsá² do cwotyia²-tsi ce caain²¹-tsi Ña'ñu^{1u}'. ²⁴ Tsá² tyú^{1mo} 'in Bernabé do. Ja^{2mo} líi² Jesús. Joon galinuu^{13un} 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon la joon líi¹ fúui¹ tsá² gatsa²-tsi júu³ tya' Jesús.

²⁵ Mo ngayuui¹³ jon gangó¹ Bernabé fu Tarso. Nga'nee¹³ⁱ jaain²¹ tsá² sii²¹ Saulo. Mo gat-see²¹ⁱ joon gatøø^{1ø} fu Antioquía. ²⁶ Joon do-o gateen¹-in la tøøi² coon²¹ jiin²¹ jee²¹² 'in tsá² jai² líi² do. Do-o ga'e^{2e} fúu^{1mo} tsá². Joon fu Antioquía do-o galáa² 'wii²¹² 'e galisii²¹ 'in jai² líi² Cristo, cristianos.

²⁷ Jee²¹² jmü²¹² lo-o 'inlíi¹³ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ga'woo²ⁱ Jerusalén. Joon ngalíin² fu Antioquía. ²⁸ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii, 'in sii²¹ Agabo, gajmaa¹a siin¹²in jee²¹² la 'oo²¹ tsaru^{1u}' néei¹ do. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios gafaa^{21a} ijó¹ goon²¹ 'oo² la tøøi² ni cwoo¹³ juncwii²¹. La joon galí² jiin²¹ mo gatyü² røøi¹³ Claudio to². ²⁹ Joon 'in tsá² jai² líi² 'in néei¹ fu Antioquía do gaun'ii²¹ⁱ júu³ 'e uncoon¹³on tsaru^{1u}' 'in néei¹ Judea. Joon cwo^{1o} la jaain²¹ la jaain²¹ jiin¹³ ti lí² líi¹ⁱ. ³⁰ La joon gajmaa^{1a}. Joon gasiin¹²in 'e cuu² do coon¹³ Bernabé coon¹³ Saulo.

12

Jngaa^{12mo} tsá² Jacobo joongi taain¹ tsá² Tú³ 'nũñi³

¹ Jee²¹² jmü²¹² joon galáa² Herodes 'wii²¹² ga'øø^{1mo} 'inlíi¹³ 'in jai² líi². ² Joongi gatyü² to² 'e gajngai¹² tsá² Jacobo ruu²¹ⁱ

Wó³ coon¹³ ñí³. ³ Mo galili³ⁱ 'e gati²-tsi tsá² Israel 'e gajmaa^{1a} do joon gasaan¹²in Tú³. Jilaa²¹ 'elo galí² la 'ii²¹² 'e gati² jmü²¹² mo gø² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian² jeei¹. ⁴ Joon gatyü² Herodes to² 'e 'aa¹ⁱ tyán² poo²¹² 'láa² Tú³ do. La coon²¹ poo²¹² tí¹ tyúuin² 'láa² do. Joon gataan¹in Tú³ do 'nũñi³. Do-o ga'aa¹ 'láa² do 'ii. Líi²ⁱ Herodes itsajée¹ⁱ Tú³ fu tyani tsá² Israel mi ngüi² cwaa²¹ jmü²¹². ⁵ La joon líi¹ tyú² sijñii¹³ Tú³ 'nũñi³. Pe 'in jai² líi² líi¹ fee¹ⁱ Dios 'wii²¹² tya' Tú³ do.

Dios tyii¹in Tú³ 'nũñi³

⁶ 'E 'woo¹ joon la nu'gi jmü²¹² 'e ityii¹in Herodes Tú³ 'e tsajée¹ⁱ tyani tsá² Israel raan^{1mo} Tú³ jee²¹² gáí¹ 'láa² do. Do-o raan¹in cwuu²¹ⁱ si'ñúu^{13mo} coon¹³ cadenas. Joon 'inlíi^{13gi} 'láa² do téen^{2mo} 'oo² 'nũñi³ do. ⁷ La tsifu joon gajnési¹ jaain²¹ ángel 'in gasii¹in Dios. Joon gajná² joo²¹ tsi 'nũñi³ do. Joon 'in ángel do galii²¹ⁱ moo'wó¹ Tú³ do. Joon gaunjnaa^{1a}-tsi Tú³ do. Joon gajin²in sii²¹ⁱ 'ido:

—Jmoonoo ráan^{2un}.

Tsifu joon gaxuu²¹ cadena 'e 'ñüü^{1u} cwoo^{21o} Tú³ do. ⁸ Joon gajin² 'in ángel do:

—Jmoonoo 'núu² tuu^{1u}. øø¹³ má¹³ⁱ no.

Mo ngayuui¹³ gajmaa^{1a} Tú³ jilaa²¹ 'elo gajin² ángel sii²¹ⁱ 'ii:

—Jmoonoo tyán² 'mi'jñü^{1u} joon na¹ coon¹³ jna.

⁹ Joon gacwo¹ⁱ Tú³ caluu coon¹³ 'in ángel do. Jiin¹³ jon' líi² jo¹ jilaa²¹ 'e gajmaa^{1a} 'in ángel do. 'Áai^{1gi} galíi²ⁱ 'e lawa'a coon²¹ 'e cü^{1o}.

¹⁰ Joon gangü^{1mo} li téen²in 'in 'láa² nifu. Joon la joon gangü^{1mo} li ti tún². Joon la joon gatyalín^{2mo} li si² jni'nú¹ do li gasuui²¹ 'ooca'nú¹. Joon 'e jni'nú¹ do lí¹ jmai² ñí³.

Joon mo gatyaliin² 'ooca'nú¹ do, ña'a ganó¹. Joon ga'woo²¹mo. Joon ngaliin² caan²¹mo coon²¹ sii¹³xh. Joon gatúu²mo 'in ángel do 'ii. ¹¹ Mo galili³i Tú³ 'e la ja²mo jilaa²¹ 'elo joon ga'i¹-tsi:

—No-gi jo¹ líi²na 'e nigasii¹in Ña'ñu¹u' ángel tya'a 'e galaai¹ jna tyani Herodes do joon jilaa²¹gi 'e la mo 'iin²¹²in tsá² Israel jmee²¹i jna.

¹² Jmai² 'edo-o 'i¹-tsi Tú³ gangaa¹²i fu tya' María sáa³ Wó³, 'in sii²¹o jon Marcos. Do-o li licaain²¹ jilee²¹ 'in nigafaa²¹ júu³ tyá² 'wii²¹² tya'a. ¹³ Mo gapoo²¹ 'ooca'nú¹ do joon gajó² jaain²¹ simí² sii²¹ Rode. Ngajó² 'iin do. ¹⁴ Mo galicwii¹i jmií¹ tya' Tú³ do jo ganá¹ 'ooca'nú¹ do. Joon ga'ii²¹ jlø³mo cwiin¹in gajmaa¹²a tsá² catyaa²gi do júu³ 'e Tú³-u siin¹²in 'ooca'nú¹ do. ¹⁵ Pe 'in tsá² do gasii²¹i 'ii:

—iTsá² caa²¹²mo 'nu!

Pe la jin²o jin²in 'e jo¹o siin¹² Tú³. Pe joon gajin² 'in tsá² do:

—Jon' Tú³ 'in siin¹² ca'nú¹ do. Ángel tya'o do.

¹⁶ La 'ii²¹² joon siin¹²o Tú³ poo²¹ 'ooca'nú¹ do. Joon mo ganá¹ 'ooca'nú¹ do joon gajó²mo gafoo¹mo. ¹⁷ Pe Tú³ do gajmaa¹a coon²¹ li² coon¹³ cwoo²¹o 'e jo cwota³ tsá² do mii¹³. Joon gatyaa¹ júu³ xiiala galaa¹ 'in ángel do 'ii tsi 'nuñi³ do. Joon gajin²in:

—Sii¹³ Jacobo coon¹³ tsaru¹u'.

Joon gacwo¹ii¹ Tú³. Gangóo¹ fu li xii'a.

¹⁸ Mo gajná² jmií²¹² do ganá¹ 'goo²¹ jiiin¹³ la 'oo²¹ jee²¹² 'in 'lää² do tsu jo ñii¹ 'e'e gali² coon¹³ Tú³ do. ¹⁹ Joon gatyuu² Herodes to² 'e 'naa²¹mo 'ido. Pe mo jo gatsee²¹i gajmaa¹a cwáain¹ tya' 'in 'lää² do. Joon gatyuu²u to² ijúun²mo 'ido. Pe mo li ciin²¹xh joon gacwo¹ii¹o

Herodes coon²¹ li sii²¹ Judea. Joon ngacwaa¹a coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea.

Xiiala mo gajúin¹ Herodes

²⁰ 'In tsá² seein²¹ Tiro coon¹³ Sidón 'ná²-a tsaláa¹ 'e dø¹ø fu li tyu² Herodes to². Pe gati² 'nii²¹-tsi Herodes tya' 'in tsá² do, 'wii¹³ la joon 'iin²¹²in 'in tsá² do ilisá² 'ii²¹ røø²¹. Joon gajaan²¹an cuu² tya' jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o to² tya' Herodes do 'e 'ido-o faa²¹o 'wii²¹² tya'a. ²¹ Joon tyu² Herodes do to² 'in tsá² do ilicaain²¹ coon²¹ jmií²¹². Joon mo gati² 'e jmií²¹² joon, joon ci¹ Herodes siin¹³ røøi¹³. Joon gacwó²o 'áan³ tya'a. Joon gacwo¹o 'in tsá² do cwú¹. ²² Joon galáa² 'in tsá² do 'wii²¹² faa²¹a tá²:

—i'ln tsañuu¹ 'in faa²¹ no jon' tsá² no, Dios no! —jin¹² 'in tsá² do.

²³ Joon 'wii¹³ nigaunfee¹mo 'ña'a tyani Dios, jo mo gauntyú¹ Dios, gajó² jaain²¹ ángel tya' Dios Jmii²¹. Joon gajmaa¹a galitsaa¹²a Herodes. Joon gajuun¹in Herodes do. Gagøø²¹ joo¹³ 'ii.

²⁴ Joon la joon líi¹ nganii¹³ júu³ tyú² tya' Dios.

²⁵ Mo gatséi¹ to² tya' Bernabé coon¹³ Saulo ga'woo²¹mo Jerusalén do. Ngaliin¹mo tún¹ fu Antioquia coon¹³ jaain²¹ 'in sii²¹ Wó³. Sii²¹o jon Marcos.

13

'Láa² Bernabé coon¹³ Saulo 'wii²¹² tsaliin² tsacwoo¹ júu³ tyú² tya' Jesús

¹ Jee²¹² 'in jai² líi² néei¹ fu Antioquia do-o seein²¹ 'inlíi¹³ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios joongi 'e²e tsá². Jaain²¹ jee²¹² 'ii sii²¹ Bernabé jaain²¹gi sii²¹ Simón, 'in sii²¹o jon Negro. Jaain²¹gi sii²¹ Lu³, 'in seein²¹ fu Cirene. Jaain²¹gi sii²¹ Manaén, 'in gacwaain²¹ caain²¹ coon¹³ Herodes. (Herodes do-o

gatyu²u to² coon²¹ li sii²¹ Galilea.) Joon jaain²¹gi 'in sii²¹ Saulo. ² Joon coon²¹ jmi²¹² la 'ii²¹² faa^{21a} 'in tsá² do júu³ tyú² jmoo^{1o} taa^{21a} jo mo gøø^{21ø}. La 'ii²¹² joon gajin² Espíritu Tyú² tya' Dios sii²¹i 'ii.

—Cwotyii¹³naa' Bernabé coon¹³ Saulo ijmáa^{1a} to² la li 'e niga-fuu^{212uu} —jin² 'in ángel do.

³ Joon gajmaa^{1o} taa^{21a} jo gagøø^{21ø} 'in tsá² do ca mo ngayuui¹³ gafaa^{21a} júu³ tyú². Joon 'in tsaru^{1u} do gaⁱⁱ² cwoo^{21o} mootyi² Bernabé coon¹³ Saulo. Joon coon¹³ 'e la joon ga^{i1o} júu³ ruu²¹ⁱ.

Cwo¹ apóstoles júu³ tyú² tya' Jesús fu li sii²¹ Chipre

⁴ La joon gasii¹in Espíritu Tyú² tya' Dios 'ii. Ngaliín² fu Seleucia. Mo gatyalín² do-o joon ngatáa¹ⁱ tsi coon²¹ barco. Joon gatyalín² coon²¹ wó² roon¹ tún² tsa¹ jmi^{1ñi3} sii²¹ Chipre. ⁵ Mo gatyalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Salamina galáa² wii²¹² cwoo^{1o} júu³ tyú² tya' Dios tsi inuu cwo¹ sinagoga si² do. Joon ngóo¹ coon^{13on} jaain²¹ 'in sii²¹ Wó³ 'e uncoon¹³ 'ii. Ngii¹⁻ⁱ la caain²¹ do. ⁶ Joon gatyalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Pafos. Joon do-o gatsee²¹ⁱ jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Barjesús. Tii²ⁱ júu³ loo¹. Coon^{21on} tsá² tóo², gajin²ⁱⁿ 'e 'ii-o cwoo^{1o} júu³ tyú² tya' Dios. ⁷ In tsalaai¹ do tyíin¹ⁱⁿ coon¹³ jaain²¹ 'in tyu² to² sii²¹ Sergio Paulo. Jaain²¹ tsá² jmi¹-tsi 'in Sergio do joon gatyu^{2u} to² 'e gajó² Bernabé coon¹³ Saulo tsu 'iin²¹²ⁱⁿ nuu^{1un} júu³ tyú² tya' Dios. ⁸ Pe 'in tsalaai¹ do sii^{21o} jon Elimas. (øøi²¹-tsi tsá² sii²¹ Tsalaai¹.) Joon 'in tsalaai¹ do gauntyíi²ⁱⁿ Bernabé coon¹³ Saulo tsu jo 'iin²¹²ⁱⁿ 'e jo¹ liin¹ Sergio do. ⁹ Joon 'in sii²¹ Saulo do, sii^{21o} jon Poo², sirøøi²¹ Espíritu Tyú² tya' Dios alma tya'a. Joon

gajóøi² coon²¹ tún² liii¹. ¹⁰ Joon gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ Elimas do:

—i 'In coon²¹ tsá² tóo² 'nu-u! Joon 'in 'lii¹³mo 'nu. 'In 'aa¹ jilaa²¹ 'e tyú² 'nu, joon jmoo^{21o} jilaa²¹ 'egó². ¿'Ee li' fu^{2u} tsá² 'e júu³ gó² 'e júu³ tyú² tya' Ña'ñu^{1u}? ¹¹ Pe la nano-o ilisá² coon²¹ 'ii²¹ tyi¹ icwó² Ña'ñu^{1u}. Ilituu^{2u}. Jo li² jóø^{13iø} 'yiaa²¹ 'ii¹ juncwii²¹ coon²¹ sii^{13xu} —jin² Poo² do.

La tsifu joon galituu^{2mo}. Jo jnaa^{21gi} coonti. Joon ga'naa¹²ⁱ jaain²¹ 'in tsajaa²¹²ⁱ 'ii. ¹² Galija^{2mo} liii² 'in Sergio do mo gani²ⁱⁿ jilaa²¹ 'elo. Lií¹ ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ cwáain¹ tya' Jesús.

Poo² coon¹³ Bernabé ngataa²ⁱ fu Antioquia li san¹² Pisidia

¹³ Poo² coon¹³ tsá² coon^{13on} ngataa²ⁱ tsi coon²¹ barco fu Pafos do. Joon ngaliin² fu Perge 'e náa¹ li sii²¹ Panfilia. Pe do-o gatuu^{2mo} Wó³ 'ii. Joon ganga^{2mo} fu Jerusalén. ¹⁴ Mo li ciin^{21gi} 'in catyaa² do-gi gangii¹ fu Perge. Joongi tyalín² fu Antioquia náa¹ li sii²¹ Pisidia. Mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngataa²ⁱ tsi inuu cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel. Do-o gacwó^{2o}. ¹⁵ Joon jaain²¹ tsá² do gauntsáa^{1a} coon²¹ sii^{13xu} li sii²¹ ley tya' Moisés. Jaain^{21gi} coon²¹ sii¹³ tya' jí² 'e gajmaa^{1a} 'in gafaa^{21a} júu³ tyú² tya' Dios calií. Mo ngayuui¹³ joon 'in tsafeei¹ tya' cwo¹ do gatyu^{2u} to² gajin²ⁱⁿ:

—Taru^{1u}, wana 'oo^{2oo} coon²¹ júu³ tyú² tya' 'in tsá² néei¹ no, li²⁻ⁱ foo^{2oo} nano.

¹⁶ Joon garoon^{2on} Poo² li tyíin¹, gajmaa^{1a} coon²¹ li² coon¹³ cwoo^{21o} 'e ján² tsá² tii². Joon gajin²ⁱⁿ:

—Nuu^{2duu} tsá² Israel joongi jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi Dios. ¹⁷ Dios tya' tsá² Israel nigatyii¹²ⁱⁿ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Joon mo gateen¹ⁱⁿ li sii²¹ Egipto, do-o gangafúu^{2mo} tsacøøi¹³ tyi' fiin¹³ jo taain^{212gi}

goo¹o. Mo la c̄iin²¹ joon Dios ga'woo²¹mo 'a Egipto do coon¹³ 'ii²¹ tya'a. 18 Joon gacwoo²¹o Dios 'in tsá² do jilaa²¹ 'e 'ná¹ la 'ii²¹² gangii¹ li jo 'in tsá² seein²¹ jiin¹³ la gatséi¹ tunló¹ jiin²¹. 19 Joon ga'in¹ ca la dyáa¹ fuu²¹ náa¹ fu li sii²¹ Canaán do. Joon gacwo¹o ji dyáa¹ fuu²¹ do 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'e galí² tya'a. 20 Mo la c̄iin²¹ joon²¹ gatyü² Dios to² 'e liseein²¹ tsá² jmáa¹a 'ii²¹ jee²¹² 'ii' in tyü² to² 'ii. La joon galí² ca gatséin¹ tyán² cíein¹³ tsi ca'no¹³gi cíein¹³ jiin²¹. Ca mo gasii¹in Dios jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tyü² tya'a sii²¹ Samuel. 21 Mo ngayuui¹³ joon gamúu¹i tsacøøi¹³ tyi' jaain²¹ róøi¹³ 'in tyü² to² 'ii. Joon gacwooi¹ Dios 'ii jaain²¹ róøi¹³ sii²¹ Saúl. Joon¹ Cis 'ii. Benjamín sii²¹ 'lii²¹² tsafeei¹ tya'a. Tunló¹ jiin²¹ gatyü² Saúl do to² lawa róøi¹³. 22 Mo la c̄iin²¹ joon gatyü¹mo Dios 'ii 'e jo 'ee to² tyü²gi. Joon gacwo¹o 'lii²¹² David 'e tyü²u to² cwáain¹ tya' Saúl. Joon gajin² Dios: “Ñí³oo 'e David, jón¹ Isaí do, jaain²¹ 'in 'i¹-tsi la 'i¹-tsii. Joon 'e 'ii-o ijmáa¹a jilaa²¹ to² 'e tyü³uu.” 23 Jaain²¹ jún² tsaruu²¹i 'lii²¹² David do galisii²¹ Jesús. Joon Dios gajmaa¹ 'e Jesús do 'in jmaa¹a tiin¹³ tsá² Israel. Jilaa²¹ 'elo nigajin² Dios cali. 24 La nu'gi ijó¹ Jesús gajó² Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹. Joon gacwo¹o jileei²¹ tsá² Israel júu³ tyü² jin²in: “E 'ná¹-a sáa¹naa' jmü²¹. Joongi unsü²naa' 'e 'i¹-oo.” 25 Ti li jatyéein¹ 'e tyéi¹ to² jmoo¹o Wó³ joon gajin²in: “Tsá² xee²¹mo jna jon' jna 'i 'in lí²naa'. Mi yuui¹³ jna ijó¹ jaain²¹gi 'e jiin¹³ jo tí²na jmáa³aa situu²¹na 'e sii¹³i loo²¹ tsi m̄h¹i” —jin² Wó³ saai¹ tsá² jmü²¹.

26 Joon tyaa¹gi Poo² júu³:

—Tsaru¹u', lí¹naa' jún² tya' 'lii²¹² Abraham coon¹³ jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi Dios. Tyi'naa'oo' 'e júu³ lo

tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá². 27 Jileei²¹ 'in galiseein²¹ Jerusalén joongi tsacøøi¹³ tya'a jo ñii¹ 'in Jesús do. Jon'gi 'øøi²¹-tsi júu³ tya' 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali fiin¹³ untsáa¹o júu³ tya' 'ido la coon²¹ mo sóo¹. Joon 'in tsá² do mo ga'ñii¹ Jesús do gauntsiin¹in júu³ tya' 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios cali. 28 Joon mo jo gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹ tsaa² tya' 'ido gamü¹i Pilato wa'a ityü²u to² jnga²mo. 29 Joon la joon mo gatsín¹ jilaa²¹ 'e jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' 'ii. Joon gaxii²a tsá² cuerpo tya'a tsaa' crúu¹³. Joon ga'aa¹mo tsá² 'ii. 30 Pe Dios gajmaa¹o 'e gajiin¹o jee²¹² 'lii²¹². 31 Joon lí¹ 'láai² jmü²¹² gangü²i 'in Jesús do gajnéi¹ tyani 'in ningalín² coon¹³on fu Galilea mo ngóo¹ fu Jerusalén. Joon la joon 'in tsá² do jmoo¹o júu³ jilaa²¹ 'e ganii²¹ s̄h²¹o tsá².

32 'Joon la joon jmoo¹³o' júu³ 'naa' jilaa²¹ júu³ tyü² 'e nigacwo¹o Dios 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. 33 Joon mo gaunjiin¹in Dios Jesús coon¹³ 'e joon nigauntsiin¹mo 'ii²¹ tya'a la lí² 'e nigajin²in s̄h²¹i 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Jilaa²¹ 'elo niganee²¹e'e. La lí² 'e nigajin² ni jí² tya' Dios. Núu²uu' li ti tún² salmo: “Yüü²¹ tyia-oo 'nu. Nano-o nicwóo³-oo juncwii²¹ tyi'i", jin² Dios Jmii²¹. 34 Jin²in jon júu³ tya' Dios: “Icwo³oo 'naa' 'e cwaai¹³ la li 'ii²¹ 'e gafuu²¹²uu 'lii²¹² David.” Coon¹³ 'e júu³ lo-o ga'ü² Dios Jmii²¹ júu³ 'e iunjiin¹o Jesús jee²¹² 'lii²¹². Joon 'e jo ixiiia²¹ cuerpo tya'a. 35 Jee²¹² salmo xiiia²¹ jin² David do s̄h²¹i Dios: “Jo icwoo²¹o 'e ixiiia²¹ cuerpo tya' tsá² tyi'i, 'in gatyü¹³un.” 36 Pe David do-o gauncoon¹³on tsá² jiin¹³ la mo seein²¹ la li 'e gatyü² Dios to². Joon mo li c̄iin²¹ gajún¹mo jon. Ga'aa¹mo tsá² 'ii. Joon gajgoo²¹ cuerpo tya' 'ido. 37 Pe cuerpo 'e nigajmaa¹a Dios gajiin¹

do jo gajgoo²¹ 'e joon. ³⁸ Tsaru¹u', 'ná¹-a liñi³ii' 'e Dios lí²-i 'iin² tsaa² tya' tsá² 'wii²¹² cwáain¹ tya' Jesús do. ³⁹ 'Wii²¹² tya' 'ii-o jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi 'ii 'iin²mo tsaa² tya'a. Pe jilee²¹ 'in 'iin²¹²in jmá¹ jiin¹³ la to² tyu² Moisés jo 'iin²in tsaa² tya' 'ii. ⁴⁰ Tíi¹moo', un'øøi¹ yaanaa'; xuun cwoli² la li 'e gajin² tsá² gafaa^{21a} júu³ tya' Dios calii mo gajin²in:

⁴¹ Jóo²duu' tsá² 'in un²gøøi¹ Dios, tsá² 'goo²¹-'loo' joongi cwo-juun²naa'.

Tsu jna-a Dios, joon jmóo³oo coon²¹ to² fee¹ 'e jo jai² líi²naa' fiin¹³ jmoo¹³o tsá² 'naa' júu³.

La joon jin² jí² tya' Dios jin² Poo² do.

⁴² Mo gacwo¹ii¹ Poo² coon¹³ tsá² ngi¹ coon¹³ 'e cwo¹ sinagoga do 'in tsá² jo seein²¹ Israel gamii¹i 'e cwo¹ Poo² 'e júu³ do mi ti tún² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ⁴³ Mo ngayuui' gatséi¹ 'e sicaain²¹ tsá² 'in taai² cwo¹ do fúu¹mo tsá² Israel gauncaain²¹ coon¹³ Poo² joongi coon¹³ Bernabé. Joongi gauncaain²¹ 'inlíi¹³ tsá² 'in jo seein²¹ joon pe niga'láa²o 'wii²¹² tsáa¹mo-tsi Dios la líi¹i tsá² seein²¹ Israel. Joon Poo² coon¹³ Bernabé ga¹ii² júu³ 'e jo 'iin²-tsi xiiala 'neei¹ Dios tsá².

⁴⁴ Mo gati² tún² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² do galicaain²¹ jilee²¹mo 'in tsá² seein²¹ 'e fuu²¹ do 'e janúu² júu³ tya' Dios do. ⁴⁵ Mo gani²i 'in tsá² Israel do 'e líi¹ fúu¹ tsá² galicaain²¹ ga'aa^{1a} tsiwúu¹. Joon ga'láa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ Poo². Joon ga'láa² 'wii²¹² jí²in Poo². ⁴⁶ Joon Poo² coon¹³ Bernabé do jo 'goo²¹o coonti gafaa^{21a} jin²in:

—'Naa'-a tíi²naa' nuu²uu' júu³ tyá² tya' Dios nifu tsu tsá² Israel 'naa'. Pe jogi 'iin²¹²naa' cwoliin²naa' coon¹³ Dios coonti. Tsu la joon

tsáa³oo'o tsacwoo²¹o'o júu³ 'in jo seein²¹ Israel do. ⁴⁷ Tsu la joon nigatyu² Ña'ñu¹u' to² ni jí² tya'a 'e jin²:

Nigajmé¹na 'nu lawa jí² 'e coo²¹ tyani tsá² taain²¹² fu juncwii²¹.

'Ná¹-a jmaa^{21a} júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² la tøøi² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

⁴⁸ Mo ganúu²un 'in tsá² jo seein²¹ Israel do 'elo líi¹ gati²-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² gajin²in 'e 'áa¹mo tyá² 'e júu³ tya' Ña'ñu¹u'. Joon gal-ija²mo líi² jileei²¹ 'in nigatyiin¹³ Dios. ⁴⁹ Joon la joon gafaa^{21a} tsá² júu³ tyá² tya' Dios la caain²¹ li san² 'e fuu²¹ do. ⁵⁰ Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do gasii²i coon¹³ tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi seein²¹ 'e fuu²¹ do coon¹³ 'inlíi¹³ tsami² tyúu¹ 'in tsaa¹-tsi dioses tya'a 'áai¹ joon coon¹³ la joon ga'láa² 'wii²¹² untyii²in Poo² coon¹³ Bernabé. Joon gatyii¹mo 'e fuu²¹ do. ⁵¹ Pe Poo² coon¹³ Bernabé ga'wo²o mii²i. Joon gaxu²u 'laa²¹ toon²¹² mii²i lawa coon²¹ li² 'e fuu²¹ do 'e nigajmaa¹o coon²¹ 'e gó². Joon ngaliin²mo fuu²¹ Iconio.

⁵² Pe 'in jai² líi² 'in néei¹ Antioquia do líi¹ jløø¹³i, joon røø¹mo 'in Espiritu Tyú² tya' Dios.

14

Poo² coon¹³ Bernabé taain²¹² Iconio

¹ Mo gatyaliin² Poo² fu Iconio gangataai² caan²¹mo fu cwo¹ sinagoga. Joon gafaa^{21a} coon²¹ júu³ 'in sicaain²¹ do. Joon líi¹ fúu¹ tsá² Israel do coon¹³ tsá² jo seein²¹ joon gaja²mo líi². ² Pe 'in tsá² Israel do 'in jo jo¹ líi² gajmaa^{1a} 'e ga'i¹-tsi 'in tsá² jo seein²¹ Israel do jilaa²¹ 'e gó² tya' 'in tsá² jai² líi² do. ³ 'Wii¹³ joon líi¹ wóo² gajaan¹an do. Jo 'goo²¹o. Gacwoo¹o júu³ 'wii¹³ jo cu²-tsi coon¹³ Ña'ñu¹u'. Joon

Ña'ñu¹ 'u' gacwoo¹ o li² coon¹³ mila-gro 'e jmoo¹ o 'in tsá² do. Coon¹³ 'e la joon litsáa¹ mo-tsi tsá² 'e la ja² mo 'iin²¹² mo Dios tsá² la lí² 'e faa²¹ a 'in tsá² do. ⁴ Pe 'in tsá² fuu²¹ do jo cwo¹ o júu³ ruu²¹ i. 'Inlíi¹³ tsá² faa²¹ a tyú² tya' tsá² Israel do joon 'inlíi¹³ gi faa²¹ a tyú² tya' tsá² tya' Jesús do. ⁵ Joon 'in jo jo¹ líi² seein²¹ Israel coon¹³ 'in jo seein²¹ joon síi² røø²¹ coon¹³ 'in tsaa'to² do itsají¹ i joongi itsatyuu¹² i cuun²¹² 'ido. ⁶ Pe mo galili¹³ i Poo² coon¹³ Bernabé do gacwiin¹ o fu Lистра coon¹³ Derbe 'e náa¹ li síi²¹ Licaonia coon¹³ la cu¹ li' joon. ⁷ Do-o jon nigacwoo¹ o júu³ tyú² tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá².

Tyuu¹³ tsá² cuun²¹² Poo²

⁸ Fu Lистра do galiseein²¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo lí² ngi¹. Do-o tyíin¹ in tsu tsá² jluui¹³ ca la mo li seen²¹ mo. Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo mo gangii¹ i. ⁹ Joon 'in tsañuu¹ do nuu¹ o jilaa²¹ júu³ tya' Poo² do. Joon gajøø² Poo² do 'ii. Joon galili¹³ i Poo² do 'e 'ii-o jo¹ o líi² Dios 'e láa² mo. ¹⁰ Joon gajin² Poo² coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹:

—Røø²¹ síi²¹ tíi¹³ i.

Joon 'in tsañuu¹ do gasii²¹ o tíi² i. Coon²¹ ga'íi² i la no-o. Tsifu joon gangi¹ o. ¹¹ Mo gani² i 'in tsá² fuu²¹ do jilaa²¹ 'e gajmaa¹ a Poo² do joon ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹ o coon¹³ jmú¹ i tya' tsá² seein²¹ Licaonia, jin² in:

—iDios 'in líi¹ la líi¹ tsá²-a niga-jgái¹ fu li saa²¹² an'!

¹² Jin² in 'in tsá² do 'e Bernabé do líi¹ i dios tya'a 'in síi²¹ Júpiter joongi 'e Poo² do líi¹ i dios tya'a 'in síi²¹ Mercurio, tsu 'ii líi¹ i 'in faa²¹ do. ¹³ Joon 'e cwo¹ i tya' Júpiter do sí' tyan' tí' fuu²¹ do. Joon 'in untsá² do gajajée¹ i joo²¹ joongi jilaa²¹ lí³ 'ya² gi li suui²¹ fuu²¹ do. 'I-i coon¹³ 'in tsá² do 'in²¹² in un'goo²¹ o Poo² coon¹³ Bernabé do. Ijngaa¹² i 'in

joo²¹ do 'e un'goo²¹ o dios tya'a. ¹⁴ Pe mo ganúu² un 'in tsá² tya' Jesús do, Bernabé coon¹³ Poo², jilaa²¹ 'elo, ga'láa² 'wii²¹² ga'gii²¹ i síin¹³ in. Joon ngataa² jee²¹² 'in tsá² do 'oo¹ o jin² in:

¹⁵ —iTsañuu¹! ¿'Ee lí' jmoo² oo' la no? iTsá² la 'naa'-a jna'a! Canii² to² nijalii²¹ i 'e síi¹³ i 'naa' 'e júu³ tyú² 'e tá³ oo' jilaa²¹ 'elo 'e jo 'ee to² tí¹. Joon ngi³ oo' coon¹³ Dios, 'in seen²¹ mo, tsu 'ii gajmaa¹ a juncwii²¹. Joongi 'ii gajmaa¹ a ni cwo¹³ coon¹³ jmí¹ ñi¹³ joongi jilaa²¹ 'e sá² jee²¹² jee²¹² jee²¹². ¹⁶ La mo jéei¹ gacwoo¹ 'e ngi¹ jilee¹ tsá² jiin¹³ xiiala 'iin²¹² in. ¹⁷ Pe cwo¹ o lí² 'e seen²¹ mo coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú² 'e jmoo¹ o. No sí¹ in jmí¹ li saan²¹² an' roo²¹ jilaa²¹ 'e jñii²¹ i. Joon cwo¹ o jna' la lín² mo 'e tyú¹ na' —jin² Poo².

¹⁸ Pe fiin¹³ gacwoo¹ o Poo² jilaa²¹ 'e júu³ lo 'in tsá² do 'iin²¹² mogi jngaa¹² in 'in joo²¹ do. 'In²¹² in un'goo²¹ o 'in tsá² do.

¹⁹ Joon gatyaliin² jaain²¹ gái¹ tsá² Israel 'in néei¹ fu Antioquia coon¹³ 'in néei¹ Iconio. Joon gali¹ o gasii²¹ i tsá² 'e tyuu¹³ mo cuun²¹² 'in Poo² do. La joon gajmaa¹ a. Joon gajñuu¹ in lí' tí' fuu²¹ do. Líi² 'e nijúun² mo 'ido. ²⁰ Pe joon mo galicaain²¹ jaain²¹ gái¹ 'in jai² líi² do cu' lí' li raain¹ Poo² do joon garóon²-o. Ga'í²-o 'e fuu²¹ do tún¹. Mo gajná² jmii²¹² joon ga'woo²¹ mo coon¹³ Bernabé. Ngalíin² fu Derbe.

²¹ Mo gacwoo¹ o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² tya' 'in néei¹ Derbe do líi¹ fúu¹ tsá² gajai² líi². Mo ngayuui¹³ joon ngaliin¹ tún¹ fu Lистра coon¹³ Iconio coon¹³ Antioquia. ²² Do-o nigatyaa¹-tsi 'in niga-jai² líi² li ningaliin¹ do. Gajin² in síi²¹ i 'ido:

—'Ná¹-a jai² gi liin²¹ naa' júu³ tya' Jesús. 'Ná¹-a nee²¹ e' wúu¹ jiin¹³ la

joon lí²-i tsatoo²o' li tyu² Dios to²
—gajin² Poo² do.

²³ Joongi gatyii¹³mo tsacøøi¹³ 'in
tyu² to² jee²¹² 'in jai² líi² la coon²¹
fuu²¹. La jo mo gøø²¹ø gafaa²¹o
júu³ tyú² jin²in:

—Ña'ñu¹u', uncoon¹³ jileei²¹
tsá² lo tsu nigalija²mo líi² 'nu.

*Poo² coon¹³ Bernabé tsataai²
tún¹ fu Antioquía 'e náa¹ li sii²¹ Siria*

²⁴ Mo ngayuui¹³ gangáii¹ fu li
sii²¹ Pisidia gatyaliin¹ li sii²¹ Pan-
filia. ²⁵ Do-o gacwoo¹o júu³ tyú²
fuu²¹ sii²¹ Perge. Joongi tyaliin¹
fu Atalia. ²⁶ Do-o ngataai² tsi
barco. Joon ngaliin¹ tún¹ fu An-
tioquía li galáa² 'wii²¹² 'ee¹ júu³
tyú². Mo ga'woo²¹i 'e fuu²¹ do
nifu jileei²¹ 'in jai² líi² Dios do
nigami¹o Dios, 'in 'iin²¹²in tsá², 'e
uncoon¹³on Poo² coon¹³ Bernabé
jilaa²¹ to² 'e nigaun'yee¹mo nano.
²⁷ Joon mo gatyaliin¹ fu Antioquía
do gauncaain²¹ jileei²¹ 'in jai² líi².
Joon Poo² coon¹³ Bernabé gatyaa¹
júu³ ce jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios li
ngalín². Gajin²o xiiala gajmaa¹a
Dios 'e gajo¹o líi² 'in jo seein²¹ Is-
rael. ²⁸ Joon Poo² coon¹³ Bernabé
gajaan¹an coon²¹ sii¹³ coon¹³ 'in
tsá² jo¹ líi² néei¹ do.

15

*Mo gangóo¹ Poo² li liccaain²¹
tsaru¹u' Jerusalén*

¹ Jee²¹² jmü²¹² joon 'inlíi¹³ tsá²
ga'woo²¹i fu Judea. Mo gatyaliin²
Antioquía do galáa² 'wii²¹² 'e²e 'in
jo¹ líi² do 'e 'ná¹ jmáa¹a 'ido jiin¹³
la tiisi² to² 'e nigatyú² Moisés.
Jiin¹³ la joon lí² tiin¹³mo tsá². Líi¹
jo cwo¹ Poo² coon¹³ Bernabé júu³
ruu²¹i coon¹³ 'in tsá² do. ² Pe
Poo² coon¹³ Bernabé galisá² 'ii²¹
tya'a coon¹³ 'in tsá² do 'e 'ii-o
coon¹³ 'inlíi¹³ catyaa² do itsaliin¹
Jerusalén tsafee¹²i 'in apóstoles

néei¹ do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya'
'in jai² líi² do cwaain²¹ tya' 'e júu³
do.

³ Joon 'in jai² líi² fu Antioquía
do ngóo¹o 'ii¹i júu³ Poo² coon¹³ 'in
catyaa² do. Joon gangáii¹ la caain²¹
fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Fenicia coon¹³
Samaria. Li ngalín² do gatyaa¹ júu³
'e xiiala nigatuu²¹ 'in jo seein²¹ Is-
rael tii² tsáai² tya'a joon gatsa²a-tsi
Dios. Joon jileei²¹ 'in jai² líi² líi¹
jløø¹³i mo ganúu²un 'e cwáain¹ lo.

⁴ Mo gatyaliin² Poo² coon¹³ Bern-
abé fu Jerusalén 'in tsá² 'in jai² líi²
néei¹ do coon¹³ apóstoles coon¹³
tsacøøi¹³ ga'ii²¹mo 'ii. Joon Poo²
coon¹³ Bernabé do gatyaa¹o júu³
xiiala nigajmaa¹a Dios 'wii²¹² tya'a
li ningalín² do. ⁵ Pe 'inlíi¹³ tsá²
fariseos 'in nigajai² líi² gajmaa¹a
siin¹²in joon gajin²in:

—Jileei²¹ 'in nijai² líi² 'in jo
seein²¹ Israel 'ná¹-a jmáa¹a jiin¹³ la
to² tyu² Moisés.

⁶ Joon galicaain²¹ jileei²¹
apóstoles coon¹³ tsacøøi¹³ do 'e lí²
'i¹du¹-tsi 'e júu³ lo. ⁷ Mo ngayuui¹³
gatyaa¹ coon²¹ júu³ cwaa²¹ garóon²
Tú³ li tyiin¹in joon gajin²in:

—Tсарu¹u', ñi²-i 'naa' 'e
ningóo¹on coon²¹ sii¹³ mo
gatyii¹³in Dios jna jee²¹² 'naa' 'e
cwóo³oo júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³
tsá² tya' 'in jo seein²¹ Israel. Joon
lí² ja²mo líi². ⁸ Joon Dios, 'in ñi¹
jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² nigacwóo¹o
lí² 'e niga'ii²¹mo 'in jo seein²¹
Israel. Nigacwo¹o 'in Espíritu
Tyú² tya'a la li 'e nigacwo¹o jna'.
⁹ Coon²¹ røø²¹ líi¹na' tyani Dios
lagi 'ii. Gauntyú¹mo Dios 'ii mo
galijai² líi². ¹⁰ Joon nano, ¿'ee lí'
jo jo¹ líi²naa' tsá² Israel jilaa²¹ 'e
nigajmaa¹a Dios? Cwoo²oo' coon²¹
to² 'ii²¹ 'e jo lí² jmáa¹a. Ca 'líi²¹²
tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ jna' jo mo
gali¹i'. ¹¹ Lí' cii¹²i nitiin¹³mo' jiin¹³

la lí² 'e nigatiin¹³ 'in tsá² catyaaí² do. Jo 'ee gaciin² tyi'. Untiin¹³mo Ña'ñu¹u' Jesucristo jna' tsu¹ 'wii¹³ 'iin²¹²mo jna'.

¹² Mo ngayuui¹³ joon jmai² 'in gajaan¹an tii². Joon ganúu²o la 'ii²¹² tyaa¹ Bernabé coon¹³ Poo² júu³ jilaa²¹ li² coon¹³ milagro 'e nigajmaa¹a Dios jee²¹² 'in jo seein²¹ Israel do. ¹³ Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a joon gajin² Jacobo sii²¹i 'in tsá² sicaain²¹ do:

—Tсарu¹u', náu²duu¹ júu³ tyiia:
¹⁴ Simóo¹³ Tǎ³ lo nigatyaa¹a coon²¹ júu³ xiiala nigatyii¹³in Dios nifu 'in jo seein²¹ Israel 'e galitsáa¹mo-tsi 'ii. La joon galii¹mo tsá² tya' Dios.
¹⁵ Jilaa²¹ 'elo li la li 'e gatón¹ mo'jí² tya' 'in gafaa²¹a júu³ tyú² tya' Dios cali. La nigajin² ni jí² tya' Dios:

¹⁶ Yiaa²oo tún¹ mi tyá² jilaa²¹ 'elo.
 Jon jmaa¹³oo tún¹ 'nú¹ David 'e nisicii¹³ no.
 Un'mii²moo jilaa²¹ 'e sá²gi joon isaa¹³oo, jin² Dios.

¹⁷ Joon la joon jileei²¹ 'in seein²¹gi lí²-i 'naa²¹i Ña'ñu¹u' Dios.
 Joon jilee²¹ tsá² jo seein²¹ Israel 'in nityi²na lí²-i fee¹i jna.

¹⁸ Ca la mo jée²mo Dios gajmaa¹a júu³ jilaa²¹ ijmáa¹a.
 Jin² jí² tya' Dios jin² Jacobo.

¹⁹ Faa²¹gi Jacobo jin²in:

—'Wii¹³ joon, tsaru¹u', la lo-o lí²na: 'E tyú²gi wa'a jo untyí²ingí 'in jo seein²¹ Israel 'in nigatá² tii² tsáa² tya'a joon nigatsáa¹-tsi Dios.
²⁰ Liin¹mo wa'a jiiin¹³ 'e táan³a' ni jí² 'e jo lí²-i dǒ¹ǒ 'uunñi² 'e nisii²¹ tsá² tyani dioses tya'a. Joongi jiiin¹³ coon¹³ 'og²¹o lí² cwuui²¹ tsá². La joongi 'oo²¹ tsá² jiiin¹³ coon¹³ ñuu¹ tya'a. Joongi jo lí² dǒ¹ǒ ngú¹ joo²¹ 'in nigawuui²¹ tyí², jon'gi jmi¹ lí²-i dǒ² tsá². ²¹ Tsu ca mo líi la coon²¹ mo tí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e² tsá² inuu cwo¹ sinagoga la coon²¹

fuu²¹ jiiin¹³ ley tya' Moisés—jilaa²¹ 'elo gajin² Jacobo.

²² Joon la joon 'in apóstoles coon¹³ 'in tsacǒøi¹³ coon¹³ 'in jai² líii² do galisá² 'ii²¹ 'e tyii¹³in jaain²¹ gáí¹ jee²¹² 'ii 'e síi¹in fu Antioquia coon¹³ Poo² coon¹³ Bernabé. Joon gatyii¹³in Judas 'in sii²¹o jon Barsabás, coon¹³ Silas. 'Ii jaain²¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'in tsaru¹u' do. ²³ Joon coon¹³ 'ii-o gasii¹in 'e jí² do. 'E jí² do jin² la lo:

“Aa²¹²moo' faa¹³ jna'a. Jna'a, apóstoles tya' Jesús, coon¹³ tsacǒøi¹³, coon¹³ 'in jai² líii² catyaaí², 'aa²¹²moo' sii¹³i 'naa²¹ jileei²¹ tsaru¹u' 'in jo seein²¹ Israel 'in néei¹ Antioquia coon¹³ 'in seein²¹ li sji²¹ Siria coon¹³ Cilicia, ²⁴ Niganúu²oo'o 'e jaain²¹ gáí¹ tsá² Israel 'in jai² líii² néei¹ Jerusalén nigacwalíin² li seen²¹naa'. Joon nigauntyii²in 'naa'. 'In tsá² do jo gasii²¹²na'a. Niganúu²oo'o 'e coon¹³ júu³ tya'a nigaxé²mo-'oo'. Nigajin²in 'e 'ná¹ 'ii¹³naa' lí² 'e nigacwo¹ Moisés. Jin²in jon 'e 'ná¹ jmaa²oo'o jiiin¹³ la 'ii²¹ tya'o. ²⁵ Niga¹i-tsii¹ jilaa²¹ 'elo. Joon rǒø²¹ gasii²¹i 'e tyú² 'e tyii¹³na'a jaain²¹ gáí¹ jee²¹² jna'a 'in jalíin² fu li seein²¹ 'naa' coon¹³ Bernabé coon¹³ Poo² 'in 'iin²¹²na'a. ²⁶ Ido-o nigalíin² tóin¹ 'mó¹ 'wii²¹² tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. ²⁷ Joon sii²¹²na'a Judas coon¹³ Silas ifee¹i 'naa' jilaa²¹ 'e faa²¹ 'e jí² lo. ²⁸ 'In Espíritu Tyú² tya' Dios niga'e² jna'a joon jna'a nigasii²¹i rǒø²¹ 'e jo cwoo¹³gii¹ 'naa' coon²¹ to² 'e 'ii²¹-gi. Jiiin¹³ 'e tyiin²gi la lí² 'elo. ²⁹ Jo cǒø²ǒø' jilaa²¹ ngú¹ 'e nigasii²¹ tsá² tyani dioses tya'a. Jon'gi jmi¹ cǒø²ǒø'. Jon'gi cǒø²ǒø' ngú¹ joo²¹ 'in júuin² wuui²¹ tyi². Joongi jiiin¹³ coon¹³ 'oo²¹²o lí² cwuui²¹ tsá² joon tsami² jiiin¹³ coon¹³ ñuu¹ tya'a lí² cwuui²¹. Wana 'má²aa' jilaa²¹ 'e júu³ lo

canii²mo iliseen²¹naa'. Jiin¹³ la joon júu³ tyii'i."

³⁰ La joon ngataa²mo fu¹ ngaliin¹in fu Antioquía. Mo gatyaliin¹in joon gauncaan²¹mo 'in tsá² jo¹ líi². Joon gacwo¹o 'e jí² do. ³¹ Mo gajóø²ø 'in tsá² jo¹ líi² do 'e jí² do líi¹ jløø¹³i; jiin¹³ cwáain¹ 'e cwo¹o 'in tsá² do. ³² Judas coon¹³ Silas do tí²¹mo 'e cwo¹ júu³ tya' Dios 'wii¹³ joon gacwo¹o júu³ 'in tsá² do. Joon líi¹ fúui¹ 'in tsaru¹u' 'in gatyá¹-tsi. ³³ Mo gangí²i coon²¹ tún² 'ni¹ jmí²¹² 'in tsaru¹u' seen²¹ Antioquía do gaí²o júu³ 'e ngaliin¹mo fu li jalín². ³⁴ Pe Silas do-gi gatyá¹-tsi 'e ján²-o. ³⁵ Poo² coon¹³ Bernabé gaján²o jon fu Antioquía do. 'Ii coon¹³ 'in catyaa² do-gi ga'e²o joongi gacwo¹o júu³ tyá² tya' Dios.

Tsacwo¹ Poo² tún¹ júu³ tyá² tya' Dios

³⁶ Mo licíin²¹ jmí²¹² joon gajin² Poo² sii²¹i Bernabé:

—Tsa²¹a' tún¹ tsafee¹³na' jileei²¹ tsaru¹u' 'in néei¹ la caain²¹ fúu²¹ li ningalii²¹i' cwo²¹o' júu³ tyá² tya' Dios. Tsajøø²¹ø' xiiala seen²¹.

³⁷ Pe Bernabé do 'iin²¹²in jée¹i Wó³, 'in sii²¹ jon Marcos. ³⁸ Pe Poo² do gajin²in:

—Áai¹gi tyá² wa'a jo jee²¹²mo', tsu¹ ngatúu²mo jna' Panfilia do. Jo gangóo¹on coon¹³ jna' li ngalii²¹i' do.

³⁹ Líi¹ gasí²i 'e ca gajmaa¹a tsá² jmai² tyín¹ la jaain²¹ la jaain²¹. Bernabé do gatyii¹³in Marcos joon coon¹³ 'ii ngataa²i tsi coon²¹ barco. Joon ngalín² fu Chipre. ⁴⁰ La 'í²¹² joon Poo² do gatyii¹³in Silas. Mo ngayuui¹³ gaí² tsaru¹u' júu³ gamí¹i tyani Na'ñu¹u' 'e ngí¹o coon¹³on, ga'woo²¹mo. ⁴¹ Joon gangí¹i fu li' li sii²¹ Siria joongi

Cilicia. Do-o gatyá¹-tsi 'in jo¹ líi² li la caain²¹.

16

Timoteo gauncaain²¹ coon¹³ Poo² coon¹³ Silas

¹ Poo² coon¹³ Silas gatyaliin² fúu²¹ sii²¹ Derbe coongi li sii Lистра. Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹ 'in jai² líi² sii²¹ Timoteo. 'Ii jóon¹ jaain²¹ tsamí² 'in niseein²¹ Israel. Pe jmii²¹gi jon' tsá² Israel. ² 'In jai² líi² seen²¹ fu Lистра coon¹³ Iconio tyá² faa²¹a tya' Timoteo do. ³ Joon gali'in²¹²in Poo² wa'a 'e tsáa¹a Timoteo coon¹³on. Joon 'e jo faa²¹gi tsá² Israel 'laa²¹ tya' Timoteo Poo² do gatyá²u to² 'e liin¹ Timoteo 'e li² circuncisión tya' tsá² Israel, tsu¹ ñii¹i tsá² 'e tsá² griego jmii²¹ 'ii. ⁴ La caain²¹ fúu²¹ li ngalín² gajmaa¹a júu³ jiin¹³ la nigajin² jí² tya' 'in apóstoles coon¹³ 'in tsacøøi¹³ 'in néei¹ Jerusalén. ⁵ Joon gauntya¹-tsi jileei²¹ 'in ni jai² líi². La coon²¹ jmí²¹² gangafúu²mo 'in jai² líi².

Jaain²¹ tsá² seen²¹ Macedonia gajnéi¹ tyani Poo²

⁶ 'In Espíritu Tyá² tya' Dios jo gacwo¹o 'e tsacwó²o Poo² júu³ tyá² tya' Dios fu co' li sii²¹ Asia. Joon la joon gangí¹mo la caain²¹ li sii²¹ Frigia coon¹³ li sii²¹ Galacia. ⁷⁻⁸ Joon gatyaliin²mo fu tí' Misia. 'i¹-tsi 'e tsataa²i li sii²¹ Bitinia. Pe 'in Espíritu Tyá² tya' Dios jo cwo¹o. 'Wii¹³ joon gangí¹mo coon²¹ tsáa¹ co' li sii²¹ Misia. Joon gatyaliin²mo fu Troas coon²¹ fúu²¹ náa¹ tí' jmi¹ñi¹³. ⁹ Joon do-o gani²i Poo² coon²¹ 'e canuu²¹ coon²¹ jí². Gani²¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in seen²¹ li sii²¹ Macedonia. Siin¹²in joon gamí¹i tyani Poo² gajin²in:

—Na¹ fu Macedonia. Na¹, un-coon¹³ jna'a.

¹⁰ Mo ngayuui¹³ ganí²i Poo² 'e lí² lo, jna-a, Lucas gauncaan²¹na coon¹³ Poo² do. Joon gatyaa²¹a'a tyá² tyii¹i. Ngalii²¹i'i fu Macedonia. Tsáa¹mo-tsii¹'e la ja²mo Dios nigasii¹in jna'a tsacwoo²¹o'o júu³ tyá² tya¹'e tiin¹³ tsá².

Poo² coon¹³ Silas gatyalin² fu Filipos

¹¹ Ngatoo²¹o'o tsi coon²¹ barco fu Troas. Joon ngalii²¹i'i coon²¹ tsáa¹ fu coon²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ roon¹ ni jmii²¹ sii²¹ Samotracia. Joon mo gajná² jmii²¹² joon gatyalii²¹i'i fu Neápolis. ¹² Mo ngayuui¹² joon ga'woo²¹o'o gangalii²¹i'i fu Filipos. Coon²¹ fuu²¹ lí tyu² to² Roma. Coon²¹ fuu²¹ 'e tyiin²gi la caain²¹ lí catyiaa² Macedonia. Do-o gatoo²¹o'on coon²¹ tún² 'ni¹ jmii²¹². ¹³ Coon²¹ mo sóo¹ jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel ngalii²¹i'i lí gasuui²¹ fuu²¹ do. Coon²¹ lí ti¹ jmii²¹. Coon²¹ lí licaain²¹ tsá² tsafaa¹²a júu³ tyá². Do-o gayii²¹a'a gacwóo¹³o'o júu³ tyá² 'inlíi¹³ tsamí² 'in nigalicaain²¹. ¹⁴ Jaain²¹ jee²¹² 'in tsamí² do sii²¹ Lidia. Lidia do galiseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiatira. Joon jmoo¹o to² 'nii¹ 'mi² nuu¹ tyá². Nitsáa¹-tsi Dios. La 'ii²¹² nuu¹un 'e júu³ tya¹ Poo² do Dios gajmaa¹ 'e ga'øøi²¹-tsi. ¹⁵ Joon gasáa²mo jmii²¹ coon¹³ la tøøi² inuu¹ tya'a, Mo ngayuui¹³ joon gamii¹i tyanii²¹i'i jin²in:

—Jmaa² fee¹-'oo' pe wana ja²mo líi²naa¹ 'e tsáa¹mo-tsii Dios, mo¹o' fu tyiaa —jin² Lidia do.

Joon gajmaa¹ 'e tyitsaa²¹²mo 'e gajóon¹³o'on.

¹⁶ Cafu galí² mo ngalii²¹i'i ti lí tsafaa¹³a'a júu³ tyá² gatseei²¹na'a jaain²¹ simí² 'in 'oo¹o coon²¹ espíritu 'e jmoo¹² júu³ tya¹ 'e unngii¹i tsá². Joon líi¹ jnaa²¹ 'in ñi'fii²¹²i cuu² coon¹³ 'e júu³

jmoo¹²o do. ¹⁷ 'In simí² lo galáa² 'wii²¹² gangii¹i caluu Poo² joongi caluu²¹u'u. Ga'oo¹o tá² jin²in:

—'In tsá² lo jmoo¹o la to² tyu² Dios, 'in ñii²gi. Joongi tyaa¹ júu³ xiiala lí² tiin¹³ tsá² —jin² simí² do.

¹⁸ Jiin¹³ la joon ngii¹i faa¹a la coon²¹ jmii²¹² ce jiin¹³ do-o gata¹gi Poo² nuu¹un júu³ tya¹ 'in tsamí² do. Joon gajjin¹³ níi¹i joon gajin²in sii²¹i 'in espíritu 'yuu² alma tya¹ 'in simí² do:

—Coon¹³ 'ii²¹ tya¹ 'e sii²¹ Jesu-cristo, tyu³uu to² 'e júu¹³u alma tya¹ 'in simí² lo —jin² Poo².

La tsifu joon gacwo¹ii¹ 'in espíritu gó¹ do.

¹⁹ Mo galiñi¹ jileei²¹ ñi'fii²¹ 'in simí² do 'e jo lí²gi jnaa¹a cuu² coon¹³on joon gasaan¹²in Poo² coon¹³ Silas. Joon ngajée¹i tyani tsaa²to² lí 'moo¹³ nifu. ²⁰ La joon gatyaliin²mo tyani tsaa²to² 'in jmoo¹o 'ii²¹ nifu. Joon gacwoo¹o tsaa² jin²in:

—'In tsá² Israel lo ngii¹i untyí²in goo²¹²o'. ²¹ 'Ee¹e jilaa²¹ cwáain¹ 'e jo tii²¹na' jmoo²¹o' tsu tsá² Roma jna' —jin² ñi'fii²¹² 'in simí² do.

²² Joon fúu¹gi tsá² galáa² 'wii²¹² faa²¹a 'laa²¹ tya¹ Poo² do. 'In tsaa²to² do gatyu²u to² 'e gacwó² siii¹³ 'in tsá² do. Joon gapóo¹i coon¹³ sii² 'ido. ²³ Mo ngayuui¹³ gapóo¹i líi¹ gataa¹ 'i 'nañi³. Joon gatyu²u to² 'in tyu² to² 'nañi³ do 'e tsa'aa²i Poo² coon²¹ tún². ²⁴ Mo ngayuui¹³ ganúu²un 'in tyu² to² 'nañi³ do jilaa²¹ 'elo gangajée¹i Poo² coon¹³ Silas ti tyan¹ tsi 'nañi³ do. Joon gato¹o 'mó² luuti²i 'ido.

²⁵ La 'woo¹ tyianuu¹ Poo² coon¹³ Silas do née¹i faa²¹a júu³ tyá² joon ga'øø¹ø 'e un'goo²¹o Dios. Jileei²¹ 'in catyaa² do 'in taai² 'nañi³ do nuu¹o jilaa²¹ 'elo. ²⁶ La tsifu joon gajøø²¹ goon 'wó² tá² líi¹. Gadyeei¹³ goon la tøøi² 'nañi³ do.

Fuxu tsifu joon ganó¹ jilaa²¹ 'oo² 'nũñi³ do. Joon gaxuu²¹u jilaa²¹ cadaena 'e 'ñuu¹u cwo²¹o 'in tsá² taai² do. ²⁷Mo gajná²-tsi 'in tyu² to² 'nũñi³ do gani²¹ 'e niganó¹ jilaa²¹ 'oo²ca'ná¹ do. Lii² 'e niga'woo¹mo coon²¹ tya¹. Joon gatyii¹ ñi³ tya'a 'e la mo ijngaai¹³ 'ña'a. ²⁸Joon gafaa²¹a Poo² tá² liili¹ jin²in:

—Xuun¹³ jmeei¹³ wo'o tsu lo-o taan² jna'a coon²¹ tya¹.

²⁹Joon 'in tyu² to² 'nũñi³ do gamii¹i coon²¹ jí² jnee². Joon ga'ii²¹ cwiin¹in jleei¹ 'goo²¹o liili¹. Joon gasii²¹i 'wojni¹i tyani Poo² coon¹³ Silas. ³⁰Joon ga'woo²¹mo 'ido. Joon gaunngii¹i sii²¹i 'ii:

—Tsañuu¹, ¿'ee 'ná¹ jmáa³aa 'e itiin¹³ moo?

³¹'Ido-gi gañii¹:

—Cwotyá¹-o'o Ña'ñu¹u Jesu-cristo. Joon la joon tiin¹³mo'o coon¹³ tsá² inuu tyi'i.

³²Joon gacwo¹o Poo² júu³ tyú² tya' Jesús 'ido coon¹³ jilee¹i²¹ 'in taai² inuu tya' 'in tsá² do. ³³Joon 'woo¹ joon garun²un 'in tyu² to² 'nũñi³ do moo'wó¹ Poo² coon¹³ Silas licwuu²¹. Joon 'ii coon¹³ tsá² inuu tya'a gasáa²mo jmii²¹. ³⁴Mo ngayuui¹³ joon gató¹o fu tya'a. Do-o gacwo¹o 'e gagøø²¹ø Poo² coon¹³ Silas. Joon jløø¹³mo la tøøi² inuu tya'a tsu nigatsáa¹mo-tsi Dios.

³⁵Mo gajná² 'aa²¹ 'in tsaa'to² nifu do gasii¹in 'ii¹³ tya'a 'e tsa'woo²i 'in taai² 'nũñi³ do. ³⁶Joon gajin² 'in tyu² to² 'nũñi³ do sii²¹i Poo² do:

—Ningii¹mo 'ii²¹ 'e laa²¹²moo 'naa'. La joon nili²-i 'woo²¹naa' 'e tyú²-u.

³⁷Pe Poo²gi gajin²in sii²¹i 'in 'ii¹³ do:

—Cwosii¹³du'u 'in tyu² to² do 'e tsá² Roma jna'a. Tylia² do nigapóo²i jna'a tyani tsá² fuu²¹. Jo gacón²du 'ii²¹ coon²¹ tún². Joongi gataa¹²i jna'a 'nũñi³. Joon nano-gi iin²¹²in

laai¹ jna'a 'uuin²¹. 'Ee sa lí² la joon. Ce cwojalín²du yaai do ja'woo²i jna'a.

³⁸'In 'ii¹³ do ngatya¹ júu³ tyani 'in tsaa'to² nifu do. 'Ido-gi gafoo¹mo mo ganúu²un 'e 'in tsá² Roma 'ii. Joon ngalín²mo gamii¹i wa'a jmáa¹a 'ido fee¹-tsi. ³⁹Joon ga'woo¹mo 'ido fu 'nũñi³. Joon gamii¹i tyani Poo² coon¹³ Silas wa'a 'woo²¹ tsifu 'e fuu²¹ do. ⁴⁰Mo ga'woo²i 'nũñi³ do ngalín²mo fu tya' 'in tsam¹² sii²¹ Lidia do. La nu'gi 'e tsalín² ngajøø²¹i tsaru¹u' joon gatyá¹gi-tsi 'ido. Joon ngalín²mo.

17

Gato¹ tsá² mii¹³ fu Tesalónica

¹La caain²¹ tya'i fu¹ li ningalín² Poo² coon¹³ Silas gangii¹i fuu²¹ 'e sii²¹ Anfípolis coon¹³ Apolonia. Joon mo ngayuui¹³ joon gatyalin²mo fu li sii²¹ Tesalónica. Do-o si² coon²¹ cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel. ²La jee²¹² 'ni¹ semóo¹ Poo², jiin¹³ la tii² nisi² tya'a, ngóo¹ fu cwo¹ do mo gati² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel. ³Ngatya¹a júu³ joon jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³on. Pe tyú²-u ga'e²e tsá² xiiala jin² jí² tya' Dios 'e Cristo 'ná¹-a nii²¹ wúu¹. Joon mi yuui¹³ júun²in 'e 'ná¹-a jiin¹in tún¹. Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² do:

—'In Jesús 'in fuu²¹²uu 'naa' lo, 'ii jon Cristo, 'in nigasii¹in Dios ijmá¹ tiin¹³ tsá².

⁴'Inlúii¹³ tsá² Israel do nigajo¹ líi²i. Joon gauncaain²¹ coon¹³ Poo² coon¹³ Silas. Joon fúu¹mo 'in jo seein²¹ Israel jo¹ galíi²i. Nitsáa¹mo-tsi Dios coon¹³ 'inlúii¹³ tsam¹² tyiin²gi. ⁵Pe niga'aa¹a tsiwúu¹ 'inlúii¹³ tsá² Israel 'in jo jo¹ líi²i. Gauncaain²¹ 'ido 'inlúii¹³ tsá² 'líi³ soo²¹-tsi 'in ngi¹ jøøi² jee²¹² 'nú¹. Gajmaa¹²a coon²¹ poo²¹² joon gatyaa¹ 'goo²¹ 'e fuu²¹ do. Gangii¹i

'e fuu²¹ do 'naa²¹i Poo² coon¹³ Silas. Joon gangataa²ⁱ coon²¹ inuu tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Jasón. ⁶ Pe mo jo gatsee²¹i Poo² coon¹³ Silas do gajñúu¹i 'in tsá² sii²¹ Jasón do coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² jo¹ líi². Ngajée¹i tyani tsaa²to² do joon ga'oo¹o jin²in:

—'In tsañuu¹, 'in nigauntyii²in la tøøi² juncwii²¹ nigajalín² li' lo jon, ⁷ joon 'in Jasón lo niga'ii²¹mo fu tya'a. Jilaa²¹ 'e 'ee¹e 'in tsá² no faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tyu² to² nifu 'in tyiin¹ Roma. Tsu jin²in 'e seen²¹mo jaain²¹ røøi¹³ 'in sii²¹ Jesús 'in feei¹gi lagi 'in tyu² to² Roma.

⁸ Mo ganúu²un 'elo 'in tsá² do coon¹³ 'in tsaa²to² ga'láa² 'wii²¹² to²o mii¹³. ⁹ Pe Jasón coon¹³ 'in catyaa²gi do gacwoo¹o cuu² 'e tsáa¹mo-tsi 'in tsaa²to² do 'e i'woo²¹mo Poo² coon¹³ Silas 'e fuu²¹ do. Joon galáa²mo 'ido.

Poo² coon¹³ Silas tsalín² Berea

¹⁰ La tsifu joon 'in tsaru¹u' do ga'woo²¹mo Poo² coon¹³ Silas coon²¹ 'e canuu²¹. Ngalín² fu Berea. Mo gatyalín² do joon ngalín² cwo¹ sinagoga. ¹¹ Wo²gi-tsi 'in tsá² néei¹ Berea do lagi 'in tsá² néei¹ Tesalónica. Joon lí¹gi 'yaa¹-tsi ga'ii²¹i júu³ tyú². La coon²¹ jmi²¹² gauntsáa¹a júu³ tyú² tya' Dios. Gacón²du cwáain¹ wana 'e jo¹o 'e faa²¹a 'in tsá² do. ¹² 'Wii¹³ joon líi¹ fúui¹ 'in gajo¹ líi². Jee²¹² 'in nijai² líi² do seen²¹ tsami² tyiin²gi 'in faa²¹a jmi¹ griego. Joon jo¹o gali² 'inlíi¹³ tsañuu¹. ¹³ Mo galiñi¹ tsá² Israel néei¹ Tesalónica 'e Poo² taan¹in fu Berea cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios ngalín² ngajmáa² mii¹³. ¹⁴ Pe 'in tsá² jai² líi² seen²¹ do la tsifu joon gasii¹in Poo² li ti' jmi¹ñi¹³. Pe joon Silas coon¹³ Timoteo gajaan¹o fu Berea. ¹⁵ 'In ningalín² coon¹³ Poo² ngajée¹i coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Atenas. Joon cwoliin¹in

tún¹ gatyaa¹ júu³ 'e Silas coon¹³ Timoteo 'ná² tsalín² tsaucaain²¹ coon¹³ Poo la jmoon.

Mo taain¹ Poo² fu Atenas

¹⁶ La 'ii²¹² jáan¹in Poo² Silas coon¹³ Timoteo fu Atenas do líi¹ fa¹³ líi¹. Tsu líi¹ 'láai² nii² dioses 'in tsaa²-tsi 'in tsá² do. ¹⁷ Tsu 'wii¹³ joon ngafaa¹²o fu cwo¹ sinagoga joongi coon¹³ 'in catyaa² 'in tsaa²-tsi Dios. La coon²¹ jmi²¹² ngafaa¹²o coon¹³ jilee²¹ 'in taa²i 'moo¹³ do. ¹⁸ 'Inlíi¹³ tsá² 'in untsáa¹ júu³ tya' coon²¹ poo²¹² 'e sii²¹ epicúreos coon¹³ 'inlíi¹³gi 'in niuntsáa¹ júu³ tya' coon²¹ poo²¹² 'e sii²¹ estoicos gatsee²¹i Poo² joon ga'láa² 'wii²¹² gasii²i:

—'Ee 'e jin² 'in tsañuu¹ no? 'Áai¹ tyafø² tyaa¹a 'goo²¹.

'Inlíi¹³gi jin²in:

—La líi¹ 'in tya¹ coon²¹gi júu³ tya' dioses 'in xee²¹mo no.

La lo gajin²in tsu 'wii¹³ Poo² do tyaa¹ júu³ tya' Jesús joongi tya' xiala gali² mo gajin¹in. ¹⁹ Joon 'in tsá² do ngajée¹i Poo² fu coon²¹ li sii²¹ Areópago. Do-o li tii²¹ licaain²¹ mo sá² jilaa²¹ 'e síi¹. Joon gasii²¹i 'ido:

—Lo-o 'ná² li ñii²i'in jilaa²¹ 'e 'múui² 'e tyá²a 'e²ie. ²⁰ Fu²¹u jna'a coon²¹ júu³ 'e jo mo nuu²¹u' jii¹³ coon²¹ naa¹³. 'Ii²¹²oo'o tsáai¹-tsii¹ 'ee'øøi²¹-tsi 'e júu³ no—jin² 'in tsá² do.

²¹ Tsu jilee²¹ 'in seen²¹ Atenas coon¹³ jilee²¹ 'in jalín² li xiiia' 'in néei¹ do canii² 'iin²¹²in 'e nuu¹un si 'e faa²¹a 'e jmai² 'e 'múu²mo.

²² Joon gamaa¹a Poo² siin¹²in jee²¹² 'in tsá² do 'e fu yu' moo²¹ li sii²¹ Areópago do. Joon gajin²in:

—Nuu³duu' tsá² seen²¹ Atenas. Nicón³oo cwáain¹ 'e 'áai¹gi tsáai¹-oo' jilee²¹ dioses tyii¹. ²³ Tsu mo ningí³ii jøø³øø la caain²¹ li un'goo²oo' dioses tyii' joon gat-saa³aa ni altar tyii' coon²¹ júu³

'e jin²: "Tya' 'in dios 'in jo mo galicwii¹naa'." Pe 'in dios 'in un'goo²oo' no pe jo cwii¹naa' no 'in lo-gi 'in Dios 'in foo¹³na coon¹³'naa'.

²⁴ "In Dios lo fii²¹² juncwii²¹ joongi ni cwoo¹³ juncwii²¹ tsu ni-gajmaa¹o juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e sa². Jo seein²¹ 'ido tsi in^{uu} cwo¹ 'e jmoo¹o tsá². ²⁵ Jon'gi sityéen¹in jmi²¹² jilaa²¹ 'e jma¹ tsá². Tsa 'ii-o nigacwo¹o jna' jilaa²¹ juncwii²¹ tyi'. 'Ii-o nicwoo¹o tyi² 'e lee²¹e', coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o' jna' to².

²⁶ 'Coon¹³ coon²¹ jmi¹ 'øø²mo gajmee¹i jilee²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon 'ii gatyu² to² lí²-i liseein²¹ tsá² joongi li icwá² tsá². ²⁷ 'In²¹²in Dios 'e 'naa²¹mo tsá² 'ii. Coon¹³ la joon tyee¹³mo tsá² 'ii tsu jo wíin² seein²¹ Dios li saan²¹ jna' la jaan²¹na'. ²⁸ Tsa 'ii²¹ tya' Dios saan²¹o' joongi ngii²¹i'. Joongi jmoo²¹o' jilaa²¹a. La gajin² 'inlíi¹³ poetas tyii': "Joon¹ Dios jna'." ²⁹ Wana jóon¹ Dios jna' jo 'i¹-tsi' 'e Dios líi¹i lawa jaain²¹ fii²¹² 'in gajmee¹ tsá² 'na'a 'in líi¹i cwanáa¹ si cwataa²¹ 'ee si cuun²¹² 'ee. ³⁰ La mo jéei¹ la jo mo ñi¹ tsá² jo mo gajmaa¹a Dios jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá². Pe nano nityu² to² 'e jilee²¹ 'in seein²¹ doñixiia' 'e unsi²mo 'e 'i¹-tsi. ³¹ Tsa nigatyii¹³ Dios coon²¹ jmi²¹² mi jma¹a 'ii²¹ tya' tsá² seein²¹ juncwii²¹. Joon coon²¹ tsáa¹ 'ii²¹ tya'a. Joon ijma¹a 'ii²¹ coon¹³ jaain²¹ tsanuu¹ 'in nigatyii¹³in. Joon la joon gacwo¹ Dios coon²¹ li² mo gaunjiin¹in 'in Jesús do jee²¹² 'líi²¹² —jin² Poo² do si²¹i 'in tsá² do.

³² Joon mo ganúu²un júu³ tya' 'e jiin¹ tsá² jee²¹² 'líi²¹² 'inlíi¹³ do gaungøø¹mo Poo² do. 'Inlíi¹³gi gajin²in:

—'E tyú²gi wa'a nuu²¹u' 'e júu³ lo mo coon²¹ tún².

³³ Joon gatúu²mo Poo² 'ii. ³⁴ Pe 'inlíi¹³ tsá² do jo gatúu² Poo² do. Gajo¹o líi²i. Jaain²¹ jee²¹² 'in jo¹ galíi² do 'in sii²¹ Dionisio. 'Ii jaain²¹ 'in tyu² to² Areópago do. Joongi jo¹o galíi² jaain²¹ tsam² sii²¹ Dámaris coon¹³ 'inlíi¹³gi.

18

Poo² taain¹ fu Corinto

¹ Mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ii¹i Poo² fuu²¹ Atenas. Joon gangóo¹on coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Corinto. ² Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Aquila, 'in galiseein²¹ coon²¹ li sii²¹ Ponto. La mo jéei¹gixu Aquila do coon¹³ 'oo²¹²o, 'in sii²¹ Priscila, ga'woo²¹i Italia gatyaliin² fu Corinto do. Ga'woo²¹mo do tsu 'in tyu² to² nifu 'in sii²¹ Claudio gatyu² to² 'e 'woo²¹mo jilee²¹ tsá² Israel 'e Roma do. Joon ngafeei¹³ Poo² do 'ii. ³ Coon²¹ to² 'e nijmoo¹o coon¹³ Poo². Jmoo¹-o 'na'mi² tsu 'wii¹³ joon do-o gajaan¹o joon gajmaa¹o to² coon¹³on. ⁴ La coon²¹ jmi²¹²mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel ngóo¹ Poo² fu cwo¹ sinagoga. Do-o gacwo¹o júu³ tya' Dios. 'In²¹²in 'e litsáa¹mo-tsi tsá² júu³ tya' Jesús. Gacwo¹o júu³ tsá² Israel joongi 'in jo seein²¹ joon.

⁵ Mo gatyaliin² Silas coon¹³ Timoteo jalíin² fu Macedonia. Poo² canii² gajmaa¹a gacwo¹o júu³ tyú². Gasii²¹i júu³ coon²¹ tsáa¹ tya' tsá² Israel 'e Jesús do 'ii Cristo 'in sijéen¹in. ⁶ Pe 'idogi gasii²¹i yaa-i ga'láa² 'wii²¹² faa²¹a 'laa²¹ tya' Poo². Joon Poo² do gajø²ø siin¹³in lawa coon²¹ li² joon gajin²in:

—Tsa² tyii' yaamoo' 'ejo tiin¹³gi'. Jo tsa² tyiia tsu líi¹ nigajmáa³oo júu³. La nano-o 'e níi³oo tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

⁷ Joon gacwo¹ii¹o 'e cwo¹ do. Joon gangaa¹²i fu tya' jaain²¹ tsá² sii²¹

Justo. 'Ii jaain²¹ 'in un'goo²¹ Dios. Tyiin¹in caai¹ cwo¹ do. ⁸ Joon jaain²¹ 'in sii²¹ Crispo, 'in tyu² to² cwo¹ do, galitsaa¹mo-tsi Ña'ñu¹'u' Jesús coon¹³ la tθøi² inu² ty'a. La joon fúu¹mo tsá² seein²¹ Corinto do galitsaa¹mo-tsi mo ganúu²un 'e júu³ tyá² do. Mo gajo¹ líi² gasáa²mo jmü²¹. ⁹ Joon Dios gasü²¹i Poo² coon²¹ lawa 'e cüi¹ jin²in:

—Jo jmáa³'a 'goo²¹'o 'e cwo³'o júu³ tyá². Jo jón³'on tii² ¹⁰ tsu siin¹³mo coon¹³ 'nu. Joon jo 'in cwéei² saain¹ 'nu jmee²¹i 'nu jilaa²¹ 'e gó². Líi¹ fúui¹ tsá² tyiia 'in seein²¹ 'e fuu²¹ lo —jin² Dios.

¹¹ La joon Poo² gajaan¹'o coon²¹ jiin²¹ tsi ca'no¹³ 'e fuu²¹ Corinto do. 'Ee¹ 'e júu³ tyá² ty'a Dios jee²¹² 'in tsá² do.

¹² Pe la jee²¹² jmü²¹² joon gatyü² Galión to² li sii²¹ Acaya. Joon jee²¹² jmü²¹² joon 'in tsá² Israel do galicaain²¹ gafaa²¹'a 'laa²¹ ty'a Poo³. Joon ngajée¹i Poo² tyani tsaa'to² 'in tyu² to² do. ¹³ Joon 'in tsá² Israel do gacwoo¹'o Poo² tsaa² tyani 'in tyu² to² do jin²in:

—'In tsañuu¹ lo ngü¹ to² 'e² 'e tsá² júu³ 'e 'ná¹-a tsá²-tsi tsá² Dios 'e jo 'ee tüsi².

¹⁴ Poo² ningóo¹ 'e faa²¹'o mo gajin² Galión, 'in tyu² to² do, gasü²¹i tsá² Israel do:

—Tsá² Israel, nuu²duu¹ 'e ifo³'oo lo. Wana coon²¹ 'e niga'lee²¹i 'in tsá² lo si coon²¹ tsaa² fee¹ inúu³'oo coon²¹ tún² júu³ tyii¹. ¹⁵ Pe wana jiin¹³ coon²¹ la tüsi² tyii¹ jiin¹³ la 'oo²¹ yaamoo' unrøø²¹'oo' 'e júu³ lo yaamoo'. Tsu jo 'iin²¹²mo jmáa³aa 'ii²¹ jilaa²¹ 'e júu³ lo.

¹⁶ Joon ga'woo²¹mo tyitsaa²¹²mo fu caluu. ¹⁷ Joon jileei²¹ tsá² 'in faa²¹ jmü¹ griego 'in jo seein²¹ Israel gasaan¹²in jaain²¹ tsá² sii²¹ Sóstenes 'in tyu² to² cwo¹ do. Joon

gajmee²¹i tyani 'in tsaa'to² do. Pe coonti jo 'ee gaunjü²i Galión do.

Poo² gangáa¹³i tún¹ fu Antioquia

¹⁸ Wóo²gixu gajaan¹ Poo² do mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo. Mo liciiin²¹ joon ga'ü²'o júu³ tsaru¹'u' do. Joon caan²¹mo ngalín² coon¹³ Priscila coon¹³ Aquila. Joon fu Cencrea do nigauntsiin¹in Poo² coon²¹ 'ii²¹ ty'a 'e nigamaa¹'a joon gatyü²'u po'tyü¹i. Mo ngayuui¹³ joon nga'ii²¹'o tsi coon²¹ barco. Joon ngalín²mo fu Siria. La nu'gi 'e tyalín² Siria tyalín² ¹⁹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Efeso. Do-o gatüü²mo Poo² Priscila coon¹³ Aquila. Joon ngoo²¹-o cwo¹ sinagoga. Do-o ngasiin¹in coon¹³ tsá² Israel 'in licaain²¹. ²⁰ Joon 'ido-gi gamü¹i tyani Poo² wa'a iján¹ wóo²gi pe jo gali'in²¹²in. ²¹ Pe Poo² ga'ü²'o júu³ 'ido gajin²in:

—'Ná¹-a taan¹'na fu Jerusalén tsu 'ná¹-a jmaa¹³aa jmü²¹² 'e nijó¹. Pe wana cwo¹ Dios 'ii²¹ yafoo¹³mo 'naa' tún¹.

Joon nga'ii²¹'o tsi coon²¹ barco. Joon gacwo'ü¹'o fu Efeso. ²² Mo gatyee¹²i fu Cesarea joon ngóo¹ Poo² fu Jerusalén. Do-o ngafee¹³i 'in jai² líi² néei¹ do. Mo ngayuui¹³ joon ngoo²¹-o fu Antioquia. ²³ Do-o gajaan¹an coon²¹ sii¹³ cwaa²¹xu. Mo ngayuui¹³ joon gangoo²¹-o tún¹, gangü¹i la coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Galacia coon¹³ Frigia. Do-o gatyá¹gi-tsi 'in nijo¹ líi².

Apolos cwo¹'o júu³ fu Efeso

²⁴ La jee²¹² jmü²¹² joon gatyá¹ fu Efeso jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Apolos. Nigaliseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Alejandría. Líi¹ tyá² tüi²¹ cwo¹'o júu³ tyá². Joongi líi¹ tyá² cwii¹ jü² ty'a Dios. ²⁵ Joon nigauntsaa¹'o fu¹ ty'a Ña'nu¹'u'. Mo faa²¹'a yaai¹-tsi líli¹. Joon 'ee¹e

la ti cwáain¹ tya' Jesús fiin¹³ ñi¹o jiiin¹³ la gasaai¹ Wó³ tsá² jmii²¹.
 26 Gatyaa¹ Apolos do júu³ tsi cwo¹ sinagoga. Jo cu²-tsi. Pe mo ganúu²un Priscila coon¹³ Aquila júu³ tya'a gatø¹ Apolos do coon²¹. Joon gacwo¹gi cwáain¹ tya' Jesús tyú²gi 'ido. 27 La mo 'iin²¹²in Apolos tsáa¹ a fu li sii²¹ Acaya 'in jai² líii² do gauncoon¹³on. Joon 'in tsaru¹u' do gacwo¹o Apolos coon²¹ jí² 'a 'ii²¹mo 'in tsaru¹u' néei¹ li tsáa¹ 'ii. Mo gatyii¹ a fu Acaya do líi¹ tyú² gauncoon¹³on 'in tsaru¹u' 'in nigalijai² líii² 'wii¹³ fee¹mo-tsi Dios tya'a. 28 Nigatyaa¹ júu³ tyani jileei²¹ tsá² xiiala nigacai²-tsi tsá² Israel. Joon coon¹³ jí² tya' Dios gajmaa¹ a júu³ 'e Jesucristo 'in sijéen¹in do. Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do jo lí² wa'a jo cwo¹o júu³ ruu²¹i.

19

Poo² taain¹ Efeso

1 La 'ii²¹² taain¹ Apolos fu Corinto do Poo² gangíi¹ fu tsaa' moo²¹. Joon gajgáa¹ i fu Efeso. Do-o gatsee²¹i 'inlíii¹³ 'in jai² líii². 2 Joon gaunngii¹i:

—¿Ti niga'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios mo galitsáai¹-'oo'?

'Ido-gi gañii¹i:

—Coonti jo mo ganuu²¹u'u 'e seein²¹ Espíritu Tyú² tya' Dios.

3 Joon gajin² Poo² gasii²¹i 'ido:

—¿Xiiala nigasáa²naa' jmii²¹?

'Ido-gi gañii¹i:

—Jiin¹³ la nigasaai¹ Wó³ tsá² jmii²¹.

4 Poo²-gi gajin²in:

—Mo gasaai¹ Wó³ tsá² jmii²¹ lawa'a coon²¹ lí² 'e unsi²¹mo tsá² 'e 'i¹-tsi. Pe gajin²o 'e 'ná¹-a tsáai¹-tsi tsá² 'in jó¹ ciiin²¹gixu lagí 'ii. Joon 'ii Cristo.

5 Mo ganúu²un 'elo jilee²¹mo gasáa²mo jmii²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Na'nú¹u' Jesús. 6 Joon mo gataan¹an

Poo² cwo¹o tya' 'in tsá² do gajó² 'in Espíritu Tyú² li téen²in. Joon galáa² 'wii²¹² gafaa²¹a jmii¹ xiia²¹. Joon gacwo¹o júu³ 'e nigacwo¹ Dios. 7 'In tsá² do tí¹ 'ii dyatuuin¹ coon'tya.

8 La 'ii²¹² jiiin¹³ la gatsín¹ gaai²¹ sii²¹ Poo² tsaa²¹o fu cwo¹ sinagoga. Joon ngacwo¹o júu³ jo cu²-tsi. Joon líi²¹o tya¹-tsi tsá² xiiala mi tyu² Dios to² tsá². 9 Pe 'inlíii¹³gi gali'waa²¹-tsi. Joon jo jo¹ galii¹ li faa²¹gi 'laa²¹ tya' júu³ tyú² do tyani tsá². Joon gatyii¹mo Poo² 'ña'a jee²¹² 'in tsá² do. Joon gatø¹o jiiin¹³ 'in nijai² líii² do coon²¹. Ngalín² coon²¹ li untsáa¹ tsá² tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Tiranno. Joon do-o gasii² la coon²¹ jmii²¹². 10 La joon do-o gateen¹in ce gatsín¹ tún² jiiin²¹. Joon jilee²¹mo 'in seein²¹ la caain²¹ li sii²¹ Asia ganúu²o júu³ tyú² tya' Ña'ñu¹u' Jesús. Lagi 'in tsá² Israel lagi 'in tsá² jo seein²¹ joon ganúu²o. 11 Dios nigajmaa¹ a coon²¹ milagro fee¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' Poo² do. 12 Cagi póo¹ si 'no³ 'mi² 'ee 'e nigasoin²¹ Poo² tsalii¹ fu li teei¹² tsatsaa¹³ joon 'láa²mo coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. Joon jileei²¹ espíritu gó² 'woo²¹mo alma tya'a.

13 Pe 'inlíii¹³ tsá² seein²¹ Israel do 'in jalín² li xiia¹ 'in 'woo¹ espíritu gó² tya' tsá² gali'iin²¹²in 'wóo¹i espíritu gó² coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' Jesús. Joon gajin²in sii²¹i 'inlíii¹³ 'yuu² alma tya' tsá²:

—Tyu³uu to² 'woo²¹naa' coon¹³ 'e sii²¹ Jesús, 'in Jesús 'in faa²¹a Poo² júu³ tyú² tya'a do.

14 La joon nigamaa¹ a dyái¹ jóon¹ tya' jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Esceva, 'ii tsafeei¹ 'in tyu² to² untsá². 15 Pe mo gajmaa¹ a 'elo 'inlíii¹³ do gañii¹i:

—Cwii¹moo Jesús do. Cwii¹mogii jon Poo². ¿Pe 'iin-gi 'naa'?

16 Mo ngayuui¹³ joon 'in tsá² taai² 'in líi¹³ alma tya'a do ga^í² jee²¹² 'in tsá² do. Coon¹³ waa²¹ pi² tya'a gali¹o jileei²¹ 'in tsá² do. Gajmee²¹ 'ido líi¹. Ce gacwiin¹ in fu caluu ti' ringúu¹ joongi sicwuu²¹. 17 Joon jileei²¹ 'in tsá² Israel coon¹³ 'in jo seein²¹ joon 'in néei¹ Efeso do galiñi¹ joon líi¹ gafo¹. Joon líi¹ gaun'goo²¹ tsá² Ña'ñu¹ 'u' Jesús.

18 Joon fúu¹mo 'in nijo¹ líi² jalín² jatya¹ júu³ jilaa²¹ 'e gó² 'e nigajmaa¹ la mo jéei¹. 19 Fúu¹mo 'in nigautsáa¹ júu³ loo¹ tyaan¹ jí² tya'a. Joon gajún²o tyani tsá². Mo gajmaa¹²a cwáain¹ tya' 'e jí² lo gacáin² tún² cíein¹³ tsi ca'no¹³ mil cuu². 20 La joon fúu¹mogi tsá² ganúu²o júu³ tya' Ña'ñu¹ 'u'. Joon gatsá²-tsi tsá² Dios mo nii²¹ 'ii²¹ tya' Dios.

21 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Poo² ga^í¹-tsi 'e tsafee¹²i tsá² 'in néei¹ fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ li sii²¹ Acaya. Joon ingi¹mogi ca ti' Jerusalén. Joon gajin²in:

—Mi yuui¹³ níi³ii fu Jerusalén 'ná¹-a jon níi³ii fu Roma.

22 La 'ii²¹² jan¹ Poo² coon²¹ sii¹³gi¹³ fu Asia gasii¹mo Timoteo coon¹³ Erasto, 'in jmoo¹o to² coon¹³on, fu Macedonia.

To² tsá² mii¹³ fu Efeso

23-24 La jee²¹² jmi²¹² joon jaain²¹ tsá² sii²¹ Demetrio gajmaa¹a mii¹³ tya' cwáain¹ tyá² tya' Jesús. Demetrio do-o jaain²¹ 'in jmoo¹o to² coon¹³ cwataa²¹. Jmoo¹-o jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' jaain²¹ diosa tya'a 'in sii²¹ Diana. Joon líi¹ jnaa¹a cuu² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o coon¹³ jileei²¹gi 'in jmoo¹o to² coon¹³on. 25 Joon gauncaain²¹ jileei²¹ 'in jmoo¹o to² coon¹³on coon¹³ jileei²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² la do. Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² do:

—Tsañuu¹, jnaa¹o' jilaa²¹ 'e tsangii²na' 'e tyá²-u saan²an' coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jmoo²¹o'. 26 Pe la líi² 'e jøø²¹ø' joongi nuu²¹u' la li júu³ tya¹ Poo² do ngii¹ jin²in 'e jilee²¹ dioses 'in jmaai¹ tsá² jon' dioses 'i. Joon la joon fúu¹mo 'in nigajai² líi² júu³ tya'a. Jon' jii¹³ lo-o pe la caain²¹ li sii²¹ Asia. 27 'Áai¹ tyafó² gó² tyi' tsu jilaa²¹ to² 'e jmoo²¹o' lo itsa^í¹-i. La joon intá² tsá² cwo¹ tya' diosa tyi' sii²¹ Diana. Nee²o' 'e jilee¹³ tsá² Asia coon¹³ la tøø² juncwii²¹ un'goo²¹o 'ii. Pe nano 'áai¹ fo² tya' diosa tyi' 'in fee¹ wana jo 'in un'goo²¹gi 'ii —jin² Demetrio do.

28 Mo ganúu²un jilaa²¹ 'elo líi¹ gatsá² 'nii²¹-tsi joon ga'oo¹o:

—iFee¹mo diosa tyi'! iFee¹mo Diana, diosa tya' 'in néei¹ Efeso!

29 Líi¹ gatyaa¹ 'in tsá² do 'goo²¹. Gasan²mo jaain²¹ tsá² sii²¹ Gayo coon¹³ jaain²¹gi 'in sii²¹ Aristarco. Gái¹ tsá² seein²¹ Macedonia 'in ngi¹ coon¹³ Poo² do. Tsifu joon gajñúu¹in ti li si² 'nú¹ li licaain²¹ tsá² fuu²¹ do. 30 Joon Poo² la mo 'iin²¹²in tsa²ii²¹ tsafee¹²i 'in tsá² do pe 'in jai² líi² catyaa² do jo gacwoo¹o. 31 Joon 'in líi¹³ tsacøø¹³ seein²¹ Asia do 'in seein²¹ Poo² tyá² coon¹³ gasii¹in júu³ 'e jo tsáa¹ 'ii jee²¹² do. 32 'Áai¹ sicaai¹³ 'e faa²¹a tsá² do la jaain²¹ la jaain²¹ tsu jii¹³ jo ñii¹gi 'ee to² 'e nigalicaain²¹ do. 33 Joon 'in tsá² Israel do gatyii¹³in jaain²¹ tsá² sii²¹ Alejandro 'in gajmaa¹a coon²¹ li² coon¹³ cwo²¹o. 'In²¹²in faa²¹a cwáain¹ tya'a. 34 Pe mo galili¹³ 'in tsá² fúu¹ do 'e tsá² Israel do joon ga'oo¹o wóo² líi¹. Xu¹³ jogi gatí² tún² hora ga'oo¹o 'ido jin²in:

—iFee¹mo Diana diosa tyi' 'in néei¹ Efeso!

35 Joon 'in tiji² tyiin¹ fuu²¹ do mo gali¹ 'ii² tii² jee²¹² 'in tsá² do gajin²in:

—Tsá² seen²¹ Efeso, la tøø²mo juncwii²¹ ñii¹ 'e fuu²¹ Efeso lo 'e tíi²mo un'øø¹²¹mo cwo¹ tya' diosa 'in feei¹ sii²¹ Diana 'in nigatøøi¹²¹ fu yu' juncwii²¹. ³⁶ La joon jo cweei¹ faa²¹a tsá² 'laa²¹. Coon¹tún²duu'. Jo jmaa²duu' jiin¹³ la jo mo tyaa²aa' cwáain¹. ³⁷ Tsu 'in tsañuu¹ 'in jajéi¹ 'naa' lo jo 'ee mo gajmaa¹a jon'gi mo gafaa²¹a 'laa²¹ cwáain¹ tya' diosa tyii'. ³⁸ Wana 'in Demetrio no coon¹³ jilee²¹ 'in jmo¹o to² coon¹³ sá² coon²¹ tsaa² cwó² tya' doñi¹in, lí²-i tsalín² tyani tsaa²to². 'I-gi un-røø²¹ júu³ no. ³⁹ Wana 'oo² 'naa' coon²¹ júu³ xiaa²¹gi lí²-i mí²ii' 'e licaain²¹ tsá² coon²¹ tya¹. Joon sñi¹³oo' júu³ ja²mo. ⁴⁰ Tsu 'íi¹-i fo² tyi' wana galiñi¹ tsaa²to² tyu² to² fuu²¹ lo la lí² 'e nigajmaa²aa' no. Jo 'ee líi¹³ cwáain¹ sá² cwoo²¹o' tya' 'e mii¹³ 'e nigalí² no.

⁴¹ Joon mo ngayuui¹³ gajin² 'elo ga'i¹i júu³ gajø¹²mo tsá².

20

Poo² tsáa¹a fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ li sii²¹ Grecia

¹ Mo gatséi¹ jilaa²¹ 'e mii¹³ do gatø¹¹ Poo² jileei²¹ tsá² jo¹ líi². Joon gacwo¹o cwáain¹ 'ido. Mo ngayuui¹³ joon ga'i¹o júu³ 'ido. Garøø¹in joon gangoo²¹o fu Macedonia. ² Joon ngafee¹²i jileei²¹ 'in néei¹ la náa¹ fuu²¹ do. Gatyaa¹gi-tsi tsaru¹u' coon¹³ júu³ tya'a. Mo ngayuui¹³ joon gatyáa¹ fu li sii²¹ Grecia. ³ Do-o gajaan¹an gaai²¹ sii²¹. Ni'yuu² fu¹ 'e tsa¹i² barco 'e tsáa¹a fu Siria mo galili¹³ 'e 'in tsá² Israel do 'iin²¹²in saan¹mo 'ii. 'Wii¹³ joon ga'i¹-tsi gajaa¹²i fu lí² cwoo¹³ tyuun²¹. Joon gangíi¹ fu Macedonia tún¹. ⁴ Gangalín² caan²¹mo coon¹³ Sópater, jaain²¹ tsá² seen²¹ Berea. Joongi coon¹³ Aristarco coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Segundo, 'in seen²¹ fu Tesalónica.

Ngalín²mo jon Gayo, 'in seen²¹ Derbe, coon¹³ Timoteo. Joongi ngalín²mo Tíquico coon¹³ Tróximo 'in néei¹ fu li sii²¹ Asia. ⁵ 'In tsaru¹u' no gangajéi¹mo joon ngajeen²in jna'a fuu²¹ sii²¹ Troas ⁶ Pe jna'gii¹ ga'woo²¹o' fu Filipos mo gangíi² jmii²¹² 'e gø¹² tsá² 'íñi¹ 'e jøjeei¹ tyiian¹³. Joon ngatoo²-oo'o tsi coon²¹ barco. Tya¹oo'o fu Troas mo gati² 'ña² jmii²¹²gi. Do-o gajoon²¹o'on dyía¹ jmii²¹²gi.

Taain¹ Poo² fu Troas

⁷ Mo gati² domingo galicaain²¹ tsá² 'in jo¹ líi² ijmáa¹ jmai²xu 'íñi¹ 'e untii¹³-tsi 'e gajmaa¹a Jesús. Joon Poo²-gi ga'ee¹ e júu³ tyá². Tsu 'wii¹³ 'ná¹-a cwo¹íi¹ mi jná² jmii²¹² joon líi¹ cwaa²¹ gafaa²¹a. Ca gati² 'woo¹ tyianúu¹ gafaa²¹a. ⁸ Coon²¹ tsi inuu ñii¹ li sicaain²¹. Joon líi¹ 'láai² jicoo²¹ 'in 'íi¹³. ⁹ Joon jaain²¹ simii²¹ sii²¹ Eutico tyiin¹in 'ootoo²¹ do. 'Wii¹³ cwaa²¹xu júu³ 'e gatyaa¹ Poo² do 'in simii²¹ do gatsá²-a jelicwuu²¹i. Joon la 'ii²¹² tyiin¹ do gacwuu²¹mo. Joon do-o gatøø²¹i ti yu' li tí² 'ni¹ fúui¹ do. Mo gasaa¹²¹ tsá² 'ii ni¹líi²¹²mo. ¹⁰ Joon gajgái¹ Poo² fu yu' do. Joon gatyaa¹ 'ña'a li raain¹ 'in simii²¹ do. Joon garøø¹n¹in 'ido. Joon gasii²¹i 'in tsaru¹u' do:

—Jo foo¹³naa' tsu 'in jiin¹ 'ino.

¹¹ Joon gasóo²o tún¹ Poo² lí¹ yu' li sicaain²¹. Gajmaa¹o jmai²xu 'íñi¹ do 'e untii¹³-tsi. Mo ngayuui¹³ joon gagøø¹²¹ 'ii¹i. Joon gafaa²¹o tún¹ ce gajná². Joon gacwo¹íi¹o. ¹² Joon 'in simii²¹ do tee¹o jiin¹. Jilee²¹mo gatyaa¹-tsi líi¹i.

Tsá² ngí² coon¹³ Poo² tsalín² fu Mileto

¹³ Gaunrøø²¹o júu³ jile¹oo'o la gajin² Poo² 'e tsajéen²na'a 'ii fu Asón. Jile¹oo'o ngatoo²o'o tsi coon²¹ barco. Jiin¹³ Poo² do

gajaan¹gi 'wii'¹³ 'iin'²¹²in ngi¹ tii²o. Joon ngalii²oo'o fu Asón. Do-o li gajéen²na'a Poo². ¹⁴ Mo galicaain²¹ coon¹³ jna'a tsi barco do ngalii²oo'o fu Mitilene. ¹⁵ Ga'woo²¹-oo'o joon. Mo gajná² joon gangii²¹²mo'o fu coon²¹ li sii²¹ Quío. Mo gajná² jmi²¹² tún² gatyalii²¹i'i coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Samos. Fu Trogilio gajóon¹³o'on catá² pe mo gajná² jmi²¹² joon gatyalii²¹i'i fu Mileto. ¹⁶ La joon gajmóo¹³o'o tsu Poo² do jo 'iin'²¹²in ján² wóo² fu Asia do. Jo 'iin'²¹²in tsáa¹a fu Efeso do tsu 'iin'²¹²in tyee¹²i la jmoonogi fu Jerusalén. 'Iin'²¹²in wa'a ili² téen¹in fu Jerusalén mo ti jmi²¹² sii²¹ Pentecostés.

Tyaa¹a Poo² júu³ coon¹³ tsacooi¹³ néei¹ Efeso

¹⁷ La 'ii'²¹² taain¹ Poo² fu Mileto do gatyú²u to² gajalín² tsacooi¹³ tya' 'in jo¹ líi² néei¹ Efeso do. ¹⁸ Mo gatyalín² joon gasii²¹i Poo² 'ii:

—Ñi³oo' xiiala nigangi³ ca la mo 'láa² 'wii'²¹² ngóo³oon fu li sii²¹ Asia. ¹⁹ La coon²¹ jmi²¹² mo taan¹na jee²¹² 'naa' jmóo³oo jiiin¹³ la to² tyu² Ña'ñu¹u' Jesús. Jo mo gaunfee¹na 'ñii'a. Lili¹ xuui²¹²-tsii. Joon la jee²¹² joon líi¹ gauntyii²in tsá² Israel jna. ²⁰ Pe jo gatuu²¹²u jilaa²¹ 'e ga'e¹ee 'naa' 'e tyú²-u tyi-oo'. Ga'ee²¹²ee tyani tsá² fúu¹ joongi tsi inuu tyii'. ²¹ Fúu¹mo tsá² Israel lagi 'in jo sein²¹ joon nigafuu²¹²uu 'e jaa²¹a-tsi coon¹³ Dios joon cwotyaa²¹²-tsi Ña'ñu¹u' Jesucristo. ²² Nano ní³ii fu Jerusalén la nigatyú² to² 'in Espiritu Tyú² tya' Dios fiin¹³ jo ñi²ii 'ee tsangii²na mi tyee¹²na. ²³ Canii²mo 'e ñi²ii doñi'ee fuu²¹ 'e ní³ii 'in Espiritu Tyú² tya' Dios jma²a jna júu³ 'e mi tyee¹²na do i'ú³uu 'nañi³. Joongi imóo³oo wúu¹. ²⁴ Pe jilaa²¹ 'elo jo 'ee cu²-tsii. Jogi cu²-tsii wana

gajún¹na. Jiin¹³ canii² 'e 'iin'²¹²na 'e untyee¹na to² tyiia jlø¹³mo. Un-tyee¹mo to² 'e nigacwo¹o Ña'ñu¹u' Jesús jna: 'e cwóo³oo júu³ tya' xiiala untiin¹³ Dios tsá².

²⁵ 'La mo jéei¹ ngi³ii jee²¹² 'naa' gacwóo³oo júu³ tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Pe nano tsáa¹mo-tsii 'e jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'e jo máai¹gii' jna. ²⁶ 'Wii'¹³ joon fuu²¹²u 'naa' nano jo tsaa²gi tyiia tya' jiin¹³ jaain²¹. ²⁷ Nigacwó³-oo jilaa²¹ 'ii'²¹ tya' Dios. Jiin¹³xu jo 'uun²¹mo gajmáa³aa. ²⁸ Nano un'øøi¹gi'xu' yaanaa'. Joongi un'øø¹naa' jilee²¹ 'in jai² líi². Tsu 'in Espiritu Tyú² tya' Dios nigatyé¹i 'naa' 'e un'øø¹naa' jilee²¹ 'in nigajai² líi² Ña'ñu¹u'. Coon¹³ jmi¹ 'øø²i do niga'iin²mo tsaa² tyii'. ²⁹ Tsu ñi²oo mi nii¹³na lo ijalín² tsá² xee²¹mo 'in xéi¹-oo'. Joon jo tyá²gi-oo' Jesús. Jalín² 'in tsá² do lawa joo²¹ 'líi' iuntyee¹mo joo²¹ tyú¹. ³⁰ Joon jee²¹² 'naa'gii' seen²¹mo jaain²¹ gá¹ i'e²e tsá² júu³ tajuu²¹ lagi júu³ jai². 'Iin'²¹²in 'e 'in jai² líi² Jesús jo¹o liin¹in júu³ tya'a. ³¹ Tii¹mo'. Cwotii¹³-oo' 'e 'ni¹ jiiin²¹ cwo²oo 'naa' júu³. La jmi²¹² tiin¹³ la 'woo¹ jo mo gatuu²¹²u xuui²¹²-tsii nigacwo²oo 'naa' cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

³² 'Nano, tsaru¹u', gatyaa¹oo ja'cwoo²¹ Dios 'naa' joongi 'e júu³ tya'a 'e e²e jna' xiiala 'iin'²¹²in Dios tsá². 'E júu³ lo 'oo¹-o waa²¹ pí²'áai¹. Coon¹³ 'e júu³ joon jo tú²uu' fu¹ tya' Jesús ca gatyalín²naa' 'áan³ tyii' 'e Jesús nigajmaa¹a tya' jilee²¹ 'in nigauntyúu¹i. ³³ Jo mo gali'iin²¹²na jiin¹³xu cuu² tsá² si siin¹³ tsá² 'ee coonti. ³⁴ Ní³ 'naa' 'e nigajmáa³aa to² coon¹³ cwóo³oo 'e nigali'oo²-oo jilaa²¹ 'e tyiin²gi tyiia coon¹³ jilee²¹ 'in ngi¹ coon¹³ jna. ³⁵ Líi¹ niga'e²ee 'e 'ná¹-a jmaa¹a tsá² to² 'e

uncoon¹³on jileei²¹ 'in 'oo¹o fa¹³. Cwotii¹³-'oo' júu³ tya' Ña'ñu¹'u' Jesús la mo gajin²in 'ña'a: "Áai¹gi tyá² si'ñi¹-tsi' mo uncoon¹³on' tsá² xeei²¹ lagi 'e uncoon¹³ tsá² xeei²¹ jna'."

³⁶ Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² jilaa²¹ 'elo gasii²¹i wojnii¹i. Joon gafaa²¹a júu³ tyá² coon¹³ 'in tsá² do. ³⁷ Joon jilee²¹mo tsá² do galixuui²¹²-tsi. Joon garøøn¹in Poo² do. Joongi gacuu²¹u 'oo²o 'ido. ³⁸ Joon líi¹ fa¹³ líi¹i tsu 'e nigajin² Poo² 'e jo níi²gi tsá² do 'ii. Mo ngayuui¹³ joon gangalín²mo caain²¹ coon¹³ Poo² ca ti li 'ii¹ barco do.

21

Poo² tsáa¹a fu Jerusalén

¹ Mo gatuu²¹²na'a 'in tsaru¹u' do joon ngatoo²¹o'oo coon²¹ barco. Joon ngalii²¹i'i coon²¹ tsá¹ li li sii²¹ Cos. Mo gajná² jmü²¹² joongi gatyalii²¹i'i fu Rodas. Mo ga'woo²¹o'oo joon gatyalii²¹i'i ti Pátara. ² Pátara do-o gatsaa²¹a'a coon²¹ barco 'e tsá¹ fu Fenicia. Joon ngatoo²¹o'oo joon ngalii²¹oo'oo. ³ Mo ngalii²¹i'i ganee²¹e'e coon²¹ cwoo¹³ tyuun²¹ 'e roon¹on ni jmi'ñi¹³ 'e sii²¹ Chipre. Roon¹on li' cwoo²¹o'oo tooin²¹². Ngalii²¹i'i Siria tsu 'e barco do 'ná¹-a saa¹²a laa²¹² fu Tiro. Joon ngatoo²¹o'oo. ⁴ Gatseei²¹na'a 'in jai² líi² néei¹ Tiro do. Joon ga'yii²¹a'a dyá¹ jmü²¹² coon¹³on. Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gajmaa¹²a júu³ tya' 'in tsá² do cwáain¹ tya' Poo² joon gasii²¹i Poo² do wa'a jo tsáa¹a 'ido fu Jerusalén. ⁵ Mo gatsín¹ 'e jmü²¹² joon ga'woo²¹o'oo. Joon 'in tsá² do coon¹³ 'oo²¹²o coon¹³ xuui²¹² tya'a ngajée¹ jna'a ti li suui²¹ fuu²¹ do. Do-o gasii¹³i'i wojnii²¹i'i gafaa¹³a'a júu³ tyá². ⁶ Mo ngayuui¹³ joon ga'ii¹³oo'oo júu³ la jaain²¹ la jaain²¹. Jna'oo'o

ngatoo²¹o'oo tsi barco do pe 'ii-gi ngaliin¹mo fu tya'o.

⁷ Ga'woo²¹o'oo Tiro do joon gatyalii²¹i'i fu Tolemaida do. Do-o ngafee¹³na'a 'in tsaru¹u' néei¹ do. Joon gajoon¹o'on coon²¹ jmü²¹².

⁸ Mo gajná² jmü²¹² joon jile¹oo'oo 'in ngii²¹i'i coon¹³ Poo² do ga'woo²o'oo joon gatyalii²¹i'i fu Cesarea. Do-o ngatyalii²¹i'i fu li tyíin¹ Lii²¹². 'Ii cwo¹ júu³ tyá² tya' Dios. 'Ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyá¹i tsá² do 'in gajmaa¹a jmai²xu 'uunñi² fu Jerusalén. Do-o gajóon¹³o'on coon¹³on. ⁹ Lii²¹² do seein²¹ tyúuin² jamü¹i 'in jo mo cuui¹³ cwoo²¹. 'Ido-o 'ii²¹i júu³ cwo¹ Dios cwo¹o'oo tsá². ¹⁰ La 'ü²¹² toon²¹o'on do coon²¹ tún² jmü²¹² cwéi¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Agabo, 'in nijó² fu li sii²¹ Judea. Gacwo¹ Dios 'ii júu³ 'e noo²¹²gi ilí². ¹¹ Joon mo gacwée¹ jee²¹² jna'a gatyii¹ loo²¹ 'núu¹ tyu² Poo². Joon ga'ñuu²un cwoo²¹ tii² Poo² do. Joon gajin²in: —La lo-o jin² Espíritu Tyú² tya' Dios. "In tsá² Israel i'ñúu¹ fi²¹² 'e loo²¹ lo mi tyee¹²i fu Jerusalén. Joon ijaan²¹i tyani tsá² 'in jo seein²¹ Israel" —la joon gajin² Agabo do.

¹² Mo ganuu²¹u' 'e júu³ lo jna'a coon¹³ 'in néei¹ do gamü²¹i'i tyani Poo² wa'a jo tsáa¹a fu Jerusalén. ¹³ Pe Poo² dogi gañii¹i:

—¿'Ee li' cí²ñi'? ¿'Ee li' jmoo²oo' 'e jaa²¹-tsii? Tsa 'wii²¹² tya' Ña'ñu¹'u' Jesús jna ninaa²¹²aa tyú² tyiia jon' jiiñ¹³ 'e 'ñuu²na pe cagi 'e júun²na mi tyee¹²na Jerusalén —jin² Poo² sii²¹i tsá² do.

¹⁴ Mo jo gali¹güi¹ gajoon¹o'on jo 'ee gasii¹³güi¹. Jiin¹³ 'e gasii¹³i'i:

—Cwoli²-i jiin¹³ la 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹'u' Jesús.

¹⁵ Mo ngayuui¹³ 'elo gatyaa²¹o'oo tyá² tyii¹. Joon ngalii²¹i'i fu Jerusalén. ¹⁶ Joon ngalín²mogi coon¹³ jna'a 'inlíi¹³gi 'in tsá² jai²

líi² sein²¹ fu Cesarea. Jee²¹² 'in tsá² do ngóo¹ jaain²¹ tsá² sein²¹ Chipre sii²¹ Mnasón. Calí, 'áa¹ mo ningóo¹, 'e jai² líi². Tya' 'ii gajoon² o'on mo tyalii²¹ i'i.

Tsafeei¹³ Poo² Jacobo

¹⁷ Mo gatyalii²¹ i'i fu Jerusalén do jlø³ mo tsaru¹ u' do ga'ii²¹ mo jna'a. ¹⁸ Mo gajná² jmii²¹² joon gangóo¹ Poo² coon¹³ jna'a 'e ngafee¹³ na'a Jacobo. Joon do-o jon néei¹ jileei²¹ tsacø¹³ tya' 'in jai² líi². ¹⁹ Joon Poo² do gafee¹ mo 'in tsá² néei¹ do. Ga'láa² 'wii²¹² tyaa¹ a júu³ la coon²¹ la coon²¹ 'e nigajmaa¹ a Dios jee²¹² 'in tsá² jo sein²¹ Israel mo gacwoo¹ o júu³ tyú² tya' Dios. ²⁰ Mo ganúu² un 'in tsá² do la jilaa²¹ 'e gajin² Poo² do ga'láa² 'wii²¹² untyúu¹ i Dios. Joon 'in tsá² do gasii²¹² i Poo²:

—Tyú²-u, ru¹ u', pe nijø² o'o joo¹³ mil tí² tsá² Israel 'in nijo¹ líi². Joon 'in tsá² lo jin² in 'e 'ná¹ jmá¹ tsá² jilaa²¹ to² tyu² Moisés. ²¹ Joon ninúu² un 'in tsá² do 'e 'nə-u niga'ee¹³ e tsá² Israel 'in néei¹ fu li wíin² 'e lí²-i tuu² jiiin¹³ la to² tyu² Moisés. Joon ninúu² un 'e niga'ee¹³ u' 'e jo 'ná¹ 'ii²¹ gi tsá² lí² tya' Moisés jon'gi jmá¹ gi la tsi² tyi'. ²² ¿Xiiala ijmo²¹ o'? Tsu mi iñi¹ tsá² Israel 'e nicwéi¹ o'o lo ilicaan²¹ mo. ²³ 'Áai¹ gi tyú² wa'a jmaa² a jiiin¹³ la no: Seen²¹ mo jee²¹² jna'a tyúuin² tsañuu¹ 'in 'ná¹ jmá¹ coon²¹ 'ii²¹. ²⁴ Jee¹ i coon¹³ 'nə joongi untyúu¹ 'wo'o coon¹³ on. Tyii² i 'laa¹³ cwáain¹ tya' 'in tsá² no. Tsu la joon lí²-i sí² tyii¹ i. Joon la joon cón² on tsá² cwáain¹ 'e jo jo¹ 'e niganúu² un. Ilitsáa¹ mo-tsi 'e jmoo²¹ gi i to² tyu² ley tya' Moisés. ²⁵ Pe 'in tsá² jo sein²¹ Israel 'in nigajai² líi² canii² 'ná¹ jmáa¹ a jiiin¹³ la to² 'e nigatuu¹³ o'. Jo lí² dø¹ø ngú¹ 'e nigasii²¹ tsá² tyani

dioses tya'a jon'gi jmi¹ jon'gi ngú¹ joo²¹ 'in niwuuin²¹ tyi² jo lí² dø¹ø. Joongi jiiin¹³ coon¹³ tsami² tya'a lí² cwui²¹ tsá². La joongi tsami² jiiin¹³ coon¹³ nuu¹ tya'o lí² cwui²¹.

Gasaan²¹ mo tsá² Poo² li 'yuui² cwo¹ fee¹

²⁶ Joon gajée¹ mo Poo² ji 'in tyúuin² tsá² do. Mo gajná² jmii²¹² joon gauntyú¹ mo 'ña'a jiiin¹³ la tsi² coon¹³ 'in tsá² do. Mo ngayui¹³ joon ga'ii²¹ o fu cwo¹ 'e gajmaa¹² a tsá² júu³ líi²¹² itsin¹ jmii²¹² jiiin¹³ la tsi² do. øøi¹-tsi tsá² 'e la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'ná¹-a cwo¹ o Dios tya'a jiiin¹³ la tsi².

²⁷ Pe la 'ii²¹² taai² inuu cwo¹ do 'e tí² litsín¹ dyá¹ jmii²¹² joon 'in líi¹³ tsá² Israel 'in néei¹ li sii²¹ Asia gani²¹ Poo² do. Joon ga'láa² jaain²¹ gáí¹ 'in tsá² do 'wii²¹² to² o mii¹³. La joon jilee²¹ mo tsá² gato² o mii¹³. Joon gasan² mo Poo². ²⁸ Joon ga'oo¹ o:

—i Tsañuu¹ sein²¹ Israel, uncoon¹³ jna'a! 'In lo-o 'in tsañuu¹ 'in ngi¹ la caain²¹ 'e² e jileei²¹ tsá² 'e gó² tya' goo²¹ o' joongi tya' ley tya' Moisés. Joongi 'laa²¹ faa²¹ a tya' cwo¹ fee¹ lo. Joongi nano nijée¹ i tsi inuu cwo¹ lo 'in líi¹³ 'in jo sein²¹ Israel. Joon nigaun¹³ o 'e cwaai¹³ lo —jin² 'in tsá² do.

²⁹ Jilaa²¹ 'elo gajin² in tsu 'wii¹³ niganí² mo 'e fuu²¹ do coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Trófimo 'in sein²¹ Efeso. Joon 'i¹-tsi 'e Poo² do nigajée¹ mo 'ii fu cwo¹ do.

³⁰ Joon jileei²¹ 'in tsá² do galicaain²¹ cwiin¹ in. Joon gatyaa¹ 'goo²¹. Joon gasan² mo Poo² do. Joon gajnúu¹ in fu caluu cwo¹ do. Tsifu joon gajni¹ o 'ooca'na¹ do. ³¹ La mo 'iin²¹² in jnga² mo Poo² mo gacwá² júu³ tyani 'in tyu² to² nifu 'láa² 'in néei¹ do. Gacwá² júu³ 'e jileei²¹ tsá² sein²¹ Israel nigajmaa¹ a mii¹³. ³² Joon 'in

tya² to² do gauncaain²¹ 'láa² tya'a coon¹³ 'inl¹³ 'in tyu²gi to². Joon gatyalin² cwiin¹in li téein² 'in tsá² to² mii¹³ do. 'In tsá² do gatuu²mo jo jmaai²¹gi Poo² mo ganii²¹ 'in tyu² to² do coon¹³ 'láa² tya'a. ³³ Joon 'in tyu² to² do ngatyéen¹in li siin¹² Poo². Joon gasan²mo 'ido. Joon gatyu²to² wa'a ga'núu²in coon¹³ tún² cadena. Mo ngayuui¹³ joon gaunngii¹ 'in tsá² 'in nigajmeei²¹ Poo² do, ¿iin 'i joongi 'ee-gi gó² nigajmaa¹a? ³⁴ Pe 'in tsá² do ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹o sicaa¹³mo. La coon²¹ jo cwó² wa'a 'øøi²¹.tsi 'in tyu² to² do. Joon gatyu²to² gangai² Poo² fu li taai² 'láa² do. ³⁵ Mo gatyalin² 'oojáain¹³ li taai² 'láa² do 'in 'láa² do gasaa¹i fu yu'u Poo² do tsu líi¹ to² tsá² mii¹³. ³⁶ Jileei²¹ 'in jalín² caluu-u 'oo¹o jin²in:

—iCwojúun²mo 'ino!

Poo² faa²¹a 'wii²¹² tya'a tyani tsá²

³⁷ La nu'gi itsa'ii²¹ Poo² li taai² 'láa² do gasii²¹i coon¹³ jmii¹ griego 'in tyu² to² 'láa² do:

—¿Ja ili² fuu²¹²uu 'nu cajaan²¹²mo júu³?

'In tyu² to² do gajin²in:

—¿Ti lí² fo²¹o jmii¹ griego? ³⁸ ¿Ti jon' 'nu-gi 'in tsá² seein²¹ Egipto 'e ningóo¹xu 'e galicaain²¹ coon²¹ poo²¹² tsá² gajmaa¹a 'nii²¹ coon¹³ tsaa'to²? ¿Ti jon' 'nu fii²¹² 'in jée¹i tyán² mil tsá² li jo 'iin tsá² seein²¹ 'in gajmaa¹a 'nii²¹?

³⁹ Joon gajin² Poo² sii²¹i 'ido:

—Jna-a tsá² Israel. Galiseen²¹na coon²¹ fuu²¹ 'e sii²¹ Tarso. Tyiin¹moo coon²¹ fuu²¹ 'e tyiin²gi li san' Cilicia. Pe un'øø¹²ø jmaa²¹a fee¹-o'ø cwó²¹o 'e foo¹³na 'in tsá² lo —jin² Poo².

⁴⁰ Joon gacwo¹-o 'in tyu² to² do 'ii. Poo² do gajmaa¹a siin¹²in 'e yu' 'oojáain¹³ do. Joon coon¹³ cwoo²¹o

gajmaa¹a li² 'e jo to²gi tsá² mii¹³. Mo ga'ii² tii² joon gafaa²¹o 'ido coon¹³ jmii¹ sii²¹ hebreo. Joon gajin²in:

22

¹ —Tsaru¹u' coon¹³ tsacøøi¹³ tyi', núu²duu' jilaa²¹ 'e ifo³oo 'wii²¹² tyiia lo.

² Mo ganúu²un 'e faa²¹ Poo² jmii¹ hebreo do líi¹gi tii² ga'ii². Joon gajin²gi Poo² do:

³ —Tsá² seein²¹ Israel jna. Galiseen²¹na fu Tarso li san² Cilicia. Pe gacwáan¹na fu Jerusalén lo. Tifo² Gamaliel ga'e²e jna. Gauntsáa¹oo jilaa²¹ tii² 'e si² tya' tsacøøi¹³ tyi'. Joon jo mo tiui²-tsii 'e jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu² Dios la lí² 'e jmoó²oo' jmii²¹² no. ⁴ La mo jéei¹ niga'øø¹moo 'in nijai² líi² Jesús. Ca nigajngaa²¹moo 'inl¹³. 'Inl¹³gi gataa²¹na 'nuñi³ tsañuu¹ lagi tsami². ⁵ 'In tyu² to² tya' untsá² coon¹³ jilee²¹ tsacøøi¹³ ñii¹o joon lí²-i sii²¹i 'naa' 'e nigacwo¹o jna coon²¹ jí² 'e tyáan³aan tya' tsagoo²¹o 'in néei¹ fu Damasco do. Ngóo¹-oo fu do. Nga'nee²¹na 'in jai² líi² Jesús 'e tó³øø si'ñúu¹mo 'ido fu Jerusalén lo. Joon i'e²ee wúu¹.

Poo² tyaa¹ júu³ xiiala niga-joo²¹-tsi

⁶ 'Pe la 'ii²¹² ngóo³oon tya'i fu¹ do ityia¹ fu Damasco do la tyi-iañi¹ mo gajná² joo²¹ ce cu' li' li ngóo³oo do. Coon²¹ 'yia²¹ jó² fu ñu'fú². ⁷ La tsifu joon gaci²na ni 'wó². Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ 'e gasii²¹i jna: “Saulo, ¿'ee li 'øø¹u'u jna?” ⁸ Joon gaunngii²ii: “¿Iin 'nu no, Señor?” Joon gasii²¹i jna: “Jesús tsá² Nazaret jna 'in 'øø¹u no.” ⁹ Joon 'in téein² coon¹³ jna ganii²¹o 'e gajná² joo²¹ do joon gafoó¹mo 'áai¹ pe jo ganúu²un 'e júu³ 'e gafaa²¹ do. ¹⁰ Joon gafo¹oo:

“¿Ee 'ná² jmáa³aa, Ña'ñu¹u?” Joon gajin²in sii²¹i jna: “Raana²un, cwó² fu Damasco. Do-o isii²¹ tsá² 'nu¹ ee 'ná¹ jmaa²a.” 11 Coon¹³ 'e jí² do galituu²moo. Joon 'in tsá² ngalii²¹i coon¹³ do gason¹on cwóo³oo ca gatyalii²¹i fu Damasco do.

12 Do-o niseein²¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in nisii²¹ Ananías. Jiin¹³ la tsi² tyá' Moisés 'e nijmoo¹o. Joon jileei²¹ tsá² Israel néei¹ Damasco do líi¹ tyá² faa²¹a tyá' 'ido. 13 Ananías do gacwée¹ li tyíin¹na, joon gasii²¹i jna: “Tsaruu¹u' Saulo, cwolijnaa²¹o'ó tún¹.” La tsifu joon gajó²oo tún¹. Joon gajó²oo 'ii. 14 Joon gajin²in sii²¹i jna: “In Dios tyá' tsacoo¹i tyi' nigatyiin¹² 'nu ca la mo jéi¹ 'e litsáa¹mo-'o'ó jilaa²¹ 'e 'yaa¹mo-tsi. Joongi ijó²du'u Jesús, 'in tyú¹, 'e nuu²un júu³ tyá'o. 15 Tsu 'nu-ú ifoo¹³o tyani jileei²¹ tsá² 'wii²¹² tyá'a. Joongi itya²'a júu³ jilaa²¹ 'e niganuu²¹an coon¹³ jilaa²¹ 'e nigajó²o. 16 Joon nano, ¿'ee li'i gaun¹²i? Ráana²un no. Cwoo¹³o saa¹u jmá²¹. Cwolitsáa¹mo-'o'ó jiin¹³ 'e sii²¹ Na'ñu¹u Jesús, coon¹³ la joon 'iin²mo tsaa² tyi'i.” La joon jin² Ananías do —jin² Poo².

Poo² tyaa¹ júu³ xiiala gasii¹in Dios 'ii tyá' 'in tsá² jo seein²¹ Israel

17 Jin²gi Poo² do:

—Mo ganga²na fu Jerusalén tún¹ la 'ii²¹² foo¹³na Dios 'yuu²na cwo¹ fee¹ lo lawa'a 'e cí³oo gamá¹na Ña'ñu¹u Jesús. 18 Joon 'ii gasii²¹i jna: “Jmoonoo cwoo¹³-'o'ó. Júu¹ Jerusalén lo tsu jo 'ee unjii² 'in tsá² no jilaa²¹a 'e foo²¹o 'wii²¹² tyiia no.” 19 Joon gafuu²¹uu: “Ña'ñu¹u 'ñii¹ 'in tsá² no 'e ningóo³oo la jilaa²¹ cwo¹ tyá' tsá² Israel ngajée²na 'nuñi³ jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi 'nu. Joongi gajmee¹³na 'ii. 20 Joon la mo gatuun²¹ jmi¹ 'oøi² tsá² tyi'i sii²¹ Téé¹³, 'in nigafaa²¹ 'wii²¹²

tyi'i, jna-a jon siin¹²na do røø²¹ gasii¹³i 'e gajngaai¹² tsá² 'ii. Joon ga'maa²¹oo siin¹³in jileei²¹ 'in gajngaai¹² 'ii.” 21 Pe Ña'ñu¹u do gasii²¹i jna: “Cwoo²¹o tsu isii³na 'nu coon²¹ li wíin² tyá' tsá² jo seein²¹ Israel.”

Poo² tyani 'in tyu² to² fii²¹², láa²

22 Ce jiin¹³ 'e júu³ lo ganúu²gi 'in tsá² do joon galáa² 'wii²¹² faa²¹a, ga'oo¹o jin²in:

—iCwojúuin² 'in tsañuu¹ no! Jo tii²i seein²¹gi 'ino.

23 Líi¹ ga'oo¹o 'in tsá² do. Joon gajó²oo siin¹³in joongi dya²'a 'laa²¹ fu yu'. 24 'In tyu² to² fii²¹² 'láa² do gatyuu² to² 'e tsa¹ Poo² li taal² 'láa² do. Joongi gatyuu² to² ipoo²i. La joon ijmaa¹a júu³ 'ee li' 'e to² 'in tsá² do mii¹³ 'wii²¹² tyá'a. 25 La 'ii²¹² 'ñuu¹in Poo² do ipoo²i joon gajin²in Poo² sii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—¿Ti sá² 'ii²¹ ipoo²¹²naa' jaain²¹ tsá² seein²¹ li tyu² to² Roma jiin¹³ la jo gajmaa²aa' 'ii²¹ røø²¹?

26 Mo ganúu²un 'in tyu² to² 'láa² do jilaa²¹ 'elo joon gangasii¹²i 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do jin²in:

—Tii¹mo coon¹³ jilaa²¹ ijmaa²a tsu 'in tsá² lo fuu²¹ Roma goo¹o.

27 Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do gangatyéen¹in joon gaunngii¹:

—¿Ti jo¹ fuu²¹ Roma goo²¹o?

Joon gañii¹i Poo² gajin²in:

—Jo¹-o.

28 Joon gajin² 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do:

—Áa¹mo nigacii² cuu² tyiia 'e galí¹na tsá² seein²¹ Roma.

Joon gajin² Poo² tún¹:

—Jna líi¹na ca la mo liseen²¹moo.

29 Joon 'in niga'núui¹ Poo² do galáa²mo tsifu. Gafuu¹mo cagi 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do mo galili³i 'e fuu²¹ Roma goo¹ 'ido tsu 'wii¹³ niga'ñuu²mo Poo² do.

Poo² tsáa¹a tyani 'in tyiin²gi tsacøøi¹³ 'in seein²¹ tya' tsá² Israel

³⁰ Mo gajná² jmü²¹² joon tsu² 'wii¹³ 'iin²¹²;in 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do litsáai¹-tsi 'ee tsaa² cwo¹ tsá² Israel Poo² do, joon gatyü^{2u} to² galicaain²¹ jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tyiin²gi. Joon gatyü^{2u} to² gajó² Poo² do tyaní¹i.

23

¹ Poo² gajóøi² jileei²¹ tsá² tyiin² 'in néei¹ do. Joon gajin²in:

—Tсарu¹u', nigataan²¹²na ca jmü²¹² no 'yaai¹-tsii. Jiin^{13xu} jo 'óó^{3oo} fa'ii²¹ tyani Dios.

² Joon 'in tyu² to² nifu tya' untsá², 'in sii²¹ Ananías do, gatyü^{2u} to² gasii²¹ 'in téein² co' li siin¹² Poo² 'e jnáa¹a moo'oo² Poo² do. ³ Poo² dogi gañii¹:

—ijmee²¹mo Dios 'nu! Líi¹u'u lawa coon²¹ 'oo²¹ 'e gasuun^{2un} tsá² jiinloo²¹² 'e jo néeei² tsá² jilaa²¹ 'e gó² 'e taa¹³. No-o tyiin¹u'un jmoo²¹o 'ii²¹ tyiia la to² tyu² ley. ¿'Ee li' tyu^{2u} to² ijmeei²¹ tsá² jna la jo to² tyu² ley?

⁴ Joon 'in téein² do gasii²¹; 'ii:

—¿'Ee li' foo²¹o 'laa²¹ tya' 'in tsá² tyu² to² nifu tya' untsá² tya' Dios?

⁵ Joon gajin² Poo²:

—Tсарu¹u', jo mo galiñii¹ii 'e 'in no tyu^{2u} to² tya' untsá². Tsü jin² ni jí² tya' Dios: “Jo cwooi¹ faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya' jaain²¹ tsaa² to² 'in tyu² to² fuu²¹ goo¹o.”

⁶ Joon galili¹³i Poo² 'e 'in tsá² sícaain²¹ do tún² 'ii¹³ líi¹i. 'Inlíi¹³ líi¹i saduceos. 'Inlíi¹³gi líi¹i fariseos. Joon gafaa²¹ Poo² tá²:

—Tсарu¹u', tsá² fariseo jna. Joon tsacøøi¹³ tyiia líi¹i fariseos. ¿'Ee li' cwoó^{2oo} jna tsaa² 'wii¹³ líi^{2na} 'e jiin¹ tsá² tún²?

⁷ Mo ngayuui¹³ gajin²in 'elo 'in tsá² fariseos do coon¹³ tsá² saduceos galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³

ruu²¹i. Joon gali² coon²¹ tsá² fariseo do coon¹³ tsá² saduceos ⁸ tsu² 'in tsá² saduceos do ga¹i-tsi 'e jo jiin¹gi tsá² tún¹. Joongi¹ 'i-tsi 'e jo jo¹ 'e seein²¹ ángeles jon'gi seein²¹ tsa'mootyí². Pe 'in tsá² fariseos do jo¹o líi² jilaa²¹ 'elo. ⁹ Jilee²¹mo ga'oo¹o. Pe 'inlíi¹³ tifo² tya' ley 'in líi¹i fariseo gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo jo 'ee 'e gó² mo gajmaa¹ 'ino. Wana nigafee¹i tsa'mootyí² si ángel 'ee tíi²¹mo' wa jo faa³a' 'laa²¹ tya' Dios.

¹⁰ Líi¹ jo gacwo¹ júu³ ruu²¹i cagi 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do gafoo¹mo wana gajmaa¹ 'a no³ Poo². La joon gatyü^{2o} to² 'láa² 'e tsatyí¹i Poo² jee²¹² 'in tsá² do. Joon tsajée¹i fu li taaí² 'láa² do.

¹¹ Joon 'woo¹ joon ganéi¹ Ña'ñu^{1u} tyani Poo². Joon gasii²¹:

—Tya²-'o'o. La lí² 'e nigafaa¹³¹a 'wii²¹² tyiia 'e Jerusalén lo, la joon jon ifoo³¹o 'wii²¹² tyiia fu Roma.

T¹-tsi tsá² Israel ijngaa²¹mo Poo²

¹² Mo gajná² jmü²¹² joon 'inlíi¹³ tsá² Israel røø²¹ gasii²i wa'a ijngaa²¹mo Poo². Joon gamaa¹ 'ii²¹ 'e jo 'ee dø^{1ø} joon'gi 'ee 'uun²¹un jiin^{13xu} ca gali¹i. ¹³ Tíi¹ jiin¹³ tunlái¹ líi¹gixu 'in tsañuu¹ 'in nigacwo¹ júu³ la joon. ¹⁴ Gangalíin² tyani 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jna'a nigacwoo²¹o' júu³ joon nigajmoo²¹o' 'ii²¹ 'e jo 'ee tyee²¹ 'e 'e jiin¹³ la ijngaa¹³na'a Poo² do. ¹⁵ La joon 'naa' coon¹³ 'in catyaaí² 'in 'oo¹o to² jee²¹² 'in tyiin²gi cwosii¹³ii' 'in tyú² to² tya' fii²¹² 'láa² do 'e tsa'oo²¹-o cwojajée¹i tyaní²ii'. Cwosii¹³duu' 'e 'iin²¹²naa' núu³gii' cwáain¹ tya'a 'e liñi^{3oo} 'e tyú²gi. Joon la joon 'mee²¹²mo'o 'yia'a tya'i fu¹. Joon ijngaa¹²mo'o la nu'gi icwée²in.

16 Pe jaain²¹ jóon¹ tsami² ruu²¹; Poo² do galiñi¹ 'e júu³ do. Joon gangóo¹³ li taai² 'láa² do. Gangaj-maa¹³ a Poo² júu³. 17 Mo ngayuui¹³ joon gatø¹ Poo² jaain²¹ 'in tyu² to² 'láa² do gasii²¹:

—Jéei¹du' 'in xuui²¹² lo tyani 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² tsu sá² 'e jin²in sii²¹ 'i.

18 'In tyu² to² tya' 'láa² do gangajée¹mo tyani 'in tyu² to² fii²¹² 'láa². Joon gajin²in:

—'In Poo² 'in 'yuui² 'nuñi³ do gatø¹ jna. Joon gamii¹ 'e gajée²na 'in xuui²¹² lo 'e sá² coon²¹ 'e jin²in.

19 Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do gason¹on cwo²¹o 'in xuui²¹² do. Joon ngajée¹i coon²¹ li yaai. Joon gasii²¹ 'ido:

—¿'Ee 'iin²¹²u'un fu³u jna?

20 'In xuui²¹² dogi gajin²in:

—'In tsá² Israel do røø²¹ nigasii²i ijngaa¹³i Poo² tsa'oo²¹. Coon¹³ júu³ tajuu²¹ imi²i 'nə wa'a cwojée¹u tyani tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi lawa'a 'e 'iin²¹²in litsáai¹gi-tsi cwaain¹ tya' Poo². 21 Pe jo jo¹ cwoliu¹ tsu tunlá¹ líi¹gixu tsá² tya'a 'in nisi'maai² tya'i fu¹. Joon 'in tsá² do nigajmaa¹ 'a 'ii²¹ 'e jo 'ee dø¹ø jon'gi 'e 'uun²¹un ca ijngaa¹²i Poo². Joon nano jiiin¹³ canii² ijan²gi jiiin¹³ júu³ tyi-o'o.

22 Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do ga'i¹o júu³ xuui²¹² 'e jo 'in sii²¹i ce jiiin¹³ jaain²¹ 'e nigajmaa¹ a júu³.

Jaa²¹in Poo² tyani 'in 'oo¹o to² fee¹ 'in sii²¹ Féé¹³

23 'In tyu² to² fii²¹² 'láa² do gatø¹ø gáí¹ 'in tyu² to² 'láa² do. Joon gajmaa¹ 'a 'ii²¹ 'ii ityaa¹ tyú² cíein¹³ 'láa² 'e ngi¹ tii² coon¹³ sesenta-gi 'in cwá² cwa². Joongi tún² cíein¹³gi 'in san² 'mosuun²¹ cwa²¹. 'Ido-o tsajée¹i Poo² fu Cesarea la 'iin² nū¹ canuu²¹. 24 Joon gatyu² to² 'e tyaa²¹ tyú² jaain²¹ gáí¹ cwa² cwá² Poo². Joon gajmaa¹ 'a 'ii²¹ 'e tsajéei¹ Poo² tyú¹mo tyani 'in 'oo¹o to² sii²¹

Féé¹³. 25 Coon¹³ 'láa² do gasii¹in coon²¹ jí² 'e jin²:

26 “Aa²¹²mo'o fo¹³oo. Jna-a Claudio Lisias. 'Aa²¹²mo'o 'nə gobernador Féé¹³ 'in un'góo³ jna líli¹. 27 'In tsá² seein²¹ Israel lo nigasan²mo 'in tsañu¹ no. Joon la mo 'iin²¹²in jnga²mo. Pe mo galiñi³ii 'e tsá² Roma 'ii joon ngalii²¹i coon¹³ 'láa² tyiia. Joon galaa²¹²moo. 28 Joon gatø¹³øø 'in tyiin²gi jee²¹² tsá² seein²¹ Israel tsu gali'in²¹²na líñi³ii tsa² tya'a. 29 Canii² ga'nii¹ jiiin¹³ cwaain¹ tya' ley tya' yaamo. Jo sá² 'ii²¹ wa'a ijúuin² jon'gi wa'a tsa'ii²¹ 'nuñi³. 30 Pe mo galili³ii 'e tsá² Israel nigajmaa¹ 'a 'ii²¹ ijnga²mo 'wii¹³ joon tsifu-u gasii¹³moo. Joon nigami³ii jilee¹ 'in cwo¹ tsa² tya'a 'e cwofaa²¹o tyani-o'o jilaa²¹ 'laa²¹ 'e faa²¹a. Jiiin¹³ joon júu³ tyiia, feei¹du'-o'o.”

31 La joon 'in 'láa² do jiiin¹³ 'ii²¹ 'e ni'oo¹o ngajée¹mo Poo². 'Woo¹ joon gatyaliin²mo ti coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Antipatris. 32 Joon mo gajná² jmi²¹² joon 'in 'láa² ngi¹ tii² do gajaliin¹mo fu li taai². Joon 'in néei¹ cwa² do gangaliin²mo la fu¹ taai² coon¹³ Poo². 33 Joon mo gatyaliin² fu Cesarea 'in tyu² to² 'láa² do gacwo¹o gobernador do 'e mo'jí² do. Joon do-o gajaan²¹mo Poo². 34 Mo gajøø² gobernador 'e mo'jí² do joon gaunngii¹ xiia goo¹o Poo² do. Mo galiñi¹i 'e goo¹o Poo² sii²¹ Cilicia joon gajin²in:

35 —Mo cwoliin² 'in jmoo¹o tsa² tyi'i joongi inúu³oo.

Joon gatyu² to² ga'í² Poo² palacio tya' Herodes. Do-o ga'aa¹mo 'láa² 'ii.

24

Poo² faa²¹a 'wii²¹² tya'a tyani Féé¹³

1 Nã² jmi²¹² gi gangi¹ mo gatyã¹ Cesarea jaain²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² sii²¹ Ananiás. Tyalíin² coon¹³ 'in líi¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ jaain²¹ 'in faa²¹ 'wii²¹² tya'a 'in sii²¹ Tértulo. Gatyaliin² tyani 'in tyu² to² do 'e jmáa¹ a tsaa² tya' Poo². 2 Mo gajajée¹ 'in tsá² sii²¹ Tértulo ga'láa² 'wii²¹² gajmaa¹ a tsaa² tya'a. Joon gain² 'in sii²¹; Féé¹³ do:

—Feei¹ du¹ 'o'o tsaa² to² tyii¹. Cwáain¹ tyi-o'o 'e sá² 'ii²¹ 'e tyu² ʘ la caain²¹ goo²¹ o'o. Joon jo fa¹³ saan²¹ a'an. 3 La caain²¹ goo²¹ o'o nee² e'e 'elo joon cwo²¹ o'o 'maa¹³ mo'o. 4 Pe li la coon²¹ jo un¹³ gii²¹² 'nũ jmaa² a feei¹ 'o'o núu³ du³ u coon²¹ cata. 5 Nigatseei²¹ jna'a 'in tsañũ¹ lo ngii¹; untyi² in jna'a. Ngii¹; coon²¹ on tsá² Israel tóo² la 'ui juncwii²¹. 'In no-o jaain²¹ tsá² nifu tya' tsá² 'in untsáa¹ a júu³ tya' jaain²¹ tsá² Nazaret. 6 Joon gaun¹³ i³ cwo¹ fee¹ tyii¹. 'Wii¹³ joon gaseen¹³ moo¹ o'o ijmo²¹ o'o 'ii²¹ tya'a la to² tyu² to² tyii¹. 7 Pe 'in tyu² to² fi²¹² 'láa² do 'in sii²¹ Lisias ga'ii²¹ jee²¹² jna'a coon¹³ 'e gøø¹² i líli¹. Joon gatyii¹ mo 'ido. 8 Joon gajin² 'in 'e jileei²¹ 'in cwo¹ tsaa² ná² jalíin² tyani'i. 'Nũ ʘ lí unngii² du³ u joon líi² i no-o júu³ jai² jilaa²¹ 'e tsaa² jmo²¹ o'o tya'a —jin² Tértulo do.

9 'E ja² mo júu³ tya'a jin² jilee²¹ tsá² Israel téein² co' do. 10 Joon 'in 'oo¹ o to² do gajmee²¹; Poo² coon²¹ lí² ifaa²¹ a. Joon Poo² do gajin² in:

—'Yaa¹ mo-tsii jna 'e fo³ oo 'wii²¹² tyiia tyani'i tsũ ñii³ oo 'e ningóo¹ xũ 'áai¹ 'e jmo² 'nũ 'ii²¹ 'e fuu²¹ lo. 11 'Nũ ʘ litsáai¹ du¹ 'o'o wana jo¹. Ningóo¹ jii¹³ dyatun¹ jmi²¹² 'e gatyí³ aa Jerusalén 'e un'goo¹ o Dios. 12 Joon la 'ii²¹² 'yuu² na cwo¹ fee¹ do si 'yuu² na cwo¹ pi³ tya'a 'ee si doñixiia 'e fuu²¹ do 'ee 'in tsañũ¹ no jo mo gatsee²¹ i jna 'e jii¹³ na

coon¹³ jii¹³ jaain²¹. Jon'gi mo gatsee²¹ i jna 'e cwo² oo tsá² cwáain¹ wa'a to² mii¹³. 13 'In tsá² lo jo líi¹ i jilaa²¹ 'e tsaa² cwo¹ o jna no. 14 Pe jii¹³ canii² 'e røø²¹² na tyani'i 'e un'goo²¹ jna Dios tya' tsacøøi¹³ tyiia coon¹³ coon²¹ júu³ 'múui² 'e 'in tsá² lo jin² 'e gó². Pe jo¹ o líi² na jilaa²¹ júu³ toon²¹² jí² tya' ley coon¹³ júu³ tya' 'in gafaa²¹ a 'wii²¹² tya' Dios calií. 15 La líi² i 'ii-o jon líi² na 'e Dios ijmaa¹ a jii¹ tsá² la 'in tyú¹ tiin¹³ la 'in gó². 16 'Wii¹³ joon cwo² -tsii 'e jo lí¹ oo³ oo tsaa² tyani Dios si tyani tsá² 'ee.

17 'Wóo² xũ ningóo¹ 'e ngí³ ñi la caain²¹ lí xiia' joon gatyee² moo fu góo³ oo 'e gacwo¹ oo cuu¹ tsagóo³ oo 'in tañii². Joongi gacwo¹ oo ñii¹ a 'maai¹³ Dios. 18 La joon 'yuu² na jmóo³ oo inũ cwo¹ fee¹ do mo ganií² mo jna jaain²¹ gáí¹ tsá² Israel 'in néei¹ lí sii²¹ Asia. Do-o ganií² mo jna tsi inũ cwo¹ fee¹ do 'yuu² na iuncwaa³ na jii¹³ la tsi¹² do. Pe xũ tsá² seein²¹ coon¹³ jna jon'gi gato² tsá² mii¹³. 19 Pe 'ii 'in 'na¹ jalíin² 'e jmáa¹ a tsaa² tyiia wuxu¹ tsaa² tyiia. 20 Wana jogi la joon cwojin³ du 'in néei¹ lo wana gatsaa²¹ a coon²¹ tsaa² tyiia mo gasiin¹² na tyani tsá² tyiin² gi tya' tsá² Israel. 21 Jii¹³ 'e gafó¹ oo tá² mo siin¹² na jee²¹² 'ii: "Tí jmi²¹² no jmo² oo' 'ii²¹ tyiia tsũ 'wii¹³ jo¹ o líi² na 'e jii¹ in tsá² jee²¹² 'lí²¹²" —jin² Poo².

22 Mo ganúu² un Féé¹³ do 'elo tsũ 'wii¹³ røø²¹ ñii¹ i cwáain¹ tya' 'in jai² líi² Jesús gatyuu¹² mo 'e júu³ do. Joon gajin² in:

—Mi cwee¹ 'in tyu² to² fi²¹² 'láa² do sii²¹ Lisias joongi ityee¹ mo júu³ 'e cwáain¹ tyii¹ lo.

23 Joon Féé¹³ do gatyuu² to² fi²¹², láa² do 'e jo mo láa² mogi Poo². Pe gacwo¹ o 'ii²¹ 'e tsaliin² tsá² seein²¹

Poo² tyá² coon¹³ 'e tsafee¹³i 'ido. Joongi² 'e cwo¹o 'e dø¹ 'ido.

²⁴ Mo gangíi² coon²¹ tún² jmíi²¹²gi gatyá¹ Féé¹³ coon¹³ 'in tsamí² tya'a 'in sii²¹ Drusila. 'I-i jaain²¹ tsamí² 'in seein²¹ Israel. Joon gatyá² to² gajo² Poo². 'Iin²¹²in núu¹un xiiala lí² tsáai¹-tsi tsá² Jesucristo. ²⁵ La 'íi²¹² mo faa^{21a} Poo² xiiala ngí¹ tsá² fu¹ coon²¹ tsáa¹, joongi xiiala tyá² tsá² to² yaai, joongi xiiala mi jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² gafoo¹mo Féé¹³ do. Joon gajin²in:

—Cwo¹mo nano. Joon mi jóøi²gíi itø¹³øø 'næ tún¹.

²⁶ 'I-tsi Féé¹³ icwo¹ Poo² 'ii cuu² joon iláa²mo. 'Wii¹³ joon líi¹ 'láai² naa¹³ nigatø¹ø Poo² 'e sín¹in coon¹³on. ²⁷ La joon gangíi¹i tún² jiin²¹gi mo cwo¹íi¹ Féé¹³ 'e to² 'oo¹o do. Joon 'in tsá² sii²¹ Porcio Festo ga'í² cwaain²¹ tya'a. Tsá² 'iin²¹²in Féé¹³ do ilíseein²¹ røø²¹ coon¹³ tsá² Israel jo galáai¹ Poo² do.

25

Poo² tyani Festo

¹ Gatyíi^{1a} Festo ga'ii²¹mo to² tya' Féé¹³. Mo gatsin¹ 'ni¹ jmíi²¹² gacwo¹íi¹ Cesarea gangóo¹ fu Jerusalén. ² Mo gatí² do-o 'in tyá² to² tya' untsá² coon¹³ tsá² Israel 'in tyiin²gi gacwo¹o coon²¹ tsaa² tya' Poo². ³ Joon gamíi¹i tyani 'ido lawa coon²¹ júu³ jai² 'e siin¹²in Poo² fu Jerusalén. Pe 'ii²¹ tya'a ijnga²mo Poo² tya'i fu¹. ⁴ Pe gajin² Festo 'e fu Cesarea siin¹² Poo² joon 'ii-o 'i¹-tsi 'e tsáa^{1a} fu do jmoo¹ joon coon²¹ jmíi²¹². ⁵ Joon gajin²in:

—Doñi¹in jee²¹² 'na' 'in 'oo¹o to² 'ná¹ cwóllin²naa' fu Cesarea coon¹³ jna. Joon wana 'in tsáñuu¹ do niga'aa¹ coon²¹ tsaa² fee¹ lí²-i jmaa^{2aa} tsaa² tya'a.

⁶ Líi²mo jñá² si dyá² jmíi²¹² gajan¹gi Festo fu Jerusalén do. Joon

ganga²mo fu Cesarea. Joon mo gajná² jmíi²¹² joon gacwo² 'áan³ tya'a lí¹ lí¹ tíi² cwaa²¹. Joon gatyá² to² jó² Poo². ⁷ Joon mo ga'í² Poo² gatyéén¹in tsá² Israel 'in nigatyállin² Jerusalén. Joon gajmaa^{1a} 'láai² tsaa² tya' Poo². Pe jiin¹³ coon²¹ jo gali¹i. ⁸ Joon gafaa^{21a} Poo² 'wii²¹² tya'a:

—Jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo 'ee mo 'nó³oo. Jo mo gafo¹oo 'laa²¹ tya' ley tya' tsá² Israel jon'gi tya' cwo¹ fee¹ tya'a. Jon'gi mo fo¹oo 'laa²¹ tya' tsaa² to² nifu tyíin¹ Roma —jin² Poo².

⁹ Tsá² 'wii¹³ 'iin²¹²in Festo jmaa^{1a} tyá²-æ coon¹³ tsá² Israel joon gaunngíi¹ Poo² do:

—¿Ja 'iin²¹²u'un cwo¹³o fu Jerusalén. Joon do-o ijmaa^{1a} 'ii²¹ tyi'i?

¹⁰ Joon gañii¹ Poo² do:

—Siin¹²na tyani 'in 'oo¹o to² Roma lí¹ cwooi¹ lisá² 'ii²¹ tyiia. Tsá² tyá²-æ ñí²i 'e jo 'ee tsaa² mo ga'nó³oo tya' tsá² Israel. ¹¹ Wana niga'nó³oo coon²¹ tsaa² 'e tíi²¹moo júun²moo jo cwooi¹ fo¹oo wa'a jo júun²na. Pe wana jogí¹ sá² coon²¹ júu³ jo¹ la lí¹ 'e tsaa² cwooi²¹ no jiin¹³ jaain²¹ jo 'oo¹o 'ii²¹ 'e jaa²¹in jna tyani¹i. Mí³oo 'e 'in 'oo¹o to² nifu do 'ña'o jmáa^{1a} 'ii²¹ tyiia —gajin² Poo² do.

¹² Joon mo ngayuui¹³ gafaa^{21a} Festo coon¹³ 'in tyá² to² coon¹³on joon gajin²in:

—Nigamí³i 'e lisá² 'ii²¹ tyi'i tyani 'in 'oo¹o to² nifu. Joon do-o icwooi³o.

Poo² tyani røøi¹³ Agripa

¹³ Mo gangíi² coon²¹ tún² jmíi²¹²gi 'in røøi¹³ Agripa coon¹³ Berenice tyállin² fu Cesarea. Tyállin² ngafee¹²i Festo. ¹⁴ Do-o gajaan¹an wóo²xæ. Joon mo gatyaa^{1a} Festo júu³ coon¹³ 'in røøi¹³ do cwáain¹ tya' Poo² gajin²in:

—Lo-o 'yuui² jaain²¹ tsanuu¹ 'nãñi³ 'in gasáai¹ Fée¹³. ¹⁵ Mo gataan²¹²na Jerusalén 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel gacwolín² gacwoo²¹ tsaa² tya' 'ino. Gamii¹ 'e jmáa³aa 'ii²¹ tsaa² tya'a. ¹⁶ Jna-gi gafuu²¹²uu 'e jo lí² tsu jo si² tii² la joon tya' tsaa²to² néei¹ Roma. La nu'gi ilisá² 'ii²¹ 'e júuin² jaain²¹ tsá² 'ná¹-a téein² 'in cwo¹ tsaa² tyani¹'i la jaain²¹ la jaain²¹. Coon¹³ la joon lí²-i un'øø¹mo yaai coon¹³ tsaa² 'e cwoo¹o fuu²¹²uu. ¹⁷ La joon mo jalín² fu lo jo 'ee gaun'ii²¹²gii 'ñii¹a. Pe mo gajná² joon gani³ii 'áan³ tyiia li gatii²¹na. Joon gatyu¹uu to² gajó² 'in tsañuu¹. ¹⁸ Pe jileei²¹ 'in jalín²mo gajmaa¹a teen¹in 'e cwoo¹o tsaa² tya'a jo 'ee gasii²i 'laa²¹ tya' 'ino la mo 'i¹-tsii. ¹⁹ Lí²mo jiin¹³ tsaa² tya'a 'e cwoo¹o jiin¹³ tii² 'e si² tya'o coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Jesús 'in gajúin¹. Pe 'in Poo² do jin²in 'e nijiin¹o. ²⁰ Joon jna-a tsu jo ñi³ii 'ee jmáa³aa jiin¹³ 'e cwáain¹ lo gaunngii²ii Poo² wa'a 'iin²¹²in tsee¹²i fu Jerusalén 'e lisá² 'ii²¹ tya'a 'e cwáain¹ lo. ²¹ Pe 'i-gi gami²i jna 'e 'iin²¹²in lisá² 'ii²¹ tya'a tyani 'in tyu² to² nifu 'in sii²¹ Augusto. 'Wii¹³ joon gatyu²uu to² 'e jo mo láa²mogi ca mi lí² sii³na tyani 'in tyu² to² nifu do —jin² Festo do.

²² Joon gajin² røøi¹³ Agripa do sii²¹i Festo:

—'Iin²¹²mo jna jon núu³duu júu³ tya' 'in tsañuu¹ no.

Joon gajin² Festo:

—Tsa'oo²¹ inúu³du'u.

²³ Mo gajná² jmii²¹² joon ngataa²i Agripa coon¹³ Berenice lí²-i líi²¹² 'ya²gi 'áai¹. Do-o ngataa²i tsi li sicaain²¹ tsá² coon¹³ 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² coon¹³ tsá² tyiin²gi 'e fuu²¹ do. Joon Festo do gatyu²uu to² ijó¹ Poo². ²⁴ Joon gajin²in:

—Røøi¹³ Agripa, coon¹³ tsá² 'in sicaain²¹ coon¹³ jna'a, lo-o siin¹² 'in tsanuu¹ no. Fúu¹mo tsá² Israel nigasii²¹i jna 'laa²¹ tya' 'ino. La Jerusalén tiin¹³ lagi lo jo mo gajan¹ sii²¹i jna 'e tii² júuin² 'in tsá² lo. ²⁵ Pe líi²na 'e jo 'ee mo gajmaa¹a wa'a 'e tii² júun²in. ²⁶ Pe jo mo galiñi²ii røø²¹ wa'a sii³na jí² tyani fii³ii. 'Wii¹³ tya' joon tyu³uu to² jajée¹i tyani²ii'. Joongi tyani 'nu-u 'e tyiin²gi røøi¹³ Agripa. Jmaa² fee¹-o'o unngii²du'u wa'a lisá² coon²¹ júu³ 'e sii¹³na. ²⁷ Tsu fa'ii²¹ líi²na 'e sii¹³na jaain²¹ tsá² 'yuui² 'nãñi³ la jo mo ñi³ii 'ee tsaa² tya'a.

26

Poo² faa²¹a 'wii²¹² tya'a tyani røøi¹³ Agripa

¹ Joon gajin² Agripa gasii²¹i Poo²:

—Lí²-i foo²o cwáain¹ tyi'i 'wo'o.

Joon Poo² do gajmaa¹a lí² coon¹³ cwoo²¹o. Joon gafaa²¹a la lo:

²—Líi¹jløø¹³na 'e lí²-i fo³oo tyani'i røøi¹³ Agripa 'e un'øø²¹na 'ñii¹a tya' jileei²¹ tsá² Israel 'in nigafaa²¹ 'laa²¹ tyiia. ³ Tsu ñi³o'o la jilaa²¹ tii² 'e si² tya' tsá² Israel. Joon ñi³o'o jilaa²¹ cwáain¹ 'e sii¹³i. 'Wii¹³ joon mi³ii 'e núu³du'u coon²¹ tún².

Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala gangii¹ la nu'gi gajoo²¹-tsi

⁴ 'Jilee²¹mo tsá² Israel ñi¹o xiiala mo gataan²¹²na jee²¹² 'ii fu góo³oo coon¹³ Jerusalén ca la mo xuu²¹²na. ⁵ Ñi¹o joon lí²-i faa²¹o wa' 'iin²¹²in 'e líi¹na fariseo ca la mo simii²¹mo. Joon 'in tsá² 'in líi¹i fariseo do cwo¹ogi-tsi jmoo¹gi jilaa²¹ tii² 'e si² tyii¹la jee²¹² jile¹i. ⁶ Pe nano cwo¹ 'ido jna tsaa² 'wii¹³ tsáai¹-tsii 'e Dios jmáa¹a jiin¹ 'líi²¹² la li 'e nigajin² 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyii¹. Fiin¹³ jilee²¹mo tsá² Israel sijan¹o mi tsín¹ 'e 'ii²¹ do 'e júu³ niga¹ii²

Dios. ⁷ La ji dyatún¹ poo²¹² tsá² goo²¹o'o la jmi²¹² tiin¹³ la 'woo¹ sijan¹o. Pe 'wii¹³ sijaan²aan 'e joon, róøi¹³ Agripa, cwo¹ 'ido jna tsaa² nano. ⁸ 'Áai¹ wúui¹ 'e jo¹ líi³u 'e jmoo¹o Dios 'e jiin¹ tsá² tún¹, ¿ja jo¹?

Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala mo gang^h1 gajmee²¹; tsá² 'in jo¹ líi² Jesús

⁹ 'Ñii'a la mo jee¹ ga'i¹-tsii ijmee¹³na tsá² 'in nigajo¹ líi² Jesús tsá² Nazaret. ¹⁰ La joon gajmáa³aa fu Jerusalén. Joon coon¹³ to² 'e tyu² 'in tyu² to² tya' untsá² gataa²¹na 'nñi³ fúui¹ líi¹ 'in nigajai² líi². Joon mo gajngaai¹² tsá² 'ii røø²¹ sii¹³;i. ¹¹ Líi¹ 'láai² fu ga'e¹ee tsá² wúui¹ mo jo garøø¹i jilaa²¹ 'e jo¹ líi². Jilaa²¹ 'elo gajmáa³aa la caain²¹ cwo¹ sinagogas. Líi¹ gauntyi²na 'ido cagi ganga'øø³na fu li wíiin².

Tyaa¹a Poo² júu³ tún¹ xiiala mo gajo¹-tsi

¹² 'Coon¹³ cwáain¹ la joon ngóo³oo fuu²¹ sii²¹ Damasco. Ngóo³oo tyaan²aan coon²¹ jí² 'e cwo¹ 'in tyu² to² tya' untsá². Coon¹³ jí² do-o isaan¹³moo tsá² jo¹ líi². ¹³ Pe la joon galí² tyiia tya'i fu¹ li li ningóo³oon do. Mo gati² tyiiañi¹ gamóo³oon coon lawa 'yíia² ñi¹ 'e gajná² joo²¹ jó¹ fu li' yu'. Pe 'e 'gøø¹²gi lagi 'yíia² ñi¹. Gajná² cu' li' li siin¹³na coon¹³ 'in ngalii²¹;i coon¹³ do. ¹⁴ Joon jilee²¹oo'o gaci²¹na'ni 'wó². Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ 'e gasii²¹ jna coon¹³ jmi¹ hebreo: "Saulo, ¿'ee li' øø¹u jna? Tsu 'wo'o jmaai¹³ 'wo'o la mo jmoo¹o joo²¹ jii¹ mo 'øø¹ø mo 'yá² fii²¹²;i sii² sñun²¹ tya'a." ¹⁵ Joon gafo¹oo: "¿'in 'nu no, Señor?" Joon gasii²¹;i Ña'ñu¹u Jesús jna: "Jna-a Jesús, jna 'in 'øø¹u

no. ¹⁶ Pe ráan²un no. Jmaa²¹a siin¹²u'un tsu nigajné¹na tyani'i 'e jmaa²¹a jilaa²¹ to² tyu³uu. Joongi ifoo²¹o jilaa²¹ 'e nigañii²¹;i coon¹³ jilaa²¹ imoo²o'o 'wii²¹² tyiia mi li ciin²¹gi. ¹⁷ Iun'øø²¹na 'nu tyani tsá² Israel coon¹³ jileei²¹ tsá² 'in néei¹ li wíin². Joon jee²¹² 'in tsá² néei¹ wíin² do sii³na 'nu nano icwoo³o. ¹⁸ Cwooi³du' jee²¹² 'in tsá² do tsu nano ngii¹;i lawa tsá² tiuu²mo. Joon ino³o unni¹i. Sii³duu 'nu 'e cwosii²du'u jilaa²¹ 'e gó² 'i-tsi ca 'e tyú². Joon iláa²mo'o 'ido ja'cwoo²¹ 'in 'líi³ joon tsataa²mo ja'cwoo²¹ Dios. Joongi ilija²mo líin² jna. Joon coon¹³ 'e la joon lí²-i 'iin²moo tsaa² tya'a. Joon 'ii²¹mo coon²¹ 'áan³ tya'a 'e 'oo¹o Dios tya' jileei²¹ 'in nigauntyú¹."

Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala gacwoo¹o júu³ tyú²

¹⁹ 'La joon, røøi¹³ Agripa, galinuu¹³oo jilaa²¹ júu³ 'e gasii²¹ Jesús jna fu yu' ñu'fú² do. ²⁰ Ga'láa² 'wii²¹² cwóo³oo júu³ tyú² nifu 'in néei¹ Damasco. Mo ngayuui¹³ joon gacwóo³oo júu³ tyú² tya' 'in néei¹ Jerusalén coon¹³ la caain²¹ li sii²¹ Judea coon¹³ jileei²¹ 'in jo seein²¹ Israel. Gafuu²¹²uu 'e 'ná² jaa²¹-tsi joon lí² tsáa¹mo-tsi Dios. Joon cwojmaa¹o la jmoo¹o tsá² 'in nigajo²-tsi. ²¹ 'Wii²¹² cwáain¹ la lo-o gasain² tsá² Israel jna fu inuu cwo¹ fee¹ tya'a do. La mo 'iin²¹²in jngaa¹²;i jna. ²² Pe coon¹³ 'e joon jo gajo¹-tsii tsu gauncoon¹³ Dios jna ca nano. Cwo³oo júu³ tyú² tya' jileei²¹ la 'in tañi² tiin¹³ la tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi. Gafuu²¹²uu jiin¹³ la gajin² 'in tsá² gafaa²¹ júu³ tya' Dios cali¹ coon¹³ la gajin² Moisés 'e 'ná¹ ilí². ²³ Gajin²o Moisés 'e Cristo 'ná¹ nii²¹ wúui¹. Joon mi yuui¹³ joon júun¹mo. Joon 'ii-o nifu ijiin¹in jee²¹² líi²¹². Joon icwó² júu³ coon¹³ jna'a tsá² Israel coon¹³ tsá²

seein²¹ li xiia' 'e jileei²¹ 'in jai² líi²
'ii ijiin¹o tún¹ la gajjin¹in —jin²
Poo² do.

Poo² tyá²-tsi Agripa 'e ijai² líi²

²⁴ Mo gafaa²¹ Poo² 'elo 'wii²¹²
tya'a joon 'in Festo do ga'oo¹o
jin²in:

—j'Y_u caa²¹²mo'o, Poo², coon¹³
jilaa¹ 'e nigauntsáa¹³a nigali-
caa²¹²mo'o!

²⁵ Pe Poo² do gañii¹:

—Jmaa²¹a fee¹-o'o, Festo, pe jo
'y_u caa²¹²na. Li' cñ¹²i lí². Júu³ røø²¹
jilaa²¹ 'elo. Jiin¹³ júu³ ja²mo fo³oo.

²⁶ Lo-o tyíin¹ røøi¹³ Agripa 'in cwii¹
jilaa²¹ 'elo. 'Wii¹³ joon jo cu²-tsii
fo³oo tyaní¹i tsu tsáa¹mo-tsii 'e
ñi¹o jilaa²¹ 'elo. Jilaa²¹ 'elo jo
gali'uuin²¹ —jin² Poo² sñ²¹i tsá²
do.

Joon gajin² Poo² sñ²¹i røøi¹³
Agripa:

²⁷ —¿Ti jo¹ líi²u, røøi¹³ Agripa,
jilaa²¹ júu³ 'e gafaa²¹ 'in cwo¹ júu³
tyá² cali? Ñi¹oo 'e jo¹o líi²u.

²⁸ Joon gajin² Agripa do:

—Coon²¹x_u-u jogi tyá²-o'o jna 'e
jo¹ líi²na Cristo.

²⁹ Joon gañii¹ Poo²:

—Coon²¹x_u li¹ si 'e 'láai² 'ee
'áai¹ 'ya²gi wa'a icwó² Dios il-
itsáa¹mo-o'o lawa jna. Pe jon'jiin¹³
'nu 'wo'o pe ce jilee²¹mo 'in nuu¹un
júu³ tyiia la nano. Pe jo 'núu¹
cadena cwo²¹o la 'núu¹ cwóo³oo
lo.

³⁰ Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² ji-
laa²¹ 'elo garóon² røøi¹³ coon¹³
'in 'oo¹o to² gobernador coon¹³
Berenice coon¹³ jileei²¹gi 'in néei¹
do. ³¹ Joon gangaliin²mo li xiia'
li jo nuu¹un Poo² li ngatyaa¹ júu³
do. Ngasiin¹in 'e júu³ sñ¹i jee²¹² 'ii.
Jin²in sñ¹i:

—'In tsañuu¹ lo jo 'ee mo gaj-
maa¹a wa'a 'e tñi² júuin². Jiin¹³ jo
tñi² 'yuui²gi 'nañi³.

³² Joon gajin² Agripa gasñ²¹i
Festo:

—Li²-i wuxu¹ nigaláa²mo'o 'in
tsañuu¹ lo wa'a jo 'ña'a mo gamñ¹i
'e ilisá² 'ii²¹ tya'a tyani 'in tyu² to²
nifu tyíin¹ Roma.

27

Sii¹in Poo² fu Roma

¹ Mo gaun'ii²¹ júu³ 'e siin¹²in
jna'a fu li sii²¹ Italia joon gatyaa¹
'ido Poo² cwo²¹ 'in tyu² to² cíein¹³
'láa² 'in sii²¹ Julio. Gatyaa¹ cwo²¹
'in líi¹³gi 'in taai² 'nañi³ coon¹³
Poo² do. 'In Julio do tyu² to²
cíein¹³ 'láa² jee²¹² coon²¹ poo²¹²
'láa² sii²¹ Augusto. ² Gangatoo²¹o'o
coon²¹ tsi barco 'e jó¹ coon²¹
fuu²¹ sii²¹ Adramitio. Jaain²¹
tsá² sii²¹ Aristarco, 'in seein²¹ fu
Tesalónica 'e náa¹ li sii²¹ Mace-
donia ngoo²¹-o jon coon¹³. 'E
barco do itsá² la caain²¹ li sii²¹
Asia. ³ Mo gajná² jmñ²¹² joon
gatyalii²¹i fuu²¹ Sidón. Do-o 'in
Julio do gajmaa¹a feei¹-tsi tya'
Poo². Gacwoo¹o 'ii²¹ 'e tsafeei¹³
Poo² jileei²¹ 'in seein²¹ tyu² coon¹³
'e fuu²¹ do. 'Ido-gi gaunji²mo Poo²
do. ⁴ Mo ga'woo²¹o'o fu Sidón
do gangñ²¹²na'a li' caluu coon²¹
cwo¹³ roon¹ ni jmñ²¹ sii²¹ Chipre
li jo jnoo¹ tyí² 'áai¹. Ngalii²¹i la
joon tsu 'wii¹³ líi¹ ga'ñ² tyí² li' li
ngalii²¹i do. ⁵ Gangñ²¹²na'a coon²¹
tsáa¹ tyani li sii²¹ Cilicia coon¹³
Panfilia. Joon gatyalii²¹i coon²¹
fuu²¹ sii²¹ Mira náa¹ li sii²¹ Licia.

⁶ Do-o 'in tyu² to² 'láa² do gat-
saa²¹a coon²¹ barco 'e jó¹ fu Alejan-
dría 'e tsáa¹ fu Italia. Joon gaty²u
to² ngatoo²o'o. ⁷ Láa²mo jmñ²¹²
ngatoo²¹o'o fu¹. Waa²¹²mo gan-
gali²¹i. Líi¹ tyan¹ to² gatyalii²¹i
tyani coon²¹ li sii²¹ Gnido. Tyan¹ to²
'áai¹ tsu líi¹ ga'ñ² tyí² li' li ngalii²¹i
do. 'Wii¹³ joon gangñ²¹²na'a tyani
li sii²¹ Salmón. Joon gangñ²¹jna'a
li' cwo²¹o'o tsáa¹ coon²¹ cwo¹³

roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Creta li jo ¹h² tyí² 'áai¹. ⁸ Gangii²¹² moo'o tyan¹ to² ca gatyalii²¹ i'i coon²¹ 'áa³ tyú² tya' barco. Tyan'an coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Lasea.

⁹ 'Áa² mo nigali¹ h²¹² na'a wóo² 'áai¹. Joon ni'íi¹ fo² 'e tsatoo² gii¹ fu¹ ni jmi²¹ tsu ningii¹ mo jmi²¹² 'e gø² tsá² Israel tyiañi¹. Tyan'an nijó¹ jiin²¹ 'e h² tyí² 'áai¹. 'Wii¹³ joon gacwó¹ Poo² coon²¹ cwáain¹. ¹⁰ Joon gajin² in:

—Tsañuu¹, líi² na 'e líi¹ 'íi¹ fo² 'e fu¹ ngalii²¹ i'i no. Joon cu² u-tsii¹ 'e si no-o ga'in² barco no coon¹³ jilaa²¹ laa²¹². Cagi jna' cweei¹ júun² na'.

¹¹ Pe 'in tyu² to² 'láa² do ligi gaunji² tya' 'in fii²¹² barco do coon¹³ 'in tyu² to² barco lagi Poo². ¹² Joon tsu 'wii¹³ 'e 'áan³ do lí¹ li ngaliin² do jo tsein²¹ wa'a ingii¹ i mi ti jiin²¹ h² tyí² xuu jogi jilee²¹ mo ga'i¹-tsi 'e 'áai¹ gi tyú² wa'a i'wooi²¹ do. 'In²¹² in wa'a ili² tyaliin² fu Fenice. Tsu Fenice do coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' jmi²¹ tyu² to² Creta do. Joon roon¹ 'e fuu²¹ li jo tii¹³ tyí² 'áai. Do-o itéen¹ in jiin¹³ la ti jiin²¹ 'e jo h² gi tyí².

'Áai¹ 'ú¹ tyí² ni jmi¹ ñi³

¹³ Joon ti' xuu mo galáa² 'wii²¹² h² tyí² lí¹ caai¹ tsá² tooin²¹² lí¹ yooiin¹² ñi¹ líi² ili²-i tsaliin². Joon ga'woo²¹ oo'o. Joon gangii²¹² na'a co' ti' jmi²¹ Creta do. ¹⁴ Mo ngayuui¹³ xuu joon gajnáa¹ coon²¹ tyí² 'gøøi¹³ 'áa¹ tsaa' barco do. 'E tyí² joon sii²¹ Nordeste. ¹⁵ Joon galáa² 'wii²¹² ga'la² a. Tsu 'wii¹³ jo líi²¹ i' tsajée¹ gii¹ coon¹³ tyí² do gacwoo²¹ oo'o gajée¹ mo jna'a. ¹⁶ Gangii²¹² na'a caluu coon²¹ cwoo¹³ pi³ roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Claudia lí¹ jo h² tyí² 'áai¹. Líi¹ gacwoo²¹ oo'o to² yia'a gali¹ oo'o gatyii²¹ i'i móo¹ 'e jó² caluu barco do. ¹⁷ Mo ngayuui¹³ gasaa¹ a móo¹

do joon gajmee¹³ na'a to² 'nii²¹² mi² cu' lí¹ barco do. Coon²¹ 'e do-o cwo¹ gi pi². Tsu 'wii¹³ 'goo²¹ oo tsataai² jee²¹² too¹³ 'e sii²¹ Sirte gaxía¹ oo 'mi² jñii¹³ tyí². Joon cwo¹-o wa'a gajée¹ mo tyí² 'ii. ¹⁸ Mo gajná² jmi²¹² joon líi¹ h² tyí². Joon galáa² 'wii²¹² gadya¹ a laa²¹² ni jmi¹ ñi¹³ do la coon²¹ jo 'ii²¹ gi. ¹⁹ Mo gati² 'ni¹ jmi²¹² coon¹³ cwoo¹ oo'o gadyi¹³ a'a tsi jmi²¹ jilaa²¹ 'e jmaai¹ to² tya' barco do. ²⁰ Líi¹ 'láai² jmi²¹² gangii¹ i jo mo gajnée¹ i ñi¹ jon'gi náuu¹. Coon¹³ jilaa²¹ tyí² 'e niga¹ h² do ga'i²-tsii¹ 'e jo lí² teein¹³ gii¹ coonti.

²¹ Líi¹ 'láai² jmi²¹² ningóo¹ 'e jo mo tyée³ e'e. Joon Poo² gajmaa¹ a siin¹² in jee²¹² 'in tsá² do. Joon gajin² in:

—Tsañuu¹, tyú² gi woxu¹ ganuu² oo' jilaa²¹ 'e gafo³ oo do, womo jo ga'woo² oo' 'e Creta do. Joon jo galí² 'e fa¹³ lo. ²² Pe nano tya²-oo' tsu jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo júuin² gii¹ fiin¹³ ga'in² mo barco no. ²³ Tsu ca nuu²¹ gajné¹ jaain²¹ ángel 'in gasii¹ in Dios 'aai¹ jna. Joongi jmóo³ oo la to² tyu². ²⁴ 'In ángel do gasii²¹ i jna: "Jo jmaa² a 'goo²¹ oo, Poo², tsu 'ná¹-a tyée¹ u'u tyani 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma. Tsu 'wii¹³ cwáain¹ tyio'o Dios iun¹ øø¹ i jileei²¹ 'in téein² coon¹³ 'nu 'e tsi barco no." ²⁵ 'Wii¹³ joon, tsañuu¹, —jin² Poo² do— tya¹-oo' tsu jo cu²-tsii coon¹³ Dios. Jo¹ oo líi² na jilaa²¹ 'e gasii²¹ 'in ángel do jna. ²⁶ 'Ná¹-a ixuu²¹ na' nitsaa² caai¹ cwoo¹³ tyuun roon¹ ni jmi²¹ —jin² Poo².

²⁷ Coon²¹ canuu²¹ mo gatsín¹ tún² semóo¹³ 'e gangii²¹² na'a Claudia do gatyalii²¹ i coon²¹ ni jmi²¹ sii²¹ Adria. Gajnáa¹ tyí² cu' lí¹ li ngalii²¹ i'i do. La 'woo¹ tyiiannuu¹ 'in tyan¹ barco do galili³ 'e nigatyéen¹ in lí¹ coon²¹ cwoo¹³ tyuun²¹. ²⁸ Joon gatyaa¹ 'ii²¹ xiiati jiin¹³ 'o² jmi²¹

do. Joon ni'o²o dyadya¹ tsi jnáu² metros. Joon mo gati² nifugixu gatyaa¹ 'ii²¹ tún¹. Joon ni'o²gixu jii¹³ dyíia² dyíia¹ metros. ²⁹ Tsu 'goo²¹o wana gatyuin² cuun²¹² joon gaxíia² tyán² ñi'loo¹³ li caluu barco do. Joon jaan¹ la 'ii²¹² ca jná². Seein²¹ fa'í³. ³⁰ La 'ii²¹² joon 'in tyani¹ barco do 'iin²¹²in cwiin¹o 'e tsi móo¹ do. Joon coon¹³ cwáain¹ la joon gaxíia²o móo¹ do tsi jmi²¹. Jmoo¹-o lawa'a ixíia² ñi'loo¹ do li tyani barco do. ³¹ Joon gajin² Poo² gasii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—Wana 'inlo jo ján¹ tsi barco lo jo li² tiin¹³naa¹.

³² Joon 'in 'láa² do gatyu²o 'nii²¹² mi² si'núu¹u 'e do. Joon gangoo¹³ móo¹ do.

³³ Joon la ti li jná²-a Poo² gacwo²o cwáain¹ 'in tsá² do 'e dø¹xu jile¹i'. Joon jin²in:

—Ningóo¹ tún² semóo¹ 'e 'naa' jo mo gacwúu¹naa¹ jon'gi mo tyee²ee'.

³⁴ Mi³ii tyani³ii' e cøø¹³xuu' capi¹³ tsu 'elo-o 'e tyiin²gi 'e tiin¹³moo'. Ce jii¹³ jaain²¹ 'naa' jo 'ee incwuui²¹.

³⁵ Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² jilaa²¹ 'elo gatii² coon²¹ 'iñi¹. Joon gacwo¹-o 'maai¹³ Dios tyani jileei²¹. Joon gajmaa¹a ca 'no¹³. Joon ga'láa² 'wii²¹² gagøø¹²¹ø.

³⁶ Tsifu joon jileei²¹ gatyaa¹-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² gagøø¹²¹ø. ³⁷ Joon jee²¹² jile¹e'e coontya dyíia¹ tyuun¹moo'o jo ti jna'a 'ni¹ cíein¹³ tsi barco do. ³⁸ Joon mo ngayuui¹³ gagøø¹²¹ø yaai¹-tsi jile¹e'e joon gadya²a trigo tsi jmi²¹ñi¹³. Coon¹³ 'e la joon jo 'ii²¹gi barco do.

Nga'oo²¹o barco jee²¹² too¹³

³⁹ Mo gajná² 'in tyaan¹ barco do jo galicwii¹i cwoo¹³ do. Pe ganii²¹ coon²¹ cwáa¹ jmi²¹ jee²¹² nitsaa². Joon gasii²i wa'a lí² tsatyéin¹ barco do. ⁴⁰ Joon gatyu²u 'nii²¹² mi² tya' ñi'loo¹³ do. Gatá²o tsi jmi²¹ do.

Ga'í²o jla¹ 'mopiin¹² 'e jmaa²¹i to² 'e jii¹³ barco do. Joon gasaa²¹o li 'ii¹ tyí² 'e 'mi² 'ii¹ tyani barco do. Joon 'e barco do ga'láa² 'wii²¹² gangatyéen¹mo fu nitsaa². ⁴¹ Pe mo gatyá¹ fu li seein²¹ tún² cwáa¹ jmi²¹² do, do-o ganga'oo²¹ 'e barco do jee²¹² too¹³. Lí¹ tá² gason¹ jii¹³ jo lí² jøø¹²¹gi. Joon li' caluu barco do ga'láa² 'wii²¹² gaffin¹mo coon¹³ 'e jmi²¹ jnoó¹ do. ⁴² 'In 'láa² do la mo 'iin²¹²in jnga²mo 'in taai² 'nñi³ do la coon²¹ jo cwoo²¹ cwii¹ 'ido la 'ii²¹² cwa²a tyii²¹. ⁴³ Pe 'in tyu² to² 'láa² do jo 'iin²¹²in júuin² Poo² do. Joon jo gacwoo¹o júu³ 'e júuin² 'ido. Pe gatyu²u to² jileei²¹ 'in tii²¹ cwa² tyii²¹ tsataa²mo jmi²¹ nifu. Cwotyaliin²mo fu cwoo¹³ tyuun²¹. ⁴⁴ Joon 'in catyaa²gi do gangaliin²mo tsiin¹in ni 'mojiin²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'no³ barco do. Coon¹³ 'e la joon gatiin¹³mo jilee²¹ 'in tsá² do fu cwoo¹³ tyuun²¹.

28

*Poo² taain¹ coon²¹ cwoo¹³ sii²¹
Malta*

¹ Mo gatiin¹³na'a jile¹e'e coon'tya galinee²e'e 'e cwoo¹³ do nisii²¹ Malta. ² Jileei²¹ 'in niseein²¹ do lí¹ gaunjii²in jna'a. Joon gajmaa¹²a coon²¹ poo²¹² jí² fee¹ tsu 'wii¹³ lí¹ cwí². Joongi lí¹ tsáa¹ jmí¹. Joon gasii²¹i jna'oo'o jile¹e'e 'e tsatyé¹na'a 'e untyaa¹na'a yíia'a. ³ Joon Poo² gauntii¹xu coon²¹ poo²¹² 'no³ cwuu²¹² tyuun²¹. Joon la 'ii²¹² gadya²a jee²¹² jí² do gacwo¹ii¹ jaain²¹ mi²¹ cwii¹in 'wii¹³ tyí². Joon gacuu²¹u cwoo²¹ Poo². ⁴ Mo gani² 'in tsá² do 'e 'ii¹in mi²¹ do cwoo²¹ Poo² joon gasii²i jee²¹² 'ii:

—Jaain²¹ 'in jngaai¹² tsá²-a 'in tsañuu¹ lo. Fiin¹³ ga'ii¹³mo ni jmi²¹ñi¹³ pe 'ii²¹ tya' Dios jo cwo¹gi seein²¹.

5 Joon gapiin² Poo² 'in mii²¹ do ni j². Joon jo 'ee galii¹. 6 Jilee²¹mo sijan² 'e iyii²¹ cwoo²¹o li gacuu²¹ mii²¹ do si jee²¹² cata 'ee ici¹²; jún¹mo. Pe líi¹ sijáan¹an. Joon mo gani²¹ jo 'ee li² itsangii² 'ido gaunsi²mo 'e 'i¹-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹a 'e Poo² do líi¹i jaain²¹ dios.

7 Tyan' co' do-o roon¹on coon²¹ cwoo¹³ 'wó² tya' jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Publio. 'Ido-o 'in tyiin²gi 'in seein²¹ do. Joon 'ii ga'ii²¹; jna'a. Joon gaunjii²in jna'a tyá² líi¹i jee²¹² 'ni¹ jmii²¹². 8 Galí² 'e jmii²¹ Publio do niraain¹ tsaá¹³a. 'Y^u tyi²in joongi siui¹²i. Poo² ngafee¹²; 'ido. Joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a júu³ tyá² ga'ii³ cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo. 9 Mo galiñii¹i jileei²¹ tsatsaa¹³ 'in seein²¹gi do gajalín² joon ga'láa²mo. 10 Joon líi¹i gaun'goo²¹ jna'a. Mo ngayuui¹³ joon ngatoo²o' barco xiia²¹. Joon gacwo¹o jna'a jilaa²¹ 'e tyiin²gi tyii¹ li tsaá²¹a'a.

Poo² gatyí¹a fu Roma

11 Mo gangíi² gaai²¹ sii²¹ 'e toon²¹o' on do joon ngatoo²o' tsi coon²¹ barco 'e gajan¹ la 'ii²¹² gangíi¹i jii²¹ tya' tyi² do. Coon²¹ barco 'e nijó² fu Alejandria. Jée¹mo tyani coon²¹ li² líi¹i dioses 'in sii²¹ Cástor coon¹³ Pólux. 12 Joon gatyalii²¹i' coon²¹ fuu²¹ ti' jmii²¹ sii²¹ Siracusa. Do-o gatoon²¹o' on 'ni¹ jmii²¹². 13 Mo ga'woo²o' joon gangii²¹²na'a tyan' ti'jmii²¹ ca gatyalii²¹i' fu Regio. Mo gajná² jmii²¹ joon ga'ii² tyi² fu li' tooin²¹² li yooiin¹³ ni¹. Joon mo gatí² tún² jmii²¹²gi gatyalii²¹i' fu Puteoli. 14 Do-o gatsee²¹na'a 'inlíi¹³ tsaru¹u'. Gasii²¹i jna'a 'e joon²o' on coon²¹ semó¹ coon¹³on. Mo ngayuui¹³ joon ga'woo²o' o

joon ngalii²¹i' fu Roma. 15 Joon 'in tsá² jai² líi² néei¹ Roma do niganúu²o júu³ 'e jo¹o' o. Joon gajaunjiin¹in jna'a ti tya¹ fu¹ li sii²¹ Foro de Apio, joongi li sii²¹ Tres Tabernas. Mo gani² Poo² gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gatyá²gi-tsi. 16 Mo gatyalii²¹i' Roma do 'in tyu¹² to² 'láa² do gajaan²¹mo 'in ngalín² 'nuñi³ do tyani fii²¹² 'in tyu¹² to² 'láa². Pe Poo² gacwoo²¹ coon¹³ jaain²¹ 'láa² 'in 'aai¹ 'ii.

Poo² cwoo¹o júu³ fu Roma

17 'Ni¹ jmii²¹²gi gangíi¹ 'e gatyei² Poo² joon gatyú²u to² 'e jalín² tsá² Israel 'in tyiin²gi 'in néei¹ Roma. Joon mo galicaain²¹ 'ido gajin²in:

—Tsarú¹u', fiin¹³ jo 'ee gó² 'e gajmáa³aa tya' tsá² Israel coon¹³ jilaa²¹ tii² 'e si² tya' 'lii²¹² tsacøi¹³ 'wii¹³ joon gataan¹³na 'uu²¹²uu 'nuñi³ Jerusalén. Joon gajaan²¹in jna tyani 'in 'oo¹o to² Roma. 18 Mo ngayuui¹³ gaunngii¹ jna gali'iin²¹²mo lá¹mo jna tsu jii²¹ coon²¹ jo 'ee tsaá² tyiia gatsaa²¹a wa'a ijngaa¹²i jna. 19 Pe 'in tsá² seein²¹ Israel do jo 'iin²¹²in ján² røø²¹. 'Wii¹³ joon gami³ii 'e 'in tyu¹² to² nifu ijmaa¹a 'ii²¹ tyiia fiin¹³ jo 'ee tsaá² sá² jmáa³aa tya' tsagóo³oo. 20 'Wii¹³ joon nigatø¹¹øø 'naa' 'e jøø³øø joongi fuu²¹²uu 'naa'. Máa¹moo' jna si'núu¹³na cadena cwóo³oo tsu 'wii¹³ líi²na la líi² jileei²¹ tsá² Israel. Líi²na 'e Dios ijmaa¹a tiin¹³na' —jin² Poo².

21 Joon 'in tsacøi¹³ do gajin²in:

—Jna'a jii²¹ coon²¹ j² jo mo 'ii¹³na'a tya' tsá² néei¹ Judea cwáain¹ tyi'i. Jon'gi tsagoo²¹²o' néei¹ do wa'a nijalín² faa²¹a 'laa²¹ tyi'i. 22 'In²¹²mo jna'a nuu²¹u'n jilaa²¹ 'e 'i¹-o' o. Tsu née² jna'a 'e la caan²¹mo faa²¹ tsá² 'laa²¹ cwáain¹ tya' 'e júu³ 'múui² lo —gajin²in.

23 La joon gataan² coon²¹ jmii²¹² gatyaliin² fúui¹ tsá² li tyiin¹ Poo² do. Joon ca'aa²¹ tiin¹³ ca nuu²¹ faa^{21a} Poo² cwáain¹ tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Coon¹³ jí² tya' Moisés joongi coon¹³ jí² tya' tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² calií, coon¹³ 'e la joon gatyá¹-tsi tsá² do wa'a ja²mo líii² Jesus. ²⁴Joon 'inlíii¹³ ga'ii²¹mo jilaa²¹ 'e faa²¹ Poo² do. 'Inlíii¹³gi jo jo¹ galíii². ²⁵Ga'láa² 'wii²¹² ngaliin¹mo tsu 'wii¹³ jo røø²¹ sii²ⁱjee²¹² 'ii. Joon gajin² Poo²:

—'E ja²mo gafaa^{21a} 'in Espíritu Tyú² tya' Dios mo gacwo^{1o} jaain²¹ tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calií 'in sii²¹ Isaías 'e júu³ lo 'e jin²:

²⁶ Ngí¹ cwosii¹³ 'in tsá² no: 'Naa' nuu^{2uun} pe jo 'øøi²¹ 'oo'.
'Naa' jøø^{2øø} pe jo coon^{2oon} cwáain¹.

²⁷ Tsu ningali'waa^{21a}-tsi 'in tsá² no. Líi¹ gó² nuu^{1un}.

Yaamo jni¹ⁱ unní¹ⁱ la coon²¹ jo jøø².

Jo-gi nuu^{1un} coon¹³ loocwóo^{1o}.

Jon'gi 'øøi²¹-tsi.

Jon'gi cii¹²ⁱ coon¹³ jna wa'a un'láa^{2na}.

²⁸ Cwoliíi^{3oo} 'e nano tiin¹³ lingoo^{1gi} icwo^{3oo} tsá² 'in jo seein²¹ Israel 'e júu³ lo tya' xiiala untiin¹³ Dios tsá². Joon inuu^{1o}.

²⁹ Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² 'elo 'in tsá² Israel do gangaliin² sii²ⁱ líli¹ jee²¹² 'ii.

³⁰ Poo² do gajaan^{1gi} tún² jiin^{21gi} coon²¹ inuu li cii²¹ 'laa¹³. Joon 'ii²¹mo jileei²¹ 'in tsaliin² tsajøøi²¹² 'ii. ³¹ Lí²-i cwo^{2o} júu³ tyú² tya¹ doñi'in xiiala tyu² Dios to² tsá². Joon ga'e^{2e} cwáain¹ tya' Ña'ñu^{1u} Jesucristo jiin¹³ jo 'iin untyí²ingi 'ii.

Jí² gasii¹ in San Pablo tí²i 'in tsá² jai² líi² Jesucristo 'in néei¹ Roma

*Sí²i Poo² 'e jí² lo tya' tsá² néei¹
Roma*

¹ Jna-a, Poo², síi²na 'e jí² lo tyi'naa' 'in néei¹ Roma. Jmóo³oo jii¹na la to² tyu² Jesucristo. Joon Dios Jmii²¹ gatyii¹³ in jna 'e líi¹na apóstol tya'a. Joon gatø²ø Dios jna 'e cwóo³oo júu³ tyú² tya'a tya' xiiala itiin¹³ tsá².

² Joon ni jí² tya' Dios 'e gajmaa¹ 'in tsá² 'in nigacwo²o júu³ tya' Dios la mo jéi¹, Dios ga'íi²i júu³ la mo jéi¹ cwáain¹ tya' 'e júu³ tyú² do. ³ Joon 'e júu³ do faa²¹a cwáain¹ tya' Joon¹ Dios Jesucristo 'in líi¹i Ña'ñu¹u'. Joon cwáain¹ tya' 'e gacwéi¹ 'in Jesucristo lo juncwii²¹ galíi¹i jún² tya' 'líi²¹² røøi¹³ David. ⁴ Pe joon mo gajjin¹ in jee²¹² 'líi²¹² gajmaa¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios júu³ 'e Joon¹ Dios 'ii, 'in líi¹ to² fee¹gi 'ii. ⁵ Joon coon¹³ 'e gajmaa¹ Jesucristo 'wii²¹² tyii¹ ga'íi¹³na'a 'e 'iin²¹² in Dios Jmii²¹ jna'a joon 'e cwoo²¹o'lo júu³ tya'a la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e liseein²¹ 'in jo¹ líi² in joon jmáa¹ na nuu¹³u. ⁶ Joon 'naa' líi¹naa' tsá² 'in niganúu²un 'e júu³ do, joon Dios tø²ø 'naa' 'e líin²naa' tsá² tya' Jesucristo.

⁷ Síi³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in néei¹ Roma 'in Dios 'iin²¹² in joon gatø²ø 'e líin² in tsá² tya'a. Mí³ii tyani Dios Ñu¹u' joongi Ña'ñu¹u' Jesucristo 'e cwauncwaa³i 'naa' joon 'e seen²¹naa' 'e tyú².

*'In²¹² in Poo² tsafee¹³i 'in néei¹
Roma*

⁸ Nifu, coon¹³ 'e gajmaa¹ Jesucristo 'wii²¹² tyi' 'iin²¹² na cwóo³oo

'maai¹³ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ jileei²¹ 'naa' tsu la caain²¹ juncwii²¹ faa²¹a tsá² xiiala jai² líi²naa' Dios. ⁹ Joon Dios ñi¹o xiiala tii¹³-tsii 'naa' coon¹³ júu³ tyú² tyiia. Joon ce caain²¹-tsii jmóo³oo la to² tyu² Dios, cwóo³oo júu³ cwáain¹ tya' Joon¹on. ¹⁰ Mí³ii tyani Dios wa'a lí² gó³oo yajøø²na 'naa' coon¹³ 'e 'yaai¹-tsi Dios tsu ningoo¹ 'áai¹ 'e 'iin²¹² na gó³oo. ¹¹ Tsu 'iin²¹² na gó³oo wa lí² cwóo³oo 'naa' coon²¹ 'e uncoon¹³ 'naa' 'e lí² ngí²naa' 'e tyú²gi coon¹³ Dios, joon 'e seen²¹naa' 'e tá²gi taain²¹²-'oo' coon¹³ 'e jai² líi²naa'. ¹² Pe fo³oo 'e lí² tya¹-tsi' la 'oo²¹ yii-a' coon¹³ la jai² líi²naa' la líi²i jna'a.

¹³ Tsaru¹u', 'iin²¹² na 'e líi² 'naa' 'e 'láai² naa¹³ ga'í¹-tsii wa igó³oo yajøø²¹²na 'naa' pe ca nano jo mo gali³ii gó³oo. Niga'í¹-tsii gó²oo wa lí² 'iin³ to² júu³ tyiia jee²¹² 'naa' la nigalí² 'iin³ to² li catyiaa². ¹⁴ Tsu jna-a tíi²na fuu²¹²uu jilee²¹mo tsá², la tsá² néei¹ fuu²¹ si moo²¹ 'ee, 'in 'øøi²¹-tsi si jo 'øøi²¹-tsi 'ee. ¹⁵ Joon tsu cwáain¹ tyiia nináa¹ tyú² tyiia icwo³oo 'naa' 'in néei¹ Roma 'e júu³ tyú² tya' Dios tya' xiiala itiin¹³ tsá².

*Untyú¹ Dios tsá² jii¹³ coon¹³ 'e
jai² líi²i tsá²*

¹⁶ Jo fa'íi²¹ líi²na júu³ tya' Dios 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá² tsu 'e júu³ lo 'ii²¹ tya' Dios 'e jmá¹ tiin¹³ jileei²¹ tsá² 'in jai² líi². 'E júu³ lo ijmá¹ tiin¹³ tsá² Israel nifu pe jmá¹o jon tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹ Israel. ¹⁷ Joon 'e júu³ lo 'e²e jna' 'e jmoo¹o Dios tyú¹ tsá² jii¹³ coon¹³ 'e jai² líi² tsá². Tsu jin² in ni jí² tya'a: "Jileei²¹ 'in 'ii²¹ Dios coon¹³ 'e jai² líi² iseen²¹mo coon²¹ tøø²mo."

Tsaa² tya' tsá²

¹⁸ Joon née³oo' i'é² Dios, 'in tyíin¹ ñu¹fú², wúu¹ 'áai¹ 'in 'eei¹ 'ii joon jmoo¹o 'e gó². Coon¹³ 'e gó² jmoo¹o

'in tsá² no jñi²¹mo 'e jai² tya' Dios. 19 Tyá² ñii¹ 'in tsá² no jilaa²¹ 'e lí² cwii¹in tsá² Dios tsu 'ña'a Dios niga'e² 'ii. 20 Tsu lí²-i liñi¹ tsá² 'e jo jnéi¹ tya' Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹ a Dios. Ca mo garón¹ juncwii²¹ liñi¹ tsá² tyá² 'e Dios 'ii joon 'oo¹ 'ii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon coon¹³ la joon jo lí² wa jo tsaa² tya' 'ido sá². 21 Xufiin¹³ 'in tsá² do galicwii¹mo Dios la joon jo mo gaun'goo²¹o 'ii 'ido lawa Dios jon'gi nigacwo¹o Dios 'maai¹³. Xujoon li' galaa²¹ 'wii²¹² 'i¹-tsi 'e jo 'ee to² 'í³. Galinuu¹gi 'e gó² 'e øøi¹²¹-tsi. 22 Jin²in 'in tsá² no 'e ñii²¹²-tsi pe coon¹³ la joon galí¹i tsá² caa²¹mo. 23 Joon gaunsi²i 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹, 'in jo tyé¹, tya' dioses jmee¹i tsá² 'in lí¹i la lí¹i tsá², 'in tyé¹. Joon ca dioses tya'a 'in lí¹i la lí¹i joo²¹ tsi² cwáa¹, si mi¹²¹ 'ee, si joo²¹ ti tyán² tí² 'ee, gajmee¹i 'in tsá² do.

24 Tsu 'wii¹³ joon gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'ii ilii¹i 'in tsá² do jmáa¹a jiin¹³ 'e gó² la tí²-tsi. La joon gajmaa¹a jilaa²¹ 'e gacwo¹o tsá² fa'ii²¹ coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹ 'in catyaa². 25 Gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'ii tsu 'wii¹³ jo jo¹ galí²i 'e jai² tya' Dios pe jo¹o galí²i 'e júu³ tajuu²¹ do. Joon 'in tsá² do gaun'goo²¹o joon gajmaa¹a nuu¹³ 'e gajmaa¹a Dios la 'í¹³ 'e un'goo²¹o Dios Jmii²¹. jjiin¹³ 'ii-o 'e tí²i 'e un'goo²¹o tsá² coon²¹ tøø²mo! Amén.

26 Tsu 'wii¹³ joon gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'in tsá² do 'e jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in yaai 'e cwo¹o tsá² fa'ii²¹. Joon ca tsamí² gaunsi²i 'e jmoo¹o la tí²i jmáa¹a coon¹³ tsañuu¹. 27 La joon jon tsañuu¹ gatúu²o jmoo¹o la tí²i jmáa¹a coon¹³ tsamí² joon suun¹mo tsañuu¹ ruu²¹i. Joon tsañuu¹ jo jmáa¹a la 'oo²¹ 'ii 'e cwo²o fa'ii²¹ tsá². Joon moo¹ taa²¹²i 'e iní²i wúu¹ 'wii¹³ 'e gó² jmoo¹o.

28 Joon tsu 'wii¹³ jo 'iin²¹²in 'in tsá² do licwii¹ingi Dios Jmii²¹, nigatúu²mo Dios 'ii 'ilí² jmáa¹a 'e jo tí²i jmáa¹a. 29 'In tsá² 'in lí²i la joon sirøø¹i jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o: 'láa¹a coon¹³ tsamí², joon sóo²-tsi, joon suun¹mo 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Sirøø¹i 'e tsí² wúu¹i 'ido, joon tsá² 'in jngaai¹³ tsá² 'ii, joon ngii¹ to² 'noo¹ mi¹³, joongi tajúu³i. Joongi faa²¹a 'e gó² tya' tsá², jmaa¹a júu³ 'atsaa²¹. 30 Cwo²o tsaa² tsá² xeei²¹ 'uui²¹ joon 'e¹mo Dios, joon ungoøø¹i tsá² xeei²¹ joon jmoo¹o jloo³ joon 'gøøi¹³ 'áai¹ júu³ tya'a. 'In tsá² la 'ii jooi²-tsi jmáa¹a 'e gó² joon jo jmáa¹a nuu¹³ tsacøøi¹³ tya'a. 31 Tsá² 'in jo 'øøi²¹-tsi 'ii, jo untsiin¹ júu³ tya'a joon 'wa²-tsi joon jo ñii¹i xiiala jmaa¹a fee¹-tsi tya' tsá² xeei²¹, jo lii¹i jmáa¹a 'wo²-tsi tya' tsá² xeei²¹. 32 Tyá²-u ñi¹ 'in tsá² lo to² gatyu² Dios, ñi¹o jon 'e tí²i júuin² 'in jmoo¹o 'e gó² lo pe jo 'ee lí¹i 'ee jmoo¹-o jiin¹³ la jmoo¹o do. Joon ca jløøi¹³ wa ní² 'iin jmoo¹o la do-o jon.

2

Dios jmaa¹a 'ii²¹ 'e la jai²

1 Tsu 'wii¹³ joon 'nu-u, doñi¹in lí¹u'u, 'in jmaa¹o 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ jo lí² wa'a jo tsaa² tyi¹ sá². Tsu mo jmoo²¹o 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ 'e piin²¹² 'woo²¹¹o tsu jmoo²¹o jiin¹³ la jmoo¹o 'ido. 2 Pe née³oo¹ 'e jmoo¹o Dios 'ii²¹ røø² mo 'ii² júu³ tya' 'in gajmaa¹a 'e gó² do. 3 ¿Ti lí²u 'e láa²u 'e 'ii²¹ ijmáa¹a Dios tya' tsá²? Tsu 'nu-u jmoo¹²¹o 'ii²¹ tya' 'in tsá² do 'in jmoo¹o 'e gó² pe jmoo²¹o jon jiin¹³ la jmoo¹o 'ido. 4 ¿Ti jo tsáai¹-o'o 'e tyá² jmoo¹o Dios tyi¹ 'e 'wo²-tsi 'wii²¹² tyi¹? ¿Ti jo ñi²¹i 'e 'wo²-tsi Dios 'wii²¹² tyi¹ 'e jmáa¹a 'e jaa²¹-o'o coon¹³ Dios? 5 'Áai¹ 'wa²-o'o joon jo mo gajoo²¹-o'o

joon coon¹³ la joon unfee¹gi'i 'e wúu¹ imóo¹³o mi tí² jmíi²¹² ijmá¹ Dios 'ii²¹ røø²¹, 6 mo cón² Dios tya'a la coon²¹ nigajmaa^{1a} tsá². 7 Pe icwó² Dios coon²¹ juncwii²¹ 'e taa^{21a} coon²¹ tøø²mo jileei²¹ 'in ga'no² 'e 'ya²gi tya'a, joon 'in 'í² júui³, joon 'in ga'no² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'e tyá² 'e nigajmaa^{1a}. 8 Pe 'nii²¹-tsi Dios i'e² 'e 'ii wúu¹ 'in 'iin²¹²in jiiin¹³ 'ñá'a, 'in jo jmoo^{1o} nñu¹³ la jai¹ jiiin¹³ jmaa^{1o} nñu¹³un tya' jilaa²¹ 'e gó². 9 Joon ilisá² wúu¹ joongi faí³ tya' 'in jmoo^{1o} 'e gó² joon nifu tya' tsá² Israel pe ilisá²-a jon tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel. 10 Pe la joon jon icwo² Dios 'in jmoo^{1o} 'e tyu² 'e 'ya²gi tya'a coon¹³ yu júu³i joon iliseein²¹ tyá²-u nifu tya' tsá² Israel pe la joon jon ill² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

11 Tsu jo jmoo^{1o} Dios coon²¹ la jaain²¹ la jaain²¹ tsá², coon²¹ røø²¹mo jilee²¹mo tyani¹i. 12 Jilee²¹ 'in ga'no² tsaa² jo mo galicwii¹ 'e ley tya' Moisés jo ijmá¹ Dios 'ii²¹ tya'a coon¹³ 'e júu³ taa¹³ ley do pe jo sineei¹³ tsaliin²mo li 'ii²¹. Pe jilee²¹ 'in ga'no² tsaa² galicwii¹ 'e ley tya' Moisés do ijmá¹ Dios 'ii²¹ tya'a jiiin¹³ la jin² ley do. 13 Tsu 'in tsá² 'in nuu¹un 'e ley tya' Moisés do pe jo jmoo^{1o}, jo untyú¹ Dios 'ii. Untyú¹ Dios jiiin¹³ 'in tsá² do 'in jmoo^{1o} nñu¹³un 'e ley do. 14 Tsu mo jmoo^{1o} 'in tsá² jo seein²¹ Israel jiiin¹³ la to² tyu² ley tya' Moisés, xufiin¹³ jo cwii¹ 'e ley do, 'e lí² lawa ley tya' 'ñá'a. 15 Joon coon¹³ 'e jmoo^{1o} do lí² lawa toon¹on 'e ley do tsi alma tya'a. Joon mi tí² jmíi²¹² ilisá² 'ii²¹ tya'a 'e 'i¹-tsi 'ñá'a icwó^{1o} tsaa² si faa^{21a} 'wii²¹² tya'a 'ee. 16 Joon jmíi²¹² joon ijmá¹ Dios 'ii²¹ jilaa²¹ 'e gajmaa^{1a} tsá² 'uui²¹ coon¹³ 'e gajmaa^{1a} Jesucristo. Joon 'e 'ii²¹ ijmá^{1a} ilí¹ la li 'e júu³ gacwó²

jna tya' xiiala itiin¹³ tsá².

Xiiala lí¹i tsá² Israel coon¹³ ley tya' Moisés

17 Pe 'nu-u fu²¹u tsá² 'e lí¹u'u tsá² Israel, joon 'i¹-o'o 'e coon¹³ ley tya' Moisés do iseen²¹mo'o tyá²-u joon unjløøi¹³ 'wo'o coon¹³ Dios tyi'i. 18 Ní²-o'o 'e 'yaa¹-tsi Dios joon 'e ley do 'e² 'nu tyí¹³i 'e tyiin²gi. 19 Joon coon¹³ 'e 'øøi²¹-o'o lí²u 'e lí²i uncoon¹³on 'in tsá² 'in jo cwii¹in Dios tyi'i tsu 'in tsá² do lí¹i lawa tsá² tiui² jo ní² xiiafu tsaliin². Lí²u 'e lí¹u'u lawa jí² coo²¹ tya' tsá² néei¹ li nñu²¹. 20 Lí²u 'e lí¹i cwo²¹o cwáain¹ 'in bá¹ joon lí¹u'u tifo² tya' xuui²¹². Tsu 'i¹-o'o 'e coon¹³ 'e ley do 'oo²¹o jilaa²¹ 'e jai² 'e 'øøi²¹-tsi tsá². 21 Joon 'nu-u 'in 'e² tsá² xeei²¹, ¿'ee lí¹i jo 'e² 'e 'wo'o? 'Nu-u cwo²¹o júu³ tya' Dios 'e jo jmá^{1a} tsá² 'uun²¹, ¿'ee lí¹i jmaa^{21a} 'uun²¹ 'wo'o? 22 'Nu-u foo²¹o 'e jo lí² fee²¹i tsá² tsamí² tya' tsá² xeei²¹, ¿'ee lí¹i jmoo²¹o la joon 'wo'o? Nu-u gali'e¹mo'o dioses 'in jo jai² tya' tsá², ¿'ee lí¹i 'úun²¹un 'e sá² cwo¹ tya'a? 23 Unjløøi¹³ 'wo'o coon¹³ ley do pe ifaa²¹ tsá² gó² tya' Dios tsu 'wii¹³ jo jmoo²¹on la to² tyá²-u 'e ley do. 24 Tsu ni jí² tya' Dios jin': "In tsá² jo seein²¹ Israel faa^{21a} gó² tya' Dios tsaa² tyi'naa'."

25 'E la ja²mo 'lí³mo to² 'wa'a lí¹i tsá² lí² circuncidado. ('øøi²¹-tsi tsá² 'e lí² do 'e gacwo²o Dios Abraham mo ga'í²i júu³ jai² tya'a do. Gatuu^{1u} loo²¹ yu' cúun¹ xuui²¹².) 'lí³mo to² 'e lí² do wa'a jmá¹ tsá² nñu¹³un 'e ley tya' Moisés do. Pe wa jo jmá¹ tsá² nñu¹³un 'e ley do 'e lí¹ lawa jo 'ee galí¹i 'e lí² do. 26 Joon wana jmoo^{1o} tsá² jiiin¹³ la to² tyu² ley do pe jo mo ga'ii²¹ 'e li do ilí²in tyani Dios lawa galí¹ 'e lí² do tya'a. 27 Joon 'in nigajmaa^{1a} nñu¹³un 'e ley do, fiin¹³ jo ga'ii²¹ 'e lí² do, ijmá^{1a}

'ii'²¹ tyi'i 'in niga'ii'²¹ 'e li² do pe jo gajmaa²¹a n^{uu}¹³un fiin¹³ 'oo'²¹o 'e ley do toon¹on ni jí². ²⁸ Joon jon' tsá² Israel la jai'² 'ii' 'in niga'ii'²¹i jiin¹³ 'e li² do ngu'¹ taan²¹²in. Joon 'e circuncisión la jai'² jon' jiin¹³ 'e li² do 'e jmá¹ tsá² coon¹³ ngu'¹ taain²¹² tsá². ²⁹ 'In tsá² 'in líi¹i tsá² Israel la jai'² líi¹i la joon coon¹³ 'e 'i¹-tsi. Joon 'e circuncisión la jai'² li la li coon²¹ to² gajmaa¹a 'in Espíritu Tyú² tya' Dios coon¹³ 'e 'i¹-tsi tsá² jon'on 'e loo²¹ itú² tsá² do la to² tyú² ley. Joon 'in líi¹i circuncisión la jai' jon' wa' 'ii'²¹ tsá² 'ii' pe Dios 'in 'ii'²¹ 'ii.

3

¹ Wana la joon, ¿'ee to² 'e jmaai¹ wa'a líi¹i tsá² tsá² Israel si 'ee to² 'ii³ 'ee wa'a líi¹i tsá² li² circuncisión? ² 'Áa¹mo 'íi³ to² líi²na joon tya' 'láai² 'iin¹³. Nifu gacwo¹o Dios 'in tsá² Israel do 'e júu³ tyú² tya'a. ³ ¿'Ee líi²u? Wa mo jo gajai'² galíi²i 'in líi¹i¹³ 'in tsá² do, ¿ti líi²u 'e coon¹³ la joon jo iuntsiin¹ Dios 'e júu³ ga'íi²i do? ⁴ Jo lí² la joon! Tsú Dios ijmaa¹a la jai'² xúfiin¹³ jilee²¹mo tsá² tajúu³i. Tsú ni jí² tya' Dios jin²in: Ijin²in tsá² 'e jai'² jilaa²¹ 'e nigafaa¹³a, joon mi jmá¹ tsá² 'ii'²¹ tyi'i icwo¹'ii¹u 'in tyú¹.

⁵ Pe wana tsaa² tyi' jmaa¹i to² 'e 'ee¹e 'e jmoo¹o Dios 'ii'²¹ røø²¹, ¿ti jon' 'e gó² jmoo¹o Dios mi 'e²e jna' wúu¹? ('E fo¹³oo jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá².) ⁶ Jo lí² la joon! Tsú wana lí² jmá¹ Dios 'e gó², ¿xiiala lí² jmá¹ 'ii'²¹ tya' tsá² taan²¹²in juncwii²¹?

⁷ Joon wana júu³ tajuu²¹ tyiia jmaa¹i to² 'e jmoo¹o 'ya²gi 'e jai'² tya' Dios, ¿'ee lí' 'óo³gi tsaa²? ⁸ Wa lí la joon, ¿'ee lí' jo jmoo²¹o 'e gó² tsú coon¹³ la joon 'e lifee¹gi 'e tyú²? 'In líi¹i¹³ 'in 'iin²¹²in jmá¹ 'e gó² tyii'i 'e jin²o 'e la joon 'é² jna'a. Pe tíi²mo 'in tsá² do 'ii'²¹i 'e wúu¹ ini².

Jilee²¹o' røø²na' tsaa²

⁹ ¿'Ee líi²u? ¿Ti tyú¹gi tyijna' 'e líi¹na' tsá² Israellagi 'in catyaa¹i do? Jo lí la joon! Tsú røø²na' tsaa² la tsá² Israel lagi tsá² 'in jo seein²¹ Israel. 'E coon¹³ la joon tyú² tsaa² to² jilee²¹ tsá². ¹⁰ Joon ni jí² tya' Dios jin²in:

Jo 'in seein²¹ 'in tyú¹ tyani Dios jiin¹³ jaain²¹ jo seein.

¹¹ Jo 'in seein²¹ 'in 'øøi²¹-tsi. Jiin¹³ jaain²¹ jo seein²¹ 'in 'naa¹i Dios.

¹² Jilee²¹mo ningalíin² lí' caai²¹. Jo 'ee to² 'iin³ jiin¹³ jaain²¹.

Jo 'in seein²¹ 'in jmá¹a 'e tyú², jiin¹³ jaain²¹ jo¹ seein²¹.

¹³ 'E júu³ 'e 'woo²¹ 'oo²o lí la lí 'e jmá¹ 'e 'woo²¹ coon²¹ 'aa¹ tya' líi²¹² 'e sinó¹.

Joon coon¹³ ni síi¹³i jmoo¹o júu³ tajuu²¹.

Joon lawa 'ootyíi² tya' mii²¹ taa¹³a 'oo²o.

¹⁴ Jmaa¹i¹³ júu³ 'laa²¹ coon¹³ júu³ tsii²¹² wúu¹ 'yeei²¹ 'oo²o.

¹⁵ Coon¹³ jon¹on tí² to² 'iin²¹²in jn-gaa¹³i tsaruu²¹i.

¹⁶ Doñixiia' tsalíin² 'in tsá² do jmai² mii¹³mo coon¹³ 'e gó².

¹⁷ Joon 'e fu¹ 'e ngí¹ tsá² 'e tyú² jo mo galicwii¹ 'in tsá² do.

¹⁸ Jo 'ee 'i¹-tsi wa' un'goo²¹o Dios.

¹⁹ Joon né²o' 'e jilaa²¹ 'e jin² 'e ley 'e sá² la mo jéei¹, jin²o tya' 'in tsá² 'in tíi²i jmá¹ 'e ley do. Joon coon¹³ la joon jo lí² faa²¹gi cwáain¹ tya' tsaa² tya'a. Joon coon¹³ la joon jilee²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ tíi²i 'e ilisá² 'ii'²¹ tya'a. ²⁰ Tsú Dios jo untyú¹ jiin¹³ jaain²¹ tsú 'wii¹³ nigajmaa¹a la to² tyú² ley do. 'E ley do jmaa¹i to² jiin¹³ 'e liné²o' 'e niga'ná²a' tsaa².

Jmaa¹a Dios tiin¹³ tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e jai'² líi²i tsá²

21 Pe nano né²o' xiiala lí² untyú¹ Dios tsá² jo 'ee unjii²i 'e ley do. Joon 'e jii² 'e taa¹³ ley do joon 'e jii² gajmaa¹a 'in tsá² gacwó² 'e júu³ tya' Dios la mo jéei¹ faa²¹o cwáain¹ tya' 'elo. 22 La lo lí² untyú¹ Dios jileei²¹ tsá² 'in jai² líi²i. Untyú¹mo Dios jileei²¹ 'in jai² líi²i 'e gajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tya'a. Joon jilee²¹mo coon²¹ røø²¹ líi¹i la jaain²¹ la jaain²¹, 23 tsu jilee²¹mo niga'nóo²o tsaa² joon jii¹³ jaain²¹ wa galíi¹i la 'iin²¹²in Dios. 24 Pe Dios untyú¹ tsá² coon¹³ 'e fee¹-tsi, jo 'ee gajmaa¹a tsá², tsu jmoo¹o Dios tiin¹³ tsá² jii¹³ coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo Jesús 'wii²¹² tya'a. 25 Joon Dios gacwoo¹i Cristo lawa coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' tsá² mo gajúun²in. Joon mo jai² líi² tsá² Cristo 'íi³mo to² 'e fa¹ do. Joon coon¹³ la joon ga'e²e Dios tsá² 'e xüfiin¹³ 'wó¹-tsi coon¹³ 'e tsaa² ga'nóo²o tsá² la mo jéei¹ røø²¹ 'ii²¹ tya'a. 26 'E²e tsá² jon 'e røø²¹ 'ii²¹ tya' Dios nano joon røø²¹ 'ii²¹ tya'a çiiin²¹gi mi untyú¹i tsá² 'in jai² líi² Jesús.

27 Wa lí¹ la joon, çti lí² jmoo²¹o' jloo³ 'e tyú¹na'? Jo li¹i' la joon. Tsu jo mo gali¹i 'e tyú¹na' tsu 'wii¹³ gajmoo²¹o' jii¹³ la to² tyu² ley do, inlii¹o' jmoo²¹o' 'e tyú¹na' tsu 'wii¹³ ja²mo galíi²na' Jesucristo. 28 Coon¹³ la joon né²o' 'e untyú¹ Dios tsá² tsu 'wii¹³ 'e jai² líi²i tsá² jo cwáain¹ cón² Dios wa nigajmaa¹a la to² tyu² ley.

29 ÇTi líi¹ Dios Jmii²¹ jii¹³ Dios tya' tsá² Israel? ÇTi jon' líi¹mo jon Dios tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel? Tyú² né²e' 'e 'ii-o líi¹i Dios tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel 30 tsu jii¹³ jaan²¹mo Dios seein²¹. Joon untyú¹ Dios 'in líi¹ lí² circuncisión tsu 'wii¹³ jai² líi²i joon untyú¹mo jon 'in jo líi¹ 'e lí² do tsu 'wii¹³ jai² líi². 31 Wa li la joon, çti jo jmoo²¹o'

coon¹³ 'e jai² líi²na' 'e jo 'ee to² 'íi³gi 'e ley do? 'Esa la joon! Li' çii¹³i jmoo²¹o'. Jmoo²¹o' 'e iuntsiin¹ tsá² 'e jin² 'e ley do.

4

Xiiala gauntyú¹ Dios Abraham

1 Ç'Ee ifá³a' cwáain¹ tya' 'líi²¹² tsá² fee¹ tyi' Abraham? 2 Tsu wana gauntyú¹ Dios Jmii²¹ Abraham tsu 'wii¹³ 'e tyú² 'e nigajmaa¹a lí²-i jmáa¹a Abraham 'e unjløøi¹³ 'ña'a. Pe jo lí² unjløøi¹ 'ña'a tyani Dios. 3 Pe ni jí² tya' Dios jin²in: "Ja²mo galíi²i Abraham Dios, joon coon¹³ la joon gauntyú¹mo Dios 'ii." 4 Tsu mo jmoo¹o tsá² to² 'in fi²¹² do jo cí¹ 'e 'leei¹³ tsá² do lawa' 'e 'yaai¹-tsi pe lawa'a 'e røø²¹i. 5 Pe wana jai² líi² tsá² Dios, 'in untyú¹i 'in røøi²¹ tsaa², joon jo 'ee gajmaa¹a 'in tsá² do, pe coon¹³ 'e jai² líi² 'in tsá² do untyú¹mo Dios Jmii²¹ 'ii. 6 Joon 'líi²¹² David gajin²in xiiala jløøi¹³ 'in tsá² 'in gauntyú¹ Dios Jmii²¹ jmaai¹³ coon¹³ 'e jai² líi² jo 'e cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹a 'in tsá² do. 7 Tsu David do gajin²in:

Jløø¹³mo jileei²¹ 'in nigajmaa¹a Dios fee¹-tsi 'wii¹³ tsaa² tya'a. Joon niga'in¹mo-tsi 'e niga'láa² ido.

8 Jløø¹³mo jon 'in tsá² do 'in jo cwáain¹ cón² Dios tsaa² tya'a.

9 Jo gacwó² Dios 'e lijløøi¹³ jii¹³ 'in tsá² 'in niga'ii²¹ 'e lí² circuncisión do pe nigacwó² tya' 'in jo líi¹ 'e lí² do jon. Pe gafaa¹³a' 'e nigauntyú¹ Dios Abraham tsu 'wii¹³ jai² galíi²i. 10 Pe né²o' 'e nigauntyú¹ Dios Abraham la nu'gi 'e ga'ii²¹ Abraham 'e lí² circuncisión do. 11 Joon tsu 'wii¹³ gaja²mo galíi² Abraham Dios gacwo¹o Abraham 'e lí² do 'e li la li coon²¹ sello 'e nigauntyú¹ Dios 'ii xüfiin¹³ jo gali¹i 'e lí² do. Joon coon¹³ la joon gali¹

'e líi²in Abraham 'in jmii²¹ jon tya' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios Jmii²¹ la jo mo ga'ii²¹ 'e lí² circuncisión do. La joon jon lí² untyú¹ Dios 'ii coon¹³ 'e jai² líi². ¹² Lí¹mo Abraham jmii²¹ tsá² 'in niga'ii²¹ 'e lí² circuncisión do. Pe jon'on tya' 'in tsá² do 'in ga'ii²¹ jii¹³ 'e lí² do tya' cuerpo tya'a pe tya' 'in tsá² 'in niga'ii²¹ 'e lí² do la joon jon ja²mo líi² la jai² galíi² 'lí²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham la nu'gi ga'ii²¹ 'e lí² circuncisión do.

'Ii²¹mo tsá² 'e jú³ ga'ii² Dios coon¹³ 'e jai² líi²

¹³ Joon Dios ga'ii² jú³ tya' 'lí²¹² Abraham coon¹³ jún² tya'a i'ii²¹mo 'e juncwii²¹ lo lawa coon²¹ 'e gatíi² tya'a. Pe jo ga'ii² Dios 'e jú³ do tya' Abraham tsu 'wii¹³ nigajmaa¹ Abraham nuu¹³ 'e ley do, pe ga'ii²¹mo Dios Abraham 'e tyá² tsu 'wii¹³ 'e jai² galíi². ¹⁴ Joon wana jii¹³ 'in tsá² 'in nigajmaa¹ nuu¹³ 'e ley do i'ii²¹ 'e jú³ jai² ga'ii² Dios jo 'ee to² 'íi³ 'e jai² líi² tsá² joon 'ee jú³ jai² do 'e ga'ii² Dios Jmii²¹ jo 'ee to² tí². ¹⁵ Tsu 'e ley do jmoo¹-o jii¹³ 'e 'e² Dios tsá² wúu¹; pe mo jo ley sá² jo lí² 'láa² tsá² tya' ley.

¹⁶ Joon coon¹³ la joon 'ii²¹mo tsá² 'e jú³ ga'ii² Dios coon¹³ 'e jai² líi², lawa coon²¹ 'e 'yaa¹-tsi Dios 'e jo jnaa¹ tsá²; 'e coon¹³ la joon ilí² tya' jileei²¹ jún² tya' 'lí²¹² Abraham. 'øø¹²¹-tsi tsá² 'e jú³ jai² do jon' jii¹³ tya' 'in jmoo¹ nuu¹³ 'e ley do, tya'a jon 'in jai² líi² la nigajai² galíi² Abraham do, 'in líi¹ jmii²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² tyani Dios 'in jai² galíi² 'ii. ¹⁷ La gajin² Dios sii²¹ Abraham do mo gajin²in: "Gajmé¹na nu ilín²un jmii²¹ tsá² fúui¹." Joon Dios do cwó²o juncwii²¹ tya' 'in najúin¹

joon jmáa¹ a lisá² li jo 'e mo lisá² la mo jéei¹.

¹⁸ Jo cu²-tsi Abraham coon¹³ Dios. Joon xufiin¹³ nasuun¹mo 'e liseein²¹ yuun²¹ tya'a jo¹o galíi² jú³ jai² ga'ii² Dios tya'a, joon coon¹³ la joon galíi¹ "jmii²¹ tsá² fúui¹", jii¹³ la gajin² Dios: "Jii¹³ la tí² núu¹ la joon ilí² tí² jún² tyi'i." ¹⁹ Pe xufiin¹³ xuun¹³ ná¹gi tsín¹ coon²¹ cíein¹³ jii²¹ jo gatuu²¹ 'e jai² líi² mo ga'i¹-tsi xiati jii²¹ ningóo¹ 'e ña'a coon¹³ tsam² tya'a Sara do 'in nasuun¹mo 'e caan²¹in yuun²¹. ²⁰ Jo gacu²-tsi Abraham do jon'gi wa' jo jai² galíi² 'e jú³ jai² 'e ga'ii² Dios tya'a. Jii¹³ jai²gi galíi² jo cu²-tsi. Joon gaun'goo²¹ 'ido Dios. ²¹ Joon jo¹ galíi² Abraham 'e lí² untsiin¹ Dios 'e jú³ jai² ga'ii² do. ²² Tsu 'wii¹³ joon gauntyú¹mo Dios 'ii coon¹³ 'e jai² líi².

²³ Joon gataan¹an Dios ni jí² 'e nigauntyúu¹ Abraham jon' jii¹³ 'wii¹³ tya' Abraham do, ²⁴ pe gataan¹o ni jí² 'wii¹³ tyijna' jon. Tsu iuntyúu¹mo Dios jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii, 'in nigajmaa¹ jii¹ Ña'ñu¹u' Jesús jee²¹² 'lí²¹². ²⁵ Tsu Dios gacwóo¹ Jesús ijúun¹in ityí² tsaa² tyi' joon gajmaa¹ jii¹ 'ido tún¹ 'e lí² jmaa¹ 'e liseen²¹na' tyá² tyaní¹.

5

Wana jai² líi²na' jo 'e tsaa² røø^{21na'}

¹ Joon la joon tsu 'wii¹³ nigauntyú¹mo Dios jna' coon¹³ 'e jai² líi²na' cwosaan²¹o' tyá² tyaní¹ 'wii¹³ 'e nigajmaa¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi'. ² Tsu coon¹³ 'e jai² galíi²na' niga'ii¹³na' 'e fee¹-tsi Dios 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e gajmaa¹ Cristo tyijna'. Joon jmoo²¹o' jløø¹³na' sján³an' i'ii¹³na' 'e 'ya²gi tya' Dios. ³ Pe jon' jii¹³

'elo, pe jmoo²¹o' jløø¹³na' coon¹³
'e wúu¹ nee²¹en' tsu nee²¹o' 'e
nee²¹en' wúu¹ 'e 'e²e jmoo²¹o'
taa²¹a'. 4 Joon 'e jmo²o' taa²¹a
do jmoo¹o júu³ 'e nali¹i'. Joon 'e
gali¹i' joon tsáa¹mo-tsi' 'e lí² jmá¹
Dios 'e júu³ gaⁱⁱ²i do. 5 Joon jo
faⁱⁱ²¹ líi¹na' coon¹³ 'e tsáai¹-tsi' tsu
Dios nigacwo¹o jna' Espíritu Tyú²
tya'a, joon 'in Espíritu Tyú² do 'e²e
jna' xiiala 'iin²¹²in Dios tsá². Joon
coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² do
lí²-j 'iin²¹²mo' tsá² la 'iin²¹²in Dios
tsá².

6 Tsu la 'ii²¹² jo lí² jmó²na' tiin¹³na'
yiia', 'in Cristo do, mo gatí² 'ii²¹,
gajúun²in 'wii²¹² tya' tsá² gó². 7 'Áai¹
tyan¹ to² wa'a júuin² tsá² 'wii²¹²
cwáain¹ tya' tsá² xeei²¹ xufiin¹³
'in tyú²mo 'in júuin² do. Lí cón²
jo ngáa¹mo wa 'áa¹mo tyú¹ 'in
'ná¹ júin¹ do iliseein²¹ jaain²¹
tsá² 'in lí² júuin² cwáain¹ tya' 'in
tyú¹ do. 8 Pe Dios, tsu 'wii¹³
'iin²¹²in 'e²e jna' xiiala 'iin²¹²in
jna' gacwo¹o júin¹ Cristo 'wii²¹²
tyi' xufiin¹³ tsá² røø²¹ tsaa² jna'.
9 Joon nano, nigauntyú¹mo Dios
jna' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo tyi'
mo gajúun²in. Joon coon²¹ 'ii¹³gi
líi²na' iláa¹i jna' 'e wúu¹ lí tséi¹
'wii²¹² tya'a. 10 Tsu wana gajmaa¹a
Dios 'e seen²¹na' tyú² coon¹³on la
'ii²¹² 'eei²na' 'ii coon¹³ no gajúun²in
Jóon¹on; coon²¹ 'ii¹³gi líi²na' ijmaa¹a
tiin¹³na' coon¹³ 'e seen²¹in tsu
nano seen²¹na' tyú² coon¹³on. 11 Pe
jon' jiiin¹³ 'elo, pe jmoo²¹o' jløø¹³na'
coon¹³ Dios 'wii¹³ 'e gajmaa¹a
Ña^{ñu}¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi', tsu
'wii¹³ Cristo saan²¹an' tyú² coon¹³
Dios Jmii²¹.

Adán coon¹³ Cristo

12 Joon gaⁱ² tsaa² juncwii²¹ 'wii¹³
'e ga'láa¹a jaain²¹ tsá² joon júun²mo
tsá² 'wii¹³ 'e tsaa² do 'e gaⁱ²
juncwii²¹. Joon coon¹³ la joon 'ná¹
júun¹mo jileei²¹ tsá² tsu jilee²¹mo

niga¹noo¹o tsaa². 13 La nu¹gi 'e lisá²
ley niga¹noo¹o tsá² tsaa² xufiin¹³
jo gacón² Dios cwáain¹ mo jo ley
mo sá². 14 Pe ca ga¹noo¹o Adán
do tsaa² ga gacwo¹ Dios Moisés
'e ley do gajúun²mo 'in niga¹noo¹o
tsaa² xufiin¹³ jo ga'láa¹a la ga'láa¹
Adán do. Joon mo 'øøi²¹-tsi tsá² 'e
gajmaa¹a Adán do coon¹³ la jon lí²
'øøi²¹-tsi 'ee 'ná¹ jmáa¹a Cristo, 'in
ijó¹ ciin²¹gi.

15 Pe 'e cwó² Dios tsá² 'yaai¹-tsi jo
lí la lí 'e tsaa² ga¹noo¹o Adán. Tsu
coon¹³ coon²¹ tsaa² do, 'e ga¹noo¹o
jaain²¹ tsá², fúu¹mo tsá² gajúin¹. Pe
'e nigacwo¹ Dios 'e tiin¹³ tsá², jo
'ee 'laa¹³ tyiin¹, 'wii¹³ jaain²¹, Jesu-
cristo, fee¹gi lagi 'e tsaa² do, joon
tyú²-u tya' tsá² fúui¹. 16 'E tsaa² do
tya' jaain²¹ tsá² jo lí la lí 'e jmoo¹o
Dios tiin¹³na'. Tsu coon¹³ 'e coon²¹
tsaa² do galisá² 'ii²¹ tya' tsá² fúui¹.
Pe coon¹³ 'e jmoo¹o Dios tiin¹³ tsá²,
xufiin¹³ 'láai¹ tsaa² ga¹noo¹o tsá²
iuntyú¹mo Dios 'ii jo 'e 'laa¹³ 'ná¹.
17 Galí² ijúun²in tsá² 'wii¹³ tya' tsaa²
tya' jaain²¹ tsá². Pe coon²¹ 'ii¹³ líi¹gi
tya' 'in untyú¹ Dios, jo 'ee 'laa¹³
'ná¹, ili² tyu²-u to² 'e juncwii²¹ múui²
'wii²¹² tya' 'in tsá² jaain²¹ 'in sii²¹
Jesucristo.

18 Coon¹³ cwáain¹ tya' Adán do
galisá² 'ii²¹ tya' tsá² fúui¹ 'wii¹³
tsaa² tya' jaain²¹ tsá² do. Pe cwáain¹
tya' Jesucristo do gauntyú¹mo Dios
jileei²¹ 'wii¹³ 'e tyú²-u gajmaa¹a 'in
tsá² jaain²¹ do. 19 'øøi²¹-tsi tsá²,
'e coon¹³ 'e jo gajmaa¹a nu¹³un
jaain²¹ tsá², fúu¹mo ga¹noo¹o tsaa²
pe la joon jon 'e gajmaa¹a nu¹³un
jaain²¹ tsá² joon galí² 'e tyú¹mo fúui¹
tyani Dios.

20 Joon 'e ley do 'e gajó² 'e lifee¹gi
tsaa² tya' tsá². Pe lí ganga¹láai¹gi
tsaa² tya' tsá² 'e feei¹-tsi Dios
galifee¹gi jon. 21 Galí²-i la joon
'e la gajúun² tsá² 'wii¹³ 'e tsaa²
ga¹noo¹o 'e feei¹-tsi Dios lí²-i jmá¹

tsá² tyá² tyaní¹i joon cwo¹o jna' coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo.

6

Na'lii²¹²mo' wa' 'naa²¹gi' tsaa² pe jiin¹o' coon¹³ Cristo

1 ¿'Ee ijmo²¹o' jon? ¿Ti 'naa²¹gi' tsaa² 'e coon¹³ la joon lí² 'e¹ Dios jna' xiiala fee¹-tsi tyi'? 2 ¡'Esa la joon! Tsu na'lii²¹²mo' wa' 'naa²¹gi' tsaa². Joon wa la joon jo lí¹gi' sáan¹³an' 'noo²¹o' tsaa². 3 ¿Ti jo ñi² 'naa' 'e jile¹e' gasaa²¹na' jmi²¹ 'e ilicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús, mo gasaa²¹na' jmi²¹ lawa'a 'e gajuun²¹mo' coon¹³on? 4 Lawa ga'á¹mo' caan²¹mo coon¹³ Cristo joon na'lii²¹²mo'. Joon coon¹³ la joon lí²-i jiin¹i' tún¹ 'e lisáan¹³an' coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Tsu coon¹³ la joon gajiin¹in Cristo jee²¹² 'lii²¹² coon¹³ 'ii²¹ 'ya²gi' tya' Ñu¹u'.

5 Tsu wana uncaan²¹na' coon¹³ Cristo mo gajúun²in; la joon jon iuncaan²¹na' coon¹³on mo gajiin¹in. 6 Tsu nee²¹o' 'e mo gajúin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ jna' 'e lí¹na' lawa mo jéei¹ gajúun²mo' jon coon¹³on tsaa¹ crúu¹³ do. Joon coon¹³ la joon lí² 'iin² 'e lí¹na' tsá² 'in ngü¹i to² 'noo¹o tsaa². Joon jo lí¹gi' tsaleei¹³ jmo²¹o' nuu¹³u' jiin¹³ la to² tyu² tsaa² 'e gó². 7 Tsu 'lii²¹² jo lí²gi' 'noo¹o tsaa². 8 Wa mo'o gajúun²na' coon¹³ Cristo tsáa¹mo'-tsi' isaan²¹o' coon¹³on, 9 tsu nee²¹o' 'e mo ngayuui¹³ gajiin¹ Cristo jee²¹³ 'lii²¹² do coonti jo jmi²¹² wa'a júuin²gi' tún¹. Jo lí²gi' tyu² 'mó¹ to² 'ii. 10 Tsu mo gajúin¹ Cristo, cafu gajúun²in cwáain¹ tya' tsaa², pe nano la seen²¹mo seen²¹ tya' Dios. 11 La joon jon 'naa' cwolii¹naa' 'e 'lii²¹²naa' wa' 'noo¹gi' tsaa² pe cwoseen²¹naa' jiin¹iin' tya'

Dios sicaan²¹naa' coon¹³ Ña'ñu¹u' Cristo Jesús.

12 Tsu 'wii¹³ joon jo cwo²naa' yaanaa' 'e tyu² tsaa² to² 'naa' 'e jo jmaa²aa' núu¹³uun' jilaa²¹ 'e gó² 'e soon²¹in ngü¹ taan²¹²naa'. 13 Jo cwoo²oo' ngü¹ taan²¹²naa', jiin¹³ xu, wa'a 'noo¹gi' tsaa². Lí¹ cii¹³i jmaa²aa'. Cwoo²oo' ngü¹ taan²¹²naa' Dios lawa tsá² 'in nijúin¹ joon gajiin¹in tún¹. Cwo²naa' yaanaa' Dios 'e jmaa²aa' 'e tyú². 14 Tsu 'e tsaa² do jo lí²gi' tyu² to² 'naa'. Joon jo lí¹naa' tsá² 'in 'ná² jmá¹ 'e ley dó², pe lí¹naa' tsá² 'in ga'ii²¹ 'e feei¹-tsi tya' Dios.

Júu³ cwáain¹ tya' 'in tyu² to² jna'

15 ¿'Ee lí²naa'? ¿Ti 'naa²¹gi' tsaa² tsu 'wii¹³ lí¹na' tsá² 'in jo 'ná² jmo²¹gi' 'e ley do pe lí¹na' tsá² 'in niga'ii²¹ 'e feei¹-tsi tya' Dios? ¡'Esa la joon! 16 Tsu tyú² ñi² 'naa', wa cwó² tsá² yaai, 'e jmáa¹a to² tya' jaain²¹ ñi²¹fii²¹² tsá² 'e jmáa¹a nuu¹³uun, lí¹i tsá² tya' 'in ñi²¹fii²¹² do. Joon 'ná² jmáa¹a nuu¹³uun to² tyu² 'ido. La joon ili² wa'a cwo² tsá² yaai 'e lí¹i tsá² 'in tyu² tsaa² to² 'ii, joon ijúun²in lí tyéi¹, si cwo² tsá² yaai 'ee²¹ 'e jmáa¹a nuu¹³uun to² tyu² Dios 'e seein²¹ coon²¹ juncwii²¹ 'e coon²¹ tsáa¹. 17 Pe cwocwó³o' 'maai¹³ Dios, xüfiin¹³ galii¹naa' tsá² 'in tyu² tsaa² to² la mo jée¹, nigajmaa²aa' núu¹³uun' la jai² 'e júu³ tyú² niga'e² tsá² 'naa'. 18 Joon mo galáa²naa' jee²¹² tsaa² ga'ii¹³naa' 'e jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹. 19 (Joon fuu²¹²uu'naa' coon¹³ júu³ 'e siii¹ tsá² 'e coon¹³ la joon²¹ lí 'øøi²¹-'oo'.) Joon la gacwoo²naa' yaanaa' la mo jéei¹ 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e gó², la joon jon nano, cwoo²naa' yaanaa' jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹ 'e líin²naa' coonti tsá² tya' Dios.

20 La 'hí²¹² lí¹naa' tsá² 'in tyu² tsaa² to² jo mo gajmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹. 21 Pe ¿'ee gajmaa²aa' coon¹³ 'e gajmaa²aa' la mo jéei¹ 'e la no cwó² 'naa' fa'hí²¹²? Jiin¹³ 'e júun²moo'. 22 Pe nano niláa²moo' tsaa² joon ga'ii¹³naa' 'e jmaa²aa' la to² tyu² Dios. Joon coon¹³ 'elo líi¹naa' tsá² tya' Dios, joon li tyéi¹ i'ii¹³naa' coon²¹ juncwii²¹ itaa^{21a} coon²¹ tøø²mo. 23 'E leei¹³ tsá² 'e jnaa¹a mo 'noo¹o tsaa² jiin¹³ 'e 'ná¹ júun²mo. Pe cwo¹o Dios tsá², jo 'e laa¹³ tyíin¹, coon²¹ juncwii²¹ 'e taa^{21a} coon²¹ tøø²mo sicaain²¹ coon¹³ Ña'ñu¹u' Cristo Jesús.

7

Lawa'a icuu¹³mo cwoo²¹o tsá² coon¹³ Jesús mo jai² lí²i tsá² 'ii

1 Tsaru¹u', cwii¹oo' 'e ley do, joon ñí³oo' 'e 'ná¹ jmá¹ tsá² 'e ley do jiin¹³ la jee²¹² 'e seen²¹mo tsá². 2 Lí¹ lawa jaain²¹ tsamí² 'in nicuui¹³ cwoo²¹o. La 'hí²¹² seein²¹ 'in ñuu¹ tya'a do sicüin¹in coon¹³ 'ido jiin¹³ la to² tyu² ley do. Pe wana nijúin¹ ñuu¹ tya'a galáa²mo 'in tsamí² do 'e to² tyu² ley do 'e sicaain²¹ coon¹³ 'ido. 3 La joon wana tiui² tsamí² ñuu¹ tya'a la tyi seein²¹ ñuu¹ tya'a do, joon cuu²¹i cwoo²¹o coon¹³ tsá² xeei²¹ joon 'noo¹o tsaa² lawa 'e cwuu¹i coon¹³ tsá² xee²¹mo. Pe wana nijúin¹ ñuu¹ tya'a, galáa²mo 'in tsamí² do 'e to² tyu² ley do joon lí²-i cuu²¹i cwoo²¹o tún¹ jo 'e tsaa² 'noo¹o.

4 La joon jon 'naa', tsaru¹u', lawa'a nijún¹moo' 'e tyu²gi ley to² 'naa' 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo. Joon coon¹³ la la joon ilisá² coon²¹ 'e xiaa²¹ ityu² to² 'naa'. Joon nano nalíi¹naa' tsá² tya' Cristo 'in nigajiin¹ jee²¹² 'lí²¹². 'E coon¹³ la joon 'e 'ín³na' to² tya' Dios. 5 Tsu¹ la jee²¹² 'e seen²¹na' 'e 'ná¹ jmoo²¹o'

jiin¹³ la 'iin²¹²in ngu¹ taan²¹²na', 'e ley do 'e jmá¹ to² 'e unjnaa¹a-tsi 'e gó² 'e 'i¹-tsi ngu¹ taan²¹²na'. Joon 'elo jmaa¹ to² jiin¹³ 'e 'ná¹ júun²mo'. 6 Pe nano nijúun²mo' 'e lí² tyu²gi ley to² jna' la galí¹ la mo jéei¹, joon naláa²mo' 'e lí² jmoo²¹o' la to² tyu² Dios coon¹³ 'e juncwii²¹ 'múui² 'e gacwó²o Espíritu Tyú² tyijna' jon' wa' jmoo²¹o' la to² tyu² 'e ley tsaa¹ do 'e toon¹on ni mo'ji² do.

'E² 'e ley do jna' 'ee 'e tsaa²

7 ¿Ti lí² faa¹³a' jon 'e ley do 'e lí¹ tsaa²? ¡Esa lí² la joon! Pe jo mo galicwii¹na' tsaa² wa jo mo galisá² ley do. Tsu¹ wana 'e ley do jo mo gajin²in: "Jo cwosón²un 'e sá² tya' tsá² xeei²¹", jo mo galiñí³ii 'e tsaa² wa'a sóon²in tsá² 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. 8 Joon tsifu mo nú³uun 'e ley do, 'e gó² 'e 'yu¹ ngu¹ taan²¹²na galáa² 'wii²¹² 'e sóoin² jilaa²¹ ní² 'e gó² 'e sá². Tsu¹ mo jo ley sá² jo cwii³ jna tsaa². 9 Galisá² coon²¹ sii¹³ mo jo mo cwii³ii tsaa² tsu¹ jo ley do sá², joon galíi¹na 'e tyú¹moo tyani Dios. Pe mo ngíi²gi joon gajó² 'e ley do, joon 'e gó² 'e 'i¹-tsii lawa'a gajiin¹o tún¹ joon galiñí³ii xiiala gó² 'e líi¹na tyani Dios. 10 Joon 'e ley do 'e gacwó² Dios 'e liseen²¹na tyú² tyaní¹i gali¹i galiñí³ii 'e seen²¹na 'e jmó³oo 'e gó²; joon 'e gó² do lawa'a gajmáa³aa coon²¹ coon¹³ Dios. 11 Tsu¹ 'e gó² 'e 'i¹-tsii gacon²on jna tóo² coon¹³ 'e ley do. Galíi²na 'e uncaan²¹na coon¹³ Dios pe gajmáa³aa coon²¹.

12 Joon 'e ley do 'e tyú² 'áa¹mo do; joon jilaa²¹ to² tyu² Dios 'e tyú² 'áa¹mo jon. Jmaa¹³ 'e røø²¹ tyu² Dios to² 'e jmaa¹ to² tya' tsá². 13 Wana la joon, ¿ti gajmaa¹a 'e tyú² do 'e líi¹na coon²¹ coon¹³ Dios? ¡Esa la joon! 'E gó² 'e 'i¹-tsii do gajmaa¹a 'e líi¹na coon²¹ coon¹³ Dios.

Joon coon¹³ la joon ga'e²e jna xi-iala lí¹ tsaá². 'E tyú² ga'e²e jna xi-iala lí¹ tsaá² 'e coon¹³ la joon liñi³ii xiiala gó² 'áai¹ lí¹ tsaá² do.

¹⁴ Nee²¹o' 'e gacwó²o 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'e ley do. Pe ngu¹ taan²¹²na tyu² to² jna joon líi¹na lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' tsaá² 'in lí² jma¹ nuu¹³un jiin¹³ la to² tyu² tsaá² do. ¹⁵ Tsu jo 'øøi²¹-tsii jilaa²¹ 'e jmóo³oo; jo jmóo³oo jiin¹³ la 'iin²¹²na xujoon jmóo³oo jilaa²¹ 'e jo tí²-tsiiioo. ¹⁶ Pe wana jmóo³oo jiin¹³ la jo tí²-tsii jmóo³oo, coon¹³ la joon jmóo³oo júu³ 'e tyú² 'e ley do. ¹⁷ Joon jon' jna 'e 'in jmoo¹o 'e gó² do pe 'e gó² 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na. ¹⁸ Tsu ñí²oo 'e jo 'ee tyú² sá² tyiia jee²¹² ngu¹ taan²¹²na tsu 'iin²¹²na jmaá³aa 'e tyú² pe jo tí²na. ¹⁹ Jo jmaá³aa 'e tyú² 'e 'iin²¹²na xujoon jmaá³gii 'e gó² 'e jo 'iin²¹²na jmaá³aa. ²⁰ Wana jmóo³oo 'e jo 'iin²¹²na jmaá³aa joon jon' jna-a 'in jmoo¹o 'e do pe 'e gó² 'i¹-tsii 'yu ngu¹ taan²¹²na 'e jmoo¹o 'e do.

²¹ La lo tsangii²na: mo 'iin²¹²na jmaá³aa 'e tyú² joon xu 'e gó² jmóo³oo joon. ²² Coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsii tí²-tsii 'e ley tya' Dios, ²³ peli³i 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na coon²¹ 'e jñii²¹ jo cwó² 'e jmaá³aa jiin¹³ la 'iin²¹²na. 'E jñii²¹ do li la li coon²¹ ley tya' 'e gó² 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na 'e tyu² to² jna 'e joon jo cwó² láai² jna.

²⁴ ¡Tsá² 'in fúu² 'áai¹ jna! ¿'lin 'in iláa¹i jna coon¹³ 'e ngu¹ taan²¹²na ijmaá¹a ijúun²na? ²⁵ 'Ña'a Dios Jmii²¹ lí² láai¹ jna coon¹³ 'e gajmaa¹a 'Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi'. ¡Maa¹³mo Dios! Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na jmaá³aa 'e ley tya' Dios do tyu²u jna to² pe coon¹³ 'e ngu¹ taan²¹²na líi¹na tsa'leei¹³ tya' 'e ley tya' 'e gó² 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na.

8

Xiiala lí¹ 'e juncwii²¹ cwó² Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹

¹ Joon nano jo jma¹ Dios 'ii²¹ tya' jileei²¹ 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo Jesús, 'in jo ngi¹ to² jmoo¹o 'e 'yaa¹-tsi ngu¹ taain²¹² pe jmoo¹-o 'e 'yaa¹-tsi 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. ² Joon 'e ley tya' 'in Espíritu Tyú² do 'in gacwo² jna juncwii²¹ 'e sicaan²¹na coon¹³ Cristo Jesús nicaláai¹ jna tya' 'e ley tya' 'e gó² do joon wa'a 'e 'ná¹ júun²na. ³ Tsu Dios gajmaa¹a coon¹³ Cristo do jilaa²¹ 'e jo lí² jmaá¹a 'e ley tya' Moisés jiin¹³ coon²¹ jmii²¹². Tsu 'e ngu¹ taan²¹²na' do gajmaa¹a la wa'a jo 'ee 'ii²¹ galisá² tya' 'e ley do 'e untsiin¹in. Pe Dios gasii¹in Joon¹on 'e tsa'íi² ngu¹ taan²¹²na' 'e gacwó¹i 'ña'a lawa coon²¹ fa¹ 'e tyí² tsaá² tya' tsá². Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a 'ii²¹ tya' tsaá² 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na'. ⁴ La lo gajmaa¹a 'e coon¹³ la joon lí² jmoo²¹o' jilaa²¹ 'e tyú² jiin¹³ la to² tyu² ley do, jo 'ná² ngi²gi' to² tyu² 'e ngu¹ taan²¹²na' pe lí² ngii²¹i' jiin¹³ la 'iin²¹²in 'in Espíritu Tyu² do.

⁵ Joon 'in tsá² 'in ngi¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² ngu¹ taan²¹²in, cu²-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngu¹ taan²¹²in do. Joon 'in ngi¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in Espíritu Tyú² do 'i¹-tsi jiin¹³ tya' 'in Espíritu do. ⁶ Joon wa ngi¹ tsá² cu²-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngu¹ taan²¹²in jmaai¹³ jiin¹³ 'e júun²mo pe wa 'i-tsi tsá² jiin¹³ tya' 'in Espíritu Tyú² do jmaai¹³ 'e seen²¹mo tsá² joon si'ii¹ tyú²-tsi tsá² tyani Dios. ⁷ Joon jileei²¹ 'in ngi¹ cu²-tsi do lawa'a 'e¹mo Dios tsu jo 'iin²¹²in jon'gi cwó¹i 'ña'a wa'a tyu²u ley do to² 'ii. ⁸ Tsu 'wii¹³ joon, 'in ngi¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² ngu¹ taan²¹²in jo lí² jmaá¹a la 'yaa¹-tsi Dios.

⁹ Pe 'naa' jo ngi²ii' to² jmoo²oo'

jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa', pe 'e 'yaai¹-tsi 'in Espíritu Tyú² do. Tsu 'in Espíritu Tyú² do 'e 'yuu¹mo ngú² taan²¹²naa'. Joon wana jo 'yuu¹i 'in Espíritu Tyú² do ngú¹ taan²¹²in tsá² jo líi¹i 'in tsá² do tsá² tya' Cristo. ¹⁰ Pe wana 'yuu¹i Cristo ngú¹ taan²¹²naa', 'in alma tyi'naa' jiin¹o tsu nigaun-tyú¹mo Dios 'naa' xafiin¹³ ngú¹ taan²¹²naa' 'ná¹ júnun²in 'wii¹³ tya' tsaa². ¹¹ Joon wana 'in Espíritu Tyú² tya' 'in nigajmaa¹a jiin¹ Cristo Jesús jee²¹² 'líi²¹² 'yuu¹i jee²¹² 'naa', la joon jon 'in Dios do 'in gajmaa¹a jiin¹ Jesús ijmaa¹a jiin¹ jon cuerpos tyii¹ 'e 'ná¹ júnun²in. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios 'in 'yuu¹i jee²¹² 'naa' ijmaa¹a jiin¹ 'naa'.

¹² Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹'u', jo tíi²'na' ngí²'i to² tyu² ngú¹ taan²¹²na'. ¹³ Tsu wana ngí²'ii' jiin¹³ la to² tyu² ngú¹ taan²¹²naa', 'ná¹ júnun²naa'; pe wana coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² do jmoo²oo' 'e lawa'a 'e júnun²mo ngú¹ taan²¹²naa'. Joon jo jmoo²¹gi' la to² tyu²'u 'e coon¹³ la joon 'e seen²¹naa'.

¹⁴ Jileei²¹ 'in 'e² 'in Espíritu tya' Dios xiiala 'ná¹ ngí¹ líi¹i jónon¹ Dios. ¹⁵ Tsu 'in Espíritu 'in niga'ii¹³naa' jo líi¹i la líi¹ espíritu 'in tyu² to² 'íi³ 'naa', 'in lí² jmá¹ 'goo²oo'. In Espíritu 'in niga'ii¹³naa' nigajmee¹i jna' jónon¹ Dios. Joon coon¹³ 'in Espíritu do fee¹³na' Dios: "Ñu¹u". ¹⁶ Joon 'in Espíritu do røø²¹ síi¹i coon¹³ espíritu tyi' 'e líi¹'na' jónon¹ Dios. ¹⁷ Joon ilíin²'na' jónon¹on 'ii¹³na' 'e tíi²'na' jiin¹³ la júu³ ga'ii²i Dios tyijna'. Caan²¹mo coon¹³ Cristo 'ii¹³na' 'e tíi²'na' do. Tsu mo nee²¹en' wúu¹ caan²¹mo coon¹³ Cristo la joon jon 'ii¹³na' caan²¹mo coon¹³on 'e 'ya²gi tya'a.

¹⁸ Tsu líi²'na' 'e wúu¹ nee²¹e' nano jo 'ee to² tí² mi unciin² 'e wúu¹ do coon¹³ 'e 'ya²gi ijnee²¹ tyijna' mi

liciiin²¹giXu. ¹⁹ Tsu la tøøi² juncwii²¹ sijáan¹an 'áa¹mo ca mi tí² 'ii²¹ icwó¹² Dios jónon¹on jilaa²¹ 'e tíi²i. ²⁰ Tsu 'e juncwii²¹ lo galí¹ 'e jo 'ee to² 'íi³-in. Galí²-i la joon jon' wa'a gali'iin²¹²in 'e fu juncwii²¹ la joon, pe tsu 'wii¹³i la joon gali'iin²¹²in Dios Jmii²¹. Joon sijáan¹an ca mi líi²i. ²¹ 'E juncwii²¹ lo sijáan¹an ca mi láai² 'e gó² sijni¹³ tya'a joon lí² 'ii²¹i 'e 'ya²gi 'e siláa²i la siláai² jónon¹ Dios. ²² Joon ca jmii²¹² no jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios 'oon²on. 'Oon²on la 'oon²on tsami² mi líi² cuu²¹ tya'a iliseein²¹ jónon¹on. ²³ Joon jiin¹³ 'e gajmaa¹a Dios do 'oon²on pe jna' jon 'ón²on' xafiin¹³ niga'ii¹³na' 'in Espíritu Tyú² do lawa coon²¹ 'e tsáai¹ tsi' 'ii¹³na' jilaa²¹. 'Ón²on' 'áai¹ joon siján³an' ca mi líin¹na' jónon¹ Dios 'in 'in gacwaan¹³in. Joon coon¹³ la joon 'e ngú¹ taan²¹²na' ilí² siláa² ²⁴ tsu natiin¹³na' coon¹³ 'e siján³an'. Pe wana jøø²ø² tsá² 'e sijáan¹an joon jo sijáan¹gi. Tsu wana 'e jøø²ø² tsá² jo 'ná² sijáan¹an. ²⁵ Pe wana jo jøø²¹ø¹ 'e siján³a' 'ná¹ jon²du' coon²¹ tún².

²⁶ Coon¹³ la joon jon 'in Espíritu Tyú² do tya' Dios uncoon¹³ jna' coon¹³ jilaa²¹ wa jo pí³-tsi'. Tsu jo né²'na' faa¹³'a' júu³ tyú² jiin¹³ la tíi² jna'. Pe 'in Espíritu Tyú² do mii¹i tyani Dios 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e saai¹-tsi 'e jo lí² faa²¹a coon¹³ jmii¹ tya' tsá². ²⁷ Joon Dios, 'in ñí² jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá², ñí²o 'e 'iin²¹²in jin²in 'in Espíritu Tyú² do tsu 'wii¹³ 'in Espíritu do mii¹i 'wii²¹² tya' 'in cwii¹in Dios jiin¹³ la 'i¹-tsi Dios.

Li¹'i' sicaan²¹'na' coon¹³ Cristo

²⁸ Tsu né²o' 'e jilaa²¹ 'e tsangii²'na' gajmaa¹a Dios 'e sá² 'e tyú² tya' 'in 'iin²¹²in 'ii, 'e tyú²-u tya' 'in gatø¹² Dios iuntsiin¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. ²⁹ Tsu 'in galicwii¹in Dios la mo jéei¹, 'ii jon negatyii¹³in Dios ca la mo

'wiin²¹² wa'a ilíi²in la líi¹ Joon¹on, 'e coon¹³ la joon 'in joon¹on do ilíi²in 'in feei¹gi jee²¹² 'in ruu²¹i fúui¹ do. ³⁰ Joon 'in nigatyii¹³in Dios ca la mo 'wii²¹², gatø¹o jon; joon 'in nigatø²ø, nigauntyú¹mo jon; joon 'in nigauntyú¹ Dios, 'ii jon gacwo¹ Dios ilíi²in la líi¹ Joon¹on do.

³¹ ¿'Ee jon 'e faa¹³a' cwáain¹ tya' 'elo? Wana 'i¹-tsi Dios 'e tyú² tyi', jo 'ee cwáain¹ tyi' wa 'ei¹ tsá² jna'. ³² Tsu wana jo¹ gasáai¹ Dios Joon¹on pe gajaan²¹mo Joon¹on 'wii²¹² tyi-jna', ¿ti jo cwo¹³ Dios jna' jilaa²¹ caan²¹mo coon¹³ Joon¹on? ³³ ¿'lin lí² cwo²o tsaa² 'in nigatyii¹³in Dios? Tsu Dios 'in niga'ii²¹i 'ii. ³⁴ ¿'lin lí² píi²in li 'ii²¹? Tsu Cristo 'in nigajúin¹ 'wii²¹² tya'a. Joon 'ii-o gajin¹in jee²¹² 'lii²¹² joon nano tyín¹ li' cwo²¹ Dios tsáa¹, müi¹i 'wii²¹² tyi'. ³⁵ ¿'lin jon lí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna'? ¿Ti lí² jmáa¹a 'e wúu¹ né²e' 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna', si lí² jmáa¹a 'e fa¹³ sáan³an' 'ee 'e jo¹ 'iin²¹²gi Dios jna'? La joon jon wa'a 'øøi¹ tsá² jna', si júun²na¹ 'oo² 'ee, si 'ná² sin¹in' 'ee, si toon²¹on' tóin¹ 'mó¹ 'ee, si ti li jo¹ 'mó¹ tyi' 'ee. ¿Ti li' 'elo jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna'? ³⁶ La gajin² ni jí² tya' Dios:

'Wii²¹² tyi'i sáan³an' tóin¹ 'mó¹ la coon²¹ jmi²¹²;

joon líi² tsá² 'e líi¹ jna' la líi¹ joo'saa²¹ 'in jngaai¹³ tsá².

³⁷ Pe coon¹³ jilaa²¹ 'elo, jna' líi¹na' tsá² 'in gali²i jo 'ee gali² tya'a. Gali¹i 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'in nigali¹iin²¹²in jna'. ³⁸ Joon tsáa¹mo-tsii 'e jo sá² jiiin¹³ coon²¹ ilí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna'; tsu wa júun²na' si seen²¹na' 'ee jo lí². Jon' 'in ángeles si 'in tyu² to² 'ii 'ee; jon'gi 'e 'ii²¹ 'e sá² tya'a; 'e tsangíi²na' no si it-sangíi²na' tsa'oo²¹, 'yíi¹ 'ee; ³⁹ jon'gi 'e sá² fu ñii¹³ si 'e sá² fu 'wóo¹ 'ee si jee²¹² coon²¹ 'e catyíi² 'e gajmaa¹a

Dios jo lí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna' lagi 'e²e jna' 'iin²¹²in jna' mo gasii¹in Cristo Jesús Ña'ñu¹u'.

9

Nigatyii¹³in Dios tsá² Israel

¹ Mi fo³oo 'ee fo³oo jmai² 'e ja²mo la tíi² 'in líi¹ tsá² tya' Cristo. Jo jmóo³ jna júu³ tajuu²¹ tsu 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jmo²o jna júu³ coon¹³ 'e 'i¹-tsii 'e ja²mo júu³ tyíi. ² Áa¹mo xuui²¹²-tsii joon 'áa¹mo cu²-tsii tya' tsá² góo³oo Israel. ³ Joon ca 'iin²¹²na 'e líin²na coon²¹ coon¹³ Cristo 'e píi²in Dios jna wa'a lí² 'e tyú² tya' ruu²¹na tsagóo³oo. ⁴ Tsu 'in tsá² do líi¹ jún² tya' Israel joon Dios niga'ii²¹mo 'ido lawa joon¹on. Joon ga¹² Dios jee²¹² 'in tsá² do 'e cwá² coon¹³ 'e 'ya²gi tya'a joon gajmaa¹a júu³ 'ee 'iin²¹²in jmáa¹a. 'In tsá² do ga'ii²¹i 'e ley tya' Moisés do, joongi xiíala lí² un'goo²¹ tsá² Dios. Ga'ii²¹mo jon jilaa²¹ júu³ 'e ga'íi²i Dios. ⁵ 'In tsá² lo líi¹ jún² tya' 'in tsacøøi¹³ tyi' nifu, joon cwáain¹ tya' 'e ngú¹ taain²¹² tsá² Cristo gangaa¹³in jee²¹² 'in tsá² do. Joon Cristo líi¹i Dios joon tyu²u to² jilaa²¹. Cwocwaa³mo coon²¹ tøø²mo. Amén.

⁶ Pe jo mo gaján² 'e júu³ ga'íi²i Dios tya' tsá² Israel wa jo mo gatsín¹. Tsu jileei²¹ 'in líi¹ jún² tya' Israel jo líi¹ la jai² tsá² Israel. ⁷ Joon jileei²¹ jún² tya' Abraham jo líi¹i joon¹ 'in la jai² tsu Dios nigajin²in sii²¹i 'ii: "Jiin¹³ coon¹³ Isaac do il-isá² jún² tyi'." ⁸ øø²¹mo-tsi' coon¹³ 'e júu³ lo 'e gali¹i tsá² joon¹ Dios jon' wa' cwáain¹ tya' tsacøøi¹³ tya'a. Xujoon, jiiin¹³ 'in tsá² do 'in 'ii²¹ 'e júu³ ga'íi²i Dios gali¹i jún² tya'a. ⁹ Tsu 'e júu³ ga'íi²i Dios tya' Abraham gajin²in: "Mi cwá² 'ii²¹ joon, góo³oo, joon iliseein²¹ jaain²¹ joon¹ 'in Sara do."

10 Jon'on jiiin¹³ 'e no. Tsu 'in joon¹on gáí¹ tya' Rebeca do jaan²¹mo jmii²¹ seen²¹, 'in 'lii²¹² tsafeei¹³ tyi' Isaac do. 11-13 Pe la jo mo seen²¹mogi 'in xuui²¹² do jon'gi 'e mo gajmaa¹a jiiin¹³xu, 'e gó² si 'e tyá² 'ee, gajin²in Dios sii²¹i; Rebeca do: "In xuui²¹² tyi'i nifu ijmáa¹a la to² tyu² 'in xaai²¹gi do." Coon røø²¹ faa²¹a 'e júu³ lo la gafaa²¹a júu³ tya¹ Dios lí¹ li xiia²¹ 'e jin²in: "Iin²¹²na Jacob, pe 'e¹moo Esau", jin² Dios. Coon¹³ la joon galí² 'e tíi² Dios tyii¹³in doñi'in tsá² 'in tyii¹³in, jiiin¹³ la ga¹i-tsi joon jo cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹a 'in tsá² do.

14 ¿'Ee faa¹³a' cwáain¹ tya' 'e júu³ lo? ¿Tí jmoo¹o Dios 'e gó²? ¡'Esa la joon! 15 Tsu Dios gajin²in gasii²¹i; Moisés: "Ilifee¹-tsii tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹²na jmáa³aa feei¹-tsii tya'a, joon fúu² ilíi²na 'in tsá² do 'in 'iin²¹²na líi²na la joon tya'a." 16 Joon coon¹³ la joon nee²¹e' 'e jon' tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹²in si tya' 'in tsá² 'in cwo²-tsi 'áai¹ 'ee pe 'ña'a Dios ilifee¹-tsi. 17 Tsu ni jí² tya' Dios jin²in la gajin² Dios gasii²¹i; 'in røøi¹³ tya' Egipto: "Gajmée¹na 'nu røøi¹³ jiiin¹³ wa' ilí² 'e²ee tsá² 'ii²¹ tyiia, joon jiiin¹³ wa' ilicwii¹in tsá² jna la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹." 18 La joon ilifee¹-tsi Dios tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹²in jmáa¹a feei¹-tsi tya'a joon ijmée¹i 'waa²¹-tsi 'in tsá² 'in 'iin²¹²in jmée¹i la joon.

19 Pe ifo² jna: "Wana la joon, ¿'ee lí¹ cwo² Dios tsá² tsaa²? Tsu, ¿'iin lí² jo jmá¹a jiiin¹³ la 'iin²¹²in Dios?"

20 Pe 'nu jaain²¹ tsañuu¹, ¿'iin líi²u wa'a jo cwo² júu³ ruui²¹ coon¹³ Dios? Jmoo²¹o la 'in jmoo¹o coon²¹ tsuu² lí¹ cwoo¹³ 'e jin² sii²¹i 'in nigajmaa¹a: "¿'Ee lí¹ nigajmee¹³u'un jna la no?" 21 Tsu 'in jmoo¹o tsuu² tíi²mo jmá¹a jiiin¹³ la 'iin²¹²in coon¹³ 'e cwoo¹³ do. Lí²-i jmáa¹a

coon²¹ tsuu² 'e 'ya²gi coon¹³ po¹³ cwoo¹³ do si lí²-i jmáa¹a jiiin²¹ coon²¹ tsuu² 'e jo¹ tyiin² cuu² 'áai¹ coon¹³ 'e po¹³ cwoo¹³ do 'ee.

22 ¿'Ee lí² faa¹³a' tya' Dios? Jo lí² faa¹³a' jiiin¹³xu wa 'iin²¹²in Dios 'e²e tsá² xiiala 'e¹i tsaa² joon xiiala fee¹ to² tya'a joon gajmaa¹a taa²¹a coon²¹ tún² tya' 'in tíi² ní² wúu¹ joon 'in 'in'iin²mo. 23 Tsu coon¹³ la joon gajmaa¹a júu³ xiiati fee¹ 'e 'ya²gi tya'a tya' 'in tsá² do 'in galifee¹-tsi tya'a. Joon Dios nigatyii¹³in 'in tsá² do la mo jée¹ wa'a 'ii²¹i 'e 'ya²gi tya'a do. 24 Joon gatø¹²ø Dios jna', joon 'inlíi¹³ jna' líi¹na' tsá² Israel joon 'inlíi¹³gi jna' líi¹na' tsá² 'in jo seen²¹ Israel. 25 Jiiin¹³ la gajin² Oseas ni jí² tya'a mo gafaa²¹a cwáain¹ tya' Dios, gajin¹in:

'In tsá² 'in jo mo galíi¹ tsá² tyiia, 'ii iunsí³ii tsá² tyiia.

Joon 'in tsá² 'in jo mo gali'in²¹²na 'ii 'iunsí³ii 'in 'iin²¹²na.

26 Joon 'e cwoo¹³ do lí¹ gafuu²¹²uu 'in tsá² do: "Jon'on tsá² góo³oo 'naa", cwoo¹³ joon ilisii²¹ii' jóon¹ Dios 'in jiiin¹.

27 Pe cwáain¹ tya' tsá² Israel, Isaías gajin²in: "Xufiin¹³ 'in jún² tya' tsá² Israel tí² la tí² too¹³ taa¹³ tsi jmi'ñi¹³ tí² jiiin¹³ coon²¹ poo²¹²xu 'in tiin¹³,

28 tsu Ña'ñu¹u iuntsiin¹ júu³ tya'a tya' 'e cwoo¹³ lo ce tí² la jin²in joon la jmoon¹o ijmáa¹a." 29 Jiiin¹³ la gajin² 'in Isaías do la nu'gi:

Wa mo'o jo gasá¹ Ña'ñu¹u, 'in feei¹gi, jún² tyijna',

joon 'e galí¹na' la líi¹ 'in tsá² seen²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

Cuu²¹i tsá² Israel jmáa¹a la 'iin²¹²in Dios

30 ¿'Ee faa¹³a' cwáain¹ tya' 'elo? 'In tsá² 'in jo seen²¹ Israel 'in jo mo ganoo¹³on wa' untyú¹ Dios 'ii tsu 'wii¹³i 'e jmaa¹a, gauntyú¹mo

Dios 'ii coon¹³ 'e jai² galíi². ³¹ Pe tya' 'in tsá² Israel do, jo mo galí¹ wa'a untsiin¹ 'e ley do 'e ná² jmáa¹ a wa'a untyú¹ Dios 'ii. ³² Tsu 'in tsá² Israel do gali'in²¹² in wa'a untyú¹ Dios 'ii 'wii¹³i 'e jmoo¹o do jon' wa' 'wii¹³i 'e jai² lí²i. Tsu 'wii¹³i joon gatyuun¹³ in tsaa² cuun²¹² sii²¹ "cuun²¹² tyuun¹³ tsá²" 'e lí¹i Cristo. ³³ Joon jí² tya' Dios jin² cwáain¹ tya' 'e cuun²¹² do:

Sii²i fu Sión coon²¹ cuun²¹² tyuun¹³ tsá² joon 'e cuun²¹² do jmáa¹ a chí² tsá².

Joon jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo 'ee tsatyin²-tsi coon¹³.

10

¹ Tsaru¹u, jii¹³ 'e 'iin²¹²na 'áa¹i joon 'e júu³ tyá² 'e foo¹³na Dios 'wii²¹² tya' 'in tsá² Israel ijmáa¹ a Dios tiin¹³ 'ii. ² Tsu fo²oo 'wii²¹² tya'a 'e 'áa¹mo un'goo²¹⁰ 'in tsá² Israel do Dios pe jo røø²¹ ñi¹ xiiala lí² un'goo²¹⁰ 'a la jai² Dios. ³ Jo 'øøi²¹-tsi xiiala untyú¹ Dios tsá² joon 'iin²¹² in wa'a untyú¹ Dios 'ii jii¹³ la 'i¹-tsi yaai. Jo cwéi¹ yaai wa' untyú¹ Dios 'ii jii¹³ la 'iin²¹² Dios. ⁴ Tsu Cristo do lí¹i 'in lí¹ gatséi¹ tya' 'e ley tya' Moisés do joon untyú¹mo Dios jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii.

⁵ Joon mo gafaa²¹ a Moisés tya' xiiala ilí² untyú¹ Dios tsá² coon¹³ 'e ley do, gataan¹an ni mo'jí² 'e júu³ lo: "In tsá² 'in untsiin¹ jii¹³ la to² tyu² ley, iliseen²¹mo coon¹³ 'edo." ⁶ Pe la lo gajin² in tya' xiiala ilí² untyú¹ Dios tsá² coon¹³ 'e jai² líi² tsá²: "Jo foo¹³o coon¹³ 'e 'i¹-o'o: ¿'iin 'in lí² so¹o fu ñw¹³fú² wa'a xaa¹i Cristo? ⁷ Jon'gí foo¹³o: ¿'iin 'in lí² xaa¹i fu lí² 'ii²¹ wa'a jmáa¹ a so¹o Cristo jee²¹² 'lí²¹²?" ⁸ 'Ee jin² in wa'a la joon? 'E jin² in: "E júu³ jai² lo 'íi¹ co' liséen²un, ca tsi nu' 'oo¹³o 'íi¹ joon lí² 'i¹du¹-o'o 'e júu³ lo." Joon

'e júu³ lo 'e sí¹³ jna'a lí la lí 'e júu³ 'ee²¹ 'e cwáain¹ tya' 'e jai² líi² tsá². ⁹ Tsu wana coon¹³ júu³ tyi'i jmoo²¹⁰ júu² 'e líi¹ Jesús Ña'ñu¹u' joon wana jai² lí²u 'e nigajmaa¹ a Dios 'ii jii¹ jee²¹² 'lí²¹², itiin¹³mo'o. ¹⁰ Tsu coon¹³ 'e 'i¹-tsi tsá² ja²mo líi² tsá² wa'a iuntyú¹mo Dios 'ii, joon coon¹³ júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e cwii¹ in Jesucristo joon coon¹³ la joon tiin¹³mo 'ii.

¹¹ La jin² ni jí² tya' Dios: "Jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo tsatyn²-tsi tya'a." ¹² Tsu tyani Dios coon²¹ røøi²¹ tsá² Israel lagí 'in tsá² catyaa² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon Na'ñu¹u' líi¹i Ña'ñu¹u' tya' jileei²¹ tsá² joon cwoo¹ ce gasá¹ tya' jileei²¹ 'in mí¹. ¹³ Tsu jin² in ni jí² do: "Jileei²¹ 'in mí¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' 'in tiin¹³mo 'ii." ¹⁴ Pe, ¿xiiala lí² mí¹ tsá² wa' mo jo jai² galí²i? Joon, ¿xiiala lí² jai² lí²i tsá² Cristo wa jo mo ganúu²un tya'a? Joon, ¿xiiala lí² nuu¹un tsá² wa jo 'in mo seein²¹ wa'a jmaa¹³ a júu³? ¹⁵ Joon, ¿xiiala lí² jmaa¹³ a tsá² júu³ wa'a jo¹ mo sii¹ in tsá² 'ii? Jii¹³ la nigajin² ni jí² tya' Dios: "i'Áa¹mo 'ya²gí 'e ti²i tya' 'in tsá² 'in tsacwó² júu³ tya' xiiala seein²¹ tsá² tyá² coon¹³ Dios joon 'in cwó² 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá²!"

¹⁶ Pe jon' jileei²¹ jmaa¹ nuu¹³un 'e júu³ tyá² do tya' 'e tiin¹³ tsá². La gajin² Isaías ni jí² tya' Dios: "Ña'ñu¹u', ¿'iin galijai² galí²i júu³ tyi'i?" ¹⁷ Tsu 'e jai² 'e nigalí²i tsá² galí¹ tsu 'wii¹³i niganúu²un 'e júu³ do. Joon 'e júu³ nuu¹u do 'e júu³ cwáain¹ tya' Cristo.

¹⁸ Pe unngí²¹ nu¹: ¿Ti jo mo nuu¹u tsá² Israel 'e júu³ do? iNiganuu¹o! Tsu ni jí² tya' Dios jin² in:

Niganúu²un tsá² júu³ tya'a la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Joon 'e júu³ sšii¹ nigatyá¹ ca tí³ ni 'wó².

¹⁹ Pe unngíi²gíi 'nu: ζTi jo mo ga'øøi²¹-tsi tsá² Israel 'e júu³ ninúu²un do? Tsu gajin² Moisés:

Ijmée¹na 'naa' 'e tyiin²-oo' tya' tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in líi²naa' 'e jo líin² 'ido tsá² tyiia;

joon ijmée¹na 'naa' 'nii²¹-oo' coon¹³ coon fuu²¹ 'in líi²naa' 'e jo 'øøi²¹-tsi 'ido.

²⁰ Joon Isaías do coon²¹ tsáa¹gi gajin²in:

Nigatsee²¹i jna 'in tsá² 'in jo mo ga'naai¹³ jna;

joon gajné¹na tyani 'in tsá² do 'in jo mo gamú¹ jna.

²¹ Joon mo gafaa²¹ Isaías do cwáain¹ tya' tsá² Israel, gajin²in: “La coon²¹ jmíi²¹² í³íi cwóo³oo 'e tø²øø tsá² 'in jo jmoo¹o nuu¹³, 'in tsá² 'in jo tsi tsá²oo²¹o.”

11

Tsá² Israel 'in natiin¹³

¹ Wana la joon, ζti nigatiui² Dios tsá² tya'a tsá² Israel? ¡Esa la joon! Tsu jna-a líi¹na tsá² Israel. Joon líi¹na jú² tya' Abraham joon 'líi²¹² tsafeei¹ tyiia sii²¹ Benjamín. ² Jo mo gatiui² Dios tsá² tya'a 'in nigal-icwii¹in la mo jéei¹. Tsu ní² 'naa' la jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Elías mo gafaa²¹a Elías júu³ tyú² joon gacwoo¹o tsaa² tya' tsá² Israel. Elías do gajin²in sšii²¹i Dios: ³ “Ña'ñu¹u, nigajngaa¹³mo 'ino tsá² tyi'i 'in cwoo¹o júu³ tyú² tyi'i joon nigafiin¹in ni altar tyi'i. Joon jii¹³ jna-a seen²¹na joon 'iin²¹²in 'ino jn-gaa¹³mo jna jon.” ⁴ Pe Dios gañii¹i: “Nigajmá³aa coon²¹ dyá¹ mil tsá² tyiia 'in jo gasii²¹ 'wojnii¹ tyani 'in tsá² cun'uu³ sii²¹ Baal.” ⁵ La joon jon nano nigasáai¹xu Dios coon¹³ 'e feei¹-tsi tya'a 'inlíi¹³ tsá² Israel ilíi²in tsá² tya'a. ⁶ Joon ga'ii²¹ Dios 'in tsá² do coon¹³ 'e feei¹-tsi tya'

'ido jon' wa ga'ii²¹i tya' 'e nigaj-maa¹a 'ido. Tsu wana ga'ii²¹i Dios 'ido tya' 'e tyú² 'e nigajmaa¹a jo ga'ii²¹i 'wii¹³ galifee¹-tsi tya' 'ido.

⁷ ζ'Ee ifa²a' cwáain¹ tya' 'elo? 'In tsá² Israel do gali'iin²¹²in wa'a 'ii²¹ Dios 'ii pe jo 'ee gali²i pe jii¹³ 'in gatyii¹³in Dios gali¹o. Joon galibán¹mo 'in catyaa², ⁸ jii¹³ la gajin² ni jí² tya' Dios: “Dios jmaa¹a 'e ituun²mo 'e 'i¹-tsi 'in tsá² do; gacwo¹o 'ido unnú¹i pe jo jna²a, joongi gacwo¹o 'ido loocwóo¹o pe jo nuu¹un, joon la joon lí² ca jmíi²¹²no.” ⁹ Joon 'líi²¹² David gajin²in: Cwoli² 'e tyú² seein²¹ coon¹³ 'e gøø²¹ø lawa coon²¹ ni lá², 'e coon¹³ la joon ityuun¹in joon iní² wúu¹.

¹⁰ Cwolitui² unnú¹i joon jo jna²gi, cwoli² 'e lituu²¹ moowó¹o coon¹³ laa²¹² 'e tyaan¹an coon²¹ tøø²mo.

In tiin¹³mo 'in tsá² jo seein²¹ Israel

¹¹ Unngíi³íi 'naa', mo gatyuin² tsá² Israel, ζti gaci¹³i coonti? ¡Esa la joon! Xu lí¹ cíi¹³i galí. Tsu coon¹² 'e jo gajmaa¹a nuu¹³un tsá² Israel do galí² ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹ Israel, 'e coon¹³ la joon ili'iin²¹²in tsá² Israel 'e la joon jon. ¹² Joon wana galí² 'e tyú² tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'e jo gajmá¹a tsá² Israel nuu¹³un, joon ga'laa¹a tsá² Israel ilisá² 'e tyú² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel, xiiala fee¹gi ilisá² mi 'ii²¹ Dios 'ii tún¹!

¹³ Pe 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa', 'in jo seein²¹ Israel. Dios gasii²¹in jna 'e cwó³ jna júu³ tyú² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel. Joon fee¹ jmóo³oo to² tyiia, ¹⁴ 'e coon¹³ la joon ili'iin²¹²in 'inlíi¹³ tsagóo³oo jmaa¹a la gajmaa²¹a' la joon itiin¹³in. ¹⁵ Tsu wa mo'o gatiui² Dios tsá² Israel joon coon¹³ joon galiseein²¹ 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ tyú² tyani Dios,

¿'ee ilí² mi 'ii'²¹ Dios 'ii tún¹? 'Ilí² 'e iliseen²¹mo tún¹ 'in nijúin¹ do. 16 Tsu wana joon²¹ tsá² tya' Dios 'e con² nifu la joon jon nigajoon²¹o la tøøi² con² do. Joon wana tya' Dios 'e jmóo³ tya' coon²¹ 'mó² la joon jon tya' Dios 'e cwáa¹ tya'a.

17 'E lí¹ la líi¹ 'inlíi¹³ tsá² Israel líi¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo nawuun²¹ joon 'naa' líi¹naa' lawa cwáa¹ tya' 'mó² olivo 'e cwaain²¹ jee²¹² nuu²¹ 'e si'láai¹ jee²¹² 'e 'mó² olivo 'ee tyú² do. Joon coon¹³ la joon galí¹ ga'ii¹³naa' 'e pí²-tsi tya' jmóo³ 'e 'mó² olivo tyú² do. 18 Pe jo jmaa²aa' jløø¹³naa' lagi 'in tsá² Israel 'in líi¹ la lí¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo 'e nasiwuun²¹. Wa jmoo²oo' la joon, cwotii¹³ 'oo' jo 'ii'²¹ 'e jmóo³ do wa pí³-tyii' pe 'naa' 'ii'¹³naa' wa' pí³ tya' 'e jmóo³ do.

19 Coon²¹ jo¹ ngaa²¹²mo ifu²¹u jna: “Ja²mo júu³ tyi'nú, pe siwuun²¹ 'e cwáa¹ do 'e lí² 'láa¹na coon¹³ 'e 'mó² olivo tyú² do.”

20 Joon, “tyú²-u”, fuu²¹²uu, pe 'e cwáa¹ olivo nasiwuun²¹ do, nasiwuun²¹ tsu 'wii¹³ jo jai² mo galí²i joon 'nú ni'láa¹u'u coon¹³ 'e 'mó² do jiiin¹³ tsu 'wii¹³ jai² lí²u. Tsu 'wii¹³ joon, jo jmoo²¹o jloo¹³, jiiin¹³ ngi¹i coon²¹ tún². 21 Tsu wana jo gajmaa¹a Dios feei¹-tsi tya' 'in tsá² 'in líi¹ la lí¹ cwáa¹ siwuun²¹ tya' 'e 'mó² tyú² do coon²¹xu jo 'e ijmáa¹a feei¹-tsi tyi'i wa'a jo jai² lí²u. 22 Cón²on cwáain¹ xiiala feei¹-tsi Dios pe cón²on cwáain¹ jon xiiala coon²¹ tsáa¹ jmoo¹o Dios. Nigajmaa¹a coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'in nigatyuun¹³in do, pe fee¹mo-tsi tyi'i. Pe 'ná¹ 'ii'¹³gi'i 'e feei¹-tsi tyi'i tsu wana jo la joon, tsu iwiin²¹ 'nú jon. 23 Pe joon wana jai² líin²in 'in tsá² Israel do tún¹ ilí² 'láai¹ Dios 'ii tún¹ jee²¹² 'mó² tyú² do. Tsu tii²mo Dios 'láa¹i 'e lí¹ nisiwuun²¹un. 24 Tsu wana 'nú, 'in líi¹ cwáa¹ 'mó² olivo

gacwáin¹ jee²¹² nuu²¹, ga'láa²u coon¹³ 'e 'mó² olivo 'e tyú² la jo tii² jmá¹ tsá², ¿ti jon' jogi tyán² to² wa'a 'e 'laa¹i tún¹ cwáa¹ tya' 'e 'mó² olivo tyú² do tún¹, joon la no líi¹ 'in tsá² Israel do?

Itiin¹³ tsá² Israel li gatséi¹

25 Tsaru¹u, 'e jo líin²naa' tsá² ñii²¹²-tsi yaanaa', 'iin²¹²na 'e liñ² 'naa' 'e júu³ 'uuin²¹ lo: nigalibáin¹ 'in tsá² Israel jiiin¹³ ca gati² la tí² 'in tsá² jo seein²¹ Israel. 26 Joon mo lí² la joon jileei²¹ tsá² Israel itiin¹³in jiiin¹³ la nigajin² jí² tya' Dios:

'In jmoo¹o láai² tsá² ijó¹ fu Sión, joon ja'woo¹³o jilaa²¹ 'e gó² jee²¹² tsá² Israel.

27 Joon, 'elo ilisá² júu³ tyiia²¹² isí¹³na coon¹³on, “Ic³ii jilaa²¹ tsaa² tya'a.”

28 Joon cwáain¹ tya' 'e júu³ tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'in tsá² Israel do galíi¹ lawa tsá² 'in 'ei¹ Dios 'e ilisá² goon¹ fo² feei¹ tyii'. Pe 'iin²¹² mogi Dios 'ii tsu tyii¹³in 'líi²¹² tsacøøi¹³ tya'a. 29 Tsu jilaa²¹ 'e cwó² Dios jo tyii²¹ tún¹. Joon jo jaa²¹-tsi wana nagatø¹ø tsá². 30 Jo gajmaa²aa' núu¹³un' tya' Dios la mo jée¹, pe niga'ii¹³naa' 'e feei¹-tsi Dios tyii' tsu 'wii¹³ jo gajmaa¹a nuu¹³un 'in tsá² Israel do. 31 Joon galí² 'e jo nuu¹³un tsá² Israel 'e coon¹³ la joon lí² jmá¹ Dios feei¹-tsi tya'a jiiin¹³ la nigajmaa¹a tyii'. 32 Tsu Dios gajmaa¹a 'e jo jmáa¹a nuu¹³un jileei²¹ 'e coon¹³ la joon lí² jmáa¹a feei¹-tsi tya' jileei²¹.

33 Líli¹ feei¹-tsi Dios tya' tsá², joon líli¹ jmii¹-tsi joon 'áa¹mo 'øøi¹²¹-tsi. Jiiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'øøi¹²¹-tsi jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios jon'gi lí² 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o Dios cwáain¹ tya' tsá². 34 “¿'iin 'in 'øøi¹²¹-tsi 'e 'i¹-tsi Ña'ñu¹u? si ¿'iin ga'e² 'e 'ee? 35 ¿'iin nigacwo² Ña'ñu¹u 'e jmáa¹a 'e røø²¹i Ña'ñu¹u'

'ii? 36 Tsu jilaa²¹ 'e sá² nigacwo¹⁰ Dios joon 'ii gajmaa^{1a} jilaa²¹ 'e sá², joon jilaa²¹ 'e sá² 'e tyá'o." jCwoungoo^{21o} tsá² Dios coon²¹ tøø^{2mo}! Amén.

12

'Ná¹ cwoi² tsá² yaai Dios

¹ Tsu 'wii¹³ joon tsaru^{1u}, mí³hi tyani²ⁱⁱ coon¹³ 'e feei^{1-tsi} tya' Dios, 'e cwó¹³naa' yaanaa' lawa coon²¹ fa¹ 'e jiin¹ tya' Dios. 'E coon¹³ la joon lí¹naa' jiin¹³ tsá² tya' Dios tsu 'elo 'e tí²-tsi Dios. Tsu 'elo 'e tí²na' jmoo^{21o} lawa tsá² 'in 'øøi^{21-tsi}. ² Joon jo seen^{21naa} jmaa^{2aa} jiin¹³ la tyu² to² 'e juncwii²¹ lo. Unsi^{2naa} 'e 'i¹-oo' 'e coon¹³ la joon lí² unsi^{2naa} 'e jmoo^{2oo}. 'E coon¹³ la joon lí² lí²ii²ⁱⁱ 'e 'iin²¹²in Dios 'e tyú^{2-u}, joongi 'e 'yaai-tsi joongi 'e sitsiin¹.

³ Tsu fuu^{212uu} 'naa' jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'e feei^{1-tsi} Dios gajmaa^{1a} tyiia: xuun 'i¹-oo' yaanaa' lí¹gi la gatí^{2naa}. Tyú^{2gi} wa'a 'i¹-oo' coon²¹ tún², jiin¹³ la 'e nigacwo¹ Dios 'naa' 'e jai² lí²naa' la jaain²¹ la jaan^{21naa}. ⁴ Tsu lawa cuerpo tya' tsá² 'e lí² láai² 'ii¹³ joon la coon²¹ 'ii¹³ jmaa²¹ⁱ to² pe jo jmoo^{1o} la jmoo^{1o} 'ii¹³ catyiia². ⁵ La joon lí¹i jna'. 'Láai² 'ii¹³ to² 'e jmaai²¹ jna' la jaain²¹ la jaan^{21naa}. Joon sicaan^{21na} lawa coon²¹ cuerpo tya' Cristo. Joon xafiin¹³ fúu^{1o} 'e sicaan^{21na} tí² ca¹¹ 'ii¹³ tí² ca¹¹ 'ii¹³ 'e lí¹na' coon²¹ cuerpo.

⁶ Joon Dios nigacwo^{1o} jna' 'láai² 'ii¹³ to² ilí² jmoo^{21o} la jaain²¹ la jaan^{21naa}. Nigacwo¹ Dios tsá² to² lí² jmáa^{1a} la jaain²¹ la jaain²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon jile^{1e} 'ná¹ jmoo^{21o} 'e to² do gacwo¹ Dios jna' coon²¹ tún². Wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e jma^{2a} tsá² júu³ tyú² tya'a, 'ná¹ cwo¹ 'in tsá² do júu³ coon¹³ jilaa²¹ 'e jai²

lí²ⁱ. ⁷ Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a unjí²ⁱⁿ tsá² xeei²¹, 'ná¹ unjí²ⁱⁿ 'in tsá² do 'e tyú². Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a 'e^{2e} tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi 'ido 'e^{2e} tsá². ⁸ Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a tyá¹-tsi tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi jmáa^{1a}. Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e cwo^{2o} cuu² tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwó² 'e cuu² do 'e coon²¹ 'e 'i¹-tsi. 'In tyu² to² 'ná¹ tyu^{2u} to² coon²¹ tún², joon 'in uncoon^{13on} 'in seen²¹ fa¹³ 'ná¹ jmáa^{1a} 'e jløø^{13mo}.

'E 'ná¹ jmáa^{1a} 'in jai² lí²ⁱ Cristo

⁹ Cwoli²ⁱⁱⁿnaa' 'a la jai² la jaain²¹ la jaan^{21naa}. Cwoli^{2ee}mo' 'e gó² joon jmaa^{2aa} 'e tyú². ¹⁰ 'Ná¹ lí²ⁱⁱⁿnaa' la jaain²¹ la jaan^{21naa} jiin¹³ la 'iin²¹²in tsá² la 'oo²¹ ruu²¹ⁱ. 'Ná¹ tsáai^{1-oo} la jaain²¹ la jaan^{21naa} lí¹gi lagi yaanaa'.

¹¹ Jo cwoli^{2naa} tsá² 'in fui². Cwo^{2oo} pí³ yaanaa' wa'a jmaa^{2aa} to² tya' Ña'ñu^{1u} ce caain^{2-oo}.

¹² Jmaa^{2aa} jløø^{13naa} coon¹³ 'e sijaan^{21aan}. Taa²¹ jmaa^{2aa} mo moo^{2oo} wúu¹. Joon jo cwo¹ⁱⁿ-oo' wa'a foo^{21oo} júu³ tyú².

¹³ Uncoon^{13on} 'in tsá² jai² lí²ⁱ Cristo 'in seen²¹ fa¹³ joon 'ii¹³ moo' 'e tyú^{2-u} 'in jafeei¹³ 'naa'.

¹⁴ Mí²ⁱⁱ wa'a uncwaa¹³ Dios 'in jmaai²¹ 'naa'. Mí²ⁱⁱ wa'a uncwaa¹³ Dios 'ii, jo mí²ⁱⁱ wa'a jmeei²¹ Dios 'ii.

¹⁵ Jmaa^{2aa} jløø^{13naa} coon¹³ 'in tsá² 'in jløøi¹³ joon chí²ⁱⁱ coon¹³ 'in tsá² 'in cí²ⁱ.

¹⁶ Cwoseen^{21naa} coon²¹ 'e lí^{2naa} la jaain²¹ la jaan^{21naa}. Jo jmaa^{2aa} jløø¹³ 'naa' pe ngí²ⁱⁱ coon¹³ 'in tsá² 'wéi¹ do. Jo cwoli^{2naa} tsá² 'in lí¹ 'in ñii²¹²-tsi 'áai¹.

¹⁷ Jo cóon^{13on} tyii' 'e gó² jmoo^{1o} tsá² tyii' tya' jiin¹³ jaain²¹. Cwo¹³-oo' wa'a jmaa^{2aa} jmaai¹³ 'e tyú² tyani jileei²¹ tsá². ¹⁸ Jmaa^{2aa}

xiiá²¹ jiin¹³ lí² 'e seen²¹naa' tyá² coon¹³ jileei²¹ tsá². ¹⁹ Tsaru¹u', 'in 'iin²¹²na, jo coon¹³naa' tyii' yaanaa' pe cwoo²oo' 'a 'e² Dios wúu¹ 'ña'o 'ido. Tsu ni jí² tya' Dios jin²in: "Jna-a tíi²na 'e²e wúu¹, jna-a ici³ii tya' 'ino, jin² Nã'ñu¹u'." ²⁰ Joon gajin²in: "Wana un'aa² 'in 'ei¹ 'nu, cwoo¹³xu 'e dø¹o. Joon wana unjmúu¹i, cwoo¹³xu 'e 'uun²¹un. Tsu wana jmoo²o la joon icwo²o fa'ii²¹ tya' 'in 'ei¹ 'nu 'e lí¹ lawa'a xu²u mi³ jí² yu' tyí¹." ²¹ Jo cwo¹o wa'a lii²¹ 'e gó² 'nu; jmaa²a 'e lii¹i 'e gó² do coon¹³ 'e tyá².

13

¹ Jileei²¹ tsá² 'ná¹ jmaa¹a nuu¹³un jiin¹³ la to² tyu² tsaa'to². Tsu Dios cwoo¹o jilaa²¹ to² 'e sá² joon Dios siin²¹in jileei²¹ tsaa'to². ² Joon jileei²¹ 'in jo jmoo¹o nuu¹³ un to² tyu² tsaa'to² lawa jo jmoo¹o nuu¹³un to² tyu² Dios tsu Dios gacwo¹o 'in tsaa'to² do 'e to² 'oo¹o. Joon 'in jo jmoo¹o nuu¹³ 'ii in'láa¹a joon inii²¹² wúu¹. ³ Tsu 'in tsaa'to² do jo jmaa¹ to² wa'a toon²¹on fo²-tsi tya' 'in jmoo¹o 'e tyá² pe tya' 'in jmoo¹o 'e gó². ¿Ti 'iin²¹²u'u seen²¹u'un 'e jo fo² 'ii¹ tyi'i tyani tsaa'to²? Wa'a 'iin²¹²u'un la joon, jmaa²a 'e tyá² joon 'in tsaa'to² do ilitsáai¹-tsi 'nu. ⁴ Tsu 'in tsaa'to² do jmoo¹o to² tya' Dios 'e seen²¹un tyá². Pe wana jmoo²o 'e gó² 'ná² liin²u 'e 'goo²¹o. Tsu 'ii³mo to² 'e 'oo¹o tsaa'to² 'ii²¹ 'e 'e²e tsá² wúu¹. Joon Dios gacwo¹o 'ido to² 'e 'oo¹o wa'a lí² 'e²e wúu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' 'in jmoo¹o 'e gó². ⁵ Tsu 'wii¹³ joon 'áa¹mo tyiin² wa'a jmaa²a nuu¹³u to² tyu² tsaa'to². 'E coon¹³ la joon jon' wa' 'e tyu²mo' 'e wúu¹ do pe jmoo²o la ñi²i tíi²mo' jmoo²o. ⁶ Joon tsu 'wii¹³ joon ci²ii¹ 'laa¹³ tya' tsaa'to² tsu 'in tsaa'to² do

jmoo¹o to² tya' Dios joon la joon jmoo¹o.

⁷ Ci²ii¹ 'e jilaa²¹ 'e røø²¹naa'. Wana røø²¹naa' cuu² 'e 'ii³in tsá², ci²ii¹. Joon wana røø²¹naa' cuu² tya' 'laa¹³ 'e 'nii¹i tsá², ci²ii¹ jon. Jmaa²aa' núu¹³uu' tya' 'in 'ná¹ jmaa²aa' núu¹³uu' joon un'goo²¹oo' 'in 'ná¹ un'goo²¹oo'. ⁸ Jo cworøø²¹naa' tya' jiin¹³ jaain²¹. Cworøø²¹naa' jiin¹³ 'e 'ná¹ li'iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Tsu 'in 'iin²¹²in 'in catyaa² nigaj-maa¹o jilaa²¹ jiin¹³ la to² tyu² ley do. ⁹ Tsu 'e ley do jin²in: "Jo foo¹³o tsam² tya' tsá² xeei²¹, jo jngaa¹³un tsá², jo jmaa²a 'uun²¹, jo fu²u júu³ tajuu²¹ jiin¹³ jaain²¹, jo jmaa²a 'iin²¹²un 'e sá² tya' tsá² xeei²¹." Pe 'e ley lo, joon coon¹³ jilaa²¹ ley catyaa² 'e sitsiin¹ coon¹³ 'e júu³ lo: "Cwoli'iin²¹²mo' tsagoo²o jiin¹³ la 'iin²¹²u'un 'wo'o." ¹⁰ 'In 'iin²¹²in tsagoo¹o jo 'ee 'e gó² jmóo¹o tya' 'ido. Joon coon¹³ la joon 'in 'iin²¹²in tsagoo¹o iuntsiin¹ 'e ley do.

¹¹ Joon, tsu 'wii¹³ ñi²oo' xiiala ngó¹ tiempo, 'ná¹ jnaa¹-oo' 'e cwuu²¹moo' tsu tyan'gi najó² 'e tiin¹³na' lagi la mo 'wiin²¹² mo gajai² galii²na'. ¹² Ningó¹ xu²¹² niui²¹gi joon najatyéen¹mo 'e jná² jmii²¹² tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ tuu²¹²u' 'e jmoo²¹o la jmoo¹o tsá² li nuu²¹; joon 'ná¹ tyí¹³i' ñi³ la tyan¹an 'láa² 'in ngi¹ li jná² joo²¹. ¹³ Cwongi²i' la tíi² ngi¹ 'in ngi¹ mo jmii¹. Jo ngi²i' to² 'iin¹ jon'gi tyá²a' jmii²¹² li to²o tsá² mi¹³. Jo ngi²i' to² feei²¹ tsam² jon'gi ngi²i' to² jmoo¹o 'e gó². Jo 'ná²a' mii¹³ jon'gi' 'áa³a' tsiuwúu¹. ¹⁴ 'Ná¹ cwojmaa²aa' la gajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo joon jo 'i¹-oo' wa' jmaa²aa' jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'.

14

Jo fó²oo' 'e gó² tya' tsaru¹u'

1 Joon wana seein²¹ tsá² 'in x_u jai² líi² 'ii¹³naa' 'ido jee²¹² 'naa' pe jo cwo²⁰ júu³ ruu²¹naa' tya' cwáain¹ 'e jo 'ee to² 'iin³. 2 Ts_u 'inlíi¹³ líi²i 'e lí² d_ø¹² doñi¹ee 'e sá² pe seein²¹gi 'inlíi¹³ 'in x_u jai² líi² 'in g_ø¹²o jiiin¹³ jon². 3 Joon 'in tsá² do 'in lí² d_ø¹² doñi¹ee 'e sá² jo t_hi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² 'in jo g_ø¹² jilaa²¹ 'ii¹³. La joon jon 'in tsá² do 'in jo g_ø¹² jilaa²¹ níi³ 'e sá² jo t_hi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² do 'in g_ø¹² doñi¹ee 'e sá², ts_u na'ii²¹mo Dios 'ii²¹. 4 ¿Xiiala cwó¹¹ faa²¹ tsá² 'e gó² tya' jaain²¹ 'in jmoo¹⁰ to² tya' tsá² xeei²¹? Ts_u cwáain¹ tya' fii²¹²o 'ido lí² 'ii²¹ wa jmoo¹⁰ 'e tyú² si 'e gó² 'ee. Joon tyú²-u icwo¹¹i ts_u Ña'ñu¹u' lí² jmáa¹a taa²¹ 'ido.

5 La joon jon seen²¹mo jon tsá² 'in 'i¹-tsi 'e tyiin²gi coon²¹ jm_h²¹² lagi 'e jm_h²¹² catyia², joon seen²¹mo 'in 'i¹-tsi 'e coon²¹ r_ø²¹ jilaa²¹ jm_h²¹². Joon jileei²¹ 'ná¹ litsáai¹-tsi 'ña'a. 6 'In un'øø¹¹ coon²¹ jm_h²¹², un'øø¹¹ 'e jm_h²¹² do 'e un'goo¹⁰ Ña'ñu¹u'. La joon jon jmoo¹⁰ 'in jo un'øø¹¹ jiiin¹³ coon²¹ jm_h²¹². Jo un'øø¹¹ jm_h²¹² ts_u coon¹³ la joon líi²i 'e un'goo¹⁰ Dios. La joon jmoo¹⁰ 'in g_ø¹² jilaa²¹ 'ii¹³, g_ø¹²o 'e un'goo¹⁰ Dios ts_u gacwo¹⁰ 'maai¹³ Dios. Joon 'in jo g_ø¹² jilaa²¹ 'ii¹³, jo g_ø¹²o 'e un'goo¹⁰ Dios joon gacwo¹⁰ 'maai¹³ Dios.

7 Ts_u jiiin¹³ jaain²¹ jee²¹² jna' 'e seen²¹na' jiiin¹³ tyi'yiaa' jon'gi júun²na' tyi'yiaa'. 8 Ts_u wa' seen²¹na', seen²¹mo' tya' Ña'ñu¹u' joon wana nijúun²na' júun²mo' tya' Na'ñu¹u' jon. Joon wa' seen²¹na' si júun²na' 'ee líi¹na' tsá² tya' Ña'ñu¹u'. 9 Ts_u Cristo gajúun²in joon gajiiin¹o tún¹ joon coon¹³ la joon galíi¹i Ña'ñu¹u' tya' 'in nigajúin¹ coon¹³ 'in jiiin¹.

10 Pe 'nu-u, ¿'ee líi¹ jmoo¹⁰ 'ii²¹

tya' ruu²¹u? ¿'Ee líi¹ jmoo¹⁰ 'e jo tsáai¹-o'o 'ii? Ts_u jilee²¹na' 'ná¹ tsaa²¹a' tyani Cristo ilisá² 'ii²¹ tyi'. 11 Ts_u ni jí² tya' Dios jin²in:

'Ee la ja²mo seen²¹na, jin² Ña'ñu¹u'. Joon coon¹³ 'e joon 'e jai² ijuui²¹ jileei²¹ tsá² 'wojni¹i tyani³ii.

Joon jileei²¹ icwo¹² 'maai¹³ Dios 'e tyú¹mo'ii.

12 Joon jilee²¹na' 'ná¹ jniin²¹²i' cwáain¹ tyi' tyani Dios la jaain²¹ la jaan²¹na'.

Jo jmaa^{2aa} wa'a tyuuiin² tsaruu²¹naa' wa' tee²¹i coon¹³ tsaa²

13 Ts_u 'wii¹³ joon jo faa¹³a' 'e gó² tya' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá². Lí' cii¹³i jmaa^{2aa} faa¹³aa' laa²¹, cwo²-oo' jo jmaa^{2aa} jiiin¹³x_u wa'a tyuuiin² tsaruu²¹naa' wa'a xuu²¹i coon¹³ tsaa². 14 Ñi²oo joon tsáa¹mo-tsii coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesús 'e jo 'e sá² jiiin¹³ coon²¹ 'e g_ø¹² tsá² wa'a jmoo¹⁰ 'leei²¹ tsá², pe wana 'i¹-tsi tsá² 'e lee²¹i 'ña'a, joon 'lee²¹mo joon. 15 Joon wana coon¹³ 'e tyé²e' jmoo²¹o' 'e lee²¹i tsaru¹u' jo ngi²i' la 'iin²¹²na' 'ii. Ts_u 'wii¹³ joon jo jmoo²¹o' coon¹³ 'e tyé²e' wa' 'leei²¹ 'in tsaru¹u' do ts_u gajúin¹ Cristo 'wii¹³ tya'a. Ts_u wana 'leei²¹ 'in tsaru¹u' la joon, niga'leei²¹mo jiiin¹³ ts_u 'wii¹³ nigatyé²e' jiiin¹³ 'e 'iin²¹²mo'. 16 Ts_u 'wii¹³ joon jo cwo²¹o' coon¹³ 'e jmoo²¹o' 'e faa²¹a tsá² 'e gó² tya' 'e sá² 'e tyú² tyi'. 17 Ts_u 'e tyu² Dios to² tsá² jo lí¹ jiiin¹³ coon¹³ 'e g_ø¹² tsá² si 'e 'uun²¹ tsá² 'ee. 'E tyu² Dios to² tsá² lí¹ lawa coon²¹ juncwii²¹ tya' tsá² coon²¹ tsáa¹, 'e lí¹ 'e seein²¹ tsá² tyú² tyani Dios, joon 'e seein²¹ tsá² jlø¹³mo coon¹³ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyú² tya' Dios. 18 Joon 'in jmoo¹⁰ la joon to² tyu² Cristo, 'e 'yaai¹-tsi Dios tya'a joon ifaa²¹ tsagoo¹⁰ 'ee tyú² tya'a.

19 Joon la joon cwocwoo¹³-tsi' 'e jmo²¹o' jiin¹³ 'e saan²¹²a' tyú²-u la 'oo²¹ jna', joon iuncóon¹³on' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'e tsáai¹gi-tsi' 'e jai² lí²na'. 20 Tyú²gi wa jo jmo²¹o' 'e jo 'ee to² 'í³ 'e gajmaa¹a Dios coon¹³ 'e tyé²e'. Tsu né²o' 'e la ja²mo 'e tyú² jilaa²¹ 'e gøø²¹ tsá², jo jmo¹o' leei²¹ tsá² pe 'e gó² jmo²¹o' wana tyé²e' 'e jmá¹ 'e xuui²¹ tsaa² tsaru¹u'. 21 'E tyú²gi wa jo tyú³u' ngú¹, si 'né²e' vino 'ee, si jmo²¹o', 'ee doñi'ee ijma¹ tyuui¹³ tsaru¹u' si jmo²¹o' xuui²¹ tsaa² 'ee, si jmo²¹o' 'e xugi tsáai¹-tsi 'ido Dios 'ee. 22 Tsu 'e jai² 'e tsáai¹-tsi' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'ná¹-a 'e tsáai¹-tsi' tyani Dios. Joon jløø¹³mo 'in tsá² jo cwo²o 'ña'a tsaa² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmo¹o! 23 Pe wana 'in gø² cu²-tsi 'noo¹o tsaa² coon¹³ 'e gøø²¹ do tsu jo mo gøø²¹ wa 'e tsáai¹-tsi, joon jilaa²¹ 'e jmo¹o tsá² 'e jo tsáai¹-tsi, 'noo¹o tsaa².

15

*Jmaa²a 'e 'yaai¹-tsi tsaru²¹u
jon' 'e 'yaai¹-o'o 'wo'o*

1 Joon jileei²¹ jna' 'in tsáai¹-tsi lí¹gi 'ná¹ uncóon¹³on' coon²¹ tún² 'in tsá² catyaa² 'in xugi jai² lí²i, joon jo jmo²¹o' jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi' yiia'. 2 La jaan²¹na' 'ná² jmo²¹o' jiin¹³ la 'yaai¹-tsi ruu²¹i 'e sá² 'e tyú² tya'a joon ilitsáai¹gi-tsi 'e jai² lí²na'. 3 Tsu Cristo jo gajmaa¹a 'e 'yaai¹-tsi 'ña'a, tsu ni jí² tya' Dios jin² xiiala nigali¹: "Jna-a ga'i¹³na 'e jú³ 'laa²¹ 'e gacwoi² tsá² 'naa'." 4 Tsu jilaa²¹ 'e gataan¹an tsá² ni jí² tya' Dios la mo jéei¹, gataan¹an i'e²e jna' 'e coon¹³ la joon 'e sá² 'e sijaan²¹²an' tsu 'wii¹³ 'e jú³ taa¹³ 'e jí² do ijma¹a taa²¹ jna' joon icwo²o jna' fo'feei¹ tyi'. 5 Cwo²o²o Dios 'naa' 'e seen²¹naa' jløø¹³naa' coon¹³ 'in catyaa² do.

Joon Dios do lí² cwo²o 'naa' 'e jmaa²aa' taa²¹ joon lí² cwo²o 'naa' fo'feei¹ tyii'. Cwouncoon¹³ Dios 'naa' 'e canii²mo 'i¹-oo' coon¹³ 'in catyaa² do la gajmaa¹a Cristo Jesús, 6 'e coon¹³ la joon jilee²¹naa' lí² ungoo²¹oo' coon²¹ caain²¹ Dios, 'in Jmii²¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo.

*'E jú³ tyú² tya' tsá² 'in jo seein²¹
Israel*

7 Tsu 'wii¹³ joon 'ii¹³naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la ga'ii²¹ Cristo jna' 'e coon¹³ la joon un'goo¹o tsá² Dios. 8 Tsu fuu²¹²uu 'naa' 'e Dios gasiin¹in Cristo gauncoon¹³on tsá² Israel 'e coon¹³ la joon gauntsiin¹ jú³ ga'ii¹ tya' lí²¹² tsacøø¹³ tyi'. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Dios jú³ 'e jo cuu²¹i jú³ tya'a. 9 Gajó² jon Cristo 'e lí² un'goo²¹o tsá² 'in jo seein²¹ Israel Dios tsu 'wii¹³ 'e feei¹-tsi tya' 'ido. La gajin² ni jí² tya' Dios:

Tsu 'wii¹³ joon iun'gó³oo 'nu jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

Joon i'øø³øø coon²¹ icwo³oo máa¹³u'un.

10 Joon lí² lí² xiia²¹ jin² ni jí² do: Cwojløø¹³naa' tsá² jo seein²¹ Israel, coon¹³ 'in tsá² tya' Dios.

11 Joon lí² lí² xiia²¹gi jin²:

Cwoo¹³ 'naa' 'maai¹³ Ña'ñu¹u' jilee²¹naa' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Joon faa¹³aa' xiiala feei¹ 'ii jileei²¹ tsá²,

12 Joon Isaias gataan¹an jí² do jin²in: Lawa coon²¹ jmó³ 'mó² 'e 'yeei²¹ san¹³ tya' la joon inii¹³ jaain²¹ tsá² jee²¹² jmó³ Isai.

Joon ityu²u to² jileei²¹ tsá² jo seein²¹ Israel.

Joon 'in tsá² do 'in jo seein²¹ Israel 'e jo cu²-tsi coon¹³ 'ii.

13 Joon nano má³ii tyani Dios, 'in cwo² jna' 'e sijaan²¹²an', mí³ii wa'a cwo² Dios 'naa' 'e jløø¹³naa' 'áai¹

joon 'e iliseen²¹naa' tyá² coon¹³ 'ii
'wii¹³ ja²mo líi²naa' 'ii. Joon mi³ii
'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya'
Dios 'e lí² un'láa²naa' 'e i'øøi²¹gi-'oo'
'e sijáan²¹²an' ca gasá¹.

14 Joon 'naa' tsaru¹u', tsáa¹mo-tsii
'e 'naa' seen²¹naa' 'e tyúmoo', joon
'øø²¹mo-'oo' jilaa²¹ joon tíi²moo'
cwoó²oo' tsá² cwáain¹ la jaain²¹ la
jaan²¹naa'. 15 Pe, tsaru¹u', tsu²'wii¹³
'e feei¹-tsi Dios tyiia 'e fuu²¹²uu
'naa' coon¹³ 'e jí² lo coon¹³ júu³
coon²¹ tsáa¹, 'e coon¹³ la joon jo
'iin²-'oo'. 16 Gajmaa¹a Dios feei¹-tsi
tyiia 'e jmáa³aa jiiin¹³ la to² tyu²
Jesucristo jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹
Israel. Joon 'e to² jmóo³oo do 'e
cwó³oo 'e júu³ tya' Dios tya' 'e tiin¹³
tsá². Joon yu² to² cwó³oo 'e júu³ lo
'e lí² líin²in 'in tsá² jo seein²¹ Israel
do lawa coon²¹ fa¹ 'in nigatyii¹³in
Espíritu Tyá² 'e ti¹-tsi Dios.

17 Joon tsu²'wii¹³ líi¹na tsá² tya'
Cristo Jesús 'áa¹mo jløø¹³na coon¹³
'e to² gajmáa³aa tya' Dios. 18 Joon
fuu²¹²uu 'naa' jiiin¹³ la gajmaa¹a
Cristo 'wii¹³ jna wa'a ili² jmá¹
nuu¹³ tsá² jo seein²¹ Israel. Joon
jilaa²¹ 'elo galí² júu³ fo²oo coon¹³
'e gajmáa³aa. 19 Galí² la joon jon
coon¹³ 'ii²¹ tya' lí² joongi tya' mila-
gros joongi coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu
Tyá². Joon coon¹³ la joon nig-
gacwó³oo júu³ ce jilaa²¹ tya' xi-
iala itiin¹³ tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tya'
Cristo. Nigacwó³oo 'e júu³ lo ca
Jerusalén joongi la caain²¹ fuu²¹
ca tyá¹ fu cwoó¹³ lí siii²¹ Ilirico.
20 Joon nigacwo¹³-tsii 'e cwó³oo 'e
júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² lí jo mo
ganúu²un tsá² jiiin¹³ cafu xiiala gaj-
maa¹a Cristo tya' tsá², 'e coon¹³ la
joon jo jmóo³oo to² lí nga'naa¹ tsá²
xeei²¹ jmoo¹o to² la lo. 21 Pe la jin²
ni jí² tya' Dios:

'In jo mo ganúu²un jiiin¹³ coon²¹
naa¹³ cwáain¹ tya' Cristo

inúu¹un júu³ tya' 'ido.

Joon in'øøi²¹-tsi 'in tsá² do 'in jo mo
ganúu²un cwáain¹ tya'a.

Tin²¹² Poo² tsáa¹a fu Roma

22 Tsu²'wii¹³ joon jo gali¹ii
yafoo¹³na 'naa' xufiin¹³ 'láai²naa¹³
gali'iin²¹²na góo³oo. 23 Pe nano
niga'yee²¹mo to² tyiia fu lí taan²¹²na
lo. Joon tsu²'wii¹³ nigali'iin²¹²na
ca la mo jéei¹ 'áai¹ yafoo¹³na 'naa',
24 'i¹-tsii yafoo¹³na 'naa' mi ngí³na
níi³ii fu lí siii²¹ España. Joon líi²na
wa'a ili² uncoon¹³naa' jna 'e fu¹
'yuu²na do mi yuui¹³ 'e li'yaa¹-tsii
'e jøø²na 'naa'. 25 Pe nano ningóo³oo
'yuu²na fu¹ níi³ii Jerusalén 'e
nicóon³xuu¹³ 'e cwo³oo 'in ru¹u'
'in néei¹ do. 26 Tsu²'in tsaru¹u'
néei¹ lí siii²¹ Macedonia coon¹³ 'in
néei¹ lí siii²¹ Acaya niga'i¹-tsi wa'a
'e uncaain²¹xu² cuu² 'e síin¹in tya'
'in tsaru¹u' tañii² néei¹ Jerusalén.
27 Joon 'yaa¹mo-tsi 'e gajmaa¹a la
lo tsu² lawa 'e røø²mo 'ido. Tsu²'in
tsá² jai² líi²i néei¹ Jerusalén do
nigajmaa¹a coon²¹ 'e tyá² tya'a
'e jai² líi²i coon¹³ 'in tsá² do 'in
jo seein²¹ Israel do. Joon 'in tsá²
jo seein²¹ Israel do cwáain¹ tya'o
'ná¹ jmáa¹a coon²¹ 'e tyá² tya'a
coon¹³ 'in tsá² Israel do. 28 Joon
mo ga'yeei²¹ 'e cwáain¹ lo, joon
nijoon¹³oo 'e cuu² do, ijúu³uu fu
España do, joon yafoo¹³na 'naa'
mi ngí³na. 29 Joon tsáa¹mo-tsii
igaa¹³na fu lí nées¹naa' 'i'ii¹³na'
coon²¹ caan²¹mo 'e cwaai¹³ tya' júu³
tya' Cristo do.

30 Tsaru¹u', mí³ii tyani²ii' coon¹³
'e tsáa¹mo-tsi' Ña'ñu¹u' Jesucristo
joongi coon¹³ 'e 'ii²¹ 'e cwo²oo
Espíritu Tyá² do jna' 'e 'iin²¹²mo'
'ii, coon¹³ joon mí³ii tyani²ii' 'e
cwoó²oo' pí³ yaanaa' caan²¹mo
coon¹³ jna 'e mí²ii' tyani Dios
'wii²¹² tyiajna. 31 Mí²ii tyani Dios
wa'a iláa²mo jna ja'cwoó²¹ 'in jo jai²

líi² néei¹ Judea joon wa'a i'ii²¹ mo røø²¹ 'in tsaru¹u' néei¹ Jerusalén 'e cuu² tyáan³aan do. ³² Mí²hí¹ jon, wa' 'iin²¹²in Dios, icwéi¹na yajøø²na 'naa' jløø¹³moo joon i'ii²¹xu 'woo²¹oo jee²¹² 'naa'. ³³ Mí³hí¹ tyani Dios, 'in cwó² 'e seen²¹ tsá² tyá² coon¹³, 'e iuncoon¹³ 'naa'. Amén.

16

Sí¹i Poo² 'aai²¹² tsá²

¹ Fuu²¹²uu 'naa' wa'a 'ii¹³naa' coon²¹ tún² 'in tsamí² ru¹u' Febe, Gauncoon¹³ 'áai¹ 'ido 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Cencrea. ² 'Ii¹³naa' 'ii coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' la tíi²i jma¹ tsá² la 'oo²¹ ru¹u' 'in jai² líi² Cristo. Joon 'naa' uncoon¹³oon' Febe do coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaai¹ to² tya'a tsu 'in lo nigauncoon¹³ tsá² fúui¹ 'áai¹ la joongi jon nigauncoon¹³o jna jon.

³ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Priscila coon¹³ Aquila 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesús coon¹³ jna. ⁴ 'E tooin² 'mó¹ 'ii²¹ tya'a 'e galaai²¹ jna 'e fo² 'e 'ii²¹ tyiia ijúun²na do. Joon jna cwóo³oo 'maai¹³ 'ido joon jon' jiin¹³ jna cwóo³oo 'maai¹³ pe jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi² Cristo 'in jo seen²¹ Israel. ⁵ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi² 'in licaain²¹ inuu tya' Priscila coon¹³ Aquila do. 'Aa²¹²moo' fo²oo jon Epeneto, jaain²¹ tsá² 'in 'iin²¹²na 'áai¹ joon 'ii nifu jee²¹² 'in néei¹ lí¹ sii²¹ Acaya do ja²mo galíi² Cristo. ⁶ 'Aa²¹²moo' fo²oo María 'in nigajmaa¹a to² 'áai¹ jee²¹² 'naa'. ⁷ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' 'in tsagóo³oo Andrónico coon¹³ Junias. Caan²¹mo táa¹i 'ido coon¹³ jna tsi 'nuñi³ joon tyá²-u cwii¹in 'in tsá² tya' Cristo 'in líi¹ apóstoles 'ii. Joon jo¹o galíi² Cristo la jéei¹gi jna.

⁸ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Amplias, 'in líi¹ tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na

coon¹³ 'e jai² líi²na' Ña'ñu¹u'. ⁹ 'Aa²¹²moo' fo²oo Urbano 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesús coon¹³ jna'a, la joon jon Estaquis, 'in tsá² 'in 'iin²¹²na. ¹⁰ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Apeles, 'in nigacwo'íi¹ tyá² jilaa²¹ wúu¹ 'áai¹ ganii²¹i wii¹³ 'e jai² líi²i Cristo. La joon jon 'aa²¹²moo' fo²oo 'in tsá² néei¹ inuu tya' Aristóbulo. ¹¹ 'Aa²¹²moo' fuu²uu' 'in tsagóo³oo Herodión. La joon jon fuu²uu' 'in tsá² néei¹ inuu Narciso 'in jai² líi²i Ña'ñu¹u'. ¹² 'Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Trifena coon¹³ Trifosa 'in jmoo¹o to² tya' Ña'ñu¹u'. 'Aa²¹²moo' fuu²uu' jon 'in tsamí² ru¹u' 'in 'iin²¹²na', Pérsida, 'in nigajmaa¹a to² tya' Ña'ñu¹u' 'áai¹. ¹³ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Rufo, 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in 'yu júu³i 'áai¹, coon¹³ sáa³o 'in nigalíi¹ lawa sáa³aa jon. ¹⁴ 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jon Asíncrito, coon¹³ Flegonte, coon¹³ Hermas, coon¹³ Patrobas, coon¹³ Hermes, coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in taain²¹² coon¹³ 'ii. ¹⁵ 'Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Filólogo, coon¹³ Julia, coon¹³ Nereo coon¹³ tsamí² ruu²¹i, coon¹³ Olimpás coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi² 'in taain²¹² coon¹³.

¹⁶ 'Aa²¹²naa' la 'oo²¹ ru¹u' la jaain²¹ la jaan²¹naa' cuu²uu' caai²¹ ni² ruu²¹naa'. Jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ lo sii¹in 'aa²¹²naa'.

¹⁷ Tsaru¹u', mí³hí¹ tyani²ii' 'e cóon²oon' cwáain¹ 'in tsá² do 'in jmoo¹o poo²¹² jee²¹² 'naa' coon¹³ 'e 'ee¹e si jmoo¹o tyuain²¹ tsá² 'ee joon 'noo¹o tsá² tsaa². Tsu jilaa²¹ 'elo lí¹ cíi¹³i lí¹ la niga'e² tsá² 'naa'. Jmaa²aa' coon²¹ coon¹³ 'in tsá² no, ¹⁸ tsu 'in tsá² no jo jmaa¹ 'ii²¹ to² tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. 'In tsá² no jmaa¹a 'ii²¹ to² jiin¹³ 'e ijmaa²¹i to² 'ña'o joon júu³ tya'a 'áai¹ to² joongi 'áai¹ jloo³ joon coon¹³ júu³ joon cón² too² tsá² jo lí²i.

19 Joon jilee²¹mo ñí² xiiala jmoo² tøø²mo! Joon jiin¹³ 'ii-o líí¹ Dios
'naa' núu¹³uun' joon tsu 'wii¹³
'in ñíí²¹²-tsi. Amén.

joon jløø¹³moo coon¹³ 'naa'. Joon
'iin²¹²na ilíin²'naa' tsá² 'in 'yuui¹³
'e jmá¹ 'e tyú² jon' wa'a 'in jmá¹
'e gó². 20 Joon 'in Dios 'in jmoo¹o
'e seein²¹ tsá² tyú² tyaní¹i jmoono
idyee¹³i 'in 'líí³ Satanás 'wii²¹²
tíí¹³ií' in'øø¹³naa' 'ii. Cwauncwaai³
Ñá'ñu¹u' Jesucristo 'naa'.

21 Sii¹mo jon 'aa²¹²naa' 'in tsá²
sii²¹ Timoteo 'in jmoo¹o to² coon¹³
jna. Sii¹mo jon Lucio, coon¹³ Jasón
coon¹³ Sosípater 'in líí¹i tsagó³oo.

22 Joon jna-a, Tercio, 'in ni-
gataan¹an ni jí² 'e júu³ lo síí³na
jon 'aa²¹²naa' lawa tsá² 'in jai² líí²i
Cristo jon.

23 'Aa²¹²moo' jon jin² Gayo, 'in
fií²¹² 'ná¹ li tyíin¹³na joon cwoo¹o
'ido jon 'núu¹u li licaain²¹ 'in jai²
líí²i Cristo. La joon jon sii¹in Erasto
'aa²¹²mo 'naa'. Erasto do líí¹i 'in
naní² cuu² tya' fuu²¹ lo. Joon 'in
tsaru¹u' Cuarto sii¹in 'aa²¹²moo'.

24 Cwouncwaai³ Dios jileei²¹
'naa'. Amén.

Júu³ li gatséi¹

25 Joon nano cwoun'goo²¹o' Dios
'in lí² jmá¹ 'e pí³gi-'oo' coon¹³ 'e
júu³ tyú² tyiia tya' xiiala itiin¹³
tsá². Cwó³ jna 'e júu³ lo joongi
'e² jna tsá² cwáain¹ tya' Jesucristo.
Joon 'e júu³ tyú² do jmoo¹o júu³
'e júu³ 'uui²¹ gasáa¹a Dios ca la
mo 'wiin²¹² juncwii²¹. 26 Pe nano
coon¹³ 'e to² tyu² 'in Dios 'in seein²¹
coon²¹ tøø²mo, nigajmaa¹a júu³
coon¹³ 'e jí² tya' Dios 'e gajmaa¹a
'in tsá² 'in nigacwó¹ júu³ tya' la
mo jéei¹. Joon 'e júu³ 'uui²¹ do
gajmaa¹a Dios 'e cwii¹i jileei²¹
tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'e coon¹³ la
joon lí² jo¹o líin²in joon lí² jmáa¹a
nuu¹³uun.

27 í'li²¹mo Dios 'e un'goo²¹o
tsá² 'ii 'wii¹³ Jesucristo coon²¹

Jí² 'láa² 'wii²¹² gasii¹ in San Pablo tí² 'in tsá² 'in néei¹ Corinto

*Poo² gasii² in 'e jí² lo tya' 'in jai'²
lí² i Dios néei¹ Corinto*

¹ Jna, Poo², 'in sii¹ 'e jí² lo. Joon lí¹ na apóstol tya' Jesucristo coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios 'in gatyí¹³ in jna. Coon²¹ caan²¹ mo sii²¹ na'a 'e jí² lo coon¹³ ru¹ u' sii²¹ Sóstenes. ² Sii³ na 'e jí² lo tyi'naa' tsaru¹ u' 'in cwii¹ in Dios néei¹ fuu²¹ sii²¹ Corinto. Joon líin² moo' tsá² tya' Dios tsu licaan²¹ moo' coon¹³ Cristo Jesús. Joon Dios gatø²ø'naa' galí² naa' tsá² tya'a 'in tyú¹ coon¹³ jileei²¹ gi 'in un'goo²¹ o Ña'ñu¹ u' Jesucristo 'in néei¹ la caain²¹ gi li xiia²¹. 'Ii tsá² feei¹ tya' 'ii joongi tyijna' jon. ³ Cwauncwaa³ mo Ñu¹ u' Dios coon¹³ Ña'ñu¹ u' Jesucristo 'naa' joon canii² mo liseen²¹ naa'.

Galicwaa³ moo' 'wii¹³; Cristo

⁴ Dios gauncwaa³ 'naa' joongi 'wii¹³; Cristo Jesús. 'E joon fuu²¹² uu 'maai¹³ coon²¹ tøø² mo. ⁵ 'Wii¹³; icaan²¹ moo' coon¹³ Cristo do; Dios nigacwo¹ o 'naa' 'e tyá² 'í¹-oo', lagi jilaa²¹ 'e foo¹ oo' joongi jilaa²¹ 'e ñii² ii'. ⁶ Joon jilaa²¹ jú³ 'e gatyá³ aa cwáain¹ tya' Cristo galí¹ ja² mo jee²¹² 'naa'. ⁷ 'Wii¹³ joon la lo jo 'ee li'øøi²¹ tyii' jilaa²¹ a 'e cwo² Dios tsá² la 'ii²¹² ijaan² aan' jmü²¹² mi ijnee²¹ Ña'ñu¹ u' Jesucristo tún¹. ⁸ Joon 'ii isaan²¹ in 'naa' tá² ca li tséi¹. La joon jo 'in cwo¹ 'naa' tsaa² coonti mi ngü² 'ii²¹ jmá¹ a Ña'ñu¹ u' Jesucristo. ⁹ Dios gatø²ø'naa' ilicaan²¹ naa' coon¹³ Joon¹ on Jesucristo. Joon 'in Dios do, 'in gatø²ø'naa', jo tsacoo²¹ jú³ tya'a.

'In sixéi¹³ jee²¹² 'naa'

¹⁰ Tsaru¹ u', m³ ii tyani² ii' coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹ u' Jesucristo, s¹³ naa' røø²¹, jo xeei²¹ ruu²¹ naa'. Sii¹³ moo' røø²¹, coon²¹ 'í³-oo', coon²¹ 'e jmaa² aa'. ¹¹ Fo³ oo la joon, tsaru¹ u', 'wii¹³ 'in líi¹³ tsá² inuu tya' Cloé gajin² o 'e jo cwo² jú³ ruu²¹ naa'. ¹² 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'láa² mo 'í¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹ naa'. 'In líi¹³ jin² in: "Tsá² tya' Poo² jna"; 'in líi¹³ gi jin² in: "Tsá² tya' Apolos jna"; 'in líi¹³ gi jin² in: "Tsá² tya' Tú³ u jna"; 'in líi¹³ gi jin² in: "Tsá² tya' Cristo jna." ¹³ ¿Ti líi² moo' 'e 'iin²¹² Cristo wa'a líi² naa' poo²¹² jee²¹² 'naa'? ¿'E wa líi² naa' 'e gasaa² naa' jmü²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Poo²? jjo lí¹ la joon! ¹⁴ 'Maa¹³ mo Dios jo gasáa¹ naa' jmü²¹ jii¹³ jaain²¹ 'naa', jii¹³ 'ña'a Crispo coon¹³ Gayo. ¹⁵ 'Wii¹³ joon jo 'in lí² jin² coonti 'e gasáa² i jmü²¹ coon¹³ 'e sii²¹ jna. ¹⁶ Fiin¹³ nigasáa¹³ mogii jmü²¹ 'in tsá² inuu tya' Estéfanos pe jo tí¹³-tsii gasáa¹³ gi jmü²¹ 'in xeei²¹ gi. ¹⁷ Ña'ñu¹ u' Cristo jo gasii¹ in jna wa'a sáa¹³ na tsá² jmü²¹. Gasii¹ in jna 'e jmaa¹³ aa tsá² jú³ xiia'la itiin¹³ mo tsá² tyani Dios. Joon gajma³ aa tsá² jú³ coon¹³ jú³ coon²¹ tsáa¹, la joon líi² tsá² xiiala gajúin¹ Fii²¹²; i' tsaa' crúu¹³ tya'a. Joon coon¹³ 'e jú³ coon²¹ tsáa¹ do jo tsa¹ i' wa'a pí³ 'e 'oo¹ o 'e jú³ do tya' xiiala itiin¹³ mo tsá² tyani Dios.

Jmü¹-tsi 'in jai'² lí² i Cristo

¹⁸ jileei²¹ 'in ngaliin¹ li gó² jo tsáa¹-tsi 'e jú³ tya' xiiala mo gajúin¹ Fii²¹²; i' tsaa' crúu¹³ tya'a 'e 'iin² tsaa² tya' tsá². Jú³ tya' tsá² caa²¹ mo joon lí² i. Pe tyijna' gi, 'in gajmaa¹ a Dios tiin¹³ na, 'ii²¹ tya' Dios 'a la joon. ¹⁹ Jii¹³ la jin² ni jí² tya' Dios:

Jna-a i'ín¹³ na 'e 'í¹-tsi 'in jmü¹-tsi,

joon 'in tá¹-tsi, ijñi¹³na tya'a 'e jo 'yeei²¹ to² tya'a.

²⁰ Wa'a la joon ¿'ee to² 'í³gi 'in jmñi¹-tsi, si tifo² 'ee, si 'in jo cwó² júu³ 'e li juncwii²¹? Jo 'ee to² 'in²gi 'ido tsu Dios gajmaa¹a 'e jilaa²¹ 'e jooiñ¹-tsi 'ido lawa júu³ tya' tsá² caa²¹mo. ²¹ Ñi¹ Dios 'e jmoo¹o, joon jo gacwo¹ Dios 'e ilicwii¹in 'in jmñi¹-tsi 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e jooiñ²¹-tsi. Pe Dios-gi gali'in²¹²in jmáa¹a tiin¹³ tsá² coon¹³ júu³ tyú² tya' jileei²¹ 'in jai² líi²i 'ii-o xafiin¹³ 'in catyaa²gi líi²i júu³ tya' tsá² caa²¹²mo lo.

²² 'In tsá² Israel mñi¹i coon²¹ milagro joon litsáai¹-tsi. Joon 'in tsá² griego-gi jmaai² 'iin²¹²in lijñi¹-tsio ²³ pe jna'gi¹ tyaa²¹a'a júu³ tya' Cristo 'in gateen¹in tsá² tsa' crúu¹³ do-o. Fa'ñi²¹i 'aa¹a 'in tsá² Israel 'wii¹³i 'e júu³ lo joon 'in tsá² jo seein²¹ Israel líi²i júu³ tya' tsá² caa²mo joon. ²⁴ Pe tya' jileei²¹ 'in gatø² Dios ilíin²in tsá² tya'a, xafiin¹³ tsá² Israel si jo tsá² Israel 'ee, 'ii²¹ tya' Dios jmoo¹o Cristo tiin¹³ tsá² joongi 'e jmñi¹-tsi. ²⁵ Wa'a líi²i tsá² 'e jo jmñi¹-tsi Dios, 'ii 'in jmñi¹gi-tsi lagi 'e jmñi¹-tsi tsá² juncwii²¹. Joongi wa'a líi²i tsá² jo 'oo¹o Dios pí², 'ii 'in 'oo¹gi pí² lagi tsá² juncwii²¹. ²⁶ 'Ii²¹du-'oo', tsaru¹u', xiiala líi¹naa' mo gatø² Dios 'naa', xuu 'naa' líi¹naa' tsá² jmñi¹-tsi tyani tsá² juncwii²¹, joongi xuu 'naa' 'oo¹o to², joongi xuu líi¹naa' tsá² tyiin². ²⁷ Pe Dios-gi gatyii¹³in 'in tsá² líi¹i tsá² bá¹i 'e coon¹³ la joon cwo¹o fa'ñi²¹ 'in jmñi¹-tsi. La joon jon gatyii¹³ Dios 'in tsá² líi²i tsá² jo pí²-tsi joon coon¹³ la joon jon cwo¹o fa'ñi²¹ 'in pí²-tsi. ²⁸ Joon la joon Dios gatyii¹³in 'in líi¹i tsá² jo tyiin², 'in jo tsáai¹-tsi tsá², ('in jo to² 'í³ do) 'ii 'in tyá² røø²¹ tya' 'in líi²i tyiin²gi. ²⁹ La joon jiin¹³ jaain²¹

jo 'in lí² jmaa¹gi jloo³ tyani Dios. ³⁰ Pe 'ña'a Dios nigauncaan²mo 'naa' coon¹³ Cristo. Joongi 'wii¹³ Cristo do-o galijmñi¹-'oo', 'wii¹³ 'ii gauntyúu¹mo Dios 'naa' la joon ilí² jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu²u joongi tiin¹³mo¹ tyani¹i. ³¹ Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: "Wa'a 'iin²¹² tsá² unjløøi¹³ yaai 'ná¹-a unjløøi¹³ yaai coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo."

2

Jo¹o líi²naa' tsu 'wii¹³ 'ii²¹ tya' Dios

¹ Tsaru¹u', mo gatyáa³aa júu³ jai² tya' Dios jee²¹² 'naa', jo gafo²oo júu³ jmñi¹-tsi jon'gi júu³ taai²¹² 'áai¹. ² Mo gatyáa³aa júu³ coon¹³ 'naa' jo júu³ xii'a'gi gatyáa³aa, gatyáa³oo jmaai² júu³ la mo gangi¹i Jesucristo juncwii²¹ joongi la mo gajúin¹ Jesucristo tsa' crúu¹ tya'o. ³ Gasiin²¹na 'ñii'a 'wé¹ coonti-i tyani²ii', jlée³mo 'goo²¹oo wa jo gatyáa³aa la ti jilaa²¹a 'e júu³ tyú² do. ⁴ Jo gauntsáa¹na-'oo' coon¹³ júu³ jmñi¹-tsi; gauntsáa¹mo-'oo' tsu 'wii¹³ ga'e²e 'e Espiritu Tyú² tya' Dios 'naa' joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios galitsáa¹mo-'oo' 'e júu³ lo. ⁵ Tsu 'wii¹³ joon 'ii²¹ tya' Dios lija²mo líi²naa' jon' wa'a coon¹³ júu³ jmñi¹-tsi tya' tsá².

Licwii¹mo tsá² Dios 'wii¹³ Espiritu Tyú² tya'a

⁶ Pe 'e la ja²mo, jna'a tyaa²¹a'a júu³ 'e jmñi¹-tsi tya' jileei²¹ 'in tyú² 'øøi²¹-tsi 'e jai² líi²i. Pe 'e júu³ do tyii'i jo li la li 'e júu³ jmñi¹-tsi tya' 'in tsá² taan²¹²in juncwii²¹ lo jon'gi la li 'e júu³ tya' 'in 'oo¹o to² 'e juncwii²¹ lo, tsu ti li tyé¹mo 'in tsá² do. ⁷ La ti júu³ faa²¹oo'o jmaai² júu³ 'e 'i¹-tsi Dios. Júu³ 'e Dios ga'e²e tsá² tya' nano. Ni'ñi²¹²-tsi Dios jée¹mo xiiala ijmaa¹³a tyú¹mo tsá² ca nã'gi ijmaa²¹o 'e juncwiin²¹ lo. ⁸ 'Wii¹³ joon jiin¹³ jaain²¹ 'in

'oo¹o to² juncwii²¹ lo jo ga'øøi²¹-tsi, tsu wa mi'i ga'øø²¹mogi-tsi 'in 'oo¹o to² do jo gateen¹gi Ña'ñu¹'u' Jesucristo do tsaa¹ crúu¹³ tya'a. ⁹ Pe jii¹³ la jin² ni jí² tya' Dios:

Tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'in 'ii, nigatyaa¹ Dios tyú² 'e sá² tya'a coon²¹ 'e jo 'in mo ganí² jogi 'in nuu¹un jon'gi 'in mo 'i¹-tsi coonti.

¹⁰ Joon jilaa²¹ 'elo ña'a Dios gajmaa¹a 'e liné³e coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya'o. Joon 'in Espíritu Tyú² tya'a do jóø²o ce jilaa²¹, ce jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios ña'a lí² jóø²ø.

¹¹ Lawa tsá², jo ñi¹i tsá² 'ee 'i¹-tsi tsá² la jaain²¹ la jaan²¹in, yaamo alma tya' tsá² ñii¹ 'ee 'i¹-tsi. 'Wii¹³ la joon jii¹³ ña'a 'in Espíritu tya' Dios ñii¹i jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios. ¹² Joon jna'o' ga'ii¹³mo' 'in Espíritu tya' Dios do, jo'on ga'ii¹³na' espíritu tya' tsá² taan²¹²in juncwii²¹ lo. Joon 'wii¹³ 'in Espíritu Tyú² do-o 'øø²¹mo-tsi' jilaa²¹ 'e gacwo¹ Dios jna' 'yaai¹-tsi. ¹³ La joon tyii²¹a'a 'e júu³ 'e gacwo¹ Espíritu Tyú² do jna'a tya' 'in niga'ii²¹ 'in Espíritu Tyú² do.

¹⁴ 'In jo mo 'ii²¹ 'in Espíritu Tyú² do jo 'ii²¹i júu³ tyú² tya' Espíritu Tyú² tya' Dios 'e tyaa²¹a'a tsu líi²i 'e júu³ tya' tsá² caa²¹mo joon. Jo líi¹i 'øøi²¹-tsi 'e júu³ tyaa²¹a'a lo tsu jii¹³ Espíritu tya' Dios lí² jmá¹ 'øøi²¹-tsi. ¹⁵ Pe 'in tsá² 'in niga'ii²¹i 'in Espíritu Tyú² tya' Dios lí²-i cón² cwáain¹ ce jilaa²¹a. Joon ce jii¹³ jaain²¹ tsá² 'in jo cwii¹in Dios jo lí² 'øøi²¹-tsi xiiala 'i¹-tsi 'in tsá² 'in cwii¹in. ¹⁶ Jii¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: “¿'iin niga'øøi²¹-tsi 'a 'i¹-tsi Dios? ¿'iin lí² 'e² Dios?” Pe jna'gi 'i¹-tsi' la 'i¹-tsi Cristo.

3

Tsa'leei¹³ tya' Dios jile¹'e'

¹ Tsaru¹u', jo lí² fú² jna 'naa' lawa tsá² 'in 'oo¹o Espíritu Tyú² tya' Dios.

Gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsá² taan²¹²in juncwii²¹, 'in jo cwii¹in Dios. 'Naa' líi¹naa' lawa xuui²¹² jo mo cwáain¹mo. Jo mo gauncwaan¹naa' cwáain¹ tya' Cristo. ² Jmaai² júu³ jo taa²mo ga'e¹ee 'naa'. Lawa yuun²¹ 'uun²¹ fi² jo mo li dø²ø 'í¹, la joon jon jna jo lí² 'e¹ee 'naa' coon¹³ júu³ taai²¹². Pe jo mo li'øøi²¹.'oo' júu³ taai²¹², ³ tsu 'i¹gi-'oo' la 'i¹-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹. La 'ii²¹² 'oo²oo' tsiuwú¹, 'noo²oo' mii¹³, joongi xeei² ruu²¹naa' jmaai² la 'i¹-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'i¹-'oo' joongi jmoo²oo' jmaai² 'a la jmoo¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹ lo. ⁴ Tsu wa mo jin² tsá²: “Tsá² tya' Poo²-o jna”, joon 'in líi¹³gi jin²in: “Tsá² tya' Apolos jna”, jmoo²oo' la jmoo¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹.

⁵ Pe, ¿'iin 'in Poo² do? ¿'lingi 'in Apolos do? Cani³ líi²moo¹o tsá² tya' Dios, joon 'wii¹³ jna'oo'o ja²mo galíi²naa' Ña'ñu¹'u' Jesucristo. Jmoo²¹² jna'a la jaain²¹ la jaan²¹na'a jii¹³ la to² gatyu² ña'a Dios. ⁶ Lawa coon²¹ 'e jñii² tsá² lí² 'e júu³ tya' Dios, joon jna-a gato²o 'e jún² do, joon Apolos-gi ga'ee¹e jmii²¹ pe ña'a Dios gajmaa¹a gacwáin¹ 'e jún² do. ⁷ La joon lí², 'in gajñi² lo coon¹³ 'in ga'ee¹e jmii²¹ do jo 'ee to² 'ii³ jii¹³ ña'a Dios 'in tyiin²gi tsu 'ii jmoo¹o cwaain²¹ jilaa²¹a. ⁸ 'In jñi² jún² do la joon jon 'in 'ee¹e jmii²¹ coon²¹ røø²¹mo, pe Dios tyi² 'lee¹³i la jaain²¹ la jaain²¹ jii¹³ la to² gajmaa¹o. ⁹ Pe jna'a caan²¹mo jmoo²¹o' to² tya' Dios joon 'naa'gi' líi¹naa' lawa coon²¹ tyiia²¹ lí² jmoo¹o Dios to².

Joongi líi²moo' jon lawa coon²¹ 'ná¹ 'e jmoo¹³ Dios. ¹⁰ Joon Dios gajmee¹i jna lawa jaain²¹ tifuu²¹ 'a jmaa¹³aa tifuu²¹ do joon 'in xee²¹mo 'in uncwaan²¹in 'oo²¹ do, Joon jileei²¹ 'in uncwaan²¹in 'oo²¹ ni tifuu²¹ do 'ná¹-a coon²¹ cwáain¹

xiiala jmáa¹a. ¹¹ Joon jii¹³ jaain²¹ li jma²gi coon²¹gi tii¹³fuu²¹ xiia', tsu 'ña'a Jesucristo líi¹i 'e tii¹³fuu²¹ do. ¹² Pe ni do lí²-i uncwaain²¹ tsá² coon¹³ cwanáa¹, si coon¹³ cwataa²¹ 'ee, si coon¹³ cuun²¹² 'moo³ 'ee 'e ta'a 'wóo²o. Lí²-i jon uncwaain²¹ tsá² coon¹³ 'mó², si coon¹³ 'nuu²¹ 'ee si coon¹³ mó² cwañi¹¹ 'ee 'e jo ta'a 'wóo²o. ¹³ Joon mi cwá² jmii²¹² icwée²i Cristo tún¹, røø²¹ liñi² tsá² 'ee coon¹³ gajmaa¹³a 'e 'nú¹ do. Tsu 'e jmii²¹² joon ijó¹ coon¹³ jí²i joon coon¹³ 'e jí² joon iliñi¹ tsá² 'ee to² nijmaa¹a tsá² si 'e tyú² si 'e gó² 'ee la jaain²¹ la jaain²¹. ¹⁴ Joon wa 'nú¹ 'e tyú² nigajmaa¹³a tsá² jo coo¹o coon¹³ 'e jí² do pe 'in i'ii²¹mo 'lee¹³i. ¹⁵ Pe wa'a 'in nigajmaa¹³gi 'nú¹ gó², 'e coo²¹-o joon. Joon jilaa²¹a i'lin²mo tya'a, jii¹³ 'ña'o tiin¹³gi tyani Dios lawa jaain²¹ 'in galáa²i 'ña'a jee²¹² jí².

¹⁶ ¿Ti jo ñi³ 'naa' 'e líi¹naa' lawa cwo¹ tya' Dios Jmii²¹ joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios do tyiin¹³mo jee²¹² 'naa'? ¹⁷ Joon wa'a 'in iin²¹²in xéi¹ cwo¹ tya' Dios, Dios-gi 'iin²mo 'ii tsu cwo¹ tya' Dios 'e cwaa³mo joon. Pe 'naa' yaamoo' líi¹naa' 'e cwo¹ joon.

¹⁸ Jo cón²oon' 'naa' tóo² yaanaa', wa' 'in líi² 'e jmii¹-tsi 'i jii¹³ la líi¹ 'in tsá² jmii¹-tsi taain²¹² juncwii²¹ 'ná¹-a líin²in lawa jaain²¹ 'in jo 'ee tii²¹i coonti joon coon¹³ la joon lí²-i líin²in jaain²¹ 'in jmii¹-tsi la jai². ¹⁹ Wa'a tya' Dios 'in líi¹i jmii¹-tsi 'e juncwii²¹ lo lawa tsá² caa²¹mo 'i. Ni jí² tya' Dios jin²: "Dios jmoo¹o xuui²¹ yaai 'in tii²¹i coon¹³ yaamo 'e tii²¹i do." ²⁰ Jin²o jon 'e jí² do: "Ña'ñu¹u' ñi²o 'e jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi 'in jmii¹-tsi jo 'ee to² 'ii³ 'e joon." ²¹ Tsu 'wii¹³ joon jii¹³ jaain²¹ jo lí² unjløøi³ yaai wa'a líi²i líi¹i tsá² tya'

tsá². Pe 'e tii²i 'naa'a jilaa²¹ 'e sá². ²² Poo² si Apolos 'ee, si Tü³ 'ee si juncwii²¹ lo 'ee, si 'e seen²¹ mogii¹ 'ee, si 'e najúun²moo' 'ee, si jilaa²¹ 'e sá² nanó² 'ee, si jilaa²¹ 'e ilisá² 'ee jilaa²¹a tyi'naa'a. ²³ Joon 'naa' líi¹naa' jóon¹on Cristo, joon 'in Cristo do tya' Dios 'i.

4

To² 'ná¹ jmaa¹a apóstoles

¹ 'F¹-oo' jna'a lawa tsá² 'in uncoon¹³ Cristo, 'in náa¹ cwo²¹o 'e 'ná¹a 'e² tsá² 'e 'i¹-tsi Dios. ² La joon wa'a 'ee náa¹a cwo²¹o tsá² jú³ tyú² tya' Dios 'ná¹ jmáa¹a 'i jú³ la ti³i, joon la joon tsáa¹mo-tsi tsá² 'ii. ³ Pe jna, xuu cu²-tsii wa'a 'naa' iin²¹²naa' jmaa²aa' 'ii²¹ tyia si tyi³aa tyani 'in 'oo¹o to² 'ee. Ce jii¹³ 'ñii'a jo jmóo³oo 'ii²¹ tyia. ⁴ Joon jon'gi 'ñii'a jo ñii³ii ti 'óo³oo tsaa², 'elo jon' øøi¹²¹-tsi wa'a jna 'e jo 'óo³oo tsaa² pe 'ña'a Ña'ñu¹u' ijmaa¹a 'ii²¹ tyia. ⁵ Tsu 'wii¹³ la joon, jo cón²oon' cwáain¹ xiiala seein²¹ 'in xeei²¹ la nu'gi iti² jmii²¹² icwée²i Ña'ñu¹u' Jesucristo. Ján²duu' cón²oon' cwáain¹ ca mi cwée²i Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'ña'-o i'wo²o li jnee²i la jilaa²¹ 'e si'mo² li nuu²¹ no. Mi tí² 'e jmii²¹² joon, joongi ijma¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo iliñi² jileei²¹ la jilaa²¹a 'e ni¹-tsi tsá² la jaain²¹ la jaain²¹. Joon Dios-gi ifaa²¹-o 'ee 'e tyú² gajmaa¹a tsá² la jaain²¹ la jaain²¹.

⁶ Tsaru¹u', tyi³aa 'e jú³ lo cwáain¹ tya' Apolos coon¹³ jna 'e tyú² tyi'naa', tsu iin²¹²na 'e liñi³oo' jo ngii²¹²gii¹³ jii¹³ la jin² jí² tya' Dios. Joon la joon jii¹³ jaain²¹ jo unjløøi³ yaai coon¹³ jaain²¹ tifo², jo'gi ijmaa¹a 'e jo tsáa¹-tsi 'in jaain²¹. ⁷ ¿'iin 'in jmoo¹o tyú²gi tyii' lagi 'in catyaai²gi? ¿'Ee 'oo²¹²oo', ti jon'on Dios gacwoo¹o? Joon wana 'ii-o gacwoo¹o jilaa²¹ 'e 'oo²¹²oo',

¿'ee li² unjløøi¹³ yaanaa' 'e 'oo²¹²oo' do lawa'a yaanaa' gajmaa²aa' 'e 'oo²¹²oo' do?

⁸ Nali¹naa' lawa'a 'e líi¹naa' tsá² sá² cuu², 'oo²oo' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa'. Líi¹naa' 'e 'naa'oo' nityu²uu' to² lawa røøi¹³. Joon jna'gii' li' co'o 'lee¹³naa' jna'a. 'Áa¹mo 'iin²¹²na wa xü'u ja²mo 'e líi¹naa' røøi¹³ joon ca jna'oo'o lí²-i jon tyuu¹³u to² coon¹³ 'naa'. ⁹ Líi²na la lí'i jna'a 'in líi¹ apóstoles ni'i sáa¹ Dios jna'a ti li tsé¹mo. Líi¹na'a lawa 'inlíi¹³ 'in niteen¹en ijúun²mo. Nali¹na'a lawa coon²¹ 'e sá² tsa'goo²¹-tsi tsá² jileei²¹ 'in taain²¹² juncwii²¹ la jileei²¹ ángeles lagi jileei²¹ tsá² jøø²mo jna'a. ¹⁰ Líi²i tsá² lawa tsá² caa²¹mo jna'a 'wii¹³i cwáain¹ tya' Cristo joon 'naa'gii' líi²naa' 'e líi¹naa' tsá² jmi¹-tsi cwáain¹ tya' Cristo. Líi¹na'a tsá² 'wóo²mo la 'ii²¹² 'naa'gii' líi²naa' 'e líi¹naa' tsá² pí²-tsi. Jo tsáai¹-tsi tsá² jna'a, pe 'naa'oo' un'goo¹o tsá². ¹¹ Ca nanoo²¹² nili'øø¹mo 'e tye²e'e, nili² unjmi²¹na'a, nili'øø¹i si²i'in, nijmee²¹mo tsá² jna'a, jogi tyii²¹i'í sá². ¹² Joongi ni'woo²¹-oo'o to² jmoo¹ to². Joon mo jíi²in tsá² jna'a, jna'gii'í síi¹³i'í, "Ná¹ uncwaa³mo Dios 'naa'." øø¹mo tsá² jna'a pe jmoo²¹o'o taa²¹-oo'o. ¹³ 'Lii³i faa²¹ tsá² 'wii²¹² tyii²¹i'í pe fee¹mo-tsii'i júu³ tyaa²¹a'a coon¹³on. Jmaai²¹ tsá² jna'a lawa tyi¹ taa¹³ juncwii²¹, lagi wa 'e ti' co' tsá²a jmaai²¹ tsá² jna'a ca jmi²¹no.

¹⁴ Jo jmoo³oo 'e jí² lo wa'a cwo²oo 'naa' fa'ii²¹, jmoo³oo 'e jí² lo lawa' cwo³oo cwáain¹ yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²mo. ¹⁵ Xuufiin¹³ 'naa' 'áa¹naa' tifo² tyii' fúui¹ 'in 'é² cwáain¹ tya' Cristo, pe jaan²¹mo 'ñü²uu' seein²¹ cwáain¹ tya' mo galiija²mo líi²naa' joon jna-a 'i. Tsu 'wii¹³i 'e júu³ tyá² tya' xiiala itiin¹³ tsá² tyani

Dios 'e gatyáa³aa coon¹³ 'naa' gal-ija²mo líi²naa' Cristo Jesús. ¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon mi³ii tyani²ii' tyán²aan' cwáain² xiiala jmoo³oo joon la joon jmaa²aa'.

¹⁷ Tsu 'wii¹³ gali'in²¹²na 'a untii¹³duu-oo' xiiala mo gangi³ii jee²¹² 'naa' lawa jaain²¹ tsá² 'in jai² líi²i Cristo, 'wii¹³ joon síi³na Timoteo, 'in 'iin²¹²na. Lawa yuun²¹ tyiia-oo 'i coon¹³ to² jmoo²¹o'o tya' Ña'ñü¹u'. Joon, untiin¹³in júu³ tya'a. 'Ii-o i'e²e 'naa' la li 'e ga'é³ee la caain²¹ jee²¹² tsá² 'in jai² líi²i Cristo. ¹⁸ 'Inlíi¹³ jee²¹² 'naa' gaunjløøi¹³ yaai, líi²i 'e jo cwéi³gii jee 'naa'. ¹⁹ Pe 'i¹-tsii yíia³oo la jmoonoo wa icwo¹ Ña'ñü¹u'. Joon iyajøø³oo ti 'e ijma² 'in tsá² unjløøi¹³ yaai do 'e la lí² 'e faa²¹a do. Yajøø³øø wa'a cwo¹o Dios wa² pí² tya' 'ido si jo cwo¹-o 'ee. ²⁰ Tsu li tyu² Dios to² tsá² jon' líi' júu³ pe coon¹³ 'ii²¹ tya'o to² 'e tyu²u tsá². ²¹ ¿'Ee 'iin²¹²naa' jmá³aa tyii' mi cwéi¹na, ti 'e 'e³ee 'naa' wúu¹, owa'a 'iin²¹²naa' jmáa³aa tyú²-tsii, un'née³moo 'naa' 'ee?

5

Coon²¹on cwáain¹ 'e ga'láa²a tsá²

¹ Niñii¹i tsá² 'e jaain²¹ jee²¹² 'naa' tyiin¹in coon¹³on lawa tsami² tya'o jaain²¹ tsá² neei¹³ sáa³a. 'E lo-o coon²¹ 'e gó² líi¹ ca jiin¹³ 'in jo cwii¹in Dios jo tii²¹ jmáa¹a. ² Joon jløø²mogi 'naa'! jPe tyu²gi wa'a ngi²ii' fa'ii²¹! 'In tsá² 'in gajmaa¹a 'e gó² lo tyu²gi wa'a gajeen²¹mo jee²¹² 'naa'. ³ Joon xufiin¹³ jo siin¹³na la si'yee²¹na jee²¹² 'naa' pe 'ii³-tsii 'naa' joon nigajma¹oo 'ii²¹ tya' 'ido 'in gajmaa¹a 'e gó² do lawa'a siin¹³moo coon¹³ 'naa'. ⁴ Uncaan²¹naa' ruu²¹naa' coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñü¹u' Jesucristo. Joon siin¹³moo coon¹³ 'naa' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsii. La joon jon 'ii²¹

tya' Ña'ñu¹'u' Jesús uncoon¹³'on 'naa'.⁵ Joon 'ná¹ tyí¹³'moo' 'in tsañuu¹ galáa¹'a do 'in tyiin¹³'jee²¹² 'in jo¹ líi²'do, jaan¹³'naa' Satanás, joon coon¹³'la joon i'íin²'mo 'e ngú¹ taan¹'in pe itiin¹³'mo alma tya'a mi jó¹'o tún¹ Ña'ñu¹'u'.

⁶ Jo lí² unjløøi¹³ 'naa' yaanaa' coon¹³'e jmoo²'oo' lo. ¿Ti jo ñii²'ii' júu³'e jin²'tsá²: "Coon¹³'ca pii³'tyi-ian³'caai²¹'tsá²'e con²'do coon¹³'e joon jmoo¹'o roon¹'on la tøøi²'con²'do?"⁷ Tú²'uu' jilaa²¹'e gó²'jmoo²'oo' 'e li la li tyiian³'tsáai²'e jmoo¹'o 'láa¹'tya' tsá². Joon ilíin²'moo' lawa 'iñi¹'mí²'e jo tyiian³'jeei¹'tsu la joon tsai²'lí¹'naa'. Tsu nigajún¹'mo Cristo 'ña'a 'wii²¹²'tyijna'o'; ngangí²'i la ngangí²'i joo'saa²¹'yuu²¹'jngai²'tsá²'Israel cuu²¹'i mo ti jmí²¹²'pascua.⁸ La joon jmoo¹³'o' jmí²¹²'pascua tyi' la ti la lí¹'i coon¹³'e tsáai¹'tsi' joongi 'e jai²'lí²'na' 'e li la li 'iñi¹'jo jeei¹'tyiian³. Jon'on jmoo²¹'o' jmí²¹²'pascua tyi' coon¹³'jilaa²¹'e gó²'jmoo²¹'o' jon'gi' coon¹³'e gó²'i'-'tsi' 'e li la li 'e tyiian³'tsáai²'do.

⁹ Ni jí¹'tyiia 'láa²'wii²¹²'do gafuu²¹²'uu 'naa' jo sñi¹'naa' røø²¹'coon¹³'in ngi¹'to²'láa¹'coon¹³'tsami²'xeei²¹'si tsami²'ngí¹'to²'láa¹'coon¹³'tsañuu¹'xeei²¹'ee.¹⁰ Jo øøi²¹'-'tsi' 'e fuu²¹²'uu 'naa' wa'a tú²'naa' coonti tsá²'taain²¹²'juncwii²¹'in 'láa¹, si 'in tsi²¹'cuu²'líli¹'ee, si 'in jmoo¹'o' uun²¹'ee, si 'in ungoø²¹'o' 'in jon'on Dios la jai²'tsu 'ná¹'woo²¹'moo²¹'a juncwii²¹'lo wa jo 'iin²¹²'naa' seen²¹'naa'jee²¹²'tsá²'la 'ii.¹¹ øøi²¹'-'tsi' 'e gafoo²¹'oo do jo 'ná¹'si²¹'naa' røø²¹'coon¹³'jiin¹³'jaain²¹'in jin²'e jai²'lí²'i Cristo pe la 'ii²¹²'joon ngi¹'láa¹'o, si tsi²¹'mogi' cuu²'líli¹'ee, si ungoø²¹'o' 'in jon' Dios la jai²'ee, si jmoo¹'o' júu³'atsaa²¹'ee, si ngi¹'to²'uun²¹'máa¹'áai¹'ee, si 'in jmoo¹'o' uun²¹'ee²¹. Jiin¹³'jo cøø²¹'ø'

caain²¹'coon¹³'in la 'i.¹²⁻¹³ Tsu jo tí²'na jmáa³'aa 'ii²¹'tya' 'in jo jai²'lí²'i Cristo tsu Dios 'in jmá¹'a 'ii²¹'tya'a. Pe 'naa'gíi²'tí²¹'naa' jmaa²'aa' 'ii²¹'tya' jileei²¹'in jin²'e jai²'lí²'i Cristo. 'Wii¹³'i joon tyii²'moo' 'in tsá²'ga'noo¹'o tsaa²'no jee²¹²'naa'.

6

'Ná¹'jmaa²'aa' 'ii²¹'tyii' la 'oo²¹'jee²¹²'yaamoo'

¹ Wa mo sá²'coon²¹'mí¹³'jee²¹²'naa' joon 'in xeei'gi' ná¹'nuu¹'un, ¿'ee li' tá²'-'oo' mí²'ii' lí²'ii²¹'tyani 'in jo cwii¹'in Dios la cwii¹'in jna' lagí 'e mí²'ii' tyani 'in tsá²'-'tsi Dios?² ¿Ti jo ñí²'ii' 'e 'naa' 'in tsá²'-'tsi Dios ijmaa²'aa' 'ii²¹'tya' tsá²'taain²¹²'juncwii²¹'lo? Joon wana 'naa' ijmaa²'aa' 'ii²¹'tya' tsá²'taain²¹²'juncwii²¹, lí²'jmaa²'aa' jon 'ii²¹'jilaa²¹'cwáain¹'pi³'e sá²'jee²¹²'naa'.³ ¿Ti jo ñí²'ii' 'naa' ijmoø²¹'o' 'ii²¹'ca tya' ángeles tya' Dios? Joon wa' la joon tá²'gi galí²'jmoo²¹'o' 'ii²¹'a lí²'e juncwii²¹'lo.⁴ Wana 'naa' tí¹'naa' cwaain¹'tya' 'e sá²'juncwii²¹'lo, lí²'i mí²'ii' lí²'ii²¹'tyani doñi'iin tsá²'wó¹'i jee²¹²'in jai²'lí²'i.⁵ Fuu²¹²'uu 'naa' la joon, joon i'aa²'aa' fa'ii²¹. ¿Ti jo 'in seein²¹'jiin¹³'jaain²¹'jee²¹²'naa' 'in lí²'jmá¹'a 'ii²¹'jee²¹²'la 'oo²¹'ruu²¹'naa' 'in jai²'lí²'i?⁶ ¿Ti 'ná¹'nñi¹'tsaruu²¹'i tyani 'in jmoo¹'o' 'ii²¹'in jo tsá²'-'tsi Dios?

⁷ Joon 'e tí¹'naa' la 'oo²¹'ruu²¹'naa' jmoo¹'o' 'e faa²¹'tsá²'laa²¹'tya' 'e jai²'lí²'naa' tsu jo untiin¹³'naa' júu³'tyii'. Tyú²'gi wa'a jo mí¹³'jmaa²'aa' mo nasá²'ii²¹'e gó²'tyii'. Tyú²'gi jon wa'a jo mí¹³'ii' 'e ga'uun¹'un tsá²'tyii'.⁸ Pe 'naa'oo' jmoo²'oo' 'e gó²'gi. 'Ii²¹'e gó²'iin²¹²'naa' jmaa²'aa', joon ca la 'oo²¹'ruu²¹'naa' 'iin²¹²'naa' jmaa²'aa' uun²¹.

9-10 ¿Tí ñí² 'naa' 'in jmoo¹ 'e gó² jo ití²i 'í²i li tyu² Dios to²? Jo cón²oon' too² yaanaa', jo itsa¹'í²i li tyu² Dios to² jileei²¹ 'in láa¹ coon¹³ tsamí² 'in jon' 'oo²¹²o jon'gi itsa¹'í²i li tyu² Dios to² 'in ungo²¹o dios tya'a 'in gajmeei¹ tsá², jon'gi 'in fee¹i tsamí² xeei'gi. Jon'gi itsa¹'í² 'in tsañuu¹ do 'in láa¹a la 'oo²¹ tsañuu¹, jon'gi 'in jmoo¹ 'uun²¹, jon'gi 'in iin²¹²in cuu² áai¹, 'in ngí¹i to² 'iin¹, 'in jmoo¹ 'atsaa²¹, si 'in tyi²i cuu² tsá² xeei' 'ee jo itsa¹'í² li tyu² Dios to². 11 Joon la joon galíi¹ 'inlái¹³ 'naa' pe lawa garun¹o niga-jmeei¹ Dios 'naa' 'in tyú¹, gatyii¹³in Dios 'naa' 'e líin²naa tsá² tya'a nigauntyuu²¹mo Dios 'naa' coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' Jesús joongi coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tyi'.

Jmaa¹i to² cuerpo tyii' tya' 'e tyú²-u

12 Jin² tsá²: “Lí²-i jmoo¹o tsá² doñi'ee 'e 'iin²¹²in.” Joon jna fuu²¹²uu 'e jo¹o júu³ tya'a pe jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² jo jméi¹ tya'a. Jo¹o, lí²i jmáa³aa doñi'ee 'e 'iin²¹²na, pe jo cwó³oo wa'a jiin¹³ coon²¹ tyuu¹³u to² jna. 13 Ja²mo júu³ 'e jin² tsá²: “Jmaa¹i to² 'uunñi² tya' tu² tsá², la joon jon, tu² tsá² jmaa¹i to² tya' 'uunñi².” Pe ji tún² do iuntyee¹mo Dios. Jo gajmaa¹a Dios 'e cuerpo tya' tsá² wa'a láa¹a coon¹³ tsamí². Gajmaa¹a Dios 'e cuerpo tya' tsá² tya' Ña'ñu¹u', la joon joon Ña'ñu¹u' tya' cuerpo tya' tsá². 14 Joon la gajmaa¹a Dios jiin¹in Ña'ñu¹u', la joon jon ijmáa¹a jiin¹in' coon²¹ 'ii²¹ tya'a.

15 ¿Tí jo ñí² 'naa' 'e la jaain²¹ la jaan²¹naa' líi¹naa' lawa coon²¹ ti' ca'naa¹³i cuerpo tya' Cristo? ¿Wa lí² la joon, xiiala iliuncaan²¹naa' 'e ti' ca'naa¹³i cuerpo tya' Cristo coon¹³ jaain²¹ 'yiacuungó²? jjo lí²

jmoo²¹o' la joon coonti! 16 ¿'Owa jo ñí² 'naa', mo fee²¹i tsá² jaain²¹ 'yiacuungó² líin²mo 'ido lawa coon²¹ cuerpo coon¹³ 'in 'yiacuungó² do? Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, “In gá¹ do ilíin¹in lawa jaan²¹mo.”

17 La joon jon, mo uncaan²¹in tsá² coon¹³ Ña'ñu¹u' ilíin²in lawa coon²¹ espíritu coon¹³ Ña'ñu¹u' do.

18 Cwíin¹in' jon jilaa²¹ 'e láa¹³aa' coon¹³ tsamí². Jilaa²¹ tsa² 'e catyia² do 'e 'noo¹ tsá² li' caluu²¹² cuerpo tya'a pe mo fee²¹i tsá² tsamí² xeei' 'noo¹o tsa² li' tsi cuerpo tya'a. 19 ¿Tí jo ñí³ 'naa', 'e cuerpo tyii' li la li coon²¹ cwo¹ tya' 'in Espíritu Tyú² 'in gacwooi¹³ Dios 'naa'? Jo líi¹naa' tsafii²¹² yaanaa' 20 tsu Dios galøø²¹ 'naa' 'e 'moo¹³ 'áai¹. Tsa 'wii¹³ joon 'ná¹-a ungo¹oo' Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o cuerpo tyii'.

7

Júu³ cwáain¹ tya' mo cui² cwoo²¹ tsá²

1 No ingú³ii júu³ tyii' 'e taa¹³ jí² do 'e gasii²naa' jna. 'Áai¹gi tyú² wa'a 'e jo cui² cwoo²¹ tsá². 2 Pe tsa 'wii¹³ 'áai¹gi 'láa¹a tsá² coon¹³ tsamí², 'áai¹gi 'ná¹ 'aa¹i tsá² tsamí² tya'a la jaain²¹ la jaain²¹, la joon jon la jaain²¹ tsamí² 'ná¹-a 'aa¹i ñuu¹ tya'a la jaain²¹. 3 Joon 'in tsañuu¹ do 'ná¹ untiin¹³in coon¹³ jaan²¹mo tsamí² tya'a la joon jon tsamí² do 'ná¹ untiin¹³in coon¹³ jaan²¹mo ñuu¹ tya'a. 4 'In 'oo²¹²o tsá² jo lí¹ tyu²u to² cuerpo tya'a 'ña'a, 'e cuerpo tya'a, tya' ñuu¹ tya'o. La joon jon 'e cuerpo tya' tsañuu¹ jo lí² tyu²u to² cuerpo tya'a 'ña'a pe tya' 'oo²¹²o cuerpo tya'a. 5 Wa'a tsañuu¹ si 'oo²¹²o 'ee 'iin²¹²in 'e nuu¹un Dios coon²¹ sii¹³u, 'ná¹-a sín¹in røø²¹ coon¹³ 'oo²¹²o si ñuu¹ tya'a 'ee 'e jo cwuu¹i caain²¹ la 'ii²¹² fee¹i Dios. Mo gangíi² joon 'ná¹-a

cwuu¹i caain²¹ tún¹ 'e coon¹³ la joon jo cwo¹ 'e i'ii¹in Satanás joon i'nóo¹on tsaá² 'in jo tyu²u to² 'ña'a.

6 Fuu²¹² 'naa' jilaa²¹ 'elo jon'on tyu¹uu to² 'naa'. 7 Tsu 'ñii'a 'iin²¹²na wa'a jo cui² cwoo²¹ tsá² la lí¹i jna. Pe ñi¹oo 'e Dios nigacwo¹ xiiala ijmáa¹a la jaain²¹ la jaain²¹. Seen²¹ 'inlí¹³ taa²¹a jo cuui¹² cwoo²¹o, seen²¹gi 'in jo taa²¹.

8 Fuu²¹²uu jileei²¹ 'in jo mo cuui¹² cwoo²¹o coon¹³ jileei²¹ 'yia'ñi² tyu²gi tya'a wa'a jo cuui¹² cwoo²¹o la lí¹i jna. 9 Pe tyu²gi icui² cwoo²¹o lagi isoon¹in cagi 'láa¹a. 'Ná¹-a cui² cwoo²¹o wa jo lí² tyu²u to² 'ña'a.

10 Pe tya' jileei²¹ 'in nicui² cwoo²¹o tyu²uu to² 'e jo lí² tuu²¹i 'oo²¹²o ñuu¹ tya'a. Jon'on jna 'in tyu²u to² lo jiin¹³ 'ña'a, Ña'ñu¹u' tyu²u to² lo. 11 Pe wana gatuu²¹i 'oo²¹²o ñuu¹ tya'a jo lí² cui² cwoo²¹o coon¹³ tsá² xeei' jiin¹³ lí² licaain²¹ coon¹³ ñuu¹ tya'a. La joon jon tsañuu¹ jo lí² tuu²¹i 'oo²¹²o.

12 Fuu²¹²uu 'in catyaa² júu³ tyiia jon'on tya' Ña'ñu¹u'. Wa jo jai² lí²i 'oo²¹²o tsañuu¹ 'in jai² lí²i Cristo pe 'iin²¹²in 'in 'oo²¹²o ján² coon¹³on jo lí² tuu²¹i 'in tsañuu¹ do 'ii. 13 La joon wa jo jai² lí²i ñuu¹ tya' tsami² 'in jai² lí²i pe 'iin²¹²in 'in tsañuu¹ ján² coon¹³on jo lí² tuu²¹i 'in tsami² do 'ii. 14 Tsu 'in tsañuu¹ do 'in jo jai' lí²i 'ii²¹ 'e tyú² tya' Dios 'wii¹³ ja²mo lí²i 'oo²¹²o. Joon 'in tsami² 'in jo jai² lí²i 'ii²¹ 'e tyú² tya' Dios 'wii¹³ ja²mo lí²i ñuu¹ tya'a. Wa jon' la joon 'in xuui²¹² tya'a ilíin²in la lí¹i xuui²¹² tya' tsá² 'in jo jo² lí²i. Pe jo lí¹i la joon tsu 'ii²¹mo 'e tyú² tya' Dios tsu 'wii¹³ ja²mo lí²i sáa³ jmii²¹. 15 Pe wana 'in tsañuu¹ si 'in tsami² do 'in jo jai² lí²i 'iin²¹²in tuu²¹mo 'oo²¹²o si ñuu¹ tya'a 'ee

cwo¹² jmáa¹a. Joon mo gangai² 'in jo jo² lí²i do joon galáa²mo 'in jai² lí²i tsu gatø¹²ø Dios jna' 'e toon²¹on' fu juncwii²¹ lo 'e tyú²-u. 16 Tsu jo iñii²¹²-tsi 'in tsami² 'in jai² lí²i wa'a ijai² lí²i ñuu¹ tya'a 'wii¹³ 'ii-o. Joon 'in tsañuu¹ do 'in jai² lí²i jo ñii¹in ti ijai² lí²i 'oo²¹²o 'wii¹³ 'ii-o.

17 Pe la lo-o tyu³uu to² jee²¹² jileei²¹ 'in jai² lí²i Cristo, jileei²¹ 'ná¹-a jmáa¹a jiin¹³ la nigacwo¹ Ña'ñu¹u' 'ii ijmáa¹a, jiin¹³ la lí¹i mo gatø¹² Dios 'ii. 18 Wa'a lí¹i tsá² circuncidado, 'øøi²¹-tsi tsá²; tsá² seen²¹in Israel, mo gatø¹² Dios 'ii, 'ná¹-a lí¹gi circuncidado. Pe jo lí¹i la joon mo gatø¹² Dios 'ii jo 'ná¹ 'ii²¹i 'e lí² circuncisión do. 19 Jo tyiin² wa'a ga'ii²¹i si jo ga'ii²¹i 'ee 'e lí² do, jiin¹³ 'e tyiin² 'e jmoo¹o tsá² nuu¹³u 'e to² tyu² Dios. 20 Jileei²¹ tsá² 'ná¹ jmáa¹a jiin¹³ la 'e gajmaa¹a mo gatø¹² Dios 'ii. 21 Wana galí¹u'u tsa'leei¹³ tya' tsá² jo jmaa²¹a cu²-o'o. Pe wa galí¹²i iláa¹u'u 'wo'o cwojmaa¹³a. 22 Jileei²¹ 'in nilí¹i esclavo mo gatø¹² Dios 'ii lawa'a jaain²¹ 'in niláa²mo lí¹i ijmáa¹a jilaa²¹ to² tyu² Ña'ñu¹u'. Joon jileei²¹ 'in niláa²mo mo gatø¹² Dios 'ii lawa esclavo tya' Cristo lí¹i no. 23 Dios nicalóø²mo 'naa' (coon¹³ jmi¹i 'øø¹i Joon¹on) 'e 'moo³ 'áai¹ tsu 'wii¹³ joon jo cwo²oo' wa'a jme²i tsá² 'naa' lawa esclavos tya'a. 24 Joon, tsaru¹u', 'ná¹-a jmaa²gii' jiin¹³ la gajmaa²aa' mo gatø¹² Dios 'naa' pe nano lí¹naa' tsá² tya' Dios.

25 Jo 'óo³oo júu³ gacwo¹ Ña'ñu¹u' fuu²¹²uu 'in jo mo cui² cwoo²¹o pe fuu²¹²oo 'e 'i¹-tsii joon lí²-i jo cu²-tsi tsá² tyiia tsu galifee¹mo-tsi Ña'ñu¹u' tyiia. 26 Tsu 'wii¹³ taa²¹²mo 'áai¹ 'e toon²¹on' fu juncwii²¹ 'i¹-tsii wa'a lí¹gi tsá²

jiin¹³ la ñá¹i. ²⁷ Wana seein²¹ tsamí² tyi'i jo 'noo¹³o xiiala itá¹u'u tsamí² tyi'i. Joon wana jo seein²¹ tyi'i jo 'náa¹u'u. ²⁸ Pe wa' cu²mo cwoo¹o jo tsaa² 'noo²¹o. La joon jon tya' simí² wa' cu²mo cwoo²¹o jo tsaa² 'noo¹o. Pe jileei²¹ 'in cu²mo cwoo²¹o isein²¹ fa'í³ mo taan²¹²in fu juncwii²¹. Joon cwo'oo cwáain¹ 'ido 'e jo cui²gi cwoo²¹o 'e joon jo tyan¹gi 'e fa'í³ do.

²⁹ Tsaru¹u, 'elo-o 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa': Xá tiempo sá²gi. Joon nano ca lí² ngoo²¹²gi 'in tsá² 'aa¹i 'oo²¹²o 'ná¹-a 'i¹-tsi cwáain¹ tya' Dios la 'i¹-tsi 'in tsá² 'in jo seein²¹ 'oo²¹²o. ³⁰ La joon jon, 'in tsá² xuui²¹²-tsi 'ná¹-a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in jo xuui²¹²-tsi. Joon 'in tsá² jløø¹³mo 'ná¹-a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in jo jløøi¹³. Joon 'in tsá² 'in ló¹ 'e sá² juncwii²¹ lo 'ná¹-a jmáa¹a lawa'a jon' tya'o 'e galó¹ do. ³¹ Joon 'in tsá² 'in jmai² to² 'e sá² juncwii²¹ lo 'ná¹-a jo lii¹i tya²u to² 'e sá² fu juncwii²¹ lo. Tsá 'e juncwii²¹ lo jøø²¹øø' ngoo²¹o ti li ityeei²¹.

³² 'iin²¹²na 'e taan²¹²naa' 'e jo cu²-oo' coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. Joon mo 'ña' tsá², jo 'oo²¹²o seein²¹, 'i¹-tsi jiin¹³ 'e sá² tya' Ña'ñá¹u, joon 'iin²¹²in jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in 'ii. ³³ Pe joon mo nasein²¹ 'oo²¹²o tún² 'i¹-tsi. 'iin²¹²in jmáa¹a to² tya² Ña'ñá¹u pe cu²u-tsi coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ joon 'iin²¹²in jmáa¹a 'e tyá²-u coon¹³ 'oo²¹²o. ³⁴ La joon jon tsamí² 'in nicui² cwoo²¹o. Cu²u-tsi coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ joon 'iin²¹²in jmáa¹a tyá²-u coon¹³ ñá¹u tya'a. Pe 'in tsamí² 'in jo seein²¹ ñá¹u tya'a 'i¹-tsi jiin¹³ 'e sá² tya' Ña'ñá¹u, joon 'iin²¹²in cwo²i 'ña'a Dios tiin¹³ la ngú¹ taan¹in lagi alma tya'a.

³⁵ Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e tyá² tyii' jon'on wa'a 'e tyuu¹³ 'naa' pe 'iin²¹²na 'e taan²¹²naa' jiin¹³ la

ñá²naa' joon canii²mo 'i¹-oo' cwáain¹ tya' Ña'ñá¹u.

³⁶ Wana seein²¹ jamí² tsá² joon 'in jamí¹i do ngi¹ nili²o joon jmii²¹i do líi²i 'e tyá²gi wa'a cuu²¹i cwoo²¹o jamí¹i do tsá 'wii¹³ naraa²¹mo. Wa'a seein²¹ 'in mú¹i 'ii, lí¹-i cu²mo cwoo²¹o 'ido jo tsaa² 'noo¹o. ³⁷ Pe wana 'i¹-tsi jmii²¹i 'ido 'e tyá²gi tya' jamí¹i 'e jo cu²mo cwoo²¹o, joon jo cwó¹i mo mú¹i tsá² 'ii, jmoo¹o 'ido 'e tyá². ³⁸ La joon, 'in cwó¹i jamí¹i do 'e cu²mo cwoo²¹o jmoo¹-o 'e tyá² pe 'in jo mo cwó¹i jmoo¹-o 'e tyá²gi.

³⁹ Jo cwo¹ ley wa'a taa²¹i tsamí² ñá¹u tya'a la 'ii²¹² seein²¹gi ñá¹u tya'a. Pe wana gajúin¹ ñá¹u tya'a joon tuu²mo 'ña'a 'in tsamí² do, 'in tsamí² do lí²-i cu²mo cwoo²¹o coon¹³ doñi'in yaa¹-tsi wa'a ja²mo líi²i 'in tsañá¹ do Cristo. ⁴⁰ Pe 'i¹-tsii 'e jløø¹³mogi 'in tsamí² do wa'a jo cui²gi cwoo²¹o tún¹. Joon líi²na 'e 'i¹-tsii la 'i¹-tsi 'in Espíritu Tyá² tya' Dios.

8

Cwáain¹ tya' 'uunñi² 'e tya¹a tsá² lawa fa¹ tyani dios tya'a 'in gajmee¹i tsá²

¹ Joon nano fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'e 'uunñi² 'e tya¹a tsá² tyani dios tya'a 'in gajmee¹i tsá² lawa fa¹. 'E la ja²mo, sá²-a 'e 'øø²¹mo-tsi' pe jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi' 'e unjløøi¹³ yiaa'. Pe wana 'nee²¹²na' ru¹u' joon 'e jmoo²¹o' 'e pí²gi-tsi'. ² Wa 'i¹-tsi tsá² 'e 'øøi²¹gi-tsi jo mo galiñii¹i la jai². ³ Wa mo gali'in²¹²in tsá² Dios, joon Dios galicwii¹mo 'ido.

⁴ Tsá 'wii¹³ joon mi sí¹³i cwáain¹ tya' 'uunñi² 'e tya¹a tsá² tyani dioses tya'a nee²¹e' 'e jaan²¹mo Dios seein²¹, joon jileei²¹ dioses catyaa²gi do 'e un'goo²¹o tsá² jon' wa' jai² 'ido. ⁵ Tsá²-a gajmee¹mo

dioses tya'a 'in lí¹i la lí 'e sá² fu juncwii²¹, la joon jon 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹ joongi un'goo²¹o 'ii. Coon¹³ la joon lí²-i 'i¹-tsi tsá² 'e fúu¹mo dioses seein²¹ joon fúu¹mo fi²¹²i' seein²¹. 6 Xufin¹³ gajmee¹mo tsá² dioses tya'a fúu¹ pe tyijna'o' jaan²¹mo Dios seein²¹, jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹. Dios Jmii²¹ do gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá² joon 'wii¹³ 'ii-o toon²¹on'. Seen²¹mo jon jaan²¹mo Ña'ñu¹u', joon Jesucristo 'ii. 'Wii¹³ 'ii-o galisá² jilaa²¹ 'e sá² ca la jeei²¹ jna' yiia'.

7 Pe jo jileei²¹ 'in jai² lí²i Cristo ñi¹ 'e júu³ lo. Joon 'inlí¹³ 'in gatyaa¹a 'uunñi² tyani dioses tya'a jiin¹³ la tiisi² la mo jéei¹ 'i¹-tsi gajmaa¹a 'e gó² wa'a dø¹ø 'e 'uunñi² do tsu 'i¹gi-tsi 'e ja²mo seein²¹ 'in dioses gajmeei¹ tsá². Jo mo galiti²¹ la jai² joon 'wéi¹giXu 'e 'i¹-tsi. 8 Jo 'ii²¹ Dios tsá² 'wii¹³ tya' 'e gø² tsá². Jo lityú¹gi' tyani Dios wa'a tyé³e' si gó²gi' 'ee wa jo tyé³e'. 9 Pe tii¹moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e lí² jmaa²aa' 'e jo jmaa²aa' 'nóo¹o tsaa² 'in tsá² 'in jo mo røø²¹ 'øøi²¹-tsi 'e jai² lí²i. 10 Tsu wa mo'o jaain²¹ tsá² 'in jo tii²¹ 'e tyú² i'nee²mo 'nu 'in tii²¹ tyú² 'u²u cwo¹ lí un'goo²¹o tsá² dioses tya'a joon wa' dø²ø 'uunñi² tyá¹ tsá² tyani dioses tya'a, ityaa²¹²-tsi 'in tsá² do idø²ø jon 'e 'uunñi² 'e gatyá² tsá² tyani dioses tya'a 'in jo jai². 11 Joon tsu 'wii¹³ 'øø²¹mo-'o'o jilaa²¹ 'elo jo jmá¹ 'ni²¹ tyi', pe 'in tsá² jo tii² tyú² do 'iin²¹²in jmáa¹ la gajmaa² 'nu, la joon i'in²¹mo-tsi Cristo. Pe gajún¹mo Cristo 'wii²¹² tya' 'in tsá² do lagi jún¹ 'wii²¹² tyi'. 12 Tsu 'wii¹³ joon mo 'laa²¹²a la no tya' jaain²¹ tsaru¹u' 'in jo 'øøi²¹-tsi tyú² la 'øøi²¹-tsi' 'laa²¹²o'o jon tya' Cristo. 13 Joon wana i'nóo¹o tsaa² 'in ruu²¹na' tsu 'wii¹³-i tya' 'e gø³øø, 'e tyú²gi jo jmii²¹² cu³gi

ngú¹ wa'a la joon jo i'nóo¹o 'ido tsaa².

9

'E tí²i jmaa¹a apóstol

1 Jna-a tí²na jmáa³aa jilaa²¹ lí² jmáa¹a jaain²¹ apóstol tsu gamaa²¹moo Jesús, Ña'ñu¹u'. Joon 'naa'-a, ja²mo lí²naa' Cristo 'wii¹³i to² 'e nigajmáa³aa tya' Ña'ñu¹u'. 2 'In xeei' lí²-i jin²in 'e jo lí¹na apóstol, pe 'naa' 'in née¹i Corinto 'in jai² lí²i Cristo lí¹naa' lawa coon²¹ sello 'e ja²mo gatyii¹³in Ña'ñu¹u' jna 'e lí¹na apóstol tya'a.

3 'Elo-o fuu²¹²uu 'in tsá² 'in faa²¹ 'laa²¹ tyiia: 4 Tí²na 'ii²¹ jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² jna 'e 'né³e' joongi 'e tyé³e', 5 tí²moo jon wa'a 'áa³na tsamí² 'in jai² lí²i Cristo la 'áa²i 'in apóstoles catyaa²gi, la jmoo¹o 'in ruu²¹i Ña'ñu¹u' coon¹³ Tí³. 6 'Owa' lí²naa' 'e jiin¹³ Bernabé coon¹³ jna jo tí²na'a tuu²¹u to² 'e lí² cwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá²? 7 'Lin 'láa² 'ná¹ tyí² 'e jma²i to² tya'a? 'Lin jmoo¹o to² jee²¹² wuunjøø³ joon jo cuu²¹u mi³ wuunjøø³ do? 'Lin 'aa²¹²i joo'núu³ joon jo 'uun²un fi² tya' 'ido? 8 Jo fuu²¹²uu la joon wa'a jiin¹³ 'e joojn²-tsi tsá² tsu 'e ley tya' Moisés jin²in la joon jon. 9 Tsu ni jí² tya' ley do 'e jin²: "Jo toon¹³on noo¹³ ta'i²i joo'tsáa² mo 'ø²ø trigo." Joon jo gajin²in Dios la joon 'wii¹³ 'i¹-tsi jiin¹³ tya' joo'tsáa². 10 'E gajin²o 'e iliné³e' xiiala 'ná¹ jmoo²¹o'. 'E tya' 'e tyú² tyi' 'e ley lo tsu 'in tsá² 'in jii¹ 'ná¹ jii¹ 'e sijaan²¹ i'ii²¹i 'e tí²i tya' 'e garoo²¹o jiin¹³ la 'ii²¹i 'in tsá² 'in 'ø² do. 11 Joon mo ga'ee³e 'naa' cwáain¹ tya' 'e fu¹ tyú² tya' Dios 'e lí² lawa 'e nigajñii²¹i jún² tya' júu³ tyú² tya' Dios jee²¹² 'naa'. Joon nano, 'ti jo tí²na'a i'ii¹³na'a 'e galí²

tyii' 'e lí² lawa 'e garoo²¹o? 12 Joon wana tsá² xeei²¹ tí²i 'ii²¹i 'lee¹³i, jna'gii'í tíi²gii'í 'áai¹gi.

Joon xufiin¹³ tíi²na'a 'ii¹³na'a la joon, jo gajmoo²¹o'o. Li cii¹³i gajmoo²¹o'o. Jna'a gata²-oo'o jilaa²¹ 'e coon¹³ la joon jo jmoo²¹o'o jín¹ cwáain¹ tya' Cristo 'e gacwoo¹³o'o 'naa'. 13 Ní² 'naa' 'e jileei²¹ 'in jmoo¹o to² 'yuu¹ cwo¹ fee¹ tya' tsá² Israel dðø²¹ø 'e sá² cwo¹ do, 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'in tsá² 'in jun¹ 'e fa¹ cwo¹ tsá² jun¹ ni altar, 'in tsá² do tíi²i cuu²¹u 'e ngú¹ tya' 'in joo'núu³ 'in cwó¹i tsá². 14 La joon gatyaa¹u to² Nãñu¹u 'e jileei²¹ 'in cwo¹ júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² lí²-i 'ii²¹i 'e 'lee¹³i 'in tsá² 'in nuu¹un júu³ tyá² tya'a. 15 Pe jiin¹³ ca fu jo ga'ii¹³na 'e gatíi²na jon'gi síi³na 'e jí² lo tyi'naa' wa'a cwo²oo' jna no. 'iin²¹²gii júun³na 'oo² lagi 'e mí³ii cuu² tsu 'wii¹³ cwóo³oo 'e júu³ tyá² tya' Dios. Jløø¹³moo cwóo³oo 'e júu³ do 'e 'yaai¹-tsii.

16 Tsa jo cwóo³oo 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² wa'a 'e unjløøi¹³ 'ñii'a, tsu gatyaa¹o Dios cwóo³oo. Joon fúu²-u jna wa jo cwóo³oo 'e júu³ do. 17 Tsa 'wii¹³ joon mo jmóo³oo 'e 'yaai¹-tsii 'e jløø¹³moo 'áai¹ pe wa'a jmóo³oo 'e lí² tsai² 'ná¹ jmáa³aa, 'ná¹ jmáa³oo tyitsaai²¹² tsu gatyaa¹a Dios cwóo³oo. 18 Joon 'e 'lee¹³na 'e jmoo¹o jløø¹³moo 'áai¹ 'e cwóo³oo 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² jon'gi 'e cóon³oon cuu² jiin¹³ la tíi²na 'ñii'a lawa jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tya' Dios.

19 Joon xufiin¹³ líi¹na 'in tsá² 'in iláa²mo, jiin¹³ jaain²¹ lí² tyu² to² jna, pe gajméi¹na 'ñii'a 'e líi¹na lawa jaain²¹ esclavo tya' jileei²¹ tsá² 'e coon¹³ la joon fúu¹mogi tsá² ijai² líi²i Cristo 'wii¹³-i jna. 20 Mo ngíi³ii jee²¹² tsá² Israel líi¹na lawa jaain²¹ tsá² Israel 'e coon¹³ la joon ijai² líi²i Cristo. Joon xufiin¹³ jo tyu²gi jna

to² 'e ley tya' Moisés mo ngíi³ii jee²¹² 'in jmoo¹o nuu¹³u 'e ley do jmoo²oo jon nuu¹³uu 'e coon¹³ la joon ilí² jai² líi²i 'ii Cristo. 21 Joon mo ngíi³ii jee²¹² tsá² 'in jo jmoo¹o nuu¹³u 'e ley tya' Moisés la joon ngíi³ii 'e coon¹³ la joon ilí² jai² líi²i 'ii Cristo. Pe tyu²u-gi jna to² 'e ley tya' Dios tsu jmóo³oo nuu¹³uu 'e ley tya' Cristo. 22 Mo ngíi³ii jee²¹² 'in tsá² 'in jo røø²¹ 'øøi²¹-tsi 'e jai² líi²i jmóo³oo la jmoo¹o 'e coon¹³ la joon ilí² jai²gi líi²i 'ii Cristo. Jmóo³oo jiin¹³ la jmoo¹o coon¹³ doñi¹iin ngíi³ii 'e coon¹³ la joon wa'a ilí² jmáa¹a Dios tiin¹³ 'ido. 23 Jmóo³oo jilaa²¹ 'elo 'wii²¹² tya' 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá², tsu 'iin²¹²na 'ii¹³na 'e tyá²-u 'e cwo²o 'e júu³ tyá² do tsá².

24 Ní² 'naa' mo cwiin¹in tsá² carrera joon jileei²¹ do cwíin¹in pe jaan²¹mo jee²¹² 'in cwiin¹in do illi¹i. Joon juncwii²¹ tyi' li la li coon²¹ carrera, tsu 'wii¹³ joon cwiin²in' la li 'e ili¹i'. 25 Joon jileei²¹ 'in 'iin²¹²in líi²¹ mi cwiin¹in coon²¹ carrera tyu²u to² 'ña'a joon jo jmoo¹o 'e jmoo¹o 'nii²¹ tya'a. Joon 'in tsá² do jmoo¹o la joon wa'a ilí² líi¹i coon²¹ premio lawa coon²¹ corona lí² mo² lí³ cwuu²¹ 'e jo ta²a. Pe jna'o' tyu²u to² yiaa' 'e li¹i' jon coon²¹ premio. Pe 'e premio do ili¹i' ita² coon² tøø²mo. 26 Joon cwáain¹ tyiaa, jo cwíin³in carrera tyiaa lawa jaain²¹ tsá² tiuui², ñi²oo li ní³ii. Joon juncwii²¹ tyiaa li lawa coon²¹ 'e tíi² tsá² joon jo un'ii¹³ii wa' pí² tyiaa faa¹³na tyí². 27 Pe 'e³ee wúu¹ cuerpo tyiaa, joon tyu³uu to² 'e jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²na tsu jo 'iin²¹²na 'oo²oo fa'ii²¹ tyani Dios tsu jo gatséi¹ carrera tyiaa 'e tyá² xufiin¹³ niga'e²ee tsá² xeei' 'e 'ná¹ jmáa¹a.

Júu³ cwáain¹ tya' dioses gajmee¹i tsá² 'in jo jai'²

1 'Iin²¹²na 'e iliñi² 'naa', tsaru¹u', 'e jni¹ do gajée¹mo jileei²¹ 'in 'li²¹² tsacøøi¹³ tyi'. La joon jon jileei²¹ 'li²¹² tsacøøi¹³ tyi' do gangü²i 'e Mar Rojo do. 2 Joon lawa'a 'e uncaan²¹na' coon¹³ Cristo mo saa²¹²na' jmü²¹, la joon gauncaan²¹in jileei²¹ 'li²¹² tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ Moisés mo gajée¹mo 'e jni¹ do 'ii joon gangü²i 'e Mar Rojo do. 3 Joon jileei²¹ 'ido gagøø¹ø 'e 'iñi¹ 'e gacwo¹o Dios 'ii. 4 Joon jileei²¹ 'ido ga'uun²¹o 'e jmü²¹ gacwo¹o Dios 'ii. Tsü ga'uun²¹o 'in tsá² do 'e jmü²¹ ga'yeei²¹ tsaa² cuun²¹² do. Joon li² la li¹i Cristo 'e cuun²¹² do. Joon ngi¹ Cristo coon¹³ 'in tsá² do. 5 Xüfiin¹³ joon, coon²¹xü jo jileei²¹ 'in 'li²¹² tsacøøi¹³ tyi' do gajuun²¹²mo li taa²i cwoo¹³ tyüun²¹ do, tsü jo gajmaa¹a la ti¹-tsi Dios.

6 Joon jilaa²¹ 'elo gali² 'e cwo¹o jna' cwáain¹ wa'a jo 'iin²¹²na' jmoo²¹o' 'e gó² la nigajmaa¹a 'ido. 7 Tsü 'wii¹³ joon jo ungoo²o' 'in dioses 'in jmee¹i tsá² 'in jo jai'² la nigajmaa¹a 'inli¹³ 'in tsá² do. Tsü nigajin² ni jí² tya' Dios: "In tsá² do gacwoo²¹²o gagøø¹ø joongi ga'uun²¹un, joon mi yuu¹³ joon garoon²¹on gajmaa¹³a jmü²¹²." 8 La joon jon jo tsein²¹ wa'a fee¹³na' tsami² xeei' la nigajmaa¹a 'inli¹³ 'in tsá² do joon 'wii¹³ joon nigajün¹ dyaai'nüi¹ mil tsá² jee²¹² coon²¹ jmü²¹². 9 Jo tsein²¹ jon wa¹ jo lee²¹² jna' cwáain¹ xiiala li¹i Ña'ñü¹u' wa'a 'wo²-tsi 'ái¹ la nigajmaa¹a 'inli¹³ jee²¹² 'ii joon mü²¹ gacuu²¹i joon fúu¹ gajün¹. 10 Jo tsein²¹gi jon wa'a cwoo¹³o' Dios tsaa² lagi gacwo¹o 'inli¹³ 'in tsá² do Dios tsaa² joon Dios gasii¹in jaain²¹ ángel tya' 'in jngaai¹³ 'ii.

11 Jilaa²¹ 'elo gali² tya' 'li²¹²

tsacøøi¹³ tyi' joon Dios gataan¹an ni jí² tya'a 'e 'e²e jna' 'in taan²¹²in juncwii²¹ 'e ti li tyéi¹. 12 Tsü 'wii¹³ joon 'in 'i¹-tsi 'e 'øøi²¹-tsi tyá² 'ná¹ ngi¹ coon²¹ tún² wa'a jo xuu²¹i tsaa² tya'a. 13 Joon 'e tsaa² 'ili² xuu²¹naa' coon²¹ røø²¹ coon¹³ 'e tsaa² ili² xuu²¹i jileei²¹ tsá² catyaa². Pe jo cu²-'oo' coon¹³ Dios tsü jo cwo¹ wa'a seen²¹naa' fa¹³ gøøi¹³gi lagi itaa²¹aa'. Tsü wana sá² fa¹³ gøøi¹³ Dios icwo²o 'naa' xiiala lí² 'woo²¹naa' 'e fa¹³ do. Joon la joon itaa²¹aa'.

14 Tsü 'wii¹³ joon tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jo ngi²¹gi li siin¹ dioses jmee¹i tsá² 'e un'goo²oo'. 15 Fúu²¹²uu 'naa' lawa tsá² 'in 'øøi²¹-'oo', joon 'naa' lí²-i cón²oon' cwáain¹ wa jo¹ si jo jo¹ 'ee júu³ tyiia. 16 Mo 'né³e' 'e i'ó¹ copa nicwaa¹³ 'e nigacwoo¹³o' 'maai¹³ Dios 'e iuncaan²mo' coon¹³ jmi¹ 'øøi² Cristo. La joon jon mo tyé³e' 'e 'iñi¹ 'e jmoo²¹o' jmai¹³xü jee²¹² jna' 'e iuncaan²mo' coon¹³ cuerpo tya' Cristo. 17 Joon xüfiin¹³ fúu¹mo', tyé²e' 'e 'iñi¹ coon²¹ do joon tsü 'wii² joon li¹na' coon²¹ cuerpo tyi'.

18 La nigajmaa¹a 'in tsá² Israel mo gajmaa¹a fa¹, mo gagøø¹ø 'e nigacwo¹ lawa coon²¹ fa¹, jaain²¹mo li¹i coon¹³ 'e fa¹ do. 19 Jo 'iin²¹²na fúu²¹²uu 'e 'oo¹o 'ii²¹ 'in dioses jmee¹i tsá² 'in jo jai'², jon'gi fúu²¹²uu 'e tyá²gi 'e ngü¹ 'e tyá² tsá² tyani dioses tya' lagi 'e ngü¹ xiia¹. 20 Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na fúu²¹²uu 'naa', 'in tsá² 'in jo cwii¹in Dios Jmii²¹ mo cwo¹o fa¹ dioses tya'a, cwo¹o 'e fa¹ do tya' 'in espíritu gó² jon' tya' Dios Jmii²¹. Joon jo 'iin²¹²na uncaan²¹naa' yaanaa' coon¹³ 'in espíritu gó² do. 21 Jo lí² 'uu¹³uu' 'e copa tya' Ña'ñü¹u' 'e un'goo¹oo' 'ii la 'ii²¹² un'goo¹oo' 'in espíritu gó² do. Jon'gi lí² cii¹³hi' 'e tya' Ña'ñü¹u' la 'ii²¹² cii¹³hi' 'e tya' 'in espíritu gó²

do. 22 ¿Ti tyá²gi wa'a 'e jmoo²¹o' 'e tsa'nii²¹-tsi tya' coon¹³ Ña'ñu^{1u}? ¿Ti 'gøø¹³gi jna' lagi 'ii?

Jo si'ñuu¹i 'in jai² lí²i Cristo

23 Ja²mo, lí²-i jmoo¹o tsá² jilaa²¹ doñi¹ee 'e 'iin²¹²in pe jon' jilaa²¹ 'e jmé¹ tya'a. Lí²-i jmoo¹o tsá² jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in pe jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmáa¹a jo uncoon¹³ wa'a 'e cwii¹ingi Dios. 24 Ná¹-a jmoo¹o tsá² 'e tyá¹ tya' 'in xeei' jon' 'e tyá² tya' ña'a.

25 Cøø¹³øø¹ jilaa²¹ 'e 'nii¹i lí¹ 'moo¹³ jo unngii²ⁱⁱ wa gatyá² tsá² tyani dioses tya' 'e lí² ñi²ii' wa lí² cii¹³ii' si jo lí² 'ee. 26 Tsu tya' Ña'ñu^{1u} fu juncwii²¹ lo coon¹³ jilaa²¹ 'e sá³.

27 Joon wa jin² jaain²¹ tsá² 'in jo jai² lí²i Cristo sii²¹i 'næ: "Ja tsa²¹a', tsatyé³e'xæ'." Joon wa'a 'iin²¹²u'un cwo²u'u, cwoty²du'u, jo unngii²in wa nigatyá²a 'e 'uunñi² do tyani dioses tya'a. 28 Pe wana gajin² tsá²: "Nigatyá²a tsá² 'e 'uunñi² lo tyani dioses tya'a lawa coon²¹ fa¹", jo cøø¹³ø. Tsu wana gaty²e 'e 'in jaain²¹ do 'in jo røø²¹ 'øøi²¹-tsi ixuu²¹ tsa² tya'a tsu 'wii¹³ gaty²e 'e. 29 Fuu²¹²oo 'e 'øøi²¹-tsi 'in jaain²¹ do jon'on 'e 'øøi²¹-o'o.

Pe lí²-i unngii¹i tsá²: "¿'Ee lí¹ 'ná¹ jmáa³aa jii¹³ la 'i¹-tsi tsá² xeei' 'in jo 'øøi²¹-tsi røø²¹? 30 Tsu wana gacwóo³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ tya' 'e gø²øø, ¿'ee lí² lí² cwo¹ tsá² jna tsa²?" 31 Pe 'naa' wa cøø²øø¹ si 'uu²uu' 'ee, si doñi¹ee ijmaa²aa' 'ee, jmáa²aa' jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² 'maai¹³ Dios. 32 Coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²oo' jo cwo¹o wa' ixuu²¹i jii¹³ jaain²¹ tsá² tsa² tya'a, wa'a tsá² Israel, si jo tsá² Israel 'ee, si 'in jai² lí²i Dios 'ee. 33 Tsu jna-a, cwáain¹ tyiia, cwo²-tsii jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'yaa¹-tsi tsá² xeei'. Jo 'noo¹³oo jii¹³ 'e tyá² tyiia pe 'e tyá²

tya' tsá² xeei' 'noo¹³oo, 'e coon¹³ la joon itii¹³in.

11

1 Joon 'naa', jmaa²aa' la jmoo³oo tsu jna-a jmáa³aa la gajmaa¹a Cristo.

Xiiala 'ná¹ jmáa¹a tsamí² mi li-caain² 'in jai² lí²i

2 Tsaru¹u', júu³ tyá² fuu²¹²uu 'naa' tsu coon²¹ tøø²mo untii¹³-'oo' jna, joon jmoo²oo' jii¹³ la tí² 'e júu³ gacwo²oo 'naa'. 3 Pe 'iin²¹²na 'e lí²øø²¹mo-'oo' 'e Cristo lí¹i lawa'a mootyi² tya' jilee²¹ tsañuu¹, joon tsañuu¹ do lawa mootyi² tya' 'oo²¹²o la lí¹i Dios mootyi² tya' Cristo. 4 Wana jí² tsá² mootyi¹i mi faa²¹a júu³ tyá² si cwo¹o júu³ tyá² 'e gacwo¹ Dios 'ii 'ee jee²¹² li sicaan²¹in 'in jai² lí²i lawa'a 'e cwo¹o fa'ii²¹ mootyi¹i. 5 Pe wana tsamí² faa²¹a júu³ tyá², si cwo¹o júu³ gacwo¹o Dios 'ii 'ee joon jo jí² mootyi¹i lí² lawa fa'ii²¹ tya' mootyi¹i. 'E lí² lawa'a 'e nigasii¹i jñá² mootyi¹i. 6 Wa jo 'iin²¹²in tsamí² jí² mootyi¹i 'ná¹-a tyu²u jñá² tyi¹i. Pe wana fa'ii²¹ lí²i 'e gawuun²¹ tyi¹i si 'e gasii¹ 'ee, 'ná¹a jí² mootyi¹i jon. 7 Jo jmé¹ wa'a jí² tsá² mootyi¹i tsu la lí¹i Dios lí¹i. Joon 'e 'ya²gi tya' Dios lí¹i tsá². Pe 'e 'ya²gi tya' tsá²-a lí¹i tsamí². 8 Joon mo gajmee¹ Dios tsá², gajmee¹mo tsamí² coon¹³ ca'naai¹³ tsañuu¹ jon'on tsañuu¹ coon¹³ ca'naai¹³ tsamí². 9 Gajmee¹mo Dios tsamí² 'wii²¹² tya' tsañuu¹ jon'on tsañuu¹ 'wii²¹² tya' tsamí². 10 Tsu 'wii¹³ joon 'ná² jí² tsamí² mootyi¹i 'e lí¹ lawa coon²¹ lí² 'e nuu¹³ joongi 'wii¹³ tya' ángeles. 11 Pe tyani Dios jo seein²¹ tsañuu¹ wa jo seein²¹ tsamí² la joon jon jo seein²¹ tsamí² wa jo seein²¹ tsañuu¹. 12 'E la ja²mo gajmee¹ Dios tsamí² coon¹³

ca'naai¹³ tsañuu¹ pe ja²mo jon 'e liseein²¹ tsañuu¹ tya' tsami². Joon jilaa²¹ 'e sa 'wii¹³ tya' Dios.

13 Í²du¹-oo' yaanaa' wa 'e tyá²-u 'e faa²¹a tsami² júu³ tyá² líí² tyí¹i. 14 Tsú jo cwaa²¹ cwaan²¹in jñú² tsañuu¹ la cwaa²¹ jñú² tsami², joon fa¹¹ú²¹ lí¹i wa'a cwaan²¹in cwaa²¹. 15 Pe cwaa²¹ cwaan²¹in jñú² tsami² joon lawa coon²¹ 'e ya²gi tya'a tsu Dios gacwo¹o tsami² jñú² cwaa²¹ 'e lí² lawa coon²¹ 'e jí² mootyí¹i. 16 Pe wana 'iin²¹in tsá² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i cwáain¹ lo, cwoliñi²¹ 'e jon jna'a jon'gi 'in jai² lí²i Dios catyaaí² jo jmoo²¹o' la tñsi² lixiia'.

'E gó² jmoo²oo' cwáain¹ tya' uunñi² tya' Ña'ñu¹'u'

17 'E júu³ lo ifuu²¹uu 'naa' jon'on júu³ tyá² tyii', tsu ninúu³oo 'e gó² jmoo²oo' mo licaan²¹naa' jon'on 'e tyá². 18 'E fo³oo nifu 'e jin² tsá² 'e jmoo²oo' poo²¹ jee²¹ 'naa' mo licaan²¹naa' un'goo¹oo' Dios. Joon sá²-a coon²¹ 'e la jai² lí²na 'e júu³ do. 19 'E la ja²mo 'ná¹-a lí² poo²¹ jee²¹ 'naa' 'e coon¹³ la joon ilí² ñí² tsá² 'iin 'in la jai² jai² lí²i Cristo. 20 Joon tsu 'wii¹³ 'e poo²¹ 'e galí² jee²¹ 'naa' mo licaan²¹naa' jo có¹³oo' jii¹³ la ti 'e 'uunñi² tya' Ña'ñu¹'u'. 21 Tsu mi tí² 'ii²¹ 'e dø¹ tsá² do, jé¹gi tsalín²in 'inlíi¹³ joon dø²¹o' uunñi² tya'a ña'a joon la 'ii²¹ joon 'inlíi¹³gi gajaan¹-o la un'áa¹i do. Joon 'inlíi¹³gi galí¹in¹mo. 22 ¿Ti jo 'oo²oo' tyii' lí² có¹³oo' joongi lí² 'uu²uu'? Tsu mo jmoo²oo' la joon lawa'a 'e jo tsáai¹³oo' 'in tsá² catyaaí² 'in jai² lí²i Dios joon cwo²oo' fa¹¹ú²¹ 'in jo sá² tya'a. ¿'Ee ifuu²¹uu 'naa'? 'E cwáain¹ 'e júu³ lo jo lí² fuu²¹uu 'e tyá² tyii'.

Xiiala 'ná¹ jmaa²aa' cwáain¹ tya' uunñi² tya' Ña'ñu¹'u'

23 Pe Ña'ñu¹'u' ña'a ga'e²e jna 'e júu³ lo cwáain¹ tya' uunñi² tya'a. 'E nuu²¹ mo ga'ñi¹ Judas Ña'ñu¹'u' Jesús, 'e la nuu²¹ joon gason² Jesús coon²¹ 'iñi¹. 24 Joon mo ngayuu¹ gacwo¹o 'maai¹³ Dios, gajmaa¹ 'no³ 'e 'iñi¹ do, joon gajin²in si²¹i tsá² tya'a: "Tyee²ee', tsu lawa'a 'e cuerpo tyiia 'e si¹no³ tya' 'e tyá² tyii'. Joon mo cø²ø¹ untii¹³du¹-oo' jna." 25 La joon jon, mo ngayuu¹ gagø²¹ø¹ 'in tsá² do, gacón² Jesús coon²¹ copa vino, joon gajin²in: "E copa lo lí² lawa coon²¹ júu³ 'múui² 'e tyiin² 'e lí² coon¹³ jmi¹ 'øø¹na. Lacafu 'uu²uu' 'elo untii¹³du¹-oo' jna." 26 Joon lacafu cø²ø¹ø¹ 'e 'iñi¹ lo joon lacafu 'uu²uu' 'e copa 'e ó² vino lo jmoo¹³oo' júu³ ca mi cwé¹i tún¹ 'e nigajún¹mo Ña'ñu¹'u' Jesús 'wii²¹ tyi'.

Tyá² tyá² yaai ilí² døø²¹ø¹ 'e uunñi² tya' Ña'ñu¹'u'

27 Tsu 'wii¹³ joon, doñi¹in 'in gøø²¹ø¹ 'e 'iñi¹ do si 'un²un 'e copa tya' Ña'ñu¹'u' 'ee, jo tsi tsa'goo¹, 'e galáa¹ a coon¹³ cuerpo tya' Ña'ñu¹'u' la joon jon coon¹³ jmi¹ 'øø¹i. 28 'E tyiin² 'áai¹ jon 'e cón² tsá² cwáain¹ xiiala lí¹i 'ña'a la jéi¹gi idø²ø¹ 'e 'iñi¹ do si 'un²un 'e copa 'in 'ó² vino do 'ee. 29 Tsu wana dø² tsá² joongi 'un² tsá² 'e lí² lawa cuerpo tya' Ña'ñu¹'u' joon jo mo gacón² cwáain¹ xiiala lí¹i 'ña'a, gøø²¹ø¹ joongi 'un²un lawa coon²¹ wúu¹ 'e²e 'ña'a. 30 Tsu 'wii¹³ joon seen²¹mo 'inlíi¹³ tsatsaa¹³ joon 'in wo² si¹ii¹³-tsi jee²¹ 'naa' no. Joon 'inlíi¹³gi nijún¹mo. 31 Pe wana lee²¹e cwáain¹ yiiia xiiala lí¹na', joon jo 'e tsaa² lí² sá² tyi' 'e icwo¹o Ña'ñu¹'u' jna'. 32 Pe mi

jmáa¹a Ña'ñu¹u' 'ii'²¹ tyi', joon 'e'¹e jna' wúu¹, jmoo¹o la joon wa'a jo ná¹ tsaa²¹a' li 'ii'²¹ coon¹³ 'in tsá² xeei'²¹ 'in taan²¹² 'in fu juncwii²¹ lo.

³³ La joon tsaru¹u' mo uncaan²¹naa' 'e tyee²ee' 'e 'uunñi² tya' Ña'ñu¹u' jaan²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ³⁴ Joon wa un'aa²naa', tyee²ee' tyii'. Joon coon¹³ la joon jo i'ná¹ 'e'²e Dios 'naa' wúu¹ tsu 'wii'¹³ 'e gó² jmoo²oo' mo la caan²¹naa'. Joon 'e júu³ catyiaa² lí² unrøø²na mi yajøø³na 'naa'.

12

Cwo¹o Espíritu Tyú² 'waa'²¹ pí³ ijma¹a tsá² 'e gacwoo¹o

¹ Tsaru¹u', fuu²¹²uu 'naa' no cwáain¹¹ tya' 'e 'waa'²¹ pí³ 'e cwo¹o 'in Espíritu Tyú² tsá² ilí² jmáa¹a 'e to² gacwoo¹o la jaain²¹ la jaain²¹.

² Tyú²-u ñí² 'naa', tsaru¹u', 'e la nu'gi galija²mo galii²naa' Cristo lí¹naa' tsá² 'in xeei'²¹-tsi 'e jo¹o galii²naa' dioses tyii' 'in jo faa'²¹ gajmee¹ tsá². ³ Tsa 'wii'¹³ joon 'iin'²¹²na iliiñi² 'naa' 'e jiiñ¹³ jaain²¹ jo lí² faa'²¹a coon¹³ 'ii'²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios wa nga-jin²in: “Jo ñí³ii 'iin²¹ta no Jesús!” La joon jon jiiñ¹³ jaain²¹ jo lí² jin²: “iÑa'ñu¹-o Jesús!” wa jo mo gacwoo¹o 'ii'²¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'ii.

⁴ Láai² nii² to² sá² 'e cwo¹o 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tsá² 'e ijma¹a, joon cwo¹o jon 'waa'²¹ pí³ 'e iuntsiin¹mo. Pe jaan²¹mo 'in Espíritu Tyú² do. ⁵ Láai² 'ii'¹³ 'e sá² ilí² uncoon¹³ tsá² tsaxeei'²¹ pe jaan²¹mo Ña'ñu¹u' seein²¹. ⁶ Joon xufiin¹³ jmoo¹o tsá² to² tya'a la ca 'ii'¹³, jaan²¹mo 'in Dios 'in uncoon¹³ 'in tsá² do la jaain²¹ la jaain²¹. ⁷ Joon 'wii'¹³ jna'o' la jaain²¹ jna', 'in Espíritu Tyú² do 'e'² tsá² 'e 'ii'²¹ tya' Dios 'e jmoo¹o 'e tyú² tya' jileei'²¹. ⁸ Joon 'wii'¹³ 'in

Espíritu Tyú² do cwo¹o Dios 'inlíi¹³ to² wa'a faa'²¹a júu³ 'e 'i'¹-tsi Dios. Joon 'wii'¹³ Espíritu joon-on cwo¹o Dios 'inlíi¹³gi to² wa'a faa'²¹a júu³ 'e ñii²¹²-tsi 'áai¹. ⁹ Joon 'inlíi¹³gi jo¹gi líi²i Dios 'wii'¹³ 'in Espíritu do. Joon 'wii'¹³ 'in Espíritu Tyú² do 'inlíi¹³gi 'ii'²¹i 'ii'²¹ ilí² un'láa²i tsatsaa¹³. ¹⁰ Joon 'inlíi¹³gi 'ii'²¹i 'ii'²¹ ilí² jmáa¹a milagros. Joon tsá² xeei' faa'²¹o júu³ cwo¹ 'ii' 'wii'¹³ 'in Espíritu do. Joon tya' 'in xeei'gi cwo¹o Dios 'ii'²¹ 'e iliiñi¹i waa'a faa'²¹a jaain²¹ espíritu 'in jo jai¹² si faa'²¹a 'ee 'in Espíritu jai² tya' Dios. Joon 'in xeei'gi 'ii'²¹i 'ii'²¹ 'e faa'²¹a jmí¹ xiaa' 'e jo 'øøi²¹-tsi tsá², joon 'in xeei'gi 'ii'²¹i 'ii'²¹ ilí² jmá²a tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi 'e júu³ gafaa²¹ 'ido. ¹¹ Pe jilaa²¹ 'e jmoo¹o 'in tsá² lo, jmoo¹-o 'ii'²¹ tya' 'in jaan²¹mo Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon 'in Espíritu Tyú² do cwo¹o tsá² to² jmáa¹a la jaain²¹ la jaain²¹ jiiñ¹³ la 'iin²¹²in 'ña'a.

Lawa coon²¹ cuerpo jna'

¹² 'E cuerpo tya' Cristo lí² 'láai² 'ii'¹³ pe coon²¹ cuerpo tya'a sá²; la joon jon jna'o' 'in jai¹² líi²i 'ii, fúu¹mo jna' pe lawa coon²¹ cuerpo líi¹na'. ¹³ Joon mo galijai² galii²na' Cristo lawa'a 'e gasaa¹mo 'in Espíritu jaain²¹ do jna' jmi²¹ 'e líi¹na' coon²¹ cuerpo. Xufiin¹³ tsá² Israel jna' si tsá² jo seein²¹ joon 'ee, si tsá² tyu² tsá² to² 'ee, si tsá² 'in jo tyu² tsá² to² 'ee galii¹na' lawa jaan²¹na'. Lawa'a 'e nigané³e' tya' jaain²¹ Espíritu.

¹⁴ 'E cuerpo tya' tsá² lí² 'láai² 'ii'¹³ jon'on wa'a ca'ii'¹³. ¹⁵ Joon wa'a lí² jin² tii² tsá²: “Jo líi¹na cwo²¹ tsá² tsu 'wii'¹³ joon jo líi¹na 'no³ cuerpo tya' tsá².” Joon xufiin¹³ jin²in la joon pe líi¹mogi 'no³ cuerpo tya' tsá². ¹⁶ Joon wana jin² loocwo² tsá²: “Jo líi¹na mi² unni² tsá² tsu

'wii¹³ joon jo líi¹na 'no³ cuerpo tya' tsá²." Joon xúfiin¹³ jin²in la joon pe líi¹mogi 'no³ cuerpo tya' tsá².¹⁷ Tsu çxiiala líi² nuu¹ tsá² wa'a cuerpo tya' tsá² li la li jiin¹³ ca mi² unni¹i? La joon jon wa'a cuerpo tya' tsá² li la li jiin¹³ unni² tsá² xiiala líi² con¹ tsá² jmá¹.¹⁸ Pe Dios gataan¹³-o la ca 'ii¹³ cuerpo tya' tsá² jiin¹³ la 'iin²¹²in. ¹⁹ Joon wa'a jiin¹³ ca 'no³ galisá² jo galí² coon²¹ cuerpo. ²⁰ Joon la no-o galí² xúfiin¹³ 'láai² 'ii¹³ 'e sá² pe galí² coon²¹ cuerpo.

²¹ Joon tsu 'wii¹³ joon 'e unni² tsá² jo líi² jin²in sii²¹i cwoo²¹ tsá²: "Jo jmi²¹² intyéen¹na 'nu." Jon'gi líi² jin² mootyí² tsá² sii²¹i tii² tsá²: "Jo jmi²¹² 'intyéen¹na 'nu." ²² Jon'on la joon tsu 'e 'no³ cuerpo 'e 'wéi¹gi 'e tyiin²gi. ²³ Joon 'e 'no' cuerpo'gi 'e jo tsáai¹-tsi' jlii²¹i coon²¹ tún². Joon 'e 'no³ cuerpo 'e jo 'iin²¹²na' jøø¹ tsá² un'øø¹²¹na' 'e jo jøø² tsá². ²⁴ Pe jo un'øø¹²¹na' 'e 'no³ cuerpo 'e jo 'e to² 'iin³ wa'a jøø² tsá². Joon Dios gajmaa¹a 'e cuerpo tya' tsá² 'e 'no³ xaai²¹gi tsáa¹mo-tsi tsá² 'áai¹gi 'e coon¹³ la joon la ca 'no' cuerpo 'e unji² 'e 'no³ catyiaa do. ²⁵ Joon jo líi² 'no³ 'e cuerpo do. ²⁶ Joon wana ca 'no³ cuerpo ní¹ wúu¹ lawa'a 'e wúu¹ la tøøi². Joon jløø¹³mo la tøøi² wa'a ga'ii²¹ ca 'no' 'e tyá² tya'a.

²⁷ La joon jon 'naa', 'in jai² líi²i; Cristo, líi¹naa' lawa cuerpo tya' Cristo, joon la jaan²¹naa' líi¹naa' lawa ca 'no³ 'e cuerpo do. ²⁸ Joon Dios cwo¹ 'inlíi¹³ jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo to² 'e ná¹ jmáa¹a. 'E nifu gacwo¹ Dios 'e lín²in 'inlíi¹³ apóstoles; joon 'e tí² tún² 'e cwo¹o tsá² tsá² júu³ 'e gacwo¹o Dios 'ii. Joon 'e tí² 'ni¹ 'e lín²in tsá² tifo². Mi yuui¹³ joon 'in tsá² 'in líi² jmaa¹a milagros, joon 'in un'láa²i tsatsaa¹³, joon 'in líi² unconon¹³ tsá² xeei', joon 'in tii²¹ tyú^{2u} to² 'in

catyaa² do. Gacwo¹o jon 'inlíi¹³ 'e líi² faa^{21a} jmi¹ xiia'. ²⁹ çTi líi¹i jileei²¹ apóstoles, owa'a líi¹i jileei²¹ tsá² 'in cwo¹o tsá² júu³ 'e gacwo¹ Dios 'ii? çTi líi¹i jileei²¹ tifo²? çTi jmoo¹o jileei²¹ milagros? ³⁰ çTi líi² jileei²¹ un'láa²i tsatsaa¹³? çTi líi² faa^{21a} jileei²¹ jmi¹ xiiaa'? çTi líi² jmoo¹o jileei²¹ tsá² júu³ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jmi¹ xiia²¹ faa²¹ tsá² do? Tyú^{2u} 'øøi²¹-tsi' 'e jon'on la joon. ³¹ Cwoo¹³-oo' 'e 'ii¹³naa' 'e tyú²gi cwo¹o Dios tsá² jmáa¹a jee²¹² 'in jai² líi²i. Pe ifuu²¹²uu 'naa' coon²¹ to² 'e tyú²gi 'áai¹ ijmaa²aa'.

13

To² nifu 'e 'ná¹ jmá¹ tsá²

¹ Xúfiin¹³ líi²-i fuu²¹²uu jilaa²¹ jmi¹ sí¹i tsá² joon ca jmi¹ tya' ángeles tíi²na pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' líi¹na jiin¹³ la líi² coon²¹ ñi³ 'e pó² tsá² 'e 'iin²in tá² si coon²¹ mi² ñi³ taliin² 'ee 'e to² mi¹³ 'áai¹. ² La joon jon, xúfiin¹³ líi²-i fuu²¹²uu tsá² júu³ 'e ga'ii¹³na cwo¹o Dios jna, joon 'øøi²¹ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios 'uun²¹²mo, joon ñii²oo jilaa²¹, joon xúfiin¹³ líi²-i jan²aan moo²¹ 'e si² do 'áan³ tya'a coon¹³ 'e jai² líi²na pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' jo 'ee to² 'iin³gi. ³ Joon xúfiin¹³ jmóo³-oo jmai^{2xu} jee²¹² tsá² jilaa²¹ 'e 'óo³oo, joon xúfiin¹³ cwo³oo ca cuerpo tyia 'e ijúun³na 'wii²¹² tya' tsá² pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' jo 'ee to² 'ii³ tyia.

⁴ Tsu fee¹mo-tsi 'in 'iin²¹²in Dios coon¹³ tsá² xeei'. 'Wo²-tsio jon'on tsii²¹² wúu¹i, jon'gi faa^{21a} júu³ 'gøøi¹³ 'áai¹, jon'gi unjløøi¹³ yaai. ⁵ Jo líi¹i tsá² 'in faa^{21a} júu³ 'laa²¹ jon'gi 'in jiin¹³ 'i¹-tsi yaai, jon'gi 'in 'nii²¹-tsi, jon'gi 'in 'yu²-tsi 'in tsá² 'in 'iin²¹²in Dios coon¹³ tsá² xeei'. ⁶ Joon jo jmoo¹o jløø¹³i tsaa² tya' 'in xeei', pe jløø¹³mo coon¹³ jilaa²¹ 'e la jai². ⁷ 'In tsá² 'in 'iin²¹²in

Dios coon¹³ tsá² xeei' jmo¹o taa²¹ coon¹³ jilaa²¹, joon jo cu²-tsi coon¹³ tsá² xeei', 'i¹-tsi jiin¹³ 'e tyá² tya'a, jo tiuu².

⁸ Jo 'e ityéi¹ 'e 'iin²¹²in tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei'. Pe ijó¹o coon²¹ jmí²¹² 'e jo tyiin²gi i'ii¹³naa' júu³ gacwo¹ Dios tsá² xeei', jon'gi tyiin²gi 'e faa²¹ tsá² coon¹³ jmí¹ xiia', jon'gi tyiin²gi 'e ñi¹ tsá². ⁹ Tsu nano jo galicwii¹na' la tøøi², la joon jon jo fuu²¹² jna' la jilaa²¹ júu³ tya' Dios ¹⁰ pe mi licwii¹na' la tøøi² ixee¹mo 'e jo cwii¹na' no.

¹¹ Mo galí² xuui²¹²na gafaa²¹aa la faa²¹a xuui²¹², joon 'øøi²¹-tsii la 'øøi²¹-tsi xuui²¹² joon gaí²-tsii la 'i¹-tsi xuui²¹², pe mo galí² fee¹na gatúu³uu jilaa²¹ 'e lí² la mo xuui²¹²na. ¹² La joon nano mi ine² jna' jilaa²¹ 'e sá² tya' Dios lawa coon²¹ 'e icaai¹³, lawa'a 'e jøø²¹ø' coon²¹ 'u² gó². Pe mi tí² jmí²¹² joon ijøø²¹ø' níi¹ jo 'ee sicaai¹³gi. Tsu nano jo tsai² cwii¹na 'ii 'e tyá², pe mi tí² jmí²¹² joon ilicwii¹moo jiin¹³ la tí², la cwii¹in Dios jna la no. ¹³ Jilaa²¹ 'e jai² líi²i tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e sijéein¹³ tsá², coon¹³ 'e 'iin²¹²in tsá² Dios coon¹³ tsá²² xeei' taa²¹a coon²¹ tøø²mo pe 'e tyiin²gi jee²¹² 'e 'ni¹ lo 'e 'iin²¹²gi tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei'.

14

Jmí¹ xiia' 'e sá² tsá²

¹ Tsu 'wii¹³ joon cwo¹³-oo' 'e 'iin²¹²naa' Dios coon¹³ tsá² xeei'. Joon la 'h²¹² joon cwoli¹in²¹²naa' 'e cwo¹o Dios 'naa' coon²¹ to² jmaa²aa' jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo. Joon 'iin²¹²gi 'e cwo¹o Dios 'naa' 'e to² do 'e foo²oo' júu³ tya'a 'e ga'ii¹³naa' cwo¹ 'ido. ² Tsu 'in tsá² 'in faa²¹a jmí¹ xiia' sá²i Dios jon'on tsá² tsu jo 'øøi²¹-tsi tsá² xeei'. Faa²¹-o 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyá² pe jmaai¹³ júu³ 'uun²¹mo. ³ Pe

'in tsá² 'in faa²¹a júu³ 'e gacwo¹ Dios 'ii faa²¹o 'e lí² jai²gi líi²i tsá², si 'e tya²-tsi tsá² 'ee si'i cwo¹ tsá² fo'feei¹ 'ee. ⁴ 'In tsá² 'in faa²¹a jmí¹ xiia' 'e lí² jo¹gi líi²i 'ña'a pe 'in faa²¹a júu³ gacwo¹ Dios 'ii 'e lí² jai²gi líi²i 'in catyaa² 'in jai² líi²i Cristo.

⁵ 'iin²¹²na wa'a lí² jileei²¹ 'naa' foo²oo' coon¹³ jmí¹ xiia' pe 'iin²¹²mogii 'áai¹ 'e foo²oo' júu³ gacwo¹ Dios 'naa'. Tyá²gi 'e faa²¹ tsá² 'e júu³ joon lagi 'e faa²¹ tsá² coon¹³ jmí¹ xiia' 'e jo 'øøi²¹-tsi tsá². Pe jmée¹mo to² 'e jmí¹ xiia' do wa'a seein²¹ jaain²¹ jee²¹² do 'in lí² jma² tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ xiia' do joon coon¹³ la joon lí² fee¹gi 'e jai² líi²i 'in jai² líi²i Cristo 'in ganúu². ⁶ Joon, tsaru¹u', jo 'e to² 'i³ tyii' wa'a cwé¹na jee²¹² 'naa' joon sá³na 'naa' coon¹³ jmí¹ xiia' 'e jo 'øø²¹mo-'oo'. Pe jmaa¹i to² tyii' wa'a cwó³oo coon²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios jna 'e 'øøi²¹-tsii, si coon²¹ júu³ jmí¹-tsi 'ee, si coon²¹ júu³ ga'ii¹³na cwo¹ Dios jna 'ee, si coon²¹ júu³ tya' xiiala 'ná¹ ngí¹i tsá² 'ee. Jmaa¹i to² tyii' 'e júu³ joon.

⁷ Jiin¹³ la lí² lúu¹ 'e xáú² tsá² si tun¹ 'ee 'e jo 'iin²in røø²¹. Wa'a jo 'iin²in 'e lúu¹ do jiin¹³ la to² tyu² solfa jo ilii² tsá² 'ee sóoin¹ 'iin². ⁸ La joon jon coon¹³ 'e lúu¹ 'láa² 'e xáú² tsá² li náa¹ 'ni²¹, wa'a jo røø²¹ 'iin²in jo 'e tyá² tya¹ 'láa² 'e tsalín² jee²¹² 'ni²¹. ⁹ La joon lí² coon¹³ 'naa', wa'a sá²i tsá² 'naa' coon¹³ jmí¹ 'e jo 'øøi²¹-oo', ¿xiiala ilí² 'øø²¹mo-'oo' 'e jin²in? Lawa'a 'e gafaa²¹o jee²¹² tyí². ¹⁰ 'E la ja²mo 'láai² jmí¹ sá² 'e sá²i tsá² la 'ui juncwii²¹ joon 'in tii²¹ 'e jmí¹ do 'øø²¹mo-tsi. ¹¹ Pe wa jo 'øøi²¹-tsii 'e jmí¹ fee¹ tsá² jna lawa tsá² coon²¹ fuu²¹ líi¹na tya'a la joon jon 'ido tyiajna. ¹² Joon, tsu 'wii¹³ joon, tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' 'áai¹ 'e cwo¹

'in Espírítu Tyú² tya' Dios 'naa' to² jmaa²aa' jee²¹² 'in jai'² líi²i Cristo, cwo¹³'oo' i'ii¹³'naa' 'e tyiin²gi' 'e to² do 'e uncoon¹³ 'in tsá² xeei' do 'in jai'² líi²i Cristo 'e ilí² jai'²gi líi²i.

¹³ Joon 'in tsá² 'in faa'^{21a} jee²¹² 'naa' coon¹³ jmíi¹ xiia¹ 'ná¹-a mí² tyani Dios wa'a cwo¹ Dios 'ii' 'ii'²¹ ilí² jma'^{2a} júu³ 'naa' 'ee 'øøi'²¹-tsi 'e gajin²in do. ¹⁴ Wa'a fuu²¹²uu coon²¹ júu³ tyú² coon¹³ jmíi¹ xiia¹ 'e jo 'øøi'²¹-tsii jiin¹³ espírítu tyiia 'in faa'^{21a} 'e júu³ tyú² do joon jo 'ee to² 'íi³ 'e 'øøi'²¹gi-tsi. ¹⁵ Wa lí² la joon, 'ee 'ná¹ jmáa³aa? Ifuu²¹²uu júu³ tyú² tyiia coon¹³ espírítu tyiia pe la joon jon coon¹³ 'e 'øø²¹mo-tsi. I'øø³øø jon coon¹³ espírítu tyiia pe i'øø³oo jon coon¹³ 'e 'øø²¹mo-tsi. ¹⁶ Tsu wa'a jiin¹³ coon¹³ espírítu tyi'i un'goo¹'o Dios 'in tsá² 'in gacwéi' jee²¹² 'naa' jo i'øøi'²¹-tsi 'e 'ma²u'un cwo^{21o} Dios, joon jo lí² uncaan²¹in coon¹³ 'nø coon¹³ 'e fo^{21o} do. ¹⁷ Joon xafin¹³ 'áa¹mo tyú² 'e júu³ fo^{21o} do jo iuncoon¹³ 'in tsá² do wa'a jai'²gi ilí²i. ¹⁸ Cwo³oo 'maai'¹³ Dios 'e fuu²¹²gi lagi jileei'²¹ 'naa' coon¹³ jmíi¹ xiia¹. ¹⁹ Pe mo nitaan²¹²na jee²¹² 'in jai'² líi²i Cristo 'iin²¹²gi 'áai¹ wa fuu²¹²uu fiin¹³ 'ná² júu³ 'e 'øøi'²¹-tsi 'in tsá² do 'e 'e'² 'e 'ido lagi dyá² mil júu³ xiia¹ 'e jo 'øøi'²¹-tsi.

²⁰ Tsaru¹u, jo 'i¹-oo' la 'i¹-tsi xuui²¹². Cwoliin¹naa' lawa' yuun²¹ cwáain¹ tya' jilaa²¹ 'e go² pe lawa'a tsacøøi'¹³ 'in nii²¹²-tsi coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo'. ²¹ Ni jii² tya' ley 'e jin²: "Ifuu²¹²uu 'in tsá² lo coon¹³ jmíi¹ xiia¹, coon¹³ tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in faa'^{21a} jmíi¹ 'e jo 'øøi'²¹-tsi pe jo icón² 'in tsá² do cwáain¹ tyiia, jin²in Ña'ñu¹u." ²² Coon¹³ la joon ilí² tii²¹na' 'e 'e jmíi¹ xiia¹ faa'²¹ tsá² 'ii'²¹ tya' Espírítu tya' Dios lí² lawa coon²¹ lí² tya' 'in jo jai'² líi²i Dios. Pe mo faa'²¹ tsá² júu³ cwo¹

Dios 'ii' 'e lí² lawa coon²¹ lí² tya' 'in jai'² líi²i Dios jon' tya' 'in jo jai'² líi²i. ²³ Joon wa foo^{2oo}' jileei'²¹ 'naa' jmai'² jmíi¹ xiia¹ la 'ii'²¹² in-caan²¹naa' joon 'inlíi¹³ 'in jo ñi¹ si jo jai'² líi²i 'ee i'ii'²¹ jee²¹² 'naa', çti jon' ijin² 'in tsá² do: Joon galí² tsá² caa²¹mo 'naa'? ²⁴ Pe wana jileei'²¹ 'naa' foo^{2oo}' jmai'² júu³ cwo¹ Dios 'naa' joon i'ii'²¹ jee²¹² 'naa' 'in tsá² 'in jo jai'² líi²i si 'in jo ñi¹ 'ee ilí² tsáa¹mo-tsi 'e røø²¹i tsaa² joon icón² 'ii'²¹ tya' 'ña'a. ²⁵ Joon ilíiñ¹ la tí² jiin¹³ la 'i¹-tsi mi nuu¹un 'e júu³ foo^{2oo}' 'naa' joon isii¹i wonii¹i tyani Dios, joon ijin²in 'e la ja'²mo seein²¹ Dios jee²¹² 'naa'.

Jmaa²aa' jilaa²¹ coon²¹ tún²-un

²⁶ La joon, tsaru¹u, mo licaan²¹naa' jmoo^{2oo}' jilaa²¹ 'e lijai'²gi líi²i jileei'²¹ 'in jai'² líi²i Cristo. La jaan²¹naa' lí²-i jmáa¹a coon²¹ sóoin¹ 'e cwo^{1o} 'maai'¹³ Dios si coon²¹ júu³ 'e 'e'² tsá² 'ee, si coon²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios 'e ili'øø²¹mo-'oo' 'ee, si lí²-i faa'^{21a} tsá² coon¹³ jmíi¹ xiia¹ 'ee, si lí²-i jma'² tsá² júu³ 'ee 'øøi'²¹-tsi 'e júu³ xiia¹ do 'ee. Pe jilaa²¹ 'e jmoo^{2oo}' jmai'² ilijai'²gi líi²naa'. ²⁷ Joon wa'a faa'²¹ tsá² coon¹³ jmíi¹ xiia¹ 'ná¹ faa'²¹ tsá² ti' ca jaain²¹ joon jiin¹³ gáí¹ lí² faa'^{21a} si wa fúui¹ 'ee gaai²¹ lí² faa'^{21a}. Joon 'ná¹ liseein²¹ tsá² 'in lí² jma'^{2a} júu³ 'ee 'øøi'²¹-tsi 'e jmíi¹ xiia¹ do. ²⁸ Joon wa jo 'in seein²¹ 'in lí² jmá² júu³ 'e jmíi¹ xiia¹ do 'e tyú²gi wa'a ján² tií² 'ido li sicaan²¹naa' joon fee¹i 'ña'a coon¹³ Dios. ²⁹ Joon 'in faa'^{21a} júu³ cwo¹ Dios 'ii' jiin¹³ gáí¹ si gaai²¹ 'ee lí²-i faa'^{21a} joon 'in catyaaí²gi do 'ná¹ jmáa^{1a} 'ii'²¹ wa røø²¹ si jo røø²¹ 'ee. ³⁰ Joon wa'a faa'²¹ tsá² joon la 'ii'²¹² joon Dios cwo¹ tsá² xeei' 'in tyín¹in do coon²¹ júu³gi, 'in faa'^{21a} nifu dogi 'ná¹ ján² faa'^{21a}. ³¹ Joon coon¹³ la

joon jileei²¹ 'naa' 'in 'ii²¹ júu³ cwo¹ Dios 'naa' lí²-i foo²oo' tí' jaain²¹ tí' jaain²¹ joon jileei²¹ ilití²¹mo joon itya²gi-tsi. ³² Lí²-i tyu² to² espíritu yaai 'in tsá² 'in gacwo¹ Dios júu³ do. ³³ Tsu Dios lí¹i Dios 'in jmoo¹o coon²¹ tún² jon' wa'a to²o mií¹³.

Joon la jmoo¹o jileei²¹ tsaru¹u' catyaai² la caain²¹ li jai² lí²i tsá² ³⁴ jo cwó¹ faa²¹a tsamí² jee²¹ licaain²¹ tsá² jai² lí²i Cristo, tsu tsaa¹³mo la joon. 'Ná¹ jmáa¹a nuu¹³u jiiin¹³ la to² tyu² ley tya' Dios. ³⁵ Wa 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ná¹ unngí¹i ñuu¹ tya'a mo cwoliin¹in tya'a. Tsu 'e gó² wa'a faa²¹a tsamí² jee²¹² li li caain²¹ tsá².

³⁶ Untii¹³du¹-oo' 'e júu³ tyá² tya' Dios jo mo galáa² wii²¹² jee²¹² 'naa' jon'gi jiiin¹³ 'naa' 'in ga'ii²¹i 'e júu³ tyá² do. ³⁷ Joon wa 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' 'i¹-tsi 'e ga'ii²¹i to² tyu² Dios 'e cwo¹o júu³ gacwo¹o Dios 'ii, si 'i¹-tsi 'ee 'e faa²¹a 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² cwoliñi¹o 'e júu³ fuu²¹²uu 'naa' lo lawa' júu³ 'e gatyu² to² 'ña¹-o Ña'ñu¹u'. ³⁸ Joon wa jo 'iin²¹²in licwii¹ 'e júu³ tya' Dios lo joon jo 'ná¹ licwii¹in tsá² 'ii.

³⁹ Joon, tsaru¹u', cwo¹³-oo' 'e 'ii¹³naa' júu³ 'e gacwo¹ Dios 'naa' joon jo tsaai¹³ faa²¹ tsá² coon¹³ jmí¹ xiiá'. ⁴⁰ Pe coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²oo', jmoo²oo' jmai² 'e røø²¹ joongi coon²¹ tún².

15

Mo gajiiin¹ Cristo jee²¹² 'li²¹²

¹ Joon nano, tsaru¹u', 'iin²¹²na untii¹³ii-oo'naa' tún¹ 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e gacwo³oo 'naa' la mo jéé¹. Joon ga'ii¹³naa' 'e júu³ tyá² do joon tá² taan²¹²naa' coon¹³ 'e júu³ do. ² Joon coon¹³ 'e júu³ tyá² do gauntiin¹³naa' wa'a jo tuu²uu' 'e júu³ gacwo³oo 'naa' wa'a jo 'e to² 'í³gi 'e jai² galí²naa'.

³ Tsu gacwo³oo 'naa' 'e júu³ tyiin²gi 'e ga'ii¹³na. Ga'e²ee 'naa' 'e gajúin¹ Cristo 'wii²¹² tsaa² tyijna' jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ⁴ Ga'e³ee 'naa' jon 'e ga'aa¹mo tsá² 'ii pe mo gangí²i 'ní¹ jmí²¹² gajiiin¹o tún¹ jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ⁵ Joon gajné¹mo tyani Tú³ joon mi yuui¹³ joon tyani 'in apóstoles tya'a. ⁶ Joon mo ngayuui¹³ joon gajné¹mo tyani tsaru¹u' 'in 'ñá² ciein¹³ lí¹³gi 'e coon²¹ tiempo do. Joon seen²¹mogí fúui¹ 'in tsá² do, xufiin¹³ 'inlíi¹³ nigajún¹mo. ⁷ Mo ngayuui¹³ joon gajné¹mo tyani Jacobo, joon mo licíin²¹gi joon tyani jileei²¹ apóstoles catyaai²gi.

⁸ Joongi li gatséi¹ gajné¹mo tyani³ii joon lí¹na lawa jaain²¹ 'in galiseein²¹ 'e gó². ⁹ Joon jna-a 'in 'wéi¹gi la jee²¹² jileei²¹ 'in apóstoles do. Ca jo tí²na wa unsii²¹ tsá² jna apóstol tsu niga'øø¹moo 'in tsá² 'in gajai² lí²i Cristo. ¹⁰ Pe tsu 'wii¹³ fee¹mo-tsi Dios tyiia lí¹na jiiin¹³ la lí¹moo. Joon 'e galí² feei¹-tsi tyiia jo gangó¹ li caai¹, li cii¹³ gajmaa¹a tsu jna-a gajmáa³aa to² 'áai¹gi lagi 'in catyaai²gi do. Pe jon'gi jna 'in gajmaa¹a 'e to² do, 'e feei¹-tsi Dios 'wii²¹² tyiia gacwo¹o jna pí³. ¹¹ Coon²¹ røø²¹ 'e júu³ cwo¹³o 'naa' joon jo 'ee to² 'í³ wa'a jna-a si 'ido 'ee, pe 'naa'gií' laja²mo galí²naa' 'e júu³ do.

Xiiala ilí² mi jiiin¹ tsá² jee²¹² 'li²¹²

¹² Pe wana ga'ee¹³e 'e 'naa' 'e Cristo nigajiiin¹o jee²¹² 'li²¹², ¿xiiala lí² jin² 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' 'e jo jiiin¹gi tsá² jee²¹² 'li²¹²? ¹³ Tsu wa mo jo ijiin¹ tsá² jee²¹² 'li²¹² jiiin¹³ 'ña'a Cristo jo mo gajiiin¹in jee²¹² 'li²¹². ¹⁴ Joon wa jo mo gajiiin¹in Cristo jee²¹² 'li²¹² 'e júu³ tyá² do 'e fuu²¹u'u 'naa' jo 'ee to²

'íi³ joon jo 'ee to² 'íi³gi 'e nigali-jai² galí²naa'. 15 Joon wa mo jo gajii¹in Cristo jee²¹² 'líi²¹² galí¹na' tsá² tajúu³i cwáain¹ tya' Dios, tsu nigasii¹³oo'o 'e Dios nagaunjiin¹in Cristo jee²¹² 'líi²¹². Joon wa mo'o jo¹o 'e jo jiin¹in tsá² jee²¹² 'líi²¹² la joon jon jo gaunjiin¹in Dios Cristo jee²¹² 'líi²¹². 16 Tsu wa jo jiin¹gi 'líi²¹² jon'gi gajii¹in Cristo jee²¹² 'líi²¹². 17 Joon wa jo mo gajii¹in Cristo jo 'ee to² 'íi³ 'e nigajai² galí²naa' 'in Cristo do. Joon røøi²¹gii² tsaa² tyii'. 18 Joon jo tiin¹³mo 'in tsá² 'in najóin¹ jo¹o líi²i Cristo. 19 Joon wa 'e jai² líi²na' Cristo jmaa¹i to² tyi' jiin¹³ mo toon²¹²on' fu juncwii²¹ lo líi²na' tsá² 'in fúu²-u 'áai¹.

20 Pe 'e la ja²mo nigajii¹in Cristo jee²¹² 'líi²¹² joon líi¹i lawa' 'e 'oofuu²¹ 'e cún¹ tsá² nifu 'e garoo²¹. 'Ii gajii¹o jéei¹gi lagi jileei²¹ 'in jiin¹in. 21 Joon la ga'naai²¹ 'wii²¹² 'e júun²in tsá² 'wii²¹² tya' jaain²¹ tsá² la joon jon 'wii²¹² tya' jaain²¹ tsá² ijiin¹in tsá² jee²¹² 'líi²¹². 22 Tsu jilee²¹mo nigajúin¹ 'wii²¹² 'e gajmaa¹a Adán do, la joon jon jileei²¹ lí²-i jiin¹in 'wii²¹² 'e gajmaa¹a Cristo. 23 Joon ijiin¹o la jaain²¹ jiin¹³ la tii²i, Cristo nifu, líi¹i la lí² 'e 'oofuu²¹ 'e cún tsá² nifu, joon mo ngayuui¹³ joon, mi cwee¹i Cristo tún¹ ijiin¹o jon jileei²¹ 'in líi¹i tsá² tya'a. 24 Joon mo ngayuui¹³ joon ijó¹ jmii²¹² lí tséi¹, joon Cristo i'ín²in jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² joon ijón²-o ja'cwoo²¹o Dios Jmii²¹ jilaa²¹ 'e tyu²u to² 'ii. 25 Tsu Cristo 'ná¹ tyu² to² jilaa²¹ ca gali²o jileei²¹ 'in 'eei¹ 'ii. 26 Joon 'e júuin² tsá² lí² la líi²i jaain²¹ 'in 'eei¹ 'ii. Pe lí gatséi¹ i'ín²in jon Cristo 'e júuin² tsá². 27 Tsu Dios gacwo¹o Cristo 'e ilí² tyu²u to² jilaa²¹ pe mo gajin² 'e júu³ tya' Dios la joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jo gacwo¹o

Dios Cristo wa tyu²u to² 'ii, tsu 'ii-o gacwo¹o wa'a tyu²u to² jilaa²¹. 28 Joon mo ga'yee²¹ 'e tyu² Cristo to² jilaa²¹ joon icwóo¹i 'ña'a Cristo 'e ityu² Dios to² 'ii tsu 'ii Jóon¹on Dios. Joon coon¹³ la joon Dios 'e ilí² tyu²u to² la jilaa²¹.

29 Joon seen²¹mo 'inlíi¹³ 'in saai²¹ tsá² jmii²¹ tya' 'in najúin¹. Pe wa jo ijiin¹in jee²¹² 'líi²¹² 'in najúin¹ do, ¿'ee lí' saai²¹ 'in tsá² do jmii²¹ tya' tsá² xeei²¹, tsu jo ijiin¹in tún¹?

30 Joon, wa jo ijiin¹in tsá² tún¹, ¿'ee lí' toon²¹² jna'a tóoin¹ 'mó¹ la coon²¹ tøøi²? 31 Tsu la coon²¹ jmii²¹² tsaai¹³ ilí² júun²na. Joon ja²mo júu³ tyiia. Joon ja²mo jon júu³ tyiia 'e 'áa¹mo jløø¹³na 'e ja²mo jon líi²naa' Ña'ñu¹u' Jesucristo. 32 Joon ¿'ee gajmee¹i tyiia mo gatí¹na coon¹³ 'in tsá² néé¹i Efeso do 'in líi¹i lawa' joo²¹ 'líi³ wa jo ijiin¹in tsá² tún¹ jee²¹² 'líi²¹²? Wa jo ijiin¹in tsá² jee²¹² 'líi²¹² 'øøi²¹ mogi-tsi 'in tsá² 'in jin²in: "Cwotyé³e' joongi cwo'né³e' tsu tsa'oo¹gi ijúun²mo'."

33 Jo cwoo²oo' wa'a cón² tsá² 'naa' tóo². 'E lí² jiin¹³ la jin² tsá²: "Wa'a 'in tyúu¹ ngí¹ coon¹³ 'in tsá² 'in jmoo¹o 'e gó² un'líi³i 'in tyúu¹ do." 34 Cwongi²h' tún¹ coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹, ngí²h' coon²¹ tún² joon jo 'noo²oo' tsa² tsu 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' jo cwii¹in Dios. Fuu²¹²uu 'naa' 'e wa'a cwo³oo' 'naa' fa'ii²¹.

Xiiala líi¹i tsá² mi jiin¹in

35 Pe lí²-i unngii¹i tsá²: "¿Xiiala ijiin¹in tsá² jee²¹² 'líi²¹²? ¿Xiiala ilí² cuerpo tya'a?" 36 Lawa'a tsá² caa²¹mo 'in unngii¹i wa' la joon. Tsu mo jñí² tsá² jún², 'e jún² do 'e gajñí² tsá² 'ná¹ júun²mo wa' icwaan²¹in 'e saa²¹ tya'a do. 37 'E jún² 'e jñí² tsá² jo lí la lí 'e saa²¹ inii¹³ do. Jiin¹³ 'e lí la lí coon²¹ mi³ trigo si coon²¹ mi³ xiia' 'ee do. 38 Pe mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ Dios 'e mi³ jún² do la lí

'e 'iin²¹²in. 39 Joon jo jilaa²¹ cuerpo 'e jo coon²¹ røøi²¹ lí². Ca 'ii¹³ 'e ngú¹ taan²¹²in tsá², joon ca 'ii¹³gi 'e ngú¹ taan²¹²in joo'núu³ la joon jon ngú¹ ton¹ 'e xiia' lí², joon ngú¹ xiia' tya' joo²¹ taai² jmii²¹. 40 La joon jon sá² cuerpo tya' 'in taan²¹²in fu ñu'fú² la joon jon sá² cuerpo xiia' tya' 'in taan²¹²in fu juncwii²¹. Joon 'e 'ya²gi tya' 'e cuerpo sá² fu ñu'fú² sisii¹mo coon¹³ 'e 'ya²gi tya' cuerpo sá² fu juncwii²¹. 41 'E jná² joo²¹ tya' ñi¹ sisii¹mo coon¹³ 'e jná² joo²¹ tya' sii²¹, la joon jná² joo²¹ tya'a sisii¹mo coon¹³ 'e jná² joo²¹ tya' núu¹. La joon jee²¹² 'in núu¹ do jmaai¹³ tyiin²gi 'ii. 42 La joon lí² mo jiiin¹ tsá² jee²¹² líi²¹². Ga'aa²¹mo tsá² ngú¹ 'e ilí² jgoo²¹ pe ijiin¹in 'e jo igoo²¹gi. 43 'Aa²¹mo 'e jo tsáai¹-tsi tsá² pe ijiin¹in coon²¹ 'e 'ya²gi 'áai¹. 'Aa²¹mo 'e 'wói¹ pe ijiin¹in 'e 'gøøi¹³ 'áai¹. 44 'Aa²¹mo tsá² coon²¹ cuerpo 'e sá² fu juncwii²¹ pe ijiin¹in coon²¹ cuerpo 'e sá² fu ñu'fú². Tsu wana sá² cuerpo fu juncwii²¹ lo la joon jon sá² cuerpo fu ñu'fú².

45 Tsu la joon jin² júu³ tya' Dios: "In tsañuu¹ nifu, Adán, ga'ii²¹mo juncwii²¹ tya'a", pe 'in Adán 'in ti gáí¹, jaain²¹ espíritu 'ii joon 'ii cwoo¹ juncwii²¹ tya' tsá². 46 'E cuerpo 'e i'ii¹³na' 'e icwo² Cristo jna' lí² fu ñu'fú² jo 'ii¹³na' nifu pe ga'ii¹³na' nifu coon²¹ cuerpo lí² fu juncwii²¹ lo. Pe ciin²¹gi i'ii¹³na' 'e cuerpo jó¹ fu ñu'fú². 47 'In tsañuu¹ nifu galíi¹ cwoo¹³, pe 'in ti gáí¹ do jó¹ fu ñu'fú². 48 Joon jilaa²¹ cuerpo tya' tsá² taan²¹²in fu juncwii²¹ lo li la li cuerpo tya' 'in nifu do, líi¹ cwoo¹³. Pe 'e cuerpo jó¹ fu ñu'fú² líi¹ la líi¹ 'in ti gáí¹ do 'in cwéi¹ fu ñu'fú². 49 Joon la galíi¹na' la galíi¹ 'in nifu do, la joon jon ilíi¹na' la líi¹ 'in cwéi¹ fu ñu'fú².

50 Fuu²¹²uu 'naa', tsaru¹u', jo

lí² tsa'ii²¹ li tyu² Dios to² 'e ngú¹ taan²¹²na' tsu 'e jo ta² jo lí² uncaan²¹in coon¹³ 'e ta² coon²¹ tøø²mo. 51 Pe 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' coon²¹ júu³ 'uuiin²¹. Jo jilee²¹na' ijúun²na' pe jilee²¹e' iunsi²¹mo'. 52 'E cataa²¹² ilisi²¹na', jiiin¹³ coon¹³ 'e jøø²¹ unni² tsá² ilisi²¹na' mi nuu²¹u' 'e 'iin² 'e lúu¹ tya' Dios li tséi¹. Tsu i'iiin²in 'e lúu¹ do joon iunjiin¹in Dios 'in nijúin¹ 'e jo júuin²gi joon jna'gi' ilisi²¹na'. 53 Tsu 'e ngú¹ taan²¹²na' no 'e jo taa²¹ 'ná¹ lisi²¹ coon¹³ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'E cuerpo tyi' 'e lí² júuin² 'ná¹ lisi²¹ coon¹³ 'e jo júuin²gi. 54 Joon mi lí² jilaa²¹ 'elo, mi lisi²¹i ngú¹ taan²¹²na' 'e jo taa²¹ coon¹³ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo, joon mi lisi²¹i cuerpo tyi' ilí² júuin² coon¹³ 'e jo júuin²gi itiin¹³in jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: "Gatsé¹mo coonti 'e júuin²gi tsá² tsu gali¹o Dios. 55 Jo 'goo²¹gi' wa' ijúuin²gi' tsu jo tyu²gi 'mó¹ jna' to²." 56 Tsu la mo jéi¹ lí²-i tyu²u' jna' to² coon¹³ 'e tsaa² ga'naa²¹ jna' joon 'e ley do ga'e²o jna' jilaa²¹ tsaa² 'e ga'naa²¹a'. 57 Pe cwoo²¹o' 'maai¹³ Dios 'e 'wii²¹² Ña'ñu¹u' Jesucristo Dios ga'lin²in tsaa² tyi' joon jo 'ná¹gi nuu²¹u' to² tyu² 'mó¹ ijúun²na'. 58 Joon tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u' tá² taain²¹-oo', joon jo tó²uu' 'e jai² líi²naa', cwojmaa²gi' 'e to² gacwo¹ Ña'ñu¹u' 'naa' jmaa²aa' tsu ñi³ 'naa' 'e jilaa²¹ 'e jmoo²oo' sicaan²¹naa' coon¹³ Ña'ñu¹u' jon'gi 'e ngó² li caai²¹.

16

Sáa¹³naa' cuu² tya' tsaru¹u'

1 Joon cwáain¹ tya' 'e cuu² isaa¹³ 'naa' tya' 'in tsaru¹u' 'in jai² líi²i, cwojmaa²aa' jiiin¹³ la nigafuu²¹²uu 'in jai² líi²i néei¹ li sii²¹ Galacia, 2 Gafuu²¹²uu 'ido wa'a la coon²¹ jmii²¹² 'e 'láa² 'wii²¹² semóo¹ la jaain²¹ 'ná¹ saa¹³xu

jiin¹³ la nigajna²a. Joon coon¹³ la joon jo 'ná¹ un'laa²¹i mi cwé¹na. ³Joon mi cwé¹na isii²¹na tsá², 'in gatyii¹³naa', 'e tsacon¹on 'e cuu² do fu Jerusalén. Joon icwo³oo jí² tya' 'in tsá² do 'in tsacon¹on cuu² do tya' 'in tsaru¹u' néei¹ Jerusalén. ⁴Joon wana jméi¹ tyiia ní³ii jon, joon 'in tsá² do lí² tsalín²in coon¹³ jna.

'E í¹-tsi Poo² lí² tsáa¹a

⁵ 'Yuu²na fu¹ ingí³na fu lí² sii²¹ Macedonia joon mi yuu¹³ joon icwé¹na fu Corinto. ⁶Joon coon²¹ jo ngá¹mo wa' ijoon²¹oo coon¹³ 'naa' coon²¹ sii¹³xu, si ijoon²¹oo coon¹³ 'naa' la tøøi² jiin²¹ cwii²¹ 'ee. Joon 'naa', ilí² uncoon¹³naa' jna fu¹ 'yuu²na. ⁷Tsu jo 'iin²¹na wa'a jiin¹³ 'e jøø³na 'naa' lí² ngí³na. Pe 'iin²¹na joon³oon coon¹³ 'naa' coon²¹ sii¹³xu wa'a cwoo¹i Ña'ñu¹u'. ⁸Pe ijoon³oo lo fu Efeso ca mi ngí³ii² jmi²¹ Pentecostés tsu⁹ xufiin¹³ fúu¹mo 'in 'eei¹ jna lo pe fee¹gi to² sá² tyiia 'e lí² lawa coon²¹ 'e ino².

¹⁰ Joon cwoo¹³ 'oo' 'e tyú²-u 'í¹-tsi Timoteo mi cwee¹i tsu jmoo¹-o jon 'ido to² tya' Ña'ñu¹u' jiin¹³ la jmó³ jna. ¹¹ Tsu 'wii¹³ joon jo cwoo²oo' wa'a jiin¹³ jaain²¹ jo tsáai¹-tsi 'ii. Jajøø²¹i jna 'wii¹³ joon uncoon¹³naa' 'ii fu¹ 'yúu¹i coon¹³ 'e tyú²-u. Joon lo-o sijeen²na'a coon¹³ 'in tsaru¹u' catyaaí² 'ii.

¹² Joon cwáain¹ tya' 'in tsaru¹u' Apolos do. 'Áa¹mo gami³ii tyaní¹i wa'a itsajøø¹i 'naa' coon¹³ 'in tsaru¹u' catyaaí² pe jo mo gali'in²¹in nano. Joon joo²¹-o mi jøø²i.

'Aa²¹²-o jin¹² Poo²

¹³ Lí³ jmaa²aa' joon tá¹ taain²¹² 'oo' coon¹³ 'e jai² lí²naa'. Jo jmaa²aa' 'goo²oo', ngí²ii' la tii² ngi¹ tsá² 'in uncoon¹³ Dios

'ii. ¹⁴ Joon jilaa²¹ 'e jmoo²oo', jmoo²oo' tsu 'wii¹³i 'iin²¹²gii' 'áai¹ Dios coon¹³ tsá².

¹⁵ Joon, tsaru¹u', ñí² 'naa' 'e Estéfanos coon¹³ 'in tsá¹ inuu tya'a 'ii nifu jai² galí²i 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² jee²¹² 'in néei¹ fu lí² sii²¹ Acaya. Joon gacwo²-tsi gaunjí²in 'in jai² lí²i Cristo catyaaí². ¹⁶ Tsu 'wii¹³

joon mii³ tyani²ii' wa'a ijmaa²aa' náu¹³uu' tsá² la 'ii la joon jon jileei²¹ 'in uncoon¹³ joon 'in jmoo¹o to² tya' Dios. ¹⁷ Galijløø¹³ moo 'e cwoliin² Estéfanos, coon¹³ Fortunato, coon¹³ Acaico. 'In do gajmee¹i tyiia 'e jo lí² jméi¹ 'naa' tsu jo toon²¹²o'oo coon¹³ 'naa'. ¹⁸ Tsu 'in tsá² do gauntyú²-tsii la joon jon 'naa' gauntyuu²¹ 'oo'. 'Ná¹-a un'goo³o' tsá² la 'ii.

¹⁹ 'Aa²¹² moo' fuu²¹²uu jin² 'in jai² lí²i Cristo 'in néei¹ la caain²¹ lí² sii²¹ Asia. La joon jon jin² Aquila coon¹³ Priscila coon¹³ jileei²¹ 'in jai² lí²i Cristo 'in uncaan²¹in inuu tya'a 'e un'goo²¹o Dios. Jin²in la 'oo²¹ ru¹u' coon¹³ Ña'ñu¹u'. ²⁰ Joon jileei²¹ 'in jai² lí²i Cristo néei¹ lo jin²in: "Aa²¹² moo'." Fee¹³naa' 'e tyú²-u la jaiin²¹ la jaan²¹naa' la 'oo²¹ ruu²¹naa'.

²¹ Jna-a, 'in sii²¹ Poo², jmóo³oo 'e júu³ lo coon¹³ cwóo³oo.

²² Cwoli'ee¹mo Dios jileei²¹ 'in jo 'iin²¹²in Ña'ñu¹u' Jesucristo. 'Ná¹ jee²¹² jna', Ña'ñu¹u'!

²³ Cwouncwaaí¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo 'naa'. ²⁴ Joon cwoliñ²ii' 'e 'iin²¹²na 'naa' 'wii¹³i Cristo Jesús. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹ in San Pablo tí²i 'in tsá² 'in néei¹ Corinto

*Siin²¹ in Poo² 'e jí² lo tya' 'in jai'²
lí²i néei¹ Corinto*

¹ Jna-a, Poo², síi³na 'e jí² lo tyii' tí²i 'in tsá² néei¹ Corinto. Joon jna-a, Poo², lí¹na apóstol tya' Jesucristo to² tyu² Dios Jmii²¹. 'Øøi'²¹-tsi tsá² 'e gatyii¹³ in Dios jna 'e cwo³oo tsá² júu³ tyá² tya'a. Siin²¹² jna'a caan²¹mo coon¹³ tsaru^{1u} Timoteo 'e jí² lo tí²i 'in tsá² jai² lí²i Dios 'in néei¹ fuu²¹ Corinto coon¹³ jileei²¹ 'in jai² lí²i licaain²¹ li sii²¹ Acaya. ² Cwauncwaa³i Ñu^{1u} Dios coon¹³ Ña'ñu^{1u} Jesucristo jilee²¹naa' 'e cwoseen²¹naa' tyá²-u.

Ní² Poo² wúu¹

³ Cwo¹³ jna'a 'maai¹³ 'in Dios tya' Ña'ñu^{1u} Jesucristo, 'ii Jmii²¹o jon. Joon fee¹mo-tsi 'wii²¹² tyii'i 'in Jmii²¹ do. Cwo^{1o} 'in Dios do jna'a jilaa²¹ fo'feei¹ tya'a. ⁴ Joon Dios do cwo^{1o} jna'a jilaa²¹ fo'feei¹ coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ nee^{21e} 'e coon¹³ la joon jna'oo'o lí²-i cwóo^{13o}o 'e fo'feei¹ do 'e gacwo^{1o} Dios jna'a tya' tsá² xeei²¹ 'in seen²¹in fa'í². ⁵ Tsu lagí nee^{21e} 'e wúu¹ 'áai¹ 'e ganí² Cristo la joon jon 'ii¹³na'a coon²¹ fo'feei¹ tya'a. ⁶ Tsu 'wii¹³ joon mo ganee^{21e} wúu¹ joon gacwo¹ Dios jna'a fo'feei¹ coon¹³ la joon 'e galisá² fo'feei¹ tyii'i 'e cwóo^{13o}o 'naa'. Joon coon¹³ 'e fo'feei¹ 'e ga'ii¹³na'a joon gacwóo^{13o}o 'naa' jon, coon¹³ la joon taa²¹ jmaa^{2aa} 'e fee¹oo' coon¹³ 'e wúu¹ i'óo^{2oo} 'e li la li 'e wúu¹ ganee^{21e}. Jmoo^{1o} Dios la joon ilisá² fo'feei¹ tyii' joon itiin¹³naa'. ⁷ Joon jo cu²-tsii'i coon¹³ 'naa' tsu nee^{21oo}o 'e

xufiin¹³ ní³ 'naa' wúu¹ la ganee^{21e} 'e la joon jon 'ii¹³naa' fo'feei¹ tya' Dios la ga'ii¹³ jna'a.

⁸ Tsaru^{1u}, 'iin²¹²na'a 'e liñii²¹ 'naa' 'e fa'í³ 'e galiseen²¹na'a coon²¹ li sii²¹ Asia. Tsu 'áa¹mo ganee^{21e} wúu¹ ca jiiin¹³ jo itaa²¹gi'i. Joon galí²na'a 'e jo iwóo^{13o}o 'e jiiin¹iin. ⁹ Lí¹na'a la lí¹i tsá² 'in ti li ijúun²mo. Pe coon¹³ la joon ga'e^{2e} Dios jna'a xiiala ngii²¹i jo cu²-tsii'i coon¹³on. Joon 'in Dios do jmoo^{1o}o jiiin¹in tsá² 'in najúin¹. Dios do ga'e^{2e} jna'a wa'a ngii²¹i coon¹³ 'wa'pí³ tya'a jon'gi coon¹³ 'wa'pí³ tyii'i yia'a. ¹⁰ Dios ga'woo¹i jna'a jee²¹² 'e fa'í³ do ijúun²na'a joon ca no nogi i'wóo¹i jna'a. Joon jo cu²-tsii'i wa'a iwóo¹gi jna'a tsa'oo²¹ yíia¹ ¹¹ wa'a 'naa'gii uncoon¹³ jna'a coon¹³ 'e júu³ tyá² tyii'. Joon mi lái¹ Dios jna'a 'wii¹³ júu³ tyá² láai² do 'e gafuu²¹² 'naa' do joon fúu¹mo icwo² Dios 'maai¹³.

Cwo¹ Poo² cwáain¹ 'e jo mo cwé¹i Corinto

¹² Jløø¹³mo'o 'wii¹³ 'e 'i-tsii'i 'e nigangii²¹²i tyani²ⁱⁱ 'e tyá²-u joon jo mo tyii¹a'a 'naa' tóo² jiiin¹³xu. Gauncoon¹³ Dios jna'a 'e gajmoo^{21o}o tyani tsá² la joon 'e tyá²-u jon' wa'a 'e jmi¹-tsii'i. ¹³ Joon mo gasii²¹²na'a jí² tí²i 'naa' 'e taa¹³ jiiin¹³ 'e júu³ tyii'i 'e lí² untsaa¹³naa' joon lí² 'øø¹²¹mo-'oo'. Joon ga'i¹-tsii' 'e lí² 'øø¹²¹mo-'oo' tyá²-u. ¹⁴ Tsu nano cwii¹mo' jna'a capii³ pe 'iin²¹²na 'e ilicwii¹mo' jna'a 'e tyá²gi 'e coon¹³ la joon lí²-i jmaa^{2aa} jløø¹³naa' 'wii¹³ jna'a, lagí ijmoo^{21o}o jløø¹³naa' 'wii¹³ 'naa' mi tí² jmi²¹² icwé¹i Ña'ñu^{1u} Jesucristo.

¹⁵ Jo^{1o} galí²na jilaa²¹ 'elo, joon tsu 'wii¹³ joon, ga'i¹-tsii' yajøø²na 'naa' nifu 'e coon¹³ la joon lí²-i jløø¹³naa' tún² fu. ¹⁶ 'E ga'i¹-tsii' li gangii²¹²na li née²naa' mi ní³ii

fu li sii²¹ Macedonia. Joon mi gaa¹³ na tún¹ foo¹³ na 'naa'. Joon mi yuui¹³ joon lí² uncoon¹³ 'naa' jna fu¹ yuu² na fu Judea. ¹⁷ ¿Ti lí²naa' 'e tún¹ júu³ tyiia mo gaⁱ¹-tsii jmóo³oo 'elo pe jo gajmáa³aa? ¿Ti lí²naa' 'e lí¹na la lí¹i 'in tsá² taan²¹²in juncwii²¹ 'in jo untiin¹³ júu³ tya'a? ¿Ti lí²naa' ifuu²¹²uu 'naa': "E joon ilí²", pe 'i¹-tsii 'e jon² la joon ilí²; si ifuu²¹²uu 'naa' 'ee: "Jon² la joon ilí²", pe 'i¹-tsii 'e joon ilí²? ¹⁸ Esa la joon-on, tsu Dios jma²a 'naa' júu³ 'e jo lí¹na'a tsá² tún¹ júu³ tya'a. ¹⁹ Tsu Cristo Jesús, 'in Joon¹ Dios, jo lí¹i la lí¹i 'in tún¹ júu³ tya'a, joon Silvano, coon¹³ Timoteo coon¹³ jna cwoo¹³o'o 'naa' jiin¹³ 'e júu³ tya' 'ii. Jmai² júu³ ja²mo 'e sá² tya' Cristo. ²⁰ Joon jilaa²¹ júu³ gaⁱⁱ¹i Dios itiin¹³in coon¹³ Cristo. Joon tsu 'wii¹³ joon un'góo³o' Dios mi sí¹³i 'e ja²mo júu³ tya'a 'wii¹³i Cristo Jesús. ²¹ Joon 'in Dios do, 'ii 'in nigajmaa¹a taa²¹-a jna'a joongi taa²¹ 'naa' jon. Joon 'ii gatyii¹³in jna'a. ²² Joon lawa sello tya'a gateen¹in jna' 'e lí¹na' tsá² tya'a joon gasii²¹i Espíritu Tyá² tya'a tsi jna' 'e lí¹i lawa coon²¹ 'e sijni¹³ 'e 'ii¹³na' jilaa²¹ 'e tí²na'.

²³ Pe fuu²¹²uu 'naa' tyani Dios jo mo gacwé¹na jee²¹² 'naa' 'in néei¹ Corinto tsu jo mo gali'in²¹²na jmáa³aa 'e gó² coon¹³ 'naa'. ²⁴ Jo mo gali'in²¹²na' tyuu¹³u'u 'naa' to² 'ee 'ná¹ jai² lí²naa', jiin¹³ gali'in²¹²na'a 'e lijloø¹³ mogii¹ tsu tá² taan²¹²naa' coon¹³ 'e jai² lí²naa'.

2

¹ Joon tsu 'wii¹³ joon gaⁱ¹-tsii jo góo¹gii 'e lí¹na faⁱ³ tsu 'ná¹-a jí³na 'naa' joon si cwo³oo 'naa' faⁱ³. ² ¿Xiiala ilí² jmáa³aa jløø¹³na coon¹³ 'in do 'in jmáa³aa jmaa¹a faⁱ³ 'ido? Coon¹³ la joon jo lí² jmáa³aa jløø¹³na

coon¹³ 'naa'. ³ Tsu 'wii¹³ joon gají³na 'naa' coon¹³ 'e jí² do 'e gasí³na 'naa' tsu jo 'iin²¹²na góo³oo wa'a jmáa³aa faⁱ³ coon¹³ 'in 'ná¹ unjløø¹³na coon¹³. Tsu lí²na wa'a ijløø¹³na la joon jon 'naa' ijmaa²aa' jløø¹³naa'. ⁴ Joon mo gajmáa³aa 'e jí² do joon ga'óo³-oo faⁱ³, xuui²¹²-tsii gatoo²¹o jmi²¹ un³ii tsu jo 'iin²¹²na jmáa³aa 'e 'óo²oo' faⁱ³ coon¹³ 'e jí² do. Gali'in²¹²na 'e lí² ní²i' xiitati 'ái¹ 'e 'iin²¹²na 'naa'.

Jmaa²aa' feei¹-'oo' 'wii²¹² tya' 'in ga'láa¹ do

⁵ Joon jon'on jiin¹³ jna 'in ga'aa¹a faⁱ³ 'wii¹³ 'e gajmaa¹a 'in tsá² do pe joon ga'aa²xuu' faⁱ³ jon. Gafuu²¹²uu 'naa': "Ga'aa²xuu' faⁱ³" tsu jo 'iin²¹²na lifee¹gi tsaa² tya' 'ido. ⁶ Joon 'e wúu¹ ganí² 'in tsá² do to² tyuu²¹naa' la jee²¹² fúu¹moo', lí²mo 'e wúu¹ do. ⁷ Joon nano 'ná¹ jmaa²aa' feei¹-'oo' 'wii²¹² tya'a, joon 'ná¹ cwo²oo' fo'fee¹ tya'a 'e coon¹³ la joon jo lí² xuui²¹²gi-tsi. ⁸ Tsu 'wii¹³ joon mí³ii tyani²'ii' 'iin²¹²moo' 'ido tún¹ jiin¹³ la nigali'in²¹²moo'. ⁹ Joon mo gajmáa³aa 'e jí² do, gajmáa³-oo yato² ijøø³na wa'a 'iin²¹²naa' jmaa²aa' jiin¹³ la fuu²¹²uu 'naa'. ¹⁰ Joon wana jmaa²aa' feei¹-'oo' coon¹³ doñi'in tsá², jna-a jon feei¹mo-tsii tya'a. Jmóo³oo feei¹-tsii tya'a, wa'a la jai² niga'láa¹a tyiia. Jmóo³oo la joon 'wii²¹² tyii' tyani Cristo. ¹¹ Jmóo³oo la joon 'e jo lí² tsaⁱ² Satanás jee²¹² jna' tsu ñé³o' xiiala jmo¹o 'ido.

Mo taan¹in Poo² fu Troas

¹² Joon mo gacwé¹na 'e fuu²¹² Troas 'e cwó³oo 'e júu³ tyá² tya' Cristo tya' 'in néei¹ do lawa'a ganá¹ Dios coon²¹ fu¹ fee¹ tyiia 'e icwó³oo 'e júu³ tya' Ña'ñu¹u'. ¹³ Pe jo gatsee²¹na 'in tsaru¹u' Tito 'e fuu²¹ do, joon gajmaa¹a cu²u-tsii tsu jo gatsee²¹na. Tsu 'wii¹³ joon gaⁱⁱ³ii júu³

'in tsá² do joon gangóo³oon fu li sii²¹ Macedonia.

Li²o' wii¹³i Cristo
 14 Cwóo¹³o' 'maai¹³ Dios tsu coon¹³ 'ii²¹ tya'a illi¹i' 'in 'lii¹³ do 'wii¹³ Cristo Jesús. Joon la nii¹³ coon²¹ jmá² jmafuu²¹ la caain²¹, la joon gajmaa¹a Dios 'wii¹³ jna'a, ganii¹³ 'e júu³ tyú² tya'a la caain²¹ li lí² nuu¹ tsá². 15 Tsu, jna'o', líi¹na' lawa coon²¹ 'e líi¹na' jmafuu²¹ 'e cwo¹o Cristo Dios. Joon 'e jmafuu²¹ do nii¹³ la 'o² 'in tiin¹³in tiin¹³ la 'in jo tiin¹³in. 16 Joon tya' 'in jo tiin¹³ 'e jmafuu²¹ do lí² lawa coon²¹ jmá² jmaxuu² 'e jngoo² tya' tsá². Nuu¹o pe jo nuu¹³u. Pe tya' 'in tsá² 'in tiin¹³ 'e jmá² do li lawa coon²¹ jmafuu²¹ 'e cwo¹ fu juncwii²¹ tya' tsá². Joon jiin¹³ jna'oo'o lí² jmá¹ jilaa²¹ 'elo tsu jo líi¹na'a la líi¹i 'in catyaa²¹ 'in cwo¹ júu³ tya' Dios wa'a lí² jna¹a cuu². 17 Li' cii¹³i jmoo²¹o'o, tsu faa¹³a'a 'e cwáain¹ tya' Cristo tyani Dios coon²¹ cee tún²-un lawa tsá² 'in gasii²¹in Dios.

3

'E júu³ 'múui² 'e ga'ii¹i Dios

1 Mi faa¹³ jna'a la no, ¿ti líi²naa' 'e jiin¹³ 'e untyuu²¹²na'a yia'a tún¹? ¿Si líi²naa' 'ee 'e 'ná¹-a cwo¹³o'o 'naa' jí² 'e jin² xiiala líi¹na'a, si 'ná¹-a 'ee mii²¹i' 'naa' 'e cwo²oo' jna'a jí² la joon la jmoo¹o 'in líi¹³? 2 Jo 'ná¹ mii²¹i' la joon tsu 'naa'oo' yaanaa' líi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e jin² xiiala líi¹na'a. Jo 'ná¹gii¹ coon²¹ jí² xiaa'. Tsu mo jóøi² tsá² 'naa' cón² tsá² cwáain¹ xiiala líi¹na'a. 3 Tsu 'naa', líi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a Cristo joon jna'oo'o gajoon¹³oo'o tya' tsá². Pe jo líi¹naa' coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a tsá² coon¹³ 'in¹ jmájn¹². Galí¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon 'in Dios 'in jiin¹ 'ii. Jo galí¹naa'

lawa jí² 'e gataan²an tsá² tsaa² cuun²¹² pe 'in Espíritu Tyú² do gataan²an 'e júu³ do tsi corazones tyii'.

4 Lí²-i sii¹³ jna'a 'naa' la joon tsu jo cu²-tsii¹ coon¹³ Dios 'wii¹³i Cristo. 5 Jo lí² jmoo²¹o'o jiin¹³ coon²¹ yia'a pe jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios. 6 Joon Dios do cwo¹o jna'a pí³ wa'a cwóo¹³o'o 'e júu³ 'múui² 'e ga'ii¹i. Joon 'e júu³ 'múui² do jo lí² wa'a jmaa¹a tsá² nuu¹³u 'e júu³ gajmaa¹a 'líi²¹² Moisés tsaa² cuun²¹². Pe 'e júu³ 'múui² do lí² lawa coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'e cwo¹ 'in Espíritu tya' Dios tsá². Tsu 'e júu³ gacwo¹ 'líi²¹² Moisés do jmoo¹o júun²na'. Pe 'in Espíritu Tyú² tya' Dios do cwo¹o fu juncwii²¹ tyi'.

7 Joon 'e ley do 'e gacwo¹ 'líi²¹² Moisés galí² tsaa² cuun²¹². Joon mo gacwo¹ 'líi²¹² Moisés tsá² Israel 'e cuun²¹² 'e taa¹³ ley do galí² lawa coon²¹ 'e 'ya²gi 'áai¹. Joon 'e ni² Moisés do galijii¹mo 'áai¹ ca 'in tsá² Israel do jo lí² jóø² níi¹i xufiin¹³ ni-gaguui²¹ 'e jii¹ do. Pe wana gacwo¹ Dios coon¹³ 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e ley do 'e jmoo¹o júuin² tsá² 8 'e fee¹gi 'áai¹ 'e 'ya²gi tya' 'e júu³ 'múui² 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² jna'. 9 Coon¹³ 'e 'ya²gi ga'ii²¹ tsá² 'e ley do 'e píin² tsá² lí¹ 'ii²¹ pe 'e 'ya²gi 'áai¹mo 'e júu³ 'múui² tya' Dios 'e jin² 'e jo tsaa² røøi²¹gi'. 10 Tsu 'e 'ya²gi tya' 'e ley do jo 'áai¹ 'ya²gi mo 'i¹-tsi tsá² tya' 'e 'ya²gi 'áai¹gi tya' 'e júu³ 'múui² do. 11 Joon wa'a 'ya²gi 'e itaa²¹a catá² 'e 'ya²gi 'áai¹mo 'e itaa²¹a coon²¹ tøøi². 12 Joon tsu 'wii¹³ né³e 'e xiiala lí² júu³ tyii¹ lí²-i faa¹³ jna'a jo cu²-tsii¹. 13 Jo jmoo²¹o' la gajmaa¹a Moisés do tsu 'in Moisés do galijii²¹i níi¹i coon¹³ coon²¹ 'mi² 'e coon¹³ la joon jo lí² cón² 'in tsá² Israel do cwáain¹ 'e gaguu¹ 'e jii¹ níi¹i. Tsu jo taa²¹a 'e jii¹ níi¹ do. 14 Pe galí² tuun²¹mo 'e 'øøi²¹-tsi 'in tsá²

Israel do. Joon ca jmi²¹² no mo untsáa¹a tsá² Israel 'e júu³ tsáai² gacwo¹ Moisés lawa'a 'í¹³gi 'e 'mi² do tyani¹i joon jo 'øøi²¹-tsi. Jo mo gajan²an 'in tsá² Israel do 'e 'mi² do tsu jii¹³ Cristo lí² jan²an 'e 'mi² do. 15 Joon ca jmi²¹² no jo 'øøi²¹-tsi tsá² Israel mi untsáa¹a 'e jí² tya' Moisés tsu lawa'a coon²¹ 'e jni¹³mo 'e 'mi² do joon jo tsatoo¹³ alma tya'a 'e júu³ do. 16 Pe lawa'a coon²¹ 'e gajan¹an 'e 'mi² do mo ja²mo galii²i Ña'ñu¹u'. 17 Joon 'in Ña'ñu¹u' do lí¹i Espiritu Tyá² tya' Dios. Joon jo injni¹³gi 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'mi² do jileei²¹ 'in 'ii²¹i 'in Espiritu Tyá² do. 18 Joon jo jni¹³gi ní²i coon¹³ 'e 'mi² do pe lawa coon²¹ 'u¹ lí² ní²i joon la jii¹ coon²¹ 'u¹ coon¹³ 'yiañi¹ la joon jon ní²i jii¹ coon¹³ 'e 'ya²gi tya' Ña'ñu¹u'. Joon ti²xu ti²xu-ü isii¹³ jna' ilii¹na' la lí¹i. Tsu 'e 'ya²gi tya' 'e lí² tyu²gi jee²¹² jna'. Joon 'in Ña'ñu¹u' do jmoo¹o jilaa²¹ 'elo joon 'ii lí¹i Espiritu do.

4

1 Joon Dios gacwo¹ jna'a 'e to² jmoo²¹o'lo 'wii¹³ 'wo²-tsio. Joon tsu 'wii¹³ joon jo mo gajoon¹³o'on jii¹³xu jmoo²¹o'lo 'e to² lo cwóo¹³o'lo 'e júu³ tyá² do. 2 Pe gatuu²¹²oo'lo jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² li'ooiin²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² fa'ii²¹. Joon jo tyiian¹³ jna'a tsá² too² jon²gi unsii²na'a 'e júu³ tyá² tya' Dios. Pe sí¹³i'i jileei²¹ tsá² jii¹³ la tí² 'e júu³ jai² do. Joon coon¹³ la joon la jaain²¹ la jaain²¹ lí² cón² cwáain¹ tyani Dios xiiala jmoo²¹o'lo si 'e tyá² si 'e gó² 'ee. 3 'E la ja²mo 'e sijni¹³ tya' 'inlí¹³ 'e júu³ tyá² tyii¹ tya' 'e tiin¹³ tsá² pe sijni¹³mo jii¹³ tya' 'in tsá² 'in 'yui² fu¹ li 'ii²¹. 4 Joon 'in tsá² do jo jo³ lí²i tsu 'wii¹³ 'in Satanás, 'in tyu² to² juncwii²¹ lo, gajmee¹ 'in tsá² do lawa'a tsá²

tu²mo coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsi. Joon jo jnéé²i xiiala jná² joo²¹ 'e júu³ tyá² tya' Cristo tyiin¹in fu ña'fú². Joon 'in Cristo do lí¹i la lí¹i Dios. 5 Joon mi cwóo¹³o'lo 'e júu³ tyá² do, jo faa¹³a'a cwáain¹ tyii¹ yia'a pe faa¹³a'a cwáain¹ tya' Jesucristo 'in lí¹i Ña'ñu¹u'. Joon jna'oo'o jii¹³ lí¹na'a tsá² 'in unjii²in 'naa' 'wii¹³ Cristo. 6 Tsu Dios do gajin²in: "Cwojneei²¹ joo²¹ li 'ii²¹ nuu²¹." 'Ii jon lawa'a gajmaa¹a 'e jná² joo²¹ tsi alma tyi' coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsi' 'e coon¹³ la joon liné²e' 'e 'ya²gi tya' Dios 'e 'e²e Jesucristo jna'.

'Ii²¹ tya' Cristo saan²¹o'

7 Joon 'e júu³ tyá² tyii¹ lo lee²¹e'e coon¹³ cuerpos tyii¹ 'e li la li tu² cwóo¹³ 'e 'wó¹mo 'áai¹ tsu coon¹³ la joon lí² ñi² tsá² 'e 'ii²¹ fee¹ tya' Dios jilaa²¹ 'elo jon' tyijna'a yia'a. 8 Joon xufiin¹³ 'oo²¹o'lo fa¹³ doñixiia' tsaa²¹a'a jo tyuu²¹u'u 'e fu¹ taa²aa'a, joon xufiin¹³ 'i¹-tsii¹ 'láai² 'áai¹ jo 'goo²¹o'lo jmoo²¹o'lo. 9 Joon xufiin¹³ 'øø¹mo tsá² jna'a jo tiuu²gi Dios jna'a. Joon xufiin¹³ tyuu¹³ tsá² jna'a ca ti ni wó² jo júun²na'a. 10 Joon doñixiia' ngii²¹i'i, ngii²¹i'i coon²¹ fu¹ li lí² júun²na'a la gajúin¹ Jesús. Joon coon¹³ la joon lí² ñi² tsá² 'e 'ii²¹ tya' Jesús do 'e uncoon¹³ jna'a 'e jo júun²na'a. 11 Joon la 'ii²¹² toon²¹o'on fu juncwii²¹ lo ngii²¹i'i ijúun²moo'lo 'wii¹³i Jesús 'e coon¹³ la joon lí² cón² tsá² cwáain¹ 'e ngii²¹i'i 'wii¹³ cwáain¹ tya' Jesús la 'ii²¹² too²¹o'lo cuerpo tyii¹. 12 Joon ngii²¹i'i ijúun²moo'lo 'e coon¹³ la joon ilisá² fu juncwii²¹ tyii¹.

13 Ni jí² tya' Dios 'e jin²: "Ja²mo galii²na, tsu 'wii¹³ joon gafo³oo." Joon la jai² galii² 'in tsá² do la joon jon ja²mo lí²na'a joon faa¹³oo'lo. 14 Tsu né³oo'lo 'e Dios gaunjiin¹in Ña'ñu¹u' Jesús jee²¹² 'lii²¹² joon né³oo'lo jon 'e Dios do iunjiin¹in

jna'a caan²¹mo coon¹³ Jesús. Joon caan²¹mo coon¹³ 'naa' itee²e jna'a fu li tyiin¹in. ¹⁵ Joon jilaa²¹ 'elo gali² tya' 'e tyá² tyii', tsu mo gangafuu¹ 'in tsá² do 'in ga'ii²¹ 'e tyá² 'e cwo¹ Dios tsá² la joon gacwo¹ 'láai²gi 'maai¹³ Dios joon coon¹³ la joon untyú¹gi tsá² Dios.

¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon jo tsu²¹u'u 'e fu¹ taa²a'a jiin²¹xu. Joon xufin¹³ 'e ngú¹ taan²¹²na'a ningatsáa²i ti' xu-u, 'e espíritu tyii' ningalimú²mo la coon²¹ jmi²¹². ¹⁷ Tsu jo 'ii²¹ 'e wúu¹ saan²¹a'an fu juncwii²¹ lo tsu jmoonoo ityeei²¹. Pe 'e wúu¹ saan²¹a'an lo iiná² tyijna'a coon²¹ 'e fee¹ 'e tyá²gi tyii'i, 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e jo tyéi¹. ¹⁸ Tsu 'wii¹³ joon jo cwáain¹ lee²¹e'e coon¹³ 'e lí² jnéé²i tsá² pe lee²¹e'e cwáain¹ coon¹³ 'e jo jnéé²i tsá². Tsu jo taa²¹a 'e lí² jnéé²i tsá² pe taa²¹a coon²¹ tøø²mo 'e jo jnéé²i tsá².

5

¹ Tsu né³-oo'o 'e moo¹ taa²na'a li la li coon²¹ 'nú¹ 'e jo taa²¹. Joon wa'a gaxéi¹ 'e moo¹ taa²na'a no nigatya¹a Dios tyá² coon²¹ 'e m'í² fu ñu'fú² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon jo gajmaa¹ tsá² 'e m'í² do. ² Joon la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ no 'óon² jna'a tsu 'iin²¹²na'a 'áai¹ 'e tyii¹³i'i pe lawa'a sin¹i'in 'e m'í² do 'e sá² fu ñu'fú². ³ Joon coon¹³ la joon jo ti' ringú¹na'a tsu ityii¹³i'i 'e sin¹i'in m'í² do. ⁴ Joon la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a, 'e lí² lawa 'nuu²¹u'u, 'óon² jna'a joon saan²¹ jna'a fa'i³. Pe jo 'iin²¹²na'a wóo¹³o'o 'e sin¹i'in tsáai² pe 'iin²¹²mogii¹ 'áai¹ 'e tyii¹³i'i 'e sin¹i'in m'í² do 'e sá² fu ñu'fú² 'e coon¹³ la joon 'e jo taa²¹ tyii'i iunshú²mo'o coon¹³ coon²¹ juncwii²¹ m'í². ⁵ Joon 'yu² to² la joon gajmee¹i Dios jna'a joon gacwo¹o jna' 'in Espíritu Tyá² tya'

ili² tsaa²¹mo-tsii'i i'ii¹³na'a jilaa²¹ icwo¹ Dios tsá².

⁶ Tsu 'wii¹³ joon jo cu²-tsii'i joon né³oo'o 'e la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a lo jo toon²¹²o'on coon¹³ Ña'ñu¹u'. ⁷ Joon coon¹³ 'e jai² líi²na'a ngii²¹i'i jon' coon¹³ 'e nee²¹e'e. ⁸ Jo cu²-tsii'i joon 'iin²¹²mogii¹ 'e tsu²¹u'u 'e moo¹ taa²na'a lo joon tsacwoo²¹o'o coon¹³ Ña'ñu¹u'. ⁹ Tsu 'wii¹³ joon cwo¹-tsii'i jmoo²¹o'o jiin¹³ la 'iin²¹²in Ña'ñu¹u' xufin¹³ taa²na'a moo¹ taa²na'a no si jo taa²na'a 'ee. ¹⁰ Joon Cristo ijmáa¹a 'ii²¹ tya' jile¹e' joon la jaain²¹ la jaain²¹ i'ii²¹i 'e tíi²i tya' 'e gajmaa¹a mo táa¹i moo¹ táa¹i. I'ii²¹i jiin¹³ la 'e nigajmaa¹a si 'e tyá² si 'e gó² 'ee.

Tyá²'ú¹fu juncwii²¹'wii¹³; Cristo

¹¹ Joon tsu 'wii¹³ né³e'e 'e 'ná¹ li 'gøøi²¹ tsá² Ña'ñu¹u' cwo¹-tsii'i 'e líi² tsá² xiiala líi¹na'a. Pe ñí² Dios xiiala líi¹na'a joon 'i¹-tsii 'e 'naa'oo' jon ñí²ii'. ¹² Jo faa¹³a'a 'naa' 'e untyuu²¹mo'o yia'a tyani²ii'. Pe 'ii²¹² jna'a 'e jløø¹³naa' 'wii¹³ jna'a. Joon coon¹³ la joon 'e sá² 'e fuu²¹² 'naa' 'in tsá² do 'in unjløøi¹³ yaai jiin¹³ coon¹³ 'e lí² jnee¹i tsá² jon' coon¹³ 'e sá² 'e 'yu²-tsi. ¹³ Joon wa'a 'i¹-tsi 'in tsá² do 'e tsá² caa²¹²mo jna'a cwáain¹ tya' Dios 'e joon, pe wa'a jo caai²¹² jna'a jmai² 'e tyá² tyii' jmoo²¹o'o. ¹⁴ Joon tsu 'wii¹³ gali'in²¹²in Cristo jna'a 'ná¹ untiin¹³ jna'a jiin¹³ la to² nuu¹³u'u. Joon 'i¹-tsii'i 'e gajúin¹ jaain²¹ tsá² tya' jilee²¹mo, joon wana gajúin¹ 'in jaain²¹ do tya' jilee²¹mo joon nijúin¹ jileei²¹. ¹⁵ Joon Cristo gajúin¹mo 'wii²¹² tya' jileei²¹. Joon tsu 'wii¹³ gajúin¹mo Cristo 'wii²¹² tya'a joon gajúin¹o jee²¹² 'ii²¹² 'e coon¹³ la joon 'ná¹ jmá¹ tsá² taan²¹²in fu juncwii²¹ jiin¹³ la to² tyu²u, jo 'ná¹gi jmáa¹a jiin¹³ la to² tyu² yaai. ¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon jo

lé²gii¹ cwáain¹ tya' tsá² la jmoo¹o 'in tsá² 'in 'i¹-tsi jii¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. La joon ga¹'i-tsii¹ tya' Cristo la mo jéei¹ pe jo 'i¹gi-tsii¹ la joon no. ¹⁷ Tsu mo licaan²¹in tsá² coon¹³ Cristo gali² 'mii²mo 'ii. Gatsé¹mo 'e siin¹³ do tsu gacwá² 'e 'mii².

¹⁸ Joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'elo. Joon 'in Dios do gajmaa¹a 'e saan²¹an' røø²¹ coon¹³on 'wii¹³i Cristo. Joon gacwo¹o Dios jna'a to² 'e jmoo²¹o'o 'e seein²¹ tsá² tyá² coon¹³ Dios. ¹⁹ 'E 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'wii²¹² Cristo jmoo¹o Dios 'e seein²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ røø²¹ coon¹³on, jo cón²gi cwáain¹ tsaa² 'noo¹o tsá². Joon gatyaa¹a Dios cwoø²¹o'o 'e júu³ tyú² do 'e jmoo¹o tsá² røø²¹ coon¹³ Dios. Joon jna'oo'o 'ná¹ cwoø¹³o'o tsá² xeei'. ²⁰ Tsu 'wii¹³ joon líi¹na'a lawa'a tsá² 'in gasii¹in Cristo. Joon lawa 'e mi² Dios tyani²ii' mi mii²i'i tyani²ii'. Joon mii²i'i tyani²ii': Cwoø²¹naa' røø²¹ coon¹³ Dios. ²¹ Jo ga'ngo¹o Cristo jii¹³ coon²¹ tsaa². Pe 'wii¹³i tyijna' gacwo¹ Dios Cristo tsaa² tyi' 'e coon¹³ la joon lí²-i lisaan²¹ jna' 'in tyú¹ la tyú¹ Dios.

6

¹ Caan²¹mo jmoo²¹o'o to² coon¹³ Dios, joon mii²i'i tyani²ii' jo cwóo²oo' wa tsáa¹a lí' caai¹ 'e gajmaa¹a Dios feei¹-tsi 'wii²¹² tyi'naa'. ² Tsu ni jí² tya' Dios jin²in: Ganúu³oo júu³ tyi'i mo gali² feei¹-tsii; gauncoon¹³ jna 'nu 'e jmi²¹² gajmaa³aa tiin¹³ 'nu. Joon nano sii¹³i'i 'naa' jmi²¹² no-o 'e feei¹-tsi Dios tya' tsá²; 'e jmi²¹² no-o 'iin²¹²in Dios jmaa¹a tiin¹³ tsá².

³ Joon jo jmoo²¹o'o jín¹ tya' jii¹³ jaain²¹ tsu la joon jo lí² faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya' 'e to² jmoo²¹o'o. ⁴ Pe

'iin²¹²mo'o 'ee¹³e'e tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'o 'e jmoo²¹o'o jii¹³ 'e to² tyu² Dios. Coon¹³ jilaa²¹ 'e ngii¹ jna'a 'ee¹³e'e tsá², coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e ganee²¹e'e joongi coon¹³ jilaa²¹ jmi²¹² 'aa²¹² tyii¹ joongi coon¹³ jilaa²¹ fa¹³ gali² saan²¹a'an 'ee¹³e'e tsá² 'e jmoo²¹o'o to² tyu² Dios. ⁵ Nigapó² tsá² moowoo²¹o'o; joon nigatain² tsá² jna'a 'nñi³; joon gajmee²¹mo tsá² jna'a mii¹³. Joon nigajmoo²¹o'o to² 'ii²¹. Sá²-a mo jo gacwuu²u'u joon gangii²¹na'a 'e jo sá² tye¹e'e. ⁶ Joon coon¹³ 'e jmoo²¹o'o jmai² 'e tyú²; joon coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsii¹ 'ee¹³e'e tsá² 'e jmoo²¹o'o to² tya' Dios. 'Ee¹³e'e jon coon¹³ 'e 'wó²-tsii¹ joongi coon¹³ 'e feei¹-tsii¹ joongi coon¹³ 'in Espí¹ritu Tyú² 'in uncoon¹³ jna'a. 'Ée¹³e'e jon coon¹³ xiiala 'iin²¹²mo'o tsá² xeei' 'e jmoo²¹o'o to² tyu² Dios. ⁷ Joon lini¹ tsá² 'e jmoo²¹o'o 'e to² tyu² Dios 'wii¹³ coon¹³ 'e júu³ jai² 'e cwoø¹³o'o tsá² joon 'wii¹³ 'e 'ii²¹ tya' Dios 'e 'oo²¹o'o. Joon tsu 'wii¹³ jmoo²¹o'o jii¹³ 'e tyú²-u lawa'a un'gøø¹³na'a yia'a. ⁸ Sá²mo 'e un'goo¹ tsá² jna'a, sá²mo jon jo un'goo¹ tsá² jna'a. Sá²mo 'e faa²¹ tsá² tyú² tyii¹, sá²mo jon faa²¹ tsá² 'laa²¹ tyii¹. 'Inlíi¹³ jin² 'e tsá² tajuu²¹mo jna'a, 'inlíi¹³gi jin² 'e ja²mo júu³ tyaa²¹a'a. ⁹ Sá²mo faa²¹a lawa'a jo cwii¹in jna'a, pe sá²mo jon 'e faa²¹a lawa'a cwii¹in jna'a. Mo líi¹³ ngii²¹i'i tóin¹ 'mó¹ pe saan²¹gii¹. Nee²¹e'e wúu¹ 'áai¹ pe jo mo gajúun²na'a. ¹⁰ Joon xufiin¹³ toon²¹o'on fa¹³, toon²¹o'on 'e jløø¹³mo'o jon. Joon xufiin¹³ tañii²mo'o fúu¹mo tsá² 'ii²¹; 'láai² 'e jmaai¹ to² tya'a 'wii²¹² tyii¹. Joon xufiin¹³ jo 'e sá² tyii¹ Dios cwo¹o jna'a jilaa²¹ 'e 'naa²¹na'a.

¹¹ Tsaru¹u' 'in néei¹ Corinto, nigafee¹³na'a 'naa' coon¹³ júu³

coon²¹ tsáa¹. Nigafee¹³ na'a 'naa' jiin¹³ la tí² 'e' i¹-tsii¹. ¹² Jløø¹³ moo'o 'wii¹³ 'naa' pe 'naa'gii¹ jo jløø¹³ naa' coon¹³ jna'a. ¹³ Tsu 'wii¹³ joon mii³ tyani²ii¹ lawa jaain²¹ jmii²¹ tsá², untyuu²¹-oo' 'wii²¹² tyiia la gali² tyu²-tsii 'wii²¹² 'naa'.

Taain²¹² Dios jee²¹² jna'

¹⁴ Jo uncaan²¹ naa' coon¹³ 'in tsá² 'in jo jai² líi² tsu jo jmee¹ tyii'. Jo lí² uncaain²¹ tsá² 'e tyá² coon¹³ 'e gó². Jo lí² cai² tsá² 'yiañi' coon¹³ 'e nuu²¹. ¹⁵ Jo lí² jmá¹ tsá² coon²¹ røø²¹ Cristo coon¹³ Satanás. Wa'a la joon, xiiala lí² uncaain²¹ 'in tsá² jai² líi coon¹³ 'in jo jai² líi²? ¹⁶ Xiiala lí² tsa¹ lí² dioses 'in gajmee¹ tsá² lí tyu² Dios to²? Pe 'naa' líi¹ naa' tsá² 'in tyu² Dios, 'in jiin¹, to². Jiin¹³ la nigajin² Dios:

Intaan²¹² na joon ingii²¹² na jee²¹² 'ii; joon líi¹ na Dios tya'a, joon 'in tsá² do líin² tsá² tyiia.

¹⁷ Tsu 'wii¹³ joon gajin² o jon Ña'ñu¹ u': Jeen¹³ naa' jee²¹² 'in tsá² do joon siin¹³ naa' coon²¹.

Jo un'lii²¹ naa' yaanaa' coon¹³ 'e gó² ¹⁸ joon i'ii¹³ na 'naa' joon líi¹ na lawa jaain²¹ 'Ñu² u' joon 'naa'gii¹ líin² naa' lawa xuui²¹² tsañu¹ joon xuui²¹² tsamí² tyiia.

La jon jin² 'in Ña'ñu¹ u' 'in jmaa¹ a jilaa²¹ 'e 'iin²¹² in.

7

¹ 'E lo-o 'e júu³ ga'ii¹ Dios tyi', tsaru¹ u', 'in 'iin²¹² na. Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a tuu²¹² u' jilaa²¹ 'e un'lii²¹ jna', tiin¹³ la ngú¹ toon²¹² o' lagi espíritu tyi'. Joon tsu 'wii¹³ un'goo² o' Dios 'ná¹ cwoo¹³-tsi' 'e ngii²¹ 'e tyú² na' tyani¹ i.

Jløø³ mo Poo² coon¹³ 'in tsá² néei¹ Corinto

² iWa'a núu³ duu' júu³ tyiia! Jo mo galaa²¹ a'a tya' jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jon'gi ga'éé¹³ e'e júu³ gó² jon'gi mo gatyin¹³ a'an 'naa' too² jiin¹³ jaain²¹. ³ Joon jo fuu²¹² uu 'naa' wa'a cwo² oo 'naa' tsaa² tsu la mo gafuu²¹² uu 'naa' la jéei¹ jløø¹³ moo coon¹³ 'naa' wa'a saan²¹ gi' si júun² mogi' caan² mo 'ee. ⁴ Jo cu²-tsii coon¹³ 'naa' joon jløø¹³ moo 'áai¹ coon¹³ 'naa'. Joon xufiin¹³ nee²¹ e'e wúu¹ jo tuu³ u' 'e fu¹ 'yuu² na joon jløø¹³ moo.

⁵⁻⁶ Tsu nicwée¹ i Tito joon coon¹³ júu³ tyaan¹ an Dios gatyá²-tsii' i 'e unjløø¹³ na'a 'wii¹³ 'naa'. Joon xufiin¹³ jo mo ga'ii² wo¹ oo'o ca gatyalii²¹ i' fu Macedonia, ñ² Dios xiiala tya¹-tsi tsá² 'in seen²¹ in fa¹ i³. Tsu doñixiia' ngii²¹ i' lawa'a coon²¹ 'e injnii¹³ moo'o. Gali'in²¹² in tsá² jmaa¹ a 'e gó² tyii' i joon i¹-tsii' i 'áai², 'goo²¹-oo'o wa' coon²¹ to² tyii' i 'e ngó¹ li caai¹. Pe gatyá-tsii' i mo gacwéi¹ Tito. ⁷ Gatyá¹-tsii' i tsu 'wii' gacwéi¹ Tito pe gatyá¹-tsii' i jon tsu 'wii¹³ jløø¹³ mo Tito 'wii¹³ 'naa'. Joon gatyaa¹ o júu³ xiiala 'iin²¹² naa' jøø²¹² naa' jna'a. Gatyaa¹ o jon júu³ xiiala galixuui²¹²-oo' joongi xiiala ga'i¹-oo' 'áai¹ 'wii²¹² tyiia. Joon mo gatyaa¹ a 'e júu³ lo galijløø¹³ na 'áai¹ gi.

⁸ Caan²¹ moxu gali¹ na mo galixuu²¹² mo-'oo' 'wii¹³ 'e jí² do 'e gasii² na 'naa'. Pe jo líi¹ gi la joon. Tsu wana ga'i¹-tsii caan²¹ mo 'wii¹³ xuui²¹² mo-'oo' coon²¹ sii¹³ xu, ⁹ pe nano jløø¹³ moo. Jløø¹³ moo jon' tsu 'wii¹³ galixuu²¹² mo-'oo' pe jløø¹³ moo tsu 'wii¹³ gajo² o-'oo' coon¹³ 'e galixuu²¹² mo-'oo' do. Joon gajmaa² aa' jiin¹³ la gali'in²¹² in Dios tsu 'wii¹³ joon jo gajmee¹³ na'a 'naa' coon¹³ 'e xuui²¹² mo-'oo' do. ¹⁰ Tsu wa'a jmoo¹ o tsá² la 'iin²¹² in Dios 'wii¹³ galixuu²¹² mo-tsi itiin¹³ mo joon jo

'ná¹ caain²¹ líi²i. Pe wa'a jmo¹ tsá² xuui²¹²-tsi jiin¹³ la líi¹i tsá² taain²¹ fu juncwii²¹, ijúun¹mo jon. ¹¹ Joon tsu 'wii¹³ galixuu²¹²mo-'oo' coon¹³ 'e jí² do gajmaa²aa' la 'iin²¹²in Dios. Joon jòø²øø¹ xiiala cwo¹íi! Ga¹i¹-oo' coon²¹ tún² 'e cwáain¹ do. Joon gali'in²¹²naa' jmaa²aa' jna júu³ jiin¹³ la tí². Gatíi²¹² 'nii²¹-oo' 'wii²¹² tyii' yaanaa'. Pe joon gafuu²mo' jon. Pe mo ngíi²i joon gali'in²¹²naa' jøø²¹²naa' jna joon gali'in²¹²naa' 'e'ee' wúu¹ 'in tsá² 'in galáa¹a do. Coon¹³ jilaa²¹ 'elo ga'ee¹³oo' jna 'e jo 'e tsaa² tyii' sá². ¹² Joon gasii²¹na 'e jí² do tyii' pe jo gasii²¹na 'e jí² do wa'a 'e 'iin²¹²na uncoon¹³ 'in tsá² do 'in galáa¹ jon'gi wa'a 'iin²¹²na uncoon¹³ 'in galáa¹ tya'a do. Gasii²¹na 'e jí² do tyii' wa'a icón² 'naa' cwáain¹ xiiati 'e 'i¹-tsii' 'naa' tyani Dios. ¹³ Joon gatyá¹-tsii'i mo ganuu²¹u 'e júu³ do.

Gatya¹-tsii'i 'e júu³ do pe jløø¹³mogii'i 'áai¹ 'e tyú²-u 'íi¹-tsi Tito, tsu jilee²¹naa' gauncoon¹³ 'ii tsu joon jo cu²gi-tsi tyii'. ¹⁴ Tsu gafuu²¹²uu Tito 'e tyú²-u tyii' joon 'naa' jo mo gacwóo²oo' fa¹íi²¹ tyiia. Pe gatii¹³ 'naa' jilaa²¹ júu³ jai² 'e gafuu²¹²uu Tito tyii' joon la jai² 'e júu³ gafuu²¹²uu Tito tyii' la joon jon júu³ ja²mo 'e júu³ gafuu²¹²uu 'naa'. ¹⁵ Joon 'áa¹mo gali'in²¹²gi Tito 'naa' mo gati²-tsi xiiala gajmaa²aa' núu¹³uu, joon ga'ii¹³naa' 'ii joon 'gøø²¹mo' wa'a jo jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in. ¹⁶ Joon nano jløø¹³mo 'e jo 'e 'ná¹gi ngii²¹²na cu²-tsii coon¹³ 'naa'.

8

Cwó²oo' cuu² 'e 'yaai¹-oo'

¹ Joon, tsaru¹u, 'ii²¹² jna'a jmo¹³o' júu³ 'naa' xiiala líi¹i 'in tsá² néei¹ Macedonia 'in jai² líi²i Dios, xiiala gauncoon¹³ Dios 'ii.

² 'In tsaru¹u' 'in néei¹ Macedonia do ga'aa¹a fa¹í³ 'áai¹ joon xufiin¹³ nii¹in wúu¹ 'áai¹ jløø¹³mo. Tañii²mo 'áai¹ pe tsu 'wii¹³ jløø¹³mo 'áa¹mo gacwo¹o cúu¹u tya' 'in tsaru¹u' néei¹ Judea lawa líi¹i tsá² sá² cuu². ³ Joon jmaa³aa júu³ jai² 'e 'in tsá² do gacwo¹o 'yaai¹-tsi ce xiiá²¹ jiin¹³ lí². Pe 'i¹-tsii' 'e 'in tsá² gacwo¹o 'láai²gi ce xiiá²¹ jiin¹³ lí². ⁴ 'Áai¹ gamii¹i 'in tsá² do tyanii²¹i wa'a cwooi²¹² jna'a 'ido 'e uncoon¹³on 'in tsaru¹u' catyaa² néei¹ Judea. ⁵ Joon gajmaa¹a 'láai²gi la ga¹i¹-tsii'i. Tsu nifu gacwóo¹i 'yaai tya' Ña¹ñu¹u' joon ngii¹ joon gacwóo¹i 'yaai tyijna'a jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios. ⁶ Joon tsu 'wii¹³ galáa² Tito 'wii²¹² la mo jéei¹ 'e uncaan²¹in 'e cuu² do 'e 'iin²¹²naa' cwóo²oo' gamii³ii tyanii¹i wa' 'e untiin¹³mo 'e to² do. ⁷ 'Naa' nigajmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú²-u. Ja²mo líi²naa' júu³ tya' Dios, joon ñí² 'naa' 'é'ee' 'e júu³ do. Joon røø²¹ 'øøi²¹-oo'. 'Áa¹mo 'iin²¹²naa' jna'a. Joon nano fee¹gi jmaa²aa' coon¹³ 'e licaain²¹ 'e cuu² do.

⁸ Jo fuu²¹²uu 'naa' 'elo wa'a tyu²uu 'naa' to² jiin¹³ 'iin²¹²na 'e liñii²¹ 'naa' xiiala jmo¹o 'in tsá² catyaa² 'in 'yaai¹-tsi. Jiin¹³ 'iin²¹²na litsáai¹-tsii wa'a la ja²mo 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá². ⁹ Tsu ñii²¹ 'naa' xiiala gajmaa¹a Ña¹ñu¹u' Jesucristo feei¹-tsi 'wii¹³ 'naa'. Fu ñu¹fú² ga'aa¹a jilaa²¹, pe tsu 'wii¹³ gali'in²¹²in 'ido 'naa' gatuu¹u jilaa²¹ 'e sá² tya'a joon galíin²in lawa tsá² tañii²mo 'wii¹³ 'naa'. Joon tsu 'wii¹³ galíi¹i Cristo lawa'a tsá² tañii²mo 'naa'gi galíi¹naa' lawa'a tsá² 'in 'oo¹o jilaa²¹.

¹⁰ No-o 'e 'i¹-tsii' 'e tyú²gi tyii' cwáain¹ tya' 'e cuu² do. Ningóo¹ coon²¹ jiin²¹ 'e 'naa' nifu galáa² 'wii²¹² uncaain²¹ 'e cuu² do. Jo gacwó²oo' tyitsaa²¹² pe 'yaai¹-oo'

gacwó²oo'. ¹¹ Joon nano cwóo²gii' 'e 'yaa¹-oo' ce gatsé¹ jiin¹³ la ga'láa² 'wii²¹². Cwóo²oo' la jaan²¹naa' jiin¹³ la tí² 'e 'oo²oo'. ¹² Tsu wa'a tsai² 'iin²¹²in tsá² cwo¹ pe x-u 'oo¹o 'iin²¹²in Dios 'e cwo¹ tsá² 'e 'oo¹o jon' 'e jo 'oo¹o.

¹³ Jo 'iin²¹²na 'e uncoon¹³ 'naa' tsá² xeei²¹ joon 'naa'gii' tuu²naa' jo 'e sá² tyii'. ¹⁴ Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na 'e lí² coon²¹ røø²¹mo jee²¹² jna'. Tsu nano 'oo²oo' 'e iuncoon¹³ coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² tya' 'ido pe ijó¹ coon²¹ jmii²¹² i'oo¹o 'ido 'e iuncoon¹³ 'naa' coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² tyii'. Coon¹³ la joon ilí² coon²¹ røø²¹i. ¹⁵ Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: "Joon 'in 'oo¹o láai²gi jo gasá¹ tya'a; joon 'in 'oo¹o x-u jo ga'naai²¹ tya'a."

Ijaa²mo Tito tún¹

¹⁶ Pe cwo¹³-oo' 'maai² Dios tsu 'wii¹³i Dios do-o 'i¹-tsi Tito 'naa' jiin¹³ la 'i¹-tsii. ¹⁷ Joon mo gafuu²¹²uu Tito wa'a itsajøøi²¹² 'naa' ga'ii²¹mo júu³ røø²¹ tsu lí¹gi 'aa¹mo 'naa'. Joon nano itsajøøi²¹² 'naa' 'e 'yaa¹-tsi 'ña'-o.

¹⁸ Joon caan²¹mo coon¹³ Tito siin²¹na'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in jileei²¹ tsaru¹u' catyaa²gi faa²¹ tyá² tya'a. Faa²¹ tsá² tyá² tya'a tsu røø²¹ gajmaa¹a to² tya' 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². ¹⁹ Joon 'in tsá² jai² lí²i Cristo 'in néei¹ lo gatyii¹³in 'in tsaru¹u' no 'e tsáa¹a caan²¹mo coon¹³ jna'a 'e uncoon¹³ jna'a la 'ii²¹² uncaan²¹na'a 'e cuu² do. Jmoo²¹o'o la joon tsu 'iin²¹²na'a 'e cwo¹ tsá² 'maai¹³ Ña'ñu¹u' joon 'e 'iin²¹²na'a uncoon¹³ jna'a tsá² xeei²¹. ²⁰ Joon coon¹³ la joon lí²-i tyuu¹³na'a 'e cwo¹ tsá² jna'a tsaa² cwáain¹ tya' 'e cuu² 'e uncaain²¹ jna' no. ²¹ Tsu cwo¹³-tsii'i jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'elo 'e tyú²-u jon'on jiin¹³ tyani Ña'ñu¹u' pe tyani jilee²¹mo tsá² jon.

²² Joon, caan²¹mo coon¹³ 'ido siin²¹ jna'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in

ga'e² jna'a 'e cwo²-tsi tsáa¹a joon 'áai¹gi nano 'e jo cu²gi-tsi coon¹³ 'naa'. ²³ Joon wa'a ungi¹i tsá² 'naa' cwáain¹ tya' Tito, cwosii¹³duu' 'e jaain²¹ 'in ngi¹ coon¹³ jna 'ido joon jmaa¹a to² coon¹³ jna wa'a uncoon¹³ 'naa'. Joon wana ungi¹i tsá² 'naa' cwáain¹ tya' 'in tsaru¹u' catyaa² do cwosii¹³duu' 'e 'in tsá² jai² lí²i Dios néei¹ Macedonia gasiin²¹ 'ii joon jmaa¹³a tsá² júu³ 'e 'ya²gi tya' Cristo. ²⁴ Tsu 'wii¹³ joon mi cwolín²in 'in tsá² lo jee²¹² 'naa' 'é²ee' 'in tsá² lo xiiala 'iin²¹²naa' 'ii joongi 'ee 'wii²¹² jløø¹³na'a coon¹³ 'naa'. Joon ilí² jileei²¹ 'in catyaa² 'in jai² lí²i.

9

Cuu² gauncaain²¹ do

¹ Joon cwáain¹ tya' 'e cuu² do 'e uncaan²¹na' tya' 'in tsá² tya' Dios néei¹ Judea jo 'ná¹ fuu²¹²uu 'naa' ² tsu ñii³oo 'e 'iin²¹²naa' uncoon¹³oon'. Jløø¹³moo mo fuu²¹²uu 'in tsá² néei¹ lí¹ sii²¹ Macedonia 'e ningóo¹ coon²¹ jiin²¹ 'e gali¹iin²¹²naa' 'in néei¹ Acaya 'e jmoo²oo'. Joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' jmaa²aa' 'e 'yaa¹-oo' gatyaa¹-tsi 'in tsá² néei¹ Macedonia 'e jmoo¹o jon. ³ Jo 'e si'neei¹³ isii³na 'in tsaru¹u' no 'e jo ngii¹i licaai²¹ jilaa²¹ júu³ tyá² 'e gafuu²¹²uu tsá² 'wii²¹² tyi'naa' cwáain¹ tya' cuu² do. Joon coon¹³ la joon lí²-i tyaa²aa' tyá² 'e cuu² jiin¹³ la gafuu²¹²uu 'in tsá² néei¹ Macedonia. ⁴ Tsu wa'a yí³aa coon¹³ 'in tsá² seein²¹ Macedonia joon jo náa¹ tyá² tyii' mi cwé¹na fa'ii²¹ ilí²na'a tsu jo 'ee gali² cu²-tsii'i coon¹³ 'naa'. Joon 'naa'gii' i'oo²oo' fa'ii²¹ jon. ⁵ Tsu 'wii¹³ joon galitsáa¹mo-tsii 'e tyá²gi wa'a 'e sí³na 'in tsaru¹u' do tsajøøi²¹² 'naa' jéi¹gi lagi jna. Joon coon¹³ la joon lí²-i uncoon¹³ 'naa' 'e licaain²¹ 'e cuu² do jiin¹³ la júu³

'hí²¹ 'naa' la mo jééi¹. Joon 'e cuu² do 'e lí² lawa'a coon²¹ 'e 'yaai¹-oo' jon' coon²¹ 'e gatyii²¹'i tyitsaa²¹mo.

⁶ Untí¹³duu¹-oo' 'e júu³ lo: 'In tsá² 'in jñí² ca pii¹³, ca pii¹³-i jon cóon¹on mo garoo²¹o, pe 'in gajñí² 'láai²gi, la joon jon 'láai²gi incoon¹on. ⁷Joon la jaain²¹ 'ná¹ cwo¹ jiiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi jon' tsu¹ 'wii¹³ 'e 'i¹-tsi 'e 'ná¹-a jon'gi tyitsaai²¹ 'ee. Tsu¹ 'iin²¹²mo Dios 'in cwo¹o júu³ røø²¹. ⁸Joon Dios lí²-i cwo¹o 'naa' coon²¹ tøø²mo jilaa²¹ 'e jmaa¹i to² tyii' joon jiiin¹³ tya' 'e tii¹ tyii' yaamoo' pe ilisá²gi 'e uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹. ⁹Jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios:

Cwo¹ Dios tsá² taní² 'e 'wo²-tsio.

Joon 'e tyú²-tsio taa²¹a coon²¹ tøø²¹mo.

¹⁰Cwo¹o Dios 'e jún² 'e jñii²¹'i, cwo¹-o jon 'e 'í¹ 'e tyeé²e'. La joon jon icwo¹o 'naa' jilaa²¹ 'e jmaa¹i to² tyii' 'e lí² uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹ 'e cwaiin²¹ 'e to² tyú² tyii'. ¹¹Joon coon¹³ la joon ilisá² tyii' 'e cwó²oo' 'e 'wo²-oo'. Joon mi joon¹³o 'e 'e cuu² do 'e gauncaan²¹naa' tya' 'in tsaru¹u' nééi¹ Judea, 'in tsá² do icwo¹o 'maai¹³ Dios. ¹²Tsu¹ mi uncoon¹³oon' 'in tsá² tya' Dios do jon' wa'a uncoon¹³oon' 'e jmi²¹² 'aa²¹² tya' ido pe 'wii¹³ 'naa' icwo¹o 'maai¹³ Dios 'áai¹. ¹³Joon tsu¹ 'wii¹³ 'e to² tyú² do 'e gajmaa²aa' iun'goo²¹o tsá² Dios. Iun'goo²¹o tsá² Dios tsu¹ 'wii¹³ gauntiin¹³naa' júu³ tyii' 'e ja²mo lí²naa' 'e júu³ tyú² tya' Cristo. Joon iun'goo²¹o Dios 'wii¹³ 'e cuu² gacwó¹³oo' ido coon¹³ jileei²¹ 'in catyaa¹ do 'e 'wo²-oo'. ¹⁴Joon 'in tsá² do cwáain¹ tya'-o ifaa²¹o júu³ tyú² 'wii²¹² tyi'naa' tsu¹ 'iin²¹²mo 'naa'. Tsu¹ Dios nigauncoon¹³on ido coon¹³ 'e tyú²moo'. ¹⁵¡Cwo²¹o' 'maai¹³ Dios 'wii²¹² jilaa²¹ 'elo! ¡Jo 'øøi²¹-tsi' jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios Tyi'!

10

Tyú² to² Poo² lí¹i apóstol

¹Tsu¹ né³e' 'e 'wo²-tsi joongi 'e feei¹-tsi Cristo, joon jna, Poo², 'iin²¹²na foo¹³na 'naa' lagi 'e feei¹ Cristo 'naa'. Joon seen²¹mo tsá² 'in jin²in 'e tsá² 'wó¹mo jna mo taan¹na jee²¹² 'naa' pe soo²¹-tsii mo taan¹na lí¹ wíin². ²Joon seen²¹mo 'inlí¹³ jee²¹² 'naa' 'in jin²in 'e jmoo²¹o' jilaa²¹ la jmoo¹o tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, 'in jmoo¹o jiiin¹³ la 'iin²¹²in 'yaai. Pe mí³ii tyani²ii' 'e jmáa²gii' 'e tyú² 'e mí³yí³aa jee²¹² 'naa' jo 'ná¹ jmáa³aa soo²¹-tsii coon¹³ 'naa' la ijmaa³aa coon¹³ 'in catyaa¹ do. ³'E la ja²mo lí¹na'a tsá² taain²¹ fu juncwii²¹ pe jo tii¹ jna'a la tí¹i tsá² taain²¹² fu juncwii²¹. ⁴Tsu¹ 'wii²¹ 'e 'oo²¹o 'ii²¹ gøøi¹³ tya' Dios 'e joon lí¹oo' jileei²¹ 'in 'eei¹ jna'a. Joon 'e 'ii²¹ joon jo lí¹ la lí¹ 'ii²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. ⁵Joon coon¹³ la joon ili¹'i jileei²¹ 'in coon²¹ tsá² tóo² coon¹³ júu³ jloo³. Ilii¹'i jon jileei²¹ 'in jo cwo¹ júu³ ruu²¹o coon¹³ jna'a cwáain¹ tya' xiiala lí² cwii¹in tsá² Dios. Joon lí¹'i jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o jo nuu¹³u to² tyu² Cristo. ⁶Joon mi ngii¹ 'e jmoo²oo' náu¹³uan' jiiin¹³ la tí² to² tyu² Cristo 'e tyú² tyii' náa¹ 'e 'e² wúu¹ jileei²¹ 'in jo jmaa¹a nuu¹³.

⁷'Ná¹ cón²oon' cwáain¹ coon²¹ tún²-un. Wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e lí¹i 'e tsá² tya' Cristo 'ii, 'ná¹ tí²-tsi jon 'e lí¹na'a tsá² tya' Cristo jon. ⁸Joon xufiin¹³ foo¹³na 'naa' 'láai² lagi 'e tí²na cwáain¹ tya' 'e to² gacwo¹ Cristo jna'a jo 'e fa¹ii²¹ lí²na, tsu¹ Ña'ñu¹u' gacwo¹ jna'a 'e to² do wa'a lí² uncoon¹³ jna'a 'naa' 'e cwii¹mogii' Dios jon' wa'a 'e xee²na'a 'e jai² lí²naa'. ⁹Joon 'e jí² gasí³na tí²i 'naa' jo 'yuto² wa'a ton²oon' fo²-oo'. ¹⁰Pe 'inlí¹³ jin²in 'e

jmóo³oo 'gøøi'¹³ coon¹³ jí² tyiia pe mo taan²¹²na jee²¹² 'naa' lawa'a 'ya'goo²¹oo joon 'wo²'áai¹ júu³ tyiia. 11 Pe cwoliñi² 'in tsá² do, 'in tsá² 'in jin² la joon, 'e ijmo²¹o'o 'gøøi'¹³ coon¹³ jilaa²¹ ijmo²¹o'o la 'gøøi'¹³ júu³ tyii'i 'e sii²¹na'a li wíin² mi gatyalii²¹i'i jee²¹² 'naa'.

12 Xuun² 'i¹-oo' 'e 'ii²¹²na'a jmoo²¹o'o la jmoo¹o 'in tsá² 'in faa²¹a 'e tyá² tya' yaai, tsu jiiin¹³ tsá² caa²¹mo jmoo¹o coon²¹ røøi²¹ coon¹³ tsá² xeei²¹. 13 Joon ifaa¹³a'a 'e tyá² tyii'i yiaa' jiiin¹³ tya' 'e to² 'e 'oo²¹o'o, joon Dios gacwo¹ jna'a wa'a cwóo¹³o'o 'e júu³ tyá² ca jee²¹² 'naa' 'in néei¹ Corinto. 14 Joon tsu 'wii¹³ jna'oo'o nifu gacwo¹ júu³ tyá² tya' Cristo jee²¹² 'naa' jo faa¹³a'a láai²gi lagi 'e tíi²na'a. 15 Jon'gi faa¹³a'a 'láai²gi tyii'i yiaa' tya' to² nigajmaa¹ tsá² xeei²¹ lawa'a to² tyii'i yiaa'. Pe 'i¹-tsii'i mo nigafee¹ 'e jai¹ líi²na'a la joon ilifee¹ to² tyii'i jee²¹² 'naa'. 16 Joon mi ngii¹ joon 'i¹-tsii'i 'e cwo²¹o'o 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² li 'ngoo¹³ li née¹²naa'. Tsu jo 'ii²¹² jna'a faa¹³a'a tyá² tyii'i cwáain¹ tya' to² nigajmaa¹ tsá² xeei²¹.

17 Joon wa'a 'iin²¹² tsá² faa²¹a júu³ tyá² tya'a yaai, cwofaa²¹a jilaa²¹ 'e tyá² 'e gajmaa¹ Na'ñu¹u' tya'o. 18 Tsu jon' 'in tsá² do 'in faa²¹a tyá² tya'a yaai 'in 'ii²¹ Dios pe 'ii²¹mo Dios 'in tsá² 'in faa²¹a Na'ñu¹u' tyá² tya'a.

11

Un'øøi'¹ Poo² ña'a

1 jmaa²aa' feei¹-oo' 'wii²¹² tyiia jiiin¹³ la nigajmaa²aa' la 'ii²¹² jmáa³aa caa²¹na! 2 Tsu tsá tyii'²¹ jna coon¹³ 'naa' 'wii¹³ Dios. Tsu lawa cwo¹ tsá² júu³ tya'a 'e 'ii²¹i 'in gamúui¹ jamíi¹ la joon jon 'iin²¹²na jmáa³aa coon¹³ 'naa' tya' Cristo. 'iin²¹²na jée¹na 'naa' tyaníi¹ líi¹naa'

lawa jaain²¹ simí² 'in tyú¹, 'in jo mo ga'láa¹a. Lawa'a jaain²¹ simí² 'in nacui² cwo²¹o coon¹³ jaan²¹mo tsañuu¹. 3 Pe 'goo²¹-oo 'e nigacon² tsá² 'naa' too² la nigacon² 'in mii²¹ do too² Eva coon¹³ 'e jmíi¹-tsi tya'a. Canii²¹mo gali'iin²¹²naa' Cristo mo 'wiin²¹ pe 'goo²¹-oo 'e la mo táu¹³uu' 'e jai² líi²naa' do. 4 Tsu 'ii¹³naa' júu³ røø²¹ 'in tsá² jalíin²in cwo¹ 'naa' júu³ tya' jaain²¹ Jesús 'in sii²¹gi lagi 'in Jesús 'in gacwo¹³o'o 'naa'. Joon jløø¹³moo' 'ii²¹naa' 'e espíritu 'e jon' 'in Espíritu Tyá gacwo¹ Dios 'naa'. Joon 'e júu³ tya' 'in tsá² do sisi²¹i lagi 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e ganuu²¹uu'. 5 Pe líi²na 'e jo xáai¹gii jiiin¹³xu lagi 'in tsá² do 'in 'i¹-tsi 'e líi¹i apóstoles 'in tyiin²gi 'áai¹. 6 Joon xuñiin¹³ jo tíi²na foo²¹oo cwú¹ la tíi²i 'ido, øø²¹mo-tsigii lagi 'ido. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmo²¹o'o ga'e² jna'a 'naa' la joon.

7-8 Joon mo taan²¹²na jee²¹² 'naa' 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in néei¹ li xiaa' gacwo¹o jna cuu² la 'ii²¹² cwo³oo 'naa' 'e júu³ tyú². Coon²¹ jo ngáa¹mo gajmáa³aa 'e gó²-o tyl'naa' mo gacwo³oo 'naa' 'e júu³ tyú² jo 'e 'laa²¹ gacón³oon. Gajméé¹na 'ñii'a 'in wéi¹ tsu gali'iin²¹²na jmáa³aa 'e tyá² tyii'. 9 Joon mo ga'óo³oo jmíi²¹² 'aa²¹² jiiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' ga'iin²in cúu¹u 'wii²¹² tyiia, tsu 'in tsaru¹u' 'in néei¹ Macedonia gacwo¹o 'e jmaa¹i to² tyiia. Joon coon¹³ la joon jo gauntyii²na jiiin¹³ jaain²¹ 'naa'. Joon la joon-on ijmaa³gii. 10 Ñí³oo 'e júu³ jai² tya' Cristo la joon jon ñí³oo 'e tíi²-tsii cwó³oo 'e júu³ tyú² tya' Cristo jo 'ee 'laa¹³ cón³oon. Joon jiiin¹³ jaan²¹naa' 'in néei¹ Acaya ityuu¹³mo jna 'e jmóo³oo la joon. 11 Joon mo jmóo³oo la joon, çti líi¹naa' 'e jo 'iin²¹²gii 'naa'? Jo líi¹naa' la joon tsu ñí² Dios xiiala 'e 'iin²¹²na

'naa'.

¹² Joon ijmáa³gii¹³ jün¹³ la ni-gajmáa³aa. Joon coon¹³ la joon jo lí² faa²¹a tyú² tya'a yaai 'in tsá² do 'in 'iin²¹²in jmáa¹a coon²¹ røø²¹ coon¹³ jna'a coon¹³ 'e to² jmoo²¹o'o. ¹³ Tsu 'in tsá² do jo tsei² líi¹i apóstoles, coon²¹ 'ido tóo². Lí¹ jmoo¹-o 'e líi¹i apóstoles tya' Cristo. ¹⁴ Joon jo 'ná¹ jmoo²¹o' tsa'goo²¹-tsi' mi lín²in la joon, tsu 'wii' ña'a Satanás jmeei¹³ 'ña'a 'e líi¹i lawa jaain²¹ ángel 'in tyú¹. ¹⁵ Joon wana gajmee¹i fii²¹²i 'ña'a 'in tsá² do 'e líi¹i 'in tyú¹, la joon ijmáa¹a tsá² tya'a. Pe mo li tséi¹ 'ii²¹i 'in tsá² do jün¹³ la tíi²i tya' 'e gajmaa¹a.

Wúu¹ 'e gani²¹ Poo²

¹⁶ Fuu²¹²uu 'naa' tún¹: jo líi²naa' 'e tsá² caa²¹na. Pe wana líi²naa' la joon, nuu²¹duu' 'e júu³ lo 'e faa²¹a jaain²¹ tsá² caai²¹ 'e tyú² tya'a ña'a. ¹⁷ Jo gatyú² Ña'ñu¹u' jna to² 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ lo, jün¹³ 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' 'e tyú² tyiia 'ñii'a lawa'a jaain²¹ tsá² caa²¹na. ¹⁸ La faa²¹a júu³ tyú² tya'a yaai la joon ifuu²¹²uu. ¹⁹ Tsu 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ tsá² caai²¹ tsu jmi¹-oo' áai¹. ²⁰ Joon 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ 'in 'iin²¹²in lín²in fii²¹² 'naa', si 'in 'iin²¹²in cón² jilaa²¹ 'e 'oo²oo' 'ee, si 'in 'iin²¹²in tyu² to² 'naa' 'ee, si jo tsáai¹-tsi 'naa' 'ee, si jnáa¹a ní²ii' 'ee. Áai¹ 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ la 'ii. ²¹ Pe jna'oo'o, jo gatyá¹-tsii'i jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'elo joo tsu 'wii¹³ joon jo galitsáai¹-oo' jna'a.

Joon wana lí² faa²¹a tsá² xeei²¹ 'e tyú² tya'a ña'a la joon jon líi¹ii jna, xufiin¹³ lawa'a tsá² caa²¹na ifaa²¹a. ²² ¿Tí faa²¹a 'in tsá² do jmi¹ tya' tsá² Israel? Fo²oo jna jon. ¿Tí líi¹i 'in tsá² do tsá² Israel? Jna jon líi¹na la joon. ¿Tí líi¹i 'in

tsá² do jún² tya' líi²¹² Abrraham? Líi¹na la joon jon. ²³ ¿Tí jmoo¹o 'ido to² tyu² Cristo? Jna jmoo³gii¹³ lagi 'ido xufiin¹³ lagi tsá² caa²¹mo fo²oo. Nijmáa³aa to² 'ii²¹gi lagi 'ido, joon gapoo¹i tsá² jna 'láai²gi lagi 'ido, joon gatain² tsá² jna 'ñañi³ 'láai²gi lagi 'ido, joon 'láai² naa¹³ coon²¹ xu-u jo gajún¹na. ²⁴ Joon ñá² naa¹³ gapoo¹i 'in tsá² Israel jna coon¹³ 'nii²¹² azote. Dyadyá² tsi 'ñú¹ tsi gapoo¹i jna la cafu. ²⁵ Joon 'ni¹ naa¹³ gapoo¹i tsá² jna coon¹³ sii². Joon cafu gatyui¹³ tsá² jna coon¹³ cuun²¹². Joon 'ni¹ fu gatá² 'e barco do 'e 'yúu³na. Joon cafu 'yúu³na jmi¹ñi¹³ coon²¹ núu¹ coon²¹ jmi²¹². ²⁶ Coon²¹ tøø²mo 'yúu³na fu¹ li licón² jmi²¹ jna, joon li seen²¹in 'uun²¹. Joon 'iin²¹²in tsá² jmee¹i jna la tsá² góo³oo tiin¹³ la 'in jo líi¹i la joon. Joon doñixiia' ngí³ñi¹³ ngí¹na tói¹ 'mó¹ si 'yúu³na ciudad 'ee, si jee²¹² tyiia²¹ 'ee, si ni jmi¹ñi¹³ 'ee, si jee²¹² tsá² 'e lí² jin²o 'e jai² líi²i 'ee. ²⁷ Ga'woo²¹oo 'áai¹ joon gamóo³oo wúu¹, 'láai²gi fu jo cwúu³na li ngí³ñi¹³ joon tsaun'áa³na joon unjmi³na tsu jo 'e sá² døø¹³øø. Joon galicwoci³na tsu jo 'ee sin³in sá².

²⁸ Joon fee¹gi lagi jilaa²¹ 'elo ga'i¹-tsii 'áai¹ tya' jileei²¹ 'in tsá² jai² líi²i Cristo catyaa². ²⁹ La líi¹i 'ii líi¹i jna jon, wa'a 'woo¹i, la joon jon 'woo¹i jna jon. Joon wa'a xuu²¹i tsaa², jna jon 'i¹-tsii 'áai¹ 'wii²¹² tya'a. ³⁰ Tsu 'wii¹³ joon wa fuu²¹²uu 'naa' 'e tyú²u tyiia 'ñii'a ifuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'e 'e²e 'naa' 'e wa'a jo pi³-tsii. ³¹ Joon Dios, Jmi²¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo, ñii¹o 'e fuu²¹²uu la jai². Joon jün¹³ 'ii tíi²i wa'a un'goo¹o tsá² 'ii coon²¹ tøø²mo. ³² Joon mo taan²¹²na fuu²¹ Damasco 'in tsaa²to² do to² tyu² røøi¹³ Aretas gali'iin²¹²in taain¹³ jna 'ñañi³. Joon

gasii²¹i 'láa² wa jóø²ø la caain²¹ li ngii¹i tsá² 'e 'oo²¹ 'e ngó¹ cu² lí² 'e fuu²¹ do. ³³ Pe gaxaa¹mo tsá² jna, yúu³na mi'tó², coon²¹ 'ootoo²¹ tsi 'e 'oo² do. Joon galáa²moo la joon.

12

La wa'a 'e gacii¹o Poo²

¹ Jo 'ee to² 'ii³gi tyiia wa'a fuu²¹²gii 'e tyú² tyiia 'ñii'a pe 'ná¹-a fuu²¹²gii jilaa²¹ 'e gacii³ii coon¹³ jilaa²¹ 'e ga'e² Ña'ñu¹'u' jna. ² Cwii¹moo jaain²¹ tsá² 'in jai² líi²i Cristo. Joon ningóo¹ dyatyén² jiin²¹ 'e gasaa¹i 'ido fu ñu'fú². Gangóo¹ fu coon²¹ li sii²¹ ñu'fú² ti² 'ni¹. Jo ñii³ii wa'a gangóo¹ moo¹ taa²i si jo ngóo¹ 'ee. Jiin¹³ Dios ñii¹i. ³ Pe ñii³oo 'e gasaa¹i 'in tsá² do fu ñu'fú² jiin¹³ jo ñii³ii wa'a 'yuu¹i moo¹ taa²i si jo 'yuu¹i 'ee. Jiin¹³ Dios ñii¹i. ⁴ Joon fu ñu'fú² do ganú²u júu³ 'uui²¹ 'áai¹ 'e jiin¹³ jaain²¹ tsá² tí²i faa²¹a. ⁵ Lí²-i jmáa³aa jløø¹na 'nii'a 'wii¹³ jaain²¹ tsá² la 'ii, pe jo lí² jmáa³aa jløø¹na 'wii¹³ 'ñii'a. Un-
jløø¹na 'ñii'a jiin¹³ wa'a jo pí-tsii. ⁶ Joon wana fuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a jo 'yuu² caa²¹na tsu fuu²¹²uu jiin¹³ la jai² pe jo fuu²¹²uu la joon. Tsu jo 'iin²¹²na wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e fee¹gi tyiia lagi jóø²ø 'e jmóo³oo si 'e ganú²uu foo²¹oo 'ee.

⁷ Joon xufiin¹³ fee¹ 'áai¹ jilaa²¹ 'e ga'e² Dios jna, jo unjløø¹³na 'ñii'a tsu Dios gacwo¹o jna 'e galii¹na coon²¹ jmoowúu¹ 'e lí² lawa coon²¹ tóon¹ yu² ngú³uu. Lawa'a 'e²e Sata-nás jna wúu¹. ⁸ Joon gamii³ii 'ni¹ naa¹³ tyani Ña'ñu¹'u' wa'a i'láa²na 'e jmoowúu¹ tyán³aan do. ⁹ Pe Ña'ñu¹'u' gajin²o sii²¹i jna: "Lín²mo tyi'i 'e 'iin²¹²na 'ñu. Joon mo 'woo²i tsá², joon lí² lí²i tsá² 'e 'ii²¹ tyiia uncon¹³ 'ido." Tsu 'wii¹³ joon unjløø¹³na 'e jo pí³ 'oo²oo tsu coon¹³ la joon lí² lí²i tsá² 'e coon¹³ 'ii²¹ tya'

Cristo jmóo³oo jilaa²¹. ¹⁰ Unjløø¹³na 'e jo pí³ 'oo²oo, unjløø¹³na jon mo ungoø²i tsá² jna, coon¹³ jilaa²¹ jmii²¹² 'aa²¹², joongi mo 'óøi¹ tsá² jna coon¹³ jilaa²¹ faí³ ga'oo²oo 'wii²¹² Cristo. Tsu mo jo pí³ 'oo²oo 'ñii'a lí² cwo² Cristo jna pí³.

'I¹-tsi Poo² 'in tsá² jai² líi²i Cristo néei¹ Corinto

¹¹ Tyitsaa²¹²mo gafuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a tsu jo mo faa¹³naa' la joon. Joon 'naa'oo' 'ná¹ foo¹³naa' 'e tyú² tyiia, tsu jiin¹³xu 'e feei¹gi lagi jna 'in tsá² do 'in jin²in 'e líi¹i apóstoles 'in tyiin²gi lagi jna, 'in tsá² do 'in líi¹naa' tsá² tya'a. Joon jo 'ee to² 'iin³ jna. ¹² Joon la 'ii²¹² taan²na jee²¹² 'naa' gajmáa³aa la jmoo¹o apóstoles 'e litsaa²mo-'oo' 'e la ja²mo líi¹na apóstol tya' Cristo. Gajmáa³aa milagros, joon gajmáa³aa jon lí² 'e ganga'goo²¹-'oo' xufiin¹³ gafaa²¹ tsá² 'laa²¹ tyiia. ¹³ Joon cwáain¹ tyii' jo gajmee¹na 'naa' xaai²¹gi lagi 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in néei¹ lí xiia', jiin¹³ jo mo gacóon³oon 'laa¹³ tya' jiin¹³ jaan²¹naa' 'wii¹³ 'e júu³ tyú² do. ¡Feei¹ jmáa²-'oo' 'wii²¹² tyiia!

¹⁴ Ti lí² ti 'ni¹ naa¹³ 'e yajøø³na 'naa' joon jo 'iin²¹²na untyii²na 'naa'. Tsu jo 'iin²¹²na 'e 'oo²xuu', jiin¹³ 'e 'iin²¹²na wa'a 'ii¹³naa' jna 'e 'yaa¹-'oo'. Tsu sáa³ jmii²¹ tsá² 'ná¹ uncaain²¹ cuu² tya' jóon¹on jon'on jóon¹on tya' sáa³ jmii²¹. ¹⁵ Joon 'e 'yaa¹-tsii 'in'ín³na jilaa²¹ 'e 'oo²oo tya' 'e tyú² tyii' joon ca icwo³oo 'ñii'a tya' 'e tyú² tya' almas tyii' xufiin¹³ lí²na 'e 'láai²gi 'e 'iin²¹²na 'naa' 'e xugu 'iin²¹²naa' jna.

¹⁶ Joon xufiin¹³ 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' ñii¹o 'e jo gacóon³oon 'laa¹³ tyi'naa', 'in tsá² do jin²in 'e tí²¹na 'áai¹ joon gacon³oon 'naa' tóo². ¹⁷ Fee¹³naa' jna: ¿Ti gacon³oon 'naa' tóo² 'wii¹³i 'in tsá² do 'in gasín³na jee²¹² 'naa'? ¹⁸ Gamii³ii

tyani Tito wa'a tsajøø²¹²i 'naa' joon gasi³na 'in tsaru¹u' catyaai²¹ do. ¿Ti gacon² Tito do 'naa' tóo²? 'E la ja²mo, 'in tsá² do 'i¹-tsi la 'i¹-tsii cwáain¹ tyi'naa' joon jmoo¹o la jmoo³oo tyii'. ¹⁹ ¿Ti líi²naa' 'e un'øø¹na'a yiaa' tyani²ii'? Jo jmoo²¹o'lo la joon tsu tyani Dios fee¹³na'a 'naa' joon coon¹³ 'e sii²¹ Cristo. Joon jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'lo, tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jmoo²¹o'lo wa'a lí² licwii¹mogii' Dios. ²⁰ Tsu 'goo²¹oo 'e mi yajøø²¹²na 'naa' jo ngi¹ 'naa' jiin¹³ la 'yaai¹-tsii jon'gi jmoo³oo jiin¹³ la 'yaai¹-oo' 'naa'. 'Goo²¹oo 'e xee²¹naa' ruu²¹naa', joongi 'óo²oo' tsiuwú¹. Seen²¹mo jee²¹² 'naa' 'in 'nii²¹-tsi, joongi 'in 'i¹-tsi yaai, joongi 'in jmoo¹o 'atsáa¹-a, 'in faa²¹a 'e gó² tya' ruu²¹i, 'in unjløø¹³i yaai, joon 'in to² mü¹³. ²¹ Joon 'goo²¹oo 'e áa³aa fa'ii²¹ tyani Dios 'wii¹³ 'in líi¹³ 'naa' mi yajøø²¹²na 'naa' joon 'wii¹³ 'in líi¹³ 'naa' ci³oo 'áai¹ 'wii¹³ tsa² ga'naa¹ 'naa' la mo jéi¹. Joon jo gatúu² 'naa' jilaa²¹ 'e gali'lii³naa', joon jo gatúu² 'naa' feei²¹ tsami² tsá² xeei²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó²gi 'e gajmaa²aa'.

13

Júu³ li gatséi¹

¹ Ti li ti 'ni¹ naa¹³ 'e yajøø²¹²na 'naa'. Joon lí²-i 'nii¹ tsaruu²¹i jiin¹³ coon¹³ 'e júu³ røø²¹ coon¹³ tya' gáí¹ gaai²¹ testigo. ² Joon mo gataan²¹²na jee²¹² 'naa' li ti tún² gafuu²¹²uu 'naa' joon fuu²¹²uu 'naa' li wíin² jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'in tsá² do 'in ga'noo¹o tsa² 'e jo jmáa³gii feei¹-tsii tya' 'in 'noo¹o tsa² mi yí³aa tún¹. ³ Cwoliñii²ii' 'e faa²¹a Cristo 'wii²¹² jna, joon jo gali¹i Cristo 'e 'wóí¹ jee²¹² 'naa' pe ga'e² 'naa' 'e 'ii²¹ tya'a. ⁴ 'E la ja²mo, gajúun²mo Cristo tsa² crúu¹ lawa jaain²¹ tsá² 'wóí¹ pe

jiin¹o coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios. La joon jon jna'a, líi¹na'a tsá² 'wó¹mo la 'ii, pe sicaan²¹na'a coon¹³on jiin¹i'in jon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios. 'E coon¹³ la joon lí² uncoon¹³na'a 'naa' cwii¹naa' Dios.

⁵ Cón²oon' cwáain¹ wa'a ngii²ii' jiin¹³ la jai² líi²naa'. Cón²oon' cwáain¹ yaanaa'. Cwoliñii¹'ii' 'e ngi¹ Jesucristo jee²¹² 'naa' wa' 'e la ja²mo jai² líi²naa' 'ii. ⁶ Joon líi²na 'e líi²naa' 'naa' 'e ngi¹ Jesucristo coon¹³ jna'a. ⁷ Joon mü²¹i'i tyani Dios 'e jo jmaa²aa' jiin¹³ coon²¹ 'e gó². Jo mü²¹i'i la joon wa'a 'i¹-tsi tsá² tyú² tyii'i. Jiin¹³ 'e 'ii²¹² jna'a 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú². Jo 'ee lí¹ wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e jo tseein²¹ to² tyii'i. ⁸ Tsu 'wii¹³ joon, wa'a jmoo²oo' 'e jai² jo 'e sá² 'e fee¹³na'a 'naa' jiin¹³ li uncoon¹³na'a 'naa' 'e jai²gi líi²naa'. ⁹ Joon jløø¹³mo'o mo líi¹na'a tsá² 'wóí¹ pe 'naa'gii' líi¹naa' tsá² pí³-tsi joon mü²¹i'i tyani Dios 'wii¹³ 'naa' 'e ijmee¹³i Dios 'naa' tsá² 'in gali-tyú¹mo 'naa'. ¹⁰ 'Yuto² joon sí³na 'e jí² lo tí²i 'naa' mo jo taan²¹²na jee²¹² 'naa' 'e jo 'ná¹-a jmáa³aa 'gøøi¹³gii coon¹³ 'e to² 'óo³oo mi yí³aa, tsu 'in Ña'ñu¹u' gacwo¹o jna 'e to² do wa'a lí² uncoon¹³ jna 'naa' 'e licwii¹naa' 'ii jon' wa'a 'e xé¹na 'e jai² líi²naa'.

¹¹ Tsee²mo júu³ tyiaa, tsaru¹u', joon mí³ii tyani²ii' wa'a 'noo²oo' jiin¹³ 'e tyú²-u, joon nuu²uu' júu³ tyiaa, canii²mo 'i¹-oo', joon cwoseen²¹mo 'e tyú². Joon 'in Dios 'in 'iin²¹²in jna' joon jmoo¹o 'e tyú² sí¹³-tsi' ingi¹ coon¹³ 'naa'. ¹² 'Aa²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ júu³ tyú². ¹³ Joon 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in néi¹ lo jin²in 'aa²¹²mo'.

¹⁴ 'E 'ii¹³naa' 'e cwa¹³ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. Cwoliñii²'ii' 'e 'iin²¹²in Dios 'naa' joon 'e ngi¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jee²¹² 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tíi² tsá² 'in néei¹ Galacia

*Siin¹ in Poo² 'e jí² lo tíi² 'in jai² líi²
Cristo néei¹ Galacia*

¹ Jna-a, Poo², síi³ na 'e jí² lo. Joon líi¹ na apóstol, joon jon' tsá² 'in nigatyiin¹³ jna la joongi jon' tsá² 'in nigasiin¹ in jna pe Jesucristo coon¹³ Dios Jmii²¹ nigatyiin¹³ jna joon 'ii nigasiin¹ in jna. Joon Dios Jmii²¹ gajmaa¹ a jiin¹ Jesucristo do jee²¹² líi²¹². ² Jna, Poo², coon¹³ 'in tsaru¹ u' catyaai² 'in taain²¹² coon¹³ jna lo, sii²¹ jna'a 'e jí² lo tya' 'in tsá² jai² líi² Cristo néei¹ coon²¹ li sii²¹ Galacia. ³ Cwauncwaa¹³ Dios Jmii²¹ 'naa' joon cwoseen²¹ mo 'naa' tyá² -u tyaníi¹ i coon¹³ Ña'ñu¹ u' Jesucristo. ⁴ Joon Jesucristo do gajaan²¹ mo 'ña'a ijuun¹ in 'wii¹³ tsaa² tyijna' 'e coon¹³ la joon lí² láa² mo jna' 'e juncwii²¹ gó² lo jiin¹³ la nigali'in²¹² in Dios Ñu¹ u' tyii' jmáa¹. ⁵ ¡Cwoun'goo²¹ o tsá² Dios coon²¹ tø² mo! Amén.

*Jo 'e sá¹ júu³ xiia²¹ wa' lí² jmá¹
tiin¹³ tsá²*

⁶ Tsa'goo²¹ -tsii 'ái¹ tsu jmoono nigatiui² 'naa' Dios 'in nitø² 'naa' coon¹³ 'e nigajmaa¹ a Cristo 'wii¹³ 'naa', joon niga'láa² 'wii²¹² jmaa² aa' núu¹³ u' coon²¹ júu³ xiia' wa' lí² jmá¹ tiin¹³ tsá². ⁷ Pe jo 'ee júu³ xiia' sá² 'e la jai² wa' lí² jmáa¹ a tiin¹³ tsá². Pe seen²¹ mo 'in líi¹³ 'in untyii² 'naa' joon 'iin²¹² in 'in tsá² do unsii² 'e júu³ tyá² tya' xiaala jmoo¹ o Cristo tiin¹³ tsá². ⁸ Pe wana cwo¹ tsá² 'naa' coon²¹ júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e sisii² lagi 'e júu³ tya' Cristo 'e ga'ii¹³ 'naa' 'e gacwóo¹³ o 'naa', cwojme²¹ mo Dios 'ii xufiin¹³ jna 'ñii'a si jaain²¹ ángel jó¹ fu ñu'fú²

'ee. ⁹ Joon la nigafo² oo la mo jée¹ joon nano fo² oo tún¹: wana cwo¹ 'in líi¹³ tsá² 'naa' júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e sisii² lagi 'e júu³ 'e ga'ii¹³ 'naa', cwojme²¹ mo Dios 'ii.

¹⁰ Mo fo² oo la joon, ¿ti líi² naa' 'e 'iin²¹² na liseen²¹ na tyá² coon¹³ tsá² si coon¹³ Dios 'ee? ¿Ti líi² naa' 'e jmóo³ oo jmaai¹³ 'e tí² -tsi tsá²? Tsu wana jmóo³ oo jiin¹³ 'e tí² -tsi tsá² jo líi¹ na tsá² 'in jmoo¹ o jiin¹³ la to² tyá² Cristo.

Xiiala galí² 'e líi² in Poo² apóstol

¹¹ Pe cwoliñí² 'naa', tsáru¹ u', jo gajoo² -tsi tsá² 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e cwóo³ oo. ¹² Jo ga'ii¹³ na 'e júu³ do wa' tya' jiin¹³ jaain²¹ tsá², jon'gi wa' tsá² ga'e² e jna, pe 'ña'a Jesucristo gajmaa¹ 'e liñí³ ii.

¹³ Joon niganuu² 'naa' xiiala niga-jmáa³ aa la mo jéei¹ mo gaun'góo³ oo Dios coon¹³ la tiisi² tya' tsá² Israel. Ní³ 'naa' xiaala ga'øø² na coon¹³ 'e 'gøøi¹³ tya' 'in tsá² jai² líi² Cristo 'in gatyiin¹³ Dios. Joon gali'in²¹² na wa' 'iin² na 'in jai² líi² Cristo coonti. ¹⁴ Joon cwáain¹ tya' 'e tiisi² tya' tsá² Israel gacwán¹ na líi¹ gi lagi 'in tsá² góo³ oo 'in coon²¹ røø² na coon¹³, tsu jna-a gajmáa³ gi coon²¹ tún² la tiisi² tya' tsacøøi¹³ tyiia. ¹⁵ Pe Dios nigatyiin¹³ jna la ñu'gi iliseen²¹ na, joon gatø² jna coon¹³ 'e feei¹ -tsi tyiia. Joon mo gali'yaai¹ -tsi, ¹⁶ gajmaa¹ 'e licwii¹ na Joon¹ on, 'e coon¹³ la joon ilijmaa¹³ aa júu³ tsá² jo seein²¹ Israel 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon mo galí² jilaa²¹ 'elo, jo 'iin gaunngii³ jiin¹³ jaain²¹, ¹⁷ jon'gi wa' a gangó³ on Jerusalén wa'a ngajøø²¹² na 'in tsá² do 'in líi¹ apóstoles la jéei¹ gi lagi jna. Li' chí¹³ i gajmáa³ aa, gangó³ on la jmoono fu coon²¹ li sii²¹ Arabia joon mo ngayuu¹³ joon gangó³ on fu Damasco tún¹.

18 Joon mo ningó¹ 'n¹ jiin²¹ gangó³oon fu Jerusalén. Joon galicwii¹na Tú³ joon gataan²¹²na dya'ñá² jm²¹² coon¹³on. 19 Pe jo 'in apóstoles catyaa² do gamáa¹na jiin¹³ Jacobo 'in ruui²¹ Ña'ñu¹u'. 20 Joon tyani Dios fuu²¹²uu 'naa' 'e la jai² 'e júu³ lo.

21 Mo galiciin²¹gi joon gangó³oon coon²¹ li sii²¹ Siria coon¹³ li sii²¹ Cilicia. 22 Joon 'in tsaru¹u' 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ li sii²¹ Judea jo mo gangaa¹i jna jiin¹³ coon²¹ naa¹³. 23 Jiin¹³ nigajmaa¹a 'in tsá² do júu³ jin²in: "In tsá² 'in niga'øøi² jna' la mo jéei¹, nano ngüi¹ to² cwo¹ 'e júu³ tyá² 'e jo² líi²na' lo. Cwo¹ 'ido 'e júu³ tyá² 'e la mo jéei¹ gali'in²¹²in wa' 'in²mo." 24 Joon gacwo¹o 'in tsá² do 'maai¹³ Dios cwáain¹ tyia-jna.

2

Ga'ii²¹ 'in apóstoles catyaa² do Poo²

1 Joon mo gangüi¹gi dyatyá² jiin²¹ joon gangó³oon tú¹ Jerusalén coon¹³ Bernabé. Joon gajée¹moo jon Tito. 2 Gangó³oon tsu Dios gajma²a jna júu³ 'e 'ná¹ ni³ii. Joon fu Jerusalén do ga'e³ee 'in tsá² do 'e júu³ tyá² 'e nigacwo²oo 'in tsá² 'in jo seein²¹ Israel. Pe ga'e³ee li' coon²¹ 'in líi¹ tsacøøi¹³ jee²¹² 'ii tsu jo gali'in²¹²na wa'a 'e to² 'e nigajmáa³aa si 'e to² ijmáa³aa 'ee ili² jo 'ee to² ti². 3 Joon 'in Tito do, xüfiin¹³ jo líi¹ tsá² seein²¹ Israel do, jo galí² wa'a 'ii²¹in 'ido 'e li² circuncisión, 4 xüfiin¹³ 'inlíi¹³ tsá² do gali'in²¹²in wa'a 'ii²¹in Tito do 'e li² do. Joon 'in tsá² do, 'in gali'in²¹²in la joon, jo líi¹i tsaru¹u' la jai², jiin¹³ ga'í² jee²¹² jna'a 'uun²¹mo. Ga'í² 'in tsá² do jee²¹² jna'a wa'a ili² jøø²ø xiaala galáai² Cristo Jesús jna'a la to² tyá² ley do,

joon 'iin²¹²in wa'a lí² 'ñúu¹i jna'a coon¹³ ley do tú¹. 5 Pe jiin¹³ catá² jo gacwóo¹³o' wa'a jée¹i jna'a, tsu gali'in²¹²moo'o 'e lí² 'e 'oo²güi¹ 'e júu³ jai² do tya' 'e tiin¹³ tsá².

6 Joon 'in tsacøøi¹³ do jo gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹ wa'a lí² un'láai² 'e júu³ tyiia. Pe cwáain¹ tyiia jo 'ee tsa'goo¹-tsii tya' 'in tsacøøi¹³ do tsu jo jmoo¹o Dios 'ii²¹ coon¹³ 'e ni² tsá². 7 Xu la wa'a tsa'láai² júu³ tyiia, galiñí² 'in tsá² do 'e nigacwo¹o Dios jna 'e to² do wa'a cwo³oo 'in tsá² jo seein²¹ Israel 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². Nigacwo¹o Dios jna 'e to² do jiin¹³ la nigacwo¹o Tú³ to² wa'a cwo¹o tsá² 'e júu³ tyá² do tya' tsá² Israel. 8 Tsu coon²¹ røø²¹ 'in Dios 'in nigasii¹in Tú³ líi¹ apóstol jee²¹² tsá² Israel, 'ii jon nigasii¹in jna líi¹na apóstol jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

9 Tsu 'wii¹³ joon, Jacobo, coon¹³ Tú³ coon¹³ Wó³, 'in líi¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii, mo galiñii¹i xiiala nigajmaa¹a Dios coon¹³ jna, gason¹on cwóo³oo coon¹³ cwo²¹ Bernabé lawa coon²¹ li² 'e røø²¹ sii²¹i; coon¹³on. Sii²¹i; røø²¹ wa'a tsá² jna'a 'e tsajmoo²¹o' to² jee²¹² 'in tsá² jo seein²¹ Israel la 'ii²¹² tsajmaa¹a 'ido to² jee²¹² tsá² Israel do. 10 Gamü¹o wa'a jiin¹³ jo 'iin²-tsii¹ 'in tsá² tañii² do. Joon gacwo²-tsii nigajmá³aa'elo.

Mo gají²in Poo² Tú³ fu Antioquía

11 Pe mo gacwéi¹ Tú³ fu li taan²¹²na fuu²¹ Antioquía gají²na 'ii tyaní¹i tsu nigajmaa¹a 'e jo tñi² jmaa¹a. 12 Tsu la nifu mo gatyí¹a Antioquía do gagøø²¹o caain²¹ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel do. La joon gajmaa¹a ca mo gatyalín² 'inlíi¹³ tsá² gasii¹in Jacobo. Mo ngayuui¹³ joon galáa² Tú³ 'wii²¹² jmaa¹ coon²¹ 'ña'a, jo gøø²¹gi caain²¹ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel do tsu 'goo²¹o Tú³ nei² líi¹

'in tsá² coon²¹ poo²¹² 'in jin²in 'e 'ná¹ 'ii²¹ tsá² 'e lí² circuncisión do joon jmáa¹a jilaa²¹ tiisi² tya' tsá² Israel. ¹³ Joon 'in tsá² Israel catyaa² 'in jai² líi² Cristo néei¹ do gali² tún² 'i¹-tsi coon¹³ Tú³ do joon cagi Bernabé gasí²i røø²¹ coon¹³ 'ido coon¹³ 'e gó² jmoo¹o. ¹⁴ Pe mo gamó³oo xiiala jo nijmoo¹o røø²¹ coon¹³ 'e jai² tya' 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² gafuu²¹²uu Tú³ tyani jileei²¹ tsá² do: “Nü-ü, 'in líi¹ tsá² Israel, joon nigajmaa²¹a la jmoo¹o 'in tsá² jo seein²¹ Israel, jon'on la jmoo¹o 'in tsá² Israel; ¿xiia lí'i 'iin²¹²u'un tyu²¹u to² tsá² jo seein²¹ Israel wa'a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² Israel?”

Nijmaa¹a Dios tiin¹³ tsá² Israel tsu 'wii¹³ jo¹o líi²

¹⁵ Jna'a líi¹na'a tsá² Israel coon¹³ 'e seen²¹na'a, jo líi¹na'a tsá² 'noo¹o tsaa² lagi 'in tsá² catyaa². ¹⁶ Xüfiin¹³ joon né²oo'o 'e jo mo gajmeei¹ Dios tsá² tyú¹ tyaní¹i jiin¹³ jaain²¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹a 'ido jiin¹³ la to² tyu² ley tya' Moisés. Gajmeei¹ Dios tsá² tyú¹ tsu 'wii¹³ ja²mo galíi¹ Jesucristo. Tsu 'wii¹³ joon jo¹o galíi² jna'a Jesucristo 'e coon¹³ la joon lí² jmeei¹ Dios tyú¹na'a tsu 'wii¹³ 'e jai² líi²na'a jon' wa' tsu 'wii¹³ nigajmoo²¹o'o la to² tyu² ley. Tsu jo untyú¹ Dios jiin' jaain²¹ tsá² tsu 'wii¹³ 'e nigajmaa¹a la to² tyu² ley.

¹⁷ Joon jna'a, wa'a 'iin²¹²na'a 'e untyú¹ Dios jna'a 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo gali² 'e líi¹na'a tsá² 'in røø²¹ tsaa². Wana la joon, ¿ti lí² 'øø²¹-tsi tsá² 'e Cristo nigajmaa¹a wa'a 'ná² jna'a tsaa²? ¡Esa la joon tsu jo lí² jmá¹ Cristo wa'a 'ná² jna'a tsaa²! ¹⁸ Tsu wana gajma³aa tún¹ 'e ni'íin¹na do pe jna-a nigarøø²¹na tsaa². ¹⁹ Tsu najúun²moo cwáain¹

tya' ley do, joon 'e ley do nigajngaa¹³mo jna. Najúun²moo cwáain¹ tya' ley do yu to² 'e liseen²¹na tya' Dios. ²⁰ Jna ni'íi²¹²moo tsu najúun²moo caan²¹mo coon¹³ Cristo tsaa¹ crúu¹³. Tsu 'wii¹³ joon jon' jna 'in seein²¹ nano pe Cristo seein²¹ coon¹³ jna. Joon xüfiin¹³ 'e seen²¹mogii, seen²¹moo tsu 'wii¹³ 'e jai² líi²na 'in Jóon¹ Dios, 'in nigali'iin²¹²in jna joon gajan²mo 'ña'a 'e júun²in 'wii²¹² tyiia. ²¹ Joon jo jmáa³aa 'e jo 'ee to² tí² 'e feei¹-tsi Dios tyiia tsu wana gajmeei¹ Dios xüfiin¹³ jaain²¹ tsá² 'e tyú¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹a la to² tyu² ley jo 'ee to² 'í³ 'e nigajuuin² Cristo wa' la joon.

3

¿Noo 'e gajmaa¹a tiin¹³ 'naa', 'e ley do si 'e júu³ jai² 'e galíi²naa' 'ee?

¹ ¡Líi¹ bá¹ 'naa', tsaru¹u' néei¹ Galicia! ¿'iin nigacoon²¹ 'naa' tóo² 'e jo jmaa²gii' náu¹³üün' 'e júu³ jai² do? Tsu coon¹³ 'e júu³ nigacwoo²¹o'o tyi'naa' gasí¹³i 'naa' coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ xiaala gajuin¹ Jesucristo tsaa¹ crúu¹³. ² Sí¹³duu' jna 'e 'iin²¹²na foo²oo': ¿Ti ga'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tsu 'wii¹³ gajmaa²aa' jiin¹³ la to² tyu² ley tya' Moisés si 'wii¹³ gajai² galíi²naa' 'e júu³ ganüü²üün' 'ee? ³ ¿Ti caa²¹²naa' 'e lí² líin²naa' wa lí² tyé¹naa' coon¹³ waa²¹ pi³ tyii' yaanaa' 'e niga'láa² 'wii²¹² jmoo²oo' coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios? ⁴ ¿Ti jo 'e nigali'ín³ to² jilaa²¹ wúu¹ 'e nigañ²ii'? ¡jo cwo¹o Dios wa la joon! ⁵ Joon mo gacwei² Dios 'in Espíritu Tyú² tya'a tyi'naa' joon gajmaa¹a milagros jee²¹² 'naa', ¿xiia lí'i gajmaa¹a la joon, tsu 'wii¹³ nigajmaa²aa' la to tyu² ley si tsu 'wii¹³ jai² galíi²naa' 'e júu³ niganüü²üün' do 'ee?

6 Joon ja²mo galíi²i Abraham Dios joon tsu 'wii¹³ joon ga'ii²¹mo Dios 'ii' e tyú¹-i. 7 Joon tsu 'wii¹³ joon cwoliñi² 'naa', 'in jo² líi²i Dios la jo² líi²i Abraham do, 'i-i líi¹i la jai² jún³ tya' Abraham. 8 Joon Dios, ñii¹o jéei¹gi, iuntyú¹i tsá² 'in jo seein²¹ Israel coon¹³ 'e jai² líi² Cristo. Joon Dios gajma¹a Abraham júu³ 'e júu³ tyú² lo, jin²in: "Iuncwaa³na jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tyi'i." 9 La joon iuncwaa¹³ Dios 'in jai² líi² 'ii caan²¹mo coon¹³ Abraham, 'in nigajai² líi².

10 Joon jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi wa ilí² jmáa¹ ley tya' Moisés ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya'a tsu ni jí² tya' Dios jin²in: "Jileei²¹ 'in jo untsiin¹ jilaa²¹ 'e toon¹on ni jí² tya' ley ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya' i." 11 Joon tyú² nee²¹e' 'e jo untyú¹i Dios jii¹³ jaain²¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹ a jii¹³ la to² tyú² ley do; tsu ni jí² tya' Dios jin²in: "In nigauntyú¹i Dios 'ná² ngí¹ 'e jai² líi² Dios." 12 Joon 'e gajmaa¹ a tsá² 'e ley tya' Moisés do jo coon²¹ røø²¹ 'e jai² líi² Dios tsu jin² ni jí² do: "In jmoo¹o la to² tyú² ley do, coon¹³ joon iseein²¹."

13 Joon Cristo nigaláa²mo jna' 'e jmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tyi' 'wii¹³ cwáain¹ tya' ley do tsu Dios gajmaa¹ a 'ii²¹ 'ii²¹ tya' Cristo 'wii¹³ jna', tsu ni jí² tya' Dios jin²: "Ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya' jileei²¹ tsá² 'in táain² tsaa¹ crúu¹³." 14 La lo galí² 'e lí² uncwaa¹³ Dios tsá² jo seein²¹ Israel 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús jii¹³ la júu³ ga'ii¹i tya' Abraham. La joon lí² 'ii¹³na' coon¹³ 'e jai² líi²na' 'in Espíritu tya' Dios 'in nigajin² Dios incwoi² jna'.

E ley do coon¹³ 'e júu³ ga'ii¹i Dios tya' Abraham

15 Tsaru¹u', fuu²¹²uu 'naa' coon²¹ cwáain¹ la jmoo¹o tsá²: Mo sí¹i tsá²

coon²¹ júu³ tyiin² si 'ii¹i tsá² coon²¹ júu³ tyiin² 'ee joon tsaa²¹ tsá² unnicwoo²¹o joon jii¹³ jaain²¹ jo lí² wa jo la jai² jon'gi lí² wa'a tsaláai²gi. 16 Joon ga'ii¹i Dios 'e júu³ do tya' Abraham coon¹³ jún² tya'a. Joon 'e júu³ tya' Dios do jo gajin²in: "jileei²¹ jún² tyi'i", wa' øøi¹²¹-tsi tsá² 'in fúu¹. Pe gajin²in: "jún² tyi'i"; 'e coon¹³ la joon 'øøi¹²¹-tsi tsá² jaan²¹mo, joon 'in jaain²¹ do líi¹i Cristo. 17 'E fuu²¹²uu 'naa' lo: Gacwoo¹o Dios 'e ley tya' Moisés tyán² céin¹³ jii²¹ tsi dyadya¹ jii²¹ mo gangii¹ ga'ii¹ 'e júu³ tyiin² do tya' Abraham. Joon 'e ley do jo lilí² wa'a jo tseein²¹gi 'e júu³ tyiin²¹ ga'ii¹i Dios tya' Abraham ca la mo jéei¹gi. 18 Joon wa mo'o gauntyú¹ Dios tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tya' ley tya' Moisés, jo mo gauntyú¹ Dios 'in tsá² do 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'e júu³ ga'ii¹i tya' Abraham do. Pe gacwo¹o Dios Abraham 'e júu³ tyiin² do 'e 'yaa¹-tsio tsu ja²mo galíi² Abraham 'ii.

19 Wa'a la joon, ¿'ee to² 'ii³ 'e ley tya' Moisés do? 'E ley do gajó² mo li cii¹³gi 'e júu³ tyiin² do i'e²e tsá² xiaala lí² tsaa². Joon gataa²¹a 'e ley do ca gajó² 'in "jún²" do 'in gacwo¹o Dios 'e júu³ tyiin² do. Joon 'in ángeles gacwo¹o Moisés 'e ley do, joon Moisés do galíi¹i 'in ngii¹ júu³ tya' Dios. 20 Joon wana 'ii¹i tsá² júu³ tyiin² jii¹³ la 'i¹-tsi 'ña'a jo 'néi² 'in ngii¹ júu³ tya'a. Joon 'in Dios líi¹i jaan²¹mo.

Yú² to² tya' ley

21 ¿Ti lí² jin² tsá² 'e ley tya' Moisés 'e faa²¹a li cii¹³ lagí faa²¹a 'e júu³ tyiin² ga'ii¹i Dios? ¡Esa lí² la joon! Tsu wa mo'o galisá² coon²¹ ley 'e lí² jmée¹i tsá² tyú¹i coon¹³ Dios joon i'ii²¹ Dios tsá² coon¹³ 'e gajmaa¹ a 'e to² tyú² ley lo. 22 Pe jii¹³ la gajin² jí² tya' Dios 'e jilee²¹mo líi¹i tsá² 'in

jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² tsaa². 'E coon¹³ la joon lí²-i 'ii²¹ jileei²¹ 'in jai² lí²i; Jescuristo 'e júu³ tyiin² do 'e ga'í¹i Dios.

²³ Joon la nu'gi incwéi¹ Cristo ilí² 'e jai² lín²na' 'ii, la wa'a sijñí¹³mo' coon¹³ 'e ley lo. La wa'a nisijñí¹³mo jna' 'yia¹³ joon ca mo gacwéi¹ Cristo. ²⁴ Joon 'e ley do la wa'a niga'aa¹mo jna' ca mo gacwéi¹ Cristo joon ngajé¹³mo jna' tyani Cristo do 'e coon¹³ la joon lí²-i untyúu¹mo Dios jna' coon¹³ 'e jai² lí²na'. ²⁵ Pe nano nicwé¹mo Cristo 'e lí² jai² lín²na' 'ii joon la joon jo 'ná²gi' 'e ley no 'e 'ái¹gi jna'.

²⁶ Tsu coon¹³ 'e jai² lí²naa' Cristo Jesús lín²naa' jóon¹ Dios. ²⁷ Joon jileei²¹ 'naa' 'in gasaa¹21 jmí²¹ ilicaan²¹naa' coon¹³ Cristo nigalín²naa' 'e lí¹naa' la lí¹i Cristo. ²⁸ Joon tyani Dios jo lí¹gíi' tsá² Israel jon'gi lí¹gíi' tsá² jo seein²¹ Israel; jo lí²gíi' tsá² 'in jmoo¹o to² tyu² tsá² si tsá² 'in jmoo¹o to² la 'iin²¹²in yaai 'ee; jo lí¹gíi' tsañuu¹ si tsamí² 'ee, tsu jaan²¹mo lí¹naa' 'in nigauncaain²¹ coon¹³ Cristo Jesús. ²⁹ Joon wana lí¹naa' tsá² tya' Cristo lí¹moo' jon jún² tya' 'lí²¹² tsafeei¹ Abraham. Joon i'ii¹³naa' lawa coon²¹ 'e tí²moo' 'e júu³ tyiin² do 'e ga'í¹i Dios tya' Abraham.

4

¹ 'E 'øøi²¹-tsi 'e fo³oo lo: la jee²¹² siján² jaain²¹ jóon¹ tsá² i'ii²¹ tya' 'e ití²i coon²¹ røø²¹ lí¹i la lí¹i tsá² 'in jmoo¹o to² tyu² tsá², xafiin¹³ 'ii-o lí¹i fi¹² jilaa²¹ 'e sá². ² Tsu seen²¹mo tsá² 'in 'aai¹ 'ii joon tyu²u to² 'ii ca tsín¹ jiin²¹ jiin¹³ la gajin² jmii²¹. ³ La joon jon lí² coon¹³ jna', lawa'a 'e xuu²¹²mo', joon 'e ley do tyu² to² jna' joon ga'i¹-tsi' jiin¹³ 'e sá² juncwii²¹ lo. ⁴ Pe mo gatsín¹ jiin²¹ jiin¹³ la ga'i¹-tsi Dios 'ña'a, gasiin¹in

Dios Jóon¹on 'in gangatyéin¹ jaain²¹ tsamí². Joon galí¹i jaain²¹ tsá² Israel 'in 'ná² jmá¹ la to² tyu² ley. ⁵ Gajó² la joon, joon coon¹³ la joon ilí² láai² jna' coon¹³ 'e ley 'e tyu² to² jna' do. 'E coon¹³ la joon lí² 'ii²¹mo Dios jna' lawa jóon¹o.

⁶ Joon, tsu 'wii¹³ lí¹naa' jóon¹ Dios, gasii¹in Dios Espíritu tya' Jóon¹on Jesús 'e tsa¹i² alma tyi'naa'. Joon 'in Espíritu 'yuui² alma tyii' 'oo¹o, tø¹¹ø Dios Jmii²¹ jin²in: "¡Ñu²!" ⁷ Joon tsu 'wii¹³ joon jo lí¹gíi' la lí¹i tsá² 'in jmoo¹o la to² tyu² tsá², pe lí¹naa' jóon¹ Dios. Joon wa' lí¹naa' jóon¹ Dios 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo i'ii¹³ naa' la tí²i 'ii²¹ jóon¹ Dios.

Cu²-tsi Poo² coon¹³ 'in jai² lí²i 'in néei¹ Galacia

⁸ Joon la mo jéei¹, mo jo mo galicwii¹naa' Dios Jmii²¹, lí¹naa' tsá² 'in jmoo¹o la to² tyu² dioses 'in gajmeei¹ tsá², 'in jo lí¹i dios la jai². ⁹ Pe la no nigalicwii¹moo' Dios Jmii²¹ owa'a 'e tyá²gi fo²oo 'ee, nigalicwii¹mo Dios 'naa'. Wa'a la joon, ç'ee lí¹i çii¹³ yaanaa' jmoo²oo' tún¹ 'e jo 'oo¹o pí³ wa'a jmá¹a tiin¹³ 'naa' joon jo 'ee to² 'íi? Lí¹naa' la lí¹i tsá² 'in 'iin²¹²in jmá¹ la to² tyu² 'e jooin¹-tsi tsá² yaai. ¹⁰ Jmoo²oo' jmii²¹² 'áai¹, mo tí² jmii²¹² tya' sii²¹, si jmii²¹² tya' jiin²¹ 'ee, si doñi'ee jmii²¹² 'ee 'e seen²¹naa' tyu² coon¹³ Dios. ¹¹ Cu²-tsii 'e to² tyiaa 'e gajmáa³aa jee²¹² 'naa' jo 'e galilíi¹³ 'ee.

¹² Tsaru¹u', mí³ii tyaní²i' ilín²naa' tún¹ la lí¹i jna tsu nigalí¹na la lí¹i 'naa'. Jo mo gajmee¹³naa' jna jiin¹³ xu la mo jéei¹ la joon jon nano. ¹³ Tsu ñí² 'naa' 'e gacwo¹³oo 'naa' 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² mo 'wiin²¹² tsu 'wii¹³ 'e tsaa¹³oo, ¹⁴ joon jo gali'ee¹naa' jna tsu 'wii¹³

'e jmoowú¹ 'e tyaan¹ lo. Pe ga'ii¹³ moo' jna lawa 'e lí¹na jaain²¹ ángel tya' Dios si lawa 'e lí¹na 'ña'a 'ee Cristo Jesús. ¹⁵ ¿'Ee galí² coon¹³ 'e tyá² sáan²aan' coon¹³ jna? Lí²-i fo³oo 'wii²¹² tyi'naa' wu xú^u ilí² 'wóo¹³oo' mi² unni²ii' yaanaa' cwoo²¹oo' jna. ¹⁶ Pe nano, ¿ti nigali'ee¹naa' jna tsu 'wii¹³ nigafuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ 'e la jai²?

¹⁷ 'In tsá² 'in 'e² 'naa' no 'áai¹ untyúu¹ 'i 'naa' pe 'e gó² 'i¹-tsi. Jiin¹³ 'e tyaa¹-oo' wa' ituu²naa' jna'a. 'E coon¹³ la joon ijmaa²aa' núu¹³uun' to² tyu² 'ii. ¹⁸ Joon tyú²-u wa'a untyúu¹; tsá² tsá² xeei²¹ wa'a 'i¹-tsi tsá² jiin¹³ 'e tyá²-u, pe 'ná² jmáa¹ a la joon coon²¹ tøø²mo, jon' wa'a jiin¹³ mo ngí³ii coon¹³ 'naa'. ¹⁹ Lawa xuui²¹² tyiia líi¹ 'naa', joon 'wii¹³ tyi'naa' 'e móo³oo wúu¹ la wúu¹ ni² tsamí² mo ti lí² liseein²¹ yuun²¹ tya'a. Joon la joon imóo³oo wúu¹ ca galí¹naa' tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² Cristo. ²⁰ 'Áa¹mo 'iin²¹²na wa' mo tyiin¹³na coon¹³ 'naa' nano 'e lí² fuu²¹²uu 'naa' coon¹³ júu³ xii'a'gi tsu jo ñi³ii 'ee 'i¹-tsii tyi'naa'.

Xiiala galí¹ Agar coon¹³ Sara

²¹ Sii¹³du 'naa' jna jileei²¹ 'naa' 'in 'iin²¹² 'naa' 'e tyu² ley to² 'naa': ¿Ti jo mo ganúu¹³uun' la gajin² ley do? ²² Tsu 'e ley do jin² 'e galiseein²¹ gáí¹ yuun²¹ tsafúu¹ tya' Abraham. Joon 'in yuun²¹ nifu do galiseein²¹ tya' jaain²¹ tsamí² 'in jmoo¹o to² inuu tya'a. 'In tsamí² lo líi¹ esclava, 'e øøi²¹-tsi tsá² 'in jmoo¹o la to² tyu² tsá² 'ii. Joon, 'in yuun²¹ jaain²¹ dogi galiseein²¹ tya' tsamí² tya'a 'in lí² jmá¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. ²³ Joon 'in yuun²¹ 'in galiseein²¹ tya' 'in tsamí² líi¹ esclava do galiseein²¹ la liseein jileei²¹ yuun²¹ catyaaí². Pe mo galiseein²¹ Isaac, 'in yuun²¹ tya' 'in

tsamí² 'in lí² jmá¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in, gauntsiin¹mo 'e júu³ tyiin² 'e ga'ii¹ Dios tya'a. ²⁴ 'E cwáain¹ lo lí¹ lawa coon²¹ cwáain¹ tya' tsá². La je tún² júu³ tyiin² ga'ii¹ Dios líi¹ 'in gáí¹ tsamí² no. 'In tsamí² galisii²¹ Agar, 'in líi¹ esclava do, líi¹ la li 'e júu³ tyiin² ga'ii¹ Dios yu' moo²¹ Sinaí. Joon jileei²¹ 'in jóon¹on 'in tsamí² lo 'in liin² esclavos jon. ²⁵ Agar do líi¹ la li 'e moo²¹ sii²¹ Sinaí 'e si² coon²¹ li sii²¹ Arabia. La li 'e moo²¹ Sinaí la mo jeei¹ la joon li Jerusalén nano tsu jileei²¹ 'in tsagoo¹o 'e fuu²¹ do 'ná untsiin¹ jiin¹³ la to² tyu² ley 'e ga'ii²¹ yu' moo²¹ Sinaí. ²⁶ Pe 'e Jerusalén ná¹ fu ñu'fú² jo tyu² to² ley do joon líi¹na' tsagoo¹o 'e fuu²¹ joon. ²⁷ Tsu la jin² jii² tya' Dios:

Tsamí² jo 'in yuun²¹ tsatyéein¹, cwounjløøi¹³ 'wo'o. Unjløøi¹³ 'wo'o 'in jo 'in xuui²¹² sein²¹ tya'a.

'Nu 'in jo mo gangó¹ wúu¹ tya' tsamí² mo liseein²¹ jóon¹on, 'óo²o 'e jløø¹³u'u.

Tsu 'in tsamí² 'in jo mo galiseein²¹ yuun²¹ tya'a, 'ii-i 'in tsafúu¹gi jóon¹on lagi 'in tsamí² 'in sein²¹ ñuu¹ tya'.

²⁸ Tsaru¹u', jna' líi¹na' la líi¹ Isaac tsu líi¹na' jóon¹on jiin¹³ la júu³ tyiin² ga'ii¹ Dios. ²⁹ 'In xuui²¹² tya' Agar do galiseein²¹ la liseein²¹ jileei²¹ xuui²¹² catyaaí². Joon 'in xuui²¹² tya' Agar do ga'øø¹ 'in xuui²¹² jaain²¹ do 'in galiseein²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú². La joon jon lí² la no. 'In tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² ley i'øø¹mo jna' 'in jai² líi² Cristo. ³⁰ Pe ¿'ee jin² júu³ tya' Dios? La joon jin²: "Wóoi caluu 'in tsamí² 'in líi¹ esclava coon¹³ jóon¹on tsu 'in yuun²¹ tya' 'in esclava do jo lí² 'ii²¹i caain²¹ 'e gatii² coon¹³ 'in yuun²¹ tya' 'in tsamí² 'in lí² tyu² to²

do.”³¹ La joon, tsaru¹u', jo líi¹na' xuui²¹² tya' 'in esclava do 'e tyu² to² ley jna' pe líi¹na' xuui²¹² tya' Sara 'in tsami² 'in lí² tyu² to².

5

Tá² téein¹-oo' tsu nigaláa²mo Cristo 'naa'

¹ Tsu 'wii¹³ joon tá² téein¹-oo' coon¹³ 'e galáai² Cristo jna' joon jo cwéi¹gi yaanaa' wa' a lín²naa' tsá² tún¹ 'in jo lí² tyu² to² yaai. Tsu 'e ley do lí², lawa coon²¹ 'mó² tsityi² tya' tsá², 'e joon jo lí² cwó²o wa'a tyu² tsá² to² yaai.

² Nuu²duu', tsu jna, Poo², fuu²¹²uu 'naa', jo 'ee to² 'íi³ Cristo tyii' wa' 'ii¹³naa' 'e lí² circuncisión. ³ Tsu fuu²¹²uu 'naa' tún¹ 'e doñi'in 'in 'iin²¹²in 'ii²¹ 'e lí² do 'ná² untsiin¹ jilaa²¹ ley tya' Moisés. ⁴ Joon jileei²¹ 'naa' 'in 'iin²¹²in wa'a untyú¹ Dios 'naa' tsu 'wii¹³ nigajmaa²aa' jiiin¹³ la to² tyu² ley do nigatíu¹moo' Cristo, joon nigajmaa²oo' coon²¹ wa'a 'e lí² feei¹gi-tsi Dios tyii'. ⁵ Pe jna'gii'i coon¹³ 'ii²¹ tya' Espiritu sijaan²¹a'an wa'a untyú¹ Dios jna'a tsu 'wii¹³ jai² líi²na'a Cristo. ⁶ Tsu wana sicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús jo 'ee to² 'íi³ wa líi¹na' 'e lí² circuncisión do si jo líi¹na' 'ee. 'E 'íi³ to² tyi' 'e li'iin²¹²na' la jaain²¹ la jaan²¹na' tsu 'wii¹³ ja²mo galíi²na' Dios.

⁷ 'Naa', cwolín²naa' røø²¹ la mo jéei¹. Pe nano, ç'iin gajmaa¹a gajni²¹ 'naa' wa jo jmaa²gii' núu¹³uun' 'e júu³ la jai² lo? ⁸ Jon'on Dios gajmaa¹a 'e joon, li' 'ii-o catø¹² 'naa'. ⁹ La 'øøi²¹-oo' no, coon¹³ ca pi³ tyiian³ do ilí² iróon² jilaa²¹ con² do; la joon jon jaain²¹ tsá² lí² unçain²¹ tsá² fúui¹ wa'a núu²uun júu³ tya'a. ¹⁰ Joon jo cu²-tsii coon¹³ Ñañu¹u' 'wii¹³ 'naa' 'e jo unsi²¹naa' 'e 'i¹-oo' jilaa²¹ 'e niga'e²ee 'naa'. Pe i'e² Dios wúu¹ 'in untyín² 'naa', jo 'ee cwáain¹ tya'gi doñi'iin.

¹¹ Joon 'inlíi¹³ cwo¹o jna tsaa² 'e 'ee¹ jna tsá² 'e 'ná² 'ii²¹ tsá² 'e lí² circuncisión do. Pe jo i'øøi¹gi tsá² Israel jna wa mo'o 'ee²¹ee 'e 'ná¹ 'ii²¹ tsá² lí² circuncisión. Pe 'øøi¹gi 'ido jna tsu 'wii¹³ fuu²¹²uu 'ido 'e gajuuin²¹ Jesús tsaa² crúu¹³ 'wii'i tya' tsaa² tya'a. Joon 'wii¹³ joon 'ee¹mo 'ido jna. ¹² Pe tya' 'in tsá² 'in ngí¹ to² untyín² 'naa' tsáai¹gi-tsii wa' 'wó¹mo yaa-i jee²¹² 'naa' coonti.

¹³ Tsaru¹u', gatø¹² Dios 'naa' 'e seen²¹naa' siláa²naa' 'e tyú²u to² yaanaa'. Seen²¹naa' siláa²naa' pe jo cwéi¹ yaanaa' wa'a jmaa²aa' 'e gó² 'e 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'. Pe cwéi¹ yaanaa' wa'a uncóon¹³on' la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' yaanaa'. ¹⁴ Tsu wana jmoo²oo' jiiin¹³ la jin² 'e júu³ lo: "Cwoli'iin²¹²moo' tsaru²¹naa' jiiin¹³ la 'iin²¹²naa' yaanaa'", iuntsiin¹naa' jilaa²¹ ley catyíia². ¹⁵ Pe wana 'eei¹ 'naa' joongi mii¹³ 'naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa', çxiiala iliseen²¹naa' tyú² la 'oo²¹ yaanaa' 'e la joon?

Xiiala líi¹i tsá² 'in jmoo¹o jiiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taain²¹²

¹⁶ Pe fuu²¹²uu 'naa': Ngí²ii' to² jmoo²oo' la to² tyu² Espiritu tya' Dios joon coon¹³ la joon jo jmaa²aa' 'e gó² jiiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'. ¹⁷ Tsu 'e ngú¹ taan²¹²naa' no jo 'iin²¹²in jmá¹ 'e 'yaa¹-tsi Espiritu tya' Dios. La joon jon 'in Espiritu do jo 'iin²¹²in jmá¹ 'e 'yaa¹-tsi 'e ngú¹ taan²¹²naa'. 'Aa¹a ngú¹ taan²¹²naa' 'in Espiritu do, la joon jon Espiritu 'aa¹o ngú¹ taan²¹²naa'. Joon tsu 'wii¹³ joon jo cwó¹i jmaa²aa' jiiin¹³ la 'iin²¹²naa'. ¹⁸ Tsu wana cwéi¹ 'naa' yaanaa' 'e tyu² Espiritu to² 'naa' jo tyu²gi ley to² 'naa'.

¹⁹ Joon jo wúu¹ líi² tsá² 'e 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²naa' jmá¹,

'iin²¹²in fee²ⁱ tsamí² tya' tsá² xeei²¹, 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá², joon 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e 'yaaí¹-tsi 'ña'a. ²⁰ Joon 'e ngú¹ taan²¹²naa' 'iin²¹²in un'goo¹o jileei²¹ dioses tya'a 'in gajmeeⁱ yaai joon tí²-tsi jmáa¹a júu³ loo¹, 'eei¹ ruu²¹ⁱ, 'noo¹o mü¹³ joon 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Joon jo wúui¹ tí² 'nii²¹-tsi, joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o jiin¹³ tya' 'e yaai. Joon 'iin²¹²in jmáa¹a poo²¹² la 'ii¹³ tsá², si jmáa¹a coon²¹ poo²¹² tya' 'ña'a 'ee. ²¹ Joongi 'oo¹o tsii²¹² wúu¹, joongi jngaai¹³ tsá², joongi ngiiⁱ to² 'iin¹ joongi to²o mü¹³ mo 'iin¹in joongi jmoo¹o jilaa²¹ 'e catyíia² 'e lí la lo. Joon fuu²¹²uu 'naa' tún¹ la nafo¹oo la mo jéei¹ do, 'in jmoo¹o la lo jo lí² wa' tsatáai¹ lí tyu² Dios to² tsá².

Xiaala líiⁱ tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in Espíritu

²² Pe 'in Espíritu do jmoo¹o wa'a lí 'iin²¹²mo tsaruu²¹ⁱ joongi jmoo¹o wa'a jmá¹ tsá² jløø¹³ⁱ, joongi 'e seein²¹ tyú² coon¹³ Dios la joon jon la 'oo²¹ yaai. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² do lí² lín² tsá² tsá² feei¹-tsi, joongi tsá² 'wó²-tsi, joongi tsá² 'in uncoon¹³ tsá² xeei²¹, joongi tsá² 'in untiin¹³ júu³ tya'a. ²³ 'In Espíritu do uncoon¹³ tsá² 'e seein²¹ tyú²-tsi joon 'e lí² tyu² to² yaai. Joon jiin¹³ coon²¹ ley jo sá² wa'a jmaa¹a 'ii²¹ tya' 'in tsá² 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'elo.

²⁴ Joon jileei²¹ 'in líi¹ tsá² tya' Cristo Jesús lawa nigatáan¹in tsaa¹ crúu¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²in. ²⁵ Joon wa' seen²¹na' coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² do, cwongí²ⁱ jon coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu do.

²⁶ Joon coon¹³ la joon jo lí² jmée¹na' jløø³ yíia' tsu wana jmoo²¹o' jløø³ untyí²na' la jaain²¹

la jaain²¹ tsá² joongi 'oo²¹²o' tsii²¹² wúu¹.

6

Uncóon¹³oon' la jaain²¹ la jaain²¹

¹ Tsaru¹u', wana gajíin²¹naa' jaain²¹ tsá² 'in nigatøi² tsaa² tya'a, 'naa', 'in ngi¹gi coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu, 'ná² uncóon¹³oon' 'ido 'e jiin¹³in coon¹³ Cristo. Joon 'ná² jmaa²aa' 'e 'wó²-oo' coon¹³on. Coon²¹ tún² 'ná² jmaa²aa' tsu coon²¹ jo¹ ngá¹ la no wa 'naa'gii' gaxuu²¹ 'naa' tsaa² tyii'. ² Uncóon¹³oon' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o faí³ joon coon¹³ la joon lí² untsiin¹naa' 'e ley tya' Cristo.

³ Tsu coon²¹ tsá² tóo² yaai wa'a líi² tsá² 'e tsá² 'in tyiin² 'ii, pe jon'gi 'in tyiin² 'ii. ⁴ 'Ná¹-a tyá²a tsá² cwáain¹ tya'a la jaain²¹ la jaain²¹ xiiala to² nigajmaa¹a wa'a cwo'íiⁱ 'e tyúuⁱ cwáain¹ tya' 'ña'o, jon' wa' cwáain¹ tya' tsá² xeei²¹. ⁵ 'E juncwii²¹ tya' tsá² lí la lí láa¹a joon la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'ná¹ cón² láa¹a 'ña'a.

⁶ Joon jileei²¹ 'in núu²un 'e júu¹ tyú² tya' Dios 'e 'e²e tsa tí²i uncoon¹³ 'in tsá² do 'in 'e² 'ii coon¹³ 'e tyú² tya'a.

⁷ Jo cón¹³oon' tóo² yaanaa': 'e líi²naa' 'e lí² unsiíi² tsá² 'e to² nigatyú² Dios. Tsu 'e jún² 'e jñi¹ tsá² la joon jon cón² tsá² mi tí² 'e garoo²¹. (Wa jñi¹ tsá² cwuu²¹ joon coon²¹ tsá² cwu¹ tya'a mo garoo²¹o.) ⁸ La joon jon wa' jmoo¹o tsá² jilaa²¹ 'e gó² 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²in, 'e gó² do jon íjmá¹ júuin² lí gatséi¹. Pe wana jmoo¹o tsá² jiin¹³ la 'yaaí¹-tsi Espíritu tya' Dios, 'in Espíritu do íjmáa¹ 'e seen²¹mo 'in tsá² do coon²¹ tøø²mo. ⁹ Jo cwo'woo²¹oo' 'e jmoo²oo' 'e tyú²; tsu wana jmoo²¹o' taa²¹gi' ca gatí² 'ii²¹ 'e garoo²¹ 'e sá² 'e lee^{21e}. ¹⁰ Tsu 'wii¹³ joon cwojmoo²¹o' 'e tyú² tya'

jileei²¹ tsá² mi lí². Cwojmóo²¹ o' la
joon 'e tyiin²gi nifu tya' tsaru¹u' 'in
jai² lí²i Cristo.

Júu³ li tséi¹

¹¹ Ní²duu' xiaala coo¹³ 'e júu³ lo
'e gatón³oon ni mo'jí² lo coon¹³
cwóo³oo. ¹² In tsá² do 'in 'iin²¹²in
wa' 'ii¹³naa' 'e lí² circuncisión,
'iin²¹²in la joon jiiin¹³ wa' iliseen²¹in
tyá² coon¹³ 'in tsá² Israel catyaai²
do, 'e coon¹³ la joon jo 'e ini²i
wúu¹ 'wii¹³ tya' 'e júu³ tyá² do 'e
gajuin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ 'wii¹³
tyi'. ¹³ Jon' wa' jiiin¹³ 'in tsá² líi¹
lí² circuncisión lí² jmáa¹a jilaa²¹
la jin² ley pe 'iin²¹²in 'e 'ii¹³naa'
'e lí² do 'e coon¹³ la joon ijma¹
jloo³ 'e to² tyá² 'ii-o ga'ii¹³naa' 'e
lí² do. ¹⁴ Pe wa' jna, cwáain¹ tyiia
'ñii'a, jo 'e sá² wa' jma³aa jloo³
'ñii'a. Pe wa'a jma³aa jloo³, jloo³
jma³aa tsu 'wii¹³ nigajuin¹ Ña'ñu¹u'
Jesucristo tsaa¹ crúu¹³ 'wii²¹² tyiia.
Tsu 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'e crúu¹³
do 'e fu juncwii²¹ lo jo tyá²gi to²
jna, joon la wa' na'lii²¹²moo tya'
'e fu juncwii²¹ lo. ¹⁵ Tsu wana
sicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús jo
'ee to² 'í³ tyi' wana 'ii¹³na' 'e lí² do si
jo mo 'ii¹³na' 'ee. Jiiin¹³ 'e 'í³ to² tyi'
wa' 'e líin³na' 'in 'múu²mo'. ¹⁶ Joon
cwoliseein²¹ tyá² tyani Dios jileei²¹
'in líi¹ la joon, joon cwolifee¹mo-tsi
Dios tya'a, tsu líin² 'ido tsá² tya' Dios
'e la jai².

¹⁷ Nano tiin¹³ li ngóo¹gi do jo
'iin²¹²na wa'a untyín² tsá² jna
jiiin¹³ jáain¹. Tsu lí²-i líi² tsá² 'e
líi¹na tsá² tya' Ña'ñu¹u' Jesús coon¹³
'e lí² li sicwuu²¹ tyiia lo.

¹⁸ Tsaru¹u', cwoseen²¹moo' 'e
fee¹-tsi Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹²
tyii' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo'. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tíi² tsá² 'in néei¹ Efeso

*Siin¹ Poo² 'e jí² lo tya' tsá² 'in jai'²
líi² Cristo 'in néei¹ Efeso*

¹ Jna-a, Poo², síi³na 'e jí² lo. Joon líi¹na jaain²¹ apóstol tya' Jesucristo tsu 'wii¹³ gali'in²¹² Dios la joon. Síi³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in líi¹ tsá² tya' Dios 'in jai'² líi² Cristo Jesús néei¹ Efeso. ² Mí³hi tyani Dios 'e wa uncwaa³mo 'naa' joon wa cwo¹ Dios Ñu¹u' joongi Ña'ñu¹u' Jesucristo 'naa' 'e seen²¹moo' tyá² tyaní¹i.

*'E gajmaa¹ a Dios Jmii²¹ tyijna'²
'wii²¹² tya' Cristo*

³ Ungoo²¹o' Dios tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo 'in líi¹ Jmii²¹, tsu 'wii¹³ sicaan²¹mo' coon¹³ Cristo gauncwaa¹³ Dios jna' coon¹³ jilaa²¹ 'e cwai¹³ 'e sá² ñu¹fú² 'e cwo²o Espíritu Tyá². ⁴ Joon Dios gatyii¹³in jna' 'wii²¹² tya' Cristo la nu¹gi garón² juncwii²¹. Dios gatyii¹³in jna' 'e saan²¹an' 'e cwaa³na' tya'a joon 'e jo tsaa² røøi²¹gi'. ⁵ Joon tsu 'wii¹³ gali'in²¹² Dios jna' jiiin¹³ la ga'i¹-tsi 'e jmáa¹ a tyi' la mo jéei¹, ga'ii²¹ Dios jna' 'wii¹³ tya' Cristo 'e lín²na' jóon¹on jiiin¹³ la gali² 'yaa¹-tsi 'ña'a. ⁶ Joon coon¹³ la joon lí² ñi²i jileei²¹ xiiala 'ya²gi 'e fo'feei¹ tya'a. Joon coon¹³ 'e fo'feei¹ tya'a do gajmaa¹ a Dios ilí² 'ii²¹in jna' coon¹³ 'e gajmaa¹ a Cristo tyijna'. ⁷ Joon tsu 'wii¹³ gali'in²¹² Dios jna' 'áai¹, gajmaa¹ a Dios tiin¹³ jna' 'wii¹³ mo gajúin¹ Jón¹on, galifee¹mo-tsi 'wii¹³ tsaa² tyijna'. ⁸ Joon Dios niga'e² e jna' xiiala 'iin²¹²in jna' 'áai¹ mo gacwo¹o jna' 'e jmii¹-tsi' joongi 'e øøi²¹-tsi'

'áai¹. ⁹ Joon niga'e² e jna' 'ee 'e 'iin²¹²in jmáa¹ a 'e la 'i¹-tsi 'ña'a 'e jo lí² øøi²¹-tsi tsá². ¹⁰ Joon ga'i¹-tsi 'ee ijmaa¹ a mo gacwá¹ jmii²¹² wa'a uncaain²¹ jilaa²¹ ilí² tyu² Cristo to², la 'e sá² ñu¹fú², la joon jon 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

¹¹ Joon coon¹³ 'e sicaan²¹na' coon¹³ Cristo ga'ii²¹ Dios jna' la mo jéei¹ 'e 'ii¹³na' 'e tíi²¹na' icwó²o 'ii. Joon jilaa²¹ 'elo røø²¹ gali² jiiin¹³ la 'i¹-tsi Dios joon jmoo¹o Dios jilaa²¹ 'e 'yaa¹-tsi 'e 'i¹-tsi. ¹² Joon la joon, jna'a, 'in nigajai² líi² Cristo nifu, lí² lisaan²¹a'an jmoo²¹o'o 'e cwo¹ tsá² 'maai¹³ Dios 'wii¹³ 'e 'ya²gi tya'a. ¹³ La joon jon 'naa' nigajai² gali²naa' Cristo mo ganuu²uun' 'e júu³ jai² tya'a, 'e júu³ jai² do tya' xiiala lí² jmáa¹ a Dios tiin¹³naa'. Joon galicaan²¹naa' coon¹³ Cristo, joon ga'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios, 'in líi¹ lawa coon²¹ sello tyi'naa' 'e líi¹naa' tsá² tya' Dios. Joon ga'ii² Dios júu³ la mo jéei¹ icwoo¹ 'in Espíritu Tyá² tya'a do. ¹⁴ Joon 'in Espíritu Tyá² do líi¹ lawa coon²¹ júu³ tyiin² 'e cwó² Dios ca mi 'ii¹³naa' 'e tíi²¹naa'. Joon coon¹³ la joon iun'goo²¹o tsá² 'ii 'wii¹³ 'e 'ya²gi tya'a.

*Mí¹i Poo² tyani Dios 'wii²¹² tya'
'in jai'² líi²¹ Jesús*

¹⁵ Joon tsu 'wii¹³ joon mo ganú³uun xiiala jai² líi²naa' Ña'ñu¹u' Jesús joongi xiiala 'iin²¹²naa' jileei²¹ tsá² tya' Dios catyaa², ¹⁶ jo¹ ga'iiin²-tsii cwó³oo 'maai¹³ Dios 'wii²¹² tyi'naa' coon²¹ tøø²mo, joon mí³hi tyani Dios 'wii²¹² tyi'naa'. ¹⁷ Mí³hi tyani Dios tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in líi¹ Jmii²¹ tya' jilaa²¹ 'e 'ya²gi. Mí³hi tyaní¹i wa'a cwo¹ 'naa' ilijmii¹-'oo'. 'E coon¹³ la joon lí² øøi²¹-'oo' jilaa²¹ i'e² e 'naa' joon licwii¹moo' 'ii 'e

tya²gi. ¹⁸ Mí³h tyani Dios wa'a uncoon¹³on 'naa' i'øøi²¹-oo' jilaa²¹ 'e sijan² jileei²¹ 'in tø² Dios. Mí³h jon wa'a iliñi²ii' xiaala 'ya²gi joon xiiala fee¹ 'e sá² tya' Dios icwo¹o 'e tí²i jileei²¹ tsá² tya'a. ¹⁹ Mí³h jon wa'a iliñi²ii' xiiala fee¹ 'e wa'a pí³ tya' Dios 'e jo tyéi¹. Joon 'e wa'a pí³ tya'a do jmoo¹o to² coon¹³ jna' 'in jai² líi² Cristo. Joon 'e wa'a pí³ tya' Dios do ga'e² Dios jna' ²⁰ mo gajjiin²¹ Dios Cristo jee²¹² líi²¹² joon gajmaa¹a cwó² 'ido li' cwo²¹o tsáa¹ fu ñu¹fú². ²¹ Joon gacwó² 'ido li' ñigi la jee²¹² jileei²¹ tsaa²to², coon¹³ jileei²¹ 'in 'oo¹o to². Ñigi 'ii la jee²¹² jileei²¹ 'in lí² unsii¹ tsá² jee²¹² 'e juncwii²¹ lo si jee²¹² 'e juncwii²¹ ijó¹ 'ee. ²² Joon Dios gacwo¹o wa'a tyu² Cristo to² jilaa²¹ 'e sá². Joon gacwo¹o Dios Cristo wa'a iliin¹ mootyi² tya' jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. ²³ Joon 'in tsá² 'in jai² líi² Cristo líi¹i lawa cuerpo tya' Cristo. Joon jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo do lawa'a la tøøi² cuerpo tya' Cristo. Joon Cristo cwáain¹ tya'a unrøø²¹i jileei²¹ 'ido.

2

'In²¹²mo Dios jna' 'wii¹³ joon gajmaa¹a tiin¹³ jna'

¹ Joon xufiin¹³ líi¹naa' lawa tsá² 'líi²¹² la mo jée¹ coon¹³ jilaa²¹ tsaa² røø²¹naa' joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'laa²¹² 'naa', pe Dios nigajmeei¹ 'naa' tsá² jiin²¹ coon²¹mo coon¹³ Cristo. ² 'Yiia¹³ joon gajmaa²aa' la jmoo¹o 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ catyaa², joon gajmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in 'in espíritu gó² 'in tyu² to² li' tya'cwii²¹ lacaain²¹ juncwii²¹. Joon 'in espíritu gó² do tyaa¹-tsi jileei²¹ 'in jo jmoo¹o nuu¹³ to² tyu² Dios. ³ La joon líi¹ jna'a jon la mo jéei¹, ngii²¹i to² jmoo¹o jiin¹³ la 'ii²¹i,

jmoo²¹o' jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²na'a joongi joon jiin¹³ la 'i¹-tsii'i. Joon gali¹ jna'a tsá² 'in tíi² 'ii²¹ 'e wúu¹ i'é²e Dios, coon²¹ røø²¹ la 'in catyaa² 'in 'e²e Dios wúu¹. ⁴ Pe jo tyéi¹ 'e fúu² líi²i Dios jna' joon gali¹in²¹²mo jna' 'áa¹, ⁵ joon xufiin¹³ lawa 'líi²¹² jna' coon¹³ 'e tsaa² røø²¹na' gajmeei¹ Dios jna' tsá² jiin²¹ coon²¹ caan²¹mo coon¹³ Cristo. Tsu Dios gajmaa¹a 'e tiin¹³ 'naa' tsu 'wii¹³ 'e feei¹-tsio. ⁶ Joon Dios gajmaa¹a jiin¹i caan²¹mo coon¹³ Cristo Jesús joon gajmaa¹a 'e 'yii²¹a' caain²¹ coon¹³on fu ñu¹fú². ⁷ Joon gajmaa¹a Dios la joon 'e lí 'é²e jéei¹gi xiiala gali¹in²¹²in jna' 'áa¹ joongi xiiala 'wo²-tsi 'áa¹ tyijna' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo Jesús tyi'. ⁸ Joon Dios gajmaa¹a tiin¹³ 'naa' coon¹³ 'e jai² líi²naa' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo 'naa'. Joon jo gajmaa² 'naa' yaanaa' 'elo, pe Dios nigajmaa¹a tyi'naa' 'e jo 'ee 'laa¹³ tyiin¹. ⁹ Jo jmaa¹a Dios tiin¹³ tsá² tsu 'wii¹³ 'e tyú² 'e nigajmaa¹a tsá², tsu coon¹³ la joon jo lí² jme¹i tsá² jløø¹³ yaa¹. ¹⁰ Tsu Dios nigajmee¹i jna', gajmee¹i jna' sicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús yu² to² 'e jmoo²¹o' jilaa²¹ to² 'e tyú² jiin¹³ la niga¹-tsi la mo jéei¹.

'E tyú² 'e saan²¹an' 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo

¹¹ Tsu 'wii¹³ joon cwotii¹³-oo' xiiala líi¹naa' la mo jéei¹. Jo líi¹naa' tsá² Israel 'in niga¹ii²¹ 'e lí² circuncisión 'e jmoo¹o tsá² do ngú¹ taain²¹² tsá². Joon 'in tsá² 'in líi¹ lí² do gaunsii¹ 'naa' tsá² 'in jo líi¹ lí² circuncisión. ¹² 'Yiia¹³ joon jo cwii¹naa' Cristo. Jo gali¹naa' tsá² Israel joon jo ñi²ii' 'e júu³ ga¹ii²i Dios jon'gi 'e júu³ tyiin² gajmaa¹a Dios coon¹³ 'in tsá² do. Taan²¹²naa' 'e juncwii²¹ lo jo 'e sá² wa' sijaan²aan' joon jo cwii¹naa' Dios. ¹³ Pe

nano, sicaan²¹naa' coon¹³ Cristo Jesús niganatyéen¹naa' coon¹³ Dios, xufiin¹³ la mo jéei¹ wíin² taan²¹²naa' coon¹³on. Coon¹³ 'e jmi¹ 'øøi² Cristo Jesús niganatyéen¹naa' coon¹³ Dios. ¹⁴ Joon tsu 'wii¹³ Cristo seen²¹na' tyú² tyani Dios. Joon Cristo do gajmaa¹a wa' iliin¹na' tsá² goo²¹o' la tsá² Israel lagi tsá² 'in jo¹ seen²¹ Israel. Joon gauntyee¹e 'e gó² 'i¹-tsi' 'e li la li coon²¹ 'oo²¹ cwoo¹³ 'e si² jee²¹² tsá² Israel coon¹³ tsá² 'in jo seen²¹ joon. ¹⁵ Joon mo gajúin¹ Cristo gatséi¹mo 'e ley do 'e lí¹ jmaa¹'¹³ 'e 'ná¹ jmaa¹a tsá² joon coon¹³ la joon gajmaa¹a coon²¹ fuu²¹ 'múui² jee²¹² je tún² fuu²¹ do. Joon sicaan²¹mo coon¹³ 'ido 'e fuu²¹ 'múui² do. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Cristo 'e seen²¹ tsá² tyú²-u jee²¹² 'ii. ¹⁶ Joon mo gajúin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ gauntyee¹e 'e gó² do jee²¹² 'e tún² 'e fuu²¹ do joon gajmaa¹a 'e seen²¹ 'ido tyú² coon¹³ Dios. Joon coon¹³ la joon galí¹i jaan²¹mo.

¹⁷ Joon Cristo gajó¹ joon gajma²a júu³ jileei²¹ 'e júu³ do tyá' xiiala seen²¹ tsá² tyú². Gajma²a 'naa' júu³ 'in seen²¹ wíin² la joon jon 'in seen²¹ tyán¹. ¹⁸ Joon tsu 'wii¹³ Cristo 'e lí² tsatyéen¹na' coon¹³ Dios Jmii²¹ si líi¹na' tsá² Israel si jo¹ líi¹na' 'ee. Jaan²¹mo Espíritu 'in ngi¹ coon¹³ jna'. ¹⁹ Tsu 'wii¹³ joon jo liin¹güi¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ pe líi¹naa' tsá² goo²¹o' la líi¹ jileei²¹ 'in líi¹ tsá² tyá' Dios. Líi¹na' tsá² 'in taai²¹² inuu tyá' Dios. ²⁰ Joon 'naa' líi¹naa' lawa coon²¹ 'nú¹ 'e si² ni coon²¹ tiifuu²¹. Joon 'in tsá² apóstoles coon¹³ 'in gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹ líi¹i lawa 'e tiifuu²¹ do. Joon 'ña'a Jesucristo líi¹i lawa 'e cuun²¹² nifu tyá' 'e tiifuu²¹ do. ²¹ Joon ni Cristo do cwaain²¹ 'e 'nú¹ do tyú² sífúui¹³ ca ga'yeei²¹ coon²¹ cwo¹

nacwaa¹³ tyá' Ña'ñu¹u'. ²² Joon 'naa' 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo uncaan²¹naa' coon¹³ jileei²¹ 'in catyaa² ca galí¹naa' coon²¹ 'ná¹ li seen²¹ 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios.

3

Dios gatyaa¹a cwoo²¹ Poo² 'e júu³ tyú² tyá'a wa'a cwó²o 'ido tyá' tsá² jo seen²¹ Israel

¹⁻² Tsu 'wii¹³ joon jna-a, Poo², 'e mí³ü 'wii²¹² tyi'naa', joon 'yuu²na 'nüñi³ 'wii¹³ cwáain¹ tyá' Cristo Jesús. Joon nanuu¹uu¹ 'e 'yuu²na 'nüñi³ 'wii¹³ cwáain¹ tyá' Cristo tsu Dios gatyaa¹a cwó³oo 'e júu³ tyú² tyá'a wa' cwo³oo 'naa' 'in jo seen²¹ Israel. ³ Joon nanuu¹uu¹ xiiala ga'e² Dios jna 'e júu³ 'uui²¹ tyá'a jiin¹³ la júu³ gatoon²xuu ni jí². ⁴ Joon mo jøø²øø¹ 'e jí² lo tsáa¹mo-'oo' 'e cwí³oo 'e júu³ 'uui²¹ tyá' Cristo. ⁵ Joon jo gacwo² Dios wa'a 'e licwii¹ 'e júu³ 'uui²¹ do jiin¹³ jaain²¹ la mo jée¹, pe nano niga'e² Dios 'e júu³ 'uui²¹ do tyá' 'in apóstoles 'in gatyii¹ 'in coon¹³ 'in tsá² 'in cwo¹o júu³ tyú² tyá'a. 'In Espíritu Tyú² tyá' Dios ga'e² 'in tsá² do 'e júu³ 'uui²¹ do. ⁶ Joon 'e lo-o 'e júu³ 'uui²¹ do: 'e coon¹³ 'e júu³ tyú² tyá' xiiala ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tyá' Cristo Jesús 'in tsá² 'in jo seen²¹ Israel i'ii²¹ 'e tií² coon²¹ røø²¹ coon¹³ 'in tsá² Israel. Joon iliin¹ coon²¹ cuerpo tyá' Cristo la líi¹ 'in tsá² do. Joon 'e júu³ ga'ii¹ Dios cwáain¹ tyá' Cristo Jesús tyá' tsá² Israel, 'e júu³ do tyá' tsá² 'in jo seen²¹ Israel jon.

⁷ Joon xufiin¹³ jo tí²na 'e liin¹na tsá² tyá'a, Dios gatyii¹³ in jna joon gatyaa¹a cwó³oo wa'a cwó³oo júu³ tyú² tyá'a. Joon jmaa¹'¹³ coon¹³ 'ii²¹ tyá'a galí¹ jilaa²¹ 'elo. ⁸ Joon jna-a líi¹na 'in xaai¹gi la jee²¹² jileei²¹ tsá² tyá' Dios; pe 'i-o gacwo¹ jna 'e to² lo 'e 'ya²gi wa'a jmaa¹³aa júu³ 'in tsá² jo seen²¹

Israel 'e júú³ tyá² tya' Cristo, joon jiiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'øøi²¹-tsi la tí¹ xiiala fee¹ 'e gajmaa^{1a} Cristo 'wii²¹² tyi'. ⁹ Joon gatyaa^{1a} Dios cwóo^{3oo} wa'a jmaa^{13aa} jileei²¹ tsá² júú³ 'e júú³ 'uuiin²¹ ga'i¹-tsi Dios ca la mo 'wiin²¹², joon Dios gajmaa^{1a} jilaa²¹ 'e sá². ¹⁰ Galí¹ la joon, 'e coon¹³ la joon lí² 'é^{2e} Dios 'in tyá² to² coon¹³ 'in 'oo^{1o} to² fu ñu¹fú², xiiala gajmaa^{1a} tya' 'in jai² líi² 'ii². Joon coon¹³ la joon lí² líi¹ 'ido xiiala jmii¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e sá². ¹¹ Joon jilaa²¹ 'elo jiiin¹³ la ga'i¹-tsi Dios ilí² coon¹³ Ña'ñu^{1u} Jesucristo, joon gali'iin²¹² in Dios la joon ca la mo 'wiin²¹² joongi coon²¹ tøø^{2mo}. ¹² Joon tsu¹ 'wii¹³ jai² líi² na' Jesucristo lí²-i tsatyéen^{1na} tyani Dios jo cu²-tsi' wa' jo 'ii²¹ in jna'. ¹³ Tsu¹ 'wii¹³ joon mí³ⁱⁱ tyani²ⁱⁱ jo cwoliin^{1naa} tsá² 'in jo tyaa¹-tsi cwáain¹ tya' 'e móo^{3oo} wúu¹ wii¹³ cwáain¹ tyi 'naa', tsu¹ coon²¹ 'e 'yá³ júú³ 'naa' 'elo.

Tin²¹² in Cristo tsá²

¹⁴ Tsu¹ 'wii¹³ joon si³ⁱⁱ wo² jni³ⁱⁱ tyani Jmii²¹ Ña'ñu^{1u} Jesucristo, ¹⁵ 'in cwó^{2o} nombre tya' jileei²¹, lagi¹ 'in taai² ñu¹fú², lagi¹ 'in taain²¹² juncwii²¹. ¹⁶ Mí³ⁱⁱ tyani Jmii²¹ 'e cwóo¹³ⁱ 'naa' 'in Espíritu Tyá² tya'a 'e cwó² 'naa' wa'a pí³ tsi alma tyii'. ¹⁷ Mí³ⁱⁱ 'e 'wii¹³ 'e jai² líi² naa' i'cwó² Cristo alma tyii'. Mí³ⁱⁱ jon 'e tsu¹ 'wii¹³ tá² taan²¹²-oo' coon¹³ 'e 'iin²¹² naa' Dios coon¹³ tsá². ¹⁸ Mí³ⁱⁱ 'e li'øøi²¹-oo' tyá² coon¹³ 'in catyaa² 'in jai² líi²ⁱ Dios xiiala fee¹ 'iin²¹² in Cristo tsá² 'áai¹. 'iin²¹² na iliiñi²¹ⁱ xiiala 'ú² joongi xiiala cwaa²¹ joongi xiiala 'o² joongi xiiala ñii¹ 'e 'iin²¹² in Cristo tsá². ¹⁹ Mí³ⁱⁱ jon iliiñi³ 'naa' xiiala 'iin²¹² in Cristo tsá² xufiin¹³ jo lí² ne^{2na} la tí¹. Mí³ⁱⁱ tyani Dios wa'a unrøø¹ⁱ Dios 'naa' coon¹³ 'ña'a.

²⁰ Joon nano, cwolí² jilaa²¹ 'e 'ya^{2gi} tya' Dios. Joon coon¹³ 'e 'ii²¹ tya'o 'e taa² jna' lí² jmáa^{1a} Dios 'wii¹³ tyi' láai^{2gi} 'áai¹ la la mí²ⁱ, lí²-i jmáa^{1a} Dios tyi' láai^{2gi} 'áai¹ ce jo lí² 'i¹-tsi' jilaa²¹ 'e lí² jmáa^{1a} Dios tyi'. ²¹ ¡Cwoun'goo^{1o} jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii' wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús! ¡Cwoun'goo^{1o} 'ii' coon²¹ tøø^{2mo}! Amén.

4

Sicaain²¹ jna' coon¹³ Espíritu tya' Dios

¹ Joon tsu¹ 'wii¹³ joon, jna-a, 'in 'yui² 'nuñi³ 'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu^{1u}, mí³ⁱⁱ tyanii²ⁱⁱ wa' jmaa^{2aa} la tíi² jmá^{1a} 'in nigatø² Dios. ² Cwoseen^{21naa} 'e 'wo²-oo' joongi feei¹-oo' tya' tsá² xeei²¹. Cwolifée^{1mo}-oo' joongi 'í²du¹-oo' la jaain²¹ la jaan^{21naa} tsu¹ 'wii¹³ 'nee^{1naa} la 'oo²¹ ruu^{21naa}. ³ Cwoo¹³-oo' wa' liseen^{21naa} tyá² la 'oo²¹ 'naa' coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyá². ⁴ Jaan^{21mo} líi^{1naa} 'in jai¹ líi² Cristo, joon jaan^{21mo} Espíritu tya' Dios seein²¹, joon gatø² Dios 'naa' wa'a canii^{2mo} sijá^{2aan}!. ⁵ Joon jaan^{21mo} Ña'ñu^{1u} seein²¹, joon coon²¹ 'e jai² líi^{2na}, joon canii^{2mo} jmii²¹ saa^{21na}, ⁶ joon seen^{21mo} jaan^{21mo} Dios 'in líi¹ Jmii²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. Joon 'in Dios do tyu^{2u} to² jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii, joon uncoon^{13on} jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii, joon ngi¹ coon¹³ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii.

⁷ Pe Cristo nigacwo^{2o} jna' la jaan^{21na} coon²¹ to² jmoo^{21o} jiiin¹³ la nigali'iin²¹² in 'ña'a. ⁸ Tsu¹ 'wii¹³ joon jin²ⁱⁿ ni jí² tya'a:

Mo gasoo^{1o} fu yu² juncwii²¹ gatøø^{21o} fúu¹ 'in gali¹ⁱ, joon gacwo^{1o} tsá² 'e 'yaai¹-tsio.

⁹ Joon, ¿'e 'øøi²¹-tsi tsá² mo jin² 'e jí² do "gasoo^{1o} fu yu² juncwii²¹?"

'øøi²¹-tsi tsá² 'e jin² 'e nifu 'ii-o gajgaai¹ fu ni cwo¹³ juncwii²¹.
 10 Joon 'in nigajngaai¹ do 'ii-i 'in nigasoo¹o li ñii²gi fu ñu¹fú² 'e coon¹³ la joon li² unrøø¹i jilaa²¹ coon¹³ 'ña'a. 11 Joon gacwo¹o la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² coon²¹ to² 'e jmáa¹a. 'Inl¹³ gajmee¹i Cristo apóstoles, 'inl¹³gi gacwo¹o to² 'e jma²a tsá² júu³ tya' Dios, joon sein²¹gi 'in gacwo¹o wa'a cwo¹o 'e júu³ tyá² tya' xiiala jmá¹ Dios tiin¹³ tsá². Seen²¹mo joon tsacøø¹³ 'in 'e²e 'naa'. 12 Gajmaa¹o la joon 'e tyaa¹a tyú² jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii ijmaa¹a 'ido to² tya'a. Gajmaa¹o la joon jon 'e cwo¹o pí³ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. 13 Joon ijmaa¹a la joon ca liin¹na' jaain²¹na' coon¹³ 'e jai² líi²na' joongi coon¹³ 'e cwii¹na' 'in Joon¹ Dios; ca liin¹na' tsá² 'in nicøøi¹³ coon¹³ 'e jai² líi²na', joon ca liin¹na' ce tí¹ la líi¹ Cristo. 14 Joon jo líi¹gi la líi¹ xuui²¹² 'in unsi²i 'e 'i¹-tsi jmoono tsu jo ñii¹ joon tsalín²mo coon¹³ 'ido jmoono mo jalín² tsá² 'in jmi¹-tsi 'e²e 'ido jilaa²¹ júu³ xiia²¹. Joon coon¹³ júu³ to² tya'a coon²¹o toó² tsá² 'in jo líi¹ tsá² 'in nicøøi¹³ coon¹³ 'e jai² líi². 15 Pe jna'gi sí¹³i 'e júu³ jai² tsu 'wii¹³ 'iin²¹²na' la jaain²¹ la jaan²¹na', icwaan²¹na' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi' cwáain¹ tya' Cristo. Joon Cristo do líi¹ mooty² tya' cuerpo tya'a, joon cuerpo tya'a lí¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. 16 Joon tsu 'wii¹³ Cristo 'yuu² cuerpo tya'a, 'wii¹³ 'ii tyá² sitaai² jilaa²¹ cuerpo tya'a, joon mo jmoo¹o to² tyá² jilaa²¹ 'e cuerpo do icwaan²¹mo joon ili'iin²¹²mo 'áai¹gi.

'E juncwii²¹ 'múui² 'e sá² coon¹³ Cristo

¹⁷ Tsu 'wii¹³ joon cwo³oo 'naa' cwáain¹ joon mi³hi tyani²ii' coon¹³

'e sii²¹ Ña'ñu¹'u' 'e jo ngii¹gii' to² jmoo²oo' la jmoo¹o 'in tsá² jo cwii¹in Dios. 'In tsá² do ngii¹ 'i¹-tsi 'e jo 'e to² tí¹, 18 joon galinuu²¹ 'e 'øøi²¹-tsi. Joon tsu 'wii¹³ 'wa²-tsio tsá² bán¹mo 'ii joon jo 'oo¹o 'e juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios tsá². 19 Joon tsu 'wii¹³ jo li²gi fa'ii²¹ canii² jmoo¹o jilaa²¹ 'e gó². Cwo¹-tsi jmoo¹o jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá². 20 Pe 'naa', jo mo galitii²naa' jilaa²¹ 'elo 'e cwáain¹ tya' Cristo, 21 wana la jai² niganuu²un' cwáain¹ tya' 'ii, si wana ga'e²e Cristo 'naa' 'e jai² 'e sá² tya' Jesús 'ee. 22 Pe 'naa', lawa tsá² 'in jai² líi² Cristo, 'ná¹ tuu²uu' 'e gó² 'e jmaa²aa' 'e najmaa¹a 'leei²¹ tsá² la mo jéei¹, tsu 'e gó² do 'e tí²-tsi tsá² jmoo¹o coon²¹on tsá² toó². 23 Joon cwaun'múu²mo Dios alma tyii' coon¹³ 'e 'i¹-oo'. 24 Joon cwoliin²¹naa' tsá² 'in 'múui² 'in gajmeei¹ Dios. Joon Dios gajmeei¹ 'in tsá² 'múui² do 'e jmáa¹a 'e tyá² joon 'e liin¹in tsá² tya'a la jai².

²⁵ Tsu 'wii¹³ joon jo foo²¹gii' júu³ tajuu²¹ pe fáa¹³aa' 'a la jai² la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu jile¹e líi¹na' lawa jaan²¹na' coon¹³ cuerpo tya' Jesús.

²⁶ Joon wana gatsá² 'nii²¹-oo', jo 'noo²oo' tsaa²; jo cwo²oo' 'e 'nii²¹-oo' la tøøi² jmi²¹² ce yuu² ñi¹. 27 Jo cwo²oo' jiin¹³xu wa' li² tya' 'in 'líi¹.

²⁸ Joon 'in gajmoo¹o 'uun²¹ 'ná¹ tú²o jmáa¹a 'uun²¹ joon 'láa² 'wii²¹² jmáa¹a to², 'ná¹ jmáa¹a to² tyá² coon¹³ cwo²¹o 'e coon¹³ la joon ilisá² 'e cwo²o 'in sein²¹ fa'í³.

²⁹ Joon jo foo²oo' jilaa²¹ júu³ 'e gó²; fáa¹³aa' jmai² júu³ tyá² 'e lí² uncoon¹³ tsá² xeei²¹. Joon júu³ tyii' ityá¹-tsi tsá² 'e ngi¹ coon¹³ Dios. 30 Joon jo cwo²oo' fa'í³ 'in Espíritu Tyá² tya' Dios coon¹³ 'e jmoo²oo' tsu Dios gacwoo¹³i 'naa' 'in Espíritu Tyá² tya'a 'e liin¹ lawa

coon²¹ sello tyi'naa' 'e liin¹naa' tsá² tya'a ca jm¹² mi untiin¹³ in jmáa¹ 'e tiin¹³ 'naa'.

³¹ T¹³ 'naa' 'e 'láai² 'i-'oo' coon¹³ 'e 'yá²-oo', coon¹³ 'e 'nii²¹-oo' coon¹³ jilaa²¹ júu³ 'laa²¹ 'e 'oo¹o tó² tsá², coon¹³ jilaa²¹ júu³ 'e gó². T¹³ jilaa²¹ 'e tsii²¹²-wúu¹naa'.

³² Joon liin¹naa' tsá² tyú¹, 'in 'wo²-tsi tya' tsá² la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Jmaa²aa' feei¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la gajmaa¹ Dios feei¹-tsi tyii' 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo.

5

¹ T¹³ 'wii¹³ joon cwoliin¹naa' tsá² 'in líi¹ la líi¹ Dios. Cwoliin¹naa' lawa xuui²¹² tya'a 'in 'iin²¹² in. ² Joon 'iin²¹²naa' 'in catyaa² jiin¹³ la gali'in²¹² in Cristo jna' joon gajaain¹² 'ña'a lawa jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'in jngaa¹³ tsá² 'e cwo² tsá² Dios lawa coon²¹ fa¹ 'wii²¹² tyijna'. Joon 'yaa¹-tsi Dios coon¹³ 'e fa¹ do.

³ Pe 'naa', tsu 'wii¹³ líi²naa' tsá² tya' Dios jo cwo²oo' lí² jiin¹³ coon²¹ naa¹³ 'e foo¹³naa' tsami² tya' tsá² xeei²¹, jon'gi sii¹³naa' la 'oo²¹ yaanaa' tya' 'in jmoo¹o la no. Jo jmoo²oo' doñi'ee 'e 'leei²¹ tsá². ⁴ Jo foo²oo' júu³ 'e un'leei²¹ tsá² yaa¹, si júu³ 'e jo 'ee to² tí¹ 'ee, si júu³ ngii¹ 'e gó² 'ee. Pe tyú²gi wa'a cwo²oo' maai¹³ Dios. ⁵ T¹³ nañi³ 'naa' 'e jo lí² tsataai²¹² tsá² li tyú² Cristo coon¹³ Dios to² 'in tsá² 'in fee¹i tsami² jo mo cui² cwo²¹o, si jmoo¹o 'e 'leei²¹ tsá² 'ee, si 'iin²¹² in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹ 'ee (tsu lawa un'goo¹o tsá² dioses 'in gajmeei¹ tsá² mo 'iin²¹² in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹). ⁶ Jo cwo²oo' wa' coon²¹ tsá² 'naa' too² coon¹³ júu³ 'e jo 'ee to² tí¹, tsu Dios i'e² wúu¹ 'in tsá² 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'e gó² lo, 'in jo nuu¹³u. ⁷ T¹³ 'wii¹³ joon jo uncaan²¹naa' coon¹³ on jiin¹³u.

⁸ La mo jéei¹ jo mo galicwii¹naa' Dios joon lawa née¹naa' li nuu²¹, pe nano sicaan²¹naa' coon¹³ Ña'ñu¹u' joon lawa née¹naa' li tí¹ 'yiaa²¹. T¹³ 'wii¹³ joon ngii²¹ la líi² ngi¹ tsá² 'in née¹i li tí¹ 'yiaa²¹. ⁹ Joon 'e 'yiaa²¹ do jmoo¹o wa' seein²¹ tsá² 'in tyú¹, joongi wa' jmá¹ tsá² tyú² coon¹³ ruu²¹i joongi wa' jmá¹ tsá² 'e jai². ¹⁰ Cwo² 'oo' 'e cwoliñii²i' 'ee 'e 'yaa¹-tsi Ña'ñu¹u'. ¹¹ Joon jo cwotaan²naa' coon¹³ on 'ido 'in née¹i li nuu²¹ joon jmoo¹o 'e jo 'ee to² tí¹. Tyú²gi wa'a jmaa²aa' líiñ¹ tsá² 'e gó² jmoo¹o 'ido. ¹² T¹³ 'e jmoo¹o 'in tsá² do li 'uui²¹ cwo¹o tsá² fa'ii²¹ wa'a faa²¹ tsá² 'ee 'e jmoo¹ 'ido. ¹³ Pe mo najó² tsá² 'e gó² jmoo¹o 'in tsá² do coon¹³ 'e 'yiaa²¹ tya' Dios do, lí²-i líñi tsá² tyú² tsu 'e 'yiaa²¹ do jmoo¹o 'e ñi¹ rø²¹ 'ee lí¹. ¹⁴ T¹³ 'wii¹³ joon jin² in ni jí² tya'a:

'Nu, 'in cwúu²i, unjnaa²-o'o; joon ráan²un jee²¹² lí²¹², joon cwo¹ Cristo 'nu iseen²¹u jee²¹² 'yiaa²¹ tya'a.

¹⁵ Jó²oo' xiaala ngii²¹ cataain²¹ cataain²¹ coon¹³ tún² joon jo seen²¹naa' la seein²¹ 'in tsá² 'in jo ñii²¹²-tsi, lí¹naa' tsá² jmii¹-tsi. ¹⁶ 'E cwo² 'oo' jmaa²aa' 'e sá² jmoo²¹o' jee²¹² jmii²¹² no tsu 'e gó² jmoo¹o 'in catyaa². ¹⁷ Jo cwoliin¹naa' tsá² bón¹! Cwo² 'oo' 'e li'øøi²¹-oo' 'ee 'iin²¹² in Ña'ñu¹u' jmaa²aa'. ¹⁸ Jo ngi²¹ to² 'in¹ tsu caa²¹naa' jilaa²¹ 'e 'oo²oo' coon¹³ ca juncwii²¹ tyii' 'in ngi¹ la joon. Pe cwo²oo' wa'a unrøøi²¹ Dios 'naa' coon¹³ 'in Espí¹ritu Tyú² tya'a. ¹⁹ Síin¹³naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ salmos, joongi coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyú² 'e 'ø¹ tsá². Coon¹³ jilaa²¹ 'wa' pí³ tyii' 'øø²øø' 'e jløø³moo' joon un'goo²¹oo' Ña'ñu¹u'. ²⁰ Joon coon²¹ tøø²mo cwo²oo' 'maai¹³ Dios tya' jilaa' coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo.

*Xiialajmoo*¹o tsá² la 'oo'²¹ ruui'²¹ tsá²

²¹ Joon tsu 'wii'¹³ un'goo²¹oo' Cristo jmée¹³naa' yaanaa' tsá² 'in nuu'¹³ la 'oo'²¹ yaanaa' no.

²² Joon 'in tsami'² tya' tsá² 'ná¹ jmáa¹a nuu'¹³u to² tyu'² nuu'¹ tya'a 'wii'¹³ 'iin'²¹²in jmáa¹a 'e 'yaai'¹-tsi Ña'ñu'¹u'. ²³ Tsu 'in ñuu'¹ tya'a do líi'¹i mootyi'² tya' tsami'² tya'a tsu la joon líi'¹ Cristo mootyi'² tya' 'in jai'² líi'¹ 'ii. Joon Cristo do gajmaa¹a tiin'¹³ 'in tsá² jai'² líi'² 'ii. Joon 'in tsá² 'in jai'² líi'² 'ii líi'¹i lawa cuerpo tya'a. ²⁴ Joon la jmoo¹o 'in jai'² líi'² Cristo nuu'¹³u to² tyu'² Cristo la joon jon tsami'² 'ná¹ jmáa¹a nuu'¹³u jilaa'²¹ to² tyu'² nuu'¹ tya'a.

²⁵ Joon 'in tsañuu'¹ 'ná¹ 'iin'²¹²in 'oo'²¹²o la gali'iin'²¹²in Cristo 'in tsá² 'in galijai'² líi'² 'ii, joon gacwo¹o Cristo juncwii'²¹ tya'a 'wii'¹³ 'ii. ²⁶ La lo-o gajmaa¹a Cristo 'e gauntyúu'¹ 'in nijai' líi'² 'ii tsaá² tya'a. 'E galityúu'²mo coon'¹³ jmi'²¹ 'e gasaa¹i joongi coon'¹³ júu'³ tyú² tya' Dios. ²⁷ Joon coon'¹³ la joon lí² jaain'²¹ Cristo tyani 'ña'a 'in jai'² líi'² 'ii 'in 'ye'²gi 'áai¹; jiin'¹³ coon'²¹ tsaá² jo 'e 'oo'²gi jon'gi wa'a 'e gó² catyiaa'²gi pe jmaa'¹³ 'in tyúu'¹mo jo 'ee si'naai'²¹ tya'a. ²⁸ Joon la joon 'in tsañuu'¹ 'ná¹ 'iin'²¹²in tsami'² tya'a jiin'¹³ la 'iin'²¹²in cuerpo tya'a 'ña'a. Joon 'in 'iin'²¹²in tsami'² tya'a la wa'a 'e 'iin'²¹²mo 'ña'o. ²⁹ Jiin'¹³ jaain'²¹ wa' 'eei'¹ cuerpo tya' 'ña'a lí' jiin'¹³ 'e unjí'²o joongi un'øøi'¹ 'ña'a. La joon jmoo¹o Cristo tya' 'in jai'² líi'² 'ii, ³⁰ tsu lawa cuerpo tya'¹o 'ii. Joon jna'o' líi'¹na' 'no'³ tya' 'e cuerpo do, tsu 'wii'¹³ ngú¹ taan'²¹²in joongi moo¹ taa'²¹²i líi'¹na' 'in líi'¹ tsá² tya'a. ³¹ "Tsu 'wii'¹³ joon ituu'²mo tsañuu'¹ sáa'³ jmi'²¹ joon iuncaain'²¹ coon'¹³ tsami'² tya'a joon 'in gáí¹ do iliin'¹

lawa jaan²¹mo." ³² Coon'²¹ júu'³ 'uui'²¹ 'áai¹ 'elo pe fo'³oo 'e faa'²¹a 'e júu'³ do cwáain'¹ tya' xiiala líi'¹ Cristo coon'¹³ 'in tsá² 'in jai'² líi'² 'ii. ³³ Pe fuu'²¹²uu 'naa' jon 'e 'ná¹ 'iin'²¹²naa' jilee'²¹naa' tsami'² tyii' la 'iin'²¹²naa' yaanaa', joon 'in tsami'² do 'ná¹ un'goo¹o ñuu'¹ tya'a.

6

¹ Joon 'in xuui'²¹², tsu 'wii'¹³ jai'² líi'²i, 'ná¹ jmáa¹a nuu'¹³u tsacøøi'¹³ tya'a tsu la joon 'e tyú². ² Joon 'e ley nifu 'e jéei¹ coon'²¹ júu'³ tyiin'² 'e jin'² la lo: "Un'goo²o ñu'²u coon'¹³ saa'²a ³ 'e coon'¹³ la joon 'e seen'²¹un jløø'¹³mo'o joon wóo² ini'²¹i fu juncwii'²¹ lo."

⁴ Joon 'naa', 'in líi'¹naa' tsacøøi'¹³ tya' xuui'²¹² jo jmaa²aa' 'e tyá² 'nii'²¹-tsi xuui'²¹² tyii', pe 'e tyú²gi wa'a uncwaan'²¹naa' coon'²¹ tün'² joon 'ee²ee' cwáain'¹ tya' Ña'ñu'¹u'.

⁵ Joon 'naa', 'in jmoo¹o to² tya' tsá², jmaa²aa' nuu'¹³uu' ñi'fii'¹i' 'in taain'²¹² juncwii'²¹ lo. Joon lawa jmoo²oo' to² tya' Cristo jmoo²oo' to² tya'a coon'¹³ 'e un'goo²oo', canii'²mo 'e 'i'¹-oo'. ⁶ Jmaa²aa' to² tya' la tsa'leei'¹³ tya' Cristo jon' wa' jiin'¹³ lí' jøø'²naa' 'e seen'²¹naa' tyú² coon'¹³on. Jmaa²aa' coon'¹³ jilaa'²¹ wa'² pi'³ tyii' 'e 'iin'²¹²in Dios. ⁷ Jmaa²aa' to² tyii' 'e 'yaai'¹-oo' lawa to² tya' Ña'ñu'¹u' jon' wa' to² tya' tsá². ⁸ Tsu ñi'³ 'naa' 'e la jaain'²¹ la jaain'²¹ i'i'²¹i tya' Ña'ñu'¹u' jiin'¹³ la 'e tyú² 'e nigajmaa¹a si jmoo¹o to² tya' tsá² si jmoo¹o to² tya'a 'ee.

⁹ Joon 'naa', 'in líi'¹ ñi'fii'²¹² tsá², coon'²¹ røø'²¹ jmaa²aa' la jmoo¹o 'ido, jo toon²oon' fo'¹-tsi. Cwotii'¹³ 'oo' 'e 'in Ña'ñu'¹u' 'in tyín'¹ ñu'fú² 'in tyu'² to² 'in tsá² do tyu'²u to² 'naa' jon. Joon canii'²mo líi'¹ tsá² tyaní'¹, jo 'ee sisi'¹ tsá².

'E cwo¹o 'in Espíritu Tyú² tya' 'in jai² líi² Dios

¹⁰ Joon nano tsaru¹u', tá² teen¹-oo' sicaan²¹naa' coon¹³ Nañu¹u' joon coon¹³ jilaa²¹ 'waa²¹ pí³ tya'a. ¹¹ Joon lawa tyi² 'láa² 'láai² ni² ñí³ 'e un'øøi²¹ yaai la joon jon 'naa' 'ná¹ ci²ii' lawa ñí³ tya' 'láa² 'e cwo¹o Dios 'naa' 'e tá² táain¹-oo' coon¹³ jilaa²¹ júu³ tajuu²¹ tya' 'in 'líi³. ¹² Tsu jo 'e tii²¹ jna' coon¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹ pe tii²¹ jna' coon¹³ 'in espíritu go² 'in tyu² to² tya'cwii²¹. Tii²¹ jna' coon¹³ 'in tyiin²gi, joongi 'in 'oo¹o to² wa'a tyu²u to² 'e juncwii²¹ lo 'e 'íi¹ lí nuu²¹. ¹³ Tsu 'wii¹³ joon ci²ii' ñí³ tya' 'láa² icwo² Dios 'naa' 'e coon¹³ la joon tá² lí² táain¹-oo' mi tí¹ jmi²¹² 'e gó². Joon mo gajmaa²aa' jilaa²¹ 'e lí², joon tá² taain¹-oo'. ¹⁴ Tá² téin¹-oo' coon¹³ 'e jai² síñuu¹u tuu¹u' lawa coon²¹ loo²¹ 'núu¹ tu²u tya' 'láa². Joon lawa coon²¹ ñí³ 'e toon¹on 'láa² ni tsi¹ jmaa²aa' 'e 'yaai¹-tsi Dios coon²¹ tøø²mo. ¹⁵ Joon tyá²aa' tyú² tyii' 'e cwo²oo' 'e júu³ tyú² tya' xiiala seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ Dios la tyá² 'láa² tyú² mo 'ø²ø míi¹i. ¹⁶ La joon 'e jai² cwoliin¹naa' 'e lí¹ lawa coon²¹ 'mojmó² 'ú²xu 'e saan²¹a 'láa² 'e 'ii¹ tyaní¹i 'e coon¹³ 'e joon lí² dúu¹u jilaa²¹ sii² suun²¹ tya' lí² 'e coo²¹ tya' 'in 'líi³. ¹⁷ Joon toon²oon' tyi²ii' lawa coon²¹ lootyí² tya' 'láa² 'e nigajmaa¹a Dios tiin¹³ 'naa'. Joon lawa coon²¹ ñí³ cwaa²¹ lí¹ 'e júu³ tyú² tya' Dios 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² 'naa'; soon²oon' tá². ¹⁸ Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²oo' foo²oo' júu³ tyú², mí²ii' tyani Dios coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú². Joon la joon lí²ii' jmaa²aa' jo tá²oo'; foo²oo' júu³ tyú² tya' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios. ¹⁹ Mí²ii' jon 'wii²¹² tyiajna 'e cwo¹o Dios jna jilaa²¹ júu³ 'e fo³oo. Mí²ii' 'wii²¹² tyiajna

'e jo 'goo²¹oo ijmaa¹³ jna tsá² júu³ 'e júu³ 'uuin²¹ do tya' xiiala jmoo¹o Dios tiin¹³ tsá². ²⁰ Joon Dios gasii¹in jna wa'a jmaa¹³aa tsá² júu³ 'e júu³ tyú² lo; joon 'wii¹³ 'e júu³ tyú² lo 'yuu²na 'nuñi³ nano. Mí²ii' tyani Dios wa'a cwo³ jna tsá² 'e júu³ tyú² lo jo 'goo²¹oo jiin¹³ la tíi²na jmaa³aa.

Júu³ lí gatséi¹

²¹⁻²² Síi³na 'in Tíquico lo jee²¹² 'naa' 'e jma²a 'naa' júu³ xiiala seen²¹na, 'e coon¹³ la joon lí² tyá²-oo'. Joon 'in Tíquico lo jaain²¹ tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na 'áai¹ joon nigajmaa¹a to² tya' Ñañu¹u' coon²¹ tún². 'Ii ijma²a 'naa' júu³ xiiala tsangí³na joongi jilaa²¹ 'e jmoo³oo.

²³ Mí³ii tyani Dios 'wii¹³ tya' jileei²¹ tsaru¹u' wa'a seein²¹ 'ido tyú² tyani Dios joon wa'a cwo² Dios Jmii²¹ coon¹³ Nañu¹u' Jesucristo 'ii 'e 'iin²¹²mo ruu²¹i coon¹³ 'e jai² líi². ²⁴ Cwauncwaa¹ Dios jileei²¹ tsá² 'in 'iin²¹²in Ñañu¹u' Jesucristo, 'in jo tyéi¹ 'e 'iin²¹²in 'ido. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tíi² i tsá² 'in néei¹ Filipos

Poo² taain²¹² 'nũñi³ joon sii¹ in jí² tya' 'in jai² líi² Cristo néei¹ fuu²¹ Filipos

¹ Poo² coon¹³ Timoteo sii¹ in 'e jí² lo. Jna'oo'o líi² na'a tsá² jmoo¹ o to² tyú² Jesucristo. Sii² na'a 'e jí² lo tíi² jilee²¹ naa' 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Filipos. Sii² moo'o 'e jí² lo jon tya' 'in tyú² to² 'naa' coon¹³ tsá² 'in uncoon¹³ 'in tyú² to² do. Tsá² tya' Dios 'naa' joon nisicaan²¹ naa' coon¹³ Cristo Jesús. ² Cwouncwaaí³ Dios 'naa' joon cwocwoo¹ Nũ¹ 'u' Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñũ¹ 'u' Jesucristo 'e seen²¹ naa' tyá² -u.

Poo² faa²¹ a júu³ tyú² tya' 'in jai² líi² Ña'ñũ¹ 'u'

³ La coon²¹ naa¹³ mo tíi¹³ -tsii 'naa' cwo³ oo 'maai¹³ Dios tyiia. ⁴ Mo fo³ oo júu³ tyú² mí³ i tyani Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tyii' 'e jlø¹³ moo. ⁵ Cwo³ oo 'maai¹³ Dios 'e ca jmii²¹² li ga'naai²¹² 'wii²¹² la joon jon ca li no nigajmóo² oo' to² caan² mo coon¹³ jna'a 'e cwo²¹ o' júu³ tyú² tya' Dios. ⁶ Cwo³ oo 'maai¹³ Dios joon ní³ oo, jo cu² -tsii coon¹³ Dios 'in ga'láa² 'wii²¹² jmoo¹ o coon²¹ to² tyú² jee²¹² 'naa', 'ii ijmaa¹ gi la ngó¹ 'naai¹³ ca tí² jmii²¹² mi cwéei¹ Ña'ñũ¹ 'u' Jesucristo. ⁷ Áa¹ mo tyú² 'e 'i¹ -tsii la no 'wii¹³ 'naa' tsu 'áa¹ mo 'iin²¹² na 'naa' tsu 'wii¹³ niga'ii¹³ mo' ca ní³ mo fo'feei¹ tya' Dios. Joon xũfiin¹³ 'úu³ na 'nũñi³ joongi xũfiin¹³ isiin¹³ na tyani tsaa² to² líili¹ un'øø¹ moo 'e júu³ tyú² tya' xiiala itiin¹³ tsá². Siin³ moo 'ñii¹ a 'e júu³ jai² 'e júu³ lo. ⁸ Ñi¹ Dios xiiala 'iin²¹² na jileei²¹

'naa' la 'iin²¹² in Jesucristo 'naa'. ⁹⁻¹⁰ Mi fo³ oo júu³ tyú² mí³ i tyani Dios 'wii²¹² tyii' 'e ili'iin²¹² gi' Dios coon¹³ tsá². Mí³ i jon icwó² Dios 'e 'øøi¹²¹ gi-'oo' joon 'e lijmi¹ gi-'oo' 'e liñi² 'ii' jmaai¹³ 'e tyú² gi. Tsu la joon jo 'leei²¹ gi' tyani tsá². Joon jiiin¹³ coon²¹ jo 'ee tsaa² ñi² gi' mi cwéei¹ Cristo Jesús. ¹¹ Joongi mí³ gi 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Jesucristo ijmaa² aa' jilaa²¹ 'e tyú² joon coon¹³ 'e tyú² jmoo² oo' iun'goo¹ tsá² Dios Jmii²¹ joon ifaa²¹ a júu³ tyú² tya' Dios Jmii²¹.

Juncwii²¹ tyiia 'e tya' Jesucristo jon

¹² Tsaru¹ 'u', 'iin²¹² na 'e liñi² 'ii' 'e jilaa²¹ 'e ningi³ na gauncoon¹³ on tyiia joongi gauncoon¹³ on tya' 'in catyaaí² 'e cwo²¹ o' o' 'e júu³ tyú² tya' xiiala itiin¹³ tsá². ¹³ La joon ce jileei²¹ 'láa² 'in néei¹ inu tya' røøi¹³ joon jileei²¹ 'in catyaaí² ñi¹ o 'e siin¹³ na 'nũñi³ 'wiin¹³ 'iin²¹² na júu³ tya' Cristo. ¹⁴ Joon mo galiñi³ tsaru¹ 'u' 'e yúu³ na 'nũñi³ xiia²¹ jo jilee²¹ mo gatyaa¹ -tsi cwo² júu³ tyú² tya' Dios jo 'ee 'goo²¹ o, jo 'ee-gi cu² -tsi coon¹³ Ña'ñũ¹ 'u'.

¹⁵ 'E ja² mo, seen²¹ mo 'in líi¹³ 'in cwó¹ júu³ tya' Cristo tsiwúu¹ i, 'noo¹ o' mii¹³ pe 'in líi¹³ gi cwo¹ o júu³ tyú² 'e jlø¹³ mo. ¹⁶⁻¹⁷ 'In tsá² do cwo¹ o júu³ tyú² tsu 'wii¹³ 'iin²¹² mo jna. Ñi¹ o 'ido 'e Dios gasii¹ in jna lo 'e un'øø¹ moo 'e júu³ lo. 'In catyaaí² gi do cwo¹ o júu³ tyú² tya' Cristo la 'øøi¹²¹ -tsi yaai 'yu to² jmoo¹ o móo³ gi wúu¹ tsi 'nũñi³. Jon' jai² to² ngii¹. ¹⁸ Jo ñi³ 'ii' 'ee 'e lí² do, jna-a, jløø¹³ moo ngóo¹ 'naai¹³ cwo¹ o júu³ tyú² tya' Cristo. Jløø¹³ moo mo cwo¹ tsá² júu³ tya' Cristo 'wii¹³ 'iin²¹² mo Ña'ñũ¹ 'u'. Jløø¹³ moo jon mo cwo¹ tsá² júu³ tya' Cristo xũfiin¹³ jon' jo² 'iin²¹² in Cristo tsu coon¹³ la joon inúu² u tsá² júu³ tya' Cristo.

Joon ilijl¹³oo¹⁹ tsu ñi³oo 'e coon¹³ júu³ tyú² tyii' joongi coon¹³ 'e uncoon¹³ icwó² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jna ilaa²¹moo. 20-21 Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na ijaan¹gii jo cwoli¹i lí²na, joon lí²-i fo³oo jo 'e cu²gi-tsii jiin¹³ la nifo³oo la joon ifo³oo tún¹. Iin²¹²na un'góo³oo Jesucristo coon¹³ jilaa²¹ 'e jmóo³oo. Jo 'e lí² xufiin¹³ wa'a jin¹³iin si najúun³na 'ee. Tsu wana táan³na jiin²¹iin la jiin²¹ Cristo si ni'lí³na 'ee 'e nisáa¹mo joon tyiia. 22 Pe wana táa²mogii juncwii²¹ jmáa³gii to² la ngóo¹ 'naai¹³ 'e cwóo³oo júu³ tyú² tya' Dios. Jo ñi³ii 'ee ijmáa³aa, 23 'áai¹ tyáan² to² tyiia la ji tún² 'ii¹³. Coon²¹ lí²na 'e jmee²¹gi tyiia 'e júun³na joon nii¹³na ninii²¹²ii coon¹³ Ña'ñu¹u'. 24 Pe coon²¹ 'elo jmee²¹gi tyii' 'e taan²¹²mogii juncwii²¹ lo. 25 Niliñi³mo-tsii itaan²¹²mogii juncwii²¹ coon¹³ 'naa' 'e uncoon¹³oon 'naa' 'e liñi²gii 'e taan²¹²naa' 'e jløø¹³moo' coon¹³ júu³ tyú² tya' Cristo. 26 Tsu icwaa¹³moo jee²¹² 'naa' 'e coon¹³ la joon ingi²ii' jløø¹³moo' coon¹³ Cristo joon unfee¹gii' Cristo.

27 Cwoo¹³-'oo' 'e ngi²ii' jiin¹³ la tii²ngi² tsá² 'in jai²lí² Cristo tsu la joon xufiin¹³ yajøø³na 'naa' si wíin² taan²¹²na 'e inúu³oo xiiala ngóo¹ 'naai¹³ seen²¹naa' tá² taain²¹²-'oo'. Caan²mo ngi²ii' cwoo¹oo' júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá². 28 Joon jo foo¹³naa' wana 'in 'iin²¹²in toon²¹ fo²-'oo' 'in 'eei¹ 'naa'. Tsu coon¹³ la joon iliñi¹ 'in 'eei¹ 'naa' 'e tsalín² li 'ii²¹ pe 'naa'gii' cwolín²naa' fu ñufú². Joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'elo. 29 Joon jon' wa'a jiin¹³ 'e jo² lí²naa' Jesucristo pe Dios cwo¹o 'naa' 'e wúu¹ móo²oo' 'wii²¹² tya' Jesucristo. 30 Móo¹³-'oo' ngii²¹i' jmoo²¹o' caan²mo. Ñi²oo' jilaa²¹ wúu¹ nimoo²¹²oo. Joon la no núu²oo' 'e wúu¹ móo³oo. Joon 'naa'

itsangi²naa' la joon.

2

Xiiala lí¹i Jesucristo mo jó¹ juncwii²¹ joongi jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a

1 In caán²na' tsu 'wii¹³ ja²mo lí²na' Jesucristo joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na' cwóo¹³o' pí² yiaa', joongi cwóo¹³o' fo'fee¹ ru¹u'. Nigajmoo²¹o' to² caain²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios. Ningalii²¹i' 'e fúu² lí²na'. 2 'Wii¹³ joon 'naa' jmóo²oo' 'e jløø¹³moo 'e naseen²¹moo' 'e tyú². In caan²moo' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²moo' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Jløø¹³moo wana 'e seen²¹naa' 'e coon²¹ 'e 'i¹-'oo'. 3 Jo jmaa²aa' wa 'iin²¹²naa' 'e sáai² tyii' jon'gi 'e jmaa²aa' jloo³. Jmée¹³naa' yaanaa' tsá² coon²¹ tún². Tyiin²gi 'e 'i¹-'oo' cwáain¹ tya' 'in catyaa² do lagi yaanaa'. 4 Jo jmaa²aa' wa'a jiin¹³ 'e tyú² tyii' yaanaa', ná²-a jmaa²aa' 'e tyú² tyii' ce jilee²¹mo.

5 Tyiin²mo 'e 'i¹-'oo' la li 'e ga¹i-tsi Cristo Jesús. 6 Tsu xufiin¹³ Dios 'ii jo fúu² galii² 'i'ña'a. Jo gajmaa¹a jiin¹³ 'e tii² jmáa¹a tsu 'wii¹³ Dios 'ii. 7 Joon gatyaa¹a caa¹mo jilaa²¹ 'ii²¹ 'ya² tya'a, joon ga¹i' lawa jaain²¹ tsá² ti' tsá². Joon gaunjii²¹i tsá² seein²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹. 8 Joon lí¹i jaain²¹ tsañuu¹ joon ga¹ii²¹mo jo 'ee fa¹ii²¹ lí²i 'e ijúuin² tsaa¹ crúu¹³. 9 'Wii¹³ joon gacwo²o Dios Jmii²¹ 'ii to² fee¹gi la jee²¹² jilee²¹. Joon gacwo²o 'ii 'e sii²¹ Cristo Jesús. Joon 'e sii²¹ do 'e joon 'e tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹. 10 Tsu jiin¹³ coon²¹ moojni² tsá² jo sá² wa'a jo juui¹³ tyaní¹i mo núu²uu 'e sii²¹ 'in no Cristo Jesús, xufiin¹³ 'in taain²¹² ñufú² si 'in najóin¹ 'ee. 11 Joon coon¹³ la joon ijmá¹ jilee²¹ tsá² júu³ 'e

Jesucristo líi¹ Ña'ñu¹u'. Coon¹³ 'e la joon iuntyú¹mo Dios Jmii²¹.

'In jai² líi² Jesucristo 'ná² un-coon¹³ 'in catyaa² ilicwii¹mo jon Jesús

¹² Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u', 'in 'iin²¹²na, galinuu¹³oo' júu³ tya' Dios mo gataan²¹²na jee²¹² 'naa'. Jmaa²gii' náu¹³uu¹³ la ngóo¹ 'naai¹³ xufiin¹³ jo ngí³ii jee²¹² 'naa'. Cwoo¹³-'oo' untiin¹³naa' jilaa²¹ júu³ 'e 'iin²¹² Dios lí² jee²¹² 'naa'. Jmaa²aa' coon²¹ ce tún². Jmaa²aa' cu²-'oo' yaanaa'. ¹³ Tsu cwo²o Dios 'naa' 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa' joongi uncoon¹³o 'naa' ilí²ii' jmaa²aa' jiin¹³ la lí² 'e 'iin²¹² Dios.

¹⁴ Jmaa²aa' jilaa²¹ 'e 'ná² jmaa²aa' 'e tya³-'oo' jon'gi wa'a 'e jo cwoo¹oo' júu³ ruu²¹naa'. ¹⁵ Coon¹³ la joon jo lí² cwo² tsá² 'naa' tsaa, jogi lí² wa'a jin² tsá² 'e jo untiin¹³naa' 'e jo²o lí²naa'. Lí² la cii¹³ 'e lí² nogi ilíin²naa' jóon¹ Dios Jmii²¹. Jo 'in 'leei²¹naa' xufiin¹³ taan²¹naa' jee²¹² tsá² líi³, tsá² 'in jo tsáa¹ ngí¹. Ijná² joo²¹ 'naa' jee²¹² 'ii lawa jaain²¹ náu¹ 'ii²¹ juncwii²¹ mo nuu²¹. ¹⁶ Ngí²ii' la ngóo¹ 'naai¹³ cwoo¹oo' tsá² júu³ tyú² tya' Dios tsu joon cwoo¹o Dios juncwii²¹ tya' tsá² coon¹³ 'e júu³ no. Tsu la joon mi jó² Jesucristo joon jløø¹³moo coon¹³ 'naa'. Jløø¹³moo tsu níi³oo 'e jo ti² gagoo²¹²oo jee²¹² 'naa' jon'gi jo ti² to² gajmáa³aa jee²¹² 'naa'. ¹⁷ Joon xufiin¹³ 'ná² júun³na 'e uncoon¹³oo 'naa' ijmaa³gii jiin¹³ la to² tyu² Dios. Joon ilijløø¹³moo coon¹³ 'naa'. ¹⁸ Joon la joon 'iin²¹²na 'e jløø¹³moo' coon¹³ jna.

Xiiala líi¹ Timoteo coon¹³ Epafrodito

¹⁹ 'I¹-tsii wa'a icwó² Ña'ñu¹u' Jesucristo isii²na Timoteo 'e jajøø²i 'naa'. Tsu joon ilijløø¹³moo mi líi³ii xiiala seen²¹naa'. ²⁰ Jiin¹³ 'ii-o' 'i¹-tsi

la lí¹ 'e 'i¹-tsii cwáain¹ tyii'. Joon 'e la ja²mo cu²-tsii' xiiala seen²¹naa' coon¹³ 'e tyú² tyii'. ²¹ Jileei²¹ catyaa² 'noo²¹on jiin¹³ 'e tyú² tya'a yaamo, líi² 'e jo 'ee cwáain¹ tya'o 'e júu³ tya' Jesucristo. ²² Pe níi³oo xiiala líi¹ Timoteo, tsá² tyú²-tsi 'ii. 'Áa¹mo nigauncoon¹³ jna cwóo¹³o júu³ tyú². Lawa'a yuu²¹ tyiia-oo 'ii. ²³ Joon 'i¹-tsii isii³na Timoteo jajøø²i 'naa' mi líi³ii xiiala ngóo¹ seenna. ²⁴ Líi²na 'e Ña'ñu¹u' icwó² wa'a yajøø²na 'naa' la jmoonoo.

²⁵ Pe la joon jon líi²na 'ná² sii²na jon 'in tsaru¹u' Epafrodito 'in gasiin¹ 'naa' iuncoon¹³ jna jilaa²¹ jmaa¹ to² tyiia. Niga-jmoo²¹o to² caain²¹ coon¹³on coon¹³ jilaa²¹ fa¹' 'e seen²na'a. ²⁶ 'Áa¹mo gali'in²¹²in jajøø¹ 'naa' tsu cu²-tsi tyii' tsu ní¹o 'e ní²ii' júu³ 'e tsaa¹³o. ²⁷ 'E ja²mo galitsaa¹³a Epafrodito do, la mo júun¹mo pe Dios galifeei¹-tsi 'wii²¹² tya'a. Joon jon'gi wa'a jiin¹³ tya' 'ii pe cagi 'wii²¹² tyiia 'e jo galifee¹gi fa¹'-tsii 'e seen²na. ²⁸ Tsu 'wii¹³ joon isii³na Epafrodito tsu joon lí² jløø¹³moo' mi máa¹naa' 'ii tún¹. Coon¹³ la joon jo cu²gi-tsii tyii' mi líi³ii 'e taain²¹ jee²¹² 'naa'. ²⁹ Mi tyii¹a no 'ii¹³naa' 'ii 'e jløø¹³naa' lawa jaain²¹ ruu²¹moo' 'in jai² líi² Ña'ñu¹u' Jesucristo. Joon cwoli'in²¹²naa' jileei²¹ catyaa² 'in líi¹ la líi¹ 'ino. ³⁰ Coon²¹ xuu jo gajúun¹in 'wii¹³ jmoo¹o la to² tyu² Jesucristo. Ga'ii²¹ fu¹ ngóo¹ lí¹ 'ii²¹ fo² 'áai¹ tya'a 'e jmáa¹a to² tyani³ii 'e jo lí² jmáa² 'naa' yaanaa'.

3

'In la jai² jóon¹ Dios 'in un'goo²¹o Dios Jmii²¹

¹ Tsaru¹u', cwoli²du' doñi'ee lí² jløø¹³naa' jmaa²aa' tsu tsá² tya' Ña'ñu¹o' 'naa'. Tya jna-a jo 'ee

untyi² wa'a fo³oo tún¹ la lí² 'e nifo³oo ni jí² 'e nisí²na tsu 'áa¹mo tyiin² tyii'. ² Un'øøi¹ 'naa' yaanaa' coon¹³ 'in tsá² jmoo¹o 'e gó², 'in jmoo¹o li² sii²¹ circunción tya' tsá². Jna-a unsii²¹ 'in tsá² do "tsii²¹". ³ 'In tsá² do jin²'in 'e coon¹³ 'e li² jmoo¹o no 'e lí¹na' jóon¹ Dios. Pe jo jo² la jin²'in. 'Elo-o 'e jú³ jo²: 'In tsá² 'in un'goo²¹ Dios coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios líi¹ jóon¹ Dios. Jna'o' 'in la jai² jóon¹ Dios Jmii²¹. Saan²¹an' 'e jløø¹³mo' tsu Cristo Jesús galáa²mo jna' joon cu²u-tsi' coon¹³ 'e li² ngii¹i jma²i tsá². ⁴ Wa lí² 'i¹-tsi tsá² 'e jóon¹ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'e li² jmoo¹o tsá² 'e joon ce jün¹³ jaain²¹ jo 'in li²gi la li³ii jna tsu tsai' tsá² Israel jna. ⁵ Mo gati² jñá² jmii²¹² 'e ngaa¹³ii joon galí¹na 'e li² circunción do. Coonti líi¹na jún² tsá² Israel tsu 'líi²¹² tsaun'ái¹ tyiia sii²¹ Benjamín joon jileei¹³ tsacøøi¹³ tyiia 'in ngaa¹³i Israel 'i. Ga'øøi²¹-tsii ley tya' Moisés la 'øøi²¹-tsi tsá² tya' fariseos. ⁶ Gajmáa³aa ce caain²¹-tsii 'e ley do. Joon gasaan²¹mo 'in jai² líi² Cristo taa²¹na 'ii nñi³. Gajmáa³aa la to² tyu² ley tya' Moisés ce jün¹³ jaain²¹ jo lí² jmá¹ tsaa² tyiia. ⁷ Jilaa²¹ 'elo ca la jéi¹ 'áa¹mo tyiin² tyiia pe la no jo 'ee tyiin²gi coonti tyiia 'wii¹³ tya' Jesucristo. ⁸ Pe jilaa²¹ 'e la mo i'óo³oo do gatá³uu li' caa²¹mo tsu 'i¹-tsii jo 'ee tyiin² jün¹³xu mo gaunci¹ la tyiin² mo galicwii¹in tsá² Jesucristo lawa'a Nãñu¹u'. Joon 'wii¹³ Jesucristo ga'in²mo jilaa²¹ 'elo joon jmoo³-oo cwáain¹ lawa tyi¹-i tsu 'iin²¹²na 'ii¹³na jilaa²¹a 'e cwo² Cristo jna. ⁹ Joon 'iin²¹²na 'e tye¹ Dios jna 'e licaa²¹na coon¹³ Cristo jon' wa' 'wii¹³ jmóo³oo 'e tyá² jün¹³ la to² tyu² ley do pe tsu 'wii¹³

Dios gauntyú¹mo jna 'wii¹³ ja²mo líi²na Jesucristo. Tsu tyú¹mo tsá² tyani Dios jün¹³ wii¹³ ja²mo líi² Cristo. ¹⁰ Cristo gajün¹in jee²¹² 'líi²¹² 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios Jmii²¹. Joon 'iin²¹²na 'e cwo²o Dios Jmii²¹ jna jon 'e taan²¹²na juncwii²¹ coon¹³ 'ii²¹ do 'e gajmaa¹a jün¹in Cristo. 'Iin²¹²na móo³oo wúu¹ la ganii²¹ 'ido wúu¹. 'Iin²¹²na 'e taan²¹²na juncwii²¹ 'e 'i-tsii la li 'e ga'i¹-tsi Jesucristo la mo gajúuin¹ cwáain¹ tya' tsá² taain²¹² ni cwo¹³ juncwii²¹. ¹¹ 'Iin²¹²na jmáa³aa jilaa²¹ 'elo wa'a li¹ii jon jin¹iin jee²¹² 'líi²¹² la gajün²¹ 'ii-o.

'Áa¹mo cwo²-tsi Poo² untiin¹³in jün¹³ la to² tyu² Dios

¹² Jo 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' 'e nigauntiin¹³mo Dios jmeel¹ jna jün¹³ la 'iin²¹²in, jon'gi 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' 'e seen²na jün¹³ la 'e fo³oo nota. Pe jmáa³gii la ngó¹ 'naai¹³ 'e ilíin²na la joon. Tsu 'wii¹³ joon Jesucristo gatø² jna ilíin²na tsá² tya'a nifu. ¹³ Tsaru¹u', jo fuu²¹²uu 'naa' wa'a nigauntiin¹³na jilaa²¹, pe la no ngóo¹ 'no² jmóo³oo 'e 'iin²mo-tsii jilaa²¹ 'e nijmáa³aa la jéi¹ joon cwo³oo pí³ 'ñii¹a 'e untiin¹³na jilaa²¹ 'e 'ná² jmáa³aa nifu. ¹⁴ Iin²¹²na untiin¹³na joon coon¹³ la joon iuntiin¹³mo Dios Jmii²¹ jün¹³ la 'iin²¹²in cwáain¹ tyiia 'wii¹³ Jesucristo. Joon 'iin²¹²in Cristo cwo²o jna 'e nii¹³na ninii²¹²ii coon¹³on ñu¹fú².

¹⁵ Joon tya' jileei²¹ tsá² 'in la jai² líi² jú³ tya' Dios joon jmoo¹-o tyiin² 'áa¹mo 'e 'i¹-tsi la no. Joon wana 'i¹-'oo' 'e xia²¹ joon Dios ijmaa¹a 'øøi²¹-'oo' 'elo. ¹⁶ Pe 'elo 'áa¹mo tyiin² jmoo²¹o'. 'Ná²-a 'i¹-tsi', la joon jon 'ná²-a ngii²¹' tyani tsá² jün¹³ la niga'øøi²¹-tsi' jú³ tya' Dios.

¹⁷ Tsaru¹u', jmáa²aa' la jmóo³oo, joon tyáan²aan' cwáain¹ 'in jmoo¹o

la jmoo²¹o'o. 18 Nifuu²¹²oo 'naa' 'láai² naa¹³ joongi ifo¹³oo tún² ca 'e la xuui²¹²-tsii 'e fúu¹mo 'in jin² 'e jo²o líi² júu³ tya' Jesucristo pe jilaa²¹ 'e jmoo¹o la mo 'ee²¹mo júu³ tyú² do 'e jin²in 'e nijuun¹mo Jesucristo tsa² crúu¹³ 'wii²¹² tyi'. 19 Joon li tséi¹ i'íin²mo 'in líi¹ la joon. Un'goo¹-o ido wa'a lisá² jii¹³ 'e la 'iin²¹²mo 'e 'íi¹³ lawa'a 'e un'goo²¹o Dios. Tsu joon 'e jløø¹³mo 'e 'íi¹³ lawa 'e fa'íi¹²¹ líi²i. Canii² 'e 'i-tsi jii¹³ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. 20 Pe 'in 'íi³mo jna 'ñu'fú² joon sijáan³o' 'e ñu'fú² ijó² 'in jmá¹ tiin¹³ jna' 'in sii²¹o Ña'ñu'1u' Jesucristo. 21 Coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e 'oo¹o iunsí²mo cuerpos tyi' ijmáa¹ lawa cuerpo tya'o 'e 'ya²gi 'áa¹mo. Coon¹³ 'ii²¹ joon tyu²o to² jilaa²¹ 'e sá² jmaa¹ a jii¹³ la 'iin²¹²in.

4

Jløø¹³naa' jmaa²aa' tyani Ña'ñu'1u'

1 'Wii¹³ joon, tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, tá² siin²naa' yaanaa' tyani Ña'ñu'1u'. 'Áa¹mo 'iin²¹²na 'naa' joon 'áa¹mo 'iin²¹²na jøø²na 'naa'. 'Naa'oo' jmóo²oo' jløø¹³na. Joon 'naa' ilíin²naa' lawa corona tyiia mi cwéi¹ Ña'ñu'1u'.

2 Mí³ti tyani Evodia, la joon jon tyani Síntique wa'a cwosi¹³mo róø² lawa ruu²¹mo 'in jai² líi² Ña'ñu'1u'. 3 Joon 'ñu, tsaru¹u' 'in nijmáa³aa to² caain²¹ coon¹³ lawa cajmuui¹ joo²¹ 'iin¹ 'in 'ñúu¹³, mí³ti tyani²i uncoon¹³on 'in tсамí² ru¹u' do. 'Íi gauncoon¹³o jna cwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' Dios tyu' 'e tiin¹³ tsá². Coon²¹ caan²¹mo gacwo²¹o'o 'e júu³ tyú² do coon¹³ Clemente coon¹³ 'in catyaa² do. Joon Dios gataan¹an ni ji² tya'a xiiala sii²¹ jileei²¹ 'ii.

4 Jmaa²aa' jløø¹³naa' tyani Ña'ñu'1u' coon²¹ tóø²mo. Fo¹³oo tún²,

jløø¹³naa' jmaa²aa'. 5 Cwolicwii¹mo tsá² 'naa' 'e 'wo²-oo'. Ti li cwéi¹mo Ña'ñu'1u'.

6 Jo jmaa²aa' cu²-oo' ce jii¹³xu, li' cii¹³i jmaa²aa', mí²ti tyani Dios Jmii²¹ tya' jilaa²¹, Fáa¹³aa' júu³ tyú², cwóo²oo' 'maai¹³ Dios jon. 7 Tsu joon icwo²o Dios 'naa' 'e seen²naa' tyú² la li 'e seein²¹ 'ña'a. Joon ce jii¹³ jaain²¹ tsá² wa ilí² 'øøi¹²¹-tsi jilaa²¹ 'e tyú² seein²¹ Dios, tsu 'e tyú² do 'e fee¹gi 'e jo 'in cwéi¹ 'øøi¹²¹-tsi. Tsu 'e tyú² do iun'øøi¹ almas tyii' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo' tsu 'wii¹³ jai² líi²naa' Cristo Jesús.

'í²-oo' jmai² 'e tyú²

8 Coon²¹gi 'iin²¹²na fuu²¹²uu' 'naa', tsaru¹u', 'í²-oo' jilaa²¹ 'e jai², joongi jilaa²¹ 'e tyú², coon¹³ jilaa²¹ 'e róø². Jo 'i¹-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e un'leei² tsá² yaai. 'Í²-oo' jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ ifaa²¹ tsá² 'e tyú². 'Í²-oo' jii¹³ 'e tyú²gi coon¹³ jilaa²¹ 'e cwóo²oo' 'maai¹³ Dios.

9 Untí²naa' yaanaa' jilaa' ga'e³ee 'naa' joon jmaa²aa'. Jmaa²aa' jilaa²¹ jii¹³ la ganúu²uu' 'e nifo¹³oo coon¹³ jilaa²¹ 'e gañi²ii' jmóo³oo. La joon 'in Dios 'in cwo² 'naa' 'e tyú² seen²naa' ingí¹ caain²¹ coon¹³ 'naa'.

'E gacwo¹ 'in seein²¹ fuu²¹ Filipos gauncoon¹³on Poo²

10 Jløø¹³na 'áa¹mo tyani Ña'ñu'1u' mo galiñii² 'e gati²-oo' jna tún¹. Jo 'iin²¹²na fo¹³oo 'e ga'in¹-oo' jna pe jo mo gauntyi² fu wa'a 'e uncoon¹³ 'naa' jna. 11 Jo fuu²¹²uu' 'naa' wa' mo 'in tyéen¹³na jmii²¹². Tsu niliti²¹moo xiiala itaan²¹na juncwii²¹ jløø¹³mo coon¹³ 'e xu 'e 'óo³oo. 12 Niñi³oo xiiala li mo tañi² tsá² la joon jon ñi³oo wa'a mo 'óo³oo saai²xu. Niliti²¹na xiiala taan²¹na 'e 'yaa²¹-tsii 'e róøi² tu³uu si 'e un'áa³na 'ee. Jløø¹³mo coon²¹ tóø²mo wa'a mo 'óo³xu la joon jon wa'a mo jo 'ee sá² tyiia.

13 Lí²-i jmáa³aa doñi¹ee tsu Jesu-
cristo cwo²o jna wa² pí² tyiia. 14 Pe
'naa' 'e tyá² gajmáa²aa' tyiia mo
gauncoon¹³oon' jna coon¹³ fa'í² 'e
seen²na.

15 Joon ñí²oo' 'e jiin¹³ 'naa'
tsá² seein²¹ fuu²¹ Filipos gaun-
coon¹³oon' jna mo gajú³uu Mace-
donia nifu, nicwó³oo júu³ tyá² tya'
'e tiin¹³ tsá². Jiin¹³ 'naa'oo' jee²¹²
jileei²¹ 'in nijai² líi² Jesucristo
gacwó²oo' jna 'e jmaai¹ to² tyiia
tsu 'wii¹³ nicwó³oo júu³ tyá² jee²¹²
'naa' 'e ni'ii¹³naa'. 16 Tsu la
'ii²¹² 'e taan²¹na fuu²¹ Tesalónica
gauncoon¹³oon' jna cafu líi¹gi tya'
jilaa²¹ 'e tyée¹³na. 17 Jon' wa'a
'i¹-tsii jiin¹³ 'e 'ii¹³na, pe jiin¹³ 'e
'iin²¹²na 'e lí'ó²oo' líi¹gi cwáain¹
tyii tyani Dios Jmii²¹. 18 Ni'ii¹³moo
jilaa²¹ ca gasaa²gi. Coon¹³ 'e
gasii¹naa' coon¹³ Epafrodito 'ó³oo
'láai²gi. 'E gasii¹naa' do tyiia lí¹
lawa coon²¹ fa¹ tyani Dios, lawa
sún² jmafuu²¹ 'áai¹. Joon 'yaa²¹-tsi
Dios 'wii¹³ 'e gauncoon¹³oon' jna.
19 La joon jon Dios tyiia-oo icwo²o
'naa' jilaa²¹ 'e 'náa²aa'. Icwo²-o
'naa' 'e 'náa²aa' 'wii¹³ Jesucristo tsu
'áa¹mo sá² tya'a fu ñu¹fú² li 'ya²gi
'áai¹. 20 ¡Cwoun'goo²¹o jileei²¹ tsá²
seein²¹ juncwii²¹ Dios Jmii²¹ coon²¹
tøø²mo! Amén.

Júu³ li gatséi¹

21 'Aa²¹²mo tsá² fu²'u 'e fo³na
coon¹³ la sii²¹ Jesucristo jileei²¹
'in jai² líi² Dios Jmii²¹. Jileei²¹
tsaru¹'u 'in taain²¹² coon¹³ jna lo
sii¹mo jon 'aa²¹²moo'. 22 La joon jon
sii¹mo 'aa²¹²moo' jileei²¹ 'in 'iin²¹²in
Dios Jmii²¹ 'in jmoo¹o to² inuu tya'
tsaa²to² nifu tyiin¹ Roma.

23 Cwouncwaa¹³ Ña'ñu¹'u' Jesu-
cristo jileei²¹ 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tíi² tsá² 'in néei¹ Colosas

Sii¹ in Poo² 'e jí² lo tya' tsá² jai²
líi² Cristo 'in néei¹ Colosas
1-2 Jna-a, Poo², 'in sii³na 'e jí² lo
tyii' 'in jai² líi² Jesucristo 'in néei¹
coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Colosas. Joon
líi¹na apóstol tya' Jesucristo to²
tyú² Dios Jmii²¹. Sii²¹na'a 'e jí² lo
coon¹³ tsaru¹u' Timoteo tyi'naa'
'in tsaru¹u' 'in jai² líi² Jesucristo.
Cwotaan²¹ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹
'naa' cwa³ joongi cwocwo¹ 'naa'
'e seen²¹naa' 'e tyú².

Faa²¹ Poo² júu³ tyú² 'wii²¹² tya'
'in jai² líi² Jesucristo
3 Coon²¹ tøø²mo cwoo²¹o'o
'maai¹³ Dios Jmii²¹, 'in Jmii²¹
Ña'ñu¹u' Jesucristo, la coon²¹
naa¹³ mo faa²¹a' júu³ tyú² 'wii²¹²
tyii'. 4 Nilinée³e'e júu³ 'e ja²mo
líi²naa' Cristo Jesús, joongi xiiala
'iin²¹²mo' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios
Jmii²¹. 5 'iin²¹²mo' 'ii tsu 'wii'
injaan²oo' icwo² Dios 'naa' i'ii²¹
'ido 'naa' fu ñu¹fú² iní²ii' coon¹³
Jesús jløø¹³naa'. Ca la mo 'lää²
'wii²¹² ganuu²uun' 'e júu³ tyú² tya'
'e tiin¹³ tsá² ga'i¹-oo' la joon. 6 Joon
'e júu³ lo 'e cwo¹ tsá² la caain²¹
juncwii²¹. Joon 'ii²¹mo tsá² 'e júu³
do la ga'ii¹³naa' la mo ganuu²uun'
joon ja²mo galíi²naa' 'e jo¹o 'e 'iin²¹²
Dios tsá². 7 La li 'e galitii²¹naa' 'e
ga'e¹ ru¹u' Epafras, 'in 'iin²¹²na', 'in
gajmaa¹ to² coon¹³ jna'. Joon 'ii
jaain²¹ 'in jmoo¹o to² tyú² Cristo
'in cwo² 'naa' júu³ tyú² joongi jo
cuu¹³-oo' coon¹³on. 8 Joongi 'ii
gajma²a jna'a júu³ xiiala seen²naa'
joongi xiiala 'iin²¹²naa' Dios coon¹³
tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios.

9 Tsu 'wii¹³ joon 'e jmii²¹² mo
galiné³e'e xiiala jai² líi²naa' jo
mo gatuu²¹u' 'e faa³a' júu³ tyú²
'e mii²¹i' tyani Dios Jmii²¹ 'e
cwocwo²o 'naa' 'e liñi²ii' jilaa²¹ 'e
'iin²¹²in 'e jmaa²aa', joongi coon¹³
tya' Espíritu Tyú² tya'a 'e 'øøi²¹-oo',
iliñi²ii' 'e tyú², jogi jmaa²aa' sóoin²
jon'gi wa' jo untiin¹³naa'. 10 Joongi
mii²¹i' 'e jmaa²aa' 'e tyú²-u jii¹³ la
tíi² la jmoo¹o 'in jai² líi² Ña'ñu¹u'
Jesucristo, jmaa²aa'gi' coon²¹ tøøi²
jii¹³ la 'yaa¹-tsi, joon ilicwii²naa'
'áai¹gi Dios Jmii²¹. 11 Mii²¹i' 'wii²¹²
tyii' 'e cwojmaa¹a Dios Jmii²¹ 'e
tá²gi taain²¹²-oo' coon¹³ 'ii²¹ tya'a
'e 'ya²gi, 'e coon¹³ la joon 'e
taa²¹-oo' jmaa²aa' coon¹³ ce tún²,
joon 'e jløø¹³mo'. 12 Cwoo³oo'
'maai¹³ Ña'ñu¹u' 'in nityá² tyú² tyi'
i'ii¹³na' jilaa²¹ icwo² Dios jileei²¹
'ii injnee²¹ tyani Dios. 13 Joon
Dios Jmii²¹ lawa'a ga'woo¹ jna'
'e juncwii²¹ do li 'ii² nuu²¹ joon
gatøø¹ø jna' li jná² joo²¹ li tyu²u
Jóon¹, 'in 'iin²¹²in do to². 14 'In
Jóon¹on do gajmaa¹a tiin¹³ jna',
gajúun¹in 'wii²¹² tyi' joon ga'in²
tsaa² 'wii²¹² tyi'.

Seen²na' 'e tyú²-u coon¹³ Dios
Jmii²¹ tsu 'wii¹³ gajúun²mo Jesu-
cristo 'wii²¹² tyi'

15 Jii¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² ní²in
Dios Jmii²¹. Pe mo gacwée² Jóon¹on
lí¹i tsá²-a joon gani²¹mo tsá² 'ii.
Joon 'ii-o 'in nifu la jee²¹² jileei²¹
'in seen²¹. 16 'Wii¹³ 'ii-o gajmaa¹a
Dios Jmii²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹
joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² ya'
juncwii²¹. Joon gajmaa¹o jilaa²¹
'e jo jnéei² la joon jon 'e jnéei².
Jilee²¹mo ga'ii²¹ to² 'e tyu² 'ii
xafiin¹³ 'in tsaa²to² nifu si 'in tí²
tún² 'ee si 'in tí² n¹'ee. Tsu jilaa²¹
'e galí² 'wii¹³ 'ii-o joongi 'e tya' 'ii-o.
17 Seen²¹mo Jesucristo ca la jée¹gi
la jee²¹² jilaa²¹ 'e sá². Joon 'wii¹³

'ii²¹ tya' 'ii-o jo xéei². 18 Joongi Cristo líi¹ mootyi² tya' jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. La to² tyu² mootyi² tsá², tyu² to² la tøøi² cuerpo tya' tsá², la joon jmoo¹o Jesucristo. Joon 'ii-o cwoo¹o juncwii²¹ tya' la jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. 'Ii-o 'in tyiin²gi nifu la jee²¹² jileei²¹ 'in nigajiin¹ jee²¹² 'líi²¹² 'e jo júuin² tún¹ tsu¹ 'wii¹³ la joon 'ii-o nifu la jee²¹² jilaa²¹. 19 Tsu Dios Jmii²¹ nigali¹in²¹² in wa'a líi¹ Cristo ce tí² la líi¹ 'ii 'ña'a. 20 Joon ga'i¹-tsi jon Dios Jmii²¹ 'e 'wii¹³ tya' Jesucristo 'e seein²¹ tsá² tyú² coon¹³on. Dios ga'lin² tsaa² tya' jileei²¹ 'wii¹³ jmi¹ 'øøi² Jesucristo 'e gatuun²¹ mo júun¹in tsaa¹ crúu¹³. 'Wii¹³ coon¹³ 'e joon gajmaa¹a Dios 'e sái¹ røø²¹ coon¹³on jileei²¹ 'in taain²¹² ñu¹fú² coon¹³ 'in taain²¹² juncwii²¹.

21 Joon 'naa' la mo jéei¹ jo seen²¹naa' tyú² coon¹³ Dios. 'Ee¹moo' Dios 'wii¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo²oo'. Pe la no Dios gajmaa¹a 'e seen²¹naa' røø²¹ coon¹³on. 22 'Wii¹³ tya' 'e gajúun¹in cuerpo tya' Cristo. 'E gali² 'elo 'e lawa'a sá² coon²¹ 'e cwo²o Dios Jmii²¹. Ijaain²¹ Dios Jmii²¹ 'naa' tyani 'ña'a 'e líi¹naa' tsá² jon'gi un'leei²¹gii' yaanaa', jon'gi 'e røøi²¹gii' tsaa². 23 Pe 'elo lano 'ná¹ ngi²h' canii²mo jiin¹³ 'e jai² líi²naa'. Lawa coon²¹ jmoo³ 'mó² 'e 'yu¹ 'o² 'áai¹ 'e jo tsajan² jiin¹³xu la joon jon jo xee²-oo' jiin¹³ 'e 'øøi²¹-oo' tsu¹ 'wii¹³ 'e júu³ tyú² 'e nanuu²uu' itiin¹³naa'. Joon nigacwoo¹ tsá² 'e júu³ lo la 'uu²¹mo ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon jna-o, Poo², gauncoon¹³oo cwóo³oo 'e júu³ tyú² do.

Xiiala jmoo¹o Poo² tya' 'in jai² líi²

24 Jløø¹³moo coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e móo³oo 'wii²¹² tyii' tsu¹ coon¹³ la

joon coon¹³ cuerpo tyiia li¹ii un-tiin¹³na jilaa²¹ wúu¹ 'e 'ná¹ ní²gi Cristo cwáain¹ tya' 'in jai² líi² 'ii. 25 Joon Dios Jmii²¹ gatyaa¹ cwóo³oo icwo³oo 'naa' 'e júu³ tyú² do tya' 'e tyú² tyii'. Dios Jmii²¹ gatyaa¹ cwóo³oo júu³ tya'a 'e cwóo³oo jiin¹³ la tí². 26 Ijmaa³aa liñí²ii' 'e júu³ 'e la mo tá² 'ín³ 'mo² líi¹-i 'áai¹. Ce jiin¹³ ángeles jo ñii¹i la joon jon tsá² jo ñii¹i. Pe la nano Dios gacwoo¹o 'e licwii¹naa' jiin¹³ 'in líi¹ tsá² tya'a. 27 Dios ga'i¹-tsi cwo²o jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii 'e licwii¹ 'e júu³ la mo tá² 'ín³ 'mo². Joon 'ya²gi 'áai¹ joongi 'áai¹mo tyiin² tyii' jileei²¹ 'in jon' seein²¹ Israel. Joon 'e júu³ 'ooin²¹ do 'e jin² 'e 'yúu¹i tsi Cristo 'in tsá² 'in jai² líi² 'ii. Joon 'wii¹³ 'ii do 'øøi²¹-oo' i'ii¹³naa' li 'ya²gi icwo²o 'naa'.

28 Cwoo²¹o' júu³ tyú² tya' Cristo. Joon cwoo²¹o' tsá² cwáain¹ jilee²¹mo. Joon 'ee¹e'e jilee²¹mo tsá² joon cwo'øøi²¹-tsi tyú²-u. Tsu joon la jaain²¹ la jaain²¹ 'ii isaa'in²¹-tsi tyú²-u jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Cristo 'wii²¹² tya'a. 29 'Wii¹³ joon jmoo³oo to² 'ii²¹ la joon jon jmoo³-oo xiia²¹ jiin¹³ li¹ii jiin¹³ wa² pí² icwo² Jesucristo jna.

2

1 Tsu 'iin²¹²na 'e liñí²ii' 'e jmoo³oo xiia²¹ jiin¹³ li¹ii 'wii¹³ tyii' joongi 'wii¹³ 'in tsá² néei¹ Laodicea joongi 'wii¹³ jileei²¹ 'in jo mo ní² jna 'ñii'a. 2 La joon 'iin²¹²na 'e táain¹ tá²-tsi alma tya'a joon gauncaain²¹ tsu¹ 'wii¹³ 'iin²¹²in la jaain²¹ la jaain²¹. 'Iin²¹²na jon 'e 'øøi²¹gii'-oo' 'e coon¹³ la joon jo cu²-oo' coonti. 'Iin²¹²na jon 'e cwii²¹moo' Cristo. Joon jo lí² cwii¹in tsá² 'ii wa'a jo cwoo¹ Dios. 3 Tsu Dios gacwo¹o Cristo jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmii¹-tsi. 4 'E la fuu²¹²uu 'naa' 'e jo

'in icwotyiiian²¹ 'naa' tóo² coon¹³ júu³ tajuu²¹. ⁵ Xəfiin¹³ jo siin¹³ na 'ñii'a coon¹³ 'naa' 'áa¹ mo líi² na 'naa'. Joongi 'áa¹ mo jløø¹³ na coon¹³ 'naa' 'e untiin¹³ moo' joon 'e teen¹ naa' taa²¹ jiin¹³ 'e jai² líi² naa' Cristo.

⁶ La ni'ii¹³ naa' Jesucristo la joon jon 'ná¹ taan²¹² naa' juncwii²¹ 'in caan¹² naa' coon¹³ on. ⁷ 'In caan²¹ naa' coon¹³ o lawa'a coon²¹ 'mó² jéei¹ jmóo³ 'áai¹ 'e sa² tá² 'e ilí¹ cwii²¹ naa' Cristo 'áai¹ gi la coon²¹ jmii²¹². Jo cwoxeei²¹ 'oo' jiin¹³ 'e jai² líi² naa' jiin¹³ la ga'e² tsá² 'naa'. Coon²¹ tøø² mo cwoo² oo' 'maai²¹ Dios Jmii²¹.

'E 'mii² 'e juncwii²¹ tya' tsá² mo jai² líi² Cristo

⁸ Tii¹ moo', jo cwóoi¹ yaanaa' 'e caain¹ 'naa' wíin² 'in tsá² tajuu²¹ 'in tii² júu³ 'e jóoin²-tsi tsá². Joongi jo cwo² o 'ido júu³ ruu²¹ i coon¹³ 'e júu³ 'e jo jai². 'In tsá² do jo cwoo¹ o júu³ tya' Cristo. Cwoo¹-o jmai² júu³ 'e la tii² tya' tsá², jiin¹³ la 'e øøi²¹-tsi yaamo.

⁹ Tsu lawa'a Dios Jmii²¹ 'ña'a líi¹ i Jesucristo. ¹⁰ Joon 'naa' sirøø¹ naa' coon¹³ Dios tsu 'wii¹³ 'in caan²¹ naa' coon¹³ Cristo. Joon 'ii tyu² to² jileei²¹ 'in 'oo¹ o to² juncwii²¹ coon²¹ gi. ¹¹ Joon 'naa' ga'ii¹³ naa' 'e lí² sii²¹ circuncisión, 'e jmaa¹ a tsá² júu³ 'e tsá² tya' Dios 'naa'. Pe 'e lí² ga'ii¹³ naa' jon' gajmaa¹ a tsá². 'E lí² 'e nilíi¹ naa' 'e Cristo gacoon²¹-o jilaa²¹ tsaa² tyii'. ¹² Mo gasaa²¹ naa' jmii²¹ lawa'a 'e gajún¹ moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'i¹-oo' la gajún¹ Jesucristo. Joon mo gajmaa¹ a Dios Jmii²¹ 'ii²¹ 'e gajii¹ in Jesucristo jee²¹² 'líi²¹² la joon jon 'naa' gacwo¹ o Dios Jmii²¹ 'naa' juncwii²¹ tyii' 'e 'múui² 'wii¹³ jo¹ o galíi² naa' Jesucristo. ¹³ 'Naa' la mo jéei¹ lawa'a 'e 'líi²¹² moo' coon¹³ tsaa² tyii² 'e røø²¹ naa', jo lí² líi¹ naa'.

Pe la nano nicwo¹ o Dios 'naa' juncwii²¹ tyii' caan²¹ mo coon¹³ Cristo. Ga'ín² mo 'ido jilaa²¹ tsaa² tyii'. ¹⁴ Ga'ín² tsaa² tyi' 'e røø²¹ na' tyanú¹ i. Coon¹³ 'e tsaa² tyii² do 'e la mo tsaa²¹ a' lí¹ 'líi³. Mo gateein¹ tsá² Cristo tsaa¹ crúu¹³ joon gajúun¹ in. Joongi gatsé¹ mo 'e tsaa² røø²¹ na' do. ¹⁵ Mo gajúuin² Jesucristo tsaa¹ crúu¹³ do galí¹ o 'in 'líi³ coon¹³ jileei²¹ 'in 'oo¹ o to² tya' 'in 'líi³. Joon coon¹³ la joon Dios ga'e² o jileei²¹ 'e feei¹ gi Cristo lagi 'in 'líi³ do.

Jmaa² aa' jiin¹³ la to² tyu² Dios

¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon jo cwóoi¹ 'naa' wa'a jmá¹ tsá² 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'e 'uu² uu' cøø² øø'. Jon' gi cwóoi¹ 'naa' wa'a jmá¹ tsá² 'ii²¹ tyii' coon¹³ mo tí² jmii²¹² si jmii²¹² mo 'láa² 'wii²¹² la jaain²¹ sii²¹ 'ee, si jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'ee. ¹⁷ Tsu 'wii¹³ jilaa²¹ 'elo lí¹ lawa' iin³ tya' Cristo, jmaa¹ a tsá² júu³ xiiala ilíi¹ Cristo ijo¹ pe najó²-o joon la no lí²-i licwii¹ in tsá² 'ña'a Cristo. ¹⁸ Jo cwoo² oo' 'e cón² 'in tsá² do 'naa' tóo² 'e jo 'ii¹³ naa' jilaa²¹ 'e sá² tyii' coon¹³ Jesucristo. 'In tsá² do jmaa¹ 'ii²¹ yaai lawa tsá² 'wéi¹ joon un'goo²¹ o ángeles. Faa²¹ a 'e jo 'øøi²¹-tsi. Joon jløøi¹³ 'ña'a coon¹³ 'e 'i¹-tsi xəfiin¹³ 'i¹-tsi jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá² 'in jo cwii¹ in Dios. ¹⁹ Jo ngii¹ 'in caain²¹ coon¹³ Cristo. Pe Cristo do líi¹ i tsafeei¹ tya' jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. Joon 'ii do cwoo¹ o jilaa²¹ 'e ñí¹ tsá² cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹. 'Wii¹³ 'ii-o sicaain²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jiin¹³ la 'i¹-tsi Dios.

²⁰ Mi yuui¹³ gajún¹ Cristo 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ jo lí² tyu² gi to² 'ii. La joon jon jna' lawa'a jún¹ mo' jon coon¹³ Cristo. Joon jo lí² gi tyu² tsá² jna' to². ²¹ Jo 'ná¹ jmoo²¹ o' 'ii²¹ 'e tyu² lagi jo gø² ø si jo 'uun²¹ un 'ee si jo lí² i coon¹³ cwoo²¹ o 'ee. ²² Tsu jilaa²¹ 'e sá²

juncwii²¹ ityé¹mo mi yuui¹³ ijméi¹ to² tya' tsá². Joon 'e 'ii²¹ 'e jmoo¹o 'in tsá² do lí² jiin¹³ la to² tyu² tsá², joon jiin¹³ júu³ 'e 'e²e tsá². ²³ 'In tsá² jmoo¹o 'ii²¹ lo 'e la mo líi¹ la líi¹ tsá² 'in cwó¹-tsi jmoo¹o la to² tyu² Dios. Pe jiin¹³ jmaa²¹i yaai tsá² wéi¹ joon 'e¹e wúu¹ yaai. Jo 'ee to² 'íi³ jilaa²¹ 'elo tsu 'in tsá² 'in jmoo¹o la joon jmoo¹-o jiin¹³ la 'iin²¹²gi 'ña'a.

3

¹ La gajúun²naa' coon¹³ Cristo la joon jon nigajiin¹naa' tún¹ coon¹³on. 'Wii¹³ joon 'naa²¹aa' 'e sá² fu ñu¹fú² lí tyiín¹ Cristo lí' cwoo²¹o Dios Jmii²¹ tsáa¹. ² Cwo¹'í²-oo' 'e sá² fu ñu¹fú² jon' 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ³ Gajúun²naa' coon¹³ Cristo joon nano un'øø²¹mo Dios juncwii²¹ tyii' coon¹³ Cristo. ⁴ Joon Cristo 'ña'a líi¹ juncwii²¹ tyi'. Joon mi jnéi¹ Cristo tún¹ la joon jon jna' injnéi¹mo' coon¹³on. Joon 'e 'ya²gi tya'a ilisá² tyi'.

'E² Poo² tsá² xiiala teein²¹² tsá² juncwii²¹

⁵ 'Wii¹³ joon 'ná¹ joon²¹on' jmaa²¹a' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na' 'e gó² 'e jmoo²¹o'. Jo foo¹³naa' tsami² tya' tsá² xeei²¹, jon'gi jmaa²aa' doñi¹ee 'e gó². Jo jmaa²aa' 'e gó² 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa' jon'gi 'e gó² 'e 'i¹-oo'. Jo 'iin²¹²gi' 'áai¹gi lagi 'a 'oo²oo' no tsu lawa'a un'goo²oo' dioses jmaa¹i tsá² wa'a jmoo²oo' la joon. ⁶ Joon tsu 'wii¹³ jilaa²¹ 'e gó² lo 'íee¹ Dios wúu¹ jileei²¹ 'in jo mo jmaa¹a nuu¹³. Joon 'áa¹mo wúu¹ inií² 'ido. ⁷ Joon 'naa' gajmaa²aa' jilaa²¹ 'e gó² lo la mo seen²¹naa' la mo jéi¹. ⁸ Pe nano tuu²uu¹ jilaa²¹ 'e gó² lo: tuu²uu¹ 'e 'nii²¹-oo', jo jmaa²gi' 'e 'nii²¹-oo'. Tuu²uu¹ jilaa²¹ 'e gó² 'e tí²-oo' joon jilaa²¹ júu³ gó² 'e foo²¹oo' tya' tsá²

xeei²¹. Tuu²uu¹ jilaa²¹ júu³ 'líi³ 'e sá¹naa'. ⁹ Jo fu²uu' tsá² júu³ tajuu²¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu ni gatuu²oo' jilaa²¹ 'e gó² seen²¹naa' la mo jéi¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² gajmaa²aa'. ¹⁰ Joon niga¹'ii¹³naa' coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Joon la coon²¹ jmii²¹² nigalicwii²ingii' Dios 'in gacwo¹ 'naa' 'e juncwii²¹ 'múui² do. Joon coon¹³ la joon tí²xu¹ 'e juncwii²¹ tyii' do lísií² ca lí la lí juncwii²¹ tya' Dios Jmii²¹. ¹¹ Mo ngii¹ tsá² coon¹³ 'e juncwii²¹ 'múui² do ca nii²mo tsá² líi¹i. Jo 'e cwáain¹ tya' tsá² doñixiia' jalíin², la joon sáa³ jmii²¹ tsá² doñixiia' jalíin². Jo tyiin² joo²¹ jiin²¹ gauntsáa¹ tsá² jí² sí 'ee to² tíi² tsá² 'ee. Jiin¹³ 'e tyiin²mo 'e cwii¹in 'ido Jesucristo tsu jiin¹³ 'ii 'in tyiin²gi.

¹² 'Iin²¹²mo Dios 'naa' joon gatyii¹³in 'naa' ilíin²naa' tsá² tya'a, 'wii¹³ joon cwoli²naa' tsá² wo²-tsi, tsá² 'in jmoo¹o tyú³ tya' tsá² xeei²¹. Jo jmaa²aa' jloo³ pe cwoli²naa' tsá² coon²¹ tún¹ 'in feei¹-tsi. ¹³ Jmaa²aa' feei¹-oo' 'wii¹³ tya' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Joon wana 'e niga¹láa¹ tsá² tyii' jmaa²aa' feei¹-oo' tya'a tsu jiin¹³ la joon gajmaa¹a Cristo tyii'. ¹⁴ Pe 'e tyiin²gi 'e 'iin²¹²naa' tsaru¹u', tsu jiin¹³ coon¹³ la joon incaan²¹naa' joon sá¹³ii¹ røø²¹. ¹⁵ 'Wii¹³ Cristo seen²¹naa' tyú² coon¹³ Dios Jmii²¹ tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' jiin¹³ la tíi²i jmaa¹a 'in seen²¹ tyú² coon¹³ Dios Jmii²¹. Tsu 'yu to² joon gatø¹²ø Dios 'naa' 'e canii²mo ilíi²naa'. Joon cwoo²oo' 'maai¹³ Dios Jmii²¹.

¹⁶ Cwotii¹³-oo' jilaa²¹ júu³ tya' Cristo 'e ganuu²uu¹. Jmaa²aa' nuu¹³uu¹ 'e júu³ do. 'Ee²ee' 'e júu³ do joongi tyá²-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-oo' 'e gacwo² Dios. 'øø²øø' jilaa²¹ júu³ tyú² salmos coon¹³

jilaa²¹ júu³ tyú² tñi²¹gñi', cwoo^{2oo'}
'maai¹³ coon¹³ 'e 'tø²tø² do.
17 Joon jilaa²¹ 'e jmoo^{2oo'} si fó^{2oo'}
'ee, jmaa^{2aa'} jilaa²¹ 'wii²¹² tya'
Ña'ñu^{1u'} Jesucristo. Joon cwoo^{2oo'}
'maai¹³ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ 'ii-o.

*Xiiala 'ná¹ jmaa^{1a} 'in jai² líi² Je-
sucristo*

18 Joon jileei²¹ 'naa' tsami²
'in seein²¹ ñuu¹ tya'a jmaa^{2aa'}
núu^{13uu'} coon¹³ ñuu¹ tyii'. Tsu
coon¹³ la joon 'ná¹ jmáa^{1a} 'in
jai² líi² Ña'ñu^{1u'}. 19 Joon 'naa'
tsañuu¹ 'in seein²¹ tsami² tya'a
cwo^{li}iin^{212moo'} tsami² tyii'. Jo
jmaa^{2aa'} 'eei¹ 'naa'. 20 Jileei²¹ 'naa'
'in xuui^{212gñi'} jmaa^{2aa'} núu^{13uu'}
to² tyu² 'ñú^{2uuñ} coon¹³ saa^{2aa'}
tsu 'yaa¹-tsi Ña'ñu^{1u'} coon¹³ 'elo.
21 Joon 'naa' 'in líi¹ tsacøøⁱ¹³ jo
untyi²naa' xuui²¹² tyii' ce tyá²
'nii²¹-tsi tsu joon jo tyuui¹²-tsi.
22 Jileei²¹ 'naa' 'in líi¹ tsaleei¹³
jmaa^{2aa'} núu^{13uu'} to² tyu² ñifi^{2ii'}
'in seein²¹ juncwii²¹ lo. Jmaa^{2aa'}
núu^{13uu'} coon²¹ tøø^{2mo} jon' wa'a
jiin¹³ mo jóø²ⁱ 'naa' coon²¹
liseen^{21naa'} tyú² coon^{13on}. Pe
cwoseen^{21naa'} canii^{2mo} un'goo^{21oo'}
Dios Jmii²¹. 23 Joon doñi^{1ee} 'e
jmaa^{2aa'}, jmaa^{2aa'} 'e jløø^{13moo'}
lawa to² tya' Ña'ñu^{1u'} jon' to² tya'
tsá². 24 Joon niñi^{2oo'} 'e Ña'ñu^{1u'}
icwo¹² 'naa' lawa coon²¹ 'e tii^{2naa'} 'e
i'ii^{13naa'} ñu¹fú² tsu jmoo^{2oo'} to² tya'
Cristo 'in líi¹ Ñi'fi^{2ii'} la jai². 25 Joon
jileei²¹ 'in jmoo^{1o} 'e gó² i'ii^{21mo} 'e
'lee¹³ⁱ tya' 'e gó² gajmaa^{1a}. Joon
coon²¹ 'ii²¹ 'oo^{1o} Dios 'e jmáa^{1a} tya'
la jaain²¹ la jaain²¹ tsá².

4

1 La joon 'naa' 'in líi¹naa' ñi'fi²¹²
tsá² 'ná¹ jmaa^{2aa'} 'ii²¹ røø²¹ coon¹³
tsaleei¹³ tyii'. Cwoti^{13oo'} 'e
seein²¹ jaain²¹ Ñi'fi^{2ii'} ñu¹fú².

2 Faa^{2aa'} júu³ tyú² coon²¹ tøø^{2mo},
lii^{2ii'} jmaa^{2aa'}, cwoo^{2oo'} 'maai¹³
Dios Jmii²¹. 3 Faa^{2aa'} jon júu³ tyú²
'wii¹³ tyijna'a 'e cwo² Ña'ñu^{1u'} 'e
cwoo^{21o'} júu³ tyú² tya'a. Joon
'wii¹³ 'e júu³ do 'yuu^{2na} 'nuñi³.
4 Mí^{2ii'} tyani Dios 'e liñi³ⁱⁱ tyú² xiiala
ilí² cwóo^{3oo} 'e júu³ do.

5 Ngí^{2ii'} coon²¹ tsaa¹ tyani
'in jo cwii¹ⁱⁿ Ña'ñu^{1u'} Jesu-
cristo. Cwoo^{13oo'} jmaa^{2aa'} 'e sá²
jmaa^{2aa'}. 6 Si^{1naa'} coon¹³ júu³
coon²¹ tún². Cwoliñi^{2ii'} xiiala
ngii^{2ii'} tya' 'in unngii¹ⁱ.

Júu³ li tsé¹

7 Joon 'in tsaru^{1u'} Tíquico, 'in
'iin^{212naa'}, ijma^{1a} 'naa' júu³ xiiala
seen^{21na}. Joon 'in Tíquico do
nigauncoon^{13o} jna 'áai¹ joon
coon²¹ caan^{21mo} gacwoo^{21o'}
júu³ tyú² tya' Ña'ñu^{1u'}. 8 'Wii¹³
joon sñ^{2na} 'ii isii²¹ 'naa' xiiala
seen^{21naa'} joon wa li² tyá^{2oo'}.
9 Joon tsagoo^{1oo'} Onésimo ingi¹
coon¹³ Tíquico. Tsaa^{13tsi} Onésimo
Ña'ñu^{1u'} Jesucristo 'áai¹ joon 'áa^{1mo}
'iin^{212moo'o} 'ii. Je waai¹ do ijma²
'naa' júu³ xiiala li lo.

10 Joon 'in Aristarco, 'in taai²¹²
'nuñi³ coon¹³ jna sñ¹ⁱ 'aa^{212moo'}.
La joon jon sñ¹ⁱ Marcos, 'in líi¹
ruu²¹ⁱ Bernabé sñ¹ⁱ 'aa^{212naa'} jon.
Niga'ii^{13moo'} júu³ cwáain¹ tya'a
joon wa jafee¹³ⁱ 'naa' 'ii^{13moo'} 'ii
'e tyú^{2u}. 11 'In Jesús do, 'in sii^{21o}
jon Justo, sñ¹ⁱ 'naa' jon 'aa^{212moo'}.
Jiin¹³ 'in gaai²¹ no, jee²¹² tsá² Israel
'in jai² líi² Cristo, gauncoon^{13o} jna
cwoo^{21o'} júu³ tyú² tya' Dios. Joon
gacwo^{1o} jna fo'feei¹ 'áai¹. 12 'In
tsagoo^{1oo'} Epafras sñ¹ⁱ 'aa^{212moo'}.
Tsá² jmaa^{1a} to² tyu² Cristo 'ii joon
'áa^{1mo} mii¹ⁱ tyani Ña'ñu^{1u'} 'wii²¹²
tyii'. Mñ¹ⁱ tyani Dios 'e taan^{212naa'}
tá² táain^{1oo'} joon 'e ñii^{21oo'} jilaa²¹
'e 'iin²¹²ⁱⁿ Dios Jmii²¹ 'e jmaa^{2aa'}.
13 Tsu jna-a jmóo^{3oo} júu³ xiiala

cu²-tsi Epafras tyii' joongi' tya' 'in
 néei¹ fuu²¹ Laodicea coon¹³ 'in
 néei¹ fuu²¹ Hierápolis. ¹⁴ 'In timí¹
 Lucas, 'in 'iin²¹²na'a, síi¹i 'aa²¹²moo'.
 La joon jon Demas síi¹i 'aa²¹²moo'.

¹⁵ 'Aa²¹²mo fuu²¹uu' 'in jai² líii²
 Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Laodicea.
 'Aa²¹²mo'o fuu²¹uu' fo³oo Ninfas
 coon¹³ 'in incaain²¹ in~~uu~~ tya'a.
¹⁶ Mo ngayuu¹³ jøø²øø' 'e jí² lo
 jee²¹² 'naa' joon síi¹naa' tya' 'in jai²
 líii² Cristo néei¹ Laodicea. Jøø²oo'
 jon 'e jí² ga'ii²¹ 'in néei¹ Laodicea.
¹⁷ Síi¹³ii' Arquipo: "Tyán² cwáain¹
 'e untiin¹³mo'o røø²¹ jilaa²¹ to² 'e
 gacwo¹ Ña'ññ¹u' 'nñ ijmaa²a."

¹⁸ Jna-a, Poo², jmóo³oo 'e júu³
 lo coon¹³ cwóo³oo. Untii¹³i-'oo' 'e
 'yuu²na 'nññ³. Cwouncwaai¹³ Dios
 Jmii²¹ 'naa'. Amén.

**Jí² 'láa² 'wii²¹² 'e
gasií¹ in San Pablo tíí²;
tsá² 'in néei¹
Tsalónica**

*Poo² coon¹³ 'in ngí¹ coon¹³ sii¹ in
'e jí² lo*

¹ Jna-a, Poo², coon¹³ Silvano coon¹³ Timoteo jmoo²¹ o'o 'e jí² lo 'e sii²¹ na'a tyii' 'in jo¹ líí² Cristo 'in seen²¹ fuu²¹ Tsalónica, jileei²¹ 'naa' 'in sicaain²¹² coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Jesucristo. 'iin²¹² moo'o 'e Dios, 'in Ññu¹³ o', cwouncwaa³ i 'naa'. Joongi cwouncwaa³ i Ññu¹³ u' Jesucristo 'naa' joongi 'e cwo¹ 'e seen²¹ naa' 'e tyá² juncwii²¹ tyii'.

*Xiiala niga'e² e Poo² tsá² seen²¹
Tsalónica 'e tsáai¹-tsi Dios coon²¹
tøø² mo*

² Coon²¹ tøø² mo cwoo¹³ o'o 'maai¹³ Dios 'wii²¹² tyii'. Joon mi faa¹³ a' júu³ tyá² mii²¹ i; 'wii²¹² tyii'. ³ Tíí¹³ i; tsií' tyani Dios Jmii²¹ xiiala gajmaa² naa' to² wii¹³ ja² mo galí² naa'; joongi xiiala gauncóon¹³ oon' tsá² 'wii¹³ i; 'iin²¹² moo' Dios; joongi xiiala nisijaan²¹² oo' tá taain²¹² oo' 'e untsiin²¹ mo Ññu¹³ u' Jesucristo júu³ tya'a. ⁴ Tсарu¹ u', 'iin²¹² mo Dios Jmii²¹ 'naa' joon nee² o' 'e nigatyii¹³ in Dios 'naa'. ⁵ Jna'a mo gacwoo¹³ o'o 'naa' júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² jon' wa'a jmaai² júu³ pe coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyá² tya' Dios joon jo cu²-tsii' i wa' líí² naa' 'e jo jo¹ 'e júu³ do. Tyá²-u ñí³ oo' yaanaa' xiiala nigajmoo²¹ o'o jee²¹² 'naa' coon¹³ 'e tyá² tyii'.

⁶ Joon 'naa' cwáain¹ tyii' gañí³ ii' wúu¹ la gamo¹ jna wúu¹ la joon jon gani² Ññu¹³ u' Jesucristo wúu¹ 'wii¹³ júu³ tya' Ññu¹³ u' Dios

Jmii²¹. Joon ga'ii¹³ moo' júu³ tya' Dios coon²¹ 'e jløø¹³ moo' fiin¹³ líí¹ wúu¹ nigañii² ii'. 'In Espiritu Tyú² tya' Dios gauncoon¹³ 'naa' 'e li jløø¹³ moo'. ⁷ Coon¹³ cwáain¹ la joon ga'ee¹³ ee' tsá² 'in jai² líí² Cristo fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ fu li sii²¹ Acaya xiiala ingí². ⁸ Jon'gi jii¹³ joon niganúu² un júu³ tya' Ññu¹³ u' 'wii¹³ 'naa' pe la caan²¹ mo galiñii¹ o' xiiala nigalitsáa¹ mo-oo' Dios. Jo 'ná¹ jmó² gii¹ júu³. ⁹ Li' cii¹² i galí². Yaamo 'in tsá² do síí¹ xiiala ga'ii¹³ naa' jna'a coon¹³ 'e tyá². Gatuu²¹ oo' jilaa²¹ 'e gaun'goo²¹ oo' 'e litsáa¹ mo-oo' Dios 'in jii¹ joongi 'in jai². ¹⁰ Joongi tya' o' 'in tsá² do júu³ xiiala sijaan² aan' mi jó¹ fu ññu¹³ fú² 'in Joon¹ Dios 'in gajmaa¹ Dios gajii¹ in jee²¹² líí²¹². 'In Jesús do 'ii' 'in niláa² mo jna' jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios ijó¹.

2

To² 'e gajmaa¹ Poo² fu Tsalónica

¹ Tyá²-u ñí² 'naa', tsaru¹ u', jilaa²¹ to² gajmoo²¹ o'o jee²¹² 'naa' jo ti' galí². ² Ñí² oo' xiiala gaun'lii² i jna'a fu Filipos, joongi jilaa²¹ wúu¹ 'e niganee²¹ e'e pe jo ní³ ii 'ee lí² Dios tyii' i gauncoon¹³ on jna'a 'e nigacwoo² o'o 'naa' júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² jo 'ee cu²-tsii' i fiin¹³ jo cwo¹ tsá² júu³ ruu²¹ 'áai'. ³ Tsu jilaa²¹ a 'e faa¹³ a'a jmai² júu³ ja² mo. Jo ga'ee¹³ e'e 'naa' 'e un'lee²¹ naa' yaanaa' jon'gi tyiin² a'an 'naa' too². ⁴ Jon'on la joon tsu Dios nigatyii¹³ in jna'a joon gatyaa¹ cwoo²¹ o'o júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon jii¹³ la joon faa¹³ a'a jon'gi wa'a joon¹ on tyá² coon¹³ tsá² pe coon¹³ Dios 'in ñii¹ i jilaa²¹ 'e i'-tsi' si 'e tyá² si 'e gó² ee. ⁵ Tsu tyá²-u ñí² ii' xiiala gauntyúu¹ jna'a 'naa' tyani² ii' jon'gi 'naa¹³ a'a cwáain¹ wa'a xiiala jnaa² a'a cuu²

tsu Dios tyan¹ cwáain¹ 'elo. ⁶ Jon'gi 'naa¹³a'a cwáain¹ wa'a un'goo²¹ tsá² jna'a jon' naa' tiin¹³ jon'gi tsá² xeei²¹ 'ee xafiin¹³ 'in tyiin² jna'a coon¹³ to² 'e 'oo²o'o coon¹³ 'ii²¹ tya' Cristo. ⁷ Li' cii¹²i jmó² jna'a 'e 'wo²-tsiioo'o 'wii¹³ tyii' lawa jaain²¹ tsamí² 'in jòø² jóon¹on joon 'nee¹mo. ⁸ Líi¹ li'nee¹na'a 'naa'. Jilaa²¹ 'e cwoo¹³o'o 'naa' jon'on jiin¹³ júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² pe ca juncwii²¹ tyiioo'o nicwoo¹³o'o 'naa' tsu líi¹ nigali'iin²¹²na'a 'naa'. ⁹ 'Naa', tsaru¹u' niñii²¹oo' xiiala jmoo²¹o'o. To²-o'jmoo²¹o'o la 'woo¹ tiin¹³ la jmií¹. Joon saan²¹ tyii'i tsu 'wii¹³ jo 'iin²¹²na'a 'e untyii²na'a 'naa' jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' la 'ii²¹² cwoo¹³o'o 'naa' júu³ tyú² tya' Dios.

¹⁰ 'Naa' jòø²joongi jòø² Dios xiiala toon²¹o'on 'e tyú² joongi coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'naa' 'in jai² líi². Gatoon²¹o'on 'e jo lí² cwo¹ tsá² jna'a tsaa² ce jiin¹³ coon²¹. ¹¹ Tyú²-u joongi ñii²¹oo' xiiala nigacwoo¹³o'o 'naa' pí² joongi nigacwoo¹³o'o 'naa' cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa' la jmoo¹o jaain²¹ jmií²¹ tsá² coon¹³ jóon¹on. ¹² Niga'ee¹²e'e 'naa' xiiala 'na¹ ngi¹³naa' tyani tsá² tsu tsá² tya' Dios 'naa' tsu Dios gatø¹ø 'naa' 'e ní²ii' jee²¹² jilaa²¹ 'e 'ya²gi li tyu² 'ii to². ¹³ 'Wii¹³ joon coon²¹ tøø²mo cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios tsu 'naa' mo ganuu²un' júu³ tya' Dios 'e gafaa¹a'a ga'ii¹³moo' lawa júu³ tya' Dios jon'on ga'ii¹³naa' lawa júu³ tya' tsá². Joon 'e la ja²mo 'e júu³ do júu³ tya' Dios 'e cwo¹o pí² jee²¹² 'naa' 'in jai² líi². ¹⁴ Tsaru¹u', mo gajmeei²¹ tsagoo²oo' 'naa' gangii²¹²naa' la ngangii¹ 'in tsá² Israel 'in jai² líi² Dios seein²¹ Judea tsu 'in tsá² Judea do 'in nigajai² líi² Cristo nigajmee²¹mo tsagoo¹o 'ii. ¹⁵ La

joon jon 'in tsá² do nigajnga²mo Ña'ñu¹u' Jesús la nigajngaa¹²i tsagoo¹o 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ca la mo jéi¹. Joon ga'øø¹mo jna'a. Jo gaun'goo²¹ 'ido Dios joon 'ee¹mo jileei²¹ tsá². ¹⁶ Jo cwo¹ faa¹³a'a júu³ tyú² tya' Dios tya' 'in jo seein²¹ Israel itiin¹³in. Cwáain¹ la joon gali² fee¹gi tsaa² tya'a pe la ja²mo injó¹ wúu¹ tya' Dios jee²¹² 'ii.

Tin²¹²in Poo² tsafee¹²i; tsá² Tesalónica coon²¹gi tún¹

¹⁷ Tsaru¹u', nigaxee²¹na' coon²¹ sii¹³xu coon¹³ 'naa' pe fiin¹³ jo nee²¹na'a 'naa' 'i¹-tsii¹ 'naa'. Pe líi¹ 'yaai¹-tsii¹ jajøø²¹²na'a 'naa' tún¹. ¹⁸ Ga'í²-tsii¹ jaa²¹a'a, joon jna-a, Poo², gali'iin²¹²na yí³aa 'láai² naa¹³ pe 'in 'lii³ Satanás gajnií²¹mo. ¹⁹ 'E taan²¹²naa' coon¹³ jna'a ilí² 'e tyú² tyii'i mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo. Najløø³na'a joongi 'yaai¹-tsii¹ tsu 'wii¹³ 'naa' taan²¹²naa' do. ²⁰ 'E ja²mo 'wii¹³ 'naa'oo' ilijløø³moo'o joon tyú²-u si'ii¹³-tsii¹.

3

¹ Joon tsu 'wii¹³ 'i¹-tsi¹ 'áai¹ 'wii²¹² tyii' nisi¹i'i wa'a joon²¹oo 'ñii'a jiin¹³ fu Atenas. ² Joon sii²¹na'a tsaru¹u' Timoteo jajøø²¹²i 'naa' tsu tsá² tya' Dios 'ii 'in nigajmaa¹a to² coon¹³ jna'a. 'Ii gauncoon¹³on jna'a 'e cwoo¹ júu³ tyú² tya' xiiala itiin¹³ Cristo tsá². Joon lí²-i cwo¹o 'naa' 'e 'øøi²¹gi-oo' joongi 'e tsáai¹gi-oo' Jesús. ³ Joon la joon 'naa' jo cwo'íin²-oo' 'e cwáain¹ lo 'wii¹³ fa'í³ 'e sá² tyii' tsu ñi³oo' 'e i'øø¹mo tsá² jna' jile¹e' jiin¹³ 'in jai² líi² Jesucristo. ⁴ 'Wii¹³ joon la mo gatoon²¹o'on jee²¹² 'naa' ga'ii²¹i' júu³ 'naa' 'e i'øø¹ tsá² jna'. Joon la joon gali² la li 'e ñi²ii'. ⁵ 'Wii¹³ joon cu²-tsii 'wii²¹² tyii'. Joon gasii²na Timoteo jaunngii²i 'naa' xiiala seen²¹naa' ti tsáai¹gi-oo'

Cristo. Cu²-tsii líi²na wa'a 'in líi³mo niga'lee¹²i 'naa' 'e ti' ningangó¹ líi caa¹mo coon¹³ jílaa²¹ to² tyii¹.

⁶ Pe nano Timoteo nicwa²mo jaa¹²i fu Tesalónica. Joon tyíian²o júu³ tyú² 'e jo¹gi líi²naa' joon xiiala 'iin²¹²naa' tsá². Tyaa²¹o júu³ 'e 'áa¹mo tíi¹³-oo' 'e jløø¹³moo'. Joongi 'yaa¹-oo' 'e jøø²¹²naa' jna'a la joon jon jna'a 'iin²¹²moo'o jøø²¹²na'a 'naa'. ⁷ 'Wii¹³ joon tsaru¹u', fiin¹³ taan²¹²na'a fa¹3 'áai¹, mo ganuu²¹u' 'e tsáa¹mogi-oo' Jesús galijløø¹³moo'o 'áai¹. ⁸ Galí² lawa coon²¹ juncwii²¹ 'múui² tyii¹ mo galinee²'e 'e tsáa¹mogi-oo' júu³ tya' Ña'ñu¹u'. ⁹ Líli¹ cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios tyi' tsu líi¹ jløø¹³na'a tyani Dios 'wii¹³ 'naa'. ¹⁰ La 'woo¹ jmii¹ fee¹³na'a Dios ce caain¹-tsii¹ 'e cwocwoo¹ Dios jøø²¹²na'a 'naa'. Coon¹³ la joon untsiin¹na'a jílaa²¹ 'e ná¹-gi litsáai¹-oo'.

¹¹ 'Yaa¹mo-tsii¹ 'e 'ña'a Dios Ñuu²o' coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo iuncoon¹³o jna'a joon lí²-i jafee¹³na'a 'naa'. ¹² Joon 'iin²¹²na 'e iuncoon¹³ Ña'ñu¹u' 'naa' 'e líli² 'neei¹gi¹ ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ jileei²¹ tsá² xeei²¹ la 'nee¹na'a 'naa'. ¹³ Coon¹³ la joon tá² taain²¹²-oo' jo tsaa² røø²¹gi¹ tyani Dios, Ñu²o', mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo coon¹³ jileei²¹ tsá² tya'a.

4

Xiiala jmo¹o tsá² 'e 'iin²¹²in Dios

¹ La no tsaru¹u', jmii²¹i¹ tyani²ii¹ joongi tyaa²¹a'a cwoo¹oo' 'elo coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' Jesús. Jiin¹³ la cwáain¹ 'e niga'ee²¹e'e jmaa²aa' la ngóo¹ 'naai¹³ no. Niga'ee²¹e'e xiiala ngí¹ tsá² 'e 'yaa¹-tsi Dios tya'a. Cwojmaa²gi¹ jiin¹³ la ga'ee¹³e'e 'naa'.

² Ñii²¹² 'naa' jílaa²¹ cwáain¹ 'e gacwoo²o'o 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesús.

³ Jílaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ 'e cwoseen²¹moo' 'e tyiia¹-oo' jiin¹³ 'ii-o joongi 'e jo 'noo³oo' tsaa². Jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo cwo'laa²¹² 'naa' coon¹³ tsamí² xeei²¹ jiin¹³ la coon¹³ tsamí² tyiioo'. ⁴ Jilee²¹mo cwoliñii¹ 'e lisee²¹mo coon¹³ tsamí² tya'a 'e tyú²-u tyani Dios 'e jo faa²¹ tsá 'laa²¹ tya'a. ⁵ Jo jmaa²aa' la lí' 'e jmoo¹o tsá² 'in jo tsáai¹-tsi Dios 'in caa²¹i tsamí² jiin¹³ la 'iin²¹²in 'ña'a. ⁶ Jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwofeei¹ 'oo²¹²o tsañuu²¹ ruu²¹i la lí' 'e jmoo¹o 'in jo tsáai¹-tsi Dios tsu Ña'ñu¹u' 'e 'e²e wúu¹ jileei²¹ 'in 'láa¹ la joon jiin¹³ la nigafaa¹³a'a. ⁷ Tsu Dios nigatø¹ø jna' 'e toon²¹²on' jmoo²¹o' jmaai¹³ 'e tyú² 'e tyu² 'ido to² jon'on 'e 'laa²¹²a'. ⁸ La joon jileei²¹ 'in jo tsáai¹-tsi 'e júu³ lo jon'on tsá² wa'a jo tsáai¹-tsi, Dios 'in jo tsáai¹-tsi 'ido tsu Dios nigacwoo¹ jna' 'in Espíritu Tyú² tya'a.

⁹ Jo 'ná¹ jmaa³gi¹ júu³ 'e lí'nee¹naa' tsaruu²¹naa' tsu Dios niga'e²e 'naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' 'e un'nee¹naa' yaanaa'. ¹⁰ La joon jmaa²aa' jee²¹² jileei²¹ tsá² jo¹ líi² 'in seein²¹ Macedonia. Pe mii²¹i¹ tyani²ii¹ 'e 'áai¹gi¹ un'iin²¹²naa' tsaruu²¹moo'. ¹¹ Cwoo¹³-oo' cwoliseen²¹moo' tyú²-u cwáain¹ tyii¹. Jmaa²aa' to² coon¹³ cwoo¹oo' jiin¹³ la lí júu³ 'e niga'ii²¹i. ¹² Cwoseen²¹naa' coon¹³ la joon tsu joon iun'goo²¹o tsá² 'in jo tsáai¹-tsi Dios 'naa'. Joon la joon jo 'ee i'naai²¹ tyii¹.

Mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesús

¹³ Tsaru¹u', jo 'iin²¹²na wa'a jo líñii²ii¹ xiiala mi júuin² tsá². Jo 'ná¹ jmaa²aa' fa¹3 la jmoo¹o 'in tsá² 'in jo ñii¹ 'e jiin¹in tsá². ¹⁴ Jiin¹³ la mo líi²na' gajún¹mo Jesucristo joongi gajiiin¹in tún¹. Jiin¹³ la joon jon tsáai¹-tsi 'e Dios ijmáa¹ jiin¹in jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi 'ii mi júun²in.

Joon jalíin²mo coon¹³ Jesús mi jó¹ tún¹.

¹⁵ 'Wii¹³ joon sii¹³i'i 'naa' jiin¹³ cwáain¹ 'e ga'e'e'e Ña'ñu¹'u' jna'a 'e jileei¹³ jna' 'in saan²¹²an' ca mi jó¹ Ña'ñu¹'u' Jesús jo saa¹³na' nifugi lagi 'in nijúin¹. ¹⁶ Joongi i'iin² lúu¹ trompeta tya' Dios tá² líli¹. Joon 'in Ña'ñu¹'u' Jesús lo ixaai¹ fu ñu¹fú². Joon coon¹³ to² tyu¹² Jesús do i'oo²¹² 'in arcángel. Joon jileei²¹ 'in nijúin¹, 'in tsáai¹-tsi Jesús, 'ii nifu ijiin¹ 'in tún¹. ¹⁷ Mi yuui¹³ joongi jileei²¹ jna' 'e saan²¹o' tsaa²¹a' caan²¹mo jee²¹² jni¹. Joon licaan²¹na' coon¹³ Jesús tya'cwii²¹. Joon la joon tsaa²¹a' coon¹³ coon²¹ tøø²mo. ¹⁸ 'Wii¹³ joon cwo²oo' pí² ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaain²¹ coon¹³ 'e júu³ lo.

5

¹ Tsaru¹u', jo tyiin²gi sá³na jí² cwáain¹ tya' jmü²¹² lí gatséi¹ jatyéein¹ 'ii²¹. ² Tsu niñi³oo' 'e 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹'u' ijó¹ 'uun²¹mo. Lawa jaain²¹ 'uun²¹ 'in jó¹ mi 'woo¹. ³ Mi jin² tsá² 'e jilaa²¹a nináa¹ røø²¹ jo 'e fo² sá²gi, jmü²¹² joon ijó¹ 'ii²¹ la jmoon¹ 'e i'íin² jilaa²¹ 'e sá². Lawa jmoo²¹ wúu¹ tya' tsamí² tyéein¹ yuun²¹ 'in ná¹ liseein²¹ jón¹on, jo ñi² lí liseein²¹ la joon jon jó¹ jmü²¹² joon 'e i'íin². Jo lí² tsasúuin¹. La joon jon ilí² jmü²¹² mi 'íin² jilaa²¹ do. ⁴ Pe 'naa', tsaru¹u', jo ngí³ 'naa' lí nuu²¹ 'e 'ii¹³mo' 'e jmü²¹² no jiin¹³ jo ñii²¹² 'oo' la lí² mo saain²¹ 'uun²¹ tsá² jo ñii²¹²-tsi. ⁵ Tsu jilee²¹mo 'naa' see²¹naa' la tsá² 'in ngí¹ lí' jmü¹. Jo seen²¹naa' la tsá² 'in ngí¹ lí' woo¹ 'in jo tsáa¹-tsi. ⁶ 'Wii¹³ joon jo ná¹ cwuu²¹na' la cwuu²¹ 'in catyaaí². Cwounjnaa¹-tsi' cwongü²¹ coon¹³ 'e tyú² mootyii²¹i'. ⁷ Jileei²¹ 'in cwuu²¹ lí² 'woo¹ joongi 'in ngí¹ to² 'íin¹ lí' woo¹ jon. ⁸ Pe jna' 'in 'e saan²¹²an' tsáai¹-tsi' cwoli²-tsi'

coon²¹ tøø²mo. La toon²¹ 'láa² ñi³ nitsí¹ 'e un'øø¹mo 'ña'a la joon jon jna' un'øø¹mo' yiaa' mi lí¹ii²¹²i' tsá² joon jo¹o líi¹na'. Lawa po³ ñi³ taa¹³ tyi² 'láa² 'ná¹ tsáa¹mo-tsi' itiin¹³ Dios tsá². ⁹ Tsu Dios jo gajmaa¹a 'ii²¹ wa'a nee²¹e' wúu¹ pe gajmaa¹o 'e tiin¹³mo' lí tyú² 'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu¹'u' Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo gajúun²in 'wii¹³i jna' 'e joon cwoseen²¹mo' coon¹³ jiin¹³ saan²¹an' si najún¹na' 'ee mi cwéei¹ tún¹. ¹¹ 'Wii¹³ joon sá¹³naa' 'e cwáain¹ lo jee²¹² 'naa' 'e cwó²oo' pí² yaanaa' jiin¹³ la jmoo²oo' nano.

Poo² cwo¹o cwáain¹ 'in jai² líi² Cristo

¹² Jilee²¹naa', tsaru¹u', mü²¹i'i tyani²ii' 'e un'goo²oo' jileei²¹ 'in jmoo¹o to² tya' Dios jee²¹² 'naa'. 'Ii tsacøøi¹³ tyii' joon cwo¹o 'naa' cwáain¹ xiiala jmaa²aa' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹'u'. ¹³ Ná¹ un'goo²oo' 'ido joongi 'nee¹naa' coon¹³ jiin¹³ to² 'e jmoo¹o. Cwoliseen²¹mo' canii²mo la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

¹⁴ Joon 'ii²¹i'i 'naa' júu³, tsaru¹u' 'e cwosii¹³ii' 'e cwocwo³-tsi jileei²¹ 'in jo 'iin²¹²in jmáa¹ to². Cwocwoo²oo' pí² jileei²¹ 'in jo mo tya¹-tsi. Cwouncoon¹³oon' jileei²¹ 'in tóin¹ 'i¹-tsi. Joon cwolifee¹mo-'oo' tya' jilee²¹mo.

¹⁵ Tsáa¹mo-'oo' 'e jo jmaa²aa' 'e gó² tya' 'in nigajmaa¹a 'e gó² tyii'. Lí' cü¹²i jmaa²aa' 'e gó², jmaa²aa' coon²¹ tøø²mo 'e tyú²-u la jaain²¹ la jaan²¹naa' joongi coon¹³ jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹.

¹⁶ Coon²¹ tøø²mo cwolijløø³mo'. ¹⁷ Faa¹³aa' júu³ tyú² coon²¹ tøø²mo. ¹⁸ Coon¹³ jilaa²¹ 'e lí¹ cwoo²oo' 'maai¹³ Dios tsu la joon 'iin²¹²in Dios jmaa²naa' 'in tsáai¹-tsi Cristo Jesús.

¹⁹ Jo jni¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. ²⁰ Nuü²uu² jilaa²¹ júu³ 'e faa²¹ tsá² tya' 'e sii²¹ Ña'ñu¹'u'

'e gacwo¹ Dios. ²¹ 'Í²du¹-'oo' jilaa²¹ júu³ tya'a joon 'ii¹³naa' jiiin¹³ 'e tyá²-u do. ²² Jeen¹³naa' co' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó². ²³ Mí²h tyani Dios, 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹, 'e untyú¹mo 'naa' coonti. Joon mí³h jon tyaní¹'i 'e 'aa²mo 'naa' la tøøi², jilaa²¹ espíritu tyii', coon¹³ jilaa²¹ juncwii²¹ tyii', joongi coon¹³ jilaa²¹ cuerpo tyii'. Mí³h 'e jaan²¹naa' coon¹³ jiiin¹³ coon²¹ tsaa² ca mi jó¹ Ña'ñu¹'u' Jesucristo. ²⁴ Tsaai² 'in nigatyii¹³ 'naa' 'ii-i, jon iuntsiin¹ júu³ tya'a. Jo 'ná¹ jmaa²aa' cu²-'oo' coon¹³on.

'Í² Poo² júu³

²⁵ Tsaru¹u', faa¹³aa' júu³ tyá² 'wii²¹² tyii'i.

²⁶ 'Aa²¹²mo' fú²uu' jileei²¹ ruu²¹naa' 'in jo¹ líi² júu³ tya' Dios.

²⁷ Tyí³aa cwoo¹oo' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹'u' 'e untsáa¹oo' 'e jí² lo tyani jileei²¹ tsá² 'in jo¹ líi².

²⁸ Cwouncwaa³mo Jesucristo 'naa'. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹ in San Pablo tí²i tsá² 'in néei¹ Tesalónica

Jí² gasii¹ in Poo²

¹ Jna-a, Poo², coon¹³ Silvano coon¹³ Timoteo jmo²¹o'o 'e jí² lo 'e sii²¹na'a tyii' 'in jo¹ líi² Cristo 'in seein²¹ fu Tesalónica. Jileei²¹naa' 'in sicaain²¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Ña'ñu¹'u' Jesucristo. ² Dios cwouncwaa¹³i 'naa' joon cwoseen²¹naa' 'e tyá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios Jmii²¹ coon¹³ tya' Ña'ñu¹'u' Jesucristo.

Dios íjmaa¹o 'ii²¹ tya' jileei²¹ 'in røø²¹ tsaa² mi jó¹ Cristo

³ Tsaru¹'u', 'ná¹ cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios coon²¹ tøø²mo 'wii²¹² tyii' jiin¹³ joon tí²¹moo'o tsu líi¹ ngalifee¹ 'e jai² líi²naa'. Joongi líi¹gi un'iin²¹²naa' tsaruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ⁴ Cwáain¹ la joon faa¹³a'a 'yaa¹-tsii'i 'wii²¹² tyii' jee²¹² 'in jai² líi² Dios. Faa¹³a'a xiiala jmaa²aa' taa²¹ 'e tsáai¹-oo' Jesús fiin¹³ moo²oo' wúu¹ 'áai¹ tya' tsagoo²oo' joon seen²¹naa' fa¹³. ⁵ Jilaa²¹ 'e la lo-o jmo¹-o júu³ 'e røø²¹ jmaa¹a Dios 'ii²¹ tsu coon¹³ wúu¹ 'e moo²oo' cwáain¹ tya' tyu² Dios to² 'e tyá² Dios 'naa' tyá² ingii²¹²moo' fu ñu¹fú².

⁶ Pe 'ii²¹ røø²¹ jmaa¹a Dios mi 'e²e wúu¹ 'in niga'e² 'naa' wúu¹. ⁷ Joon jileei²¹ 'naa' 'in gangóo¹ wúu¹ i'ii²¹ 'woo²¹o coon¹³ jna'a mi jó¹ jmii²¹² ijnee²¹ Ña'ñu¹'u' Jesús jó¹ fu ñu¹fú². Ijó¹ coon¹³ ángeles tya'a 'in jmo¹o to² tyu². Ijó¹ jee²¹² sii¹³ jí² jí¹ 'áai¹. ⁸ Ijó¹ i'e²e wúu¹ jileei²¹ 'in jo cwii¹ in Dios joongi jileei²¹ 'in jo nuu¹²un júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² tya' Ña'ñu¹'u' Jesús. ⁹ Jileei²¹ 'inlo inii²¹

wúu¹ coon²¹ tøø²mo. I'woo²¹mo tyani Ña'ñu¹'u' joon wíin² i'lee¹²i 'ido 'ii. Jo jóø²gi jilaa²¹ 'e 'ya²gi 'ii²¹ tya' Dios. ¹⁰ Jo jóø² mi jó¹ Jesús jmii²¹² mi untyú¹i tsá² tya'a 'ii joon mi un'goo²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. Do-o itaan²¹²naa' tsu 'wii¹³ nigalitsáa¹mo-'oo' júu³ gacwoo²¹o'o.

¹¹ 'Wii¹³ 'elo-o faa¹³a'a júu³ tyú² 'wii²¹² tyii'. Mii²¹i'i tyani Dios 'e untyúu¹i Dios 'naa' tsu joon líi¹naa' tsá² jiin¹³ la 'iin²¹²in. Faa¹³oo'o jon júu³ tyú² tyani Dios tyi' 'e cwoun-tiin¹³mo coon¹³ 'ii²¹ tya'a jilaa²¹ tyú² 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa' coon¹³ la to² 'e jmo²oo' 'e tsáa¹mo-'oo'. ¹² Coon¹³ la joon iun'goo²¹o tsá² Ña'ñu¹'u' Jesucristo 'wii¹³ to² fee¹ nigajmaa¹a coon¹³ juncwii²¹ tyii'. Joongi niun'goo²¹o 'naa' 'wii¹³ Dios tyi' coon¹³ Ña'ñu¹'u' Jesucristo galifee¹mo-tsi 'wii²¹² tyii'.

2

Tsá² 'in røøi²¹ tsaa²

¹ La joon, tsaru¹'u', cwáain¹ tya' mi jó¹ Ña'ñu¹'u' Jesucristo jauncaain²¹ jna', 'e toon²¹²on' coon¹³on, mii²¹i'i tyani²ii' ² jo unshú²naa' 'e 'i¹-oo' 'e jo to² tyan¹. Joon jo cwofee²¹naa' wa sá² coon²¹ júu³ 'e jin² 'e gacwá² najó¹ jmii²¹² tya' Ña'ñu¹'u' xufiin¹³ jin² tsá² 'e júu³ do siin¹²in Espíritu Tyú² tya' Dios si júu³ 'e faa²¹a tsá² 'e coon²¹ ganuu²un' 'ee. Jon'gi cwofee²¹naa' fiin¹³ cwá² coon²¹ jí² 'e jin² tsá² 'e siin²¹²na'a. ³ Jo cwoo²oo' 'in coon²¹ 'naa' too² jiin¹³ coon²¹ cwáain¹. Tsu jeei¹gi jmii²¹² joon itíui² tsá² Dios joongi ijnéi¹ tsá² røøi²¹ tsaa² 'in jo tiin¹³gi. ⁴ Inlo-o 'in unfee¹mo 'ña'a lagí Dios joon 'in 'aa¹ tya'a jilaa²¹ 'e un'goo²¹ tsá². Joongi 'in tsá² do itsacwaa¹ cagí tsi inuu¹ cwo¹ tya' Dios. Tsacwaa¹ lawa Dios. Joongi ijmeei²¹ 'ña'o lawa Dios.

5 Ți jo tii¹³-oo' e gafuu²¹²uu'naa' jilaa²¹'elo mo gataan²¹²na jee²¹²'naa'? 6 Joon ñi³oo' ee jñii²tya'a e joon jo lí² cwéi¹ ido. Joon jo lí² jñeei¹ ce gatí²'ii²¹tya'a. 7 Jilaa²¹júu³'e gó²tya'a nijmoo¹o to²'uui²¹nano. Joon jii¹³'e 'ná¹gi mi e cwéi¹'in gó²do e ityímo Dios 'in jñii²¹'in jmoo¹o e gó²no. 8-12 Mi yuui¹³la tyii¹i Dios 'in jñii²¹do lawa'a ijné¹mo 'in tsá²gó²do. Ijmáa¹ali²'áai²joongi milagro láai²pe jmai²júu³tajuu²¹. Ni'noo²¹on jilaa²¹'e gó²icon²¹on tóo²jilei²¹'in jo tiin¹³gi. Tsu jo gali'iin²¹²in 'in tsá²do nuu¹un júu³tyá²wa'a e tiin¹²in. 'Wii¹³joon jmaa¹a Dios e 'ii²¹'in tsá²do júu³gó²'e lí²tsáai¹-tsi jilaa²¹júu³tajuu²¹. Joon tsaliin¹mo li jo tiin¹³gi tsu jo galitsáai¹-tsi júu³tyá². Joon gatí²gi-tsi jilaa²¹'e gó². Pe joon Ña'ñu¹'u' Jesús ijngaa¹²mo 'in gó²do coon¹³tyí²'woo²¹'oo²o. Joongi iduui¹coon¹³'e jná²joo²¹tya'a mi jó¹.

Gatyii¹³mo Dios 'naa' e tiin¹³moo'

13 Pe jna'a tii²¹moo¹o cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios 'wii²¹²tyii' tsaru¹'u' 'in 'iin²¹²in Ña'ñu¹'u' tsu Dios nigatyii¹³in 'naa' ca la mo 'wiin²¹²'e tiin¹³moo'. Joon gajmaa¹o tiin¹³'naa' coon¹³ Espíritu Tyá²tya'a 'in nigauntyúí¹'naa' joongi coon¹³júu³tyá²'e nigalitsáai¹-oo'. 14 Gatø^{1ø} Dios 'naa' e ilii²'naa' tsá²tya'a. Coon¹³júu³'e xiiala tiin¹³tsá²'e gacwoo¹³o'o 'naa' gatø^{2ø} Dios 'naa' e 'ii¹³xuu' e tyá²'e cwoo¹o Dios Jmii²¹Ña'ñu¹'u' Jesucristo.

15 La joon 'naa', tsaru¹'u', taa²¹jmaa²aa' jo cwo'ín²-oo' jilaa²¹cwáain¹'e nigacwoo¹³o'o la mo gatoon²¹²o'on coon¹³'naa' joongi mo gasiin²¹na'a jí². 16-17 Joon mi³ii tyani Ña'ñu¹'u' Jesucristo joongi tyani Dios Jmii²¹'e cwo¹o 'naa'

pí²'e jmaa²aa' jilaa²¹'e tyá². Tsu 'wo²-tsi Dios nigali'iin²¹²mo jna'. Joon gacwo¹o jna' e seen²¹na' tyá²-u coon²¹tøø²mo. Joon gajmaa²a jna' júu³'e jmáa¹a 'e tiin¹³'naa' 'wii²¹²feei¹-tsio.

3

Faa¹³aa' júu³tyá²'wii²¹²tyii'i

1 Coon²¹gi júu³fuu²¹²'naa', tsaru¹'u', faa¹³aa' júu³tyá²'wii²¹²tyii'i e la jmoonoo ityí¹a júu³tya' Ña'ñu¹'u' la caain²¹. Joon 'ii²¹mo tsá²'e júu³do 'yaai¹-tsi la gali²jee²¹²'naa'. 2 Faa¹³aa' jon júu³tyá²'e cwoláa²mo Dios jna'a jee²¹²tsá²'lii¹³joongi soo²¹-tsi tsu jo jilei²¹tsá²tsáai¹-tsi Jesús. 3 Pe untiin¹³mo Ña'ñu¹'u' júu³tya'a. Joon 'ii icwo¹o 'naa' pí²joon un'øø¹³mo 'naa' jilaa²¹'e gó². 4 Joon tsáa¹mo-tsii'i 'e Ña'ñu¹'u' iuncoon¹³on 'naa' a jmoo²oo'joongi ijmaa²aa'jilaa²¹to²'e tyuu¹³'u'naa'. 5 Cwouncoon¹³on Ña'ñu¹'u' 'naa' e 'øø²¹mogi-oo' xiiala 'iin²¹²in Dios Jmii²¹'naa' joongi xiiala gajmaa¹a Cristo taa²¹a 'wii²¹²tyii'.

Ná¹jmaa¹a tsá²to²

6 Tsaru¹'u', tyuu¹³'u'naa' to²coon¹³'e sii²¹Ña'ñu¹'u' Jesucristo coon²¹jmaa¹aa' yaanaa' jilei²¹tsaru¹'u' 'in jo 'iin²¹²in jmá¹to²joongi 'in jo jmoo¹o nuu¹³júu³'e nigacwoo²¹o'o. 7 Tsu niñi³'naa' xiiala cwooi¹taain²¹²tsá²'e jmáa¹a la jmó²jna'a. Jo saan²¹na'a jee²¹²'naa' wa'a jo jmoo²¹o'o to². 8 Jo gatyee²e'e 'uunñi²tya' jii¹³jaain²¹wa'a jo gatyii²¹'i' laa¹³. Tsu jmoo²¹o'o to²'woo¹jmñ¹la coon²¹jii¹³jaain²¹jo 'iin cwotyapai¹jee²¹²'naa'. 9 Fiin¹³'oo²o'o 'ii²¹'e mii²¹'i'naa' jo gamii²¹'i'naa'. Gajmoo²¹o'o to²'e 'ee¹³e'e 'naa' xiiala 'ná¹jmaa²aa'. 10 Tsu mo gatoon²¹²o'on jee²¹²'naa' joon

gacwoo²¹o'o 'e 'ii²¹ lo: “Jileei²¹
'in jo 'iin²¹²in jmaa¹a to² joon jo
dø¹ø.” ¹¹ Tsu nee²e'e júu³ 'e 'inlíi¹³
jee²¹² 'naa' seen²¹ jo 'ee to² jmoo¹o.
Jøø²mo taain²¹² ngíi¹ to² jmoo¹o
'atsaa²¹. ¹² Tya' tsá² 'in líi¹ la
joon tyuu¹³u'u to² tyaa²¹a'a cwoo²¹
coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo
'e cwojmaa¹o to² joon dø¹ø jilaa²¹
'e jnaa²¹a.

¹³ Tsaru¹u', jo cwo'woo²oo' 'e
jmaa²aa' 'e tyú². ¹⁴ Wana 'iin 'in
jo jmoo¹o nuu¹³ jilaa²¹ 'e faa¹³a'a
coon¹³ 'e jí² lo cón²duu' cwáain¹
'iin 'i joon jo 'ee cwoliseen²¹naa'
coon¹³on la coon²¹ 'e 'aa¹a fa'íi²¹.
¹⁵ Joon jo cwoli'ee¹naa' pe cwoo²oo'
cwáain¹ lawa jaain²¹ ruu²¹moo'.

Júu³ tyú² li gatséi¹

¹⁶ Joon 'in Ña'ñu¹u' 'ña'a, 'in
jmoo¹o 'e seen²¹ tsá² 'e tyú²,
cwocwo¹o 'naa' 'e sí'íi¹³-oo' 'e
tyú²-u coon²¹ tøø²mo la joon jon
coon¹³ jilaa²¹ itsangíi²naa'. Joon
cwotaan¹in Ña'ñu¹u' jee²¹² 'naa'.

¹⁷ Jna-a, Poo² jmóo³oo 'e júu³ lo
coon¹³ cwóo³oo. Fo³oo 'aa²¹²moo'.
La joon tíi²na jmóo³oo jilaa²¹ jí²
'e jmóo³oo. ¹⁸ Ña'ñu¹u' Jesucristo
cwouncwaa³mo 'naa' jileei²¹ 'naa'.
Amén.

Jí² 'láa² 'wii²¹² gasii¹ in San Pablo tii²i Timoteo

Sii¹ in Poo² jí² tya' Timoteo

¹ Jna-a, Poo², sí³na 'e jí² lo. Lí¹na tsá² tya' Jesús to² tyu² Dios Jmii²¹ 'in jmoo¹o tiin¹³na' joongi to² tyu² Ña'ñu¹u' Jesucristo. 'Ii-o uncoon¹³ jna' la ngóo¹ 'naai¹³. ² Sí³na 'e jí² lo tyi'i, Timoteo, joon lawa yuun²¹ tyiia 'nu tsu galiija²mo líi²u Jesús 'wii¹³ jna. Cwocwo¹o Dios Ñu¹u' coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo 'e jmaa¹a feeli¹-tsi tyi'i coon¹³ fo'feei¹ tyi'i joon 'e seen²¹mo'o tyú².

Jo cwo³o 'e²e tsá² xeei²¹ júu³ tajuu²¹

³ La jéei¹gi gangóo³oo li sii²¹ Macedonia gami³ii tyani'i 'e jon¹on fu Efeso, 'e tyuu¹³u to² 'inlíi¹³ tsá² do 'e jo 'e²e tsá² xeei²¹ júu³ 'e jo jo¹. ⁴ Cwo³o cwáain¹ 'in tsá² do 'e jmáa¹a cu²-tsi coon¹³ júu³ tya' tsaun'áai¹ joongi coon¹³ jí² 'láai² tya' líi²¹² tsacøøi¹³ tsu 'e júu³ lo jmoo¹o jmai² 'e jo cwo¹ tsá² júu³ ruu²¹i. Jo uncoon¹³ 'e júu³ do wa'a litsáai¹gi-tsi tsá² Dios.

⁵ 'E yu to² tya' júu³ tyú² tya' Dios 'e 'iin²¹²mo tsaruu²¹i coon¹³ 'e tyú²-u, jo tóin¹ júu³ tya'a, joon joo¹o líi². ⁶ Pe 'inlíi¹³ gatuu²¹o 'e júu³ lo joon gali'iin²¹²in nuu¹un júu³ 'e jo tyiin². ⁷ 'Iin²¹²in líi¹in tifo² pe jiin¹³ yaai jo øøi²¹-tsi 'ee 'e faa²¹a jon'gi øø²¹-tsi 'ee 'ee¹e xafin¹³ 'ee¹o jo cu²-tsi.

⁸ Ne²o 'e tyú²-u 'e ley gacwo¹o Dios tsá² wa'a líi¹ jmoo¹o tsá² coon¹³ jiin¹³ la 'iin²¹² Dios. ⁹ Ne²o 'e ley do jon' tya' 'in jmoo¹o 'e tyú², pe tya' jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó², tya' 'in jo 'ee tsaa²¹gi-tsi, tya' 'in jo nuu¹³un, 'in jo un'goo²¹ Dios, 'in røøi²¹ tsaa².

'E ley do tya' jileei²¹ 'in ungøøi¹ Dios, 'in faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e tyú², 'in jngáai¹³ sáa³ jmii²¹ joongi jngaai¹³ ruu²¹i. ¹⁰ Joongi 'e ley do tya' 'in feei¹ tsam² joongi tya' tsá² 'in tóin¹, 'in 'iin²¹²in tsañuu¹, joongi tya' tsá² 'in ngi¹ to² 'uun²¹in tsá². 'E ley do tya' 'in jmoo¹o júu³ tajuu²¹ tya'ni tsaa²to², joongi tya' doñi'iin tajuu²¹. 'E ley do tya' jilaa²¹ 'e sá² 'e faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e júu³ tyú². ¹¹ Joon 'e júu³ tyú² lo júu³ tya' Dios 'in tyú¹ joon 'ii gatyaa¹ cwóo³oo.

Cwo¹o Poo² 'maai¹³ Dios 'wii¹³ fee¹mo-tsi Dios 'wii²¹² tya'a

¹² Joon cwo¹oo 'maai¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in cwo¹ jna pi². 'Ii-o nigacoon²¹o cwáain¹ 'e tyú¹na joon nigacwo¹o jna to² tya'a 'e jmáa³aa. ¹³ Nigacwo¹o jna 'e to² lo fiin¹³ foo²¹-oo 'laa²¹ tya'a la mo jéei¹ joon ga'øø²na tsá² tya'a joongi gajmee¹³na pe Dios galifee¹mo-tsi tyiia tsu la mo jéei¹ jo tsáai¹-tsii júu³ tyú² joon jo ñi³ii jilaa²¹ 'e jmóo³oo. ¹⁴ Pe cwa³ tya' Ña'ñu¹u' 'áa¹mo galifee¹ coon¹³ jna joon galili³oo xiiala 'iin²¹²in Cristo Jesús jna 'e jo¹o líi²na.

¹⁵ 'E júu³ lo 'e la ja²mo, joon la jilee²¹mo 'ná¹ litsáai¹-tsi Cristo Jesús nigajó² ni cwo¹³ juncwii²¹ 'e jmáa¹a tiin¹³ jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² joon jna-a nifu-gi jee²¹² 'ii. ¹⁶ 'Áa¹mo garøø²¹na tsaa². Joon Jesucristo ga'iin²mo tsaa² tyiia. Joon mo gajmaa¹a Jesucristo feei¹-tsi tyiia ga'e²e Dios tsá² 'e lí²-i 'iin² tsaa² tya' tsá² 'in jalín² çiin²¹gi 'in jai² líi² 'ii. Joon coon¹³ la joon itéin² tsá² coon²¹ tøø²mo fu li tyiin¹ Dios Jmii²¹. ¹⁷ 'Wii¹³ joon cwofaa²¹a' coon²¹ tøø²mo júu³ tyú² tya' 'in Dios Jmii²¹, 'ii seein²¹ coon²¹ tøø²mo, jo júun²in jon'gi lí² jøøi² tsá² 'ii. 'Ii-o jaain²¹ Dios 'in jmii¹-tsi. 'Ná¹-a un'goo²¹o' 'ii. Joon 'ná¹ cwo²¹o'

jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

¹⁸ Y^{uun}²¹ tyiia, Timoteo, tyi³aa cwoo¹'o 'elo. Cwoo¹³.'o'o cwoj-maa²¹a la gafuu²¹²uu 'n^u coon²¹ tún² jiin¹³ la gajin² tsaru¹'u' la mo jéei¹ 'ii²¹ tya' Dios. Joon coon¹³ la joon lí² tyuu¹³'u jilaa²¹ júu³ 'e jo jai². ¹⁹ Cwotyán² pí² jilaa²¹ 'e jai² lí²u. Jmai² 'e tyú²-u 'i¹.'o'o tsu 'inlíi¹³ nigaxee¹mo-tsi 'elo, gatuu²¹o jilaa²¹ 'e jo¹ líi². ²⁰ La joon gangángíi² Himeneo coon¹³ Alejandro. 'Wii¹³ joon gacwo²moo 'in 'líi³ Satanás 'ii la coon²¹ cwountsáa¹a 'e jo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu² tya'a.

2

'Ee¹e Poo² xiiala faa²¹ tsá² júu³ tyú²

¹ 'E júu³ 'íi³ii lo 'e tyiin²gi 'e mí¹ tsá² tyani Dios joon faa²¹a tsá² júu³ tyú², mí¹ tsá² jmii²¹² 'aa²¹² joon cwo¹'o 'maai¹³ Dios tya' jileei²¹ tsá². ² 'Ná¹-a la joon tya' tsaa²to² joongi tya' jileei²¹ 'in 'oo¹o to², la coon²¹ 'e jo untyíin²gi tsá² jna' joon seen²¹na' tyú²-u tyani Dios joongi tyani tsaruu²¹na'. Tsaa²-'oo' Dios, tyú¹naa' coon¹³ tsá². ³ 'Elo-o 'e tyú² joon 'yaa¹mo-tsi Dios Jmii²¹, 'in jmoo¹o tiin¹³na'. ⁴ Tsu 'ii-o 'iin²¹²in tiin¹³ jilee²¹mo joon wa'a cwoliñi¹o 'e júu³ jai². ⁵ Jaan²¹mo Dios 'in seen²¹, joon jiin¹³ 'ña'a Jesucristo, 'in galí¹i tsañuu¹, lí² jmáa¹a 'ii²¹ coon¹³ Dios la joongi coon¹³ tsá². ⁶ Tsu 'ii-o gacwóoi¹ 'ña'a 'e tyí² jilaa²¹ tsaa² tya' tsá². Joon mo tí² 'ii²¹ gajmaa¹a Dios Jmii²¹ júu³. ⁷ 'E júu³ ja²mo lo, Dios gatyii¹³in jna wa'a nicwóoo³oo 'e júu³ do. Gatyii¹³in jna 'e 'e²ee jileei²¹ tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ xiiala gajmaa¹a Dios 'ii²¹

'e tiin¹³ tsá² mo jai² líi² tsá² 'e júu³ ja²mo 'e fo³oo lo.

⁸ 'Iin²¹²na wa'a 'e faa²¹a tsañuu¹ júu³ tyú² doñixiia' téein². Joon mi faa²¹a júu³ tyú² do cwosein²¹ tyú², ca nii²mo alma tya'a jon'gi 'nii²¹-tsi, jon'gi to² tíi¹. ⁹ La joon tsamí², 'iin²¹²na 'e ci¹o siin¹³in 'e jo suuin²¹ tsañuu¹ 'ii joon 'e ngi¹ coon²¹ tún², jon'gi coon¹³ jmii³ tyii¹ 'in caai¹³ cwanáa¹³ si perla 'ee. Jon'gi ci¹i siin¹³in 'e 'moo³ líi¹. ¹⁰ Pe jmoo¹o jmai² 'e tyú² tya' jileei²¹ tsá² la tíi² jmá¹ tsamí² 'in jin²o 'e tsaa²-tsi Dios Jmii²¹. ¹¹ Jileei²¹ tsamí² 'ná¹-a jón² tíi² jee²¹² li licaain²¹ tsá² 'in jai² líi² Jesucristo joon 'ná¹ n^{uu}¹³o. ¹² Jna-a jo cwo¹oo líin² tsamí² tifo² jon'gi tyú²u to² tsañuu¹ jiin¹³ 'e ján² tíi². ¹³ Tsu Dios gajmeei¹ Adán nifu joon mi yuu¹³ joon gajmeei¹ Eva. ¹⁴ 'In 'líi³ do jo gacon²on Adán tóo² pe gacon²on 'in tsamí² do tóo² joon 'ii ga'aa¹o tsaa² nifu. ¹⁵ Xu^{fiin}¹³ 'ná¹ nii²¹ tsamí² wúu¹ mi liseein²¹ jón¹on 'wii¹³ tsaa² tya' Eva jileei²¹ tsamí² lí²-i tiin¹³in wana jo¹o líi² joon 'iin²¹²mo Dios joon un'øø¹¹i yaai 'e ngi¹ coon²¹ ce tún²un.

3

Xiiala líi¹i 'in tyu² to² jee²¹² 'in jai² líi²

¹ Jo¹o 'e júu³ lo: wa'a 'iin²¹²in tsá² 'e 'áa¹a coon²¹ to² jee²¹² 'in jai² líi², 'iin²¹²in 'ido coon²¹ 'e tyú²-u. ² Jileei²¹ 'in líin² tsacøøi¹³ jee²¹² 'in jai² líi² 'ná¹-a ngi¹ 'e jo lí² cwo¹o tsá² 'ido tsaa². Lí²-i liseein²¹ jiin¹³ jaan²¹mo 'oo²¹²o. 'Ná¹-a ngi¹ coon²¹ tún², 'ii¹ ja²mo, jmoo¹o jmai² 'e tyú²-u. Joon 'in tsá² do 'ná¹ jmáa¹a feei¹-tsi tya' jileei²¹ 'in tsafeei¹³ 'ii fu tya'a. 'Ná¹-a jon litíi²¹ 'e¹e tsá². ³ Jo lí² wa'a ngi¹ to² 'ín¹ jon'gi wa'a tíin¹in jon'gi wa'a 'iin²¹²in cuu² 'áai¹ 'e jo mo gajna²a.

Lí' chí¹³i soo²¹-tsi 'ná¹ fee¹-mo-tsi tya' jileei²¹, jo 'noo¹o mii¹³, jon'gi 'iin²¹²in cuu². ⁴ 'Ná¹-a jon liñi¹o xiiala tyu^{2u} to² inuu tya'a joongi tyu^{2u} to² jóon¹on cwolinuu¹³un jo to²o mii¹³. ⁵ (Tsu wa'a jo ñi¹ tsá² xiiala tyu^{2u} to² 'inuu tya'a xiiala lí² 'áa¹i 'in nigalijai² líi² Dios.) ⁶ Joon jo lí² lín² tsacøøi¹³ jaain²¹ tsá² 'in nijai² líi² catá². Jo cweei¹ tyu^{2u} to² tsifu tsu wa'a jmaa¹a jloo³ joon i'láa¹ la ga'láa¹ Satanás. ⁷ Joon wa'a ilín² jaain²¹ tsá² tsacøøi¹³ jee²¹² 'in jai² líi² 'ná¹-a líi¹i la líi¹i jaain²¹ tsá² 'in jmoo¹o tyú²-u jee²¹² tsagoo¹o 'in jo jai² líi² Jesucristo. Wana jo la joon icwo¹ tsá² 'ii tsaa² joon ifaa^{21a} tsá² 'laa²¹ tya' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios. Joon tee²¹i nilá² tya' 'in 'líi³.

Xiiala líi¹i 'in uncoon¹³ tsacøøi¹³ jee²¹² 'in jai² líi²

⁸ La joon jon 'in tsá² 'in uncoon¹³ 'in tsacøøi¹³ jee²¹² 'in jai² líi², 'in sii²¹ diaconeses, 'ná¹-a ngi¹ coon²¹ tún². Jo ngi¹ cwaa²¹ sii¹³i jon'gi wa'a ngi¹ to² 'ín¹ jon'gi wa'a 'iin²¹²in cuu² 'e jo mo jna^{2a}. ⁹ Joon 'ná¹ ñi¹o jo cu²-tsi jilaa²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios jna' 'e jo¹ lí²na'. Joon jo 'i¹-tsi 'e gó². ¹⁰ La nu'gi ili² uncoon¹³ tsá² tsacøøi¹³ 'ná¹ cón² tsá² cwáain¹ xiiala ngi¹ 'ido joon wana jo 'ee tsaa² tya'a sá² lí²-i uncoon¹³on. ¹¹ La joon jon 'oo²¹²o 'ná² ngi¹ coon²¹ tún². Jon'on tsamí² 'in sii²¹i júu³ 'atsaa²¹. Ca nii²mo jmáa¹a jo 'láa¹a jilaa²¹ 'e jmoo¹o. ¹² 'In tsá² 'in uncoon¹³ tsacøøi¹³ do jiin¹³ jaan²¹mo 'oo²¹²o iliseein²¹ tya'o. 'Ná¹-a tyu^{2u} to² jóon¹on tyú²-u coon¹³ jilaa²¹ inuu tya'a. ¹³ Tsu jileei²¹ 'in untsiin¹ tyú²-u 'e to² 'e uncoon¹³on tsacøøi¹³ do jnaa^{21a} coon²¹ 'e tyú² tya'a joon lí² faa^{21a} jo cu²-tsi cwáain¹ tya' xiiala tsaa¹-tsi tsá² Cristo Jesús.

'Eja²mo líi²na'

¹⁴ Jilaa²¹ júu³ lo gatón³oon ni mo'jí² lo 'e sá³na tyi'i xafin¹³ 'i¹-tsii yí³aa la jmoonoo. ¹⁵ Pe wa'a la 'ii²¹²na lí²-i líi³i xiiala 'ná² jmaa¹a tsá² jee²¹² 'in jai² líi² 'in lín² lawa cwo¹ tya' Dios 'in jiin¹. Joon la cwaain²¹ 'oo²¹ ni tífuu²¹ cwo¹ pí², la joon jon 'in jai² líi² Dios cwo¹ pí² tya' 'e jai² tya' Dios. ¹⁶ Joon ja²mo. Fee¹ 'áa¹mo 'e júu³ 'uui²¹ 'e Dios ga'e²e tsá² xiiala seein²¹ tsá² tyú² tyaní¹ 'e jin²:

Gacwéi Dios líi¹i tsá², joon 'in Espíritu Tyú² ga'ii² júu³ 'e tyú¹mo 'ii.

Ní²mo ángeles 'ii.

Joon gacwo¹ tsá² jileei²¹ 'in taain²¹² nicwoo¹³ juncwii²¹ júu³ tyú² tya'a.

Joon jo¹o galíi² tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'ii.

Joon ga'ii²¹mo Dios 'ii fu ñu'fú² tún¹.

4

Xiiala líi¹i 'in tá² 'e júu³ jai² tya' Dios

¹ 'In Espíritu Tyú² gatyaa¹ júu³ 'a la ti 'e jee²¹² jmii²¹² lí gatséi¹ 'inlíi¹³ ituu²¹ jiin¹³ 'e tsáai¹-tsi. Joon iunjíi²o jilaa²¹ espíritu gó² incón² 'ii tóo² coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya' 'in 'líi³. ² Inú¹u tsá² 'in faa^{21a} júu³ tajuu²¹ lawa júu³ ja²mo, tajuu²¹mo 'in jo lí³gi 'e gó². La jo lí³gi tyí² mo suu²¹ tsá² ñi³ tyí² la joon jon 'in tsá² do jo lí³gi 'e gó². ³ Untsaa¹³mo 'in tsá² do wa'a cui² cwo²¹o tsá² joon tyu^{2u} to² 'e sá² 'láai² nii² 'uunñi² 'e jo lí² dø¹² tsá². Pe Dios gacwo¹ jilaa²¹ 'e lí²-i dø¹² tsá². Joon jileei²¹ 'in jo¹o líi², 'in ñi¹ júu³ jai², lí²-i dø¹² 'yaai¹-tsi wa'a cwo¹o 'maai¹³ Dios. ⁴ Tsu tyú²-u jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios joon lí²-i dø¹² tsá² wa'a 'ii²¹i coon¹³ 'maai¹³ Dios, ⁵ tsu nicwaa³mo coon¹³ júu² tya' Dios

joongi coon¹³ 'e júu³ tyá² 'e faa^{21a} tsá².

Xiiala líi¹ 'in jmoo^{1o} to² tyu² Je-sucristo

⁶ Joon wana 'e²e 'in jai² líi² Jesucristo jilaa²¹ 'elo joon tyá² jmoo^{21o}, jmoo^{21o} jiin¹³ la tíi² jmá¹ tsá² 'in cwoo¹ júu³ tya' Jesucristo. 'Ii cwo¹gi pi³ alma tyi'i coon¹³ júu³ 'e jai² líi² tsá² joon coon¹³ júu³ røø²¹ 'e nũu¹³un coon²¹ tún². ⁷ Jo unjii²i 'e cwáain¹ tsáai² coon¹³ cwáain¹ jo ñi²i ti jo¹. Cwoo¹³-'o'o jmaa^{21a} jiin¹³ la to² tyu² Dios. ⁸ 'E tyiin²moxu wa'a 'e yeen²¹ fiin²¹ tsá² yaai pe tyiin²gi 'áai¹ 'e cón² tsá² cwáain¹ xiiala ngi¹ tyani Dios. Tsu 'e júu³ lo tyan¹ 'ii²¹ 'e sáan³an' tyá² nano joongi li ngó¹gi. ⁹ 'E júu³ lo 'e la ja²mo, joon la jilee²¹mo 'ná¹ litsáai¹-tsi. ¹⁰ Néé^{2o} 'e tyiin²gi 'wii¹³ joon jmoo^{21o} to² 'ii³ joon nee^{21e} wúu¹. Jmoo^{21o} la joon tsu nugalitsáa¹mo-tsi' Dios 'in jiin¹. Ii-o un'øø²¹i jilee²¹mo jiin¹³ 'in tsáai¹-tsi 'ii nifu.

¹¹ Jilaa²¹ 'elo 'ná¹ tyuu¹³u to² joon 'e²e tsá². ¹² Jo ngi¹i wa'a jo ungo^{1o} tsá² 'nũ 'wii¹³ xaai¹gi. Pe jmee^{1u}un 'wo'o lawa coon²¹ li² 'e tyá²-u tyani 'in jai² líi². Jmeei² 'wo'o lawa coon²¹ li² 'e tyá²-u coon¹³ xiiala ngi¹³i, joongi coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya³a, joongi coon¹³ xiiala 'iin²¹²mo' tsá², joongi coon¹³ xiiala jo^{1o} líi²u Dios, joongi coon¹³ xiiala jmaai¹³ 'e tyá²-u 'i¹-'o'o. Coon¹³ jilaa²¹ 'elo jmee^{1u}un 'wo'o lawa coon²¹ li² 'e tyá²-u. ¹³ Ca mi cwéé^{1na} cwoo¹³-'o'o fo^{21o} júu³ tyá² tya' Dios jiin¹³ la faa^{21a} ni jí² tya' Dios, faa¹³a cwonũu² jilee²¹ tsá². Cwo¹íi² júu³ 'ee 'ná¹ jmáa^{1a}. Joon 'e³e tsá² 'ee øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya' Dios. Gacwo¹ Dios 'nũ 'ii²¹ tya'a 'e jmaa^{21a} to² tya'a. ¹⁴ Jo cuu¹³u jmaa^{21a} 'e júu³ gacwo^{1o} Dios 'nũ mo

gataan¹an tsacøøi¹³ cwoo^{21o} tyi'i joongi gafaa^{21a} 'ii²¹ tya' Dios.

¹⁵ 'Ídu¹-'o'o jilaa²¹ 'elo. Cwoo¹³-'o'o 'e jmaa^{21a}. Joon liñi¹ tsá² 'e øøi²¹gi-'o'o. ¹⁶ Jøø²¹ø 'wo'o coon²¹ tún² coon¹³ jilaa²¹ 'e 'e³e. Cwojmaa²gi'i tsu coon¹³ la joon itiin¹³mo' 'wo'o coon¹³ jilee²¹ 'in nuu¹un júu³ tyi'i.

5

Xiiala 'ná¹ jmáa^{1a} Timoteo tyani 'in jai² líi²

¹ Jo jii²¹u'u tsacøøi¹³ pe mi²i tyani¹ lawa 'e 'ñũ^{2o}. Joon cwo^{21o} cwáain¹ simii²¹ lawa ruu²¹mo'o. ² La joon jon tsayuu¹³ lawa saa^{2o}. Joon mi cwo^{21o} cwáain¹ 'in simi² jiin¹³ coon¹³ 'e tyá²-u 'i¹-'o'o.

³ Unjii²u'u 'in 'yiaa¹ñí² 'in jo 'in seein²¹ tya'a. ⁴ Pe wana seein²¹ joon^{1on} si tyii^{21a} 'ee 'ii 'ná¹ untiin¹³in jilaa²¹ 'ee 'e 'ná¹ seein²¹ tsacøøi¹³ tya'a coon¹³ la joon ityí¹ jilaa²¹ 'e røø²¹i tsacøøi¹³ tya'a tsu la joon 'e tyá² joongi la joon tí²-tsi Dios. ⁵ 'In 'yiaa¹ñí² 'in jo seein²¹ tya'a 'in tsáai¹-tsi Dios mi¹i tyani Dios joon faa^{21a} júu³ tyá² la 'woo¹ jmi¹. ⁶ Pe 'in 'yiaa¹ñí² 'in seein²¹ jmai² unjløøi¹³ 'ñã'a jo tsaa¹-tsi Dios, xafiin¹³ jiin^{1o} pe líi¹ lawa jaain²¹ 'in najúun²mo. ⁷ Cwo¹i²i 'e júu³ lo 'in jai² líi² 'e jo lí² cwoo¹ tsá² tsaa². ⁸ Wa jo unjii²in tsá² tsaruu²¹i, joon tyiin²mo 'in taai² inũ tya'a, líi¹ lawa jaain²¹ 'in jo untiin¹³in jilaa²¹ 'e jin²in 'e jo¹ líi². Joon gó²gi 'ii lagi 'in jo tsaa¹-tsi Dios.

⁹ Jo taan^{1u}un ni mo'jí² 'in 'yiaa¹ñí¹ 'in jo mo tsín¹ sesenta jiin²¹ joongi coon²¹ naa¹³ 'e gacui² cwoo^{21o}. ¹⁰ Lí²-i litaan^{1u}un mo'jí² wa'a cwii¹in tsá² 'ii jiin¹³ 'e tyá² 'e nigajmaa^{1a}. Wa'a nigaunji²in joon^{1on} joongi wa'a nigacwoo^{1o} 'ná¹ li joon¹ tsá². Joongi wa'a

nigauncoon¹³o tsaru¹u'. Joongi wa'a nigauncoon¹³o 'in seein²¹ fa'³. Joon wa'a gacwoo²-tsi 'in 'yia'nh² do 'e jmoo¹o jilaa²¹ 'e tyá² lí²-i taan¹u'un mo'jí².

¹¹ Pe jo taan¹u'un mo'jí² 'in 'yia'nh² 'in xuui²¹²gi tsu 'ii ili'iin²¹²in cui²-cwoo²¹o tún¹ joon taa²¹o júu³ tya' Cristo. ¹² Joon ili²tsaa² tya'a tsu jo gauntiin¹³in júu³ gajin²in nifu. ¹³ Joon mi licíin²gi joon ilijóø²mo joon ingí¹ la tyi 'nú¹. Joon jiin¹³ 'e jóø¹mo pe ngi¹ tyá² júu³ 'atsaa²¹ coon¹³ tsá². Coon²¹on cwáain¹ 'ee seein²¹ tsá² xeei²¹ síi¹ júu³ 'e jo tíi². ¹⁴ Tsu 'wii¹³ la joon 'iin²¹²na 'e cuu²¹i 'in 'yia'nh² xuui²¹²gi do cwoo²¹o. Joon liseein²¹ jóon¹on. Joon 'ii-o inii²¹ 'nú¹ joon jo cwooi¹ faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'a. ¹⁵ Tsu 'inlíi¹³ 'yia'nh² gatuu²o júu³ tya' Cristo joon galíi¹ tsá² tya' 'in 'líi³.

¹⁶ Joon wana tsañuu¹ si tsamí² 'ee seein²¹ inuu tya'a jaain²¹ 'yia'nh² 'ná¹-a unjí²in mo 'ido. Jo cwo³o unjí²in 'in jai² líi² tsu jiin¹³ la joon lí²-i unjí²in 'in jai² líi² 'in 'yia'nh² 'in jo 'in seein²¹ tya'a.

¹⁷ Cwoun'goo²¹gi tsá² 'ái¹gi 'in tsacøøi¹³ 'in jmoo¹o to² tya'a tyá². Tyiin²gi 'in cwó² júu³ tyá² joon 'in 'e²e tsá². ¹⁸ Tsu ni jí² tya' Dios jin²in: "Jo toon²oon¹ noo¹³ moo'oo²o joo'tsáa² mo 'ø¹ø mi³ trigo mo untyá² tsá²." Joon jin²in: "In jmoo¹o to² tíi²mo 'ii²¹i 'lee¹³i."

¹⁹ Jo unjí²in wana seein²¹ jaain²¹ tsá² cwo¹o tsaa² tsacøøi¹³ tyani¹in. Pe wana tí² gáí¹ gaai²¹ tsá² joon 'ná¹ nuu²¹un júu³ tya'a. ²⁰ Jileei²¹ 'in 'noo¹o tsaa² jíi²nu'un tyani jileei²¹ 'e 'in catyaaí² do itoon²¹on fo²-tsi cwoli'goo²¹o. ²¹ Tyí³aa cwoo¹o 'elo tyani Dios joongi tyani Jesucristo coon¹³ 'in ángeles tya'a 'in nigatyii¹³in: Cwojmaa²¹a jilaa²¹

'elo júu³ røø²¹. 'Ná¹ jmaa²¹a coon²¹ røø²mo tsá². ²² Jo tyi¹u'u jaain²¹ tsañuu¹ ilíin² tsaa²to² jee²¹² 'in jai² líi² la jmoonoo, tsu wana galáa¹a lawa'a ga'i¹u'u tsaa² tya'a. Jo un'líi²u'u 'wo'o coon¹³ cwáain¹ lo.

²³ Lawa mo tsaa¹³ tuu¹u joon mo tí¹ coon²¹ naa¹ mo li tsaa¹²a 'wo'o jo 'uu¹²u jiin¹³ jmí²¹ pe 'uu³xu'u vino ijmá¹ mí¹ tyi'i.

²⁴ Jilaa²¹ tsaa² tya¹ 'inlíi¹³ lí²-i jná² nii² la nu'gi 'e lisá² 'ii²¹. Pe tsaa² tya' 'in catyaaí² ijná² nii² ciiin²¹giXu. ²⁵ La joon jon jilaa²¹ 'e tyá² 'e jmoo¹o 'inlíi¹³ ilíni¹ tsá² la jmoonoo. Joon 'e catyiaa²gi ilíni¹ tsá² ciiin²¹giXu.

6

¹ Jileei²¹ tsá² 'in jai² líi² Cristo 'in nitaai² tya' ñi'fii²¹²i 'ná¹-a un'goo²¹o ñi'fii²¹²i la coon²¹ jo cwofaa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' 'e sii²¹ Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ee²¹e'. ² Joon wana jo¹ líi² ñi'fii²¹² do Cristo 'in nitaai² tya'a do 'ná¹ un'goo²¹gi ñi'fii²¹²i. Joon 'ná¹ jmaa¹a to² tyá² tya' ñi'fii²¹²i do tsu 'wii¹³ jo¹o líi² Cristo. Joon mo jmoo¹o 'in taai² tya'a to² jmoo¹o to² tya' jaain²¹ 'in jo¹o líi² Dios joon 'iin²¹²mo Dios 'ii. 'E²du'u joon cwotyaa¹-tsi tsá² 'e jmáa¹a 'e júu³ lo.

In jai² líi² 'ná¹ jløø³mo

³ Joon wana 'e¹e tsá² júu³ xii²¹a jmoo¹ 'ido jløø³ 'na'a. Jo røø²¹ síi¹ coon¹³ júu³ tyá² 'e ga'ee¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo, jon'gi jo røø²¹ síi¹ coon¹³ júu³ 'e 'e¹e tsá² xiiala ngí¹ tsá² tyá²-u tyani Dios. ⁴ Tsá² 'in jo ñii¹ 'ii coonti. Jiin¹³ 'iin²¹²in 'ido jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ jilaa²¹ 'e síi¹i. Joon jiin¹³ coon¹³ 'elo-o lí²-i litíi² tsá² 'e tsiuwúu¹i, jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' tsá² xeei²¹, joon cu²-tsi tya'a. ⁵ Tsá² 'in gó² 'i¹-tsi 'in 'noo¹o mií¹³ coon²¹ tøø²mo. Tsá² jo ñi¹ la jai². 'In

tsá² do 'i'-tsí 'e ijnáa¹a cuu² wa'a un'goo²¹o Dios. Jeen²¹mo'o coon¹³ 'in jmoo¹o la joon. ⁶Pe wana ngii²¹'i 'e tyá²-u tyani Dios sá² 'lee¹³na' wa ngii²¹'i 'yaai¹-tsi'. ⁷Tsu jo 'ee léé³e' coonti 'e juncwii²¹ lo, la joon jon jo 'ee lí² lee²¹e' jiin¹³ coon²¹ mi júun²na'. ⁸Joon wana 'oo²¹o' sin¹in' joongi 'e tyée³e' cwojmoo²¹o' jløø¹³mo'. ⁹Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in lisá² cuu² tya'a jo itaa²¹a tya'a joon 'ii²¹o lawa coon²¹ si² tya' 'in 'lii¹³. Jilaa²¹ 'e súun²in ijmáa¹a 'nii²¹ tya' 'in 'iin²¹²in joon ipiin² 'ña'a li jo tiin¹³ tsá². ¹⁰Suun²¹un tsá² cuu² 'wii¹³ joon jó¹ jilaa²¹ 'e gó² tya'a. Joon 'inlii¹³ nigasuun²mo, nigatuu²¹o júu³ tyá² tya' Dios joon lii¹ wúu¹ niganii²¹ juncwii²¹ tya'a.

Cwojmaa²o'o la ngóo¹ 'naai¹³ 'e jai² líi²u

¹¹Pe 'nu-u, tsu 'wii¹³ tsá² tya' Dios 'nu, tá² jilaa²¹ 'e gó² lo, joon cwocwoo¹³-o'o 'e jmaa²¹a 'e tyá². Jmaa²¹a to² tyu² Dios. Jo¹gi cwoli²un. Cwoli¹in²¹²mogi¹i Dios coon¹³ tsá². Jmaa²¹a taa²¹-o'o. 'Wo²-o'o jmaa²¹a tya' tsá². ¹²Cwocwoo¹³-o'o ce caai²¹-o'o ngi²¹i la niganii¹ 'in jai² líi² Cristo. Cwoo¹³-o'o 'e ngi²¹i coon¹³ Dios 'e seen²¹mo'o coon¹³on coon²¹ tøø²mo, tsu la joon gatø¹ø Dios 'nu. Joon tyani tsá² fúu¹ niga¹i¹ júu³ jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Dios 'wii²¹² tyi¹. ¹³Joon nano 'i³ii 'nu júu³ tyani Dios 'in cwo¹ juncwii²¹ tya' jileei²¹ 'in seen²¹ joongi tyani Jesucristo 'in gajmaa¹a júu³ jai² 'e tyá²-u tyani Poncio Pilato. ¹⁴Jo cuu¹³u'un jmaa²¹a jilaa²¹ to² gacwo¹o Dios 'nu 'e jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ jiin¹³ coon²¹ ca mi tyu² Dios Jmii²¹ to² 'e jneei¹ Ña'ña¹u' Jesucristo. ¹⁵Tsu mi tyíia¹ 'ii²¹ tya' Dios Jmii²¹ ijmáa¹a lí² jilaa²¹ 'elo. Jiin¹³ Dios Jmii²¹ lí²

lí²in tsaa²to² 'in feei¹gi. Joon 'in cwaa³mo 'ii. Joon 'ii-o líi¹i róøi¹³ 'in feei²gi la jee²¹² jileei²¹ róøi¹³ catyaa²gi do. La joon jon 'ii-o tsaa²to² 'in feei¹gi la jee²¹² jileei²¹ tsaa²to². ¹⁶Jiin¹³ 'ii-o lí² cwo¹ tsá² 'e seen²¹ tsá² coon²¹ tøø²mo tsu jo tyéi¹ 'ii. Joon táan¹in li jná² joo²¹ líi¹. Joon jo lí² tsá² tsatyéen¹in. Joon jo mo nigalijøø²i tsá² 'ii jon'gi lí² jøø²i tsá² 'ii. Cwoun'goo²¹o tsá² 'ii ce jileei²¹. Cwolisá² 'ii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

¹⁷Cwotyá³¹a-tsi 'in sá² cuu² juncwii²¹ lo 'e jo unjløøi¹³ 'ña'a jon'gi ngi¹ cu²-tsi cúu¹u pe ngi¹o jo cu²-tsi tya' Dios 'in jiin¹. 'Ii-o cwo¹o jna' jilaa²¹ 'e jløø¹³na'. ¹⁸Cwotyá³¹a-tsi 'ido 'e jmaa¹a 'e tyá². Joon cwoliseein²¹ 'e tyá²-u coon¹³ jilaa²¹ tyá² 'e jmoo¹o. Ná¹-a tya¹ 'ido tyá² tya'a 'e cwo¹o tsá² 'e 'oo¹-o joon uncoon¹³on 'ii 'in tyéin¹³ jmii²¹². ¹⁹'E tyá² 'e jmoo¹o do 'e lí² lawa tsá² jñi¹ cwuu²¹, 'iin²in uncwu² mi jñi² do, pe joon mo roo²¹ joon coon²¹ tsá² 'láai²gi lagi ga¹iin² mo gajñii¹ do. Coon¹³ la joon ilisá² juncwii²¹ tya'a 'e jo¹.

Tyaa¹ Poo² cwoo²¹o Timoteo 'e cwo¹gi tsá² júu³ tyá²

²⁰Timoteo, un'øøi¹ jilaa²¹ 'e gatyaa¹ Dios cwoo¹o. Jo núu³un júu³ 'e jo tseen²¹ jon'gi 'e jo to² 'ii³in coon¹³ jilaa²¹ júu³ 'e jin² tsá² 'e 'áai¹gi jo¹, pe jon' jo¹ 'e júu³ joon. ²¹Joon 'inlii¹³ niganúu²o 'e júu³ do joon jo gauntiin¹³in 'e júu³ jo¹ tya' Dios.

Cwouncwaa¹³ Dios 'nu. Amén.

Jí² tí tún² 'e gasii¹ in San Pablo tí² i Timoteo

Sii¹ in Poo² 'e jí² lo tya' Timoteo

¹ Jna-a, Poo², joon lí¹ na jaain²¹ apóstol tya' Jesucristo. Dios gasii¹ in jna yaai¹-tsi 'e jmáa³ aa júu³ 'e Dios cwoo¹ o juncwii²¹ 'múu² tya' tsá² 'wii¹³ Cristo Jesús. ² Sí² na 'e jí² lo tyi'i, Timoteo. 'In²¹² na 'nə lawa yəən²¹ tyiia. Cwocwo¹ o Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñu¹ 'u' Cristo Jesús 'e jmaa¹ a fo'feei¹ tyi'i coon¹³ feei¹-tsi tyi'i joon 'e seen²¹ mo' o tyá².

Í² Poo² Timoteo júu³ 'e cwo² júu³ tyá²

³ Untii¹³ oo 'nə coon²¹ təø² mo coon¹³ júu³ tyá² tyiia 'e fo³ oo la 'woo¹ la jmii¹. Cwo³ oo 'maai¹³ Dios 'in un'góo³ oo la gaun'goo²¹ o lí²¹² tsacøø¹³ tyiia joon jo con² jna tsá² too². ⁴ Tii¹³-tsii jmii²¹ gatoo²¹ unni²¹ in joon lí¹ 'iin²¹² na jøø²¹² na 'nə la coon²¹ lijløøi¹³ xuu. ⁵ Tii¹³-tsii jon xiiala jai² lí² u la jai² galí² si'yí¹²¹ a Loida nifu la joon jon saa²¹ a Eunice.

⁶ 'Wii¹³ joon í² ii júu³ 'nə 'e cwojmaa² gi'i jii¹³ 'ii²¹ 'e 'oo²¹ o 'e gacwo¹ Dios 'nə mo gatóon³ oon cwóo³ oo tyi'i. ⁷ Tsu 'in Espíritu 'in cweei¹³ Dios jna' jo jmoo²¹ o' 'go¹ o' pe cwo¹-o jna' pí³ joon 'e 'iin²¹² mo' tsá² joon 'e 'øøi²¹-tsi' tyá². ⁸ Tsu 'wii¹³ joon jo fa'í²¹ lí² u 'e røø²¹ u' cwáain¹ tya' Ña'ñu¹ 'u' jon'gi fa'í²¹ lí² u 'wii¹³ tyiia tsu siin¹³ na 'nəñi³ 'wii¹³ jmóo³ oo to² tyu² Jesús. Pe nee²¹ e' wúu¹ coon¹³ jna caáain¹ tya' júu³ tyá² tya' Dios coon¹³ pí³ cwoo¹ Dios. ⁹ 'Ii-i gajmaa¹ a tiin¹³ jna' joon gatø² jna' 'e ngii²¹ i'

tyá²-u tyaní¹. Gatø² jna' jon'on 'wii¹³ jilaa²¹ tyá² 'e jmoo²¹ o' pe galí²-i jii¹³ la 'iin²¹² mo coon¹³ jilaa²¹ 'e feei¹-tsi tyi' 'e gajmaa¹ a cwáain¹ tya' Jesús 'wii²¹² tyi' la nə'gi garón¹ juncwii²¹. ¹⁰ Pe la no-o gajmaa¹ a lí¹ tsá² jilaa²¹ 'elo mo gajnéi¹ Jesucristo, 'in jmaa¹ a tiin¹³ jna'. 'Ii-o gauntyee²¹ mo 'e júun² in tsá². Joon coon¹³ júu³ tyá² tya' a gacwo¹ o tsá² juncwii²¹ 'e jo tyé¹.

¹¹ Joon Dios gatyii¹³ in jna lawa tsá² tya' a 'e nicwóo³ oo joon ni'e³ ee tsá² 'in jon' seen²¹ Israel 'e júu³ tyá² do. ¹² Joon tsu 'wii¹³ joon móo³ oo wúu¹ pe jo 'óo³ oo fa'í²¹ tsu cwii¹ moo 'iin 'in jai² lí² na joon jo¹ o lí² na 'e 'ii-o lí² 'má¹ ca mi tí² jmii²¹² joon jilaa²¹ 'e gatyaa¹ cwóo³ oo.

¹³ Cwosaain²¹ 'o' o jilaa²¹ júu³ røø²¹ 'e ganuu² un fo³ oo. Joon cwoseen²¹ mo' o jo¹ o lí² u joon 'iin²¹² mo' o Dios coon¹³ tsá² 'wii¹³ sicaan²¹ mo' o coon¹³ Cristo Jesús. ¹⁴ Coon¹³ 'e uncoon¹³ Espíritu Tyá² 'in seen²¹ jee²¹² jna' un'øøi²¹ jilaa²¹ júu³ 'e tyiin² 'e gatyaa²¹² aa cwoo¹ o.

¹⁵ Niñi²¹² o' o jileei²¹ 'in néei¹ li sii²¹ Asia gatúu² mo jna. Joon Figelo coon¹³ Hermógenes jee²¹² 'ii. ¹⁶ Cwouncwaa³ i Ña'ñu¹ 'u' tsá² inuu tya' Onesiforo tsu 'láa² mo naa' Onesiforo do nijacoon²¹ fo'feei¹ tyiia. Joon jo ga'aa¹ a fa'í²¹ 'e 'yuu² na 'nəñi³. ¹⁷ Pe mo natein¹ fu Roma ga'naa¹² i jna coon²¹ tún² ca gatsee²¹ i jna. ¹⁸ Cwolifee¹ mo-tsi Ña'ñu¹ 'u' tya' 'ii mi tí² jmii²¹² joon. Tyá²-u nii²¹² o' o xiiala unjí² in jna mo taan²¹² na fu Efeso do.

2

*Xiiala lí¹ i tsá² 'láa² tya' Jesu-
cristo*

¹ Joon 'nə-u, yəən²¹ tyiia, 'ii¹³ mo' o 'e uncoon¹³ Dios 'nə 'wii¹³ sicaan² un coon¹³ Cristo Jesús. ² Joon jilaa²¹ júu³ 'e ganuu² un 'e

gaf¹³oo foo²¹o tyani tsá² fúui¹,
tya²¹a cwoo²¹o 'in jo cu²-o'o
coon¹³, tsañuu¹ 'in tii²¹ 'e¹e tsá²
xeei²¹. Joon 'ii-o jon lí²-i 'e¹e tsá²
xeei²¹ 'e júu³ do.

³ Joon 'nu-u lawa jaain²¹ 'láa²
'in tyúu¹ 'in jmoo¹o to² tyu² Jesu-
cristo jmoo²o taa²¹a jilaa²¹ wúu¹ 'e
moo²o. ⁴ Tsu 'in jmoo¹o 'nii²¹ to²
tyu² fii²¹²i jo ngü¹ cu²-tsi coon¹³
jilaa²¹ jmaa²¹i to² tya'a 'e coon¹³
la joon jlø¹³mo fii²¹²i 'in gatyii¹³in
'e lí¹i 'láa² tya'a. ⁵ Coon²¹ røø²¹
jon wa'a coo¹o tsá². Cwo²-tsi pe jo
lí² 'ii²¹i 'e gali¹i la jo røø²¹ coo¹o
la to² tyu². ⁶ Joon 'in jmoo¹o to²
'ii²¹ jee²¹² tyiia²¹ tí²i dø¹ø 'e lisá²
nifu. ⁷ Cwo²'ii²¹du¹-o'o 'e fo³oo lo
joon icwo²o Ña'ñu²'u' 'e 'øøi²¹-o'o
jilaa²¹a.

⁸ Cwotii¹³gi¹-o'o 'e Jesucristo jún²
tya' lí²¹² David 'ii joon gaunjiin¹in
Dios 'ii jee²¹² lí²¹² jiin¹³ la júu³ tyú²
cwóo³oo. ⁹ Joon 'wii¹³ tya' júu³ tyú²
joon móo³oo wúu¹ lawa tsá² gó²
ca gaton²on ñi³ cadena cwóo³oo.
Pe júu³ tya' Dios jo lí² 'nuu¹ tsá²
coon¹³ cadena. ¹⁰ Tsu 'wii¹³ joon
jmóo³oo ta¹oo coon¹² jilaa²¹ 'wii²¹²
tya' 'in gatyii¹³in Dios 'e 'ii-o lí² 'ii²¹i
itiin¹³mo 'wii¹³ Cristo Jesús. Lí²-i
'ii²¹o jon lí² 'ya²gi 'e jo tyéi¹.

¹¹ Tsu júu³ ja²mo lo:
Gajúun²mo' coon¹³ Cristo la joon
jon itoon²¹on' coon¹³ 'ii.

¹² Joon wana nee²¹e' wúu¹ la joon
jon ityuu²¹'u' to² coon¹³.
Wana faa¹³a' 'e jo cwii¹na'
'ii la joon jon 'ii ijin²in 'e jo
cwii¹in jna'.

¹³ Wana cuu¹³na' 'a jo¹o lí²na' 'ii pe
'ii coonti jo cuu¹i untiin¹³mo
júu³ tya'a.

*Xiiala jmoo¹o tsá² 'e 'yaai¹-tsi
Dios*

¹⁴ Cwountii¹³-tsi tsá² jilaa²¹ júu³
lo, cwoo¹²o cwáain¹ 'ii tyani Dios
'e jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³

júu³ 'e jo 'ee to² 'ii³in. 'E júu³
do lí²in²mo 'in tsá² 'in ganúu²un.
¹⁵ Cwoo¹³-o'o jmaa²¹a jilaa²¹ 'e
'yaai¹-tsi Dios 'wii²¹² tyi'i la joon
lí¹u tsa'leei¹³ tya'a 'e jo fa'ñ²¹ lí²u.
Jmaa¹³ tsá² júu³ røø²¹ jiin¹³ la tí²
'e lí² júu³ tya' Dios. ¹⁶ Pe tuu²¹
júu³ 'e faa²¹ tsá² 'in jo ñi¹, júu³ 'e
jo 'e to² 'ii³in. 'In tsá² tyaa¹ júu³
do un'láai²gi jiin¹³ 'e gó² jmoo¹o
tyani Dios. ¹⁷ Joon júu³ tya'o inii²
lawa jmoowúu¹. Joon Himeneo
coon¹³ Fileto lí¹i la joon. ¹⁸ 'Ii-o
gajmaa¹a 'e gó² cwáain¹ tya' júu³ jo¹
tsu jin²in 'e nasuun²mo 'e jiin¹in
tsá². Joon 'wii¹³ júu³ tajuu²¹ tya' 'in
tsá² do ga'in²mo-tsi 'inlí¹³ 'e jo¹o
lí². ¹⁹ Pe jo lí² lí²isii² júu³ tya' Dios,
'e li lawa coon²¹ po'xá¹ 'e jo jøø²¹.
Joon júu³ tya' Dios jin': "Cwii¹mo
Ña'ñu¹'u' jileei²¹ tsá² tya'a." Jin²o
jon: "Tuu²¹ jilaa²¹ 'e gó² jileei²¹
'naa' 'in jin² 'e cwii¹mo Cristo."

²⁰ Pe coon²¹ tsi inuu¹ lí² sá² cuu²
jon'on jmai² wúun¹ lí² cwanáa¹ si
cwataa²¹ 'ee pe sá²-a jon wúun¹
lí² 'mó² coon¹³ cwoo¹³ jon. Sá²-a
tya' mo tí² jmii²¹² joon sá²-a jon
tya' lí² to² tsá² tyi¹. ²¹ La joon jon
wana tuu²¹ tsá² 'e gó² lí²in lawa
coon²¹ wúun¹ tya' mo tí² jmii²¹²,
máa¹ coon²¹ jmaa²¹i to² tya' fii²¹²i.
Natyaa¹ tyu² tya' doñi¹ee to² tyú².

²² Tuu²¹o'o jilaa²¹ 'e gó² tí²-tsi
simii²¹ jmáa¹a pe 'nu-u coon¹³
jileei²¹ 'in mí¹ tyani Ña'ñu¹'u' jo¹o
cwolín²naa'. Ná¹-a cwoo¹³-oo'
ngii²' tyani Dios 'e tyú²-u,
cwoo¹³-oo' 'e jo¹o lí²naa' joon 'e
'iin²¹²naa' Dios coon¹³ tsá² joon 'e
taan²¹²naa' tyú²-u. ²³ Pe tá²'u jilaa²¹
júu³ 'e jo tseein²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e
unngü¹i tsá² 'in jo ñi¹ tsu ñi²¹o'o
'e júu³ do jmoo¹o 'e jo cwo¹o júu³
ruu²¹i. ²⁴ Joon 'in jmoo¹o to² tyu²
Ña'ñu¹'u' jo lí² ngi¹ to² jo cwo¹o
júu³ ruu²¹i pe 'ná¹ 'e tí²mo 'e 'e¹e

tsá². Jmáa¹a jmai² 'e 'wo²-tsio tya' jileei²¹ tsá². ²⁵ 'Ná¹-a 'e¹'e coon²¹ tún²-un 'in jo jai² líi² la jo¹o líi²u wa coon²¹ jo ngáa¹mo icwoo¹o Dios ijaa²¹a-tsi joon i'øøi²¹-tsi ilicwii¹i 'e júu³ jai² do. ²⁶ Joon iláa¹mo 'ña'a coon¹³ júu³ tajuu²¹ tya' 'in líi³' 'in gacon¹² 'ii tóo² 'e jmoo¹o la 'iin²¹²in.

3

Xiiala ilíin² tsá² jee²¹² jmü²¹² li tséi¹

¹ Cwolinii²¹o'ca jmü²¹² li gatséi¹ ijó¹ jiiin²¹ 'e 'íi¹ fo². ² Tsü tsá² jo 'iin²¹²mo wa' tsá² xeei²¹, jiiin¹³ i'iiin²¹²in cuu² joon jloo³ 'oo²¹o. Jmaai¹ jloo³ 'ña'a joon faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios. Joon jo nuu¹³un to² tyu² sáa³ jmü²¹, jo cwo¹o 'maai¹³ jiiin¹³ jaain²¹ joon jo jmoo¹o 'e 'yaai¹-tsi Dios. ³ 'Waa²¹-tsi 'in tsá² do. Tsá² 'in jo cwéi¹-tsi joon 'in faa²¹a 'e gó² tya' tsá². Tyu²u to² yaai 'ido jo un'goo²¹o tsá². Líi²in 'ido lawa joo²¹ 'líi³ joon 'ee¹mo jilaa²¹ 'e tyá². ⁴ Tsá² 'in 'nii¹ tsá² 'ii joon jmoo¹o jiiin¹³ la 'i¹-tsi, joon 'in tsá² do tsafeei¹ jmaai²¹ 'ña'a. Nitya¹-tsi coonti 'noo¹o juncwii²¹ tya'a jo 'naai²¹gi Dios. ⁵ Líi¹i lawa tsá² 'in jai² líi² Dios pe jo cwó² tyu² Dios to² 'ii.

Cwotuu²¹ jileei²¹ 'in líi¹i la joon. ⁶ Tsü 'in líi¹i la joon tsataai² waa²¹²mo inuu tya' tsá² joon icon²¹ tóo² tsam² jøøi² 'in røøi²¹ tsaa² 'in gatuu²¹ júu³ tyá² 'wii¹³ tya' jilaa²¹ 'e suuin²¹. ⁷ Nuu¹o júu³ tya' doñi¹in pe jo litoon¹ galiñii¹ la jai². ⁸ La gajmaa¹a tsaláai¹ 'in sii²¹ Janes coon¹³ Jambres mo ngauntyíi²in Moisés, la joon jon jmoo¹o 'in tsá² 'in 'ee¹ 'e júu³ la jai² lo. Tsá² 'in jo gauntyiin¹³ 'e júu³ tya' Dios 'ii. Joon cwáain¹ tya' júu³ tya' Dios 'e joon 'in xee²¹²mo-tsi júu³ tya'a. ⁹ Pe jo linii¹² júu³ tya'a tsü coon¹³ 'e gó²

jmoo¹o iliñi¹ tsá² la gango¹ 'in tsá² gá¹ 'in ngauntyíi²in Moisés do.

Tyaa¹ Poo² cwoo²¹o Timoteo 'ee 'ná¹ jmáa¹a

¹⁰ Nii²¹o'lo jilaa²¹ 'e niga'ee²¹²ee joon nigajøø²¹ø jiiin¹³ la taan²¹²na juncwii²¹ tyiia. Nigacoon²¹on cwáain¹ 'e 'iin²¹²na jmáa³aa. Nii²¹o'lo xiiala jai² líi²na Dios Jmii²¹. Nii²¹o'lo jon 'e 'wo²-tsii joon xiiala 'iin²¹²na Dios coon¹³ tsá². Joon ñii²¹o'lo 'e fee¹mo-tsii. ¹¹ Nañii²¹o'lo xiiala 'øøi¹ tsá² jna coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e gamóo³oo fu Antioguía joon fu Iconio coon¹³ Listra. Nii²¹o'lo jilaa²¹ wúu¹ 'e gali² tyiia pe Ña'ñu¹u' gatiin¹³mo jna jee²¹² jilaa²¹. ¹² Joon tsei² jileei²¹ 'in 'iin²¹²in jmáa¹ la to² tyu² Cristo Jesús inee²¹ wúu¹ tya' tsá². ¹³ Pe tsá² gó² coon¹³ 'in tajuu²¹ do iun'láai¹gi jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o, coon²¹on tsá² tóo² joon icon²¹on 'ii tsá² tóo².

¹⁴ Pe 'nu^u, jo tá²u jilaa²¹ 'e nigauntsaa¹²a, jilaa²¹ 'e nigal-itsáa¹mo-'o'lo la jai², tsü cwii¹mo'lo 'in 'e¹ 'e 'nu 'elo. ¹⁵ Joon ca mo xuu²¹²mo'lo galiñi³i júu³ tyá² 'e ga'e¹ 'e 'nu xiiala tiin¹³ Dios tsá² mo jo¹o líi²u Cristo Jesús. ¹⁶ Dios gacwo¹o tsá² jilaa²¹ júu³ tyá² tya'a. Gacwo¹o tsá² júu³ tyá² tya'a 'e jmaa²¹i to² 'e¹ 'e joon 'e jmoo¹o júu³ xiiala 'noo²¹on tsá² tsaa² joon jmáa¹a røø²¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² joon 'e¹ 'e tsá² xiiala líi² jmáa¹ 'e tyá²-u tyani Dios. ¹⁷ Gacwo¹o Dios júu³ tya'a 'e jileei²¹ tsá² tya'a líi² tyá² tyá² tya'a jmáa¹a doñi¹ee 'e tyá².

4

¹ Tyí³aa cwoo¹o tyani Dios joongi tyani Ña'ñu¹u' Jesucristo 'in ijó¹ jajmaa¹ 'ii²¹ tya' tsá² jiiin¹ joongi tya' 'in nijúin¹ mi jó¹ tyu²u to². ² Cwó³ júu³ tyá² tya' Dios. Cwó³-o'lo cwo²o júu³ wa'a

'iin²¹²in tsá² nuu¹un 'yaai¹-tsi si jo 'iin²¹²in 'ee. Cwojmaa¹³ tsá² júu³ 'e jo cwo'naa¹ tsá² tsaa². Mí²¹i tyani¹i cwojaa²¹a-tsi. Tyá²¹a-tsi 'in jai² lín. Cwolifeei¹-o'o coon¹³ tsá² joon 'e³e coon²¹ tún²-un. ³ Tsu ijoo²¹-o coon²¹ sii¹³ mo jo 'ii²¹ tsá² júu³ røø²¹ joon i'iin²¹²in nuu¹un jii¹³ júu³ 'e la tí²-tsi. Joon itøø¹ø tifo² tya'a 'in fúu¹ 'in unti² loocwóo^o coon¹³ júu³ 'e 'iin²¹²in nuu¹un. ⁴ Joon ituu²¹o júu³ jai² nuu¹un joon inúu¹un jii¹³ júu³ 'e tsaai²¹. ⁵ Pe jmaa²¹a coon²¹ tún². Taa²¹a jmaa²¹a coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ mó²o. Cwojmá²¹a to² la jmoo¹o tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios. Cwountii¹u'u jilaa²¹ to² 'e cwoo¹o Dios jmaa²¹a.

⁶ Tsu nanáa¹ tyú² tyiia 'e ijúun³na 'wii²¹² tya' júu³ tyú² tya' Dios. Ti li tí² 'ii²¹ 'e nii¹³ moo. ⁷ Joon gacwo³-tsii jmáa³aa to² cwoo¹o Ña'ñu¹u' joon nano gatsée¹mo tyiia joon cwáain¹ tya' 'e jai² lí²na' jo ga'laa²¹aa. ⁸ Joon nano gasaa¹a Dios coon²¹ corona tyiia icwo²o jna tsu gjmáa³oo to² tyu²u. Joon Ña'ñu¹u', 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹, icwo¹o jna mi tí² jmü²¹² joon. Jon'on jii¹³ jna icwo²o pe icwo²¹-o corona tya' jileei²¹ 'in ján¹ 'yaai¹-tsi mi cwée¹i.

Jmaa¹o Poo² júu³ xiiala ngóo¹ sein²¹

⁹ Cwó³-o'o na¹ la jmoono. ¹⁰ Tsu gatuu²¹mo Demas jna tsu gali'iin²¹²gi 'e sá² juncwii²¹ joon gangóo¹o fu Tesalónica. Joon gangóo¹-o jon Crescente fu li sii²¹ Galacia. Tito-gi gangó¹ li sii²¹ Dalmacia. ¹¹ Jii¹³ Lucas taain²¹²gi coon¹³ jna lo. Cwo'nei²du' Marcos joon ñijee¹o. Tsu jmee¹³na 'ii to² tyiia 'e uncoon¹³on jna. ¹² Nigasi³na Tíquico fu Efeso. ¹³ Mí ñi³i no cón³on 'mi'jnú² yuu² lúu³uu 'e gasaa³aa fu inuu tya' Carpo 'in

tyiin¹ Troas. 'Nó²¹on cón³on jon 'e jí² 'e gasaa³aa pe tyiin²gi 'e mo'jí² tyiia do, 'nó²¹on joon cón³on.

¹⁴ 'In tiñi³ 'in sii²¹ Alejandro nigajmaa¹a 'e gó² tyiia 'áai¹. Intyii²¹o tya'a Ña'ñu¹u' jilaa²¹ 'e gó² nigajmaa¹a do. ¹⁵ Un'øøi²¹ 'wo'o tya' 'ii tsu nigali'aa²¹o júu³ tyi'.

¹⁶ La mo nifu siin¹³na tyani tsaa'to² jii¹³ jaain²¹ jo 'in gauncoon¹³o jna. Jilee²¹mo gatúu² jna. Mí³ü tyani Dios 'e jo cwo² Dios tsaa² tya' 'ido. ¹⁷ Pe joon Ña'ñu¹u' gauncoon¹³on jna joon gacwo¹o jna pí³ 'e coon¹³ la joon gacwó³ jna jilaa²¹ júu³ tyú² tya'a. Joon ganúu²un 'in tsá² jo seein²¹ Israel. Gatyii²mo Ña'ñu¹u' jna 'e tóin¹ 'mó¹. ¹⁸ Joon ityi²mo Dios jna jee²¹² jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o tsá² tyiia. Joon iun'øø²¹i jna ca tye²na ñu'fú² li tyu² 'ii to². ¡Cwoun'goo²¹o tsá² 'ii²¹ 'e jo tyéi¹! Amén.

Júu³ li tséi¹

¹⁹ 'Aa²¹²mo'o fu³uu fo²o Prisca coon¹³ Aquila coon¹³ tsá² taal² inuu tya' Onesíforo. ²⁰ Gajaan¹ta Erasto fu Corinto joon gasaa³na tsaa¹³a Trófimo fu Mileto. ²¹ Cwó³-o'o ñi²u'u la nu'gi ití² jii²¹ cwí². Sí³na 'aa²¹²mo'o fu²u Eubulo coon¹³ Pudente coon¹³ Lino coon¹³ Claudia coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi².

²² Cwocwoo¹o Ña'ñu¹u' Jesucristo wa²a pí³ tyi'i 'e siin¹³mo coon¹³ 'nu. Cwouncwaai³ Dios 'naa' jileei²¹ 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tí²i Tito

Poo² sii¹ in 'e jí² lo tya' Tito

1-2 Jna-a, Poo², sí³na 'e jí² lo. Joon jna jaain²¹ tsá² 'in jmoo¹o jilaa²¹ to² tyu² Dios. Joon jna jaain²¹ apóstol 'in gatyii¹³ in Jesucristo 'in cwoo¹o júu³ tya'a 'e uncoon¹³ on 'e jai²gi líi² 'in gatyii¹³ in Dios joon iliñii²¹o la jai² xiiala ngi¹ tsá² tyá² tyani Dios ca mi 'ii²¹i coon²¹ juncwii²¹ icwo² Dios 'ii. Ga⁴i² júu³ Dios, la nã⁶gi galáa² 'wii²¹² 'e juncwii²¹ toon²¹on' lo, icwoo¹o coon²¹ juncwii²¹ 'e jo tyé¹. Joon Dios jo lí² faa²¹a júu³ tajuu²¹. 3 Joon mo gatyí¹ 'ii²¹ tya' júu³ tya'a gajmaa¹ 'e liñii¹ tsá² coon¹³ júu³ tyá² 'e gatyaa¹ cwóo³oo. Joon Dios 'ña'a, 'in jmoo¹o tiin¹³na', gatyú² to² la joon. 4 Sí³na 'e jí² lo tyi'i, Tito. Lí²un lawa yuu²¹ tyiia coon¹³ jilaa²¹ 'e tsáai¹-tsi'. Cwouncwaa¹³ Dios 'nã joon cwocwoo¹o Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in jmoo¹o tiin¹³na', 'e tyá²-u seen²¹un.

To² ná¹ jmaa¹ Tito fu Creta

5 Mo gatú²na 'nã fu Creta, gatú²na 'nã 'e unrø²¹ø 'e 'ná¹-a lí² røø²¹. Gatyú³ 'nã to² 'e 'naa¹u'u tsacøø¹³ jee²¹² 'in jai² líi² Cristo la coon²¹ fuu²¹. 6 'In tsá² 'in ilíin² tsacøø¹³ do 'ná¹-a seein²¹ jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'a joon jün¹³ jaan²¹mo 'oo²¹o iliseein²¹ tya'a. Joon wa'a jóon¹on tsaa¹-tsi Dios joongi wa'a jmoo¹o nã¹²u, jo to¹o jóon¹on do mii¹³, joon lí²-i líin²in 'in tsá² do tsacøø¹³ jee²¹² 'in jai² líi². 7 Tsu 'in tsaa¹to² do lawa'a tsalee¹³ tya' Dios 'ii²¹toon²¹ 'ná¹-a ngi¹ 'e jo lí² cwo¹o tsá² jün¹³ coon²¹ tsaa². Jo lí² líin²in tsaa¹to² 'in jmoo¹o jün¹³

la 'iin²¹²in, jon'gi 'in 'nii²¹-tsi, jon'gi 'in ngi¹ to² 'iin¹, jon'gi 'in ngi¹ to² tíi¹, jon'gi 'in 'iin²¹²in líin² tsaa¹to² 'e jna²a cuu². 8 Pe 'ná¹-a 'ii²¹mo tsá² inã tya'a 'yaai¹-tsi, 'ná¹-a 'iin²¹²in jilaa²¹ 'e tyá². 'In tsaa¹to² do 'ná¹ 'øø¹²¹-tsi 'áai¹, joon jmoo¹o jilaa²¹ 'ii²¹ røø²¹, joon ngi¹ tyá²-u tyani Dios. Joon 'in tsá² do 'ná¹ jmáa¹a jilaa²¹ to² tyu² Dios. Joon 'in tsá² do 'ná¹-a lí² tyu² to² juncwii²¹ tya'a yaai. 9 'In 'iin²¹²in líin²in tsaa¹to² 'ná¹-a saain²¹-tsi 'e júu³ 'e jo caai¹ 'e ga'e¹ tsá² tya' Dios 'ii. Joon coon¹³ júu³ tyá² la joon lí²-i tyia¹-tsi tsá² júu³ tya' Dios. Joon lí²-i líi¹ 'in jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³.

10 Lí¹ fúui¹ tsá² seein²¹ 'in jo nã¹³un júu³ røø²¹. Joon 'in tsá² Israel nifu jee²¹² 'ii. Sí³i 'in tsá² do jmai² júu³ 'e jo 'e to² tí² coon²¹on tsá² tóo². 11 'Ná¹-a tyuu¹²u 'e faa²¹ 'ido. Tsu 'ii-o siuin²¹ tsá² cuu² joon coon²¹on tsá² tóo² jileei²¹ 'in taai² inã, 'e¹ 'e júu³ 'e jo tíi² 'e¹e.

12 Tsú jaain²¹ tsagoo¹o 'in jmoo¹ júu³ jee²¹² 'ii gajin²in 'e tsá² néei¹ li sii²¹ Creta do coon²¹ tøø²mo faa²¹a júu³ tajuu²¹. Lí¹i lawa joo²¹ líi³. Tsá² jló² tu²u, 'iin²¹²in dø¹ø 'áai¹ pe fu²mo jmáa¹a to². 13 Joon júu³ tya' 'in tsañu¹ do júu³ ja²mo. 'Wii¹³ joon cwo²o cwáan¹mo 'in tsá² néei¹ Creta do coon¹³ júu³ 'gøøi¹³. Coon¹³ la joon ingi¹ coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'e jai² líi². 14 Jo ilinã¹²un júu³ 'un'áai¹ 'e júuin²-tsi tsá² seein²¹ Israel 'e jo 'ee to² tí² jon'gi ilinã¹²un to² tyu² tsá² 'in nigatã²¹ júu³ jai² tya' Dios.

15 Tya' jileei²¹ 'in tyú¹ tyani Dios 'e tyá²-u jilaa²¹. Pe tya' tsá² 'in si'leei²¹, 'in jo jai² líi² Dios, jün¹³ coon²¹ 'e tyá²-u tya'a jo sá². Tsu ca-gi 'i¹-tsi joongi coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsi gali² si'leei²¹. 16 Jin²in 'e tsei² cwii¹in Dios pe coon¹³ jilaa²¹

'e jmoo¹o jo røø¹i. 'Ee¹mo Dios 'ii. Joon 'in tsá² do jo nuu¹²un joon jiin¹³ coon²¹ to² tyá²-u tya'a jo 'ii²¹i Dios.

2

Júu³røø²¹'e ná¹'e¹'e

¹ Pe 'nuu²¹un 'e³e tsá² júu³ tyá² tya' Dios jiin¹³ la tí². ² 'E³e tsá² nicøøi¹³ 'e ngi¹ coon²¹ tún², 'e jo 'uun²¹un máa¹ 'áai¹, jon'gi 'e gø¹ø 'áai¹. 'Ná¹ 'ii¹ ja²mo joon 'i¹-tsi 'e jmáa¹a coon²¹ tún². Joon cwo²¹o caáin¹ 'e øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e jo¹o líi², joon 'e³e cwoliyo¹o líi² la ngóo¹ 'naai¹³ xufiin¹³ nii²¹ wúu¹ 'wii¹³ júu³ tyá². ³ La joon jon tsayuui¹ 'e³e 'e ngi¹ tyani tsá² la tíi² ngi¹ 'in taain²¹² tyá² tyani Dios. 'E³e 'e jo jmáa¹a júu³ 'atsaa² jon'gi 'e ngi¹ to² 'iin¹. Pe i'é³ jilaa²¹ 'e tyá²-u. ⁴ Coon¹³ la joon i'e¹e 'in tsamí² xuui²¹²gi 'e ngi¹ 'ido coon²¹ tún², joon ili'iin²¹²in ñuu¹ tya'a coon¹³ jóon¹on. ⁵ Joon 'e³e jon 'in tsamí² xuui²¹²gi 'e 'ii¹ jai² joon jo sooin²¹ tsá². Pe unjii²i inuu tya'a, joon ilíin² tsamí² tyúu¹ 'in nuu¹³ to² tyá² ñuu¹ tya'a. Coon¹³ la joon jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' júu³ tya' Dios.

⁶ La joon jon cwo²¹o cwáain¹ tsañuu¹ xuui²¹²gi 'e ngi¹ coon²¹ tún². ⁷ Jmeei² 'wo'o lawa coon²¹ lí² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyá²-u 'e jmoo²¹o. Jo caa¹u'u jilaa²¹ 'e 'e³e coon¹³ 'e gó². Pe 'e³e xiiala jo¹ cwoliu²u 'na. Jo¹o líi²u jilaa²¹ 'e 'e³e. ⁸ Fo²¹o jmai² júu³ 'e tyá²-u 'e jo lí² cwo¹ tsá² 'na tsaa². Joon coon¹³ la joon lí² fa²¹ii² líi²i jileei²¹ 'in 'eei¹ 'na tsu jiin¹³ coon²¹ júu³ 'laa²¹ jo lí² faa²¹a tyi'i.

⁹ Cwocwoo¹²¹o cwáain¹ 'in taai² coon²¹ lí taai² 'e jmáa¹a nuu¹²un to² tyá² ñi'fii²¹²i 'e taain²¹² 'yaai¹-tsi. 'Ná¹-a cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ ñi'fii²¹² do. ¹⁰ Jo jmáa¹a 'uun²¹ pe coon¹³ jilaa²¹ lí²-i ngi¹ ñi'fii²¹²i jo

cu²-tsi coon¹³on. Cwocwoo¹²¹o cwáain¹ 'e ngi¹ 'ido tyani tsá² isiui²¹ tsá² júu³ tya' Dios 'in jmoo¹o tiin¹³na'.

¹¹ Tsu Dios nigajma¹a júu³ jileei²¹ tsá² 'e feei¹-tsi tya' tsá² joon 'iin²¹²in jmáa¹a tiin¹³ tsá². ¹² 'E júu³ do 'e¹e jna' 'e ná¹ tá²u' jilaa²¹ 'e jo 'yaai¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e suun²¹na' 'e sá² juncwii²¹. 'Ná¹-a toon²¹on' coon²¹ tún², ngii²¹i' coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon jmoo²¹o' 'e 'yaai¹-tsi Dios la 'ii²¹² toon²¹on' juncwii²¹ lo. ¹³ Sijaan²¹an' mi tyéi¹ júu³ 'ya²gi ga² Dios. Ga² Dios, 'in feei¹, ijnéé¹i coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a, coon¹³ Jesucristo 'in jmoo¹o tiin¹³na'. ¹⁴ 'Ii-o gacwó¹ 'ña'a 'wii¹³ jna' 'e 'wóo¹i jna' jee²¹² jilaa²¹ 'e gó². Joon iuntyúu¹i jna' ilíin²na' tsá² tya'a 'in 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e tyá² ce caain²¹-tsi.

¹⁵ Coon¹³ jilaa²¹ to² 'e 'oo²¹o' lawa tsá² tya' Dios cwo²¹e²e tsá² cwo²¹ii²¹ júu³ tya' tsá² joon jmaa¹³a júu³ jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o. Jo cwo²¹o 'e jøøi² tsá² 'na wó¹i.

3

Jilaa²¹ to² ná¹ jmá¹ 'in jai² líi²

¹ Cwountii¹³-tsi tsá² 'e jo cwo¹naa¹ mii¹³ tya' tsaa²to² pe 'e cwolinuu¹³o júu³ tya' tsaa²to². Joon 'ná¹-a náa¹ tyá² tya'a jmáa¹a jmai² 'e tyá²-u. ² Joon jo cwofaa²¹a 'laa²¹ tya' jiin¹³ jaain²¹. Cwosii¹²¹i tsá² 'e jo 'noo¹o mii¹³ pe cwotaan²¹mo 'wo²-tsio, jmáa¹a jmai² 'e tyá²-u tya' jileei²¹ tsá².

³ Tsu la joon jon jna' la mo jéei¹ jo néé²e' sein²¹ Dios, jo jmoo²¹o' nuu¹³un'. Joon jo leein¹-tsi' 'e gó² jmoo²¹o', gapii²¹i' lí wíin² tí'xuu fu¹ tya' Dios. Galisaan²¹an' 'e soo²¹-tsi'. Tsiwúu¹na' joon 'ee¹mo tsá² jna' joon jna'o' 'ee³mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'. ⁴ Líi¹ jna'

la joon mo gajmaa¹a Dios, 'in jmaa¹a tiin¹³na', iliné²e' jilaa²¹ 'e tyá²-tsi tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios tsá². ⁵ Joon gajmaa¹a Dios tiin¹³mo' tɬu 'wii¹³ fee¹mo-tsi tyi' jon'on tɬu 'wii¹³ 'e tyá²-ɬ nigajmoo²¹o' tɬu 'wii¹³ tyú²-umo'. Gajmaa¹a tiin¹³mo' mo gacwo¹o jna' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'wii¹³ tya' Espíritu Tyá² tya'a 'in gacwo¹o jna' 'e juncwii²¹ 'múui² do. Joon mi 'ii¹³na' 'e juncwii²¹ 'múui² do Dios garuun¹³mo jna' ⁶ joon 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'in jmaa¹ tiin¹³na', 'in sii²¹ Jesucristo, Dios gacwoo¹²i jna' líi¹gi 'in Espíritu Tyá² tya'a. ⁷ Coon¹³ la joon lí²-i 'íi² Dios, 'in feei¹-tsi, júu³ 'e tyú²-mo' joon 'ii¹³mo' juncwii²¹ 'e jo tyéi¹ 'e sijaan²¹an'.

⁸ Júu³ ja²mo 'e júu³ lo joon 'iin²¹²na 'e jo cwo²o cuu²¹i jmáa¹a 'in jai² líi² Dios jilaa²¹ 'elo. Coon¹³ la joon icwó¹-tsi jmáa¹a 'e tyá²-ɬ. Tyá²-ɬ 'e júu³ lo joon jmaai¹ to² tya' jileei²¹ tsá². ⁹ Tɬ² jilaa²¹ júu³ 'e tyá¹ tsá² 'e jo 'e to² tí² coon¹³ jilaa²¹ cwáain¹ tsaai² tya' líi²¹² tsacøøi¹³. Tɬ² jon jilaa²¹ júu³ 'e síi¹i tsá² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i tya' ley tya' Moisés tɬu jo 'ee to² 'íi³in, jo jmaai¹ to² tya' jiin¹³ jaain²¹.

¹⁰ Wa 'e¹e tsá² júu³ xiia', joon jmoo¹³o poo²¹² jee²¹² 'in jai² líi², joon wana jo nɬu¹²an mi tí² tún² naa¹³ cwo²o cwáain¹ joon túu¹mo' 'ido. ¹¹ Tɬu cwoliñi²o' 'e 'in tsá² do nigatɬu¹ la jai² joon jmoo¹o 'ii²¹ 'ña'a coon¹³ tsaai² 'e 'noo¹o.

'E 'ná¹ jmá¹ Tito

¹² Síi³na Artemas si Tíquico 'ee fu li tyiin¹u'un. Mi cwaa¹i cwo²-o' 'o' jiin¹in' lí' fuu²¹ Nicópolis tɬu niga¹-tsii 'e taan²¹²na do la tøøi² jiin²¹ cwí². ¹³ Cwouncoon¹³ Zenas, 'in tíi² ley, coon¹³ Apolos jilaa²¹ 'e 'ná¹ tya'i fu¹ 'e jo si'naai²¹.

¹⁴ La joon jon jileei²¹ tsá² tyi' 'ná¹ líi²i jmáa¹a to² tyá²-ɬ ilisá² jilaa²¹ 'e jmee²¹i to² joon lí²-i uncoon¹³ tsá² xeei²¹.

Júu³ 'e tséi¹

¹⁵ Joon jileei²¹ 'in taain²¹² coon¹³ jna lo sii²¹²na'a 'aa²¹²mo' 'o. Joongi 'aa²¹²mo' 'o fu²u tsaruu²¹u' 'in jai² líi² Jesucristo 'in 'iin²¹²in jna'a. Cwouncwaa¹³ Dios 'naa' jilee²¹naa'. Amén.

Jí² gasii¹ in San Pablo tíi² i Filemón

Sí¹ i Poo² jí² tya' Filemón

¹ Jna-a, Poo², sí³na 'e jí² lo tyi'i, Filemón, 'in jmoo¹o to² coon¹³ jna'. Sí¹mo jon ru¹u' Timoteo. Jna-a, Poo², 'yuu²na 'nũñí³ 'wii¹³ cwóo³oo júu³ tyá² tya' Cristo Jesús. ² Sí³na jon 'e jí² lo tya' 'in tsá² jai² líi² júu³ tya' Jesucristo 'in uncaain²¹ inũ tyi'i joongi tya' ru¹u' Yá² Apia coon¹³ Arquipo 'in jmoo¹o to² coon¹³ jna'. ³ Cwocwo¹o Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñũ¹u' Jesucristo fo'feei¹ 'naa' joon 'e ñii²oo' 'e jløø³mo Dios Jmii²¹ coon¹³ 'naa'.

Xiiala 'iin²¹² in Filemón tsá²

⁴ Coon²¹ tøø²mo cwo³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ joon mi³ñ tyani¹i 'wii²¹² tyi'i ⁵ tsu nanúu³oo xiiala 'iin²¹²mo'o Ña'ñũ¹u' Jesús joon xiiala tsáa¹mo-'o'o 'ii joongi xiiala 'iin²¹²mo'o jileei²¹ 'in tsáa¹-tsi Jesucristo. ⁶ Mi³ñ tyani Dios 'e jilaa²¹ 'e tyá² jmoo²¹o wii¹³ ja²mo líi²u Jesucristo ilí² 'e²e tsá² jilaa²¹ 'e tyá² ngóo¹ 'naai¹³ jmoo¹o Dios tyi', joon ⁷ fúu¹mo tsá² 'in jai² líi² nigatya²a-tsi joon 'iin²¹²mo'o jilee²¹e'e tsu 'wii¹³ joon 'áa¹mo jløø³na joon tyáa³-tsii 'wii¹³ 'nũ tsaru¹u'.

Poo² mii¹ i tyani Filemón 'wii²¹² tya' Onésimo

⁸ 'Wii¹³ joon jmaa²a feei²¹-'o'o 'wii¹³ tyia. Jo 'iin²¹²na tyu³ũ to² tyi'i la tíi²mo tyu³ũ to² tsu líi¹na apóstol tya' Jesucristo. ⁹ Pe jna-a, Poo², 'iin²¹²na mi³ñ tyani¹ 'e jmaa²a feei¹-'o'o 'wii²¹² tyia tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo'o jna. Jna-a nayũ¹³na joon 'yuu²¹²na 'nũñí³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús. ¹⁰ Mi³ñ tyani¹ cwáain¹

tya' Onésimo 'in líi¹ lawa'a xuui²¹² tyia tsu 'wii¹³ jo¹o galíi² Jesucristo la 'ii²¹² 'yuu²¹²na 'nũñí³.

¹¹ Tsá² 'in galé¹³u'u 'ii joon jo 'ee to² gali¹in³ tyi'i tsu gacwiin¹o. Pe nano-o 'in³ 'ido to² tyi'i la joon jon 'íi³mo to² tyia. ¹² Sí³na Onésimo fu tyi'i tún¹. 'Áa¹mo fúu² líi²na lawa'a 'ñia¹o jmá²a feei¹-'o'o 'wii²¹² tya'a, 'ii¹³mo'o. Waxu¹ li jo líi¹i tsá² tyi'i. ¹³ 'In²¹²na iján² Onésimo lo la 'ii²¹² 'yuu²¹²na 'nũñí³ cwáain¹ tya' júu³ tyá² tya' Dios. Joon coon¹³ la joon lí² unjii²in jna cwáain¹ tyi'i. ¹⁴ Pe jo 'iin²¹²na jmáa³aa jiiin¹³ coon²¹ wana jo cwo²¹o júu³ tyi'i. Tsu jo 'iin²¹²na ijmaa²a coon²¹ 'e tyá² tyia tyitsáai¹ pe 'iin²¹²na 'e 'yaai¹-'o'o. ¹⁵ Gacwo¹ 'ii¹ Onésimo tyi'i joon no gaa¹³mo tún¹ joon no 'ii¹³mo'o jo cwo¹ 'ii¹gi. ¹⁶ Pe la no jo lí² jmaa¹³gi 'i cwáain¹ 'e galé¹³u'u tsu ni ja³mo líi² Jesucristo. 'Ii¹³mo'o 'ii lawa'a tsaru²¹mo'o 'in 'néé²mo'o. 'Iin²¹²mo'o 'ii 'áai¹ pe 'nũli¹ 'iin²¹²u'un 'i 'áai¹gi tsu tsá² tyi-'o'o 'ii. Joongi ja²mo líi² Ña'ñũ¹u'.

¹⁷ Pe joon wana 'i¹-'o'o la 'i¹-tsii la 'oo²¹² jna' tsá² cwoo²¹o' júu³ tyá² tya' Jesucristo 'ii¹³mo'o 'ino lawa jna. ¹⁸ Joon wana na'laa¹ tyi'i si røø¹ tyi'i 'ee, jna-a íchí³ñ cwáain¹ tya'a. ¹⁹ Júu³ tyia 'e gataan¹ Onésimo ni jí². Jna-a, Poo², 'in gatóon³oon 'e la fo³oo íchí³ñ tyi'i wana røø¹i tyi'i. Pe jo fuu²¹²uu 'nũ xiiati røø²¹u tyia xufiin¹³ jna-a cwoo¹³oo 'nũ júu³ tyá² tya' Dios. ²⁰ Tsaru¹u', jmaa²a coon²¹ 'e tyá² tyia tsu jo¹o líi²na' Ña'ñũ¹u'. Cwo²¹o jna pí² tsu ru¹u' coon¹³ Cristo. Jmaa²a 'e fo³oo lo tsu 'wii¹³ ru¹o' coon¹³ Cristo coon¹³ la joon ijløø³na.

²¹ Sí³na 'e jí² lo tsu tsáai¹-tsi 'e jo'on jmaa²a nũ¹³uñ pe ijmaa²a 'láai¹gi la gamí³ñ. ²² Mi³ñ jon 'e

tya²¹a tyá² li jóon³oon. Lí²na icwo¹
 Dios 'e yajóø³na 'naa' tsu 'wii'¹³júu³
 tyá²'e gafaa²aa' 'wii'²¹²tyiia.

Júu³ li tséi¹

²³ Sí¹i jon Epafra^s 'aa²¹²mo'o.
 'Ii 'yuui¹ 'nañ³ coon¹³ jna jon
 'wii'¹³ tya' cwáain¹ tya' Cristo
 Jesús. 'Aa²¹²mo'o jon jin² ²⁴Marcos
 coon¹³ Aristarco coon¹³ Demas
 coon¹³ Lucas 'in taain²¹² jmoo¹o
 to² coon¹³on.

²⁵ Cwouncwaai³ Ña'ñu¹'u' Jesu-
 cristo 'naa'. Amén.

Jí³ tí²i Tsá² faa^{'21} Jmí¹ Hebreo

Li gatséi¹ gafee^{'21}i Jóon¹ Dios tsá² cwáain¹ tya' Dios Jmí²¹

¹ Ca la jéi¹ Dios gafee^{'21}i líi²¹² tsacøøi^{'13} tyi' láai² naa' joongi' láai² 'ii^{'13} jiin^{'13} la 'øøi^{'21}-tsi coon^{'13} 'in tsá² 'in gacwo^{'10} júu³ tyá² tya'a. ² Joon nano nagatséi¹ nigafee^{'21}i Dios jna' coon^{'13} Jóon¹on. Joon Dios gajmaa¹a juncwii²¹ coon^{'13} Jóon¹on. Joon nigatyaa¹a cwoo^{'21}o Jóon¹on jilaa^{'21} 'e sá² juncwii²¹. ³ 'E 'ya^{'2}gi tya' Jóon¹on li la li 'e 'ya^{'2}gi tya' Dios Jmii²¹ tsu la líi¹ Dios Jmii²¹ la joon jon líi¹ Jóon¹on. Joon coon^{'13} júu³ 'gøøi^{'13} tya'a jmoo^{'10} 'e jo tyéi¹ jilaa^{'21} 'e sá². Joon mo ngayuui^{'13} gauntyúu^{'1} jna' joon gacwó^{'20} li' caai^{'21} Dios Jmii²¹ tsáa¹ 'in tyiin¹ ñu^{'fú}2.

Feei^{'1}gi Jóon¹ Dios lagi ángeles tya'a

⁴ Nigalí² 'e feei^{'1}gi Jóon¹ Dios lagi ángeles tya' Dios. Joon ga'ii^{'21}mo 'e gatíi^{'2} 'e tyiin^{'2}gi lagi 'in ángeles do. ⁵ Tsu jiin^{'13} cafu jo gasii^{'21}i Dios Jmii²¹ jiin^{'13} jaain^{'21} ángel jin^{'2}in: 'Nu-u yuun^{'21} tyiia; joon nano nigacwo^{'10} 'nu juncwii²¹ tyi'i.

Jon'gi gasii^{'21}i jiin^{'13} jaain^{'21} ángel:

Jna-a ilíin^{'2}na Ñu^{'21}u, joon 'nu-u ilíin^{'2}un yuun^{'21} tyiia.

⁶ Joon mo gacwó^{'1}i Jóon¹on 'in nifu ni cwoo^{'13} juncwii²¹ gajin^{'2} Dios Jmii²¹:

Cwoun'goo^{'21}o jileei^{'21} ángeles tyiia 'ii.

⁷ Cwáain¹ tya' ángeles do gajin^{'2}in: Dios jmoo^{'10} líi¹ ángeles tya'a la lí² tyi^{'2},

joon 'in jmoo^{'10} la to² tyu^{'2}u líi¹ la lí¹ jí^{'2} 'e coo^{'21}.

⁸ Pe cwáain¹ tya' Jóon¹on gajin^{'2}in: 'Nu-u, Dios, ityu^{'21}u to² coon^{'21} tøø^{'2}mo.

Joon coon^{'21} tsáa² tyu^{'21}u to².

⁹ 'Nu-u, 'iin^{'212}mo'o 'e jmoo^{'1} tsá² la to² tyu^{'2} Dios joon jo¹ tí^{'2}-o'o^{'2} 'e gó^{'2}.

Tsu 'wii^{'13} joon Dios Jmii²¹, 'in líi¹ Dios tyi'i, nigajmaa¹a 'e jløø^{'13}mo'o lagi 'in catyaa^{'2}.

¹⁰ Jin^{'20} jon Dios Jmii²¹ sii^{'21}i; Jóon¹on:

'Nu-u, mo ga'láa^{'2} 'wii^{'212}, Ña'ñu^{'1}u, najmaa^{'2}a ni cwoo^{'13} juncwii²¹ joon coon^{'13} cwoo^{'10} gajmaa^{'2}a juncwii²¹.

¹¹ Ityee^{'1}mo jilaa^{'21} 'e sá² pe 'nu-u coon^{'21} tøø^{'2}mo iseen^{'21}mo'o røø^{'21}

Jilaa^{'21} 'e sá² ilitsáai^{'2} lawa 'mi^{'2} 'e tsáai^{'2}.

¹² Joon ijuu^{'131}u jilaa^{'21} 'e sá² lawa siin^{'13} tsá^{'2},

joon ilisii^{'2}mo.

Pe, 'nu-u, jo lisii^{'2}u jiin^{'13}xu, joongi juncwii²¹ tyi'i jo tyéi^{'1}.

¹³ Ce jiin^{'13} cafu jo gasii^{'21}i Dios Jmii²¹ jiin^{'13} jaain^{'21} ángel tya'a: Ni^{'2}i lí' cwóo^{'300} tsáa¹, ca mi tyée^{'2}na 'in 'eei^{'1} 'nu.

¹⁴ Jileei^{'21} ángeles líi¹ la líi¹ espíritus 'in jmoo^{'10} la to² tyu^{'2} Dios Jmii²¹. Joon isii^{'21}in 'ii 'e tsauncoon^{'13}on jileei^{'21} 'in jmaa^{'1}a Dios tiin^{'13}.

2

'Ná¹ nuu^{'21}u' coon^{'21} tún^{'2}gi júu^{'3} tya' Dios

¹ Tsu 'wii^{'13} joon 'ná² nuu^{'21}un' coon^{'21} tún^{'2}gi jilaa^{'21} 'e júu^{'3} 'e niganuu^{'21}un' la coon^{'21} jo li sii^{'21}na' fu^{'1} xiiia^{'21}.

² Tsu wa gajaan^{'1} la joon jilaa^{'21} júu^{'3} tyá^{'2} 'e galisá^{'2} ca la mo jéi^{'1} 'e gacwó^{'2} ángel, joon jileei^{'21} 'in ga'noo^{'10} tsaa^{'2} jo galínuu^{'13}un 'e júu^{'3} tyá^{'2} do joon gani^{'2}i wúu^{'1} jiin^{'13} la tíi^{'2}. ³ Xiiala ililaa^{'212}na' yiia' wana jo jmoo^{'21}o' núu^{'13}un 'e júu^{'3} 'gøøi^{'13}

'áai¹ lo tya¹ 'e tiin¹³ tsá²? Tsu ga'láa² Ña'ñu^{1u} Jesucristo 'wii²¹² 'ii² 'e júu³ lo tya¹ 'e tiin¹³ tsá² nifu joon 'in ganú² júu³ tya'a galitsáa¹ mo-tsi 'e la ja² mo 'e júu³ do joon 'ii gacwo^{1o} jna¹ 'e júu³ do. ⁴ Joon Dios Jmii²¹ gajmaa^{1a} júu³ 'e ja² mo 'e júu³ do coon¹³ lí² joongi coon¹³ milagros coo¹³ 'áai¹ 'e nigajmaa^{1a}. Joon jiin¹³ la 'iin²¹² in gacwo^{1o} Espiritu Tyú² tya'a tya¹ tsá² 'e coon¹³ la joon liñí¹ tsá² 'e ja² mo 'e júu³ do.

Galín¹ in Jesucristo lawa tsá² tain²¹² juncwii²¹

⁵ Jo mo gajmaa¹ Dios Jmii²¹ wa'a ángeles tyu^{2u} to² 'e juncwii²¹ ijó¹ 'e faa^{2a} nano. ⁶ Li' cii¹³ gajmaa^{1a} tsu ni jí² tya¹ Dios seen²¹ jaain²¹ 'in gajin²ⁱⁿ:

Dios Jmii²¹, ¿xiiala líi¹ tsá² tain²¹ juncwii²¹ 'e ti²-o'o 'ii?

¿Xiiala líi¹ tsá² icu²-o'o coon¹³ on?

⁷ Tsu gajmee¹ mo'o 'ido 'wéei¹ gi lagi ángeles coon²¹ sii^{13xu},

joon gacwo^{2o} 'ii 'e 'ya² gi tyi¹.

Joon gacwo^{2o} 'ii 'e tyu^{2u} to² jilaa²¹ 'e nigajmaa^{2a}.

⁸ Jilaa^{21a} gasii²¹ⁱ 'wii²¹² tii²ⁱ.

La joon jilaa²¹ 'e ganá¹ 'wii²¹² tii² tsá². Jiin^{13xu} 'e sá² 'e jo¹ tyu² tsá² to². Pe xafiin¹³ joon lé² du' cwáain¹ 'e jo jilaa^{21a} jmoo^{1o} nuu^{13un}.

⁹ Pe né² mo' Jesús 'in Dios Jmii²¹ gajmeei¹ 'wéei¹ gi lagi ángeles coon²¹ sii^{13xu} joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹² mo Dios Jmii²¹ jna' gajúin¹ Jesús 'wii²¹² tya' jileei²¹ tsá² joon nano Dios Jmii²¹ nigacwo^{1o} Jesús 'e jilaa²¹ 'ya² gi tya'a tsu 'wii¹³ 'e wúu¹ 'e nigangoo^{1on} 'e joon mo 'yu júu³.

¹⁰ Jilaa²¹ 'e sá¹ tya¹ Dios Jmii²¹ joon 'ii gajmaa^{1a} jilaa²¹ 'e sá². Joon Dios 'iin²¹² in 'e jmáa^{1a} coon²¹ jilaa²¹ 'e 'ya² gi tya'a jee²¹² jileei²¹ jóon^{1on} fúui¹. Tsu 'wii¹³ joon coon¹³ 'e wúu¹ gangoo^{1on} Jesucristo, 'in gajmaa^{1a} tiin¹³ tsá² do,

gauntsiin¹ in Dios Jmii²¹ jilaa²¹ 'e ná² jmaa^{1a} 'in Jesucristo do. ¹¹ 'Wii¹³ joon Jesucristo do lí²-i uncaain²¹ tsá² coon¹³ Dios Jmii²¹, joon 'ii Jmii²¹ 'in Jesucristo do, 'ii jon Jmii²¹ tsá² 'in sicaain²¹ coon¹³ Dios 'wii¹³ Jesús do. Tsu 'wii¹³ joon 'in Jóon¹ Dios do jo 'oo^{1o} fa'ii²¹ wa'a sii²¹ⁱ tsá², "ru^{1u}". ¹² Tsu ni jí² tya¹ Dios jin²ⁱⁿ:

Ifuu²¹² uu cwáain¹ tyi¹ⁱ tyani tsaruu^{21na}, joon i'óø^{3øø} coon¹³ 'in sicaain²¹ iun'goo^{21o} Ñu².

¹³ Jin¹ 'e jí² lo jon:

Tsáa¹ mo-tsii Dios.

Joon gajin^{2o} jon:

Lo siin^{13na} coon¹³ yuu²¹ 'in gacwo²ⁱ Dios jna.

¹⁴ 'In jóon¹ tsá² coon²¹ inuu tya'a coon²¹ gi ngú¹ tain¹ joon coon²¹ gi jmi¹ 'óø¹ⁱ coon¹³ 'ido. La joon jon Jesús galí² ngú¹ tain¹ la lí¹ ngú¹ tain¹ tsá² la joon jon jmi¹ 'óø¹ⁱ 'e joon la joon ilijúun²ⁱⁿ la júin¹ tsá². Joon mo gajúun²ⁱⁿ gatsé¹ mo 'ii²¹ tya¹ 'in jngaai¹³ tsá², 'øøi²¹-tsi tsá² 'in 'lii³ mo. ¹⁵ Joon coon¹³ la joon galáa² mo jileei²¹ 'in 'goo²¹ injúun²ⁱⁿ la jee²¹² taan²¹² in juncwii²¹ lo tsu lawa 'in s'nuu¹ mo 'in líi¹ la joon. ¹⁶ Tsu 'e la ja² mo jo gajó² Jesús iuncoon¹³ ángeles, gajó² jauncoon¹³ 'in jún² tya¹ 'lii²¹² Abraham. ¹⁷ Joon 'ná² lí² in Jesús la líi¹ ruu²¹ⁱ coon¹³ jilaa²¹ 'e coon¹³ la joon lí² jmaa^{1a} to² lawa untsá² 'in tyiin² gi nifu tyani Dios, ilíin¹ in untsá² 'in tyú¹ joongi 'in 'wóo¹-tsi. Joon mo gajúin¹ Jesús 'e lí¹ lawa coon²¹ fa¹ 'e gatyí²ⁱ jilaa²¹ tsaa² tya¹ tsá². ¹⁸ Joon tsu 'wii¹³ gangoo¹ Jesús wúu¹ 'é² 'e 'in 'lii³, 'wii¹³ joon lí²-i uncoon¹³ Jesús jileei²¹ tsá² 'in 'e² 'e 'in 'lii³ wúu¹ nano.

3

Tyiin² gi Jesús lagi 'lii²¹² Moisés

¹ La joon tsaru¹'u' 'in nicwaa¹³, 'in nigatø¹ Dios 'e lí²in tsá² tya'a, tyaan¹duu' cwáain¹ coon²¹ tún² Cristo Jesús. Joon lí²'na' 'e Dios gasii¹in Cristo Jesús do joon 'ii lí²in untsá² 'in tyiin²gi nifu tyi'. ² Joon Jesús, 'in gatyii¹³in Dios 'e jmáa¹a 'e to² no, galinuu¹³un jilaa²¹ la galí² nuu¹³un Moisés jilaa²¹ jee²¹² 'in tsaá¹-tsi Dios. ³ 'In jmoo¹³o coon²¹ 'nú¹ 'yu²gi júu³ lagí 'e 'nú¹ do. La joon jon Jesucristo lí²'i 'e 'yu²gi júu³ lagí Moisés. ⁴ La coon²¹ 'nú¹ tsá² 'ná¹ jma²a tsá²; pe Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá². ⁵ La joon Moisés lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyúí¹ gajmaa¹ nuu¹³un jee²¹² 'in tsaá¹-tsi Dios 'in lí²'i lawa coon²¹ 'nú¹. Joon 'e to² tya' Moisés 'e faa²¹a 'e 'noogi ijin²in Dios mi liciin²¹. ⁶ Pe Cristo, Jóon¹ Dios Jmii²¹ 'ii, gajmaa¹a nuu¹³un jee²¹² jna' 'in tsaá¹-tsi Dios. Joon lí²'na' 'nú¹ tya' Dios wana jmoo²¹o' taa²¹a' joongi tsáa¹mo-tsi' ca lityéí¹. Joon wa'a jmoo²¹o' la joon jløø¹³na' coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsi'.

Lí²-i 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² tya' Dios

⁷ Wii¹³ joon la gajin² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios ni jí² tya' Dios:

Nano, wana núu²uun¹ 'e jin² Dios.

⁸ Jo cwoli'waa²¹-oo' la gali'waa²¹-tsi 'in gali'ee¹ Dios joon gacón² cwáain¹ xiiala lí²'i Dios coon²¹ lí² jo 'iin tsá² seein²¹.

⁹ Tsu do-o galitsáai¹-tsi 'lí² tsacøøi¹³ tyi' xiiala lí²'na.

Xu¹³fin¹³ tunló¹ jiiin²¹gi ngó¹o 'e ganii²¹ jilaa²¹ 'e ni gajmaa³aa.

¹⁰ Joon tsu 'wii¹³ joon gatsá² 'nii²¹-tsii tya' 'in tsá² do.

Joon gafuu²¹²uu: "Tí²gi-tsi 'in tsá² do ngí¹ lí' caai²¹."

Jo 'iin²¹²in lí²'i fu¹ tyiia."

¹¹ Joon tsu 'wii¹³ joon gatí² 'nii²¹-tsii tya'a joon ga'í³ii

júu 'e jo lí² 'ii²¹ 'woo²¹o coon¹³ jna.

¹² Tsaru¹'u', un'øø²¹naa' yaanaa' 'e coon²¹ jo ngáa¹mo jaain²¹ jee²¹² 'naa' jo tsáai¹gi-tsi Dios joon coon¹³ 'e gó² do tí' xu¹³ itsawíin²mo caai²¹ Dios 'in jiiin¹. ¹³ Lí² chí¹³ jmaa²aa'. Jmaa²aa' tyaa¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' la coon²¹ jmi²¹² la 'ii²¹² 'e lí² jin²gi tsá², "nano". 'E coon¹³ la joon jo 'e coon²¹ tsaá² 'naa' tóo² jiiin¹³ jaain²¹ 'e lí² waa²¹-oo'. ¹⁴ Tsu wana tá² taain²¹²-tsi' coon¹³ 'e tsáai¹-tsi' ca la mo 'wiin²¹² ca lí² gatséi¹ coon¹³ la joon 'ii¹³na' caain²¹ coon¹³ Cristo jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a.

¹⁵ Tsu la joon jin²in:

Nano, wana nuu²uun¹ 'e jin² Dios, jo cwoli'waa²¹-oo' la gali'waa²¹-tsi 'in gali'ee¹ Dios.

¹⁶ ¿'lingi 'in niganúu²un júu³ tya¹ Dios joon mi yuui¹³ joon gali'ee¹mo Dios? 'Ii 'i 'in niga'woo¹ Moisés fu lí² sii²¹ Egipto. ¹⁷ ¿'lingi 'in gajmaa¹ Dios 'nii²¹-tsi 'wii²¹² tya'a ce tséin¹ tunló¹ jiiin²¹? Gatsá² 'nii²¹-tsi Dios tya' 'in tsá² do 'in ga'noo¹o tsaá², 'in nigajúin¹ jee²¹² cwoo¹³ tyuun²¹ do. ¹⁸ Joon, ¿'lingi ga'í² Dios júu³ 'e jo 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³? Ga'í² Dios 'e júu³ do tya' 'in tsá² 'in jo gajmaa¹a nuu¹³un júu³ tya'a. ¹⁹ Né²o' 'e 'in tsá² do jo gali² gangatáa² tsu 'wii¹³ jo gajo¹ galí².

4

¹ La joon jon jna' 'ná¹ jmoo²¹o' coon²¹ tún² la 'ii²¹² sá²gi júu³ tya' Dios 'e lí² tsataai²¹² tsa'ii¹ 'woo²¹ coon¹³ Dios 'e coon²¹ jo ngaa¹mo 'inlí¹³ jee²¹² jna' jo lí²'i 'e tsataai²¹².

² Tsu la joon jon jna' niganú³o' 'e júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² la ganúu²un 'in tsá² do. Pe 'in tsá² do jo 'ee to² 'í³in 'e ganúu²un 'e júu³ do tsu mo ganúu²un jo jo¹ galí². ³ Pe jna' 'in jai² nigalí²na' itsatoo³o' lí² 'ii²¹

'woo²¹o'. Gajin² Dios cwáain¹ tya' e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² do:

Joon tsu¹ wii¹³ joon gatsá² 'nii²¹-tsii tya'a joon ga¹³ júu³

'e jo i'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ jna.

Xufiin¹³ ga'yée² mo to² tya' Dios ca mo garoon¹ on juncwii²¹. ⁴ Tsu ni jí² tya' Dios 'e jin² in cwáain¹ tya' jmii²¹² li gatí² dyá¹:

Jmii²¹² li gatí² dyá¹ ga'ii²¹ 'woo²¹

Dios coon¹³ jilaa²¹ to² tya'a.

⁵ La joon jon ni jí² tya' Dios jin² in:

Jo i'ii²¹ 'woo²¹ 'in tsá² do coon¹³ jna.

⁶ Pe 'inlíi¹³ 'ná¹gi itsataai² 'in 'ii²¹ 'woo²¹ do. Joon 'in tsá² 'in ganúu² un 'e júu³ tyá² do nifú² jo gangataai² li 'ii²¹ 'woo²¹ tsu jo galinuu¹³ un. ⁷ Tsu 'wii¹³ joon nigafaa²¹ a Dios coon²¹ jmii²¹² jée¹gi, 'e jmii²¹² no. Tsu David gafaa²¹ a cwáain¹ tya' Dios mi licíiⁱⁿ ga'weei²¹ tsá² Israel Egipto do. Joon gataan¹ an ni jí² tya' Dios:

Nano, wana nuu² uun' 'e jin² Dios, jo cwoli'waa²¹ 'oo'.

⁸ Tsu wana gacwó¹ Josué 'e 'ii²¹ 'woo²¹ 'in tsá² Israel do jo 'e faa²¹gi Dios coon²¹ jmii²¹² jée¹gi tún¹. ⁹ Sá² jon coon²¹ mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e nacwaa¹³ tya' tsá² tya' Dios; ¹⁰ tsu 'in 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ Dios, 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ to² tya'a jii¹³ lagi 'ii²¹ 'woo²¹ Dios coon¹³ to² tya'a 'ña'a. ¹¹ Jna' jon 'ná¹ cwoo¹³-tsi' wa tsató³o' 'e 'ii²¹ 'woo²¹o' joon jo jmá¹ jii¹³ jaain²¹ lagi gajmaa¹ 'in jo gajai² líi².

¹² Tsu júu³ tya' Dios lí¹ lawa 'e jii¹ in joon 'áa¹ mo 'gøøi¹³. Joon li la li coon²¹ ñi³ 'e 'má¹ 'áai¹ la je tún² taain²¹. Joon mo núu² un tsá² 'e júu³ lo lawa 'e jmoo¹o júu³ 'in tsá² do 'e í¹-tsi joon 'e 'øøi²¹-tsi. Jo cwói¹ wa'a cón² on 'ña'a too². ¹³ Jo 'e sá¹ jii¹³ coon²¹ 'e gajmaa¹ a Dios 'e lí² 'mé¹ 'i 'ña'a tyani Dios. Tsu tyaní¹ i jo

sá² jii¹³ coon²¹ wa'a sijlíi¹³ wa'a jo jnee¹. Joon 'ii 'in jni¹ i jilaa²¹ cwáain¹ tyi'.

Jesús líi¹ i untsá² 'in tyiin² gi nifu

¹⁴ Jesús, 'in Jóon¹ Dios, líi¹ i untsá² 'in tyiin² gi nifu tyi' joon 'ii nigaí² i tyani Dios Jmii²¹. Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ seen²¹ na' tá² taain²¹²-tsi' coon¹³ 'e jai² líi² na'. ¹⁵ Joon 'in untsá² 'in tyiin² gi nifu tyi' lí² feei¹-tsi 'wii²¹² tyi' coon¹³ faí³ 'e sáan³ an' tsu la jilaa²¹ 'e galí¹ tyi' la joon galí¹ tya'a, pe jii¹³ coon²¹ tsaa² jo 'ee ga'noo¹ on. ¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ tsatyéen¹ na' jo cu²-tsi' tyani Dios 'in 'iin²¹² in jna' 'e 'ii¹³ na' 'e feei¹-tsi tyi' joon 'e uncoon¹³ on jna' coon¹³ fo'feei¹ tya'a mo sityéen¹ na' jmii²¹².

5

¹ Dios gatyii¹³ in jee²¹² tsá² jileei²¹ untsá² 'in tyiin² gi nifu joon gacwo¹o to² 'e faa²¹ a cwáain¹ tya' tsá² tyaní¹ i, joon icwo²o fa¹ joon jngaa¹³ i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya' tsá². ² Joon tsu 'wii¹³ 'in untsá² do seen²¹ faí³ la seen²¹ jileei²¹ tsá² catyaa² lí²-i jmaa¹ a 'wó²o-tsi coon¹³ 'in jo ñi¹ i joongi coon¹³ 'in nigawíin². ³ Joon tsu 'wii¹³ seen²¹ faí³ 'in untsá² do la seen²¹ 'in catyaa², 'noo¹o tsaa², joon 'ná¹ jngaa¹³ i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya'a 'ña'a jii¹³ la jngaa¹³ i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya' 'in catyaa².

⁴ Jii¹³ jaain²¹ jo lí² jméi² 'ña'a 'e lí² in untsá² 'in tyiin² gi nifu. Jii¹³ Dios lí² tøø²¹ tsá² 'e jmaa¹ a 'e to² joon. Jii¹³ Dios lí² cwoo¹ to² joon la gajmaa¹ a coon¹³ Aarón. ⁵ La joon galí² coon¹³ Cristo, jo gajméi¹ 'ña'a untsá² 'in tyiin² gi nifu do pe Dios Jmii²¹ gacwo¹o 'ii 'e to² joon. Joon gajin² Dios sii²¹ i 'ii: 'Nu-ø yuun²¹ tyia;

joon nano nigacwo¹o 'na juncwii²¹
tyi'i.

⁶ Joon li xiia' ni jí² tya' Dios 'e jin²in:
'Nu-x jaain²¹ untsá² coon²¹ tøø²mo,
lawa untsá² Melquisedec líi¹u'u.

⁷ Joon mo gateein¹ Jesús ni cwo¹³
juncwii²¹ gafaa^{21a} júu³ tyú² joon
gamí¹i tyani Dios Jmii²¹ coon¹³
júu³ tá² lí¹ joongi gatoo²¹ jmii²¹
unní¹i. Joon Dios, 'in lí² jmáa^{1a} 'e
jo júun²in, ganúu²o júu³ tyú² tya'a
tsu 'wii¹³ tsáa¹-tsi. ⁸ Joon xufiin¹³
Jóon¹ Dios Jesús galití²mo 'e jmáa^{1a}
nuu¹³un to² tyu² Dios coon¹³ ji-
laa²¹ wúu¹ 'e gangoo^{1o}. ⁹ Joon
mo ga'yeei²¹ røø²¹ jilaa²¹ 'e 'ná¹
jmáa^{1a} galíi¹i 'in jmá^{1a} tiin¹³ tsá²
coon²¹ tøø²mo jileei²¹ 'in jmá^{1a}
nuu¹³. ¹⁰ Tsu Dios Jmii²¹ gajméi¹
'ii untsá² 'in tyiin²gi nifu jün¹³ la
galíi¹i Melquisedec.

Wúu¹moxu 'øøi²¹-tsi tsá²

¹¹ Sá²gi 'áai¹ 'e fuu²¹²uu 'e cwáain¹
tya' 'e júu³ lo pe wúu¹mo lí¹ 'áai¹ tsu
jo 'iin²¹²naa' 'e 'øøi²¹-oo'. ¹² Jiin¹³
la wóo² ningóo¹ 'naa' tíi²naa' líi²naa'
tifo² tya' 'e júu³ lo pe xu 'naa' 'ná¹
'naa' 'in sii²¹naa' xiia'gi tún² 'e júu³
jo wúui¹ tya' Dios 'e nuu²un nifu.
Nigajmaa²aa' 'wo² si'í¹-oo' coon¹³
'e jai² líi²naa'. Lawa yuun²¹ cuu²¹
tuu²¹ 'naa' coon¹³ 'e jai² líi²naa' jo
lí² cøø²øø¹ 'í¹ tyú². ¹³ Joon jileei²¹
'in 'uun²¹ fi² líi¹i lawa yuun²¹ joon
jo ñi¹ xiiala 'øøi²¹-tsi 'e júu³ tya' 'in
ngí¹ coon²¹ tsáa¹. ¹⁴ Pe 'uunñi² tyú²
tya' tsacøøi¹³ 'in nili³ tsu nigalití²
'e jmáa^{1a} 'ii²¹ røø²¹ coon¹³ 'e tyú²,
coon¹³ 'e gó².

6

¹ Moo²¹o' nifugi jon ilíi²na'
tsacøøi¹³ coon¹³ 'e jai² líi²na'.
Mo jée¹gixu 'e júu³ nifu tya' 'e
jai² líi²na'. Jo faa³gi' 'e joo²¹-tsi'
jmoo²¹o' 'e to² do 'e jo 'ee to² 'í³in.
Jo faa³gi' 'e 'ná¹ litsaa¹-tsi tsá² Dios.

² Jon'gi faa³ tya' 'e saai²¹ tsá² jmii²¹
si 'e toon¹ tsá² cwo²¹ tya' tsá² 'ee.
Jon'gi faa^{3a} tya' mi jün¹in tsá²
jee²¹² líi²¹² si milisá² 'ii²¹ li tyéi¹ 'ee.
³ Moo²¹o' nifugi wa'a cwó²o Dios la
jon.

⁴⁻⁶ Jo lí² tsatyéein¹gi tsá² tún¹
tyani Dios doñi¹in 'in niga'ii²¹ 'e
júu³ tya' Dios joon gatuu²o tún¹.
Tsu 'in nigati²-tsi 'e tyú² 'e cwo²o
Dios tsá² joon niga'ii²¹mo Espíritu
Tyú² tya' Dios joon gali¹in²¹²in 'e
júu³ tyú² tya' Dios joon gangóo¹o 'e
'ii²¹ tya' 'e juncwii²¹ ijó¹ wana tuu²o
'e júu³ do lawa'a 'e 'ña'a gataain¹
'in Jóon¹ Dios tsaa¹ crúu¹³ do,
ungøø¹ni 'ido jee²¹² tsá² fúui¹. ⁷ 'In
'ii²¹ 'e júu³ do coon²¹ tún² líi¹i la
lí¹ cwo¹³ 'wó² mo tsáa¹ jmí¹ ni
do tí² coon¹³ naa¹³. Joon cwo²xu
'e jmaai¹ to² tya'a 'in gajíi² do.
Nacwaa³mo 'e 'wó² do tya' Dios.
⁸ Pe wana gacwo¹o 'e 'wó² do jiin¹³
'motóon¹ si toonñi¹ 'ee jo 'ee to²
'í³in 'e 'wó² do joon tí² lijmaa¹ Dios
'ii²¹ tya'a joon li tyéi¹ ijün¹o 'e 'wó²
do la joon jon ilí² tya' tsá² 'in jo 'ii²¹
'e júu³ lo².

*Sijan³an' tá² taain¹-tsi' 'e 'ii¹³na' 'e
cwo²o Dios jna'*

⁹ Xufiin¹³ foo²na la joon,
tsaru¹u', pe líi²na jo tsangíi²i 'naa'
la joon. Tsáai¹gi-tsiitsangíi² 'naa'
'e tyú²-u jiin¹³ la cwó² Dios tsangíi²
'in nigajmaa^{1a} tiin¹³. ¹⁰ Tsu 'in
tyú¹mo Dios 'e jo 'iin²-tsi jilaa²¹ 'e
nigajmaa²aa', jon'gi 'iin²-tsi xiiala
gali¹in²¹²naa' 'in tsaru¹u' catyaa¹
joon gauncoon¹³ 'naa' 'ii 'wii²¹²
tya'a. Joon jmoo²gi' 'elo. ¹¹ Pe
'iin²¹²na jmaa²aa' la jaan²¹naa'
ca lityéi¹ 'e cwó²-oo' 'e 'ii¹³naa'
'e siján²aan' jiin¹³ la cwó²-oo'
'iin²¹²naa' 'in tsaru¹u'. ¹² Jo 'iin²¹²na
wa' fu²uu 'naa' pe 'iin²¹²na 'e
jmaa²aa' jiin¹³ la jmoo¹o 'in tsá² 'in

'ii²¹i 'e tii²i jii¹³ la júu³ ga^hú² Dios. 'In tsá² do 'ii²¹i 'e tii²i tsu 'wii¹³ jo¹o líi²i joon tá² taain²¹²-tsi.

13 Joon mo ga^hú² Dios júu³ tya' Abraham ga^héi¹ 'ña'a coon¹³ 'ido tsu jo 'in seein²¹gi 'in feei¹gi lagi 'ii. 14 Gajin²in sii²¹i Abraham: “E la ja²mo iuncwaa³na 'n^u, joon líi¹ fúu¹ tyí¹a incwoo¹³na 'n^u.” 15 Joon coon²¹ tún² gasijaan¹an Abraham 'e júu³ ga^hú² Dios tya'a joon coon¹³ la joon ga^hii²¹mo 'e júu³ ga^hú² Dios tya'a. 16 Mo 'éi¹ tsá² Dios tsu feei¹gi 'ido lagi 'ii. Pe jo ñi¹i tsá² 'e jin²gi mo 'éi¹ tsá² Dios. 17 Tsu 'wii¹³ joon ga^héi¹ 'ña'a Dios 'e jai² 'e júu³ 'ú² do. Tsu gali¹iin²¹²in ilii¹i tsá² 'e iin²¹²in untsín¹ 'e júu³ ga^hú² do jo sisíi² jii¹³xu. Joon ga^hú² Dios 'e júu³ do tya' tsá² 'in 'ii²¹ 'e tii²i tya' júu³ do. 18 Joon coon¹³ la joon nee²¹o 'e sá² tún² júu³ 'e jo lí² lasíi², 'e júu³ ga^hú² Dios joon 'e ga^héi¹ 'ña'a. Jee²¹² 'e tún² júu³ lo jo lí² jmaa¹a Dios júu³ tajuu²¹. Joon coon¹³ 'e tún² júu³ do Dios nigacwo¹o jna' coon²¹ fo'feei¹ tya'a. Dios nigacwoo¹ fo'feei¹ tya'a lo tyijna' 'in ningatoo³o ja'cwoo²¹o 'e tá² taain¹-tsi' 'e 'ii¹³na' 'e júu³ ga^hú² tyi'. 19 Joon 'e júu³ ga^hú² Dios tyi' 'e sijaan²an' li la li coon²¹ ñi'loo³ tya' barco 'e pí² tsá² tsi jmú²¹ mo 'iin²¹² tsá² ján¹ tii² 'e barco do. Tii² si'í¹ alma tyi' coon¹³ júu³ do jo lí² tsawín² la li 'e barco do. Joon 'e júu³ tyi' li la li ñi'loo³ do tyú² sityiin¹³ lí' caluu 'mi² 'í¹ in^u cwo¹ fee¹ si² ñu'fú². 20 Joon ga^hú² Jesús lí' caluu li 'í¹ 'mi² do nifu 'e ná¹ 'wii²¹² tyi' tsu galíi¹i untsá² 'in tyiin²gi nifu coon²¹ tøø² la galíi¹i Melquisedec.

7

Jesús líi¹i ca'ii¹³mo untsá² coon¹³ Melquisedec

1 Joon 'in Melquisedec do líi¹i røøi¹³ tya' coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Salem, joon galíi¹i untsá² tya' Dios 'in ñii¹gi. Joon mo gajai² Abraham fu lí gali²i 'in røøi¹³ catyaa² do gacwo^hú¹ Melquisedec ngafee¹³ ni 'ido joon gauncwaa³ ni 'ido. 2 Joon Abraham do gacwo¹o 'ido ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e gali¹i coon¹³ 'nii²¹ do. 'In Melquisedec 'øøi²¹-tsi tsá² 'e sii²¹ nifu, “røøi¹³ 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹”; pe joon 'e sii²¹ 'ii jon, “røøi¹³ tya' 'e jmoo¹o tyá² 'í¹-tsi tsá²”. Tsu 'in Melquisedec do líi¹i røøi¹³ tya' Salem, 'e 'øøi²¹-tsi tsá², “e jmoo¹o tyá² 'í¹-tsi tsá²”. 3 Joon jo 'in sáa³, jmii²¹ seein²¹ tya'a jon'gi tsacøøi¹³ tya'a seein²¹. Jo 'e júu³ sá² mo galiseein²¹ jon'gi tya' mo júun²in. Joon la joon 'e lí² líi¹i Joon¹ Dios, untsá²-a 'ii coon²¹ tøø²mo.

4 'Ídu'-oo' xiiala galíi¹ Melquisedec do jaain²¹ tsafeei¹ 'e gacwo¹ líi²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham 'ii ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e gali¹i tya' 'in røøi¹³ catyaa² do. 5 Joon 'in jún² tya' Leví, 'in galíi¹ untsá², 'ná¹ 'ii²¹i ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' tsaruu²¹i do jii¹³ la to² tyu² ley tya' Moisés xafin¹³ jilee²¹ 'ido la 'oo²¹ jún² tya' Abraham 'ii. 6 Pe Melquisedec fiin¹³ jon' tyiia²¹² Leví ga'ii²¹mo ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹gi jii¹³ 'e nigajna²a Abraham 'in ga'ii²¹i 'e júu³ ga^hú² Dios, joon mo ngayuu¹³ joon gauncwaa³ Melquisedec Abraham do. 7 Joon jilee²¹mo ñi¹i 'e feei¹gi 'ii 'in uncwaa³ tsá² lagi 'in nicwaa³ do. 8 Joon la 'oo²¹ jna' 'in tsañu¹ 'in 'ii²¹ 'e ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ 'e cwó²o tsá² jmai² tsañu¹ 'in jún²mo 'i. Pe faa²¹a ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Melquisedec 'e seen²¹mo 'i coon²¹ tøø²¹mo. 9 Abraham gacwó²o Melquisedec ca'ii¹³ jee²¹² dyá²

'ii²¹ 'e gajna²a do. Joon xafiin¹³ jo mo galiseein²¹gi Leví coon¹³ jileei²¹ untsá² 'in líi¹i jún² tya'a 'in 'ii²¹ 'e ca'ii¹³ jee²¹² dya² 'ii²¹ 'e ci¹ tsaruu²¹i lawa'a gacwo¹o jon Melquisedec 'e ca'ii¹³ jee²¹² dya² 'ii²¹ do tsu¹⁰ lí²-i 'øø²¹-tsi tsá² 'e 'in tsá² do táa¹i tsi cuerpo tya' 'líi²¹² tsafeei¹ Abraham, jee²¹² jún² tya'a, mo gacwo¹líi¹i Melquisedec ngafeei¹³ 'ii. Joon mo gatyí² Abraham gatyí²-i jon jún² tya'a.

¹¹ Wana lí² líi²in tsá² Israel tsá² tyú¹i tyani Dios coon¹³ 'e to² jmoo¹o 'in untsá² 'in líi¹i jún² tya' Leví jo 'néi²gi jaain²¹ untsá² 'in líi¹i la líi¹i Melquisedec. ('In tsá² Israel do ga'ii²¹mo 'e ley do 'wii¹³ 'in untsá² do.) Ilíin²mo untsá² 'in líi¹i jún² tya' Aarón. ¹² Tsu wana gaunshí²i tsá² 'in lí² líi²in untsá² tya'a 'ná¹-a jon unshí²i ley tya'a. ¹³ Joon Ña'ñu¹u' Jesús líi¹i jún² tya' Judá. Joon jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² jún² tya' Judá do galíi¹ untsá² coon¹³ 'e ley do. ¹⁴ Joon ñi¹i tsá² 'e Ña'ñu¹u' líi¹i jún² tya' Judá. Joon Moisés jo gajin²in jiin¹³xu wa' iliseein²¹ untsá² jee²¹² jún² tya' Judá do.

¹⁵ Joon 'áai¹gi líi¹i tsá² 'e galishí²i 'e ley do tsu¹ 'in untsá² 'múui² do-o líi¹i la galí¹i Melquisedec. ¹⁶ Joon jo galí¹i untsá² tsu¹ 'wii¹³ coon²¹ ley gajin² 'e jiin¹³ jún² tya' Leví lí²in untsá². Pe galí¹i Jesús untsá² tsu¹ 'wii¹³ 'ii²¹ tya' coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e jo tyé¹. ¹⁷ Tsu la lo-o jin² Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tya'a:

Ñu-xu líi²u'u jaain²¹ untsá² coon²¹ tøø²mo, coon²¹ untsá² líi²u'u la lí² 'e galíi¹ Melquisedec.

¹⁸ Joon coon¹³ la joon 'e ley do 'e galisá² la mo jéei¹ ga'in¹mo tsu¹ jo 'gøøi¹³ joon jo 'ee to² gali'in³. ¹⁹ Tsu 'e ley tya' Moisés do jo lí² jmaa¹a 'e tyu² tyani Dios jiin¹³xu. Joon

cwáain¹³ tya' 'e ley do sá² coon²¹ 'e 'íi¹³-tsi 'e tyú²gi, joon coon¹³ 'e joon itsatyéen¹na' coon¹³ Dios.

²⁰ Joon Dios ga'ei¹ 'ña'a líi²in 'ido untsá². ²¹ 'In untsá² catyaa² gangatáa¹ to² untsá² pe jo ga'éé¹i Dios 'ña'a wa' jmá¹ 'ido untsá². Pe 'in untsá² do ga'í²i to² tya' tsu¹ 'wii¹³ ga'ei¹ Dios 'ña'a tsu¹ ni jí² tya' Dios gajin¹in:

'E ni ga'éé¹i Dios 'ña'a, joon jo gaunshí²igi 'e najin²in:

“Ñu-xu líi¹u'u jaain²¹ untsá² coon²¹ tøø²mo,

ca 'ii¹³mo untsá² líi¹u'u coon¹³ Melquisedec.”

²² Joon mo ga'í²i Jesús to² tya' untsá² gajmaa¹a Dios júu³ 'e tyú²gi 'e júu³ 'múui² ga'í²i do tya' xiiala ijmaa¹a tiin¹³ tsá² lagi 'e júu³ ga'í² nifu. ²³ Gangafúu¹mo 'in untsá² catyaa² do tsu¹ mo gajúun²in jo lí² jmá¹gi to² tya'a. ²⁴ Pe Jesús do jo gajúun¹in wa'a 'ná² cwo²o tsá² xeei²¹ to² tya'a 'e lí²in untsá². ²⁵ Tsu 'wii¹³ joon 'in Jesus do lí²-i jmáa¹a tiin¹³ jileei²¹ 'in tsatyéein¹ coon¹³ Dios 'wii¹³ 'ii tsu¹ seen²¹mo Jesús coon²¹ tøø²mo joon mii¹i tyani Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tya' tsá².

²⁶ Coon¹³ la joon Jesus galí¹i untsá² 'in tyiin²gi nifu 'in 'néi¹na'. Joon jiin¹³ la 'í¹-tsi Dios Jmii²¹ la joon jon 'í¹-tsi 'ii, jo jmoo¹o 'e gó² jon'gi 'noo¹o tsaa². Jo taain²¹²gi lagi coon¹³ 'in røøi²¹ tsaa² joon Dios gasaa²¹ 'ii ní¹gi lagi tya'cwii²¹. ²⁷ Joon jo líi¹i la líi¹ 'in untsá² 'in tyiin²gi nifu catyaa² do 'in 'ná¹ jn-gaa¹³ joo²¹ la coon²¹ jmii²¹² 'wii¹³ tsaa² tya' tsá². 'Ná¹ jngaai¹³ 'ido joo²¹ tya' tsaa² tya' 'ña'a nifu joon mo ngayuu¹³ joon lí² jngaai¹³ joo²¹ tya' tsaa² tya' tsá² catyaa². Pe mo gacwó¹ 'ña'a Jesús coon²¹ naa¹³ gacwó¹ 'ña'a tya' tsaa² tya' jileei²¹ coonti. ²⁸ 'E ley tya' Moisés

gatyii¹³in tsá², 'in jo lí² cwo² pí³ yaai wa' jmáa¹a la 'iin²¹²in Dios, ilí²in untsá² 'in tyiin²gi nifu pe mo ngayuu¹³ 'e ley do Dios, coon¹³ 'e júu³ ga'eí¹ 'ñá'a, gatyii¹³in Jóon¹on ilí²in untsá² 'in tyiin²gi nifu. Joon la joon jiiin¹³ coon²¹ tsaa² jo lí² sá² tya'a coon²¹ tøø²mo.

8

Jesús líi¹ 'in faa^{21a} 'wii²¹² tya' tsá² coon¹³ júu³ 'múui² ga'í² Dios

1 Jilaa²¹ 'e tyiin²gi 'e síi¹³i' lo 'e 'in untsá² 'in tyiin²gi nifu tyi' líi¹i untsá² la galíi¹ Melquisedec do joon gacwó^{2o} lí' cwoo^{21o} Dios Jmii²¹ tsáa¹ 'in tyíin¹ ñá'fú². 2 Joon do-o líi¹i to² untsá² tsi inúu cwo¹ fee¹ si² do 'e gajmaa¹³ Na'ñá^{1o} 'jon' gajmaa^{13a} tsá². 3 Nigatyii¹³in Dios Jmii²¹ jileei²¹ untsá² 'in tyiin²gi nifu wa icwo^{2o} fa¹ joon jngaai¹³ joo²¹ 'wii²¹² tya' tsá² tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ lisá² coon²¹ 'e cwo¹ Je-sucristo Dios Jmii²¹. 4 Joon wana taain²¹²gi Jesús juncwii²¹ jo lí² wa'a ilí²in untsá² tsu seen^{21mo} untsá² fu juncwii²¹ 'in cwo¹ fa¹ Dios jiiin¹³ la ley tyu² Moisés. 5 Pe 'in untsá² do cwoo^{1o} fa¹ 'e li la li 'iin³ tya' fa¹ la jai² 'e sá² ñá'fú². Nee^{21o} 'e li la li jiiin¹³ 'e sá² ñá'fú² tsu mo gajin²in Dios síi²¹ Moisés xiiala 'ná jmáa^{1a} 'e 'nú¹ 'mi² santuario do gajin²in: "Cón^{2du} cwáain¹ jiiin¹³ la niga'e^{2ee} 'nu ni moo²¹ do joon la joon jmaa^{13a}." 6 Pe Cristo, 'in líi¹i untsá² tyi' ga'í²i coon²¹ to² tyú²gi lagi 'e tsáai² do tsu tyú²gi 'e júu³ ga'í² Dios tyi' joon coon¹³ 'e júu³ tyú²gi do faa^{21a} Cristo 'wii²¹² tyi'.

7 Tsu wa mo'o jo 'ee 'ná¹gi 'e júu³ nifu 'e ga'í² Dios joon jo 'ee 'ná¹gi 'e júu³ 'e ga'í² Dios li gatí² tún². 8 Pe Dios tsee¹i 'in ga'ii²¹ 'e júu³ ga'í² nifu jo galí² tyúu¹i coon¹³ 'e joon tsu ni jí² tya'a gajin²in:

Jin²in Ñá'ñá^{1u}: Ijó² coon²¹ jmii²¹² mi síi³na coon²¹ júu³ 'múui² coon¹³ tsá² Israel joongi coon¹³ tsá² tya' Judá.

9 Jo ilí¹ la li júu³ gasíi³na coon¹³ 'líi²¹² tsacøøi¹³ tya'a 'e jmii²¹² mo gason³oon cwoo^{21o} joon ga'wóo^{2na} cwoo¹³ li sii²¹ Egipto.

Tsu jo gauntsiin¹ 'in tsá² do 'e júu³ tyiia.

Joon tsu 'wii¹³ joon jo gaunjii²na 'in tsá² do, jin² Ñá'ñá^{1u}.

10 'E júu³ 'múui² isíi³na coon¹³ 'in tsá² Israel mo gangíi¹ jmii²¹² joon 'e li la li 'elo, jin² Ñá'ñá^{1u}: 'E júu³ 'e síi³na tya' 'in tsá² do 'e lí¹ lawa'a 'e 'i¹-tsi yaamo jiiin¹³ la 'i¹-tsii.

Lawa'a 'e tóon³oon júu³ tyiia tsi alma tya'a.

Joon jna-a ilí²na Dios tya'a joon 'ii-gi ilí²in tsá² tyiia.

11 Joon jo 'ná¹ 'e²gi la jaain²¹ la jaain²¹ xiiala licwii¹in Ñá'ñá^{1u}.

Jo 'ná¹ 'e²gi tsagoo^{1o} jon'gi tsaruu²¹ⁱ.

Tsu jilee^{21mo} inlicwii¹in jna. La 'in pí³ la 'in cøøi¹³ jee²¹² 'ii inlicwii¹in jna.

12 Joon ilifeei¹-tsii tya' jilaa²¹ 'e gó² tya'a,

Joon jo tí¹³gi-tsii tsaa² niga'noo^{1o}.

13 Joon mo fee²¹ⁱ Dios tsá² cwáain¹ tya' coon²¹ júu³ 'múui² ijmaa^{1a} tya'a lawa'a 'e jmoo^{1o} júu³ 'e nitsáa²mo 'e júu³ gajmaa^{1a} nifu do. Joon 'e júu³ nitsáai² nisíin¹³mo joon tí li tyé¹mo.

9

Cwáain¹ tya' 'e cwo¹ si² ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'e cwo¹ si² 'ñá'fú²

1 Joon júu³ 'e sá² nifu do gatyu^{2u} to² xiiala iun'goo^{21o} tsá² Dios pe tsi coon²¹ inúu cwo¹ si² ni cwoo¹³ juncwii²¹. 2 Joon 'e cwo¹ si² do li la

li coon²¹ 'nú¹ 'mi² lí¹ tún² 'ii¹³ tsi do, Joon gaunsii²¹ tsá² 'e tsi li tsataai² untsá² nifu do, li nacwaa¹³. Joon tsi do si² coon²¹ candelero coon¹³ coon²¹ mesa li náa¹ 'iñi¹ nacwaa¹³.³ Joon li¹ caluu 'e 'mi² 'ii¹ tsi do gaunsii²¹ tsá², li nacwaa¹³ 'áai¹gi. ⁴Joon tsi do-o si² coon²¹ altar li jun¹ untsá² fuu²¹² sún². Si²i jon inuu li tí² tún² do coon²¹ cwóo¹ toon²¹² cwanáa¹³ la caain²¹ tsaa¹ dó². Joon 'e cwóo¹ do gaunsii²¹ tsá², cwóo¹ tya' júu³ ga¹³ Dios. Joon tsi cwóo¹ do si²i coon²¹ tsuu² si² ó¹o maná, Tsi joon 'y^u coon²¹ 'mo¹ú² tya' Aaron 'e ganii¹³. Tsi joon jon taa¹³ 'e cuu²¹² 'e toon²¹² on júu³ tya¹³ júu³ 'e ga¹³ Dios mo nifu. ⁵Joon ni cwóo¹ do téein² 'in gáí¹ querubines tsí² cwáa¹ 'in lí¹i la lí¹ 'e 'ya²gi tya' Dios. Joon si¹i cwáa¹a ni cwóo¹ do li cwo¹o untsá² fa¹ tya' tsaa² tya' tsá². Pe jo fuu²¹²gi 'naa¹ 'láai² 'e júu³ lo.

⁶Joon mo ga'yee²¹i ganá¹ tyá² jilaa²¹ joon la joon gangataa²i untsá² la coon²¹ jma¹³ inuu cwo¹ 'ná¹ 'mi² nifu do 'e un'goo²¹o Dios jiin¹³ la tiisi². ⁷Pe jiin¹³ 'in untsá² 'in tyiin²gi nifu lí² tsaí²i coon²¹ naa¹³ la coon²¹ jiin²¹ li tsi li gati² tún² do. Joon mi tsaí¹i do 'ná¹ nityaan¹an jmi¹ tya' joo²¹ 'e lí¹ lawa coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' ña'a joongi tya' tsaa² tya' tsá² catyaa² do. ⁸Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios lí²-i 'øø¹-tsi¹ 'e la 'ii²¹² jmaai²¹gi to² 'e cwo¹ 'ná¹ 'mi² gasi² nifu do 'e un'goo²¹o tsá² Dios sijni¹³mo tsi do. Li cwaai³gi 'áai¹ do. ⁹Joon jilaa²¹ 'elo lawa coon²¹ cwáan¹mo tya' nano. Tsa jilaa²¹ fa¹ 'e gacwó² tsá² 'yia¹³ joon coon¹³ jileei²¹ joo²¹ 'in gajngaai¹³ tsá² 'e cwo¹³i Dios 'wii¹³ tsaa² tya' tsá² jo lilí² 'e 'i¹-tsi tsá² 'e tyá² la joon. ¹⁰Jilaa²¹ 'elo jmaai¹ to² jiin¹³ coon¹³ 'e gøø¹²¹ø tsá² joon coon¹³ 'e 'uun²¹un tsá² joongi coon¹³ xiiala

lo² tsá². Jmaai² 'e sá² li caluu tsá² 'elo joon jmaai¹ to² jiin¹³ ca mi unsi²i Dios jilaa²¹ 'elo.

¹¹Pe nijó² Cristo joon nano líi¹i untsá² 'in tyiin²gi nifu tya' jilaa²¹ 'e tyá²gi 'e nigajó². Joon 'e cwo¹ li líi¹i untsá² 'e tyá²gi joon jo 'e si²ná²i. Jon' gajmaa¹³a tsá² 'e cwo¹ do. Joon 'øø¹i²¹-tsi tsá² 'e jo si² ni cwo¹³ juncwii²¹. ¹²Cristo nigangii¹i li cwaai³ 'áai¹ joon jon' coon¹³ jmi¹ 'øø¹i joo'saa²¹ si joo'xuui²¹² 'ee pe coon¹³ jmi¹ 'øø¹ 'ña'o. Joon coon¹³ la joon gaí² Cristo li cwaai³ 'áai¹ ñu¹fú² coon²¹ naa¹³ tya' jileei²¹ tsá² joon la joon gajmaa¹a itiin¹³ tsá² coon²¹ tøø²mo. ¹³'E la ja²mo mo xee¹i untsá² 'e jmi¹ tya' joo'tsaa¹ coon¹³ jmi¹ tya' chivo joongi coon¹³ fo² tya' joo²¹ 'in júun²in ni altar tya' 'in si'leei²¹ lí²-i jmaa¹a tyú¹ 'ido pe jmaai² li' caluu-u. ¹⁴Joon wana la joon fee¹gi 'ii²¹ sá² tya' jmi¹ 'øø¹i Cristo 'in gacwó¹ 'ña'a Dios jo 'ee si'lee²¹i coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon 'e jmi¹ 'øø¹i untyú¹ jna' coon¹³ 'e 'i¹-tsi'. Iuntyú¹ jna' coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jo 'ee to² 'ii³in ilí² jmoo²¹o' la to² tyu² Dios 'in jiin¹.

¹⁵Tsa coon¹³ la joon 'in Jesu-cristo galí¹i 'in lí² faa²¹a 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e júu³ 'múui² do. Joon coon¹³ la joon lí²-i 'ii²¹ 'in nigatø² Dios 'e gati²i 'e ta²a coon²¹ tøø²mo jiin¹³ la júu³ ga¹³ Dios. Tsa Cristo gajúun²in gatyí² jilaa²¹ tsaa² 'e ga'noo¹o tsá² 'in seein²¹ la jee²¹² tyu²gi to² 'e ley tya' Moisés do. ¹⁶Tsa mo naron¹on coon²¹ jí² tya' tyía³ tya' tsá² ce 'ná¹ júun²in 'in tsá² 'in gajmaa¹a 'e jí² do joongi ilí² jmaa¹a coon²¹ 'e la jin² jí² do. ¹⁷Jo 'ee to² 'ii³in 'e jí² do la jee²¹² seein²¹gi 'in gajmaa¹a 'e jí² do. 'Í³mo to² 'e jí² do mi yuui¹³

júun²in 'in gajmaa¹a. ¹⁸ Tsu 'wii¹³ joon 'e jú³ nifu do gali¹i³mo to² mo ngayuui¹³ gatoon¹on jmi¹ 'øø¹i joo'núu³. ¹⁹ Tsu Moisés do gajma²a júu³ jileei²¹ 'in tsá² do jilaa²¹ júu³ tya' ley joon mo ngayuui¹³ joon gauncwii¹i capoo²¹² jnú² joo'saa²¹ yáun² coon¹³ coon²¹ nii²¹² sii² sii²¹ hisopo. Gauncwii¹i 'e do coon¹³ jmi¹ joo'xuui²¹ coon¹³ jmi¹ chivo sicaai²¹ jmi²¹ joon gaxee¹i 'e jmi¹ do ni jí² tya' ley do joongi jileei²¹ 'in tsá² do. ²⁰ Joon gajin²in: "E jmi¹ lo jmoo¹o jai² 'e júu³ 'e ni¹ú² Dios tyi'naa'." ²¹ Joon gaxee¹i Moisés 'e jmi¹ do ni 'e cwo¹ 'nú¹ 'mi² joongi ni jilaa²¹ 'e jmaai² to² in¹ cwo¹ do. ²² Coon¹³ 'e ley do jilaa²¹ 'e 'ná¹ lityú² jiin¹³ coon¹³ jmi¹. Joon wa jo tæun²¹ jmi¹ jo lí¹ 'iin² tsaa² tya' tsá².

Mo gajúuin¹ Cristo gatyí²i tsaa² tya' tsá²

²³ Tsu la joon 'e tyiin² 'e li tyú² coon²¹ jmi¹ 'øøi² joo²¹ 'e cwo¹ 'e si² ni cwo¹³ juncwii²¹ 'e li la li 'e cwo¹ si² ñu¹fú². Pe 'e cwo¹ si² ñu¹fú² 'ná¹ jmi¹ 'e tyiin²gi lagi jmi¹ tya' joo²¹. ²⁴ Tsu Cristo jo gaí²i 'e cwo¹ 'e gajmaa¹³ tsá² 'e jiin¹³ li la li 'e cwo¹ 'e jai². Pe Cristo gaí²i fu ñu¹fú² joon nano siin¹³ in mii¹ tyani Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tyi'. ²⁵ Pe Cristo jo gacwó¹i 'ña'a 'láai² naa¹³ la jmoo¹o 'in untsá² 'in tyiin²gi nifu tya' tsá² Israel tsataa²¹²i li nacwaa¹³ 'áai¹gi coon²¹ naa¹³ la coon²¹ jiin²¹ 'e cwo¹o fa¹ 'e lí¹ jmi¹ pe jon' jmi¹ 'øø²i 'ña'a 'e jmi¹ do. ²⁶ Wa gajmaa¹a Cristo la jmoo¹o 'in untsá² do 'e 'ná² júun²in 'láai² naa¹³ ca la mo garoon¹on juncwii²¹. Pe nano mi tí² lityéi¹ coon²¹ naa¹³ gajnéi¹ Cristo 'e cwoi¹ 'ña'a lawa coon²¹ fa¹ 'e 'iin² jilaa²¹ 'ii²¹ tya' tsaa². ²⁷ La joon jilee²¹mo tsá² 'ná¹ júuin² coon²¹ naa¹³ joon mi yuui¹³ joon ilisá² 'ii²¹ tya'a. ²⁸ La joon Cristo jon gacwó¹i 'ña'a coon²¹ naa¹³ lawa

coon²¹ fa¹ 'e tyí²i tsaa² tya' tsá² fúui¹. Joon ijnéi¹ tún¹ jon' wa' tyí²i tsaa² tya' tsá² pe 'e jmáa¹a tiin¹³ jileei²¹ 'in sijéin¹ 'ii.

10

¹ 'E ley tya' Moisés jo li la li 'e tyú² ijó¹, 'e líi¹ jiin¹³ la lí¹ 'iin¹³ tya' 'e joon. ² Tsu 'e ley do coon¹³ 'e fa¹ 'e cwó²o tsa² la coon²¹ jiin²¹ jo lí² untyúu²i 'in tsá² 'in ningatyéin¹ coon¹³ Dios 'wii²¹² 'e fa¹ do. Tsu wana lí² untyúu²i 'e ley do tsá² 'e ján²an 'in tsá² do cwo¹o 'e fa¹ do tsu jo lí³gi røø²i tsaa² mo ngayuui¹³ ga'ín² tsaa² tyá'a. ³ Pe 'e fa¹ 'e cwó¹o 'in untsá² do 'e jmoo¹o 'e tí¹³-tsi tsá² 'e tsaa² niga'noo¹on la coon²¹ jiin²¹. ⁴ Tsu 'e jmi¹ tya' joo²¹ joongi tya' chivo jo jmi²¹² wa'a lí² 'iin² tsaa² tya' tsá² coon¹³ 'e joon.

⁵ Tsu 'wii¹³ joon mo gaí²i Cristo ni cwo¹³ juncwii²¹ gajin²in si¹ti¹ Dios Jmii²¹:

Jo 'iin²¹²u'un wa'a jngaai¹³ tsá² joo²¹ 'e cwo¹ 'nu fa¹,

pe nigatyaa¹ nu tyú² coon²¹ cuerpo tyiajna 'e cwo¹³oo 'nu.

⁶ Jo tí¹-o'o 'in joo'núu³ 'in júuin² tsá² 'e lí¹ fa¹ jon'gi tí¹-o'o 'e fa¹ 'e cwo¹ tsá² 'nu wa' tyii¹ tsaa² tya'a.

⁷ Joon gafuu²¹²uu: "Jna-a goo²¹²oo ijmáa³aa jiin¹³ la tí¹-o'o, Dios tyiia,

jiin¹³ la jin² ni jí² cwáain¹ tyiia."

⁸ Nifu jin² 'e júu³ do 'e jo 'iin²¹² Dios jon'gi tí¹-tsi Dios jileei²¹ joo'núu³ jngaai¹³ tsá² 'e cwó² tsá² lawa coon²¹ fa¹ jon'gi 'e fa¹ 'e juun¹ do wa' tyí² tsaa² tya' tsá² jiin¹³ la to² tyú² ley. ⁹ Joon mo ngayuui¹³ joon gajin²in: "Jna-a goo²¹²oo ijmáa³aa jiin¹³ la tí¹-o'o, Dios tyiia." 'E 'øøi²¹-tsi tsá² jin² 'e nisuun²mo 'e fa¹ 'e gacwó² tsá² nifu joon la joon i'í²i fa¹ lí gati² tún². ¹⁰ Joon Dios

gajmee¹i jna' tsá² tya'a tsu Jesu-
cristo gajmaa¹a jiin¹³ la ti¹-tsi Dios
mo gacwó¹i 'ña'a lawa coon²¹ fa¹
coon²¹ naa¹³ tya' jileei²¹.

11 Jileei²¹ untsá² tya' tsá² Israel
jmoo¹o to² tya'a la coon²¹ jmü²¹²
joon cwoo¹o 'láai² naa¹³ 'e fa¹
ruui²¹ 'e fa¹ gacwoo¹o la mo jéei¹
xüfiin¹³ 'e fa¹ 'e cwoo¹o do jo lí²
tyi² tsaá² tya' tsá². 12 Pe Jesucristo
gacwoo¹o coon²¹ fa¹ tya' tsaá² tya'
tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo, joon mo
ngayuui¹³ joon gacwó²o li' cwoo²¹
Dios Jmii²¹ tsáa¹. 13 Do-o tyiin¹in
sijáan¹³ an ca mi tyéi¹ Dios 'in 'ei¹ 'ii
'wii²¹² tii²i. 14 Tsu coon¹³ 'e coon²¹
fa¹ do gauntyúu²i Cristo jileei²¹ 'in
lí²in tsá² tya' Dios coon²¹ tøø²mo.

15 Joon 'in Espíritu Tyá² tya' Dios
røø²¹ jon faa²¹a tsu gajin²in nifu:

16 'E júu³ 'múui² ijmaa³aa coon¹³
'ido mi ngüü²jmü²¹² joon ilí¹ la
lí'elo, jin² Ña'ñu¹u':

Itóon³oon júu³ tyiia tsi alma tya'a,
joon i'i¹-tsi la 'i¹-tsii jna.

17 Joon mo ngayuui¹³ joon gajin²
'in Espíritu do:

Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ 'e ti¹gi-tsii tsaá²
tya'a jon'gi 'e gó² 'e nigaj-
maa¹a.

18 Joon coon¹³ la joon mo ga'íin²
tsaa² tya'a jo 'ná¹gi cwoo¹o tsá² fa¹
tya' tsaá² tya'a.

'Ná¹-a tsatyéen¹na' coon¹³ Dios

19 Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u', lí²-i
tsatóo³o' jo cu²-tsi' li nacwaa¹i³
'áai¹gi 'wii¹³ cwáain¹ tya' jmi¹
'øø²i Jesucristo. Lí²-i tsaá²¹a' 'e
fu¹ 'múui² joongi 'e jiin¹ 'e gana¹
Jesucristo, coon²¹ fu¹ 'e ngó¹o li'
caluu li 'íi¹ 'mi² do. 20 Gana¹
Jesucristo 'e fu¹ do mo ga'güü¹ 'e
'mi² 'íi¹ do 'e 'øøi²¹-tsi tsá² cuerpo
tya'o mo gajúun²in. 21 Joon Jesús
lí¹i untsá² tsafeei¹ tyi' tsi inuu
cwo¹ tya' Dios. 22 Joon tsu 'wii¹³
joon 'ná¹-a tsatyéen¹na' coon¹³
Dios 'e jo tóin¹ 'øøi²¹-tsi' joon

jo cu²-tsi' 'e tsáai¹-tsi' tsu Jesús
do nigauntyúu²i jna' coon¹³ 'e
'i¹-tsi' 'e coon¹³ joon li³gi jna' 'e
røø²na' tsaá², joon cuerpo tyi' sijgi¹i
coon¹³ jmü²¹ tyá². 23 Cwoseen²¹mo'
tá² taain²¹²-tsi' coon¹³ 'e jai² lí²na'
tsu Dios Jmii²¹ iuntsiin²in 'e júu³
ga'ü²i tyijna'. 24 Joon cwo'øøi¹²¹-tsi'
xiiala lí² cwóo³o' cwáain¹ la jaain²¹
la jaan²¹na' 'e 'ii²¹²mo ruu²¹i joon
jmaa¹a 'e tyá². 25 Jo jmoo²¹o' la
jmoo¹o 'inlíi¹³ 'in jo uncaain²¹
coon¹³ jna' 'e ungo²¹o' Dios.
Pe 'ná¹-a tyá²a'-tsi' la jaain²¹ la
jaan²¹na'. Joon 'e tyiin²gi jmoo²¹o'
la joon mi nee²e' 'e nijatyéin¹
jmü²¹² mi jó¹ Ña'ñu¹u'.

26 Tsu wana 'naa¹gi' tsaá² jiin¹³
la 'yaa¹-tsi' mi yuui¹³ licwii²¹i' 'e
júu³ jai² do jo 'e fa¹ sá²gi wa' lí²
tyi²gi tsaá² tyi'. 27 Jiin¹³ 'e sá²gi
tyi' 'e sijaan³an' 'e jmá¹a Dios 'ii²¹
tyi' joon 'e jí² ico¹ i'íin²in jileei²¹ 'in
'ei¹ Dios. 28 Wa naseein²¹ jaain²¹
'in jo jmoo¹o nuu¹³un to² tyu² ley
tya' Moisés joon wana galiseein²¹
gá¹ gaai²¹ 'in jmoo¹o júu³ jai² xiiala
niga'láa¹ 'in tsá² do 'ná² jún²in 'ido
jo lí² fúu² lí²in tsá² 'ii. 29 Wana lí²
la joon coon¹³ 'in 'láa¹ coon¹³ ley
tya' Moisés, 'e'ee lí²naa' 'e 'íi²i ilí² tya'
'in 'øøi²¹ Joon¹ Dios joon jo tsáai¹-tsi
jmi¹ 'øø²i' 'e gatúun²un 'e jmoo¹o jai²
'e júu³ ga'ü² Dios, tsu coon¹³ 'e jmi¹
do galityúu¹mo tsá²? 'E'ee lí²naa' ilí²
tya' 'in ungoø¹ 'in Espíritu Tyá² tya'
Dios 'in 'iin²¹²in 'ii'? 30 Tsu né²o'
'in nigajin²: "Jna-a icóon²oon tyiia;
joongi jna joon incü³ü." Gajin²o
jon: "Ña'ñu¹u' ijmaa¹a 'ii²¹ tya' tsá²
tya'a." 31 'ÍÁa¹mo wúu¹ wa'a xuui²¹
tsá² jacwoo²¹o Dios 'in jiin¹!

32 Pe cwortii¹³du'-oo' xiiala
gañi²ii' wúu¹ la mo jéi¹ mo
ngayuui¹³ ga'ii¹³naa' 'e júu³ jai² 'e
gajmaa²aa' taa¹aa' coon¹³ jilaa²¹
fa¹'3 'e galiseen²¹naa'. 33 'Inlíi¹³

'naa' gajjin²in tsá² 'naa' joongi gajmeei²¹ tsá² 'naa' tyani tsá². Joon 'inlíi¹³gi 'naa' líi¹'naa' 'in seein²¹ tyú² coon¹³ 'in ga'e² tsá² wúu¹ do. ³⁴ 'Naa', fúu² galíi¹'naa' 'in tsá² taai² 'nũñi³. Joon gajmaa²'aa' jløø¹³'naa' mo ga'wo² tsá² 'e sá² tyii', tsu ñi² 'naa' 'e fu ñu²fú² 'e sá² 'e tyú²gi tyii' 'e ta²a coon²¹ tøø²mo. ³⁵ Tsu 'wii¹³ joon jo tú² 'naa' 'e jo 'goo²oo' tsu 'áai¹gi fee¹ 'e jnaa¹ tsá² 'in jo cu²-tsi. ³⁶ Tsu 'naa' 'ná¹-a taan²¹²'naa' tá² táain²-oo' 'e jmaa²'aa' la 'iin²¹² Dios joon wa i'ii¹³'naa' 'e júu³ ni'íi²i. ³⁷ Tsu ni jí² tya' Dios gajin²in:

La jmoo no-o ijó¹ 'in 'ná¹ ijó¹ joon jo 'áai¹ li'íi²¹²gi.

³⁸ Pe 'in seein²¹ tyú² coon¹³ Dios 'ná¹ liseein²¹ 'e jai²gi líi²i, tsu 'in tú² 'e jai² líi²i jo iti²gi-tsi Dios 'ii.

³⁹ Pe jna' jo líi¹'naa' la líi¹i tsá² 'in tú² 'e jai² líi²i joon i'íin²mo. Tsu jna'o' líi¹'naa' la líi¹i tsá² 'in jai² líi²i, 'in jmóo¹ tiin¹³ alma tya'a.

11

Xiiala nigajmaa¹a 'in jai² galíi²i Dios

¹ Wana jai² líi²'naa' jo cu²-tsi' 'e 'ii¹³'naa' 'e sijáan³'an' jogi cu²-tsi' 'e la jai² 'e jo jøø²ø'. ² 'Ii²¹mo Dios 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ 'e jai² galíi²i.

³ Coon¹³ 'e jai² líi²'naa' né²o' 'e Dios gajmaa¹a juncwii²¹ coon¹³ júu³ tya'a joon 'e jøø²ø' lano jon' galí² coon¹³ 'e sá² la mo jéei¹.

⁴ Coon¹³ 'e jai² galíi² Abel gacwoo¹o Dios coon²¹ fa¹ tyú²gi lagi 'e fa¹ gacwoo¹o Caín. Joon gajmaa¹a Dios júu³ 'e tyú²mo Abel joon ga'ii²¹mo Dios fa¹ 'e gacwoo¹o. Joon xafiin¹³ nijúun¹mo Abel fee²¹ mogi jna' coon¹³ 'e jai² galíi²i.

⁵ Coon¹³ 'e jai² galíi² Enoc gangaa¹³i 'e juncwii²¹ 'e sá² li'

cataain²¹ jo gajúun²in. Joon jo tyéi¹gi tsá² 'ii tsu gatøø²¹o Dios 'ii. Joon jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' 'ido 'e la nu'gi gatøø²¹ Dios 'ii jløø¹³mo Dios tya' 'ido. ⁶ Jo li² Dios jløø¹³i tya' tsá² wa jo jai² líi²i tsá² júu³ tya'a tsu wana 'iin²¹²in tsá² tsatyéen¹in coon¹³ Dios 'ná¹ 'e jai² líi²i 'e seein²¹ Dios joon ityi² Dios tya' 'in 'naai¹ 'ii.

⁷ Coon¹³ 'e jai² galíi² Noé gajmaa¹a nuu¹³un tya' Dios mo gajmaa¹a Dios 'ii júu³ 'ee ilí² 'e jo mo galí² jøø²ø. Gajmaa¹a Noé nuu¹³un joon gajmaa¹a coon²¹ barco 'e jmáa¹a tiin¹³ familia tya'a. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Noé júu³ 'e gó² 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ joon ga'ii²¹mo Dios 'ii coon¹³ 'e jai² 'e galíi²i.

⁸ Coon¹³ 'e jai² galíi² Abraham gajmaa¹a nuu¹³un joon ga'woo²i goo¹o mo gatø² Dios 'ii. Joon ngalín² coon²¹ cwoo¹³ icwo² Dios 'ii 'e lí¹ lawa coon²¹ 'e gatíi²i. Joon ga'woo²i goo¹o do jiiin¹³ jo ñi¹ xiafu tsalín². ⁹ Tsu coon¹³ 'e jai² galíi² Abraham gatéin² 'e cwoo¹³ do 'e gajin² Dios 'e cwó²o 'e cwoo¹³ do tya'a. Líi¹i la líi¹i tsá² coon²¹ fuu²¹ gasii²¹i coon²¹ 'nú¹ 'mi² gatéin² do. La joon gajmaa¹a jón¹on Isaac coon¹³ tyii²¹²a Jacob tsu 'ii jon ga'ii²¹mo 'e júu³ ga'íi² Dios do. ¹⁰ Tsu Abraham gasijáan¹'an 'e fuu²¹ do 'e si² coon²¹ ni tífuu²¹ 'e gajmaa¹³a Dios.

¹¹ Coon¹³ 'e jai² galíi² Sara, xafiin¹³ nasuun²¹mo tsatyeein¹ yuun²¹, gacaan²¹mo yuun²¹. Joon galiseein²¹ yuun²¹ tsañuu¹ tya'a tsu 'wii¹³ jo¹o galíi²i iuntsiin¹in Dios 'e júu³ ga'íi²i tya' 'ii. ¹² Joon coon¹³ la joon Abraham xafiin¹³ tí² lijúun²¹mo galiseein²¹ jún² tya'a fúui¹ 'in tí² la tí² núu¹ 'ii¹³in tsaá²¹ juncwii²¹ joongi la tí² too¹³ taa¹³ tí'

jmi'ñi¹³ 'in tí² jú² tya'a. Jo lii¹i tsá² un'íi²in.

13 Joon 'in tsañuu¹ no jo ga'ii²¹i la nū'gi ijúun²in 'e jú³ ga'íi²i Dios tya'a. Pe tsu 'wii¹³ jai² galíi²i lawa sá² coon²¹ 'e gangóo¹ 'wíin² joon tsu 'wii¹³ ja²mo líi²i ga'i¹-tsi jløø¹³mo 'áai¹. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a 'in tsá² do jú³ 'e líi¹i tsá² coon²¹ fuu²¹ li taan²¹²in 'e juncwii²¹ lo, la coon²¹ ingíi¹ 'e juncwii²¹ lo. 14 Joon 'in jmoo¹o la joon jmoo¹o jú³ 'e 'noo¹o coon²¹ goo¹o li xiia'. 15 Tsu wana 'i¹-tsi tsá² tsalíin²mo 'e fuu²¹ ga'woo²i do tún¹ li¹o tsalíin² tún¹. 16 Pe 'in tsá² do gali'in²¹²in coon²¹ goo¹o 'e tyú²gi, 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e goo¹o 'e sá² ñu'fú². Tsu 'wii¹³ joon jo fa'ii²¹ líi²i Dios wa unsii²¹ 'in tsá² do 'ii: "Dios tyi'." Tsu Dios nigatyaa¹ tyú² coon²¹ fuu²¹ tya' 'in tsá² do.

17 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Abraham, ngajée¹i jóon¹on, 'in sii²¹ Isaac, fu yu' moo²¹ ijngaa¹³i icwo²o Dios fa¹ mo gali'in²¹²in Dios líi¹i xiiala 'i¹-tsi Abraham. Nigatyaa¹ Abraham tyú² 'e cwóo¹i 'in jóon¹on camuui¹³ do fa¹a xufiin¹³ nigajin² Dios sii²¹i Abraham: 18 "Coon¹³ Isaac 'e tsafúu¹i jú² tyi'ii jii¹³ la jú³ ga'íi³ii." 19 Tsu ñi¹ Abraham lí² jmáa¹a Dios jii¹in tsá² 'in nijúin¹. Joon lí²-i 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e lawa 'ii²¹mo Abraham jóon¹on tún¹ gajii¹in jee²¹² líi²¹².

20 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Isaac ga'íi²i jú³ tya' Jacob coon¹³ Esaú 'e iuncwaai¹³ Dios 'ii. 21 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Jacob mo tí² lijúun²in ga'íi²i jú³ tya' xuui²¹² tya' José 'e iuncwaai¹³ Dios 'ii. Joon ga'uu¹i mootyíi¹ yu' 'mo'ú² tya'a joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. 22 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² José, mo tí² lijúun²in, gatyu^{2u} to² tsagoo¹o 'ee 'ná¹ jmáa¹a coon¹³ 'moo¹ táa¹i, tsu

jii²in José 'e tsá² Israel 'in 'wóo²mo Egipto mi licíin²gi.

23 Coon¹³ 'e jai² galíi² saa² jmii²¹ Moisés ga'mée¹i gaai²¹ sii²¹ mo licíin² gangaa¹³i Moisés. Tsu galili²o 'e xuui²¹² 'yei²gi 'áai¹ do. Joon jo 'goo²¹o xufiin¹³ nigatyu² røøi¹³ to² wa'a júuin² jileei²¹ xuui²¹² tsañuu¹. 24 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés mo galíi¹i tsañuu¹ jo gali'in²¹²gi 'e líi¹gi jóon¹ jamí²-i røøi¹³ do. 25 Gati¹gi-tsi 'e ní¹i wúu¹ coon¹³ tsagoo¹o 'in líi¹i tsá² tya' Dios lagi wa'a ngí¹ 'e jløø¹³i coon¹³ tsa² coon²¹ si²xu. 26 Galíi²gi 'e tyú²gi wa'a coon²¹on fa'ii²¹ tya' Cristo lagi 'oo¹o jilaa²¹ 'e sá² fu Egipto, tsu 'iin²¹²gi 'e 'lee¹³i icwo² Dios 'ii. 27 Coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés gacwo'ii¹o cwoo¹³ Egipto do jo 'ee 'goo¹o xufiin¹³ 'ni²¹-tsi røøi¹³ tya'a. Gajmaa¹a ta²a coon¹³ 'e ga'i¹-tsi lawa gangaa¹ Dios 'in jo nee¹in tsá².

28 Coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés gajmaa¹a 'e jmi²¹² pascua nifu joon gatyu^{2u} to² wa'a xee¹i tsá² jmi² jii² taan¹an caai¹ 'oo'ca'ná¹. 'E coon¹³ la joon 'in ángel 'in gasii²¹in Dios ijngaa¹³i 'in jóon¹ tsá² nifu tya' tsá² Egipto jo jngaa¹³i 'in xuui²¹² tsañuu¹ liseein²¹ nifu tya' tsá² Israel. 29 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² 'in tsá² Israel do gangíi¹i ni cwoo¹³ tyuun²¹ li ná¹ 'e jmi'ñi¹³ sii²¹ Mar Rojo. Joon mo gali'in²¹²in 'lää² Egipto jmaa¹a la joon gajgoo²¹o jmi²¹.

30 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² tsá² Israel do gacii²¹mo 'e 'oo² 'e si² cu' li' Jericó. Mo ngayuui¹³ gangíi¹i tsá² Israel dyá¹ jmi²¹² cu' li' lí² 'oo do gacii²¹mo 'edo. 31 Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Rahab, 'in yiiatsangó¹ do, jo gajúun²in coon¹³ 'in tsá² jo nuu¹³un do tsu ga'ii²¹mo tyú²-u Ra-

hab 'in tsá² Israel 'in tyalíin² 'e fuu²¹
do 'e jǒǒ².

32 ¿'Ee 'ná² fuu²¹²gii 'naa'? Tsu
jo cwooi¹ wa'a 'e fuu²¹²gii 'áai¹
'naa' cwáain¹ tya' Gedeón coon¹³
Barac, coon¹³ Sansón, coon¹³ Jefe²,
coon¹³ David, coon¹³ Samuel,
coon¹³ 'in tsá² 'in nigacwoo¹o júu³
tyá² tya' Dios la mo jéei¹. 33 Coon¹³
'e jai² galíi² 'ino gali¹i rǒǒi¹³
catyaai² joon gatyú²u to² coon²¹
rǒǒ²¹. Joon gauncoon¹³ Dios 'ii
jiin¹³ la júu³ nigaíi²i. Joon gajni¹i
moo'oo²¹ 'yia¹ 34 joon gadyuu¹u
jí² 'e coo²¹ 'áai¹. Coon¹³ 'e jai²
galíi² galáa²mo ijúun¹in coon¹³
ñí³. In jo plín³ galíi¹i tsá² pí³-tsi
joongi gatyú²u to² 'láa² fúui¹ wa'a
líi¹i 'in jmaa¹a 'niú²¹ coon¹³. 35 'In
líi¹³ tsamí² ga'ii²¹mo tún¹ jiin¹ 'in
nijúun¹ tya'a coon¹³ 'e jai² galíi².

Joongi 'in catyaai²gi tsu 'wii¹³
'e jai² galíi² 'ido gajmee²¹mo tsá²
'ii. Jo ga'ii²¹i 'e láa²ni 'ido wa'a tú²
'ido 'e jai² líi²i. Jo gaunsi²i 'ido 'e
jai² líi²i tsu 'iin²¹²in 'ii²¹i coon²¹
juncwii²¹ tya'a 'e tyá²gi ñú¹fú².
36 Joon 'in catyaai²gi gaungǒǒ¹i tsá²
'ii, joongi gapoo²¹ 'ido. Joon cagi ñí³
gato²o luu²¹² tí² 'ido joongi gata²
ni 'ido 'nũí³. 37 Joon gajngaa¹³ ni
'ido coon¹³ cuun²¹² joon seen²¹gi
'in gatuu²¹ coon¹³ sierra gajmaa¹a
tún² 'no³ 'ido. Joon seen²¹gi 'in
ga'e²e wúu¹ gajǒǒ²ni 'ido xiiala
líi² 'ido. Seen²¹ 'inlíi¹³ gajúuin¹
coon¹³ ñí³i. Seen²¹mo 'inlíi¹³
gangíi¹ cataain²¹² cataain²¹² jlii¹i
jiin¹³ coon¹³ loo²¹ tya' joo'saa²¹
sí loo²¹ chivo 'ee. Nitañí²mo 'ido
'áai¹ joon nigangoo¹on wúu¹ joon
nigajmaa¹a tsá² 'e gó² tya'a 'áai¹.
38 'In tsá² lo ngí²i la caain²¹ líi jo 'in
tsá² seen²¹ joongi líi' moo²¹ joon
tsataa²¹²i too²¹ xá¹ sí too²¹ nu' 'wó²
'ee. Joon tsá² taain²¹² juncwii²¹
'in 'ei¹ Dios jo tíi²i licwii¹in 'in

tsá² tyúí¹ lo. 39 Joon 'in tsá² lo
xúfiin¹³ ga'ii²¹mo Dios 'ii tsu 'wii¹³
'e jai² galíi² jo ga'ii²¹i iuntsiin²¹ 'e
júu³ ga'ii² Dios; 40 tsu Dios nigani²i
coon²¹ 'e tyá²gi tyi', 'e 'in tsá² lo jo
i'ii²¹i 'e júu³ ga'ii² Dios tya'a ca mi
toon²¹on' sicaan²¹na' coon¹³ 'ii.

12

Jǒǒ²na' Jesús

1 Tsu 'wii¹³ joon mi nee²¹²na' 'in
tsá² lo 'in 'e² jna' xiiala jai² galíi²
tsu²¹² jna' líi' caai²¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o
jín¹ coon¹³ jilaa²¹ tsaa² 'e jmoo¹o
jnúui¹³ jna' joon 'ná¹ cwoo¹³-tsi'
ngí²¹i 'e fu¹ cwo¹ Dios jna' ngí²¹i.
2 Cwojǒǒ²na' jiin¹³ Jesús 'in cwo²o
jna' 'e jai² líi²na', 'ii jon iuntsiin² 'e
jai² líi²na'. Tsu 'ii-o, tsu 'wii¹³ ñí¹o
'e jlǒǒi¹³ 'e ilisá² tya'a mo gangíi¹
gani²i wúu¹ tsaa¹ crúu¹³, jo 'ee
cwáain¹ gacón² wa'a sá² fa'ii²¹ 'in
júuin² la joon. Joon gacwaa²¹a líi'
cwoo²¹o tsáa¹ líi tyúin¹ Dios líi silíi²¹²
tya'a.

3 Untii¹³du-'oo' xiiala líi¹i Jesús
mo gani²i wúu¹ 'áai¹ jacwoo²¹o tsá²
rǒǒ²i tsaa² joon jo 'wóo²oo', joon
jo tyá¹a-'oo' líi²naa'. 4 Tsu 'naa'
jo mo gatiin²naa' coon¹³ tsaa² ca
júun²moo'. 5 ¿Ti nigaíin²mo-'oo' 'e
júu³ cwáain¹ nigacwo¹ Dios jileei²¹
jóon¹ 'in jai² líi²i 'ii? Gajin² Dios ni
jí² tya'a:

Yuu²¹ tyiia, jo jmaa²¹a 'e jo
tsáai¹gi-'o'o mi 'e²e Ña'ñu¹u'
'nu wúu¹ 'e ilijmaa²¹a
nuu¹³u,

jon'gi wa jo tya¹-'o'o mi tyu² Dios
to² 'nu jmaa²¹a nuu¹³u.

6 Taa²¹ jmaa²aa' mo 'e²e Dios 'naa'
wúu¹ tsu Ña'ñu¹u' cwo²o
cwáain¹³ jiin¹³ 'in 'iin²¹²in.

Joon 'e²e wúu¹ jiin¹³ 'in niga'ii²¹i
ilíi²in jóon¹on.

7 Dios jmoo¹o lawa jóon¹on 'naa'
mo 'e²e wúu¹ 'naa' 'e jmaa²aa'

núu¹³un¹ to² tyu²u. Jo jóon¹ tsá² seein²¹ wa' jo tyu² jmii²¹ to² 'e jmaa¹a núu¹³un. ⁸ Joon wana jo 'e²e Dios 'naa' wúu¹ 'e jmaa²aa' núu¹³un¹ la jmoo¹o Dios tya' jileei²¹ jóon¹ catyaa² do jo lí¹naa' jóon¹on 'in la jai², jiin¹³ lí¹naa' jóon¹ tsá². ⁹ La joon jon mo lí¹na' xuui²¹² gatyu²u ñu¹u to² jna' joon gaun'goo²¹o' 'ii. ζTi jon tyú²gi wa jmoo²¹o' núu¹³un¹ to² tyu²u Ñu¹u 'in tyiin¹ ñu¹fú² 'e coon¹³ la joon liseein²¹mo' coon¹³on? ¹⁰ Mo toon²¹on' juncwii²¹ gatyu²u ñu¹u to² tyi' coon²¹ catá² jiin¹³ la lí²i 'e tyú²u. Pe Dios tyu²u jna' to² jmaa¹i¹³ 'e tyú² tyi' 'e lí²na' 'e tyú¹na' la tyú¹ 'ii. ¹¹ 'E la ja²mo jiin¹³ coon²¹ wúu¹ 'e 'e²e Dios jna' jo tí²-tsi' mo nee²¹e' 'e wúu¹ do tsu wúu¹ lí²na'. Pe mo gangí¹gi joon tya' 'in galití²i coon¹³ 'e wúu¹ gangoo¹o do gali'in³mo to² tya' juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹ tya'a 'e seein²¹ coontun.

Tsaa¹³mo wa'a jo jmoo²¹o' núu¹³un¹ júu³ tya' Dios

¹² Tsu 'wii¹³ joon sáa¹³aa' cwóo²oo' 'e 'í¹ infá² 'e jmaa²aa' la to² tyu² Dios joon cwoo²oo' pi³ moojní²ii' 'e ngí²ii' li 'iin²¹²in Dios. ¹³ 'Naa²aa' 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ 'e 'in tsá² 'in 'í¹ túin²-tsi ili² coon²¹ 'e 'i¹-tsi 'e jo tsawín² coon¹³ Dios.

¹⁴ Cwoo¹³-'oo' 'e seen²¹naa' tyú² coon¹³ jileei²¹ tsá². Cwoo¹³-'oo' 'e ngí²ii' jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios tsu jiin¹³ coon¹³ la joon lí² máa¹³naa' Dios. ¹⁵ Tí²moo' tsu 'nei² jo 'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios jmáa¹a tyii'. Tí²moo' wa'a lí¹naa' lawa coon²¹ 'mó² 'ootyí¹ coon¹³ 'e 'i¹-oo' joon coon¹³ la joon fúu¹mo 'in'leei²¹. ¹⁶ Un'øø¹³naa' yaanaa' 'e jo foo¹³naa' tsamí² tya' tsá² xeei²¹ si jo tsáai¹-oo' 'e cwaai³ 'ee la gajmaa¹a Esaú. Tsu Esaú do ga'ni¹i

'e tí²i 'wii¹³ 'e galiseein²¹ nifu. Ga'ii²¹i jiin¹³ coon²¹ wúu¹'uunñi² tya' 'e tí²i do. ¹⁷ Joon ñí² 'naa' mo licíin²¹gi mo gali'in²¹²in Esaú 'e uncwaa¹³ jmii²¹ 'ii pe jo júu³ joongi wa'a uncwaa¹³gi jmii²¹ 'ii. Joon jo gatsaa²¹gi xiiala unsíi²gi 'e nigajmaa¹a do xúfiin¹³ tyi¹gi 'áai¹.

¹⁸ Tsu 'naa' jo mo gan-gatyéen¹naa', la gajmaa¹a 'in tsá² Israel do, coon²¹ moo²¹ 'e jo li líi²¹ tsá². 'E moo²¹ do gacóo¹o coon¹³ jí², ga'ii²¹ núu²¹ joongi ga'ii² tyi². ¹⁹ Joon jo ganuu²un¹ 'e lúu¹ gaxúu²u do si 'e júu³ tya' Dios 'e ganúu²un 'in tsá² do gafaa²¹ Dios 'ee. Joon 'in tsá² do 'in ganúu²un 'e júu³ tya' Dios do gamí¹i tyani Moisés 'e jo faa²¹gi 'e júu³ do 'laai²gi. ²⁰ (Tsu jo ta² 'in tsá² do 'e to² gatyú² 'e júu³ do: "Wana jaain²¹ joo'núu³ soo¹o 'e moo²¹ do 'ná¹ jngaa¹³mo tsá² 'ii, tyuui² tsá² 'ii cuun²¹² si 'yá²a tsá² 'mosuun²¹ tya'a 'ee." ²¹ Joon 'áai¹ fo² jnee¹ ca 'ña'a Moisés gajin²in: "Jlee¹na' goo²¹-oo.")

²² Pe 'naa'gíi' líi' cii¹i tyii'. Ningatyéen¹moo²¹ coon²¹ moo²¹ sii²¹ Sión líi' náa¹ fuu²¹ tya' Dios 'in jiin¹. 'øøi²¹-tsi tsá² 'e fuu²¹ Jerusalén 'e náa¹ ñu¹fú² líi' sicaain²¹ ángeles fúui¹ ²³ 'e un'goo²¹o Dios 'e jløø³mo. Ningatyéen¹naa' líi' sicaain²¹ 'in jóon¹ Dios 'in toon¹on jí² 'e náa¹ ñu¹fú², joongi Dios 'in jmoo¹o 'ii²¹ tya' jileei²¹. Ningatyéen¹naa' almas tya' 'in tsá² 'in gauntyú¹ Dios joongi ²⁴ Jesús 'in faa²¹a 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e júu³ 'múui² ga'ii² Dios tyi'. Ningatyéen¹naa' 'e jmi¹ tya' Jesús gaxé²i jna' 'e faa²¹a jmo²o jna' júu³ tya' 'e tyú²gi lagi jmi¹ tya' Abel do.

²⁵ Tsu 'wii¹³ joon 'aa²¹²naa' yaanaa' wa'a jo 'ii¹³gíi' 'in fee²¹naa' no. Tsu wana jo galáai² 'in tsá² do 'in gafee²¹i Dios níi' coon¹³

juncwii²¹ lo, x̄afoo² jna'gi' 'e laa¹na' wa jo 'ii¹³na' 'in gafee²¹i jna' fu ñu'fú². ²⁶ 'E júu³ tya' Dios do yiaa¹³ joon gajmaa¹a jle¹e ni cwoo¹³ ni 'wó²; pe nano jin² Dios: "Coon²¹ naa¹³gi' ijmaa³aa jle¹ jon' wa' jiin¹³ ni 'wó² pe ijle²e jon ñu'fú²." ²⁷ Joon mo gajin²in, "coon²¹ naa¹³gi'", 'øøi¹³-tsi tsá² ityi²i jilaa²¹ 'e sá² ilí² jle¹ 'e gajmaa¹a Dios joon jiin¹³ coon²¹ isaai¹gi' 'e jo jle¹gi. ²⁸ Joon cwo²o Dios jna' 'e tsatoo³o' li tyu² to² joon jo 'ee sá² lí² jiin¹³xu li tyu² 'ii to². Tsu 'wii¹³ joon cwoo³o' 'maai¹³ joon un'goo²¹o' Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e tsáai¹-tsi' joongi ligøø¹mo' 'ii jiin¹³ la tí²i. ²⁹ Tsu Dios tyi' líi¹ la lí¹ coon²¹ jí² 'e coo²¹ jilaa²¹ 'e gó².

13

Xiiala jmo¹o tsá² la tí²-tsi Dios

¹ Jo t̄u²u² 'e 'iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' lawa ruu²¹moo'. ² Jo cwo²'iin²-oo' 'e 'ii¹³naa' tsá² xeei²¹ inuu tyii' tsu coon¹³ la joon 'inlíi¹³ tsá² niga'ii²¹mo ángeles inuu tya'a x̄afiin¹³ jo ñii¹in.

³ Untii¹³du²-oo' 'in tsá² taai²¹² 'nuñi³ lawa'a taa²moo' coon¹³on jon. Untii¹³du²-oo' 'in tsá² 'in gajmeei²¹ tsá² tsu 'naa'oo' jon líi¹naa' tsá² sá² moo¹ taai².

⁴ Un'goo²¹oo' 'e cui² cwoo²¹ tsá² joon 'e tyá²-u 'e jmá²a tsá² 'ee jmá¹a jiin¹³ coon¹³ 'oo²¹²o tsu ijmaa¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² wana 'lá²a tsá² la jo mo cui² cwoo²¹o joongi tya' 'in 'lá²a coon¹³ tsamí² tya' tsá² xeei²¹.

⁵ Jo cwo²'ii²¹-oo' cuu² 'áai¹³ joon jmaa²aa'jløø¹³naa' coon¹³ 'e sá² tyii' tsu Dios gajin²in: "Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ icuu¹³na tyii' joon jiin¹³ coon²¹ jmii²¹² wa'a t̄u²na 'naa'."

⁶ La joon jna', 'in jai² líi²i Cristo, lí²-i fáa³a' jo cu²-tsi':

Ña'ñu¹u' 'in uncoon¹³ jna.

Jo 'goo²¹oo jiin¹³xu 'e gó² lí² jmá²a tsá² tyiia.

⁷ Untii¹³du²-oo' 'in tyu² to² jee²¹² 'naa', 'in cwo¹ 'naa' 'e júu³ tya' Dios. 'I²du²-oo' xiiala ngi¹ 'in tsá² do joon tsáa²mo-oo' la tsáai¹-tsi 'ido.

⁸ 'In Jesucristo do coon²¹ líi¹i tyiia² joongi jmii²¹² no joongi coon²¹ tøø²mo jo sisii² coonti. ⁹ Jo cwó² 'naa' wa'a cón² tsá² 'naa' tóo² coon¹³ 'láai² nii² júu³ 'e sisii²i. Tsu tyá²gi wa'a pí²-tsi' tsu 'wii¹³ 'iin²¹mo Dios jna' lagi tyu² 'in tsá² do to² 'e tyee³e', tsu 'e to² tyu² 'in tsá² do jo mo gauncoon¹³ jiin¹³ jaain²¹ tsá².

¹⁰ Pe jna' 'oo²¹o' coon²¹ fa¹ 'e xiia²¹ 'e jo tíi²i døø²¹ø 'in untsá² 'in gajmaa¹a to² tsi inuu cwo¹ tsáai² do.

¹¹ 'In untsá² 'in tyiin²gi nifu tya' tsá² Israel gacón² jmi¹ tya' joo²¹ 'in nijúin¹ inuu li nicwaai¹³gi 'áai¹ lawa coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' tsá². Pe moo¹ taai² 'in joo²¹ nijúin¹ do gajúun² li caluu li taai² tsá².

¹² La joon jon Jesús gajúun²mo li caluu jon ilí² tyí² tsaa² tya' tsá² coon¹³ jmi¹ 'øø²i 'ña'a. ¹³ Moo²¹o' jon li caluu fuu²¹ tya' tsá²² Israel.

Tsajøø²¹²na' Jesús, cwolí² cwofaa²¹a tsá² gó² tyi' la gafaa²¹a tsá² gó² tya'a. ¹⁴ Tsu juncwii²¹ lo jo 'oo²¹o' coon²¹ goo²¹o' 'e taa²¹a coon²¹ tøø²pe naa²¹a' coon²¹ fuu²¹ ijó¹ mi lichii²¹gi. ¹⁵ Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a un'goo²¹o' Dios Jmii²¹ coon²¹ tøø²mo 'wii¹³ 'e gajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tyi'.

Joon 'e fa¹ 'e 'ná¹ cwó²o' li la lí¹ 'e júu³ fáa¹³a' mo un'goo²¹o' 'ii. ¹⁶ Joon jo un'lin²-oo' 'e jmaa²aa' 'e tyá² jon'gi un'lin²-oo' 'e uncoon¹³oon' 'in tsá² sityéin¹ jmii²¹² coon²¹ 'e sá² tyii' tsu 'elo 'e fa¹ 'e tí²-tsi Dios.

¹⁷ Jmaa²aa' núu¹³uun' 'in tyu² to² 'naa', jmaa²aa' jiin¹³ la jin²in. Tsu 'in tsá² no 'áai² almas tyii' joon ñi¹o' 'e 'ná¹ joon¹²on cwáain¹ coon¹³ Dios. Cwóo²-oo' 'e jogi tyaan²¹ to²

'e to² tya' 'in tsá² do, joon lí² lí¹i
to² jløø¹³mo. Tsu la joon ilí² tyú²gi
tyi'naa'.

¹⁸ Fáa¹³aa' júu³ tyú² 'wii²¹²
tyii'i tsu ca ní³mo 'e saan²¹a'an,
'iin²¹²moo'o jmoo²¹o'o 'e tyú²coon²¹
jilaa²¹. ¹⁹ Cwomí²ii' tyani Dios
'wii²¹² tyiia wa'a cwó² Dios 'e
'yaa¹³na la jmoonoo.

Júu³ li tséi¹

²⁰⁻²¹ Mii²¹i'i 'wii²¹² tyii' tyani Dios,
'in jmaa¹a 'e tyú² seen²¹na', 'e un-
coon¹³on 'naa' 'e naná² tyú² 'naa'
'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú² jiiin¹³ la
'iin²¹²in. Joon 'in Dios Jmii²¹ do
gajmaa¹a jiiin¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo
jee²¹² 'lí¹i²¹². Joon Ña'ñu¹u' Jesu-
cristo lí¹i la lí¹i jaain²¹ 'in 'aa¹i
joo'saa²¹ 'in feei¹gi. Joon coon¹³
jmi¹ 'øø²i gajmaa¹a jai² 'e júu³ ga¹i²
Dios. Joon 'e júu³ do itaa²¹ coon²¹
tøø²mo. Mii²¹i'i jon wa'a jmá²a Dios
jee²¹² 'naa' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in coon¹³
'ii²¹ tya' Jesucristo. ¡Cwolí² jilaa²¹
'e 'ya²gi tya' Cristo coon²¹ tøø²mo!
Amén.

²² Tsaru¹u' mii³ii tyaní²ii' 'e
nuu²uun' coontun 'e júu³ cwáain¹xu
'e nigafo²oo lo. ²³ Jmóo³oo júu³ 'e
tsaru¹u' Timoteo nisiláa²mo joon
wa jo li¹ii²¹²i yatée³oo mi gó²oo
yajóø²na 'naa'.

²⁴ 'Aa²¹²moo' fo²oo fú²uu' 'in tyu²
to² 'naa' coon¹³ jileei²¹gi tsaru¹u'
'in jai² lí¹i. 'In tsaru¹u' 'in néei¹
Italia sí²i jon 'aa²¹²i 'naa'.

²⁵ Cwouncwaai¹³ Dios Jmii²¹
jileei²¹ 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹ in Santiago tí² i 'in jai² líi² Jesucristo

Síi¹ i Santiago 'e jí² lo tya' tsá² Israel

¹ Jna-a, Santiago, síi³ na 'e jí² lo. Joon jna-a jaain²¹ 'in jmoo¹⁰ to² tyu² Dios joongi to² tyu² Ñá'ñá¹ u' Jesucristo. Síi³ na 'e jí² lo tya' tsá² góo³ oo 'in taai² jee²¹² tsá² sein²¹ li xiia²¹. Joon jna'o' líi¹ na' jún² tya' 'in dyatúin² jóon¹ on 'líi²¹² Israel.

Uncoon¹³ Dios tsá² 'e líi²¹²-tsi

² Jilee²¹ naa', tsaru¹ u', 'ná¹ jmaa² aa' jløø¹³ naa' mi moo² oo' doñi¹ ee faí³. ³ Tsu nee² o' 'e 'ee¹ e' tsá² 'e la ja² mo líi² na' jú³ tya' Dios wa lí² itaa²¹-tsi' coon¹³ jilaa²¹ faí³ 'e sá² tyi'. ⁴ 'Wii¹³ joon cwolijai² gi líi² naa' wana 'ee faí³ seen²¹ naa', jo cu²-oo'. Joon coon¹³ la joon icwo¹⁰ o Dios pí³ 'naa' itaa²¹-oo' doñi¹ ee faí³.

⁵ Wana sein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in jo ñii¹ 'ee jmáa¹ a sein²¹ faí³ cwomii¹ 'ido tyani Dios tsu cwo¹-o Dios tya' jilee²¹ tsá² 'in mí¹. Cwo²¹-o láai² gi lagi gamí¹ do joon jo jí² in-gi. ⁶ Pe tyiin² mo 'áai¹ 'e jo¹ o líi² tsá² 'e cwo¹ Dios jilaa²¹ 'e mí¹ tsá², li mí¹ tsá² 'e jo cu²-tsio. Tsu wana mii¹ i tsá² cu²-tsi líi¹ i la lí² jmi¹ ñi¹³ jno¹⁰ o coon²¹ tøø² mo. ⁷ Tsu jilee²¹ 'in líi¹ i la joon jo cwo¹-tsi wa'a i'ii²¹ tya' Dios. ⁸ Tsu jaain²¹ tsá² 'in túin² 'i¹-tsi jo lí² jmaa¹ a canii².

⁹ 'In tsá² tañii² jee²¹² tsaru¹ u' 'ná¹-a unjløø¹³ mo yaai wa 'ee faí³ sein²¹ tsu Dios nigajmee¹ 'ii 'e galíi¹ i jóon¹ Dios. ¹⁰ Joon 'in sá² cuu² jee²¹² tsaru¹ u' 'ná¹-a jmáa¹ a jløø¹³ i tsu galili³ i jo cweei²¹ cu²-tsi

coon¹³ cúu¹ u tsu tsáa¹ mo-tsi Dios, Tsu cuu²⁰ tsá² li la lí³, jo wóo² taa²¹ a. Mi 'yee²¹ ñi¹ joon lityí² 'áai¹, ¹¹ joon lityuun²¹ 'mó² lí³ do joon xuu²¹ u lí³ tya'a joon tyé¹ mo 'e 'ya² gi tya'a. La joon líi¹ i 'in sá² cuu² tsu joon ityé¹ mo la 'ii²¹² ló¹ 'níi¹.

Tyaa¹ Santiago júu³ xiiala taain²¹² tsá² juncwii²¹ jløø¹³ mo fin¹³ níi¹ i wúu¹

¹² Jløø¹³ mo 'áai¹ 'in tsañuun¹ 'in jmoo²⁰ taa²¹ a mo sein²¹ faí³ joon jo joo²¹-tsi. Tsu 'wii¹³ la joon jo gatuu¹ u júu³ tya' Dios i'ii²¹ mo coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø² mo 'e Dios Jmii²¹ ga'ii² júu³ icwo¹ tya' jilee²¹ 'in 'iin²¹² in 'ii. ¹³ Pe wa 'inlíi¹³ 'i¹-tsi jmaa¹ a 'e gó² wa mo sein²¹ faí³ jo cwo¹-tsi 'e Dios gajmaa¹ a 'e 'i¹-tsi 'e gó² do. Tsu Dios jo 'i¹-tsi jmáa¹ a 'e gó² jon'gi jmoo¹⁰ 'e 'i¹-tsi tsá² 'e gó². ¹⁴ 'i¹-tsi tsá² jmáa¹ a 'e gó² tsu 'wii¹³ jiiin¹³ la joon tí²-tsi jmáa¹ a. ¹⁵ Joon tsu 'wii¹³ i tí²-tsi jmáa¹ a 'e gó² 'e joon 'e 'i¹-tsi jmáa¹ a 'e gó² joon mi yuui¹³ joon 'noo¹⁰ o tsaa². Joon 'e tsaa² do jmoo¹⁰ 'e tuu² mo 'in tsá² do Dios joon tsalín² li 'iin²¹² mo.

¹⁶ Ru¹ u' 'in 'iin²¹² na, jo coon²¹ oon¹ tóo² yaanaa'. ¹⁷ Jilaa²¹ 'e tyú² 'e 'ii¹³ na' jó² fu ñu¹ fú². Dios cwo¹⁰ o jna' jilaa²¹ 'e tyú², 'ii gajmeei¹ ñi¹ coon¹³ síi²¹ coon¹³ jilee²¹ núu¹. Joon jo líi² Dios la coon²¹ jmi²¹² la líi² ñi¹ coon¹³ 'in catyaa². ¹⁸ Joon 'ii gacwo¹⁰ o jna' 'e líi² na' jóon¹ on tsu la joon 'iin²¹² in. La joon gajmaa¹ a mo jo¹⁰ o galíi² na' júu³ jai² tya'a. Joon jna' nifu la jee²¹² jilee²¹ 'in jai² líi² la jéi¹. Joon jløø¹³ mo Dios 'wii²¹² jna'.

Cwáain¹ 'e tyú²-u 'e 'iin²¹² in Dios

¹⁹ 'Wii¹³ joon, tsaru¹ u' 'in 'iin²¹² na, cwotyaa² aa' tyú² tyii¹ nuu² uu' la jmoonoo la jaain²¹ la

jaan²¹naa' pe jo cwéei¹ fo²oo' jon'gi jmaa^{2aa}'nii²¹-oo' ce tyí². ²⁰ Tsu jo jmoo^{1o} tsá² jilaa²¹ tyú² 'e tí²-tsi Dios mo 'nii²¹-tsi. ²¹ 'Wii¹³ joon tuu^{2uu}' jilaa²¹ 'e leei²¹ tsá² coon²¹ jilaa²¹ 'e gó² joon cwo²'ii¹³naa' coon²¹ ce tún¹ 'e júu³ ganuu^{2uun}'. Tsu coon¹³ 'e júu³ do itiin¹³naa'.

²² Pe cwojmaa^{2aa}' jon' wa' jiiin¹³ nuu^{2uun}' la to² tyu² júu³ do joon jo coon²¹ too² yaanaa'. ²³ Tsu 'in tsá² 'in nuu^{1o} 'e júu³ do pe jo nuu^{13un} líi¹ lawa jaain²¹ tsá² 'in jòø² 'ñá'a tsi coon²¹ 'u¹. ²⁴ Coon²¹ cata jòø² 'ñá'a joon cwo²'ii¹ ngóo^{1o} joon tsifu 'iin²mo-tsi xiiala 'ii¹ do. ²⁵ Pe jileei²¹ 'in jo 'in¹-tsi jilaa²¹ 'e nuu^{1un} joon coon^{21o} cwáain¹³ jiiin¹³ la to² tyu² júu³ tya' Dios 'e jmoo^{1o} láai² tsá² joon jo tuu^{2u} jmoo^{1o} to² tyú². 'A jløø¹³mo líi¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo^{1o}.

²⁶ Wana 'inlíi¹³ líi¹ 'e jmoo^{1o} la to² tyu² Dios pe jo lí² tyu^{2u} to² nisii¹² 'e faa^{21a}, coon²¹ 'ñá'a too². Jo 'ee to² 'ii³in jilaa²¹ 'e jo² líi². ²⁷ Wa'a 'iin²¹²naa' jmaa^{2aa}' jilaa²¹ 'e 'yaai¹-tsi Dios Jmii²¹ 'e 'ná¹-a un-coon^{13oon}' xuui²¹² tsa²nii² coon¹³ 'yii²nii² jilaa²¹ faí³ 'e sá² tya'a. Joon jo un'laai¹ yaanaa' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e jmoo^{1o} tsá².

2

Jo tsein²¹ wa'a jmoo^{1o} tsá² jmai² tyiin¹ jee²¹² tsá²

¹ Ru^{1u}' 'in tsáai¹-tsi Ñá'ñu^{1u}' Jesucristo 'in yei^{2gi} 'áai¹, jo jmaa^{2aa}' jmai² tyiin¹ tsá². ² Wana taa² jee²¹² 'naa' li sicaan²¹naa' gáí¹ tsá², jaain²¹ tsá² 'yu ñí³ cwanáa¹ unnii²¹² cwoo^{21o} joon tyi² siin¹³in 'e tyú². Joon 'in jaain²¹gi tyi² siin¹³in 'e gó². ³⁻⁴ Jo unjii^{2gii} coon²¹ 'ii¹³gi 'in tyi² siin³ tyú² lagi 'in tyi² siin³ 'e gó². Wa fuu^{2uu}' 'in tsá² sá² cuu² do: "Ní²ta'a lo li tyú²", joon wa fuu^{2uu}'

'in tañii²in do: "Jaan² lo", si fuu^{2uu}' 'ee: "Ní², ni 'wó² lo", un'goo^{21gii}' 'in jaain²¹ do lagi 'in tañii²in. Joon wa jmaa^{2aa}' la joon jmaa^{2aa}' jmai² tyiin¹ tsá². Joon jo jmaa^{2aa}' 'ii²¹ røø²¹.

⁵ Ru^{1u}' 'in 'iin²¹²na, nuu^{2uu}' 'e fo^{3oo} lo: Dios nigatyii¹³in 'in tsá² tañii²in taain²¹² juncwii²¹ lo ilii²in lawa'a tsá² sá² cuu² coon¹³ jilaa²¹ 'e jo¹ líi². Joon 'i'ii²¹mo lawa coon²¹ 'e gatí² 'e tsataa² li tyu² Ñá'ñu^{1u}' Dios Jmii²¹ to² la júu³ ga'ii² Dios Jmii²¹ ilii² tya' jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'ii. ⁶ Pe 'naa'gii¹ lawa'a 'ee¹moo¹ 'in tsá² tañii²in do pe tsáa¹mo-'oo' 'in tsá² sá² cuu² 'in tyu^{2u} to² 'naa'. 'In tsá² sá² cuu² do, 'ii 'in jée¹ 'naa' tyani tsaa²to, ¿ja jo^{1?} ⁷ Joon 'ii 'in faa^{21a} 'laa²¹ tya' Jesucristo. Joon 'naa' jo^{1o} líi²naa' Jesucristo.

⁸ Wana la jai² iuntiin¹³naa' jiiin¹³ la to² tyu² Jesucristo 'ná¹-a un'nee²¹²naa' jileei²¹ tsá² coon²¹ røø²¹, la 'in 'oo^{1o} cuu² tiin¹³ lagi tsá² tañii²in. Tsu ni jí² tya' Dios jin²: "Jmaa^{21a} 'iin²¹²u'un tsaruu^{21u} lawa'a 'woo^{21o}." ⁹ Pe wana jo tsáai¹-oo' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'e ga'naa^{2aa}' tsaa² joon gaun¹lee²¹mo yaanaa' tyani Dios. ¹⁰ Tsu wana gajmaa^{1a} tsá² jilaa²¹ to² 'e tyu² Dios pe fiin¹³ coon²¹ naa¹³ tsaa² ijmaa^{1a} 'lee²¹ galáa^{1a} 'ii¹ lawa'a jo 'ee jmaa^{1a} jiiin¹³ coon²¹ to² tyu² Dios. ¹¹ Tsu Dios gajin²in: "Jo foo¹³o tsami² tya' tsá² xeei²¹." Jin^{2o} jon: "Jo jnga^{1u}un tsá²." Joon jiiin¹³ jo foo^{13o} tsami² tya' tsá² xeei²¹ pe wana gajnga^{1u}un tsá² galaa²¹² 'a tya' Dios, jo galinuu^{13un} 'ii²¹ tya'a. ¹² 'Wii¹³ joon ngii²ⁱⁱ, fo^{2oo}' la jmoo^{1o} tsá² 'in galáai² Dios 'e jo ngii¹gi 'noo^{1o} tsaa². Tsu coon¹³ la joon ijma¹ Dios 'ii²¹ tyii'. ¹³ Tsu jileei²¹ 'in jo mo jmaa^{1a} feei¹-tsi 'wii²¹² tya' tsá² xeei²¹ la joon jon

jo fee¹-tsi Dios tya'a mi jmáa¹a Dios 'ii²¹ tya'a. Pe 'in nigajmaa¹a feei¹-tsi ijmaa²¹ jon Dios feei¹-tsi 'wii²¹² tya' 'in tsá² no mi tí² 'ii²¹ tya'a.

'In jin² 'e ja²mo líi² Dios ná¹ jmáa¹a jon 'e tyú²-u

¹⁴ Tsaru¹u', jo 'ee to² 'íi³in wa'a jin² tsá² 'e tsáa¹-tsi Dios joongi jiin¹³ coon²¹ 'e tyú² jo jmoo¹⁰. ζΤί líi²naa' itiin¹³in 'in tsá² do? ¹⁵⁻¹⁶ 'I¹du¹-oo'. Wa jaain²¹ tsá² sii²¹i tsaru¹u' 'in sityéin¹ jmi²¹² siin¹³in joongi 'íi¹i, lí' jin²o: "Cøø¹²xu'u tyú²-u joon jo lí²i cwíi²." "Áai¹du' jmaa²." Pe joon jo 'ee gacwo¹⁰ 'ido jiin¹³xu. Coonti jo 'ee to² 'íi³in júu³ tya'a. ¹⁷ La joon lí² coon¹³ tsá² 'in jin² 'e ja²mo líi² júu³ tya' Dios joon jo jmoo¹⁰ 'e tyú² la jmoo¹⁰ 'in jai² líi². Jo 'ee to² 'íi³in 'e jin²in 'e jai² líi² júu³ tya' Dios.

¹⁸ La cun' jo ngáa¹mo isii²¹ tsá²: "Lín²mo jiin¹³ 'e jai² líi²na Dios, jo 'ná¹ jmáa³aa 'e tyú² 'e tiin¹³na. Pe 'nu-u fo²¹⁰ 'e 'ná¹ jmá¹ tsá² 'e tyú²-u" jon. Joon ifo²⁰⁰ 'in jaain²¹: 'E³du' jna 'e jai² líi²u xúfiin¹³ jo jmoo²¹⁰ 'e tyú² joon jna-a i'e²⁰⁰ 'nu 'e jai² líi²na coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú² jmoo³⁰⁰. ¹⁹ 'Nu-u, ja²mo líi²u 'e jaan²¹mo Dios seein²¹ joon tyú²-u la joon pe ca jilee²¹ 'in 'líi¹³ líi²i la joon, joon jlee¹in 'goo²¹⁰. ²⁰ ζΤί jo 'øøi²¹-o'o 'e jo 'ee to² 'íi³in jilaa²¹ 'e jai² líi² tsá² wa mo jo tyaa¹-tsi 'ii 'e jmáa¹ 'e tyú²? La líi¹i tsá² caa²¹²mo líi¹i. ²¹ Tyú² ñi²¹i 'e Dios ga'íi² júu³ 'e 'líi²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham jaain²¹ tsá² tyú¹mo. Joon Dios ga'ii²¹mo 'e gajmaa¹ 'líi²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham mo gacwo¹i lawa coon²¹ fa¹ 'in jóon¹on do 'in sii²¹ Isaac. ²² Líi²¹i 'e coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Abraham do ga'e¹⁰ xiiala jai² líi². Joon

coon¹³ la joon gauntsiin¹ jilaa²¹ 'e jai² líi² coon¹³ 'e gajmaa¹a do. ²³ Coon¹³ la joon gatsín¹ la gajin² jí² tya' Dios: "Ja²mo galíi² Abraham ijmaa¹a Dios jiin¹³ la gajin²in, joon tsu 'wii¹³ ja²mo galíi²i, ga'íi² Dios júu³ 'e jo 'ee tsaa² røøi²¹gi. Joon 'e jí² tya' Dios jin²in 'e Abraham do galiseein²¹ tyú² coon¹³ Dios."

²⁴ Joon coon¹³ la joon líi²ii' 'e Dios 'íi² júu³ 'e tyú²mo tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹⁰ jon'on jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líi². ²⁵ La joon galí² coon¹³ Rahab, jaain²¹ 'yiiatsangó¹, tsu Dios ga'íi² júu³ 'e jo 'ee tsaa² røøi²¹gi Rahab do coon¹³ 'e gajmaa¹a cwáain¹ tya' 'in tsá² do 'in gasii¹in Josué. Gaunji²in Rahab do joon gauncoon¹³o gacwo'íi¹ 'ido lí' la xii²¹a. ²⁶ Ñi²⁰⁰ 'wa jo 'yagi alma tyi' cuerpo tyi' 'in 'líi²¹²mo', la joon jon wa jo jmoo¹⁰ tsá² 'e tyú² jo 'ee to² 'íi³in jilaa²¹ 'e jai² líi². Jo tsacwaa¹a coon¹³ Dios coon²¹ tøøi².

3

Jo moo¹ jéei¹ unnisii¹³ tsá²

¹ Tsaru¹u', jo cwoo¹³-oo' 'e líi²in 'naa' tifo¹² fúui¹ 'e 'ee²ee' júu³ tyú² tya' Dios. Tsu ñi² 'naa' 'e jileei²¹ 'in 'e² tsá² fee¹gi tsaa² tya'a ilisá² wana jo untiin¹²in júu³ tya'a 'a 'ee¹ do. ² Joon jile¹e lí' un'lee²¹na' 'áai¹ joon wana jo un'laai³ tsá² yaai coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹a jo un'leei¹³ 'ña'a coonti. Tsu wana lí² cwo¹ tsá² cwáain¹ yaai 'e faa²¹a jmai² 'e tyú²-u, joon jmoo¹⁰ jiin¹³ 'e tyú²-u jon. ³ Taan¹an' nii²¹² ní¹ cwa² 'e jmáa¹a nuu¹²un joon coon¹³ la joon tyu¹u' to² la tøøi² cwa² do. ⁴ Cón²duu' cwáain¹ xiia la tyu² tsá² to² coon²¹ barco fee¹. Fiin¹³ fee¹ 'áai¹ 'e barco do joon 'gøøi¹³ 'áai¹ 'e tyi² 'e 'la²a 'in tyan¹ barco do tyaan¹ ngóo¹-o xiiali' 'iin²¹²in coon¹³ coon²¹ 'mó² pi³ lí' jiin¹in.

5 La joon lí² jon unnisii¹³ tsá², pi³ 'áai¹ pe lí² jmáa¹a coon²¹ 'e fee¹. Coon²¹ moo²¹ fee¹ lí² jún¹ tsá² coon¹³ coon²¹ jí² pi³. 6 Joon la lí² coon²¹ jí² pi³ lí² unnisii¹³ tsá². Unnisii¹³ tsá² jo moo¹ jéei¹, yíia¹³ cataain²¹ cataan²¹mo joon coon¹³ la joon un'leei²¹ tsá² yaai. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' li 'in 'líi³mo jmoo¹o unnisii¹³ tsá² 'e 'wii²¹² mii¹³ seein²¹ tsá² ngoo¹ la li ngóo¹ jí² coon¹³ jilaa²¹ 'e jo to² tí². 7 Lí²-i un'wó¹ tsá² tsi jileei²¹ joo²¹ nuu²¹. Nigaun'wó¹ tsá² tsi jileei²¹ joo²¹ tsi³ cwáa¹ coon¹³ mii²¹ coon¹³ joo²¹ taai² jmi¹ñi³. 8 Pe jii¹³ jaain²¹ jo mo lí² tyá² to² unnisii¹³. Jo tii² 'yá unnisii¹³ tsá² 'e jmoo¹o 'e gó². Joon 'e faa²¹a tsá² lí² lawa 'ootyí². 9 Coon¹³ unnisii¹³ 'i un'goo²¹o' Ña'ñá¹ 'Dios Jmii²¹ joon coon¹³ unnisii¹³ do faa¹³a' jú³ 'laa²¹ tya' tsá². Joon lawa faa¹³a' 'laa²¹ tya' Dios tsá² Dios gajmeei¹ tsá² 'e lí¹ la lí¹ 'ii-o. 10 Coon²¹ moo²¹ 'oo²¹ tsá² 'yeei²¹ jú³ tyá² joongi jú³ 'laa²¹. Tsaru¹u', jo tseein²¹ 'e faa²¹a tsá² jí² tún² 'ii¹³. 11 Cón²duu' cwáain¹. Jo ja lí² 'yeei²¹ jmii²¹ tyá² coon²¹ lí² 'yeei²¹ jmii²¹ ñii²¹. 12 Tsaru¹u', coon²¹ 'mó² cwarí³ coon²¹ lí² 'líi²naa', ¿ti lí² 'í¹ poo²¹? Owa coon²¹ wuunjøø¹³ 'ee, ¿ti lí² 'í¹ mii³ cwarí³ 'ee? Coon¹³ la joon jo lí² 'yeei²¹ jmii²¹ tyá² lí² 'yeei²¹ jmii²¹ ñii²¹.

Cwo¹o Dios tsá² jilaa²¹ 'e tyá² 'e 'í¹-tsi

13 Wana seein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa', jaain²¹ 'in 'øøi¹²¹-tsi 'áai¹, 'ná¹ jmaa¹a 'ido 'e tyá² joon jo jmaa¹a jloo³. 'Ná¹ ngi¹ 'ido 'wo²-tsi la tíi² ngi¹ 'in jmii¹-tsi. Tsá² 'in 'øøi¹²¹-tsi la jai² jo jmoo¹o jloo³. 14 Pe jo foo²oo' 'e 'øøi¹²¹-oo' 'áai¹ wana tsiwú¹naa' jon'gá wana 'iin²¹²naa' jmee²¹²naa' yaanaa' tsacøøi¹³. Tsá² 'in 'øøi¹²¹-tsi la jai² jo jmoo¹o la joon. 15 Dios

jo gacwoo¹ wa'a 'áa¹a tsá² tsiwú¹. Joon 'in 'øøi¹²¹-tsi la joon lí¹ lawa tsá² 'in jo cwii¹in Dios. Jmoo¹-o jii¹³ la 'iin²¹²in. Jmoo¹o jii¹³ la 'iin²¹²in 'in 'líi³mo. 16 Tsá² mo jmoo¹o tsá² feei¹ 'ña'a joon jmoo¹o tsá² mii¹³; jee²¹² yaai jo 'ii²¹ ilisá² jee²¹² 'ii joon ilisá² jilaa²¹ 'e gó². 17 Dios cwo¹o tsá² jii¹³ 'e tyá²-u 'e 'øøi¹²¹-tsi. Joon jileei²¹ 'in 'øøi¹²¹-tsi la joon jo un'leei²¹ yaai jee²¹² tsá², joon jmáa¹a 'e jo to²o tsá² mii¹³. Jmaa¹a jon inuu¹un 'ee faa²¹a tsá² joon fee¹mo-tsi. Tyá²-u jmaa¹a tya' jileei²¹ tsá². Jo lí² tún² jú³, jmai² coon²¹ tún²-un jmoo¹o. 18 'In jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹ jee²¹² tsá² iuncoon¹³ tsá² xeei²¹ 'e jmáa¹a 'e tyá².

4

'In jai² líi² Dios jo lí² jmáa¹a la jmoo¹o 'in jo cwii¹in Dios

1 Ifuu²¹²uu 'naa' 'e lí¹ líi¹ 'nii²¹ 'naa' joon jmoo²oo' mii¹³naa' jee²¹² yaanaa'. Jmoo²oo' la joon tsá² 'wii¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e 'iin²¹²naa'. Joon jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmoo¹o lawa 'nii²¹ jee²¹² yaai. 2 'In²¹²naa' coon²¹ 'e tyii' pe jo lí² 'e lí¹oo' joon 'wii¹³ joon 'iin²¹²naa' jngaa¹³naa' ruu²¹naa'. 'Wii¹³ 'oo²oo' tsiwú¹ tya' 'e 'oo¹o tsá² xeei²¹ tí¹³naa' joon 'noo²oo' mii¹³ tsá² jo líi²ii' tyaa²aa' tyá². Jo 'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa' tsá² jo mii² tyani Dios. 3 Joon wa mo gami²ii' jo ñii²naa' tsá² mii¹³ii' jii¹³ 'e 'yaa¹-oo'. Mii²ii' jii¹³ jilaa²¹ 'e suun²¹naa'. 4 'Naa' líi¹naa' tsá² 'in ngatiu² Dios! ¿Ti jo ñi² 'naa' 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ 'ee¹mo Dios? Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in liseein²¹ tyá² coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ 'ee¹mo Dios. 5 ¿Ti 'i¹-oo' 'e jo 'ee to² tí² 'e jin² jí² tya' Dios mo jin²in: "Áai¹ sún²in tsá² jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹?" 6 Pe

Dios gauncoon¹³gi tsá² 'áai¹. La jin² jí² tya'a: 'Ee¹mo Dios jileei²¹ 'in jmoo¹o jloo³ pe uncoon¹³o 'in tsá² 'wéi¹. ⁷ Cwoo¹³-oo' jon 'e tyu² Dios to² 'naa'. Jo jmaa^{2aa} 'núu¹³úu¹ jin¹³ la 'iin²¹²in 'in 'lii¹³. Tyuu¹³naa' to² 'e tyu² 'in 'lii¹³, jo jmaa^{2aa}. Joon ijaan^{2o} 'in 'lii¹³ do. ⁸ Mí²ⁱⁱ 'e uncoon¹³ Dios 'naa' tsu uncoon¹³o. Jo jmaa²¹gi¹ 'e gó² pe jmai² 'e tyú² jilee²¹ 'naa' 'in jmoo¹o 'e gó². Joon jileei²¹ 'naa' 'in jo 'iin²¹²in jma¹ la to² tyu² Dios 'láa² 'wii²¹² jmaa^{1a}. ⁹ Cain² cwoli²naa' 'wii¹³ tya' tsaa² tyii'. Seen²¹naa' xuui²¹²-oo' joon chí²ⁱⁱ 'wii²¹² tyii'. Joon jilee²¹ 'naa' 'in ngí¹³ⁱⁱ 'ná¹-a chí²ⁱⁱ. Joon 'e jlø¹³moo' cwoli² jin¹³ 'e xuui²¹²-oo'. ¹⁰ Cwo'wo²-oo' yaanaa' tyani Ña'ñu^{1u} joon isaa²¹ⁱ 'naa' jlø¹³mo 'wii²¹² tyii'.

Jo 'nii¹³ 'naa' tsaru^{1u}'

¹¹ Tsaru^{1u}, jo foo^{2oo} 'laa²¹ tya' tsaruu²¹naa' tsu jileei²¹ 'in faa^{21a} 'laa²¹ tya' ruu²¹ⁱ faa^{21a} 'laa²¹ jon tya' to² tyu² Ña'ñu^{1u} Jesucristo. Tsu 'ii gaty^{1o} to² 'e ná¹-a 'iin²¹²in tsá² ruu²¹ⁱ. Jo cwéi¹ tyii' jin¹³ 'e 'iin²¹²naa' jmaa^{2aa}, 'ná¹ jmaa^{2aa} jilaa²¹ to² tyu² Ña'ñu^{1u} Jesucristo. ¹² Jiin¹³ Dios lí² tyu² to² tsá². Jiin¹³ 'ii-o jon ijmaa^{1a} 'ii²¹ tya' tsá². Jiin¹³ 'ii lí² jmaa^{1a} tiin¹³ tsá² si untyé¹ⁱ 'ee. Joon, ¿iin²¹²naa' 'e 'nii¹³ 'naa' tsaru^{1u}?

Jo ñi³ 'naa' 'ee ilí² tsa'oo²¹ yúa¹

¹³ Nuú^{2duu} jileei²¹ 'naa' 'in jin² la lo: "Tsa'oo²¹ yúa¹ ní³ⁱⁱ 'e fuu²¹ náa¹ do joon taan²¹²naa coon²¹ jin²¹ loo²¹²xuu¹ 'e 'nii³ⁱⁱ joon jnaa¹³xuu¹ cuu²." ¹⁴ Pe coonti jo ní²ⁱⁱ 'ee ilí² tsa'oo²¹ yúa¹. Tsu, ¿'ee lí² juncwii²¹ tya' tsá²? 'E juncwii²¹ tya' tsá² li la li coon²¹ jni¹ fu taa²¹ ni 'wó². Taa²¹ catá² joon jeen²¹mo tún¹. ¹⁵ Tyú²gi wa'a foo^{2oo}: "Wa cwoo¹ Ña'ñu^{1u} toon²¹o'o lo joon jmoo²¹o'o 'elo si

'edo 'ee." ¹⁶ Pe 'naa' jmoo^{2oo} jloo³ tsu lí²naa' 'e yaamoo' tyu^{2uu} to² juncwii²¹ tyii'. Joon 'áai¹ gó² la jmoo^{2oo} do. ¹⁷ Tsu jileei²¹ 'in ñi¹ 'e tyú² pe jo jmoo^{1o}, 'noo¹ 'ido tsaa² la joon.

5

Jo tiin¹³ tsá² sá² cuu² coon¹³ cuu^{2u}

¹ Nuú^{2duu} coon²¹ tún¹ jileei²¹ 'naa' tsá² sá² cuu²! 'Ná¹ tyii²-oo' joongi 'ná¹ 'oo^{2oo} li xuui²¹²-oo' tya' jilaa²¹ wúu¹ imoo^{2oo}. ² Jo 'ee to² 'í³in jilaa²¹ 'e sá² tyii'. Joon lawa'a 'e joo¹³ cuu^{21u} sñin¹³ tyú² tyii'. ³ Lawa'a 'e 'yíia²¹ soo³ tya' jilaa²¹ cwanáa¹ coon¹³ jilaa²¹ cwataa²¹ tyii'. Joon tsu 'wii¹³ jo líin²-tsi cuu² 'e gasáa¹naa' do joon ityé^{1moo} coon¹³ cuu^{2uu} tsu jee²¹² catá² ijmaa^{1a} Dios 'ii²¹ tya' tsá². ⁴ Gatí² loocwoo^{1o} Dios júu³ tya' tsá² 'in nijmaa^{1a} to² tya' tsá² sá² cuu². In tsa'leei¹³ do gajmaa^{1a} to² jee²¹² tyiia²¹ pe 'in tsá² sá² cuu² jo gaty¹ 'leei¹³ tya' 'in tsá² jmaa^{1a} to² tya'a. Joon Ña'ñu^{1u} Dios Jmii²¹ ijmaa^{1a} 'ii²¹ tya' 'in tsá² 'in 'oo^{1o} cuu² do. ⁵ Gateen¹in juncwii²¹ coon¹³ jmai² 'e tyú²-u 'in tsá² sá² cuu² do. Gagø^{21o} tyú²-u lawa joo²¹ núu³ 'e tí² li júuin². Joon gatí² jmii²¹² tya'a. ⁶ Ni'nii¹ 'in tsá² sá² cuu² do tsá² tyú¹ coon¹³ jmai² júu³ tajuu²¹. Joon nigajngaa¹²mo 'ido. Joon 'in tyú¹ do jo lí² unøøi¹³ 'ña'a.

Taa²¹ jmaa^{2aa} ca mi jó¹ Ña'ñu^{1u}' Jesucristo

⁷ Tsu 'wii¹³ joon, tsaru^{1u}, tá² téein¹-oo' ca mi jó¹ Ña'ñu^{1u} Jesucristo. Ñi^{2oo} 'e jileei²¹ 'in jmoo^{1o} to² ni cwoo¹³ 'wó² 'ná¹-a sijáan¹an coon²¹ tún² ce garoo^{21o} 'e gajñii²¹ⁱ. Sijaan^{1o} ca mi ngíi¹ jmí¹ jó¹ nifu. 'Ná¹-a sijaan^{1o} jon jmí¹ jó¹ li tséi¹. Ngíi² joongi roo²¹ 'e

nijñii²¹i. ⁸ La joon 'ná¹-a sijaan²aan' coon²¹ ce tún² wa'a jo cwowíin²naa' tsu tí² lí² jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo. ⁹ Tsaru¹u', jo jmaa¹aa' tsaa² tya' tsá² xeei²¹, joon jo i'náa¹ lisá² 'ii²¹ tyii', tsu Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in jmoo¹o 'ii²¹ inti² lí² jó¹. ¹⁰ Tsaru¹u', coon²¹duu' cwáain¹ xiiala ngóo¹ 'in gafaa²¹a cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u'. Gangóo¹-o wúu¹ tya'a pe tsá² 'in ngi¹ coon²¹ tún¹ 'ii. ¹¹ Joon ñi²oo' 'e jløø¹³mo 'in nigajmaa¹a taa²¹ do. Nanuu²oo' xiiala gajmaa¹a Job taa²¹a. Joon ñi²oo' 'e tyú² gajmaa¹a Ña'ñu¹u' tya'a mi yuu¹³ ganii²¹ wúu¹. 'Aa¹mo feel¹-tsi Ña'ñu¹u' tyi', 'wo²-tsi 'ii.

¹² Pe nifu, tsaru¹u', jo 'ée¹³naa' Dios jon'gi 'ée¹³naa' ni 'wó². Tyú²gi tyii' wa jo 'ée¹³naa' coonti. Mo foo²oo': "Joon²", foo²oo' iliñi¹ tsá² 'e ja²mo júu³ tyii'. La joon jon mi foo²oo': "Ún²." Joon coon¹³ la joon jo ijmáa¹a Dios 'ii²¹ tyii'.

¹³ Wa seein²¹ 'in 'oo¹o faí³ jee²¹² 'naa' cwofaa²¹a júu³ tyú². Wa seein²¹ 'in jløø¹³mo cwo'øø¹ø coon²¹ júu³ tyú² 'e untyúu¹i Dios. ¹⁴ Wa seein²¹ 'inlíi¹³ tsatsaa¹³ jee²¹² 'naa' cwote²e 'in tsatsaa¹³ do 'in tsacøøi¹³ jee²¹² 'in jai² líi² 'e faa²¹a 'ido 'wii²¹² tya'a joon 'e suun¹un aceite tya'a la lí² 'e gatyu² Ña'ñu¹u' to². ¹⁵ Joon tsu 'wii¹³ ja²mo líi² i'láa²mo. Joon Ña'ñu¹u' ijmá¹ isiin¹³mo. Joon wana niga'noo¹o tsaa² joon 'ii²mo Ña'ñu¹u' tsaa² tya'a. ¹⁶ 'Wii¹³ joon jmaa²aa' 'naa' júu³ la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsaa² ga'noo²oo', joon foo²oo' júu³ tyú² 'wii²¹² tya'a la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Coon¹³ la joon iun'láa²moo'. 'E júu³ tyú² 'e faa²¹a jaain²¹ tsá² 'in jo røøi²¹gi tsaa² tyani Dios lí² jmáa¹a coon²¹ 'e fee¹. ¹⁷ 'In 'líi²¹² tsagoo²¹o' Elías, 'in gafaa²¹a cwáain¹ tya' Dios calii, líi¹i la líi¹i jna' joon mo gamii¹i

tyani Dios 'e jo tsá² jmi¹ jo gangó¹ jmi¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no³. ¹⁸ Joon mo ngayuui¹³ joon gafaa²¹a júu³ tyú² joon gangó¹ jmi¹ tún¹ joon garoo²¹ 'e jñii²¹ tsá² tún¹.

¹⁹⁻²⁰ Tsaru¹u', wana tuu²¹ la jai² jaain²¹ jee²¹² 'naa' joon 'in xeei²¹gi uncoon¹³o 'e jaa²¹a-tsi cwoliñi² 'naa', 'in gajmaa¹a la joon galáa²mo jaain²¹ 'in røøi²¹ tsaa² fu¹ gó². Joon gauntiin¹³mo 'in tsá² røøi²¹ tsaa² do 'e jo tsáa¹a lí 'líi³. Joon 'láa²mo tsaa² tya' tsá² ga'ín¹.

Jí² 'láa² 'wii²¹² 'e gasii¹ in San Pedro tíi² 'in jai² líi² Jesucristo

*Sii¹ in Tú³ 'e jí² lo tya' 'in taain²¹² lí
xiia²¹*

1 Jna-a, Tú³, 'in líi¹ apóstol tya' Jesucristo, síi³ na 'e jí² lo. Síi³ na 'e jí² lo tya' jileei²¹, 'in gatyii¹³ in Dios 'in taain²¹² lí xiia²¹, 'in taain²¹² la caain²¹ lí sii²¹ Ponto, Galacia, Capadocia, Asia coon¹³ Bitinia. 2 Síi³ na tya' 'in nigatyii¹³ in Dios Jmii²¹ jiiin¹³ la niga¹ tsi la mo jéei¹. Joon niga¹ tsi Dios 'e jmée¹ 'i 'naa' tsá² tya'a cwáain¹ tya' Espíritu tya'a 'e linú¹³ uun¹ joon 'e untyúui¹ 'naa' coon¹³ jmi¹ 'øø¹ Jesucristo. Cwocwo² gi Dios 'naa' fo² feei¹ tyii¹ joon 'e seen²¹ naa' tyú² u.

*'In jai² líi² Cristo 'i¹ tsi icwaa¹
coon¹³ 'ii fu ñu¹ fú²*

3 Cwocwo²¹ o' 'maai¹³ Dios Jmii²¹, 'ii Jmii²¹ Ña' ñu¹ u' Jesucristo. Joon tsu 'wii¹³ feei¹ tsi tyi' 'áai¹ gacwoo¹ o 'e galiseen²¹ na' tún¹ 'e sijaan²¹ an' 'e tyú² mo gajmaa¹ a jiiin¹ Jesucristo jee²¹² líi²¹². 4 Joon coon¹³ la joon 'ii¹³ moo' coon²¹ tyíia³ 'e jo tyéi¹ tyii' 'e niga'maa¹ Dios tyii' fu ñu¹ fú². Joon 'e tyíia³ do jo lí² líleei²¹ jon'gi lí tsáai². 5 Si'mo² o tya' jileei²¹ 'naa' 'in un'øøi¹ Dios tsu 'wii¹³ ja² mo líi² naa'. Iun'øøi¹ Dios 'naa' ca mi 'ii¹³ naa' 'e tiin¹³ naa'. Nanáa¹ tyú² joon 'ee¹ Dios mi tí² jiiin²¹ lí tséi¹.

6 'Wii¹³ joon jmaa² aa' jløø¹³ naa' xafiin¹³ moo² oo' wúu¹ coon²¹ sii¹³ coon¹³ 'láai² nii² fa¹ i³. 7 Joon 'e fa¹ 'e seen²¹ naa' nano lí la lí coon²¹ jí² 'e untyú² tsá² cwanáa¹ coon¹³. Joon 'e jai² 'e líi² naa' tyiin² gi lagi cwanáa¹ 'e

tyéi¹. Pe coon¹³ 'e fa¹ i³ do iuntyú² Dios jilaa²¹ 'e jai² líi² naa'. Joon mi cwo¹ i¹ naa' tyú² u jilaa²¹ 'e fa¹ i³ do 'in Jesucristo, mi jo¹ tún¹, icwo² o 'naa' 'e tyú¹ unaa'. Joon 'ii¹³ naa' 'e 'ya² gi tya'a joon iun'goo²¹ o tsá² 'naa' la un'goo²¹ o tsá² 'ii.

8 Fiin¹³ jo mo ñii² 'naa' Jesucristo 'iin²¹² moo' 'ii joon jløø¹³ moo' 'e jiiin¹³ jo ñí² ii' xiiala foo² oo' jløø¹³ moo'. Joon røøi² jilaa²¹ 'e jløø¹³ naa' líi² naa' 'e 'ya² gi 'e sá² ñu¹ fú². 9 Joon jløø¹³ naa' tsu 'wii¹³ i'ii¹³ naa' 'e tiin¹³ naa' 'wii¹³ galijai² galíi² naa'.

10 Joon 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ca líi²¹² gafaa²¹ o tya' xiiala itiin¹³ naa' Dios. Joon gacwo² tsi 'ido untsáa¹ a joon gamii¹ xiiala líí². 11 Ga'naa²¹ i' iin tsá² si 'ee jiiin²¹ 'ee 'e faa²¹ a 'in Espíritu tya' Cristo mo gajmaa¹ a júu³ 'e 'ná¹ nii²¹² Cristo wúu¹ joon i'ii²¹ 'e 'ya² gi tya'a. 12 Pe Dios gajma² a júu³ 'in tsá² do 'e jon'on tya' 'ii 'e júu³ do pe tyijna'o'. Joon 'in cwo¹ júu³ tyú² nano coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² 'in Dios gasii¹ in fu ñu¹ fú², 'ii-i jma² a 'naa' júu³ 'e cwáain¹ do. Joon 'in ángeles 'iin²¹² in 'áai¹ litsáai¹ tsi 'e cwáain¹ do.

*Gatø¹ ø Dios 'e seein²¹ tyú¹ -u mo
'in jai² líi² 'ii*

13 'Wii¹³ joon tyaa¹ aa' tyú² tyii', 'i¹ du'-oo'. Coon²¹ tún² seen²¹ naa', Cwoli²¹ oo'. Cwoli¹³ jilaa²¹ fo'feei¹ tsi i'ii¹³ naa' mi jnéi¹ Jesucristo. 14 Jmaa² aa' la jmoo¹ o xuui²¹² 'in nuu¹³. Jon'on seen²¹ naa' jmaa² aa' jilaa²¹ 'e gó² 'ii²¹² naa' la gajmaa² aa' la nu'gi ilicwii¹ naa' Dios. 15 Pe seen²¹ naa' la seein²¹ 'in nigatø¹² 'naa'. Joon tyú¹ mo 'ii coonti. 16 Tsu ni jí² tya'a 'e jin²: "Cwoli'ee¹ moo' jilaa²¹ 'e gó² tsu jna 'aa¹ oo jilaa²¹ 'e gó²."

17 Joon 'ná¹ a ngii² 'ii' tsa'goo²¹ -oo' la 'ii²¹² taan²¹² naa' juncwii²¹ lo

wana foo^{2oo} Dios: “Ñũ^{1u}”, tsu
 'ii jmo^{1o} 'ii²¹ røø² tya' tsá² la
 jaain²¹ la jaain²¹ tsá². 18 Ñí² 'naa'
 'e Dios gatyí² 'e láa^{2moo} jee²¹²
 coon²¹ juncwii²¹ 'e jo 'e to² 'í³ⁱⁿ 'e
 gacwo¹ tsacøø¹³ tyi'naa'. Joon jo
 gatyí¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e tyéi¹ 'e la lí²
 cwataa²¹ si cwanáa¹ 'ee. 19 Gatyii^{21o}
 coon¹³ jmi¹ 'øø¹ⁱ Cristo 'e tyiin²
 'áai¹. Gatuun²¹ jmi¹ 'øø¹ⁱ la tuun²¹
 jmi¹ 'øø¹ⁱ jaain²¹ joo'saa²¹ xuui^{212e}
 jo 'ee líi¹ⁱ coonti 'e cwo¹ tsá² lawa
 coon²¹ fa¹. 20 Nigasií^{2mo} Dios
 røø² coon¹³ Jesucristo 'ee ijmáa^{1a}
 coon¹³ Jesucristo la nu'gi ijmáa^{1a}
 juncwii²¹ joon 'wii²¹² tyi'naa'
 gajmaa^{1a} líi² 'naa' jee²¹² jii²¹ lí
 tséi¹. 21 Coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa^{1a}
 Cristo jo cu^{2gi} 'oo' coon¹³ Dios tsu
 Dios do gajmaa^{1a} jii²¹ 'ido jee²¹²
 'lí²¹² joon gacwo²¹ jilaa²¹ 'e 'ya^{2gi}
 tya'a 'e jo cu² 'oo' coon^{13on} coon¹³
 jilaa²¹ 'e jai² líi^{2naa} coon¹³ jilaa²¹
 'e sijaan^{2aan} 'e cwo^{2o} jna'.

22 Joon tsu 'wii¹³ niganuu^{2uun}
 'e júu³ jai² tya' Dios nigalityú^{1naa}
 'e li'ii^{212naa} 'in tsaru^{1u} la
 jai² cwoli'ii^{212naa} la jaain²¹ la
 jaan^{21naa} ce caain²¹ 'oo' 'e gaun-
 tyú¹ Dios. 23 Galiseen^{21naa} tún²
 'ii²¹ tya' júu³ tyá² tya' Dios 'e li la lí
 jún² 'e jo tyéi¹ nii¹³. Galiseen^{21naa}
 tún² 'ii²¹ tya' Dios jon' tya' sáa³
 jmii²¹ tsá² 'in jún¹. Joon coon¹³
 júu³ tyá² tya' Dios do cwo^{1o} Dios
 juncwii²¹ tyii' joon 'e juncwii²¹ do
 jo tyéi¹. 24 La gajin² jí² do:

Jileei²¹ tsá² líi¹ⁱ la líi¹ⁱ ñii²¹,

joon jilaa²¹ 'ya^{2gi} tya'a li la lí³ tya'
 ñii²¹ do.

Lityuun²¹ ñii²¹ do joon xuun²¹ lí³
 tya'a.

25 Pe júu³ tya' Ña'ñu^{1u} taa^{21a}
 coon²¹ tøø^{2mo}.
 Joon nigacwo¹ tsá² 'naa' 'e júu³ tyá²
 do tya' xiiala jmaa¹ Dios tiin¹³ 'naa'.

2

1 'Wii¹³ joon tá¹ 'naa' jilaa²¹ nii²
 tsii²¹² wúu¹ 'naa' 'e líi^{2naa} joon jo
 cón² 'naa' tsá² tóo², jo cwoliin^{2naa}
 tajuu²¹ joon jo suun^{21naa} 'e sá² tya'
 tsá² xeei²¹. Tã¹ 'naa' jilaa²¹ júu³
 'atsaa²¹. 2 La líi¹ⁱ yuun²¹ 'in 'iin²¹²ⁱⁿ
 cuu²¹ tuu²¹ 'e lí² cwaain²¹ coon¹³
 la joon joon 'naa' cwoli'ii^{212moo}
 'e júu³ tya' Dios 'e jo lí² caai²¹
 'e coon¹³ la joon 'e li ñi^{3gi} xi-
 iala itiin^{13naa} Dios. 3 Tsu ni-
 galitsáa^{1mo} 'oo' 'e la ja^{2mo} jmo^{1o}
 Ña'ñu^{1u} tyá² tyii'.

*Líi¹ⁱ Cristo lawa coon²¹ cuun²¹² 'e
 jii²¹ⁱⁿ*

4 Ñityéen^{1naa} jon coon¹³
 Ña'ñu^{1u} Jesús icwo² 'naa' juncwii²¹
 tyii'. 'Ii líi¹ⁱ lawa coon²¹ cuun²¹² 'e
 nigapii²¹ tsá² co' lawa 'e jo tseein²¹.
 Pe tyani Dios líi¹ⁱ lawa coon²¹
 cuun²¹² 'e gatyii¹²ⁱ joon 'áa^{1mo}
 tyiin². 5 Joon 'naa' cwoli^{2naa} lawa
 cuun²¹² 'e jii²¹ 'e lí²⁻ⁱ jmaa^{13a} Dios
 coon²¹ cwo¹ li cwa²¹ 'in Espíritu
 Tyá² tya'a. Joon coon¹³ la joon
 liseein²¹ coon²¹ poo²¹² untsá² 'in
 jmo^{1o} jii²¹ to² tyu² Dios Jmii²¹.
 'Ii²¹ tya' Jesucristo cwo¹ 'ido fa¹
 joon jii²¹ 'ii-o lí² cwo² Dios fa¹
 jii²¹ 'e lí² 'ii²¹ⁱⁿ Dios. Joon 'e fa¹
 do lawa'a 'e faa^{21o} jilaa²¹ júu³ tyá²
 coon¹³ jilaa²¹ to² tyu² 'e jmo^{2oo}.
 6 Tsu ni jí² tyá² tya'a Dios 'e jin²:

Jna-a isáa^{13na} fuu²¹ Sión jaain²¹
 tsá² 'in nityii^{13na} ilíin² lawa
 coon²¹ cuun²¹² tyá² 'e toon²¹
 tsá² nifu mo jmo^{12o} 'nú¹.

Joon tyiin^{2mo} 'ii.

Joon jilee²¹ 'in jai² líi² 'ii jo 'e i'oo^{1o}
 fa'ii²¹ tya'a, pe iun'goo²¹ tsá²
 'ii.

7 Tsu joon tya' jileei²¹ 'naa' 'in jai²
 líi² 'ii 'áa^{1mo} 'yei^{2gi} 'ii tyii', pe tya'
 jilee²¹ 'in jo jai² líi² 'ii pe li lí¹
 'ii²¹ tyu^{2o} to² la mo ngóo¹ 'naa^{13mo}.
 Ingi^{2mo} 'ii jmaa^{1a} la lí² 'e jin² ni jí²:

'E cuun²¹² 'e gapí² 'in tsá² jmoo¹³
'ná¹ li co² jo 'ee to² 'i³in joon
galí¹mo la li 'e cuun²¹² nifu.

⁸ Galí² jiin¹³ la gajin² 'e jí² do:

Íl² lawa cuun²¹² 'e tyuui¹³ tsá² 'e
jmoo¹o cii¹³ tsá².

Cii¹³mo 'in tsá² do tsu jo jmoo¹o
nuu¹²un júu³ tya' Dios. Tsu la joon
gatyu² Dios to² itsangí² jileei²¹ 'in
jo nuu¹³.

Xiiala lí¹i 'in gatyii¹³in Dios

⁹ Pe 'naa', Dios gatyii¹³in 'naa'
'e lí¹naa' tsá² tya'a. Gatyii¹³in
'naa' 'e lí¹naa' coon²¹ poo²¹² untsá²
'in jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² Dios.
Lí¹naa' tsá² tya' Dios 'in lí²jmáa¹³aa'
tsá² júu³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Dios 'in
nigatø¹ 'naa' 'e 'woo²¹naa' li nuu²¹
'e cwotaan²¹²naa' li jná² joo²¹ tya'a.
¹⁰ 'Naa', la mo jéi¹ jo 'ee fuu²¹ li
goo²oo' pe nano lí¹naa' lawa'a tsa-
goo¹o 'in tyu² Dios to². La mo jéi¹
jo mo galí² 'e 'ii¹³naa' fo'fee¹ tya'
Dios pe nano niga'ii¹³moo'.

*Xiiala ná¹ jmoo¹o 'in jai² lí²i
Dios*

¹¹ Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, lí¹naa'
tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in cwá² juncwii²¹
lo cata. Mí³ii tyani²ii' cwoján¹ caai²¹
jilaa²¹ 'e gó² 'e 'iin²¹²in tsá² jmáa¹a
tsu jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmaa¹a
ixé¹mo alma tya' tsá². ¹² Ngí²ii'
'e tyú² coon²¹ tøø²mo tyani 'in jo
cwii¹in Dios tsu wa mo faa²¹a
'ido 'laa²¹ tyii' 'e lí¹naa' tsá² gó²
inii²¹o jilaa²¹ tyú² 'e gajmaa¹aa'
joon ifaa²¹a tyú² tya' Dios mi ti
jii²¹² ifee²¹i Dios 'ii.

¹³ Cwojmaa²aa' nuu¹³un' 'in 'oo¹o
to² 'e jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'
Ña'ñu¹u'. Cwojmaa²aa' nuu¹³un'
to² tyu² 'in tsaatø² tyii' 'in fee¹gi
si jmoo²¹ joon jaain²¹ tsá² 'oo¹o to²
'ee ¹⁴ 'in tsaatø² do gasii²in i'e¹e
wúu¹ jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² joon
tyaa¹-tsi jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e tyú².

¹⁵ 'Iin²¹²mo Dios 'e coon¹³ jilaa²¹
tyú² 'e jmoo²oo' ili² jmoo²oo' ján¹ tii²
jileei²¹ 'in tuuin²¹² jo 'øøi²¹-tsi.

¹⁶ Ngí²ii' lawa tsá² 'in galáai²
Jesús, 'in jo 'ná¹-a jma¹ jilaa²¹ tii²
tya' tsá² pe jo jmaa²aa' 'e gó² joon mi
yuui¹³ joon foo²oo': "Jmoo²o' jiin¹³
to² tyu² Dios tsu naláa²mo jna'."
Jmaa²aa' la tii² jmá¹ tsá² 'in tyu²
Dios to². ¹⁷ Un'goo²¹oo' jileei²¹ tsá².
Cwoli'iin²¹²mo' jilee²¹ tsá² 'in jai²
lí² Cristo. Cwoli'gøø²¹mo' Dios,
joon un'goo²¹oo' 'in tsaatø² nifu.

*'E¹e Cristo jna' xiiala jmoo²¹o'
taa²¹ mi moo²¹o' wúu¹*

¹⁸ 'Naa', tsá² jmoo¹o to² inuu tsá²,
cwojmaa²aa' nuu¹³un' to² tyu²
ñifi¹ii' coon²¹ tün² 'e tsáai¹-oo'.
Cwojmaa²aa' nuu¹³un' 'in tyú¹ la
joon jon 'in soo¹-tsi. ¹⁹ 'Yaai¹-tsi
Dios tya' tsá² 'in nii²¹² wúu¹ 'e jo
tíi² jo 'nii²¹-tsi tsu 'iin²¹²in jmáa¹a
la 'iin²¹²in Dios. ²⁰ Pe wana jmoo¹o
tsá² 'e gó² joon 'e²e tsá² 'ii wúu¹
tya' 'e gó² gajmaa¹a, ¿'ee to² 'i³in
wa nii²¹² wúu¹ joon jo 'nii²¹-tsi? Pe
wana gajmaa¹a tsá² coon²¹ 'e tyú²-u
joon jo 'nii²¹-tsi mo 'e²e tsá² 'ii
wúu¹ tya' 'e tyú² gajmaa¹a, 'yaai¹-tsi
Dios tya'a. ²¹ Tsu 'wii¹³ joon gatø¹ø
Dios 'naa' tsu Cristo gajmaa¹a lawa
coon²¹ li² tyii' mo gani²¹² wúu¹
'wii²¹² tyii' 'e 'ná¹-a jmaa²aa' la
gajmaa¹a. ²² Jiin¹³ coon²¹ tsaatø² jo
ga'noo¹o, jon'gi jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo
gacon²on tóo². ²³ Joon mo gajii²in
tsá² 'ii jo gañii¹in jiin¹³xu. Joon
mo ga'e²e tsá² 'ii wúu¹ jo gaton¹on
fo¹-tsi 'in tsá² 'in ga'e²e 'ii wúu¹ pe
'e 'i³ la 'e ñii¹i gatyaa¹a cwoo²¹o
Dios jilaa²¹ tsu Dios 'in jmoo¹o 'ii²¹
røø²¹. ²⁴ Cristo mo gateein¹ tsá² 'ii
tsaa' crúu¹³ 'ña'o gatyí¹ tsaatø² tyi'
coon¹³ wúu¹ 'e gani²¹ do. Joon
gajmaa¹a la joon 'e jo tyu²gi tsaatø²
jna' to² pe 'e ilisáan³an' 'e tyú². Tsu
naláa²mo' coon¹³ jilaa²¹ wúu¹

'e ganii²¹. ²⁵ Tsu galii¹naa' lawa joo'saa'²¹ 'in nigatuui¹ pe nano nigacii¹³oo' tya' 'in 'aa'²¹ 'naa', tya' 'in un'øøi¹ 'naa' 'e itiin¹³naa'.

3

Xiiala 'ná¹ jmá¹ 'in nicui² cwoo²¹o

¹ Coon¹³ la joon jon 'naa', tsami² 'in seein²¹ nuu¹ tya'a, 'ná¹-a jmaa²aa' núu¹³nuu¹ 'e coon¹³ la joon wa seein²¹ 'inlii¹³ nuu¹ tyii' 'in jo jo¹ líi² júu³ tya' Dios jo 'ná¹ foo²oo' pe jiin¹³ coon¹³ 'e tyú² jmaa²aa' ilítsáa¹mo-tsi 'in ñuu¹ tyii' do. ² Ñuu¹ tyii' icon²¹ cwáain¹ xiiala ngü²ii' coon²¹ tún² joongi xiiala un'goo²¹oo'. ³ Jo cu²-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaa²aa' 'e 'yei²gii' lagi xiiala tyá² tsami² tyú² tyii' coon¹³ jilaa²¹ cwanáa¹ joongi coon¹³ 'mi² 'e tyí² tsá² 'ee. ⁴ Pe cwoseen²¹naa' coon²¹ tún² 'e tyú¹naa' li tsi, 'e seen²¹naa' wo²-oo' joongi jo cu²-oo' tsu jo tyéi¹ jilaa²¹ 'elo. Joon tyani Dios 'áa¹mo tyiin² 'e seein²¹ tsá² la joon. ⁵ Tsu la joon líi¹ 'in tsami² 'in seein²¹ calii², 'in líi¹ tsami² tya' tsacøøi¹³ tyi', gatsaa¹-tsi Dios joon gajmaa¹a nuu¹²un to² tyú² ñuu¹ tya'a 'e jmei¹ 'ña'a 'yei²gi. ⁶ La joon gajmaa¹a Sara, gajmaa¹a nuu¹²un ñuu¹ tya'a Abraham, joon gajin² Sara: "Ñuu¹ tyiia no." Joon lín²naa' jamü¹i Sara wa'a jmoo¹oo' 'e tyú² joon jo jmaa²aa' 'goo²¹-oo'.

⁷ La joon jon 'naa' tsá² seein²¹ tsami² tya'a, cwotaan²¹²naa' coon¹³ tsami² tyii' lawa 'in 'øøi²¹-tsi. Tsáa¹mo-'oo' tsami² tyii' jiin¹³ la gatüü². Tsáai¹-oo' 'ido jon'on wa' 'wii¹³ 'e tsaa¹³gi lagi 'naa' pe tsu 'wii¹³ niga'ii²¹i fo'feei¹ tya' Dios la ga'ii¹³naa'. Joon coon¹³ la joon jo sijñii¹³ júu³ tyú² tyii'.

Xiiala 'ná¹ jmá¹ 'in nüü²¹ wúu¹

⁸ Coon²¹gi júu³ fuu²¹²uu 'naa' jileei²¹ 'naa'. Canii²mo 'i¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Fúu² cwolin²naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Cwo'iin²¹²moo' tsá² xeei²¹ lawa tsaruu²¹moo'. Cwoseen²¹naa' wo²-oo' la joongi tsá² jo jmoo¹o feei¹ 'ña'a. ⁹ Jo jmaa²aa' 'e gó² tya' tsá² 'in jmoo¹o 'e gó² tyii', la joon jon jo jí²¹²naa' tsá² 'in jí²in 'naa'. Li' cii¹²i jmaa¹aa' la jmaa¹a 'ido. Mí²ii' tyani Dios 'wii²¹² tya'a joongi foo²oo' 'e tyú² tya'a, tsu Dios gatø¹ø 'naa' 'e 'ii¹³ 'naa' jilaa²¹ 'e tyú² tya'a. ¹⁰ Jin² jí² tya'a: Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in lisein²¹ 'yaai¹-tsi coon¹³ juncwii²¹ tya'a,

joon táa¹i tyú²-u la coon²¹ jmü²¹²; 'ná¹-a cwoun'øø¹²i sii¹²i 'e jo cwofaa²¹ 'e gó², la joon jon loosii²¹²i 'e jo cwoo²¹ faa²¹a júu³ tajuu²¹. ¹¹ 'Ná¹-a cwotuu²¹ jilaa²¹ 'e gó², joon cwocwo²-tsi 'e seein²¹ tyú² coon¹³ jileei²¹ tsá².

Joon cwocwo²gi-tsi.

¹² Tsu un'øø²¹i Ña'nu¹u' 'in tsá² tyú¹, joon nuu¹o júu³ tyú² tya' 'in tsá² tyú¹ do, pe 'nii²¹-tsio tya' jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó².

¹³ Jo 'in seein²¹ jiin¹³ jaain²¹ 'in lí² jmeei²¹ 'naa' wa cwo²-oo' jmoo²oo' 'e tyú². ¹⁴ Tsu xüfiin¹³ 'e² tsá² 'naa' wúu¹ tya' 'e tyú² gajmaa²aa' jløø¹³moo'. Jo foo¹³moo' coon¹³ jilaa²¹ fo² toon²¹-oo', jo cu²-oo' líi²naa'. ¹⁵ Caai¹ jeen¹³naa' jilaa²¹ 'e gó² tsu Jesucristo jo 'ee to² sá² jmeei¹ 'e gó² joon nanaa²¹ tyú² tyii' jmáa¹³aa' tsá² júu³ jileei²¹ tsá² 'in 'iin²¹²in linii²¹ 'e li' 'e ijeen²naa' Jesucristo. Jo foo²oo' coon¹³ júu³ jløø¹³ pe sii¹³naa' coon¹³ 'e un'goo²¹oo' Dios Jmü²¹. ¹⁶ Cwoñi²ii' 'e jmai² 'e tyú²-u 'e nigajmaa²aa' 'e

'áa¹a fa¹'i²¹ jileei²¹ 'in faa²¹a 'e gó² tyii' lawa tsá² gó²; 'in faa²¹a júu³ tajuu²¹ tya' 'e tyá² jmoo²oo' 'e líi¹naa' tsá² tya' Cristo. ¹⁷ Tsu tyá²gi tyii' wa'a 'iin²¹²in Dios la joon 'e moo²oo' wúu¹ tya' 'e tyá² gajmaa²aa' lagi ñí²ii' wúu¹ tya' coon²¹ 'e gó² 'e nigajmaa²aa'.

¹⁸ La joon galí² tya' Cristo mo gajúin¹ gatyii¹ tya' tsaa² tya' tsá² coonti. In tsá² tyú¹ do gajúun²in 'wii²¹² tya' tsá² gó² 'e lí² 'ii²¹ Dios jna'. Gajnga²mo tsá² ngú¹ taan¹in pe gajjiin¹o tún¹ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyá² tya' Dios Jmii²¹. ¹⁹ Joon alma tya'o ngacwoo¹ júu³ tya' Dios tya' 'in alma tya' tsá² 'in taai²¹² sijníi¹³. ²⁰ 'Ii cali¹ jo mo gajmaa¹a nuu¹³un la 'ii²¹² gajmaa¹a Noé 'e barco tya'a. Jee²¹² jiin²¹ joon fee¹mo-tsi Dios tya'a. Pe coon¹³ barco do xuu¹³ gatiin¹³ coon¹³ jmii²¹ do, tí² jiin¹³ jñéi². ²¹ La joon jon jna' mo sáa¹na' jmii²¹ nano lawa'a 'e tiin¹³mo' coon¹³ jmii²¹ do. Mo saai²¹ tsá² jmii²¹ 'e jmii²¹ do jon'on wa' jan² 'la² toon²¹ caluu pe lawa coon²¹ lí² 'e nigamí² 'in tsá² do Dios 'e unshí² Dios 'e gó² 'e 'i¹-tsi 'wii²¹² nigajiin¹ Jesucristo. ²² Joon 'in Jesucristo do naganga²mo fu ñu¹fú² joon gacwoo²¹ lí¹ caai¹ Dios Jmii²¹ lí tsáa¹. Joon 'ii-o tyu²u to² jileei²¹ ángeles coon¹³ jileei²¹ 'in 'oo¹o to² coon¹³ jilee²¹ 'in tyu² to².

4

Jmoo²oo' to² tyii' coon¹³ waa²¹ pí² 'e nicwoo¹ Dios Jmii²¹

¹ 'Wii¹³ joon, la mo gani³ Cristo wúu¹ 'wii²¹² tyii' coon¹³ moo¹ táa¹i, la joon jon 'naa' ná¹ náa¹ tyá² tyii' moo²oo' wúu¹. Tsu jileei²¹ 'in niganí³ wúu¹ coon¹³ moo¹ táa¹i nigatuu²¹o jilaa²¹ tsaa². ² Joon taan²¹²mo jon la tøø² 'e seein²¹ jiin¹³ la 'yaa¹-tsi Dios

joon jo 'iin²¹²gi jmáa¹a jilaa²¹ 'e nigatyuu¹³ Dios 'e la jmoo¹ tsá² catyaa¹ seein²¹ juncwii²¹. ³ Tsu líin²mo jiin¹³ la nagajmaa²aa' la mo jéi¹ 'e jmaa²aa' la tí²-tsi tsá² jmoo¹o 'in jo cwii¹in Dios. Tsu 'ii yuní¹i jmáa¹a jilaa²¹ 'e gó². Suun¹in jilaa²¹ 'e gó², ngi¹ to² 'iin¹, tí²-tsi tsáa¹ lí náa¹ jmii²¹² 'un²un máa¹. Joon un'goo²¹o tsá² jileei²¹ dioses 'in jo jai² 'e jo tíi². ⁴ Joon tsa'goo²¹-tsi 'áai¹ 'in tsá² do mo jo sicaan²¹naa' coon¹³ 'e jmaa²aa' 'e gó² do coon¹³on. Joon faa²¹a 'laa²¹ tyii'. ⁵ Pe 'in tsá² do ingí¹ coon²¹ tya'a tyani 'in niganáa¹ tyá² tya'a ijmáa¹a 'ii²¹ tya' 'in jiin¹ lagi 'in najúuin². ⁶ Tsu 'wii¹³ joon ganúu²un 'in tsá² najúuin² júu³ tya' Dios 'e xufiin¹³ najjuun²¹mo ngú¹ taan¹in la júuin² jileei²¹ tsá², joon jiin¹o tún¹ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyá² tya' Dios. Coon¹³ la joon jiin¹ coon²¹ tøø²mo la jiin¹ Dios.

⁷ Nijatyéen¹mo 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e sá², 'wii¹³ joon cwongii²ii' coon²¹ tún² 'e cwo²-'oo' foo²oo' júu³ tyá². ⁸ Joon tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹ jo tá² 'naa' 'e 'iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu coon¹³ la joon fee¹mo-tsi' tya' 'e 'láa²mo tsaa² tya' tsá² xeei²¹. ⁹ 'Ii¹³naa' tsá² xeei²¹ inuu tyii' yaai¹-oo'. ¹⁰ Joon la joon la jaain²¹ la jaan²¹naa' uncoon¹³ ruu²¹naa' jiin¹³ la 'ii²¹ tya' Dios 'e gacwo¹ Dios la jaain²¹ la jaain²¹. Cwolií²naa' lawa 'in náa¹ ni 'in tyú¹ tya' jilaa²¹ nii² 'e tyá²-u cwo²o Dios tsá². ¹¹ Mo cwoo¹ tsá² júu³ tyá², cwo faa²¹ lawa jaain²¹ 'in faa²¹ júu³ tyá² tya' Dios. Joon wana unjiin² tsá² tsá² xeei²¹ cwojmaa¹a coon¹³ 'ii²¹ 'e cwo¹ Dios 'ii. Tsu coon¹³ la joon jilaa²¹ 'e jmaa²aa' 'ii²¹ tya' Jesucristo ijmáa¹a feei¹gi Dios. Joon tíi²mo Cristo jilaa²¹ 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ to² coon²¹ tøø²mo. Amén.

'In jai'² líi'² Cristo 'ná¹ nii'²¹ wúu'¹ coon'²¹ ce tún'²

12 Tsaru'^{1u} 'in 'iin'²¹²na, mo moo'^{2oo} wúu'¹ Dios jòø'²¹ du 'naa' wana taa'²¹-oo', 'wii'¹³ joon 'i'¹-oo' wa'a 'e tsa'goo'²¹-oo' 'áai'¹. 13 Li' jmaa'^{2aa} jløø'¹³moo' tsu coon'¹³ la joon moo'^{2oo} coon'²¹ sii'¹³ wúu'¹ la gani'² Cristo wúu'¹. La joon jon ijmaa'^{2aa} jløø'¹³moo' 'áai'¹ mi jne'¹ 'e 'ya'²gi tya' Cristo. 14 Wana faa'²¹ tsá'² 'laa'²¹ tyii' 'wii'¹³ jo'^{1o} líi'²naa' Cristo, tsá'² jløø'¹³mo 'naa' tsu 'in Espíritu Tyú'² tya' Dios 'in ngi'¹ coon'¹³ 'naa'. Joon 'in 'yei'²gi 'áa'¹mo 'ii la 'yei'²gi Dios Jmii'²¹ 'ña'o. 'In tsá'² do faa'²¹ 'laa' tya' 'in Espíritu Tyú'² do pe 'naa' un'goo'^{21oo} 'i. Joon jo 'iin'²¹²na wa'a moo'^{2oo} 'naa' wúu'¹ jii'¹³ jaan'²¹naa' coon'¹³ 'e gó'² nijmaa'^{2aa}. 15 Tsu 'wii'¹³ joon 'iin'²¹²na 'e jo jngaa'¹²naa' tsá'², jon'gi jmaa'^{2aa} 'uun'²¹, jon'gi 'noo'^{2oo} mii'¹³, jon'gi jmaa'^{2aa} doñi'ee 'e gó'². 16 Pe wana ní'³ tsá'² wúu'¹ tsu 'wii'¹³ jo'^{1o} líi'² Cristo jo cwo'aa'^{1a} fa'ii'²¹, pe cwo'^{1o} 'maai'¹³ Dios tsu tsá'² tya' Cristo 'ii.

17 Tsu gatí'² jii'²¹ 'e 'láa'² 'wii'²¹² jmáa'^{1a} Dios 'ii'²¹. Joon i'láa'² 'wii'²¹² coon'¹³ 'in jai'² líi'² 'ii. Joon wa i'láa'² 'wii'²¹² coon'¹³ jna' 'in jai'² líi'² 'ii, ¿'ee ilí'² coon'¹³ 'in 'in jo mo galinuu'¹²un júu'³ tyú'² tya' Dios? 18 Wa coon'²¹xu-ü itii'¹³ 'in tsá'² tyú'¹ tyani Dios, 'ee ilí'² coon'¹³ 'in tsá'² 'in jo tsaa'¹-tsi Dios joon 'noo'^{1o} tsaa'². 19 Tsu 'wii'¹³ joon jilee'²¹ 'in ní'³ wúu'¹ la gali'iin'²¹²in Dios 'ná'¹-a jmaa'^{2gi} 'e tyú'² la ngóo'¹ 'naai'¹³ joon tyaa'^{21a} cwo'^{21o} Dios alma tya'a. Dios gajmee'¹ 'ii joon jo cuu'²¹ Dios júu'³ tya'a.

5

Cwo'¹ Tü'³ cwáain'¹ 'in jai'² líi'² Jesucristo

1 Tsu joon 'ii'³ⁱⁱ júu'³ tya' tsacøø'¹³ jee'²¹² 'naa' joon jna-a jon jaain'²¹ jee'²¹² 'ii. Joon gamóo'^{3-oo} mo gangóo'¹ Cristo wúu'¹ joon sicaan'²¹na coon'¹³on 'e 'ii'¹³na'a 'e 'ya'²gi tya'a 'e tí'² li jnéi'¹. 2-3 'ii'³ jna júu'³ 'e 'áa'¹naa' 'in tsá'² do 'in jai'² líi'² Dios 'in líi'²naa' tsacøø'¹³ tya'a lawa 'in 'áai'¹ joo'saa'²¹. 'Ii'¹³naa' to'² 'yaa'¹-oo' tsu la joon 'iin'²¹²in Dios. 'Ii'¹³naa' to'² do jon'on wa'a jnaa'^{2aa} cuu'² pe ce caain'²¹-oo'. Jo tyuu'^{2uu} 'i to'² 'ii'²¹ 'in líi'¹ tsá'² tyii' pe jmaa'^{2aa} lawa coon'²¹ líi'² tyú'² tyani'i. 4 Joon mi jnéi'¹ 'in tyu'² to'² nifu i'ii'¹³naa' coon'²¹ corona 'ya'²gi 'e jo lifin'³ la li corona lí'¹ mo'³.

5 La joon jilee'²¹ 'in xuui'²¹²gi cwotyaa'¹ yá'² júu'³ tya' tsacøø'¹³. Joon 'ná'¹ ungoo'^{2oo} tsaruu'²¹naa' la jaain'²¹ la jaan'²¹naa' joon uncoon'^{13oo}, tsu jin'² ni jí'² tya' Dios:

'Nii'²¹-tsi Dios coon'¹³ 'in jmoo'^{1o} jloo'³ yaai,
pe uncoon'^{13o} 'in 'wéi'¹.

6 Cwó'¹ yaanaa' 'e tyu'² Dios to'² 'naa' tsu 'gøø'¹³mo 'áai'¹ 'ii joon la joon mi tí'² jii'²¹ tya'a ijméee'¹ 'naa' tsafee'¹. 7 Tyaa'^{2aa} cwo'^{21o} Dios jilaa'²¹ 'e ifee'¹naa' tsu 'ii-o cu'²-tsi 'wii'²¹² tyii'.

8 Cwongí'²ⁱⁱ coon'²¹ tún'², líi'² jmaa'^{2aa} tsu 'in 'líi'¹³ 'naa'²¹ⁱ tsá'² 'e 'iin'²¹²in utyé'e'mo. 'Iin'²¹²in jmáa'^{1a} 'e 'iin'²mo-tsi tsá'² Jesucristo. Joon lawa 'yia'tii'³ 'in ngi'¹ to'² 'oo'^{1o}, la joon jon 'in 'líi'¹³ ngi'¹ 'naa'²¹ⁱ 'in tsá'² do. 9 Tii'¹moo' coon'¹³on, taa'²¹ jmaa'^{2aa} coon'¹³ jilaa'²¹ 'e jai'² líi'²naa'. Cwoliñi'²ⁱⁱ 'e jilee'²¹ 'in jai'² líi'² la caain'²¹ juncwii'²¹ nii'²¹ wúu'¹ la joon. 10 Pe mi li ciiin'²¹ 'e niganii'²¹ wúu'¹ coon'²¹ sii'¹³ Dios 'ña'a ijméee'¹ 'naa' 'múui'². Ijméee'¹ 'naa' 'e tá'² taain'²¹²-oo' joon icwo'² 'naa' pí'². Joon seen'²¹naa' tá'² coon'¹³ 'e jai'² líi'²naa'. Joon Dios do cwo'¹ 'naa'

jilaa²¹ fo'feei¹ joon 'ii do gatø¹ø
 'naa' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo
 tyii' 'e 'ii¹³naa' 'e 'ya²gi tya'a 'e jo
 tyéi¹. ¹¹ Cwoli² tya'a jilaa²¹ 'e 'ya²gi
 joongi jilaa²¹ 'ii²¹ coon²¹ tøø²mo.
 Amén.

Júu³ li tséi¹

¹² 'In tsaru¹u' sii²¹ Silvano
 gatoon²¹² júu³ 'e jí² lo. Joon cwáain¹
 tyiia 'ii jaain²¹ tsá² 'in tsáa¹-tsi.
 Coon¹³ 'e jí²xu lo gami³ii tyani²ii'
 joon jmóo³oo 'naa' júu³ 'e faa²¹ 'e
 jí²xu lo la jai² xiiala 'iin²¹²in Dios
 tsá². Tá² téein²-oo' 'e júu³ lo.

¹³ 'In tsá² catyaa² 'in jai² líi²
 Cristo 'in taain²¹² Babilonia lo, 'in
 gatyii¹³in Dios jon, sii¹i 'aa²¹²moo'.
 La joon jon jin² Marcos 'in líi¹
 lawa yuun²¹ tyiia. ¹⁴ Fee¹³naa'
 ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'
 coon¹³ coon²¹ 'e tyá²-u.

Cwoseen²¹naa' tyú² jileei²¹ 'naa'
 'in jai² líi² Cristo. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹ in San Pedro tí²i 'in jai² líi² Jesucristo

*Sii¹ in Tú³ 'e jí² lo tya¹ 'in jai² líi²
Jesús*

¹ Jna-a, Simón Pedro, síi³na 'e jí² lo. Joon jmóo³oo la to² tyu² Jesucristo joon 'ii gasii¹in jna 'e líi¹na apóstol tya'a. Síi³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in jai² líi² la jai² líi³na. Joon 'áa¹mo 'ya²gi 'e jai² líi²na'. Joon tsu 'wii¹³ 'in tyú¹mo Dios coon¹³ Jesucristo, 'in jmoo¹o tiin¹³na', ga'ii¹³na' 'e júu³ 'e jai² líi²na'. Joon fee¹mo-tsi tya' jilee²¹ tsá². ² Cwocwo²gi Dios 'naa' fo'fee¹ tya'a joon cwoseen²¹naa' tyú² tsu nigalicwii¹moo' Dios coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesús.

*Xiiala 'ná¹ ngi¹ tsá² 'in jai² líi²
Jesucristo*

³ Joon tsu 'wii¹³ nigalicwii¹mo' Dios, 'ii gacwo¹o jna' waa²¹ pí² tya'a jilaa²¹ 'e jmái¹ to² tyi' joongi 'e seen²¹mo' tyú² tyani jilee²¹ tsá² 'wii¹³ tya' 'in gatø¹⁰ jna' ga'ii¹³mo' jilaa²¹ 'elo. Joon gatø¹⁰ jna' coon¹³ jilaa²¹ 'ya²gi tya'a joon coon¹³ 'e tyúu¹i. ⁴ Joon coon¹³ la joon nigacwo¹o jna' júu³ 'e fee¹ joongi 'e tyiin². Joon coon¹³ júu³ ga'ii² do galíi¹naa' la líi¹i Dios. Galáa²moo' jilaa²¹ 'e gó² 'e sá² juncwii²¹. Joon 'áai¹ sá² 'e gó² juncwii²¹ 'wii¹³ 'e gó² 'i¹-tsi tsá². ⁵ 'Wii¹³ joon cwo²-oo' 'e un'láa¹naa' 'e jai² líi²naa' coon¹³ 'e ngí²ii tyú². La joon jon un'láa¹naa' 'e ngí²ii tyú² coon¹³ 'e ñi³-oo'. ⁶ Un'láa¹naa' jon 'e ñi³-oo' coon¹³ 'e tyuu²uu² to² yaanaa'. La joon jon un'láa¹naa' 'e tyuu²uu²

to² yaanaa' coon¹³ 'e jmoo²oo' taa²¹a. Un'láai¹gii¹ 'e jmoo²oo' taa²¹a coon¹³ 'e un'goo²¹gii¹ Dios. ⁷ Un'láai¹gii¹ 'e un'goo²¹gii¹ Dios coon¹³ 'e 'iin²¹²naa' tsaru¹u'. Un'láai¹gii¹ 'e 'iin²¹²naa' tsaru¹u' coon¹³ 'e 'iin²¹²gii¹ Dios coon¹³ jilee²¹ tsá².

⁸ Wana jmoo²oo' jilaa²¹ 'elo joon un'láai¹gii¹ jmaa²aa' ili'ii³mo to² 'e galicwii²naa' Ña'ñu¹u' Jesucristo. Jo tsá² juncwii²¹ tyii'. ⁹ Joon 'in jo jmoo¹o la joon líi¹i lawa tsá² tiui² 'in jo jnaa²¹ wíin². Ga'ii²mo-tsi 'e Dios ga'ii²mo tsaa² tya'a la mo jéei¹. ¹⁰ 'Wii¹³ joon, tsaru¹u', cwo¹³-oo' litsáai¹-oo' 'e gatø¹⁰ Dios 'naa' joon gatyii¹³in 'naa'. Joon wana jmoo²oo' la joon jo jmii²¹² xuu²¹naa'. ¹¹ Coon¹³ la joon icwo¹ Dios ingii¹naa' jløø¹³moo' li tyu² Ña'ñu¹u' Jesucrist to² coon²¹ tøø²mo. 'Ii jmoo¹o tiin¹³na'.

¹² 'Wii¹³ joon xfiin¹³ ñi³oo' jilaa²¹ 'e jai² líi²naa' joon nasan²aan' tá² 'iin²¹²mogi untii¹³i-oo' jilaa²¹ 'elo. ¹³ Laa¹³ líi²na 'e tyú²-u 'e untii¹³i-oo' 'elo la jee²¹² seen²na ¹⁴ tsu ñi³oo 'e tí² li jó¹ 'mó¹ tyiia jün¹³ la júu³ ga'ii² Ña'ñu¹u' Jesucristo. ¹⁵ Pe cwo¹³-tsii jmáa³aa jilaa²¹ ili² itii²-oo' coon²¹ tøø²mo jilaa²¹ 'elo mi yuu¹³ júun²na.

*In gani² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Je-
sucristo*

¹⁶ Jo ga'e¹ee 'naa' júu³ 'e juuin¹-tsi tsá² 'e jo jó¹ mo gafo³oo cwáain¹ tya' 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u' joon xiiala mi jó¹ tún¹ tsu coon¹³ unni³oo'o ganée²na'a Ña'ñu¹u' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a. ¹⁷ Ganée²moo'o mo gauntyúu¹i Dios Jmii²¹ 'ii coon¹³ 'e 'ya²gi mo gafaa²¹a coon júu³ jó¹ fu ñu¹fú² 'e jin²: "In lo-o yuu²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na. Joon jløø¹³moo 'wii²¹² tya'a." ¹⁸ Jna'a ganuu²¹oo'o 'e júu³ do 'e jó¹ fu ñu¹fú² tsu toon²¹oo'o

coon¹³ Ña'ñu¹'u' yuu¹³ 'e moo²¹ 'e cwaai¹³ do.

¹⁹ Gamoo²¹oo'o jilaa²¹ 'elo pe sá² goon²¹ 'e jmoo¹⁰ 'e tsáai¹gi-tsi'. Tsáai¹gi-tsi' coon¹³ 'e jí² gajmaa¹a 'in gacwoo¹ júu³ tya' Dios calií. Joon jmaa²aa' 'e tyú² wa'a nuu²uun' coon²¹ tún² 'e júu³ do tsu 'e júu³ do lí² lawa coon²¹ jí² jná² joo²¹ li nuu²¹. Coon²oon' cwáain¹ 'e júu³ do ca ga'øøi¹²¹-oo' tyú²-u. Joon jilaa²¹ 'e øøi¹²¹-oo' ilí²in lawa 'nuu¹ 'áa³ 'in yeei²¹ mo 'aa²¹ jmoo¹ jná² joo²¹ tyii'. Tí² li 'yee²¹ ñi¹ 'e jma¹ jné² tyú². ²⁰ Cwoliñi³ 'naa' 'e wa'a 'ña'a tsá² jo lí² øøi²¹-tsi 'e jí² do 'e nigajmaa¹a 'in gacwó² júu³ tya' Dios calií. ²¹ Tsu 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gacwoo¹⁰ 'in tsá² tya' Dios do 'ee 'e faa²¹a. Jo gafaa²¹a 'in tsá² do 'ña'a.

2

Seen²¹mo tsá² 'in tí²-tsi júu³ tajuu²¹

¹ La galiseein²¹ tifo² tajuui²¹ jee²¹² 'in tsá² Israel calií la joon jon iliseein²¹ tifo² tajuui²¹ jee²¹² 'naa'. Joon 'uun²¹mo 'in tifo² do i'e² júu³ 'e tsaa¹³. Ca gali'e²mo Ña'ñu¹'u' 'in gatyí² tsaa² tya'a. Joon coon¹³ la joon 'e²e wúu¹ yaai. La jmoonoo i'íin²mo coonti. ² Joon fúu¹mo itsalíin² coon¹³on la fu¹ gó² 'yuu². Joon 'wii²¹² tya' 'ii-o ifaa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' 'e fu¹ la jai². ³ Joon tsu 'wii¹³ 'jii²¹²in 'in tifo² do cuu² 'áai¹ coon²¹on 'naa' tóo² 'e jnaa¹a cuu². Pe ningóo¹xu 'e náa¹ tyú² 'ii²¹ tya'a. Nisijaan²¹o fu táa¹i.

⁴ Tsu Dios jo ga'íin² tsaa² tya' 'in ángeles do 'in galáa¹ tya'a, gadyee¹²i li 'ii²¹. Gataa¹²i too²¹ li nuu²¹ ca gati² 'ii²¹ i'íin²mo. ⁵ Jon'gi ga'íin² Dios tsaa² tya' 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ calií. Gasii¹in jmi¹ joon gaunrøøi²¹ coon¹³ jmi²¹ 'e juncwii²¹ lo li taain²¹² tsá² 'in jo

'iin²¹²in un'goo²¹o 'ii. Jiiin¹³ Noé do coon¹³ 'in dyáí¹ tsá² catyaaí² do jo gajúun²in. Jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ xiiala seein²¹ tsá² tyú² tyani Dios líi¹i 'in Noé do. ⁶ Gatyu²⁰ jon Dios to² 'a 'iin² fuu²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra. Gasíi¹in coon²¹ jí² gaco²⁰ ca gali¹ fó² coonti. Galií¹ 'in tsá² do lawa coon²¹ lí² tya' 'in tsá² gó² 'in liseein²¹ ciiin²¹giXu. ⁷ Pe gatiin¹³mo Dios jaain²¹ tsá² sii²¹ Lot jee²¹² 'in tsá² gó² ga'ín¹. Gali'a¹⁰ Lot do jilaa²¹ 'e gó² jmaa¹a 'in tsá² do. ⁸ Tsá² tyú¹mo 'in Lot do. Joon gacwó² jee²¹² 'in tsá² fuu²¹ do galixuui²¹²-tsi 'wii¹³ tya' jilaa²¹ jøø²⁰ joon nuu¹un 'e gó² jmoo¹⁰ 'in tsá² do. ⁹ Ñii¹i Dios xiiala láa¹i 'in tsaa¹-tsi 'ii jee²¹² 'in gó². Ñii¹⁰ jon xiiala 'mée¹i 'in gó² ca tí² 'ii²¹ tya'a 'e nii²¹² wúu¹.

¹⁰ I'e¹e Dios wúu¹ nifugi 'in ngi¹ to² jmoo¹⁰ jiiin¹³ 'e gó² 'e 'i¹-tsi coon¹³ 'in 'eei¹ 'in 'oo¹⁰ to² tya' Ña'ñu¹'u'. 'In tsá² lo jo tsí¹ tsá² 'gó², jmoo¹⁰ jiiin¹³ la to² tyu²'u 'ña'a. Jo 'goo²¹⁰ coonti, faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tí²i un'goo²¹⁰. ¹¹ Joon ca 'in ángeles jo cwoo¹⁰ tsaa² tya' 'in 'oo¹⁰ to² do pe cøøi¹³gi 'i lagi 'in tsá² gó² do joon 'oo¹gi 'ii²¹.

¹² 'In tsá² do líi²in lawa joo'nuu²¹ 'in jo øøi¹²¹-tsi. Jmaai²¹ to² jiiin¹³ 'e saan²¹mo tsá² joon jngaa¹³mo tsá² 'ii. Faa²¹a 'in tsá² do 'laa²¹ tya' jilaa²¹ 'e jo øøi¹²¹-tsi. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹⁰ ijúun²mo la júin¹ joo'nuu²¹. ¹³ I'ii²¹mo 'e gati² 'ii²¹ 'wii²¹² 'e gó² jmoo¹⁰. Tí²-tsi jmoo¹⁰ la 'woo¹ jmi¹ jiiin¹³ la 'iin²¹²in. Coon²¹on 'naa' la 'ii²¹² taan²¹²naa' jmoo²⁰⁰ jmi²¹². Faa²¹a tsá² 'láai² tyii' 'wii¹³ 'e 'lii¹³ jmoo¹⁰ 'ii.

¹⁴ 'In tsá² do jo lí² jøø²i tsamí² jmai² 'iin²¹²in 'láa¹a coon¹³on. Jo 'ii²¹ 'woo²¹⁰ jmai² 'noo¹⁰ tsaa². Tí²mo caain²¹ 'in tsá² tóin²-tsi. Jmai² 'i¹-tsi 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá²

xei²¹. Tsá² 'lii³mo 'ii joon 'ee¹mo Dios 'ii. ¹⁵ Nigatuu²¹o 'in tsá² do 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon ga'í² fu¹ gó². Jmoo¹-o la gajmaa¹a Balaam, jóon¹o Beor. Tsu 'in Balaam do gali'in²¹²in jmáa¹a 'e gó² 'e jnaa²¹xu cuu². ¹⁶ Pe jaain²¹ bu¹³ gajii²in 'ii coon¹³ jmi¹ tya' tsá² 'wii¹³ tsaa² tya'a. Joon gatyu²mo 'e gó² jmoo¹o.

¹⁷ 'In tsá²gó² do líi¹i lawa li sá² jmi²¹ cwii²¹ 'e galituu²¹. Jmoo¹-o 'e lawa'a faa²¹o júu³ tyú² tya' Dios pe jon' la joon. Lawa jni¹ tyuu²¹ líi¹i 'ido, roon¹on coon¹³ tyí² 'e jni¹ do pe jo jmi¹ jéel¹. Joon Dios ga'mée¹i coon²¹ li nuu²¹gi 'áai¹ tya'a. ¹⁸ 'In tsá² do faa²¹a júu³ 'gøøi¹³ pe 'e jo 'ee to² 'iin³ coonti 'e faa²¹a do. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² coon²¹on too² 'in tsá² nigaláai² no-o tá² jee²¹² 'in tsá² jo ñii¹i la jai². ¹⁹ Jin² 'in tsá² do 'e lí² láai² tsá² xeei²¹ pe 'ii-o líi¹i tsá² 'leei¹³ tya' 'in gó². Tsu doñi¹ee ngi¹ tsá² to² jmoo¹o 'e 'iin²¹²in coon¹³ 'e joon 'ii²¹mo 'e tí²i. ²⁰ Wana galáai² jaain²¹ tsá² jee²¹² jilaa²¹ 'e gó² sá² juncwii²¹ tsu 'wii¹³ galicwii¹mo Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in jmoo¹o tiin¹³ tsá², joon mi yuu¹³ joon wa'a gatuu²¹o 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon 'i²o tún¹ fu¹ gó² joon xujoon gó²gi tya'a lagi mo 'wiin²¹². ²¹ Tyú²gi tya'a wa'a jo galicwii¹ 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ wa' jee²¹² catá² ci¹²i joon tuu¹u júu³ tya' Dios 'e naga'ii²¹i. ²² Galí²-i tya'a la gajin² júu³ tya' tsá² 'e jin²: "No-o gaci¹²i 'in tsi²¹ gagø¹ø 'e nañuu²¹ do tún¹. Joon 'in ñi¹ 'in nalaa²¹i tyú² gaci¹²i tún¹ jee²¹² jii¹."

3

Xiiala ilí² mi jó¹ Ña'ñu¹u' tún¹

¹⁻² Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, tí² tún² 'e jí² lo 'e síi³na tyi'naa'. Coon¹³ ji tún² jí² do gali'in²¹²na tyáa³-oo' 'e 'i¹du¹-oo' coon²¹ tún² jilaa²¹ júu³

gacwoo¹o 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios la mo jéel¹ coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyii¹. Joon 'in Ña'ñu¹u' 'in jmáa¹a tiin¹³ tsá² gasii¹in jna'a tsacwoo²¹oo' júu³ tyú² tya'a.

³ Cwoliñi²ii' nifu 'e mo tí² li tyéi¹ juncwii²¹ iliseein²¹ tsá² 'in ungi¹i jilaa²¹ 'e cwaai³ joon ngi¹ to² jmoo¹o jii¹³ la 'iin²¹²in. ⁴ Iunngii¹i 'naa': "¿'Ee líi¹ jo mo cwéi¹ Cristo la li 'e gajin²in? Tsu ca la mo júun¹in tsacøøi¹³ tyi' li²gi ca la mo la lí² la mo garóon¹ juncwii²¹." ⁵ 'In tsá² do jo 'iin²¹²in coon²¹ cwáain¹ 'e gajmaa¹a Dios 'e juncwii²¹ lo coon¹³ júu³ tya'a. La joon jon to² tyu² Dios gayee²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ jee²¹² jmi²¹ 'e roon¹on tún² tsa² jmi²¹. ⁶ Joon 'e juncwii²¹ sá² yiaa¹³ joon ga'in²mo Dios coon¹³ jmi²¹ 'e gajl¹. Joon gajin²o Dios 'e la no jo ityéi¹ ce ijún² coon¹³ jí² ijó¹. ⁷ Mi tí² jmi²¹² i'in² juncwii²¹ 'e jí² do icaa¹ 'in tsá² jo tsaa¹-tsi Dios.

⁸ Pe, tsaru¹u', jo cwo'in²-oo' 'e coon²¹ jmi²¹² li la li coon²¹ mil jii²¹ tya' Ña'ñu¹u', la joon jon coon²¹ mil jii²¹ li la li coon²¹ jmi²¹². ⁹ Jo li'ii²¹² Ña'ñu¹u' iuntsiin²¹ júu³ tya'a la 'i¹-tsi 'inli¹³. Jo mo jó² tsu 'wii¹³ feei¹-tsi Dios tyi'. Jo 'iin²¹²in Ña'ñu¹u' 'e i'in² jii¹³ jaain²¹ pe 'iin²¹²in 'e ijaa²¹-tsi jilee²¹mo.

¹⁰ La jó¹ jaain²¹ 'uun²¹mo 'woo¹, la joon ijó¹ jmi²¹² tya' Ña'ñu¹u'. Joon coon¹³ coon²¹ i'in² tá² lí¹ idyuu²mo la tøøi² juncwii²¹. Joon coon¹³ coon²¹ 'e tyí² 'áai¹ ilí² jmi²¹ jilaa²¹. Ijún¹ juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a tsá².

¹¹ Ñí²-i 'naa' xiiala ityéi¹ jilaa²¹ 'e sá² 'wii¹³ joon cwoo¹³-oo' cwoseen²¹naa' tyú²-u tyani tsá² joongi tyani Dios. ¹² Sijaan²aan' 'e jmi²¹² do jløø¹³mo'. Jmaa²aa' 'e lí² jó¹ jmi²¹² do la jmoon. Joon xufiin¹³ idyuu²¹mo juncwii²¹

coon¹³ jí² do joon jilaa²¹ ilí² jmií²¹
 coon¹³ 'e tyí² 'áai¹, ¹³jna'o' sijaán²o'
 coon²¹ juncwii²¹ 'múui² coon¹³
 coon²¹ po³ juncwii²¹ li sá² jmai²
 'e tyú²-u jii¹³ la ga^í Dios jú³.

¹⁴ 'Wii¹³ sijaan²aan' jilaa²¹
 'elo fuu²¹²uu 'naa', 'in 'iin²¹²na:
 Cwoo¹³-'oo' 'e seen²¹naa' tyú²-u mi
 jii¹in Dios 'naa' 'e jo sá² jii¹³
 coon²¹ tsaa² cwo¹o Dios 'naa'
 joon 'yaai¹-tsi 'wii²¹² tyii'. ¹⁵ Joon
 cwotii¹³-'oo' wa jogi mo ijó¹ 'wii¹³
 cwo²gi ilí² tiin¹³gi tsá². Jii¹³ la
 gajin² jí² gasii¹in tsaru¹u' Poo²
 'in 'iin²¹²na'. Tsu Dios gacwoo¹o
 'e jmií¹-tsi 'áai¹. ¹⁶ Coon¹³ jilaa²¹
 jí² tya'a faa²¹a 'e cwáain¹ lo fiin¹³
 wúui¹ 'áai¹ 'øø¹²¹-tsi tsá². Joon 'in jo
 mo gauntsáa¹ jí² caan²¹mo coon¹³
 'in tói¹-tsi 'e jai² líii² síii² 'e faa²¹a jí²
 tya' Poo² do la sisií² 'e 'øøi¹²¹-tsi tsá²
 jí² tya' Dios 'e catyíia². Joon coon¹³
 la joon 'iin²mo 'ña'a.

¹⁷ 'Wii¹³ joon, tsaru¹u' 'in
 'iin²¹²na, ñí² 'naa' jéei¹gi jilaa²¹
 'elo joon un'øø¹³naa' yaanaa' 'e jo
 coon²¹ 'in tsá² gó² do 'naa' tóo²
 coon¹³ jú³ tajuu²¹ tya'a joon jo
 xuu²¹naa' 'e jai² líi²naa'. ¹⁸ Pe
 cwolicwii¹gii' Ña'ñu¹u' Jesucristo
 'in gajmaa¹a tiin¹³naa'. Joon
 cwoli¹øøi¹²¹gi-'oo' fo'feei¹ tya'a.
 Cwoli² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a ca
 nano la joon jon coon²¹ tøø²mo.
 Amén.

Jí² 'láa² 'wii²¹² 'e gasii¹ in San Juan tii² i 'in jai² líi² Jesucristo

Júu³ tya' juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios tsá²

¹ Jmoo²¹ o'lo 'e jí² lo cwáain¹ tya' 'in tyán¹ júu³ tya' Dios jaconon¹ jee²¹² jna' ca la jée¹ gi la mo 'wiin²¹² seen²¹ mo 'ii. Nanuu² oo'lo júu³ tya'a joon nane²¹² moo'lo coon¹³ unni²¹ i'i joon gajóø² moo'lo, gasaan¹³ a'a tya'a coon¹³ cwo²¹ o'lo. ² Joon gajnéi¹ 'e juncwii²¹ no jee²¹² jna'a joon gaee²¹ e'e jmoo²¹ o'lo júu³ joon 'ee¹³ e'e 'naa' 'e juncwii²¹ no 'e jo tyéi¹ do. E juncwii²¹ no gateen¹ coon¹³ Ñu¹ u' joon gajné¹ i jee²¹² jna'a. ³ Jmoo²¹ o'lo 'naa' júu³ jilaa²¹ 'e ganee²¹ e'e joongi ganuu²¹ u' u' 'e ilisicaan²¹ naa' coon¹³ jna'a. Joon jna'oo'lo 'e la ja² mo sicaan²¹ moo'lo coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ jóon¹ on Jesucristo. ⁴ 'Wii¹³ joon siin²¹ jna'a 'e jí² lo tyii' itsiin² mo 'e jløø¹³ moo'.

Dios jmoo¹ o' jná² joo²¹ li taain²¹² tsá² juncwii²¹

⁵ 'E júu³ lo ga'ee¹ Jesucristo jna'a, joon jmoo²¹ o'lo 'naa' júu³: Dios 'in² tyú¹ gi líí¹ joon ñ¹ o' jilaa²¹, ce jii¹³ xu' 'e gó² jo sá² tya'a. ⁶ Wa jin² tsá² 'e sicaain²¹ coon¹³ Dios joon ngii¹ to² gó², tajuu²¹ mo 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ a' joongi jilaa²¹ 'e jmoo¹ o'. ⁷ Pe wana ngii²¹ i' jmai² 'e tyú² u' la ngi¹ Dios 'in tyú¹ sicaan²¹ na' la jaain²¹ la jaan²¹ na'. Joon iuntyúu¹ i jna' jilaa²¹ tsaa² tyi' coon¹³ 'e jmi¹ 'øø²¹ i 'e gatuun² un tya' Joon¹ Dios 'in sii²¹ Jesucristo.

⁸ Wa faa¹³ a' 'e jo 'e tsaa² 'óo³ o' tyiin² an' tóo² yiia, líi² na' tajuu²¹. ⁹ Pe wana røø²¹² na' tsaa² tyi' tyani Dios, i' iin² mo Dios tsaa² tyi' jii¹³ la nifo² o'. Joon iuntyúu¹ jna' jilaa²¹ 'e 'laa²¹ a' tsu' 'ii²¹ røø² jmoo¹ Dios. ¹⁰ Wana faa¹³ a' 'e jo mo ga'naa²¹ a' tsaa² cwóo¹³ o' Dios tsaa² 'e tajuu²¹ mo 'i. Joon jo mo ga'ii¹³ na' júu³ tya' Dios 'e jai² to².

2

Jesucristo, 'in faa²¹ a' wii²¹² tyi'

¹ Sii³ na' 'e jí² lo tyi' naa' yuu²¹ tyiia 'e jo 'noo² oo' tsaa². Pe wana gatøø¹ i tsá² tsaa² tya'a seein²¹ jaain²¹ sii²¹ Jesucristo 'in lí² faa²¹ a' wii²¹² tya'a tyani Dios Jmii²¹. ² Joon 'in Jesucristo jo ga'noo¹ o' jii¹³ coon²¹ tsaa². Joon coon¹³ la joon 'in Jesús do gatyii¹ jilaa²¹ tsaa² tyi' mo najúun² in. Joon coon¹³ la joon gauntyú² tsi Dios 'wii²¹² tyi'. Joon jon' jii¹³ tsaa² tyi' gatyi², gatyi² jon tsaa² tya' jilee²¹ tsá² 'in taain²¹² juncwii²¹.

³ Wana nuu²¹ u' júu³ tyú² tya' Dios nee²¹ o' 'e galicwii¹ mo' 'ii. ⁴ Pe wana jin² tsá²: "Cwii³ moo' 'ii", joon jo jmoo¹ o' nuu¹³ u', tajuu²¹ mo 'ii. ⁵ 'In jmoo¹ o' nuu¹³ júu³ tya' Dios 'e la ja² mo 'iin²¹² in 'ido Dios jii¹³ la lí² 'e 'iin²¹² Dios. Joon coon¹³ la joon linee³ e' 'e licaan²¹ mo' coon¹³ Dios. ⁶ Joon 'in jin² 'e sicaain²¹ coon¹³ Dios tii² ngi¹ la gangii¹ Jesucristo.

'E júu³ 'múui² tyu² u' to²

⁷ Tsaru¹ u', jo 'múui² 'e to² tyu³ uu' no. Ca la mo 'wiin²¹² ganuu² uu'. Coon²¹ røø²¹ lí¹ 'e to² tyu³ uu' no la lí¹ 'e niganuu² uu' la mo jééi¹. ⁸ Pe Jesús gasii²¹ jna' 'e 'mii² mo 'e júu³ lo 'e to² tyu³ uu' no. Jesús do galáa² 'wii²¹² jmaa¹ a' 'elo joon ga'ii¹³ naa' 'e jmaa² aa'. La mo jééi¹ la jo mo licwii¹ na' Jesucristo lawa'a ngii²¹ i' li nuu²¹. Pe ti li ngii²¹ mo 'e nuu²¹ no.

Na'láa² 'wii²¹² jná² joo²¹ li saan³an'
tsu 'wii¹³ galicwii¹mo' Jesucristo.

⁹Joon wana jin² tsá² 'e ngi¹ li jná²
joo²¹ tya' Dios joon 'ee¹mo ruu²¹i
ngii¹o li nuu²¹gi. ¹⁰Tsu 'in 'iin²¹²in
ruu²¹i ngii¹ li jná² joo²¹ tya' Dios
joon ce jiin¹³ coon²¹ jo 'ee sóon³in.
¹¹Pe 'in tsá² 'in 'ee¹ ruu²¹i seein²¹
'e ngi¹ li nuu²¹. Joon jo jnaa² jòø²ø
xiia'fu tsaa¹a. Lawa'a tsá² tiui² líi¹i.

¹²Sí³na 'e jí² lo tyii', yuun²¹ tyiia,
tsu niga'íin²mo Dios tsaa² tyii' 'wii¹³
tya' Jesucristo nityí² tya'a. ¹³Sí³na
'e jí² lo tyii' tsacøø¹³ tsu nigalic-
icwii¹mo' 'in gaseein²¹ mo 'láa²
'wii²¹² juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e
sá². Sí³na 'e jí² lo tyii' simii²¹ tsu
nigali²oo' 'in 'líi³ do.

Joon gasí³na 'e jí² lo tyii', yuun²¹
tyiia tsu nigalicwii¹mo' Dios
Jmii²¹. ¹⁴Joon gasí³na 'e jí² lo tyii'
tsacøø¹³ tsu nigalicwii¹mo' 'in
seein²¹ mo 'láa² 'wii²¹² jilaa²¹ 'e
sá² juncwii²¹. Joon gasí³na 'e jí²
lo tyii' simii²¹ tsu 'wii¹³ pii²¹.'oo'
joon ga'ii¹³mo' júu³ tya' Dios. Joon
gali²oo' 'in 'líi³ do.

¹⁵Jo jmaa²aa' 'e 'iin²¹²naa'
'e juncwii²¹ lo jon'gi jmaa²aa'
'iin²¹²naa' jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹.
Tsu wana jmoo²oo' 'e 'iin²¹²naa'
juncwii²¹ jo i'iin²¹²naa' Dios Jmii²¹.
¹⁶Tsu jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² coon¹³
jilaa²¹ 'e suun²¹in tsá² coon¹³
unní¹i coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o
jloo³ tya'a jon' tya' Dios Jmii²¹ 'e
la joon, 'e tya' juncwii²¹ jilaa²¹ 'e la
joon. Jiin¹³ juncwii²¹ lo-o taain²¹
tsá² 'e la joon. Jo cwo²gi Dios Jmii²¹
'e la joon. ¹⁷Ti li tyé¹mo juncwii²¹
coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e jmoo¹o tsá²
'e jo 'e to² tí². Pe jileei²¹ 'in jmoo¹o
la to² tyu² Dios seen²mo coon²¹
tøø²mo.

*Xiiala lí¹júu³jai² joongi xiiala lí¹
júu³tajuu²¹*

¹⁸Yuun²¹ tyiia, tyan² 'áa¹mo nijó¹
i'íin² juncwii²¹. Joon naná²oo' 'e
ijó¹ 'in 'eei¹ Cristo joon seen²mo
fúui¹ 'in 'eei¹ Cristo nano, 'wii¹³
joon nee²¹e' 'e ti li tyéi¹ juncwii²¹.
¹⁹'In tsá² do ga'wóo²i jee²¹² jna' pe
jon' tsá² tyi' 'ii. Tsu wana galíin² tsá²
tyi' la jai² jo ga'wóo²i jee²¹² jna'. Pe
la lo-o galí² iliñi¹ tsá² tyá² 'e jileei²¹
'in ngi¹ coon¹³ jna' jon' jileei²¹ líi¹i
tsá² tyi'.

²⁰Pe Dios nigacwo¹o 'naa' 'in
Espíritu tyá² tya'a 'wii¹³ joon
ñii²¹²oo' jilaa²¹. ²¹'E sí³na 'e jí² lo
tyii' 'wii¹³ ñi³ 'naa' jilaa²¹ 'e la jai²
jon' wa'a jo mo cwii¹ii'. Ñi³oo' jon
'e jiin¹³ coon²¹ júu³ tajuu²¹ jo 'ee la
jai².

²²Joon wana 'in jin² 'e jo jo²
gatyii¹³in Dios Jmii²¹ Jesus 'in tyán¹
júu³ tya'a sii²¹ Cristo, tajuu²¹mo 'in
jin² la joon. 'In no 'in 'eei¹ Cristo.
Jileei²¹ 'in la 'i jo røø²i Dios Jmii²¹
coon¹³ Jóon¹on. ²³Jilee²¹ 'in jo røø¹i
Jóon¹ Dios jo cwii¹in jon Dios Jmii²¹.
Pe wana jin² tsá² Jóon¹ Dios Jmii²¹
Jesús, 'in no cwii¹mo jon Dios Jmii²¹.

²⁴'Wii¹³ joon cwotii¹³.'oo'
'e ganuu²uu' ca la mo 'wiin²¹².
Joon wana jo tuu²uu' 'e júu³ do
'e ganuu²uu' ca la mo 'wiin²¹²
ijoon²oon'licaan²¹naa' coon¹³ Jóon¹
Dios joongi coon¹³ Dios Jmii²¹.
²⁵Joon Jesucristo ga'íi² jna' júu³
'e icwo¹o jna' coon²¹ juncwii²¹
itooon²¹on' coon¹³ Dios coon²¹
tøø²mo.

²⁶Jmoo¹³oo' 'naa' júu³ coon¹³
jí² lo cwáain¹ tya' 'in 'iin²¹²in cón²
'naa' tóo². ²⁷Pe Jesucristo gacwo¹
'naa' Espiritu Tyá² tya'a joon jo 'ná¹
jiin¹³ jaain²¹ 'e²e 'naa' tsu 'ña'o 'in
Espíritu do i'e²e 'naa'. Joon jilaa²¹
'e 'e²e 'naa' jmai² 'e ja²mo jiin¹³
coon²¹ 'e tajuu²¹. Cwoseen²¹naa'
sicaan²¹naa' coon¹³on la ga'e²e 'in
Espíritu Tyá² do 'naa'.

28 Joon nano, y^{uun}²¹ tyiia, cwoseen²mogii¹ sicaan²¹naa' coon¹³ Cristo. Coon¹³ la joon jo cu²-tsi' mi jnéi¹ 'ido tún¹. Joon mi jó¹ jo fa¹ii²¹ líi²naa' tyaní¹i. 29 Tyú²-u ní³oo' 'e jmai² 'e røø²¹ jmoo¹o Jesucristo. Cwoliñi³oo' jon 'e jilee²¹ 'in jmoo¹o røø²¹ jóon¹ Dios 'ii.

3

In líi¹i jóon¹ Dios

1 Cwo'ij²du¹-oo' xiiala 'iin²¹²in Dios jmi²¹ jna' 'e gaunsii²¹ jna' 'e jóon¹ Dios jna'. Joon la joon líi¹na'. 'Wii¹³ joon 'in jo cwii¹in Dios taain²¹² juncwii²¹ jo cwii¹in jna' jon tsu jo mo galicwii¹in Dios. 2 Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, la no líi¹na' jóon¹ Dios joon jo galinee²¹e' 'e ilíin²na' pe nee²¹o' 'e mi jnéi¹ Jesucristo ilíin²mo' la líi¹i tsu inee²¹mo' jiin¹³ la líi¹i. 3 Joon jilee²¹ 'in jéin¹ 'ii untyú¹ yaai tsu tyú¹mo Jesucristo.

4 Jileei²¹ 'in 'noo¹o tsaa² jo untiin¹³in jú³ tya' Dios. La joon lí¹ tsaa² mo jo untiin¹³ tsá² jú³ tya' Dios. 5 Ní³oo' 'e Jesucristo nicweei¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e tyii²¹ tsaa² tyi'. Joon jo mo ga'noo¹o 'ido jiin¹³ coon²¹ tsaa². 6 La joon jon jilee²¹ 'in sicaain²¹ coon¹³on, jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa². Tsu jilee²¹ 'in ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² jo mo ní² tiin¹³ jo mo licwii¹in Jesucristo. 7 Y^{uun}²¹ tyiia, jo cwoo²oo' 'e cón² tsá² 'naa' too²: 'In jmoo¹o 'e tyú², 'in tyú¹mo 'i la tyú¹ Jesucristo. 8 La joon jon jileei²¹ 'in ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² 'in líi³mo 'i. Tsu la mo 'wiin²¹² ga'noo¹o 'in líi³ do tsaa². Joon najó¹ 'in Jóon¹ Dios jaxée¹i 'e nigajmaa¹a 'in líi³ do.

9 Jiin¹³ jaain²¹ jóon¹ Dios jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² tsu Dios nigacwo¹o 'in tsá² do coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Jo lí² 'noo¹gi tsaa² tsu jóon¹ Dios 'ii. 10 Lí²-i licwii¹mo' 'iin jóon¹ Dios

joongi 'iin jóon¹ 'in líi³ tsu jilee²¹ 'in jo jmoo¹o 'e tyú² jon'gi 'iin²¹²in ruu²¹i jo líi¹i jóon¹ Dios.

Ili'nee²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'

11 Tsu joon 'e jú³ niganu²uu¹ ca la mo 'wiin²¹² lí¹ 'elo: Cwoli'iin²¹²na' la jaain²¹ la jaan²¹na'. 12 Jo jmoo²¹o' la gajmaa¹a Caín, 'in líi¹ jóon¹ 'in líi³ joon gajngaa¹²mo ruu²¹i. ¿'Ee 'wii²¹² gajngaa¹³i? Gajnga²mo 'wii¹³ 'in ruu²¹i do gajmaa¹a 'e tyú² joon 'ii-gi gajmaa¹a 'e gó².

13 Tsaru¹u', jo jmaa²aa' tsa'goo²¹-oo' 'e 'eei¹ 'naa' 'in tsá² 'in jo cwii¹in Dios, 'in tí²-tsi jiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. 14 Néé³o' 'e ca la mo jéei¹ jo 'in caan²¹na' coon¹³ Dios pe la no galicaan²¹mo' coon¹³ Dios tsu 'iin²¹²mo' 'in ru¹u' catyaai² do. 'In jo 'iin²¹²in ruu²¹i jo mo licaain²¹ coon¹³ Dios. 15 Jilee²¹ 'in 'ee¹ ruu²¹i lawa'a 'in jngaai¹² tsá² 'ii. Joon ní³oo' 'e jiin¹³ jaain²¹ 'in jngaai¹² tsá² jo téen²in juncwii²¹ tya' Dios coon²¹ tøøi². 16 Nee²¹o' 'e gacwo¹ Jesucristo juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ tyi'. Joon coon¹³ la joon galitsáa¹mo-tsi' xiiala 'ná¹ 'e 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² xeei²¹. La gacwo¹ 'ii juncwii²¹ tya'a la joon jon jna' ná¹ cwoo²¹o' juncwii²¹ tyi' tya' tsaru¹u'. 17 Wa jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o jilaa²¹ 'e jmaa²i to² tya'a jøø²i jaain²¹ tsaruu²¹i 'in sityéin¹ jmi²¹² joon jo jmoo¹o feei¹-tsi 'wii²¹² tya' 'ido jo ní³ii xiiala cwéi¹ jin² 'in tsá² do: "'iin²¹²mo Dios." 18 Y^{uun}²¹ tyiia, jo to² 'ii³ wa'a jiin¹³ fáa³a: "'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá²." Tyú²gi wa'a 'ee²e' tsá² 'e 'e la ja²mo 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'.

'Ejo cu²-tsi' tyani Dios Jmi²¹

19 Joon wa ngii²¹i' la joon cwoo¹³na' cwáain¹ yiia' 'e jo nita-juu²¹ jna'. Joon cwoo¹³na' cwáain¹

yiia' 'e jo nitajuui²¹ jna' tyani Dios.
²⁰ Wana cwóo¹³ o' tsaa² yiia' nee²¹ o'
 'e feei¹ gi Dios lagi jna' joon ñi¹
 Dios jilaa²¹. ²¹ La joon, tsaru¹ u' 'in
 'iin²¹² na, wa'a jo cwóo¹³ o' tsaa² yiia'
 lí²-i seen² na' jo cu²-tsi' tyani Dios.
²² Joon icwo¹ o' Dios jna' jilaa²¹
 'e mii²¹ i' tsu jmo²¹ o' náu¹³ u' to²
 tyu² u' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'yaai¹-tsi
 tyi'. ²³ Joon to² tyu² u' 'e ja² mo
 lí² na' Joon¹ on Jesucristo joon tyu² u'
 jna' jon to² 'e 'iin²¹² mo' la jaain²¹
 la jaan²¹ na' jii¹ na' la nigajin² in.
²⁴ Jileei²¹ 'in jmo¹ o' la to² tyu² u'
 téen¹ in sicaain²¹ coon¹³ Dios la
 joon jon téen¹ in Dios sicaain²¹
 coon¹³ 'ii. Joon linee²¹ e' 'e téen¹ in
 Dios sicaain¹ coon¹³ jna' 'wii¹³ 'in
 Esritu Tyú² tya'a 'in gacwei² jna'.

4

*Xiiala lí¹ i' 'in Espíritu Tyú² tya'
 Dios joongi xiiala lí¹ i' 'in sii²¹ anti-
 cristo*

¹ Tsaru¹ u' 'in 'iin²¹² na, jo jai²
 cwoliin²¹ naa' jileei²¹ 'in jin² 'e
 faa²¹ o' cwáain¹ tya' Dios. Cón² oon'
 cwáain¹ coon¹³ ce tún² 'ee 'e faa²¹ a
 'ido. Nuú² uu' wana faa²¹ a cwáain¹
 tya' Dios owa jo faa²¹ a 'ee. Róø² mo
 cwo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'in tsá²
 tajuui²¹ 'in jin² in 'e faa²¹ o' cwáain¹
 tya' Dios pe jo jo². ² Pe 'naa'
 cwii¹ moo' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios.
 Joon jilee²¹ 'in jin² 'e Jesucristo
 najó³ lí¹ i' tsá² faa²¹ o' 'ii²¹ tya'
 Espíritu Tyú² tya' Dios. ³ Joon jilee²¹
 'in jin² 'e jo mo jó¹ Jesucristo 'e lí¹ i'
 tsá² jo faa²¹ a 'ii²¹ tya' Dios. Joon 'in
 jin² la joon 'ee¹ mo Jesucristo. Joon
 'in tsá² 'in jin² la joon seen² mo fu
 juncwii²¹ nano jii¹ na' la nanú² uu'
 ijaliin².

⁴ Yua²¹ tyiia, lí¹ naa' jóon¹ Dios
 joon gali² oo' 'in tajuui²¹ do tsu 'in
 feei¹ gi 'in cwo¹ 'naa' pí³ lagi 'in
 cwo¹ pí³ 'in catyaa²¹ do xfiin¹³
 tyu² 'ido to² juncwii²¹. ⁵ 'In tsá²

tajuui²¹ do faa²¹ o' jmai² tya' 'e sá²
 ni cwo¹³ juncwii²¹ tsu tii²¹ jmai'
 'e sá² juncwii²¹ lo. Joon lí¹ i' tí²-tsi
 tsá² taain²¹² juncwii²¹ núu² un júu³
 tya'a. ⁶ Pe jilee²¹ jna' líin² na' jóon¹
 Dios. Joon jilee²¹ 'in cwii¹ in Dios
 núu² o' 'e faa¹³ a' do jo lí¹ i' tsá² tya' Dios.
 Joon coon¹³ la joon lí² tsáa¹ mo-tsi'
 'in faa²¹ la jai² joongi 'in faa²¹
 júu³ tajuu²¹.

Tin²¹² mo Dios jna' 'áa¹ mo

⁷ Tsaru¹ u' 'in 'iin²¹² na, cwoliin²¹² mo'
 la jaain²¹ la jaan²¹ na'. Dios jmaa¹ a
 'ii²¹ 'e li'in²¹² na' la jaain²¹ la
 jaan²¹ na'. Joon jilee²¹ 'in 'iin²¹² in
 Dios joon 'iin²¹² mo jon tsá² lí¹ mo
 jóon¹ Dios joon cwii¹ mo Dios. ⁸ 'In
 jo 'iin²¹² in Dios la joon jon jo 'iin²¹²
 tsá² jon'gi Dios mo licwii¹ in tsá²
 tsu jilaa²¹ 'e jmo¹ o' Dios Jmii²¹ 'e
 'e² e tsá² 'e 'iin²¹² mo Dios Jmii²¹ tsá².
⁹ Jaan²¹ mo Jóon¹ Dios 'in seen²¹
 joon gasii¹ in Dios 'i fu juncwii²¹
 'e 'wii²¹² 'ii lí² cwo¹ jna' coon²¹
 juncwii²¹ 'múui². Coon¹³ la joon
 ga'e² e Dios jna' xiiala 'iin²¹² in jna'.
¹⁰ Gali'in²¹² mo Dios Jmii²¹ jilaa²¹ 'e
 gajmaa¹ a. Joon gasii¹ in Jóon¹ on fu
 juncwii²¹ lawa coon²¹ fa¹ 'e jatyi¹ i'
 jilaa²¹ tsaa² tyi' 'e jo jmaa¹ gi Dios
 Jmii²¹ 'nii²¹-tsi tyi'. Gajmaa¹ Dios
 Jmii²¹ la joon 'wii¹³ 'iin²¹² mo jna'
 jon' wa'a jna' ná¹ 'e li'in²¹² na' 'ii.

¹¹ Tsaru¹ u' 'in 'iin²¹² na, wana
 nagali'in²¹² Dios jna' la joon jon
 jna' ná¹-a li 'iin²¹² mo' tsaru¹ u'.
¹² Jiin¹³ jaain²¹ jo mo gani² in Dios
 pe wana 'iin²¹² mo' la jaain²¹ la
 jaan²¹ na' ngii¹ Dios coon¹³ jna'
 joon coon¹³ la joon untsiin²¹ jna'
 'e 'iin²¹² mo Dios jna'. ¹³ Gacwo¹ o'
 Dios Jmii²¹ jna' 'in Espíritu Tyú²
 tya'a, 'wii¹³ joon tsáa¹ mo-tsi' 'e
 ngii²¹ i' sicaan²¹ na' coon¹³ Dios 'e
 joon ngii¹ 'ido jon coon¹³ jna'.
¹⁴ Joon niganee²¹ e' joon jmo²¹ o'

júu³ 'e Dios Jmii²¹ gasii¹in Jóon¹on 'e jmaa¹a tiin¹³ tsá² taain²¹² fu juncwii²¹. ¹⁵ Joon doñi¹in ijin² 'e Jesús líi¹i Jóon¹ Dios Jmii²¹ ngii¹ Dios caain²¹ coon¹³ 'i la joon jon ngi¹ 'ii caain²¹ coon¹³ Dios.

¹⁶ Galinee²o' joon galiija²mo líi²na' 'e 'iin²¹² Dios Jmii²¹ jna'. Jilaa²¹ 'e jmoo¹o Dios 'e 'e²e tsá² 'e 'iin²¹²mo Dios Jmii²¹ tsá² joon jileei²¹ 'in ngi¹ 'né²i tsaruu²¹i ngii¹ 'i coon¹³ Dios joon Dios ngii¹o jon coon¹³ 'i. ¹⁷ Coon¹³ la joon untii¹³ jna' 'e 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² 'e jo cu²-tsi' mi cwá¹ jmi²¹² lí tséi¹ mi jmáa¹a Dios Jmii²¹ 'ii²¹ tsu la líi¹i Jesucristo líi¹na' toon²¹on' juncwii²¹ lo. ¹⁸ Jo 'goo²¹o tsá² mo 'iin²¹²in la jai² Dios coon¹³ tsá². Mo 'iin²¹²in tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei²¹ la jai² jo cwoo¹i li'goo²¹o. Tsu mo jmoo¹o tsá² 'goo²¹o ní³ tsá² wúu¹ coon¹³ 'e jmoo¹o 'goo²¹o. Joon 'in jmoo¹o 'goo²¹o jo mo gaun'yee²¹i 'e 'iin²¹²in Dios la jai².

¹⁹ Jna'o' 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² tsu 'wii¹³ nigali'iin²¹²mo Dios jna' jéei¹gi. ²⁰ Wana jin² tsá²: "Iin²¹²mo Dios", pe joon 'ee¹mo ruu²¹i, tajuu²¹mo 'ii. Tsu jo ñi³ii xiiala cwoi¹ 'e jin²in 'e 'iin²¹²in Dios 'in jo mo nii¹i pe 'ee¹mo ruu²¹i 'in nigani². ²¹ Dios nigatyu²u jna' to²: Jilee²¹ 'in 'iin²¹² Dios 'ná¹-a jon 'iin²¹²in ruu²¹i.

5

'E nili¹o' jilaa²¹ 'e gó²

¹ Jileei²¹ 'in jai² líi² 'e Jesús líi¹i Cristo, ('øøi²¹-tsi tsá² jaain²¹ 'in Dios gasii¹in jajmaa¹a tiin¹³ tsá²) jaain²¹ jóon¹ Dios 'ii. Joon wa'a 'iin²¹²in tsá² jmii²¹ xuui²¹² i'in²¹²mo jon 'in xuui²¹² do. ² Wana 'iin²¹²na' Dios joon jmoo²¹o' jilaa²¹ to² tyu²u coon¹³ la joon tsáa¹mo-tsi' 'e 'iin²¹²mo' jon jileei²¹ 'in tsaru¹u' 'in líi¹i jóon¹ Dios. ³ 'Iin²¹²mo tsá²

Dios jiiin¹³ mo jmoo¹o tsá² nuu¹³un jilaa²¹ to² tyu²u joon jo 'áai¹ 'ii²¹ to² tyu²u, ⁴ tsu jilee²¹ 'in líi¹i jóon¹ Dios gali¹o 'naai²¹² jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon líi¹o' 'naai²¹² jilaa²¹ 'e gó² 'e jmoo¹o tsá² 'in 'eei¹ jna' 'wii¹³ galiija²mo líi²na' Jesús. ⁵ Joon jiiin¹³ 'in nigaja²mo líi² 'e Jesús líi¹i jóon¹ Dios lí²-i líi¹i 'naai²¹² 'e gó² 'e jmoo¹o tsá².

'E júu³ ja²mo ga'ii¹ Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tyu' jóon¹on

⁶ Gasaai¹ Wó³ 'in Jesús do jmi²¹. Joon coon¹³ jmi²¹ 'e gasaai¹ Wó³ do joon coon¹³ jmi¹ 'e tuun²¹ tyu'a mo júun²in je tún² do gajmaa¹a júu³ 'e la ja²mo najó³ Jesucristo. Jon' wa' jiiin¹³ jmi²¹ do pe coon¹³ jmi²¹ joongi coon¹³ jmi¹ do. La joon jon 'in Espiritu Tyú² tyu' Dios jmaa¹a júu³ joon 'in ja²mo 'in Espiritu Tyú² do. ⁷⁻⁸ Joon ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'ni¹ 'ii¹³ 'in 'elo jmoo¹³ júu³. Joon 'e 'láa² 'wii²¹² 'in Espiritu Tyú² tyu' Dios Jmii²¹, joon tí² tún² jmi²¹ joon tí² 'ni¹ jmi¹ 'øø²i. Joon jee²¹² 'ni¹ do røø²¹ júu³ jmoo¹³. ⁹ Wa 'ii¹³mo' lawa 'e jai² júu³ jmoo¹o tsá², 'e tyiin²gi 'e 'ii¹³mo' júu³ gajmaa¹a Dios tsu feei¹gi Dios lagi tsá². Joon 'e júu³ gajmaa¹a Dios jmo²o jna' júu³ cwáain¹ tyu' jóon¹on. ¹⁰ Joon jileei²¹ 'in jai² líi²i jóon¹ Dios ñi¹o yaai 'e ja²mo 'e júu³ ga'ii² Dios cwáain¹ tyu'a. Pe jileei²¹ 'in jo jai² líi² Dios sáa¹i Dios lawa jaain²¹ tsá² tajuu²¹ tsu jo mo ga'ii²¹i júu³ ga'ii² Dios cwáain¹ tyu' jóon¹on. ¹¹ Joon 'e júu³ jai² ga'ii² Dios cwáain¹ tyu' jóon¹on jin² 'e Dios nigacwo¹ jna' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'Wii¹³ tyu' jóon¹on gacwo¹ Dios jna' 'e juncwii²¹ 'múui² do. ¹² Joon jilee²¹ 'in ngi¹ sicaain²¹ coon¹³ jóon¹ Dios niga'ii²¹mo 'e

juncwii²¹ 'muui²¹ do. Pe jilee²¹ 'in jo jai² líi² Jóon¹ Dios jo mo ga'ii²¹ 'e juncwii²¹ do.

Júu³ tyá² li gatséi¹

¹³ Nigasi¹na 'e jí² lo tyii' 'in jai² líi² Jóon¹ Dios 'e litsáa¹mo-'oo' 'e niga'ii¹³mo' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'e jo tyéi¹.

¹⁴ Jo cu²-tsi' coon¹³ Dios tsu nee²o' wa mo mi²¹i' 'e 'yaa¹-tsi Dios ití² júu³ tyi'. ¹⁵ Joon nee²o' wa ganúu²uun Dios júu³ tyá² tyi' nee²o' jon 'e ga'ii¹³mo' 'e gami²¹i'.

¹⁶ Wa nali³i' 'e 'noo¹o jaain²¹ ru¹u' tsaa² 'e jmoo¹ jo júun²in tsá² 'ná¹-a faa¹³a' júu³ tyá² 'wii²¹² tya'a. Joon i'ín¹mo Dios tsaa² tya'a wa jo ga'noo¹o tsaa² 'e jmoo¹o júun²in tsá². Sá²-a tsaa² 'e jmá¹ júun²in tsá² joon jo 'ná¹ faa¹³a' júu³ tyá² tya'a 'e joon. ¹⁷ Jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o tsá² lí² tsaa² tyani Dios pe sá²-a coon²¹ tsaa² 'e jo júun²in tsá².

¹⁸ 'Nee²o' 'e jilee²¹ tsá² 'in líi¹i jóon¹ Dios jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² tsu un'øø¹mo Jóon¹ Dios 'ii. Joon jo líi²¹i 'in 'líi¹³ 'ii.

¹⁹ Nee²o' 'e lín²na' jóon¹ Dios joon tyu²u 'in 'líi¹³ to¹ jilee²¹ 'in catyaa², 'in jo cwii¹in Dios.

²⁰ Nee²o' jon 'e najó³ Jóon¹ Dios. Joon 'ii-o nagacwo¹ jna' 'e licwii¹mo' Dios 'in jai². Joon toon²¹on' sicaan²¹na' coon¹³ 'in jai² do. 'Iin 'in Jóon¹ Dios Jesucristo. Joon Jesucristo Dios 'in jai² joon 'oo¹-o coon²¹ juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios tsá² 'e jo tyéi¹. ²¹ Yuu²¹ tyiia, un'øøi²¹ yaanaa' coon¹³ jilee²¹ dioses 'in gajmeei¹ tsá² 'in jo jai². Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹ in San Juan

Ngó¹ tún² jí² sii¹ i Wó³

¹ Tsá² fee¹ mo jna joon sii³ na 'e jí² lo tyi'i Yá³ coon¹³ yuun²¹ tyi'i 'in gatyii¹³ in Dios. 'E la ja² mo 'iin²¹² moo 'naa'. Joon jon' jna 'in 'iin²¹² na 'naa' pe jilee²¹ mo 'in ñi¹ 'e la ja² mo seein²¹ Dios. ² 'iin²¹² moo 'naa' 'wii²¹² 'e júu³ ja² mo 'e líi² na' joon ili² la joon coon²¹ tøø² mo. ³ Cwojmaa¹ a Dios feei¹ tsi tyi'. Joon cwocwo¹ o Dios fo'feei¹ tyi' 'e saan²¹ an' tyá² u. Wana mo li'iin²¹² na' la jai² 'i'ii¹³ mo' jilaa²¹ 'elo tya' Dios Jmii²¹ joon tya' Ña'ña¹ u' 'in Jón¹ Dios.

⁴ Galijløø¹³ moo 'e tsee²¹ moo 'inlíi¹³ xuui²¹² tyi'i 'in jmoo¹ o nuu¹³ u júu³ jai² tya' Dios jün¹³ la gatyu² u Dios Jmii²¹ jna' to². ⁵ Mí³ ñi tyani'i, Yá³, 'e jmaa² a la to² tyu² Dios coon¹² júu³ tya'a. Joon jo 'múu² 'e júu³ do tsu ca la mo 'wiin²¹² ninee² jna' to² tyu² u 'e 'iin²¹² mo' la jaain²¹ la jaan²¹ na'. ⁶ Joon 'iin²¹² mo' Dios coon¹³ tsá² mo jmoo²¹ o' la to² tyu² u. Joon 'e to² tyu² Dios do 'e ganuu² u ca la mo 'wiin²¹² 'e un'iin²¹² u'un Dios coon¹³ tsaru¹ u'.

Xiiala líi¹ 'in con² tsá² tóo²

⁷ Tsu fúu¹ mo 'in con² tsá² tóo² ningalín² la caain²¹ juncwii²¹. 'In tsá² do jo røø¹ 'e nigajó¹ Jesucristo juncwii²¹ líi¹ tsá². 'In jin² la joon con² on tsá² tóo² joon 'ee¹ mo Cristo Ña'ña¹ u'. ⁸ Un'øø²¹ naa' yaanaa' 'e jo caa¹ naa' 'e nijmoo²¹ o' jee²¹² 'naa'. Joon coon¹³ la joon jo caa² naa' jün¹³ xu icwo² Dios 'naa'.

⁹ Jilee²¹ 'in líi² 'e øøi²¹ gi-tsi la júu³ ga'e¹ Cristo joon jo jmoo¹ gi 'e júu³ do jo ngii¹ gi coon¹³ Dios. Pe

'in jmoo¹ o 'e júu³ do ngii¹ o coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Jón¹ Dios Jmii²¹. ¹⁰ Wa jalín² tsá² fu tyii' 'in jo 'e¹ 'e júu³ do jo 'ii¹³ naa' tsi inuu jon'gi fuu² uu': "Aa²¹² mo'o." ¹¹ Tsu wana jin² tsá²: "Aa²¹² mo'o", lawa'a røø² sii¹ i tsá² coon¹³ 'e gó² jmoo¹ o 'ido.

Júu³ li tséi¹

¹² Sá² gi 'e fo³ oo pe jo 'iin²¹² na tóon³ on ni mo'jí² coon¹³ 'in¹. Pe 'i¹-tsii yaa¹³ na yafoo¹³ na 'naa' ñii'a 'e coon¹³ la joon itsín¹ 'e jløø¹³ mo'.

¹³ 'In jón¹ ruu²¹ u tsamí² no, 'in gatyii¹² in Dios jon sii¹: "Aa²¹² mo'o." Amén.

Jí² tí 'n¹ 'e gasii¹ in San Juan

Faa²¹a tsá² tyá² tya' Gayo

¹ Tsá² fee¹mo jna joon síi³na 'e jí² lo tyi'i, Gayo, 'in tyá² seen²¹na coon¹³. 'E la ja²mo 'iin²¹²moo 'n^u.

² Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, mí³ii tyani Dios 'e 'yee¹mo tyá² jilaa²¹ 'e jmoo²¹o joon 'e tyá² liseen²un jiin¹³ la tyá² seen²un tyani Dios.

³ Galijløø¹³moo mo gajalín² 'in líi¹³ tsaru¹u' joon gajmaa¹a júu³ xiiala ngí²i coon²¹ tsáa¹ joon xiiala jmaa²a 'e la jai². ⁴ Jo 'e sá²gi 'e jløø¹³na coon²¹ 'ii¹³gi la mo ganúu³uun 'e ngii¹ y^uu²¹ tyiia coon¹³ 'e jo¹ líi¹².

⁵ Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, tyá²-u jmoo²¹o mo unji²i 'in tsaru¹u' jalín² coon fuu²¹. ⁶ Joon 'in tsá² do nigamaa¹ júu³ tyani jilee²¹ 'in taai² sicaain²¹ xiiala nigali¹ 'iin²¹²mo'o 'ii. Jmaa²gi'i 'e tyá² uncoon¹³on 'in tsá² do fu¹ taai² jiin¹³ la tí²i 'in jmoo¹o to² tyá² Dios. ⁷ 'In tsá² do ningalín²mo to² tyá² Jesucristo joon jo 'ii²¹i jiin¹³xu tya' 'in jo cwii¹in Dios. ⁸ 'Wii¹³ joon 'ná¹-a uncoon¹³on 'in tsá² do joon coon¹³ la joon jmoo²¹o' to² caan²¹mo coon¹³ 'in cwo¹ júu³ tyá².

'E gó² jmoo¹o Diótréfes

⁹ Gasii²na coon²¹ jí² tya' 'in catyaa² 'in jai² líi¹² taai² do. Pe jo 'ii²¹i to² tyá²u 'in Diótréfes tsu 'iin²¹²in lín² tsafee¹mo jee²¹² 'in tsá² do. ¹⁰ 'Wii¹³ joon mi yaa¹³na iuntii¹³ii-tsi Diótréfes do jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a joon jilaa²¹ júu³ 'atsaa²¹ 'e gafaa²¹a tyii'i. Joon jo leein²¹-tsi 'in Diótréfes do 'e faa²¹a pe jo ga'ii²¹in 'in tsaru¹u' cwollín². Joon gatyuu¹²mo tya' 'in catyaa²

'in 'iin²¹²in 'ii²¹in 'in tsá² do. Joon jilee²¹ 'in ga'ii²¹in 'in tsá² do ga'wó²mo Diótréfes 'ii²¹² 'in jai² líi¹².

¹¹ Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, jo jmaa²a 'e gó², jmaa²a jmai² 'e tyá² tsu 'in jmoo¹o 'e tyá² lín² jóon¹ Dios joon 'in ngí¹ to² jmoo¹o 'e gó² jo mo galicwii¹in Dios.

'E tyá² jmoo¹o Demetrio

¹² Jilee²¹mo faa²¹a tyá² tya' Demetrio. Joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o jmai² 'e tyá² la joon. Joon jna'oo'o sii²¹i 'i 'naa' 'e jmai² 'e tyá² jmoo¹o joon ñi³oo' 'e ja²mo júu³ tyii'i.

Júu³ li tséi¹

¹³ Sá² 'láai² 'e 'iin²¹²na fo³oo pe jo 'iin²¹²na tóon³oon ni mo'jí² coon¹³ 'in¹. ¹⁴ 'i¹-tsii yaa¹³na la jmoono joon mi cwaa¹na síi¹³i' coon²¹ caan²¹mo.

¹⁵ Cwoseen²mo'o 'e tyá². Jilee²¹ 'in seen²¹lo 'in seen²un tyá² coon¹³ sii¹in: 'Aa²¹²mo'o. 'Aa²¹²mo'o jin¹² Wó³ fu²u la jaain²¹ la jaain²¹ 'in seen²¹ tyá² coon¹³ jna'a.

Jí² gasii¹ in San Judas tíi² i 'in jai² líi² Jesucristo

Sí¹ i Judas jí² tya' 'in gatø² Dios

¹ Jna-a Judas sí³ na 'e jí² lo. Jna-a jaain²¹ 'in jmoo¹ o jilaa²¹ to² tya² Jesucristo, joon ruu²¹ na Jacobo. Sí³ na 'e jí² lo tyii' 'in gatø¹ Dios Jmii²¹ 'e nuu² uu' júu³ tya'a. 'Iin²¹² mo Dios 'naa' joon un'øø¹ i 'naa' wii¹³ Jesucristo. ² Cwocwo¹ o Dios fo'feei¹-tsi tyii' joon 'e ñí² oo' 'e jløø¹³ mo Dios Jmii²¹ coon¹³ 'naa', joon 'iin²¹² mo Dios 'naa'.

La no-o jmoo¹ o 'in 'ee¹ júu³ tajuu²¹

³ Tsaru¹ u' 'in 'iin²¹² na, 'áa¹ mo gali'in²¹² na sí³ na coon²¹ jí² tyii' cwáain¹ tya' to² jmoo¹ o Dios 'wii²¹² tyi'. Pe la no-o sityée¹ na jmii²¹² wa'a sí³ na 'e jí² lo tyii' 'e mí³ ñi tyani² ii' 'e jmaa² aa' taa²¹ a 'wii²¹² tya' júu³ 'e tsáa¹ mo-'oo', júu³ gacwoo¹ Dios tsá² tya'a coonti. ⁴ Tsa 'in líi¹³ tsá² jee²¹² 'naa' jin² 'e jai² líi² Cristo pe tsá² tajuu²¹ mo 'ii. 'Uun²¹ mo 'e² e tsá² júu³ 'e jo jo¹. Tsá² gó² 'ino. 'In tsá² tajuui²¹ no jin² in 'e tsa 'wii¹³ feei¹-tsi Dios 'wii²¹² tya' tsaa² tya' tsá² lí²-i jmá¹ tsá² doñi'ee 'e gó² 'e 'iin²¹² in. Joon coon¹³ la joon jmoo¹ o jo tsáai¹-tsi 'in jaan²¹ mo Fii²¹ i' Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñu¹ u' Jesucristo. Joon gajin² jí² tya' Dios cali' ee ilí² tya' 'in tsá² tajuui²¹ no.

⁵ Xa'fiin¹³ tyú² ñí² oo' 'e gajmaa¹ a Ña'ñu¹ u' 'iin²¹² na joon 'i¹³ -oo' xiiala ga'in¹ Ña'ñu¹ u' joon gauntyée¹ mo 'in jo jai² galíi² jee²¹² tsá² Israel xa'fiin¹³ gatyí¹³ mo jileei²¹ lí sii²¹ Egipto do. ⁶ Cwotii¹³ -oo' jon xiiala gatain¹ Dios Jmii²¹ 'in ángeles do tya'a 'nañi³ tsa 'wii¹³

gatuu¹ u' án³ tya'o. Do-o taain²¹² lí nuu²¹ si'máa¹ i ca tí² jmii²¹² ilisá² 'ii²¹ tya'a. ⁷ La joon lí² coon¹³ 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra coon¹³ fuu²¹ náa¹ co'. Gatuu¹ o 'in tsá² do 'e tíi² jmaa¹ a tsá² coon¹³ tsami² joon gajmaa¹ a coon¹³ 'in tún² mo. 'E joon lawa coon²¹ lí² tya' Dios Jmii²¹ líi¹ 'in tsá² do tya' jilee²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. Gajuun²¹ Dios fuu²¹ goo¹ 'ido joon ní² 'in tsá² do wúu¹ coon¹³ jí² 'e coo²¹ coon²¹ tøø² mo.

⁸ La joon líi¹ 'in tsá² tajuui²¹ no 'e tyaa¹ júu³ 'e gacii¹ 'e lí¹ o jmaa¹ a 'e gó². Tyaa¹ 'in tsá² do júu³ 'e lí² un'leei²¹ tsá² yaai coon¹³ tsami² si coon¹³ 'in tún¹ 'ee. Tyaa¹ o júu³ 'e lí² 'ee¹ mo tsá² 'in 'oo¹ o to² joon faa²¹ a 'laa' tya' ángeles tya' Dios.

⁹ Pe jiin¹³ Miguel, 'in ángel 'in feei¹ gi tya' Dios, jo gajii² in 'in 'lii¹³ mo jo gacwo¹ júu³ ruu²¹ i coon¹³ 'in 'lii¹³ cwáain¹ tya' moo¹ taai² 'lii²¹² Moisés. Lí' jiin¹³ 'e faa²¹ o: "Cwo'e² e Ña'ñu¹ u' 'nu." Tsa 'in 'lii¹³ do líi¹ 'ii¹³ nifu tya' Dios la mo jéei¹. ¹⁰ Pe 'in tsá² tajuui²¹ no faa²¹ a 'laa²¹ tya' 'e jo ñi¹. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹ o la jmoo¹ o joo'núu³ 'in jmoo¹ o jiin¹³ la 'iin²¹² in joon un'lee²¹ mo ti lí 'lii¹³. Lí 'lii¹³ tsalíin².

¹¹ Fúu² 'áa¹ mo 'ido tsa ningalíin² la fu¹ gangó¹ Caín 'in gajmaa¹ a jiin¹³ la 'iin²¹² in. Joon gatuu² o 'e fu¹ tyú² la gatuu²¹ Balaam 'e jnaa²¹ a cuu². Joon ityée¹ mo Dios 'ii la gatséi¹ Coré 'wii²¹² tya' ga'noo¹ o mii¹³ tya' 'in tyu² to². ¹² Joon 'in tsá² tajuui²¹ no jalíin² gø² ø² jo 'ee un'goo²¹ 'e cwo² Dios. Joon un'lii² i lí sicaan²¹ naa' cøø² øø² jmii²¹² mo unti¹³ -tsi ruu²¹ i ijó¹ Ña'ñu¹ u'. Líi¹ 'in tsá² do la lí¹ jnii¹ tyuun²¹. Jmai² tyi² 'e jnii¹ do jo jmí¹ jéei¹. La joon jon júu³ tya' 'ino, jmai² tyi² taa¹³ jo 'ee to² 'iin³ tya' jiin¹³ jaain²¹.

'Ino líi¹i la lí¹ 'mó² 'oofuu²¹ 'e mo tí² jii²¹ tya'a jo cwo¹ 'oofuu²¹. Joon gasø¹ tsá² la tyan¹ jmóo³ joon lityuun²¹ coonti. ¹³ Jmoo¹o 'ino la jmoo¹o jmiñi¹³ 'e jnoó¹on tí² la ngóo¹ 'naai¹³ jo ján². Lí¹ jon¹ 'líi³ coonti. 'Inlíi¹³ tyaa¹ cwoo²¹o 'in tajuui²¹ do juncwii²¹ tya'a 'e líi²i coon¹³ la joon tiin¹³in tyani Dios pe jon' la joon. Joon Dios ipii¹in 'ii líi²¹ coonti.

¹⁴ La gajin² 'líi²¹² Enoc tya' 'in tsá² tajuui²¹ no. 'In Enoc do 'in galiseein²¹ (ti' dyá²) ciiin²¹gi lagi 'líi²¹² Adán. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios gajin²in: "Gamáa¹na Ña'ñu¹u' joon ijó¹ coon¹³ 'ii¹³ tya'a fúui¹ 'áa¹mo. ¹⁵ Joon ijmaa¹a 'ii²¹ røø²¹ tya' jileei²¹ 'in nigajmaa¹a 'e gó², jo tsaa²-tsi Dios, joon ni gafaa²¹a 'laa²¹ tya' Dios Jmii²¹." Jiiin¹³ 'eno-o júu³ gatyaa¹ Enoc do. ¹⁶ Tsá² jo 'ee tí²-tsi 'in tsá² tajuui²¹ no, jmai² to² cwoo¹ tsaa². Jiiin¹³ ngi¹ to² 'noo¹o jiiin¹³ 'e 'iin²¹²in. Tyaa¹ júu³ 'e jmoo¹o jloo³ joon faa²¹a 'e tyá² tya' tsá² 'iin²¹²in wa'a 'ee ic-woo¹ tsá² 'ii.

'Fi¹ Judas júu³ 'e 'ná¹ jmáa¹a 'in jai² líi²

¹⁷ Pe 'naa', tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, cwotii¹³-'oo' la gajin² 'in apóstoles tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo ca la mo jéei¹: ¹⁸ "Mi tí² jiiin²¹ 'e ti lityéi¹ juncwii²¹ iliseein²¹ tsá² 'in ungoø¹ 'naa' jilaa²¹ 'e tsáai¹-'oo' joon ingi¹ to² jmoo¹o jiiin¹³ 'e gó² 'e tí²-tsi. Jo jmoo¹o la to² tyu' Dios." Jin² apóstoles do. ¹⁹ 'In tsá² no jmoo¹³ poo²¹² jee²¹² 'naa', tí²-tsi 'e jmoo¹o jilaa²¹ 'e gó² sá² juncwii²¹ joon jo mo í² Espiritu Tyá² tya' Dios almas tya'a.

²⁰ Pe 'naa', tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, tá² táain¹-'oo' coon¹³ jilaa²¹ júu³ 'e tsáai¹-'oo' 'e gacwoo¹ Dios. Joon jmaai¹³ júu³ 'e tyá²-u' tya'

Dios. Fáa¹³aa' júu³ tyá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Espiritu Tyá² tya' Dios. ²¹ Cwoliseen²naa' 'e líi²¹²mo Dios 'naa', joon sijaan²¹oo' 'e jmi²¹² mi cwo² Ña'ñu¹u' Jesucristo jna' coon¹³ 'e fee¹-tsi coon²¹ juncwii²¹ 'e jo tyéi¹.

²² 'In jo mo galitsáai¹-tsi tyá² cwotyáa²aa'-tsi. ²³ 'Inlíi¹³gi tyí²naa' jee²¹² jí² 'e itiin¹³mo. Jmaa²aa' feei¹-'oo' 'wii²¹² tya' 'inlíi¹³. Pe cwo'ee¹moo' 'e gó² 'e nigajmaa¹a 'ino.

'Fi¹ Judas júu³ 'e un'goo²¹ tsá² Dios Jmii²¹

²⁴⁻²⁵ Pe Dios lí²-i un'øø²¹²i 'naa' 'e jo xuu²¹naa' tsaa² tyii'. 'Ii-o lí² tø¹ø 'naa' líi² tyiin¹in líi² 'ya²gi tya'a jløø¹³moo' 'áai¹ coon¹³ jiiin¹³ coon²¹ tsaa² tyii'. Cwolí² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' 'in Dios 'in jmi¹-tsi. Jaan²¹mo 'ii. Cwolí² feeli¹gi 'ii joon jiiin¹³ 'ii tíi² to², jiiin¹³ 'ii-o lí² jmaa¹a 'ii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. Cwolí² tya'a jilaa²¹ ca la mo 'wiin²¹², ca nano, ca la tøø²mo. Amén.

El Apocalipsis

Júu³ gajmaa¹³a Jesucristo

1 'E jí² lo taa¹³ júu³ 'e gacwo¹ Dios Jmii²¹ Jesucristo 'e cwo²⁰ tsá² jmoo¹⁰ to² tya'a iliñi¹ 'e ee ili² la jmoonoo. Joon coon¹³ jaain²¹ ángel tya'a Jesucristo gajmaa¹ 'e liñi¹ jaain²¹ tsá² 'in jmoo¹⁰ to² tya'a sii²¹ Juan 'e júu³ lo. 2 Joon 'in Wó³ do gajin²⁰ la jai² jilaa²¹ 'e ganii²¹² cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹ joongi júu³ tya' Jesucristo.

3 Jloø¹³mo jileei²¹ 'in jóø²⁰ 'e jí² lo joon jloø¹³mo jon jileei²¹ 'in núu²un mo untsaa² tsá² 'e jí² lo 'e gacwó² Dios wa mo jmoo¹ tsá² nñu¹³un tsu ti li tí² ityéi¹ 'e júu³ lo.

Sñi¹ Wó³ jí¹ tya' dyá¹ poo²¹² tsá² jai² líi² Cristo

4 Jna-a, Wó³, jmóo³⁰⁰ 'e jí² lo tya' 'in dyá¹ poo²¹² tsá² jai² líi² Cristo néei¹ li sii²¹ Asia. Cwouncwaa¹³ Dios Jmii²¹ 'naa' 'e seen²¹naa' tyá² coon¹³on. Tsu seen²¹mo Dios nano, seen²¹ cali¹ jon, joon ijó¹. 'Ii¹³naa' cwa³ jon tya' dyá¹ espíritu 'in téein² tyani li silii²¹² li tyiin¹ Dios Jmii²¹. 5 'Ii¹³naa' cwa³ jon tya' Jesucristo 'in gañi¹ júu³ 'e jai². 'Ii nifu gajii¹ jee²¹² 'líi²¹² joon tyá² to² jileei²¹ róø¹³ taain²¹² fu juncwii²¹. 'Iin²¹²mo Cristo jna' joon gatyii¹⁰ tsaa² tyi' coon¹³ jmi¹ óø¹. 6 Cristo do nigajmee¹ jna' 'e líi¹na' róø¹³ joongi untsá² tya'a 'e jmoo²¹⁰ to² tyá² Dios Jmii²¹. Cwoli² tya'a jilaa²¹ 'e 'ya²gi la joon jon jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

7 jloø²⁰⁰, ijó¹ Cristo jee²¹² jni¹! Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ ijóø² 'ii. Ca 'in gajmee²¹ 'ii ijóø² 'ii. Joon jileei²¹ tsá² ityi² xuui²¹²-tsi mi nii¹in. Ja²mo, la joon ili².

8 "Jna-a 'in nifu, la joon jon li tyéi¹. La lí¹ letras A coon¹³ Z líi¹na", jin¹³ Ña'ñu¹ 'in seen²¹ nano, 'in seen²¹ la mo 'wiin²¹² joongi ijó¹. 'Ii 'in feei²¹gi la jee²¹² jileei²¹.

Wó³ jóø²i Cristo

9 Jna-a, Wó³, 'in líi¹ ruu²¹naa'. Jna 'in caan²¹mo coon¹³ 'naa' jilaa²¹ wúu¹ 'e nee²¹e'. Tyu² Dios to² jna' la 'oo²¹ tsaru¹u' joon gauncoon¹³on Jesucristo jna' 'e seen²¹na' 'e feei¹-tsi'. 'Yuu²na 'nñi³ coon²¹ li sii²¹ Patmos, Patmos do coon²¹ cwoo¹³ tyáun² roon¹ tún² tsa¹ ni jmi¹ñi¹. 'Uu²¹²u 'nñi³ tsu 'wii¹³ nigacwó²⁰⁰ júu³ tyá² tya' Dios joon gafo¹⁰⁰ 'wii¹³ tya' Jesucristo. 10 Galí² coon²¹ jmi²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² gatyú² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios jna to² joon ganú³un li' caluu jna coon²¹ júu³ 'e faa²¹ a tá², 'e lí² la 'iin² coon²¹ trompeta, 11 'e jin² sii²¹i jna:

—Taan¹ ni jí² jilaa²¹ 'e jóø²⁰ joon sii²¹u' tya' 'in tsá² dyá¹ poo²¹² 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ li sii²¹ Asia; ca fuu²¹ li sii²¹ Efeso, coon¹³ fuu²¹ Esmirna, coon¹³ fuu²¹ Pérgamo, coon¹³ fuu²¹ Tiatira, coon¹³ fuu²¹ Sardis, coon¹³ fuu²¹ Filadelfia, coon¹³ fuu²¹ Laodicea.

12 Joon gajii¹³na 'ñii¹ 'e jóø³⁰⁰ 'iin 'in gafee²¹ jna do joon gamoo²¹⁰⁰ dyá¹ candeleros 'e lí¹ cwanáa¹. 13 Joon tún² tsa¹ jee²¹² candeleros do siin¹³ jaain²¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in Ruu²¹ Tsá². Joon tyi² siin¹³in cwaa²¹ 'e 'ii¹ caluuti². Joongi lawa coon²¹ loo²¹ lí¹ jmai² cwanáa¹ 'núu¹ nitsii¹. 14 Joon jnatyí¹ taa²¹ la taa²¹ jnú² joo'saa²¹ taa²¹ joongi la lí¹ 'moo²¹. Joon unní¹ li la lí¹ coo²¹. 15 Joon tii² li la lí¹ ñi³ bronce tyá² 'e coo²¹ ni jí². Joon jmi¹ tya'a 'iin² lawa li 'yú jmi²¹² 'láai¹ 'áai¹. 16 Joon seen¹³in dyá¹ núu¹ cwoo²¹⁰ tsáa¹. Joon tsi

na' 'oo²¹²o 'yeei²¹ coon²¹ espada 'e 'má¹ 'áai¹ la je tún² taain²¹². Joon níi¹ jíi¹ la jíi¹ ñi¹ mo tyí² 'yíia²¹.

¹⁷ Mo gajóø³na 'ii tsifu gacií²¹na 'wii²¹² tíi² lawa'a gajuun²¹moo. Pe 'ii do tyaa¹a cwoo²¹o tsáa¹ tyíia joon jin²in sii²¹i jna:

—Jo foo¹³o. Jna-a 'in nifu, la joon jon li tyéi¹. ¹⁸ Jna-a 'in seen²¹moo, gajúun¹na pe nano seen²¹moo coon²¹ tøø²mo. Jna-a tyú²u to² mi júun²in tsá² joongi li tsalín²in mi yuui¹³ júun²in. ¹⁹ Táan² ni jí² jilaa²¹ 'e niñí²i, jilaa²¹ 'e sá, coon¹³ 'e ilí² mi licíin²¹gi. ²⁰ 'Elo 'øøi¹²¹-tsi tsá² cwáain¹ tya' 'in dyái¹ náú¹ 'in gañíi¹³u'u lí cwóo³oo tsáa¹ joongi 'e dyái¹ candelero lí¹ cwanáa¹. 'In dyái¹ náú¹ do 'in líi¹i lawa 'in dyái¹ tsá² cwoo¹ júu³ tya' Dios jee²¹² 'e dyái¹ poo²¹² tsá² jai² líi² Cristo do. Joon 'e dyái¹ candelero lí¹ lawa 'e dyái¹ poo²¹² tsá² jai² líi²i Cristo.

2

Júu³ tya' tsá² néei¹ Efeso

¹ Jin² in ángel do:

—Táan¹ ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Efeso: “La joon jin² 'in seen¹³in 'in dyái¹ náú¹ do coon¹³ cwoo²¹o tsáa¹ joon ngüi¹o jee²¹² 'e dyái¹ candelero lí¹ cwanáa¹ do. ² Ñí³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo', coon¹³ jilaa²¹ to² wúu¹ 'e jmoo²oo' joongi xiiala feei¹-'oo'. Ñí³oo 'e jo taa²aa' coon¹³ 'in gó². Ñí³oo xiiala nilatsáai¹-'oo' 'in jin² 'e líi¹ apóstoles tya' Cristo pe jo líi¹i la joon. Joon gataan¹³moo' 'e tajúu³mo. ³ Nigalifee¹mo-'oo', joon gañíi²ii' wúu¹ joongi gajmaa²aa' to² 'wii¹³ cwáain¹ tyíia jiiin¹³ jo 'ee ga'ii²¹ 'woo²oo'. ⁴ Pe ñí³oo coon²¹ 'e gó² tyii: jo 'iin²¹²gi' jna la 'ii²¹²naa' jna mo 'wiin²¹². ⁵ Tsu

'wii¹³ joon untii¹³-'oo' xiiala líi¹naa' la mo jéei¹. Cwojaa²¹-'oo' joon jmaa²aa' la gajmaa²aa' mo 'wiin²¹² do. Wa'a jo jmaa²aa' incwéei¹moo la jmoono joon ityí³oo candelero tyii' 'áa³ tya'. ⁶ Pe coon²¹ 'e tyá² sá² tyii', 'aa²¹-'oo' 'e jmoo¹o 'in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ nicolaitas, joon 'aa¹oo jon to² jmoo¹o. ⁷ Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espíritu tyá² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in líi¹ icwóo³oo 'e cu²u 'e 'oofuu²¹ tya' 'e 'mó² si² tún² tsa² li sá² 'mó² tya' Dios. Joon 'e 'mó² do sii²¹: 'mó² 'e cwoo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá².”

Júu³ tya' tsá² néei¹ Esmirna

⁸ Táan¹ jon ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Esmirna: “La joon jin² 'in seen²¹ mo galáa² 'wii²¹², seen²¹mo li tyéi¹ jon, 'in nigajúin¹ joon gajiiin¹o tún¹: ⁹ Ñí³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo', coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ seen²¹naa', joongi 'e tañíi²moo'. Pe coon¹³ fo'feei¹ tya' Dios 'e galityú¹moo' tyaníi¹i. Ñí³oo jon xiiala faa²¹ 'laa²¹ tyii' 'in tsá³ 'in jin²o 'e tsá² Israel 'ii pe jo jo¹ tsa² tya' Satanás 'ii. ¹⁰ Jo jmaa²aa' 'goo²oo' wúu¹ imoo²oo' tsa 'in 'líi¹³ itaa²¹i 'inlíi¹³ 'naa' 'nuñí³, 'iin²¹²in lítsáai¹-tsi xiiala líi²naa', Joon imoo²oo' wúu¹ ce tséin¹ dyá² jmii²¹². Pe jmaa²aa' tá²-'oo' 'e jai² líi²naa' ca mi júun²naa' joon icwo¹³oo 'naa' lawa coon²¹ corona tyii' 'e seen²¹naa' coon¹³ Dios Jmii²¹ coon²¹ tøø²mo. ¹¹ Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'e jin² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in líi¹ jo wúu¹ in²i mi jmá¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá².”

Júu³ tya' tsá² néei¹ Pérgamo

¹² Táan¹ ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios

jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Pérgamo: "La joon jin² 'in tsá² do 'in 'yeei²¹ 'oo²¹² coon²¹ ñi³ espada 'e má¹ la je tún² taain²¹²: 13 Ñi³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Joon xufiin¹³ née¹naa' li tyu² Satanás to² jo mo taa^{2uu} cwáain¹ tyiia. Jo mo taa^{2uu} 'e jo¹o líi²naa' jna. Jogi gatuu^{2uu} júu³ tyiia mo gajúin¹ jaain²¹ tsá² tyiia jee²¹² 'naa' 'in sii²¹ Antipas. 'Ii gajúin¹ 'wii¹³; gafaa^{21a} júu³ tyiia. Fuu²¹ goo²oo' li tyíin¹ Satanás gajúin¹mo 'ido. 14 Pe sá²gi coon²¹ tún² júu³ 'e gó² tyii': seein²¹ 'in líi¹³ jee²¹² 'naa' 'in jai² líi² Cristo néei¹ Pérgamo do 'in jo 'iin²¹²in tú² jilaa²¹ júu³ 'e ga'ee¹ Balaam, 'in gacwo¹ cwáain¹ Balac. Coon¹³ júu³ ga'ee¹ Balaam do joon ga'noo¹o tsaa² 'in tsá² Israel do mo gagoo²¹⁰ 'uunñi² 'e gatyaa²¹ tsá² tyani tsá² cun'uu²¹ joon ga'láa^{1a} coon¹³ tsami² tya' 'in xeei²¹. 15 Seen²¹mo jon 'in líi¹³ tsá² 'in jo 'iin²¹²in tú² júu³ 'ee¹ tsá² coon²¹ poo²¹² 'in sii²¹ nicolaitas. Joon 'aa¹oo 'e júu³ do 'e 'ee¹ 'in tsá² do. 16 Tsu¹³ 'wii¹³ joon cwojaa²¹-'oo' la jmoonoo tsu¹³ igoo³oo jmáa³aa 'nii²¹ coon¹³ 'in tsá² do coon¹³ 'e ñi³ espada 'yeei²¹ moo¹oo³oo. 17 Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espíritu Tyu² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in líi¹ icwóo³oo maná 'e d0² 'e jó¹ fu ñu¹fú². Cwóo³oo jon coon²¹ cuun²¹² taa²¹ 'e toon¹ coon²¹ nombre 'mii² tya'a. Joon jiin¹³ 'in gai²¹ 'e cuun²¹² do iliñi¹ xiiala sii²¹ do."

Júu³ tya' tsá² néei¹ Tiatira

18 Taa¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyu² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Tiatira: "La joon jin² 'in Joon¹ Dios Jmii²¹, 'in 'oo²¹²o 'unni² 'e li la li jí² coo²¹ joon tii² li la li ñi³ bronce 'e jii¹: 19 Ñi³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'.

Ñi³oo jon xiiala 'née¹moo' tsá², xiiala tsáai¹-'oo' jna joongi xiiala uncoon¹³naa' tsá² 'e fee¹mo-'oo'. Áai¹gi nijmoo²oo' 'e tyú² nano lagi mo 'wiin²¹². 20 Pe coon²¹ 'e gó² 'e sá² tyi'naa': 'Naa' jmoo²oo' taa²¹ coon¹³ 'in tsami² do sii²¹ Jezabel, 'in jin² 'e faa^{21a} cwáain¹ tya' Dios. Pe jmai² 'e coon²¹on tsá² tyiia too² coon¹³ júu³ 'e 'ee¹ do. Joon tsu¹³ 'wii¹³ 'e júu³ 'e² 'e 'ido tsá² tyiia 'láa¹o coon¹³ tsami² tya' tsá² xeei²¹ joon c00²¹⁰ 'uunñi² tyaa¹ tsá² tyani dioses tya'a 'in gajmee¹ tsá². 21 Nigacwóo³oo 'áai¹ wa'a jaa²¹-tsi 'in tsami² do 'e gó² jmoo¹o coon¹³ tsañuu¹ pe jo mo gali'in²¹²in. 22 Ijó¹ coon²¹ jmoowúu¹ 'gii¹² tya'a isii³na 'e tyii^{1a} 'e jo lí² róon²gi. Joon wa jo jaa²¹-tsi tsá² 'in ga'láa¹ coon¹³on joon wa jo taa² 'in tsá² do 'e gó² ga'e² 'in tsami² do 'ii i'e³ee wúu¹ 'áa¹mo. 23 Joon ijngaa³moo jóon¹on 'in tsami² do. 'E coon¹³ la joon ilicón² cwáain¹ jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo 'e ñii²oo ce jilaa²¹ 'e i¹-tsi tsá² coonti coon¹³ jilaa²¹ 'e 00i²¹-tsi. Joon icwo³oo 'naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la 'e nigajmaa^{1a}. 24 Pe tya' 'in catyaa² 'in néei¹ Tiatira 'in jo mo gali¹ 'e júu³ ga'é² 'in tsami² do jo cwo³gii 'naa' to² jmaa^{2aa}'. Jin² tsá² 'e júu³ 'é² 'in tsami² do 'e júu³ jmi¹gi-tsi 'áai¹, pe 'e jo¹o 'e gajooin¹-tsi Satanás 'e júu³ do. 25 Fuu²¹²uu 'naa' un'00¹³naa' 'e ni²oo' ca mi cwéi¹na juncwii²¹. 26 Joon 'in líi¹ joongi 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na 'e jmáa^{1a} icwo³oo 'ii 'ii²¹ ityu^{2u} to² tsá² taain²¹² juncwii²¹ la gacwo¹ Ñu³ jna 'ii²¹ ityu³ to². 27 Joon ityu^{2u} to² coon¹³ coon²¹ 'ii¹³ lí¹ ñi³ joon wa jo nuu¹³ tsá² ifiin¹in tsá² lawa coon²¹ tsuu² cwoo¹³. 28 Icwo³oo joon núu¹ 'áa³ mo 'aa²¹. 29 Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in

Espíritu Tyá² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo.”

3

Júu³ tya' tsá² néei¹ Sardis

¹ 'Táan¹ jon ni jí² 'e júu³ lo 'e síi²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Sardis: “La joon jin²in 'in 'áa¹i 'in dyái¹ espíritus tya' Dios joongi 'in dyái¹ náa¹: Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. 'Áai¹ taa¹³ júu³ 'naa' 'e seen²¹naa' 'e jii²in' pe jii¹³ 'e 'i¹-tsi tsá². ² 'Wii¹³ joon unjnaa²¹oo'. Cwóo¹³oo' pí² yaanaa' jilaa²¹ 'e jai² líi²naa' tsu ti li taa³moo 'naa'. Tsu nicón³oo cwáain¹ 'e jo mo 'yeei²¹ to² tyii' tyani Dios tyiia. ³ 'Untii¹³oo' jilaa²¹ júu³ tyá² 'e ga'e² tsá² 'naa', joon jmaa²aa', joon cwojaa²¹oo'. Joon wana jo unjnaa²¹oo', igóo³oo tyii' lawa jaain²¹ 'uun²¹ jii¹³ jo ní²i' 'ee 'ii²¹ igóo³oo. ⁴ Xufiin¹³ la joon, seen²¹mo 'inlíi¹³ fuu²¹ Sardis do 'in jo mo gaun'lii³ síin¹³in. Joon 'ii ingi¹ coon¹³ jna tyi²i síin¹³ taa²¹ tsu la joon gatii²¹i. ⁵ Joon jileei²¹ 'in líi¹i íci²i síin¹³ taa²¹ joon jo 'iin¹³na 'e sii²¹ 'ii jee²¹³ 'e jí² tya' juncwii²¹ tya' tsá². Ifo³oo 'e cwii¹moo 'in tsá² do tyani Dios Jmii²¹ coon¹³ ángeles tya'a. ⁶ Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espiritu Tyá² tya' Dios tya' 'in jai² líi² Cristo.”

Júu³ tya' tsá² néei¹ Filadelfia

⁷ 'Táan¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e síi²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Filadelfia: “La joon jin² 'in tyúi¹, 'in jmoo¹o jmai² 'e la jai². Joon jii¹³ 'ii-o 'oo¹o 'e jonní³ tya' líi²¹² róo¹³ David joon mi ná² jii¹³ jaain²¹ jo líi¹ 'e jni², joon la joon mi jni² jii¹³ jaain²¹ jo líi¹gi ná². ⁸ Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Joon gasii²¹ii

tyani²ii' coon²¹ 'ooca'nú¹ 'e sínó² 'e lí² cwo²oo' júu³ tyá² tya' Dios joon jii¹³ jaain²¹ jo lí² jni². Joon xufiin¹³ jo 'oo²oo' wa' pí³ 'áai¹ ni-gaunjii²¹oo' júu³ tyiia. Joon jo mo gafáa¹³aa' 'e jo cwii¹naa' jna. ⁹ La joon 'in tsá² tajúui³ 'in jin² tsá² Israel 'ii pe jo jo², ijuu²¹i moojni¹i tyani²ii' to² tyu² jna. Joon coon¹³ la joon 'in tsá² do líi¹i tsá² tya' Satanás iliñi¹ 'e gali'iin²¹²na 'naa'. ¹⁰ Joon tsu 'wii¹³ nigajmaa²aa' nuu¹³oo' to² tyu³uu 'e seen²¹naa' tá² taain²¹²oo', jna iun⁰⁰na 'naa' mi jó¹ wúu¹ juncwii²¹ 'e coon²¹ cwáain¹ xiiala líi¹i jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. ¹¹ Joon góo³oo la jmoonoo, un⁰⁰ 'e sá² tyii' joon jo 'in tyii¹ jii¹³ jaain²¹ corona tyii'. ¹² Joon tya' jileei²¹ 'in líi¹ ijmée³na lawa tsacoo¹³ jee²¹² 'in jai² líi² Dios tyiia. Joon jo jmi²¹² i'wooi¹gi. Joon itóon³oon tya'a xiiala sii²¹ Dios tyiia joon ilii²in tsagoo¹o coon²¹ fuu²¹ 'múui² tya' Dios tyiia 'e sii²¹ Jerusalén ix-aa¹ fu ñu¹fú². Itóon³oo jon tya'a 'e 'múui² 'e sii²¹ jna. ¹³ Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espiritu Tyá² tya' Dios tya' 'in jai² líi²i Cristo.”

Júu³ tya' tsá² néei¹ Laodicea

¹⁴ 'Táan¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e síi²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo néei¹ Laodicea: “La joon jin² 'in jmoo¹o jmai² 'e la jai², 'in jin²in júu³ la jai², 'in gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá² to² tyu² Dios Jmii²¹. ¹⁵ Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Ní³oo 'e jo tyá³oo' 'áai¹ júu³ tyiia, jogi ni tá²uu'. 'Áai¹gi 'iin²¹²na wa'a 'e tyá³oo' 'áai¹ si 'e tá²uu' coonti 'ee júu³ tyiia. ¹⁶ Pe tsu 'wii¹³ líi¹naa' lawa jmi²¹ tyiia², tún¹mo 'e 'i¹oo', jo tyá³oo' júu³ tyiia jogi ni tá²uu', ijeen¹³na 'naa' lawa mo ñuu¹ tsá² mo jo jma² ti nu¹ 'oo² tsá². ¹⁷ 'Naa' 'e foo²oo' 'e tsá²

sá² cuu² 'naa', jo 'e tyú² seen²¹naa' juncwii²¹, 'e jo 'ee i'naai²¹ jilaa²¹ 'e jmaa¹³ 'naa' to². Jo mo li lii²'ii' 'e tsá² 'in nifúu² 'naa', fa'í²-i seen²¹naa', tañí²mo², joongi túu²mo² jo siin¹'iin' tyí¹³'ii'. 18 Tsu 'wii¹³ joon wana 'iin²¹²naa liseein²¹naa' tyú² cwo³oo 'naa' cwáain¹ 'e coon¹³ jna-a ló²oo' cwanáa¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'e galí² tyú² coon¹³ jí² joon la joon ilíin²naa' 'in sá² cuu² la jai². Cwoláa¹³aa' jon siin¹'iin' taa²¹ cii²'ii' joon jo ti' ringú¹gi 'naa'. Cwoláa¹³aa' jon 'oomí¹ tó²oo' unni²'ii' joon lí² jøø²øø¹ 'e tyú². 19 Tsu jileei²¹ 'in 'iin²¹²na cwo³oo cwáain¹, joon taa²¹na fu¹ røø²¹ tsu 'wii¹³ joon cwo³oo 'oo' jmaa²aa' júu³ tyiia joongi cwojaa²¹ 'oo'. 20 Núu²duu', alma tyii' li lawa coon²¹ 'nú¹, joon siin¹³na 'ooca'nú¹ do tøø³øø, joon wana seein²¹ 'in núu²un 'e tøø³øø do, joon wana ná² 'e 'ooca'nú¹ tya'a do i'úu³uu fu inuu joon idøø¹³øø coon¹³ 'ii. la joon jon 'ii idø²o coon¹³ jna. 21 Joon tya' jileei²¹ 'in lí¹'i icwóo³oo cwaa¹ 'ido coon¹³ jna li tyu³uu to² jiiin¹³ la galí³'ii joon ganí³'ii coon¹³ Ñu³uu li tyu² 'ido to². 22 Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tya' 'in jai² líi² Cristo.”

4

Gamóo³oo un'goo²¹o 'in néei¹ ñu'fú² Dios

1 Mo ngayuui¹³ galí² jilaa²¹ 'elo gajøø³øø joon gamóo³oo lawa coon²¹ 'ooca'nú¹ 'e sinó² fu ñu'fú². Joon 'e júu³ ganúu³uun la mo 'wiin²¹² 'e 'iin² la 'iin² trompeta 'e gajin²in sii²¹'i jna:

—Wúu² fu lo joon i'e³ee 'nu jilaa²¹ 'e 'ná² lí² mi yuui¹³ jilaa²¹ 'elo.

2 Joon tsifu gasaa²¹'i 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jna joon gamóo³oo si² fu nu'fú² coon²¹ li silii²¹². Joon

tyiin¹mo jaain²¹ 'in tyiin¹ li tyiin¹ tsafeei¹ li silii²¹² do. 3 Joon 'in tyiin¹ do jii¹ la jii¹ cuun²¹² sii²¹ jaspe si cuun²¹² cornalina 'ee. Joon la caain²¹ co' li silii²¹² do si² coon²¹ cuuntuu²¹ 'e jii¹ la jii¹ cuun²¹² esmeralda. 4 Joon gamáa³na dyiatyuun¹in tsacøøi¹³ co' li silii²¹² do. Joon 'in tsacøøi¹³ do née¹ ya' li silii²¹² tya'a joon tyi²'i 'mi² taa²¹ joon coronas lí¹ cwanáa¹ taa¹³ tyii¹. 5 Joon li silii²¹² do 'yeei²¹ jí² cwaain'ñá³ joon 'in² líi¹ joon tyiia²¹ cwaain'ñá³. Joon tyani li silii²¹² do coo¹o dyía¹ po³ jí². Joon 'e po³ jí² do lí¹'i dyía¹ espíritus tya' Dios do. 6 Joon tyani li silii²¹² do náa¹gon tyiia¹ 'e li la li sí³ 'e jii¹ 'áai¹.

Joon jee²¹² li silii²¹² do la joon jon lacaain²¹ caai²¹ taain²¹² tyúuin² joo²¹ jiiin¹. Joon unni² tya' 'in joo²¹ do jnee¹ li lí¹ tyaní¹ la joon jnee¹ unni¹'i lí¹ caluu jon. 7 'In joo²¹ jiiin¹ nifu do lí¹'i la lí¹'i 'yiia² león. Joon 'in li gatí² gáí¹ do líi¹ la lí¹'i jaain²¹ joo'tsáa². Joon li gatí² gaai²¹ do joon tyaan¹ coon²¹ ni² la li ni² tsañuu¹. 'In gatí² tyúuin² do lí¹'i la lí¹'i mi²¹ 'in 'i²'i ya' do. 8 Joon la jaain²¹ 'in joo²¹ jiiin¹ do tsí² jnúu² cwáa¹a. Joon tsí² unni¹'i la 'uu²¹mo lí¹ caluu la joon jon lí¹ nu' cwáa¹a. Joon 'in joo²¹ jiiin¹ do jo joon¹on faa²¹a la 'woo¹ jmi¹. Jin²in:

'In tyú¹mo 'ii. 'In tyú¹mo 'ii.

'In tyú¹mo Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ 'in lí¹'i jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in.

'Ii-o 'in gatéin² la mo jéi¹, la joon jon seen²¹mo nano, joon ijó¹-o tún¹.

9 Joon la cafu mo un'goo¹o 'in joo²¹ jiiin¹ do Dios 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo 'in tyiin¹ li silii²¹² do, gaunfee¹'i joon gacwoo¹o 'maai¹³ 'ii. 10 La cafu jmo¹o 'in joo²¹ jiiin¹ lo la joon 'in dyiatyuun² tsacøøi¹³ do gasii²¹'i wojnú¹'i tyani 'in tyiin¹

li sili²¹² do joon gaun'goo¹o 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo do. Joon gasii²¹i coronas tya'a tyani li sili²¹² do joon gajin²in:

¹¹ Ña'ñu¹u' Dios tyii'i, jiiin¹³ 'nu-u tii²u wa'a i²u'u 'e 'ya²gi, joongi 'e un'goo¹ tsá² 'nu coon¹³ to² 'oo²¹o'o. Tsu 'nu-u gajmaa²a jilaa²¹ 'e sá² joon tsu 'wii¹³ gali¹iin²¹²mo'o la joon galisá² 'e sá², joon sá²gi ca nano.

5

'E jí² taa¹³ sellos lí¹ cera coon¹³ Cordero do

¹ Joon gamóo³oo 'e san² 'in tyiin¹ li sili²¹² do li cwoo²¹o tsáa¹ coon²¹ jí² 'e sipéi¹ siseen¹³ dyía¹ sellos taa¹ coon¹³ cera. Joon 'e jí² do taa¹³ júu³ la ji tún² taain²¹². ² Joon gamáa¹na jaain²¹ ángel 'in g'øøi¹³ 'áai¹. Joon 'in ángel do gaunngii¹i coon¹³ júu³ tá²:

—¿'lin 'in tii² iná² 'e jí² lo joon ifiin¹in 'e sellos tya'a?

³ Pe jo gatsee²¹i jiiin¹³ jaain²¹ 'in lí² ná² jon'gi 'in lí² jøø² 'edo. Jo gatsee²¹i fu ñu¹fú² jon'gi fu juncwii²¹ jon'gi li nu¹ 'wó². ⁴ Joon gaci¹oo 'áai¹ tsu 'wii¹³ jo gatsei² jiiin¹³ jaain²¹ 'in tii²i ná² jon'gi 'in jøø² 'e jí² do. ⁵ Joon gajin² jaain²¹ jee²¹² 'in tsacøøi¹³ do sii²¹i jna:

—Jo cii²¹gi'i, tsu no-o siin¹³ jaain²¹ jún² tya' 'li²¹² tsacøøi¹³ Judá, joon lawa jaain²¹ 'Yiia² León 'ii. Jún² tya' 'li²¹² røøi¹³ David 'ii joon tsu 'wii¹³ gali¹o gatii² ná² 'e jí² do joon lí² fiin¹in 'e dyía¹ sellos tya'a.

⁶ Joon gajøø³øø, joon gamáa¹na sin² do Jesús 'in gateein² tsá² tsaa¹ crúu¹ do 'in liii¹ la liii¹ jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'e jngaai¹³ tsá² tya' tsaa² tya' tsá² 'in sii²¹ coon¹³ juuñi¹, Cordero. Joon Jesús do siin¹³in jee²¹² li sili²¹² do joon

jee²¹² 'in tyúuin² joo²¹ jiiin¹ do joon jee²¹² 'in tsacøøi¹³ do. Tyaan¹o lí² li sicwuu¹ mo gajngaai¹³ tsá² 'ii líii¹ lawa coon²¹ fa². Joon tsi² dyía¹ moofi³ tya'a joon sá² dyía¹ unní¹i. Joon 'e dyía¹ unní¹i do 'e lí¹ dyía¹ espíritus tya' Dios 'in gasii¹in la 'úui¹ cwoo¹³ juncwii²¹. ⁷ Joon 'in Jesús do ngóo¹ son²o 'e jí² 'e san²a 'in tyiin¹ li sili²¹² do cwoo²¹o tsáa¹. ⁸ Joon mo gason²on 'e jí² do joon 'in tyúuin² joo²¹ jiiin¹ do coon¹³ 'in dyiiatyúuin² tsacøøi¹³ do gasii²¹i wojní¹i tyani li sin² Jesús do. Joon jileei²¹ 'in tsacøøi¹³ do san²an jmai² coon²¹ tuntuu²¹. Joon san²an jmai² coon²¹ tsuu² pi³ li jmai² cwanáa¹ 'e taa¹³ fuusán². Joon lawa júu³ tyú² tya' tsá² jmoo¹o la to² tyu² Dios 'e fuusán² do. ⁹ Joon ga'øø¹ø 'in tsacøøi¹³ do coon²¹ canto 'mii² 'e jin²:

Tii²mo'o cón²on 'e jí² sipéi¹ do joon 'e fiin¹u'u sellos tya'a,

tsu gajngaa¹²mo tsá² 'nu joon coon¹³ jmi¹ 'øø¹u'u galee¹u'u jna'a cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹. Joon jna'oo'o líi¹na'a jún² tya' jileei²¹ nii² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Foo¹³oo'o jilaa²¹ jmi¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Tsá² 'in jalín² jilaa²¹ fuu²¹ pi² joongi jilaa²¹ naciones líii¹ jna'a.

¹⁰ Joon gajmée¹u'u 'e líi²na'a lawa røøi¹ joongi untsá² tya' Dios tyi¹.

Joon ityu²oo'o to² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

¹¹ Joon gajøø³øø joon ganúu³uun faa²¹a ángeles fúui¹ 'in taain²¹² cu'li' li sili²¹² do joon li taain²¹² 'in joo²¹ jiiin¹ do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do. Fúui¹ 'áa¹mo 'in taai² do, millones coon¹³ millones. ¹² Joon faa²¹a coon¹³ júu³ tá² líli¹ jin²in:

Tí²mo 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do 'in gajngaai¹³ tsá² 'e 'ii²¹i jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyiin² líi¹.

Tí²mo 'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e jmi¹-tsi joongi wa' pí² tya'a.

Tí²mo jon 'e un'goo¹o tsá² 'ii, cwo¹o tsá² 'ii jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ø¹ tsá².

¹³ Joon ganú³oo faa²¹a jileei²¹ 'in taain²¹² fu ñwú² coon¹³ 'in taain²¹² ni cwo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'in taain²¹² li' cwo¹³ nū' coon¹³ 'in taain²¹² nū' jmi'ñi¹³ coon¹³ jileei²¹ 'in taain²¹² do gajin²in:

Cwolí² tya' 'in tyiin¹ li silii²¹² do jilaa²¹ 'e 'ø¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e un'goo¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá². Cwolí² jon tya' 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do jilaa²¹-a coon²¹ tøø²mo.

¹⁴ Joon 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ do gajin²in:

—Amén, 'e 'øøi²¹-tsi tsá² cwolí² la joon.

Joon 'in dyiatiyúuin² tsacøøi¹³ do gasii²¹i wojní¹i joon gaun'goo¹o 'in seein²¹ coon²¹ tøøi² do.

6

Mo gafiin¹in 'e dyá¹ sellos do

¹ Joon gamó³oo mo gafiin¹in Jesús, 'in líi¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do, gafiin¹in 'e sello nifu jee²¹² dyá¹ do. Joon ganú³uun lawa'a ga'on¹on cwáain¹ 'ñá³ faa²¹ jaain²¹ joo²¹ jiin¹ do joon jin²in:

—iNa¹, ñijóø²du'!

² Joon gajóø³oo joon gamáa¹³na jaain²¹ cwa² taai²¹. Joon 'in tsá² tyiin¹ cwa² do san¹an coon²¹ arco. Joon ga'ii²¹i coon corona joon cwo¹³ gali¹o joon la joon ilii¹gi.

³ Joon mo gana¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do 'e sello li tí² tún²

ganú³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tí² gáí¹:

—iNa¹, ñijóø²du'!

⁴ Joon gacwo¹³ jaain²¹gi cwa² yúuin². Joon ga'ii²¹i 'in tyiin¹ cwa² do coon²¹ ñi³ espada fee¹ joon ga'ii²¹i joon jú³ 'e jmá¹ tsá² 'eei¹ ruu²¹i joongi ca ijngai² ruu²¹i la jaain²¹ la jaain²¹.

⁵ Joon mo gafiin¹in Jesús, 'in líi¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do, 'e sello li tí² 'ni¹ ganú³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tí² gaai²¹:

—iNa¹, ñijóø²du'!

Joon gajóø³ joon gamáa¹³na jaain²¹gi cwa² laa²¹. Joon 'in tyiin¹ cwa² do san¹an coon²¹ cwaa¹³ 'ii²¹. ⁶ Joon ganú³uun coon²¹ jú³ jee²¹² 'in tyúui² joo²¹ jiin¹ do 'e jin²in:

—Coon²¹ cwaa¹³ mi³ trigo tyiin¹ 'e jnaa² tsá² jee²¹² coon²¹ jmi²¹² la joon jon 'ni¹ cwaa¹³ mi³ cebada tyiin¹ 'e jnaa² tsá² jee²¹² coon²¹ jmi²¹². Pe aceite jo sá² jon'on jmi³ mi³ wuunjøø¹³ jo sá².

⁷ Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello li tí² tyén² nú³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tí² tyúuin²:

—iNa¹, ñijóø²du'!

⁸ Joon gajóø³ joon gamáa¹³na jaain²¹gi cwa² néei². Joon 'in tyiin¹ cwa² do sii²¹ 'Mó¹, joon caluu-u jó² jaain²¹ 'in tyu² to² li taai² 'lii²¹². Joon ga'ii²¹ 'ido 'e tyu² to² catyuui¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ijngaa¹³i coon¹³ 'nii²¹ joongi coon¹³ 'oo² joon coon¹³ jmoowú¹ joongi coon¹³ joo²¹ 'lii¹³ taain²¹² juncwii²¹.

⁹ Mo gafiin¹ Jesús 'e sello li tí² 'ñá² gamáa¹³na nū' altar 'in almas tya' tsá² 'in najúin¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' jú³ tyú² tya' Dios Jmii²¹. Nigajngaa¹³mo tsá² 'ii 'wii¹³i jin²in 'e jai² líi²i Jesús. ¹⁰ Joon jin² 'in almas do coon¹³ jú³ tá²:

—Ña'ñu¹u', çliigi ijmaa²a 'ii²¹ tyii'i? Tsu jiiin¹³ cafu jo mo cuu¹³u 'e jmoo²¹o jiiin¹³ la júu³ 'ii²¹i. çliigi ijmaa²a 'ii²¹ tyii'i icon¹³ tyii'i tya 'in gajngaai¹² jna'a 'in taain²¹² juncwii²¹?

11 Joon jilee²¹mo 'ido ga'ii²¹i; jmai² siin³in taa²¹ joongi coon²¹ júu³ jin²in sii²¹i 'ii:

—Jaan¹duu' cata ce tsíin² júuin² jileei²¹ tsaruu²¹naa' 'in jmoo¹o to² tyu² Cristo la nigajún²naa'.

12 Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello do li tí² jnuu² gajóø³øø joon gajóø²¹ 'wó² liili¹. Joon ñi¹ coonti galiniuui²¹. Joon sii²¹ do galíi¹ lawa jmi¹ coonti. 13 Joon núu¹gi gaxuu²¹i ni cwoo¹³ juncwii²¹ la xuu²¹ mi³ cwari³ røø²¹ mo 'ii²¹i tyi² tá². 14 Joon juncwii²¹ gatsu²u, galí² lawa mo'jí² gapé¹mo. Joon jilaa²¹ moo²¹ coon¹³ jilaa²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ roon¹ ni jmi¹ñi³ galisi²mo 'aan² tya'a. 15 Joon 'in røø¹³ coon¹³ tsatyiin² coon¹³ 'in sá² cuu² coon¹³ 'in tyu² to² 'láa² coon¹³ 'in 'oo¹o to² cáan²mo coon¹³ tsá² tañii² coon¹³ 'in jmoo¹ to³ tya' tsá² xeei²¹ ga'mee²¹mo yaai tsi too²¹ xá² joongi jee²¹² 'loo²¹² tsa¹ moo²¹. 16 Joon gajin²in sii²¹i 'e moo²¹ coon¹³ 'loo²¹² do:

—Jlii²¹² jna'a, joon 'mé¹u'u jna'a 'e jo nii¹ jna'a 'in tyíin¹ li silii²¹² do. Un'øøi¹³ jna'a coon¹³ 'e wúu¹ i'e² Jesús jna'a.

17 Tsu nigacwaa²¹ 'e jmi²¹² i'e¹ Dios wúu¹ joon, ç'iin lí² taa²¹²?

7

Tyii¹³in Dios 144,000 tsá² Israel

1 Mi yuu¹³ lo gamáa¹na tyúuin² ángeles 'in téein² ji tyún² tyuui¹³ juncwii²¹. Joon 'in ángeles do jo cwó² wa'a 'í¹ tyi² la caain²¹. Jo cwó² 'í¹ tyi² jon'gi ni cwoo¹³ 'wó² jon'gi ni jmi¹ñi³ jon'gi jee²¹² jiiin¹³ coon²¹ 'mó². 2 Gamáa¹na jaain²¹gi ángel

'in jó² li li 'yeei²¹ ñi¹ joon san¹ 'ido coon²¹ sello tya' Dios Jmii²¹ 'in jiiin¹. Joon 'in ángel do gatø²ø 'in ángeles tyúuin² do 'in lí² jmá¹ 'nii²¹ tya' cwoo¹³ 'wó² coon¹³ jmi¹ñi³. Gajin²in sii²¹i 'in ángeles tyúuin² do:

3 —Jo 'laa²¹²aa' tya' cwoo¹³ 'wó² jon'gi tya' jmi¹ñi³ jon'gi tya' 'mó² ca galí² tsaa²¹a'a sello tya'tyi² tya' tsá² jmoo¹o la to² tyu² Dios Ñu¹u'.

4 Joon ganúu³uun jøø¹ti seein²¹ 'in ga'ii²¹ 'e sello do tya'tyíi¹. Joon gati² coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunló¹ tsiigi tyán² mil tsá² la jee²¹² coon'tya. Jileei²¹ 'in tsá² do jún² tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ tsá² Israel. 5 Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Judá ga'ii²¹i 'e sello do. Joon dyatun¹ milgi jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Rubén ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Gad ga'ii²¹i 'e sello do. 6 Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Aser ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Neftalí ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Manasés ga'ii²¹i 'e sello do. 7 Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Simeón ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Leví ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Isacar ga'ii²¹i 'e sello do. 8 Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Zabulón ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ José ga'ii²¹i 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Benjamín ga'ii²¹i 'e sello do.

Gamáa¹na tsá² fúui¹ 'in tyi² 'mi² taa²¹

9 Mo ngayuui¹³ joon gamáa¹na tsá² fúui¹ líi¹ 'in téein² tyani li silii²¹² do joongi tyani Jesús. 'In tsá² fúui¹ do jalín² la 'ui juncwii²¹. Líi¹mo jilaa²¹ 'nii²¹ tsá², faa²¹o jilaa²¹ 'nii²¹ jmi¹ 'e sá². Jalín² la caain²¹ fuu²¹.

8

Joon 'áai¹ fúui¹ ca jo lí² un'íi²in tsá² 'ii. Joon 'in tsá² fúui¹ do tyi²i 'mi² taa²¹ joon san²an jmai² coon²¹ nii²¹² moo²¹ untyiia². ¹⁰ Joon 'in tsá² do 'oo¹o tá² líi¹ joon jin²in:

Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, 'in tyiin¹ li silii²¹², coon¹³ Jesús gacwoo¹o 'e gatiin¹³na'a.

¹¹ Joon téein² 'in ángeles la caain²¹ co' li téein² 'in tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ li silii²¹² do. Joon 'in ángeles do gatsaa²¹a níi¹i niwó² tyani li silii²¹² do joon gaun'goo²¹o Dios Jmii²¹. ¹² Joon gajin²in:

¡Amén! Cwoli² jilaa²¹ 'e 'ø¹ tsá² tya' Dios Ñu¹u'.

Cwoli² tya'a jon 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi tsá².

Cwocwó² tsá² 'maa¹³i coon¹³ jilaa²¹ 'e un'goo²¹o tsá² 'ii.

Cwoli² jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² coon¹³ jilaa²¹ wa' pí² tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

¹³ Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tsacøøi¹³ do gaunngii¹i sii²¹i jna:

—¿'iin 'in no 'in tyi² 'mi² taa²¹?
 ¿Xiiafu jalíin²?

¹⁴ Joon gangii³in:

—Ñí²o'o, tsañuu¹.

Joon gajin²in sii²¹i jna:

—'In no 'in niganii²¹² wúu¹ 'áai¹ joon nigaruun¹un siin³in 'e lí² taa²¹ coon¹³ jmi¹ 'øøi² Jesús. ¹⁵ Tsu 'wii¹³ joon táan¹in tyani li silii²¹² tya' Dios Jmii²¹ joon jmoo¹o la 'woo¹ jmi¹ la to² tyu²u inuu cwo¹ tya'a. Joon 'in tyiin¹in li silii²¹² do 'áai¹ un'øøi¹³ 'ii. ¹⁶ Joon jo inii²¹²gi wúu¹ wa'a tyá² un'áa¹i jon'gi unjmúui²gi. Jon'gi nii²¹²gi wúu¹ tya' 'yia²¹ jon'gi li²gi tyi² 'yia²¹. ¹⁷ Tsu Jesús, 'in siin¹² tuntsa' li silii²¹² do, 'in 'á¹ 'ii lawa'a joo'saa²¹ tya'a. Joon itsajéé¹ li náa¹ jmi²¹ 'e cwó¹o juncwii²¹ tya' tsá². Joon Dios Jmii²¹ iuntyuun²¹ jmi²¹ 'e gatoo²¹ unní¹i.

Fiin¹ Jesús 'e sello li tí² dyía¹

¹ Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello do li tí² dyía¹ ga'ii² tii² coon²¹ tsa² hora fu ñu¹fú². ² Joon gamáa¹na 'in dyái¹ ángeles 'in téen²in tyani Dios Jmii²¹ joon ga'ii²¹i la jaain²¹ la jaain²¹ coon²¹ trompeta. ³ Joon gacwéi¹ jaain²¹gi ángel joon gajmaa¹a siin¹²in nu' altar do. San¹² 'ido coon²¹ ñi³ cwanáa¹ 'e taa¹³ fuu²¹² sán². Joon ga'ii²¹i fuu²¹² sán² 'láai² 'e jún² tyani Dios Jmii²¹. Joon la jee²¹² gajún² 'e fuu²¹² sán² do ni altar lí¹ cwanáa¹ 'e si² tyani li silii²¹² do gajma² 'in ángel do júu³ Dios cwáain¹ tya' 'e júu³ tyá² 'e gafaa²¹a 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios do. ⁴ Joon 'e júu³ tyá² do gasoo¹o caan²¹mo coon¹³ unñi² tya' fuu²¹² sán² do fu li tyiin¹ Dios Jmii²¹. ⁵ Joon 'in ángel do gaunrøøi¹ coon¹³ jí² coo¹ ni altar do 'e ñi³ tya' fuu²¹² sán² joon gapi² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon ganii²¹ tá², ga'bon¹on cwaainñá³, galí² jí² 'áai¹ joon gajøø²¹ 'wó² mo gatoo²¹ ñi³ do ni 'wó².

Mo ga'iin² trompeta do

⁶ Joon 'in dyái¹ ángeles do gatyaa¹ tyá² 'e xuu¹u lúu¹ tya'a.

⁷ Joon 'in ángel nifu gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon tsifu gaxuu²¹ tsí¹ coon¹³ jí² sicaai¹³ jmi¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon catyuui¹³ líi¹gi cwoo¹³ juncwii²¹ gacoo²o caan²¹mo gacoo²o coon¹³ catyuui¹³ líi¹gi jilaa²¹ 'mó² la joon jon nuu²¹ røø²¹.

⁸ Joon 'in ángel li tí² gáí¹ gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon gaxuu²¹ ni jmi¹ñi¹³ lawa coon²¹ moo²¹ fee¹ 'e coo²¹ jí². Joon catyuui¹³ líi¹gi 'e jmi¹ñi¹³ galí² jmi¹. ⁹ Joon catyuui¹³ líi¹gi jileei²¹ joo²¹ táai² nu' jmi¹ñi¹³ gajúun²mo. La joon jon barco gafiin²mo.

10 Joon 'in ángel li tí² gaai²¹ gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon jaain²¹ núu¹ feei¹ lí¹i lawa coon jí² taa²¹ gatøø²¹i fu yu¹ juncwii²¹. Gatøø²¹i jee²¹² catyuui¹³ lí¹gi ni jmi²¹ coon¹³ lí¹ 'yá² jmi²¹. 11 Joon 'in núu¹ do sii²¹ 'Oo²¹ Tyi¹. Joon catyuui¹³ lí¹gi jmi²¹ galityi¹. Joon fúu¹mo tsá² gajúin¹ 'wii¹³ galityi¹ jmi²¹ do.

12 Joon 'in ángel li tí² tyúuin² gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon galiniuu¹i catyuui¹³ lí¹gi ñi¹ la joon jon catyuui¹³ lí¹gi sii²¹ coon¹³ núu¹ galiniuu¹i. Joon catyuui¹³ lí¹gi jmi²¹² jo gatí² 'yiaa²¹ la joon jon li 'woo jo jná² joo²¹gi sii²¹.

13 Joon gamáa¹na jaain²¹ ángel 'in 'ii¹i tuntsa¹ ñu¹fú². Joon ganúu³uun jin²in:

—j'Áai¹ fúu² lí¹na 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ mi xuu¹u 'in gaai²¹ ángeles catyaa²¹² do lúu¹ tya'a!

9

1 Joon 'in ángel li tí² 'ñéei² gaxuu¹u lúu¹ tya'a. Joon gamáa¹na jaain²¹ 'in líi¹ núu¹ 'in gatøøi²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ joon ga'ii²¹i jonñi³ tya' too²¹ tyí² li sityá². 2 Joon ganá¹ 'ido 'e too²¹ tyí² li sityá² joon ga'yeei²¹ 'unñi² lawa li 'yeei²¹ 'unñi² tya' too²¹ horno fee¹. Joon galinuu²¹ ñi¹ coon¹³ tyí² 'wii¹³ 'e 'unñi² do-o. 3 Joon jee²¹² 'unñi² do ga'weei¹ sinii²¹ 'in gangi¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon ga'ii²¹i to² i'ii²¹i tsá² la 'ii²¹ ticún³ taain²¹² juncwii²¹. 4 Pe ga'ii²¹i to² 'e jo lí² 'láa¹a tya' nuu²¹ sá² juncwii²¹ jon'gi tya' jilaa²¹ 'e røø²¹ jon'gi 'mó² jiin¹³ 'in tsá² 'in jo mo ga'ii²¹i 'e sello do tya' Dios Jmi²¹ tya'tyí¹i lí² jmee²¹i 'i. 5 Pe jo cwéei¹ jngaa¹³i 'in tsá² do jiin¹³ lí¹ 'e¹e tsá² wúu¹ la li mo 'ii²¹ ticún³ tya' tsá². I'e¹e wúu¹ tsá² ce tsín¹ 'ñéei² sii²¹. 6 Joon jee²¹² 'e jmi²¹² joon ijúuin¹-tsi tsá²

xiiala ijúun²in pe jo ityii²¹a. Joon xufiin¹³ 'iin²¹²in júun²in pe 'in 'mó¹ tya'a intsawíin²mo.

7 Joon 'in sinii²¹ do líi¹i la líi¹i cwa² 'in nigatyaa¹ tsá² tyú² tya' 'nii²¹. Joon yu¹ tyí¹i si² lawa coon²¹ corona lí¹ cwanáa¹. Joon ní¹i li la li ni² tsañuu¹. 8 Tyán² 'in sinii²¹ do jñutyi² tsami² joon tsí² moojóon¹on la li moojóon¹ 'yiaa² león. 9 Tyí² cuerpo tya' sinii²¹ do ñi³ joon mo 'ii¹i joon 'iin² cwáa¹a la 'iin² mo cwiin¹in cwa² fúu¹ jnuu¹u care' tsalíin²in li náa¹ 'nii²¹. 10 Joon 'in sinii²¹ do tyaan¹ moocúun¹ ticún³. Lí²-i 'i¹i coon¹³ moocúun¹ do. Joon nuu¹³an to² 'ñéei² sii²¹ wa'a jmee²¹i tsá². 11 Joon seein²¹ jaain²¹ 'in tyu² to² 'in sinii²¹ do, 'in ángel tya' li sityá² tyu² to² 'ii. Joon 'in ángel do sii²¹ Abadón coon¹³ jmi¹ tsá² Israel joon coon¹³ jmi¹ griego sii²¹ Apolión. 'E øøi²¹-tsi tsá² Apolión do 'in 'iin² jilaa²¹ 'e sá².

12 Coon¹³ la joon gangii¹i coon²¹ fa'í³ pe tún²gi fa'í³ ijó¹.

13 Joon 'in ángel li tí² jnúui² gaxuu¹u lúu¹ tya'a. Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ jó² fu ni altar lí¹ cwanáa¹ 'e tsi³ tyán² moofi³, coon²¹ la coon²¹ tyuu¹³ altar do. 'E altar do si²i tyani Dios Jmi²¹. 14 Joon 'e júu³ ganúu³uun do tya' ángel li tí² jnúui² 'in san² lúu¹ joon jin²in 'e júu³ do:

—Láa²-i 'in ángeles tyúuin² 'in táai² si'núui¹³ tyan² jmi²¹ fee¹ sii²¹ Eufrates.

15 La joon galáai² 'in ángeles tyúun² do 'e tsajngaa¹³i catyuu¹³ lí¹gi tsá². Joon tya' jmi²¹² joon nigatyaa¹ 'in ángeles do tyú² tya'a 'e jngaa¹³i tsá². Joon sijáan¹an hora, jmi²¹², sii²¹, jiin²¹ 'e laai²¹. 16 Joon ganúu³oo jøøi¹³ 'láa² tya'a seein²¹ 'in néei¹ cwa² joon tí² tún² ciei¹³ millones.

17 Gamáa¹na 'in cwa² do lawa'a 'e cí³oo joon 'in néei¹ cwa² do toon²¹²o

ñi³ ni tsi¹ joon 'y^u' in¹ yáan² coon¹³ røø²¹ coon¹³ náa². Joon po'tyi² cwa² do li la li po'tyi² león. Joon 'yeei²¹ jí² moo'oo²¹² coon¹³ unñi¹ coon¹³ azufre. ¹⁸ Joon catyuu¹³ lí¹gi tsá² 'in gajúuin¹ coon¹³ 'e 'ni¹ 'ii¹³ 'e ga'yeei²¹ 'oo²¹² cwa² do. ¹⁹ 'In cwa² do jmáa¹ 'a 'nii²¹ tya' tsá² jii¹³ coon¹³ 'oo²¹² o joon coon¹³ moocúun¹un tš^u moocúun¹un li la líi¹ mii²¹ tsi³ po'tyí¹ i joon coon¹³ joon jmoo¹o 'nii²¹ tya' tsá².

²⁰ Pe 'in tsá² catyáai² 'in jo mo júin¹ mo gangóo¹ wúu¹ tya' cwa² do jo gajoo²¹-tsi 'e gó² jmoo¹o. Jo gajoo²¹-tsi un'goo²¹o jileei²¹ espíritu gó² jon'gi gajoo²¹-tsi 'e jo un'goo²¹o dioses tya'a 'in gajmeei¹ tsá² 'e lí¹ cwanáa¹ si cwataa²¹ 'ee si ñi³ yáan² 'ee si cuun²¹² 'ee si 'mó² 'ee. Tsá²-a gajmee¹ 'i, joon jo lí² jóø² jon'gi lí² núu²un jon'gi lí² ngí¹ tí¹i. ²¹ La joon jon 'in tsá² do jo gatyui²-tsi 'e jo jngaa¹³i tsá², jo gatá²u 'e jmoo¹o 'e loo¹o la joon jo gatá²u fee²¹i tsami² tya' tsá² xeei²¹. Jo gatá²u jmoo¹o 'uun²¹.

10

Gamáa¹na ángel 'in san²an coon²¹ jí² pi³

¹ Joon gamáa¹na jaain²¹gi ángel 'in 'gøøi¹³ 'in gajgáa¹i fu ñu¹fú². Tyíin¹³in jni¹ joon coon²¹ cuun-tuu²¹ tsi³ y^u' tyí¹i. Joon ní¹i jii¹ la jii¹ ñi¹. Joon tyúu¹u silí²-i jí². ² Joon san²an coon²¹ jí² pi³ sinii¹³ joon gasi²i tí² lí¹ tsáa¹ ni jmi¹ñi¹³ joon tí² lí¹ tooin²¹² gasi²i cwoo¹³ tyúu¹. ³ Joon ga'oo¹o tá² líli¹ la 'oon¹on 'yíia² león. Joon mo ga'oo¹o 'in ángel do joon ga'oon¹on cwaain¹ñá³ dyíá¹ naa¹³ lawa 'e gafaa²¹o. ⁴ Joon mo ngayuu¹³ ga'oon¹on cwaain¹ñá³ dyíá¹ naa¹³ do itóon³oon ni mo'jí² júu³ tya'a pe

ganúu³uun coon²¹ júu³ jó² fu nu¹fú² jin²in sii²¹i jna:

—Ma² 'e júu³ 'uuin²¹ ganúu²¹un mo ga'oon¹on cwaain¹ñá³ dyíá¹ naa¹³ do. Jo toon¹³on ni mo'jí².

⁵ Joon 'in ángel 'in gamáa¹na siin¹²in ni jmi¹ñi¹³ coon¹³ cwoo¹³ tyúu²¹ gasaa¹³a cwoo²¹o tsáa¹ fu ñu¹fú². ⁶ Joon ga'ée¹³mo Dios 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo 'in gajmaa¹a ñu¹fú² coon¹³ po¹³ juncwii²¹ coon¹³ jmi¹ñi¹³ coon¹³ jilaa²¹ 'e sá². Ga'ée¹mo, gajin²in:

—Jo 'ee lí¹ii²¹²gi; ⁷ tsu mi tí² 'ii²¹ ixuu¹u ángel do lí¹ tí² dyíá¹ joon itésé¹mo júu³ 'úuin²¹ tya' Dios 'e gacwo²o Dios tsá² tya'a 'in gacwoo¹o júu³ tyá² tya'a calií.

⁸ Joon 'e júu³ ganúu³uun jó² fu ñu¹fú² gajin²in gasii²¹i jna tún¹:

—Cwotyán² 'e jí² san² 'in ángel siin¹²in ni jmi¹ñi¹³ coon¹³ cwoo¹³ tyúu²¹.

⁹ Joon gangó³oo lí¹ siin¹²in 'in ángel do joon gamí³ii 'e jí² pi³ 'e san²an. Joon gacwo¹o jna. Joon jin²in sii²¹i jna:

—Jun³ 'e jí² lo, joon fíin¹³in joon nii¹³in joon iliróo² nu¹ 'óo¹³o la róo² to² pe mi tisi¹³ nu¹ tuu¹u illi-tyí¹.

¹⁰ Joon gacón³oon 'e jí² pi³ san²an ángel do joon gaffin³iin, ganii²¹in. Joon nu¹ 'óo³oo galiróo² la róo² to² pe mo ngayuu¹³ ganii²¹ii galityi¹i nu¹ tu³uu. ¹¹ Tsifu gajin²in sii²¹i jna:

—Ná¹ cwocwo²o júu³ tyá² tya' Dios cwáain¹ tya' tsá² fúu¹ la joon cwáain¹ tya' naciones xiia²¹. Joon la caain²¹ lí¹ faa²¹ tsá² jmí¹ xiia²¹ joon tyani røøi¹³ 'ná² cwo²o júu³ tya' Dios.

11

Gamóo³oo 'ee ili² tya' gáí¹ tsá² 'in cwoo¹o júu³ tya' Dios

¹ Joon gacwo¹o jna ca'no' tó² 'e tya¹ tsá² 'ii²¹ joon jin²in sii²¹; jna:

—Ráan²u, tya¹ 'ii²¹ tya¹ in^{uu} cwo¹ fee¹ tya¹ Dios Jmii²¹ coon¹³ ni altar. Un¹i²in jii¹ti taai² un'goo²¹o Dios in^{uu} cwo¹ do. ² Pe jo tya¹ 'ii²¹ 'in'yíia² cwo¹ tsu¹ tya¹ tsá² seein²¹ li wíin² 'in jo líi¹ tsá² Israel. Joon 'in tsá² seein²¹ wíin² do i'láa¹ tya¹ 'e fuu²¹ li cwai¹³ lo ce tsín¹ tunlá¹ sii²¹ tsi gáí¹. ³ Jna-a isí³na gáí¹ tsá² tyiia 'in faa²¹a cwáain¹ tyiia ce tsín¹ 'ni¹ jii²¹ tsi ca'no'. Joon 'in tsá² gáí¹ do ity¹'i 'mi² lí¹ tyiia²¹.

⁴ Joon 'in gáí¹ tsá² tyiia do líi¹ tún² 'mó² olivo joongi líi¹ tún² ñí³ taa¹³ cera 'e táan² tyani Dios Jmii²¹ 'in tyu² to² juncwii²¹. ⁵ Joon wa 'iin²¹²in tsá² 'lá¹ tya¹ 'in gáí¹ tsá² do i'yei² jí² moo'oo²¹²o, joon injúun¹in coonti jileei²¹ 'in 'eei¹ 'ii. Joon coon¹³ la joon ijúun¹in jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'lá¹ tya'a. ⁶ Joon 'in tsá² gáí¹ do lí²-i tyu^{2u} to² wa'a jo jó² jmí¹ la 'ii²¹² ifaa²¹a cwáain¹ tya¹ Dios la joon lí²-i tyu^{2u} to² lijmi¹ jmí²¹. Joon doñi¹ee 'ii²¹ 'iin²¹²in lí²-i 'e¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'láai² 'ii¹³ jmoowúu¹. ⁷ Pe mo gatsín¹ cwo¹o 'in gáí¹ tsá² do júu³ tya¹ Dios 'in joo²¹ 'líi¹³ 'in gacwo¹ 'ii¹ li sityá² do itéen¹in coon¹³ 'in gáí¹ do joon ilii¹ 'i 'ido ijngaa¹³mo 'in 'líi¹³ 'in tsá² gáí¹ do. ⁸ Joon 'in gáí¹ 'líi²¹² do ityiia²¹ jee²¹² 'ná¹ fuu²¹ fee²¹ li gateen¹in Ña'ñu^{1u} Jesús tsaa¹ crúu¹³ tya'a. Mo líi¹³ unsii²¹ tsá² 'e fuu²¹ do Sodoma si Egipto 'ee mo 'iin²¹²in jmaa¹ júu³ 'e gó² gajmaa¹ 'in tsá² néei¹ do tya¹ Jesús. ⁹ Joon jee²¹² 'ni¹ jmí²¹² tsi catyaa¹ ñi¹ 'in tsá² seein²¹ la caain²¹ juncwii²¹, 'in faa²¹a jilaa²¹ nii² jmí¹, 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ coon¹³ jilaa²¹ nii² tsá² ijòø² 'in gáí¹ 'líi²¹² do tsu¹ jo cwo¹ 'i wa'a tsa'áai¹³ tsá² 'ii. ¹⁰ Joon 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ ijmaa¹a

jløø¹³ 'i 'e gajúin¹ 'in tsá² gáí¹ do 'in cwo¹o júu³ tyá² tya¹ Dios Jmii²¹. Jløø¹³mo 'áai¹ ca gacwo¹o ruu²¹; 'e 'yaai¹-tsi la jaain²¹ la jaain²¹. Tsu¹ 'in gáí¹ tsá² do gauntyí²in tsá² taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ júu³ tyá² gacwo¹o. ¹¹ Pe mo gatsín¹ 'ni¹ jmí²¹² tsi catyaa¹ ñi¹ gaunjiin²¹in Dios tún¹ 'in tsá² gáí¹ nijúun¹ do joon jmaa¹ teen¹in. Joon gafoo¹³mo jileei²¹ 'in gango¹. ¹² Joon tsifu ganúu²un 'in tsá² gáí¹ do coon²¹ júu³ tá² jó² fu ñu¹fú² 'e jin²in:

—Ñilín²naa¹ fu yu¹ lo.

Joon gasóo²o jee²¹² coon²¹ jnúi¹ fu yu¹ ñu¹fú² la nii²¹² 'in 'eei¹ 'ii. ¹³ Tsifu joon gajøø²¹gon 'wó² lí¹ joon catyuu¹³ jee²¹² dyá² tsa² 'e fuu²¹ do ga'in² joon dyá¹ mil tsá² gajúin¹ mo gajøø²¹ 'wó² do. Joon 'in tsá² catyáai² do 'in gasáai¹ 'e fuu²¹ do gafoo¹³mo joongi gaun'goo²¹o Dios Jmii²¹ 'in tyiin¹ ñu¹fú².

¹⁴ Coon¹³ la joon gangú¹ faí³ li tí² tún² pe jo la 'ii²¹² jó¹ faí³ li tí² 'ni¹.

Xuu^{1u} ángel lúu¹ tya'a li tí² dyá¹-i

¹⁵ Joon gaxuu^{1u} 'in ángel li tí² dyá¹ lúu¹ tya'a. Joon gafaa²¹a júu³ tá² jó² fu ñu¹fú² 'e jin²in:

Jilaa²¹ to² sá² juncwii²¹ galí²-i ilí² tya¹ Ña'ñu^{1u} Dios coon¹³ 'in gasii¹in Dios 'in gajmaa¹a tiin¹³ tsá² 'in sii²¹ Cristo; joon 'ii 'in tyu^{2u} to² coon²¹ tøø²mo. ¹⁶ Joon 'in dyiiatyúun² tsacøøi¹³ 'in néei¹ li silii²¹² tya'a tyani Dios Jmii²¹ gajmaa¹ 'in tuu²¹i jun²un ni 'wó² 'e un'goo²¹o Dios Jmii²¹. ¹⁷ Joon gajin²in:

Cwóo¹³o'o 'nu má¹u'u, Ña'ñu^{1u} Dios tyii¹, 'in lí² jmá¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in.

Seen²¹mo'o ca la mo jée¹, joon seen²¹mo'o la no, joon iñi¹³i. Cwóo¹³o'o 'má¹u'u tsu niga'ú²u to² fee¹ tyi¹.

Joon 'láa² 'wii²¹² tyu^{2u} to².

18 Tsá² taain²¹² juncwii²¹ nigaj-
maa^{1a} 'nii²¹-tsi tyi'i
pe la no gati² 'ii²¹ 'e jo ta²gi'i 'e la
jmoo^{1o} tsá².

Nigati² 'ii²¹ ijmaa^{21a} 'ii²¹ tya' 'e go²
'e nigajmaa^{1a} 'in nigajúin¹.
Joon icwo^{21o} tsá² tyi'i 'in gafaa^{21a} a
cwáain¹ tyi'i 'e tii²ⁱ.

Joon jileei²¹ 'in tsa¹-tsi 'n_u,
jileei²¹ 'in un'goo^{21o} 'n_u
i'ii²¹ⁱ 'e tii² la tsá² feei¹
tiin¹³ la tsá² wéi¹.

Joon i'íin^{1u} 'u 'in 'láa¹ juncwii²¹.

19 Joon ganó¹ cwo¹ fee¹ tya'
Dios Jmii²¹ 'e si' ñu¹fú². Joon
gamóo^{3oo} cwóo¹ taa¹³ júu³ ga^hi¹
Dios coon¹³ tsá² tya'a tsi in_u
cwo¹ do. Joon gali² jí² cwaain¹ñá³,
gani²¹, gatyia²¹ cwaain¹ñá³, joon
gajø²¹ 'wó² joon gax_u²¹ tsi¹ liili¹.

12

'In tsam² coon¹³ 'in mii²¹ 'lii¹³

1 Joon gali² coon²¹ li² 'e fee¹
'áai¹ fu yu¹ ñu¹fú²: lawa jaain²¹
tsam² tyi²ⁱ 'mi² 'e li la lii¹ ñi¹
joon 'wii²¹² tí¹ⁱ 'i¹ sii²¹. Joon 'u²
tyi¹ⁱ si² coon²¹ corona taain²¹²
dyatuuin¹ ná_u¹. 2 Joon 'in tsam² do
tyéen¹ⁱⁿ y_u²¹. Joon 'oo^{1o} coon¹³
wúu¹ 'e nii²¹ⁱ mo galiseein²¹ y_u²¹
do. 3 Joon coon^{21gi} li² gali² tún²
fu yu¹ ñu¹fú²: lawa jaain²¹ mii²¹
'lii¹³ yúuin² 'in sá² dyá¹ po'tyi².
Joon tsi³ dyá² moofi³ joon jmai²
coon²¹ corona taa¹³ tyi¹ⁱ. 4 Joon
gaunraan¹³ⁱⁿ catyuu¹³ lí^{1gi} ná_u¹
si¹³ ñu¹fú² coon¹³ moocúun^{1un}
joon gadyee¹³ⁱ fu ni cwo¹³
juncwii²¹. Joon 'in mii²¹ 'lii¹³ do
gajaan^{1an} tyani 'in tsam² 'in ti lí²
liseein²¹ y_u²¹ tya'a icuu²¹ⁱ tsifu
mi liseein²¹ y_u²¹ tya' 'ido. 5 Joon
galiseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañ_u¹
tya' 'in tsam² do. Joon 'in xuui²¹²
do ity_u^{2u} to² 'ii jilaa²¹ naciones
sá² juncwii²¹ coon¹³ coon²¹ 'ii¹³ 'e

lí¹ ñi³. Joon tsifu-u gasaa²¹ⁱ Dios
y_u²¹ tya' tsam² do fu li tyíin¹ⁱⁿ
li sili²¹² do. 6 Joon 'in tsam² do
gacwiin^{1o} fu coon²¹ li jo 'in tsá²
taain²¹². Do-o nigatya¹ Dios tyá²
tya'a ilicwo¹ 'ido 'e dø^{1ø} ce tsín¹
'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no'.

7 Mo ngayuu¹³ joon ganá¹ 'nii²¹
fu ñu¹fú². Joon 'in ángel 'in tyiin^{2gi}
sii Miguel coon¹³ ángeles tya'a
catyáai² gatéen¹ⁱⁿ coon¹³ 'in mii²¹
'lii¹³. Joon 'in mii²¹ 'lii¹³ do coon¹³
'ii¹³ tya'a gatéen¹ⁱⁿ coon¹³ 'in
ángeles tyú¹ 8 pe jo gali² 'in 'lii¹³.
Joon jo lisá² 'áan³ tya'a fu ñu¹fú².
9 Joon coon¹³ la joon ga'wóo²ⁱ 'in
mii²¹ 'lii¹³ do fu ñu¹fú². 'In mii²¹
'lii¹³ do sii^{21o} jon 'in 'lii¹³, sii^{21o} jon
Satanás. Ca la mo 'wiin²¹² gacón²
'in mii²¹ 'lii¹³ do tsá² taain²¹²
juncwii²¹ tóo². Joon gapí²ⁱⁿ Dios 'in
mii²¹ 'lii¹³ do ni cwo¹³ juncwii²¹
coon¹³ 'ii¹³ tya'a.

10 Joon ganúu^{3uun} coon júu³ tá²
jó² fu ñu¹fú² 'e jin²ⁱⁿ:

—Nigati² 'ii²¹ ijma² Dios tiin¹³
tsá². Ti li liñii¹ tsá² Dios 'in fee¹mo
'ii. Ity_u^{2u} Dios tyi¹ to². Gati²
'ii²¹ i'ii²¹ⁱ Cristo to² tya'a. Tsu
Dios gatyii¹ fu ñu¹fú² 'in niga'nii¹ⁱ
la 'woo¹ jmi¹ tyani Dios 'in jai²
lii² Cristo. 11 Joon gali²ⁱ 'ido
coon¹³ jmi¹ gatún^{3un} tya' Jesús
'in lii¹ Cordero tya'a. Gali^{2o} joon
'wii¹³ júu³ tya'a 'e nigajin²ⁱⁿ xiiala
gajmaa^{1a} Jesús tiin¹³ tsá². Joon
jo 'goo^{21o} wa'a júuin² 'wii¹³ júu³
tyá² tya'a. 12 'Wii¹³ joon jmaa^{2aa}
jløø^{3naa} jileei²¹ 'naa' 'in néei¹
ñu¹fú². Pe fúu² 'naa' 'in taain²¹²
ni cwo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'in
taain²¹² nu¹ jmi¹ñi³ tsu 'in 'lii¹³
gajgaai¹ jee²¹² 'naa' joon tyí²ⁱⁿ
'áai¹ tsu ñi^{1o} 'e jo wóo² lí² jmáa^{1a}
'e 'iin²¹²ⁱⁿ jmáa^{1a}.

13 Joon mo galili²ⁱ 'in mii²¹ 'lii¹³
do 'e nigapí²ⁱⁿ Dios 'ii fu juncwii²¹
joon nga'øø^{13mo} 'in tsam² do 'in

galiseein²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a.
 14 Pe Dios gacwoo¹o ga'yá³ cwáa¹
 mii²¹ feei¹ tya' in tsami² do joon
 ili'ii¹ fu li jo 'iin tsá² seein²¹ li
 sá² 'áan³ tya'a. Li² cwó² Dios 'ni¹
 jiin²¹ tsi ca'no' 'e dø¹ø 'in tsami²
 do. Do-o táain² wíin² li jo ngí¹ 'in
 mii²¹ 'lii³ do. 15 Joon 'in mii²¹ 'lii³
 do gaxuu¹u gajmaa¹a lawa coon²¹
 jmi²¹ fee¹ 'yeei²¹ 'oo²¹²o wa ili-
 caain²¹ 'in tsami² do coon¹³ jmi²¹
 'yeei²¹ 'oo²¹²o. 16 Pe ni cwoo¹³
 'wó² gauncoon¹³o 'in tsami² do
 joon ga'gii²¹ ni 'wó² do joon do-o
 gayuu²¹ jmi²¹ 'e gaxuu¹u 'in mii²¹
 'lii³ do. 17 Mo gali² la joon, joon
 'in mii²¹ do liili¹gi tyii²in tya' 'in
 tsami² do joon gangóo¹ ngatín¹in
 coon¹³ 'in jún² tya' 'in tsami² do
 'in catyáai²gi. Joon 'in jún² tya' 'in
 tsami² do lii¹i tsá² jmoo¹o la to² tyu²
 Dios, 'in jmoo¹o júu³ jilaa²¹ 'e niga-
 jmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tya'a.

13

Máa¹na gáí¹ joo²¹ 'lii³

1 Joon gajmáa³aa siin¹³na ni
 tsáa² tí² jmi¹ñi¹³ joon gamáa¹na
 jaain²¹ joo²¹ 'lii³ 'in ga'yeei²¹
 jmi¹ñi¹³ do. Joon 'in joo²¹ 'lii³
 do tí² dyá¹ mootyí² joon tsi² dyá²
 moofi³. Taa¹³ jmai² coon²¹ corona
 la coon²¹ moofi³. Joon la coon²¹
 mootyí² do toon²¹² coon²¹ e gó²
 faa²¹ tya' Dios. 2 Joon líi¹i la líi¹
 'yia² tíi³ 'in joo²¹ 'lii³ do joon li tíi¹i
 la li tíi² oso. Joon 'oo²¹²o li la 'oo²¹²
 'yia² león. Joon 'in mii²¹ 'lii³ do
 gacwo¹ 'ido wa'a pí² tya'a coon¹³
 'áan³ tya'a. Gacwó² 'ido jon to² fee¹.
 3 Joon coon²¹ mootyí² tya' 'in joo²¹
 'lii³ do sicwuu²¹ ca la li' ijúun²in.
 Pe 'e mootyí² do li sicwuu²¹ do
 ga'loo¹o. Joon ganga'goo²¹-tsi
 jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹.
 4 Joon gaun'goo²¹o tsá² 'in mii²¹
 'lii³ do tsu 'ii-o gacwo¹o 'in joo²¹

'lii³ do to² 'e 'oo¹o. Un'goo²¹ tsá²
 jon 'in joo²¹ 'lii³ do jin²in:

—Jo 'in seein²¹ la líi¹i 'in joo²¹
 'lii³ no. Joon, ç'iin lí² tñ² coon¹³ 'ii?
 5 Joon ga'yeei²¹ 'oo²¹²o júu³
 jloo³ joongi júu³ gó² tya' Dios.
 Joon ga'ii²¹i to² tya'a ca tsín¹ 'ni¹
 jiin²¹ tsi ca'no'. 6 Joon 'in joo²¹
 'lii³ do gafaa²¹a 'laa²¹ tya' Dios
 joongi faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e sii²¹
 Dios. Faa²¹a 'laa²¹ jon tya' li tyín¹
 Dios coon¹³ jileei²¹ 'in taain²¹²
 nã'fú². 7 Joon gacwóo¹i 'e jmá¹
 'nii²¹ tya' 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios
 ca gali²o. Ga'ii²¹i 'in joo²¹ 'lii³
 do 'e lí² tyu²u to² jilaa²¹ nii² tsá²
 taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹
 fuu²¹ coon¹³ jileei²¹ 'in faa²¹a jmi¹
 xiiá' fu la 'úi³ juncwii²¹. 8 Joon
 jileei²¹ tsá² 'in jo taain²¹² ni jí² tya'
 Jesús 'ii 'in gaun'goo²¹o 'in joo²¹
 'lii³ do; ca la mo 'wiin²¹² garóon¹
 juncwii²¹ jo taain²¹² 'in tsá² do ni
 jí² do li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o
 Jesús juncwii²¹ 'múu² tya'a. Joon
 líi¹i 'in Jesús do Cordero 'in najúin¹.

9 Joon wana tsí³ tsá² loocwóo¹o,
 cwonuu¹un. 10 Wana 'in tsá² tsajéeei¹
 tsá² 'nãñi³, 'nãñi³-i jon itsajéeei¹ tsá²
 'ii. La joon jon wana jngaai¹³ tsá²
 tsá² coon¹³ ñijlí²-i, coon¹³ ñijlí²-i
 joon ijngai² tsá² 'ii. Tsu 'wii¹³
 joon 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios ná²
 taain²¹² tá²-tsi joon jai² lí²i.

11 Mo ngayuui¹³ joon gamáa¹na
 jaain²¹gi joo²¹ 'lii³ 'in ga'yeei²¹
 ni 'wó². Tsi³ tñ² moofi³ la tsi³
 moofi³ joo'saa²¹ xuui²¹². Pe faa²¹a
 'ido la faa²¹ 'in mii²¹ 'lii³ do.
 12 'Oo²¹²o jilaa²¹ to² tya' 'in joo²¹
 'lii³ nifu. Joon 'in joo²¹ 'lii³ li
 tí² gáí¹ gajmaa¹a gaun'goo²¹o tsá²
 taain²¹² juncwii²¹ 'in joo²¹ 'lii³
 nifu 'in ga'loo¹ coon²¹ mootyí¹i li
 sicwuu²¹ la li' ijúun²in. 13 Joon 'in
 joo²¹ 'lii³ li tí² gáí¹ do gajmaa¹a
 li² fee¹ 'áai¹. Ca gajmaa¹a jalí² jí²
 ya' juncwii²¹ joon gaxuu²¹ fu ni

'wó² la jøø² tsá² gajmaa¹a 'in joo²¹ 'lhi²¹ do. ¹⁴ Joon coon¹³ li² 'e gajmaa¹a 'in joo²¹ 'lhi¹³ li tí² gáí¹ do tyani 'in joo²¹ 'lhi¹³ nifu gacón¹² on tsá² taain²¹² juncwii²¹ tóo². Joon 'in joo²¹ 'lhi¹³ li tí² gáí¹ do gaty^{2u} to² tsá² wa'a jméi² 'ido jaain²¹ 'in lhi¹ la lhi¹ 'in joo²¹ 'lhi¹³ sicwuu²¹ coon¹³ ñí³ pe jiin²¹o. ¹⁵ Joon 'in joo²¹ 'lhi¹³ li tí² gáí¹ do gajmaa¹a jiin¹ 'in gajmee¹in tsá² 'in lhi¹ la lhi¹ 'in joo²¹ 'lhi¹³ nifu. Galáa² 'wii²¹² gafaa^{21a} 'in joo²¹ 'lhi¹³ gajmee¹in tsá². Joon gajngaa¹³ⁱ jileei²¹ 'in jo gaun'goo^{21o} 'ii. ¹⁶ Joon gaty^{2u} to² 'e lín²in tsá² li² cwoo^{21o} tsáa¹ si tyatyí² 'ee. Jilee^{21mo} xfiin¹³ tsá² 'wéei¹ si tsá² tyiin² 'ee, si tsá² sá² cuu² si tsá² tañi² 'ee, si tsá² jmoo^{1o} to² 'ña'a si tsá² jmoo^{1o} to² tya' tsá² xeei²¹ 'ná² lín²in 'e li² do. ¹⁷ Tsu wana jo tyaan¹ tsá² 'e li² do si nombre tya' 'in joo²¹ 'lhi¹³ do jo lí² ló³ tsá² 'ee 'nú¹in joon jo lí² 'nú¹in tsá² 'e 'nú¹i. ¹⁸ 'E li² do li la li coon²¹ número. Jon wana jmi¹-tsi tsá² li²-i un¹i² tsá² 'e número tya' 'in joo²¹ 'lhi¹³ do tsu número tya' tsañuu¹ do. 'E número do tí² seisciento sesenta y seis.

14

Núu³uun 'øø¹ 'in 144,000 tsá²

¹ Mo ngayuui¹³ joon gajøø^{3øø} joon gamáa¹na Jesús, 'in lhi¹ Cordero, siin¹³in ni moo²¹ sii²¹ Sión. Joon téein² coon¹³on coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunlo¹ tyán² mil tsá². Joon 'in tsá² tyaan¹an tyatyí¹ⁱ 'e sii²¹ Cordero coon¹³ 'e sii²¹ Jmii²¹. ² Joon ganúu^{3uun} 'e 'iin² 'e jó² fu ñu¹fú², 'iin² la 'iin² li 'yu jmi²¹ 'láai¹ li¹. 'Iin² lawa mo 'oon¹on cwaain¹ 'ná³ tá² li¹. Fúu^{13mo} ti¹ téein² poo^{21o} tuntuu²¹ tya'a. ³ Joon 'øø^{1ø} coon²¹ canto 'múui² tyani li silii²¹² li tyíin¹ Dios joongi tyani 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² litii² 'e

canto do jiin¹³ 'in coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunlo¹ tyán² mil tsá² do lí² litii² 'e canto do. 'In tsá² do 'in nigajmaa^{1a} Dios tiin¹³in jee²¹² tsá² taain²¹² juncwii²¹. ⁴ 'Ido 'in jo 'ee niga'láa¹ coon¹³ tsami². Jmai² 'in tyún¹mo 'ii, joon ngii^{1o} coon¹³ Jesús doñixia¹ fu tsalín²mo. Gauntiin¹³ Jesús 'ii jee²¹² tsá² 'e lín²in lawa coon²¹ fa¹ tya' Dios Jmii²¹ nifu joongi tya' 'in Cordero do. ⁵ Jiin¹³ coon²¹ júu³ tajuu²¹ jo gasii¹ 'ido. Joon jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo røøi²¹ tyani Dios.

Júu³ gañi¹ gaai²¹ ángeles

⁶ Joon gamáa¹na jaain²¹gi ángel 'in ga'øøi² tuntsa¹ ñu¹fú². Joon 'in ángel do tyaan¹an júu³ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo tya' xiiala tiin¹³ tsá² juncwii²¹. Jajmaa^{13a} tsá² júu³ jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹; jilaa²¹ nii² tsá² 'in faa^{21a} jilaa²¹ nii² jmi¹, 'in néei¹ la coon²¹ fuu²¹. ⁷ Joon jin² 'in ángel do coon¹³ coon²¹ júu³ tá²:

—Cwo'gøø²¹mo' Dios. Jóø^{2oo} 'in feei¹ 'áa¹mo 'i-i joon nigatí² 'ii²¹ ijmáa^{1a} 'ii²¹ tya' tsá². Cwoun'goo^{2oo} 'in nigajmaa^{1a} ñu¹fú² coon¹³ ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³ jmi¹ñi¹³ coon¹³ li 'yá² jmi²¹.

⁸ Joon mo ngayuui¹³ gafaa^{21a} 'in ángel do jaain²¹gi ángel gafaa^{21a} jin²in:

—Jøø^{2øø}, tyaan²aan' cwáain¹. 'In tsá² néei¹ Babilonia, 'e fuu²¹ fee¹ li¹, niga'aa^{1a} fa'ii²¹ 'áai¹ tsu niga'e^{2e} tsá² néei¹ la caain²¹ fuu²¹ 'e un'goo^{21o} dioses 'in jo la jai².

⁹⁻¹⁰ Joon jaain²¹gi ángel gacwéei¹ joon gatí² gaai²¹. Joon gafaa^{21a} coon¹³ júu³ tá² jin²in:

—Jileei²¹ 'in un'goo^{21o} 'in joo²¹ 'lhi¹³ do i'e^{2e} Dios Jmii²¹ 'ii wúu¹ 'áai¹. La joon jon inii²¹ wúu¹ jileei²¹ 'in un'goo^{21o} 'in gajmeei¹ tsá² 'in lhi¹ la lhi¹ 'in joo²¹ 'lhi¹³ do si lín²in 'e li² do tyatyí² si cwoo²¹ 'ee. Joon

mi tí² joon jo feei¹gi-tsi Dios coon¹³ 'in tsá² do, jmai² 'e 'nii²¹-tsi. Joon inii²¹ wúu¹ 'áai¹ coon¹³ jí² coon¹³ azufre. Tyani ángeles tya' Dios joongi tyani Jesús, 'in sii²¹o jon Cordero, inii²¹ 'ido wúu¹. ¹¹Joon 'e wúu¹ inii²¹ do 'e li la li coon²¹ unñi² 'e soo¹o coon²¹ tøø²mo. Jo sá² wa'a 'ii²¹ 'woo²¹ tya'a 'in gaun'goo²¹o 'in joo²¹ 'lñi³ do si gaun'goo²¹o 'in gajmeei¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lñi³ do 'ee. La 'woo¹ jmi¹ jo sá² wa'a 'ii²¹ 'woo²¹o tya'a 'in líi¹ li² tya' 'in joo²¹ 'lñi³ do. ¹²Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a jmáa¹a taa²¹-a jileei²¹ 'in tsaa²-tsi Dios Jmii²¹, jileei²¹ 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios joon ja'mo líi² Jesús.

¹³Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ jó² fu ñu¹fú² 'e jin²in sii²¹i jna:

—Taan¹ ni mo'jí² 'e júu³ lo: “Jløø¹³mo jileei²¹ 'in jai² líi² Ña'ñu¹u' Jesús mi júun²in. Jløø¹³mo nano la joon li ngóo¹gi.” “Jo¹o”, jin²in 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tsu i'ii²¹ 'woo²¹o tsá² to² tya'a joon jilaa²¹ to² tya'a 'e gajmaa¹a jo 'in²-tsi Dios.

Mo gacóon¹ ángeles 'e garoo²¹ fu juncwii²¹

¹⁴Joon gajøø³øø joon gamóo³oo coon²¹ jní¹ taa²¹ joon ni jní¹ do tyín¹ jaain²¹ 'in líi¹ la líi¹ joon¹ tsañuu¹. 'Yu goon corona tyí¹i joon san²an coon²¹ ñijlí²-i tuu²¹ 'e 'má¹. ¹⁵Joon gacwo¹ñi¹ jaain²¹gi ángel inuu cwo¹ fee¹ si² ñu¹fú² do, joon 'in ángel do gajin²in coon¹³ júu³ tá² sii²¹ 'in ángel tyín¹ ni jní¹ do:

—Tyiin¹³ ñijlí²-i tuu²¹ tyi¹i joon cóon¹³on 'e garoo²¹ tyi¹i tsu gatí² 'ii²¹ 'e galityú²-u 'e garoo²¹ juncwii²¹.

¹⁶Joon 'in tyín¹ ni jní¹ do 'e gatyiin²¹in ñijlí²-i tuu²¹ tya'a

juncwii²¹ joon gacóon¹on 'e garoo²¹ juncwii²¹.

¹⁷Joon jaain²¹gi ángel gacwo¹ñi¹ 'e cwo¹ si² ñu¹fú² do. Saan²¹an jon coon²¹ ñijlí²-i tuu²¹ 'e 'má¹.

¹⁸Joon gacwo¹ñi¹ jaain²¹gi ángel ni altar 'in tyu² to² jí². Joon gafaa²¹a coon¹³ júu³ tá² gasii²¹i 'in ángel do 'in saan²¹an ñijlí²-i tuu²¹ 'e 'má¹ jin²in:

—Tyiin¹³ ñijlí²-i tuu²¹ tyi¹i 'e 'má¹. Tyín²¹an 'e cwaain²¹ mi³ wuunjøø¹³ 'e garoo²¹ tyi¹i 'e sá² juncwii²¹ tsu gafuu²u.

¹⁹Joon 'in ángel do gatyiin²¹in ñijlí²-i tuu²¹ tya'a fu juncwii²¹. Joon gacoon²¹o mi³ wuunjøø¹³ 'e sá² juncwii²¹ joon gato²o tsi coon²¹ liníui¹. 'E 'øøi²¹-tsi tsá² i'e²e Dios tsá² wúu¹ 'áai¹. ²⁰Joon ganiú¹ 'e mi³ do li' co' fuu²¹ do. Joon lawa jmi¹ gatoon²¹ li ganiú² 'e mi³ do. Joon galí² jmi¹ do lawa'a li ngóo¹ jmi²¹ tí² cwó² 'ni¹ ciein¹³ kilóometers gangóo¹ jmi¹ do li náa¹ fuu²¹ do. Joon 'o² 'e jmi¹ do jün¹³ la ñii² 'íi¹ 'oo²¹² cwa² mo 'yu freno 'oo²¹²o.

15

Lawa dyái¹ ángeles 'in tyán¹ fa'í³ li gatséi¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹

¹Joon gamóo³oo coongi li² fee¹ fu ñu¹fú². 'Áai¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² 'wii¹³ 'e li² do. Gamáa³na dyái¹ ángeles 'in tyán¹ fa'í³ li gatséi¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon coon¹³ 'e dyái¹ fa'í³ do gajeen²¹mo 'nii²¹-tsi Dios.

²Joon gamóo³oo lawa coon²¹ jmi¹ñi³ la li sí³ sicaai¹³ jí². Joon téein² ni jmi¹ñi³ do 'in jo gali¹i 'in joo²¹ 'lñi³ do tya'a. Jo gaun'goo²¹o 'in tsá² téein² do 'in nigajmeei¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lñi³ do jon'gi ga'ii²¹i li² tya' 'in joo²¹ 'lñi³ do. Joon 'in tsá² do téein² ni jmi¹ñi³ do san²an tuntuu²¹ 'e gacwo² Dios 'ii. ³Joon ga'øø¹ø 'in tsá² do coon²¹

canto tya' 'lii²¹² Moisés 'in gajmaa¹a
 la to² tyu² Dios joongi ga'øø¹ø canto
 tya' Jesús, 'in líi¹ Cordero, 'e jin²in:
 Fee¹ joon 'ya²gi jilaa²¹ 'e gaj-
 maa²¹a, Ña'ñu¹u' Dios.
 Jiin¹³ 'nu-u lí² jmaa²¹a jilaa²¹ 'e
 'iin²¹²u'un.
 Coon²¹ tsáa¹ joongi 'e la jai² 'e fu¹
 tyi'i.
 Røøi¹³ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹
 'nu.
 4 Jiin¹³ jaain²¹ jo seein²¹ wa'a jo
 'gii²¹i 'nu, Ña'ñu²u',
 jilee²¹mo iunfee¹i 'nu.
 Jiin¹³ 'nu-u 'in tyú¹mo.
 Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹
 jalíin² un'goo²¹o 'nu.
 Nigacón²o cwáain¹ 'e røø²¹ jilaa²¹ 'e
 jmoo²¹o.

5 Mo ngayuui¹³ joon gajøø³øø
 joon gamóo³oo ganó² 'e cwo¹ si²
 ñu'fú² li si'mó² 'e cuun²¹² toon²¹² ley
 do. 6 Joon ga'wooi²¹ dyái¹ ángeles
 'e cwo¹ do. Joon 'in dyái¹ ángeles
 do tyaan¹an dyía¹ nii² fa'í³. Joon
 tyi²i 'in ángeles do siin³in taa²¹ jii¹
 lí¹ 'mi² sii²¹ lino. Joon si'ñuu¹ nitsí¹
 'e lí¹ jmai² cwanáa¹. 7 Joon jaain²¹
 jee²¹² 'in joo²¹ jiin¹ do gacwo¹o
 jmai² coon²¹ 'ú¹ pi³ lí¹ cwanáa¹ 'in
 ángeles dyái¹ do. Joon røøi²¹ tya'
 jilaa²¹ wúu¹ i'e²e Dios tsá² 'e 'ú¹
 pi³ do. Joon Dios do seein²¹ coon²¹
 tøø²mo. 8 Joon 'e cwo¹ do garøi¹
 coon¹³ 'e 'ya²gi la joon coon¹³ to²
 'e 'oo¹o Dios. Lawa unñi² 'e garøi¹
 'e cwo¹ do. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo
 lí² tsataai² inuu cwo¹ do ca mo
 gatséi¹ 'e dyía¹ fa'í³ tyaan¹an 'in
 dyái¹ ángeles do.

16

Lawa 'ú¹ pi³ tyaan¹an fa'í³

1 Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ tá²
 jó² fu inuu cwo¹ joon gajin²in sii²¹i
 'in dyái¹ ángeles do:

—Cwoíin²naa', cwo'íi¹naa' 'e fa'í³
 tya' Dios 'e taa¹³ 'ú¹ pi³ tyii' ni
 cwoo¹³ juncwii²¹.

2 Joon 'in ángel nifu nga'íi¹in 'ú¹
 pi³ tya'a ni cwoo¹³ juncwii²¹ joon
 ga'yéee²i juu²¹ 'lii³ tya' jileei²¹ 'in
 niga'ii²¹i lí² tya' 'in joo²¹ 'lii³ do
 si 'in nigaun'goo²¹o 'ee 'in gajmee¹i
 tsá² 'in líi¹i la líi¹ 'in joo²¹ 'lii³ do.

3 Joon 'in ángel li tí² gáí¹ nga'íi¹in
 'ú³ pi³ tya'a ni jmi'ñi¹³ joon
 jmi'ñi¹³ galí¹ la li jmi¹ tya' 'lii²¹².
 Joon gajún¹mo jileei²¹ joo²¹ táai²
 jmi'ñi¹³.

4 Joon 'in ángel li tí² gaai²¹
 nga'íi¹in 'ú¹ pi³ tya'a ni jmi²¹
 coon¹³ ni li 'yá² jmi²¹ joon galí¹
 jmi¹. 5 Joon ganúu³uun 'in ángel tya'
 jmi²¹ do jin²in:

—Røø²¹ 'ii²¹ gajmaa²¹a, Ña'ñu¹u'
 Dios, 'in tyú¹. Seen²¹mo'o la
 mojeei¹, joon seen²¹mo'o la no.
 Røø²¹ 'ii²¹ gajmaa²¹a tya' tsá² 6 tsu
 'in tsá² do nigatuu¹un jmi¹ 'øø² 'in
 jai² líi² 'nu, 'in gafaa²¹a 'wii²¹² tyi'i,
 tsu gatyu²¹u to² 'e 'uun²¹ 'in tsá² do
 jmi¹ jiin¹³ la gatíi².

7 Ganúu³oo jon júu³ jó² fu ni altar
 do 'e gajin²in:

—'E ja¹mo nigajmaa²¹a 'ii²¹ røø²¹
 joongi coon²¹ tsáa¹, Ña'ñu¹u' Dios.
 Jiin¹³ 'nu-u lí² jmaa²¹a ce jilaa²¹ 'e
 'iin²¹²u'un.

8 Joon 'in ángel li tí² tyúuin²
 nga'íi¹in 'ú¹ pi³ tya'a li 'íi¹in ñi¹.
 Joon gacwo¹o ñi¹ do ilí² júun¹in
 tsá² coon¹³ jí² tya'a. 9 Joon
 gacáa²mo tsá² coon¹³ jí² do. Pe
 'in tsá² do jo gajoo²¹-tsi wa'a
 gatsaa¹-tsi Dios 'in tyu² to² fa'í³ do.
 Xu li' joon gafaa²¹gi 'laa²¹ tya' Dios.

10 Joon 'in ángel li tí² 'ñeei²
 nga'íi¹in 'ú¹ pi³ tya'a li tyíin¹in 'in
 tyu²u to² 'in joo²¹ 'lii³ do joon li
 tyu² 'ido to² galinuu²¹. Joon 'in tsá²
 taa²¹² do gacuu²¹u nisii¹²i coon¹³
 wúu¹ 'e ni² do. 11 Pe coon¹³ 'elo

jo gajoo²¹-tsi 'e unsii²i 'e jmoo¹o
'e gó² tya'a, xujoon faa²¹gi 'laa²¹
tya' Dios Jmii²¹ tyiin¹ ñu¹fú² 'wii¹³
nigangoo¹o wúu¹ 'yee²¹i juu²¹ 'lii³
do.

12 Joon 'in ángel li tí² jnúui²
nga'íi¹in 'ú¹ pi³ tya'a ni coon²¹
jmii²¹ fee¹ sii²¹ Eufrates joon
galityuun²¹ jmii²¹ do, gauntyí² fu¹
ijalín² róøi¹³ 'in néei¹ li 'yeei²¹ ñi¹.

13 Joon gamáa³na gaai²¹ espíritu
gó² 'in líi¹ la líi¹ je'cwa² ga'wóo²i
moo'oo² mii²¹ 'líi³ coon¹³ moo'oo²
'in joo²¹ 'líi³ coon¹³ moo'oo² 'in
jin² 'e faa²¹o júu³ tya' Dios Jmii²¹
pe jo jo¹. 14 Joon 'in espíritu do
líi¹ 'ii¹³ tya' 'in 'líi³ joon li²-i
jmáa¹a jilaa²¹ li² 'e tsa'goo²¹-tsi tsá².
Joon 'in tsalín²mo tsauncaain²¹
jileei²¹ róøi¹³ 'in néei¹ juncwii²¹.
Iuncaain²¹ 'in róøi¹³ do itéen¹in 'e
jmaa¹ 'nii²¹ mi tí² jmii²¹² fee¹ tya'
Dios Jmii²¹ 'in li' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in.
15 Joon jin² Dios: “Janúu²uun¹,
igó³oo 'e 'uuin²¹ lawajaain²¹ 'uun²¹.
Joon jløø¹³mo 'in jo cwuu²¹i joon
'in tyi²o sün³, 'in nanáa¹ tyá²
tya'a. Tsu la joon jo tí² ringúu¹i
ngí² 'e jøø²i tsá² xeei²¹ 'ii, jo i'aa¹a
fa'ii²¹.” 16 Joon 'in espíritu gó² do
iuncaain²¹ 'in róøi¹³ do fu coon²¹
li sii²¹ Armagedón coon¹³ jmii¹
hebreo.

17 Joon 'in ángel li tí² dyáí¹ ga'íi¹in
'ú¹ pi³ tya'a tya'cwii²¹. Joon
gacwo¹ii¹ inuu¹ cwo¹ si² ñu¹fú²
coon²¹ júu³ tá², jó² fu li si² li silii²¹²
do, 'e jin²in:

—Nasi'yee²¹mo jilaa²¹-a.

18 Joon galí² jí² cwaain'ñá³ 'áai¹,
ga'oon¹on cwaain'ñá³ joon ga'íi²i
tá² líi¹. Joon gajøø²¹ 'wó² líi¹
jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo mo gajøø²¹
'wó² la do la jee²¹² taain²¹² tsá²
juncwii²¹. 19 Joon 'e fuu²¹ fee¹
do gajli², galí² 'ni¹ 'ii¹³. Joon
ga'ín¹ lacaain²¹ fuu²¹ catyiaa². Joon
gati²-tsi Dios Jmii²¹ 'in tsá² néei¹

fuu²¹ Babilonia 'a 'e¹e wúu¹ jiin¹³
la nigatyu²u to² mo gati² 'nii²¹-tsi
tya' 'in tsá² do. 20 Joon jilaa²¹
cwoo¹³ tyuun²¹ roon¹ ni jmii²¹
gayuun²mo joon jilaa²¹ moo²¹ jo
sá²gi. 21 Joon gaxuu²¹ tsí¹ coo¹³
'áai¹ jee²¹² tsá². Ca tunló¹ kilos la
ca mi¹³ 'ii²¹ 'e tsí² do xuu²¹ fu yu'.
Joon 'in tsá² do gafaa²¹a 'laa²¹ tya'
Dios Jmii²¹ 'wii¹³ tya' tsí¹ gaxuu²¹
do tsu líi¹ gangoo¹on wúu¹ 'wii¹³ 'e
tsí¹ do.

17

In yiiatsangó¹ feei¹

1 Joon gamáa³na jaain²¹ jee²¹² 'in
dyái¹ ángeles do 'in san² 'ú¹ pi³ do.
Joon 'ii gajin²in sii²¹i jna:

—Ná² fu lo, tsu i'e³ee 'nu xiiala
i'e¹e Dios wúu¹ 'in 'yiiatsangó¹
feei¹ 'in tyiin¹ ni jmi¹ñi¹³. 2 Joon 'in
róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹ nigangii¹
nigajmaa¹a 'e gó² coon¹³ 'ido.
Joon 'in taain²¹² juncwii²¹ lawa
gali'ín¹mo coon¹³ 'e gó² tya'a la mo
'un² tsá² vino.

3 Joon lawa'a 'e cíi³oo 'in ángel
do gatøø¹ø jna fu coon²¹ li jo 'iin
tsá² taain²¹². Joon gamáa³na jaain²¹
tsamí² tyiin¹in jaain²¹ joo²¹ 'líi³
yúuin². Joon 'in joo²¹ 'líi³ do
tsí³ dyáí¹ mootyí¹i joon tsí³ dyá²
moofi³. Joon la tøø² 'in joo²¹
'líi³ do toon²¹² 'e faa²¹ 'laa²¹ tya'
Dios Jmii²¹. 4 Joon 'in tsamí² 'in
tyiin¹in 'in joo²¹ 'líi³ do tyi²i 'mi²
'nuu² júuin² coon¹³ 'e yúuin². Joon
sixéei¹³ cwanáa¹ coon¹³ cuun²¹²
'e tyiin² 'áai¹ coon¹³ perlas. Joon
san²an coon²¹ copa lí¹ cwanáa¹
sirøøi²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e un'leei²¹
tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹
'in 'yiiatsangó¹ do. 5 Joon toon¹on
tya'tyí¹i coon²¹ júu³ 'uuin²¹ 'e jin².
“Babilonia 'in feei¹. Sáa³o jileei²¹
'yiiatsangó¹ 'ino. Sáa³o jon jilaa²¹
'e gó² 'e sá² juncwii²¹ 'ino.” 6 Joon
gacón³oon cwáain¹ 'e 'ín¹mo 'in

tsamí² do coon¹³ jmi¹ tya' tsá² tsaa¹-tsi Dios joon coon¹³ jmi¹ tya' 'in gajngai² tsá² tsu 'wii¹³ jmoo¹o la to² tyu² Jesús. Joon líi¹ nga'goo²¹-tsii mo gamáa³na 'in tsamí² do. ⁷ Joon jin²'in 'in ángel do sii²¹; jna:

—¿'Ee li' tsa'goo²¹-o'o 'áai¹? Jmaa¹³aa 'nū júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ 'uui²¹ tya' 'in tsamí² do joongi 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'in joo²¹ 'líi³ li tyíin¹ 'in tsamí² do. 'In joo²¹ 'líi³ do tsí³ dyá¹ mootyi² coon¹³ dya moofi³. ⁸ 'In joo²¹ 'líi³ do 'in gañíi¹u'un 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano ti li cwo¹hí¹ too²¹ tyí² li sá² tyú² 'e nūgi 'in 'iin² coonti. Joon 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'in tsá'goo²¹-tsi mi ní² 'in joo²¹ 'líi³ do 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano pe coon²¹ mi cwé¹mo tún¹ juncwii²¹. 'In tsá² 'in ninga'goo²¹-tsi do jo taain²¹² ni jí² li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a. Ca la mo rón¹ juncwii²¹ jo taain²¹² 'in tsá² do 'e jí² do.

⁹ 'Elo li² wa 'in 'iin²¹² 'in 'øøi²¹-tsi; Tún² nii² 'øøi²¹-tsi tsá² 'e dyá¹ mootyi² 'in joo²¹ 'líi³ do. Li la li dyá¹ po¹³ tíi²¹ li tyíin¹ 'in 'in tsamí² do. ¹⁰ La joon jon lawa dyá¹ róøi¹³. Nigaxuu²¹mo 'ñéei² róøi¹³ do, joon jaain²¹ tyu² to² nano, joon jaain²¹gi róøi¹³ do ti lí² jó¹. Joon mi cwéé¹i coon²¹ sii¹³xu itaa²¹a. ¹¹ Joon 'in joo²¹ 'líi³ do 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano 'ii li tí² jñéei² róøi¹³ xufiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'in dyá¹ róøi¹³ 'ido. Joon itsaa²¹o fu li 'ii²¹.

¹² 'Joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e dyá² moofi³ 'e gañí²i li la líi¹ dyéi² róøi¹³ 'in jo mo ga'ii²¹gi to² tya'a. Pe i'ii²¹mo to² tya'a caan²¹mo coon¹³ 'in joo²¹ 'líi³ do. Jee²¹² coon²¹ hora ityu²u to². ¹³ Canii²mo 'øøi²¹-tsi 'in dyéi² róøi¹³ do. Joon icwo¹o

to² 'oo¹o coon¹³ 'ii²¹ tya'a 'in joo²¹ 'líi³ do. ¹⁴ Joon itéen¹in coon¹³ Jesús, 'in líi¹ Cordero, pe Jesús do ilii²¹i tsu feei¹gi 'ii la jee²¹² jileei²¹. 'Ii líi¹ róøi¹³ 'in feei¹gi la jee²¹² jileei²¹ róøi¹³. Joon jileei²¹ 'in ngi¹ coon¹³on nigatø¹o joon gatyii¹²in Dios 'ii. Joon jo tiuu² 'ido 'ii.

¹⁵ Joon gajin² 'in ángel do sii²¹; jna:

—'E jmi¹ñi¹³ gañii²in li tyíin¹ 'in 'yiiatsangó¹ li la li jilaa²¹ fuu²¹ coon¹³ jileei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ jmi¹ 'e sá² juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ nacíoon¹³mo. ¹⁶ Joon 'in dyéi² róøi¹³ do 'in líi¹ la li moofi³ tya' 'in joo²¹ 'líi³ do ilí'ee²¹i 'in 'yiiatsangó¹ do. Joon itiuu²mo 'ido 'ii ti ringúu¹i. Joon icuu¹mo 'ido 'ii joon ijúun²in coonti. ¹⁷ Tsu Dios gajmeei¹ 'in róøi¹³ do 'e jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in. Tsu 'wii¹³ joon róø²¹ gasí²i jee²¹² 'ii joon gacwo¹o 'in joo²¹ 'líi³ tya'a ca tsín¹ jilaa²¹ júu³ ga'ii²i Dios Jmii²¹. ¹⁸ Joon 'in tsamí² 'in ní¹u'u líi¹ a li 'e fuu²¹ fee¹ 'in tyu² to² jileei²¹ róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹.

18

Mo ga'ín¹ fuu²¹ Babilonia

¹ Mo ngayuui¹³ joon gamáa³na jaain²¹gi ángel 'in gajngái¹ fu ñu¹fú² joon fee¹ to² 'oo¹o. Joon ni cwoo¹³ juncwii²¹ jná² joo²¹ coon¹³ 'e 'ya²gi tya'a. ² Joon coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹ ga'oo¹o jin²in:

—Niga'ín²mo Babilonia 'e fuu²¹ fee¹ do. Niga'ín²mo joon gali¹ coon²¹ li taain²¹² 'in 'líi³ Do-o itéen¹in jileei²¹ espíritu gó². Lawa coon²¹ tyuu²¹ taain²¹² ton¹ 'líi³, 'in 'eei²¹ tsá² gali² 'e fuu²¹ do. ³ Joon lawa gali'ín¹mo tsá² taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ 'e gó² láa¹ 'in 'yiiatsangó¹ do. Joon 'in róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹ gati²-tsi ngi¹ coon¹³ 'ido. Joon 'in 'nii¹ 'e ló¹ tsá²

galisá² cuu² tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² tí²-tsi.

⁴Joon ganúu³uu coongi júu³ jó² fu ñu¹fú² 'e jin':

—'Woo²¹naa' 'e fuu²¹ lo jilee²¹naa' 'in líi¹ tsá² tyiia 'e jo 'ii¹³naa' tsaa² tya' 'ido jon'gi iliseein²¹naa' fa'í³ la fa'í³ iseein²¹ 'ido. ⁵Tsu tsaa² tya'o galifee¹ 'áai¹ ca gatyali²¹² tsaa² tya'a fu ñu¹fú² joon gati¹-tsi Dios jilaa²¹ 'e gó² nigajmaa¹a. ⁶Cwóo¹³oo' wúu¹ 'ido jii¹³ la nigacwo¹o 'in xeei²¹. Cwotyí²ii' 'in tsamí² do tún² 'iin¹³gi jii¹³ la nigajmaa¹a. Cwó²oo' 'e 'uu²¹u 'in tsamí² do tún² 'iin¹³gi 'e gó² la gacwo¹o 'ido tsá² xeei²¹.

⁷'Áa¹mo fee¹i gajmei¹ 'ñá'a joon 'áa¹mo tyú² seein²¹ jin²in: "Lo-o tyíin¹na líi¹na 'yiia²¹² róø¹³. Jo líi¹na 'yiia¹ñí² joon jo 'ee wúu¹ imóo³oo."

⁸'Áai¹ tyú² galiseein²¹ pe joon 'ii²¹ la joon jon iní² wúu¹. Tsu 'wii¹³ joon coon²¹ jmi²¹² mi jó¹ fa'í³ tya'a iní² 'oo² ijo¹, ilixuu²¹²-tsi 'áai¹ joon ijuun²¹mo, joon caa¹i coonti ce líin²in fó² coonti. Tsu feei¹ 'áa¹mo Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹ 'in gajmaa¹a 'ii²¹ tya'a.

⁹Joon jileei²¹ róøi¹³ 'in gangi¹ jmoo¹ jløø¹³i coon¹³ 'ido ityi¹o, ilix-uuí²¹²-tsi mi jøø² roon¹on unñi² li caa²¹i 'in tsamí² do. ¹⁰Wíin² téein² tsu 'wii¹³ 'goo²¹o ní² 'in tsamí² do wúu¹ joon jin²in:

—i'Áai¹ tyafó² fúu² 'nu, Babilonia, coon²¹ fuu²¹ fee¹ joon coon²¹ fuu²¹ tyiin²! Pe jmi²¹² nano gacwá¹ imoo¹³o wúu¹.

¹¹La joon jon 'in téein² 'ñi¹i 'e ló¹ tsá² tyi¹o jon ilix-uuí²¹²-tsi tsu jo 'in seein²¹ ló¹gi laa²¹² tya'a 'e ningatyaan¹an. ¹²Ningatyaan¹o cwanáa¹ coon¹³ cwataa²¹ coon¹³ cuun²¹² 'e tyiin² 'áai¹. Ningatyaan¹an 'mi² tyú² 'e lí¹ lino coon¹³ 'mi² wuu²¹ nuu¹ yúuin² coon¹³ yáun². Ningatyaan¹

'ido jilaa²¹ 'mó² jmafuu²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e lí¹ moojon² elefante coon¹³ 'mó² 'e tyiin² 'áai¹. Joongi ningatyaan¹an 'in tsá² 'ñi¹ do ñiyúun² coon¹³ ñi³ coon¹³ cuun²¹² marmol. ¹³Ningatyaan¹o jon canela coon¹³ 'oo²¹ tya' 'uunñi² tya' tsá² coon¹³ fuu²¹² sún¹ coon¹³ mirra coon¹³ jmi²¹ jmafuu²¹ coon¹³ vino coon¹³ aceite coon¹³ fuu²¹² 'iñi¹ 'e tyú² coon¹³ trigo. La joon jon jée¹i joo²¹ coon¹³ joo'saa²¹ coon¹³ cwa² coon¹³ care² jñú² cwa². Joon ca tsá² 'in si'ñi²¹² jmoo¹o to² tya' tsá² jée¹i. ¹⁴Joon ijin²in sñ²¹i 'e fuu²¹ do:

—Joon 'e 'oofuu¹ 'e gasín¹u'un ca la mo jéei¹ gangalii¹. Gangalii¹ jon jilaa²¹ 'e tyú² 'e tí²-o'o coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi joon jo tyiia²¹gi.

¹⁵Joon wíin² itéen¹in 'in ga'ñi¹i jilaa²¹ 'e ló¹ 'ido joon galiíi¹ tsá² sá² cuu² 'wii¹³ jilaa²¹ 'e galó¹ 'ido. Wíin² itéen¹in tsu 'wii¹³ 'goo²¹o coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ ní² 'in tsamí² do. Itéen¹in ch²¹o xuui²¹²-tsi. ¹⁶Jin²in:

—'Áai¹ fúu² 'e fuu²¹ 'ya²gi do tsu galiíi¹ la líi¹ jaain²¹ tsamí² 'yei²gi 'in tyi² 'mi² tyú² lí¹ lino nuu²¹ yúuin² joongi yáun². Sixée¹i cwanáa¹ coon¹³ cuun²¹² tyiin² coon¹³ perlas. ¹⁷Joon jee²¹² catá² ga'in¹ jilaa²¹ 'e sá² tya'a.

Joon wíin² taain²¹² jileei²¹ tsá² tyú² to² barcos coon¹³ 'in táai² barcos coon¹³ 'in jmoo¹o to² tsi barcos do. Jileei²¹ 'in jmoo¹o to² ni jmi¹ñi¹³ táan¹in wíin². ¹⁸Joon mo gajøø² roon¹ unñi² có² 'e fuu²¹ do joon ga'oo¹o tá² jin²in:

—Jo 'e fuu²¹ sá²gi 'e 'ya²gi lagi 'e fuu²¹ do.

¹⁹Joon ga'ee¹ e cwoo¹³ jee²¹² tyií¹i gatyí¹² xuui²¹²-tsi 'áai¹ joon 'oo¹o jin²in:

—'Áai¹ fúu² 'e fuu²¹ 'ya²gi do. 'Áai¹ galisá² cuu² tya' 'in jmoo¹o to²

ni jmi'ñi¹³ coon¹³ cuu² ga'in²in 'e fuu²¹ do. Pe jee²¹² coon²¹ catá²-a ga'in¹ 'e fuu²¹ do.

²⁰ Pe jmaa^{2aa} jløø¹³naa' 'in táai² ñu'fú² coon¹³ 'naa' 'in líi¹ apóstoles coon¹³ jileei²¹ 'naa' 'in faa^{21a} cwaain¹ tya' Dios coon¹³ jileei²¹ 'in tsaa¹-tsi 'ii. Tsu mo gacóon^{1o} tya'a, 'ii²¹ røø²¹ jmaa^{1a} Dios tyi'naa'.

²¹ Joon jaain²¹ ángel 'in pín² 'áai¹ gasaa^{13a} coon²¹ cuun²¹² 'e lí¹ lawa coon²¹ too¹ fee¹ joon gapí² 'in ángel do 'e cuun²¹ do tsi jmi'ñi¹³ jin²in:

—La gapí³ii 'e cuun²¹² do tsi jmi'ñi¹³ la joon jon i'in²in Babilonia, coon²¹ fuu²¹ 'ya²gi. Joon jo ní²gi tsá² 'ii. ²² Jo jmi'ñi²¹² núu²gi tsá² 'iin² sóoin¹³ jee²¹² 'nú¹ tya'a. Jo núu²gi tsá² sóoin¹³ tuntuu²¹ jon'gi tya' flauta si lúu¹ xuu^{1u} tsá² 'ee. Jon'gi seein²¹gi tsá² tíi² 'láai² ni² to². Jon'gi itsii¹gi tsamí² coon¹³ too¹. ²³ Jo 'ee jí² coo¹gi, jii¹³ coon²¹ jee²¹² 'nú¹ jon'gi inúu²gi tsá² júu³ 'e náa¹ 'goo²¹ li cuui² cwoo²¹ tsá². Ijon^{2on} tii² xufiin¹³ la mo jéei¹ 'in tsá² tyi' 'in 'ñii¹ 'e ló¹ feei¹gi 'áai¹ 'ii la jee²¹² jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ joon 'in tsalaai¹ tyi'i gacon^{2on} tóo² 'in tsá² catyaai² do.

²⁴ Tsu tsaa² tya' 'e fuu²¹ do jilaa²¹ jmi¹ 'e gatúun^{2un} tya' 'in gafaa²¹ 'wii²¹² tya' Dios coon¹³ 'in tsaa¹-tsi 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in najóin¹.

19

¹ Mo ngayuui¹³ joon ganúu^{3uun} júu³ tya' tsá² fúui¹ 'in táai¹ ñu'fú² 'e jin²in:

¡Aleluya! Nigajmaa^{1a} Dios tiin¹³ tsá².

Cwolí² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹ la joon jon jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios tyi'.

² Nigajmaa¹ Dios 'ii²¹ røø²¹ joon coon²¹ tsáa¹ mo gajmaa^{1a} 'ii²¹ 'ii²¹ tya' 'in 'yiatsangó¹

'in gajmaa¹ un'leei²¹ tsá² yaai coon¹³ 'e gó² gajmaa^{1a}.

Tsu Dios jmaa^{1a} tyi² 'in 'yiaa²¹² do jilaa²¹ 'e røø²ⁱ tya' 'e gó² gajmaa^{1a} tya' 'in tsaa¹-tsi Dios, 'in najngaa¹³ⁱ.

³ Joon gajin^{2o} jon:

—¡Aleluya! Jii¹³ catá² jo jón²gi róon² unñi² tya' fuu²¹ do.

⁴ Joon 'in dyiiatyúuin² tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyúuin² joo²¹ jii¹ do gatyíia² ca ti ni 'wó² un'goo^{1o} Dios Jmii²¹ 'in tyiin¹ li silii²¹² tya'a, joon gajin²ⁱⁿ:

—¡Amén! ¡Aleluya!

⁵ Joon coon²¹ júu³ gajó¹ li silii²¹² do 'e jin²in:

Cwoun'goo^{2oo} Dios tyi' jileei²¹ 'naa' 'in jmoo^{1o} la to² tyu^{2u}, jileei²¹ 'naa' 'in gøøi²¹ 'ii la 'in 'wói² tiin¹³ la 'in tyiin².

Coon²¹ mi tí² jmi'ñi²¹² fu ñu'fú²

⁶ Joon ganúu^{3uun} coon²¹ lawa 'e faa²¹ tsá² fúui¹ líli¹, joongi lawa li na'yú³ jmi'ñi²¹ 'láai² lí¹. Joongi lawa li ni'oon^{1on} cwaain'ná³. Gajin^{2o} 'e júu³ do:

¡Aleluya! Tsu niga'ii²¹ⁱ Ña'ñu^{1u} Dios tyi' 'in lí² jmá² jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in, to² tya'a.

⁷ Cwojmaa^{2aa} jløø¹³naa' joon cwoun'goo^{2oo} 'ii

tsu nigatí² 'ii²¹ 'e iuncaain²¹ Jesús, 'in líi¹ Cordero, jileei²¹ tsá² 'in tsaa¹-tsi 'ii icwá² coon^{13on}.

Joon ijmáa^{1a} jmi'ñi²¹² lawa li cui² cwoo²¹ tsá².

Joon jileei²¹ 'in iuncaain²¹ coon^{13on} nigatyaa¹ tyá² tya'a la jmoo^{1o} tsamí² mo ti li cui² cwoo^{21o}.

⁸ Nityi¹ⁱ 'mi² taa²¹ li lino tyá², tyá² nasiin¹³ⁱⁿ joon jii¹ siin¹³ⁱⁿ. Tsu 'e 'mi² lino do 'e li la li jilaa²¹ 'e tyá² 'e nigajmaa^{1a} 'in jmoo^{1o} la to² tyu² Dios.

9 Joon 'in ángel do gajin²in sii²¹; jna:

—Táan¹ mo'jí² 'e júu³ lo: “Jløø¹³ mo jileei²¹ 'in gatø¹² Dios itsalín² li galí² jmí²¹² icui² cwoo²¹ 'in sii²¹ Cordero do.”

Gajin²o jon sii²¹; jna:

—'E júu³ lo júu³ tya' Dios 'e la jai².

10 Joon gasi³ii 'wojní³ii tyani ángel do iun'góo³oo 'ii²¹. Pe jin²o sii²¹; jna:

—Jo jmoo²o la no, tsu^u jmoo³oo jiin¹³ la to² tyu² Dios jiin¹³ la jmoo² 'nu^u coon¹³ 'in tsaruu²¹u' catyaaí² 'in jo gatá² júu³ tya' Jesús. Ungoo²o jaan²¹mo, jiin¹³ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ ungoo²o.

Tsu^u 'in faa²¹a cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹ jmo²o tsá² júu³ jilaa²¹ júu³ gafaa²¹a Jesús.

'In tsá² 'in tyín¹in jaain²¹ cwa² taai²¹

11 Joon gamoo³oo sino² fu ñu^ufú². Joon gajnéi¹ jaain²¹ cwa² taai²¹ joon 'in tyín¹ moo'wó¹ sii²¹ 'in jo tá² júu³ tya'a, sii²¹o jon 'in Jai². Joon coon²¹ tsáa¹ jmaa¹a 'ii²¹ mi jmaa¹a 'ii²¹ la joon jon mi jmaa¹a 'nii²¹.

12 Joon lawa jí² 'e coo²¹ lí¹ unní¹i. Joon tyí¹i taa¹³ coronas láai². Joon toon¹on 'e sii²¹ 'ii pe jiin¹³ 'ña'o ñii¹i.

13 Joon tyi²i 'mi² 'yu^u jmi¹ joon 'e sii²¹ 'ii: Júu³ tya' Dios. 14 Joon caluu ngalín² 'láa² tya' ñu^ufú² 'in tyi² 'mi² lí¹ lino tyá², joon néei¹ cwa² taai²¹. Joon taa²¹ siin¹³in jo téein² 'la². 15 Joon 'yei²¹ 'oo²o 'in tsá² do coon²¹ ñí³ espada 'e má¹ 'áai¹. Joon coon¹³ 'e ñí³ do iuncwuu²¹; tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon ityu²u to² tsá² coon¹³ sii²¹ lí¹ ñí³. Joon la niui² tsá² mi² wuunjøø¹³ tuun¹u^u jmi³ tya'a, jiin¹³ coon²¹ wa'a jo ganiui², la joon jon jiin¹³ jaain²¹ jo láai² 'e wúu¹ tya' Dios ijó¹ tsu^u 'nii²¹-tsi Dios, 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in. Joon 'in tyín¹ cwa² taai²¹ do ijmaa¹a 'ii²¹ cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹. 16 Joon

toon²¹on siin¹³in 'e sii²¹ 'ii: Róøi¹³ 'in feei¹gi la jee²¹² jileei²¹ róøi¹³ joon 'in Tyiin²gi jee²¹² jileei²¹ 'in seein²¹. Joon²¹ jon 'e sii²¹ do tsaa¹³ tyuu¹u.

17 Joon gamáa³na jaain²¹ ángel siin¹²in jee²¹² 'yiaa²¹ 'in ga'oo¹o jin²in sii²¹; jileei²¹ joo²¹ tsi³ cwáa¹a 'in 'ii¹i yu^u juncwii²¹:

—Ñilín²naa'. Cwolicaan²¹naa' tya' coon²¹ 'e cwo¹ Dios 'naa' 'e cøø²øø'. 18 Ti li lisá² ngu¹ cøø²øø', ngu¹ tya' róøi¹³, joon ngu¹ tya' fií²¹² 'láa² joon tya' tsá² 'gøøi¹³. Sá² jon ngu¹ tya' cwa² joon tya' tsá² néei¹ cwa². Iisá² ngu¹ tya' jileei²¹ tsá² xufiin¹³ tsaleei¹³ si tsá² fií²¹² 'ee, si tsá² 'wóí¹ 'ee, si tsá² tyiin²¹ 'ee.

19 Joon gamáa³na 'in joo²¹ 'lii¹³ caan²¹mo coon¹³ róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ 'láa² tya'a sicaain²¹ itéen¹in coon¹³ 'in tyín¹ cwa² taai²¹ do coon¹³ 'láa² tya'a.

20 Joon nigataan¹³mo 'in joo²¹ 'lii¹³ do. Nigataan¹³mo jon 'in nijin² 'e faa²¹o júu³ tya' Dios Jmii²¹ pe jo jo¹. 'Ii nigajmaa¹ milagros fee¹ jee²¹² tsá² joon gacón²o tóo² 'in niga'ii²¹ 'e li² tya' 'in joo²¹ 'lii¹³ coon¹³ 'in gaun'goo²¹o 'in gajmee¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lii¹³ do coon¹³ milagro fee¹ do. Joon 'in tyín¹ cwa² taai²¹ do gadyee¹³i je waa²¹mo do la jiin¹in tsi tyía¹ li jí² 'e coo²¹ coon¹³ azufre. 21 Joon gajngaa¹³mo 'in tsá² tyín¹ cwa² taai²¹ do 'in catyaaí² coon¹³ ñí³ 'yei²¹ 'oo²o. Joon tyu²-u gagøø²¹ 'in joo²¹ tsi³ cwáa¹ do ngu¹ tya' 'in najúin¹ do.

20

Sí'ñuu¹mo Satanás

1 Joon gamáa³na jaain²¹ ángel gajgái¹ fu ñu^ufú² joon saan²¹ coon²¹ joonñí³ tya' too²¹ tyi² li sityá². San²o jon coon²¹ cadena mi².

2 Joon 'in ángel do gataan¹³in 'in

mii²¹ 'lii¹³ do, 'in mii²¹ seen²¹ calii¹ 'in sii²¹o jon 'in 'lii¹³, sii²¹o jon Satanás. Joon ga'ñuu¹in ce tséin¹ coon²¹ mil jiiin²¹. ³ Joon gapii¹in 'ido tsi too²¹ tyí² li sityú² do. Joon gajnií²mo 'ido tsi too²¹ do, gatsaa²¹a sello lí¹ cera jni² 'oo² too²¹ do. Joon coon¹³ la joon jo lí² cón²gi tóo² tsá² taain²¹² juncwii²¹ ce tséi¹ coon²¹ mil jiiin²¹. Pe mi tséi¹ coon²¹ mil jiiin²¹ do joon iláa¹mo 'ido coon²¹ sii¹³xu.

⁴ Joon gamóo³oo li silií²¹² li née¹i 'in niga'ii²¹i to² 'e jmoo¹o 'ii²¹ tya' tsá². Gamáa³moo jon 'in almas tya' tsá² 'in najúin¹, 'in gatá¹ luu²¹²u tsá² 'wii¹³ jin²in 'e ja²mo líi² Jesús joongi 'wii¹³ júu³ tyá² tya' Dios Jmii²¹. 'In tsá² do jo mo gaun'goo²¹o 'in joo²¹ 'lii¹³ do, jon'gi gaun'goo²¹o 'in tsá² do 'in gajmee¹i tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lii¹³ do. Jo mo ga'ii²¹i 'in tsá² do 'e lí² tya'a tya'tyí¹i si cwoo²¹o 'ee. Joon gamáa³na 'in tsá² do jiiin¹in joon tyá²u to² caan²¹mo coon¹³ Jesús ce tséin¹ coon²¹ mil jiiin²¹. ⁵ Pe 'in 'lii²¹² najóin¹ catyaaí² do jo ijiin¹in tún¹ ca mi tséin¹ coon²¹ mil jiiin²¹ do. Joon 'e no-o nifu 'e gajiiin¹ tsá² tún¹. ⁶ jljø¹³mo joon nicwa³mo 'in niga-jiiin¹in nifugi do! Jo júun²in tún² naa¹³ pe ilíin²in untsá² tya' Dios Jmii²¹ joongi tya' Cristo. Coon¹³ 'ii ityá²u to² coon²¹ mil jiiin²¹.

⁷ Joon mo gatséi¹ coon²¹ mil jiiin²¹ joon ilaa¹mo Satanás li 'yuui²¹² sijnií¹i. ⁸ Joon tsatyiin¹an tsá² tóo² la caain²¹ juncwii²¹, tsatyiin¹an tóo² Gog coon¹³ Magog joon iuncaain²¹ jileei²¹ 'láa² tya'a itéen¹in. Joon ti la ti too¹³ sá² nu' jmi'ñi¹³. ⁹ Joon ngalíin²in la 'ui juncwii²¹ joon ngataai² cu'li' li néei¹ 'in tsaá¹-tsi Dios Jmii²¹ joon cu'li' 'e fuu²¹ do 'e 'iin²¹²in Dios 'áai¹. Pe Dios Jmii²¹ gadya²a jí² fu ya' juncwii²¹ 'e

coon¹³ joon iuntyee¹mo 'in tsá² do. ¹⁰ Joon 'in 'lii¹³, 'in gacon²on 'in tsá² do tóo², gangadyeei¹³ Dios 'ii tsi coon²¹ tyíia¹ lí¹ jí² caai¹³ azufre li niga'í² 'in joo²¹ 'lii¹³ coon¹³ 'in nigajin²in 'e faa²¹a júu³ tyá² tya' Dios pe jo jo¹. Joon do-o inii²¹ wúu¹ la 'woo¹ jmi¹ coon²¹ tøø²mo.

Li taai²¹² tsá² tyani coon²¹ li silií²¹² taa²¹

¹¹ Joon gamóo³oo coon²¹ li silií²¹² taa²¹ fee¹ 'áai¹. Gamáa³na jon 'in tyiin¹ ni li silií²¹² do. Joon tyani 'in tyiin¹ ni li silií²¹² do jo ta²gi ni 'wó² jon'gi ñu'fú², yuun¹³mo coonti tsá² jo galisá² 'áan³ tya'a. ¹² Joon gamáa³na 'in najúin¹ 'in cøø¹³ tiin¹³ 'in pi³ teen¹in tyani Dios Jmii²¹. Joon 'e jí² do roon¹on sinií¹³ joon ganá¹ coongi jí² li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a. Joon gajmaa¹a 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ do jiiin¹³ la nigajmaa¹a jiiin¹³ la taa¹³ 'e jí² do. ¹³ Galisá² 'ii²¹ tya' jilee²¹mo jiiin¹³ la nigajmaa¹a. Galisá² 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ tsi jmi'ñi¹³ la joon jon galisá² 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ la mo jéei¹ coon¹³ taain²¹² li taai² 'lii²¹². ¹⁴ Joon 'mó¹ coon¹³ li taai² 'in najóin¹ ga'í² tsi tyíia¹ lí¹ jí². Joon mi 'í² tsá² 'e tyíia¹ do 'e lawa'a 'e najóin¹ tún² naa¹³. ¹⁵ Joon fu do-o ipii¹in Dios jileei²¹ 'in jo taain²¹² 'e jí² do li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a.

21

Mi lisá² ñu'fú² 'múui² coon¹³ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'múui²

¹ Joon gamóo³oo coon²¹ ñu'fú² 'múui² coon¹³ coon²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'múui² tsá² nitsé²mo 'e ñu'fú² nifu coon¹³ ni cwoo¹³ juncwii²¹ nifu. Joon jo 'ee jmi'ñi¹³ sá²gi. ² Joon jna-a, Wó³, gamóo³oo gajgo¹o coon²¹ fuu²¹ nicwaai³ 'e sii²¹ Jerusalén 'múui². Gajgo¹o fu ñu'fú² li tyiin¹ Dios Jmii²¹. 'Ya²gi

'áai¹ 'e fuu²¹ do lawa jaain²¹ simí² nináa¹ tyá² siin¹³ in 'ya²gi icui² cwoo²¹o. ³ Joon ganú³uun coon²¹ júu³ tá² jó² fu ñá²fú² 'e jin²:

—Jøø²du', taan¹mo Dios Jmii²¹ jee²¹¹ tsá². Joon itéin¹ caan²¹mo coon¹³. Joon ilí²in tsá² tya' Dios Jmii²¹ 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ joon Dios Jmii²¹ 'ña'a itéin¹ jee²¹² tsá², ilí²in Dios tya' 'in tsá² do. ⁴ Joon Dios Jmii²¹ iuntyuun¹an jilaa²¹ jmii²¹ tuun²¹un unni² tsá². Joon jo 'ee²¹ júin¹gi tsá² jon'gi tyi²gi tsá² jon'gi xuui²¹²gi-tsi jon'gi ní²gi wúu¹ tya'a 'e cuu¹ tya'a tsu jilaa²¹ 'e sá² la mo jéi¹³ ningí²mo.

⁵ Joon 'in tyíin¹ li silií²¹² do gajin²in:

—Jøø²'ø, jmóo³oo 'e 'múui² jilaa²¹ 'e sá².

Jin²o jon sii²¹i jna:

—Táan¹ ni mo'j² 'e júu³ lo tsu 'e júu³ lo júu³ la ja²mo joon jo lí² 'náai².

⁶ Joongi jin²in sii²¹i jna:

—Nasi'yee²¹mo jilaa²¹a. Jna-a 'in nifu la joon jon li tyéi¹. Lawa letra A líi¹na la joon jon letra Z. Joon wa sein²¹ tsá² 'in unjmuui², jna icwóo³oo jmii²¹ tya' li 'ya² jmii²¹ icwo² juncwii²¹ tya' tsá² 'e jo 'ee cíin¹ coonti. ⁷ Joon jileei²¹ 'in líi¹ i'ii²¹i jilaa²¹ 'elo lawa'a tya'o. Joon jna-a ilí²na Dios Jmii²¹ tya'a joon 'ii ilí²in yuun²¹ tyiia. ⁸ Pe tsalín² 'in catyaa² tsi tyíia¹ lí¹ jí² caai¹³ azufre. Tsalín²mo jileei²¹ 'in 'goo²¹ coon¹³ 'in jo jo² líi². Tsalín²mo jon jileei²¹ 'in nigali¹líi¹³ coon¹³ 'in nigajngaai¹³ tsá² coon¹³ 'in niga'láa¹ coon¹³ tsamí² coon¹³ tsañuu¹. Tsalín²mo jon jileei²¹ tsalaai¹ coon¹³ jileei²¹ 'in nigaun'goo²¹o dioses 'in gajméi¹ tsá² coon¹³ jileei²¹ 'in cón² tsá² too². Jileei²¹ 'in líi¹ la líi¹ 'ino itsalín² 'e tyíia¹ do lí¹ jí² caai¹³ azufre. Joon li gatí² tún² naa¹³ júun²in.

'E fuu²¹ Jerusalén 'múui²

⁹ Joon gacwéi¹ jaain²¹ ángel jee²¹² dyái¹ ángeles do 'in san¹ dyía¹ 'ú¹ pi³ røøi²¹ taa¹³ dyía¹ 'ii²¹ fa¹³ li gatséi¹. Joon jin²in sii²¹i jna:

—Na¹ coon¹³ jna. I'e³ee 'ñu 'e fuu²¹ li icwá² jileei²¹ 'in nigatyii¹³in Jesús, 'in líi¹ Cordero do.

¹⁰ Joon lawa 'e cíi³oo ngajéi¹ 'in ángel do jna coon²¹ ya' moo²¹ fee¹ níi¹ 'áai¹. Joon ga'e¹e jna 'e fuu²¹ nicwaa¹³ Jerusalén 'e gajgó² fu ñá²fú² li tyíin¹ Dios Jmii²¹. ¹¹ Joon 'e fuu²¹ do jná² joo²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹. Jii¹ 'e fuu²¹ do la jii¹ cuun²¹² 'e 'moo¹³ 'áai¹. La jii¹ cuun²¹² jaspe jii¹ joon jnee¹ la jnee¹ cuun²¹² jii¹ cristal. ¹² Joon ce cu'li' si²gon 'oo²¹ fee¹ níi¹. Joon 'e 'oo²¹ do jéi¹ dyatun¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá². Joon teen¹in jmai² jaain²¹ ángel la coon²¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá². Joon 'e jni'oo² do taa¹³ 'e sii²¹ ji dyatun¹ poo²¹² tsá² sein²¹ Israel. ¹³ Joon sá² 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá² li' caai¹ li 'yéei² ñi¹. Sá² jon 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá² li' caai¹ tooin²¹² li 'yéei² ñi¹. Sá² jon 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá² li' caai¹ tsáa¹ li 'yéei² ñi¹. Sá² jon 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá² li' caai¹ li yooiin¹³ ñi¹. ¹⁴ Joon 'e 'oo²¹ tya' fuu²¹ do si² ni dyatun¹ po³ cuun²¹² 'e lí¹ lawa tñifuu²¹. Joon 'e tñifuu²¹ do taa¹³ 'e sii²¹ ji dyatuuin¹ apóstoles tya' Jesús.

¹⁵ Joon 'in ángel do 'in gafee²¹i jna san²an coon²¹ sii² lí¹ cwanáa¹ ityíia²¹ 'ii²¹ tya' 'e fuu²¹ do. Ityíia²¹ 'ii²¹ jilaa²¹ fuu²¹ do coon¹³ 'oo² li tsataai²¹² tsá² coon¹³ 'e 'oo²¹ do. ¹⁶ 'E fuu²¹ do lí¹ tyún² tyuui¹³ joon coon²¹ røø²¹ cwaa²¹ la coon¹³ li 'ú². Joon mo gatyaa¹ 'ido 'ii²¹ gatí² tún² mil tsi tún² cíein¹³ kilómetros. Joon coon²¹ røø²¹ cwaa²¹ la coon¹³ li 'ú² la coon¹³ li' níi¹. ¹⁷ Joon gatyaa¹ 'ido 'ii²¹ tya' 'e 'oo²¹ do li' níi¹ joon gatí²

coon²¹ ciei¹³ tsi tunlo¹ tyán² lí². 'In ángel do gatyaa¹ 'ii²¹ coon¹³ lí² tya' cwáa¹ tsañuu¹.

18 Joon 'e 'oo²¹ do lí¹ jmai² jaspe. Joon 'e fuu²¹ do lí¹ jmai² cwanáa¹ 'e li la li sí³ jii¹. 19 Joon tiifuu²¹ do taa¹³ jilaa²¹ nii² cuun²¹² 'moo¹³. 'E tiifuu²¹ nifú² taa¹³ cuun²¹² jaspe, 'e tiifuu²¹ li tí² tún² taa¹³ cuun²¹² zafiro, 'e tí² 'ni¹ taa¹³ cuun²¹² ágate, 'e tí² tyán² taa¹³ cuun²¹² esmeralda, 20 'e tí² 'ñá² taa¹³ cuun²¹² ónice, 'e tí² jnúu² taa¹³ cuun²¹² cornalina, 'e tí² dyía¹ taa¹³ cuun²¹² crisólito, 'e tí² jñá² taa¹³ cuun²¹² berilo, 'e tí² ñú² taa¹³ cuun²¹² topacio, 'e tí² dyá² taa¹³ cuun²¹² crisoprasa, 'e tí² dyacon²¹ taa¹³ cuun²¹² jacinto, joon 'e tí² dyatun¹ taa¹³ cuun²¹² amatista. La coon²¹ fúui¹ tiifuu²¹ do taa¹³ cuun²¹² xiaa²¹. 21 Joon 'e dyatun¹ jni²oo² do lí¹ jmai² perla, coon²¹ perla la coon²¹ jni²oo²¹ do. Joon 'e fu¹ tyiin²gi 'e ngó¹ jee²¹² 'nú¹ do lí¹ jmai² cwanáa¹ 'e li la li sí³ jii¹.

22 Joon jii¹³ coon²¹ cwo¹ jo gamóo³oo sí² tsi fuu²¹ do tsu Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, 'in lii¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹², coon¹³ Jesús 'in líi¹ Cordero líi¹ lawa cwo¹ tya'a. 23 Joon 'e fuu²¹ do jo 'néi²gi ñi¹ 'e cwó² 'yiia²¹ jon'gi sii²¹ tsu jná² joo²¹ tya' Dios Jmii²¹ coon¹³ 'in Cordero do cwo¹o 'yiia²¹ tya'a. 24 Joon ingi¹ jileei²¹ 'in nigateei¹³ jee²¹² li jná² joo²¹ 'e fuu²¹ do. Joon jileei²¹ røøi¹³ taain²¹² juncwii²¹ icwó² 'e fuu²¹ do jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a coon¹³ jilaa²¹ yajúui³. 25 Joon 'e 'oo² li tsataai²¹² tsá² jo sijni¹ li' jmi¹ joon jo 'ee nuu²¹ ilisá² tya' 'e fuu²¹ do. 26 Joon 'e fuu²¹ do i'áa¹ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'yajúui³ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. 27 Joon jii¹³ jaain²¹ 'in røøi²¹ tsaa² itsatáa¹ 'e fuu²¹ do. Jon'gi itsatáa¹

'in jmo¹o 'e loo¹ owa 'in cón² tsá² tóo² 'ee. Jii¹³ 'in taan²¹² in ni jí² tya' Cordero, 'e jí² taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a 'itsatáa¹ 'e fuu²¹ do.

22

1 Joon 'in ángel do ga'e²e jna coon²¹ jmi²¹ fee¹ pii¹, jmi²¹ il-icwó² juncwii²¹ tya' tsá² 'e 'yeei²¹ li sili²¹² tya' Dios coon¹³ 'in Cordero do. Pii¹ 'e jmi¹ do 'e li la li cuun²¹² jii¹ cristal. 2 Joon 'e 'mó² 'e cwó² juncwii²¹ tya' tsá² gacwaain²¹ tuntsa' jee²¹² 'e fu¹ tyiin²gi tya' fuu²¹ do. La joon jon je tún² taain²¹ 'e jmi²¹ fee¹ do gacwaain²¹ 'e 'mó² do. Joon dyatun¹ naa¹³ la coon²¹ jii²¹ cwo¹o 'oofuu²¹ tya'a. Joon 'e mo³ tya' 'e 'mó² do 'ii³mo to² tya' 'e 'láai² tsá² taain²¹² juncwii²¹. 3 Joon fu 'e fuu²¹ do jo 'e sá²gi wa'a jo tí²-tsi Dios, tsu do-o sí² li sili²¹² tya' Dios Jmii²¹ coon¹³ 'in Cordero joon 'in jmo¹o la to² tyu²u iun'goo²¹o 'ii. 4 Joon ini² nii¹, joon tya'tyi² toon¹on 'e sii²¹ 'ii²¹. 5 Joon jo nuu²¹gi do. Joon 'in néei¹ do jo jí² 'ná¹ son²gi jon'gi 'yiia²¹ tya' ñi¹ 'ná¹ tsu Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ icwó² jná² joo²¹ tya' 'in tsá² do. Joon ityu²u to² coon²¹ tøø²mo.

Ti li jó¹ Jesucristo

6 Joon 'in ángel do jin²in sii²¹i jna: —'E ja²mo 'e júu³ lo joon jo 'náí². Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ gasii¹in ángel tya'a ja'e²e tsá² tya'a jilaa²¹ ili² la jmoono. 'I-i Dios tya' 'in tsá² 'in gacwó¹ júu³ tyú² tya' Dios cali.

7 —Jmoono igó³oo! —jin² Jesús. jIøø¹³mo jileei²¹ 'in jmo¹o nuu¹³u 'e júu³ tya' Dios Jmii²¹ taa¹³ 'e jí² lo!

8 Joon jna-a, Wó³, ganúu³uun joon gamóo³oo jilaa²¹ 'elo. Joon mo ngayuui¹³ núu³uun joongi gamóo³oo gasii²¹ii wojni³ii tyani 'in ángel 'in ga'e²e jna 'iin²¹²na

iun'góo³oo 'ii. ⁹ Pe 'ii gajin²in sii²¹i jna:

—Jo jmoo²o la no. Tsu jmóo³oo jii¹³ la to² tyu² Dios Jmii²¹ jii¹³ la jmóo² 'nu coon¹³ 'in catyaa² tsaru¹u' 'in faa²¹a cwáain¹ tya' Dios coon¹³ jileei²¹ 'in jmoo¹o jii¹³ la jin² ni jí² lo. Cwoun'goo²o jii¹³ Dios.

¹⁰ Jin²o jon sii²¹i jna:

—Jo 'ma²a 'uuin²¹ 'e júu³ tya' Dios Jmii²¹ 'e taa¹³ 'e jí² do tsu ti li tyé¹mo jii¹³ la jin² ni jí² do. ¹¹ La 'ii²¹² joon 'in jmoo¹o 'e gó² ijma¹gi 'e gó². Joon 'in ni'leei²¹ joon li' un'leei²¹gi 'ña'a joon 'in tyú¹ijma¹gi 'e tyú² joon 'in tsaa¹-tsi Dios ityia¹gi-tsi Dios.

¹² —Ja²mo —jin² Jesús—, igóo³oo la jmoonoo, joon tyáan³aan 'e cwo³oo tsá² jii¹³ la nigajmaa¹a. ¹³ Jna-a 'in nifu jna-a jon li tyeei²¹. Jna-a li ga'láa² 'wii²¹² coon¹³ li gatséi¹. Líi¹na letra A, líi¹na jon letra Z —jin² Jesús.

¹⁴ 'Jløø¹³mo jileei²¹ 'in ron²siin¹³in coon¹³ la joon 'e tíi²i 'e cuu²¹u 'oofuu²¹ tya' 'e 'mó² 'e cwó² juncwii²¹ tya' tsá². La joon lí² tsatáa¹i 'e 'oo² li tsataai²¹² tsá² 'e fuu²¹ do. ¹⁵ Pe caluu ijan² 'in jo jo¹ líi² coon¹³ 'in tíi² júu³ loo¹. Ijan² caluu jon 'in 'laa¹a coon¹³ tsamí² coon¹³ tsañuu¹. La joon jon 'in jngaai¹³ tsá² coon¹³ 'in un'goo²¹o dioses tya'a 'in gajmeei¹ tsá² jo lí² tsatáa¹i. Jo lí² tsatáa¹i jon 'in tí²-tsi

júu³ tajuu²¹ joon 'in cón² tsá² tóo² —gajin² Jesús.

Jin²o jon:

¹⁶ —Jna-a, Jesús, gasí²na ángeles tyiaa ijmaá¹a júu³ jilaa²¹ 'elo tya' 'in jai² líi² jna. Jna-a líi¹na jmóo³ tya' 'líi²¹² røøi¹³ David, líi¹mo jon jún² tya'a. Líi¹na jon 'in núu¹ 'in 'íi²i mo 'aa²¹.

¹⁷ 'In Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹ jin²in, la joon jin²in 'in tsá² 'in líi¹ lawa'a tsamí² tya' 'in Cordero do:

—iNa¹!

Joon jileei²¹ 'in núu²un júu³ tya'a jin²in:

—iNa¹!

Ñilíin²naa' jilee²¹naa' 'in unjmí¹i. Ñilíin²naa' jilee²¹naa' 'in 'iin²¹²in 'uun²¹ jmi²¹ 'e cwoo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e jo 'e 'laa¹³ tyíin¹.

¹⁸ Joon la joon fuu²¹²uu 'naa' jilee²¹naa' 'in ganúu²un júu³ taa¹³ 'e jí² lo: Wana seein²¹ 'in un'láai² 'e jí² lo iun'láai² Dios Jmii²¹ tya'a jilaa²¹ fa¹³ 'e taa¹³ jí² lo. ¹⁹ Joon wana tyii² tsá² júu³ 'ee taa¹³ jí² lo Dios Jmii²¹ ityí¹ 'e sii²¹ 'ii 'e jí² taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a. Joon jo lí² tsatáai² 'e fuu²¹ do nicwaa¹³. Jo 'ii²¹i 'e tyú² taa¹³ 'e jí² lo tya'a.

²⁰ Joon 'in jmá¹ júu³ la joon jin²in:

—E la ja²mo, la jmoonoo igóo³oo —jin² Jesús.

—Amén. iNa¹, Ña'ñu¹u' Jesu-cristo! —jin² 'in catyaa².

²¹ Cwouncwaa¹³ Ña'ñu¹u' Jesu-cristo jilee²¹naa'. Amén.